

P14

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTA SF. SINOD

Anul LII.
1934.

BUCUREȘTI

Ianuarie-Februarie.
Nr. 1—2.

inv. 224

P. I-4

Mitropolia Moldovei și Bucovinei
Biblioteca "Dumitru Stăniloae" Iași
M00224

COMITETUL DE DIRECȚIE

- I. P. S. Patriarh MIRON, președinte de onoare.
- P. S. Episcop LUCIAN al Romanului, director.
- P. S. Arhiepiscop TIT SIMEDREA, secretar de redacție.
- P. C. Arhim. IULIU SCRIBAN, profesor la Universitatea din Iași.
- P. C. Pr. NICOLAE M. POPESCU, profesor la Universitatea din București.
- P. C. Pr. GRIGORE PIȘCULESCU, profesor la Universitatea din Iași.

CUPRINSUL

	Pagina
I. ARTICOLE	1— 59
Pr. Nicolae M. Popescu, <i>Preotul Isidor Moldoveanul la Constantinopol</i>	3— 12
Gala Galaction, <i>Aspru adevăr!—dar adevăr</i>	13— 19
Gh. I. Moiescu, <i>Legăturile țărilor române cu mănăstirile Mega-Spileon și Sfânta Lavră din Pelopones</i>	20— 37
D. Balaur, <i>Biserici în Moldova de Răsărit</i>	38— 59
II. CRONICA INTERNĂ	60— 66
I. P. S. Patriarh Miron, <i>Cuvântare la înmormântarea lui I. G. Duca</i>	60— 62
Pr. Petre Partenie, <i>Ioan Gh. Duca</i>	62— 65
<i>Hirotonie de Arhiepiscop</i>	65— 66
III. CRONICA EXTERNĂ	67— 82
† T. S., <i>Albania, Bulgaria</i>	67— 69
G. I. M., <i>Chipru</i>	69— 71
D. Balaur, <i>Estonia și Finlanda</i>	71— 71
† T. S., Gh. I. Moiescu, D. Balaur, <i>Grecia, Ierusalimul, Japonia, Letonia și Manciuuria</i>	71— 77
† T. S., D. Balaur, Pr. Stelian I., <i>Polonia, Serbia și U. R. S. S. și Diaspora</i>	77— 82

Sfântul Sinod, în
 a decis reorganizarea
 în formă și în fond
 direcție, căruia i-a
 plinire înnoirea planu
 duințelor acestui comi
 către care tinde com
 Primul nostru gâ
 cerut de ceea ce repre
 mai înalte autorități
 datoare, în rândul întâi
 intelectuală și practică
 Ea mai bun, cum și
 gime. Adică, dela stadi
 la simpla știre mărunta
 pe Ortodoxie: studiere
 telege că aceasta nu
 resare față de ceea ce
 todoxe. Sunt acolo lum
 rate. Dar aceasta num
 In rândul al d
 blicație vrednică de
 dintre Bisericile ortod
 cuprinsul, cât și înfă
 „Cartea de vizită” a
 se înfățișeze ca atare
 dorință a Sf. Sinod și
 lui Dumnezeu și ai ne
 cari iubesc înălțarea
 realiza.
 Această primă
 scop. In ce fel e făcu
 zul, el afirmă străduin

nr. 224

BIBLIOTECA MUSEULUI BUCUREȘTI

P. I-4

Sfântul Sinod, în deplin acord cu I. P. S. Patriarh, a decis reorganizarea revistei Biserica Ortodoxă Română, în formă și în fond. În acest scop a ales un comitet de direcție, căruia i-a dat însărcinarea să aducă la îndeplinire înnoirea plănuită. Fascicula de față, rod al străduințelor acestui comitet, se silește să oglindească năzuința către care tinde comitetul.

Primul nostru gând e să prezentăm revista la nivelul cerut de ceea ce reprezintă ea. Ca organ oficial al celei mai înalte autorități canonice a Bisericii noastre, ea este datoare, în rândul întâiu, să păstreze și să înfățișeze viața intelectuală și practică a Bisericii noastre în ceea ce are. Ea mai bun, cum și a sfintei Biserici ortodoxe în întregime. Adică, dela studiul strict de știință teologică până la simpla știre mărunță, punctul de greutate trebuie să cadă pe Ortodoxie: studierea, întărirea și apărarea ei. Se înțelege că aceasta nu vrea să zică exclusivism și desinteresare față de ceea ce se petrece în celelalte Biserici neortodoxe. Sunt acolo lucruri și experiențe ce nu pot fi ignorate. Dar aceasta numai în limitele care folosesc Ortodoxiei.

În rândul al doilea, dorim să prezentăm lumii o publicație vrednică de cea mai bine încheșată și organizată dintre Bisericile ortodoxe surori, atât în ceea ce privește cuprinsul, cât și înfățișarea exterioară. Revista aceasta e „Cartea de vizită” a Bisericii noastre, deci ea trebuie să se înfățișeze ca atare. Izbuti-vom să înfăptuim această dorință a Sf. Sinod și a I. P. S. Patriarh? Cu ajutorul lui Dumnezeu și al tuturor ortodoxilor, clerici și mireni, cari iubesc înălțarea Ortodoxiei, noi nădăjdum că o vom realiza.

Această primă fascicolă e un pas modest spre acest scop. În ce fel e făcut pasul, — judece cetitorii. În tot cazul, el afirmă străduința de a ridica atât calitatea formei,

cât și a fondului. Am dori însă ca abonații noștri să știe că fără ajutorul lor moral și material mare lucru nu se poate înfăptui. Îmbunătățirile aduse revistei au pretins jertfe noi de bani și de muncă. Nici o persoană din comitetul de direcție nu e răsplătită cu nimic material, pentru grija și munca depusă aci întru organizarea și buna ținută a revistei. Chiar și sumele înscrise în buget pentru secretariatul de redacție au fost jertfite pentru îmbunătățirea calității fondului. Afară de abonamente, revista nu primește de nicăiri nici un fel de ajutor sau subvenție. Și cu toată această creștere de cheltueli și de muncă, costul abonamentului a rămas același ca și până aci. Prin urmare credem că nu este nelalocul său, dacă ne adresăm abonaților și-i rugăm să continue a acorda încrederea lor revistei, achitându-și abonamentul.

Odată cu acestea, ne simțim datori și cu un cuvânt de lămurire pentru cei ce vor sau doresc să colaboreze la revista noastră. E bine să se știe, că nu există un comitet de redacție al revistei, ci numai unul de direcție. Prin urmare între colaboratorii părții redacționale nu există nici o deosebire. Colaborarea redacțională a membrilor din comitetul de direcție e considerată pe picior de egalitate cu oricare altul din afară de comitet. Dar nimic nu se publică fără avizul comitetului.

PREOTUL ISIDOR CON

La începutul lunii
intra în Cornul-de-aur
pasăre călătoare după
cele ei închidea hambas
tocmai din portul Brăila
tot din Brăila, câțiva
român, care spunea că
hului icumenic cu o p
al Țării-Românești.

Corabia plutise pe
sălcii înflorite — împără
la cuiburi vechi —, făcu
ruini aminteau călătorii
pe brațul Sfântului Ghe
incepuse călătoria primă

Intru adevăr aceas
goșului și călătorilor. Că
stăpâna până la Dună
tatea cea mare a lui C
când el o înconjurase
hrană pentru poporul
negustorii îndrăsneți era
duri erau omoriți.

Nici un sprijin em
giuit, drept credinciosul
1425), cel prea învățat
spre țările Apusului să

PREOTUL ISIDOR MOLDOVEANUL LA
CONSTANTINOPOL.

— MAIU 1401 —

La începutul lunii lui Maiu din anul mântuirii 1401, intra în Cornul-de-aur o corabie genoveză, ostenită ca o pasăre călătoare după un lung sbor primejdios. În pânțele ei închidea hambare de grâu lucitor ca aurul, încărcat tocmai din portul Brăilei românești; iar pe punte primise, tot din Brăila, câțiva călători. Printre ei era și un preot român, care spunea dârz că merge să se înfățișeze patriarhului icumenic cu o plângere împotriva mitropolitulu Antim al Țării-Românești.

Corabia plutise pe Dunăre în jos, printre zăvoaie de sălcii înflorite — împărăția nestingherită a păsărilor întoarse la cuiburi vechi —, făcuse schelă scurtă la Vicina, ale cărei ruini aminteau călătorilor strălucirea de altă dată, intrase pe brațul Sfântului Gheorghe și apoi, cu ajutorul Sfântului, începuse călătoria primejdioasă pe Marea Neagră.

Intru adevăr această mare nu era atunci prietenă negoțului și călătorilor. Căci amira Baiazid (1389—1402), care stăpânea până la Dunăre, hotărise să piardă prin foame cetatea cea mare a lui Constantin. Se îplineau șase ani de când el o înconjurase și nu lăsa să intre în porturile ei hrană pentru poporul desnădăjduit. Corăbiile erau prinse, negustorii îndrăsneși erau robiți; Țarigrădenii ieșiți dintre ziduri erau omoriți.

Nici un sprijin omenesc nu se arăta. Împăratul cel leguit, drept credinciosul autocrator Manuil Paleologul (1391-1425), cel prea învățat și prea iscusit întru toate, plecase spre țările Apusului să ceară ajutor. El acum stăruia întru

aceasta la Paris, unde uimia pe învățații Sorbonei cu adâncimea cunoștințelor sale teologice, iar pe Parisieni cu frumusețea înfățișării sale și cu iscusința sa de călăreț. Bietul patriarh icumenic Mateiu (1397—1410), amărit de bârfele credincioșilor săi că ar sta în legătură tainică cu Baiazid, îndemna poporul la pocăință și trimetea, cum putea, apocrișari la cnezii Rusiei, cerându-le ajutoare.

Toate acestea le știau corăbierii noștri și de aceea cu frică plutiră pe mare și cu mai bogată frică intrară în strâmtoarele Bosforului. Frumusețile dumnezeiești ale primăverii Bosforului nu le tihniră, la fiecare colț de țarm așteptându-se să vadă vreo corabie a necredincioșilor, gătită spre atac. Dar spre uimirea lor pace stăpâna pe ape. Căci Maica Domnului, „apărătoarea Doamnă“, ocroti și de astă dată cetatea sa cea iubită — Constantinopolea —, ridicând de la Răsărit pe Timur, hanul cel mare al Mongolilor, care în câmpiile Asiei pregătea peste un an (20 Iulie, 1402) o înfrângere cumplită lui Baiazid. De aceea Turcii, strângându-și puterile, mai slăbiseră încunjurarea cetății, iar marea și strâmtoarele ei se mai liniștiseră. Și tot de aceea corabia noastră, obosită și înfricată dar nevătămată, se opri întru bucuria mulțimii la schela grânelor Cornului-de-aur. Încărcătura ei se goli grabnic spre întremarea poporului lipsit de pâinea din grâul hrănitor al Valahiei.

Călătorii de pe corabie se răspândiră fiecare pe la nevoile lor. Preotul nostru, îl chema Isidor, se îndreaptă spre marea biserică a Sfintei Sofii, a cărei turlă, ce părea atârnată în văzduh, îi arăta calea. Era ora vecerniei. Intră și el cu mulțimea în biserică, pe una din ușile din margine, care dau din tindă în biserică. Uluit și incremenit se rezimă să nu cadă de stâlpul uriaș din dreapta, căci nici în vis nu văzuse atâta măreție. Soarele pătrundea prin cele 24 de ferestre ale turlei și par'că aprinsese biserica. Maica Domnului din bolta altarului cu mâinile întinse par'că vroia să îmbrățișeze pe toți credincioșii. Privirea poruncitoare a Mântuitorului — Pantocrator îl umilise. Arhangeli din cele patru colțuri ale bolții cei mari păreau ca niște strejari nebiruiți la poarta cerurilor. Deasupra tâmplei de fildeș se zărea crucea în aur aprins a baldachinului de pe preastol. Dintr'o lature, mai ales, a zidului din dreapta țâșneau raze orbitoare. Aur și aur, pietre nestimate în toate fețele și de toate mărimile,

icoane mulțime în colț pe zidurile muiate în așă sfânta cruce, deasă la cernic. Și policandre ghip de corabie: par'că bisericii.

— Maica Domnului mulțumescu-ți că mi-ai nată a bisericii Fiului Maica Domnului, creștina bisericii acesteia.

Protopresviterul de candilarii stinseseră lumina porumbielul, unde Dar preotul nostru Isidor zimat, se uita țintă la gătoare par'că numai s vie ostiarul cu cheile : ramă și să-l ducă de bra obişnuit cu închinători înțelese de unde este și la arhontul bisericesc. și să apere pe cei obișnuiți.

A doua zi, după stă năvoința portarului, intră niște condici. Chilia se n „diaconul Gheorghe Ev preasfintei și marelui bis Sfânt prea iubit fiu” al g parte din arhonții biserică tadă. Iar protecdicul Ev tar —, era cunoscător al cu iscusință la întocmire vezi pentru apărarea cel patriarhului Mateiu. îndr feau că stă în legătură cu însemnările luate în sedi în locul marelui hantofia sericii din Moldova și cră aminte. De aceea primă cultă plângerea, mai prin

icoane mulțime în colori răpitoare par'că se desprindeau de pe zidurile muiate în aur. Și unde nu erau icoane, stăpâna sfânta cruce, deasă la număr ca metaniile unui călugăr cucernic. Și policandre grele de aur și candelile de argint în chip de corabie: par'că pluteau pe marea aurită a sfintei bisericii.

— Maica Domnului, cu inimă umilită și cu gând curat mulțumescu-ți că mi-ai dat să privesc podoaba neasemănată a bisericii Fiului tău și Dumnezeului nostru. Ajută, Maica Domnului, creștinilor și le dă gând bun spre ocrotirea bisericii acesteia, că fără seamăn pe lume este.

Protopresviterul dăduse apolisul, credincioșii plecaseră, candilarii stinseseră luminile, lăsând numai candela ce lumina porumbielul, unde străjuia Sfântul Trup al Domnului. Dar preotul nostru Isidor nu ieșise încă din uimirea lui. Rezimat, se uita țintă la Maica Domnului a cărei privire rugătoare par'că numai spre el era îndreptată. A trebuit să vie ostiarul cu cheile ca să închidă ușile cele grele de aramă și să-l ducă de braț afară. Călugăr bun, portarul acesta, obișnuit cu închinători streini, intră în vorbă cu preotul, înțelese de unde este și ce dorește; și-i făgădui să-l ducă la arhontul bisericesc, care avea însărcinarea să cerceteze și să apere pe cei obijduiți.

A doua zi, după sfânta liturghie, preotul Isidor, prin bunăvoința portarului, intră într'o chilie, unde un cleric cerceta niște condici. Chilia se numia protecdicheion, iar clericul era „diaconul Gheorghe Evghenicos, prea cinstitul protecdic al preasfintei și marei biserici a lui Dumnezeu, întru Duhul Sfânt prea iubit fiu“ al patriarhului Mateiu. Protecdicul făcea parte din arhonții bisericești, fiind al șaselea din întâia pentadă. Iar protecdicul Evghenicos—fost mai înainte protonotar—, era cunoscător al secretelor patriarhului și se pricepea cu iscusință la întocmirea de enciclice și la găsirea de dovezi pentru apărarea celor nedreptățiți. El întocmise enciclica patriarhului Mateiu, îndreptată către Țarigrădenii cari-l bărfeau că stă în legătură cu sultanul Baiazid. El alcătuia, după însemnările luate în ședințele sinodului, chiar acte sinodale, în locul marelui hartofilax. Cunoștea starea nelămurită a bisericii din Moldova și orice veste de acolo o asculta cu luare aminte. De aceea primi bine pe preotul moldovean și îi ascultă plângerea, mai prin tălmăciu, mai prin puțina grecească

stâlcită a preotului. Își luă însemnări și-l slobozi pe preot spunându-i că va aduce plângerea lui în fața sinodului și a patriarhului. Până atunci el să stea în cetate și să o cerceteze ca un închinător ce este.

Doamne, ce n'a văzut preotul moldovean Isidor în aceste zile de așteptare! Palate și coloane uriașe, biserici și sfinte moaște, ziduri nesfârșite de cetate, porturi cu mișcare multă, cisterne de apă cât eleștaele de mari. Iată chiar în apropierea Sfintei Sofii se ridică palatul sfânt, la care au lucrat șiruri de împărați. De mult nu-l mai locuesc împărații și pe alocurea a început să se dărâme, dar ce ziduri, ce săli, ce podoabe! În portul acestui palat, a stat el mult privind la niște chipuri de marmură: un leu în luptă cu un bou. I se păreau că seamănă, ca în Moldova lui, cu un urs luptându-se cu un bour. Lângă palat era hipodromul cu spinare pentru statui, cu scări pentru privitori, cu șiruri de stâlpi numai în marmură și cu tron pentru împărat. Și-a frânt gâtul căutând spre vârful coloanelor lui Iustinian, Arcadie și Constantin cel Mare. Cu cucernicie intra în biserici, închinându-se la icoane și sărutând sfintele moaște. Când a ajuns la mănăstirea Hora și i-a privit icoanele în mozaic, i s'a părut că ele seamănă cu cele zugrăvite în biserica domnească de la Argeș, unde locuia mitropolitul Antim.

A privit de jur împrejur palatul cel înalt al Vlaheranelor, în care de multă vreme, de la Manuil Comnenul (1143-1180), locuiau dreptcredincioșii împărați, și a putut răsbate și el în minunata biserică Panaghia Vlahernitissa, unde se păstrau într'un paraclis aurit omoforul și icoana Maicii Domnului. Vestea minunilor omoforului și ale icoanei ajunseseră până în Moldova. Știa și Isidor preotul că această icoană a luptat cu creștinii biruind pe Avari și pe Perși și că omoforul cufundat în apele Bosforului a ridicat furtună nimicind pe Ruși. Dar el nu le-a văzut că numai împăratul intra în paraclisul, unde erau păstrate. În schimb, a murmurat și el cu ceilalți credincioși, într'o Vineri, condacul patriarhului Serghe (610-638): „Apărătoarei Doamne, pentru biruință mulțumiri, izbăvinduo din nevoi, aduce ție Cetatea ta, Născătoare de Dumnezeu...”

Iar când mai erau câteva zile până la praznicul sfinților împărați și întocmai cu apostolii Constantin cu maică sa Elena, înștiințat fu preotul Isidor că părintele patriarh îl

pofteste la sinod să-i as catehumenul din dreapta. Înalt ședea înalt preasfințit teiu, un bătrân pe a căldungi adânci. În creaptă runde ședea preasfințit din acel an, după rân Chizicului, al Gangrelo Midiei ședea Atanasie. I de față, mai ales la aci cunoscător ce era al s De zece ani el era mit și prețuia pe Mircea. m pânitor până la Marea cestuia semna și el, A Ungrovlahiei. Cunoștin de puțină, avea să fci oselor preotului Isidor. Ș lăturalnice, preacinstiții diaconul Mihail Balsam în legătură cu biserica l marei biserici, loghio:at fiind însemnările luate tonotarul și alți tabular semnări pentru întocmi sfântă a patriarhiei.

În fața acestor pre cesc, preotul Isidor bă: în chipul următor:

— Eu sânt Moldo ne numesc ori Rosovia este Isidor. Am învățat tr'una din mănăstirile r țătura, părintele nostru, fețele sinodalilor se înc pecetluit ca să slujesc — să-mi fie cu iertăciu atâtea despre starea nc cum să liniștești pe cr Domn până la țaran — preasfințit sinod pentru

pofteste la sinod să-i asculte plângerea. Sinodul se ținea în catehumenul din dreapta al Sfintei Sofii. Pe un scaun mai înalt ședea înalt preasfințitul despot și patriarh icumenic Mateiu, un bătrân pe a cărui față grijile și necazurile tăiaseră dungi adânci. În dreapta și în stânga lui pe scaune mai mărunte ședeau preasfințiii și preacinstiții arhieriei ai sesiunii din acel an, după rânduiala de cinste a scaunelor lor, al Chizicului, al Gangrelor, al Midiei. În dreapta mitropolitului Midiei ședea Atanasie, mitropolitul Severinului, a cărui stare de față, mai ales la această ședință, era folositoare, ca un cunoscător ce era al stărilor bisericești din țările române. De zece ani el era mitropolit al Severinului; cunoștea bine și prețuia pe Mircea, marele voivod al Țării Românești, stăpânitor până la Marea cea mare. În actele de danie ale acestuia semna și el, Atanasie al Severinului, după Antim al Ungrovlahiei. Cunoștința lui de limbă românească, fie cât de puțină, avea să folosească acum pentru tâlmăcirea spuselor preotului Isidor. Și mai luau parte la sinod, pe scaune lăturalnice, preacinstiții arhonți bisericești: marele hartofilax diaconul Mihail Balsamon, pe măsura căruia se aflau acte în legătură cu biserica Moldovei; lângă el ședea protecdicul marei biserici, loghiotatul diacon Gheorghe Evghenicos, răsfoind însemnările luate mai înainte de la preotul Isidor. Protonotarul și alți tabularii mai mărunți așteptau să facă însemnări pentru întocmirea actelor și trecerea lor în condica sfântă a patriarhiei.

În fața acestor prea sfinte fețe ale sinodului patriarhicesc, preotul Isidor bătând metanie își spuse plângerea cam în chipul următor:

— Eu sânt Moldovean de neamul meu — cei de aici ne numesc ori Rosovlahi, ori Mavrovlahi — iar numele îmi este Isidor. Am învățat carte și rânduială bisericească într'una din mănăstirile noastre. Când am mântuit cu învățătura, părintele nostru, mitropolitul Iosif (la acest cuvânt fețele sinodalilor se încruntară) m'a sfințit preot și mi-a dat pecetluit ca să slujesc toate câte se cuvin unui preot. Dar — să-mi fie cu iertăciune — la noi, în Moldova, se spun atâtea despre starea noastră bisericească încât nu mai știi cum să liniștești pe credincioși. Ba că tot norodul, — de la Domn până la țăran —, este pus supt afurisanie de acest preasfințit sinod pentru că nu primește mitropolit grec

de aici și pentru că nu gonește pe părintele Iosif; ba că numai boierii sânt supt afurisanie și că mitropolitul nostru este oprit de la lucrarea celor sfinte; că slujbele noastre n'au tărie, că sfințirile noastre sânt ca și cum n'ar fi. Și cum n'ar fi destulă această vânzolare, au început să se strecoare printre Moldoveni preoți de altă lege, cari ca lupii încearcă să ne răpească oile cele cuvântătoare. Din când în când sosește de aici câte un exarh al părintelui patriarh, dar liniște vedem că tot nu se face. Și țara noastră Moldova este mândră și bogată, și întinsă de la munte până la mare. Domnul nostru cel nou, Alexandru, are cumițe-nie multă și este tare cucernic; tot așa părintele mitropolit Iosif care este rudă cu Domnul. Norodul nostru este bun, legat de biserica dreptcredincioasă, dar nu este împăcat în cuget, că zice el: avem mitropolit și pare că n'avem; cine vrea ne calcă biserica.

Văzând eu acestea, am trecut din Moldova în Țara Românească — aici îi ziceți Ungrovlahia —; că noi Moldovenii și Muntenii tot de un neam sântem, din aceeași fântână cură neamul nostru; la fel vorbim, la fel simțim; Domnii noștrii prieteni sânt; iar eu am și alte legături cu țara soră. Și deci ducându-mă la Argeș, la părintele mitropolit Antim, i-am cerut binecuvântare să slujesc preoția în eparhia Sfinției sale, arătându-i și cartea mea de preoție. Cu mine era și fiul meu Petru, pe carele l-am învățat dascălia, și are și el pecetluit de citeț de la părintele Iosif. Dar părintele Antim, auzind că sânt sfințit de mitropolitul Iosif, nu mi-a dat voie să slujesc, spunându-mi: de oarece Iosif este argosit — adică oprit dela slujbă — și afurisit de sinodul patriarhicesc, toate hirotoniile lui nu au putere și deci și tu, Isidor, fiind hirotonit de el, ești oprit dela slujba preoțească; tot așa și fiul tău nu poate sluji dascălia. — Toate rugămintele mele zădarnice au fost; fără biserică am rămas.

Turburare m'a cuprins și rușine; că veneau credincioșii să-mi ceară slujbă pentru ale lor trebuințe bisericesti și eu eram oprit să pun patrafirul și să deschid evhologhiul. În starea aceasta găsindu-mă, mi-am zis: mă duc tocmai la părintele patriarh icumenic să mă lămurească preaosfinția lui, care este vina mea că sânt oprit din preoție. Dumnezeu mi-a ajutat să ajung aici — mărit fie numele lui în bisericile cele mărețe din această slăvită cetate. Ce-am avut

de spus, am spus; iertă-mă spunea, pe care-l veți vedea cu mințile luminate ale

Și preotul Isidor zăcând. Părintele patriarh Matei, mai lămurit, îl întrebă: cum și dacă nu mai are. Preotul Isidor răspunse:

În Țara Românească Mircea o are în mare credința și duirea vieții călugărești. Rele despre cei necredincioși seamă. În această țară sânt credincioși, umpluți de lipsiți de duhovnici. Că aceștia îi gonesc, spun că darul duhovniciei; așa mește sânta cuminecătura știne. Cât pentru altă țară că sânt sfințit de mitropolit

Adăogând acestea, du-se în biserică să meargă dat pricepere să-și spună spot și patriarh icumenic

Sinodalii au rămas conștienți. Mihail Balsamon arhieriei starea bisericii Evghenicos, protecțiile verind după cancană că nă nevalabilitatea hirotonierii cu plinătatea de piedecate. Apoi să ne sinodul a ridicat afurisanie au rămas numai boierii hotărît să se cerceteze că Mavrovlahia este țara acum când dușmanii

Pentru toate acestea mitropolitului Antim din țării Isidor să slujească vină decât cea spusă

de spus, am spus; iertați-mă de îndrăzneală și dați-mi răspunsul, pe care-l veți găsi potrivit cu sfintele canoane și cu mințile luminate ale sfinților voastre.

Și preotul Isidor tăcu. Sinodali rămaseră pe gânduri. Părintele patriarh Mateiu, și ca să rupă tăcerea, și ca să fie mai lămurit, îl întrebă de starea bisericii din Ungro-Vlahia, cum și dacă nu mai are altă vină împiedicătoare preoției. Preotul Isidor răspuse.

În Țara Românească biserica este liniștită. Domnul Mircea o are în mare cinste, zidește mănăstiri, ajută la rânduirea vieții călugărești și cu sabie neodihnită apără hotarele despre cei necredincioși. Dar o lipsă tot am băgat de seamă. În această țară nu sunt părinți duhovnici. Oamenii sânt credincioși, umplu bisericile, țin rânduelile, dar sânt lipsiți de duhovnici. Când vin la preoți să se spovedească, aceștia îi gonesc, spunându-le că nu au dela arhiereul lor darul duhovniciei; așa că poporul rămâne nespovedit și primește sânta cuminecătură fără plinirea rânduelii noastre creștine. Cât pentru altă vină, nu mă știu să am decât aceasta că sânt sfințit de mitropolitul Iosif.

Adăogând acestea, Isidor face metanie și iese, ducându-se în biserică să mulțumească Maicii Domnului că i-a dat pricepere să-și spună păsul în fața preasfințitului despot și patriarh icumenic.

Sinodali au rămas la locurile lor. Marele hartofilax, diaconul Mihail Balsamon a mai amintit, după acte, părinților arhieriei starea bisericii din Moldova; iar diaconul Cheorghe Evghenicos, protecdicul, a luat apărarea preotului Isidor, adevărind după canoane că argosirea unui arhiereu nu înseamnă nevalabilitatea hirotoniilor lui. Iosif din Moldova este arhiereu cu plinătatea darurilor și hirotoniile lui nu pot fi împiedecate. Apoi să ne amintim că, încă de acum șase ani, sinodul a ridicat afurisania de la popor și de la preoți. În vină au rămas numai boierii, iar în privința arhiereului Iosif s'a hotărât să se cerceteze în sinod pricina lui. Să ne gândim că Mavrovlahia este țară puternică; să nu o pierdem tocmai acum când dușmanul bate la porțile Cetății.

Pentru toate aceste socotințe, sinodul hotărî să se scrie mitropolitului Antim din Țara Românească că a îngăduit preotului Isidor să slujească toate ale preoției, dacă nu are altă vină decât cea spusă mai sus, iar fiului său Petru i-a dat

deslegare să facă pe anagnostul. Proteclicul Gheorghe Evghenicos fu însărcinat cu întocmirea actului. Ascultați acest act, tălmăcit în limba românească.

„† Preasfințite și prea cinstite mitropolit al Ungro-Vlahiei, care ești și exarh a toată Ungaria cum și al Plaiurilor, întru Duhul Sfânt iubite frate și împreună-slujitor al smereniei noastre —, harul și pacea lui Dumnezeu să fie cu Preasfinția ta.

Aici a venit acest preot din Moldova —, zice că se numește Isidor —, și ne-a adus la cunoștință că Preasfinția ta îl oprești de la slujba preoției pentru nesupunerea Moldovenilor și pentru afurisania rostită împotriva lor — că nu primărește pe mitropolitul lor, pe chir Ieremia, nu i se supuseseră și-l goniră; și pentru aceasta au fost puși supt afurisanie.

Deci dar dacă numai pricina aceasta este —, și nu este vreo alta: așa zice el —, află că mai de mult s'a luat hotărâre în sinod: întreg poporul împreună cu preoții lor au fost iertați sinodicește; numai boierii, ca pricinuitori ai nesupunerii, au rămas învinuiți, iar arhierii au fost oprți din slujbă până când se va cerceta în sinod pricina lor; atunci se va vedea ce hotărâre se va da în privința lor; dar poporul întreg împreună cu preoții au fost iertați de atunci. Iar acum tot așa a hotărât sinodul, în urma vorbirii preotului Isidor.

Deci dacă nimic altceva nu-i împiedică slujirea celor preoțești decât numai această pricină, spusă de el așa cum îți-o facem cunoscut, atunci noi îi îngăduim slujirea celor preoțești. El să fie lucrător al preoției, iar fiul său Petru să îndeplinească slujba de citeț, măcar că au fost hirotoniți de Iosif episcopul. Că de și acesta este supt învinuire, nu este însă fără har sfințitor, așa încât să-i fie oprite hirotoniile.

Deci dar dacă așa stă lucrul cum spune preotul Isidor, și dacă numai pentru aceasta l-ai împiedicat dela slujirea celor preoțești, îngăduie-i și tu preoția, că așa a hotărât sinodul.

A mai făcut cunoscut preotul Isidor că în eparhia ta nu se găsesc părinți duhovnici, iar oamenii sânt siliți să meargă la preoți pentru duhovnicie. Și preoții, neavând de la tine hirotesie de duhovnici, îi gonesc și rămân oamenii nespediți. Ci acei preoți ai tăi, zic eu, bine fac că nu-i primesc la duhovnicie, întru cât nu au de la arhieria ta deslegare; dar tu ai să dai samă lui Dumnezeu pentru aceasta. Fă deci faptic în această privință cuvenita îndreptare și așează în fiecare ținut din eparhia ta părinte duhovnic pe cel mai

încercat din câți ai, ca vin la dânșii. Iar aceea una dintre cele mai trăsăturilor. Harul Domnului

Pe acest act părăsind sa, ca semn de încredere ceeaa ce însemnează că anul 6909 de la facerea de la Nașterea Mântuitorului

Preotul Isidor printr-o îngăduit să slujească printr-o se amestecă și el în slujbă în frunte, se duceau în stolii, unde, începând cu împărății, împărătese și prin sicrie de porfir, de grație. Se miră că sfântul preot și se umili căutând la torului, în veșmânt albănicului Sfinților Împărăților și sfințiilor slujitori turisea îngrijorarea drept cu crucea, și stai în calcă Cetatea cea sfântă o ai zidit“.

Mulțumit și întărit în sân, preotul Isidor în marea cetate, „slava lui Brăila după grâne române Dunării, o altă corabie tantin. Pe puntea ei s Domnul Moldovei. Ei : aveau să aducă grama noscute mitropolit legiui

Izvoare și literatură. Act et Müller, t. II (Viena, 1862), p. 1, p. 30—1. Jos. Zhismann, Die ländischen Kirche, Viena, 1867. voyageurs du Levant, Paris, 1925. N. Iorga, Histoire de la

încercat din câți ai, ca să primească spovedaniile celor ce vin la dânșii. Iar această rânduială fă-o cu grijă căci este una dintre cele mai trebuincioase pentru viața și traiul creștinilor. Harul Domnului să fie cu Preasfinția ta†“.

Pe acest act părintele patriarh a scris chiar cu mâna sa, ca semn de încredințare: „† luna Maiu, indictionul 9 †“, ceea ce însemnează că actul s'a întocmit în luna Maiu din anul 6909 de la facerea lumii, care răspunde anului 1401 de la Nașterea Mântuitorului.

Preotul Isidor primi cu bucurie mare vestea că i s'a îngăduit să slujească preoția. Spre mulțumire lui Dumnezeu se amestecă și el în șirul lung de preoți cari, cu patriarhul în frunte, se duceau în panighiris la biserica Sfinților Apostoli, unde, începând de la Sfântul Constantin cel Mare, împărați, împărătese și patriarhi dormeau somnul de veci în sicrie de porfir, de granit și de marmură în toate colorile. Se miră că sfântul preastol era așezat în mijlocul bisericii și se umili căutând la chipul aspru de mozaic al Pantocratorului, în veșmânt albastru vărgat cu aur. Era în ajunul praznicului Sfinților Impărați Constantin și Elena. Din gurile psaltilor și sfințiților slujitori răsună mai ales o cântare ce mărturisea îngrijorarea dreptcredincioșilor: „Rădică-te Costandine cu crucea, și stai în mijloc, de luptă cu tărie pre cei ce calcă Cetatea cea sfântă, pre care dinpreună cu maica ta o ai zidit“.

Mulțumit și întărit sufletește, cu actul de la patriarhie în sân, preotul Isidor Moldoveanul părăsi Constantinopolul, marea cetate, „slava lumii“, pe o corabie ce plutea spre Brăila după grâne românești. Când era să intre pe gurile Dunării, o altă corabie se îndrepta spre cetatea lui Constantin. Pe puntea ei se aflau aprocrisiarii lui Alexandru, Domnul Moldovei. Ei mergeau tot la patriarhie, de unde aveau să aducă gramată sinodolă cum că Iosif este recunoscut mitropolit legiuit al Moldovei.

Izvoare și literatură. *Acta patriarchatus Constantinopolitani*, ed. Miklosich et Müller, t. II (Viena, 1862), p. 494—5; cf. *Hurmuzaki-Iorga*, Documente, XIV, I, p. 30—1. *Jos. Zhismann*, Die Synoden und die Episkopal-ämter in der morgenländischen Kirche, Viena, 1867. *Jean Ebersolt*, Constantinopole byzantine et les voyageurs du Levant, Paris, 1918. *Charles Diehl*, Manuel d'art byzantin, Paris, 1925. *N. Iorga*, Histoire de la vie byzantine, III, București, 1934.

Résumé

Le prêtre Isidore Moldoveanu se rend à Constantinople pour se plaindre auprès du Patriarche, de l'archevêque métropolitain de Valachie qui lui interdisait l'office, sous prétexte que sa ordination lui avait été conféré par Joseph de Moldavie en suspense de ses fonctions religieuse (ἀργός) et excommunié.

Le patriarche oecuménique, avec l'assentiment du synode, décide qu'Isidore a le droit d'officier, parce que sont valables les ordinations faites par Joseph quoiqu'il fût en suspense de ses fonctions.

La décision du patriarche date de Mai 1401. (Miklosich-Müller, *Acta patriarchatus Constantinopolitani*, II, p. 494—5; cf. Hurmuzaki-Jorga, XIV, 1, p. 30—31).

ASPRU ADE

Dintre toate neajur
preotești, ignoranța euh
primejdios.

Mărturisirea noastră
a treia taină, răspunde
și sângele Domnului ne
nei și al vinului, în ca
adică în ființă, însuși I
pe toate celelalte și ad
de cât celelalte...". Și
aibă o astfel de socotir
ființa pâinei și ființa vi
lui trup și sânge al lui I
a cărui chemare se face
când preotul se roagă
cel Sfânt preste noi și
innainte și fă adică pâr
tău, iar ce este în pâr
lui tău, prefăcându-le c
cuvintele acestea, îndat
se preface în adevărat
devăratul lui sânge, răm
(*Mărturisirea Ortodoxă*)

În momentul sup
și laicul mărturisesc cu
turisesc că tu ești cu
zeu celui viu, carele a
păcătoși, dintre cari cel
este însuși prea curat tr
sângele tău...".

ASPRU ADEVĂR! — DAR ADEVĂR

Dintre toate neajunsurile și păcatele actualei generații preoțești, ignoranța euharistică mi se pare păcatul cel mai primejdios.

Mărturisirea noastră de credință, la întrebarea care este a treia taină, răspunde: „Sfânta Euharistie, adică trupul și sângele Domnului nostru Iisus Hristos, sub chipul pâinei și al vinului, în care este de față cu adevărat și întreg, adică în ființă, însuși Iisus Hristos. Această taină întrece pe toate celelalte și aduce folos mântuirii noastre mai mult de cât celelalte....”. Și mai departe: „....preotul trebuie să aibă o astfel de socotință când sfințește darurile că însăși ființa pâinei și ființa vinului se preface în ființa adevăratului trup și sânge al lui Hristos, prin lucrarea Sfântului Duh, a cărui chemare se face ca să se săvârșească taina aceasta, când preotul se roagă și zice: Doamne, trimite Duhul tău cel Sfânt preste noi și preste darurile acestea ce sânt puse înaintea și fă adică pâinea aceasta cinstit trupul Hristosului tău, iar ce este în paharul acesta cinstit sângele Hristosului tău, prefăcându-le cu Duhul tău cel Sfânt“. Deci, după cuvintele acestea, îndată se săvârșește prefacerea, și pâinea se preface în adevărat trupul lui Hristos, iar vinul în adevăratul lui sânge, rămânând numai chipurile care se văd...“ (*Mărturisirea Ortodoxă*, pp. 96—98).

În momentul suprem al împărțirii, atât preotul cât și laicul mărturisesc cu cutremur: „Cred, Doamne, și mărturisesc că tu ești cu adevărat Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu, carele ai venit în lume să mântuești pre cei păcătoși, dintre cari cel dintâi sunt eu. Încă cred că acesta este însuși prea curat trupul tău și acesta este însuși scump sângele tău...“.

Dar în afară de Domnul Euharistic cu care ne împărtășim la Sfânta Liturghie, în fiecare biserică cu slujbă regulată, se păstrează pe Sfântul Prastol, în chivotul sfânt, Sfintele Taine, pentru bolnavi și pentru copii. În Sfântul Chivot este tot Domnul Euharistic, precum este și în Sfântul Potir, după pfacere.

Aceasta este doctrina cea nemuritoare. Aceasta este credința cea mântuitoare. În Sfânta Euharistie, Domnul și Mântuitorul nostru este cu noi, întreg, Dumnezeu și om, întocmai așa cum era cu Sfinții Apostoli, pe lacul Tiberiadei, în ceasul când se odihnea în corabie, cu capul pe căpătău (Marcu IV, 38).

Această credință este sabia cea de ambele laturi ascuțită, care străbate până la despărțirea sufletului și a duhului, și a mădulărilor și a măduvei (Ebrei IV, 12). Această credință desparte creștinătatea în două tabere: cei ce au Sfânta Euharistie și cei ce au hulit și au căzut dela Sfânta Euharistie.

Urmările acestei dumnezeiești doctrine, asupra atitudinii noastre văzute și nevăzute, sufletești și trupești, când sântem în Sfânta Biserică și mai ales în Sfântul Altar — sânt însuși miezul cucerniciei ortodoxe. Creștinul în Sfânta Biserică, și cu atât mai vârtos preotul: se găsește în casa Stăpânului și „Împăratului său Iisus Hristos; iar Împăratul însuși este aci, de față, în jilțul său cel tainic. După cum nimeni nu cutează să intre în palatul Regelui în haine terfelite sau mânjit pe mâini ori pe obraji, tot așa nici în sfântul locaș. Și iarăși, după cum nimeni nu cutează să se apropie de iatacurile regale, vorbind tare, tropăind cu nesimțire, sau tușind ca în piață, sau scuipând pe covoare, tot atât și mai mult decât atât și în Sfânta Biserică. Împăratul și Mântuitorul nostru este în Sfântul Altar! Și dacă nu vorbești tare și nu scuipi în anticamera Regelui, cum vei cuteza unele ca acestea împreajma Împăratului Împăraților!

Creștinul și mai cu seamă preotul, când se apropie și când pătrunde în Sfânta Biserică, trebuie să se supravegheze și să se primenească sufletește ca pentru o întâlnire cu Domnul Domnilor. Biserica noastră nu este un templu vid, nu e o simplă casă de rugăciune, cum au alte religii (din nenorocire și Confesiunea Protestantă); Biserica noastră este palat împărătesc și Împăratul este acasă.

Aceste adevăruri le părinții noștri, fericiții cel mai mare câștig al cel din urmă sub zidul Euharistic. Vom recunoștința cu adevărat ortodotoți câți vrem să rămân sirii noastre. Pentru a censurăm viguros și să pucuet și de atitudine ca ricile noastre.

Cercetați sfintele sau de sărbătoare. Uita creștinilor adunați, dar tului din Sfântul Altar. C adeseori aceste observa să mai dureze această trebuie dată pe față, iz noi — pietrele vor striga turghii este azi captivă grele de negură. Cu c convingerea noastră că în jilțul său de argint. măcar așa ca într'o ca țiri, dar ca într'o pravă

Vestejirea universa acestei degradări a tei vezi o enorie întreaga Ușilor Împărătești, ca maroc, să știi că pre primit până aproape d feri acest spectacol și nu au în templul lor Scriptură, sânt mult ma rugăciune, de cât noi

Aici trebuie să se seriozitatea, toată sete giile celor ce voesc să ajuns cu preaslăvita starea celui cerșetor cu capul pe o comca

cu care ne îm-
serică cu slujbă
chivotul sfânt,
popii. În Sfântul
ste și în Sfântul

Aceasta este
Domnul și Mân-
zeu și om, în-
acul Tiberiadei,
capul pe căpă-

bele laturi as-
etului și a du-
V, 12). Această
ere: cei ce au
zut dela Sfânta

supra atitudinii
i, când sântem
r — sânt însuși
i Biserică, și cu
inului și „Impă-
ste aci, de față,
nu cutează să
nânjit pe mâini
și iarăși, după
acurile regale,
d ca în piață,
ult decât atât
il nostru este
u scuipi în an-
a acestea îm-

se apropie și
supravegheze
ire cu Domnul
i vid, nu e o
i (din nenoro-
stră este palat

Aceste adevăruri le-au știut vechii creștini și le-au știut părinții noștri, fericiții ctitori pravoslavnici, cari țineau ca la cel mai mare câștig al vieții să poată să-și doarmă somnul cel din urmă sub zidurile Bisericii, la picioarele Stăpânului Euharistic. Vom recunoaște într'aceasta, cu emoțiune, simțirea cu adevărat ortodoxă. La ea trebuie să ne întoarcem toți căți vrem să rămânem credincioși Bisericii și mărturisirii noastre. Pentru aceasta, însă, trebuie să începem să censurăm viguros și să prigonim spăimântătoarea anarhie de cuget și de atitudine care se răsfață azi mai în toate bisericile noastre.

Cercetați sfintele noastre locașuri în zi de duminică sau de sărbătoare. Uitați-vă la învălmășala și la oscilațiile creștinilor adunați, dar mai cu seamă studiați atitudinea preotului din Sfântul Altar. Cu negrăită durere sufletească, am făcut adeseori aceste observații și m'am întrebat: câtă vreme poate să mai dureze această stare? Această anarhie sacrilege trebuie dată pe față, izbită fără preget și stârpită. Dacă nu noi — pietrele vor striga! Dumnezeuiasca realitate a Sfintei Liturghii este azi captivă, ca soarele de iarnă, sub perdele grele de negură. Cu ce dovedim noi — preoți și mireni — convingerea noastră că Marele Impărat este cu noi, de față, în jilțul său de argint, când noi ne purtăm în Biserică, nu măcar așa ca într'o casă de oameni bine crescuți și subțiri, dar ca într'o prăvălie și ca într'o sală de cinematograf!

Vestejirea universală din Biserica noastră se datorește acestei degradări a teologiei și a cucerniciei noastre. Când vezi o enorie întreagă trecând, vorbind, răsând, pe dinaintea Ușilor Impărătești, ca pe dinnaintea unei panorame din iarmaroc, să știi că preotul enoriei a îngropat talantul ce-a primit până aproape de inima Iadului. Cine mai poate suferi acest spectacol și această păgânătate! Protestanții, cari nu au în templul lor de cât o tribună și o masă cu Sfânta Scriptură, sânt mult mai pătrunși de pietate, când se adună la rugăciune, de cât noi la Sfânta noastră Liturghie!

Aici trebuie să se oprească toată luarea aminte, toată seriozitatea, toată setea de izvoarele curate și toate energiile celor ce voesc să vindece sufletul nostru ortodox. Am ajuns cu preaslăvita și apostoleasca noastră Biserica în starea aceluși cerșetor din poveste, care doarme la pământ, cu capul pe o comoară îngropată!

Marea reeducare trebuie să înceapă cu preoțimea noastră. Preoții noștri nu mai înțeleg înfricoșata însemnătate a Jertfei celei nesângeroase. Invățătura pe care au dobândit-o în seminarii și în Facultatea Teologică nu s'a făcut trup și sânge cu ei. Pentru acest cuvânt, Iisus Hristos este pentru ei numai fantomă și teorie.

Ce s'a lipit, din toată dumnezeiasca noastră doctrină, de acest preot care intră în Sfântul Altar fără nici un fior sufletesc și fără nici un semn de evlavie, măcar exterioară? Iși trănțește bastonul sau umbrela într'un colț; trece pe lângă Sfântul Prastol — fără nici o metanie, fără nici o conștiință, fără nici un gând! — la fel ca pe lângă o mobilă civilă; dapănă, cu epitrahil și fără epitrahil (este tot una!) de la miez-noapte, la miez-zi și înapoi printre Masa cea înfricoșată și Ușile Impărătești! Dacă te uiți împrejurul Sfântului Chivot, vezi creioane, răvașe, mucări, cărți, lumânări și alte obiecte, aruncate cu indiferență, ca pe orice masă domestică. Simte acest preot, știe acest preot că Iisus Hristos întreg, Dumnezeu și om, odihnește pe această Masă, în Sfântul Chivot, ascuns sub vălurile euharistice?

Ce să mai zicem de vorbele, de râsul, de libertățile pe cari și le acordă acest preot, și alții ca el, aci între Sfânta Proscomidie și Sfânta Trapeză! Ce să mai zicem de paracliserii grosolani, de cântăreții nesimțitori, de copiii prost crescuți și fără pic de frica lui Dumnezeu — adesea odrasle preoțești — cari dau buzna în altar, cu treabă și fără treabă, tulbură sfânta atmosferă, întrerup sfintele rugăciuni și pângăresc cu insolența lor toată Sfânta Liturghie!

Ce se întâmplă, atunci, în Sfântul Altar?... Răstignim iar și iar pe Iisus Hristos, dar nu spre mântuirea noastră, ci spre osânda noastră, spre pierzania și aruncarea noastră în întunecul cel mai din afară!

Biserica noastră ortodoxă — înalt euharistică, integral euharistică — nu poate fi adusă înapoi la frumusețea și la puterea ei primară de cât atunci când preoții ei vor înflori, ca merii, de iubire către Iisus Hristos Euharistic. Biserica noastră nu va putea să îplinească toate câte ne lipsesc și-i cerem, în zilele de față, de cât atunci când inimile noastre vor fi candelile aprinse și cădelnițe fumegânde, la picioarele Împăratului din Altar.

Iisus Hristos a voit să fie cu noi în toate zilele, până

la sfârșitul veacului (Matei 26) clarat: „Amin, Amin grăiește Fiului Omului și nu veți fi într'un voi. Cea ce mănâncă are viață vecinică și eu îl apoi... Cea ce mănâncă într'un mine petrece și eu în Hristos ne-a chemat la Măcași, acesta este trupul m spre iertarea păcatelor! Și sângele meu, al Legii și pentru mulți se varsă, spi

Acestea sânt realități o tocmeală, nici o codează cu Acela care cercetează în Sfânta Impărăție, e e până la sfârșitul veacului. S dumnezeieștii drame a răsce pe Golgotha. Sfânta Litur pe Golgotha într'un chip și impenetrabil pentru mintu vom același sânge și acela veacuri, pe crucea înfiptă sa rămână și a rămas cu om, estinzând asupra tutu tuturor veacurilor creștine orice pricepere omenească. Pontiu Pilat. În Sfânta Litur Golgotha și pe Iisus Hrist

Când vom învăța din cutremura mărturisindule Potir, cu frica lui Dumne atunci vor înverzi multele mintele, văzute de Ezech

Această pricină a Sf creștinismului nostru orz aminte a celor ce fac pa vor să lucreze și să se os stră. Primejdia propagand amenințătoare, fiindcă ne evacuați din cartierele no

mea noastră.
ate a Jertfei
ndit-o în se-
rup și sânge-
e pentru ei.

tră doctrină,
i un fior su-
exterioră?
ce pe lângă
o conștiință,
obilă civilă;
na!) de la
sa cea în-
ul Sfântului
ânări și alte
domestică.
stos întreg,
ntul Chivot,

bertățile pe
ntre Sfânta
de paracli-
prost cres-
ea odrasle
ără treabă,
uni și pân-

stignim iar
noastră, ci
noastră în

ă, integral
seșea și la
vor in flori,
: Biserica
ne lipsesc
ile noastre
picioarele

lele, până

la sfârșitul veacului (Matei XXVIII, 20). Iisus Hristos ne-a declarat: „Amin, Amin grăesc vouă: de nu veți mânca trupul Fiului Omului și nu veți bea sângele lui, nu veți avea viață întru voi. Cei ce mănâncă trupul meu și bea sângele meu are viață vecinică și eu îl voi învia pre el în ziua cea de apoi... Cei ce mănâncă trupul meu și bea sângele meu întru mine petrece și eu întru el, (Ioan VI,53 — 54,56). Iisus Hristos ne-a chemat la Masa lui cea eternă: „Luați, mâncați, acesta este trupul meu carele se frânge pentru voi, spre iertarea păcatelor! Beți dintru acesta toți, acesta este sângele meu, al Legii celei nouă, carele pentru voi și pentru mulți se varsă, spre iertarea păcatelor!“

Acestea sânt realități și adevăruri, în vecii vecilor. Nici o tocmeală, nici o codeală și nici o târguială nu încap cu Acela care cercetează răunchii și inimile (Ieremia XI,20)! În Sfânta Impărtășanie, el este și rămâne cu noi în toate zilele până la sfârșitul veacului. Sfânta Liturghie este actualizarea dumnezeieștii drame a răscumpărării noastre, prin sacrificiul de pe Golgotha. Sfânta Liturghie este chiar acest sacrificiu de pe Golgotha într'un chip covârșitor pentru simțurile noastre și impenetrabil pentru mintea noastră. Dar în Sfântul Potir avem același sânge și același trup, jertfit acum douăzeci de veacuri, pe crucea înfiptă în Calvaria. Iisus Hristos a voit să rămână și a rămas cu noi, în întregime, Dumnezeu și om, estinzând asupra tuturor altarelor legitime și asupra tuturor veacurilor creștine și actualizând — mai presus de orice pricepere omenească — Suprema Jertfă, din zilele lui Ponțiu Pilat. În Sfânta Liturghie avem însuși sacrificiul de pe Golgotha și pe Iisus Hristos întreg, Dumnezeu și om.

Când vom învăța din nou aceste adevăruri, și ne vom cutremura mărturisindu-le și vom cădea înaintea Sfântului Potir, cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu dragoste, atunci vor înverzi multele noastre ramuri uscate, atunci osemintele, văzute de Ezechiil, veni-vor iar la viață.

Această pricină a Sfintei Euharistii este nodul vital al creștinismului nostru ortodox. Chem asupra ei toată luarea aminte a celor ce fac parte din familia noastră ortodoxă și vor să lucreze și să se ostenească pentru însănătoșirea noastră. Primejdia propagandei protestante este azi deosebit de amenințătoare, fiindcă ne găsește dezarticulați sufletește și evacuați din cartierele noastre dogmatice. Progresele ad-

ventismului și ale celorlalte secte protestante sânt mărturia acestei dezarticulări și acestei evacuări.

În biserica lui, preotul este ca o sobă, în casă, pe timp de iarnă. Dacă soba funcționează bine, toți cei din casă o îmbrățișează, sânt voioși și cu mâinile calde. Dacă soba e stricată, face fum, nu dă căldură, veselia casei e compromisă, fețele sânt posomorite și mâinile sânt reci. La fel și cu preotul. Când într'o biserică, ți se pare că ești la cinematograful sau la gară, să știi că preotul se află în jalnică ignoranță — dacă nu mai rău — în privința darului pe care l-a primit și în privința Tainei Sfântului Altar. Și, în primul loc, trebuie să cugeți, cu spaimă, că el nesocotește trupul lui Hristos (I Corinteni XI, 29) și că plata lui va fi la fel cu a lui Iuda și a lui Arie!

Ignoranța și impietria euharistică au felurite și dure-roase manifestări, dar între ele este una care sfâșie inima ori de câteori treci pe lângă o biserică. Poporul nostru nu știe ce este acest sfânt lăcaș! Nu i-a spus nimeni, nu l-a învățat nimeni! Poporul nostru — în special, actuala generație — trece pe lângă biserică, râzând, cântând, injurând, hârjonindu-se, și pângărindu-se! El n'a auzit niciodată ce este Biserica Ortodoxă, cine sălășluște în Sfântul Altar, și cum se cuvine să fie purtarea creștinului, când trece pe alătura. Sărmanele sfinte locașuri, ele se ridică neînțelese și neluate în seamă, în mijlocul unei mări omenești, care spumegă nesimțire, batjocură și hulă!

Unde este munca preoților noștri? Ce fac ei pentru tainicul Impărat, care stă și adastă, îndelung răbdător, în umbra sanctuarului? Cu ce se vor apăra ei, la tribunalul lui, în ziua cea înfricoșată?... Nu putem să mai tăcem! Trebuie să dăm totul pe față și să sguduim cu brutalitate pe ignoranți și pe adormiți.

Este poate ceasul cel din urmă când mai putem să dăm alarma salutară. Protestantismul se propagă și se insinuiază pretutindeni ca sămânța tuberculozei și mulți preoți tineri au început să tușescă protestant. Principiul că numai Sfânta Scriptură este norma credinței și pârgia mântuirii începe să pară ortodoxie. Sfintele Taine au ajuns crepusculare!... Totul pogoară în ritualism sec și în formalism!...

Nu se poate decât o singură izbăvire, nu există, pentru

ortodoxismul nostru, decât:
*și mărturisesc că tu ești
 Dumnezeu celui viu, care
 pre cei păcătoși, dintre ca
 că acesta este însuși pre
 însuși scump sângele tău!*

Le centre et la force
 reposent sur le miracle de :

Nous croyons et nous
 et Dieu Jesus-Christ est :
 et tout puissant, Dieu et H
 fois, à la Sainte Cène, au

Le même Jesus-Christ
 le Père, dans les cieux,
 mystère insondable du Sa

Nos luttes, notre in
 nous élever — au dessus
 ordinaires — jusqu'à ce
 lui, dans l'acte de la con
 péchés et la vie éternelle

ortodoxismul nostru, decât o singură oțelire: „*Cred, Doamne, și mărturisește că tu ești cu adevărat Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu, carele ai venit în lume să mântuești pre cei păcătoși, dintre cari cel dintâi sânt eu. Încă cred că acesta este însuși preacurat trupul tău și acesta este însuși scump sângele tău!*”

Gala Galaction

Résumé.

Le centre et la force de notre Foi Orthodoxe intégrale reposent sur le miracle du Saint-Autel.

Nous croyons et nous confessons que Notre Seigneur et Dieu Jesus-Christ est, dans la Sainte Eucharistie, présent et tout puissant, Dieu et Homme, absolument comme autrefois, à la Sainte Cène, au milieu de ses Apôtres.

Le même Jesus-Christ, qui réside à la droite de Dieu le Père, dans les cieux, est avec nous, présent dans le mystère insondable du Saint-Autel.

Nos luttes, notre infini désir et notre piété doivent nous élever — au dessus de l'ignorance et de la négligence ordinaires — jusqu'à cette heureuse science qui nous unit à lui, dans l'acte de la communion, „pour la rémission des péchés et la vie éternelle“.

LEGĂTURILE ȚĂRILOR ROMÂNE CU MĂNĂȘTIRILE MEGA-SPILEON ȘI SFÂNTA LAVRA DIN PELOPONES.

În viața patriarhului Nifon, scrisă de Gavriil Protul, după ce se arată facerile de bine săvârșite de Neagoe-Vodă Basarab la Sfântul Munte al Atonului, se înseamnă și celelalte locuri asupra cărora s'a întins pioasa lui dărnicie¹. Printre acestea găsim pomenite și mănăștirile „ce sânt în Ahaia”², dar fără să se spună anume care sunt și ce-a făcut pentru ele milostivul voevod al Țării Românești dintre anii 1512-1521.

Plecând dela această afirmație—nelipsită de adevăr—, vom căuta să cercetăm și să lămurim în rândurile ce urmează, care sunt aceste mănăștiri din Ahaia și ce legături au avut ele în decursul vremii cu Țările Române.

Două sunt mănăștirile din Ahaia cunoscute pe timpul domniei lui Neagoe-Vodă Basarab, ca și astăzi: una este mănăstirea Mega-Spileon, iar alta Sfânta Lavră, amândouă ctitorii și ale împăraților bizantini³.

Mega-Spileon este una din cele mai însemnate mănăștiri grecești. Ea se află în eparhia Calavritei, cam la jumătatea drumului dintre Patras și Corint, fiind zidită înlăuntrul unei peșteri, din culmile stâncoase ale munților Aroanieni, de unde își trage și numirea de Marea-Peșteră, *Μέγα-Σπήλαιον*. Chi-

1. Cf. *N. Iorga*, Fundațiuni religioase ale Domnilor Români în Orient, An. Ac. Rom., ist. seria II, t. XXXVI (1914), p. 863.

2. Viața părintelui nostru Nifon patriarhul Țarigradului, publicată de mitropolitul Iosif Naniescu, sub îngrijirea prof. C. Erbiceanu, Buc. 1888, p. 103. Pentru ediții și manuscrise vezi: *Diacon Nic. M. Popescu*, Nifon II Patriarhul Constantinopolului, în An. Ac. Rom., ist. seria II, t. XXXVI (1914), pp. 739-744; *D. Russo*, Studii bizantino-române, Buc. 1907, p. 40 n. 2.

Ahaia este numele uneia din cele cinci provincii care alcătuiesc astăzi Peloponesul (Moreia).

3. *Miklosich—Müller*, Acta et Diplomata, I, pp. 143—145.

țiile călugărilor sunt cladite de piatră, având opt rânduri din valea râului Erasinos. ca de se varsă la 12 km. în și se par niște cuiburi de la muntelui și gata să cadă

După tradiție, această veacul al VIII-lea de doi fra Tesalonic². Se povestește cicioară i-a îndemnat să pleicoana sa și să zidească c au venit în ținutul arătat. frosina, în urma unei vede unde au aflat vestita icoană în brațe, atribuită sfântului ajutorul credincioșilor din zidit chiar în acea peșteră Maicii Domnului, unde au nuni, care se păstrează și Se spune că Mega-Spi

1. Aceste mănăștiri le-am vizitat anulul 1932. Rezultatul cercetărilor a fost publicat în Dechemvrie 1932, la categoria de la întocmirea ei am fost ajutat cu o scrisoare pentru care îi aduc și acum mulțumiri.

2. Despre mănăstirea Mega-Spileon vezi: *Εκκλησιαστικὴ ἢ προσκηνητήριον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Μεγάλου-Σπηλαίου*, Atena 1840, reimpărtă în *Χωρογραφικὴ καὶ ἱστορικὴ περιγραφή τοῦ Μεγάλου-Σπηλαίου*, în *Πρακτικὰ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Υπουργείου τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς ἐκπαίδευσης*, interesante se găsec și la călătorii cap. 11. *Voyage de la Grèce*, ed. II, Paris 1830, III, pp. 11-12. *Revue de l'Attique et du Péloponèse*, I, pp. 1-2. *Revue de la Grèce continentale et la Moree*, Paris 1830, I, pp. 1-2. *Χωρογραφικὴ καὶ ἱστορικὴ περιγραφή τοῦ Μεγάλου-Σπηλαίου*, în *Παναθηναϊκὰ*, V (1904-5), pp. 1-2.

3. Istoria acestei icoane este în *Εκκλησιαστικὴ ἢ προσκηνητήριον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Μεγάλου-Σπηλαίου*, I, pp. 1-2. Cf. *A. Moraitidi*, *Ἐκκλησιαστικὴ ἢ προσκηνητήριον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Μεγάλου-Σπηλαίου*, I, pp. 1-2.

În privința autorului, nu este vorba de evanghelist Luca. Cazul este cunoscut și de alți cercetători.

liile călugărilor sunt clădite la gura peșterii, pe un tăpșan de piatră, având opt rânduri una peste alta. Când le vezi din valea râului Erasinus, care curge pe sub stâncă și merge de se varsă la 12 km. în golful mării Corintului, chiliile și se par niște cuiburi de lemn agățate pe peretele drept al muntelui și gata să cadă la cea mai mică zguduitură¹.

După tradiție, această mănăstire a fost întemeiată prin veacul al VIII-lea de doi frați călugări Simeon și Teodor din Tesalonic². Se povestește că arătându-li-se în vis Sfânta Fecioară i-a îndemnat să plece degrab în Ahaia ca să caute icoana sa și să zidească o mănăstire. Credincioșii călugări au venit în ținutul arătat, iar aci o păstorită cu numele Eufrosina, în urma unei vedenii, i-a călăuzit la izvorul peșterii unde au aflat vestita icoană a Maicii Domnului cu Pruncul în brațe, atribuită sfântului apostol și evanghelist Luca. Prin ajutorul credincioșilor din împrejurimi, cei doi călugări au zidit chiar în acea peșteră mănăstirea cu hramul Adormirii Maicii Domnului, unde au așezat icoana făcătoare de minuni, care se păstrează și astăzi³.

Se spune că Mega-Spileon a ars până acum de trei ori:

1. Aceste mănăstiri le-am vizitat împreună cu colegul D. Fecioru în vara anului 1932. Rezultatul cercetărilor au format obiectul unei lucrări de seminar tipărite în Dechembrie 1932, la catedra de arheologie creștină a Universității din Atena. La întocmirea ei am fost ajutat cu prețioase îndrumări de d-l profesor G. A. Sotiriu, pentru care îi aduc și acum mulțumirile mele.

2. Despre mănăstirea Mega-Spileon, a scris o monografie C. Oiconomu, *Κτιτορικὸν ἢ προσκνητήριον τῆς ἱερᾶς καὶ βασιλικῆς μονῆς τοῦ Μεγάλου-Σπηλαίου*, Atena 1840, retipărită în 1925. O prelucrare a făcut *Teodor Tsecura*, *Χωρογραφικὴ καὶ ἱστορικὴ περιγραφή τοῦ Μεγάλου-Σπηλαίου*, Atena, 1907. Mai sunt două studii ale prof. G. A. Sotiriu: *Περὶ τῆς μονῆς τοῦ Μεγάλου-Σπηλαίου καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κειμηλίων* și *Ἡ εἰκὼν τοῦ Παλαιολόγου τῆς Μονῆς τοῦ Μεγάλου-Σπηλαίου*, în *Παράρτημα τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Δελτίου τοῦ Ὑπουργείου τῶν ἐκκλ. καὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως*, IV (1918), pp. 30-80. Multe știri interesante se găsesc și la călătorii cari au vizitat-o în cursul veacului trecut: Pouqueville, *Voyage de la Grèce*, ed II, Paris 1827, V, p. 450 sq; W. M. Leake, *Travels in the Morea*, London 1830, III, pp. 176-178; Ferdinand Aldenhoven, *Itinéraire descriptif de l'Attique et du Péloponèse*, Athènes 1841, pp. 303-305; J. A. Buchon, *La Grèce continentale et la Morée*, Paris 1843, pp. 532-534. *N. A. Veis*, *Ἐκθεσις παλαιογραφικῆς καὶ ἱστοριοδικτικῆς ἐκδρομῆς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καλαβρυτων*, în *Παναθηναϊα*, V (1904-5), 9, pp. 136-141.

3. Istoria acestei icoane este bine precizată de prof. G. A. Sotiriu, l. c., p. 34; cf. *A. Moraitidi*, *Ἐκκλησιαστικὴ Παναγιωγραφία*, în *Παναθηναϊα*, IV (1903-1904), 8, p. 260.

În privința autorului, nu este decât o identitate de nume, iar nu o operă a sî. evanghelist Luca. Cazul este cunoscut și din legenda altor icoane. Vechimea

odată în veacul IX, a doua oară la sfârșitul veacului XV și apoi la anul 1640, fiind rezidită în forma de azi la 1641.

Știri precise asupra primelor noastre legături cu Mega-Spileon n'avem. Bănuim însă că ele au început prin veacul XV-lea. La Mitropolia din București s'a păstrat până mai acum câțva timp o icoană a Maicii Domnului purtând următoarea pisanie: Παρά τῆς ἱερᾶς βασιλικῆς πατριαρχικῆς μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπέλτης ἐν Μπελοπονῆσις δίδοτε α463¹.

După cum vedem, această icoană are menirea să ne arate ceva din legăturile veacului XV-lea. Prin ce mijloc și când a ajuns ea aici, nu știm. Va fi poate darul unor călugări spileoți veniți atunci în Țara-Românească după milostenie, sau o recunoștință trimeasă de mănăstire, mitropoliei Ungro-Vlahiei, pentru niscaiva binefaceri primite de la noi. Totuși, ea poate fi socotită un început de dovadă a legăturilor, chiar înainte de Neagoe-Vodă Basarab. Iar la acestea s'ar mai putea adăoga și faptul că în primii ani ai veacului XVI-lea păstoria în scaunul mitropoliei muntene fostul patriarh Nifon II, care de neamul lui era din Pelopones². Acest fapt sprijină însemnarea lui Gavriil Protul despre daniile lui Neagoe-Vodă către mănăstirile din Ahaia și Pelopones, căci erau acum legături firești.

După această dată însă, timp de două veacuri nu mai cunoaștem știri. Abia în 1725 ele încep să apară iarăși, fie prin scrisori, fie prin danii sau închinări. Astfel, la 23 Ianuarie 1725 domnul Moldovei Mihail Racoviță răspunde proigumenului Ionă dela Mega-Spileon, la scrisoarea lui de bună urare pentru sărbătorile Crăciunului³. Iată textul ei:

lor nu se ridică mai sus de veacul VIII, iar atribuirea picturei, de obicei sf. apostol și evangelist Luca, a fost făcută spre a dobândi mai mare autoritate și să le scape de furia iconoclaștilor. Insemnăm faptul că icoana nu este zugrăvită, ci lucrată în relief dintr'un amestec de ceară și mastic. Cf. *D. Pashali, Περὶ τῶν εἰς Λουκᾶν ἀποδιδόμενων εἰκόνων τῆς Παναγίας*, în Actes du III-e congrès international d'études byzantines, Athènes 1932, pp. 239—241.

Această icoană este pusă în legătură cu ctitorul mănăstirei sf. Luca din Fochida, și se crede a fi din veacul X-lea.

1. „Dela sfânta împărătească și patriarhicească mănăstire a Peșterii-Mari din Pelopones, s'a dat 1463". *N. Iorga*, Inscriptii, I, p. 248; cf. *N. Iorga*, Icoana Românească, Buc. 1933, p. 21.

2. Cf. *Diaconul Nic. M. Popescu*, Nifon II Patriarhul Constantinopolului, în An. Ac. Rom., ist. seria II, t. XXXVI (1914), p. 761.

3. Această scrisoare am găsit-o lipită de coperta ms. grec Nr. 292 din biblioteca mănăstirii. Ultimele două rânduri dela sfârșit sunt prinse în legătură și nu se pot citi. Traducerea scrisorii este:

Μιχαὴλ Ρακοβιτῆα Βασ
πάσης

Πανοσιώτατε ἄγιε προ
ἐν ἱερομονάχοις κ[ύριε] Ἰων
προσαγορευόμεν τὸ γράμ[μα]
ὕγιαίαν τῆς ἐχάρημεν ἐγρα
αὐτῇ ὑπὲρ ὧν συγγράφει κ
θούσας δεσποτικὰς ἐφορᾶς
Ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ ἀξιώσῃ κα
φαιδρῶς τ[ὰς] αὐτὰς δεσπο
ρας εἰς ἐτῶν πολλῶν π[α]ρ
ἐρίστε ἄς ἐχωμεν δὲ κα:
αψκε', Ἰανουαρίου κγ'.

Τῷ πανοσιωτάτῳ ἀγίῳ προ
ἐν ἱερομονάχοις

Din această scrisoare
cunoscut la curtea domni
poate chiar a fost prin P
pentru mănăstire.

La scurt timp după
ghelistul ce se află deasupra
pisania, prin osteneala egu
nului muntean Constantin

„Διὰ συνδρομῆς τοῦ
ἀγίου καθηγουμένου κυρίου
καὶ ἱεροῦ οὗτος Ναὸς καὶ
μυροτάτης καὶ εὐσεβεστάτης
τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ εὐτεβ
καλαίου Βοεβόδα τοῦ Μαυρο

„Mihail Racoviță Voievod. Do

Prea cuvioase sfințite pro
rabi Ionă, pe prea cuvioșia ta cu
Eucurat de sănătatea ta de acum
mulțumim de celece ne feliciti și
cute ale Mântuitorului nostru Hristo
prea cuvioșia ta să prăznuiești cu b
sele întru trecere de mulți ani. In s
avem și noi. . . .” 1725 Ianuarie

„Iresa: Prea cuviosului sfințit pro
rabi Ionă, cu sănătate.

Μιχαήλ Ρακοβίτζα Βοεβόδας ἀθρόντης καὶ ἡγεμῶν
πάσης Μολδοβλαχίας.

Πανοσιώτατε ἅγιε προηγούμενε τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου ἐν ἱερομονάχοις κ[ύριε] Ἰωνᾶ, τὴν πανοσιότητά της εὐλαβῶς προσαγορεύομεν τὸ γράμ[μα] της ἐλάβομεν, καὶ διὰ τὴν ἐφετήν ὕγιάν της ἐχάρημεν· ἐγνωμεν δὲ ἐφεξῆς καὶ εὐχαριστοῦμεν αὐτῇ ὑπὲρ ὧν συγχαίρει καὶ ἐπεύχει ἡμῖν διὰ τὰς παρελθούσας δεσποτικὰς ἐορτάς τοῦ Σωτήρος ἡμῶν Χριστοῦ. Ὁ ἅγιος Θεὸς νὰ ἀξιῶσῃ καὶ τὴν πανοσιότητά της νὰ ἐορτάζη φαιδρῶς τ[ὰς] αὐτὰς δεσποτικὰς ἐορτάς καὶ χαρμοσύνους ἡμέρας εἰς ἐτῶν πολλῶν π[α]ρ[ό]δους ἐν ὕγιαι καὶ εὐημερίαι ὡς ἐφίετε ἅς ἔχωμεν δὲ καί...
αἰκέ', Ἰανουαρίου κγ'.

Τῷ πανοσιωτάτῳ ἁγίῳ προηγουμένῳ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου ἐν ἱερομονάχοις κ[ύρ] Ἰωνᾶ, ὕγιως.

Din această scrisoare se vede că egumenul Ionă era cunoscut la curtea domnilor noștrii și inclin a crede că poate chiar a fost prin Principate, ca să strângă milostenie pentru mănăstire.

La scurt timp după 1725, paraclisul Sf. Luca evanghelistul ce se află deasupra bisericii, este reparat, cum spune pisania, prin osteneala egumenului Ionă și cu ajutorul domnului muntean Constantin Nicolae Mavrocordat:

„Διὰ συνδρομῆς τοῦ πανοσιωτάτου καὶ σεβασμιωτάτου ἁγίου καθηγουμένου κυρίου κ[ύρ] Ἰωνᾶ. / Ἀνεκαινίσθη ὁ θ[ε]ῖος καὶ ἱερὸς οὗτος Ναὸς καὶ ἐκαλοπίσθη διὰ ἐξόδου τῆς / ἐκλαμπροτάτης καὶ εὐσεβεστάτης Δόμνης κυρίας Αἰκατερίνης... / καὶ τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ εὐσεβεστάτου ἀθρόντου Κωνσταντῆ / Νικολάου Βοεβόδα τοῦ Μαυροκορδάτου ἕνεκεν σωτηρίας. / Καθη-

„Mihail Racoviță Voevod, Domn și stăpânitor a toată țara Moldovei.

Prea cuvioase sfințite proigumen al Mega-Spileului, domnule între ieromonahi Iona, pe prea cuvioșia ta cu cinste o salutăm. Am primit scrisoarea ta și ne-am bucurat de sănătatea ta de acum. Am luat cunoștință și de cele ce urmează, și-ți mulțumim de celece ne feliciți și ne urezi nouă pentru sărbătorile împărătești trecute ale Mântuitorului nostru Hristos. Dumnezeu Sfântul să te învrednicească și pe prea cuvioșia ta să prăznuiești cu bucurie aceleași sărbători împărătești și zile vesele intru trecere de mulți ani, în sănătate și bună sporire, după cum dorești. Să avem și noi. . . .” 1725 Ianuarie 23.

Adresa: Prea cuviosului sfințit proigumen al Mega-Spileului, domn între ieromonahi Ionă, cu sănătate.

γόμενος διὰ τοῦ νόου ὁ ἄνωθεν Ἰωνᾶς. ΑΨΑΑ' [1731]¹.

Această pisanie, păstrată și azi deasupra ușii de intrare în paraclisul vârit în stâncă, este mărturie vie a daniilor și ajutoarelor ce vor urma de acum înainte timp de un veac încheiat.

Cea dintâi milă domnească hărăzită mănăstirei Mega-Spileon este a lui Grigore II Ghica, din anii 1733—1735, urmată apoi de a fiului său Matei Grigore Ghica între anii 1752—1756. Hrisoavele de danie ale acestor domni nu le cunoaștem decât dintr'altul de mai târziu, al lui Scarlat Grigore Ghica, și prin care se dă pentru „sfânta mănăstire Mega-Spileon din eparhia Cherniței dela Moreia... să aibă a lua... în toți anii dela ocnă bolovani de sare 180, însă bani, nu sare, plătindu-să bolovanul po tl. 1”². Hrisovul acesta are data de 5 Fevruarie 1759 și este întărit peste trei ani și de domnul Constantin Nicolae Mavrocordat, cu pecetea și iscălitura sa³. Alte hrisoave, care au păstrat și au întărit această milă, sunt ale următorilor domni ai Țării Românești: Alexandru Ghica din 20 Fevruarie 1768⁴, Alexandru Ipsilante, din 20 Iunie 1775⁵, Nicolae Constantin Caragea la 1782⁶ și 12 Iulie 1797⁷ și Alexandru Moruzi la 16 Maiu 1793⁸ și la 26 August 1799⁹.

Pilda lor însă o vedem urmată și de cei din Moldova. Astfel la 18 Dechemvrie 1812 Scarlat Callimachi întărește dania de 180 bolovani de sare, pomenind de hrisovul original al lui Grigore Callimachi (1761-1764; 1767-1769), prin

1. „Cu ajutorul prea cuviosului și prea cinstiului sfințit egumen chir Ionă, s'a preinoit dumnezeescul și sfânt lăcașul acesta. Și s'a înfrumusețat cu cheltuiala prea luminată și prea evlavioasei Doamne, Doamna Ecaterina... și a prea înălțatului Domn Constantin Nicolae Voevod Mavrocordat, pentru mântuire. Egumen [fiind] acum, cel de mai sus Ionă, 1731”.

Această pisanie s'a publicat în *Ἀρχαιολογικὸν Δελτίον*, IV (1918), p. 56, însă cu data greșită ΑΨΑ' [1791]. De aici cred că a fost reprodusă și în *Revista Istorică*, XVIII (1932), p. 270.

2. *N. Iorga*, *Donațiile românești pentru Mega-Spileon și Vlah-Serai*, An. Ac. Rom. ist. seria III, t. XIII (1932), pp. 160-161.

3. Ibid. p. 162.

4. Ibid. pp. 161-162.

5. Ibid. p. 162.

6. Ibid. p. 162.

7. Ibid. p. 162.

8. *V. A. Urechiiă*, *Domnia lui Moruzi*, în An. Ac. Rom., ist. seria II, t. XV (1895), pp. 234-6. Aci se citează și un hrisov al lui Mihai-Vodă Șuțu, din 24 Dechemvrie 1783.

9. Ibid. p. 163.

care hărăzise mila de mai sus.

Aceste hrisoave ne arată strânsă a daniilor, totul recăzând pe care mănăstirea praznicului „pentru ajutorul căoga o nouă mărturie și mănăstire a străvechii biserici prin marele ei rost avu: în „*sfânta biserică aflăta Minarē, preacinstită cu hrisovul care e în deosebi a L...*” (ὁσων τῆς Ἀθροῦταιας Ὁβρυγ...

gore Alexandru Ghica, prin hrisovul din 1769, „o supune și o închină mănăstirii Mega-Spileon din Pelopones, cu toate și toate daniile ce au fost pe spuiie și să se știe ca afa... Mega-Spileon, fiind închinată mănându-i această a fieres... tot veacul”².

Prin această închinare a Constantinopol unul din cele mai viitoare legături cu Țările Române înainte, pe acest drum, cămărașii și țărâni cari merg și vin în sărăcie fără indoială că pe viitor călugări ce vor fi în trecerea Mega-Spileon spre Țările Române.

La câțiva ani după închinarea Mihail Constantin Șuțu a mănăstirii de niciun fel de veni...

1. Ibid. p. 164. Hrisovul lui Șuțu al Domnului Alexandru Șuțu al Moldovei...

2. *Κριτορικὸν...* p. 106-7. Motivele exacte atâț regestul, greșit pus la exact: 1769 (ΑΨΞΘ'). Motivul închinării era cucernicia părinți ai acestei mănăstiri pentru mai buna ei așezare și stare...

3. In biblioteca mănăstirii se găsește hrisovul lui Vlah-Serai prin 1894 și hrisovul lui Șuțu deși este depusă la metohul din Țarigrad. Tot hrisovul lui Șuțu este dat de Gherman, prin 1818-21, urmarea hrisovului lui Șuțu și a banii depe milele de vinărie...

ΑΨΑΑ' [1731]¹.
 ra ușii de intrare
 vie a daniilor și
 timp de un veac

mănăstirei Mega-
 nii 1733—1735,
 Ghica între anii
 domni nu le
 il lui Scarlat Gri-
 fânta mănăstire
 Moreia... să aibă
 e sare 180, însă
 l. 1"². Hrisovul
 este întărit peste
 Mavrocordat, cu
 re au păstrat și
 r domni ai Țării
 arie 1768¹, Ale-
 colae Constantin
 Alexandru Moruzi

ei din Moldova.
 limachi întărește
 de hrisovul ori-
 1767-1769), prin

ntit egumen chir Ionă,
 umusețat cu cheltuiala
 ina... și a prea înălța-
 tăntuire. Egumen [fiind]

ελτίον, IV (1918), p.
 a fost reprodușă și în

și Vlah-Serai, An. Ac-

., ist. seria II, t. XV
 odă Șuțu, din 24 De-

care hărăzise mila de mai sus călugărilor dela Mega-Spileon¹.

Aceste hrisoave ne arată legăturile doar sub forma restrânsă a daniilor, totul reducându-se la acea milă de 180 taleri, pe care mănăstirea o primea în fiecare an la ziua praznicului „pentru ajutor și chiverniseală”. Acum vom adăoga o nouă mărturie și anume închinarea către această mănăstire a străvechii biserițe din Țarigrad, binecunoscută prin marele ei rost avut în „Impărăteasa cetăților”. Este vorba de „sfânta biserică aflătoare la Vlah-Serai, lângă Tahta-Minarē, preacinstită cu hramul Adormirei Maicii Domnului, care e în deosebi a Domniei Ungro-Vlahiei — ἱδίαν εὐσαν τῆς Ἀδθενταίας Οὐγκροβλαχίας. Această biserică, Gri-gore Alexandru Ghica, prin hrisovul său domnesc din Fevruarie 1769, „o supune și o închină mănăstirii împărătești Mega-Spileon din Pelopones, cu casele și cuprinsurile din jurul ei și toate daniile ce au căpătat, să fie afierosită, să se spuie și să se știe ca afierosire acestei cinstite mănăstiri Mega-Spileon, fiind îngrijite de ea, ca metoh al ei, rămânându-i această afierosire nedespărțită și nesmulșă în tot veacul”².

Prin această închinare, Mega-Spileon dobândește în Constantinopol unul din cele mai însemnate conacuri domnești, iar viitoarele legături cu Principatele se vor face, deacum înainte, pe acest drum, căci aici vor poposi oamenii domnești cari merg și vin în slăvita cetate a Țarigradului. Dar fără îndoială că pe viitor ei se vor întâlni și cu părinții călugări ce vor fi în trecere prin acest oraș, atât dela Mega-Spileon spre Țările Românești, cât și înapoi³.

La câțiva ani după închinarea Vlah-Seraiului, domnul Mihail Constantin Șuțu, aflând că această biserică „este fără de niciun fel de venit după orînduiala bisericilor Ța-

1. Ibid. p. 164. Hrisovul lui Scarlat Callimachi este întărit la 15 Maiu 1819, de Domnul Alexandru Șuțu al Moldovei, iar la 14 Maiu 1820 și de Mihai-Vodă Șuțu.

2. Κτιτορικόν... p. 106-7; Miklosich — Müller, Acta et Diplomata, V, pp. 211-2; cf. Hurmuzachi, VII, p. 532-3; Ibid., XIV, 2, pp. 1197-9, unde urmează să se îndrepte atât regestul, greșit pus la acest document, cât și data de 1764 care este exact 1769 (αψεθ'). Motivul închinării este limpede arătat: „pentru a se îngriji de cea cucernicii părinți ai acestei mănăstiri, a se chivernisi și a se petrece totdeauna pentru mai buna ei așezare și stare cuvincioasă și sporire și îmbunătățire”.

3. În biblioteca mănăstirii se găsesc mai multe cărți și msse grecești, aduse aici dela Vlah-Serai prin 1894 și care păstrează însemnări de-ale călugărilor posesiți la metohul din Țarigrad. Tot de aici vedem că egumenii spileoți, ca Ioanichie și Gherman, prin 1818-21, urmăreau prefacerile din țara noastră și cereau prin scrisori banii depe milele de vinărici; cf. N. Iorga, Studii și Doc., XXV, pp. 36-7, 47.

rigradului, neavând enorie de mahalagii îndestulată... și să află în lipsă", îi hărăzește prin hrisovul său adevărit de divanul Valahiei la 25 Iunie 1784, o parte din cele douăzeci și șapte „popoare” de vii, încă neînchinat, din județul Romanai, precum și cele optzeci și nouă din Gorj, „adică vinăricul și perșerul lor”. La 25 Noembrie 1785 hrisovul este reinnoit de același domn, schimbându-se numai două „popoare” — Leul și Racovița din Romanai — ce se dovediseră a fi ale mănăstirii Bistrița¹.

După plecarea din domnie a lui Mihail Constantin Suțu la 1793, dania sa este păstrată și de urmașii săi în scaun, Alexandru Constantin Moruzi² și Alexandru-Vodă Ipsilante. Hrisovul acestuia din urmă, cu data de 17 Iulie 1797, nu-l cunoaștem însă decât din pomenirea ce-o face despre el Constantin Hangherli la 30 Iulie 1798. Noul Domn „soco-tind ca un lucru cu cale și dă folos sufletesc”, înnoește și întărește prin hrisovul său „ca să i se păzească” mănăstirea dela Vlah-Serai „pă deplin și neclintite, toate milele dobândite”, rugându-se să fie ținute în seamă și pe viitor, „căci prin drept cuvânt s'au făcut”³.

În Februarie 1798 patriarhul Grigorie V⁴ împreună cu sinodul reinnoește vechile întocmiri⁵ prin care se hotărise ca Mega-Spileon să fie stavropighie, adică supusă deadreptul

1. Κτιτορικόν, pp. 107-109; Miklosich — Müller, Acta et Diplomata, V, pp. 208-210; cf. Hurmuzachi, VII, pp. 516-8. Dreptul la venit era ca să ia 2 aspri din 5 pentru fiecare vadră de vin. Din suma strânsă egumenul avea datoria să dea 200 lei pe fiecare an pentru noul spital dela Terapia. Iar ca semn de mulțumire, preoții și egumenul să facă rugăciuni la Sfintele Liturghii pentru pacea și bunăstarea și bogata rodire a Țării Românești.

2. V. A. Urechidă, Domnia lui Moruzi, în An. Ac. Rom. ist., seria II, t. XV (1895), pp. 230—232. Hrisovul are data de 9 Maiu 1793.

3. N. Iorga, Donațiile românești pentru Mega-Spileon și Vlah-Serai, în An. Ac. Rom., ist., seria III, t. XIII, p. 165.

4. De neamul lui era din Pelopones. La 1785 a fost ales mitropolit al Smirnei, iar în 1797 patriarh al Constantinopolului, păstorind doar până în Dechemvrie 1798 când este înlocuit. Ales din nou în 1806, stă în scaun până la Septemvrie 1808 când este iarăși dat jos. Dar în Dechembrie 1818 este ales pentru a treia oară patriarh, păstorind de data asta până în Aprilie 1821 când moare. Cf. M. I. Ghedeon, Πατριαρχικοί Πίνακες, C-pol 1885—90, pp. 675-77, 680-1, 684-5; Z. N. Matha, Κατάλογοι Πατριαρχών Κωνσταντινουπόλεως, ed II, Atena 1884, pp. 160-3, 166-170. Pentru data când a fost ales patriarh v. Έκκλ. Φάρος, III (1909), p. 101.

5. Cf. Κτιτορικόν ή προσκυνητήριον τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, Atena 1840, pp. 94—7 și Miklosich — Müller, Acta et Diplomata, V, pp. 203—7, unde este cartea patriarhului Paisie al C-polului din Martie 1741, privitoare la orânduirea mănăstirii Mega-Spileon ca stavropighie; ibid. pp. 219—224 cartea patriarhului Grigorie V, reproducă din Κτιτορικόν... pp. 102—6.

patriarhiei din Constantinopol. Fiecare an suma de 300 gr. trivrit acestei rânduiei, Mega-Spileon, era încredințată în ocrotirea patriarhiei, iar din această sumă patriarhul trebuia să aibă și partea ei, dar nu mai puțin de 100 gr. Se înțelege, așa dar, că patriarhul avea un oarecare interes și tot ea era aceea care pu-
intocmai a celor arătate în
și conacul românesc dela
mai înainte, mănăstirii Mega-Spileon, vegherea patriarhiei din Țării Românești de stăpânire mai vechi asu-

Milele pentru veniturile patriarhiei erau foarte târziu. La 3 și 4 Sept. 1818 patriarhul a emis „după cuprinderea hrisovului” un hrisov prin care episcopii și mitropolitii epitropilor mănăstirii Vlah-Serai și Spileon dela Moreia, pentru a fi încredințate drepturile de vinărici înseamnă că după revoluția din 1821 drepturile de vinărici și ele continuau să primească veniturile hărăzite din vinărici dela Spileon și Romanai³.

Dar Domnii Țărilor Române nu numai prin bani, ci și prin ceară și moseștea de lucruri sfinte. Căci în hrisovurile sigilate din chilia ceară și moseștea, ne dovedește ce-au primit de la Spileon. Aceste daruri domnului erau aceia nici eu n'am putut să le descriu însemn aici. Primul este

1. Cf. N. Iorga, Fundațiile Domniei Moldovei, seria II, t. XXXVI (1914), pp. 90—7.

2. Despre Vlah-Serai s'a scris în hrisovul patriarhului Moldovei, și cu toate că s'au păstrat numai două hrisovuri, ele au avut rostul său. Care din ele este cel care se referă la mănăstirea Vlah-Serai și carei preoți care le-au văzut au însemnat că se arată să-l fi avut Vlah-Serai căpitanul Spileonului. Data de încredințarea ei în 1586 dela biserica Pașii Spileonului.

3. Cum în articolul de față nu pot să descriu pe larg în viitor, pe temelie de la Spileon și Romanai.

2. N. Iorga, Studii și Documente, X, pp. 102—6.

3. N. Iorga, Studii și Documente, X, pp. 102—6.

destulată... și să
adeverit de di-
in cele douăzeci
din județul Ro-
în Gorj, „adică
e 1785 hrisovul
se numai două
ași — ce se do-

Constantin Suțu
șii săi în scaun,
-Vodă Ipsilante.
Iulie 1797, nu-l
face despre el
ul Domn „soco-
tesc“, înnoește
ăzească“ mână-
ite, toate milele
mă și pe viitor,

impună. cu
se hotărîse ca
pusă deadreptul

et Diplomata, V, pp
ca să ia 2 aspri din 5
dătorie să dea 200 lei
e mulțumire, preoții și
bunăstarea și bogata

a. ist., seria II, t. XV
și Vlah-Serai, în An.

mitropolit al Smirnei,
în Dechemvrie 1798
la Septemvrie 1808
pentru a treia oară pa-
e. Cf. M. I. Ghedeon,
1884-5; Z. N. Matha,
ena 1884, pp. 160-3,
1909, p. 101,
Σπυριλάου, Atena
V, pp. 203-7, unde
vitoare la orânduirea
cartea patriarhului

patriarhiei din Constantinopol și ținută în schimb să dea pe
fiecare an suma de 300 groși pentru Marea Biserică. Po-
trivit acestei rânduiei, Mega-Spileon este luată din nou sub
ocrotirea patriarhiei, iar din daniile ce vor urma, patriarhia
va avea și partea ei, dar nu ca un drept, ci ca un ajutor.
Se înțelege, așa dar, că prin această orânduire Marea Bi-
serică avea un oarecare amestec în cărmuirea mănăstirii,
și tot ea era aceea care punea cheazășie pentru îndeplinirea
întocmai a celor arătate în actele de danie. În felul acesta
și conacul românesc dela Vlah-Serai închinat cu 19 ani
mai înainte, mănăstirii Mega-Spileon, trece deacum sub pri-
vegherea patriarhiei din Țarigrad, care pare că avea un drept
de stăpânire mai vechi asupra lui¹.

Milele pentru veniturile vinăriciului s'au păstrat până
târziu. La 3 și 4 Sept. 1818 Domnul Ioan Gheorghe Caragea
„după cuprinderea hrisoavelor“ dă cartea sa domnească
epitropilor mănăstirii Vlah-Serai dela Țarigrad și Mega-Spi-
leon dela Moreia, pentru ca să ia prin oamenii orânduiei,
drepturile de vinărici însemnate în hrisoave². Chiar după
revoluția din 1821 drepturile acestor mănăstiri sunt păstrate
și ele continuau să primească prin epitropii dela Craiova
veniturile hărăzite din vinăriciul județelor Vâlcea, Gorj și
Romanai³.

Dar Domnii Țărilor Române și-au arătat milostenia lor
nu numai prin bani, ci și prin danii de podoabe de mult preț. Fru-
musețea de lucruri sfinte, care se mai păstrează și azi în du-
lapurile sigilate din chilia cu ziduri groase și ușile zdравн
ferecate, ne dovedește ce-au făcut ei pentru mănăstirea Mega-
Spileon. Aceste daruri domnești îi sunt arătate cu greu, de-
aceia nici eu n'am putut zări mai bine decât două, pe care
le însemn aici. Primul, este o cruce de argint [0,20×0,10]

1. Cf. N. Iorga, Fundațiile Domnilor Români în Epir, în An. Ac. Rom., ist.
seria II, t. XXXVI (1914), pp. 901—902.

Despre Vlah-Serai s'a scris mult, dar trecutul său pare că tot n'a fost bine
cunoscut. Mai întotdeauna a fost cercetat împreună cu Bogdan-Serai, conacul dom-
nitor Moldovei, și cu toate că s'au căutat între ele anumite legături, fiecare însă a
arătat rostul său. Care din ele este mai vechi, nu se știe sigur. Cronicarii și călătorii
străini care le-au văzut au însemnat despre ele câte ceva. Un rol deosebit însă
se arată să-l fi avut Vlah-Serai, căci aici a fost adăpostită 11 ani Patriarhia după
închisoarea ei în 1586 dela biserica Pammacaristos.

Cum în articolul de față nu pot da mai multe lucruri, făgăduiesc să mă ocup
de ele pe larg în viitor, pe temeiul materialului ce am strâns.

2. N. Iorga, Studii și Doc., XXII, pp. 174—5.

3. N. Iorga, Studii și Doc., XXV, p. 81.

lucrată cu o dibăcie rară; o ramă închide o bucată din sfântul lemn, tăiat în formă de cruce. Deasupra ei se află stema Țării-Românești. Trei șerpi împlețiți alcătuiesc mânerul sprijinit pe un postament rotund, pe care sunt reliefați trei scorpioni. De jur împrejur se află următoarea pisanie: ΤΙΜ. ΕΥΑ. ΤΟΥ ΜΓΑ. ΣΠΑ. ΑΦΡ. ΜΧΛ. ΒΒ. ΣΟΥΖ. ΔΠ. Κ. ΕΠΙΣ. ΓΒΡΑ. ΠΡΓΜ. ΤΟΥ ΕΚ ΖΧΛ. αωζ'. [Τίμιον ξύλον τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, ἀφιέρωμα Μιχαήλ βοεβόδα Σούτζου. Δαπάνη καὶ ἐπιστάσις Γαβριήλ προηγούμενου τοῦ ἐκ Ζαχλωροῦς, αωζ']¹.

Al doilea este o răclită cu moaște, lucrată tot din argint (0,20×0,20×0,17) și purtând această pisanie: ΙΩ. ΜΧ. ΚΥ. ΣΖ. ΒΒ. 1802 [Ἰωάννης Μιχαήλ Κωνσταντῖνος βοεβόδας. 1802]. Ceiace atrage luarea aminte asupra acestei răclite este stema lui Mihail Vodă Suțu, înfățișată astfel: doi îngeri stau cu aripile întinse ținând stema pe care se află săpate simbolurile răstignirei: sulița cu buretele. În dreapta și în stânga luminează soarele și luna, iar mai jos, la mijloc, pasărea fenix se înalță către stemă din cenușa sa².

Multe dovezi despre legăturile noastre cu Mega-Spileon se mai găsesc și în manuscrisele din biblioteca mănăstirei care au fost aduse aici prin 1894 dela Vlah-Serai³. Insemnările cuprinse în ele ne mărturisesc limpede cum au fost scrise pe pământul țării noastre și apoi duse în loc strein, de cei ce le-au avut. Astfel este ms. Nr. 150 care cuprinde Ἡ θεία λειτουργία scrisă de cunoscutul caligraf și mitropolit Matei al Mirelor, după cum arată la f. 80^v: Ματθαίου ἁμαρτωλοῦ τοῦ ἐκ Πρωγωνιανῆς⁴.

1. „Cinstit lemn [al mănăstirei] Mega-Spileon, dar al lui Mihail Vodă Suțu. Cu cheltuiala și purtarea de grijă a proigumenului Gavriil cel din Zahloru, 1807“; cf. Ἀρχαιολογικὸν Δελτίον, IV (1918), Παράρτημα, p. 73; Rev. Istorică, XVIII (1932), p. 270.

2. O stemă asemănătoare am văzut și pe sigiliul lui Mihail Suțu păstrat în muzeul național din Atena; cf. C. N. Radu, Κατάλογος τῶν ἀντικειμένων τοῦ Μουσείου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος, Atena 1927, p. 133 n. 79.

3. Biblioteca posedă astăzi vreo 1000 volume tipărite și 351 msse, dintre care 36 sunt pe pergament. Un foarte bun catalog cu descrierea a unei jumătăți din aceste msse a publicat profesorul N. A. Veis, Κατάλογος τῶν ἐλληνικῶν χειρογράφων κωδικῶν τῆς ἐν Πελοποννήσῳ μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου, t. I, Atena 1915.

4. Acest ms. este o minune de caligrafie, fiind socotit drept cel mai frumos din câte are mănăstirea. Cum a ajuns aici, nu știm. El este legat în piele roșie, având pe copertă imprimată în aur icoana răstignirei Mântuitorului, și în colțuri pe

Ms. 157 se arată a
μονίας τοῦ εὐσεβεστάτου
Μιχαήλ Ρακοβίτζα βοεβόδα
Γιάκωβ πουρνεζίνου (sic) καὶ
Μελδοβίας¹.

Urmează apoi ms. Nr. 158
ieromonahul... ἐπὶ τῆς ἁγίας
πάσις Μολδαβίας κυρίου
τοῦ Μαυροκορδάτου, ἐν τῇ
ἐκείνου ἀρχιεπισκοπῇ
ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ αἵματος
ἐκ τῆς ἐκείνου ἀρχιεπισκοπῆς
ἐκ τῆς ἐκείνου ἀρχιεπισκοπῆς

La acestea mai se
pe care se află următoarea
ἄλλοις ὑπάρχει ἐμοῦ τοῦ
καὶ ὁποῖος τὸ ἀποξενώσαι

Aici se termină știrile

cei patru evangheliști. Deasupra
împrejurul icoanei: ECCE AGNVS
ce la începutul fiecărei liturghii și
scrise cu cerneală de aur.

1. „Sub stăpânirea prea
a prea sfințitului mitropolit al
și a toată Țara Moldovei“. Ms. es

2. „Sub stăpânirea prea
Nicolae Vodă Mavrocordat în 1749.
Κεφαλαία θεολογικά.

3. Nr. 223 = Επιμολόγησις
τοῦ Ἀριστοτέλους περὶ γενεῶν
Nr. 272 = miscelaneu, cu aceste
λογίας τῶν ὀκτῶ μέρων τοῦ
χθέντα παρὰ Διονυσίου ἐπιμολόγησις
ἀφ' ἧς [1715] ἔτος ἀπὸ γενεῶν
τῆ τοῦ Ἀαρὼν βόδα; f. 129^v

am scris cu mâna mea intru
κτ' παρὰ Διονυσίου τοῦ Πλεσ

4. „Fost eclesiarh al sfințitului
iași și al celor din împrejurimile

5. „Și aceasta împreună cu
din Anchira și cel care o va înst

decete cu vulturul bicefal și împ

tugăciuni în grecește și românește
patriarhului Paisie al Constantinopolului

Mormânt. Printre mitropoliiți sinec

Δανιήλ, iar al șaselea: ὁ Δοδ
ropolitul Moldovei Gavriil. Caligra
nilostenie unui preot Zaharia. .:

de o bucată din
asupra ei se află
și alcătuiesc mă-
care sunt relie-
patoarea pisanie :
BB. ΣΟΥΖ. ΔΙΙ.
[Τίμιον ξύλον
Βεσβόδα Σούτζου.
του τοῦ ἐκ Ζαχ-

ată tot din argint
ie. ΙΩ. ΜΧ. ΚΣ.
Βεσβόδας. 1802].
ăclite este stema
geri stau cu ari-
pate simbolurile
in stânga lumi-
pasărea fenix

u Mega-Spileon
mânăstirei care
Insemnările cu-
au fost scrise
c strein, de cei
iprinde Ἡ Θεία
nitropolit Matei
ου ἀμαρτωλοῦ

ii Mihail Vodă Suțu,
din Zahloru, 1807";
Rev. Istorică, XVIII

hail Suțu păstrat în
ἀνεκτιμμένων τοῦ
; Ἑλλάδος, Ατῆνα

351 msse, dintre
ea a unei jumătăți
; τῶν ἑλληνικῶν
Μεγάλου Σπη-

pt cel mai frumos
t în piele roșie, a-
și în colțuri pe

Ms. 157 se arată a fi scris la Iași ...ἐπὶ τῆς ἡγαι-
μωνίας τοῦ εὐσεβεστάτου ἀθθέντου κυρίου Ἰωῦ Κωνσταντίνου
Μιχαήλ Ρακοβίτζα βεσβόδα... τοῦ πανιερωτάτου Σουτζάβας
Ἰάκωβ πουτνεάνου (sic) καὶ ἐξάρχου πλα[ρ]ήγ[ων] καὶ πάσης
Μολδαβίας¹.

Urmează apoi ms. Nr. 191 scris tot la Iași, de Ioachim
ieromonahul... ἐπὶ τῆς ἡγαιμωνίας τοῦ εὐσεβεστάτου ἀθθέντου
πάσις Μολδαβίας κυρίου Ἰωῦ Κωνσταντίνου Νικολάος Βεσβόδα
τοῦ Μαυροκορδάτου, ἐν τῷ 1749². Alte patru msse³, de pe
la începutul veacului XVIII, au fost ale arhimandritului Dio-
nisie Pletosu... πρῶτην ἐκκλησιαρχου τῶν ἀγίων τοῦ θεοῦ ἐκκλη-
σιῶν τῆς ἐν Γιάσιφ ἀθθεντηκῆς ἀλῆς καὶ τῶν πέριξ⁴.

La acestea mai se adaugă și ms. miscelaneu Nr. 275
pe care se află următoarea însemnare: Καὶ τότε σὺν τοῖς
ἄλλοις ὑπάρχει ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ... Γεωργίου τοῦ ἐξ Ἀγκύρα
καὶ ὁποῖος τὸ ἀποξενώσει νὰ ἔχει τὴν τοῦ Χριστοῦ κατάραν⁵.

Aici se termină știrile ce avem despre legăturile noastre

cei patru evangheliști. Deasupra capului se află literile latine I. N. R. I. iar dejur-
împrejurul icoanei: ECCE AGNVS DEI QVI TOLLIT PECCATA MVNDI. Epititulurile
dela începutul fiecărei liturghii și ale rugăciunilor pe care le citește arhiereul sunt
scrise cu cerneală de aur.

1. „Sub stăpânirea prea respectatului Domn Constantin Mihail Racoviță, și
a prea sfințitului mitropolit al Sucevei Iacov Putneanul (?) și exarh al plaiurilor
și a toată Țara Moldovei“. Ms. este un miscelaneu și poate fi datat: 1750-57.

2. „Sub stăpânirea prea respectatului Domn a toată Țara Moldovei Constantin
Nicolae Vodă Mavrocordat în 1749. Ms. este intitulat: Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ
Κεφαλαία θεολογικά.

3. Nr. 223 = Ἐπιμολόγιον. Nr. 242 = Ὑπόμνημα καὶ ζητήματα εἰς τὸ
τοῦ Ἀριστοτέλους περὶ γενέσεως... Nr. 278 = Θεοδώρου γραμματικῆς și
Nr. 272 = miscelaneu, cu aceste însemnări, la f. 4: Γραμματικῆ, περὶ τεχνολο-
λογίας τῶν ὀκτῶ μέρων τοῦ λόγου κατ' ἐρωταπόκρισιν τὰ πλεῖστα ἑλληγ-
χθέντα παρὰ Διονυσίου ἱερομονάχου ἐκ διαφόρων γραμματικῶν. κατὰ τὸ
αψίε' [1715] ἔτος ἀπὸ γενέσεως Ι. Χ. ἐν Μολδαβίᾳ εἰς Γιάσιον μονῆ δὲ
τῆ τοῦ Ἀαρῶν βόδα; f. 129 r: „Această gramatichi ieste a lui popa Dionisie și
am scris cu mâna mea întru marea școală în Iași; f. 144 v: αψθ' [1709] Μαίφ
κγ' παρὰ Διονυσίου τοῦ Πλετὸς.

4. „Fost eclesiarh al sfintelor lui Dumnezeu biserici ale curții domnești din
Iași și al celor din împrejurimi“.

5. „Și aceasta împreună cu altele este a mea a smeritului... Gheorghe cel
din Anchira și cel care o va înstreina să aibă blestemul lui Hristos“. Ms. are o
pecete cu vulturul bicefal și inițialele
N. T
Γε. Γτ.

De la pp. 1-134 sunt scrise diferite
rugăciuni în grecește și românește din Octoih. La pp. 135-144 este o enciclică a
patriarhului Paisie al Constantinopolului din August 1727, pentru ajutorarea Sfântului
Mormânt. Printre mitropoliții sinodali găsim semnați: al cincilea: Ὁ Οὐγγροβλαχείας
Δανιήλ, iar al șaselea: Ὁ Δρύστρας Κωνσταντίνος. La p. 181 este cartea mi-
tropolitul Moldovei Gavriil Callimachi din 4 Maiu 1783, dată pentru dobândire de
milostenie unui preot Zaharia, „ce iaste de neam și de patrida sa Gheorghia“.

cu mănăstirea Mega-Spileon. Bănuim însă că aceste legături n'au conținut până prin jumătatea veacului trecut, fie chiar numai sub simpla formă a încasării veniturilor după vinărici și stăpânirea metohului dela Vlah-Serai.

Să vedem acum care au fost legăturile Țărilor Române și cu mănăstirea Sfânta Lavră din Pelopones.

Trecutul acestei mănăstiri este tot așa de lung ca și al vecinei sale Mega-Spileon¹. Așezată pe o culme a muntelui Velia deasupra orașelului Calavrita, Sfânta Lavră a fost zidită, se spune, pe la sfârșitul veacului X-lea. Intemeietorul ei este socotit a fi un tovarăș de chinovie al Sfântului Atanasie Atonitul, iar numirea de Lavră este pusă în legătură cu Marea Lavră dela Atos. Vechea mănăstire n'a fost pe temeliiile celei de astăzi, ci sub stânca dinspre nord-vest la o depărtare de 300 m. unde se mai păstrează încă ruinele ei, la locul zis Παλαιομοναστηρον. Acolo au petrecut viață neturburată călugării sihaștrii vreme de peste șase sute de ani, adică până în 1585, când mănăstirea a fost arsă de Turcii năvăliți atunci în Ahaia, iar călugării împrăștiați, sau trecuți prin sabie spre a li se răpi avutul.

Pela anul 1600 Sfânta Lavră a fost rezidită ca stavropighie patriarhală sub privegherea egumenului Ioan din Calavrita, fiind zugrăvită în anul 1645 cu osteneala și ajutorul egumenului Arsenie².

1. Asupra acestei mănăstiri s'a scris foarte mult, căci ea este strâns legată de istoria revoluției grecești din 1821. De sub platanul care strejuește și azi poarta Sfintei Lavre, s'a dat semnalul începerii luptei pentru redeşeptarea națională de mitropolitul Gherman al Vechilor Patre. Dintre lucrările de seamă notăm pe *Damascchin Apostolidis, Κιτορικὸν ἤτοι ἱστορία τῆς ἱερᾶς μονῆς Λαύρας τῆς ἐν Καλαβρύτοις*, Atena 1905, 134 p. Este o ediție a condiției mănăstirii din 1703, cam neîngrijit lucrată și plină de greșeli de transcriere. Astfel la p. 28 transcrie αχψθ' în loc de αχρθ', la p. 29 αχψψ' în loc de αχρς', iar la p. 31 αξίε' în loc de αξίε' (cf. *Néos Ἑλληνομνήμων*, II, pp. 378-380); *G. Papandreos, Περὶ τῆς ἐν Καλαβρύτοις ἱστορικῆς μονῆς τῆς Ἁγίας Λαύρας*, în *Δελτίον τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογ. Ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος*, III (1889), pp. 428-445; *G. A. Sotiriou Ἡ μονὴ τῆς ἁγίας Λαύρας*, în *Ἡμερολόγιον τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος* pe anul 1925, pp. 183-198; cf. *Paul Marc, Plan eines Corpus der griechischen Urkunden des Mittelalters und der neueren Zeit*, Munchen 1903, p. 116, unde sunt date regestele a 12 documente privitoare la mănăstirea Sfânta Lavră.

2. După tradiție mănăstirea a fost reclădită cu cheltuiala unui preot din satul Crastiké de lângă Calavrita, drept mulțumire adusă sfintei Fecioare pentru minunata scăpare dela moarte a fiului său. Se povestește că un lup ar fi răpit pe singurul copil al acestui preot. Plin de durere el s'a dus să se roage la icoana Maicii Domnului ce rămăsese prinsă în stâncă dela mănăstirea dărămată. Dar tocmai atunci lupul, care era deasupra stânței, scăpă copilul din gură, iar acesta căzu viu nevătămat lângă tatăl său ingenuchiat în fața icoanei. Această icoană făcătoare de minuni se păstrează și astăzi în același loc.

Dar între timp stânca mănăstirea amenința tot mai răpăse din pricina focului tâmplate. De teamă călugării mănăstire mai devale, spre a evita mejdia ce-i amenința aici să aleagă dintre ei un călugăr să strângă danii pentru a plăti monahul Evghenie, care făcuse răclita cu moaștele capului călugărului. Și străbătând multă vreme mănăstirii, în cele din urmă au venit, căci au auzise vorbindu-se că a Domnului ei Vasile-Lavră Vasile-Vodă și arătându-i că are mare milostenie, l-a rugat pe călugărilor lavrioți ca să aleagă cel mai potrivit pentru a face surpării stâncii. Atunci au ales pe ieromonahul Grigorie, care pe vremea rugămintei a ieromonahul Vasile-Lavră Vasile-Vodă și a dat îndesat milostenie, scriindu-i apoi și numele și slujbe ca *nouii ctitori* ai Sfintei Lavre.

În afară de însemnările patriarhului Nifon, despre care nu avem dovada cea mai sigură în legătură cu mănăstirea Sfânta Lavră, nu am putut întrezări unele însemnări sarab, ajunse până în acele timpuri, însă avem în față o cărticică din vremea când Domnii români erau în țară ca cei mai mari sprijiniți ai țării.

Data când ieromonahul Grigorie cupă milostenie este greu de găsit în cronica mănăstirii. În cronică de ani de domnie ai lui Constantin Brâncoveanu, însă, că el s'a întors la țară în vremea era egumen Grigorie. Că

1. Aceste moaște au fost găsite în Manuil Comnenul.

Dar între timp stânca sub care era zidită acum mănăstirea amenința tot mai rău să se prăbușească, căci se crăpase din pricina focului din 1585 și a cutremurelor întâmplătoare. De teamă călugării au pus la cale să facă o altă mănăstire mai devale, spre răsărit, unde să fie feriți de primejdia ce-i amenința aici. Și fiindcă n'aveau bani, au hotărât să aleagă dintre ei un călugăr mai destoinic, spre a-l trimete să strângă danii pentru noua zidire. Sorții au căzut pe ieromonahul Evghenie, care luând scrisorile de împuternicire și răclița cu moaștele capului Sfântului Alexie¹ a purces la drum. Și străbătând multe ținuturi și orașe, spune cronica mănăstirii, în cele din urmă s'a îndreptat către Țara Moldovei, căci auzise vorbindu-se mari lucruri despre larga dărnicie a Domnului ei Vasile Lupu. Ajungând aici s'a înfățișat lui Vasile-Vodă și arătându-i scrisorile ce avea pentru dobândire de milostenie, l-a rugat fierbinte să vină în ajutorul călugărilor lavrioți ca să zidească noua mănăstire în locul ales ca mai potrivit pentru acest scop și ferit de primejdia surprării stâncii. Atunci Vasile-Vodă, induioșat de stăruitoarea rugăminte a ieromonahului Evghenie, a deschis larg punga sa și a dat îndestulă milostenie — ἔλεος ἱκανόν — scriindu-i apoi și numele alor săi, ca să fie pomeniți la sfintele slujbe *ca noui ctitori* ai Sfintei Lavre — ὡς κτίτορες νέοι —.

În afară de însemnarea lui Gavriil Protul din Viața Patriarhului Nifon, despre care am vorbit mai sus, aceasta este dovada cea mai sigură în ce privește legăturile noastre cu mănăstirea Sfânta Lavră. Și dacă pe temeiul celei dintâi abia am putut întrezări unele milostenii ale lui Neagoe-Vodă Basarab, ajunse până în această parte a Peloponesului, acum însă avem în față o ctitorie curat românească, zidită în vremea când Domnii români erau socotiți alături de Țarii Rusiei, ca cei mai mari sprijinitori ai ortodoxiei.

Data când ieromonahul Evghenie a plecat în Moldova după milostenie este greu de lămurit, căci nu se află însemnată în cronica mănăstirii. În orice caz ea nu poate fi mai târzie de anii de domnie ai lui Vasile Lupu, adică de 1653. Știm însă, că el s'a întors la Sfânta Lavră în anul 1675, când era egumen Grigorie. Cu banii strânși în lunga sa colindare

1. Aceste moaște au fost dăruite mănăstirii la anul 1359 de împăratul bizantin Manuil Comnenul.

prin Țările Române, călugării au găsit potrivit să clădească, sau să repare, mai întâi metohurile mănăstirei, din Pelopones. Ci tocmai în anul 1689, ei s'au apucat să zidească și mănăstirea cea nouă, lucrând la ea din 19 Martie până la 31 Iulie 1689, când au gătit zidurile și chiliile. Apoi, la 17 Aprilie 1692 au început să clădească și biserica pe care au sfârșit-o de zidit la 20 Iunie 1692¹.

Fără îndoială că zugrăvirea ei s'a făcut în anul următor 1693, așa că biserica era gata în Iunie 1694, când credem că a fost târnosită, așezându-se această pisanie, afară în dreapta ușei de intrare: ΑΧΥΔ' ΕΝ ΜΗΝΙ ΙΟΥΝΙΟΥ ΙΗ' / ΑΝΗΓΕΡΘΗ Ο ΘΕΙΟΣ ΚΑΙ / ΠΑΜΣΕΠΤΟΣ ΝΑΟΣ ΟΥ' ΤΟΣ ΔΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΚΑΙ / ΕΞΟΔΟΥ [του] ΕΝ ΙΕΡΟΜ[Ο]ΝΑ / ΧΟΙΣ ΕΥΓΕΝΙΟΥ²...

Era de așteptat, în urma celor spuse, să aflăm în pisanie și numele noului ctitor Vasile-Vodă, așa cum este trecut în cronica mănăstirii. Dar locul său este luat de ieromonahul Evghenie, ajuns apoi egumen aici. Din ce cauză se va fi întâmplat lucrul acesta, nu știm. De bună seamă că după moartea Domnului Vasile Lupu și a urmașilor săi, cărmuitoarii Sfintei Lavre n'au mai găsit potrivit să amintescă — după 40 de ani — de dania și numele lui. Singurul lucru ce l-au mai păstrat până astăzi, este doar pomelnicul domnesc în care sunt însemnați: Vasile Voevod,

1. „Ἐν δὲ τῷ ἀρχῆ ἤρξατο νὰ κτίσῃ τὸ μοναστήριον τὸ νέον... Ἡρξατο λοιπὸν ἐν τῷ ἀρχῆ ἔτει, Μαρτίου 19, καὶ ἐτελειώθη τὸν τοῖχον καὶ τὰς καμάρας Ἰουλίου 31... Ἐν δὲ τῷ Ἀπριλλίου 17 ἤρξατο νὰ οἰκοδομητῆν Ἐκκλησίαν τὸ καθολικὸν ἐτελειώθη δὲ Ἰουνίου 20“ (Κώδικὲς τῆς ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίας Λαύρας [1703] f. 20v. ms. Nr 34 în biblioteca mănăstirei). = *Iar în anul 1689 s'a început să se zidească mănăstirea cea nouă. S'a început deci în anul 1689 Martie 19 și s'a terminat zidul și chiliile la 31 Iulie. Iar în anul 1692 Aprilie 16 s'a început să se zidească biserica, și s'a terminat catoliconul la 20 Iunie.*

2. „1694 în luna Iunie 18, s'a clădit această dumnezeiască și prea cinstită biserică prin ajutorul și cheltuiala ieromonahului Evghenie...“ Este de observat că data 1694 arătată în pisanie că s'a clădit biserica, nu se potrivește cu cea din cronică: 1692. Socotim însă că lucrurile trebuie să fi stat astfel: La 20 Iunie n'a fost sfârșită decât zidăria, iar biserica nu putea fi gata decât după zugrăvirea ei, care trebuia să dureze cel puțin un an. Urmează deci, că anul 1694 este data când biserica a fost terminată pe deplin. Pisania este publicată și în Ἡμερολόγιον τῆς Μεγάλης; Ἑλλάδος, 1925, p. 194 n. 1, însă cu data greșit transcrisă: ΑΧΟΑ' [1671] în loc de ΑΧΥΔ' [1694].

Ecaterina Doamna¹, Maria Gavriil, Gheorghe², Maria Voevod³, Ana Ilina⁴, și

Dar cu toate acestea milostenia credinciosului lor tot Vasile Vodă a rămas mănăstirei. Dovadă este că anume Chiril plecat de la mănăscă, unde a stat vreme scrisoare a sa că: „...Mă Lavră [și] este în mijloc a fost zidită această m. lui Vasile și Ștefan Vodă terinei Doamna și ai a. nească. De când s'a clădit

După zidirea bisericii despre legăturile noastre

1. Nevasta a doua a lui V.
2. Fata a doua a lui Vasile Radziwill.

3. Soră bună cu Maria a.
4. Era al doilea fiu al Ecaterina. Ștefăniță-Vodă a domnit și este îngropat la Trei-Ierarhi.

5. Frații lui Vasile Lupu și și Doc., III, p. 31.

6. Credem că sunt surorile de Măricuța și Marga. Amândouă

7. Părinții domnitorului

8. Fiul lui Vasile Lupu ar. 1640 (Ibid. IV, p. 226).

9. Anița și Ilenca erau nece hatmanul.

10. Pomelnicul mai are IIIe. Constantin, Ecaterina. Atanas spune Dimitrie Cantemir: „neamă cât toate celelalte“.

11. „Τὸ εἰδικὸν μοναστηρίου εἰς τὸν Μωρέα, εἰς κατήλιον μένον αὐτὸ τὸ μοναστήριον μετὰ τὸν φάνου βοσβόδα καὶ Ἰωάννου τινῶν ἀρχόντων ἐκ τῆς Βαλχίας χρόνοι ἑκατὸν τριάντα ἔνεα“.

Data scrisorii este 23 Iunie 113) din care scăzând 139 ani se clădit mănăstirea. Acest an corespunde și fără îndoială că la mijloc nu p. tite cândva în cronica mănăstirii.

clădească,
Pelopones.
ască și mâ-
nă la 31
poi, la 17
a pe care

n anul ur-
694, când
pisanie, a-
[IOYNIOT
Σ NAOΣ
9] EN IE-

lăm în pi-
cum este
uat de ie-
ce cauză
nă seamă
iașilor săi,
să amin-
: lui. Sin-
doar po-
Voevod,

v... Ἡρώατο
ρον καὶ τὰς
κοδομῆ τῆν
τῆς ἱεράς
stirei). = *Iar*
inceput deci
ilie. Iar în
terminat ca-

și prea cin-
Este de ob-
e cu cea din
nie n'a fost
rea ei, care
ata când bi-
λόγιον τῆς
.: AXOA

Ecaterina Doamna¹, Maria², Ruxandra³, Ștefan Voevod⁴, Gavriil, Gheorghe⁵, Maria, Marta⁶, Nicolae, Irina⁷, Ioan Voevod⁸, Ana Ilina⁹, și alții¹⁰.

Dar cu toate acestea, până târziu călugării n'au uitat milostenia credinciosului Domn moldovean, iar în mintea lor tot Vasile Vodă a rămas ctitorul cel adevărat al mănăstirei. Dovadă este că prin anul 1814, un arhimandrit anume Chiril plecat dela Sfânta Lavră și venit în Țara-Românească, unde a stat vreme îndelungată, încredințează printr'o scrisoare a sa că: "...Mănăstirea mea ce se chiamă Sfânta Lavră [și] este în mijlocul Moreii în ținutul numit Calavrita, a fost zidită această mănăstire cu banii moldovenești ai lui Vasile și Ștefan Vodă, și ai lui Ioan Vodă și ai Ecaterinei Doamna și ai altor câțiva boieri din Țara Românească. De când s'a clădit până acum sunt 139 ani încheiați"¹¹.

După zidirea bisericii, multă vreme nu mai știm nimic despre legăturile noastre cu Sfânta Lavră. Abia către sfâr-

1. Nevasta a doua a lui Vasile Lupu, de neamul ei circaziană.
2. Fata a doua a lui Vasile Lupu și a Doamnei Tudosca, măritată cu Ianus Radziwill.
3. Soră bună cu Maria; a fost măritată cu Timuș Hmielniski.
4. Era al doilea fiu al lui Vasile Lupu și avea ca mamă pe Doamna Ecaterina. Ștefăniță-Vodă a domnit în Moldova: 1659—1661. A murit lângă Tighina și este îngropat la Trei-Ierarhi în Iași.
5. Frații lui Vasile Lupu și amândoi au fost hatmani. Cf. *N. Iorga*, Studii și Doc., III, p. 31.
6. Credem că sunt surorile lui Vasile Lupu, deși numele lor este cunoscut de Măricuța și Marga. Amândouă se spune că au murit la Țarigrad (Ibid).
7. Părinții domnitorului.
8. Fiul lui Vasile Lupu avut din căsătoria cu Doamna Tudosca. A murit la 1640 (Ibid. IV, p. 226).
9. Anița și Ilenca erau nepoatele Domnului Vasile Lupu și fetele lui Gheorghe hatmanul.
10. Pomelnicul mai are următoarele nume: Chirița, Dimitrie, Gheorghe, Irina, Ilie, Constantin, Ecaterina, Atanasie și care trebuie să fie rudenii, căci după cum spune Dimitrie Cantemir: „neamul lui Vasile Arvanitul era mai mult la număr decât toate cealalte”.

11. „Τὸ εἰδικὸν μοναστηρι... ὀνομάζεται Ἁγία Λαύρα, εἶναι μέσα εἰς τὸν Μωρέα, εἰς κατηλίκον ὀνομαζόμενον Καλάβρυτα... εἶναι κτισμένον ἀπὸ τὸ μοναστηρι με ἄσπρα μπογδανικά, τοῦ Βασιλείου καὶ Στεφάνου βοεβόδα καὶ Ἰωάννου βοεβόδα καὶ Αἰκατερίνης Δόμνις καὶ ἄλλων τινῶν ἀρχόντων ἐκ τῆς Βλαχίας, ἀπ' οὗ ἐκτίσθη ἕως τώρα εἶναι ἀπηρασμένοι χρόνοι: ἑκατὸν τριάντα ἐννέα”.

Data scrisorii este 23 Iunie 1814 (v. *N. Iorga*, Studii și Documente, XI, p. 113) din care scăzând 139 ani ne dă 1675, ceiace este evident greșit că s'ar fi clădit mănăstirea. Acest an corespunde doar cu întoarcerea lui Evghenie la Sf. Lavră și fără îndoială că la mijloc nu poate fi decât o scăpare din vedere a faptelor citite cândva în cronică mănăstirii de arhimandritul Chiril.

șitul veacului XVIII-lea ele încep să apară prin Chiril Lavriotu. Acest călugăr, născut în orașul Patras înainte de anul 1750, plecând din mănăstirea „ce-l făcuse ieromonah și-l răscumpăraseră din robia Alvaniților necredincioși, prin dare de mulți bani“, a ajuns în Țara Românească prin anul 1780, cu gândul să învețe carte la vestita Academie grecească din București. După o ședere aici de 16 ani el se întoarce la Sfânta Lavră, unde însă nu stătu mult, căci prin 1797 îl găsim iarăși în București. Aici, alături de învățatură se în-deletnicea și cu o lucrare grozav de întinsă și anume de tâlcuirea — *erminia* — Apocalipsei Sf. Ioan Teologul, la care muncește vreme de peste 30 de ani, scriind după arătările sale, mai bine de șaizeci de mii de foi¹.

Pela 1812, Chiril care acum era arhimandrit, pare să fi mers iarăși la mănăstirea Sfânta Lavră, ducând cu el mai multe daruri ale boierilor munteni. Printre acestea era și o răcliță cu sfinte moaște dăruite de beizadea Grigore Suțu drept răsplătire pentru strădania pusă de Chiril la învățatura copiilor săi².

Ultima dată când îl mai întâlnim pe Chiril în Țara-Românească, este anul 1826, după care nu credem să mai fi trăit mult, căci era bătrân. Odată cu el se pierd și cele din urmă dovezi despre legăturile noastre cu mănăstirea de unde venise și își trăgea numele de Lavriotu. În orice caz chipul său ne rămâne strălucit arătat de o vioiciune a minții și o hărnicie de călugăr credincios, greu de găsit.

În ce chip a fost clădită mănăstirea în anii 1689—1694? Firește că este greu de hotărât astăzi, căci nu ni s'a păstrat nici o descriere care să ne arate forma ei de atunci, iar din toată ctitoria lui Vasile Lupu nu se mai vede astăzi decât biserica. Știm însă, din fericire, cum era această mănăstire la o jumătate de veac după zidirea ei. Printre schițele cunoscutului călător rus Barski se află una care în-

1. Biblioteca Facultății de teologie din Atena, posedă această lucrare în opt volume, scrise toate de mâna lui Chiril; cf. C. *Dionisiotis*, Κυρίλλου Λαυριώτου, Ἀνέκδοτος ἐρμηνεία εἰς Ἀποκάλυψιν, in Πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1931, t. VI, pp. 36-53; Ἐκκλησιαστικὸς Φόρος, IV (1906), pp. 114-59; N. A. *Veis*, Κύριλλος Λαυριώτης in Ἐλευθερουδάκη Λεξικόν, VIII, p. 543.

2. În această privință este o scrisoare a lui Grigore Suțu, care se află în arhiva mănăstirei, cu data de 12 Fevruarie 1812.

fățișează „mănăstirea“ din anul 1745, când a

Din această schiță cam tot în forma de față, care s'a dărmat. toate laturile de chilii în. În partea dinspre apus. clopotnița în formă de fântâna și platanul, care

Așa credem că s'a până la anul 1826. Ma Ibrahim Pașa, în toată grecești și drept răzbuna ελευθερία ἢ θάνατος, ἀδὲ μάντιλ Greciei și a adus chiliile au ars până în minune nedărmată, cu foarte mult din pricina

Despre arhitectura de față, adăogăm că după tipul aghioritic, cu supra naosului și fără asemănătoare bisericilor a spune că și acest fă lămurirea legăturilor m

Cât privește zugrăv zărește printre pete ma meșter iscusit, fiind ră cratorul sus pe turlă iar altar Maica Domnului c dreaptă a naosului deas la față, iar în cea stâng pronaosului sunt prazni cea din urmă și pe pe peretele dinspre miază Sfânta Fecioară cu Mă genunchiat călugărul E

Așa ni se arată ast

1. Cf. G. A. *Sotiriu*, I. c. p. 2. Lecuri ale Europei, Asiei. și Afr 2 vol. (rusește).

fățișează „mănăstirea Lavra de lângă Calavrita Moreii” din anul 1745, când a vizitat-o¹.

Din această schiță putem înțelege că biserica a fost cam tot în forma de astăzi, afară de pridvorul deschis din față, care s'a dărâmat. Curtea era pătrată și înconjurată pe toate laturile de chilii înalte și ziduri drepte ca o cetățuie. În partea dinspre apus, deasupra porței de intrare, se afla clopotnița în formă de turn pătrat, iar afară în dreptul ei fântâna și platanul, care se văd și acum.

Așa credem că s'a păstrat ctitoria lui Vasile-Vodă Lupu până la anul 1826 Maiu 4, când a fost arsă de Turcii lui Ibrahim Pașa, în toiul luptelor pentru înăbușirea revoluției grecești și drept răzbunare că de aici a izbucnit strigătul — ελευθερία ή θάνατος, αδελφοί — care apoi a răsunat în tot pământul Greciei și a adus scuturarea jugului păgân. În timp ce chiliile au ars până în temelie, biserica a scăpat ca prin minune nedărâmată, cu toate că a avut și ea de suferit foarte mult din pricina focului.

Despre arhitectura bisericii, așa cum se află în timpul de față, adăogăm că este clădită în stil triconh [treflat] după tipul aghioritic, cu o singură turlă (octogonală) deasupra naosului și fără stâlpi de sprijin înlăuntru. Este forma asemănătoare bisericilor din țara noastră și deaceia nu lipsesc a spune că și acest fapt își are însemnătatea lui pentru lămurirea legăturilor mai vechi cu Grecia.

Cât privește zugrăveala din lăuntru și care abia se mai zărește printre pete mari de fum, ea ne arată mâna unui meșter iscusit, fiind rânduită după tipicul aghiorit. Pantocratorul sus pe turlă iar mai jos cete de îngeri și profeți. În altar Maica Domnului cu Pruncul și sfinții ierarhi. În aripa dreaptă a naosului deasupra este zugrăvită icoana Schimbării la față, iar în cea stângă a Învierii Mântuitorului. Pe bolta pronaosului sunt praznicele împărătești, în tindă judecata cea din urmă și pe pereți chipuri de sfinți și mucenici. Pe peretele dinspre miază noapte, într'o absidă este înfățișată Sfânta Fecioară cu Mântuitorul Hristos în brațe, iar jos în genunchiat călugărul Evghenie îi închină biserica.

Așa ni se arată astăzi ctitoria celui mai darnic Voevod

1. Cf. G. A. Sotiriu, l. c., p. 194; Vasile Grigorie Barski, Călătorii la Sfintele Locuri ale Europei, Asiei, și Africei, 1724—1747, ed. VI, Petersburg, 1885—1887, 2 vol. (rusește).

al Moldovei învăluit în dorința de a fi socotit un urmaș al împăraților bizantini din Țarigrad. Care vor mai fi fost legăturile noastre cu Sfânta Lavră după focul lui Ibrahim Pașa din 1826, nu știm.

În anul 1840 se începu clădirea unei alte mănăstiri mai spre răsărit și foarte aproape de cea din 1694, în care nu se mai putea sluji. Peste zece ani însă noua zidire este dărâmată de un cutremur și atunci în locul ei s'a ridicat la anul 1850 biserica împreună cu chiliile așa cum se văd și astăzi. Dar odată cu acestea rosturile Sfintei Lavre nu mai sunt legate de noi, căci ctitoria românească, numită de-cum înainte „mănăstirea istorică” a devenit „νέας Ἱεροσολήμ τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος”¹.

Gh. I. Moisescu.

Résumé.

Si l'on se fonde sur le dire de Gabriel le Prote, dans sa „VIE” du patriarche Niphon II de Constantinople, il demeure établi que les monastères d'Achaïe auxquels le Voévode de Valachie Néagoé Bassarab (1512—1521) fit des donations, sont ceux de Mégaspoleon et de Hagia-Lavra. Tel serait le premier témoignage des relations des deux monastères du Péloponèse avec les Pays de langue roumaine; il faut y joindre l'inscription gravée sur une icône de la Vierge, qui date de l'année 1463, don de „Mégaspoleon”, icône que l'on pouvait encore voir naguère dans le palais métropolitain de Bucarest.

Pour retrouver la trace de rapports plus étroits avec le monastère de Mégaspoleon il faut remonter au XVIIIe siècle, époque où gouvernaient les princes Phanariotes. Ainsi, en 1725 le Voévode de Moldavie, Michel Racovitza, correspondait avec Iona, higoumène de ce monastère et en 1731 le Voévode de Valachie, Constantin Nicolas Mavrocordat y élevait la chapelle de Saint Luc. Signalons ensuite, de 1759 à 1820, les donations de plusieurs Voévodes

1. N. A. Veïss in Παναθηναϊα, V (1904-5), t. 9, p. 238 = „noue Ierusalim al Greciei renăscute”.

qui comprenaient le pro
sel et l'impôt perçu sur
dans certains villages d'O
la soumission (Προσκύνη
Sérai de Constantinople.
timents attenants et les r
bâtiments avaient été cé
titre de Métochion, mais
eut la pleine propriété. C
crés au culte et plusieurs
monastère, dont la prove
les annotations qu'ils po

Quant au monastère
les Pays roumains rema
l'époque où vivait le V
(1634-1653). En effet ve
abbaye implorent son a
Eugène, pour bâtir un r
premier, car l'ancien éc
les renseignements son
nastère écrites en 1703.
la fondation du monastè
pour son achèvement. d
cela grâce à une donat
pour cette raison est consi

Les Principautés ro
en contact avec Hagia-L
Lavra arriva à Bucarest
50 années. Nous avons
qui confirme une donat
Lavra, par Grégoire Su
reconnaissance qu'il de
Une autre lettre de 1814
donateur fondateur du m

L'étude finit par u
peintures qui la décore
jour'd'hui encore, malgré
Ibrahim Pasha qui voula
historique avait joué pen

tît un urmaș al
mai fi fost le-
ui Ibrahim Pașa

te mănăstiri mai
694, în care nu
oua zidire este
și ei s'a ridicat
așa cum se văd
fintei Lavre nu
rească, numită
nit „νέος Ἱερου-

I. Moisescu.

le Prote, dans
ntinople, il de-
uxquels le Voë-
-1521) fit des
e Hagia-Lavra.
ons des deux
e langue rou-
sur une icone
on de „Méga-
naguère dans

is étroits avec
iter au XVIIIe
; Phanariotes.
hel Racovitza,
monastère et
n Nicolas Ma-
Signalons en-
eurs Voévodes

= „noul Ierusalim

qui comprenaient le prix de la vente de 180 blocs de sel et l'impôt perçu sur les vignobles et la vente du vin dans certains villages d'Olténie. Parmi ces donations figure la soumission (Προσκύνησις = inchinarea) de l'église *Vlah-Sérai* de Constantinople, en l'an 1784, y compris les bâtiments attenants et les revenus attachés à cette église. Ces bâtiments avaient été cédés au monastère Mégaspoleon à titre de Métochion, mais avec le temps le dit monastère en eut la pleine propriété. Citons enfin quelques objets consacrés au culte et plusieurs manuscrits de la bibliothèque du monastère, dont la provenance roumaine est confirmée par les annotations qu'ils portent.

Quant au monastère de Hagia-Lavra, ses rapports avec les Pays roumains remontent au milieu du XVIIe siècle, à l'époque où vivait le Voévode de Moldavie Basile Lupu (1634-1653). En effet vers l'an 1650 les moines de cette abbaye implorèrent son aide, par l'entremise de l'hiéromoine Eugène, pour bâtir un nouveau monastère situé à l'Est du premier, car l'ancien édifice menaçait ruine. A cet égard les renseignements sont précisés par les chroniques du monastère écrites en 1703, qui indiquent la date de 1692 pour la fondation du monastère et celle de 1694, et non 1671, pour son achèvement, date confirmée par l'inscription, et cela grâce à une donation en argent de Basile Lupu, qui pour cette raison est considéré comme son nouveau fondateur.

Les Principautés roumaines vinrent une dernière fois en contact avec Hagia-Lavra lorsque le moine Cyrille de Lavra arriva à Bucarest en 1780 pour y survivre près de 50 années. Nous avons de lui une lettre, de l'année 1812, qui confirme une donation faite au monastère de Hagia-Lavra, par Grégoire Sutzu; ce prince témoignait ainsi la reconnaissance qu'il devait au précepteur de ses enfants. Une autre lettre de 1814 rappelle que Basile Lupu c'est le donateur fondateur du monastère Hagia-Lavra.

L'étude finit par une description de l'église et des peintures qui la décorent, telles qu'on peut les voir aujourd'hui encore, malgré l'incendie allumé en 1826 par Ibrahim Pasha qui voulait fletrir le rôle que ce monastère historique avait joué pendant la Révolution grecque de 1821.

BISERICI ÎN MOLDOVA DE RĂSĂRIT JUDEȚUL LĂPUȘNA (1928).

I.

CĂRȚI ROMÂNEȘTI DE SLUJBĂ BISERICEAȘĂ CARE AU TRECUT PRUTUL.

Județul Lăpușna cuprinde o bună parte din regiunea numită „Codru” sau „Codri”. Într’adevăr, din personalitatea geografică a Codrului de peste Prut, numai o parte mică, din Nordul lui, nu intră în acest județ. Astfel, în colțul de N-V al Codrului, câteva sate, dela Cornești până la Năpădeni, se află în județul Bălți. Tot așa, județul Orhei cuprinde o porțiune ceva mai mare a Codrului, în partea de N și N-E, și anume satele începând dela Cornova de lângă Năpădeni până la Orhei. Dar dacă în partea de N județul Lăpușna nu cuprinde Codrul în întregime, și anume partea mică dintre Ichel, Cula și Răut, în celelalte părți acest județ trece de hotarele lui naturale și intră în zona de antestepă ce-l înconjoară, ba chiar și în stepă, cum e acea fâșie îngustă din depresiunea Prutului de mijloc care unește stepa Bălților dela N cu stepa Bugeacului dela S.

Dacă socotim liniile generale ale Codrului propriu zis, cele cari unesc punctele Hâncești — Cornești — Orhei — Răzeni, vedem că județul Lăpușna cuprinde o regiune mai mare de cât a Codrului însuși. Grafic, aceasta s’ar putea reprezenta printr’un cerc mai mare suprapus peste altul mai mic, așa fel ca o porțiune mică a acestuia din urmă să rămână în afară. Așa dar, *din punct de vedere geografic, județul Lăpușna cuprinde și reprezintă părți din Codru, antestepă și stepă.*

Studiul separat al județului Lăpușna își are și un alt temei. *Județul Lăpușna, din punct de vedere istoric, e*

aproape acelaș vechiul așa cum ni-l pomenește și Rissi Zannoni dela Prut, cel al Lăpușna de peste Prut, cel al Lăpușna mai rotundă față de celelalte părți ale Codrului, ajunge cu hotarele lui naturale ca o inimă în mijlocul Codrului. În partea de N și N-E, și anume satele începând dela Cornova de lângă Năpădeni până la Orhei. Dar dacă în partea de N județul Lăpușna nu cuprinde Codrul în întregime, și anume partea mică dintre Ichel, Cula și Răut, în celelalte părți acest județ trece de hotarele lui naturale și intră în zona de antestepă ce-l înconjoară, ba chiar și în stepă, cum e acea fâșie îngustă din depresiunea Prutului de mijloc care unește stepa Bălților dela N cu stepa Bugeacului dela S.

În acest județ am cules o parte din materialul dela izvor pentru studiul geografic. De atunci păstrez un material cu privire la sate, biserici și obiceiuri oasă a poporului român. Materialul adunat pe parcursul timpului este curată de a lămurii scurte despre biserici naționale, asupra cărora m’au hotărât „să scot din lumină care să lumineze anume biserici naționale.”

Pentru articolul de față am cules bisericești românești cari au trecut Prutul. În genere chestiunea că bisericești românești cari au trecut Prutul nu e lămurită decât puțin și merită a fi lămurită și mai mult. Nu este nici de înțeles de ce o trata într’un singur articol și în două părți. În partea întâia am cules de cărțile bisericești tipărite în țară și în două, într’un alt articol am cules bisericești ieșite din țară. Motive pentru cari studii de bisericești peste Prut poate cu o mai bună diviziunea de mai sus. În partea a doua am cules bisericeștii satelor mai mici și mai bândite prin stăruințe. În partea a treia am cules mai multe, se trimitau în țară și în străinătate deci mai mult în mod special în două exemplare. Cele :

aproape acelaș vechiul și cunoscutul ținut al Lăpușnii. așa cum ni-l pomenește harta Moldovei a lui D. Cantemir și Rizzi Zannoni dela începutul sec. XVIII') Dintre județele de peste Prut, cel al Lăpușnii e singurul care are o formă mai rotundă față de celelalte, colțuroase, și, ca și al Hotinului, ajunge cu hotarele sale până în Prut și Nistru, fiind ca o inimă în mijlocul Moldovei de Răsărit, care în această parte, e curat românească. Aceste considerații justifică oarecum cercetarea începută numai cu județul Lăpușna.

În acest județ am călătorit sat de sat, adunând material dela izvor pentru studii istorico-bisericești în anul 1928. De atunci păstrez un material bogat pe care l-am adunat cu privire la sate, biserici și școale cum și la viața religioasă a poporului român. Întârzierea cu darea la lumină a materialului adunat pe de o parte, iar pe de alta dorința curată de a lămuri scurt și precis probleme din trecutul bisericii naționale, asupra cărora domină încă neprecisiuni, m'au hotărât „să scot de sub obroc” cât de puțină lumină care să lumineze anumite lucruri.

Pentru articolul de față am ales chestiunea cărților bisericești românești cari au ajuns în Moldova de răsărit. În genere chestiunea cărților bisericești românești de peste Prut nu e lămurită deși e una dintre cele mai interesante și merită a fi lămurită mai întâi. În același timp problema nu este nici de întindere mică. Ne fiindu-mi cu puțință a o trata într'un singur articol, am împărțit studiul în două părți. În partea întâia, adică în acest articol, mă ocup numai de cărțile bisericești tipărite cari au trecut Prutul. În partea a doua, într'un alt articol, mă voi ocupa de tipăriturile românești ieșite din teascurile basarabene. Mai sunt și alte motive pentru cari studiul cărților bisericești românești de peste Prut poate cu dreptate să fie studiat aparte, după diviziunea de mai sus. Astfel cele dintâi cărți au ajuns în bisericile satelor mai mult fiind dorite, căutate și deci dobândite prin stăruințe, pe când cele de la Chișinău, cele mai multe, se trimiteau bisericilor, oficial, prin protopopi, deci mai mult în mod obligator, cu plată, unele și în câte două exemplare. Cele de dincoace de Prut, apoi, în a doua

1. Mihăilescu. Moldova, Buletinul Societății Regale Române de Geografie București, 1927, p. 160-162 cu o hartă „hors-texte”.

jumătate a veacului trecut, au început să se tipărească cu litere latine și acest fapt coincide cu un altul important, și anume că *tipărituri cu litere latine urmate după cele cu litere chirilice, se află foarte puține în satele județului Lăpușna*¹⁾. La Chișinău însă, în timpul stăpânirii rusești, s'au tipărit numai cărți cu litere slave. Cu toate acestea, cărți bisericești din toate tiparnițele de dincoace de Prut au pătruns în Moldova de Răsărit în tot timpul veacului al XIX-lea, mai ales Apostol-ul și minee lunare, cari nu s'au tipărit la Chișinău.

Din însemnări de pe cărți se poate vedea că ele ajungeau peste Prut în timp relativ scurt și au avut mare însemnătate pentru slujba dumnezeiască. Dar nu numai atât. Unele din ele slujeau chiar ca model pentru retipărirea altora la Chișinău.

Cărți de dincoace de Prut sunt răspândite în tot județul Lăpușna. Nu există sat cu biserică veche sau nouă, zidită după una veche, care să nu aibă în biserică cel puțin un Apostol vechiu românesc, iar unele au chiar și câte două. Minee lunare se găsesc iarăși în multe biserici. În bisericile unde lipsesc mineele lunare, locul acestora îl ține până azi Mineiul-de-obște, tipărit la Chișinău, în anul 1819.

Bisericile nu și-au păstrat toate cărțile vechi. Dovadă e faptul că în unele biserici, câte o carte, din cele absolut trebuincioase slujbei dumnezeiești, are data tipăririi mult posterioară construirii celei mai vechi biserici din sat, și aceasta înseamnă că, în trecut au mai existat și alte cărți, după cari s'a săvârșit slujba lui Dumnezeu și cari nu mai există astăzi²⁾. Apoi destule cărți se mai află și pe la credincioșii iubitori de cuvânt dumnezeesc, acasă la ei. În genere pe vremuri cărțile bisericești românești ajungeau în această parte a Moldovei într'un număr suficient, fapt care se adevărește și azi prin aceia că în multe biserici se află câte două exemplare din aceiași carte, în felurite ediții³⁾.

1. După ceaslovul dela mănăstirea Neamțul tipărit în anul 1874, care se află în 26 biserici, cărțile bisericești românești tipărite dincoace de Prut, dintr'odată se răresc, ici și colo la câte un sat mai apare câte o carte.

2. În satul Bujor biserică actuală a fost zidită în anul 1800, iar Apostolul e din anul 1851 (mănăstirea Neamțul). În satul Fundu-Galbenii biserică precedentă a fost construită în anul 1810, iar Apostolul din cea actuală e din anul 1814 (Blaj). În satul Lăpușna biserică actuală a fost zidită în anul 1819, iar Apostolul e din anul 1851.

3. În biserică din Drăgușeni Noi se află un Apostol tipărit la Iași în anul 1756 și un altul tipărit la mănăstirea Neamțul în anul 1851. În biserică din Isaicani

trebuințarea lor continuă rădește prin aceia că un număr a legăturii lor, s'au început și sfârșit, altele nu mai folosite sunt motive ignorate.

Cele mai multe cărți. Conținutul acestor însemnări e-am adăugat, după indicele articolului, ca să fie clară aceste cărți în trecut — destule însemnări nu sunt cronologică.

Atât indicele de cărți este lămurit de ele. Dar să fac cunoscut și unele episcopial din Chișinău. pe când m'am ocupat cu s. Pavel (Lebedev, 1871 — Chișinăului. Cu toată cele acte oficiale din vremea aceste pomeniri de cărțile bisericești și de trecerea lor pe

În anul 1871, protoiereul Teodor Lașcov, împreună cu preoții, absolvenți de la Iași și ei înșiși au propășit slujba pastorală prin ceaslov povăuitoare: Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu cari le au ei în limba română. Astfel sunt: protoiereul Ioan Vărzaru și alții.

În anul 1872, Iulie Gh. Chișinău, protoiereul Gh. Pavel între altele, că în anul un rând de cărți bisericești

1. Un apostol tipărit la Iași în anul 1756. În biserică din Sărgeni. 2. Un altul tipărit la Râmnic. 3. Arhivele consiliului episcopial

trebuințarea lor continuă de clerici, preoți și dascăli se vedește prin aceea că unele din ele, cu toată tăria cunoscută a legăturii lor, s'au deteriorat cu timpul. Multe nu au început și sfârșit, altele nu au nici scoarțe; în deosebi cele mai folosite sunt molitvelnicele cari sunt și cele mai deteriorate.

Cele mai multe cărți bisericești au însemnări pe ele. Conținutul acestor însemnări e foarte variat. Câteva din ele le-am adăugat, după indicele cronologic al cărților, la sfârșitul articolului, ca să fie dovezi de chipurile cum se procurau aceste cărți în trecut; și am ales însemnările datate — destule însemnări nu au date — așezându-le tot în ordine cronologică.

Atât indicele de cărți cât și însemnările de pe ele, vorbesc lămurit de ele. Dar ca o complectare socot necesar să fac cunoscut și unele știri, aflate în arhivele consiliului eparhial din Chișinău, pe care le-am cercetat în anul 1927, când m'am ocupat cu studiul personalității arhiepiscopului Pavel (Lebedev, 1871—1882) și a activității lui în eparhia Chișinăului. Cu toată cercetarea mea atentă, am găsit puține acte oficiale din vremea acestui arhiepiscop, în care se face pomeniri de cărțile bisericești românești de peste graniță cum și de trecerea lor peste Prut. Las să urmeze aceste știri.

În anul 1871, protopopul cercului al 3-lea jud. Orhei, preotul Teodor Lașcov, raporta episcopului Pavel că între mulți preoți, absolvenți de curs seminarial, sunt câțiva cari prin ei înșiși au propășit mult în privința instrucției și a educației pastorale prin cetirea stăruitoare și râvnitoare a cărților povățuitoare: Ioan Gură de aur, Vasilie cel Mare, Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu, Ilie Miniat, prooroci ș. a. pe cari le au ei în limba moldovenească, aduse aici din Moldova¹⁾. Astfel sunt preoții Ștefan Ciugureanu, Vasile Lașcov, Ioan Vârzaru și alții¹⁾.

În anul 1872, Iulie 30, clucerul bisericii catedrale din Chișinău, protoiereul Gheorghe Postică, raporta episcopului Pavel între altele, că în majoritatea bisericilor a găsit numai câte un rând de cărți bisericești de slujbă lui Dumnezeu,

¹⁾ Se află un apostol tipărit la București în anul 1683 și un altul tipărit la Iași în anul 1756. În biserica din Sângera se află un apostol tipărit la București în anul 1743 și un altul tipărit la Râmnic în anul 1794.

1) Arhivele consiliului eparhial din Chișinău Nr. 405|1871 f. 94.

în limba moldovenească și, din numărul acelor cărți, cea mai mare parte s'au constatat a fi vechi din pricina întrebuințării dese și îndelungate. De aceea își exprimă părerea că ar fi folositor pentru biserici să-și procure câte un rând de cărți de slujbă dumnezeiască, cât mai există puțință de a îndestula parohiile din rezervele cari există pe lângă tipografia Casei Arhieresti din Chișinău, mai ales că va fi greu să se mai tipărească vreodată cărți de slujbă dumnezeiască în limba moldovenească, în Basarabia, cu un preț atât de convenabil; iar aducerea cărților de peste graniță nici cum nu corespunde locului din pricina „schimbării limbii, a caracterelor și de teama influențelor subtile a așa zisului catolicism apusean, ostil ortodoxiei¹⁾”.

Acum iată formalitățile pe cari le îndeplineau autoritățile la trecerea peste graniță a cărților bisericești românești. În anul 1882, Februarie 5, vama din Ungheni raporta arhiepiscopului Pavel că „Ieromonahul Isihie Donici a adus cu sine din România pentru mănăstirea Noul-Neamț, din apropierea orașului Tighina, două teancuri, în greutate bruto 5 puduri 48 zolotnici²⁾, iar efectiv 4 puduri 36¹/₄ funturi de coale tipărite în limba română bisericească pentru șase exemplare minee pentru slujba dumnezeiască. Prezentând cu aceasta coalele în două teancuri, fiecare plumbuite și pecetluite cu câte două peceți de plumb și șapte de ceară roșie a acelei vămi, ea roagă ca arhiepiscopul să dispună predarea coalelor arătate părintelui Andronic, stareț al mănăstirii de mai sus, dacă astfel de coale, după examinarea cuvenită se vor constata ca predestinate pentru cărțile de slujbă dumnezeiască ale bisericii ortodoxe, sau, în caz contrar, pentru întoarcerea lor înapoi la acea vamă”.

Pe acest raport arhiepiscopul Pavel a pus rezoluția următoare: „Consistorul să poruncească protoiereului T. Baltaga să examineze coalele și să raporteze de urmare”.

Protoiereul catedralei Teodor Baltaga, care era și membru al consistorului duhovnicesc, raportează consistorului că „aceste coale sunt tipărite în limba moldovenească peste graniță, în mănăstirea Neamțul, sunt așezate în două teancuri, nu în ordinea lunilor, că aceste coale sunt tipărite, având în

1. Idem, dosarul Nr. 360/1872 f. 317.

2. 1 pud. = 40 funturi = 16,380 Kgr; 1 zolotnic = 1/96 din funt (= 4 și ceva).

vedere numărul, pentru a se putea cunoaște după conținutul lor, sună de minee lunare, cari s'au dat parohiale, mănăstiri și la slujba dumnezeiască a duhovnicesc a dat dispoziția rului din mănăstirea Noul-Neamț

Aproape peste jumătate din Ungheni, raporta din partea ieromonah, Isihie Donici a adus pentru aceiași mănăstire minee (24 volume), zece teancuri efectivă de trei puduri și două cărțile în două teancuri, fiecare teanc, dar în ce 12 peceți iar altul cu 8 peceți raport și cu aceiași rugămintă arhiepiscopului, apoi conștient protoiereului Teodor Baltaga le-a examinat și a raportat că sunt cu desăvârșire conștiente vele și psaltirele cari se învecinate în eparhia Chișinăului. Ieromonahul duhovnicesc a dispus să se predă mănăstirea Noul Neamț și să se vama din Ungheni³⁾.

INDICE CRONOLOGIC BISERICESC

Evanghelie, Bucur

Apostol, București

Mărgăritare, adică
sfinți Părintelui no
Zlatoust, București

1. Idem, dosarul 177/1882

2. Idem, dosarul 358/1882

vedere numărul, pentru șase exemplare minee lunare și că, după conținutul lor, sunt cu desăvârșire conforme cu cărțile de minee lunare, cari se întrebuințează încă în unele biserici parohiale, mănăstiri și schituri din eparhia Chișinăului, la slujba dumnezeiască". În urma acestui raport consistorul duhovnicesc a dat dispoziție pentru predarea lor proprietarului din mănăstirea Noul Neamț¹⁾.

Aproape peste jumătate de an, la 18 Iulie, aceiași vamă din Ungheni, raporta din nou arhiepiscopului despre același ieromonah, Isihie Donici, că a adus cu sine din România, pentru aceeași mănăstire a Noului Neamț, două colecții de minee (24 volume), zece ceasosloave și două psaltiri, în greutate efectivă de trei puduri și șapte funturi. Vama a pecetluit cărțile în două teancuri, tot cu câte două peceți de plumb fiecare teanc, dar în ce privește pecețile de ceară: unul cu 12 peceți iar altul cu 8 peceți, trimițându-le împreună cu raport și cu aceeași rugămintă. A urmat aceeași rezoluție a arhiepiscopului, apoi consistorul duhovnicesc a poruncit tot protoiereului Teodor Baltaga să examineze cărțile. Acesta le-a examinat și a raportat consistorului că pomenitele cărți sunt cu desăvârșire conforme cu mineele lunare, ceasosloavele și psaltirele cari se întrebuințează la slujba dumnezeiască în eparhia Chișinăului. După acest raport, consistorul duhovnicesc a dispus să le predea proprietarului din mănăstirea Noul Neamț și să încunoștiințeze despre aceasta și vama din Ungheni²⁾.

INDICE CRONOLOGIC DE CĂRȚI ROMÂNEȘTI DE SLUJBĂ BISERICESCĂ CARE AU TRECUT PRUTUL.

1682

Evangelhie, București 1682: Bahmut, Tătărești.

1683

Apostol, București 1683: Isaicani.

1691

Mărgăritare, adevărate cuvinte de multe fealiuri, a celui întru sfinți Părintelui nostru, Ioan Arhiepiscopul Țarigradului a lui Zlatoust, București 7199 (= 1691): Miclăușeni.

1. Idem, dosarul 177/1882.

2. Idem, dosarul 358/1882.

1693
Evanghelie elinească și rumânească, București 1693 :
 Gălești.

1697
Evanghelie, Snagov 1697 : Mileștii-Mari, Vorniceni.
 1702

Liturghie, Buzău 7210 (= 1702) : Ialoveni.

1705
Anthologhion, Râmnic 7213 (= 1705) : Cotu Morii.
 1723

Evanghelie, București 1723 : Bozieni, Cărpineni (bis.
 Înălțării Domnului), Dahnovici, Șipoteni.

1726
Anthologhion, Iași 7234 (= 1726) : Isaicani, Nisporeni-
 de-sus, Șipoteni, Țipala, Vadu-lui-Vodă.

Octoih, Iași 7234 (= 1726) : Țipala.
 1728

Dumnezeieștile și sfintele Liturghii, București 1728 :
 Drăgușenii Vechi.

1742
Cazanii... ale lui Ilie Minișat, București 7250 (= 1742) :
 Cătăleni, Sociteni.

Evanghelie, București 1742 : Lohănești (pe Cogâlnic),
 Pojoreni, Scoreni, Ulmu.

1743
Apostol, București 7251 (= 1743) : Boldurești, Buțeni
 (bis. Sf. Nicolae), Micăuți, Molești, Păulești, Sadova, Sân-
 gera, Stolniceni.

Apostol, Buzău 7251—1743 : Hâncești, Miclăușeni,
 Mireni, Rădeni, Vărzăreștii Noi.

Penticostar, București 7251 (= 1743) : Ciuciuleni (bis.
 Sf. Nicolae), Drăgușenii Vechi, Grătiești, Horodiștea, Mari-
 nici, Sângera, Șișcani.

Penticostar, Râmnic 7251—1743 : Vadu-lui-Vodă.
Psaltire, Iași 7251—1743 : Pârjolteni.

1745
Anthologhion, Râmnic 1745 : Durlăști.

1746
Evanghelie, Râmnic 7254—1746 : Bubueci, Horodiștea.
Octoih, București 7254—1746 : Cotu Morii, Isaicani.

Apostol, Râmnic
Liturghii, Iași 725
 Caracui, Miclăușeni.

Triod, București
 șcani, Zbiraia.

Triod, Iași 7255—
 Vechi, Gălești, Palanca
 Vărzăreștii Noi, Volc

Cazanii, Râmnic
 Vărzăreștii Vechi, Văsi

Echologhion, adă
 Boldurești.

Paraclitichi, octo

Evanghelie, Bucu
 Dorna, Goiani, Mileștii
Octoih, Râmnic

Anthologhion, Râ

Penticostar, Iași
 Buda, Buicani, Caracu
 Lapușna, Leușeni, Mi
 Scoreni, Seliștea Vech
 treva, Țipala, Tuzora

Echologhion, Iaș
 Vechi.

Anthologhion, Iaș
 Ciuciuleni (bis. Sf. Gh.
 Ciuciuleni, Drăgușenii
 Lohănești (pe Icheb),
 Păuleștii Noi, Sarata-
 șcani, Strășeni (bis. S.
 Vorniceni.

Apostol, Iași 7264
 Buicani, Călărași, Cior

ești 1693 :

1747

Apostol, Râmnic 7255—1747 : Cotu Morii.

rniceni.

Liturghii, Iași 7256, Dechemvrie 23 (= 1747) : Bolțun, Caracui, Miclăușeni.

i Morii.

Triod, București 7255—1747 : Căpriană, Malcoci, Roșcani, Zbiroaia,

neni (bis.

Triod, Iași 7255—1747 : Buda, Dănceni, Drăgușenii Vechi, Gălești, Palanca, Pereni (2), Pitușca, Recea, Țipala, Vărzăreștii Noi, Volcineț.

Nisporeni-

1748

Cazanii, Râmnic 7256 (= 1748) : Pănășești, Sireți, Vărzăreștii Vechi, Văsieni.

ti 1728 :

1749

Evhologhion adecă molitvenic, Iași 1749 : Boghicieni, Boldurești.

= 1742) :

Paraclitichi (octoih), Iași 7257 (= 1749) : Mereșeni.

Cogâlnic),

1750

Evanghelie, București 7258 (= 1750) : Cotu Morii, Dolna, Goiani, Mileștii Mici, Nisporeni-de-sus, Timiliuți.ti, Bușeni
va, Sân-*Octoih*, Râmnic 7258—1750 : Lohănești (pe Cogâlnic).

clăușeni,

1752

Anthologhion, Râmnic 1752 : Bubueci, Buda.leni (bis.
a, Mari-

1753

Penticostar, Iași 7261 (= 1753) : Bahmut, Boldurești, Buda, Buicani, Caracui, Cojușna, Corjeva, Fundu Galbenii, Lăpușna, Leușenii, Miclăușeni, Nimoreni, Pârjolteni, Recea, Scoreni, Seliștea Veche, Șipoteni, Strășeni (bis. Sf. Parascheva), Țipala, Tuzora, Vânători, Zubrești.

/odă.

1754

Evhologhion, Iași 1754 : Nisporeni-de-sus, Vărzăreștii Vechi.rodiștea.
Isaicani.

1755

Anthologhion, Iași 7263 (= 1755) : Bardar, Bozieni, Ciuciuleni (bis. Sf. Gheorghe), Corjeva, Costești, Cotu Morii, Curluceni, Drăgușenii Noi, Ghidighici, Hrușeva, Lăpușna, Lohănești (pe Ichel), Lozova, Miclăușeni, Nemțeni, Roșcani, Ruseștii Noi, Sarata-Holban, Scoreni, Șipoteni, Sireți, Șișcani, Strășeni (bis. Sf. Nicolae), Tătărăști, Vărzăreștii Noi, Vorniceni.

1756

Apostol, Iași 7264—1756 : Băcioi, Bălăbănești, Bubueci, Buicani, Călărăși, Ciorăști, Corjeva, Costești, Drăgușenii Noi,

Dubăsarii Vechi, Durlești, Gârle, Grătiești, Isaicani, Lohănești (pe Ichel), Mereșeni, Nișcani, Nisporeni-de-jos, Recea, Roșcani, Ruseștii Noi, Scoreni, Șipoteni, Tătărești, Ulmu.
1758

Molitvenic, Râmnic 7266 (= 1758): Bozieni, Marinici, Șipoteni.

1759

Liturghie, Iași 7267 (= 1759): Băcioi, Bolțun, Ciuciuleni (bis. Sf. Gheorghe), Cojușna, Costești, Dănceni, Drăgușenii Vechii, Durlești, Gălești, Gârle, Hansca, Lăpușna, Lozova, Micăuți, Nișcani, Pereni, Roșcani, Strășeni (bis. Sf. Nicolae), Ulmu, Văsieni.

1760

Evanghelie, București 1760: Drăgușenii Vechi, Mileștii Mari, Păulești, Sângera, Țipala.

1761

Triod, Râmnic 7269—1761: Lozova, Marinici, Miclăușeni, Mileștii Mari, Șipoteni.

(1762)

Catavasier, (vechi, rupt, fără început și fără paginație, pascalia dela 1762—1835): Cotu Morii.

1762

Evanghelie, Iași 7270 (= 1762): Băcioi, Bălănești, Budești, Buicani, Ciutești, Cojușna, Costești, Dolna, Drăgușenii, Noi, Drăsliceni, Dubăsarii Vechi, Gălești, Gârle, Goiani, Lăpușna, Lozova, Mănăilești, Mereșeni, Micăuți, Mileștii Mari, Negrești, Nișcani, Pârjolteni, Recea, Ruseștii Noi, Sireți, Șișcani, Suruceni, Trușeni, Tuzora, Ulmu, Văsieni, Volcinești, Zbiraia, Zubrești.

1763

Octoih, Râmnic 7271—1763: Dahnovici, Selișteța Tuzorei, Vorniceni.

1764

Evhologhion, Iași 1764: Molești, Rădeni, Strășeni (bis. Sf. Nicolae).

1765

Simeon Arhiepiscopul Thesalonicului, Voroavă de întrebări și de răspunsuri întru Hristos, București 7273 (=1765): Bujor, Ciuciuleni (bis. Sf. Nicolae), Costești, Pânășești.

1766

Anthologhion, București 1766: Boldurești, Bratuleni, Drăgușenii Vechi, Mileștii Mici, Pojoreni, Sângera.

Anthologhion,
Volcineț.
Anthologhion,

Penticostar, Râ
Pânășești, Șișcani. Z

Cazanii, Bucur
Vadu-lui-Vodă.

Molitveanic, Râ
Nisporeni-de-sus, T

Penticostar, Buc
ceni, Drăgușenii Vech
lești, Mileștii Mari. P

Triod, Bucures
Corjeva, Drăgușenii
gera, Scoreni, Seliște

Apostol, Bucures
Ghidighici, Goiani, L
moreni, Pitușca, Sel
Vânători, Volcineț, Z

Octoih, Bucures
Boldurești, Budești,
Gălești, Goiani. Hor
Roșcani, Sărata-Hois
Stolniceni, Strășeni
Vânători, Vărzărești

Evanghelie, Bu
Drăgușenii Noi, Fund
Nimoreni, Pereni, R
Omilii, Macarie

Evanghelie, Bă
Octoih, Râmnic
Suruceni.

Anthologhion. B
Ciuciuleni (bis. Sf.

Anthologhion, Căldăroșani 1766: Nisporeni-de-jos, Volcineț.

Anthologhion, Râmnic 1766: Durllești, Gălești.
1767

Penticostar, Râmnic 7275 (= 1767): Nisporeni-de-jos, Pânășești, Șișcani, Zbiroaia.

1768

Cazanii, București 7276—1768: Nisporeni-de-sus, Vadu-lui-Vodă.

Molitveanic, Râmnic 7276 (= 1768): Băcioi, Căbăești, Nisporeni-de-sus, Timiliuți, Văseni.

Penticostar, București 7276 (= 1768): Dahnovici, Dănceni, Drăgușenii Vechi, Ghidighici, Malu Tohatin, Mănăilești, Mileștii Mari, Roșcani, Sadova, Volcineț.

1769

Triod, București 7277 (= 1769): Băcioi, Bălănești, Corjeva, Drăgușenii Vechi, Goiani, Nimoreni, Sadova, Sângera, Scoreni, Selișteea Veche, Șișcani, Vânători.

1774

Apostol, București 1774: Budești, Chirianca, Dahnovici, Ghidighici, Goiani, Lohănești (pe Cogâlnic), Mănăilești, Nimoreni, Pitușca, Selișteea Veche, Sireți, Suruceni, Tuzora, Vânători, Volcineț, Zubrești.

Octoih, București 7282 (=1774): Bahmut, Bălănești, Boldurești, Budești, Corjeva, Dahnovici, Dubăsarii Vechi, Gălești, Goiani, Horodiștea, Lohănești (pe Ichel), Păulești, Roșcani, Sărata-Holbani, Selișteea Veche, Șipoteni, Sireți, Stoiniceni, Strășeni (bis. Sf. Nicolae), Tuzora, Vadu-lui-Vodă, Vânători, Vărzăreștii Noi, Volcineț.

1775

Evanghelie, București 1775: Bardar, Buda, Căbăești, Drăgușenii Noi, Fundu Galbinei, Ghidighici, Ialoveni, Isaicani, Nimoreni, Pereni, Roșcani, Sarata-Holban, Vânători.

Omilii, Macarie Eghipteanul, București 1775: Gălești.
1776

Evanghelie, Blaj 1776: Ciuciuleni (bis. Sf. Nicolae).

Octoih, Râmnic 1776: Bălceni, Mileștii Mari, Scoreni, Suruceni.

1777

Anthologhion, București 1777: Băcioi, Bujor, Chirianca, Ciuciuleni (bis. Sf. Nicolae), Grozești, Ialoveni (2), Malu

Tohatin, Nișcani, Suruceni, Vadu-lui-Vodă, Valea Trăisteni, Vânători, Văsieni, Vorniceni.

Catavasier, Blaj 1777: Pânășești.

Triod, Râmnic 1777: Boghicieni, Buicani, Caracui, Ciorăști, Ciuciuleni (bis. Sf. Gheorghe), Dahnovici, Dolna, Drăgușenii Noi, Iurceni, Nisporeni-de-jos, Pojoreni, Rușeștii Noi, Strășeni (bis. Sf. Parascheva), Suruceni, Trușeni, Vorniceni.

1778

Catavasier, Iași 1778: Valea Trăisteni.

1781

Catavasier, București 1781: Zâmbreni.

Cazanii, Râmnic 1781: Ialoveni, Scoreni.

1782

Octoich, Râmnic 7290 (=1782): Micăuți.

Penticostar, București 7290 (=1782): Micăuți, Sărata-Holban, Trușeni.

Psaltire, Iași 7290--1782: Cățăleni, Lohănești (pe Cogâlnic), Stolniceni.

Triod, Râmnic 7290 (=1782): Buțeni (bis. Sf. Nicolae), Cojușna, Dubăsarii Vechi, Fundu Galbinei, Găureni, Ghidighici, Micăuți, Mileștii Mici, Nemțeni, Pereni, Vadu-lui-Vodă, Valea Trăisteni.

1783

Penticostar, București 7291 (=1783): Boghicieni, Brătuleni, Călărași, Ciorăști, Costuleni, Frăsinești, Isaicani, Mileștii Mici, Pereni, Rușeștii Noi, Șipoteni, Suruceni.

1784

Apostol, București 1784: Boghicieni, Bolșun, Ciuciuleni (bis. Sf. Nicolae), Drăgușenii Vechi, Frăsinești, Ialoveni, Mileștii Mici, Nisporeni-de-sus, Șișcani, Văsieni, Vorniceni.

Evanghelie, Râmnic 7292—1784: Cimișeni, Fundu Galbinei, Găureni, Strășeni (bis. Sf. Nicolae), Suruceni.

Evhologhion, Blaj 1784: Dahnovici, Malcoci.

Prăvilioară, Iași 7292—1784: Mileștii Mici.

1785

Evhologhion, Iași 7293 (=1785): Corjeva, Mănăilești.

Penticostar, Râmnic 7293 (=1785): Băcioi, Gârle, Măcărești, Malcoci, Valea Trăisteni, Vorniceni.

1786

Anthologhion, București 1786: Buțeni (bis. Nașterii

Maicii Domnului), Călniceni, Horăști, Horoșeni, Seliște Veche, Vadu
Anthologhion, Râmnic
rești (pe Cogâlnic). M

Octoich, Iași 179

Catavasier, Iași 179
toci, Mănăilești, Mere

Cazanii, Râmnic
Ciuciuleni (bis. Sf. G.
Dolna, Drăgușenii Vec
Lecova, Mileștii Mici
Rușeștii Noi, Sângeră.

Octoich, Blaj 7300
rești, Molești, Nemțer

Octoich, București
Buțeni (bis. Nașt. Maic
Pereni. Ulmu, Vadu-lu

Adunarea Cazari
Măcărești.

Catavasier Blaj
Măcărești, Timișoara

Molitveanic, Râmnic

Apostol, Râmnic
Călniceni (bis. Sf. Io

Evangelie, Hrușeva, Iurceni

Pereni, Puhoci. S
Ceasoslov mare.

Evangelie, Cotu Morii.

Evangelie, Râmnic
Caracui, Costuleni

Nemțeni, Puhoci
Liturghie, Iași 7300

Boldurești, Coloni
Vechi, Horodîște

și această carte
Română.

Valea Trăisteni,

icani, Caracui,
inovici, Dolna,
Pojoreni, Ru-
uceni, Truşeni,

ni.

Micăuți, Sărata-

Lohănești (pe

s. Sf. Nicolae),
Zăureni, Ghidi-
Vadu-lui-Vodă,

oghiceni, Bră-
, Isaicani, Mi-
ruceni.

un, Ciuciuleni
. Ialoveni, Mi-
ni, Vorniceni.
ișeni, Fundu
șuruceni.

Icoci.
Mici.

a. Mănăilești.
Băcioi, Gârle,

(bis. Nașterii

Maicii Domnului), Căbăești, Cojușna, Dahnovici, Fundu Gal-
binei, Horăști, Horodiștea, Iurceni, Malcoci, Mileștii Mari,
Seliștea Veche, Vadu-lui-Vodă.

Anthologhion, Râmnic 1786 : Căbăești, Costești, Lohă-
nești (pe Cogălnic), Micăuți, Pereni, Stolniceni.

1790

Octoich, Iași 1790 : Vărzăreștii Vechi.

1792.

Catavasier, Iași 1792 : Brătuleni, Budești, Lozova, Mal-
coci, Mănăilești, Mereni, Scoreni, Văsieni, Zubrești.

Cazanii, Râmnic 1792 : Băcioi, Boghiceni, Buicani,
Ciuciuleni (bis. Sf. Cheorghe), Corjeva, Costești, Dănceni,
Dolna, Drăgușenii Vechi, Durllești, Fundu Galbinei, Lăpușna,
Lozova, Mileștii Mici, Nemțeni, Nisporeni-de-jos, Pereni,
Ruseștii Noi, Sângera, Strășeni (bis. Sf. Nicolae), Zămbreni.

Octoih, Blaj 7300—1792 : Bălăurești, Curluceni, Hân-
cești, Molești, Nemțeni, Nisporeni-de-sus, Pojoreni.

Octoih, București 1792 : Bahmut, Brătuleni, Bubueci,
Buțeni (bis. Nașt. Maicii Domnului), Măcărești, Pitușca, Po-
joreni, Ulmu, Vadu-lui-Vodă, Zămbreni.

1793.

Adunarea Cazaniilor, Beciu (Viena), 7301—1793 :
Molești.

Catavasier Blaj 1793 : Costești, Curluceni, Dahnov-
ici, Măcărești, Timiliuți.

Molitveanic, Râmnic 1793 : Costești, Șișcani, Volcineț.

1794

Apostol, Râmnic 1794 : Bahmut, Bălăurești, Bardar,
Cărpineni (bis. Sf. Ioan Botezătorul), Ciutești, Drăsliveni,
Gălești, Hrușeva, Iurceni, Măcărești, Malcoci, Marinici, Nem-
țeni, Pereni, Puhoi, Sângera, Vadu-lui-Vodă.

Ceasoslov mare, Dubăsari ' 1794 : Bubueci, Călărași,
Caracui, Cotu Morii, Tătărăști, Zbiroaia.

Evanghelii. Râmnic 1794 : Bahmut, Bălăurești, Bolțun,
Bujor, Caracui, Costuleni, Dănceni, Măcărești, Miclăușeni,
Molești, Nemțeni, Puhoi, Sângera, Truşeni, Valea Trăisteni.

Liturghie, Iași 7302—1794 : Bălănești, Bălăurești, Bar-
zar, Boldurești, Colonița, Dolna, Drăgușenii Vechi, Dubă-
sarii Vechi, Horodiștea, Hrușeva, Isaicani, Măcărești, Mal-

1. Trec și această carte tipărită peste Nistru.

coci, Miclăușeni, Mileștii Mari, Mileștii Mici, Nimoreni, Recea, Scoreni, Sireți, Tătărăști, Timiliuți, Vadu-lui-Vodă, Vânători, Vărzăreștii Noi, Vărzăreștii Vechi, Văsieni, Zubrești.

Molitveanic, București 1794: Horodiștea, Ulmu.

Psaltire, Iași 7302—1794: Bălăurești, Răzeni, Vânători.

1797

Ceasoslov, Iași 7305—1797: Dahnovici, Găureni, Horodiștea, Isaicani, Micăuți, Păulești, Ruseștii Noi, Sarata-Holban, Ulmu, Vărzăreștii Noi, Zămbreni.

Liturghii, București 1797: Bujor, Dahnovici, Frăsinești, Ghidighici.

1798

Liturghie, Sibii 1798: Boghicieni, Căpriana, Drăgușenii Vechi, Volcineț.

Triod, București 1798: Bălăurești, Bardar, Brătuleni, Bujor, Călărași, Cărpineni (bis. Sf. Ioan Botezătorul), Chirianca, Durluștii, Gârle, Horodiștea, Ialoveni, Lăpușna, Lohănești (pe Ichel), Măcărești, Pârjolteni, Sireți, Tătărăști, Vadu-lui-Vodă, Văsieni.

1800

Penticostar, București 1800: Bălăurești, Bardar, Bubușeni, Bujor, Bușeni (bis. Sf. Nicolae), Căpriana, Ciutești, Costești, Curluceni, Dolna, Gălești, Găureni, Hâncești, Hrușeva, Ialoveni, Lohănești (pe Ichel), Molești, Nemțeni, Pojoreni, Puhoi, Tătărăști, Vadu-lui-Vodă.

Triod, Blaj 1800: Puhoi.

1801

Chiriadromion, București 1801: Ciuciuleni (bis. Sf. Nicolae), Ghidighici, Horodiștea, Pitușca, Puhoi, Suruceni, Volcineț.

Slujba Cuviosului Părintelui nostru Dimitrie dela Basarabov, București 1801: Stolniceni,

1802

Apostol, Blaj 1802: Caracui, Curluceni, Dolna, Horodiștea, Leușeni, Negrea.

Psaltire, Iași 7310—1802: Recea.

1803

Catavasieri grecesc și romănesc, Sibii 1803: Boghicieni, Drăgușenii Vechi, Malcoci, Sadova.

Minee lunare, București (Septemvrie), Boghicieni (bis. Nașterii Maicii Domnului și Maiu și Iunie), Grătești, *Strastnic*, Blaj 1800 de-sus, Sarata-Holban.

Minee lunare, București și Căpriana (au toate Aprilie și Maiu), Dolna (bis. și Noemvrie), Grătești (bis. Octomvrie), Recea (bis. și Iunie).

Penticostar, Sibii 1800

Theofilact Arhiepiscopul patru evanghelii, Iași 1800 (Nașt. Maicii Domnului). (Suruceni, Vărzăreștii Vechi)

Anthologhion, Iași 1800 (Suicani, Cărpineni (bis. Ialoveni, Dolna, Drăslăceni, Molești, Negrești, Zbirca)

Evanghelie, Sibii 1800 (Vechi, Frăsinești, Hansca, Malcoci, Marinici, Negrești, Ioan Damaschin.

Slavnicii credinței, Iași 1800 (Orologhion adecă ca Cabăești, Hansca, Hrușca, *Psaltire*, București

Liturghii, Sibii 1800 (Pannihidă împreună cu *Psaltire*, Brașov 1800 (Viețile Sfinților. c. Neamțului 1807: Scoreni)

Evhologhion, București

1804

Minee lunare, Buda 1804: Băcioi (mineiul din luna Septemvrie), Boghiceni (Noemvrie, Aprilie și Maiu), Buțeni (bis. Nașterii Maicii Domnului, Septemvrie), Dolna (Aprilie, Maiu și Iunie), Grătiești (Maiu, Iunie și Octomvrie).

Strastnic, Blaj 1804: Frăsinești, Grozești, Nisporeniide-sus, Sarata-Holban.

1805

Minee lunare, Buda 1805: Băcioi (Iulie), Boghiceni și Căpriană (au toate mineele afară de lunile Noemvrie, Aprilie și Maiu), Dolna (Februarie, Martie, August, Octomvrie și Noemvrie), Grătiești (toate lunile afară de Maiu, Iunie și Octomvrie), Recea (*colecție complectă*), Sociteni (Dechemvrie și Iunie).

Penticostar, Sibii 1805: Bolțun, Dolna, Iurceni,

Theofilact Arhiepiscopul Vulgariei, Tâlcuire la ceale patru evanghelii, Iași 1805: Buțeni (bis. Sf. Nicolae și bis. Nașt. Maicii Domnului), Căbăești, Ciorăști, Cojușna, Ialoveni, Suruceni, Vărzăreștii Vechi, Vasieni.

1806

Anthologhion, Iași 1806: Bălăurești, Bărboeni, Bolțun, Buicani, Cărpineni (bis. Înălțării Domnului), Costuleni, Curluceni, Dolna, Drâsliveni, Gârle, Ghidighici, Leușeni, Marinici, Molești, Negrești, Zbiroaia, Zubrești.

Evanghelie, Sibii 1806: Brătuleni, Curluceni, Dubăsarii Vechi, Frăsinești, Hansca, Hrușeva, Lăpușna, Leușeni, Malcoci, Marinici, Negrea, Rădeni, Zămbreni.

Ioan Damaschin, Descoperire cu amăruntul a pravoslavnicii credințe, Iași 1806: Suruceni.

Orologhion adecă ceasoșlov bogat, Brașov 1806: Bolțun, Căbăești, Hansca, Hrușeva, Zămbreni.

Psaltire, București 1806: Mănălești, Nisporeniide-jos.

1807

Liturghii, Sibii 1807: Pojoreni, Volcineț.

Pannihidă împreună și litiia mică, Iași 1807: Călărași.

Psaltire, Brașov 1807: Valea Trăisteni.

Viețile Sfinților, din luna lui Septemvrie, Mănăstirea Neamțului 1807: Scoreni.

1808

Evhologhion, București 1808: Trușeni.

Penticostar, Blaj 1808: Bărboeni, Colonița, Durlești, Grozești, Negrești, Nisporeni-de-sus, Răzeni.

1809

Carte de rugăcuni... cu paraclis... Iași, 1809: Băcioi, Bălăurești, Boldurești, Cărpineni (bis. Înălțării Domnului), Ciuciuleni (bis. Sf. Nicolae), Curluceni, Gălești, Ghidighici, Goiani, Horodiștea, Lohănești (pe Ichel), Lozova, Măcărești, Rădeni, Sarata-Holban, Sireți, Suruceni, Timiliuți, Vadului-Vodă (2), Volcineț, Vorniceni.

Orânduială pentru sfințirea bisearicii, Iași 1809: Zubrești.

Viețile Sfinților din luna lui Octomvrie, Mănăstirea Neamțu 1809: Nișcani, Scoreni, Suruceni.

1810

Ceale opt glasuri sau octoihul cel mic, Brașov 1810: Măcărești.

1811

Ceasoslov, Brașov 1811: Marinici.

Chiriacadromion, Mănăstirea Neamțu 1811: Mănăilești,

Evhologhion, Brașov 1811: Durlești, Frăsinești, Hâncesti, Nișcani, Răzeni, Recea, Țipala, Ulmu, Volcineț.

Octoih, Buda 1811: Bărboeni, Buicani, Căpriana, Costești, Costuleni, Drăsliveni, Durlești, Frăsinești, Gârle, Grozești, Hansca, Ialoveni, Mereșeni, Negrești, Puhoi, Șișcani, Țipala, Valea Trăisteni.

Octoih, Râmnic 1811: Caracui, Leușeni, Micăuți.

Viețile Sfinților din luna lui Noemvrie, Mănăstirea Neamțu 1811: Sângera, Scoreni.

Viețile Sfinților din luna lui Dechemvrie, Mănăstirea Neamțu 1811: Micăuți, Sângera.

1812

Catavasier grecesc și românesc, Sibiu 1812: Buțeni (bis. Nașt. Maicii Domnului).

Evangelie, Buda 1812: Bărboeni, Grozești, Horăști, Iurceni, Nisporeni-de-jos, Pânășești, Răzeni, Sociteni, Tătarăști, Tuzora.

Viețile Sfinților din luna lui Ianuarie, Mănăstirea Neamțu 1812: Scoreni, Suruceni.

Viețile Sfinților din luna lui Februarie, Mănăstirea Neamțu 1812: Micăuți, Suruceni.

Psaltire, Buda 1811

Triod, Blaj 1813: E

Grozești, Isaicani, Iurceni

Răzeni, Sarata-Holban

Viețile Sfinților r din

1813 Scoreni, Suruceni

Viețile Sfinților a

1813 Scoreni

Viețile Sfinților r din

1813 Scoreni, Suruceni

Viețile Sfinților din

1813 Micăuți, Scoreni

Apostol, Blaj 1814

Furca Galbenii, Grozești,

Sarata-Holban

Chicragarion al D

Episcopului Ipa

Viețile Sfinților r din

1814 Micăuți, Scoreni

Viețile Sfinților din

1815 Micăuți, Scoreni

Tipicon, Iași 1816

Triod, Buda 1816

Timiliuți, Tuzora

Catavasier grecesc

Mici, Nisporeni-de-

Ceasoslov, Iași 1817

Vorniceni

Psaltire, Mănăstirea

Lezichile a Sfinți

Apostol, București 1

Penticostar, Bucure

D. Balaur

Colonița; Durlești.
zeni.

și, 1809: Băcioi, Bă-
ării Domnului), Ciu-
Gălești, Ghidighici,
Lozova, Măcărești,
Timiliuți, Vadu-

aricii, Iași 1809:

omvrie, Mănăstirea
eni.

mic, Brașov 1810:

1811: Mănăilești,
ti, Frăsinești, Hân-
lmu, Volcineț.

Buicani, Căpriană,
Frăsinești, Gârle,
ești, Puhoi, Șișcani.

ișeni, Micăuți.

mvrie, Mănăstirea

emvrie, Mănăstirea

1812: Buțeni (bis.

Grozești, Horăști,
eni, Sociteni, Tă-

nuarie, Mănăstirea

nuarie, Mănăstirea

1813

Psaltire, Buda 1813: Iurceni.

Triod, Blaj 1813: Bărboeni, Costești, Dolna, Frăsinești,
Grozești, Isaicani, Iurceni, Leușeni, Negrești, Nisporeni-de-
jos, Răzeni, Sarata-Holban.

Viețile Sfinților din luna lui Martie, Mănăstirea Neamțu
1813: Scoreni, Suruceni.

Viețile Sfinților din luna lui Aprilie, Mănăstirea
Neamțu 1813: Scoreni, Suruceni.

Viețile Sfinților din luna lui Mai, Mănăstirea Neamțu
1813: Scoreni, Suruceni.

Viețile Sfinților din luna lui Iunie, Mănăstirea Neamțu
1813: Micăuți, Scoreni, Suruceni.

1814

Apostol, Blaj 1814: Bărboeni, Brătuleni, Costuleni,
Fundu Galbenii, Grozești, Hansca, Negrești, Pojoreni, Răzeni,
Sarata-Holban.

*Checragarion al Dumnezeuescului și sfințitului Av-
gustin, Episcopului Ipponiei*, Mănăstirea Neamțu 1814:
Bolțun.

Viețile Sfinților din luna lui Iulie, Mănăstirea Neamțu
1814: Micăuți, Scoreni, Suruceni.

1815

Viețile Sfinților din luna lui August, Mănăstirea Neamțu
1815: Micăuți, Scoreni, Suruceni.

1816

Tipicon, Iași 1816: Colonița, Novaci.

Triod, Buda 1816: Cotu Morii, Mereșeni, Miclăușeni,
Novaci, Timiliuți, Tuzora.

1817

Catavasier grecesc și românesc, Sibii 1817: Budești,
Mileștii Mici, Nisporeni-de-sus, Pereni.

Ceasoslov, Iași 1817: Bubueci, Colonița, Costești, Malcoci,
Panășești, Vorniceni.

Psaltire, Mănăstirea Neamțu 1817: Nemțeni, Novaci,
Trușeni.

1818

Liturghiile a Sfinților Ierarhi... Iași 1818: Molești.

1820

Apostol, București 1820: Găureni, Timiliuți, Zbîroaia.

Penticostar, București 1820: Mereșeni, Timiliuți.

1821

Evanghelie, Mănăstirea Neamțu 1821: Brătuleni.

1825

Anthologhion, Mănăstirea Neamțu 1825: Nisporeni-de-sus, Timiliuți.

1826

Cuvinte puține oarecare din ceale multe ale celor întru sfinți părinților noștri Vasilie celui Mare și Grigorie Cuvântătorului de Dumnezeu... București 1826: Cojușna, Gălești, Lăpușna, Negrești, Trușeni, Ulmu, Văsieni, Volcineț (2).

1827

Cuvânt pentru preoție a lui Grigorie de Nazianz, București 1827: Suruceni.*Cuvinte puține oarecare din ceale multe ale celui întru sfinți părintelui nostru Ioan Gură de aur*, București 1827: Băcioi, Colonița, Gălești (3), Lăpușna, Sireți, Suruceni, Trușeni.*Pravoslavnică Mărturisire*, București 1827: Ulmu.*Psaltire*, București 1827: Mereșeni.

1828

Cazanii, București 1828: Mănăilești.

1830

Minee lunare, Mănăstirea Neamțu 1830: Brătuleni, Cimișeni, Mănăilești, Rădeni și Trușeni (toate bisericile din aceste sate au mineiul din luna lui Ianuarie).

1831

Minee lunare, Mănăstirea Neamțu 1831: Brătuleni, Cimișeni, Mănăilești, Rădeni și Trușeni (toate bisericile au minee, începând cu cel din luna lui Fevruarie și sfârșind cu cel din luna lui Octomvrie; numai în biserica din Cimișeni lipsesc mineele din lunile Martie, Iunie și Septemvrie), Rușeștii Noi (*colecție completă*).*Octoih*, Mănăstirea Neamțu 1831: Mănăilești.

1832

Minee lunare, Mănăstirea Neamțu 1832: Brătuleni, Cimișeni, Mănăilești, Rădeni și Trușeni (toate bisericile au mineele din Noemvrie și Dechemvrie).

Molitfelnic bogat, București 1832: Leușeni.

1833

Ceasoslov, Mănăstirea Neamțu 1833: Cățăleni, Mereșeni, Sadova.*Cum să se urmeze rândă a Paștilor și înălțarea*, Mănăstirea Neamțu 1833: Puțul Sfântului Euzeni (bis. Sf. Nicolae), Triod, Mănăstirea*Liturghii*, Iași 1833: *Penticostar*, Mănăstirea Nașt. Maicii Domnului;*Apostol*, Iași 1833: Maicii Domnului, Cioclovăț, Seliște, Tuzorei, Socoteni, *Ceasoslov*, Brașov, *Ceasoslov*, Mănăstirea Păhoi, Recea, Sireți, *Liturghii*, Buzău, *Psaltire*, Iași 1833*Acatisteriu*, Mănăstirea *Doisprezece psalmi*, *Octoih*, Mănăstirea Carpineni (bis. Înălțarea), Dragușenii Vechii, Gălești, Marinici, Nemțu, sate. Novaci, Rădeni, I*Didahii sau cuceririle*, Iași 1837: Novaci, *Evanghelie*, Buzău*Anthologhion*, Pă*Penticostar*, Sibiu*Catavasier grecesc*, în zilele împăratului "Cezar", anul pashalilor (1833) Iași Vechii).

Brătuleni.

Nisporeni-de-

ale celor întru
și Grigorie Cu-
: Cojușna, Gă-
ni, Volcineț (2).

de Nazianz,

ale celui întru
ucurești 1827 :
Suruceni, Tru-

1827 : Ulmu.

30 : Brătuleni,
e bisericile din
).

31 : Brătuleni,
e bisericile au
e și sfârșind cu
a din Cimișeni
ptemvrie), Ru-

ulești.

Brătuleni, Ci-
bisericile au

șeni.

leni, Mereșeni,

*Cum să se urmeze slujba întru prea sfânta Dume-
necă a Paștilor și întru toată Săptămâna cea Luminată,*
Mănăstirea Neamțu 1833 : Cojușna, Grătiești, Lozova.

Puțul Sfântului Ioann gură de aur, Buzeul 1833 :
Buțeni (bis. Sf. Nicolae), Cojușna.

Triod, Mănăstirea Neamțu 1833 : Cimișeni, Sociteni.
1834

Liturghii, Iași 1834 : Mereșeni, Novaci.

Penticostar, Mănăstirea Neamțu 1834 : Buțeni (bis.
Nașt. Maicii Domnului), Cimișeni, Novaci, Sociteni.

1835

Apostol, Iași 1835 : Bozieni, Buda, Buțeni (bis. Nașt.
Maicii Domnului), Ciuciuleni (bis. Sf. Gheorghe), Novaci,
Selișteea Tuzorei, Sociteni, Țipala.

Ceasoslov, Brașov 1835 : Bujor, Nișcani, Pârjolteni.

Ceasoslov, Mănăstirea Neamțu 1835 : Hâncești, Novaci,
Puhoi, Recea, Sireți, Vărzăreștii Vechi.

Liturghii, Buzăul 1835 : Caracui.

Psaltire, Iași 1835 : Bujor, Cotu Morii, Leușeni, Ulmu.

1836

Acatisteriu, Mănăstirea Neamțu 1836 : Dubăsarii Vechi.

Doisprezece psalmi, Mănăstirea Neamțu 1836 : Trușeni.

Octoih, Mănăstirea Neamțu 1836 : Boghicieni, Bujor,
Cărpineni (bis. Înălțării Domnului), Ciorăști, Drăgușenii Noi,
Drăgușenii Vechi, Găureni, Iurceni, Lăpușna, Lozova, Mă-
năilești, Marinici, Nemțeni, Nisporeni-de-jos, Nisporeni-de-
sus, Novaci, Rădeni, Ruseștii Noi, Vărzăreștii Vechi.

1837

Didahii sau cuvinte de învățătură... ale lui Ilie Miniati,
Iași 1837 : Novaci.

Evanghelie, Buzău 1837 : Novaci.

1838

Anthologhion, Peșta 1838 : Novaci.

1841

Penticostar, Sibiu 1841 : Cotu Morii, Selișteea Tuzorei.

(1842)

Catavasier grecesc și românesc, Sibiu (tipărit fără dată
„în zilele împăratului Ferdinand I, în tipografia lui Gheorghe
Clozius“, anul pashaliei începe cu 1842 : Răzeni, Vărză-
reștii Vechii).

1843

Psaltire, Mănăstirea Neamțu 1843: Cărpineni (bis. Sf. Ioan Botezătorul), Ciuciuleni (bis. Sf. Nicolae), Costești, Drăgușenii Noi, Drăslideni, Vărzăreștii Vechi.

1844

Evanghelie, Sibiu 1844: Cojușna, Durlești, Nișcani, Palanca, Strășeni (bis. Sf. Parascheva).

(1845)

Ceasoslov, Sibiu (tipărit fără dată „în zilele împăratului Ferdinand întâiulea...“ Pashalia începe cu anul 7353—1845 și sfârșește cu 7381—1873): Răzeni.

Evanghelie, Mănăstirea Neamțu 1845: Buțeni (bis. Nașt. Maicii Domnului), Călărași, Cărpineni (bis. Înălțării Domnului), Ciorăști, Lohănești (pe Ichel), Nisporeni-de-Sus, Vășeni.

Liturghii, Iași 1845: Boldurești.

Minee lunare, Mănăstirea Neamțu 1845: Cărpineni, (bis. Înălțării Domnului), Ciorăști, Cojușna, Costești, Novaci, Răzeni, Ulmu, Vărzăreștii Vechi, (toate bisericile au minee, începând cu Septemvrie și sfârșind cu Dechemvrie, afară de Cojușna și Răzeni, la cari mineiul din luna lui Dechemvrie are data tipăririi 1846).

1846

Aghiazmatar, Iași 1846: Costuleni.

Ceasoslov, Iași 1846: Bălceni, Hrușeva.

Minee lunare, Mănăstirea Neamțu 1846: Cărpineni (bis. Înălțării Domnului), Ciorăști, Cojușna, Costești, Novaci, Răzeni, Ulmu, Vărzăreștii Vechi (toate bisericile au minee începând cu Ianuarie până la Iunie inclusiv, numai în biserică din Novaci unde se află și mineiul lunii Iulie tipărit în anul 1846, iar în biserică din Vărzăreștii Vechi mineiul lunii lui Fevruarie are data tipăririi 1847. În biserică Sf. Nicolae din satul Strășeni *colecția completă* de minee e tipărită în anul 1846).

Octoih, Buda 1846: Horodiștea.

1847

Minee lunare, Mănăstirea Neamțu 1847: Cărpineni (bis. Înălțării Domnului), Ciorăști, Cojușna, Costești, Răzeni, Ulmu, (toate bisericile au mineele din Iulie și August; biserică din Novaci are numai mineiul din luna lui August, iar cea din Vărzăreștii Vechii are și mineiul din luna lui Fevruarie).

Triod, Mănăstirea Neamțu 1847: Buțeni (bis. Sf. Ni-

colae și bis. Nașterii M
Călești. Horodiștea. Lo
Vechi.

Ceasoslov, Mănăstire

Penticostar, Mănăstire

Înălțării Domnului, Că
Vășeni.

Slujba sf. mucenici
Iacoveni, Lozova.

Ceasoslov, Mănăstire
Sf. Ioan Botezătorul). C
Palanca.

Psaltire, Sibiu 185

Aghiazmatar mic.

Apostol, Mănăstire

Capriana, Cărpineni (bis
seni. Cojușna, Colonița.

Lozova, Mileștii Mari. F
seni. Trușeni, Ulmu.

Cămbreni.

Ceasoslov, Brașov

Tipic bisericesc. B

Liturghii, Sibiu 18

Proschinitar, Bucu

Minee lunare (ian
Horodiștea, Pereni. Sco

Ceasoslov, București

Minee lunare (Apr.

Pereni, Scoreni.

Octoih, București 1

Penticostar, Buzău

Proloage, Mănăstire

Septemvrie vol. II Dechem

III (I), Călățeni (I-II). C

IV (I), Gârle (I-II). Hor

colae și bis. Nașterii Maicii Domnului), Cățăleni, Dănceni, Gălești, Horodiștea, Lozova, Nimoreni, Șipoteni, Vărzăreștii Vechi.

1848

Ceasoslov, Mănăstirea Neamțu 1848: Dolna, Trușeni.

Penticostar, Mănăstirea Neamțu 1848: Cărpineni (bis. Înălțării Domnului), Cățăleni, Grozești, Vărzăreștii Vechi, Văsieni.

Slujba sf. mucenic Modest, Mănăstirea Neamțu 1848: Ialoveni, Lozova.

1850

Ceasoslov, Mănăstirea Neamțu 1850: Cărpineni (bis. Sf. Ioan Botezătorul), Gălești, Mănăilești, Nisporeni-de-sus, Palanca.

Psaltire, Sibiu 1850: Căbăești, Miclăușeni.

1851

Aghiazmatar mic, Sibiu 1851: Grătiești.

Apostol, Mănăstirea Neamțu 1851: Bălceni, Bujor, Căpriana, Cărpineni (bis. Înălțării Domnului), Cățăleni, Cimișeni, Cojușna, Colonița, Dănceni, Drăgușenii Noi, Lăpușna, Lozova, Mileștii Mari, Pânăsești, Pârjolteni, Scoreni, Strășeni, Trușeni, Ulmu, Valea Trăisteni, Vărzăreștii Vechi, Zămbreni.

Ceasoslov, Brașov 1851: Mereșeni.

Tipic bisericesc, București 1851: Bubueci.

1852

Liturghii, Sibiu 1852: Cimișeni, Păulești, Văsieni.

Proschinitar, București 1852: Costești.

1853

Minee lunare (Ianuarie-Martie), Sibiu 1853: Bolțun, Horodiștea, Pereni, Scoreni.

1854

Ceasoslov, București 1854: Chirianca.

Minee lunare (Aprilie-August), Sibiu 1854: Horodiștea, Pereni, Scoreni.

Octoih, București 1854: Cățăleni.

Penticostar, Buzăul, 1854: Nemțeni.

Proloage, Mănăstirea Neamțu 1854: (vol. I Septemvrie-Noemvrie vol. II Dechemvrie-Fevruarie): Băcioi (I-II), Bolțun (I), Călățeni (I-II), Cojușna (II), Dahnovici (I), Drăgușenii Noi (I), Gârle (I-II), Horăști (I), Horodiștea (II), Lozova (I),

Nisporeni-de-jos (I-II), Pânășești (II), Recea (I-II), Ruseștii Noi (I-II), Sadova (I), Trușeni (II), Ulmu (II), Vorniceni (I-II), Zbîroaia (I-II), Zubrești (II).

Psaltire, București, 1854: Cățăleni.
1855

Miner lunare (Septemvrie și Octomvrie), Sibiu: 1855: Horodiștea, Pereni, Scoreni.

Octoih mic, Sibiu 1855: Cățăleni, Zbîroaia.

Proloage, Mănăstirea Neamțu 1855 (vol. III Martie-Maiu, vol. IV Iunie August). Băcioi (III-IV), Cățăleni (III-IV), Drăgușenii Noi (III-IV), Gălești (IV), Gârle (III-IV), Horodiștea (III-IV), Nisporeni-de-jos (III), Răzeni (III-IV), Ruseștii Noi (III-IV) Sadova (III-IV), Țipala (III), Trușeni (IV) Ulmu (III), Vorniceni (III-IV), Zbîroaia (III).

1856

Miner lunare (Noemvrie și Dechemvrie), Sibiu 1856: Horodiștea, Pereni, Scoreni.

Psaltiria, București 1856: Zbîroaia.

Triod, București, 1856: Volcineț.

1857

Aghiazmatar bogat, Sibiu 1857: Mileștii Mici.

Cazanii, București 1857: Răzeni.

Chiriadromion sau tâlcuirea evangheliilor, București 1857: Mileștii Mari.

1858

Ceasoslov, Mănăstirea Neamțu 1858: Buicani, Călărași (2), Cigârteni, Ciuciuleni (bis. Sf. Gheorghe), Cojușna, Dahnovici, Durluști, Hansca, Horăști, Miclașeni, Nisporeni-de-jos, Răzeni, Timiliuți, Zubrești.

Evanghelie, Mănăstirea Neamțu 1858: Cățăleni, Scoreni.
1859

Cartea Evangheliilor, Sibiu 1859: Colonița, Drăsliceni, Isaicani, Molești, Nemțeni, Obileni¹⁾.

Ceasoslov, Sibiu 1859: Șipoteni.

Psaltire, Mănăstirea Neamțu 1859: Nisporeni-de-sus, Zbîroaia.

1860

Liturghii, Mănăstirea Neamțu 1860: Ciuciuleni (bis. Sf. Nicolae), Costuleni, Hânțești, Ialoveni, Mănăilești, Niș-

1. Biserica nouă din satul Obileni, încă nu era gata în anul 1928, am văzut-o după sfințirea ei, în anul 1930.

cani, Păulești, Stolnicea, Trușeni.

Anthologhion. B:

Acatist cucicasei

năilești, Nișcani (toate

Acatist Sfântului

Bardar, Nișcani.

Acatist Sfinților

Liturghii, Sibiu:

Prohodul Domnului

Tedeum adică ră-

năstirea Neamțu 1862

Acatist Prea Sfin-

Mănăstirea Neamțu 18

Evanghelie, Râm-

Sf. Gheorghe), Grătieș-

Nicolae).

Liturghii, Iași 18

Tedeum de mulț-

Boghiceni.

Ceasoslov, Mănă-

Cărpini (biserica înă-

(bis. Sf. Nicolae); Co-

Drăgușenii Vechi, Gră-

Țișca, Ruseștii Noi.

(bis. Sf. Parascheva). S:

Iuliu-Vodă, Vânători, Vă-

(Însemnările de pe că-

cani, Păulești, Stolniceni, Strășeni, (bis. Sf. Parascheva), Trușeni.

1861

Anthologhion, București 1861: Nișcani.

1862

Acatist curvioasei Parascheva, Iași 1862: Ialoveni, Mănăilești, Nișcani (toate cu hramul Sf. Parascheva).

Acatist Sfântului mare mucenic Mina, Iași 1862: Bardar, Nișcani.

Acatist Sfinților patruzeci mucenici, Iași 1862: Trușeni.

Liturghii, Sibiu 1862: Bozieni, Lozova, Șipoteni.

Prohodul Domnului, București 1862: Zămbreni.

Tedeum adică rânduiala cântărilor de rugăciuni, Mănăstirea Neamțu 1862: Cotu Morii, Țipala.

1863

Acatist Prea Sfintei și de viață făcătoarei Treimi, Mănăstirea Neamțu 1863: Ulmu.

1865

Evanghelie, Râmnic 1865: Cigârleni, Ciuciuleni (bis. Sf. Gheorghe), Grătiești, Lozova, Pitușca, Strășeni (bis. Sf. Nicolae).

1868

Liturghii, Iași 1868: Colonița.

1869

Tedeum de mulțumire lui Dumnezeu, Buzău 1869: Boghicieni.

1874

Ceasoslov, Mănăstirea Neamțu 1874: Băcioi, Budești, Cărpineni (biserica Înălțării Domnului), Ciorăști, Ciuciuleni (bis. Sf. Nicolae), Cojușna, Corjeva, Costești, Cotu Morii, Drăgușeni Vechi, Grătiești, Mileștii Mici, Mireni, Nimoreni, Pitușca, Ruseștii Noi, Sângera, Strășeni (bis. Sf. Nicolae și bis. Sf. Parascheva), Suruceni, Țipala, Trușeni, Ulmu, Vadu-lui-Vodă, Vânători, Văsieni.

(Însemnările de pe cărți urmează în numărul viitor).

D. Balaur

O: Ciuciuleni (bis. ni, Mănăilești, Niș-

ata în anul 1928, am vă-

CRONICA INTERNĂ

CUVÂNTAREA I. P. S. PATRIARH MIRON LA INMORMÂNTAREA REGRETATULUI PRIM-MINISTRU I. G. DUCA, ASASINAT LA SINAIA ÎN ZIUA DE 29 DECEMBRIE 1933.

Jaluici ascultători,

Stăm în fața unui caz pe cât de unic și rar, pe atât de dureros: în fața osemintelor reci a unui distins fiu al țării, ridicat abia de câteva săptămâni la înălțimea de prim-ministru și de prim sfetnic al tronului:

pentru agerimea și istețimea minții sale și peste tot,
pentru alesele sale calități,
pentru munca neobosită și pricepută întru promovarea intereselor Țării,
pentru experiențele și succesele sale dela atâtea resortse ministeriale, pe care din tinerețe le-a ocupat,
pentru însemnata sa contribuție la realizarea evenimentului epocal al unității noastre naționale,
pentru înalta stimă și reputație mondială, ce și-a știut-o creia în fața factorilor externi, cu cari — ca bărbat de stat român — a avut contact de colaborare,

precum și pentru întemeiata nădejde a tuturor de-a continua cu guvernul său conducerea destinelor țării, spre o definitivă consolidare a statului român.

S'a ilustrat și în cazul acesta tristul adevăr din cântarea bisericească, care zice: „Când dobândim lumea, atunci în groapă ne sălășluim“, sau din cuvintele înțeleptului Solomon: „Nu te lăuda cu ziua de mâine, căci nu știi, ce se poate întâmpla azi“ (Proverbe, XXVII, 5).

Un odios asasinat a unor tineri fanatizați și alimentați de mentalitatea balcanică a atentatelor politice i-a stins viața *în o clipă*, în cât — după cuvântul Scripturii din cartea lui Iov „abia dându-și seama, s'a și prăbușit“ (Iov IV 20).

Trista întâmplare a
român pacinic, liniștit și
săle de stat n'a cunoscut

S'a întâmplat și cu
protecul Samuil din lege
naștea unor băiețanți
caută pe poporul în răz

De sigur, îl deplâng
— în aceste vremuri pân-
ta se poate lipsi ușor de
onste care — cu largă
năie și în armonie logică
a înțelegerea neamului și
tante și în viitor, — ar
săle încă mulți ani și că

în deosebi îl deplân-
ca perde un distins bărb-
am de tragic sfârșit, c. s.
a țării fii — de sigur —
năvetele ce mi le-a de-
teștata sa moarte: „Mă ar-
tural deceniu, despre ne-
temistificat, de cari a fost
acordului român de pretu-
un țară. Sunt hotărât —
am — a îndrepta aceas-
tă inimă — în măsură
această biserică să se rid-
tural carine, care — atât
teșt pânza etnică a vieții
naționale cu ortodoxia cu
moscolabilă, care să răm-
agură pentru viitorul stat
președ la o viață liberă,
năștural a celorlalte culte
măi legați împreună pe
năștural pentru toți țară
te bisericii, vouă căuta
Orchestra țării“.

Cu gândul la apro-
am aceste cuvinte drept
Deși îi vom păstra cu
tural că crezul său bise-
teșt în cursul timpului
năștural și voevod
naționale, creștinești, bise-
năștural milenii al neamului

Trista întâmplare a zguduit până în adâncul sufletului poporul român pacinic, liniștit și cuminte, care în istoria modernă a vieții sale de stat n'a cunoscut atâtea asasinate politice ca în alte țări.

S'a întâmplat și cu regretatul repausat întocmai ceiace a zis proorocul Samuil din legea veche (II, III, 34): „El a căzut, cum cazi înaintea unor băiețandri răi; și tocmai deaceia și *mai mult îl deplânge poporul întreg*“.

De sigur, îl deplâng toți și pe repausatul nostru, căci mai ales — în aceste vremuri pline de amenințări și de nesiguranță — țara nu se poate lipsi ușor de munca probată a unui om de-o exemplară cinste, care — cu largă sa cunoaștere a tuturor împrejurărilor mondiale, și în armonie logică cu interesele celor ce ne-au ajutat efectiv la întregirea neamului și de al căror puternic sprijin mai avem trebuințe și în viitor, — ar fi putut să mai facă mari servicii patriei sale încă mulți ani și chiar decenii de aci înainte.

În deosebi îl deplânge *biserica noastră ortodoxă*, nu numai că pierde un distins bărbat de stat, nu numai ca pe un om cu un atât de tragic sfârșit, ci și ca pe un ales credincios al acestei biserici, ai cărei fii — de sigur — vor adânci în sufletul lor, ca o întărire, cuvintele ce mi le-a declarat abia cu mai multe zile înainte de neașteptata sa moarte: „M'am convins — spunea el — mai ales în ultimul deceniu, despre nedreptățile și tratamentul mașter, nelegal și nejustificat, de cari a fost împărtășită biserica aproape a unanimității poporului român de pretutindena în raport cu toate celelalte culte din țară. Sunt hotărât — precum am mai anunțat în repetate rânduri — a îndrepta această situație nepatriotică și a contribui din toată inima — în măsura posibilităților acestor vremuri grele — ca această biserică să se ridice la înălțimea, ce se cuvine acelei instituții divine, care — alături de românismul poporului nostru — a țesut pânza etnică a vieții sale sufletești, contopindu-i sentimentele naționale cu ortodoxia credinței sale într'o unitate de forță sufletească indisolubilă, care să rămâie și pe viitor pavăză probată și cea mai sigură pentru viitorul statului; bineînțeles fără a se atinge prin aceasta dreptul la o viață liberă, în atmosfera plină de toleranță a poporului nostru, a celorlalte culte cu trecut istoric și a celorlalți cetățeni români, legați împreună prin același ciment al iubirii patriei comune și subitoare pentru toți. Iară chestiile mai importante de interes general ale bisericii, voi căuta a le soluționa în deplin acord cu factorii de răspundere și organele constituite ale bisericii, organizate conform cu Constituția țării“.

Cu gândul la apropiatul și tristul lui sfârșit, trebuie să considerăm aceste cuvinte drept testamentul său în raport cu biserica noastră. Deci, îi vom păstra cu recunoștință o vecinică amintire, în via speranță, că crezul său bisericesc îl vor realiza urmașii, ce s'vor succeda în cursul timpului la cârma țării, cultivând — după pilda marilor ctitori și voevozi „dădători de legi și datini“ — toate tradițiile naționale, creștinești, bisericesti și etnice, ce le-au creat trecutul scump și de milenii al neamului român; drept temelii vecinice pentru viitorul

INMORMÂNTAREA A. ASASINAT IE 1933.

pe atât de dureros:
ii, ridicat abia de
și de prim sfetnic

este tot,

promovarea intere-

itatea resortse minis-

rea evenimentului

și-a știut-o creia
stat român — a

ror de-a continua
definițivă conso-

din cântarea bise-
cia în groapă ne

„Nu te lăuda cu
a azi“ (Proverbe,

alimentați de men-
ta *in o clipă*, în
v „abia dându-și

lui și al țării — tradiții, călitate în focul suferințelor și al uriașelor sacrificii din trecut, și singure în stare a menține încheierea neamului în o puternică unitate și a însufleți pe fiii țării și pe viitor, la noi sacrificii salvatoare pentru ea.

În numele fiilor bisericii ortodoxe, încheiu, zicând: Deschide-ți tu, panteon sufletesc al neamului român, porțile, ca să primești și așezi între nemuritorii lui, un nou fruntaș al țării, încărcat de merite pentru progresul ei; iară tu, Doamne: odihnește-i sufletul în ceata celor aleși ai Tăi; iară pe noi și țara noastră să o iei sub scutul ocrotitoarelor Tale aripi, ferind-o de asemenea regretabile și criminale porniri. Amin.

(Din „Apostolul“, IX (1934) Nr. 1—2).

IOAN G. DUCA
(1879-1933)

În pacea și liniștea cimitirului Șerban Vodă, repauzează corpul neînsuflețit al fostului prim sfetnic al Tronului: Ioan G. Duca.

În ziua de 29 Dec. a anului trecut, acest bărbat de stat a fost răpus prin glonțul unui dement, dela cel mai de seamă post de răspundere, de unde, cu bărbăție și clară vedere, anunțase un întreg program de refacere și înnoire a țării.

Pierderea sa o încearcă nu numai un puternic și istoric partid, care s'a identificat cu țara și marile ei înfăptuiri, dar o încearcă tot poporul românesc.

Temeiul acestui simțământ stă în aceea că Ioan G. Duca a fost o mare figură culturală și politică a țării, ce s'a dezvoltat sigur și treptat pe un vad bine tras dintru început.

După frumoasă educație familiară primită în casa tatălui său, inginer G. Duca, și după strălucite studii ce au fost încoronate cu doctoratul în drept dela Paris, Ioan G. Duca, tânăr de tot, a primit să intre în magistratură ca supleant de judecător la R.-Vâlcea.

După aceia a intrat în marea mișcare a cooperației, trezită de marele Spiru Haret, și a fost energicul și foarte priceputul ei îndrumător.

Minte ageră și foarte mobilă, Ioan G. Duca s'a avântat cu temeiu în problemele economice; apoi, în cele de politică internă și externă.

Cât despre aceste din urmă, sunt demne de amintit articolele sale de cronică, iscălite I. G. D., și pe care acum 30 de ani în urmă le tipărea în ziarul „Universul“. Ele vădesc pe lângă vigurosul scris al gazetarului de rasă, un spirit scânteietor, un simț ascuțit și observator în problemele de politică externă.

Talentul său oratoric, tăios ca o lamă și de o arhitectonică precisă, lapidară, cultura sa juridică, economică, literară, istorică (în deosebi cunoașterea marilor bărbați de stat și a politicii internaționale

trecute și actuale*); firea lui împins repede în arena vieții partid care-și făcea o glorie democratice idei. E deputat din

Ioan G. Duca devine c...
și Vintilă Brătianu, și și-a fă...
Eugeniu Stătescu, Emil Costă...
Mihail Ferekide.

Cariere sa politică s'a...
autorită a unei înzestrări și unei

A fost ministru de Cult...
canic. Cu ce grațioasă poză...
ministru din afară al trebilor...
conștețe sfântului sinod și sim

A fost ministru aceluiaș...
sre militare, când Casa Bise...
topii fiii neamului.

În 1918, după reîntoar...
ministru de Domenii care a...
a fost și partizanul cel mai c

A fost apoi ministru de...
a însoțit pe suveranii țării...
călătoriile ce au făcut la Pa...
câștat țara cu toată strălucire...
a vorbit doctoral despre pact

A fost un mare conștin...
după Take Ionescu, un alt f

Sub guvernele: Ionei B...
ce Interne. Servind deci țara...
mai de seamă departamente...
conducerei de stat.

De aceia, după ce Vint...
1930, Ioan G. Duca a fost p...
cel mai de seamă colab

Ioan G. Duca nu putea...
a bisericii în deobște și mai ai...
noastre ortodoxe. Li sunt...
că și rolul său cultural a făc...
National Bisericesc, unde era...
semena despre îndreptăria

des cuvinte foarte frumoase...
puțin înainte de cădere

În alegerile episcopale...
demnă și pusă numai

Țara aștepta ca acest or

* În această privință așteg...
vecea ce largă cunoaștere a s...
utilizeze, spre binele țării sale

ntelor și al uriașelor sa-
ne închegarea neamului
rii și pe viitor, la noi

eu, zicând: Deschide-ți
ție, ca să primești și
ării, încărcat de merite
ește-i sufletul în ceata
ă să o iei sub scutul
a regretabile și crimi-
, IX (1934) Nr. 1—2).

odă, repauzează corpul
i: Ioan G. Duca,
st: bărbat de stat a fost
de seamă post de ră-
ere, anunțase un întreg

uternic și istoric partid,
uiri, dar o încearcă tot

că Ioan G. Duca a fost
s'a dezvoltat sigur și

ă în casa tatălui său,
au fost încoronate cu
tânăr de tot, a primit
tor la R.-Vâlcea.

cooperației, trezită de
riceputul ei îndrumător.
ca s'a avântat cu temei
itică internă și externă.
e de amintit articolele
cum 30 de ani în urmă
e lângă vigurosul scris
n simț ascuțit și obser-

i de o arhitectonică pre-
terară, istorică (în deo-
politice internaționale

trecute și actuale*); firea lui nestâmpărată, larg comunicativă... l'a împins repede în arena vieții politice și înlăuntrul amintitului istoric partid care-și făcea o glorie din afișarea celor mai generoase și democratice idei. E deputat din 1907.

Ioan G. Duca devine colaboratorul cel mai de seamă al lui Ionel și Vintilă Brătianu, și și-a făcut toată școala politică lângă bărbați ca : Eugeniu Stătescu, Emil Costinescu, Spiru Haret, Alexandru Djuvara, Mihail Ferekide.

Carierea sa politică s'a desfășurat rapid în urcușurile ei firești, datorită unei înzestrări și unei neclintite munci puse în serviciu neamului. A fost ministru de Culte și Instrucție în perioada războiului balcanic. Cu ce grațioasă poză ne păstrează o fotografie din acei ani pe ministrul din afară al trebilor bisericești, înapoiindu-se dela una din ședințele sfântului sinod și simțindu-se bine între oamenii bisericii!

A fost ministru aceluiași departament în Moldova retragerii noastre militare, când Casa Bisericii devenise un azil de ajutor pentru toți fiii neamului.

În 1918, după reîntoarcerea acasă în teritoriul desrobot, a fost ministrul de Domenii care a iscălit decretul de expropriere, după cum a fost și partizanul cel mai de seamă al votului obștesc.

A fost apoi ministru de externe al țării, cu care prilej prin 1924 a însoțit pe suveranii țării (Regele Ferdinand și Regina Maria) în călătoriile ce au făcut la Paris și Londra. În această calitate a înfățișat țara cu toată strălucirea la Societatea Națiunilor, iar la Lausanne a vorbit doctoral despre pactul de neagresiune.

A fost un mare continuator al politicii noastre antantiste, iar după Take Ionescu, un alt făuritor și mentor în sânul Micei Înțelegeri

Sub guvernele : Ionel Brătianu și Vintilă Brătianu a fost ministru de Interne. Servind deci țara atâția ani în șir și fiind ministru la cele mai de seamă departamente, nimic nu-i era strein din mecanismul conducerii de stat.

De aceia, după ce Vintilă Brătianu a trecut în Domnul, în Dec. 1930, Ioan G. Duca a fost proclamat șeful partidului liberar, căci el a fost cel mai de seamă colaborator al celor doi frați Brătieni.

Ioan G. Duca nu putea uita în această calitate rolul preponderent al bisericii în deobște și mai ales nu putea să nu accentueze rolul bisericii noastre ortodoxe. Ii suntem recunoscători. Despre această biserică și rolul său cultural a făcut afirmări pline de nădejde în Congresul Național Bisericesc, unde era un membru dintre cei mai iluștri. Deasemenea despre îndreptățirile bisericii ortodoxe și ale clerului său a spus cuvinte foarte frumoase în declarațiile politice făcute la Vâlcea cu puțin înainte de căderea guvernului Vaida.

În alegerile episcopale din ultimul timp, I. G. Duca a avut o atitudine demnă și pusă numai în serviciul bisericii.

Țara aștepta ca acest om și partidul său să pășească de îndată la

*) În această privință așteptăm *memoriile* scrise de dânsul și din care se va vedea ce largă cunoaștere a avut despre oameni și împrejurări, și cum a știut să utilizeze, spre binele țării sale.

înfăptuirii, Ioan G. Duca a căzut însă fulgerat dela postul de comandă, trecând colegilor săi de guvernare un testament însângerat. El ne lasă în urmă amintirea unui nume legat de toate faptele și isbânzile naționale din ultima vreme și cari sunt: întregirea României, împroprietărirea, votul obștesc, Constituțiunea cea nouă și toate legile de organizare de seamă din justiție, armată, școală, biserică, etc.

Odată cu acestea Ioan G. Duca ne lasă amintirea unui nume nepătat, a unei dezinteresări rare, căci sărăcia lui materială a fost unul din blazoanele vieții sale, grozav de izbitoare față de oportunismul nesățios al vremilor de azi. El ne lasă exemplul unei munci tenace, energice, pe care o exprima figura lui întreagă și scrisul său vertical, apăsat și sigur.

Spirit fin și iubitor, el nu a avut adversari, decât în mediul unei tinerimi exaltate de o mistică națională considerată prea localnic și desfăcută de contingenta tratatelor pe a căroră temelie stăm.

Dar această tinerime nu l-a cunoscut, decât din fierbințele șoaptele și ale calomniilor necontrolate. Altfel ar fi iubit și l'ar fi cruțat pe omul care a avut numai prieteni, care și-a dezarmat adversarii și care în intimitatea sufletului său a găsit cuvinte așa de frumoase și așa de prețioase pentru astfel de adversari cum au fost, dintre cei repauzați: un Take Ionescu și Nicu Filipescu; dintre cei în viață un general Averescu. Articolul său de portretistică politico-literară, „*Măinile*” rămâne în această privință o pagină foarte vorbitoare despre vibrația unui suflet de elită, care este din acest punct de vedere o ciudată evadare în câmpul politic, unde nu omagiul, ci disprețuirea adversarului și șarjarea lui este o monetă curentă.

De altfel volumul „*Portrete și Amintiri*” ne desvăluie în Ioan G. Duca un suflet foarte impresionabil, care adesea nu se împacă de loc cu morga rece și calculată a omului politic.

Sunt aici pagini de simțire înaltă și de evocație, care te fac să regreți că omul psihologiei interioare și al literilor a fost așa de mult înlocuit de omul politic.

Foarte impresionante sunt în deobște *paginile* sale despre oameni și oratori politici dela noi sau de aiurea, ori evocarea regelui Carol I și a reginei Elisaveta. („*Portrete și Amintiri*”).

Portretele Lorzilor Rosebery și Thomson sunt însă perle ale genului, eșite dintr'un condei cu mari intuiții despre perpetua nestatornicie a gloriilor și izbânzilor omenești.

Infinita melancolie cu care sunt scrise aceste portrete, este parcă o presimțire despre tragismul pânditor din umbră al carierei sale proprii, lovite de un destin așa de crud, când ca și Lordul Rosebery a putut fi prim-ministru (de sigur încă tânăr fiind), a avut parte în căsnicie de ființa dorită, iar Derbyul l-a câștigat mai mult în cursa arenei parlamentare, decât pe pariul vreunui Zagreb oarecare, favoritul său cal dela hipodrom.

Fără intuiția unei dispații premature, cum s'ar fi gândit el, să-și scrie testamentul și să vorbească despre moarte tocmai în anul 1930, când îi revenea brusc și neașteptat (dar după o năpraznică di-

spanție a lui Vintilă Brătianu
specifice de nouă strălucire

Da, în 1930, Ioan G.
succernicie să fie îngropat: lă
lucrare de suveniruri, lângă
oane și cu troițe, ad un
mas de atâtea ori cu sine.

argul plaiu subcarpatin unde
In pacea unei astfel
tat. împăcat și înfrățit cu
te graniță a contribuit, at

El a fost bun, a fost
mască la bunul material al
model de cumpătare și mo

Acum când sufletul s
trăpui se va da pământului
plăceau slujbele și cântă
de om de a căruia înaltă
de atâtea ori în ungherul a

„Dumnezeul duhurilor
de diavol ai surpat, dăru
tă Stăpâne, și sufletul te
ce luminat, în loc de odih
durerea, întristarea și susp
cu lucrul, au cu cuvânt
ector, Dumnezeule, iartă-
te greșească; căci numai Tu
tear și cuvântul Tău adevă
Neștearsă fie-i amintire

HIROT

În ziua de 31 Decem
episcop la Caran
hirotonia s'a săvârșit de I.
PP. SS. Arhierei: Va
Școlii și Andrei Mager Cris
ropolitană din Sibiu.

Sâmbătă, la slujba V
la vrednicia de ar
săvârșită hirotonia
P. S. Mitropolit, hirotonis
arhiereu pe textul: I

„Cuvintele sfântului a
mesate ucenicului său Tin
și pentru zilele no
urmeze un păstor suf

la postul de comandă, însângerat. El ne lasă ptele și isbânzile noastre României, împropietate toate legile de organizație, etc.

amintirea unui nume lui materială a fost mare față de oportunitate exemplul unei munci întregă și scrisul său

, decât în mediul unei țară prea localnic și temelie stăm.

din fierbințelele șoapți iubite și l'ar fi cruțat dezarmat adversarii și așa de frumoase și m au fost, dintre cei dintre cei în viață un co-literară, „Măinile”itoare despre vibrația de vedere o ciudată disprețuirea adversa-

e desvăluie în Ioan sea nu se împacă de

ocație, care te fac să or a fost așa de mult

ginele sale despre ori evocarea regelui (stiri”).
unt însă perle ale genului perpetua nestatornicie

e portrete, este parca al carierei sale pro-Lordul Rosebery a a avut parte în căsătorie mult în cursa arenei de care, favoritul său

m s'ar fi gândit el parte tocmai în anul după o năpraznică di-

spariție a lui Vintilă Brătianu) o șefie de partid—ce'i deschidea perspective de nouă strălucire și glorie?!..

Da, în 1930, Ioan G. Duca, s'a gândit la moarte și a lăsat cu cucernicie să fie îngropat lângă locurile ce i-au fost scumpe și răsculitoare de suveniruri, lângă sălașul său, mobilat cu flori multe, cu i-coane și cu troițe, aci unde (dincolo de oameni și de sgomot) a rămas de atâtea ori cu sine, cu natura care ne înțelepțește pe toți și cu largul plaiu subcarpatin unde abundă mănăstirile și cimitirile străbunilor.

În pacea unei astfel de biserici (la Urșani) a dorit să fie înhumat, împăcat și înfrățit cu pământul la a căruia desrobire și lărgire de graniță a contribuit, atât de însetat de dreptatea noastră milenară.

El a fost bun, a fost milos și a dat din al său fără să se ispitească la bunul material al altuia. Casa unde stă în Capitală a fost model de cumpătare și modestie.

Acum când sufletul său se mănecă spre cărările vecinicii, iar trupul se va da pământului din care este luat, îmi amintesc ce mult îi plăceau slujbele și cântările noastre religioase și termin cu un astfel de imn de a căruia înaltă filosofie religioasă nu se sătura să-l asculte de atâtea ori în ungherul cel de dincolo de politică:

„Dumnezeul duhurilor și a tot trupul, carele ai călcat moartea și pe diavol ai surpat, dăruind viață lumii tale; însuși și acum preabunule Stăpâne, și sufletul robului tău Ioan mutat dela noi, îl așează în loc luminat, în loc de odihnă, în loc de verdeață, de unde a fugit toată durerea, întristarea și suspinarea. Și orice a greșit el în această viață au cu lucrul, au cu cuvântul, au cu gândul, ca un bun și de oameni iubitor, Dumnezeule, iartă-i. Căci nu este om care să trăiască și să nu greșească; căci numai Tu ești fără de păcat, Dreptarea Ta este în veac și cuvântul Tău adevărul“.

Neștearsă fie-i amintirea! Și Dumnezeu să-l odihnească în pace.

Pr. Petre Partenie.

HIROTONIE DE ARHIEREU

În ziua de 31 Decembrie 1933 a fost hirotonisit întru arhieru noul ales episcop la Caransebeș: P. C. Arhimandrit Vasile Lăzărescu. Hirotonia s'a săvârșit de I. P. S. Mitropolit D. D. Nicolae al Ardealului și de PP. SS. Arhierii: Vasile Stan de Rășinari, vicarul arhiepiscopiei Sibiului și Andrei Mager Crișanul, vicarul episcopiei Oradiei în catedrala mitropolitană din Sibiu.

Sâmbătă, la slujba Vecerniei 30 Decembrie s'a făcut „iposifierea” la vrednicia de arhieru, iar la Sf. Leturghie de a doua zi a fost săvârșită hirotonia întru arhieru. La sfârșitul Sfintei Liturghii I. P. S. Mitropolit, hirotonisitorul protos, a rostit cuvânt către noul hirotonit arhieru pe textul: I. Timot. IV, 12.

„Cuvintele sfântului apostol Pavel—a grăit I. P. S. Mitropolit,—adresate ucenicului său Timotei, cuprind, într'o succintă mărturisire, potrivită și pentru zilele noastre, tot ce e esențial în programul ce are să-l urmeze un păstor sufletesc.

Conțin arătarea virtuților fundamentale ale apostolatului, care stă la temelia vieții bisericești. Unde apostolatul e viu, purtat de conștiințe pline de devotament către adevărul dumnezeesc, pătrunse de sfințenie către darul cel de sus și însuflețite de dragoste către credincioși, acolo se revarsă darurile sfântului Duh. Apostolatul în slujba Domnului, cheamă pe fiecare slujitor cu toată lumina minții lui, cu toată tăria inimii și cu toată virtutea sufletului, neîmpărțindu-le pentru nimic altceva decât pentru a sluji Lui și sfintei Lui biserici. De nimic n'are biserica mai multă nevoie, ca de acest apostolat.

Prin fiecare act de chemare la acest apostolat se încheie o nouă zală în șirul nesfârșit al slujitorilor Domnului. Și prin actul sfințirii Prea Sfinției Tale întru arhiereu, ne-am întors prin succesiunea apostolică până la Domnul, care conduce și azi biserica. Noi suntem instrumente prin care Domnul lucrează. Nu noi, ci însuși Domnul nostru Iisus Hristos vorbește prin noi. Pe autoritatea divină ne sprijinim în propovăduirea noastră. Căci nu iscodirile minții noastre, ci pe Domnul avem să-l propoveduim. De aceea orice slujitor vorbește cu autoritatea dată de sus.

Noi nu sfințim prin sfințele Taine, ci Domnul însuși se coboară și lucrează prin ele. Astfel însuși Domnul ne stă într'ajutor de-a fi vase alese în slujba Lui.

Cu cât ești mai convins de aceasta, se desprind în conștiință răspunderi cu atât mai mari și puteri mai multe pentru îndeplinirea slujbei.

Prea Sfințite, Ești chemat păstor peste eparhia Banatului, unde te așteaptă un popor luminat, bun, cu inimă caldă, dornic de-a urma înțelepciunea păstorului lor.

Bunul Dumnezeu să te înstărească întru toate, bunul Dumnezeu să-ți stea într'ajutor, în aceste vremi de dureroase frământări pentru popor și țară. Păstrându-ți sufletul curat, mărturisindu-te veșnic înaintea lui Dumnezeu, pildă să fii credincioșilor „cu cuvântul, cu petrecerea, cu dragostea, cu duhul, cu credința, cu curăția“.

Domnul cu darul Sau să te povățuiască“.

*

I. P. S. Mitropolitul Nicolae încredințează P. S. Sale cărja arhierescă, semn al păstoriei duhovnicești.

După aceasta P. S. Episcop Vasile Lazărescu a rostit predica zilei, pe textul Mt. V, 16.

(„Telegraful Român“, XXXII, 1934, No. 2).

CRO:

— *Un nou Mitropolit*
a depus jurământul în fața
pului Visarion, căpetenia
Hristofor Kissi, în calitate
rită și Permati.

Mitropolitul Hristofor e
teologice la Constantinopol.
triarhia icumenică împreună
reerei congresului otodox alb
nizeze biserica ortodoxă din
politul Hristofor a condus
împreună cu Ierotei, ajuns
de a obține dela patriarhia
albaneze. Dar din motive în
rupe în acel an (1929) traze
autocefală biserica otodoxă
tion Giuvani arhiepiscop al
act episcopul Ierotei a fost
tofor trimis la mănăstire.

Urmările acestui act
Nici una din bisericile ortoc
Bisericii albaneze; iar mino
țania a făcut reclamațiune

Scoaterea episcopului
și prizonier și numirea lui
câte cunoaștem e un act în
în vederea ameliorării rapo
c apropiată recunoaștere a

— *Dorință împlinită*
al Sofiei și-a exprimat în
sfânta liturghie în biserica

ostolatului, care
iu, purtat de con-
esc, pătrunse de
goste către cre-
stolatul în slujba
na minții lui, cu
părțindu-le pentru
biserici. De nimic
at.

olat se încheie o
Și prin actul sfin-
prin succesiunea
rica. Noi suntem
însuși Domnul
a divină ne spri-
ții noastre, ci pe
jitor vorbește cu

nsuși se coboară
nr'ajutor de-a fi

ind în conștiință
ntru îndeplinirea

. Banatului, unde
lornic de-a urma

ibunul Dumnezeu
rământări pentru
e veșnic înaintea
l, cu petrecerea,

ș. Sale cărja ar-

a rostit predica

II, 1934, No. 2).

CRONICA EXTERNĂ.

ALBANIA.

— *Un nou Mitropolit ortodox.* — În ziua de 22 Noembrie 1933 a depus jurământul în fața Regelui Zog și în prezența arhiepiscopului Visarion, căpetenia bisericii ortodoxe din Albania, episcopul *Hristofor Kissi*, în calitate de mitropolit nou numit al diocezei Corița și Permati.

Mitropolitul Hristofor e albanez de origină și și-a făcut studiile teologice la Constantinopol. El a fost trimis în Albania de către patriarhia icumenică împreună cu un alt episcop, Ierotei, în urma cererii congresului otodox albanez din Berat, în anul 1922, ca să organizeze biserica ortodoxă din această țară. Până în anul 1929 mitropolitul Hristofor a condus una din diocezele ortodoxe din Albania și, împreună cu Ierotei, ajunsese, după tratative îndelungate, pe punctul de a obține dela patriarhia ecumenică autocefalia bisericii ortodoxe albaneze. Dar din motive încă insuficient cunoscute, guvernul albanez rupe în acel an (1929) tratativele cu patriarhia icumenică și proclamă autocefală biserica otodoxă din Albania, numind pe mitropolitul Visarion Giuvani arhiepiscop al bisericii ortodoxe albaneze. Odată cu acest act episcopul Ierotei a fost expulzat din Albania, iar episcopul Hristofor trimis la mănăstire.

Urmările acestui act arbitrar al guvernului albanez se cunosc. Nici una din bisericile ortodoxe n'au voit să recunoască autocefalia bisericii albaneze; iar minoritatea ortodoxă de limbă greacă din Albania a făcut reclamațiune la Societatea Națiunilor.

Scoaterea episcopului Hristofor din mănăstirea, unde a stat ca și prizonier și numirea lui ca mitropolit al Coriței și Permatei, după câte cunoaștem e un act impus de regele Zog și se crede că e făcut în vederea ameliorării raporturilor cu patriarhia ecumenică și pentru o apropiată recunoaștere a autocefaliei bisericii ortodoxe albaneze.

BULGARIA.

— *Dorință împlinită.* — Înalt Prea Sfințitul mitropolit Ștefan al Sofiei și-a exprimat în mai multe rânduri dorința de a săvârși sfânta liturghie în biserica română din Sofia, a cărei târnosire a fost

săvârșită în anul 1923 de P. S. episcop Visarion al Hotinului și I. P. S. Sa. Dorința aceasta a fost satisfăcută și în ziua de duminică, 10 Decembrie 1933, I.P.S. mitropolit Ștefan a săvârșit sfânta liturghie în biserica noastră din Sofia.

Ca o atențiune deosebită, înaltul chiriarh a adus cu sine, pentru serviciul divin, pe arhimandritul Chiril și Iosif, cari și-au făcut studiile teologice în România precum și pe fostul preot bulgar de la Galați, Somleff, cari împreună cu parohul nostru Popescu-Runcu, cu diaconul Dorobanțu, nou numit la biserica noastră și cu arhidiaconul mitropolitan bulgar, au oficiat sfânta liturghie. Serviciul liturgic și ecteniile s'au cântat în limbile slavă și română.

Răspunsurile au fost date, în limba română, de corul nostru care a dovedit și cu acest prilej că își merită reputația de cel mai bun cor bisericesc din Sofia.

În cadrul serviciului divin mitropolitul Ștefan a cetit rugăciuni speciale pentru sănătatea și glorioasa domnie a M. S. Regelui Carol al II-lea, pentru A. S. R. Marele Voevod Mihai și pentru fericirea și prosperarea poporului român.

Atât în timpul liturghii cât și la ieșirea cu sfințele daruri, mitropolitul a pomenit pe I. P. S. Patriarh al României, pe M. S. Regele Carol II, apoi pe regele Carol I și eroii români morți împreună cu ostașii ruși și voluntarii bulgari pe câmpiile de luptă în 1877 pentru independența Bulgariei.

Solemnitatea serviciului a impresionat adânc numeroasa asistență între care menționăm pe d-l V. Stoica ministrul României la Sofia și pe miniștrii Poloniei, Cehoslovaciei, însărcinatul cu afaceri al Iugoslaviei, cu personalul legațiilor respective. Au asistat și mulți intelectuali, profesori universitari, profesori dela Academia de muzică, ziariști, etc.,—biserica fiind neîncăpătoare pentru publicul venit, numeroși credincioși au stat la intrarea bisericii în stradă.

La terminarea serviciului, mitropolitul Ștefan a pronunțat o mișcătoare cuvântare insistând asupra rolului bisericii în viața poporului român și bulgar. Oprindu-se asupra actualelor legături dintre bisericile celor două popoare, înaltul prelat a exprimat omagiile sale și ale bisericii bulgare față de I. P. S. Patriarh Miron al României, scoțând în evidență rolul important pe care I. P. S. Sa îl are nu numai în viața celor două biserici vecine, ci și în aceia a întregii biserici icumenice ortodoxe.

Amintind de rugăciunile făcute pentru sănătatea M. S. Regelui Carol al II-lea, mitropolitul Ștefan la urât să aibă viața voevodului Ștefan-cel-mare, domn viteaz și ctitor neîntrecut al bisericii.

D-l ministru Stoica a răpus mulțumindu-i că a procurat aceste clipe de înălțare sufletească: „biserica ortodoxă a avut un mare rol în viața popoarelor noastre cari, înfrățite prin biserică în trecut, tot prin această instituție se vor înfrăți și în viitor.

Pentru noi Români, — a spus d-l ministru Stoica, — sunt trei idei călăuzitoare: Dumnezeu, Patria și Regele. Cu adâncă evlavie și mulțumire am auzit rugăciunile înălțate pentru sănătatea și glorioasa domnie a Regelui Carol și Regelui Boris al Bulgariei și într'un mod

foarte firesc gândurile noastre sește azi Regele Bulgariei. fa

Rugăm pe Dumnezeu să fie împlinite și sforțările trei unși ai Domnului în O succes, iar între cele trei națelepti, să fie frăție și colabo întodeauna și în veclii vecl

Intreg serviciul divin d e doua zi, într'un ton călcu de apropiere între România.

— Moartea arhiepiscop

Întru, cu o viață atât de e te o nouă durere. În ziua de scopol Chiril III, un bărcat

Răposatul fusese cresca tare la 1880 l-a hirotonit te Universității din Atena. După atul în litere și se întoarce p nazium din Lemes iar în la 1899 fu ales la mitropol

În anul 1900 murind a împări în două tabere, fecar mitropoliti, care se aflau atun arhiepiscop Chiril al Chinn Chiril al Kititionului. Din poci vacant timp de nouă ani. Atu are în 1908 făcu alegere în Dar această alegere n'a putu xprimit cei din tabăra adver are loc în Aprilie 1909 fiind în felul acesta prin blândețe în du-se o înțelegere potrivă arhiepiscop canonic al (pstră pe viitor titlul de pro

În 1916 murind arhiep scip la 11 Noemvrie 1916 r de arhiepiscopul Chiril III. p are El moare în vârstă de xator și vrednic arhieru. A s în înțelept cărmuitor. I t a răpsit să-și îplinească p scip și articole mai ales p rectorul revistei „Azoborol Chiru din 1918.

— Nu se poate faa

n al Hotinului și I.
ziua de duminică,
rârșit sfânta liturghie

adus cu sine, pentru
ri și-au făcut studiile
ruigar de la Galați,
-Runcu, cu diaconul
rhidiaconul mitropo-
liturgic și ecteniile

de corul nostru care
ia de cel mai bun

in: a cetit rugăciuni
M. S. Regelui Carol
pentru fericirea și

sfintele daruri, mi-
șaniei, pe M. S. Re-
șani morți împreună
de luptă în 1877

numeroasa asistență
României la Sofia și
afaceri al Iugosla-
și mulți intelectuali,
le muzică, ziaristi,
venit, numeroși cre-

a pronunțat o miș-
în viața poporului
turi dintre bisericile
giiile sale și ale bi-
României, scoțând
l are nu numai în
întregii biserici icu-

atea M. S. Regelui
ă viața voevodului
l bisericii.
ă a procurat aceste
i avut un mare rol
erică în trecut, tot

Stoica, — sunt trei
u adâncă evlavie și
nătatea și glorioasa
riei și într'un mod

foarte firesc gândurile noastre s'au întors pe drumul pe care se găsește azi Regele Bulgariei făcând vizita sa la Belgrad.

Rugăm pe Dumnezeu ca cererile ridicate de noi spre ceruri să fie împlinite și eforturile Suveranilor noștri ortodoxi — ale celor trei unși ai Domnului în Orientul Europei — să fie încununat de succes, iar între cele trei națiuni conduse de acești trei Suverani înțelepți, să fie frăție și colaborare pentru progres și adevăr acum și întotdeauna și în vecii vecilor“.

Intreg serviciul divin din duminica aceasta presa l-a comentat, a doua zi, într'un ton călduros, punându-l în legătură cu acțiunea de apropiere între România, Bulgaria și Iugoslavia. † T. S.

CHIPRUL

— *Moartea arhiepiscopului Chiprului.* Biserica ortodoxă din Chipru, cu o viață atât de sbuciumată în ultimii ani, este încercată de o nouă durere. În ziua de 16 Noemvrie 1933 ea a pierdut pe arhiepiscopul Chiril III, un bărbat ales și plin de merite.

Răposatul fusese crescut de mitropolitul Chiprian al Kitionului, care la 1880 l-a hirotonit ierodiacon și l-a trimis să urmeze cursurile Universității din Atena. După nouă ani de învățătură el își ia doctoratul în litere și se întoarce în Chipru. Aici este numit profesor la gimnaziul din Lemes iar în 1895 este ales mitropolit al Chirineii. La 1899 fu ales la mitropolia din Pafos, însă a renunțat.

În anul 1900 murind arhiepiscopul Sofronie poporul chipriot se împărți în două tabere, fiecare căutând să aleagă pe unul din cei doi mitropoliți, care se aflau atunci în Chipru. O parte doreau să fie ales arhiepiscop Chiril al Chirineii, pe când cealaltă tabără vroia pe Chiril al Kitionului. Din pricina acestor neînțelegeri scaunul rămase vacant timp de nouă ani. Atunci interveni patriarhia din Constantinopol care în 1908 făcu alegere în persoana lui Chiril mitropolitul Chirineii. Dar această alegere n'a putut avea urmare în Chipru căci s'au împotrivit cei din tabăra adversă. Fu deci nevoie de o nouă alegere care avu loc în Aprilie 1909 fiind ales acum Chiril mitropolitul Kitionului. În felul acesta prin blândețea lui Chiril III certurile luară sfârșit, făcându-se o înțelegere potrivit căreia Chiril al Kitionului este recunoscut arhiepiscop canonic al Chiprului, iar Chiril mitropolitul Chirineii păstră pe viitor titlul de *proedros*.

În 1916 murind arhiepiscopul Chiril II, este ales ca urmaș al său la 11 Noemvrie 1916 mitropolitul Chiril al Chirineii, cu numele de arhiepiscopul Chiril III, păstorind biserica din Chipru timp de 17 ani. El moare în vârstă de 74 ani. Chiril III a dovedit însușiri de bun păstor și vrednic arhieru. A fost un harnic îngrijitor al eparhiei sale și un înțelept cărmuitor. După alegerea sa în scaunul Chiprului l-a lipsit să-și împlinească îndatoririle de cărturar ci a scris numeroase studii și articole mai ales pe terenul dreptului canonic. El este întemeietorul revistei „*Ἀπόστολος Βαρνάβας*“ care apare în Levcosia-Chipru din 1918.

— *Nu se poate face alegere de arhiepiscop.* Moartea ar-

arhiepiscopului Chiril III, redeschide iarăși o rană care apasă pe grumazul bisericii din Chipru. Este vorba de întoarcerea în insulă a celor doi mitropoliți, Nicodim al Chitionului și Macarie al Chirineii, exilați împreună cu alți fruntași chiprioti, în toamna anului 1931 la Gibraltar, fiind dovediți capi ai mișcării de redeșteptare națională care avea de scop alungarea administrației engleze și alipirea insulei de Grecia.

Din pricina lipsei acestor doi mitropoliți, sinodul bisericii din Chipru nu s'a mai putut aduna de atunci, iar toate lucrările lui au fost amânate fără dată.

Răposatul arhiepiscop Chiril III, văzând greutățile în care se zbate biserica sa, a căutat să folosească toate mijloacele pentru împăcarea lucrurilor și întoarcerea în patrie a celor doi ierarhi exilați.

Astfel anul trecut, când ministrul Coloniilor engleze a fost în Chipru, i s'a arătat în fel și chip situația dureroasă a celor două eparhii lipsite pe nedrept de cârmuitorii lor canonici. Ministrul a răspuns însă că Marea Britanie nu va îngădui sub nici un motiv întoarcerea în insulă a celor doi mitropoliți și a fruntașilor dovediți că au luat parte la mișcarea naționalistă din 1931. El a îndemnat pe arhiepiscop sau să hirotonească alți mitropoliți la Chition și Chirineia, sau să cheme în Sinod doi episcopi din alte eparhii.

Dar în urma încetării din viață a lui Chiril III, s'a pus iarăși chestiunea întrunirii sinodului, pentru alegerea noului arhiepiscop și, deci, a reîntoarcerii din exil a mitropoliților Nicodim și Macarie. Cu acest prilej s'au făcut noi intervenții pe lângă Guvernul englez, atât din partea patriarhilor din Constantinopol și Alexandria, cât și a mitropolitului Leontie al Pafosului locțiitorul Scaunului arhiepiscopal.

Răspunsul Marelui Britanii a fost tot așa de scurt: nu va îngădui nici odată și sub nici un motiv reîntoarcerea celor exilați, așa că orice stăruință este zadarnică.

Mitropolitul Leontie, potrivit cu dispozițiunile legii bisericii din Chipru, care arată că în timp de 15 zile dela vacantarea scaunului locțiitorul este dator să trimeată către cler și popor enciclică, prin care să-i cheme la alegere, a găsit potrivit să ceară părerea în acest scop și a confrăților săi din exil.

Mitropolitul Nicodim i-a răspuns ca să se amâne alegerea până când vor fi îndeplinite regulele canonice, care prevăd că locul unde se va face alegerea este indispensabil pentru recunoașterea ei. Părerea mitropolitului Macarie este la fel, spunând că în împrejurările de față nu se poate face alegere canonică de arhiepiscop, din cauza violențelor administrației engleze și a absenței forțate a sinodului. Astfel amânarea alegerii se hotărăște de plin drept până la ridicarea piedicilor care-i stau în cale.

Intrucât părerea exprimată de cei doi mitropoliți este la fel cu a mitropolitului Leontie, acesta nu va mai da enciclica respectivă, pentru alegere, socotind răspunsul arătat mai sus drept vot sinodal pentru amânarea alegerii pentru o dată nehotărâtă. Lucrul acesta a fost adus la cunoștința clerului și poporului chipriot printr'o scrisoare pastorală, trimeasă de mitropolitul Leontie înainte de sărbătorile Crăciunului.

În ultima vreme s'a zădărnicit să se facă afară din insulă. alt loc, astfel ca să poată fi lucrat acesta nu este îngăduit atunci, că cei doi ierarhi să participe la sinod și care să-l înlocuiască pe noului arhiepiscop. Dar și a fost de canoane. După cum se

— *Cursuri de teologie* năstirea Peciorsky, a avut k nente de doi ani pentru pre ortodoxă din Estonia. La ac solvenți de curs secundar. Profesorii sunt în număr de și Peahchel și d. d. Peats e prezidentul Republicii din E ar ministerul Instrucțiunii P cione. (Божественное Чтение,

— *Regulamentul epa* Estonia sunt două eparhii: Eparhiei de Narva a elabora care e introdus spre examinar (Божественное Чтение,

— *Mănăstirea Sf. Val* prezent 250 călugări. Zilele gospodărie și ascultare călugărilor pescari, fierari, lăcătuși, croșieri. Sărbătoarea dumnezeiască se sărbătorește de veacuri. (Божественное Чтение,

— *Despre francmasoneria* întrunindu-se în luna Octombrie examinând între alte chestiuni o lucrare specială cu privire la masonerie după textul oficial din Grecia:

Proces-verbal :

Ierarhia bisericii Greciei din 12 Octombrie 1933, națională secretă—și ascu

... care apasă pe grun-
toarcerea în insulă a
și Macarie al Chirineii,
...amna anului 1931 la
redesteptare națională
engleze și alipirea in-

...sinodul bisericii din
...toate lucrările lui au

...greutățile în care se
...mijloacele pentru îm-
...doi ierarhi exilați.
...lor engleze a fost în
...rezoasă a celor două
...tonici. Ministrul a răs-
...nici un motiv întoar-
...tașilor dovedeți că au
...a îndemnat pe ar-
...Chition și Chirinea,
...eparhii.

...ri III, s'a pus iarăși
...noului arhiepiscop și,
...sedință și Macarie. Cu
...Guvernul englez, atât
...Alexandria, cât și a mi-
...nului arhiepiscopal.

...e scurt: nu va îngădui
...celor exilați, așa că

...nile legii bisericii din
...vacantarea scaunului
...popor enciclică, prin
...ceară părerea în acest

...amâne alegerea până
...prevăd că locul unde
...unoașterea ei. Părerea
...n împrejurările de față
...pop, din cauza violen-
...a sinodului. Astfel a-
...nă la ridicarea piedici-

...tropoliti este la fel cu
...clica respectivă, pentru
...t vot sinodal pentru a-
...rul acesta a fost adus
...r'o scrisoare pastorală,
...bătorile Crăciunului.

În ultima vreme s'a dat ideia de cercurile engleze, ca alegerea să se facă afară din insulă, de pildă la Alexandria, Constantinopol sau alt loc, astfel ca să poată lua parte cei doi mitropoliți exilați. Cum lucrul acesta nu este îngăduit de legea bisericească chipriotă, s'a spus atunci, că cei doi ierarhi să delege două fețe bisericești în drept a lua parte la sinod și care să-i reprezinte cu depline puteri la alegerea noului arhiepiscop. Dar și acest lucru nu este cu puțință, fiind oprit de canoane. După cum se vede, lucrurile au intrat pe un făgaș greșit.

G. I. Moisescu

ESTONIA.

— *Cursuri de teologie ortodoxă.* În toamna anului trecut, în mănăstirea Peciorsky, a avut loc deschiderea cursurilor teologice permanente de doi ani pentru pregătirea candidaților la preoție în biserica ortodoxă din Estonia. La aceste cursuri au fost admiși 27 inși absolvenți de curs secundar. Majoritatea auditorilor (2/3) sunt Estoni. Profesorii sunt în număr de 5: episcopul Nicolae, protoereii Pavel și Peahchel și d. d. Peats și Veahnovsky. La inaugurarea cursurilor președintele Republicii din Estonia a dăruit din banii săi 250 crone, iar ministerul Instrucțiunii Publice a asignat pentru același scop 750 crone. (Воскресное Чтение, 1934, p. 46).

— *Regulamentul eparhiei de Narva.* În biserica ortodoxă din Estonia sunt două eparhii: de Reval și Narva. Consiliul eparhial al Eparhiei de Narva a elaborat un proiect de regulament al eparhiei, care e introdus spre examinarea Sinodului bisericii ortodoxe din Estonia. (Воскресное Чтение, 1934, p. 48).

FINLANDA.

— *Mănăstirea Sf. Valaam.* În această mănăstire istorică sunt în prezent 250 călugări. Zilele în întregime frații le petrec în munca de gospodărie și ascultare călugărească. În mănăstire se află plugari, pescari, fierari, lăcătuși, croitori, cismari, zețari, gravori, pictori, etc. Slujba dumnezeiască se săvârșește după același tipic și rânduială sfințită de veacuri. (Воскресное Чтение, 1934, p. 48). D. Balaur.

GRECIA.

— *Despre francmasonerie.* Sfântul sinod al bisericii Eladei, întrunindu-se în luna Octombrie anul trecut, în ședință extraordinară și examinând între alte chestiuni și pe cea a francmasoneriei, a luat o hotărâre specială cu privire la această chestiune, pe care o dăm în traducere după textul oficial ce s'a trimis de către sf. sinod al bisericii din Grecia:

Proces-verbal al Ierarhiei Bisericii Greciei.

Ierarhia bisericii Greciei, luând în studiu și examinare, în ședința sa din 12 Octombrie 1933, francmasoneria, această organizație internațională secretă—și ascultând cu atenție referatul introductiv al

comisiunii compusă din patru membri arhieriei, instituită de sf. sinod pentru perioada acum de curând terminată, precum și opiniunea facultății de teologie a universității din Atena și în deosebi părerea proprie anexată la aceasta a d-lui profesor Panagh. Brațiotis și având totodată în vedere cele publicate de ai noștri și de streini în această chestiune, a conchis, după discuțiunea ce a avut loc, la următoarele concluziuni, acceptate cu unanimitate de toți arhieriei din care se compune Ierarhia.

Francmasoneria nu este o simplă uniune filantropică, sau școală filosofică, ci constituie un sistem de inițiere, care amintește vechile religii, sau culte păgâne de inițiere din care se trage și a căror continuare și renaștere o constituie. Aceasta nu numai o mărturisesc pur și simplu, ci o și proclamă cu mândrie chiar cei mai însemnați dintre profesorii lojilor, confirmând cu aceste cuvinte că: „francmasoneria este singura dintre misterele vechi care supraviețuiește și poate fi numită păzitoarea lor“¹⁾, că „francmasoneria este urmaș direct al misterele egiptene“²⁾, că „atelierul sărăcăcios al lojei masonice nu este altceva decât peșterile de stejari și chedri din India și profunzimile necunoscute ale piramidelor și criptele mărețelor temple ale zeiței Isis“³⁾, că „masoneria inițitoare greacă, străbătând căile luminoase ale cunoștinței sub conducerea inițiatorilor Prometeu, Dionysos, Orfeu a formulat legile veșnice ale Universului“⁴⁾.

De altfel acest raport al francmasoneriei cu vechile mistere idololatre se vede și din cele ce se lucrează și se săvârșesc în inițierile ei. Căci după cum, în cele ce se făceau, în vechile mistere idololatre — adică se repeta drama luptelor și morții zeului inițiator, iar prin repetarea mimică a acestei drame cel inițiat murea împreună cu patronul religiei de inițiere, care era totdeauna o persoană mitică, simbolizând soarele, sau natura care moare iarna și renaște primăvara—, tot astfel se face și în inițierea gradului al treilea al francmasoneriei.

În adevăr, aceasta constituie o povestire dramatică a morții patronului francmasoneriei Hiram și un fel de repetare mimică a acestei morți, în care cel inițiat suferă și el împreună, lovit fiind cu aceleași instrumente și pe aceleași părți ale corpului, pe care și cu care a fost lovit și Hiram⁵⁾. Iar după mărturia celor mai însemnați dintre cei care profesază francmasoneria⁶⁾ Hiram este, ca și Osiris, Mitra și Bachus, una dintre nenumăratele personificări ale Soarelui.

Este astfel dovedit, că Francmasoneria este o religie de inițiere cu totul deosebită, despărțită și străină de religia creștină. Aceasta

1. Ward, *Freemasonry and the Ancient Gods*, p. 347—350.

2. Leadbeater, *Τὰ ἀρχαῖα καὶ ὁ Τεκτονισμὸς κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ*, Atena, 1927.

3. Γ. Σώκου, *Ομιλία ἐν „Πυθαγόρου“*, tom. VII, p. 19.

4. Γ. Σκαλιέρη. vezi *Αεὶκόμμα* cu ocazia centenarului lui *Πυθαγόρου*, p. 136—142.

5. *Τυπικὰ τῶν συμβολικῶν βαθμῶν*. Ἀνατολὴ Ἀθηνῶν, 1891, p. 100 și urm.

6. Clavel, *Histoire Pittoresque de la Franc-Maçonnerie*, ed. II, p. 54, 56. — Ragon, *Rituel du Grande de Maître*, p. 9. — Alex. Renoir, *La Franc-Maçonnerie rendu à sa véritable origine*, p. 266.

rezultă de altfel incontestabil pe care cei mai însemnați nu pot fi mai prejos decât și ca temple ale virtuții și Supremă și se învață adevăra ceremonia adoptării unui pe cunoașterii conjugale, sau gurarea templului masonice proprii, o ordine ierarhică cât s'ar putea deduce din două solstiții, de iarnă și comune, este o religie de privire, că masoneria se se interesează îndată cărei însă se datorește caracter punct urmașă și continua meu la inițierile lor pe a religiile misterice, cu tot zeilor, au adus la sinceritatea și devotamentul față masoneria, căutând să omenierea întreagă și proșirea și cunoașterea adevăra un fel de suprareligie. creștină, ca infericarea ei. ei ideia că numai în aei și șlefuirea pietrei neciopă faptul că masoneria crează altă fraternitate ce există ștină, o consideră ca fiind pretențiile ei de suprareli devine frate cu otomanii pe când creștinul neinițiat

Pe de altă parte, cunoștința și susținând în căutarea adevărului adoptând așa numita un contrast acut față de credința mai presus de ce-i sunt trase de revela lucrarea supranaturală a când Creștinismul, ca re forme cu rațiunea și ma dința și-si întemeiază ed masoneria are numai ad inițiații prin cugetarea și

1. Γ. Σώκου in Πρ

2. Τεκτονικὸν ἐγκύκ

Ortodoxă Română

uită de sf. sinod
 și opiniunea facul-
 și părerea proprie
 și având totodată
 această chestiune,
 marele concluziuni,
 compune Ierarhia.
 topică, sau școală
 amintește vechile
 și a căror con-
 o mărturisesc pur
 ai însemnați din-
 „francmasoneria
 te și poate fi nu-
 ș direct al miste-
 masonice nu este
 profunzimele ne-
 ale zeiței Isis“³⁾,
 inoase ale cuno-
 vsos, Orfeu a for-

chile mistere ido-
 esc în inițierile ei.
 re idololatre — a-
 iar prin repetarea
 u patronul religiei
 mbolizând soarele,
 tot astfel se face

atică a morții pa-
 mimică a acestei
 fiind cu aceleași
 și cu care a fost
 și dintre cei care
 Mitra și Bachus,

religie de inițiere
 creștină. Aceasta

7—350.

α μετάφρασιν εκ

p. 19.

lui lui Προθαγόρου,

ηγών, 1891, p. 100

ie, ed. II, p. 54, 56.
 air, La Franc-Ma-

rezultă de altfel incontestabil și din faptul că are temple proprii cu altare, pe care cei mai însemnați masoni le caracterizează ca „ateliere, care nu pot fi mai prejos decât biserica în ce privește istoria și sfințenia“¹⁾ și ca temple ale virtuții și înțelepciunii în care este adorată Ființa Supremă și se învață adevărul²⁾. Posedă ceremonii religioase proprii, ca ceremonia adoptării unui puiu de lup, sau botezul masonic, ceremonia recunoașterii conjugale, sau căsătoria masonică; parastasul masonic, inaugurarea templului masonic etc. Are inițieri proprii, rituale ceremoniale proprii, o ordine ierarhică proprie și o disciplină rânduită; iar după cât s'ar putea deduce din agapele masonice și din sărbătorirea celor două solștiții, de iarnă și de vară, cu ospete religioase și cu petreceri comune, este o religie de adorare a naturii. Și se vede dela prima privire, că masoneria se acomodează cu orice altă religie, întrucât nu se interesează îndată cărei religii aparține fiecare din inițiații ei. Aceasta însă se datorește caracterului ei sincretist și se dovedește și în acest punct urmașă și continuatoare a vechilor mistere idololatre, cari primeau la inițierile lor pe adoratorii oricărui zeu. Dar după cum atunci religiile misterice, cu tot spiritul aparent de toleranță și de ospitalitate a zeilor, au adus la „sincretism“ subminând și clătînând treptat încrederea și devotamentul față de cultele existente atunci, tot astfel și acum masoneria, căutând să cuprindă în sânul său, încetul cu încetul, omenirea întreagă și promițând că-i va aduce moralizarea, desăvârșirea și cunoașterea adevărului, se ridică pe sine pe nesimțite până la un fel de suprareligie, socotind toate religiile, neexceptând nici pe cea creștină, ca inferioare ei, introducând astfel ca hrană pentru inițiații ei ideea că numai în atelierele masonice se face lucrarea desăvârșită și șlefuirea pietrei necioplite și nelucrate complect. Dealtfel, chiar numai faptul că masoneria crează o fraternitate ridicată mai presus de orice altă fraternitate ce există în afară de ea, pe care, chiar dacă e creștină, o consideră ca fiind constituită de profani, dovedește cu evidență pretențiile ei de suprareligie. Prin inițierea masonică adică, creștinul devine frate cu otomanul sau cu budistul sau cu orice raționalist inițiat, pe când creștinul neinițiat în masonerie e pentru el profan.

Pe de altă parte, masoneria, scoțând cu precădere în evidență cunoștința și susținând cercetarea liberă, „nepunând nici o limită în căutarea adevărului“ (după ritualele și constituția ei) și în plus adoptând așa numita morală fizică, ajunge și în această privință la un contrast acut față de religia creștină. Pentru că religia creștină pune credința mai presus de toate, mărginind rațiunea omenească la limitele ce-i sunt trase de revelația divină și îndrumând la sfințirea cea prin lucrarea supranaturală a harului Dumnezeu. Cu alte cuvinte, pe când Creștinismul, ca religie revelată, având dogme și adevăruri conforme cu rațiunea și mai presus de rațiune, caută în primul rând credința și-și întemeiază edificiul său moral pe harul divin supranatural, masoneria are numai adevăruri naturale la cunoașterea cărora își chiamă inițiații prin cugetarea și cercetarea liberă și numai prin dreapta ra-

1. Γ. Σώκου in Προθαγ. VII, p. 19, 20.

2. Τεκτονικόν εγκόλπιον, p. 27.

țiune, iar edificiul ei moral și-l întemeiază numai pe puterile naturale ale omului, tinzând spre scopuri cu totul naturale.

Fiind astfel evidentă opoziția ireconciliabilă dintre Creștinism și masonerie, bisericile de altă confesiune de pretutindeni au ajuns în mod firesc să se împotrivescă masoneriei; și nu numai biserica occidentală, care și pentru motive proprii a stigmatizat mișcarea masonică prin repetate enciclice papale, ci chiar și cea luterană cum și comunitățile metodiste și presbiteriene au declarat-o incompatibilă cu creștinismul. Cu atât mai mult deci se pronunță contra ei, ori de câte ori se prezintă chestia despre masonerie, biserica ortodoxă sobornică, — cea care a păstrat neschimbat tezaurul adevărului creștin.

În timpul din urmă chiar, Comisiunea interortodoxă, care s'a înturnit la Sfântul Munte și la care au luat parte prin reprezentanți toate bisericile ortodoxe autocefale, a caracterizat masoneria „ca sistem anticreștin și rătăcit“.

Iar Ierarhia bisericii Greciei, în ședința menționată, a ascultat și a primit cu ușurință concluzia, pe care Prea Fericitul ei Președinte arhiepiscopul Atenei Hrisostomos, a scos-o din studiu și din discuția ce a avut loc, zicând astfel:

„Masonismul nu este nici decum compatibil cu Creștinismul deoarece este o corporație secretă, care lucrează și învață în ascuns și divinizează raționalismul. Masonismul primește ca membri nu numai Creștini, ci și Evrei și Musulmani. Prin urmare nu poate fi permis clericilor ca să facă parte din această corporație. De aceea socotesc vrednic de caterisire pe orice cleric care ar face parte din această corporație. Acest lucru trebuie anunțat pretutindena. Trebuie să se recomande tuturor celor care au aderat fără să ia seama și fără să cerceteze ce este masonismul, să întrerupă orice raport cu el, pentru că numai Creștinismul este religia care învață adevărul absolut și care satisface nevoile religioase și morale ale omului“.

De acord într'un glas și în acelaș sentiment, aprobând cele de mai sus, toți Ierarhii bisericii Greciei declarăm că masoneria este cu totul incompatibilă cu Creștinismul și că fiii credincioși ai bisericii trebuie să se depărteze de masonerie. Crezând neclintit în Domnul Iisus Hristos, „întru care, prin sângele Lui, avem răscumpărarea și iertarea păcatelor, potrivit harului său prea bogat, pe care l-a făcut să prisosească întru noi, prin tot felul de înțelepciune și de pricepere“ (Efeseni I, 7-8), având adevărul descoperit prin el și vestit de apostoli „nu în dovezile meșteșugite ale înțelepciunii omenești, ci în dovedirea Duhului și a Puterii“ (I Corinteni II, 4), participând la Sfintele Taine prin care ne și sfințim și ne mântuim întru viața vecinică, trebuie să nu cădem dela harul lui Hristos, făcându-ne părtași ai misterelor străine. Nu este nici decum cuviincios ca să aparțină cineva lui Hristos și să caute răscumpărare și desăvârșire morală în afară de el. Pentru că este incompatibil Creștinismul adevărat și autentic cu masoneria.

Drept aceea și cei cari eventual sunt implicați în inițierea misterelor masonice, trebuie pe viitor să se abțină dela orice legătură cu lojile și lucrările masonice, siguri fiind că în acest chip reînnoesc legăturile cu unul Domnul și Mântuitorul nostru, slăbite din neștiința și

de reaua apreciere a lucrărilor
afecțiune Ierarhia bisericii
că cei mai mulți dintre ei
tața că prin ea trec la a
știință crezând că nu s'au
Ierarhia deci recomandă fi
aceștia — fără cuvânt de
preună cu ea să se reac
Domnul nostru Iisus Hristos
să-i lumineze și să-i înto

Urmează semnăturile c

— *Moartea mitro*

1933 a încetat din viață
cunoscut prin scrierile sale
de seamă ai patriarhiei d
drepturilor ei, în lupta c
și a exarhatului bulgar.

După ce a terminat
desăvârșească studiile la
cânduse doctor în filosofie
unde a stat până în 18
La 1889 s'a mutat la
zece ani, la mitropolia
Filaret a fost luat ostatic
Capinovski lângă Târnova
1919. De aici a plecat
la Didimotihon.

Acum câțiva ani, fi
titul doar de mitropolit
ani, în Tesalonic unde

Opera lui de seamă
întâi la Constantinopol
bului icumenic conferenț

— *In chestia aie*

ajuns la acordul între f
alegera urmașului răpo
specială de 4 reprezen
biemelor discutabile în
1934, p. 36).

— *Sfântul Merm*

pericolul ce amenință b
Apoi aceleași știri au
Ca pricină a pericolulu
asupra clădirii vechi. A

din reaua apreciere a lucrurilor. Aceasta în deosebi o așteaptă cu multă afecțiune Ierarhia bisericii Greciei dela inițiații lojilor, încredințată fiind că cei mai mulți dintre ei au primit inițierea masonică nu în cunoștința că prin ea trec la altă religie, ci cu totul, din potrivă, din neștiință crezând că nu săvârșesc nimic contrariu religiei părinților lor. Ierarhia deci recomandă fiilor credincioși ai bisericii, compătimită pentru aceștia — fără cuvânt de ură și dușmănie — și îi îndeamnă ca împreună cu ea să se roage în iubire creștină și din inimă pentruca Domul nostru Iisus Hristos, „calea, adevărul și viața“ (Ioan XIV, 16) să-i lumineze și să-i întoarcă pe cei rătăciți din neștiință la adevăr.

(ss) **Hrisostom al Atenei**, Președinte

Urmează semnăturile celorlalți 56 membri ai Sf. Sinod. † T. S.

— **Moartea mitropolitului Filaret Vafidis.** — La Noemvrie 1933 a încetat din viață mitropolitul Iracleii *Filaret Vafidis*, binecunoscut prin scrierile sale de istorie bisericească. A fost unul din ierarhii de seamă ai patriarhiei din Constantinopol și cel mai aprig apărător al drepturilor ei, în lupta dusă împotriva autocefaliei bisericii noastre și a exarhatului bulgar.

După ce a terminat școala teologică din Halki, a plecat să-și desăvârșească studiile la Tübingen, Leipzig și Paris. La 1875 întorcându-se doctor în filosofie a fost rânduit profesor la școala din Halki, unde a stat până în 1888, când este ales mitropolit al Trapezuntului. La 1889 s'a mutat la mitropolia din Castoria (Macedonia), iar după zece ani, la mitropolia Didimotihon de lângă Adrianopol. În 1917 Filaret a fost luat ostatic de armatele bulgare și exilat în mănăstirea Capinovski lângă Târnova și apoi la Sofia, unde a stat până în Martie 1919. De aici a plecat la Tesalonic, iar în Noemvrie 1919 s'a reîntors la Didimotihon.

Acum câțiva ani, fiind prea bătrân, s'a retras din scaun, dându-i-se titlul doar de mitropolit al Iracleii. Astfel trăia, cu povara celor 83 de ani, în Tesalonic unde a și murit.

Opera lui de seamă este Istoria bisericească în 3 vol. tipărită întâi la Constantinopol în 1884. El a prezidat, ca delegat al patriarhului icumenic conferința diortodoxă dela Vatoped din 1930. *G. I. M.*

IERUSALIM.

— *In chestia alegerii patriarhului din Ierusalim.* Încă nu s'a ajuns la acordul între frăția Sf. Mormânt și Arabii ortodoksi pentru alegerea urmașului răposatului patriarh Damian. S'a alcătuit o comisie specială de 4 reprezentanți din ambele părți pentru deslegarea problemelor discutabile în această chestie. (Воскресное Чтение, anul XI, 1934, p. 36).

— *Sfântul Mormânt.* Ziarele engleze au scris foarte mult despre pericolul ce amenință biserica Invierii lui Hristos dela Sf. Mormânt. Apoi aceleași știri au început să le răspândească și foile americane. Ca pricină a pericolului, ziarele arătau lucrarea distrugătoare a ploaiei, asupra clădirii vechi. Acum „Osservatore Romano“ a găsit vina la...

Grecii ortodoxi, căci ei au restaurat turlile bisericii. Turlele din această cauză s'ar fi îngreuiat și apasă clădirea.

— *Lacul Ghenisaret* în anul acesta s'a evaporat atât, că lângă el a apărut un brâu larg de mal pietros, care mai înainte niciodată nu se arăta de sub apă. Numai când au început să cadă ploii îmbielșugate de iarnă, lacul s'a umplut din nou cu apă până la nivelul normal.

— *Judecata capilor desordinei arabe* în Ierusalim și lafa se așteaptă cu mare interes de Evrei și Arabi. Evreii speră că vinovații Arabi vor fi pedepsiți exemplar și cu aceia se va pune capăt desordinei arabe, însă populația privește pe conducătorii întemnițați ca pe martiri ai ideii naționale și e pe deplin solidară cu ei. Așteaptă numai momentul oportun ca să înnoiască manifestația, dacă administrația engleză va continua politica sa în folosul Evreilor stabiliți (Гласник, anul XV, pp. 21—22).

JAPONIA.

— *Ministru ortodox.* Actualul ministru de război al Japoniei a primit credința ortodoxă de mult. Pe el l-a botezat adormitul întru fericire arhiepiscopul Nicolae, apostolul Japoniei, care i-a dat numele Sava — Sava Arachi. (Гласник, XV, 1934, p. 32).

LITUANIA.

— *Construirea bisericii catedrale în orașul Kowno.* În toamna anului 1932 în orașul Kowno s'a pus piatra fundamentală a catedralei mărețe a Bunei-Vestiri, care se ridică alături de biserica modestă a cimitirului. Clădirea în proiect e gata, sunt ridicate turlile și înfipte crucile. Lucrare în interior s'a suspendat, deoarece sumele asignate s'au cheltuit.

— *Deschiderea surorității pe lângă catedrala din Kowno.* Pe lângă catedrala din Kowno s'a deschis suroritatea Bunei-Vestiri, cu scopul de a îngriji pentru buna podoaba bisericilor și a cimitirelor, cum și a desfășura o activitate culturală și de binefacere între populația ortodoxă a orașului Kowno. (Воскресное Чтение, 1934, p. 48).

MANCIURIA.

— *Sfințirea capelei Ivirița în Harbin.* În orașul Harbin a fost construită în ograda catedralei Sf. Nicolae o capelă în cinstea icoanei Maicii Domnului Ivirița. Această capelă e o copia identică a capelei Iversca din Moscova, distrusă de bolșevici în anul 1928. Sfințirea solemnă a capelei noi s'a săvârșit la 29 Octombrie, 1933 de I. P. S. arhiepiscopul Meletie. (Воскресное Чтение, 1934, p. 36 și Гласник, XV, 1934, p. 22).

— *Jubileu de 25 ani.* Arhiepiscopul ortodox Meletie al Manciuriei și Harbinului a fost sărbătorit de păstoriții săi după o activitate rodnică de 25 ani. Totul s'a desfășurat în cea mai creștinească modestie: Sf. liturghie, un Tedeum, un album și câteva adrese de felicitare.

— *eparhia Harbinului.* ca Meletie s'a bucurat de o mare iubire față de cam principale.

— *Prima adunare* renilor eparhiei Harbinului. Prezentanți clerici și mireni în zilele de 28-30 Decembrie au durat trei zile, atât în partea culturală și economică, cât și de Hibimșcina, lipsită în mare de terenuri, construcții și foarte legat de biserică și case. Adunarea a consensat în Galiția. În Le la credința părinților lor se află 27 parohii ortodoxe. Trecerea a bisericii ortodoxe acânc regret, că din toamnă pară biserica ortodoxă în situația ei juridică și nu

Totodată a notat că trecerea bisericilor ortodoxe redobândirea bunurilor de parohiale și a celor că religia trebuie să se p maternă; adunarea eparhială s'a rugat și se situația fără de dreptate agresivă a Romei ortodoxă. sunt o mare pierdere anul XI 1934, p. 46—

— *Rutenii unii* men destul de semnificativ comunicăm cititorilor no tristique d'intérêt général. Iată cum s'a putut o mișcare de defectivism Ucraineni, care visează să se Rusia și să conspire separatiste au dus la Rutenii din Polonia se Rutenii. Ei se descebes mai ales prin simpatia lor încă se socotesc a face

... Turlele din această
... aporat atât, că lângă el
... înainte niciodată nu
... să cadă ploii imbiel-
... până la nivelul normal.
... Ierusalim și Iafa se
... creii speră că vinovații
... va pune capăt desor-
... torii întemnițați ca pe
... cu ei. Așteaptă numai
... dacă administrația en-
... tabiliți (Гласник, anul

... război al Japoniei a
... crezat adormitul întru
... care i-a dat numele
... 32.

... Коено. În toamna
... damentală a catedralei
... e biserica modestă a
... cicate turlele și înfipte
... rece sumele asiguate

... Arala din Коено.
... oritate Bunei-Vestiri,
... ericilor și a cimitirelor,
... binefacere între po-
... Чтение, 1934, p. 48).

... orașul Harbin a fost
... pelă în cinstea icoanei
... a identică a capelei
... lui 1928. Sfințirea so-
... rie. 1933 de I. P. S.
... 4. p. 36 și Гласник,

... Meletie al Manciu-
... după o activitate rod-
... creștinească modestie:
... a adrese de felicitare.

În eparhia Harbinului ca și pretutindeni unde a slujit bisericii, vlădica Meletie s'a bucurat de o adâncă considerație mulțumită caracterului său, iubirei față de oameni și afirmării sale în toate problemele principale.

D. Balaur.

POLONIA

— *Prima adunare eparhială a reprezentanților clerului și mirenilor eparhiei Varșovia-Holm.* Această primă adunare de reprezentanți clerici și mireni s'a ținut în Varșovia în casa mitropolitană, în zilele de 28-30 Decembrie, 1933. Lucrările adunării eparhiale au durat trei zile, atât în ședințe plenare, cât și în comisiile alese: pastorală-culturală și economică-proprietară. Referatele delegaților, atât din partea clerului, cât și dela mireni expun situația de fapt a bisericii în Holmșcina, lipsită în multe locuri de sfintele lăcașuri ce-i aparțin, de terenuri, construcții parohiale și alt avut. Totuși poporul ortodox e foarte legat de biserica mamă și e ferm în convingerile sale religioase. Adunarea a constatat succesul activității misionare a clerului ortodox în Galiția, în Lemcovșcina, unde în anii din urmă s'au întors la credința părinților lor mai mult de 25 mii din uniți, și unde deja se află 27 parohii ortodoxe cu 40 biserici. În privința organizației exterioare a bisericii ortodoxe din Polonia, adunarea a însemnat, cu adânc regret, că din toate confesiunile creștine din Polonia numai singură biserica ortodoxă nu are până acum un statut care să reguleze situația ei juridică și materială.

Totodată a hotărât să se intervină cu insistență pentru întoarcerea bisericilor ortodoxe secestrate și date în folosință catolicilor, pentru redobândirea bunurilor de pământ acaparate, a cimitirilor, a construcțiilor parohiale și a celorlalte avuturi. Adunarea a subliniat categoric, că religia trebuie să se predea elevilor de confesiune ortodoxă în limba maternă; adunarea eparhială a confirmat, că biserica ortodoxă totdeauna s'a rugat și se roagă pentru unirea bisericilor creștine, dar situația fără de drept a Ortodoxiei din Polonia și politica extraordinar de agresivă a Romei, care tinde descoperit să distrugă biserica ortodoxă, sunt o mare piedică pentru lucrul unirei. (Воскресное Чтение, anul XI 1934, p. 46—47.)

D. Balaur.

— *Rutenii uniți din Polonia revin la Ortodoxie.* Un fenomen destul de semnificativ se petrece cu Rutenii uniți din Galiția. Il comunicăm cititorilor noștri așa cum îl găsim în *Etudes, Revue catholique d'intérêt général*, Tom. 218 (1934) p. 118-119.

„Iată cum s'a putut produce printre Ruteni, care sunt de rit uniat, o mișcare de defecțiune lamentabilă. E vorba de tinerii ruteni sau ucraineni, care visează mereu să se unească politicește cu frații lor din Rusia și să constituiească marea Ucraină. Precis aceste tendințe separatiste au dus la defecțiunile de care voim să vorbim. Printre Rutenii din Polonia se află împrăștiați un oarecare număr de vechi Ruteni. Ei se deosebesc de alții prin unele deosebiri de limbă, dar mai ales prin simpatii politice. Ei sunt dușmanii Ucrainei, rusofili și încă se socotesc a face parte din sfânta Rusie. Străbunii lor au fost

totdeauna ortodocși și tradițiunile continuă să lucreze. Din pricina chiar a acestei simpatii, Rutenii tineri au privit întotdeauna chiorăș la vechii Ruteni, i-au combătut, au refuzat să le primească copiii în seminar, au trimis în parohiile lor preoți violent naționaliști ucraineni, în scurt, i-au batjocorit în tot chipul. Ortodocșii ruși, încă dinainte de război au căutat, cunoscând această situație, să o exploateze, trimițând misionari secreți ruși în aceste regiuni pe vremea acea ale austriacilor.

Și au avut oarecare succese, dar cea mai mare parte dintre convertiții lor au emigrat în Rusia după război. Acum cinsprezece ani nu erau de cât 4566 ortodocși în toată Galiția, cu o singură biserică publică la Lwow. Azi, după organul ortodox din Varșovia, sunt douăsprezece biserici, trei paraclise în case particulare, fără a socoti numărul ortodocșilor risipiți în treizeci de sate fără biserici. Numărul s'ar ridica la aproape 25.000. Mișcarea de defecțiune s'a accentuat mai ales după 1926. Parohul uniat din Tylwa, județul Kowno, refuzând să întrebuițeze în liturgie cuvântul tradițional de până atunci: „credință ortodoxă”, credincioși au protestat și neobținând nimic, au părăsit biserica, s'au adunat la sfat și au hotărât să primească ortodoxia, religiunea străbunilor lor. Un preot ortodox a sosit și a săvârșit liturgia într'o casă. Sosirea și lucrarea lui a emoționat întreaga regiune. Lumea a venit în pelerinaj la Tylwa și exemplul lor a fost imitat. Sate aproape întregi au trecut la ortodoxie. Mitropolitul ortodox din Varșovia, căpetenia bisericii *autocefale* ortodoxe poloneze, a trimis preoți și a exploatat à fond întâmplarea. Defecțiunile deveniseră din ce în ce mai numeroase. Preoții catolici uniți se găsiră dintr'odată aproape fără credincioși.

Această situație provocă incidente. Noii ortodoxi reclamă bisericele uniate pentru cultul lor. Preoții refuzând evident să le cedeze, avură loc lupte omerice; femeile și copiii devaloriză sacristiile catolice. Guvernul a trebuit să intervină în favoarea uniaților și le-a lăsat bisericele, bunurile parohiale, ori care ar fi fost numărul credincioșilor. Mișcarea merge înainte* (adică de trecere la ortodoxie N. R.). † T. S.

SERBIA.

— *Incetarea din viață a mitropolit Eugenie Dobro-Bosansky.* Mitropolitul Eugenie Dobro-Bosansky a încetat din viață în al 75 an al vieții, slujind 28 ani ca cleric și 28 în treaptă de Arhiereu. Răposatul din anul 1920 trăia în mănăstirea Verdnic-Ravanitky.

— *Din viața parohială.* În parohiile multor eparhii ale Serbiei se observă în ultimul timp o însuflețire considerabilă. S'au sfințit câteva biserici noi. Episcopii Irineu, Veniamin, Maximilian și Simeon au făcut vizite canonice în eparhiile lor, îndemnând clerul parohial să lucreze cu râvnă pe ogorul lui Hristos.

— *Plecarea delegatului bisericii sârbe la Constantinopol.* I.P.S. mitropolit Gavriil Cernogorsco-Primorsky a plecat, în calitate de delegat al patriarhiei sârbe, la Constantinopol pentru tratative cu patriarhul icumenic relativ la unele probleme, ce privesc biserica ortodoxă sârbă.

— *Examene de s'canim.* O comisie deosebită ai bisericii sârbe, P. S. absolvirea auditorilor școala, cu 4 ani de preșcolă, 13 s'au învrednicit să prispochoe c'tenie, anul XI.

BISERICA RUSĂ

— *Preasfințitul T. bisericii ruse din Statele Apolinarie.* În cuvântarea amintit de meritele înainte patriarh Tihon al Rusiei, plin conștient de sarcinile mele din mâinile lor.

— *Printre bolnavii* tește împotriva stăpânirii de scorbut a fost trimis rânduind la olaltă cu venerabilii colnavii de scorbut. A pmai îndrăzne să injure. împărtășeau din darurile lui lor vlădică.

— *Contra maselor* sesc din Carlovitz, hotărâdevăratul lor nume, — numindiferent de societățile înmeri-ruși, asociații căzăceșpărare împotriva acestor y

— *Sihăstria Sârbe* vică la 9 Febr. 1929. Un Moaștele sfântului Serafim duse la Moscova. Monahii și trei nopți închisi în mănăstire ce trebuie să facă osului Isaia — și i-a spusmele să fie ridicate de alpotriviti. Moaștele au fost cova. În schimbul a trei în ciuda taxei nespuse de decări. Bolșevicii puseseră pusesese tocmai la rezultatnotiță anunța strămutarea pătorii s'au pornit năvală Bolșevicii ascuseră moaș

— *Darul patriarhului* Harbin, vizitând pe patriar

e. Din pricina chiar
a chiorăș la vechii
copiii în seminar,
ucraineni, în scurt,
nainte de război au
trimițând misio-
ale austriacilor.

re parte dintre con-
n cinsprezece ani
o singură biserică
rșovia, sunt douăș-
fără a socoti nu-
erici. Numărul s'ar
s'a accentuat mai

Kowno, refuzând
până atunci: „cre-
ând nimic, au pă-
imească ortodoxia,
și a săvârșit litur-
ut întreaga regiune.
lor a fost imitat.
politul ortodox din
oloneze, a trimis
deveniseră din ce
siră dintr'odată a-

xi reclamară bise-
lent să le cedeze,
sacristiile catolice.
și le-a lăsat bise-
credințioșilor. Miș-
N. R.). † T. S.

Dobro-Bosansky.
viață în al 75 an
le Arhiepiscopu. Răpo-
țavanitky.

eparhii ale Serbiei
lă. S'au sfințit că-
lian și Simeon au
erul parohial să lu-

stantinopol. I.P.S.
in calitate de de-
ative cu patriarhul
ca ortodoxă sârbă.

— *Examene de sfârșit la școala monahală din Vâsochi-Deceanin.* O comisie deosebită sub președenția delegatului sf. sinod al bisericii sârbe, P. S. episcop Serafim a făcut examinarea pentru absolvirea auditorilor școalei monahale din Vâsochi-Deceanin. Această școală, cu 4 ani de predare, au sfârșit-o 31 de călugări, dintre cari 13 s'au învrednicit să primească certificate de categoria I-a. (Бокресное чтение, anul XI, p. 36).

D. Balaur.

BISERICA RUSĂ DIN U. R. S. S. ȘI DIASPORA

— *Preasfințitul Tihon* a fost numit de curând conducător al bisericii ruse din Statele-Unite și Canada în locul răposatului ep. Apolinarie. În cuvântarea pe care a ținut-o la înscăunare, după ce a amintit de meritele înaintașilor săi, dintre care notăm pe repauzatul patriarh Tihon al Rusiei, a încredințat pe păstoriții săi că este pe deplin conștient de sarcina pusă asupra umerilor săi: „... voiu cere oile mele din mâinile lor“ (ale păstorilor) (Iez. 34: 10).

— *Printre bolnavi.* Episcopul Andrei Ufimski, bănuie că unele tește împotriva stăpânirii bolșevice a fost întemnițat. Imbolnăvinduse de scorbut a fost trimis la spital. Sub pretext că nu este loc a fost rânduit la olaltă cu venericii, apoi cu nebunii și în cele din urmă cu bolnavii de scorbut. A predicat și aci pe Domnul Hristos. Nimeni nu mai îndrăznește să injure, toți se rugau la timpul potrivit și cu toții se împărtășeau din darurile pe care credințioșii din oraș le aduceau bunului lor vlădică.

— *Contra masonilor.* Indemnați de hotărârea sinodului rusec din Carlovitz, hotărâre prin care francmasonii sunt arătați pe adevăratul lor nume,—numeroșii refugiați ruși din Charbin (Manciuria) indiferent de societățile în care sunt constituiți: legitimiști, fasciști, tineri-ruși, asociații căzăcești, etc. — au constituit un front comun de apărare împotriva acestor protivnici ai bisericii.

— *Sihăstria Sarovska.* A fost desființată de stăpânirea bolșevică la 9 Febr. 1929. Ultimii 150 monahi ruși au fost împrăștiați. Moaștele sfântului Serafim au fost ridicate de stăpânirea bolșevică și duse la Moscova. Monahii s'au împotrivit la început. Au stat trei zile și trei nopți închiși în mănăstire și s'au rugat sfântului neîncetat, să-i lumineze ce trebuie să facă. Și în ziua treia s'a arătat sfântul — cuviosului Isaia — și i-a spus: „așa este voia lui Dumnezeu, ca moaștele mele să fie ridicate de aici și mănăstirea să se distrugă; nu vă împotriviiți“. Moaștele au fost puse în muzeul Rumeanțevskii din Moscova. În schimbul a trei ruble, ori și cine putea să le vadă. Poporul, în ciuda taxei nespuse de mare, dădea năvală. Au avut loc multe vinedcări. Bolșevicii pusese moaștele aici în semn de batjocură. Se ajunsese tocmai la rezultatul contrar. Vizitarea a fost oprită. O scurtă notiță anunța strămutarea moaștelor în muzeul ateu din Penza. Închinătorii s'au pornit năvală spre locul arătat, dar aci n'au găsit nimic. Bolșevicii ascunseră moaștele sfântului Serafim.

— *Darul patriarhului Varnava.* Arhiepiscopul rus Nestor din Harbin, vizitând pe patriarhul sârb Varnava, a primit ca dar o parte

din moaștele sf. Arsenie, fost arhiepiscop al Serbiei 1236—1266. Moaștele sf. Arsenie se găsesc la Ipec. In cinstea prețiosului dar, arhiepiscopul Nestor intenționează să zidească în eparhia sa, din Orientul îndepărtat, o biserică în peșteră. Pomenirea sfântului Arsenie se face în ziua de 28 Octombrie. (Din: Церкобная жизнь (1933), No. 10-11-12).

Preot Stelian I.

— *S. U. ale Americii impun condiții de ordin religios Rusiei Sovietice.* In ziua de 18 Decembrie 1933, tratativele între d. Roosvelt, președintele S. U. A. și d. Litvinov, comisarul sovietic pentru afacerile externe au adus la recunoașterea guvernului sovietic de către Statele Unite. In cursul tratativelor a avut loc schimbul de scrisori, ce publicăm mai jos, în privința regimului religios ce urmează să se aplice cetățenilor americani domiciliați în Rusia sovietică, ca urmare a pactului încheiat și care prezintă un interes deosebit. In primul rând, guvernul american e primul dintre toate guvernele din lume, care, în pactul său de recunoaștere a guvernului sovietic, a ridicat și problema religioasă. In al doilea rând, cu toată porțița de scăpare pe care Litvinov și-a lăsat-o deschisă, pentru șicanarea cetățenilor americani pe chestia religioasă, sub pretest de „ordine“ sau de „higienă publică“, fără îndoială că nu-i va merge ușor, știind că în dosul acestora stă prestigiul considerabil al unui popor, care a înțeles, ca nici un altul, că în tratativele politice dintre popoare, problema religioasă nu e de neglijat. Și în fine, poate că acest schimb de scrisori să fie începutul unei ere noi pentru religie în regimul sovietic.

Scrisoarea d-lui Franklin Roosevelt.

Washington, 16 Noembrie 1933

Scumpul meu domnule Litvinov,

După cum v'am spus în conversațiile noastre de curând, mă aștept la aceia că, după stabilirea legăturilor normale dintre amândouă țările noastre, mulți americani vor dori să locuiască temporal sau permanent pe teritoriul U. R. S. S. și mă îngrijesc în mod serios ca ei să se poată bucura în toate privințele de aceiași libertate de conștiință și aceiași libertate religioasă ca la ei acasă.

Precum bine știți, guvernul S. U. dela întemeerea Republicei, totdeauna s'a străduit să-și protejeze pe conaționalii săi, aici și peste ocean, în privința exercițiului libertății lor de conștiință și de cult religios și împotriva ori cărei incapacități sau persecuțiuni pornite din pricina credinței lor, sau a cultului lor religios. Și nu e nevoie să subliniez că drepturile enumerate mai sus sunt acelea de care se bucură în S. U. toți cetățenii și naționalii streini și de care se bucură naționalii americani în toate marile țări din lume.

Prin urmare, guvernul S. U. se așteaptă ca și naționalii S. U. ale Americii de pe teritoriul U. R. S. S. să fie autorizați să facă, fără grijă și fără primejdie de nici un fel, servicii religioase și rituri de o natură ceremonială, cuprinzând botezul, confirmăriunea, comuniunea, căsătoria și riturile funerare, în englezește sau în ori ce altă limbă în general întrebuintată în practica credinței religioase căreia ei aparțin, în biserici și în case, pe care vor avea dreptul și mijlocul să le închirieze, să le ridice sau să le păstreze în locuri convenabile.

Ne așteptăm la aceia ca să done, printre coreligionarii lor, să facă voluntare într'un scop religios: copiilor lor instrucție religioasă. să facă să se dea această instr. le-ar putea întrebuinta în aceste mormânteze morții lor, potrivit c. tate și convenabile, stabilite în mijlocul ca să închirieze. să dă menea cimitire, în conformitate cu

Ne așteptăm la aceia ca să puse din naționali ai S. U. din primească dreptul de a avea cu clergimeni, preoți, rabini sau de naționali ai S. U. ale Americii. sau alți funcționari eclesiastici și pacități sau persecuțiuni și să a Uniunii sovietice pentru motivul

Sunt, scumpe domnule Lit

Răspunsul

Scumpul meu domnule

Ca răspuns la scrisoarea sa vă informez că guvernul U. S. A. este dispus să vă garanteze libertatea, acordă naționalilor S. U. acele drepturi la care faceți aluzii

1. Dreptul „de liber exercițiu de cult religios“ și protecția împotriva persecuțiunilor venite din pricina credinței

Acest drept e susținut și este existent în diversele republici americane

Ori cine poate să profeseze orice religie sau să se angajeze în orice profesie ori și cărei religii sau cultului să aparțină. (Decretul din 23 Ianuarie 1918)

Între granițele Uniunii sovietice trebuie aplicate regulamentele locale restrângând și stabilind privilegii sau drepturi pentru orice naționalitate religioasă a cuiva. (Decretul din 23 Ianuarie 1918)

2. Dreptul de „a face, fără constrângere, servicii religioase sau rituri de cult“

Acest drept e susținut și este existent în diversele republici americane

Săvârșirea liberă a riturilor religioase și a ceremoniilor este garantată și cât nu se întovărășesc de lege. Autoritățile locale posedă dreptul de a interzice sau de a restricționa necesare pentru păstrarea ordinii și siguranței publice. (Decretul din 23 Ianuarie 1918, art. 5)

Intervenția în săvârșirea riturilor religioase și a ceremoniilor publice nici nu se întovărășesc cu legea. (Decretul din 23 Ianuarie 1918, art. 5)

Biserica Ortodoxă Română.

erbiei 1236—1266. Moaş-
a preţiosului dar, arhiepiscop
eparhia sa, din Orientul
sfântului Arsenie se face
жизнь (1933), No. 10-
Preot Stelian I.

de ordin religios Rusiei
atativele între d. Roosevelt,
arului sovietic pentru afa-
emului sovietic de către
schimbul de scrisori, ce
ce urmează să se a-
sovietică, ca urmare a
deceşit. În primul rând,
ermele din lume, care, în
erico, a ridicat şi problema
a de scăpare pe care Lit-
cetăţenilor americani pe
au de „higienă publică”,
că în dosul acestora stă
înţeles, ca nici un altul,
tema religioasă nu e de
le scrisori să fie începutul
ce.

Roosevelt.
Washington, 16 Noembrie 1933

noastre de curând, mă a-
normale dintre amândouă
scutiască temporal sau per-
ţesc în mod serios ca ei
aşi libertate de conştiinţă

la întemeierea Republicei,
naţionalii săi, aici şi peste
conştiinţă şi de cult re-
persecuţiuni pornite din
os. Şi nu e nevoie să su-
acelea de care se bucură
de care se bucură naţio-

ptă ca şi naţionalii S. U.
fie autorizaţi să facă, fără
religioase şi rituri de o
firmaţiunea, comuniunea,
sau în ori ce altă limbă în
gioase căreia ei aparţin, în
şi mijlocul să le închi-
uri convenabile.

Ne aşteptăm la aceia ca naţionalii S. U. să aibă dreptul să a-
dune, printre coreligionarii lor, sau să primească de peste ocean ofrande
voluntare într'un scop religios; să fie autorizaţi fără restricţiuni să dea
copiilor lor instrucţie religioasă, fie în mod individual fie în grupe, sau
să facă să se dea această instrucţiune de către persoanele pe care ei
le-ar putea întrebuinţa în acest scop; să li se dea dreptul să-şi in-
mormânteze morţii lor, potrivit obiceiurilor lor religioase, în locuri adap-
tate şi convenabile, stabilite în acest scop, şi să li se dea dreptul şi
mijlocul ca să închirieze, să clădească, să ocupe, sau să păstreze ase-
menea cimitire, în conformitate cu legi şi regulamente sanitare rezonabile.

Ne aşteptăm la aceia ca grupe religioase, sau congregaţiuni com-
puse din naţionali ai S. U. din America pe teritoriul U. R. S. S. să
primească dreptul de a avea trebuinţele lor spirituale administrate de
clergimeni, preoţi, rabini sau de alţi funcţionari eclesiastici care să fie
naţionali ai S. U. ale Americii, şi că aceşti clergimeni, preoţi, rabini
sau alţi funcţionari eclesiastici să fie protejaţi împotriva ori cărei inca-
pacităţi sau persecuţiuni şi să nu li se refuze intrarea pe teritoriul u-
niunii sovietice pentru motivul statului lor eclesiastic.

Sunt, scumpe domnule Litvinov, al vostru sincer.

Franklin D. Roosevelt

Răspunsul d-lui Litvinov.

Washington 16 Noembrie 1933.

Scumpul meu domnule Preşedinte,

Ca răspuns la scrisoarea dv. din 16 Noembrie 1933, am onoare
să vă informez că guvernul U. R. S. S. cu titlu de politică bine stab-
ilită, acordă naţionalilor S. Unite în teritoriul U. R. S. S. următoar-
ele drepturi la care faceţi aluziune:

1. Dreptul „de liber exerciţiu al libertăţii lor de conştiinţă şi
de cult religios” şi protecţia „împotriva oricărei incapacităţi sau per-
secuţiune venită din pricina credinţii lor sau a cultului lor religios”.

Acest drept e susţinut prin legile şi regulamentele următoare
existente în diversele republici ale Uniunii:

Ori cine poate să profeseze o religie sau nu. Orice restricţiune de drept legată
de profesiune ori şi cărei religii, sau cu neprofesiunea ori şi cărei credinţe, este
anulată. (Decretul din 23 Ianuarie 1918, art. 3).

Între graniţele Uniunii sovietice este interzis a promulga orice legi sau
orice regulamente locale restrângând sau limitând libertatea de conştiinţă, sau
stabilind privilegii sau drepturi preferenţiale de orice fel bazate pe profesiunea
religioasă a cuiva. (Decretul din 23 Ianuarie 1918, art. 2).

2. Dreptul de „a face, fără grijă nici primejdie de nici un fel,
slujbe religioase sau rituri de o natură ceremonială”.

Acest drept e susţinut de legile următoare:

Săvârşirea liberă a riturilor religioase e garantată, atât cât ea nu păgubeşte
ordinea şi cât nu se întovărăşeşte de irixiunea în drepturile cetăţenilor Uniunii so-
vietice. Autorităţile locale posedă dreptul în asemenea caz să adopte orice măsuri
necesare pentru păstrarea ordinii şi siguranţii publice. (Decretul din 23 Ianuarie
1918, art. 5).

Intervenţia în săvârşirea riturilor religioase, atât cât ele nu compromit ordinea
publică nici nu se întovărăşesc cu încălcarea drepturilor altora, este pedepsibilă cu
munca silnică până la şase luni. (Codul Criminal, art. 127).

3. „Dreptul și mijlocul de a închiria, ridica sau păstra, în locuri convenabile, biserici, case sau alte clădiri apropiate scopurilor religioase“.

Acest drept este susținut prin legile și regulamentele următoare:

Credincioșii aparținând unei societăți religioase, în vederea îngrijirii de treburile lor în materie de religie, pot închiria cu contract, gratuit, dela comitetul executiv al districtului și al subdistrictului, sau dela sovietul municipal, clădiri speciale în scopul rugăciunii și obiecte destinate în mod exclusiv cultului lor. (Decretul din 8 Aprilie 1929, art. 10).

Deosebit, credincioșii care au format o societate religioasă, sau un grup de credincioși pot utiliza pentru adunările religioase alte clădiri puse la dispozițiunea lor de către particulari sau de soviete și comitetele executive locale. Toate regulamentele privitoare la locurile de rugăciune sunt aplicabile acestor clădiri. Contractele pentru uzajul unor astfel de clădiri vor fi încheiate cu credincioșii individual care vor fi înuși responsabili de executarea lor. Deosebit, aceste clădiri trebuie să observe regulamentele construcțiunii sanitare și tehnice. (Decretul din 8 Aprilie 1929, art. 10).

4. „Dreptul de a aduna printre coreligionari.... ofrande voluntare într'un scop religios“.

Acest drept e susținut de legea următoare:

Membrii grupelor de credincioși și societățile religioase pot să deschidă subscripțiuni printre ei și să adune ofrande voluntare, atât în însuși localul de cult cât și în afară, dar numai printre membrii asociațiunii religioase în chestiune și numai în scopul de a întreține localul de cult și proprietatea religioasă, precum și pentru recrutarea de miniștri ai religiei și pentru cheltuielile corpului lor religios. Orice formă de contribuție forțată în vederea ajutării asociațiunilor religioase este pedepsită potrivit Codului criminal. (Decretul din 18 Aprilie 1922, art. 54).

5. Dreptul „de a da instrucție religioasă copiilor lor, fie individual fie în grupe, sau de a face să se dea această instrucție de persoane pe care să le poată întrebuința în acest scop“.

Acest drept este susținut prin legea următoare:

Școala e separată de biserică. Instrucția religioasă nu este permisă în școlile guvernamentale și comune, nici în instituțiunile particulare unde se predau subiecte generale. Indivizii pot să dea sau să primească instrucțiunea religioasă cu titlu privat. (Decretul din 23 Ianuarie 1918, art. 9).

Afar' de aceasta, guvernul sovietelor este pregătit să introducă într'o convenție consulară, care va fi negociată imediat după stabilirea relațiilor între ambele noastre țări, dispozițiuni în virtutea cărora vor fi garantate naționalilor Statelor Unite drepturi în ceia ce privește libertatea de conștiință și liberul exercițiu al religiei, drepturi care nu vor fi mai puțin favorabile aceloră de care se bucură în U. R. S. S., naționalii națiunii celei mai favorizate în această privință. ...

Deosebit, doresc să specific că drepturile menționate în paragrafele de mai sus vor fi acordate naționalilor americani imediat după stabilirea relațiunilor normale între ambele noastre țări.

În sfârșit, am onoare să vă informez că guvernul U. R. S. S. rezervându-și dreptul de a refuza, pentru motive personale, viza americanilor doritori de a intra în U. R. S. S. nu are intenția să întemeeze asemenea refuz pe faptul că astfel de persoane ar avea un statut ecclesiastic.

Sunt, scumpul meu Președinte, cu totul sincer al vostru,

Max Litvinov.

(traducere din „Vie Intellectuelle“)

† T. S.

RECENZII

Petresco D.-J. le Père, *Les Idiomes*

Etudes de paléographie musicale byzantine. Traduites par Paul Geuthner, in 4, pp. VIII—69. — Dela scriere în notația modernă. Fcs. 150.— Dela domeniul favorit al cercetărilor. E o muzică europeană și americană în studiile de cultură bizantină constituie obiectul de studiu și se determină moștenirea elenistică și bizantină la această civilizațiune; iar arta bizantină atrage foarte multă atenție, căutându-i-se

Cu toate acestea nu se poate zice că muzica bizantină așteaptă dezlegarea. Muzica liturgică bizantină e cunoscută. Fiindcă muzica ce se cântă în liturgie al popoarelor ortodoxe, moștenită de bizantine, deși în multe privinți are drept moștenire, totuși viețuirea ei d'alungul timpului și transformări care au desfigurat muzica în sus cursul celor 14 veacuri de existență. În însăși izvoarele muzicii noastre liturgice caracterile și a-i studia fazele de evoluție este o lucrărie foarte dificilă; fiindcă înaintea noastră stă muzica originală a imnelor noastre bizantine, canoane, etc. Prin urmare e o lucrărie foarte spinoasă, dublată cu una de artă științifică și adevărată intuiție divinatorie.

Lucrarea de care ne ocupăm se referă la o problemă, la care mulți cercetători au abordat, dar care nu vom menționa decât pe ultimii: H. J. W. Tillyard (1923) și E. Wellesz (1928). Am izbutit să trecă dincolo de veacul al XIII-lea, când Carsten Hoeg, transcrierile unei muzici bizantine din muzicologii renumiți, H. Rietstap și alții au croirait guère que c'est la

La temelia lucrării Păr. Petresco din veacurile XI-XIV, iar cele 33 planșe sunt din mss. pe care autorul apoi le tran-

tu păstra, în locuri
purilor religioase".
entele următoare:

erea îngrijirii de tre-
ratuit, dela comitetul
municipal, clădiri spe-
cultului lor. (Decretul

asă, sau un grup de
use la dispozițiunea
locale. Toate regula-
stor clădiri. Contrac-
redincioșii individual
ste clădiri trebuie să
cretul din 8 Aprilie

ofrande voluntare

ase pot să deschidă
nsuși localul de cult
case în chestiune și
reigioasă, precum și
corpului lor religios.
mior religioase este
922, art. 54).

lor lor, fie indivi-
instrucție de per-

este permisă în școa-
unde se predau su-
cțiunea religioasă cu

să introducă într'o
upă stabilirea re-
itea cărora vor fi
privește libertatea
ri care nu vor fi
U. R. S. S., na-
șă. ..

ionate în paragra-
ni imediat după
ări.

mul U. R. S. S.
sonale, viza ame-
intenția să înte-
ane ar avea un

al vostru,

ix Litvinov.

in „Vie Intellectuelle”
† T. S.

RECENZII

Petresco D.-J. *le Père, Les Idiomèles et le Canon de l'Office de Noël* (Etudes de paléographie musicale byzantine), Paris, 1932. Librairie Orientaliste Paul Geuthner, în 4, pp. VIII+68, XXXIII planșe și p. 123 de transcriere în notația modernă. Fcs. 150.—Dela un timp încoace Bizanțul a devenit domeniul favorit al cercetărilor. E o întrecere între savanții diverselor națiuni europene și americane în studiile bizantine. Problema civilizațiunii și culturii bizantine constituie obiectul unor studii foarte adânci. S'a cercat să se determine moștenirea elenistică și partea cu care Răsăritul a contribuit la această civilizațiune; iar arta bizantină, la rândul ei a fost studiată cu foarte multă atenție, căutându-i-se originile și caracterele esențiale.

Cu toate acestea nu se poate zice că nu mai sunt probleme care încă își așteaptă dezlegarea. Muzica liturgică bizantină de ex. este foarte puțin cunoscută. Fiindcă muzica ce se cântă, sau se aude astăzi în serviciul liturgic al popoarelor ortodoxe, moștenitoarele directe ale tradiției bizantine, deși în multe privinți are dreptul să se simtă onorată de această moștenire, totuși viețuirea ei d'alungul veacurilor n'a scutit-o de influențe și transformări care au desfigurat-o. De aceea s'a simțit nevoie de urcat în sus cursul celor 14 veacuri de existență și evoluțiune și de a merge la însăși izvoarele muzicii noastre liturgice, pentru a-i prinde mai bine caracterele și a-i studia fazele de evoluțiune, în deosebi în perioada ei glorioasă. Lucru foarte dificil; fiindcă înainte de toate e vorba de o restituire a formelor originale a imnelor noastre liturgice: condace, idiomele, tropare, canoane, etc. Prin urmare e o chestiune de paleografie muzicală din cele mai spinoase, dublată cu una de artă care pretinde simț artistic, tact și o adevărată intuiție divinatorie.

Lucrarea de care ne ocupăm se silește să rezolve tocmai această spinoasă problemă, la care mulți cercetători și-au încercat puterile și dintre cari nu vom menționa decât pe ultimii doi dinnaintea Păr. Petrescu: pe H.—J. W. Tillyard (1923) și E. Wellesz (1927) ale căror cercetări însă nu au izbutit să treacă dincolo de veacul al XIV-lea, și după mărturia danezului Carsten Hoeg, transcrierile unei aceleasi melodii bizantine făcute de doi din muzicologii renumiți, H. Rieman și Tillyard: „Un auditeur non prévenu ne croirait guèrre que c'est la même mélodie“.

La temelia lucrării Păr. Petrescu stau șase manuscrise grecești din veacurile XI-XIV, iar cele 33 planșe sunt reproduceri fotografice după aceste mss. pe care autorul apoi le transcrie și în notație modernă. Acea-

stă lucrare dorim s'o prezentăm cetitorilor noștri, rezumând-o și punând în evidență, pe cât se va putea, intențiile, cuprinsul și concluziile autorului.

Încă dintru început (Preacuvântarea) autorul pornește dela constatarea că actuala cântare liturgică monodică din biserica răsăriteană, nu mai păstrează (afară de mici excepții) nici de cum accentul frumoaselor „poeme“ bizantine, nici avântul inspirat al melozilor. Deci restituirea științifică a acestor poeme nu e posibilă decât pe temeiul izvoarelor autentice; adică, pe cercetarea mss. și că ar fi dorit să dea lucrării sale o mai mare întindere (sec. XI-XVIII) pentru a înfățișa o icoană fidelă a dezvoltării și evoluției cântecului bisericesc și, prin urmare, și a influențelor.

Apoi, în capitolul *Vechile tonalități bizantine* (Introducerea) autorul demonstrează supraviețuirea muzicii antice în biserica creștină și adoptarea tonalității acelei muzici, care prin severitatea și expresivitatea caracterului lor corespundeau mai apriat cerințelor unei arte muzicale în naștere, ca cea creștină. Puținele tratate teoretice, amintirile risipite aici-colo, diversele nomenclaturi ale gamelor și tonurilor de transpoziție sunt menționate de autor, din care trage concluzia că aceste tratate nu prezintă soluții hotărâtoare despre muzica vremii. Lipsa aceasta e acoperită însă cu ajutorul mss. notate — adică de muzica vie, cântată, — care ne lămuresc în privința tonalităților vechi bizantine. Chestiunea aceasta e tratată de autor cu bogăție de argumente, coroborând textele medievale occidentale începând din sec. IX, cum și pe cele bizantine din sec. XIII-XIV, cu arătările mss. notate. În deosebi se scoate în relief marea importanță pe care o prezintă pentru luminarea acestei spinoase chestiuni un ms. teoretic din Biblioteca Națională din Paris, numit ms. *Hagiopolites*, Nr. 360. Confruntările textelor apusene (Hucbaldus) cu cele bizantine (Vrieniu și scriitorii de mai târziu) sânt de o covârșitoare însemnătate.

Imi pare că în lucrarea de complectare a datelor teoretice cu datele practice, păr. Petrescu dă dovadă de o intuiție divinatorie, absolut necesară editorilor și transcriitorilor de texte vechi; fiindcă izbuteste să rezolve ceea ce până aci era piatra de poticnire a tuturor muzicologilor: problema vechilor tonalități. De ex.: Modul numit de tratatele teoretice *dorian*, e numit la fel și de cele practice. Dar pe când modul dorian teoretic se bazează pe un pentacord (*mi-si*) sau pe un tetracord (*mi-la*), modul doric practic, adică viu-cântat, se bazează pe un pentacord (*re-la*) sau pe un tetracord (*re-sol*). Păr. Petrescu desleagă această problemă, fiindcă face dovada că tratatul practic afirmă precis, că modul dorian trebuie să pornească dela *re* păstrând în totul și cu scumpătate constituția interioară a pentacordului sau tetracordului antic dorian, însă adăogând la formula de așezare a modului un semn, care indică: *să te cobori o treaptă* pe care o vei face tonică a modului astfel transformat. Tot în chipul acesta autorul tratează și celelate moduri, stabilind tonicele tri-cordale, tetracordale, pentacordale, etc. Comparațiile cu cântul gregorian, reconstituit în chip fericit în vremea noastră de călugării benedictini, nu sunt trecute cu vederea; de aci autorul scoate exemple de melodii pline de sugestii. Mai mult, autorul consideră, în acord și cu alți cercetători, cântul gregorian drept o ramură a celui bizantin; și dovedește faptul acesta, deosebindu-se de alții, cu teoria muzicală bizantină dusă în apus de clericii bizantini, cu identitatea tradițională a unor cântări din reperto-

riul gregorian și cu păstrarea părții... Această identitate autorul o susține... mule muzicale care însoțesc modurile... in Apus. Formulele sunt date după... formulele apusene. Capitolul acesta... (p. 22-23) este de mare interes docu... dența cântecului bizantin cu cel gr... și — precum afirmă autorul — fap... sistă încă și azi în colindele noastre

În cap. *Mărturii și Puncte de*... nalității, a modulații unei stări și... Chestiunea este privită de aproape... la care ajunge autorul sunt trase d... a mersului melodic al diferitelor p... P. ajunge la stabilirea regulei: *Ju... XII, semnul muzical, care unează... pinde de tonică, de treapta care pr... împărțirea pentacordală sau tetrac... legerea și fără urmarea acestei regu... scrie un text muzical din sec. X-XI... la melodii care n'au nimic muzical h... sului omenesc.*

Un capitol foarte strâns, adu... gure pe temii documentelor, e cel... ftoriale nu erau cromatizme sau e... de diatonisme“ (p. 36).

Dela p. 36-60 autorul se ocup... urmărește documentar în diversele... paleobizantină, cea hagiopolită, not... mentele pe care se întemeiază sunt... din Paris și mai ales ms. *Hagiopo... mologhion* (sec. XII) din bibliotec... înțelesului unui alt irmologhion d... Paris. Acesta a servit la transcrier... tru epoca mai târzie autorul se serv... N. din Paris, de mss. A. O. 1-bis din... mss. grecești Nr. 147 și 760 din Bib... românesc Nr. 61, B. A. R. al lui FL... chinat VV. Const. Brâncoveanul.

Studiind notația diverselor ep... muzicale — bazându-se nu numai pe... șerente — o interpretare care-l du... vechilor și uitatelor pergamente, p... ale meșterilor cuvântului și ai melo... creștine.

Pline de sugestii sunt explica... xronclasma, ipsili, hamili, elafroc... p. 44-47) — explicații scoase din c... epoci. Fiecare epocă e însoțită cu r...

mând-o și punând
 concluziile autorului.
 pornește dela con-
 serica răsăriteană,
 accentul frumoase-
 r. Deci restituirea
 eiul izvoarelor au-
 lucrării sale o mai
 oană fidelă a dez-
 și a influențelor.
 (introducerea) auto-
 rica creștină și a-
 și expresivitatea
 și arte muzicale în
 intirile risipite ici-
 : transpoziție sunt
 te tratate nu pre-
 ceasta e acoperită
 atâtă, — care ne
 știunea aceasta e
 . textele medievale
 tine din sec. XIII-
 elief marea impor-
 noase chestiuni un
 : ms. *Hagiopolites*,
 cu cele bizantine
 re însemnătate.
 teoretice cu datele
 atore, absolut ne-
 că izbutește să re-
 rror muzicologilor:
 tratatele teoretice
 modul dorian teo-
 tetracord (*mi-la*),
 pentacord (*re-la*)
 această problemă,
 , că modul dorian
 umpătate constitu-
 dorian, însă adăo-
 ndică: *să te cobori*
 ransformat. Tot în
 . bilind tonicele tri-
 r cântul gregorian.
 ugării benedictini.
 ple de melodii pline
 cu alți cercetători.
 și dovedește faptul
 itină dusă în apus
 :ântări din reperto-

riul gregorian și cu păstrarea până azi a tonalității bizantine în acest cânt. Această identitate autorul o susține și o dovedește printr'o serie de formule muzicale care însoțesc modurile eclesiastice atât în Răsărit cât și în Apus. Formulele sunt date după diverse mss., grecești și comparate cu formulele apusene. Capitolul acesta al formulelor muzicale (enechema) (p. 22-23) este de mare interes documentar și explică nu numai corespondența cântecului bizantin cu cel gregorian în tot cursul evului mediu, ci și — precum afirmă autorul — faptul că unele dintre aceste enecheme subsistă încă și azi în colindele noastre. (Vezi p. 31).

În cap. *Mărturie și Puncte diacritice* ni se lămurește problema tonalității, a modulației unei stihiri și a construcției muzicale a unei melodii. Chestiunea este privită deaproape și exclusiv documentar; iar concluziile la care ajunge autorul sunt trase dintr'o îndelungată observare a mss. și a mersului melodic al diferitelor piese muzicale. Și în chipul acesta pâr. P. ajunge la stabilirea regulei: „*In traducerea muzicii veacului XI sau XII, semnul muzical, care urmează după un punct al textului literar, depinde de tonică, de treapta care precede punctul, de meza tonului sau de împărțirea pentacordală sau tetracordală a tonului*“ (p. 34). Fără înțelegerea și fără urmarea acestei regule autorul afirmă că nu se poate transcrie un text muzical din sec. X-XII. Cei ce au încercat altfel, au ajuns la melodii care n'au nimic muzical în ele, sau care depășesc întinderea glasului omenesc.

Un capitol foarte strâns, aducând știri noi și trăgând concluzii sigure pe temii documentelor, e cel rezervat *ftoralelor*. „*În sec. X—XIV ftoralele nu erau cromatizme sau enarmonisme, ci mutații într'un cadru de diatonisme*“ (p. 36).

Dela p. 36-60 autorul se ocupă de semiografia bizantină, pe care o urmărește documentar în diversele ei faze și anume: notația ekfonică, paleobizantină, cea hagiopolită, notația lui Cucuzel și a melurgilor. Documentele pe care se întemeiază sunt, pentru epoca mai veche din Bibl. Naț. din Paris și mai ales ms. *Hagiopolites* Nr. 360 și ms. Nr. 261. Un irmologhion (sec. XII) din biblioteca mănăstirii Grottaferrata dă cheia înțelesului unui alt irmologhion din același secol, aflător în B. N. din Paris. Acesta a servit la transcrierea canonului Nașterii Domnului. Pentru epoca mai târzie autorul se servește în deosebi de ms. Nr. 815 din B. N. din Paris, de mss. A. O. 1-bis din Biblioteca St. Génèviève din Paris, de mss. grecești Nr. 147 și 760 din Bibl. Ac. Rom. și de prețiosul manuscris românesc Nr. 61, B. A. R. al lui Filothei ieromonahul datat din 1713, închinat VV. Const. Brâncoveanul.

Studiind notația diverselor epoci autorul ajunge să dea unor semne muzicale — bazându-se nu numai pe simpla etimologie, ci și pe alte considerații — o interpretare care-l duce să dea la iveală viața muzicală a vechilor și uitatelor pergamente, pe care stau fixate frumoasele poeme ale meșterilor cuvântului și ai melodiei din epoca de slavă a imnologiei creștine.

Pline de sugestii sunt explicările unor semne ca: Varia, apostroful, xronclasma, ipsili, hamili, elafonul, clasma micron, paraclitiki, dipli (p. 44-47) — explicări scoase din comparația manuscriselor din diverse epoci. Fiecare epocă e însoțită cu notația corespunzătoare. De asemenea

ni se dă și transcrierea însoțită de interpretarea semnelor muzicale : paraclitiki, uranisma, horevma, epeghevma, piasma (p. 56-58) din sec. XVII-XVIII și tot pentru această epocă ni se dă identificarea și corespondența unor semne muzicale din diverse manuscrise (p. 55).

Roman Melodul, cel mai mare poet creștin cum l-a numit Krumbacher, ispitește erudiția păr. Petrescu. Dar lipsa documentelor convingătoare îl face să regrete că deocamdată e silit să treacă așa de repede peste această glorie a poeziei și cântării bisericii noastre (p. 51).

În fine, autorul face o scurtă privire asupra idiomelor și canonului Nașterii Domnului, cum și asupra melozilor cari le-au alcătuit. Apoi urmează descrierea mss. care au servit la transcrierea slujbei Crăciunului. Iar ca încheiere dă o seamă de îndrumări privitoare la transcriere (p. 63, 64) covârșitor de interesante pentru economia și înțelegerea transcrierii.

Lucrarea păr. Petrescu îmbrățișează o latură a culturii și civilizației bizantine pe care o infățișează, neîndoios, în chip științific. Profesorul A. Gastoué, o autoritate în materie, spune în prefața care însoțește cartea că numărul erudiților din diferite naționalități, care s'au interesat de această problemă nu este mic (vezi bogata Bibliografie (p. 3-5) pe care o citează autorul), dar abia acum, cu studiul păr. Petrescu, problema primește o *remarcabilă realizare*. „Deci este o lucrare de mare interes, atât pentru istoria bisericii cât și pentru aceea a artei muzicale“.

Ea desgroapă monumentele de artă pură ale unor vremi glorioase și aruncă puntea de legătură între arta muzicală veche greco-romană și cea a sec. XII, a Renașterii, umplând deci acel gol în cunoașterea artei muzicale medievale.

Studiul este cu totul nou și în unele privințe sfărâmă o părere care începuse să-și facă loc. S'a afirmat și s'a susținut până în zilele noastre chiar, că între „sistemul (muzical) clasic și sistemul bizantin nu există conexiune“. Dar, precum s'a văzut din capitoul Tonalităților, păr. Petrescu dovedește tocmai contrariul.

Afară de aceasta bucuria noastră e cu atât mai mare cu cât autorul ei, un preot al bisericii noastre române, grupând elementele furnizate de mss., coroborându-le, comparându-le, lucru pe care nimeni nu l-a făcut până la el, dă citirii sale, și deci lucrării în general, o bază științifică. Studiul acesta, pe de altă parte, reprezintă clasicismul în domeniul artei muzicale liturgice și dă baza, metoda și disciplina, fără de care nimic nu se poate clădi durabil. El oferă o temelie sigură tendințelor de unificare a cântării religioase, care nu se poate înfăptui ori cum, fiindcă biserica are canonul ei bine hotărât și predania ei sfântă, de care nu se poate atinge mâna novatoare fără primejdie de erezii artistice și liturgice.

Prezentăm conținutul acestei valoroase lucrări cu gândul nu numai de a-l face mai cunoscut, ci și cu nădejdea că va deștepta interes pentru studiul paleografiei muzicale bizantine. De asemenea lucrarea oferă muzicanților noștri teme, modele, precum și un izvor de inspirație cu totul inedit. Cât pentru cântarea liturgică ortodoxă ea poate să reprezinte un punct de plecare, care să însemneze o reformă extraordinară a muzicii noastre bisericești, de va fi înțeleasă de cei chemați să facă această reformă. (Cfr. N. Iorga, *Comptes-rendus* în *Revue historique*, X, (1933), p. 378).

† Tit Simezea.

Hrisostom, Arhiepiscop
καὶ πρόνοια τῆς Ἐκκλησίας
și purtarea de grijă socială
Ἐκκλησίας, Atena, 1933. În-
nirea în fruntea ei (Martie
padopulos, o activitate past

Inalt Prea Sfinția Sa
tină pentru activitatea sa
cercetător neobosit și scriitor
ologie din Atena și membru
tom este o mândrie a eleniz

Ca „arhiepiscop al At
Sa a promovat considerabil
vătărată reformă a organismu
du-se de aproape de problem
lui, păstrând contact apropria
și cu cuvântul.

Broșura, de care ne o
grecești pe un singur an, ba
Redând aci pe scurt cuprinsul
această cale, grija și rezulta
rica soră.

O introducere cu carac
cele mai mari preocupări ale
deuna în fruntea activității
de când milostenia se organ
zațional, între cari și domnia
fințat și ajutat diferite inst
„Cutia milei“, de care au par
copii, a fost un mijloc foar
socială.

Dacă biserica autocefal
ator biserici ortodoxe din ca
ni sociale, această biserică de

Predica este mult apre
tali și profesori cu studii te
ascultați, nu numai în biser
Predicile ierarhilor se citesc
în câteva porturi, unde locu
liturgica de dimineață, se sluje
constată că predica este un t
tice și comuniste și dă, sus
tendente.

Pentru copii și tineri b
în biserici învățământul relig
țințat la Atena, sub patro
asociația teologică „Zoi“
aci în provincie și au fost p

semnelor muzicale :
(p. 56-58) din sec.
tificarea și corespon-
(p. 55).

um l-a numit Krum-
cumentelor convingă-
ă așa de repede peste
(p. 51).

idiomelor și canonului
-au alcătuit. Apoi ur-
a slujbei Crăciunului.

la transcriere (p. 63,
telegerea transcrierii.

e a culturii și civili-
chip științific. Profe-
prefața care însoțește

ti, care s'au interesat
grafie (p. 3-5) pe care
etrescu, problema pri-
de mare interes, atât
muzicale".

ale unor vremi glo-
muzicală veche greco-
cel gol în cunoașterea

fără o părere care
până în zilele noastre
ul bizantin nu există
lităților, păr. Petrescu

mai mare cu cât au-
ând elementele furni-
pe care nimeni nu l-a
eneral, o bază științi-
asicismul în domeniul
lina, fără de care ni-
gură tendințelor de u-
lptui ori cum, fiindcă
sfântă, de care nu se
i artistice și liturgice.
i cu gândul nu numai
ștepta interes pentru
lucrarea oferă muzi-
nspirație cu totul in-
să reprezinte un punct
ară a muzicii noastre
acă această reformă.
X, (1933), p. 378).

† Tit Sîmedrea.

Hrisostom, Arhiepiscopul Atenei, *Ἡ πνευματικὴ δράσις καὶ κοινωνικὴ πρόνοια τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος* (Despre activitatea spirituală și purtarea de grijă socială actuală a bisericii Greciei). Extras din *Ἐκκλησία*, Atena, 1933, in-8, p. 24.—Biserica Greciei desfășură, dela venirea în fruntea ei (Martie 1932), a I. P. S. Arhiepiscop Hrysostom Papadopoulos, o activitate pastorală bogată și rodnică.

Inalt Prea Sfinția Sa este de mult cunoscut și stimat în lumea creștină pentru activitatea sa științifică. De o cultură teologică largă și solidă, cercetător neobosit și scriitor fecund, profesor onorific al facultății de teologie din Atena și membru activ al Academiei grecești, I. P. S. Hrysostom este o mândrie a elenismului și a ortodoxiei.

Ca „arhiepiscop al Atenei și al întregii Grecii“, Inalt Prea Sfinția Sa a promovat considerabil vieța religioasă a țării, întreprinzând o adevărată reformă a organismului bisericesc și a funcționării lui, interesându-se de aproape de problemele creștine și sociale și de activitatea clerului, păstrând contact apropiat cu el, dând impulsuri și directive cu fapta și cu cuvântul.

Broșura, de care ne ocupăm, este o expunere a activității bisericii grecești pe un singur an, bazată pe rapoartele oficiale ale ierarhilor ei. Redând aci pe scurt cuprinsul ei, aducem la cunoștința clerului nostru, pe această cale, grija și rezultatele, cu cari se lucrează în prezent în biserica soră.

O introducere cu caracter istoric arată, că filantropia a fost una din cele mai mari preocupări ale bisericii creștine și că aceasta s'a găsit totdeauna în fruntea activității spirituale și sociale. La Greci, din sec. XVIII, de când milostenia se organizează, numeroși „evergheți“ (binefăcători) naționali, între cari și domnitorii fanarioți ai principatelor române, au înființat și ajutat diferite instituții de asistență socială, mai ales spitale. „Cutia milei“, de care au purtat grijă patriarhii de Constantinopol și episcopii, a fost un mijloc foarte bun pentru susținerea operei de caritate socială.

Dacă biserica autocefală a Greciei s'a găsit pentru un timp în urma altor biserici ortodoxe din cauză că statul i-a luat toate mijloacele acțiunii sociale, această biserică desfășură acum o activitate vrednică de laudă.

Predica este mult apreciată. Afară de ierarhi, sunt predicatori speciali și profesori cu studii teologice, cari vorbesc regulat și sunt cu folos ascultați, nu numai în biserici, ci și în școli, închisori, ateliere, cazărmi. Predicile ierarhilor se citesc în unele părți credincioșilor de către preoți. În câteva porturi, unde locuitorii sunt ocupați de venirea vapoarelor duminica de dimineață, se slujește sf. litrughie și se ține predica vineri. Se constată că predica este un bun mijloc de propagandă contra idelilor eretice și comuniste și că, susținută de mărturisirea păcatelor, rezultate evidente.

Pentru copii și tineri lucrează școlile catehetice, cari completează în biserici învățământul religios, predat în școlile statului. Cele dintâi s'au înființat la Atena, sub patronajul I. P. S. Arhiepiscop Hrysostom, de către asociația teologică „Zoi“ (Vieța). Școlile catehetice s'au înmulțit apoi în provincie și au fost primite de părinți cu entuziasm. Sunt de trei

feluri (inferioare, medii și superioare) și numărul lor crește continuu. În 1932 erau 341, cu 28.594 elevi.

Societăți (corporații) moralo-religioase, înființate sub diferite nume, din inițiativa ierarhilor, a preoților sau chiar a laicilor, ajută de asemenea lucrul bisericii, prin predici, conferințe, școli catehetice, contrapropagandă, prin combaterea blasfemelor contra celor sfinte, prin școli de misiune internă, etc. Unele din ele au o activitate foarte rodnică.

În multe eparhii, (Grecia are încă aproape 70 de eparhii), clerul este organizat în „ligi sfinte“, sub conducerea ierarhilor, în scopul de a se instrui și ajuta. Se țin pentru aceasta adunări generale, se înființează case preoțești de ajutor pentru preoții bolnavi sau săraci, pentru văduve și orfani de preoți. Unii ierarhi plătesc ei drumul preoților săraci convocați la adunare și tipăresc cărți cu indemnuri speciale pentru preoți.

Ierarhii poartă grijă să se ridice noi biserici, să se repare cele vechi, să se împodobească și înzestreze cele în lipsă. În 1932 s'au construit peste 250 biserici noi, mai ales pentru refugiați. S'au transformat în biserici unele geamii turcești. La indemnul ierarhilor, credincioșii ajută bucuros, cu bani și cu lucrul, la ridicarea bisericilor; ierarhii înșiși ajută cu bani și sunt numiți „mari evergheți“.

O bogată presă religioasă contribuie la educația morală a poporului. Unii dintre ierarhi învață și prin scris, prin conferințe, prin publicații. O grijă deosebită s'a arătat reformei vieții monahale, în scopul de a face din călugări factori de activitate bisericească și socială.

Filantropia este inspirată de biserică și ajutată de stat și de particulari. În multe eparhii s'au organizat „case generale“ pentru ajutorarea săracilor, cu filiale în toate parohiile. În afară de acestea, există alte case: a milelor, a săracilor, de filantropie, de fapte bune—susținute de credincioși și conduse de ierarhi. Se fac pentru ele chete publice, colecte în biserici, donațiuni speciale, se dă o parte din taxele de dispensă pentru căsătorii, dau și ierarhii. Fondurile servesc ca ajutoare, mai ales la sărbătorile mari și în împrejurări mai grele; deasemenea pentru liberarea datornicilor închiși, pentru înzestrarea fetelor sărace sau orfane, pentru sprijinul elevilor și studenților săraci, pentru procurarea de medicamente, pâine, carne și bani săracilor la sărbătorile mari, pentru ridicarea de azile de bătrâni și văduve, pentru ajutorarea preoților săraci, pentru întreținerea cantinelor de săraci, și altele.

Unele din aceste case sunt bine organizate și mănuesc fonduri de sute de mii sau chiar milioane de drahme. Dela 1926 până la 1931 s'au dat ajutoare de peste 12 milioane. Numai casa generală pentru ajutorul săracilor de pe lângă arhiepiscopia din Atena a dat peste 2 milioane.

Afară de acestea, practică filantropia numeroase organizațiuni caritabile de doamne și domnișoare, frații sau societăți pentru ajutorul săracilor, înființate sau supravegiate de ierarhi. Unele din ele au o activitate foarte bogată, ajutând — pentru tot felul de nevoi — săraci, școlari, orfani, fete sărmâne, călători fără mijloace, oameni fără lucru, ajutând pentru înmormântări, azile, spitale, cantine, biblioteci populare, școli profesionale sau ateliere de croitorie, etc.

În multe locuri funcționează și alte așezăminte filantropice, ca spitale — unele foarte bine inzestrate —, dispensare medicale populare,

Recenzii

azile pentru orfani, bătrâni, săraci, berculoși, dintre cari unul înființat de fani dela Kymi este înființat de un fel în Grecia. La Zakyntos funcționează aristocrații scăpătați, iar la Atena „trânețe“, în care găsesc adăpost.

Inițiativa ierarhilor este foarte bogată din diferite orașe, cari ajută cu sume mari. La Serre, un bogat tului local, un milion de drahme pentru

Prevederea socială și acțiunile de preocupărilor bisericii grecești. În a statului, prezidând societăți sătând la ridicarea de școli, la înființarea profesională, școli de agricultură, burse și de premii, predând chiar ajutorarea elevilor.

Biserica se interesează și de Organizarea conferințe populare. țează biblioteci publice, filarmozee muzee locale (unele chiar în case fizică, instituesc burse pentru școlari, școli și ateliere de țesătorie, de agricultură, de industrie, de r

Preoții se interesează de curate prin colecte făcute de mari întinderi de pământ din preținoase, de iluminatul electric al de ținerea de congrese agricole pe ței și pomilor roditori, de înființarea

Din inițiativa ierarhilor se construiesc biserici, se fac colecte pentru agricultură și lucru, și mai înundațiilor și pentru igienă, pe agricole.

Ierarhii combat cu succes pre criza socială și pentru ameli ingrijesc de adunarea, adăpostirea conferințe, reprezentații cinematice pentru a abate pe creștini dela organizează astfel o adevărată p

Biserica lucrează deasemenea societății, sprijinind pretutindeni tiuni, ca acelea pentru mărghinare desființarea târgurilor duminicale de cursuri și conferințe, pentru turale, corporațiunile de ajutor rferințe, ajutor medical. În unele hilor un ordin școlar special pe scoalei superioare de misiune int

crește continuu. In

sub diferite nume, ajută de asemenea contrapropagandă, coli de misiune in-

de eparhii), clerul, in scopul de a se ale, se înființează aci, pentru văduve or săraci convocați ntru preoți.

e repare cele vechi, 'au construit peste rmat în biserici u- i ajută bucuros, cu și ajută cu bani și

monală a poporului. . prin publicații. O copul de a face din

de stat și de parti- pentru ajutorarea a, există alte case: ustinite de credin- ice, colecte în bise- pensă pentru căsă- i ales la sărbătorile liberarea datorni- ne, pentru sprijinul medicamente, pâine. urea de azile de bă- ru întreținerea can-

nănesc fonduri de nă la 1931 s'au dat ntru ajutorul săra- 2 milioane.

e organizațiuni ca- pentru ajutorul să- din ele au o activi- i — săraci, școlari. fără lucru, ajutând populare, școli pro-

te filantropice, ca medicale populare.

azile pentru orfani, bătrâni, săraci, infirmi, mutilați, sanatorii pentru tuberculoși, dintre cari unul înființat de mitropolitul Mesiniei. Azilul de orfani dela Kymi este înființat de un ordin călugăresc nou, primul de acest fel în Grecia. La Zakynthos funcționează un „Refugiu cuviincios“ pentru aristocrații scăpătați, iar la Atena o „Purtare de grijă pentru bune bătrânețe“, în care găsesec adăpost convenabil cărturarii bătrâni și săraci.

Inițiativa ierarhilor este generos ajutată de unii particulari. Sunt bo- gați din diferite orașe, cari ajută bucuros și regulat operele de filantropie, cu sume mari. La Serre, un bogătaș evlavios a dat, la îndemnul mitropoli- tului local, un milion de drahme pentru instituțiile filantropice ale orașului.

Prevederea socială și acțiunea civilizatoare constituie altă latură a preocupărilor bisericii grecești. Ierarhia contribuie mult la opera culturală a statului, prezidând societăți sau comitete culturale, îndemnând și aju- tând la ridicarea de școli, la înființarea de grădini de copii, școli serale și profesionale, școli de agricultură, de fete, licee, biblioteci, acordarea de burse și de premii, predând chiar cursuri de religie și dând bani pentru a- jutorarea elevilor.

Biserica se interesează și de nevoile culturale și sociale ale poporului: Organizează conferințe populare, ținute uneori chiar de mitropoliți, înfiin- țează biblioteci publice, filarmonice sau conservatoare pentru tinerime, muzee locale (unele chiar în casele mitropolitane), stadii pentru educația fizică, instituesc burse pentru studiile mai necesare eparhiei, ferme șco- lare, școli și ateliere de țesătorie, de covoare, de argintărie, școli practice de agricultură, de industrie, de menaj.

Preoții se interesează de distribuirea chininei date de stat sau pro- curate prin colecte făcute de ierarhi, de exproprierea și plantarea unor mari întinderi de pământ din preajma orașelor, de secarea locurilor mlăș- tinoase, de iluminatul electric al orașelor și de aprovizionarea lor cu apă, de ținerea de congrese agricole pentru promovarea culturii măslinilor, vi- tei și pomilor roditori, de înființarea de pepiniere, cari dau pueți gratuit.

Din inițiativa ierarhilor se constituesc colonii de refugiați, li se con- struiesc biserici, se fac colecte pentru ajutorarea lor cu cele necesare pen- tru agricultură și lucru, și mai ales pentru preîntâmpinarea și stăvilirea inundațiilor și pentru igienă, pentru buna funcționare a cooperativelor a- gricole.

Ierarhii combat cu succes comerțul cu articole de lux, scriu des- pre criza socială și pentru ameliorarea moralei individuale și sociale, se îngrijesc de adunarea, adăpostirea și înfierea copiilor părăsiți, organizează conferințe, reprezentații cinematografice și serbări cu jocuri naționale, pentru a abate pe creștini dela obiceiuri rele, ca beția și jocul de cărți, organizează astfel o adevărată poliție a moravurilor.

Biserica lucrează deasemenea pentru moralizarea și însănătoșirea societății, sprijinind pretutindeni acțiunea socială a diferitelor organiza- țuni, ca acelea pentru mărginirea vagabondajului și a cerșetoriei, pentru desființarea târgurilor duminicale, pentru organizarea de școli catehetice, de cursuri și conferințe, pentru împodobirea bisericilor, asociațiile cul- turale, corporațiunile de ajutor reciproc, pentru cari se dau serbări, con- ferințe, ajutor medical. In unele părți s'a înființat tot din inițiativa ierar- hilor un ordin școlar special pentru întreținerea azilelor de orfani și a școlii superioare de misiune internă.

Alte organizațiuni se îngrijesc de locuințe igienice, înființează școli superioare similare celor ale ordinelor călugărești străine, pentru a reacționa contra propagandei, îngrijesc ca elevii să nu frecventeze cafelele, cinematografe, teatre și să nu umble fără rost pe străzi; previn comunismul. Se face mult pentru ajutorarea elevilor și se poartă o deosebită grijă pentru copii în general, mai ales de către „Așezământul patriotic al îngrijirii copilului“, care are pretutindeni azile, stațiuni, leagăne de copii.

Ierarhii sunt cei mai însemnați factori, la cari se recurge pentru patronarea și susținerea tuturor acestor opere filantropice și sociale. Ei prezidează comitetele respective, țin adunări în biserici, înscriu în bugetul bisericilor sume speciale în acel scop, dispun să se ajute săracii pe baza listelor întocmite de preoți, obțin ajutorul celor avuți, dau și ei și strâng astfel sume mari pentru operele de binefacere.

Expunerea I. P. S. Hrysostom se termină cu constatarea, că biserica Greciei îndeplinește astfel în stat și în societate o operă vrednică de înalta ei misiune. Ierarhii și preoții sunt factori activi și dezinteresați ai unei vieți superioare și contribuie la îmbunătățirea situației sociale, ca adevărați îndrumători ai națiunii și cuceritori de suflete.

Teodor M. Popescu.

Berdiaeff Nicolas, *Esprit et Liberté*, Essai de Philosophie chrétienne, Paris, (Ed. „Je sers“), 1933, p. 378.

Eroică chemare spre lumea duhului, cartea lui Berdiaev aduce în ansamblul filosofiei în genere și al celei religioase în special, ceva din majestatea străvechilor vizionari biblici și a marilor deschizători de drumuri noi.

Dela primele pagini rămâi uimit de îndrăzneala și pătrunderea cu care pune și rezolvă probleme de o excepțională însemnătate pentru biserică și intelectualul vremurilor noastre. Și te convingi repede, că e acolo îndrăzneala și pătrunderea cari însoțesc totdeauna certitudinea obținută prin trăirea personală a realităților vizate în problemele puse. Căci Berdiaev își angajează viața lui întreagă în chestiunile pe cari le pune și le rezolvă. Precum se și cuvine profetului creștin.

Dar mai întâi să încercăm a-l urmări pe linia fundamentală a expunerii lui.

După ce, în introducere, constată insuficiența creștinismului oficial de a satisface exigențele profunde ale omului modern, și după ce, din această pricină, subliniază necesitatea unei îmbogățiri a creștinismului, prin descoperirea, în lăuntru lui, a unei spiritualități mai adânci, trece la problema: spirit și natură.

1. Spiritul e, pentru Berdiaev, realitatea primordială; natura, o realitate secundară. Intre aceste două realități există o deosebire principială (spiritul aparține unui plan, natura, — în care este a se socoti și sufletul, — aparține altui plan), dar nu separare (spiritul absoarbe în sine natura, nedesființând-o, ci transfigurând-o). Notele esențiale ale spiritului sunt: libertatea și dinamismul creator. De unde urmează că nu poate fi conceput sub categoria substanței, care implică staticul. Adică ceva cu totul opus naturii spiritului.

Fiind dincolo de natură, existența spiritului nu poate fi argumentată logic, ci numai prin experiența spirituală.

Față de spirit natura
vieța spiritului. De aici dec
de a ține seama de tradiție.
de a căuta vieța spirituală,
xumenismul spiritual.

Experiența religioasă
în proces teandric. E întâi
Lucea aceasta e ceea ce B

2. A afirmat filosoful
istorie. Ce însemnează simbol
ei spirituale și a celei natura
orientare numai intrucât e

Există două feluri de
câtăi vede în orice lucru refl
deuna superficiale, ca unele
cel de al doilea vede în or
realist pune accentul pe real
de primejdia de a lua simbol

În legătură cu simbolu
Mitul e o disimulare
E stă la baza cunoașterii mis

Mitul depășește concep
pentru sesizarea și infățișan

Dogmele nu sunt doct
spirituală. Dacă teologia ofic
vedere scopul pedagogic al o
reecționare religioasă autori
notele complexe, însă, simt
nevoia adâncirii dogmelor. Și
lege. dogmificarea nu poate

3. Termenii experienții
Dumnezeu se revelează

Revelația istor
spiritual). Revelației divine
credința. Care e o orientare

Ca act liber, credința
semnală a vieții spirituale, ea
deci în sfera secundar

Necesitatea de a argum
un stadiu inferior de spi
proce. Adevărurile de credin
unele spirituală. Dincolo d

După Berdiaev, în cre
viețe. O dovedește istoria f
amă natura dinamică și

Atât revelația cât și
teandrice. Adică proce
divină.

4. O notă esențială a s

Față de spirit natura e simbol. Mai ales în istorie se simbolizează viața spiritului. De aici necesitatea pentru cercetătorul vieții spirituale, de a ține seama de tradiție. Sensul adânc al tradiției religioase, acesta e: de a căuta viața spirituală, nu în exterior, în natură, ci în interior, în icumenismul spiritual.

Experiența religioasă nu e de natură psihologică, ci spirituală. E un proces teandric. E întâlnirea naturii divine cu cea omenească. Întâlnirea aceasta e ceea ce Berdiaev numește fenomenul original.

2. A afirmat filosoful, că spiritul se simbolizează în natură și în istorie. Ce însemnează simbol? Însemnează imbinarea a două lumi: a celei spirituale și a celei naturale empirice. Aceasta din urmă primește sens și orientare numai întrucât e simbol al lumii spirituale.

Există două feluri de symbolism: unul subiectiv și altul realist. Cel dintâi vede în orice lucru reflexul experiențelor psihologice (cari sunt totdeauna superficiale, ca unele ce sunt detașate de sursa originală a vieții); cel de al doilea vede în orice lucru reflexul lumii spirituale. Symbolismul realist pune accentul pe realitatea spirituală și e singurul care prezervă de primejdia de a lua simbolul drept realitatea în sine.

În legătură cu simbolul, Berdiaev vorbește și despre mit și dogmă.

Mitul e o disimulare a fenomenelor originale ale vieții spirituale. El stă la baza cunoașterii mistice și simbolice. Deci și la a celei religioase.

Mitul depășește conceptul logic. În consecință, e mult mai potrivit pentru sesizarea și înfățișarea profunzimii divinității.

Dogmele nu sunt doctrină. Ci fapte mistice de experiență și viață spirituală. Dacă teologia oficială le conține ca doctrină, o face având în vedere scopul pedagogic al organizării masselor. Acestea au nevoie de o direcționare religioasă autoritară. Ele pot trăi din experiența altora: Spiritele complexe, însă, simt nevoia experiențelor spirituale proprii. De aici nevoia adâncirii dogmelor. Și chiar a unor noi formule dogmatice. Se înțelege, dogmificarea nu poate fi detașată de aceea a antecesorilor.

3. Termenii experienței religioase sunt Dumnezeu și omul.

Dumnezeu se revelează omului. (Revelația trebuie înțeleasă interior, spiritual. Revelația istorică e proiecțiunea în natură a unui eveniment spiritual). Revelației divine îi corespunde în om o sete, o foame spirituală: credința. Care e o orientare liberă și din iubire către Dumnezeu.

Ca act liber, credința comportă eroism. Deoarece, ca experiență originală a vieții spirituale, ea nu cunoaște garanții exterioare. Acestea nu apar decât în sfera secundară, exoteric, a vieții religioase.

Necesitatea de a argumenta științificește credința este o dovadă despre un stadiu inferior de spiritualitate. Numai adversarul are nevoie de probe. Adevărurile de credință nu pot fi primite decât acolo unde e o comuniune spirituală. Dincolo de aceasta, ele sunt contestabile și inutile.

După Berdiaev, în creștinism e posibilă, în principiu, o nouă revelație. O dovedește istoria fazelor revelației de până aci și, mai ales, o reclamă natura dinamică și creatoare a spiritului.

Atât revelația cât și credința trebuiesc concepute ca procese bilaterale, teandrice. Adică procese în cari participă și natura omenească, și cea divină.

4. O notă esențială a spiritului, a spus mai sus Berdiaev, e liberta-

tea. Fără de care e ininteligibilă revelația și credința. Și, mai ales, răul. Ce e libertatea?

E o calitate a spiritului (nu a sufletului. Pentru că aceasta aparține naturii. Iar natura e supusă determinismului strict). Fînd o calitate a spiritului, libertatea beneficiază de atributele aceluia: e dincolo de argumentarea logică; e dinamică.

Pentru a-i pătrunde mai bine ființa, Berdiaev distinge între o libertate inițială, o libertate finală și o libertate în Hristos.

Cea dintâi e irațională. Ea precede binele și răul. E sursa sumbră a vieții. Rădăcinile ei sunt în neant. Iraționalitatea libertății o simte omul în el însuși. Căci pentru libertate e gata să sufere cele mai mari grozăvii. E gata să răstoarne orice ordine rațională, orice armonie, dacă acestea vor să i se impună. Adică dacă vor să-i răpească libertatea de a alege.

Libertatea finală e aceia care se obține sub conducerea binelui și adevărului. Acest fel de libertate a fost socotit adesea, singur admisibil. De aici organizații impuse forțat (Teocrația, Socialismul). Iar dacă oamenii înșiși doresc uneori aceste organizații impuse, se datorește faptului că libertatea le devine o povară insuportabilă, și atunci, în numele liniștii și fericirii lor personale, o trec resemnați pe umeri mai robuști. O stare anormală. Deoarece, dacă omul poate renunța la libertatea sa, Dumnezeu nu poate. Dumnezeu n'are nevoie decât de oameni liberi.

Liberi nu numai în bine ci și în rău. Fără libertatea răului, omul n'ar fi decât un automat al binelui.

Și libertatea inițială însă, și libertatea finală cuprind în sine germele contrariului lor. Cea dintâi poate duce și la rău. Iar răul e anarhie. Iar anarhia e desființarea libertății. Cea de a doua duce la virtutea impusă. Adică asemenea la negarea libertății. Ieșirea din această tragedie? Numai prin Iisus Hristos. Prin grație, El extrage otrava distructivă din libertate, fără s'o compromită pe aceasta. Grația lui Hristos, iluminând interior, învinge, fără constrângere, atât libertatea rea, cât și necesitatea bună.

5. S'a spus mai sus, că fără libertate nu se poate înțelege răul. Originea răului? El a se căuta în libertatea inițială. Pe care Berdiaev o identifică aceluia principiu misterios, din care Dumnezeu a creat lumea. Adică o identică neantului. Iar dacă răul își are sursa în libertate, iar aceasta în neant, urmează că răul e fără fundament. Și că poate exista cugețat în raport cu divinitatea.

Pentru prima dată răul apare în spirit, dincolo de natură (Berdiaev admite preexistența spiritului). Și anume, spiritul căzu în urma orgoliului de a se substitui lui Dumnezeu.

Răul e negativ. Desființează viața. Pe când iubirea o afirmă. Deci numai iubirea îl poate scăpa de rău, pe om. Dar sursa iubirii nu o are omul în sine, ci în Dumnezeu. Deci numai Dumnezeu, care e iubirea infinită, îl poate mântui pe om. Ceea ce s'a și realizat prin Hristos.

Mântuirea e un proces teandric. Căci dacă fără Dumnezeu răul nu poate fi învins, el nu poate fi învins nici fără participarea libertății omenești.

Mântuirea nu trebuie a fi înțeleasă ca o repunere a omului în starea paradisiacă, ori ca un act juridic, ci ca un moment nou al creațiunii, ca o transfigurare și iluminare a naturii.

6. În continuare — Berdiaev vorbește de dualismul, dualismul, ca și absolut abstract, imobil fără vreo necesitate pe

Acest fel de a înțea că Dumnezeu e spirit. Iar dintre ipostaze sunt din nezeului care suferă. Iar a Treimii. Creațiunea în rioră a Treimii. De sigleasă ca o succesiune în

Mai corectă și midentia oppositorum. Perciliază în perfecțiunea a timp, repaos absolut și dorească ceva. Așa se e care să-l iubească și ca Trinitatea-Unitate. Așa

Dar acestei nostalgialgie a omului după Dreia omului în Dumnezeu om. Dumnezeu-omul e n

Fiul, născut din vbit. Dar cum El e omenească și prin acesta. birii divine.

Prin Hristos, omul I-a față a divinității. Libertate și iubire. În ca în iubire activitatea sa zezeu, o operă creatoare satan, biserica a suspes

Antropologia paaturii omenești. Acelașmanism. Care isbucni ctoare omenești. Inșă și uni unilaterale: cea dinzând-o pe cea omeneșă. nra omenească, ignorăndine față de erezia uncreatoare a omului. Va ai mântuire, ci și liberect în numele lui Dum

Așa încât, dacă e o creațiune fără creaționismului cu creațiunea

7. Izvorul mișcării vorbește despre o pseu o mistică profetică.

6. In continuare — și în legătură cu procesul teandric al mântuirii — Berdiaev vorbește despre: Dumnezeu, om și Dumnezeu-omul — monismul, dualismul, ca și teologia oficială, îl concep pe Dumnezeu ca un absolut abstract, imobil și suficient sieși. Dacă mai e și creator, apoi e fără vreo necesitate personală.

Acest fel de a înțelege divinitatea e superficial și incorect. Pentru că Dumnezeu e spirit. E dinamism creator, e vieță. Relațiile interioare dintre ipostaze sunt dinamice, nu statice. Apoi, creștinismul e religia Dumnezeului care suferă. Iar suferința Fiului e o suferință în vieța interioară a Treimii. Creațiunea însăși nu poate fi explicată decât prin vieța interioară a Treimii. De sigur, mișcarea aceasta în Dumnezeu nu trebuie înțeleasă ca o succesiune în timp, ci ca un proces etern.

Mai corectă și mai profundă este înțelegerea divinității ca o coincidentia oppositorum. Potrivit acestei concepții, însușirile contrare se conciliază în perfecțiunea absolută a lui Dumnezeu. Așa el poate fi, în același timp, repaos absolut și mișcare absolută. Poate să-și fie suficient și să dorească ceva. Așa se explică dorul lui Dumnezeu după un alter-ego, pe care să-l iubească și care să răspundă la iubirea Lui: iubire realizată în Trinitatea-Unitate. Așa se explică dorul lui Dumnezeu după om.

Dar acestei nostalgii a lui Dumnezeu după om, îi corespunde o nostalgie a omului după Dumnezeu. Termenul acesteia din urmă este nașterea omului în Dumnezeu; iar al celei dintâi, e nașterea lui Dumnezeu în om. Dumnezeu-omul e mitul fundamental creștin.

Fiul, născut din veci, răspunde trebuinții divine de a iubi și a fi iubit. Dar cum El e omul absolut, urmează că prin El întreg neamul omenească și prin acesta, întreg universul răspunde afirmativ chemării iubirii divine.

Prin Hristos, omul câștigă o valoare unică. Prin El omul devine a II-a față a divinității. Această incorporare a omului în divinitate e prin libertate și iubire. În consecință, omul e chemat să-și manifeste liber și în iubire activitatea sa spirituală. Să îndeplinească în numele lui Dumnezeu, o operă creatoare. Dar pentru că omul crează adesea în numele lui satan, biserica a suspectat puterile creatoare ale omului.

Antropologia patristică a insistat, în deosebi asupra păcătoșeniei naturii omenești. Acelaș lucru l-a făcut și teocrația medievală. Până la umanism. Care isbucni ca o reacțiune împotriva înăbușirii puterilor creatoare omenești. Inșă și antropologia patristică și umanismul, sunt atitudini unilaterale: cea dintâi prin faptul că accentuiază natura divină, ignorând-o pe cea omenească, cel din urmă, prin aceea că accentuiază natura omenească, ignorând-o pe cea divină. Biserica va trebui să ia atitudine față de erezia umanismului, revelând adevărul referitor la natura creatoare a omului. Va trebui să arate că Dumnezeu nu-i cere omului numai mântuire, ci și libera lui creațiune. Chiar când aceasta nu se face direct în numele lui Dumnezeu, ci al adevărului, frumosului și dreptății.

Așa încât, dacă până acum am avut un creștinism fără creațiune și o creațiune fără creștinism, de acum încolo să se asigure alianța creștinismului cu creațiunea.

7. Izvorul mișcării creatoare e mistica. În legătură cu care Berdiaev vorbește despre o pseudo-mistică, o mistică oficială, o mistică gnostică și o mistică profetică.

Pseudo-mistica nu atinge efectiv profunzimea experienței autentice. Pentru că nu depășește planul psihologic. În acest fel de mistică, spiritul e absorbit de suflet și de corp (mistica vechilor culte dionisiace ori a hliștilor).

Adevărata mistică este o depășire a stării de creatură. Este profunzimea și apogeul vieții spirituale. Este contactul cu misterul ultim. Ea ne arată că sentimentul infinitei noastre micimi față de Creator nu este expresia definitivă a misterului vieții.

Mistica oficială e înțeleasă ca o încoronare a vieții ascetice, a sfințeniei. E mistica monastică.

Mistica gnostică e în afară de sfințenie. Istoria spiritului arată că au existat și există oameni cari posedă harismele unei intuiții și a unei înțelegeri mistice a lumii, independent de sfințenie. De pildă un Plotin, un Eckart, un Boehme.

Biserica a considerat falsă acest fel de mistică. Pe nedrept. Pentru că și darul gnozei mistice este tot dela Dumnezeu.

Mistica profetică este aceea care pătrunde misterele viitorului. În ea prodamnă elementul eshatologic-apocaliptic. E reformatoare. Dar biserica n'o recunoaște nici pe aceasta.

Preoția de obicei tăgăduiește profeția, pentru că aceasta din urmă e liberă, nu-i legată de principiul ierarhic. Ea reprezintă o inspirație și aptitudini speciale. Nu aparține ordinii angelice, ci umane.

Mistica profetică e mistica Duhului Sfânt. E proprie ortodoxiei și în special ortodoxiei rusești.

Mistica ortodoxiei e orientată spre transfigurarea creaturii. E mistica inimii care e centrul vieții. În centrul misticii ortodoxe stă rugăciunea inimii.

Mistica romano-catolică e hristocentrică. E mistica euharistică prin excelență. E extazul suferinții și sacrificiului.

Mistica germană e spirituală prin excelență.

Dar nici mistica romano-catolică, nici cea protestantă nu favorizează mistica profetică. Ci numai cea ortodoxă o favorizează, deoarece numai în ortodoxie e mai bine dezvoltată natura Duhului Sfânt.

Mistica nouă trebuie să fie o sinteză a misticii oficiale cu mistica gnostică și profetică. Atitudinea monastică de a se detașa de lume și de a o urî, trebuie depășită. În sensul unirii contemplativității și detașării de lume, cu iubirea iluminată față de toată creatura divină, față de orice om. Apogeul vieții mistice nu e numai uniunea cu Dumnezeu, ci și orientarea către creatură, ori realizarea deplină a forțelor creatoare, prin iubire. Astfel se împlinește porunca: iubire față de Dumnezeu și față de om.

8. În continuare, Berdiaev vorbește despre: teosofie și gnoză.

Este o teosofie populară, falsă și este o teosofie creștină, autentică. Între ele există deosebiri fundamentale.

Cea dintâi e evoluționistă (admite transformismul). E monofizită (n'admite decât cosmosul divin impersonal. Omul nu-i decât o sinteză temporară de forțe cosmice). N'admite libertatea inițială. Nici grația. Hristos nu-i, pentru această teosofie, decât o impulsivă, un agent cosmic. Ea ispitește îndeosebi prin: 1) negarea chinurilor eterne; 2) tentativa de a rezolva problema originii, dezvoltării și destinului sufletesc omenesc; și

3) prin armonizarea reș creștină nu le-a rezolvat teologiei, ci gnozei.

Necesitatea unei tele complexe, pneumatice. Iar posibilitatea ei e în telepti ca șerpilor, etc., Clem. Alexandrinul, un au fost gnostici).

Gnoza nu-i împotriva filosofiei și nici împotriva filosofiei Gnozei și teosofiei creștine.

9. Dată fiind natura tr'o continuă dezvoltare. Iar voltarea creștinismului. Iar gres. Pentru că acestea sunt spiritului, deci și a creștinismului și opoziții.

Desvoltare în creștinismul imense energii potențiale ternă și cea temporală; și în eternitate.

Dar pentru conștiința voltării, ci a transfigurării înaintea de sfârșitul timpului și a părții lui Dumnezeu.

Ce privește soarta creștinismului. Căci e imposibil să existe o eternitate reală.

10. Ultimul capitol al cărții. Biserica aparține unei realizări parțiale a bisericii care e de natură fragmentară.

Biserica nu-i o realitate întreaga realitate. E o realitate a vieții lumii și a umanității și a cosmosului creștinizat. Cosmosul s'a reînnoit.

Biserica istorică nu este identificarea se va face cu realitatea.

În realizarea ei, biserica nu-i decât un instrument. Adică nu numai biserica, ci și concepția ei. Dar concepția bisericii, a adus la diminuarea ei. Hierocrația a valorilor bisericii, excluzând pe

experienții autentice. Fel de mistică, spiritul culte dionisiace ori a

le creatură. Este pro-cu misterul ultim. Ea țâ de Creator nu este

vieții ascetice, a sfin-

spiritului arată că au intuiții și a unei înțe-e pildă un Plotin, un

ică. Pe nedrept. Pen-ru.

nisterele viitorului. In reformatoare. Dar bi-

ucă aceasta din urmă rezintă o inspirație și umane.

proprie ortodoxiei și

area creaturii. E mis-ortodoxe stă rugăciu-

istica euharistică prin

rotestantă nu favori-voizează, deoarece nu-ului Sfânt.

cii oficiale cu mistica detașa de lume și de ivității și detașării de vină, față de orice om. nezeu, ci și orientarea oare, prin iubire. Ast-și față de om.

osofie și gnoză. fie creștină, autentică.

ismul). E monofizită-i decât o sinteză tem-ă. Nici grația. Hristos un agent cosmic. Ea ne; 2) tentativa de a sufletesc omenesc; și

3) prin armonizarea religiei cu știința. Probleme pe cari teologia oficială creștină nu le-a rezolvat suficient. De altfel aceste chestiuni nici n'aparțin teologiei, ci gnozei.

Necesitatea unei gnoze dincolo de teologia oficială o ridică spiri-tele complexe, pneumaticii, cari nu se pot mulțumi cu ce oferă teologia. Iar posibilitatea ei e întemeiată atât scripturistic (vezi locurile: Fiți înțelepți ca șerpii, etc., și: V'am hrănit cu lapte, etc), cât și istoric (un Clem. Alexandrinul, un Origen, Grigorie Nisanul, Maxim Mărturisitorul au fost gnostici).

Gnoza nu-i împotriva credinții. Dimpotrivă, îi pregătește calea. Nu e nici împotriva filosofii ori științii, căci le unește armonic cu religia.

Gnozei și teosofiei false trebuie să li se opună o gnoză și o teosofie creștină.

9. Dată fiind natura dinamică a spiritului, urmează că acesta e în-tr'o continuă dezvoltare. In care dezvoltare e angajat și creștinismul. Des-voltarea creștinismului, însă, nu se poate numi nici evoluționism, nici pro-gres. Pentrucă acestea presupun legi necesare. In vreme ce dezvoltarea spiritului, deci și a creștinismului, e liberă. Și de aceea, prin contradicții și opoziții.

Dezvoltare în creștinism înseamnă o continuă actualizare a acelei imense energii potențiale. Înseamnă că nu există ruptură între lumea e-ternă și cea temporală; că eternitatea poate pătrunde în timp, iar acesta, în eternitate.

Dar pentru conștiința creștină, ideea primordială nu e aceea a des-voltării, ci a transfigurării, a iluminării. Care transfigurare nu se va rea-liza înainte de sfârșitul timpului. Abia atunci se va realiza cu adevărat îm-părția lui Dumnezeu.

Ce privește soarta ultimă a spiritului, Berdiaev e pentru apocatas-tasis. Căci e imposibil, zice el, de a admite ca, paralel eternității divine, să existe o eternitate rea, diabolică, infernală.

10. Ultimul capitol tratează despre biserică și lume.

Biserica aparține lumii invizibile. Biserica vizibilă nu-i decât o ac-tualizare parțială a bisericii mistică și virtuală. Fiecare confesiune e răsfrângerea fragmentară, inevitabilă domeniului natural, a adevăratei biserici care e de natură spirituală.

Biserica nu-i o realitate existând paralel cu altele. Ea cuprinde în sine întreaga realitate. E plenitudinea ființii, a vieții lumii și a umanității. A vieții lumii și a umanității cari sunt într'o stare de creștinare. Biserica e cosmosul creștinizat. Căci prin moartea și învierea Domnului, întreg cos-mosul s'a reînnoit.

Biserica istorică nu poate fi identificată cu împărăția lui Dumnezeu. Identificarea se va face atunci când biserica se va realiza deplin.

In realizarea ei, biserica se manifestă ca un dinamism creator teandric. Adică nu numai Dumnezeu, ci și omul trebuie să lupte pentru rea-lizarea ei. Dar concepția că în biserică trebuie să domine ierarhia preo-tească, a adus la diminuarea valorii omului. Adică la un oarecare monofi-sism. Hierocrația a valorificat aproape exclusiv elementul sacru al creș-tinismului, excluzând pe cel profetic și, implicit, excluzând din biserică

și cea mai mare parte a vieții. Astfel s'a ajuns la acel dualism: al bisericii și lumii, al sacralului și profanului, al religiei și al vieții.

Ce stă la baza hierocrației? Stă concepția despre primatul principiului angelic asupra celui omenesc. În această concepție, ierarhia preoțească e simbolul ingerului. Și cum ingerul e superior omului, înseamnă că și preotul, simbol al ingerului, trebuie să aibă aceeași situație. Omul rămâne ca o ființă pasivă, ca un fenomen accidental. Dar concepția aceasta trebuie înlăturată ca o tentație. Mai întâi pentru că simbolul se substituie realității (preotul se substituie ingerului), și apoi pentru că în centrul existenței nu stă ingerul, ci omul. Dovadă pentru aceasta e faptul că Fiul lui Dumnezeu s'a incorporat într'un om, nu într'un inger. Omul, nu ingerul, se ridică în sânul Sf. Treimi. Ordinea angelică are caracter pasiv, nu cea omenească. Principiul uman e creator, Dumnezeu are nevoie de creația omului. Orice creație autentică face parte din biserică, luată în sens cosmic. Iar în lăuntrul bisericii, creațiunea liberă a omului contribuie la transfigurarea lumii, adică la realizarea împărăției lui Dumnezeu.

O renaștere creștină nu poate proveni decât dintr'o conlucrare a sfântului cu profetul, cu omul creator. A venit vremea când și acesta din urmă trebuie socotit ca și sfântul, om al bisericii.

Ce privește unirea bisericilor confesionale, Berdiaev n'o socoate posibilă prin tratativele dintre șefii bisericesti. Deoarece calea care a adus la desbinarea lor, nu poate duce acum la unire. În afară de aceasta, fiecare confesiune corespunde unei structuri sufletești aparte. El crede că unirea nu se poate face decât pe cale spirituală. Și anume printr'o adâncire a creștinismului, în cadrul confesional. Efortul omenesc în iubire și în conlucrare cu grația Duhului Sfânt vor putea duce la adevărata unire a bisericilor: unirea interioară spirituală.

...Și cu asta n'am epuizat cuprinsul cărții. Sunt într'insa încă o mulțime de idei și sugestii, pe cari cititorul va binevoi să le urmărească citind singur cartea.

Aci aș vrea să mai notez următoarele:

Când Berdiaev face distincția principială între spirit și natură, și când divulgă libertatea și dinamismul creator al aceluia, se încadrează deplin realității creștine. Căci distincția între spirit, suflet, corp și lume o găsim și la mistici. Iar concepția substanțialistă a spiritului, pe care o găsim în teologia oficială nu contrazice, cum afirmă Berdiaev, dinamismului și libertății spirituale. Pentru că nici ortodocșii, nici catolicii nu iau noțiunea substanță în accepțiunea kantiană, ci aristotelică. În concepția kantiană, nota esențială a substanței e neschimbabilitatea, iar în cea aristotelică, existența de sine. O existență de sine organic legată de accidente ei. Considerând gândirea, simțirea și voirea ca accidente ale substanței spirituale, rezultă că și această substanță e într'o continuă activitate, precum într'o continuă activitate sunt accidente ei: gândirea, simțirea și voirea, de cari e legată organic. De altfel teologia oficială, presupune acest dinamism al spiritului când vorbește despre providența divină, despre convertiri și despre desăvârșirea morală a omului.

Berdiaev platonizând, — filosofia platonice e la baza interpretării lui simbolice a realității exterioare, — afirmă preexistența spiritului și apocatastaza. Când, înaintea lui, Origen a învățat aceleași lucruri, biserică l-a condamnat ca eretic în sinodul al V-lea ecumenic. Dar aceeași

biserică nu l-a condamnat pe catastaza. De unde urmează sânul bisericii. Acest teolog și de unii dintre teologii ruși (pagina 260).

Posibilitatea formulării noastre în legătură cu dinamica logia oficială. Se știe că unel e și dogmificarea.

Expunerile în legătură profunde. Totuș, după ce le Zice Berdiaev, că binele și răul dip abisul sumbru al neantului vechilor gnostici, sau pe acea dintr'o rachetă", al lui Berg că răul e fără fundament și nezeu. Dar, întrebăm noi. Cu dăcinată în neant, nu este și

Subliniem punctul de v elata, credința și mântuirea

Deosebită subliniere r care Berdiaev aruncă puntea biserice.

E cunoscut acest imen biserice și în afară de biserice care se află biserica față de și justificare a muncii lor în in afară de aceasta. De unde suprimă principial acest ducii. Adică accentuând că real Dumnezeu, ci și a omului. Ca tuirea lui, ci și pentru trans realizarea acestei transfigură toate puterile lui creatoare. tatorii și toți aceia cari crea devărului și frumosului, lucră zarea bisericii sau a împără sânul bisericii. Și-i sunt nece

Dacă am vrea acum s riană, așa cum rezultă ea din greși cu mult în minus dacă

Gnoză intrucât depăși concepția oficială creștină; 1 ale creștinismului le descifre efective a celor două naturi:

biserică nu l-a condamnat pe sf. Grigore de Nisis, care și el învăța apocatastaza. De unde urmează că ideea aceasta are oarecare îngăduință în sânul bisericii. Acest teologumen al apocatastazei e privit cu simpatie și de unii dintre teologii ruși actuali. De pildă de Bulgacov (L'Orthodoxie, pagina 260).

Posibilitatea formulării de dogme noi, despre care vorbește filosoful nostru în legătură cu dinamismul creator al spiritului, e admisă și în teologia oficială. Se știe că unul din rosturile esențiale ale sinodului ecumenic e și dogmificarea.

Expunerile în legătură cu libertatea, răul și răscumpărarea sunt profunde. Totuș, după ce le-ai parcurs, rămâi cu oarecari nedumeriri. Zice Berdiaev, că binele și răul isvorăsc din libertate, iar aceasta isvorăște din abisul sumbru al neantului — expresia amintește pe acel Bythos al vechilor gnostici, sau pe acel „centru din cari țâșnesc lumile ca luminile dintr'o rachetă“, al lui Bergson; — de unde rezultă, continuă Berdiaev, că răul e fără fundament și, ca atare, poate fi cugetat în raport cu Dumnezeu. Dar, întrebăm noi, dacă binele rezultă din aceeași libertate înrădăcinată în neant, nu este și el fără fundament?

Subliniem punctul de vedere teandric din care Berdiaev privește revelația, credința și mântuirea.

Deosebită subliniere merită, însă, concepția lui antropologică. Prin care Berdiaev aruncă puntea de aur peste prăpastia dintre lume și dintre biserică.

E cunoscut acest imens de păgubitor ritm dublu al vieții de azi: în biserică și în afară de biserică. E cunoscută stingheritoarea situație în care se află biserica față de creatorii culturali, cari, negăsind înțelegere și justificare a muncii lor în cadrul comunității religioase, se orientează în afară de aceasta. De unde urmează dezechilibrul vieții de azi. Berdiaev suprimă principial acest dualism, afirmând caracterul teandric al bisericii. Adică accentuând că realizarea bisericii nu cade numai în sarcina lui Dumnezeu, ci și a omului. Care e chemat să lucreze nu numai pentru mântuirea lui, ci și pentru transfigurarea lumii, a întregii creaturi. Iar pentru realizarea acestei transfigurări, omul trebuie să-și ofere liber și din iubire toate puterile lui creatoare. Filosofii, artiștii, poeții, reformatorii, inventatorii și toți aceia cari crează în numele lui Dumnezeu sau al binelui, adevărului și frumosului, lucrează pentru transfigurarea lumii, pentru realizarea bisericii sau a împărăției lui Dumnezeu. Toți aceștia fac parte din sânul bisericii. Și-i sunt necesari ca și sfinții.

Dacă am vrea acum să prindem într'o formulă concepția berdiaeviană, așa cum rezultă ea din cartea de care ne ocupăm, credem că n'am greși cu mult în minus dacă am numi-o gnoză teandrică.

Gnoză întrucât depășește, în multe chestiuni și cu alte mijloace, concepția oficială creștină; teandrică, deoarece problemele fundamentale ale creștinismului le descifrează cristologic, adică sub unghiul conlucrării efective a celor două naturi: divină și umană.

D. I. Belu.

NOTE BIBLIOGRAFICE

OPERE CU CARACTER GENERAL.

1. Bogdaneț Alexandru, Pr., *Un jubileu modest în Misionarul*, X, p. 745-752.—E vorba de jubileul de zece ani de când apare acest organ al misiiei ortodoxe române. Cu acest prilej se face o dare de seamă despre ceea ce „Misionarul“ a publicat mai de seamă în cei zece ani de existență. Nu ar fi de prisos un indice alfabetic, știut fiind că Revistele noastre în general sufer de această scădere. Noi urăm „Misionarului“ propășire și viață lungă.
2. Bonteanu Theodosie, Arhim., *Deschiderea cursurilor la școala călugărească din Mănăstirea Cetățuia în Vieța Monahală*, I, (1933), p. 257-262.—Interesant numai numele elevilor călugări și frați și al mănăstirilor cărora aparțin.
3. Bratu I. Tănase, Diac., *Seminariile teologice în Ingerul*, V, (1933), Nr. 8-9, p. 3-11.—Considerații generale asupra stării de provizorat în care se află azi aceste școli cu privire la administrația lor, la programa de învățământ, corpul didactic, manuale didactice, control, etc.
4. Chirică Gheorghe, Preotul, *Unde coace bubă cu turburătorii stilisti în Vieța Monahală*, I, (1933), p. 263-268.—Cuibul turburătorilor stilisti e în schitul românesc Prodromul dela sf. Munte Athos,—constatări făcute de autor, cu prilejul unei călătorii în vara trecută la sf. Munte.
5. Chiricuță T., Pr., *Personalitatea în Fântâna Darurilor*, V, (1933, p. 306-309.
6. Chiricuță T., Pr., *Același Staul, dar nu aceiași închinători în Fântâna Darurilor*, V, (1933), p. 285-288.—La staulul din Betleem vin azi să se înfățișeze cele trei confesiuni: romană, ortodoxia și protestantismul și după ele ceata sectelor protestante. Mântuitorul privește trist, muștrător și închinarea lor n'o primește. Fiindcă lipsește lucrul esențial: înfrățirea și dragostea, care a fost înlocuită cu ura. Porunca de acum a Domnului e să restabilim dragostea și inițiativa trebuie să plece dela cel mai bogat în har și în cunoașterea de Dumnezeu. Numai că, adăogăm noi, ortodoxia n'a urf niciodată pe eretici ca oameni, ci erezia. Toleranța proverbială a ro-

mânului ortodox, adesea socotită ca egalitatea stabilită de autoritate și claritatea, că nici o Biserică nu poate să...

7. Colan Nicolae, Pr., *Revista Teologică*, XXIII, (1933), p. 1-2, cu prilejul împlinirii a 60 de ani de existență a Bisericii Ardealului. Sărbătorile prilejului se sărbătorează cu aceea că pilda...

„Invățătură și folos duhovnicesc de el: 1) e în parte făuritorul și organizatorul conștiinței și ființelor mitropoliei ortodoxe bisericești care-i poartă numele și scoaterea în evidență a prilejului mitropolitul Șaguna a înființat ziarul „Telegraful Român“ și pentru poporul român. Fie-i pomenește...”

8. Dianescu N. I., *Creștină*, I, (1933-1934), Nr. 1, anul precedent, au apărut în care cum se oglindește în Colindă minunilor: Inomenirea lui Dumnezeu, în plus o înțelegere...

9. Hirotonia întru Arhiepiscopie în *Foaia Diecezană*, XI, Nr. 1, din acest număr.

10. Hodoreabă N., Pr., *Dovei*, IX, (1933), p. 319-320. Un cântăreț cu șapte ani de vârsta și 750 lunar. Iar azi, abia 310...

11. Iordăchescu Valeriu, *Viitorul*, XXII, (1934), Nr. 1, lității alegerii de episcop delimitat ricesc în 20 Octomvrie 1933...

12. Leuștean Tem., Pr., *Arhiepiscopul*, (1933-1934), p. 97-98. Amintiri...

13. Mihăileanu M., *Argomentul Ortodox* XIV, (1933), p. 1-2.

14. Mihailidos Evgheni, *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀδελφότης καὶ Ἐκκλησιαστικὴ Γλώσσα καὶ Ἐκκλησιαστικὴ Λογική* din Atena și Tesalonice pentru arabă), în *Ἐκκλ. Φάρος*, XXIII, (1933), p. 1-2. Căută bibliografie cu privire cercetează dezvoltarea acestor nume ale arabiștilor mai de departe, Anglia, Rusia, Japonia și crările apărute în diferite limbi și sebi eleniștilor prin cunoașterea...

mânului ortodox, adesea socotită drept slăbiciune, e dovadă neclintită. Deci egalitatea stabilită de autor e greu de admis; fiindcă poate duce la concluzia, că nici o Biserică nu posedă adevărul lui Hristos integral.

7. Colan Nicolae, Prof., *Pomenirea Mitropolitului Andrei Șaguna în Revista Teologică*, XXIII, (1933), p. 381-386.—E cuvântul rostit de autor cu prilejul împlinirii a 60 de ani dela moartea acestui mare ierarh al bisericii Ardealului. Sărbătorirea a 60 de ani, lucru neobișnuit, se motivează cu aceea că pilda vieții mitropolitului Andrei Șaguna este spre „invățătură și folos duhovnicesc“. Apoi se enumără actele mari săvârșite de el: 1) e în parte făuritorul mișcării de pe Câmpia Libertății din 1848; 2) e organizatorul conștiinței naționale luptătoare din Ardeal; 3) e reînființatorul mitropoliei ortodoxe a Românilor din Ardeal și autorul legii bisericești care-i poartă numele. Temeiul cuvântării autorului este tocmai scoaterea în evidență a principiilor acestei legi. In ordinea culturală mitropolitul Șaguna a înființat Seminarul teologic, Tipografia arhidiecezană, ziarul „Telegraful Român“ și Asociația pentru literatura română și cultura poporului român. Fie-i pomenirea vecinică!

8. Dianescu N. I., *Crăciunul în literatura noastră populară în Viața Creștină*, I, (1933-1934), Nr. 6-7.—Cu prilejul sărbătorilor Crăciunului din anul precedent, au apărut în presă o seamă de articole în privința felului cum se oglindește în Colindele și obiceiurile de Crăciun această minune a minunilor: Inomenirea lui Dumnezeu. Articolul face parte din această categorie, în plus o înțelegere mai duhovnicească a problemei.

9. Hirotonia întru Arhieru a I. P. C. Arhimandrit Dr. Vasile Lăzărescu în *Foaia Diecezană*, XLIX, (1934), Nr. 1.—Vezi și cronica noastră internă din acest număr.

10. Hodoreabă N., Pr., *Din necazurile cântăreților în Mitropolia Moldovei*, IX, (1933), p. 319-320.—E vorba de salariile cântăreților bisericești. Un cântăreț cu șapte ani de serviciu, fără gradație, primea în 1931, lei 750 lunar. Iar azi, abia 310 lei! La oraș.

11. Iordăchescu Valeriu, Pr. Prof., *Alegerea episcopului dela Ismail în Văitorul*, XXII, (1934), Nr. 1-2.—Considerațiuni judicioase asupra nelegalității alegerii de episcop dela Ismail, efectuată de Colegiul electoral bisericesc în 20 Octomvrie 1933 și pe care Sf. Sinod a infirmat-o.

12. Leuștean Tem., Pr., *Crăciunul din 1916 în Măna Mântuitoare*, II, (1933-1934), p. 97-98. Amintiri din vremea războiului.

13. Mihăileanu M., *Argintul și covoarele din biserici la mezat!* în *Păstorul Ortodox* XIV, (1933), p. 373-375. † T. S.

14. Mihailidos Evghenie, Ἰπόμνημα πρὸς τὰς συγκλήτους τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης περὶ ἰδρύσεως ἐν αὐτοῖς ἔδρας Ἀραβικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας (Memoriu către senatele Universităților din Atena și Tesalonic pentru înființarea catedrelor de limba și literatura arabă), în Ἑκκλ. Φάρος, XXXII, (1933), p. 511-542. — Lucrare de bogată bibliografie cu privire la studiile de limba și literatura arabă. Se cercetează dezvoltarea acestor studii din ultimele opt veacuri și se dă numele arabiștilor mai de seamă din: Franța, Germania, Austria, Olanda, Anglia, Rusia, Japonia, Italia și America. Sunt arătate apoi lucrările apărute în diferite limbi și orizonturile noi ce se deschid în deosebi eleniștilor prin cunoașterea istoriei și filologiei arabe.

15. Mihailidos Evghenie, Κλεις „Ἐκκλησιαστικοῦ Φάρου“ ἕτοι: Ἐβρε-
τῆριον τῶν τριάκοντα τόμων τοῦ 1908—1932 (Cheia „Farului bisericesc“,
adică indicele celor 30 volume dela 1908—1932), Alexandria, 1933.
— Directorul Revistei *Farul bisericesc* din Alexandria a pus la înde-
mâna cercetătorilor o călăuză bine alcătuită și ușor de mănuit. Cei cari
cunosc greutatea de a folosi o revistă, mai ales străină, când nu ești ajut-
tat de un indice, vor prețui această lucrare și vor lăuda pe autorul ei.

Intocmirea volumului este următoarea: Se dă mai întâi o listă de toți
colaboratorii revistei dela 1908-1932, iar după asta cuprinsul fiecărui vo-
lum din cele 30 apărute până acum. Partea principală o formează apoi in-
dicele de nume proprii, autori și lucrări. G. I. M.

16. Papadopoulos Hristostom, Ἡ διόρθωσις τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου
(Indreptarea calendarului Iulian), Atena 1933. — Sunt articole publicate
în Revista Ἐκκλησία, și în care mitropolitul Atenei caută să restabi-
lească adevărul și istoria de fapt a chestiunii calendarului îndreptat.
Multe lămuriri pline de folos, cu scop să pună capăt frământărilor prea
întăritate de schimbarea calendarului, în Grecia.

17. Papaioanu A. I., Ἡ ἡθικὴ καχεξία τῆς κοινωνίας μας καὶ ἡ δόνα-
μις τῆς θρησκευτικῆς πίστεως (Istovirea societății noastre și puterea cre-
dinței religioase). Atena 1933. G. I. M.

18. Paschia Gh., *Chemare către toți studenții creștini în Oastea Dom-
nului*, V, (1934), Nr. 2.—Apel către studenții creștini, în special către stu-
denții teologi pentru a constitui Asociația misionară ortodoxă „Oastea
Domnului“. Și o eroare: porunca misionară creștină a dat-o Mântuitorul
tuturor celor cu semnul crucii. Aceasta nu e nici exact și nici ortodox.
Fiindcă porunca de a învăța, Mântuitorul a dat-o numai celor „Doispre-
zece“ și, prin ei, urmașilor lor legiuitori: episcopilor.

19. *Semnele Timpului în Renașterea* (Cluj), XII, (1934) Nr. 2.—Un
preot scrie episcopului că nu are cu ce trăi. Salariul nu vine la vreme, popo-
rul sărac nu ajută cu nimic. Altădată ajută și episcopia și poporul. Azi nu
pot. Pricina: sărăcia, conversiunea datorii și lipsa de credit. Remediul?
„Între astfel de împrejurări se impune, ca și preoții să se gândească la
lozinca „Prin noi înșine“ și să caute alte mijloace pentru existența lor,
câci salariul mic, jertfa credincioșilor dispărută, trebuie înlocuite cu alte
recepte salvatoare“. (Tot *Semnele Timpului în Renașterea* (Cluj) XII,
(1934), Nr. 3). Formula „prin noi înșine“, înseamnă: preotul să-și caute în
alte domenii de activitate, compatibile cu misiunea sa, cele necesare existen-
ței, dacă dărnicia poporânilor a încetat și bugetul statului a secătuit.
Aceste domenii ar fi: agricultură, pomicultură, creșterea vitelor, cores-
pondent la ziare, scriitor în cancelariile locale, etc. „Iată că lozinca *Prin
noi înșine* — încheie articolul — ne scoate și din tutela statului și din
mila credincioșilor“. † T. S.

20. Siskos Antim, Arhim., Ἡ διοικητικὴ ὀργάνωσις τῆς Ὁρθοδόξου
Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας Ἀμερικῆς βόρειου καὶ Νοτίου (Organizarea ad-
ministrativă a bisericii grecești din America de Nord și de Sud), în Ἐκκλ.
Φάρος, XXXI, (1933), p. 569-581. — Știri bune asupra felului cum este
organizată biserica grecească de peste ocean și mai ales asupra mijloa-
celor folosite pentru susținerea ei. Sunt lucruri care cinstesc pe arhiepiscopul
grec Atenagora și o dovadă de ce se poate face acolo unde găsești
sprijin și înțelegere. G. I. M.

21. Streche I. Vasile, 1933-1934, Supliment la J
gan de presă informativ
publicațiilor mari și simi

22. Tudor Popescu,
(1934), Nr. 1.—Necrolog
tut clerici uniati, cum și j
movarea intereselor uniati

23. Uros-Doloveanu
(1934), Nr. 2.—Considera
buna lui întrebuintare p

24. † Vartolomeu E
terea, XII, (1933), p. 415-
tele partidelor politice, ră
toli ai Domnului și pildă

25. † Vartolomeu, I
venită? în *Renașterea*, XI
torul, este încă departe d
vieții românești, după cu
fletești Statul nu numai
ortodoxă, ba dimpotrivă,
sectelor.

26. Veniamin, *Preo
manului*, XI, (1934), p. 1-
nului trecut au aruncat și
Autorul, ce se ascunde :
logică strânsă și o judec
chestiunea la punct.

27. Basarabin A. V
XIII, (1934), p. 26-28 —
se poate dovedi, că Dumir
apostolic.

28. Lebediev E., *Cz
Apostola Jana syna Zab
persoană, afară de Apos
(1933), p. 96-121.*

Comparând diferite
sebiu de Cesarea, Papias
Policrat, Irineu al Lugdun
nului) E. L. face dovada c
aceeași persoană și că în
blemă în chip negativ. e
lămurite (d. ex. ale lui P
botărită mai dinainte. In
radă — afirmă autorul —
existența unui presviter I

ortodoxă Română

“ἡμετέριον ἔργον ἐκκλησιαστικόν”,
Alexandria, 1933.

a pus la îndemnănit. Cei cari
ând nu ești ajupe autorul ei.

îi o listă de toți
răsul fiecărui vor
ormează apoi in
G. I. M.

νοῦ ἡμερολογίου
rticole publicate
aută să restabi
rului îndreptat.
umântărilor prea

μας καὶ ἡ δύνα
și puterea cre
G. I. M.

i în Oastea Dom
pecial către stu
rtodoxă „Oastea
at-o Mântuitorul
și nici ortodox.
celor „Doispre-

1934) Nr. 2.—Un

la vreme, popo
i poporul. Azi nu

redit. Remedii?

se gândească la
ru existența lor,

înlocuite cu alte
rea (Cluj) XII,

tul să-și caute în
le necesare exist

utului a secătuit.
a vitelor, cores-

că lozinca Prin
a statului și din

† T. S.

ἡ Ὀρθόδοξος
Organizarea ad-

e Sud), in Ἑλλ.
felului cum este

s asupra mijloa
tesc pe arhiepis-

colo unde găsești
G. I. M.

21. **Streche I. Vasile, Pr.**, *Presa bisericească în Chemarea Noastră*, 1933-1934, Supliment la *Mâna Mântuitoare*.—Expune necesitatea unui organ de presă informativă, de edificare și propagandă creștină în genul publicațiilor mari și similare din străinătate.

22. **Tudor Popescu, Moartea canonicului I. Coltor în Viitorul**, XXII, (1934), Nr. 1.—Necrolog tare, dar just, unde se evidențiază calitățile acestui cleric uniatic, cum și pasiunea pe care, ca om politic, a pus-o în promovarea intereselor uniației în țara noastră.

23. **Uros-Doloveanu A., Pr.**, *Fuga timpului în Foaia Diecezană*, XLIX, (1934), Nr. 2.—Considerațiuni asupra nestatorniciei timpului și indemn la buna lui întrebuițare pentru desăvârșirea duhovnicească.

24. † **Vartolomeu, Episcop**, *Biserica și frământările politice în Renașterea*, XII, (1933), p. 418-492.—Sfătuire către preoți să se retragă din luptele partidelor politice, rămânând ceea ce sunt prin chemare și har: apostoli ai Domnului și pildă a vieții morale și religioase creștine.

25. † **Vartolomeu, Episcop**, *Iși îndeplinește Statul nostru menirea cuvenită?* în *Renașterea*, XIII, (1934), p. 1-4.—Statul nostru modern, zice autorul, este încă departe de a împăca, mai ales aspirațiunile sufletești ale vieții românești, după cum nici nevoile economice și culturale. În cele sufletești Statul nu numai că nu-și face datoria față de marea majoritate ortodoxă, ba dimpotrivă, el dă mai multă atenție cultelor minoritare și sectelor.

26. **Veniamin, Preoțimea noastră și „Garda de Fier“** în *Cronica Romanului*, XI, (1934), p. 1-3.—Evenimentele tragice politice dela sfârșitul anului trecut au aruncat și asupra preoțimii un val de acuzații neîntemeiate. Autorul, ce se ascunde sub pseudonimul „Veniamin“, izbutește printr'o logică strânsă și o judecată clară, să sfârșime aceste acuzații și să pună chestiunea la punct.
† T. S.

TEOLOGIE BIBLICĂ

27. **Basarabin A. V., Pr.**, *De ce serbăm Dumineca?* în *Renașterea* XIII, (1934), p. 26-28 — Se indică locurile, mai ales din N. T. din care se poate dovedi, că Dumineca a fost aleasă ca zi de odihnă încă din timpul apostolic.

28. **Lebediev E.**, *Czy istniał Prezbiter Jan, jako osobistosc, rozna od Apostola Jana syna Zabedeusza?* (A existat oare un presviter Ioan, ca persoană, afară de Apostolul Ioan, fiul lui Zevedei?) în *ΕΛΛΗΣ*, VII, (1933), p. 96-121.

Comparând diferite date, extrase din vechea literatură creștină (Eusebiu de Cesarea, Papias de Ierapolis, Policarp al Smirnei, Iustin Martirul, Policrat, Irineu al Lugdunului, Clement Alexandrinul, Dionisie Alexandrinul) E. L. face dovada că presviterul Ioan și Apostolul Ioan sunt una și aceeași persoană și că învățații, care se încearcă să deslege această problemă în chip negativ, explică în chip tendențios unele date, nu tocmai lămurite (d. ex. ale lui Papias), cu scopul de a răspunde la o chestie deja hotărâtă mai dinainte. În cursul secolului al III-lea nu se găsește nici o dovadă — afirmă autorul — care ar putea să probeze cu deplină siguranță existența unui presviter Ioan, ce ar putea întări părerea lui Eusebiu din

Cezarea, ca și pe a altor critici ai vremurilor noastre, anume că presviterul Ioan și Apostolul Ioan ar fi două persoane deosebite. (După rezumatul în l. franceză).

29. Zaharulis G., *Αἱ τρεῖς συστάσεις τοῦ Παύλου* (Cele trei recomandări ale Apostolului Pavel) în *Πάνθεος*, XXVI (1934), pp. 7—9.

Este vorba despre recomandările făcute de apostolul Pavel către Tit episcopul Cretei, cuprinse în epistolă, cap. III, 8-11, dându-se o scurtă lămurire asupra înțelesului pe care-l au.

G. I. M.

TEOLOGIA SISTEMATICĂ.

30. Basdekas Ilarion, Arhim., *O Tradycji Swietej* (Despre Sfânta Tradiție) în *ΕΛΠΙΣ*, VII, 1, (1933), p. 38-55.

Articolul, lecție inaugurală pronunțată de autor în ziua de 9 Decembrie 1932 în aula Universității din Varșovia, înfățișează unul din izvoarele Revelației Dumnezești: Sfânta Tradiție. Sfânta Tradiție slujește drept mărturie infailibilă, autoritară și invariabilă a învățaturii creștine, este recunoscută unanim și permanent de Biserica ecumenică și se păstrează sub această formă și prin lucrarea Sfântului Duh la Sfinții Părinți, în formulele soboarelor episcopilor și în practica Bisericii. De unde urmează că: 1) Pe lângă Sfânta Scriptură suntem datori să recunoaștem și Sfânta Tradiție ca izvor al Revelației dumnezești — izvor independent, inspirat de Dumnezeu și prin aceasta chiar conform cu Sfânta Scriptură; 2) Sfânta Tradiție s'a păstrat și se păstrează în toată întinderea ei, liberă de orice ideie novatoare, în conștiința Bisericii ecumenice; 3) Sfânta Tradiție trebuie comentată și complectată cu ajutorul Sfintei Scripturi; 4) Sfânta Tradiție are o importanță covârșitoare în activitatea dogmatică a Bisericii, precum și pentru doctrina dogmatică în genere, și 5) Afară de importanța teoretică, Sfânta Tradiție are și o foarte mare însemnătate practică în viața morală și religioasă a creștinilor. (După rezumatul în l. franceză).

31. Bulgakov Sergius, *By Jacob's Well* (La Puțul lui Iacov), în *The Journal of the Fellowship of St. Alban and St. Sergius*, Nr. 22, (1933), London, p. 7-17.

Vocabularul Noului Testament cuprinde adesea expresiunea „biserică” și „biserici”. Prima exprimă unitatea mistică a Bisericii ca trupul lui Hristos, a doua reprezintă comunitățile specific locale în care se înfăptuiește viața duhovnicească. Azi avem aceleași expresiuni, dar nu cu acest înțeles, ci ca Confesiuni deosebite. Admitem că numirea de „biserici” ne supără, fiindcă noi credem că nu există decât o Biserică, — Biserica Ortodoxă și tot ceea ce este în afară de Ortodoxie nu e Biserică. Totuși aceste „ne-biserici” aparțin „Bisericii”, pentru că aceste biserici sunt deosebite de lumea necreștină. Convorbirea Domnului cu Samarineanca la Puțul lui Iacov (Ioan IV) ne dă o solemnă mărturie despre Biserica universală. Și azi stăm la Puțul lui Iacov și întrebăm pe Iisus: unde și cum trebuie să ne închinăm Domnului? Și nu e îngăduit nici unei singure Biserici să ignoreze lumea creștină din afară de granițele sale. Fiindcă ereziile și schismele sunt numai înăuntrul Bisericii; păgânii și oamenii de alte credințe nu sunt pentru noi eretici ori schismatici. Deci Biserica e una, numai participarea la această unitate variază în grad și adâncime.

Legătura dintre o siune provocată de lupta a dragostei Bisericii. Spticilor” și „schismaticilor” a despărțit Apusul de P. de devastare. Infăptuirea și nici nu se admite a nu altfel decât noi. Această zele pozitive ale unui 1) *Rugăciunea*. Unitatea confesiuni, în biserici și ea trebuie să se întemeie invocat și chemat de toți la cer, orice barieră din ne putem ruga împreună cșilor în relație cu prote fiindcă ortodocșii sunt si dinea lor. Și dacă o fac. fi obligă și pe ei la acea comunitatea de cult cu răcire a vieții noastre o Scriptură e proprietatea dresează ei numai cu suz meze pe o cale falsă, c tanța Tradițiunii nu treb al Cuvântului lui Dumne borică” (Tradiție. legerea Scripturii e dată creștin care trăiește în B Hristos, care este simu diferite Hristologice e tine, chiar de ar exista c Domnul și în străduința misticilor și experiența l toate acestea unitate creș mai mult neînțelegerile d tină. Teologia simbolică t tivă”, deci „denunțatoriu mitor caracteristice ale v în întregime omului, care Azi nu se mai poate acea general al cuvântului, c erezie specială, care să-ă să fim în stare să-i dete există azi erezii ale vieții a vieții sau parțialitate: manieism, sau nestorian din care rezultă practic toți sunt eretici în difer

anume că presvite-
e. (După rezumatul
† T. S.
,) (Cele trei reco-
34), pp. 7—9.
olul Pavel către Tit
indu-se o scurtă lă-
G. I. M.

(Despre Sfânta Tra-

în ziua de 9 Decem-
ază unul din izvoa-
adiție slujește drept
ături creștine, este
ică și se păstrează
Sfinții Părinți, în
i. De unde urmează
răsunăm și Sfânta
independent, inspi-
fânta Scriptură; 2)
intinderea ei, liberă
ice; 3) Sfânta Tra-
fintei Scripturi; 4)
vitătea dogmatică a
ere, și 5) Afară de
mare însemnătate
După rezumatul în l.

ul lui Iacov), în *The*
ius, Nr. 22, (1933),

ca expresiunea „bi-
a Bisericii ca trupul
ocale în care se în-
presiuni, dar nu cu
i numirea de „bise-
it o Biserică, — Bi-
doxie nu e Biserică.
i aceste biserici sunt
ri cu Samarineanca
e despre Biserica u-
e Iisus: unde și cum
ici unei singure Bi-
le sale. Fiindcă ere-
ii și oamenii de alte
Deci Biserica e una,
ad și adâncime.

Legătura dintre ortodocși și neortodocși are două aspecte: o repu-
siune provocată de lupta între adevăr și neadevăr și o atracție mutuală
a dragostei Bisericii. Spiritul de diviziune e caracteristic nu numai „ere-
ticilor“ și „schismaticilor“; fiindcă voința de diviziune e geniul rău, care
a despărțit Apusul de Răsărit, și care își urmărește incontinuu opera lui
de devastare. Infăptuirea adevărului Bisericii ortodoxe nu se poate tăcea
și nici nu se admite a nu fi revelat celor care nu sunt în adevăr, sau cred
altfel decât noi. Această sarcină e o datorie și de o utilitate practică. Ba-
zele pozitive ale unui „ecumenism“ creștin le avem. Aceste temelii sunt:
1) *Rugăciunea*. Unitatea de rugăciune a creștinilor, aparținând diferitelor
confesiuni, în biserici și în afară, e din ce-în-ce mai stăruitoare acum. Dar
ea trebuie să se întemeieze dogmatic pe faptul că Numele Domnului este
invocat și chemat de toți creștinii. Pe acest temelii când ridicăm ochii noștri
la cer, orice barieră dispăre. Dar realitatea nu e așa. Cu protestanții nu
ne putem ruga împreună la Maica Domnului și la Sfinți. Poziția ortodo-
csilor în relație cu protestanții e în special nefavorabilă în cazul acesta;
fiindcă ortodocșii sunt siliți să se minimizeze, să lăpede ceva din plenu-
dinea lor. Și dacă o fac, trebuie privită ca o jertfă de dragoste, fapt care
li obligă și pe ei la aceeași jertfă; nu să tăgăduiască credința noastră. În
comunitatea de cult cu ne-ortodocșii nu trebuie să rezulte niciun fel de să-
răcire a vieții noastre de rugăciune. 2) *Cuvântul lui Dumnezeu*. Sfânta
Scriptură e proprietatea comună a întregii lumi creștine. Dar cine se a-
dresează ei numai cu suflet individual e inclinat să minimizeze, să indru-
meze pe o cale falsă, corecta înțelegere despre Sfânta Tradiție. Importan-
ța Tradițiunii nu trebuie să excludă, ci să fie un răspuns direct și actual
al Cuvântului lui Dumnezeu, care e numai în Biserică, în conștiința „so-
bornicească“ (Tradițiune), nu în tâlcuirea personală. Adevărul e că înțe-
legerea Scripturii e dată numai în Biserică. 3) *Vieța duhovnicească*. Un
creștin care trăiește în Biserică, în mod necesar, are o viață personală în
Hristos, care este simultan și personală și a „Bisericii“. Unde nu există
diferențe Hristologice e câmpul cel mai întins al credinței comune creș-
tine, chiar de ar exista divergențe dogmatice actuale. În dragostea către
Domnul și în străduința spre el toți creștinii sunt una. De aceea limbajul
misticilor și experiența lor este comună tuturor și înțeleasă de toți. Cu
toate acestea unitate creștină nu este. Din nenorocire tindem să promovăm
mai mult neînțelegerile dogmatice decât moștenirea noastră comună creș-
tină. Teologia simbolică tinde din ce în ce mai mult să devină „compara-
tivă“, deci „denunțatorie“. Definiția „eretic“, aplicabilă real numai anu-
mitor caracteristice ale unei lumi speciale, s'a aplicat în istoria Bisericii
în întregime omului, care e complect anatemitizat pentru o erezie oarecare.
Azi nu se mai poate acest lucru, pentru că *nu mai există eretici în înțelesul*
general al cuvântului, ci numai într'un sens particular și special. Există
erezie specială, care sărăcește azi viața spirituală fără a o distruge, fără
să fim în stare să-i determinăm întinderea. Pe lângă erezia intelectuală
există azi erezii ale vieții, constând nu numai din păcat, ci și ca deficiență
a vieții sau parțialitate: monofizitism practic, spritualism dohetic sau
maniheism, sau nestorianism prin separarea celor două naturi în Hristos,
din care rezultă practic „secularizarea“ culturii. Deci în înțelesul acesta
toți sunt eretici în diferite feluri. Aceasta însă nu însemnează că Orto-

doxie și ortodocsi nu mai există, ci numai că erezia, ca diviziune, există numai în limitele Bisericii și implică o sărăcire a vieții în Biserică. Inșă numai ca deosebiri, împotriva căror disciplina se impune, nu însă împotriva întregii Biserici. Prin urmare, fiindcă erezia este numai o pagubă parțială, putem avea legături cu ereticii, nu în erezie, ci în ceea ce avem comun ortodox. De ex.: deși romano-catolicii au o doctrină incorectă despre Filioque, totuși Biserica romană n'a încetat să creadă în lucrarea mântuitoare a Domnului, nici în Tainele Bisericii. Deci toți creștinii trebuie să se întâlnească nu numai pe drumurile care-i separă, ci și pe cele unde se înțeleg. 4) *Sfintele Taine constituiesc* domeniul unde creștinii se separă efectiv mai mult. Intre ortodocsi și romano-catolici de o parte, și între protestantism, bariera cea mai serioasă e lipsa, la cei din urmă, a preoției valide de succesiune apostolică. Acum în majoritatea creștinătății, cu toate deosebirile teologice, recunoașterea Tainelor se mărturisește. Despre eficacitatea Tainelor în diferitele comunități bisericești deși canonic suntem divizați cu Biserica romană, dar niciodată n'am încetat să fim într'o invizibilă comuniune sacramentală. Eficacitatea sacramentelor pe bază canonică nu poate fi tăgăduită decât numai în cazul când se admite ca esențială condiția acceptării obedienței și jurisdicțiunii Papei, pentru a aparține Bisericii. Inșă aceasta nu e admisă nici chiar de romano-catolici, cari recunosc efectiv validitatea Tainelor în ortodoxie. Se poate deci zice că părțile divizate ale Bisericii, unde există succesiune apostolică, sunt invizibil, tainic unite prin taine vizibile, deși mutual ele sunt inaccesibile. Se poate vorbi de „Taine“ în protestantism? Răspunsul este nu numai negativ. Botezul protestant e recunoscut, fapt de o extraordinară însemnătate. Că mărturisește legătura cu protestanții, socotind taina aceasta ca naștere spirituală în Biserică, ca creștini și membrii ai unui trup al lui Hristos. In sensul acesta botezul este potențial pentru toate tainele următoare. Dar lipsa celorlalte taine în special a preoției face ca însuși botezul să aibă numai o existență parțială. Fără de preoție validă nu poate fi comuniune sacramentală (afară de botez) cu protestanții. Prin urmare aceasta este bariera peste care protestantismul trebuie să pășească, restabilind o hirotonie ierarhică apostolică. Barieră care nu există între părțile divizate ale Bisericii, care au succesiune apostolică: Ortodocsi, romano-catolici și vechile Biserici răsăritene, Biserici deși despărțite, dar pentru că au hirotonie, vieța lor sacramentală nu este împărțită. O complectă reuniune, confrăție sacramentală trebuie precedată printr'o înțelegere dogmatică preliminară. Sfântul Duh poate face nu numai ca această reuniune să nu fie prea depărtată, dar deja ea există ca un fapt care se pretinde numai înfăptuit. Unirea între Apus și Răsărit e posibilă printr'o unire în jurul Altarului, celebrând Sf. Euharistie prin preoția lor, după care unitatea dogmatică se va îndeplini. Deci o înțelegere reciprocă în ceea ce ne desparte e posibilă însă în conglăsuire cu „In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus charitas“.

† T. S.

32. **Bulgakov Serghie, Preot**, *Агнецъ Божій, О Богочеловѣчествѣ* (Mielul lui Dumnezeu, Despre Theantropie). Partea I, Paris, YMCA-Press, 1933, p. 468.

Până ce timpul ne va îngădui să dăm un rezumat mai larg al acestei lucrări grea de idei și sugestivă, prezentăm, în cele ce urmează, un rezumat sumar, făcut de însuși autorul acestei opere.

Ideia fundamentală — adică unificarea unității; iar mai departe, acesta, problema pe care halchidonică. Astfel, teismului, cât și împotriva torului este hristologică: ce presupune ea pentru introducere vastă patrologică pusă de Apolină drină (sf. Ciril) și Anac etc., aci se alătură într' primă dialectic, ca teză mul naturilor in Hristo halchidonice despre duală avem numai o sinteză dogmă getarea teologică e pământ, în învățătura de Logos, este numai o calism și nu poate să schinul nu introduce ideii sorii săi. Certele monoteismenic, se mișcă pe pe doctrina hristologică. E mai concretă despre duală cu toate lucrările sf. M într'o lumină insuficientă niul hristologiei; iar Hristos, rămâne în soarta actuală.

Intrebarea fundamentală poate înțelege unirea ca tr'un singur hipostas al de dogma halchidonică, schimbat, nedespărțit, ci și halchidonicul de complect hotărât și descriunea lui Dumnezeu ca sau *ὁμοία* care este revelațiunea Dumnezeirii: totunitatea, este plină tine și realitatea. ca Fr lui Dumnezeu și. in ace autorevelațiune a Dumr tului hipostas; adică se tas îndreptat nemijlocat rează și, în aceeași măs bele hipostasuri descopă părțită a Sfintei Treim realissimum“, ca lume d

ortodoxă Română

iziune, există nu-
Biserică. Inșă nu-
u însă împotriva
pagubă parțială,
ce avem comun
rectă despre Fi-
lucrarea mântui-
tinii trebuie să se
: cele unde se în-
ii se separă efec-
e, și între protes-
a preoției valide
ții, cu toate deo-
Despre eficaci-
nonic suntem di-
fim într'o invi-
elor pe bază ca-
e admite ca esen-
i, pentru a apar-
iano-catolici, cari
ate deci zice că
stolică, sunt invi-
t inaccesibile. Se
: nu numai nega-
ară însemnătate.

aceasta ca naș-
trup al lui Hris-
ainele următoare.
și botezul să aibă
ate fi comuniune
are aceasta este
restabilind o hi-
e părțile divizate
omano-catolici și
entru că au hiro-
nplectă reuniune,
egere dogmatică
astă reuniune să
e se pretinde nu-
printr'o unire în
r, după care uni-
procă în ceea ce
iis unitas, în du-
† T. S.

гогочеловѣчествѣ
ris, YMCA-Press,

mai larg al acestei
rmează, un rezu-

Ideia fundamentală călăuzitoare a hristologiei autorului este Thean-
tropa, — adică unificarea desăvârșită în Hristos a Dumnezeirii și a Uma-
nității; iar mai departe, și în genere, a lui Dumnezeu și a lumii. În sensul
acesta, problema pe care și-o pune autorul e: să construiască teologia
halchidonică. Astfel, tendința lui este egal îndreptată atât împotriva pan-
teismului, cât și împotriva transcendentalismului protestant. Problema au-
torului este hristologică: cum, adică, *e cu puțință* întruparea de Dumnezeu,
ce presupune ea pentru sine și ce cuprinde în sine? Autorul începe cu o
introducere vastă patologică. El află pentru prima oară problema hris-
tologică pusă de Apolinarie din Laodiceia. După el vin școalele Alexan-
drină (sf. Ciril) și Antiohiană (Teodor din Mopsuestia, Nestorie, Teodorit,
etc., aci se alătură într'un sens cunoscut și papa Leon cel Mare), cari ex-
primă dialectic, ca teză și antiteză, învățăturile despre unitatea și dualis-
mul naturilor în Hristos. Antiteticul acesta e biruit de *sinteza* dogmei
halchidonice despre dualismul naturilor într'un singur hipostas. Inșă aci
avem numai o sinteză dogmatică, nu și teologică, în căutarea căreia cu-
getarea teologică e până în ziua de azi. Incercarea ei la Leontie din Bi-
zanț, în învățatura despre „en-hipostasierea“ celor două naturi de către
Logos, este numai o construcție scolastică formală, îmbibată de arsitote-
lism și nu poate să satisfacă gândirea contemporană. Sf. Ioan Damas-
chinul nu introduce idei noi în hristologie, ci rezumă numai pe predece-
sorii săi. Certele monotelitice și ditelitice, ca și hoărîrea sinodului IV i-
cumenic, se mișcă pe planul teologiei precedente și nu împing mai departe
doctrina hristologică. Ele dau formulei halchidonice numai o exprimare
mai concretă despre dualismul atât al naturilor cât și al voințelor, dar,
cu toate lucrările sf. Maxim Mărturisitorul, lasă teologicește chestiunea
într'o lumină insuficientă. Aci se întrerupe cugetarea creatoare în dome-
niul hristologiei; iar sinteza teologică dorită, în învățatura despre Hris-
tos, rămâne în soarta viitorului și, în deosebi, în soarta epocii noastre
actuale.

Intrebarea fundamentală despre hristologie se pune așa: cum se
poate înțelege unirea celor două naturi, Dumnezeiască și omenească, în-
tr'un singur hipostas al Logosului — nu numai negativ, cum e formulată
de dogma halchidonică, — de patru ori *nu*: neîmpărțit, necontopit, ne-
schimbat, nedespărțit, ci și pozitiv? Ce fel e, — nu numai halchidonicul
nu, ci și halchidonicul *da*? Autorul, în construirea hristologiei, se razimă
complet hotărît și descoperit pe sofologie, — pe învățatura despre înțelep-
ciunea lui Dumnezeu cea veșnică și cea creată. Sfânta Treime are natură
sau *οὐσία* care este nu numai adâncimea nesecată a vieții, ci și autore-
velațiunea Dumnezeirii; — în acest sens *οὐσία*, este și Sofie. Sofia este
totunitatea, este plinătatea imaginilor ideale ale Logosului, cărora apar-
ține și realitatea, ca Frumos în Duhul Sfânt. Sofia este plenitudinea vieții
lui Dumnezeu și, în acest înțeles, ea este lumea Dumnezeiască. Sofia, ca
autorevelațiune a Dumnezeirii, nu este hipostas, ci numai aparține întrei-
tului hipostas; adică se hipostasiază și totodată Logosul apare ca hipos-
tas îndreptat nemișlocit către Sofie. Iar Totul ideal al Logosului se reali-
zează și, în aceeași măsură, se și hipostasiază de Duhul Sfânt, — iar am-
bele hipostasuri descopăr pe Tatăl. Astfel, vieța consubstanțială și nedes-
părțită a Sfintei Treimi se realizează în *οὐσία*, ca Sofie. Ea este „ens
realissimum“, ca lume dumnezeiască, care posedă vecinicia lui Dumnezeu;

este Slava lui Dumnezeu ca fericire dumnezeiască în dragostea trihipostasnică a lui Dumnezeu către propria Sa Dumnezeire. Împreună cu acestea Sofia este Umanitatea dinaintea de veci ca Prototip, după chipul căruia este creat omul și, în acest sens, Logosul este Omul Cereș și în afară de întruparea Sa. Înțelepciunea Dumnezeiască, fiind Prototipul etern al lumii create în Dumnezeu, apare ca un conținut și ca o bază esențială a creațiunii, fiind cufundată în devenire. Lumea Dumnezeiască și lumea creată se raportează între sine ca Sofia eternă și creată. Identice ca bază lumile acestea totuși sunt deosebite după chipul existenței. Cea dintâi este existentă din eternitate în Dumnezeu, a doua, ca izbucnită „din nimic“, este în devenire. Dar și pentru această lume din urmă Sofia este și baza, și pricinuitoare de scop, — entelehia. Lumea creată are punctul central în omul creat după chipul Logosului Dumnezeesc. Omul are duh necreat, purces dela Dumnezeu și chemat de Dumnezeu la existență hipostasnică; are și natura sa, care în organismul său psihosomatic, este lumea, ca Sofie creată. Sofia în Creator și în creațiune constituie acel pod, care unește pe Dumnezeu și omul; și exact în această unitate a ei constă halchidonicul *da*, baza întrupării de Dumnezeu. În Hristos, în calitate de duh hipostasnic necreat, asistă hipostasul al Doilea însuși: Logosul; iar ambele Lui naturi sunt: Sofia Dumnezeiască și Sofia creată; umanitatea cerească și pământescă, — unul și același principiu în două moduri: al plenitudinii Dumnezești și al devenirii create. De aceea ambele naturi se și pot conraporta în mod pozitiv, prin comunicația însușirilor, „communicatio idiomatum“, în adorarea firei create de cea Dumnezeiască. Sofia ca *theantropie* este cea bază ontologică a întrupării de Dumnezeu, care face înțeles modul cum: „Cuvântul trup s'a făcut“ (Ioan I, 3). Din acest punct de vedere capătă importanța sa însăși cea identitate a celor două numiri: *Fiul lui Dumnezeu—Fiul Omului*, aplicate lui Hristos și pe care o avem în Evangheliile despre Dumnezeul om. Unirea a două naturi într'o unică vieță a unei Persoane se poate înțelege numai plecând dela principiul automicșorării (kenosisului) firei Dumnezești în Dumnezeul-om, până la măsura omenească. Însă acest kenosis nu trebuie înțeles ca o părăsire de către Logosul a Dumnezeirei Sale (după cum se tratează în teoriile kenotice), ci ca o lăsare din partea Lui a Slavei Dumnezești, a plenitudinii vieții sofiane prin cufundare în devenire. Călea aceasta de smerenie e parcursă de Hristos până în momentul când firea Lui omenească devine capabilă pentru primirea proslăvirei. În omenirea Logosului primind măsura firei omenești, ca lăsare a plenitudinii vieții și a Slavei Dumnezești, „pogorirea din ceruri“, se exprimă în sensul că granița omenescului apare pentru El în mod real și ca propriul Său hotar. De aceea e de admis autenticitatea și a dezvoltării Lui omenești și a neștiinței și a rugăciunii Lui. În ceea ce privește facerea de minuni, aceasta e privită nu ca o manifestare a puterii Dumnezești asupra lumii, ci numai ca o acțiune a săvârșitorului de minuni purtător de duh, în analogie cu facerea de minuni umană. La lumina ideii acesteia generale, despre cufundarea autoconștiinței Dumnezești până la măsura celei umane, este privit chipul Evanghelic al lui Hristos cu autoconștiința Lui theantropică. Trăsăturile aceleași theantropii apar și în învățătura despre cele trei slujiri ale lui Hristos. În deosebi, în slujirea profetică se manifestă umanitatea, în pu-

terea căreia adevărul Du
ca dela Persoana Sa Du
proorocilor; desigur, covă
ca „rabi“ și „învățător“,
Sa în om și prin om. To
telă Lui, în special facer
roci, în același timp cupr
Insuși și chipul Său thea
fei din dragostea pentru
aparține răscumpărării, c
nezeu e nu numai mijloc
lui la theantropie, la care
creată, Sofie creată, se g
de netrecut, care se adă
mare a ușurinței de pecal
ând pe om, ia asupra Sa
tea Creatorului pentru re
posibilitatea de a se per
din veci El răscumpără
schimbare pecabilă, ridică
Cu aceasta, se descopere
sului celui de al Doilea, ci
nezeul-om, în puterea un
generală, se identifică cu
pățimire face ca al Său p
mânia Tatălui care apăs
sarea de Dumnezeu și mo
tului se săvârșește duhov
se încheie cu moartea. Hi
cește, ca o echivalență a
iadului pentru păcate și
face ca și neexistent, în;
primească în mod liber si
tuire. Pentru această sup
om, Dumnezeu proslăvește
tru primirea proslăvirei
țare, care se săvârșesc de
puterea theantropică core
slăvirea aparține deasem
sisul ca neterminat, care
dreapta Tatălui. Ce mai
Spre deosebire de cele do
ca neterminată, dar conti
vârși în lume, și până ce
tească a lui Hristos e ar
împărătească în Ierusalim
lui Hristos în lume prin sl
simboalele acestei stabilir
și arătată, și până la ver

ostea trihipos-
preună cu a-
după chipul
l Ceresc și în
Prototipul e-
a o bază esen-
mnezeiască și
creată. Iden-
pul existenței.
a, ca izbucnită
în urmă Sofia
ea creată are
eesc. Omul are
u la existență
osomatic, este
itutie acel pod,
ite a ei constă
în calitate de
: Logosul; iar
ă; umanitatea
nuă moduri: al
ambele naturi
rilor, „commu-
ezeiască. Sofia
umnezeu, care
I. 3). Din a-
atitate a celor
Hristos și pe
a două naturi
u plecând dela
în Dumnezeu-
ebue înțeles ca
se tratează în
nezești, a ple-
asta de smere-
omenească de-
osului primind
Slavei Dumne-
nița omenescu-
De aceea e de
inței și a rugă-
e privită nu ca
ai ca o acțiune
facerea de mi-
fundarea auto-
e privit chipul
ică. Trăsăturile
i slujiri ale lui
unitatea, în pu-

terea căreia adevărul Dumnezeesc anunță oamenilor despre Sine dar nu ca dela Persoana Sa Dumnezeiască proprie, ca Dumnezeu, ci după tipul proorocilor; desigur, covârșindu-i pe aceștia, — dar nu ca Dumnezeu, ci ca „rabi“ și „învățător“, ca Dumnezeul-om, care își arată Dumnezeirea Sa în om și prin om. Tot la slujirea profetică se raportează și toate *actele* Lui, în special facerile de minuni, care au fost proprii și altor prooroci, în același timp cuprinsul principal al predicii Sale profetice este El însuși și chipul Său theantropic. În slujirea arhierescă a acceptării jertfei din dragostea pentru Tatăl și pentru oameni, importanța primordială aparține răscumpărării, care se concepe tot ontologic. Intruparea de Dumnezeu e nu numai mijlocul de răscumpărare de păcat, ci și ridicarea omului la theantropie, la care e chemat în creațiune. Totuși, omul fiind ființă creată, Sofie creată, se găsește îndepărtat de Creator printr'o prăpastie de netrecut, care se adâncește și mai mult din cauza păcatului, ca urmare a ușurinței de pecabilitate a făpturii. Iar Dumnezeul-Dragoste, creând pe om, ia asupra Sa în sfatul cel mai dinainte de veci responsabilitatea Creatorului pentru restabilirea făpturii, care din pricina libertății are posibilitatea de a se perverti cu ușurință. Prin jertfa Mielului junghiat din veci El răscumpără și creațiunea aceasta naturală, și ușurința de schimbare pecabilă, ridicând pe theantrop la theantropia predestinată lui. Cu aceasta, se descoperă că răscumpărarea este nu numai actul hipostasului celui de al Doilea, ci și actul solidar al întregii Sfinte Treimi. Dumnezeu-om, în puterea unității naturii Sale omenești cu natura omenească generală, se identifică cu Adam cel Vechiu și prin puterea iubirei de compătimitate face ca al Său propriu păcatul lui Adam cel Vechiu. El primește mânia Tatălui care apasă asupra lui Adam și care atrage după sine lăsmăria de Dumnezeu și moartea. Această primire a păharului morții păcatului se săvârșește duhovnicește în Ghetsemani, iar trupește pe Golgota și se încheie cu moartea. Hristos suferă până la capăt trupește și duhovnicește, ca o echivalență a tuturor păcatelor omenești, a tuturor muncilor iadului pentru păcate și, prin aceasta, desființează puterea păcatului, îl face ca și neexistent, împacă cu Dumnezeu pe oamenii cari vor voi să primească în mod liber și să-și însușească această împăcare, această mântuire. Pentru această supunere la jertfă, prin care Hristos restabilește pe om, Dumnezeu proslăvește pe Hristos și El devine vrednic și capabil pentru primirea proslăvirii. Această din urmă se exprimă în înviere și înălțare, care se săvârșesc de Tatăl prin puterea Sf. Duh, dar laolaltă și prin puterea theantropică corespunzătoare a lui Hristos însuși. De aceea proslăvirea aparține deasemenea slujirii arhieresti și presupune încă kenosisul ca neterminat, care se biruiește definitiv numai prin șederea dreapta Tatălui. Ce mai rămâne dar pentru partea slujirii *Impărătești*? Spre deosebire de cele două precedente, slujirea împărătească se vedește ca neterminată, dar continuă, până ce Impărăția lui Hristos nu se va săvârși în lume, și până ce El nu o va preda Tatălui. Vrednicia împărătească a lui Hristos e arătată numai în mod semnificativ în intrarea Sa împărătească în Ierusalim. Această vrednicie se săvârșește prin puterea lui Hristos în lume prin slujitorii Lui credincioși; iar Apocalipsa cuprinde simboalele acestei stabiliri de împărăție în lume, în același timp ea va fi arătată, și până la venirea sfârșitului în mod simțit pe pământ, mai

înainte de împlinirea veacului acestuia: Părțile cealalte ale lucrării despre Theantropie vor fi consacrate învățături despre Sf. Duh, Ecclesiologie și Eshatologie. (După „autoreferatul“ autorului publicat în *Путь* 1933, Nr. 41, pp. 101-105).

33. **Cosma A. C., Preot, Noi nu credem într'un mântuitor**, în *Măna Anului*, II, (1933-1934), p. 93-94.—Scurte și sugestive considerații asupra poziției negative și materialiste a socialismului în paralelă cu învățătura creștină despre un Mântuitor: Iisus Hristos.

34. **Kulacov Vladimir**, Грѣхъ и страдания по учению Св. Василия Великаго (Păcatul și suferințele după învățătura Sfântului Vasile cel Mare în *ЕАПИС*. VII, 1, (1933), p. 122-192.—Afirmând adevărul că între religie și morală există o legătură strânsă și indisolubilă, că religiunea este temeiul moralei, Kulacov arată că acest adevăr apare foarte evident din scrierile Sfântului Vasile cel Mare, unde se recunoaște desăvârșita importanță a religiei pentru morala omenească, tăria și puterea ei în vieța morală a omenirii.

Răul, după Sfântul Vasile cel Mare, e lepădarea de Dumnezeu (apostasia), uitarea de Dumnezeu și izvorul răului (adică al păcatului). Libera voință a omului e calea care duce și la lumină, la bine, cât și la întunec, la rău și adevărata voință se dezvoltă în lupta neîntreruptă împotriva răului. Pornirile rele ale voinței pot fi învinse prin necazuri și suferințe, care devin o putere binefăcătoare, ce conduce la reînnoire, la renașterea omului și la limpezirea imaginii lui Dumnezeu în sufletul său, fiindcă dreptii se simt fericiți în necazuri și suferințe.

Suferința nu-i nici răul, nici apostasie și nici îndepărtarea de dragostea dumnezeiască. Din potrivă, ea este o binefacere, o binecuvântare, care curățește și luminează adâncurile sufletului omenească și care arde în focul ei ceresc toată pângăriciunea, în vederea pregătirii pentru o altă lume.

(După rezumatul în limba franceză)

35. **Naumescu D., Biserica în Raze de Lumină**, V, (1933), p. 334-340.—E o compilație conștiințioasă după Homeacov și Berdiaev, despre Bisericile apusene: latină și protestantă în raport cu Biserica ortodoxă. Distincțiunile nete și clare, stabilite de acești doi mari cugetători ortodocși, între Ortodoxie de o parte și Bisericile apusene de cealaltă parte, precizează înțelegerea justă a învățăturii despre Biserică, absolut necesară nu numai din punctul de vedere polemic-apologetic din care pornește mai ales Homeacov, ci și din alt punct de vedere: ne cheamă la adevăr chiar și pe mulți dintre noi ortodocșii. Pricina apostasiei unor dintre ai noștri, care s'au lepădat de ortodoxie, trecând la sectele protestante și chiar a simplilor mireni, care se lasă furați așa de ușor de propaganda sectelor, cred că nu e alta, decât lipsa noțiunii precise despre Biserică. Studiile și cercetările de ecclesiologie nu numai că nu sunt de prisos, ba încă sunt foarte necesare și foarte actuale.

36. **Pavel C. Constantin, Originalitatea ideii de Sfințenie la Ruși în Luminătorul**, LXVII, (1934), p. 43-49.—E mai mult o recenzie a tezei de bacalaureat în teologie protestantă: „Ideia rusă de sfințenie după „Viețile“ hagiografice ale sfinților canonizați“, a unei studente protestante trecută la Ortodoxie. Așteptăm publicarea tezei, fiindcă din acest articol recenzie, nu vedem în ce constă originalitatea ideii de sfințenie la Ruși, întru cât datele ce ni se dau nu diferă de loc de restul Ortodoxiei.

37. **Romanov** o *Kosciele*, (Doctrin *ЕАПИС*, VII, 1, tului Irineu al a Sfintei Traditii.

versus Haeresis". membru era in c.blemă o importanță lipsa originalului gr. să afirme primațiaterpretare a textului

Cercetării imp Sfântului Irineu priv că: 1) primațiatul d bește nici decum in Biserici și a episcop este păzitoarea Tra celalalte Biserici.

38. **Țibeianu C** XIV, (1933), p. 351-G. Vasilache, care a *Cuvânt Bun*, VI, 19 plagiat.

39. **Anghelose** I, (1933-1934), Nr. ginea „Cuvântului S

40. **Balcan Sa** Nr. 8-9, p. 21-24.—A capăt al Scripturii ș de exemple.

41. **Boroianu**. (1934), Nr. 19.—Ce Creștinul bun reuseș trucă știe să prețuia dă. In biserică e cor

42. **Воскресен** *Misionarilor Ortodox* toare la adresa bise

a) Referatul in societatea actuală dit și pe deplin moti b) Părintele rudit“;

c) P. C. Arhim tru o imediată orga lor. Sunt pomeniți t

37. **Romanovski Victor, Protoereul, Nauca Sv. Ireneusza Lionskiego o Koscièle,** (Doctrina Sfântului Irineu al Lionului despre Biserică) în *EAHIE*, VII, 1, (1933), p. 143-160. E o expoziție a învățaturii Sfântului Irineu al Lionului despre Biserică, ca păstrătoare infailibilă a Sfintei Tradiții. Anumite extrase din opera Sfântului Irineu „Adversus Haeresis“, unde e vorba despre Biserica latină, al cărui membru era în calitate de episcop al Lionului, au pentru problemă o importanță deosebită. Invățații romano-catolici, profitând de lipsa originalului grec al operilor Sfântului Irineu, cearcă să probeze și să afirme primațiatul Papei Romei, ca și infailibilitatea lui, prin falsă interpretare a textului latin al operelor acestui sfânt Părinte.

Cercetării imparțiale, ca și o interpretare la fel, a textului operelor Sfântului Irineu privitoare la Biserica romană, dau posibilitatea încheierii că: 1) primațiatul de onoare, de care se bucură Biserica Romei, nu vorbește nici decum în favoarea doctrinei catolice despre primațiatul acestei Biserici și a episcopilor ei asupra celorlalte Biserici și 2) Biserica Romei este păzitoarea Tradițiunii apostolice în aceeași măsură în care sunt și celelalte Biserici. (După rezumatul în l. franceză).

38. **Țibeanu C. Gheorghe, Biruiți răul cu binele în Păstorul Ortodox,** XIV, (1933), p. 381-383.—Dacă autorul nu este unul și același cu d-l V. G. Vasilache, care are un articol identic atât ca titlu cât și ca cuprins în *Cuvânt Bun*, VI, (1932), Nr. 23-24, atunci ne găsim în fața unui grosolan plagiat. † T. S.

TEOLOGIA PRACTICĂ.

39. **Angheliescu, Pr., Nașterea Domnului în Viața Creștină** (Brăila), I, (1933-1934), Nr. 6-7.—Reflexiuni asupra întrupării Domnului pe marginea „Cuvântului Sf. Ioan Hrisostom despre Nașterea Domnului“.

40. **Balcan Sava, Pr., Cum citesc adventiștii!..** în *Ingerul*, V, (1933), Nr. 8-9, p. 21-24.—Adventiștii citesc Sf. Scriptură, luând un citat dintr'un capăt al Scripturii și alăturând-l de altul din celălalt capăt. Dă și o seamă de exemple.

41. **Boroianu, Profesor, Să prețuim ceea ce avem în Ortodoxia,** I, (1934), Nr. 19.—Cei ce-și zic creștini să arate credința prin faptele lor. Creștinul bun reușește în calea binelui și a adevărului și a dreptății, pentru că știe să prețuiască cum se cuvine ceea ce bunătatea lui Dumnezeu îi dă. În biserică e comoara și prin biserică învățăm să o prețuim. † T. S.

42. **Боскредное чтение,** XI, (1934), Nr. 1, p. 10, *Congresul General al Misionarilor Ortodoxi Români*, este menționat în aprecieri destul de măgulitoare la adresa bisericii ortodoxe române și referenților respectivi.

a) Referatul *Prea Sfințitului Tit* despre: „Indatoririle misionare în societatea actuală și problema actuală“ este apreciat ca „adânc gândit și pe deplin motivat; a stârnit debateri ample și insufleteite“.

b) Părintele *Pișculescu* este menționat ca un profesor „foarte erudit“;

c) P. C. Arhimandritul *Scriban* „a expus convingător temeiurile“ pentru o imediată organizare a misiunii în mijlocul mahomedanilor și evreilor. Sunt pomeniți toți referenții. Se fâgăduiește publicarea rezoluțiilor.

Pr. *Stelian Iliescu.*

43. Burjacovschi V. Pr., *Referat în Misionarul*, V, (1933), p. 709-728.—Un amănunțit raport asupra activității misionare din biserica noastră în general și asupra Soborului misionarilor ortodocși din Polonia, ținut în zilele de 3-10 Septembrie 1933, în mănăstirea Poceaev, la care a luat parte și o delegație din partea bisericii noastre în frunte cu P. C. Sa. Vezi și *Biserica Ortodoxă Română*, LI, (1933), p. 444-459. † T. S.

44. Carmiris I. N., Τὰ δρησκευτικά ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ (Materiile religioase în școala primară), în *Ἐκκλησία*, XI, (1933), p. 386-387.—Autorul arată, din propriile sale cercetări, lipsa de pregătire religioasă a celor chemați să învețe pe copii carte în școală primară. Este o dovadă că până acum nu s'a dat nicio atenție marelui folos pe care o au, pentru formarea copiilor, materiile religioase. În afară de asta, observă că nu există nicio rânduială în predarea învățământului religios. Pentru vindecarea răului propune următoarele: a) trei ore săptămânale de religie în toate clasele școlii primare; b) să se înmulțească școlile catehetice la toate bisericile și care să fie în strânsă legătură cu școlile primare; c) ținând seamă că cei mai mulți învățători nu au o cultură teologică proprie, spre a preda religia în clasa cincia și a șasea, este de părere că aici să fie lăsată în seama profesorilor de religie sau chiar a preoților. G. I. M.

45. Chiricuță T., Pr., *Iarăși Misionarul în Fântâna Darurilor*, V, (1933), p. 253-256.—Reflecții prilejuite de ultimul Congres al Misionarilor dela Chișinău; și constată că nu avem misionari. Fiindcă Seminarile așa cum le avem nu dau misionari, ci funcționari. Și misionarismul nu trebuie lăsat la voia întâmplării. Numai că citarea pe care o face din Cuvântarea mea, nu e dată exactă nici ca text, nici ca interpretare. Vezi *Misionarul*, V, (1933), p. . . . și în nici un caz nu se referă la misionarii noștri.

46. Chiricuță Toma, Pr., *Evangelii Dumnicale în Ortodoxia*, I, Nr. 18, (1934).—Dă textul Evangheliei cu tâlcuirea ei din duminica după Botezul Domnului. Râvna Pr. T. Ch., ca osârduitor în via Domnului e cunoscută și ultimul său volum de predici adaogă la râvna sa. Ar fi preferabil însă ca pericopele din Sf. Scriptură, precum și textele să fie luate din ediția Sf. Sinod, sau cel puțin pentru N. T. din ediția „Institutului Biblic al Sf. Sinod”. † T. S.

47. Colverachi Ilarion, Arhim., Ποία ἡ χρῆσις καὶ ἡ ἔννοια τῶ λέξεων πρεσβύτερος καὶ διάκονος ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ. în *Ἐκκλ. Φάρος*, XXXI, (1932), p. 299-303. G. I. M.

48. *Circumciziunea, Teofania-Arătarea Dumnezeirii. Glasul răsună și azi. Sf. Ioan Botezătorul și Sfinții Trei Ierarhi în Pace Vouă!* IV, (1934), Nr. 1.—Sfaturi catehetice pentru popor, ca tot ce publică această mică și vioae Foale de zidire creștinească.

49. Comșa Gh. Grigorie, Dr., *Episcopul Aradului, Aprindeți darul lui Dumnezeu. Meditație pentru preoți în Biserica și Școala*, LVIII, (1934), Nr. 2-3.—Tema: Ioan VII, 28-39: Preoția e o chemare. Sfaturi pastorale către preoți în privința chemării lor.

50. Constantin Nicolae, Preot, *Răboj bisericesc în Vieața Creștină*, I, (1933-1934), Nr. 6-7.—Scurte însemnări asupra sărbătorilor și duminicilor din cursul lunilor Decembrie și Ianuarie. Lucru foarte bun pentru popor și nou în publicistica noastră bisericească.

51. Diaconescu S. M., *Protestant Ministries!* în *The Church of England*, XIV, (1933), p. 365-370.

52. Dumphy H. W., *Protestant Ministries!* (Faptă protestanți?) în *The Church of England*, XIV, (1933), p. 365-370. (scris pentru a pune la purtare anglicane și episcopaliene „Iconomiei” în biserica ortodoxă, în legătură cu eredității hirotoniilor necazului scrieri a Prof. Diovanoti (grec.), unde lasă să se înțeleagă ierarhia ei ministrii care (protestanți?) fără rehirotonia bisericești”. Această părere găsit glasuri care să susțină *South India Scheme*) ar fi hirotonire, numai prin *Orthodoxă*, socotind că punctul de riciii ortodoxe. Autorul dă un neconform cu învățătura (canonici) foarte neînțelept a noastră teorie și practică despre „Iconomie”, în privirea glasuri ortodoxe, dela Dossoy, autorul demonstrând a miniștrilor schismatici și fără rehirotonire, sau marea tate — încheie autorul — episcopatului, laolaltă cu o această (succesiune), s'a promis, atât în practica teoretică. „Iconomia” nu poate învățătura dogmatică”. Ar *precis și documentat* *Principle of Economy*, and (1932), p. 99-109.

53. Evstratiadis Sof., în *Imnografie* în *Θεολογία*.

54. Galaction Gal., *Galaction Gal.* în *Fântâna Darurilor*. se poate rezuma. Titlul spune tot. E vorba de schismă, felul, care dau asalt bisericii primenire, nu însă prin re învățătură, devotament și

55. † Gherontie, (Cuvânt) p. 257-268.

56. † Gherontie, De

57. Gheorghe Părin

51. Diaconescu S. Marin, Pr., *Magii din Betleem în Păstorul Ortodox*, XIV, (1933), p. 368-373.

52. Dumphy H. William, Bvd, *Could the Orthodox Church accept Protestant Ministries?* (Poate biserica ortodoxă să accepte pe Miniștrii protestanți?) în *The Christian East*, vol. XIV, (1933), p. 1-7.—Articol scris pentru a pune la punct turburarea produsă în rândurile bisericilor anglicane și episcopaliene din Anglia și America în privința funcțiunii „Iconomieii” în biserica ortodoxă, aplicată în special la recunoașterea validității hirotoniilor necanonice. Turburarea s'a produs din pricina unei scrieri a Prof. Diouvniotis dela Atena, intitulată „Cele șapte Taine” (în grec.), unde lasă să se înțeleagă, că biserica ortodoxă „poate să accepte în ierarhia ei miniștrii care n'au fost hirotoniți canonic (d. p. miniștrii protestanți?) fără rehirotonie, numai prin simplu exercițiu al „Iconomieii” bisericești”. Această părere și-a făcut drum în biserica anglicană și s'au găsit glasuri care să susțină, că biserica anglicană (în legătură cu *The South India Scheme*) ar putea să accepte pe miniștrii protestanți fără rehirotonire, numai prin „Iconomie”, așa cum este înțeleasă în biserica ortodoxă, socotind că punctul de vedere al lui Diouvniotis, este tipic al bisericii ortodoxe. Autorul dă alarma, arătând că acesta e un punct de vedere neconform cu învățătura bisericii ortodoxe și ar fi „pentru noi (anglicani) foarte neînțelept a primi această speculație eretică pentru propria noastră teorie și practică sacramentală”. Și întemeindu-se pe învățătura despre „Iconomie”, în privința special a Hirotoniei, a celor mai autorizate glasuri ortodoxe, dela Dosithei al Ierusalimului și până la Păr. S. Bulgacov, autorul demonstrează imposibilitatea acceptării de către B. O., a miniștrilor schismatici șieretici, unde nu există succesiune apostolică, fără rehirotonire, sau mai bine fără hirotonie din nou. „Absoluta necesitate — încheie autorul — a unei neîntrerupte succesiuni apostolice a episcopatului, laolaltă cu o adevărată (sacramentală) concepțiune despre această (succesiune), s'a menținut la ei (în B. O.) fără șovăire sau compromis, atât în practica lor canonică, precum și în învățătura lor dogmatică. „Iconomia” nu poate fi întrebuițată acolo unde vine în conflict cu învățătura dogmatică”. Articolul, deși e de un neortodox, e clar și expune precis și documentat problema. (Vezi și Douglas A. John, *The Orthodox Principle of Economy, and its Exercise* în *The Christian East*, vol. XIII, (1932), p. 99-109. † T. S.

53. Evstratiadis Sofronie, 'Ο Χριστός ἐν τῇ ὁμολογραφίᾳ (Hristos în imnografie) în *Θεολογία*, X, (1932), pp. 15-80, 173-179. G. I. M.

54. Galaction Gala, „...Zidul vechi al Mănăstirii în cadență îl izbesc” în *Fântâna Darurilor*, V, (1933), p. 290-292. — Părintele Grigore nu se poate rezuma. Titlul, împrumutat din poezia lui Gr. Alexandrescu, spune tot. E vorba de schismele și erezile intelectuale și practice, de tot felul, care dau asalt bisericii noastre. Pentru a face față nevoilor trebuie primenire, nu însă prin revoluție cum ar voi unii, ci prin oameni capabili învățătură, devotament și prin acțiune inteligentă și grabnică.

55. † Gherontie, (Cuvânt-Pastorală de Crăciun) în *Tomis*, X, (1933), p. 257-268.

56. † Gherontie, *De Crăciun* în *Tomis*, X, (1933), p. 267-271.

57. Gheorghe Părintele, *Sfinte Ioane roagă-te pentru noi în Oastea*

Domnului, V, (1934), Nr. 3.—Articol ușor de exegeză pe unele din textele biblice privitoare la Sf. Ioan Botezătorul și termină: „Sfinte Ioane, proorocule și înainte-mergătorule al Domnului, roagă-te pentru noi să se mântuiască sufletele noastre“, dat ca un text citat de undeva. Care însă nu există nici în rânduiala slujbei Sfântului din Mineiu, nici în Acatistul Sfântului. Pentru că în Acatist e numai atât: „Sfinte Ioane Botezătorule și înainte-mergătorule, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi“.

58. Gheorghe Părintele, *La Botezul Domnului în Oastea Domnului*, V, (1934), Nr. 2.—Cateheză bună și cu bună aplicare.

59. Georgescu D., Pr., *Invățămintul religios în școala primară în Ingerul*, V, (1933), Nr. 8-9, p. 11-13.—Despre folosul pentru biserică din intrarea preotului în școala primară și datoria preoților de a pune toată râvna.

60. Ghia I. Gh., Preot, *Să mergem la Betleem!* în *Renașterea*, XII, (1933), p. 424-426. † T. S.

61. Granici F., Било и клепало у Египатским и Палестинским Манастирима старе цркве (Toacă de lemn și de fier în mănăstirile din Egipt și Palestina ale bisericii vechi) în *Богословље*, (organul Facultății de teologie ortodoxă din Belgrad), VIII, (1933), p. 302-307. — Prof. St. Stanoievici în lucrarea sa „Била, клепала и звона роднас“ (Toaca și clopotele la noi), informează că toaca de lemn și de fier în Serbia medievală se introduse sub influența Bizanției, unde a fost în întrebuințare încă din cele mai vechi timpuri. Autorul articolului, F. Granici, privește problema cu interes și, ca adaos și completare la lucrarea de mai sus, întemeiat pe cercetări din literatura patristică și pe lucrări sârbe și străine, tratează despre începuturile întrebuințării toacei la mănăstirile din Egipt și Palestina în Biserica veche, unde s'au început aceste instrumente și de unde apoi cu timpul s'au răspândit în Răsăritul creștin.

Despre toacă, în izvoarele pentru istoria bisericii vechi, sunt numai date întâmplătoare, într'un număr foarte restrâns și care s'au păstrat în viețile călugărilor.

Intrebuințarea toacei, ca semn pentru slujba dumnezeiască și adunările de rugăciune ale călugărilor, se pomenește întâi la mănăstirile din Egipt, care aparțineau organizației sf. Pahomie-cel-Mare. Conform pravelei 3, 5 și 9 a sf. Pahomie-cel-Mare, semnul pentru începutul adunării se dă prin trâmbiță.

Apoi despre întrebuințarea toacei, ca semn deosebit pentru începerea slujbelor dumnezeiești la călugării din Egipt, cel dintâiu pomenește Casian, scriitor din biserica apuseană.

În Palestina, unde în împrejurimile nemijlocite ale Ierusalimului, la sfârșitul v. IV și începutul v. V, se aflau la distanțe cunoscute chilii izolate de ale călugărilor, aceștia se chemau la slujba dumnezeiască prin lovire cu ciocane în porțile tuturor chiliilor călugărești.

Între timp în Palestina în curând s'a trecut la un alt mijloc de dare a semnalului pentru începerea slujbei dumnezeiești, care este analog modului de azi în mănăstirile grecești și sârbești. Ca instrument slujește toaca, lungă de 2 m., lată aproape de 1/3 m. și groasă de 4-5 cm., o scândură făcută din lemn tare, care atârână, întărită de ambele capete cu

trânghie, la nartexul exterior al mănăstirii, în apropiere nemijlocite de intrarea în slujba dumnezeiești se face lovirea cu ciocanul de lemn. Scândura și ciocanul sunt făcute din fier, care se poate, toaca de fier, care se întrebuințează alături de cea de lemn.

Autorul face anumite observații asupra acestora. Toaca a jucat un rol important în viața mănăstirii și a dat prilej pentru versurile de cântec.

Toaca a răsărit din răsărit și origina ei stă în strănsă lăsată de dumnezeiești în mănăstiri. Toaca de fier și la slujba lui Dumnezeu și la mănăstiri. Toaca de fier și la slujba lui Dumnezeu și la mănăstiri, la care ea cheamă la dumnezeiești, în momentele de rugăciune.

Izvoarele nu cuprind descrieri ale funcției tocării. Dimpotrivă, în unele locuri se face fără nici o poruncă preoților să se facă tocarea, ca și cum ar fi prescrisă de tipicul mănăstirii.

62. † Grigore Episcopul, *Trădăcătoria și Școala*, LVIII, (1919), p. 119. — Titlu de clier și popor. Tema: „Călugării și bielele să se facă din fier și din lemn, numai de zile mari, ci de timpuriu pentru propășirea duhovniciei“.

63. Goșev Iv., *Prolegomena la liturgia*: (Vechea liturgie bulgărească din secolele IX-XI). — *Facultatea de Teologie*, 1933, p. 1-63. — Concentrat în 63 pagini, foarte interesant este autorul a adăugat.

Structura sf. liturghii la inceput în și bulgăresc, cel din urmă este extras din evhologiul sinaxarului din trei subcapitole: a. rânduiala liturghic, care se săvârșește la începutul conținute în evhologiul prezbiterului Cozma. făcând un locam (Moscova), scris în 1700 și publicat încă și aflat în: b. rânduiala din secolul al XVI-lea și c. rânduiala din secolul al XVI-lea și XVII-lea.

În primul capitol, pe lângă celelalte timp greutatea recunoașterii au fost izvoarele pentru mănăstirile evhologice și liturgiile lor și chestiunile de

frânghie, la nartexul exterior al bisericii mănăstirii sau al coridorului mănăstirii, în apropiere nemijlocită de intrarea în biserică. Înainte de începutul slujbei dumnezeiești se lovește în această scândură cu un ciocan de lemn. Scândura și ciocanul alcătuiesc toaca. Alături de toaca de lemn stă, poate, toaca de fier, care la unele mănăstiri sârbești și astăzi încă se întrebuițează alături de cea de lemn.

Autorul face anumite constatări dintre cari, cele mai importante, sunt acestea.

Toaca a jucat un rol însemnat în viața interioară a mănăstirilor. Nu e nici cea mai mică mirare că toaca, avându-se în vedere însemnătatea ei, a dat prilej pentru versificări și explicări alegorice.

Toaca a răsărit din necesitatea reală a vieții interne mănăstirești și origina ei stă în strânsă legătură cu dezvoltarea rânduelii slujbei dumnezeiești în mănăstiri. Toaca a avut și are ca scop să cheme pe călugări la slujba lui Dumnezeu și la adunări de rugăciune. Din datele ce s'au păstrat nu se vede, dacă baterea toacei era diferențiată după felul slujbei dumnezeiești, la care ea cheamă, și dacă toaca se bătea și în timpul slujbei dumnezeiești, în momente importante.

Izvoarele nu cuprind știri despre aceea ca un călugăr să fi avut funcția tocării. Dimpotrivă călugărul făcea această datorie din inițiativa sa, fără nici o poruncă premergătoare; tocarea rânduită începea la ora prescrisă de tipicul mănăstiresc.

D. Balaur.

62. † Grigore Episcopul Aradului, *Mesaj de Anul Nou 1934 în Biserica și Școală*, LVIII, (1934), Nr. 2-3.—Solie specială a P. S. Episcop către cler și popor. Tema: restabilirea încrederii reciproce între noi. Mijlocul: binele să se facă din convingere. A doua poziție: să nu fim creștini numai de zile mari, ci de tot momentul. Cere dela toți muncă și ajutor pentru propășirea duhovnicească.

63. Goșev Iv., Protoiereul, profesor extraordinar, Старобългарската литургия: (Vechea liturghie bulgărească), după izvoare bizantine și bulgărești din secolele IX—XI în *Anuarul Universității din Sofia*, VI, *Facultatea de Teologie*, 1932, p. 79.—Studiul părintelui profesor Goșev e concentrat în 63 pagini, format mare și e împărțit în patru capitole. La acestea autorul a adăugat, dela pagina 64 la 79, următoarele anexe: 1) Structura sf. liturghii la începutul veacului al IX-lea cu text paralel bizantin și bulgăresc, cel din urmă în traducere liberă, făcută de părintele Goșev; 2) Extras din evhologhiul sinaitic, anexă împărțită la rândul ei în următoarele trei subcapitole: a) rânduiala slujbei rasoforului; b) din serviciul liturgic, care se săvârșește la tunderea în monahism, și c) din dispozițiunile epitimistice conținute în evhologhiul sinaitic. 3) Extras din scrierile proto-presbiterului Cozma, făcut după un manuscris din biblioteca mănăstirii Volocam (Moscova), scris în anii 1494. 4) Din rânduețile liturgice, un text nepublicat încă și aflat în muzeul sf. sinod dela Sofia. Textul acesta datează din secolul al XVI-lea și după o însemnare făcută la 1615, documentul dovedește că a fost proprietatea mănăstirii Tismana.

În primul capitol, pag. 1-8, părintele Goșev arată însemnătatea și în acelaș timp greutatea reconstituirii vechei liturghii bulgare. Sf. sa spune cari i-au fost izvoarele pentru deslegarea acestei probleme. În primul rând bizantinele *εὐχολόγια* și lucrările unor scriitori bizantini, cari ating în scrierile lor și chestiunile liturgice. Sf. Chiril, înainte chiar de venirea sa

în Moravia, a pus temeliea vechei cărți bulgărești prin traducerea evangeliilor în vechea limbă bulgară. Adunând în jurul său foarte mulți ucenici, sf. Chiril îi iniția cu deamănuntul în dumnezeiasca slujbă de fiecare zi după rânduielile bizantine. Împreună cu sf. Metodiu, a tradus Psaltirea. Evaghelia cu Apostolii și o colecție, un sbornic cu serviciile bisericești de seamă, numit molitvelnic, *ευχολόγιον*. Tot astfel s'au tradus triodul și tropologia. Sunt multe documente cari atestă că traducerea acestora s'au făcut după originalele grecești, bizantine, întrucât sfinții frați Chiril și Metodiu erau trimișii oficiali ai Bizanțului.

Toate isvoarele mărturisesc că întreaga slujbă bulgărească era bizantină atât după structură, cât și după rânduială și terminologie. Aceasta o confirmă deopotrivă Teodor Studitul și Pseudo-Gherman prin scrierile lor.

Printre vechile monumente bulgărești, în deosebi cele scrise, se dovedesc a avea o legătură mai strânsă cu chestiunea reconstituirii vechei liturghii bulgărești următoarele: 1) *Expunere scrisă a dreptei credințe*, alcătuită de Constantin Filosoful pe la 868 în Moravia; 2) *Evangelie învățătoare*, alcătuită de episcopul Constantin, ucenicul lui Metodie, și scrisă probabil pe la 889-894 în Preslav; 3) *Exameron* al Exarhului Ioan, contemporanul țarului Simeon; 4) *Molitvelnicul glagolitic din Sinai*, care datează din secolul al XI-lea; 5) *Scrierile presbiterului Cozma* din secolul al X-lea, îndreptate împotriva ereticilor.

În afară de aceste isvoare, mai există și unele tâlcuiri ale sf. liturghii în felurite redactări: târnoviană, rusă, sârbă, de prin secolul al XIII-lea. Între acestea două sunt deosebit de interesante: a) *Vedenia sf. Amfilog*, și b) *Vedenia unui monah necredincios*.

Pe baza acestor isvoare se poate reconstitui, cu greutate, firește, forma vechei liturghii bulgărești în secolele IX, X și XI.

În capitolul al doilea, intitulat „Note introductive”, autorul se ocupă mai întâi asupra chestiunii privitoare la „săvârșitorii sf. liturghii”. În timpurile vechi bulgare ca și astăzi, liturgia era săvârșită de aceleași persoane: episcop sau arhiepiscop, mitropolit, patriarh, preot și diacon, ajutați de citeți sau anagnoști și cântăreți sau psalți. Aceștia primeau, în momentul când deveneau psalți, psaltirea și deseori cântau chiar din amvon. De aici cântau întotdeauna „Sfinte Dumnezeule”.

Locul unde se putea săvârși sf. liturgie în timpurile primare ale bulgarilor erau locașurile sfințite de arhieru; în caz de nevoie putea fi slujită și pe sfânta Masă a unui locaș nesfințit încă, și chiar afară uneori, dar întotdeauna pe „ceea ce înlocuește sf. Masă”, adică pe sf. antimisă sfințită, antimisă care putea fi lucrat din pânză sau din scândură. Bisericele trebuiau să aibă pridvor, naos, altar, iar în altar sf. Masă și odăițe laterale sau nișe, din cari una pentru păstrarea vaselor (*σκευοφυλάκιον* și *πρὸ θρασεως*), iar cealaltă destinată vestmintelor și cărților, păstrate și rânduite de diacon. Cele mai bogate aveau în mijlocul naosului amvonul.

Timpul când trebuia să înceapă sf. liturgie era între orele 9-10 dimineața. Teodor Studitul († 826) a rânduit ca atunci când sunt și „ceasuri” liturgia să înceapă puțin mai târziu, mai cu seamă atunci când frații nu mănâncă la prânz. E greu să se poată spune dacă în timpurile vechi liturgia se săvârșea numai duminica sau și în toate celelalte zile. Între secolele IX-XI atât în biserica bizantină cât și în cea veche bulgărească numărul

sărbătorilor bisericești s'a mărit mult decât până aci.

Imbrăcămintea pentru sf.

Cărțile liturgice. Spre v.

asa numitul tropologhion, care datează din cursul anului. Acesta este un tip de liturgie bulgară. În afară de aceasta, în apuseană începând cu secolul al VIII-lea, biserica răsăriteană, care socotește pentru totdeauna și pentru totdeauna postulul, Psaltirea și — în primul rând — erau cărțile absolut trebuincioase. Molitvelnicul, scris de către sf. Vasile-cel-Mare, a sf. Ioan. Molitvelnicele acestea erau un tip de rugămintă arhierilor, preoților, diaconilor.

Capitolul al treilea, intitulat „Rânduielile liturgice în Bulgaria” este dedicat sf. Daruri, una din cele mai ample, cealaltă mai scurtă, care se referea la deosebirea dintre ele expresia „liturgia mai înainte”. Această din urmă este cea mai populară liturgie aici este cunoscută la date anumite, așa ca

În Bizanț liturgia se numea „liturgia”. În afară de acestea, deosebirea se înțelegea în timpurile acele ca „Învățau pe ucenicii lor” și sf. liturgie. Episcopul Constantin

Perioada între secolele al VIII-lea și al IX-lea este cea mai interesantă din punct de vedere liturgic de astăzi. Deosebirea sf. liturghii. Presbiterul Ioan cuprinde trei părți. Dar cele trei părți. Să fi fost pe atunci între aceste părți, deoarece se vorbea la un loc cu sf. liturgie. Autorul, „suntem înclinați să credem că sf. evangheliile inclusiv” și 3) dela acesta și

Proscomidia se făcea și dintr-o pâine, vin și apă nu e nimic. Se numeau pâinea liturgică și timpul țarului Simeon biserica se săvârșea în cruce”.

În secolul al IX-lea existau două tipuri de liturgie sf. Ierusalim și Hrisostomul. Mai târziu

in traducerea evange-
l foarte mulți ucenici,
slujbă de fiecare zi
a, a tradus Psaltirea.
serviciile bisericești de
'au tradus triodul și
ducerea acestea s'au
sfinții frați Chiril și

bulgărească era bi-
terminologie. Aceasta
man prin scrierile lor.
ebi cele scrise, se do-
reconstituirii vechei
d a drepte credințe,
ia; 2) *Evangelie în*
lui Metodie, și scrisă
Exarhului Ioan, con-
ic din Sinai, care da-
Cozma din secolul al

tălcuiri ale sf. liturgii
n secolul al XIII-lea.
edenia sf. Amfilog, și

cu greutate, firește.
XI.

ctive", autorul se o-
rșitorii sf. liturghii".
săvârșită de aceleași
h, preot și diacon, a-
Aceștia primeau, în
cântau chiar din am-

mpurile primare ale
z de nevoie putea fi
și chiar afară uneori.
dică pe sf. antimins
scândură. Bisericile
Masă și odăițe late-
προφύλακτιον și πρό-
păstrate și rânduite
amvonul.

Intre orele 9-10 dim-
nt și „ceasuri“ litur-
i când frații nu mă-
apurile vechi liturgia
e zile. Intre secolele
bulgărească numărul

sărbătorilor bisericești s'a mărit dela 80-100, la 110, adică cu 20-30 mai mult decât până aci.

Imbrăcămintea pentru săvârșirea sf. liturghii era aceeași ca și astăzi.

Cărțile liturgice. Spre veacul al XI-XII biserica bizantină introduce așa numitul tropologhion, care cuprindea cântările sărbătorilor neprevăzute din cursul anului. Acest tropologhion se întâlnește și în vechea liturgie bulgară. În afară de aceasta, toate schimbările introduse în biserica apuseană începând cu secolele V și VI găsesc o împotrivire totală în biserica răsăriteană, care socotește că structura liturghii s'a făcut odată pentru totdeauna și pentru toate sărbătorile de peste an. Evanghelia, Apostolul, Psaltirea și — în primul rând — Molitvelnicul sau ευχολόγιον-ul, erau cărțile absolut trebuincioase preoților ca și cântăreților epocii aceleia. Molitvelnicul, scris de obicei pe foi de pergament, conținea liturgia sf. Vasile-cel-Mare, a sf. Ioan Hrisostomul și liturgia mai nainte sfințită. Molitvelnicul acesta era un fel de enciclopedii cu rugăciunile de trebuință arhierilor, preoților, diaconilor și cântăreților.

Capitolul al treilea, intitulat „sf. liturgie“ cuprinde „formele rânduilelor liturgice în Bulgaria“. Trei sunt aceste forme: două au centrul în sfințirea sf. Daruri, una nu are sfințirea aceasta. Primele două erau mai ample, cealaltă mai scurtă. Teodor Studitul întrebuințează în sensul deosebirii dintre ele expresia „liturgie plină“, adică liturgia care nu este sfințită mai nainte. Această distincțiune se face și în vechea Bulgaria. Cea mai populară liturgie aici este a sf. Ioan Gurădeaur. A sf. Vasile se săvârșea la date anumite, așa ca și astăzi.

În Bizanț liturgia se numea λειτουργία iar în apus Missa. Amândouă aceste denumiri se întâlnesc în izvoarele liturgice ale vechei Bulgarii. În afară de acestea, documentele spun că prin cuvântul „slujbă“, se înțelegea în timpurile acelea tot sf. liturgie, iar despre Chiril și Metodie că „învățau pe ucenicii lor slujba mistică sau tainică“, înțelegându-se tot sf. liturgie. Episcopul Constantin o numește deseori și „jertfa duhovnicească“.

Perioada între secolele IX și XI e cea mai neclară cu privire la știința liturgică de astăzi. De aceea se știu puține lucruri referitoare la împărțirea sf. liturghii. Presbiterul Cozma spune că liturgia sf. Vasile cel Mare cuprinde trei părți. Dar cari sunt aceste părți? Astăzi știm cari sunt aceste părți. Să fi fost pe atunci aceleași? Proscomidia nu poate fi socotită între aceste părți, deoarece în izvoarele vechi-bulgărești n'o aflăm niciodată la un loc cu sf. liturghii. Atunci? Din studiile făcute până acum, scrie autorul, „suntem înclinați să credem că aceste părți sunt: 1) până la citirea sf. evanghelii inclusiv; 2) de aci și până la simbolul credinței inclusiv, și 3) dela acesta și până la sfârșitul slujbei.“

Proscomidia se făcea și atunci ca și astăzi. Despre elementele liturgice, pâine, vin și apă nu e nimic deosebit de spus. Pe timpul acela grecii numeau pâinea liturgică ἄρτος, προσφορά, εὐλογία sau ἀπαρχή. De pe timpul țarului Simeon biserica bulgară păstrează tradiția ca prescura să fie „pecetluită în cruce“.

În secolul al IX-lea există două rugăciuni deosebite pentru proscomidie: una pentru liturgia sf. Vasile cel Mare și alta pentru liturgia sf. Ioan Hrisostomul. Mai târziu (secolul XI sau al XII-lea?) rugăciunea sf.

Vasile a rămas pentru amândouă liturgiile. (Pr. Goșev le dă în texte paralele: bizantin și bulgăresc).

Partea a cincea a acestui capitol, intitulată „succesiunea sf. liturgii“, e centrul propriu zis al studiului părintelui Goșev. Autorul afirmă că reconstituirea liturgiei în secolele IX—XI e greu de făcut din cauză că însăși liturgia bizantină a timpului aceluia nu poate fi stabilită în toată plenătatea ei. Cronicarii timpului au dat atenție altor chestiuni decât acesteia.

Menținând întreita împărțire arătată mai sus, autorul face schema vechei liturgii bulgare într-o paralelă de text cu liturgia bizantină. Nu diferă aproape nimic. Totuși, dedesubt părintele Goșev arată de unde a luat textul, cum a pătruns la Bulgari și ce însemnătate are. Așa de exemplu, sf. Sa arată că ecteniile se spuneau pe atunci de către diaconi din amvon. Aduce și un pasaj luat din liturgia lui Isidor din secolul al XI-lea.

Schema părții a doua din liturgie începe — prin diacon — dela: „Cei credincioși...“. Ieșirea cu sf. Daruri se făcea atunci cu mult mai multă majestate decât astăzi. Spălarea mâinilor, era obligatorie. Textul — în această privință — al vechei liturgii bulgare n'a ajuns însă până la noi. Câteva pasajii interesante se găsesc însă în „Expunerea scrisă a dreptei credințe“ a lui Constantin Filosoful.

Schema părții a treia începe tot prin diacon dela „Să stăm bine, să stăm cu frică...“ și merge până la sfârșit.

Urmează împărțirea anaforei, care se făcea la fel ca astăzi.

O analiză critică a diferitelor rugăciuni liturgice la diferiți scriitori ai timpului încheie paralela bizantino-bulgară a părintelui Goșev.

Capitolul al patrulea se referă la sf. Impărțășire. În secolul al IX-lea actul împărțășirii se numea la bulgari „Комѣжаніе“ dela comunicatio. El nu diferea întru nimic de cel de astăzi pentru credincioși. În ceea ce privește însemnătatea acestei sf. Taine, părintele Goșev amintește cuvintele în uz pe timpul acela: „Nu se cuvine, frate să ne mâncăm unii pe alții prin clevetire, prin zavistie, prin mânie și orgoliu, nu se cuvine, știind că suntem supuși păcatului, să ne apropiem de sf. Masă ca să nu bem și să mâncăm pentru greșelile noastre... Sf. Masă nu e învrăjbitoare, ci împaciuitoare. Nu mielul-animat stă pe ea, ci Fiul lui Dumnezeu“... Și părintele Goșev aduce un text dela presviterul Cozma prin care se dovedește felul de a combate pe eretici în privința sf. Euharistiei.

Am expus aci, cum nu se poate mai pe scurt, ideile călăuzitoare și sursoarele folosite de autor în deslegarea chestiunii propuse. Studiul părintelui Goșev e mult mai amplu și el se cere tradus în limba noastră pentru o eventuală paralelă liturgică bizantino-slavo-română.

Pr. Paraschiv Angelescu.

64. † Gurie, Mitropolit, *Iubiți fii în Domnul!* în *Luminătorul*, LXVI (1934), p. 1-2.—Cuvânt de învățătură și de binecuvântare, cu prilejul sărbătorilor Crăciunului.

65. Ionescu Coman, Lt.-col., *Pe drumul Mântuirii* în *Oastea Domnului*, V. (1934), Nr. 2.—Articol-scrisoare de povătuire duhovnicească cu tema: Biserica este Corabia mântuirii noastre. Bun și simțit.

66. Ionescu Gh., Pr., *Cateheza în școala primară* în *Cronica Românilor*, X, (1933), p. 393-398 și XI (1934), p. 12-16.—Ca să facem din

un om religios și moral treptat, iar ca să devină creștin, religiei și bisericii creștine școala primară, cu condiția preda religia; să dobândească tărâmul să corespundă treptat cu puterile copiilor; preotul să explice esența celor ce trebuiesc trăite, să spună adevărul și purtarea lui să facem pe copii să iubească religia să fie practic. Precum se vede în literatura religiei. De sigur aceste metode să ni se dea o metodă bună pentru care învățământe să fie din roadele, e din lipsa unei metodologii al Rușilor din Paris este însăși se resimt de acest neajuns (1933), p. 46-50 și tom. XX.

67. Lapinski A., *Współczesność i przyszłość Kościoła katolickiego w Polsce* (Mișcarea ortodoxă din Polonia). în *Enciclopedia* (sectarismul e un fapt constant) fapt social n'a fost studiat încă o primă încercare în a se aprofundat al mișcării sectare în Polonia. Arată numărul și citează datele statistice: sectarism; explică fondul mișcării sale, sfârșind prin a se refera și al curentelor de idei în chestiunilor sociale și al culturii.

68. † Lucian Episcop, *Pravoslavie* (1933), p. 375-379.—Cu referință la Mt. V, 9. Pacea este posibilă nici o înaintare în viața, zavistia și culmea: să se propoveduește pacea și e pacea — cea mai grozavă război.

69. Matei, Preotul. S. (1933), p. 390-391.— Biserica și sectanții, fiindcă indulgența este...

70. Melnikon Teodor, *Pravoslavie* (1933), p. 50-51-52, (1933), p. 51.— Încearcă să-i combată cu literatura lor. Bapteașă teza ortodoxă. Câteva sectanților) după preotul... — de origine Dumnezeu

un om religios și moral trebuie să-i întărim sentimentele religioase și morale, iar ca să devină creștin luminat, e nevoie să cunoască învățăturile religioase și bisericii creștine. Aceasta se ajunge prin predarea religiei în școala primară, cu condiția ca: preotul să fie stăpânit de dorința de a preda religia; să dobândească încrederea copiilor pe care-i învață; învățământul să corespundă trebuințelor actuale ale copiilor și să fie potrivit cu puterile copiilor; preotul să-și pregătească lecțiile; să determine sigur esența celor ce trebuiesc tratate și predate prin învățământul religios; să spună adevărul și purtarea lui să arate pe omul cu adevărat religios; să facem pe copii să iubească învățământul religios și, în fine, învățământul să fie practic. Precum se vede regulile metodice laice introduse la predarea religiei. De sigur aceste reguli sunt importante, dar mai important ar fi să ni se dea o metodă curată ortodoxă. Convingerea noastră este că, pricina pentru care învățământul religios în general nu izbutește să dea toate roadele, e din lipsa unei metode ortodoxe. Institutul Ortodox de Pedagogie al Rușilor din Paris este în căutarea unei astfel de metode. Catolicii înșiși se resimt de acest neajuns. (Vezi „La Vie Intellectuelle, tom. XVIII, 1933), p. 46-50 și tom. XX, (1933), p. 345-350).

67. **Lapinski A.**, *Wspoleznesny ruch sekciarski wsrod prawoslawnego społeczeństwa Polski*, (Mișcarea contemporană a sectelor în populația ortodoxă din Polonia), în *EAMIE*, VII, 1 (1933), pp. 161-180. — Evident sectarismul e un fapt considerabil în viața societății din Polonia. Acest fapt social n'a fost studiat până acum. Articolul dizertației al d. L. reprezintă o primă încercare în acest domeniu. Autorul cercă să dea un studiu aprofundat al mișcării sectare contemporane printre populația ortodoxă din Polonia. Arată numărul sectelor (47) răspândite în societatea ortodoxă, citează datele statistice; vorbește de raportul guvernului polonez față de sectarism; explică fondul mișcării sectare contemporane și al cauzelor răspândirii sale, sfârșind prin a înfățișa caracterul cercetărilor contemporane, ca și al curentelor de idei în sectarism, sub raportul dogmatic, moral, al chestiunilor sociale și al culturii. (*După rezumatul în l. franceză*).

68. † **Lucian Episcopul**, *Sărbătoarea Păcii în Cronica Romanului*, X, (1933), p. 375-379. — Cuvântare pentru sfânta zi a Nașterii Domnului pe textul Mt. V, 9. Pacea este chezașia progresului lumii și fără de ea nu e posibilă nici o înaintare în cele spirituale. Dușmanii păcii: egoismul, lăcomia, zavistia și culmea: războiul dintre țări și popoare. Biserica se roagă și propoveduește pacea și e datoare să lupte împotriva războiului dintre noi, — cea mai grozavă rătăcire socială.

69. **Matei, Preotul**, *Sanctiunile Bisericii în Cronica Romanului*, X, (1933), p. 390-391. — Biserica să impună fiilor săi care nu-și fac datoria sancțiuni, fiindcă indulgența de până acum face să se piardă și ceea ce avem. † T. S.

70. **Melnikon Teodor**, *Despre preoția sectantă*, în *Воскресное Чтение*, Nr. 50-51-52, (1933), p. 717-728. — Autorul se ocupă de bapțiști și izbutește să-i combată cu propriile lor argumente. Izbutește, fiindcă le cunoaște literatura lor. Bapțiștii de marcă sunt citați la fiecare pas, să înțarească teza ortodoxă. Câteva subtitluri: a) toți sunt preoți; b) intristarea (sectanților) după preoție; c) fără preoție, nu există biserică; d) preoția — de origină Dumnezeiască; e) fără hirotonie nu poate fi preoție;

f) persoanele sfințite hirotonisesc; g) credincioșii nu pot săvârșit hirotonia, etc.

Preot Ștehan I.

71. Mihălcescu I., Pr., *Un an nou în Buletinul Parohial al bisericii Amza*, (București), VI, (1934), Nr. 1. — Reflexiuni și sfaturi duhovnicești asupra anului ce s'a încheiat și a celui ce vine.

72. Miron, Patriarh, *Pastorală de Crăciun în Apostolul*, X, (1933), p. 357-358. — I. P. S. Patriarh dă cu prilejul sărbătorilor Crăciunului această carte pastorală de învățătură și povețe duhovnicești, dezvoltând tema din Irmosul Odei I-a din Canonul Nașterii, al cărui autor este Sf. Ioan Damaschinul.

73. Moldovanu-Lascarov, Al., *Să facem milostenie!...* în *Oastea Domnului*, V, (1934), Nr. 2.—Citatele după Biblia protestantă a S. B. B. E de mirare cum d-l M. L., Al., cu dar literar, poate să se folosească de un text de o plată vulgaritate literară ca cel al S. B. B., afară de faptul că acest text e interzis de Sf. Sinod!

74. Nicolae, Arhiepiscop și Mitropolit, (Scrisoare Pastorală) în *Telegraful Român*, LXXXI, (1933), Nr. 78-79.—Cu prilejul Sărbătorilor Nașterii Domnului I. P. S. Mitropolit Nicolae dă această Carte Pastorală cu tema: „Hristos se naște, slăviți-l...” din Irmosul Odei I-a din Canonul Nașterii. † T. S.

75. Papaioanu Clopsa, 'Ο χριστιανισμός ως παιδαγωγική δύναμις (Creștinismul ca putere pedagogică) în *Πύρραιος*, XXV, (1933), pp. 787-788.—Sunt arătate rosturile religiei mai ales în școala primară. G. I. M.

76. Pascu I. V., Pr., *Anul nou*, în *Mâna Mântuitoare*, II, (1933-1934), p. 101-103.—Reflexiuni asupra felului cum întâmpină creștinii Anul nou și cum ar trebui întâmpinat.

77. Pimen, Mitropolitul Moldovei și Sucevei, *Epistolă de Sf. Sărbători în Mitropolia Moldovei*, IX, (1933), p. 293-297.—Pe lângă bucuria pe care o aduc sărbătorile Nașterii Domnului în casa creștinului sunt zizaniile pe care le samănă ereziiile și stiliștii. Inaltul Ierarh, povățuește ferirea de ei. Cu acest prilej se dă sfaturi poporului dela sate să se ferească de a consuma mămăliga din porumb stricat, ca să nu se îmbolnăvească de pelagră.

78. Stolcescu, N. Pr., *Nu se cuvine mireanului în Ortodoxia*, I (1934), Nr. 18.—Arată ce se cuvine și ce nu mirenilor după Canoane și Scriptură.

79. Streche I. Vas., Preot, *Cei trei Magi în Mâna Mântuitoare*, II (1933-1934), p. 91-92.—Apare la Focșani sub îngrijirea Asociației Clerului Putnean.

80. Sucu-Sibianu Mircea, Dr., *Gânduri creștinești în Oastea Domnului*, V, (1934), Nr. 3.—Scurt și bun articol de povățuire duhovnicească. Păcat că textele scripturistice sunt luate din Biblia protestantă a S. B. B.

81. Todicescu C., Econom, *Sfântul Ștefan în Căminul*, IX, (1933), p. 353-357. — Vieța Sf. Ștefan ca model de urmat de tinerimea de azi ca îndreptător al vieții lor.

82. Vască I., Dr., *Sf. Liturghie la Radio în Renașterea*, (Cluj), XII (1934), Nr. 4.

83. Vasilescu I. N., Pr., *Canoanele pot fi modificate?* în *Ingerul*, V, (1933), Nr. 10-11, p. 10-19. — Pornind dela o discuție ivită în presă cu

prilejul apariției colecției Haralambie Popescu. au pot abroga. revizui, iar de Temeiul principal este acest lucru. Dar Teia icumenic, care. du aceeași opinie. „ar abro Până ai Sinodului VI- ca încom, nu spre etvici în cum rămâne cu al de autoritate canonist n înținem de partea glas tina autorităților invo aron în Renașterea. (C

84. Vașilian L., II (1933), p. 353-360.—Canonului.

85. † Vartolomeu în *Universul*, LI.

86. Popescu M. I. (1933), p. 318-324.—E

de azi. — preotul pe care un student teol ca le-ar invoca. ar a disciplina sufletească crește ceea ce este, sau se meditat, nu numai

87. Scriban L. A. (1933), p. 734

Tot creștinul, e d să vină la lumina c mai pregătit pentru o s ca masă toate vor fi de ca picioare, fiindcă i lumina lor de desăvârș e necesară și obligatorie. Masă rezultate; el să f

88. Stănilose D., *Zorile*, LXXXII (1934)

pentru timpul de de fiecare moment. c ca felicit care nu se do a fesi și printr'o con lectură de lucr operante personale de e arată prețioasă în ac

89. Zaharulis G., *Texte* în Bibile în [I]ve

și învățătura și mișc puzionarii veniți d

prilejul apariției colecției de canoane „Pidalionul“ a Arhim. Târălă și Pr. Haralambie Popescu, autorul caută să demonstreze că sfințele canoane se pot abroga, revizui, iar altele sunt desființabile prin căderea în desuetudine. Temeiul principal este opinia canonistului Milaș. În adevăr Milaș susține acest lucru. Dar dacă se citește cu atenție canonul 12 al Sinodului VI-lea icumenic, care, după opinia lui Milaș, cum și a celor ce împărtășesc aceeași opinie, „ar abroga canonul 5 Apostolic“, se vede precis că Sf. Părinți ai Sinodului VI-lea ecumenic afirmă clar și categoric: „Iar aceeașta zicem, nu spre stricare, sau surparea celor Apostolicește legiuite“. Atunci cum rămâne cu abrogarea? De sigur Milaș e considerat ca cel mai de autoritate canonist modern al Bisericii ortodoxe, noi însă preferim să rămânem de partea glasului sobornicesc al Bisericii, ori cât de mare ar fi fama autorităților invocate.—Vezi și Mureșanu Fl., Pr., *Comentar la Pidalion în Renașterea*, (Cluj), XI, (1933), Nr. 49.

84. Vasilian I., Econ., *Adunați-vă comori în ceruri în Căminul*, IX, (1933), p. 358-360.—Idem pentru milostenie cu prilejul Sărbătorilor Crăciunului.

85. † Vartolomeu al Râmnicului, *Sfânta Liturghie în legătură cu Radio în Universul*, LI, (1934), Nr. 12.

86. Popescu M. Teodor, *Educația în Facultate în Raze de Lumină*, V, (1933), p. 318-324.—Excelent articol de bună povătuire pentru studentul teolog de azi, — preotul de mâine. Fără a trece cu vederea îndreptățirile pe care un student teolog, sau preot, cu purtare neconformă cu virtuțile creștine le-ar invoca, autorul, stabilind responsabilități juste, povătuște la disciplina sufletească superioară, singura în stare să zidească și să îndrepte ceea ce este, sau se par a fi, ne la locul lor. Articolul face să fie citit și meditat, nu numai de studenți.

87. Scriban I., Arhim., *Referat despre misiunea externă*, în *Misionarul*, V, (1933), p. 734-744, prezentat Congresului IV misionar din Chișinău. Tot creștinul, e dator să lumineze pe frații săi de departe, ca și aceea să vină la lumina cunoașterii adevărului creștin. La noi încă nu e nimic pregătit pentru o asemenea lucrare; iar obiecțiunea, că numai după ce acasă toate vor fi desăvârșite să pornim la o misiune externă, nu poate sta în picioare, fiindcă toate misiunile creștine niciodată n'au condiționat lucrarea lor de desăvârșirea celor de acasă. Prin urmare misiunea externă e necesară și obligatorie. Misionarismul rus dinnainte de războiu a dat frumoase rezultate; el să fie de pildă.

88. Stăniloae D., Dr., *Problema pastoririi sufletești în Telegraful Român*, LXXXII, (1934), Nr. 3.—Articol sumar, dar plin de sugestii foarte potrivite pentru timpul de acum. Problema pastoririi sufletești e o chestie de fiecare moment. Preotul trebuie să fie păstor în tot momentul. Lucru delicat care nu se dobândește decât printr'un control permanent asupra sa însuși și printr'o continuă informație din experiența sa și a altora și prin continuă lectură de lucruri bune. T. R. propune și cere să i se comunice experiențe personale de păstorie duhovnicească, făgăduindu-se să devină o arhivă prețioasă în această direcție. Bun lucru! † T. S.

89. Zaharulis G., Oí Néoi „Σπουδασταί τῶν Γραφῶν“ (Noii studenți în Biblie) în Πάτρις, XXV, (1933), pp. 783-787, 799-804.—Se arată învățătura și mijloacele de propagandă ale acestei secte în Grecia, prin misionarii veniți din America. G. I. M.

90. Zăzâkin M., Prof., *Canonul bisericesc și dreptul statului la ocuparea catedrelor episcopale*, în *Воскресное Чтение*, Nr. 50, 51, 52 (1933), p. 714-717.—Pentru viitoarea lege în care se vor determina drepturile bisericii ortodoxe polone ca și drepturile statului polon, la ocuparea catedrelor episcopale, lege ce momentan nu există, autorul găsește material în diferitele concordate, încheiate între scaunul papal și țările respective: a) cu Letonia în 1922; cu Bavaria, în 1924; cu Polonia, în 1925. Inlocuind drepturile papei, cu drepturile Sf. Sinod ortodox polon, problema se pune la fel. Lămurirea ei în acest sens va fi spre binele bisericii ortodoxe polone și statului polon.

Preot Stelian I.

91. Vartolomeu Gh. C., Pr., *Mijloacele de cultivare a credinței în Mâna Mântuitoare*, II, (1933-1934), p. 95-96.—Crâmpeni de reflexii, cum le numește autorul, din care se desprinde că cel mai eficace mijloc este contactul cu oamenii credincioși și dragostea, care este sora mare a credinței. Pilda cu Sf. Macarie Egipteanu nu era necesar să o ia din Petrov, care nu o dă exact.—Vezi-o în *Pateric*, 1828, București, foaia 46, verso.

92. † Veniamin, (Cartea Pastorală) în *Buletinul Episcopiei Hușilor*, IX, (1933), Nr. 5250.

93. Vintilescu Petre, Pr., Prof., *Iarăși radio și Sf. Liturghie în Curentul*, VIII, (1934), Nr. 2154.

94. † Visarion episcopul Hotinului, *Și pe pământ pace! Biserica și pacea internațională în Misionarul*, V, (1933), p. 703-708, o prelucrare după raportul prezentat în al VII-lea congres al asociației germane „Friedensbund Deutsche Katoliken“, ținut în Paderborn în Sept. 1930.—Hristos a dat pacea, unitatea și dragostea oamenilor. Dar azi oricine e îndreptățit să se întrebe unde este această moștenire a Mântuitorului. Un cult, de orice religie sau credință necreștină, văzând vieța creștinismului european, ar fi o minune de ar mai îmbrățișa creștinismul. Misiunea pacifistă din rugăciunile și învățăturile bisericii n'are succes, fiindcă puterea și influența binefăcătoare a bisericii asupra oamenilor adesea e împiedicată de unele acțiuni ale statului, care pornesc din principii străine doctrinei religioase, în special războiul. Deci funcția statului ca purtător al războiului trebuie creștinată; libera voie a oamenilor în special a mirenilor creștini pune piedici la restaurarea păcii pe pământ. Deci prin biserică se formeze un corp de combatanți pentru pace, mobilizând toate mințile și folosind toate mijloacele materiale și duhovnicești, predicând pacea creștină și opunându-se duhului războiului. Pentru aceasta e nevoie de organizări speciale pentru lucrarea printre necredincioși, pentru educația tineretului, pentru lupta sistematică împotriva războiului și a cauzelor ascunse care-l determină, făcându-ne propria noastră educație pacifistă.

95. Radu Zagheru, *Feriți-vă de sectanți în Buletinul parohiei Poșta Savu (Câmpulung)*, II, (1934), Nr. 1.—E o mărturisire simplă, de accent foarte puternică, de cum autorul a fost prins de propaganda sectară unde a rămas șapte ani, și de întoarcerea lui la sânul Sfintei Biserici. Deci un document prețios.

† T. S.

TEOLOGIE ISTORICĂ

96. *Actes du III Congrès international d'études Byzantines* (session d'Athènes, Octobre, 1930). Edités par A. C. Orlandos, Athènes, 1932, p. 442.—Volumul cuprinde actele ultimului congres de studii bizantine, ținut

Note Bibliografice

1. Atena în 1930, rezumatul Congresului a avut patru volume: teologic, istoric, arheologic și literar.

97. Atenagora, Mitropolitul Constantinopolului, *Discursuri* cu marea problemă a ecumenismului, p. 9-51. — În lucrarea sa prin care încearcă să revitalizeze Areopaghitul, este interesant să aduce noi date și să discute câteva pasaje din el.

98. Atenagora, Mitropolitul Constantinopolului, *Discursuri* cu marea problemă a ecumenismului, p. 9-51. — În lucrarea sa prin care încearcă să revitalizeze Areopaghitul, este interesant să aduce noi date și să discute câteva pasaje din el.

99. Atenagora, Mitropolitul Constantinopolului, *Discursuri* cu marea problemă a ecumenismului, p. 9-51.

100. Balanos S. D., *Lucia, martirul și Lucia, marea din Atena*, a făcut cunoscută istoria că Lucia este o persoană diferită de cea din Atena.

101. Ceaușel D. G., *Lucia, martirul și Lucia, marea din Atena*, a făcut cunoscută istoria că Lucia este o persoană diferită de cea din Atena.

102. Cantacuzino G., *Lucia, martirul și Lucia, marea din Atena*, a făcut cunoscută istoria că Lucia este o persoană diferită de cea din Atena.

103. Ceaușel D. G., *Lucia, martirul și Lucia, marea din Atena*, a făcut cunoscută istoria că Lucia este o persoană diferită de cea din Atena.

104. Balanos S. D., *Lucia, martirul și Lucia, marea din Atena*, a făcut cunoscută istoria că Lucia este o persoană diferită de cea din Atena.

105. Ceaușel D. G., *Lucia, martirul și Lucia, marea din Atena*, a făcut cunoscută istoria că Lucia este o persoană diferită de cea din Atena.

106. Balanos S. D., *Lucia, martirul și Lucia, marea din Atena*, a făcut cunoscută istoria că Lucia este o persoană diferită de cea din Atena.

107. Ceaușel D. G., *Lucia, martirul și Lucia, marea din Atena*, a făcut cunoscută istoria că Lucia este o persoană diferită de cea din Atena.

108. Balanos S. D., *Lucia, martirul și Lucia, marea din Atena*, a făcut cunoscută istoria că Lucia este o persoană diferită de cea din Atena.

109. Ceaușel D. G., *Lucia, martirul și Lucia, marea din Atena*, a făcut cunoscută istoria că Lucia este o persoană diferită de cea din Atena.

110. Balanos S. D., *Lucia, martirul și Lucia, marea din Atena*, a făcut cunoscută istoria că Lucia este o persoană diferită de cea din Atena.

111. Ceaușel D. G., *Lucia, martirul și Lucia, marea din Atena*, a făcut cunoscută istoria că Lucia este o persoană diferită de cea din Atena.

112. Balanos S. D., *Lucia, martirul și Lucia, marea din Atena*, a făcut cunoscută istoria că Lucia este o persoană diferită de cea din Atena.

113. Ceaușel D. G., *Lucia, martirul și Lucia, marea din Atena*, a făcut cunoscută istoria că Lucia este o persoană diferită de cea din Atena.

114. Balanos S. D., *Lucia, martirul și Lucia, marea din Atena*, a făcut cunoscută istoria că Lucia este o persoană diferită de cea din Atena.

115. Ceaușel D. G., *Lucia, martirul și Lucia, marea din Atena*, a făcut cunoscută istoria că Lucia este o persoană diferită de cea din Atena.

116. Balanos S. D., *Lucia, martirul și Lucia, marea din Atena*, a făcut cunoscută istoria că Lucia este o persoană diferită de cea din Atena.

117. Ceaușel D. G., *Lucia, martirul și Lucia, marea din Atena*, a făcut cunoscută istoria că Lucia este o persoană diferită de cea din Atena.

118. Balanos S. D., *Lucia, martirul și Lucia, marea din Atena*, a făcut cunoscută istoria că Lucia este o persoană diferită de cea din Atena.

119. Ceaușel D. G., *Lucia, martirul și Lucia, marea din Atena*, a făcut cunoscută istoria că Lucia este o persoană diferită de cea din Atena.

i dreptul statului la o-
frenie, Nr. 50, 51, 52.
se vor determina drep-
tului polon, la ocuparea
autorul găsește mate-
l papal și țările respec-
t; cu Polonia, în 1925.
d ortodox polon, pro-
a fi spre binele bisericii
Preot Stelian I.

cultivare a credinței în
npei de reflexii, cum le
eficace mijloc este con-
sora mare a credinței
i o ia din Petrov, care
foaia 46, verso.

tinul Episcopiei Hușilor.

lio și Sf. Liturghie în

imânt pace! Biserica și
703-708, o prelucrare
ociației germane „Frie-
in Sept. 1930.—Hristos
azi oricine e îndreptă-
Mântuitorului. Un om
d vieața creștinismului
inismul. Misiunea paci-
succes, fiindcă puterea
ailor adesea e împiedi-
a principii străine doc-
statului ca purtător al
r în special a mirenilor
t. Deci prin biserică să
obilizând toate mințile
i, predicând pacea creș-
asta e nevoie de orga-
l, pentru educația tîne-
ui și a cauzelor ascunse
nație pacifistă.

Buletinul parohiei Poș
risire simplă, de aceea
le propaganda sectară
sânul Sfintei Biserici.

† T. S.

les Byzantines (sessio
idos, Athènes, 1932, p.
studii bizantine, ținut

la Atena în 1930, rezumatul desbaterilor și un număr de 14 comunicări.
Congresul a avut patru secții: filologică, istorică, drept bizantin, me-
dicină și arheologică.

G. I. M.

97. Atenagora, Mitropolitul, "Εν λειτουργικόν πρόβλημα σχετικόν
πρός τὸ μέγα πρόβλημα τῶν Διονυσιακῶν ἔργων (O problemă liturgică în
legătură cu marea problemă a operelor Dionisiene) în 'Εκκλ. Φάρος, XXXII,
1933), p. 9-51. — În legătură cu lucrarea sa apărută acum doi
ani și prin care încearcă să arate că autorul scrierilor atribuite lui
Dionisie Areopaghitul, este episcopul Dionisie al Alexandriei, Mitropolitul
Atenagora aduce noi dovezi pentru susținerea părerilor sale. Aici
analizează câteva pasagii cuprinse în cap. 3 din *Εταρhia cerească* și
se vede în ele rânduiala săvârșirii sfintei liturghii la începutul veacului al
treilea. Din apropierea găsite ridică problema vechimei unor cântări li-
urgice, în legătură cu autorul scrierilor atribuite lui Dionisie Areopaghitul.
Lucrurile însă nu par bine lămurite, iar critica are de adăugat, credem,
multe și la această nouă chestiune.

98. Atenagora, Mitropolitul, Νεώτεροι απόψεις ἐπὶ τῆς Διδα-
χῆς — Διδαχῆς καὶ τῶν Ἀποστολικῶν Διαταγῶν (Lămuriri noi asupra
Invățăturii Didahiei și Constituțiilor apostolice), în 'Εκκλ. Φάρος
XXXII, (1933), pp. 325—358, 481—510. — Studiu bine informat și
cu multe lucruri noi. În rezumat concluziile autorului sunt ur-
matoarele: *Didahia Apostolilor* n'a fost scrisă între anii 120-160, ci este
o operă posteroară acestui period. *Didahia* n'a fost baza, izvorul și mode-
lul *Invățăturii și Constituțiilor apostolice*, ci a format o simplă parte a
vechei *Invățături*, desfăcându-se mai târziu din aceasta și alcătuint o bu-
cată separată cu titlul: *Didahie*. Cea dintăiu și cea mai veche a fost *In-
vățătura Apostolilor*, care cuprindea atât *Didahia*, cât și cartea a opta a
Constituțiilor apostolice, compilate din diferite scrieri ale lui Clement
Alexandrinul de ucenicul său, preotul Ipolit. Această primă alcătuire a
Invățăturii a fost urmată de a doua prelucrare, prezentată drept operă a
Apostoli și din care a provenit *Invățătura Apostolilor* păstrată în tra-
ducerea siriacă. Vechiul text grecesc al *Invățăturii* nu s'a pierdut, ci se
găsește în mare parte în Constituțiile Apostolice. A doua prelucrare a fost
urmată de a treia cu unele modificări și din care a rezultat așa numitele
Constituții Apostolice sau Octateuhul.

99. Balanos S. D., Λουκιανὸς ὁ μάρτυρ καὶ Λουκιανὸς ὁ ἀποσυνάγωγος
(Lucian martirul și Lucian excomunicatul) în *Analele Academiei din A-*
tena, VII, (1932), p. 306-310. — Autorul, profesor de patrologie la Uni-
versitatea din Atena, a făcut o comunicare la Academia de acolo, arătând
câteva dovezi istorice că Lucian, care a suferit martirul în Nicomidia la anul
312, este o persoană diferită de Lucian, învățătorul lui Arie. G. I. M.

100. Cantacuzino G. M., *Considerations generales sur la genèse de
l'Art Moldave* în *Revista Istorică Română*, III, (1933), p. 1-10.

101. Ceaușel D. Gh., *Zapise din ținutul Buzăului* în *Ingerul*, V,
(1933), Nr. 8-9, p. 24-27. — Un act de împăcare din 1824 al lui Anghel
Begravul cu moșnenii din Proșca-Buzău și un act de vânzare din Valea
Bătarului, același ținut, din 1790. † T. S.

102. Constantinidis Mihail, Arhim., Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς
ἡμῶν Ἀντωνίου (Vieața și petrecerea cuviosului părintelui nostru Antonie),

în *Ἐκκλ. Φάρος* XXXII, (1933), p. 582-620. — Este o retipărire din Migne P. G., XXVI, col. 857-976 a vieții marelui Antonie scrisă de sf. Atanasie episcopul Alexandriei. Se dau și câteva note introductive, menite să lămurască textul.

103. **Dimitriu Hrisost., Arhim.,** *Αἱ τρεῖς μεγάλοι ἱστορικοί μοναχὶ Αἰγιαλείας καὶ Καλαβρύτων.* (Cele trei mănăstiri istorice ale Eghialei și Calarvitei), Atena, 1932, p. 24. — Câteva date din trecutul mănăstirilor Mega-Spileon, Sf. Lavra și Sf. Teodosie, scrise de autor cu prilejul unei călătorii. G. I. M.

104. **Dionisie, Mitropolitul,** *Autentyczność dzieł Sw. Dionizego Areopagity* (Autenticitatea operelor St. Dionisie Ariopagitul) în *ΕΛΠΙΣ. Czasopismo Teologiczne* (Culegere Periodică Teologică), publicată de Mitropolitul Dionisie, cu concursul Profesorilor Secțiunii de Teologie ortodoxă dela Universitate din Varșovia, vol. VII, 1933, cartea I, Varșovia. Tipografia Sinodală, 5 fr. elvețieni. — Persoana tainică, care se acopere cu numele de Sfântul Dionisie Areopagitul, încă de multă vreme este cu pasiune urmărită, spre a fi identificată. Stiglmayr, specialist renumit în studiile dionisiene, socotește că autorul adevărat al renumitelor scrieri ce se pun pe seama sfântului Dionisie Areopagitul, n'ar fi altul decât marele patriarh monofisit al Antiohiei, Sever, fără să fi reușit să impună studiilor patristice acest punct de vedere. Din potrivă de câțva timp asistăm la un duel literar din cele mai interesante pe această chestiune. Dela 1918 și până acum s'au scris, în diferite limbi și de cercetătorii din diferite biserici creștine, nu mai puțin de 61 studii. — (Vezi *Echo d'Orient*, XXXV, (1932), p. 456—468). Dintre toți, cel care aduce o contribuție nouă, plină de sugestuni și susținută cu mare entuziasm, este Mitropolitul ortodox, I. P. S. Athenagora proin Paramithias, care, prin lucrarea sa *Ἡ γνήσιος συγγραφεὺς τῶν εἰς Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην ἀποδομένων συγγραμμάτων*, Athena, 1932, (Vezi recenzie amplă în *Echo d'Orient*, XXXV, (1932), p. 446—465 și în *Orientalia Christiana*, vol. XXXII, (1932), p. 269-272), identifică pe presupusul Dionisie Areopagitul cu sf. Dionisie al Alexandriei.

În literatura patristică poloneză chestiunea publicării operelor Sfinției Părinți și a Dascălilor Bisericii vechi e încă la început. Până acum fost traduse un număr restrâns din aceste opere. De aceia cartea lui Emanuel Bulkak „Operele Sfântului Dionisie Areopaghitul“, publicată de curând, a stârnit un interes foarte viu. Autorul pe lângă traducerea operelor acestui sfânt, adaugă și o introducere foarte amănunțită, unde analizează chestiunea autenticității operelor Sfântului Dionisie Areopaghitului.

Moștenirea literară a acestui mare Dascăl al bisericii, cuprinde patru tratate (Despre Ierarhia Cerească; Despre Ierarhia Bisericească; Despre Numirile (ὀνόματων) lui Dumnezeu; Despre Theologia Mistică zece scrisori).

Din cuprinsul acestor opere putem să tragem încheierea că Sfântul Dionisie a mai scris încă și alte șase tratate, dar, din nenorocire știința încă nu este în posesiunea lor. Lucrările Sfântului Dionisie, pe subiectele lor grele de cugetare și adâncime, au exercitat o influență foarte puternică asupra ideilor teologice ale multora dintre Sfinții Părinți ai Bisericii. Nici în evul mediu ele nu și-au fost pierdut influența. Despre această influență stă mărturie faptul că mulți dintre vechii scriitori.

Bisericii citează lucrările Sfântului Theoforul și sfârșind cu Mișcarea de tăgăduire Areopaghitul a început în secolul papei, cunoscut prin ideile teologia Sfântului Dionisie. Ideile de Luther, Erasm din Rotterdam a fost publicată de protestanți însemnătatea și demnitatea marelui vechei ortodoxii apostolice. În Occident, au fost urmați la rândul prezentăți prin jesuitul Stiglmayr al Sfântului Dionisie. În România protestant.

Totuși ingeniositatea și talentul Sfântului Dionisie se vede în cele mai mari lumini ale Bisericii: Ioan Hrisostomul, Clement al Grigorie din Schitopolis, Leon cel Mare, Ioan Damascul și al VII-lea Sobor Ecumenic din Niceea. Dionisie Areopaghitul. (După G. I. M.)

105. **Duică-Bogdan G.,** *Εὐαγγέλιον Ἐσθῆρ*, LXXXI, (1932), p. 1-10. — Istoria României la sfârșitul Florența tot ale lui Șincai guvernului dela București este lucrări.

106. **Duică-Bogdan G.,** *Εὐαγγέλιον Ἐσθῆρ*, LXXXI, (1932), p. 1-10. — Istoria României la sfârșitul Florența tot ale lui Șincai guvernului dela București este lucrări.

107. **Duică-Bogdan G.,** *Εὐαγγέλιον Ἐσθῆρ*, LXXXI, (1932), p. 1-10. — Istoria României la sfârșitul Florența tot ale lui Șincai guvernului dela București este lucrări.

108. **Duică-Bogdan G.,** *Εὐαγγέλιον Ἐσθῆρ*, LXXXI, (1932), p. 1-10. — Istoria României la sfârșitul Florența tot ale lui Șincai guvernului dela București este lucrări.

109. **Duică-Bogdan G.,** *Εὐαγγέλιον Ἐσθῆρ*, LXXXI, (1932), p. 1-10. — Istoria României la sfârșitul Florența tot ale lui Șincai guvernului dela București este lucrări.

110. **Duică-Bogdan G.,** *Εὐαγγέλιον Ἐσθῆρ*, LXXXI, (1932), p. 1-10. — Istoria României la sfârșitul Florența tot ale lui Șincai guvernului dela București este lucrări.

ste o retipărire din Migne
ie scrisă de sf. Atanasie e-
ntroductive, menite să lă-

μεγάλοι ιστορικοί μοναχί
iri istorice ale Eghialei și
din trecutul mănăstirilor
de autor cu prilejul unei
G. I. M.

c *dzial Sw. Dżionizego A-
Ariopagitul*) în ΕΑΘΙΣ,
Theologică), publicată de
Secțiunii de Teologie or-
1933, cartea I, Varșovia,
a tainică, care se acopere
ă de multă vreme este cu
ayr, specialist renumit în
t al renumitelor scrieri ce
ar fi altul decât marea
fi reușit să impună studii-
de câțva timp asistăm la
astă chestiune. Dela 1918
cercetătorii din diferite bi-
ezi *Echo d'Orient*, XXXV,
duce o contribuție nouă,
tuziasm, este Mitropolitul
s. care, prin lucrarea sa:

Αρεοπαγίτην ἀποδορμένων
amplă în *Echo d'Orient*,
siana, vol. XXXII, (1932),
reopagitul cu sf. Dionisie

publicării operelor Sfinților
la început. Până acum au
De aceia cartea lui Ema-
aghitul", publicată de cu-
lângă traducerea operelor
nănușită, unde analizează
isie Areopaghitului.

scăl al bisericii, cuprinde
pre Ierarhia Bisericească:
espre Theologia Mistică și

ragem încheierea că Sfân-
tate, dar, din nenorocire,
le Sfântului Dionisie, prin
au exercitat o influență
dintre Sfinții Părinți
t pierdut influența. Despre
i dintre vechii scriitori ai

Bisericii citează lucrările Sfântului Dionisie — începând cu Sfântul Ig-
natie Theoforul și sfârșind cu Thomas d'Aquin.

Mișcarea de tăgăduire a autenticității operelor Sfântului Dionisie
Areopaghitul a început în secolul al XV-lea, când Lorenzo Valla, secreta-
rul papei, cunoscut prin ideile sale umaniste, s'a îndoit cel dintâi de auto-
ritatea Sfântului Dionisie. Ideile lui Valla au fost împărțite după aceea
de Luther, Erasm din Rotterdam, apoi o critică definitivă și amănunțită
a fost publicată de protestanți, sforțându-se să zdruncine cu orice preț
însemnătatea și demnitatea marelui Părinte, reprezentantul atât de ilustra-
al vechei ortodoxii apostolice. Protestanții, în cap cu faimosul Hugues
Koch, au fost urmați la rândul lor de învățații romano-catolici, cari, re-
prezențați prin jesuitul Stigmery, au întreprins cercetări asupra autenti-
cității Sfântului Dionisie, împărțind pe de-a-întregul punctul de vedere
protestant.

Totuși ingeniositatea plină de cazuistică a protivnicilor autentici-
tății Sfântului Dionisie se lovește de Tradiția bisericii, care, prin glasul
celor mai mari lumini ale bisericii vechi—Dionisie din Alexandria, Sfân-
tul Ioan Hrisostomul, Clemente din Alexandria, Serghie din Ras'Ainy, Ioan
și Grigorie din Schitopolis, Leontie de Bizanț, Maxim Mărturisitorul, Gri-
gorie cel Mare, Ioan Damaschinul, precum și Sinoadele al II-lea din Niceia
și al VII-lea Sobor Ecumenic — afirmă autenticitatea operelor Sfântului
Dionisie Areopaghitul. (După rezumatul în l. franceză).

105. Duică-Bogdan G., *O arhivă a confesiunii „erudite“* în *Telegra-
ful Român*, LXXXI, (1932), Nr. 78-79, expune tribulațiile publicării *Croni-
cii* lui Șincai, Istoria Românilor lui S. Clain, Istoria bisericească și Con-
ciliul dela Florența tot ale lui S. Clain și condițiunile puse de greco-cato-
lici guvernului dela București, care ceruse și se oferise să tipărească a-
ceste lucrări.

106. Duică-Bogdan G., *Mici studii istorice. Miliția greco-catolică,*
?-1842), în *Telegraful Român*, LXXXI, (1933) Nr. 78-79, examinează pe
datele publicate în șematismul greco-catolic *pro a. 1842*, acțiunea de pro-
zelitism și confesionalismul militant al greco-catolicilor din Ardeal.

107. Duică-Bogdan G., *Mici studii istorice în Telegraful Român*,
LXXXII, (1934), Nr. 3. — Note din diferiți scriitori relativ la acțiunea de
prozelitism catolic în Ardeal, în sec. XIX-lea, însoțite de punere la punct
din partea autorului.

108. Duică-Bogdan G., *Mici studii istorice. O zi din viața lui Șa-
guna* în *Telegraful Român*, LXXXII, (1934). Nr. 4.—Schițează rolul co-
vârșitor pe care l-a jucat marele ierarh ardelean în ziua de 3 Septemvrie
1866, când împotriva pasivismului lui G. Barițiu și a altora, ia atitudine
pentru Habsburgi, rău încolțiți după pierderea luptei dela Königgrätz.

109. Duică-Bogdan G., *Mici studii istorice. Ceva despre Maramureș*
și *Muncaci*, Foileton în *Renașterea* (Cluj), XII, (1934), Nr. 1.—Studiu
asupra efectelor culturale ale greco-catolicismului Nord-Vestic, după da-
tele publicate de „Gazeta“ și „Foaia pentru minte“ din Brașov, între 1850-
1860.

110. Duică-Bogdan G., *Mici studii istorice. Ceva despre Maramureș*
și *Muncaci*, VII.—Tot efectele culturale, în *Renașterea* (Cluj), XII, (1934),
Nr. 2. — Date și comentarii interesante din „Viziția canonică“ a prof.

Vasile Moldovan (1913), în privința procesului de maghiarizare și catolicizare a clerului unit din eparhia unită a Gherlei.

111. Duică-Bogdan G., *Mici studii istorice. Ceva despre Maramureș și Muncaciu în Renașterea* (Cluj), XII, (1934), Nr. 3. — Ideia episcopiei greco-catolice din Maramureș, înființată mai anii trecuți, se găsește expusă, (pentru întâia oară?) în *Gazeta Transilvaniei* din 1844, p. 231/2, într'o scrisoare a unui preot greco-catolic din părțile locului. Se republică și scrisoarea.

112. Grecescu C., *Schitul Trocaia în Revista Istorică Română*, III, (1933), p. 268.—E un schit de care nimeni nu știe nimic prin partea locului. Zidit de boerii Păieni în sec. XVII-lea, în pădurea Trocăii dintre satele Grecești și Bărboiu din jud. Mehedinți.

113. Ionescu G. Dimitrie, *Tratatul încheiat de Gheorghe Ștefan cu Rușii în 1656. Contribuțiuni la cunoașterea legăturilor noastre politice cu Rusia în Revista Istorică Română*, III, (1933), p. 234-247.—Act în limba greacă vulgară din 1656, aflat în copie fotografică printre hârtiile rămase dela I. Bogdan. Important pentru noi, fiindcă afară de însemnătatea lui diplomatică, tratativele au fost inițiate de patriarhul Ierusalimului Paisie, fost egumen la Galata, care, în anul 1656, se găsea la Moscova; iar delegația moldoveană, trimisă de Gheorghe Ștefan avea în frunte pe mitropolitul Ghedeon I al Sucevii și Moldovei. Actul e semnat de mitropolitul Ghedeon, de un demnitar mirean, Grigore Neaninul vtoroi logofăt și de Măcarie patriarhul Antiohiei ce se găsea atunci și el în Moscova. Se dă textul grecesc și traducerea românească.

114. Iorga N., *Vieți de Sfinți în Revista Istorică*, XIX, (1933), p. 313-346.—H. Delehaye își începe Introducerea la lucrarea sa „Les Passions des Martyrs et les genres littéraires“, printr'o propoziție care caracterizează de minune literatura hagiografică: „Un recueil d'actes des martyrs peut se comparer à un musée d'antiques“. Aci poate admira cine ce-i place și ce-l interesează, din atâtea puncte de vedere. Pentru creștinul pios un sfânt e realizarea eroică a învățaturii și virtuților evanghelice și „Vieța“ lui o lectură duhovnicească întăritoare. Pentru omul de știință „Viețile de Sfinți“ e acel muzău de lucruri vechi unde se poate da peste piese ce pot să-l intereseze în mod deosebit în specialitatea sa, dela teologie și până la medicinist. Un jurist ar putea spre ex. să reconstituie iască după literatura hagiografică procedura criminală a imperiului roman. Vieța sfântului Efreem Sirul poate servi ca model pentru secolul al IV-lea. Incombustibilitatea corpului omenesc în anumite cazuri, atâtași suficient cunoscută și de medicină, află în literatura hagiografică un imens material documentar. Studiile privitoare la vieța socială de asemenea nu se pot lipsi de ea. Cât privește pe istorici, aceștia de mai și-au îndreptat cercetările într'această parte (vezi: *Feodor Uspenski, Etudes byzantines en Russie în Byzantion*, II, (1925), p. 9-10); iar numeroase ediții critice de vieți de sfinți, cari interesează deopotrivă și pe istorici și pe filolog, fac dovada de ce izvor nesecat sunt pentru ei această literatură. În vieța sfântului Nifon II, Patriarhul Constantinopolului e prinsă istoria a patru Veovozi ai Țării Românești și e atât de interesantă pentru istoria națională încât ea a și fost incorporată „mai toată în cronica mai veche alcătuită de cronică a Țării Românești, care este „Cronica Cantacuzineștilor“, atribuită de d-l Iorga N. lui Stoica Ludescu“. Vie-

sfântului Grigore Decapolitul, ca în 1926, e plină de interes pentru viața sf. Porfirie de Gaza. Aceste discuții pasionate n'a stârnit decât mai vechi caz de „canonizare“ decât cel Milostiv, (p. 332-334, la „Sfinții“ au fost înființate de a seceră din Alexandria Egiptului. Diferențele ale Alexandriei el a înființat.

În articolul său d-l N. Iorga a lansprezece sfinți, răsăriteeni și răsăritești și vieța socială răsăritească.

115. Nicolae, Preotul. *Memoriile* (1933), Nr. 2.—Autorul este Pătrășcanu, Academie Române. Articol clar și interesant „Târgoviștea“, publicat cu prilejul aniversării Bisericii din Târgoviște, ridicată în cinstea lui Neagoe Vodă dela 1521 până la anul 1517, când s'a mutat la București la 1668.

116. Păcescu T., *Tipografia* (1933), p. 664-672.—Încercare de a pune în discuție instituții de cultură a Bisericii. Autorul nu privește chestiunea decât din punct de vedere bisericesc de slujbă. Totuși, în Cărțile Bisericești, fără a cunoaște înaintea ei, dacă nu în întreaga țară în același loc, unde ea funcționează și reîncepe să funcționeze la 1852 de Nifon Mitropolitul. În 1852 se zice că ar fi fost tipografia și deși autorul afirmă că nu a stat, totuși ea a fost a Mitropolitului și secularizată de stat; localitatea tipografică actuală nu este tipografia funcționare a fost întreruptă din cauza pricină secularizării care a avut loc în 1852 și religioase. A trebuit să se restabilească tipografia de secularizare. În timpul perioadei de secularizare nu putea face altceva, decât să se restabilească celelalte. Reînceperea tipografică n'a fost impusă de necesitatea restabilirii limbii“ (p. 656). În 1852 de limbă a cărții bisericești de tipografie IV-a secundară știu, că unii din locuite de români dintre Nisipuri au scris limbă a cărților bisericești. Ne putem gândi în jumătatea sec. XVII. Din cauza latină a produs tocmai c

maghiarizare și catoli-

va despre Maramureș

3. — Ideia episcopiei

recuți, se găsește ex-

ei din 1844, p. 231/2.

locului. Se republică

Istorică Română, III.

nimic prin partea lo-

rea Trocării dintre sa-

e Gheorghe Ștefan cu

lor noastre politice cu

34-247.—Act în limba

rintre hârtiile rămase

de însemnătatea lui

l Ierusalimului Paisie,

la Moscova; iar dele-

a în frunte pe mitro-

emnat de mitropolitul

toroi logofăt și de Ma-

l Moscova. Se dă tex-

orică, XIX, (1933), p.

area sa „Les Passions

poziție care caracteri-

ueil d'actes des mar-

poate admira cine ce-i

diere. Pentru creștinul

rtuților evanghelice și

entru omul de știință

nde se poate da peste

litate sa, dela teolog

e ex. să reconstitu-

riminală a imperiului

a model pentru seco-

in anumite cazuri, as-

literatura hagiografică

la viața socială de a-

torici, aceștia de mult

zi: Feodor Uspenskij,

p. 9-10); iar numeroa-

leopotrivă și pe istoric

ntru ei această litera-

nstantinopolului e cu-

i e atât de interesantă

ată „mai toată în cea-

ti, care este „Cronică

oica Ludescu“. Vieța

sfântului Grigore Decapolitul, căreia F. Dvornik i-a făcut o ediție critică în 1926, e plină de interes pentru istoria slavilor macedoneni în sec. IX. Dar vieța sf. Porfirie de Gaza câte probleme din sec. IV n'a rezolvat și câte discuții pasionate n'a stârnit? Tot în vieța sf. Nifon, liturgisitul află cel mai vechi caz de „canonizare“ regulată din ortodoxie. Din vieța sf. Ioan cel Milostiv, (p. 332-334, la d-l I. N.), aflăm că cele mai vechi „maternități“ au fost înființate de acest sfânt cât a păstorit ca patriarh biserica din Alexandria Egiptului, în sec. VII. În fiecare din cele șapte cartiere ale Alexandriei el a înființat câte o „maternitate“.

În articolul său d-l N. Iorga pune în evidență momente din „Viețile“ a unsprezece sfinți, răsăriteni (șapte) și apuseni (cinci), în legătură cu istoria și vieța socială răsăriteană din sec. V—XIV.

115. Nicolae, Preotul, *Mitropolia din Târgoviște* în *Credința*, I, (1933), Nr. 2.—Autorul este Păr. Nae Popescu, profesor și Membru al Academiei Române. Articol clar și cald despre „povestea mitropoliei din Târgoviștea“, publicat cu prilejul târnosirei, în Noemvrie 1933, a noiei biserici din Târgoviște, ridicată din pajiște pe locul vechei biserici ctitoria lui Neagoe Vodă dela 1521, unde a fost Mitropolia Ungro-Vlahiei dela anul 1517, când s'a mutat aci dela Argeș și până la mutarea ei în București la 1668.

116. Păcescu T., *Tipografia Cărților Bisericești în Boabe de grâu*, IV, (1933), p. 664-672.—Incercare tendențioasă de monografie a celei mai vechi instituții de cultură a Bisericii noastre: Tiparnița bisericească. Autorul nu privește chestiunea decât dela introducerea caracterelor latine în cărțile bisericești de slujbă. Totuși nu se poate vorbi de actuala Tipografie a Cărților Bisericești, fără a o pune cât de sumar în legătură cu ce a fost înaintea ei, dacă nu în întreaga Biserică Ortodoxă Română, cel puțin în același loc, unde ea funcționează acum. Tipografia Cărților Bisericești reîncepe să funcționeze la 1882 în localul vechei tipografii reînființată la 1852 de Nifon Mitropolitul. Această tipografie, deși în Ceaslovul tipărit la 1852 se zice că ar fi fost „Tipografia sa“ adică a lui Nifon Mitropolitul și deși autorul afirmă că a fost înființată cu bani împrumutați dela stat, totuși ea a fost a Mitropoliei. Altfel nu se explică, pentru ce a fost secularizată de stat: localul, mașinile și materialul tipografic. Prin urmare, tipografia actuală nu este decât o continuare a celei vechi, a cărei funcționare a fost întreruptă nu din „slăbiciunea bisericii“ (p. 665), ci din pricina secularizării, care a turburat adânc mersul normal al vieții bisericești și religioase. A trebuit să vină domnia pașnică și binefăcătoare a Regelui Carol I, ca să restabilească echilibrul sufletesc, greu turburat de secularizare. În timpul perioadei de turburare și de totală prădare Biserica nu putea face altceva, decât să reziste. Nevoia conservării prima pe toate celelalte. Reînceperea tipăririi cărților bisericești la 1882 (exact 1885), n'a fost impusă de „necesitatea uniformizării traducerii textului și a vestmântului limbii“ (p. 656), nici din „nevoia de a avea unitate de text și de limbă a cărții bisericești de ritual“ (p. 656), pentrucă și copiii de clasa IV-a secundară știu, că uniformitatea limbii române, în toate ținuturile locuite de români dintre Nistru și Tisa, se datorește tocmai unității de limbă a cărților bisericești. Nevoia aceasta a fost simțită și *implinită* încă din jumătatea sec. XVII. Din potrivă, retipărirea cărților bisericești cu litera latină a produs tocmai contrariul de ceea ce crede d-l Păcescu.

De aceea și retipările dela păstoria bunului Mitropolit Iosif Gheorghian incoace se fac, nu după edițiile dintre 1885-1894, ci după cele din sec. XVIII și începutul sec. XIX. Adică tocmai după cele despre care d-l Păcescu crede că n'au uniformitate de text și de limbă. Și ezitarea Ierarhilor dela 1872-1885 nu e datorită „slăbiciunii“, ci temerei de spargere a unității limbii și textului, de care aveau tot dreptul să se teamă. Precum ne temem și noi azi, referindu-ne la experiența făcută chiar de d-l Păcescu, când a fost director al Tipografiei Cărților Bisericești. Orologiul cel Mare nu este cartea „cea mai puțin întrebuințată în serviciile curente“ (p. 664), cum crede d-l Păcescu; proba e că într'un interval de mai puțin de zece ani s'au dat două ediții (1887 și 1895). Afară de cărțile de slujbă tipărite în Tipografia Cărților Bisericești dela 1885 incoace, și de cele 2-3 cărți teologice pomenite și de d-l Păcescu, tipografia a mai scos din teascurie ei un număr de cărți de teologie și de istorie, de foarte mare valoare. De n'ar fi să pomenim decât istoriile bisericești ale lui Eusebiu, Socrate, Sozomen, Evagrie, Eusebiu Popovici (două ediții), traducerile din rusește ale Pr. Nazarie, „Cronicarii greci“ a lui Erbiceanu, Operele lui Gherasim Timuș și Teodosie al Romanului, etc., etc., și este de ajuns. Cea mai frumoasă carte tipărită de Tipografia Cărților Bisericești, este minunata Carte de Rugăciuni dela 1899, cu prilejul împlinirii vârstei de 7 ani a M. S. Regelui Carol II. Iar cea mai frumoasă carte tipărită după războiul nostru e „Molitvelnicul“ (p. 673), tipărit la Cernica în vremea directoratului d-sale — afară de cazul când se poate numi „frumos“ înolăciturile de funii din literile inițiale, nepotrivită imitație după inițialele din „Cartea românească de învățătură“ (1644) a lui Varlaam. — ci „Triodul“ dela 1930. În general cărțile tipărite posterior directoratului P. T., sunt superioare, din multe puncte de vedere, celor tipărite sub directoratul d-sale. Credem că e destul. Totuși inadvertențe ca cea dela p. 655 „In decada 70-a a Secolului“ și cacofonia „încă cu câtă“ (p. 671), nu pot fi trecute de vederea.

117. Haralambie Popescu, *Histoire de l'Eglise orthodoxe roumaine de Paris*, p. 31, Paris, 1933.

118. Radu V., Pr., *Mănăstirea Sf. Spiridon și Patriarhul Silvestru al Antiohiei*, Extras din *Revista Istorică Română*, III, (1933), p. 23, (ca rezumat în limba franceză).—Actuala bisericuță, care se vede azi pe dealul Dâmboviței, aproape pe jumătate îngropată în pământ, între proprietatea „Societății de dare la semn și tir“ și clădirea neisprăvită a noului Senat, — biserica sfântul Spiridon-vechiu, a fost pe vremuri mănăstire bogat înzestrată cu chilio și averi. Actele de daniile dovedesc cum că biserica Sfântului Spiridon ființa, pe același loc, înainte de anul 1747, când Constantin Mavrocordat, Voevodul de atunci al Țării Românești, o recăstigi dește din nou și o înzestrează cu moșii, după ce în anul precedent o înzestrasese Patriarhiei din Antiohia, dându-i destinația de metoh al acestei Patriarhii. La târnosirea noii biserici a luat parte și Patriarhul Silvestru al Antiohiei, care se găsea prin țară, umblând după ajutoare materiale și pentru imprimarea de cărți împotriva catolicismului ce făcea progrese în patriarhia sa. La 1730 și 1733 tipărește la Iași o liturghie greco-arabă, precum și o carte de propagandă (tradusă) contra catolicilor. Intitulată „Despre adevăr și dreptate“.

Pisania bisericii Sf. Spiridon-vechiu, dela ușa de intrare în biserică

scrisă în grecește și arăbește. Se află o inscripție tot arăbească de d-l N. Iorga de două ori descifrate și traduse de Pr. Iorga și traduce și a inscripției

În legătură cu alegerea ca Patriarhului Silvestru în țările balcanice informații și date care lămuresc originea din Siria, din pricina propuneri și bine documentat.

119. Savrami I., *Evangelii*, (Din corespondența mitropolitului, XXXII, (1933), p. 543-548). Mitropolitul fost efor al bisericii din Atena și cuprinde din Februarie 1829, multe privitoare

Aici este publicată porunca dată de Grigore Ghica Vodă în 1829 privind conducerea și administrarea mitropolitului a lui Ignatie către Mitropolitul Gherasim din Adrianopol în acea vreme la Didim

120. Dan Simonescu, *Un Ochi asupra acestuia cu Tipografia* (București, 1933), p. 227-233.—Până la prezent două volume: primul volum cuprinde cărțile V-VIII. Academia Română

a doua din Ohtoiul slav tipărită în 1536-1537. Cartea veche și alte multe cărți bisericești. Se stabilească legăturile tipografice și primăria slavă din Venetia până la părțile mai interesante din articol de studiu de istorie a bisericii numai din exterior.

121. Sorocovschi Vladimir, *Arhimandritul Anatolie* (București) câteva date asupra acestui mitropolit și asupra lucrării sale mitropolitului unul dintre cei mai de seamă

122. Stupcanu Teoctist, *Arhimandritul Filoteiu*, fără să aducă referințe în *Viața Monahală*, I, (1933).

123. Traianescu D. Ioan, *Cronica*, Nr. 9.—Date istorice sumare despre clopotnița existentă, cu referințe la cestiuni autorul a publicat în *Revista*, p. 137-175, sub titlul „Clopotnița“.

124. † Veniamin, *Localul Sf.*

mitropolit Iosif Gheorghian
4, ci după cele din sec.
cele despre care d-l Pă-
nbă. Și ezitarea Ierarhi-
merei de spargere a uni-
să se teamă. Precum ne
tă chiar de d-l Păcescu,
cești. Orologiul cel Mare
viciile curente" (p. 664),
al de mai puțin de zece
cărțile de slujbă tipărite
ace, și de cele 2-3 cărți
mai scos din teascurile
foarte mare valoare. De
lui Eusebiu, Socrate, So-
traducerile din rusește
u. Operele lui Gherasim
de ajuns. Cea mai fru-
sericești, este minunata
ei vârstei de 7 ani a M.
ipărită după războiu nu
i vremea directoratului
rumos" încolăciturile de
ă inițialele din „Cartea
n. — ci „Triodul" dela
atului P. T., sunt supe-
sub directoratul d-sale.
a p. 655 „In decada 70-a
", nu pot fi trecute cu

lise orthodoxe roumaine

și Patriarhul Silivestru
, III, (1933), p. 23, (cu
.. care se vede azi pe
ă în pământ, între pro-
direa neisprăvită a nou-
st pe vremuri mănăstire
ii dovedesc cum că bi-
inte de anul 1747, când
ării Românești, o reclă-
anul precedent o inchi-
le metoh al acestei pa-
și Patriarhul Silivestru
upă ajutoare materiale.
licismului ce făcea pro-
Iași o liturghie greco-
) contra catolicilor, in-

a de intrare în biserică,

este scrisă în grecește și arăbește. De asemenea pe o icoană a Sf. Spiridon se află o inscripție tot arăbește. Inscripția greacă a fost citită și publicată de d-l N. Iorga de două ori, pe când inscripțiile arabe sunt numai acum descifrate și traduse de Pr. V. Radu, care, cu acest prilej, dă o nouă citire și traducere și a inscripției grecești.

În legătură cu alegerea ca patriarh al Antiohiei și a călăoriei patriarhului Silivestru în țările balcanice și românești autorul dă o seamă de informații și date care lămuresc greutățile în care se zbătea biserica ortodoxă din Siria, din pricina propagandei catolice pentru „unire“. Articol clar și bine documentat.

† T. S.

119. Savrami I., Evang., 'Εκ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Ἡρακλείας Ἰγνατίου (Din corespondența mitropolitului Ignatie al Iracleii), în 'Εκκλ. Φάρος, XXXII, (1933), p. 543-553.—Este vorba de câteva scrisori ale acestui mitropolit fost efor al bisericii patriarhale din Constantinopol din 1821-1830. Parte din corespondența sa este păstrată în ms. 143 al Bibl. Parlamentului din Atena și cuprinde scrisori dintre 28 Septembrie 1824—16 Februarie 1829, multe privind și Țările Române.

Aici este publicată porunca Inaltei Porți trimisă prin Ignatie, Domnului Grigore Ghica Vodă în 1826 în privința readucerii egumenilor greci la conducerea și administrarea mănăstirilor închinat. Se mai află apoi o scrisoare a lui Ignatie către Miloș Obrenovici, țarul Sârbilor, una către mitropolitul Gherasim din Adrianopol și alta către Calinic din Distră mitropolit în acea vreme la Didimotihon.

Gh. I. Moiescu.

120. Dan Simonescu, *Un Ohtoih al lui Bojidar Vucovici la noi și legăturile acestuia cu Tipografia românească în Revista Istorică Română*, III, (1933), p. 227-233.—Până târziu de tot Ohtoihul mare s'a tipărit în două volume: primul volum cuprinde cântările glasurilor I-IV, al doilea, glasurile V-VIII. Academia Română a intrat acum de curând în posesia părții a doua din Ohtoihul slav tipărit din îndemnul lui Bojidar Vucovici, la Veneția în 1536-1537. Cartea vine din Banatul românesc, unde s'au mai găsit și alte multe cărți bisericești slave, tipărite la Veneția. Autorul cearcă să stabilească legăturile tipografice ale tipografiei din Țara Românească cu imprimeria slavă din Veneția până la Coresi. Apoi dă în traducere românească părțile mai interesante din *prefață* și *postfața* acestui Ohtoih. E un articol de studiu de istorie a literaturii vechi bisericești, privind chestiunea numai din exterior.

121. Sorocovschi Vladimir, *Câteva cuvinte despre vestitul misionar ortodox, arhimandritul Anatolie Tihai în Misionarul*, V, (1933), p. 729-733. Dă câteva date asupra acestui misionar, originar din com. Tărășăuți, jud. Soroca și asupra lucrării sale misionare în Japonia între 1870-1893, socotit ca unul dintre cei mai de seamă misionari creștini ortodoci în Japonia.

122. Stupcanu Teoctist, Arhim., *Muzica orientală bisericească la Români în Viața Monahală*, I, (1933), p. 269.—Aci autorul vorbește de Ieromonahul Filoteiu, fără să aducă nimic nou. Superficial și neinformant.

123. Trajanescu D. Ioan, *Clopotnița Patriarhiei în Universul*, LI, 1934), Nr. 9.—Date istorice sumare despre actuala catedrală a Patriarhiei și despre clopotnița existentă, cu propuneri pentru restaurare. Asupra acestei chestiuni autorul a publicat un studiu mai dezvoltat în B. C. M. I., V, (1912), p. 137-175, sub titlul general „Mitropia din București“.

124. † Veniamin, *Localul Seminarului în Buletinul Episcopiei Huși-*

lor, IX, (1933), Nr. 10.— Face istoricul Seminarului teologic din Huși, desființat pe ziua de 1 Septembrie 1933 și întâmplări mai deosebite în legătură cu acest seminar.

125. † Veniamin, *Schitul de maici Golgota (Vaslui)* în *Buletinul Episcopiei Hușilor*, IX, (1933), Nr. 12.—Ridicat din temelie, pe locul unei biserici de lemn, în anul 1774 de familia Cazimireștilor ca schit de călugări.

126. † Veniamin, *Infiiințarea Seminarului din Huși* în *Buletinul Episcopiei Hușilor*, X, (1934), Nr. 1.—Seminarul de Huși s'a înființat în toamna anului 1851, odată cu cel dela Roman în vremea episcopului Meletie Istrati, dar nu cu titulatura de seminar, ci de „școală bisericească a Episcopiei Hușilor“. Directorul prim a fost Ierom. Veniamin Arhipescu. Cursurile s'au început cu șapte elevi și trei profesori.

127. † Visarion, *Episcopul de Hotin*, în *chestiunea Căminului românesc din Ierusalim*, (1933), Chișinău, p. 46, cu o hartă și mai multe fotografii.—In primăvara anului 1931, autorul a făcut o călătorie la Ierusalim, cu scopul să dobândească o mănăstire din cele care le posedă în orașul sfânt patriarhia respectivă, pentru un cămin românesc. Broșura de față expune rezultatul acestei călătorii.

Până la p. 37 se face un scurt istoric al inițiativei de a se ridica un cămin românesc la Ierusalim, realizările, punctul la care s'a ajuns și posibilitățile de viitor. Iar dela p. 38-46 o „Anexă“ raport prezentat de autor „M. S. Regelui Carol II și Ministerului de Interne“ în privința *Sionismului în Palestina între anii 1920-1930*.

128. † Visarion, *Episcopul de Hotin*, *Sfințirea bisericii române din Sofia*, (1933), Chișinău, p. 18.—Autorul, arhiepiscopul delegat de Sf. nostru Sinod, să târnoască biserica ortodoxă română din Sofia, dă în 18 pagini descrierea târnosirii și persoanele care au luat parte, cum și impresii de călătorie. † T. S.

ISTORIA RELIGIUNILOR

129. Arseniev Nicolae, Prof., *Античный миръ и раннее христианство* (Lumea veche și creștinismul primitiv) în *ЕАНП VII, 1*, (1933), pp. 56-95.—E început al unei lucrări mai întinse în care autorul trece în revistă și caracterizează ideile mistice ale epocii eleniste și ale cultelor orientale. Caracterizând filosofia platonice cum și doctrina scriitorilor teologici păgâni din sec. I și al II-lea al erei noastre, care se resimt de influența lui Platon, N. A. fixează sărăcia și abstractismul religiei filosofice și contrastul ei cu politeismul popular, atitudinea religioasă față de tendințele mistice, influențele reciproce ale Occidentului și Orientului în epoca elenistă, trăsăturile generale caracteristice ale cultelor mistice din Orient, răspândirea cultului zeităților Isis și Serapis în lumea elenistă cum și al cultului marelui zeu Mitra, mama lui Attis. Cultele mistice orientale, al lui Isis și al Cibelei din Frigia, mama zeilor, cu baze naturale opresc atenția autorului în mod deosebit și ne înfățișează caracterul și marginea naturalistă a zeului forțelor creatoare ale naturii, care se manifestă în fiecare an și care corespunde cu marea zeită, mama Natură. Rolul religios al acestor culte cu fond naturalist, în momentul când cultul zeilor ajunsese pe punctul de a dispărea, atât la Roma cât și în Orient, este clar și suficient demonstrat. † T. S.

DESBATE

SESIUNI

Ședin

Sesiunea ordi
nis cu ceremonia

La orele 10
nei slujba Te-De-
Marh. PP. SS. M
a Instrucțiunii și

La orele 10
str. Antim, un
Președinte: I
Secretar: P.

Domnul Min
tre Inaltului Decre
sculat de toți P

I. P. S. Patr
 asupra chestiunilor
în anul acesta i
ate dăți, chesii
inea PP. SS. M

1. *Intocmirea*
sculele primare. (C
bisericii neas
preotului
mare câștig p

Biserica Ortodoxă Română

inarului teologic din Huși,
mplări mai deosebite în le-

(Vaslui) în *Buletinul Epis-*
n temelie, pe locul unei bi-
eștilor ca schit de călugări.
și din Huși în *Buletinul E-*
ul de Huși s'a înființat în
în vremea episcopului Me-
de „școală bisericească a E-
rom. Veniamin Arhipescu.
profesori.

chestiunea Căminului româ-
o hartă și mai multe fo-
făcut o călătorie la Ieru-
din cele care le posedă în
cămin românesc. Broșura

inițiativei de a se ridica un
tul la care s'a ajuns și po-
raport prezentat de autor
ree în privința *Sionismului*

iaștea bisericii române din
ereul delegat de Sf. nostru
ă din Sofia, dă în 18 pagini
t parte, cum și impresii de
† T. S.

OR

иръ и раннее христианство
ΠΙΣ VII, 1, (1933), pp.
in care autorul trece în re-
eleniste și ale cultelor orien-
doctrina scriitorilor teologi
care se resimt de influența
tul religiei filosofice și com-
religiunii populare față de
cidentului și Orientului în
tice ale cultelor mistice din
Serapis în lumea elenistă.
lui Attis. Cultele mistice o-
ama zeilor, cu baze natura-
și ne înfățișează caracterul
stoare ale naturii, care su-
de cu marea zeiță, marea
cu fond naturalist, în mo-
de a dispărea, atât la Roma
trat.
† T. S.

PARTEA OFICIALĂ

DESBATERILE SFÂNTULUI SINOD

SESIUNEA ORDINARĂ A ANULUI 1933

Ședința din ziua de 15 Februarie

Sumarul ședinței

Sesiunea ordinară a Sf. Sinod din anul 1933 s'a deschis cu ceremonialul obișnuit.

La orele 10 dimineața s'a oficiat la Catedrala Patriarhiei slujba Te-Deum-ului, la care au asistat I. P. S. Patriarh, PP. SS. Membri ai Sf. Sinod și domnul Ministru al Instrucțiunii și Cultelor D. Gusti.

La orele 10 $\frac{1}{2}$ s'a trecut în sala de ședințe a Sf. Sinod din str. Antim, unde s'a ținut ședința.

Președinte: I. P. S. Patriarh.

Secretar: P. S. Arhiepiscopul Ilarion Băcăoanu.

Domnul Ministru al Instrucțiunii și Cultelor, dă citire Inaltului Decret Regal de deschiderea sesiunii Sf. Sinod, ascultat de toți PP. SS. Membri în picioare.

I. P. S. Patriarh, în cuvântarea de deschidere, stăruie asupra chestiunilor importante pentru care Sf. Sinod s'a întrunit anul acesta în sesiune ordinară, mai de vreme decât în alte dăți, chestiuni pentru rezolvarea cărora atrage atențiunea PP. SS. Membri, și anume:

1. *Intocmirea programei analitice a religiunii în școalele primare.* Cu ajutorul oamenilor politici doritori de binele bisericii noastre, am reușit să deschidem porțile școlii primare preotului pentru predarea religiunii. Acesta este un mare câștig pentru biserică, întrucât ea este pusă în

*

situația de a îndruma din cea mai fragedă vârstă pe căile drepte ale credinței pe credincioșii săi de mâine.

Citim prin ziare că se fac oarecari corective întregii programe de învățământ public, și deci și programei învățământului primar, și credem că aceste corective nu vor atinge câștigul bisericii, ca preoții să intre în școală. Adresez în acest sens rugămintea Noastră domnului Ministru al Instrucțiunii și Cultelor, aci de față, și-l înștiințez că Sf. Sinod a însărcinat o comisiune specială să întocmească o programă analitică, pe baza dreptului câștigat, a învățământului religios în școala primară. Programa aceasta va căpăta forma definitivă în aceste ședințe, după care o vom înainta spre cele legale onor. Minister al Instrucțiunii și Cultelor.

2. În al doilea rând, Sf. Sinod va avea să se ocupe cu rezolvarea afirmativelor abuzuri din alegerile eparhiale, pentru care am fost avizați de onor. Minister de Interne. Sf. Sinod se ocupă cu această chestiune, însă nu pe baza unor prevederi clare ale legii, care să dea Sf. Sinod dreptul și toată autoritatea de a se pronunța definitiv în rezolvarea ei. Dar Sf. Sinod nu se va opri, ca acolo unde se vor constata abuzuri și ilegalități, să nu le desaprobe și să ceară factorilor competenți a-și face datoria, pedepsind pe vinovați.

3. A treia chestiune importantă la ordinea zilei este întocmirea bugetului. Cu durere în inimă spun că, de vreo patru ani încoace, biserica trăește într'o groază sufletească la întocmirea fiecărui buget. Și această groază, nu este atât din cauză că se reduc salariile, cât din cauza mentalității a unei părți din conducătorii noștri politici, după care biserica este ca ceva de prisos, dar pe care o întrebuițează ca pe un simplu obiect de demagogie politică.

Cineva dela Ministerul Instrucțiunii și Cultelor — și spre bucuria noastră nu e domnul Ministru Gusti — preconiza ideea scoaterii din buget a centrelor administrative dela eparhie, și sumele rezultate de aci să se dea la salariile preoților. Este o demagogie aceasta, contra căreia protestăm cu tărie, fiindcă nu poți desființa centrele de conducere ale unui corp, fără să nu desorganizezi întregul corp.

Este criză. Trebuesc reduceri peste tot, biserica și noi, ca buni cetățeni ai patriei, nu ne dăm înapoi dela jertfe. Inșă aceste jertfe să fie făcute în chip metodic, potrivit cu

necesitatea fiecărei pă să se desorganizeze v'am spus mai sus. cipiul proporționalității.

Vă aduc aceste timentul PP. SS. Voas fie cu aceeași bună v să nu admită acest bisericii și să spună niștrii, la votarea bug:

Cu acestea I. P. și salută pe domnul Mi

Domnul Ministru

în Consiliul de Miniștr în numele Sf. Sinod. că va ține seamă de

2. Referindu-se în s'o întocmească și să spre a fi luată în plan mântului primar ce se

3. „Cât privește niale, iau act cu plăc o voi comunica Guver

După ce dă mai primarea seminariilor. simțitoare, domnul Mi a merge la Consiliul

P. S. Secretar de

zenți: I. P. S. Patriarh al Moldovei și Gurie al Romeu al Râmnicului: Ghenadie al Buzăului: țării-de-Jos, Grigore a și Ioan al Armatei; Pi Varion Băcăoanul, Titu S absenți: I. P. S. Mitro piscop Iosif al Caranse Rădăuțeanul, Dionisie T crei Crișanul, Vasile d iar în concediu: I. P. PP. SS. Episcopi: Ro și Visarion al Hotinulu

i vârstă pe căile
măine.

corective întregi
programei învă-
corective nu vor
re în școală. A-
omnului Ministru
l înștiințez că Sf.
ă întocmească o
gat, a învățămân-
aceasta va că-
upă care o vom
l Instrucțiunii și

rea să se ocupe
gerile eparhiale,
ster de Interne.
insă nu pe baza
Sf. Sinod dreptul
itiv în rezolvarea
unde se vor con-
tobe și să ceară
osind pe vinovați.
rdinea zilei este
pun că, de vreo
roază sufletească
ază, nu este atât
auza mentalității
i, după care bi-
o întrebuițează
litică.

Cultelor — și spre
si — preconiza
ministrative dela
dea la salariile
câreia protestăm
de conducere ale
ul corp.

t, biserica și noi,
napoi dela jertfe.
todice, potrivit cu

necesitatea fiecărei părți componente a unei instituțiuni. Nu să se desorganizeze centrul, cum se preconizează, cum v'am spus mai sus, din motive demagogice. Apoi, principiul proporționalității, câștigat, între culte să fie respectat.

Vă aduc acestea la cunoștință și cred că sunt în asentimentul PP. SS. Voastre să rugăm pe domnul Ministru, să fie cu aceeași bună voință față de biserică ca și în trecut; să nu admită acest principiu, care duce la desorganizarea bisericii și să spună cuvântul nostru în Consiliul de Miniștrii, la votarea bugetului Cultelor.

Cu acestea I. P. S. Patriarh declară ședința deschisă și salută pe domnul Ministru Gusti în numele Sfântului Sinod.

Domnul Ministru D. Gusti, declară că va comunica în Consiliul de Miniștrii declarația I. P. S. Patriarh, făcută în numele Sf. Sinod, privitor la bugetul Cultelor și asigură că va ține seamă de revindicările făcute.

2. Referindu-se la programa analitică, roagă Sf. Sinod s'o întocmească și să o trimită cât mai repede la minister spre a fi luată în planul general de modificare a învățământului primar ce se apropie.

3. „Cât privește rezolvarea chestiunii alegerilor eparhiale, iau act cu plăcere de declarația I. P. S. Patriarh și o voi comunica Guvernului“.

După ce dă mai multe informațiuni cu privire la suprimarea seminariilor, din cauza crizei ce impune reduceri simțitoare, domnul Ministru părăsește sala de ședințe spre a merge la Consiliul de Miniștri.

P. S. Secretar dă citire apelului nominal și sunt prezenți: I. P. S. Patriarh Miron, II. PP. SS. Mitropoliți Pimen al Moldovei și Gurie al Basarabiei; PP. SS. Episcopi Vartolomeu al Râmnicului Nou-Severin, Lucian al Romanului, Ghenadie al Buzăului, Nichita al Argeșului, Cosma al Dunării-de-Jos, Grigore al Aradului, Cherontie al Constanței, și Ioan al Armatei; PP. SS. Arhieri: Platon Ploșteanul, Ilarion Băcăoanul, Titu S. Târgovișteanul și Nifon Craioveanul; absenți: I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. S. Episcop Iosif al Caransebeșului și PP. SS. Arhieri: Ipolit Rădăuțeanul, Dionisie Tighineanul, Grigore Botoșăneanul, Andrei Crișanul, Vasile de Rășinari și Veniamin Bârlădeanul; iar în concediu: I. P. S. Mitropolit Nectarie al Bucovinei, PP. SS. Episcopi: Roman al Oradiei, Nicolae al Clujului și Visarion al Hotinului.

Același P. S. Secretar dă citire;

I. Sumarului ședinței precedente care,
Se verifică și se aprobă.

II. Următoarelor cereri de concediu:

1. *I. P. S. Mitropolit Nectarie al Bucovinei*, pentru cauză de boală.

2. *P. S. Episcop Roman al Oradiei*, tot pentru boală.

3. *P. S. Episcop Nicolae Ivan al Clujului*, tot pentru caz de boală.

Se acordă concediile cerute.

4. *P. S. Episcop Visarion al Hotinului*, urmând a pleca în străinătate pentru căutarea sănătății.

Se ia act.

Conform art. 16 din „Regulamentul pentru determinarea drepturilor Patriarhului și de funcționare a Sf. Sinod” se procedează la alegerea a doi secretari.

Sf. Sinod alege ca secretari pe PP. SS. Arhiepiscopii Ilarion Băcăoanul și Nifon Craioveanul.

Apoi se propun și se aleg următoarele comisiuni, conform art. 46 și 47 din același regulament, cu președinții și raportorii respectivi:

1. Comisiunea pentru afacerile externe:

I. P. S. Mitropolit Nectarie al Bucovinei, președinte; P. S. Episcop Lucian al Romanului, P. S. Arhiepiscop Titu S. Târgovișteanul, raportor, și P. S. Arhiepiscop Nifon Craioveanul.

2. Comisiunea pentru doctrină și viață religioasă, pentru mănăstiri și propagandă religioasă:

I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei, președinte; P. S. Episcop Nichita al Argeșului, P. S. Episcop Cosma al Dunării-de-Jos, P. S. Episcop Nicolae al Clujului, P. S. Episcop Grigore al Aradului, P. S. Episcop Gherontie al Constanței, P. S. Arhiepiscop Grigore Botoșăneanul și P. S. Arhiepiscop Andrei Crișanul, raportor.

3. Comisiunea canonică-juridică și pentru disciplină:

I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, președinte; P. S. Episcop Lucian al Romanului, P. S. Episcop Ghendie al Buzăului, P. S. Episcop Visarion al Hotinului și P. S. Episcop Grigore al Aradului, raportor.

4. Comisiunea pentru învățământ religios în genere:

I. P. S. Mitropolit Gurie al Basarabiei, președinte;

P. S. Episcop Visarion al Botoșăneanul, P. S. Arhiepiscop Vasile de Râșinarișeanul și P. S. Veniamin

La propunerea *P. S. Sfântul Sinod* hotărăște:

Pentru ca rezolvarea eventuală a președintelui a brul din comisiune cel mai lucrările comisiunii respect

P. S. Arhiepiscop Titu nodului Permanent, dă citi crărilor Sf. Sinod din sesiune Sinodul Permanent, cor lamentul pentru determinat funcționare a Sfântului Sinod

Se ia act.

P. S. Secretar dă citire

1. Tem. Nr. 106/933.

la cunoștința Sf. Sinod, vî din Diaspora, Serafim cu a făcut și hirotonii de preoți jurisdicția canonică a Sino Sf. Sinod să ia măsuri, ca această încălcare de jurisdic sarabia.

Se trimite spre studiu cerilor streine.

2. Tem. Nr. 213/933 asupra scrisorilor mitropolit stabilit la Karlovitz, și a episcop prin care cer ridicarea ped din Chișinău, pentru moș canonică a bisericii ortodoxe

Se trimite la aceeași

3. Tem. Nr. 214/933 scoarelor prin Biserică în ținerea unei conferințe București.

Se trimite la aceeași

4. Tem. Nr. 110/93

P. S. Episcop Visarion al Hotinului, P. S. Arhiepiscopul Grigore Botoșăneanul, P. S. Arhiepiscopul Andrei Crișanul, P. S. Arhiepiscopul Vasile de Râșinari, P. S. Arhiepiscopul Nifon Craioveanul și P. S. Veniamin Bârlădeanul, raportor.

La propunerea *P. S. Episcop Grigore al Aradului*, Sfântul Sinod hotărăște:

Pentru ca rezolvarea lucrărilor să nu întârzie în lipsa eventuală a președintelui comisiei dela ședințe, membrul din comisiune cel mai vechiu în hirotonie va prezida lucrările comisiei respective.

P. S. Arhiepiscopul Titu S. Târgovișteanul, referentul Sinodului Permanent, dă citire „Dărei de seamă” asupra lucrărilor Sf. Sinod din sesiunea anului precedent, întocmit de Sinodul Permanent, conform art. 67 alin. 9 din „Regulamentul pentru determinarea drepturilor Patriarhului și de funcționare a Sfântului Sinod”.

Se ia act.

P. S. Secretar dă citire următoarelor comunicări:

1. Tem. Nr. 106/933. Arhiepiscopia Chișinăului aduce la cunoștința Sf. Sinod, vizita la Chișinău a episcopului rus din Diaspora, Serafim cu sediul la Viena, cu care ocazie a făcut și hirotonii de preoți pe motiv că Basarabia cade sub jurisdicția canonică a Sinodului rus din Karlovitz și cere Sf. Sinod să ia măsuri, ca pe viitor, să nu se mai repete această încălcare de jurisdicție, care produce agitații în Basarabia.

Se trimite spre studiere și referire comisiei afacerilor streine.

2. Tem. Nr. 213/933. Referatul Sinodului Permanent asupra scrisorilor mitropolitului Antonie al Kievului, acum stabilit la Karlovitz, și a episcopului Serafim stabilit la Viena, prin care cer ridicarea pedepsei de caterisire a pr. Poleacov din Chișinău, pentru motivul că el nu cade sub jurisdicția canonică a bisericii ortodoxe române.

Se trimite la aceeași comisiune.

3. Tem. Nr. 214/933. „Alianța pentru înfrățirea popoarelor prin Biserică” face mai multe întrebări privitoare la ținerea unei conferințe fie la Geneva, Stockholm, sau la București.

Se trimite la aceeași comisiune.

4. Tem. Nr. 110/933. Episcopia Clujului înaintează

în copie cererea unui candidat la preoție, care roagă a se stabili principii uniforme de candidare la parohii, în toate eparhiile.

Se trimite spre studiere și referire comisiunii canonică-juridică.

5. Tem. Nr. 119/933. Arhiepiscopia Sibiului roagă Sf. Sinod a-i aproba înființarea unui schit de călugări în com. Frumoasa, cătunul Făgețel, județul Ciuc.

Se trimite la aceeași comisiune.

6. Tem. Nr. 200/933. Consiliul Central Bisericesc înaintează proiectul de regulament pentru desfacerea căsătoriilor religioase, redactat de Contenciosul său.

Se trimite la aceeași comisiune.

7. Tem. Nr. 205/933. Arhiepiscopia Sibiului roagă Sf. Sinod să execute hotărârea Congresului Național Bisericesc, referitoare la parohiile române din America.

Se trimite la aceeași comisiune.

8. Tem. Nr. 122 și 162/933. Sinodul Permanent referă asupra proiectului de lege depus în cameră din inițiativă parlamentară, privitor la taxele de epitrahil, înaintat Sf. Sinod, pentru a-și da avizul, de onor. minister al Instrucțiunii și Cultelor.

Se trimite la aceeași comisiune.

9. Tem. Nr. 181/933. Arhiepiscopia Sibiului arată că Sf. Sinod nu trebuie să împiedice înființarea societăților religioase, care sunt punți de legătură între biserică și viața creștinilor. (Anexe tem. No. 1794, 1975-1991/932).

Se trimite spre studiere și referire comisiunii pentru doctrină și viață religioasă.

10. Tem. Nr. 108/933. Comisiunea restrânsă pentru revizuirea cărților de ritual, numită de Sinodul Permanent, roagă să fie desărcinată de această obligație, pentru motivele indicate în referat. (Cu întregul dosar al chestiunii, tem. No. 1018/931, 803/931, și 1854/932).

Se trimite spre studiere și referire comisiunii pentru doctrină și viață religioasă.

11. Tem. Nr. 182/933. Arhiepiscopia Sibiului roagă Sf. Sinod să revină asupra hotărârii sale, de a nu se admite într'o parohie decât o singură asociație religioasă. (Anexă: tem. No. 1841/932, 47-63/933, cu Statutele asociațiilor de tineri).

Se trimite la aceeași

12. Tem. Nr. 28/93
aduce la cunoștința Sf. S
biului de a răspândi listel
și căminul dela Ierusalim.

*Se trimite spre studiu
nică-juridică și pentru di*

I. P. S. Patriarh ro
menul cerut de art. 51 d
al Sf. Sinod, toate chestiun
pe cele din sesiunile trecu
discuție.

P. S. Episcop Ghena
săp Cosma al Dunării-
rezerve între ședințe câte
numai comisiunile la cere
trat. În cazul acesta o zi
pentru comisiuni.

Ca atare, propun ca
Februarie 1933, orele 10

Sf. Sinod priminiu
vâine joi 16.II.1933, să
ze către comisiuni, iar
treia loc vineri 17.II.1933

La orele 13, I. P. S
se conformeze acestei hot
cea viitoare pentru vineri

PREȘEDINTE PATRIARH,

(ss) MIRON

care roagă a se
arohii, în toate

siunii

Sibiului roagă
de călugări în
iuc.

ntral Bisericesc
lesfacerea căsă-
său.

biului roagă Sf.
onal Bisericesc,

Permanent re-
meră din iniția-
ahil, înaintat Sf.
ai Instrucțiunii

biului arată că
societăților re-
biserică și viața
91/932).

isiunii pentru

strânsă pentru
dul Permanent,
, pentru moti-
chestiunii, tem.

isiunii pentru

Sibiului roagă
e a nu se ad-
; religioasă. (A-
statutele asocia-

Se trimite la aceeași comisie.

12. Tem. Nr. 28/933. Consiliul Central Bisericesc aduce la cunoștința Sf. Sinod, refuzul arhiepiscopiei Sibiului de a răspândi listele de subscripție pentru biserica și căminul dela Ierusalim.

Se trimite spre studiere și referire comisiunii canonică-juridică și pentru disciplină.

I. P. S. Patriarh roagă comisiunile să aducă în termenul cerut de art. 51 din Regulamentul de funcționare al Sf. Sinod, toate chestiunile ce li s'au repartizat azi. Iar pe cele din sesiunile trecute să le aducă chiar acum în discuție.

P. S. Episcop Ghenadie al Buzăului și P. S. Episcop Cosma al Dunării-de-Jos propun ca Sf. Sinod să rezerve între ședințe câte o zi specială, când să lucreze numai comisiunile la cercetarea lucrărilor ce li s'au repartizat. În cazul acesta o zi să fie pentru ședință, iar alta pentru comisiuni.

Ca atare, propun ca ședința viitoare să fie vineri 17 Februarie 1933, orele 10 dimineața.

Sf. Sinod primind propunerea hotărăște ca ziua de mâine joi 16.II.933, să fie pentru studierea lucrărilor de către comisiuni, iar ședința viitoare a Sf. Sinod va avea loc vineri 17.II.1933, orele 10 dimineața.

La orele 13, I. P. S. Patriarh, invitând comisiunile să se conformeze acestei hotărâri, ridică ședința și anunță pe cea viitoare pentru vineri 17 cor. orele 10 dimineața.

PRȘEDINTE PATRIARH,

(ss) MIRON

Secretar,

(ss) † ILARION BĂCĂOANUL

PASTORALA

SFÂNTULUI SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE CĂTRE
CLER ȘI POPOR PENTRU BUNA INDRUMARE A CREDINCIOȘILOR
ACESTEI BISERICI.

SFÂNTUL SINOD

*al sfintei biserici ortodoxe române: iubitului cler și popor —
har și pace și bună înțelegere dela milostivul Dumnezeu; iar
dela ierarhii săi doriri de bine, de sănătate și de mulțumire.*

Iubit cler și popor,

Zorii noului an — 1934 — s'au ivit la noi întunecați de trista întâmplare a unei cumplite fărădelegi. Ioan Gh. Duca, primul sfetnic al Tronului și unul din cei mai mari bărbați de stat români, a fost asasinat de o mână ucigașă.

Toată suflarea românească a fost zguduită de răutatea acestei crime. Cugetele tuturor bunilor români s'au turburat și s'au îngrijorat foarte. Inimile noastre ale tuturor s'au întristat negrăit de mult, în cât țara întreagă a îmbrăcat do-liul național.

Căci ea pierde în el — în floarea vieții — pe un înțelept și priceput ocârmuitor, crescut și învățat în școala iubirii de neam și de țară, cu un bogat și frumos trecut de muncă în ogorul național, social, cultural și economic, închinat binelui obștesc, dar care încă nu-și dase toată măsura puterilor sale.

Am pierdut un luminat patriot, care a slujit întregirii neamului, împroprietării țăranilor, mișcării cooperative și tuturor lucrărilor obștești pentru propășirea țării, cu cuvântul său înaripat, cu mintea și cu iscusința sa vie, cu cultura lui aleasă și întinsă, cu bunătatea lui sufletească fără seamăn.

Durerea, ce neamul românesc o încearcă pe urma morții acestui mare român, o împărtășește din plin și biserica noastră, care dintru început și în tot lungul veacurilor trecute a fost părtașa suferințelor neamului. Biserica

ortodoxă îi jalește
care este lipsită —
grele nevoi și sufer
exemplara cinste și
care își îndreptase
Biserica îl jalește a
celi mai buni și cre
și membru al tuturor
organizație, care en
ce-a repara nedrept
în timpul de după
în stat a-i face dre
nirea menirii sale de
morală a neamului.
și fericita odihnă a
și aleșii Impărăției
să vegheze asupra
măscocul său conduc
asa de binevoitori l
Biserica — imp
eșse fapta criminală
cei ce ar mai fi ispiți

Pe cât de dur
Duca, pe atât de n
trai criminali tineri.
ce țară fi îndemnat
Biserica se înt
ce în țara noastră
tate și frumoase, și
Cum s'a putut
accuș. bun, blând. I
teceu, să se găsea
carce arma împotr
sune succese a de
Cine și ce a
măști, cari a răp
sătea podoabe sufer
lucr. dregător al țar
a poporului și să e

ME ROMÂNE CĂTRE
E A CREDINCIOȘILOR

ului cler și popor —
rului Dumnezeu; iar
te și de mulțumire.

vit la noi întunecați
ărădelegi. Ioan Gh.
ul din cei mai mari
de o mână ucigașă.
zguduită de răutatea
omâni s'au turburat
ale tuturor s'au în-
agă a îmbrăcat do-

vieții — pe un în-
 învățat în școala iu-
 și frumos trecut de
ral și economic, în-
u-și dase toată mă-

re a slujit întregirii
cării cooperative și
rea țării, cu cuvântul
ia sa vie, cu cul-
lui sufletească fără

ncearcă pe urma
este din plin și bi-
n tot lungul veacu-
neamului. Biserica

ortodoxă îi jelește moartea mai întâi pentru durerea țării care este lipsită — tocmai în aceste vremuri de multe și grele nevoi și suferințe—de iscusința, înțelepciunea, munca, exemplara cinste și puterile acestui probat conducător, spre care își îndreptase toată nădejdea ușurării greutăților sale. Biserica îl jelește apoi, pentru că pierde în el pe unul din cei mai buni și credincioși fii ai săi, pe un distins fruntaș și membru al tuturor corporațiilor supreme din noua ei organizație, care era adânc convins de urgenta necesitate de-a repara nedreptățile, ce i s'au aplicat acestei biserici în timpul de după război și promisese din înalta sa situație în stat a-i face dreptate și a-i da tot sprijinul: pentru împlinirea menirii sale de îndrumătoare sufletească și maică spirituală a neamului. De aceea biserica se roagă pentru pacea și fericita odihnă a sufletului său bun și nobil printre dreptii și aleșii Impărăției sale cerești; și imploră dela Dumnezeu să vegheze asupra țării și poporului nostru, ridicând din mijlocul său conducători tot așa de mari și iscușiți și tot așa de binevoitori bisericii noastre, ca el.

Biserica — împreună cu tot poporul românesc — vestește fapta criminală și chiamă pe drumul îndreptării și pe cei ce ar mai fi ispitiți să meargă pe căile violenței și ale peirei.

II.

Pe cât de dureroasă este moartea regretatului Ioan G. Duca, pe atât de neînțeleasă este fapta nesocotită a celor trei criminali tineri, și de îngrijorătoare mentalitatea celor ce i-ar fi îndemnat la asemenea violente porniri.

Biserica se întreabă cu durere, cum a fost cu puțință ca în țara noastră pașnică și ospitalieră, cu moravuri curate și frumoase, să se întâmple o asemenea fărădelege?

Cum s'a putut că printre noi românii, popor cu suflet nobil, bun, blând, împăciuitor, răbdător și cu frică de Dumnezeu, să se găsească asemenea tineri ucigași, cari să descarcă arma împotriva celui ce atâta muncă laudabilă și cu bune succese a depus pentru țară și popor?

Cine și ce a putut înarma mâna tinerilor rătăciți sau asmuțiți, cari a răpus o viață așa de înfrumusețată cu atâtea podoabe sufletești? Cum a fost cu puțință ca un strălucit dregător al țării și probat patriot să fie socotit vrăjmaș al poporului și să cadă victimă a unui atentat politic?

În numele cărei idei s'a putut înlăptui o asemenea odioasă crimă?

Să fie oare expresia nevropată a nemulțumirilor, provenite din mizeriile și greutățile ivite după război? Dar greutăți enorme și abia cunoscute până acum au ieșit la iveală — pretutindenea, în toată lumea. Probleme uriașe, multe și complexe își așteaptă rezolvirea. Dar nici un om pământean, nici cel mai luminat patriot, nici cel mai abil bărbat de stat, nu le poate schimba și îndrepta peste noapte. Aci se cere o extremă răbdare, o încordare și disciplinare a tuturor cetățenilor pentru a contribui la ușurarea situației, se cer experiențe probate, cunoștințe speciale și legături conștiente și cu puterile externe, cari ar putea ajuta normalizarea vieții. Mai presus de toate se cere și o încredere în conștiința poporului, a cetățenilor și a factorilor hotărâtori. Aceștia și în trecut au ridicat în fruntea țării bărbați, cari au știut duce țara în împrejurări grele și vitrege la înlăptuire epocale, mărețe, într'un timp relativ scurt, cum nu se mai găsesc în istoria nici unui alt popor din lume. La noi au existat oameni fericiți, cari în *o viață de om* au văzut ei înșiși cu ochii lor: unirea principatelor, cu un singur domnitor, scăparea de suveranitatea semilunii și neatâr-narea, dinastie nouă, regat, întregirea țării cu toți Românii Daciei de odinioară. Oare această cumițenie, a celor ce au contribuit la o asemenea rară propășire, deodată să fi dispărut? Să nu mai existe nici un ucenic vrednic al acelor glorioși înaintași; să nu mai avem nici o nădejde în ei, încât tineri neisprăviți, neexperimentați, necunoscători ai împrejurărilor conexe, ce se cer azi în conducerea popoarelor, să fie siliți cu forța a ne croi alți conducători?

Nu se poate! Din miile tineretului entusiast pentru idealurile neamului, au putut să se desprindă câțiva exaltați, cu nervii zdruncinați, inflamabili; cari în fanatismul lor bolnav să crează că fac o bravură, suprimând prin violență chiar un binemeritat fruntaș al țării.

Dar grosul tinerimii nu poate să-i aprobe, nici să-i urmeze.

III.

Tineretul nostru — fie el și cel universitar — nu poate avea îndreptățirea a deveni deodată conducător al țării. El nu are încă nici pregătire, nici maturitatea nece-

sară. Tineretul — în mod îndreptățit: a se pregăti, a se specializa în cele mai bune specialități, să nu fim avizați la a le rezolva, căci putem rezolvi cele mai bune de orice natură, și să putem să ne educăm — pentru a deveni oameni și creștinesc al patriei — prin un spirit de ordine, de disciplină, până când vor fi acumulate experiențele necesare și vor fi și deplin formați, — căci tinerii, ca apoi să poată duce la îndeplinire creștine ale țării, înălțându-se la nivelul creator al poporului.

„Învăță pe prunc (până când va fi mare, nu se va descurca) Scriptură. Dar în această învățare să eviți greșeli și mari întrelăsări.

Durerosul caz al asasinării lui Ștefan să ne deschidă privirea asupra acestor greșeli și întrelăsări. Să fie disciplinat și vor să fie activități constructive, etc., dacă ne vom baza pe înțelepciunea lor, de întărirea lor, să nu mai ales și de educația tinerilor și concepții de viață. Să ne gândim la nevoile noastre, și nu se vor putea rezolva de aiurea. Trebuie să acordăm o specială atenție formării suferințelor pe singura temelie a suferinței: pe temelie religioasă. Să începem școala primară, — și să evităm clasicismul încă nu trebuie să ne baza în dezvoltarea sentimentelor.

În zadar va încerca să se descurce: în zadar se va forța să găsi altă temelie decât Scriptura. Temelia este unică și trebuie să fie pentru educația poporului și pentru învățarea pedagogului Iisus Hristos.

o asemenea o-
 ulțumirilor, pro-
 războiu? Dar
 am au ieșit la
 probleme uriașe,
 dar nici un om
 și cel mai abil
 ta peste noapte.
 și disciplinare
 ușurarea situa-
 peciale și legă-
 ar putea ajuta
 cere și o incre-
 a factorilor ho-
 ea țării bărbați,
 și vitrege la în-
 scurt, cum nu
 din lume. La
 de om au vă-
 r, cu un singur
 nei și neatâr-
 u toți Românii
 e. a celor ce
 deodată să fi
 ednic al acelor
 dejde în ei, în-
 scători ai îm-
 ea popoarelor,
 ri?
 tusiast pentru
 câțiva exal-
 fanatismul lor
 and prin vio-
 ici să-i urmeze.
 rsitar — nu
 conducător al
 iritatea nece-

sară. Tineretul — în mod logic și firesc — are o singură îndatorire: a se pregăti, a studia, a aduna toate cunoștințele de specialitate în cele mai grele probleme, în cât la timpul său să nu fim avizați la ajutorul străinilor, ci *noi înșine* să putem rezolvi cele mai grele probleme sociale și tehnice de orice natură, și să putem birui toate greutatele ivite. Entuziasmul tineresc — pentru menținerea caracterului *național, român și creștinesc* al patriei sale—trebuie să fie disciplinat prin un spirit de ordine, de firească ascultare față de cei experimentați, până când vor aduna și ei cunoștințe temeinice, experiențele necesare și vor fi chemați a lua — deplin maturi și deplin formați, — cârma din mâna celor istoviți și bătrâni, ca apoi să poată cu succes întări bazele românești și creștine ale țării, înălțând și nobilitând—în acest duh—sufletul creator al poporului, care cu jertfe a făcut această țară.

„Învăță pe prunc (până-i mic) calea în care să meargă, și când va fi mare, nu se va abate dela ea“, ne poruncește Sf. Scriptură. Dar în această privință am făcut și multe greșeli și mari întrelăsări.

Durerosul caz al asasinării regretatului I. G. Duca ar trebui să ne deschidă privirile, ca să observăm mai clar aceste greșeli și întrelăsări. Tinerii neamului vor avea un suflet disciplinat și vor deveni omeni de ordine, elemente constructive, etc., dacă ne vom îngriji nu numai de instrucția lor, de întărirea lor fizică prin gimnastică și sporturi, ci mai ales și de *educația* lor în sensul unor anumite credințe și concepții de viață, cari au călăuzit și pe strămoșii noștri, și nu se vor lua după anumite idei împrumutate de aiurea. Trebuie deci să dăm de acum înainte o specială atenție formării sufletești a tineretului nostru, și anume pe singura temelie probată în tot trecutul neamului nostru: pe temelia religiei și a moralei creștine, începând cu școla primară, — și continuând cu cea secundară, — unde clasicismul încă nu trebuie neglijat, căci el ajută mult religia în dezvoltarea sentimentelor umanitare, superioare.

În zadar va încerca cineva a pune educației altă temelie; în zadar se va forța rațiunea omenească cea mai ageră a găsi altă temelie mai ducătoare la scop; ea nu va găsi. Temelia este unică; e „piatra cea din capul unghiului“, pusă pentru educația popoarelor, de mult. E însuși blândul și divinul pedagog Iisus Hristos. El este cel mai bun și cel

mai iscusit pedagog al lumii, fiindcă este și cel mai mare iubitor de oameni.

Nici chiar în școalele de învățămînt superior nu trebuie omisă cu totul preocuparea și munca pentru educație în sens religios, creștin, căci nici științele pozitive, nici tehnica și nici morala filosofică nu pot oferi tinerimei principii educative sigure și neschimbătoare, în măsura în care o pot face principiile evangheliei creștine. Sistemele filosofice se schimbă dela om la om; „ceeace unii zic, ceilalți dezic”; n'au tărie stabilită, nu durează—decît vremelnic. Deci nu pot oferi o călăuză sigură de orientare în viață. Și câți mari filosofi recomandă chiar ei a se pune la bază creșterii tineretului tocmai principiile creștine, cari singure dau liniște sufletului și-l fortifică pentru muncă ordonată și creatoare? Filosofia—o anumită filosofie—cu speculațiunile sale metafizice cel mult poate veni în ajutorul religiei. Dar nu numai biserica, nu numai filosofii și pedagogii iscușiți și de mondială valoare au cerut și cer aceasta. Vestitul și înțeleptul bărbat de stat francez Thiers (1797—1877), care a scris istoria revoluției franceze (10 tomuri), și deci știa mai bine ca oricine de ce are lipsă țara sa, astfel s'a exprimat odată: „*Dacă aș putea lua în mână adevărurile credinței creștine, le-aș sămăna în pământul patriei mele, căci prețuesc mai mult o nație credincioasă, care să știe însufleși cu mult mai bine pentru lucruri ideale, și știe desvolta mai mult eroism întru apărarea marilor sale interese, decît una necredincioasă*”.

Asta a fost călăuză neamului nostru în tot trecutul său bimilenar; asta îi trebuie și pe viitor. Deci numai Hristos, același în veac, ne poate fi îndrumător și învățator sigur, sprijin și ajutor, călăuză și mântuitor. El învață, dar și face; ne îndeamnă, dar și ne ajută.

Numai învățătura sa divină poate fi îndreptar de viață, cuprinzând principii veșnice și sublime, neîntrecute de nimeni.

Numai biserica creștină, instituțiune divino-umană, ne poate fi acoperământ împotriva tuturor furtunilor vieții. Numai în ea găsim pacea, liniștea, mulțumirea binefăcătoare și mântuirea sufletelor noastre. Ea ne purifică și sfințește viața.

Indatorăm deci întreg iubitul cler din patria noastră, ca pretutindenea să activeze cu tot zelul în înțelesul îndrumărilor de mai sus; și pe mulțimea credincioșilor o rugăm,

să-l asculte, iar pe fruntașii publice să înlesnească aplicarea tuturor așezămintele țării.

În deosebi stăruim și noi să fim mai mult și mai stăruitor pe lângă Dumnezeu, cu cuvântul și cu fapta să creștăni luminați, pașnici și dragostei, să mai ales pacea și dragostea în zile mai bune, virtutea în zile mai bune.

Feriți-vă de frământări și imperechiază cu patimă stolii iertării, ai iubirii, iar și slujitorii ei trebuie să fie învățarea celor ce practica marea porniri în sânul poeziei și moravurilor lor prin suferință. Calmați spiritele înfrânt.

Fugiți de orice ispită. Stăruți în sânul mării voastre și păstrați-vă cu demnitate cea mai frumoasă numire a mării suflăscă în muncă cea mai frumoasă a tinerilor, încredințați copiii, așa vor fi și ca cașii.

Iară pe iubiiții noștri țărăni, țărani, cărturari și fruntași o rugăm: să-și deschidă ochii și să-și înfrunte ziua de mâine și să-și înfrunte supra capetelor copiilor noștri și să-și înfrunte în opera de educație și să-și înfrunte deșteptate de zguduiri și să-și înfrunte durerea fără margini și să-și înfrunte unde se pot vedea căile și să-și înfrunte de mare și glorios. Dela să-și înfrunte așezămintele sf. Scripturi de să-și înfrunte pornirilor noastre: „*inimă și duh drept încredințate, și duh drept încredințate*”.

Tinerii de azi vor fi bine pregătiți și bine formați să-și înfrunte viața studiilor și cu să-și înfrunte și coborâm din țară.

e și cel mai mare

superior nu trebuie pentru educație în pozitivă, nici tehnica și principiile educației în care o pot găsi filosofice secretele filosofice secrete, ceilalți dezic; nelnic. Deci nu pot să. Și câți mari filozofii creșterii tineretului au liniște sufletului teatoare? Filosofia sale metafizice cel nu numai biserica, de mondială va înțeleptul bărbat ce a scris istoria știința mai bine ca exprimată odată: *„Credințele credinței creștine mele, căci preresă să știe însufleșiți și știe desvoltaților sale interese,*

în tot trecutul său deci numai Hristos, și învățător sigur, învățată, dar și face;

dreptar de viață, recutate de nimeni. divino-umană, neștinuturilor vieții. Numinerea binefăcătoare și sfințește viața. patriarhia română, în înțelesul încredincioșilor o rugăm,

să-l asculte, iar pe frunțașii și conducătorii vieții noastre publice să înlesnească aplicarea acestor patriotice povești în toate așezămintele țării.

În deosebi stăruim și zicem preoților: propoveduiți tot mai mult și mai stăruitor pe Domnul Hristos și evanghelia sa, cu cuvântul și cu fapta, ca să dăm țării cât mai mulți cetățeni luminați, pașnici și cu inimă nobilă. Propoveduiți mai ales pacea și dragostea creștină, credința și nădejdea în zile mai bune, virtutea și jertfa pentru binele obștesc.

Feriți-vă de frământările și agitațiile politice, cari divid și împerechiază cu patimă pe credincioșii noștri. Fiți apostolii iertării, ai iubirii, iar nu ai urei și învrăjbirii. Biserica și slujitorii ei trebuie să fie a tuturor și nu a unora. Ocoliți tovarășia celor ce practică violența; iar — dacă vedeți asemenea porniri în sânul poporului nostru — îmblânziți sălbăticia moravurilor lor prin pilda blândului Iisus, căruia îi slujiți. Calmați spiritele infierbântate.

Fugiți de orice ispită, ce v'ar putea duce la împerechieri în sânul marelui voastre familii, a turmei duhovnicești; și păstrați-vă cu demnitate față de toți fiii voștri duhovnicești cea mai frumoasă numire de „*părinte*“. Căutați-vă mulțumirea sufletească în munca voastră de catehizare conștientă a tinerilor, încredințați vouă. Cum îi veți crește de copii, așa vor fi și ca oameni mari.

Iară pe iubii noștri credincioși mireni dela sate și orașe, țărani, cărturari și frunțași de jos până sus, îi sfătuim și-i rugăm: să-și deschidă toți, cu luare aminte, bine ochii la ziua de mâine și să-și întindă prietenește mâinile pe deasupra capetelor copiilor noștri, tineretul de azi, uniți și solidari în opera de educație și formare a lor. Sufletele noastre deșteptate de zguduitorul caz dela Sinaia și înduioșate de durerea fără margini, să se ridice sus — la înălțimea, de unde se pot vedea căile viitorului nostru, care trebuie să fie mare și glorios. Dela această înălțime să rostim zilnic cuvintele sf. Scripturi de spiritualizare a vieții și-a tuturor pornirilor noastre: „*Inimă curată zidește întru mine Dumnezeuzeule, și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele*“.

Tinerii de azi vor fi conducătorii de mâine; ei trebuiesc bine pregătiți și bine formați sufletește. Să-i lăsăm să-și consacrați viața studiilor și cultivării inimilor lor și să nu-i mai chiamăm și coborâm din înălțimea preocupărilor lor ideale

în sbuciumul luptelor politice a unora contra altora. Ei să rămâie comoara noastră a tuturor scumpă și iubită în deplină curățenie a sufletelor lor nevinovate.

Să facem deci legământ sfânt, că ne vom năzui a ne face zilnic toată datoria, că vom fi uniți și că vom merge pe calea virtuților strămoșești. Chiar frunțașii noștri mireni unanim constată, că o înnoire a vieții noastre publice este așteptată de toți. Preste tot omenirea de azi, cu ea și poporul nostru, s'a săturaț de dibueli, de șovăeli și de frământări sufletești zadarnice. Ea vrea cinste, siguranță și pace. Ea dorește o reînscăunare a spiritului și a bunurilor sufletești, o renaștere internă a omului în cele spirituale. Iară noi — biserica — adăugăm : Această înnoire a sufletelor nu se poate face decât prin aluatul învățăturilor și mai ales al iubirii creștine. Numai școala și mediul social, inspirat de autoritatea divină, sunt capabile de stârpirea gândului rău din suflete și a pornirilor violente, anarhice și a le înlocui cu suflete ordinate, disciplinate, muncitoare, productive și de folos obșteșc.

Deci îmbrățișați biserica și povețele ei. Ajuțați-o și cereți zilnic ajutorul Domnului nostru Iisus Hristos, Dumnezeuului nostru, a cărui binecuvântare sfântă o invocăm și cu acest privilegiu preste țara și neamul nostru, preste casele și familiile noastre și preste voi toți, cu al său dar și cu a sa iubire de oameni. A MIN.

Data în București în anul 1934, luna Februarie în 6 zile.

† M I R O N

Arhiepiscop al Bucureștilor și Mitropolit al Ungro-Vlahiei,
Patriarh al României.

† PIMEN

Arhiepiscop al Iașilor
și Mitropolit al Moldovei și
Sucevei.

† NICOLAE

Arhiepiscop de Alba-Iulia și
Sibiu, Mitropolit al Ardealului,
Banatului, Crișanei și
Maramureșului.

† NECTARIE

Arhiepiscop al Cernăuților,
Mitropolit al Bucovinei.

† GURIE

Arhiepiscop al Chișinăului și
Mitropolit al Basarabiei.

† Vartolomeu

Episcop al Râmnicului
Noul Severin.

† Lucian

Episcop al Romanului.

† Ghenadie

Episcop al Buzăului.

† Nichita

Episcop al Argeșului.

† Cosma

Episcop al Dunării-de-Jos.

† Grigore

Episcop al Aradului, Ienopolului
și Halmagiului.

† Ipolit Rădăuțeanul

† Platon Ploșteanul

† Dionisie Tighineanul
Locțiitor de episcop al episcopiei
Ismailului, Cetatea-Albă.

† Ilarion Băcăoanul

† Grigore Botoșăneanul

contra altora. Ei să
și iubită în deplină

ne vom năzui a ne
și că vom merge
ințașii noștri mireni
oastre publice este
e azi, cu ea și po-
văeli și de frământ-
siguranță și pace.
și a bunurilor sufle-
tele spirituale. Iară
re a sufletelor nu se
și mai ales al iubirii
inspirat de autori-
cului rău din suflete
ecui cu suflete ordo-
și de folos obștească.
ei. Ajutați-o și cereți
ristos, Dumnezeuului
Invocăm și cu acest
preste casele și fa-
tar și cu a sa iubire

4. luna Februarie

al Ungro-Vlahiei,

ECTARIE

ep al Cernăuților,
lit al Bucovinei.

GURIE

ep al Chișinăului și
lit al Basarabiei.

† **Vartolomeu**

Episcop al Râmnicului
Noul Severin.

† **Lucian**

Episcop al Romanului.

† **Ghenadie**

Episcop al Buzăului.

† **Nichita**

Episcop al Argeșului.

† **Cosma**

Episcop al Dunării-de-Jos.

† **Grigore**

Episcop al Aradului, Ienopolei
și Halmagiului.

† **Ipolit Rădăuțeanul**

† **Platon Ploeșteanul**

† **Dionisie Tighineanul**

Locțiitor de episcop al episcopiei
Ismailului, Cetatea-Albă.

† **Ilarion Băcăoanul**

† **Grigore Botoșăneanul**

† **Gherontie**

Episcop al Constanței.

† **Visarion**

Episcop al Hotinului.

† **Roman**

Episcop al Oradei.

† **Nicolae**

Episcopul Vadului, Feleacului
și Clujului.

† **Ioan**

Episcopul Armatei.

† **Tit Târgovișteanul**

† **Andrei Crișanul**

† **Vasile de Rășinari**

† **Nifon Craioveanul**

† **Veniamin Bârlădeanul**

Locțiitor de episcop al episcopiei
Hușilor.

CONSILIUL CENTRAL BISERICESC

Copie după adresa Nr 142/1934, către ministeriul Instrucțiunii și Cultelor, relativ la suprimarea din buget a cântăreților.

In urma intervenirii Noastre de sub Nr. 7.055 din 1933, privitoare la repunerea în buget a cântăreților scoși cu ocazia reducerilor bugetare, onor. minister de Finanțe, cu adresa Nr. 231.361 din 1933 ne-a făcut cunoscut, că această chestiune va fi obiect de preocupare cu ocazia alcătuirii bugetului pe exercițiul 1934-1935.

Găsindu-ne acum în preajma alcătuirii acestui buget, cu onoare supunem din nou atențiunii d-voastră cererea ce v'am adresat în această privință sub Nr. 7.056 din 1933.

Cu toată stăruința depusă de noi în preajma votării bugetului, ca să nu se suprime cântăreții bisericești din bugetul statului, Comisia bugetară a înlăturat totuși pe cântăreții — așa ziși „fără școală”, lăsând astfel pe drumuri peste 2.500 de oameni săraci și lipsind bisericile respective de serviciile lor, care fiindcă se sprijineau pe o practică îndelungată, erau cu atât mai utili.

Pe de altă parte, posturile lor n'au putut fi ocupate de cântăreți cu școală atât din motive bugetare, cât și pentru faptul că momentan nu se pot găsi atâția cântăreți cu școală, care să ocupe locurile celor suprimați.

Astfel biserica a rămas fără personalul trebuitor, lucru care acum, după ce anul trecut au fost suprimați paracliserii — face pe unele locuri aproape cu neputință oficierea serviciului divin.

E de prisos să învederăm ce pagube înfățișează acest lucru, mai ales pentru sate — unde cântărețul bisericesc este singurul element, care intrupează arta, în expresiunea ei cea mai simplă și mai curată.

Elemente de jos, trăitoare din munca palmelor, dar exprimând cu putere însușirile artistice ale rasei noastre, acești trubaduri se văd loviți, tocmai în ceea ce le dădea putința să cultive cântecul popular din care își trage obârșia muzica noastră bisericească.

Față de toate aceste motive, vă rugăm domnule ministru, să binevoii a dispune să se studieze punerea din nou în bugetul statului a tuturor cântăreților bisericești, așa cum a fost înainte de suprimările bugetare ce s'au făcut în timpul din urmă.

O soluție echitabilă ar fi ca toți cântăreții fără școală suprimați să fie supuși unui examen, alegându-se aceia dintre ei, care au aptitudini deosebite și punându-se din nou în buget.

Astfel s'ar face dreptate unor slujitori săraci, cinstiți și vrednici și în acelaș timp s'ar da bisericii putința să aibă personalul absolut trebuitor cultului divin.

Primiți, vă rugăm domnule ministru, asigurarea deosebitei Noastre considerațiuni și patriarhicești binecuvântări.

Președinte-Patriarh
MIRON

Efor. Pr. C. Dron

RECENZII
Le Père, J.-D. Petresco, Les Liturgies
de l'Office de Noël (r. Ti. Simedrea)
Erisostom, Arhiepiscoul Atenelor
και κοινωνική πρόνοια της Εκκλησίας
(Teodor M. Popescu)
Nicolas Berdiaeff, Esprit et Liberté
NOTIȚE BIBLIOGRAFICE
Opere cu caracter general, p. 98—100—
101—102; Teologia sistematică, p. 109—
110—111; Teologia practică, p. 109—110—
111—112; Istoria religioasă, p. 120—128; Istoria religioasă
PARTEA OFICIALĂ
Sărbătorile Sf. Sinod sesiunea
Partea Pastorală a Sf. Sinod
1934

Manuscrisele, cărțile și perioadele
Adresa: ARHIEREUL TIT SIMEDREA,
București VI, cu mențiunea „pentru
ABONAMENT
PREȚUL
In țară:
. 160 lei
. 35 lei
Documentele, precum și tot ce privește
Adresa: CONSILIUL CENTRAL
București I, cu mențiunea „pentru
simedrea”

Ministerul Instrucțiunii
din buget a

7.055 din 1933, privitoare
ocazia reducerilor buge-
1361 din 1933 ne-a făcut
preocupare cu ocazia alcă-

acestui buget, cu onoare
am adresat în această

ajma votării bugetului, ca
statului, Comisia bu-
fără școală", lăsând
și bpsind bisericile respec-
pe o practică îndelungată,

ocupate de cântăreți
faptul că momentan,
să ocupe locurile celor

trebător, lucru care acum,
face pe unele locuri

facează acest lucru, mai
singurul element, care
și mai curată.

palmeilor, dar exprimând
acești trubaduri se văd lo-
bive cântecul popular din

domnule ministru, să bine-
bugetul statului a tutu-
sinte de suprimările buge-

ții fără școală suprimați,
intre ei, care au aptitudini

săraci, cinstiți și vrednici
ibă personalul absolut tre-

gura deosebitei Noastre

Efor, Pr. C. Dron

	<u>Pagina</u>
IV. RECENZII	83— 97
Le Père, J.,-D. Petresco, <i>Les Idiomèles et le Canon de l'Office de Noël</i> († Tit Simedrea)	83— 86
Hrisostom, Arhiepiscoul Atenei, <i>Ἡ πνευματικὴ δράσις καὶ κοινωνικὴ πρόνοια τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος</i> (Teodor M. Popescu)	87— 90
Nicolas Berdiaeff, <i>Esprit et Liberté</i> (D. I. Belu)	90— 97
V. NOTIȚE BIBLIOGRAFICE	98—129
Opere cu caracter general, p. 98—101; Teologie biblică, p. 101—102; Teologia sistematică, p. 102—109; Teologia practică, p. 109—121; Teologie istorică, p. 120—128; Istoria religiunilor, p. 128.	
VI. PARTEA OFICIALĂ	129—135
<i>Desbaterile Sf. Sinod sesiunea 1933</i>	129—135
<i>Cartea Pastorală a Sf. Sinod din 6 Februarie 1934</i>	136—143

Manuscrisele, cărțile și periodicele pentru recenzii se vor trimite pe adresa: ARHIEREUL TIT SIMEDREA, palatul Sf. Sinod, Str. Antim 29, București VI, cu mențiunea „pentru Revista *Biserica Ortodoxă Română*”.

ABONAMENTUL

PREȚUL

	In țară:		In streinătate:
Pe an	160 lei		300 lei
Un număr	35 lei		50 lei

Abonamentele, precum și tot ce privește administrația se vor trimite pe adresa: CONSILIUL CENTRAL BISERICESC, Str. Matei Millo, 10, București I, cu mențiunea „pentru Revista *Biserica Ortodoxă Română*”.

TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI
BUCUREȘTI

1934

4

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTA SF. SINOD

Anul LII.
1934.

BUCUREȘTI

Martie-Aprilie.
Nr. 3-4.

COMITETUL DE DIRECȚIE

- I. P. S. Patriarh MIRON, președinte de onoare.
 P. S. Episcop LUCIAN al Romanului, director.
 P. S. Arhiepiscop TIT SIMEDREA, secretar de redacție.
 P. C. Arhim. IULIU SCRIBAN, profesor la Universitatea din Iași.
 P. C. Pr. NICOLAE M. POPESCU, profesor la Universitatea din București.
 P. C. Pr. GRIGORE PIȘCULESCU, profesor la Universitatea din Iași.

CUPRINSUL

	Pagina
I. ARTICOLE	145—209
Pr. Nicolae M. Popescu, <i>Viața sfântului Montanus presviterul din Singidunum</i>	145—148
Prof. I. Lupaș, <i>A existat în Transilvania episcopie ortodoxă înainte de întemeierea regatului ungar?</i>	149—153
† Tit Simedrea, <i>Tetraevanghelul vistiernicului Matiaș</i>	154—179
Pr. I. D. Petrescu, <i>Manuscrise psaltice grecești din veacul al XVIII</i>	180—188
D. Balaur, <i>Biserici în Moldova de Răsărit</i>	189—209
II. CRONICA INTERNĂ	210—215
I. P. S. Patriarh Miron în mijlocul cercetașilor	210
I. P. S. Patriarh elogiază memoria regelui Albert al Belgiei	210
Investitura P. P. S. S. Episcopi Nifon al Hușilor și Vasile al Caransebeșului	210
Instalare de episcopi	215
III. CRONICA EXTERNĂ	216—228
† T. S., Pr. P. Ang., G. I. M., D. Balaur, <i>Antiohia, Bulgaria, Ceho-Slovia, Coreea, Finlanda, Grecia, Jugoslavia, Japonia, Manciuria, Polonia și Rusia</i> .	

VIATA SFÂNTULUI MONTANUS SINGIDUNUM

— UN PREOT

— <304>

În 26 de zile ale lunii Iulianic Montanus Presviterul cu soția sa Maxima au pă-

Să ascultăm cu luare de seamă este întăritoare de suflet și dinții lui Hristos la Dunărea curi, se închea neamul r-

Așa dară păgânii împărați și Maximian (286—305, creștinii ori să fie nimiciți lor. Și răspândindu-se acea a ajuns și la cetatea Singidunum, unde este astăzi ora-

Iar în această cetate Montanus, îmbunătățit în credință, Maxima. Și văzând preoții acesteia face început prigoni- aminte de cuvântul Mănuș 10, 23: „când vă urmăriți în cealaltă”. Și așa. Cetatea Sirmium, care as- tăzi departe de râul Sava- rus în fața păgânului c- peste toată laturea aceea-

Deci stând la judec- mesu? — Montanus răspun- su creștin? — Montanus încredea ce slujbă ai? — serbărilor Hristos din Singidunum împăraților și a

L DE DIRECȚIE

...dinte de onoare.
 ...arului, director.
 ...secretar de redacție.
 ...profesor la Universitatea din Iași.
 ...profesor la Universitatea din București.
 ...profesor la Universitatea din Iași.

RINSUL

	<u>Pagina</u>
.....	145—209
<i>viața sfântului Montanus</i>	
<i>um</i>	145—148
<i>in Transilvania episcop</i>	
<i>de intemeierea regatului</i>	
.....	149—153
<i>cănghelul vistiernicului</i>	
.....	154—179
<i>scrise psaltice grecești</i>	
.....	180—188
<i>oldova de Răsărit</i> ..	189—209
.....	210—215
<i>in mijlocul cercetașilor</i>	210
<i>ză memoria regelui Al-</i>	
.....	210
<i>biscopei Nifon al Hușilor</i>	
<i>ului</i>	210
.....	215
.....	216—228
<i>M. D. Balaur, Antiohia,</i>	
<i>Coreea, Finlanda, Gre-</i>	
<i>Manciuria, Polonia și</i>	

VIAȚA SFÂNTULUI MONTANUS PRESVITERUL DIN SINGIDUNUM.

— UN PREOT DACO-ROMAN —

— <304>, MARTIE 26 —

În 26 de zile ale lunii lui Martie pomenirea sfântului mucenic Montanus Presviterul din Singidunum, care împreună cu soția sa Maxima au pățimit pentru credința în Hristos.

Să ascultăm cu luare aminte, fraților, pătimirea lui că este întăritoare de suflet și doveditoare de răspândirea credinței lui Hristos la Dunăre în vremea când, pe aceste locuri, se închea neamul nostru românesc.

Așa dară păgânii împărați Dioclețian (284—305, + 313) și Maximian (286—305, + 310) dădură poruncă tare ca toți creștinii ori să fie nimiciți, ori să fie întorși dela credința lor. Și răspândindu-se această poruncă în toată împărăția, a ajuns și la cetatea Singidunum, care era așezată pe Dunăre, unde este astăzi orașul Belgradul sârbesc.

Iar în această cetate era un preot cu numele Montanus, îmbunătățit în credința creștină, atât el cât și soția sa Maxima. Și văzând preotul Montanus că mai marele cetății acesteia face început prigoanei cu slujitorii bisericii, și-a adus aminte de cuvântul Mântuitorului, care zice la Mateiu, cap. 10, 23: „când vă urmăresc pre voi în cetatea aceasta, fugiți în cealaltă”. Și așa, părăsind Singidunul, a plecat spre cetatea Sirmium, care astăzi se numește Mitrovița, așezată nu departe de râul Sava. Dar aici fu prins de prigonitori și dus în fața păgânului cârmuitor Probus, care porunca peste toată laturea aceea a Panoniei.

Deci stând la judecată, Probus întrebă: cum te numești? — Montanus răspunse: Montanus. — Probus întrebă: ești creștin? — Montanus răspunse: creștin sânt. — Probus întrebă: ce slujbă ai? — Montanus răspunse: preot al bisericii lui Hristos din Singidunum. — Probus zise: supune-te poruncii împăraților și adu jertfă zeilor. — Montanus răs-

zeilor și nu lui Dumnezeu, va fi
 bus zise: împărații prea îndură-
 țuci jertfă, ori să fii pus la chi-
 e: eu am priimit învățatură să
 ăt, lepădându-mă de Dumnezeu,
 — Probus zise: ori aduci jertfă,
 Montanus răspunse: mă bucur
 mă aflu părtaș la patimile stă-

runcă să fie pus la chinuri, și
 . Probus îl întrebă: ce zici, Mon-
 - Montanus răspunse: aduc jertfă
 lui meu, căruia mereu am jertfit.
 pe Maxima soția lui Montanus,
 femeia, mai slabă din fire fiind,
 e soțului său și-l va îndemna să
 uimirea lui Probus, Maxima ceru
 i ca să se facă părtașă cu soțul
 lui.

știnii sânteți nebuni, nu prețuiri
 se cu Apostolul: «cele nebune
 zeu ca să facă de răs pre cei
 27). — Probus zise: iar îți spun,
 iesc mai rău. — Montanus răs-
 vezi câtă răbdare îmi dă mie
 otriva curselor întinse de tine.—
 otărârea din urmă împotriva ta.—
 mulțumesc dacă faci așa. — Și
 asta: poruncesc ca Montanus și
 rău, fiindcă s'au arătat nesupuși

Maxima auzind această hotărâre de
 iimit un dar neprețuit, mulțumiră
 mulțumim ție, Doamne Iisuse Hri-
 re și ne-ai găsit vrednici de mă-

lemonilor ajunseră cu ei la malul
 te o piatră de gât, Montanus ri-
 r se rugă, zicând: Doamne Iisuse
 pentru mântuirea lumii, priimește
 anus și Maxima, cari pătimesc

pentru numele tău. Crește Doamne și apără turma cea
 credincioasă a bisericii tale din Singidunum și de prin toate
 văile Dunării. Cu ochii minții văd, Doamne, cum în această
 lature de pământ se ridică un popor nou care în lingua
 romana clamat nomen tuum sanctum per basilicas.

Iar slujitorii demonilor înceară în râul Sava pe sfinții
 Montanus și Maxima. Valurile apelor traseră la maluri tru-
 purile lor sfințite. Intru ascuns, credincioșii le ridicară și le
 păstrară cu scumpătate, ca pe niște odoare de mult preț.

Și priimi cununa de mucenic șerbul lui Dumnezeu sfântul
 Montan Preotul bisericii din Singidunum, împreună cu soția
 sa Maxima preoteasa, în ziua de 26 Martie, pe vremea pă-
 gânului stăpânitor Dioclețian și a cârmuitorului Probus,
 împărățind Domnul nostru Iisus Hristos, căruia se cuvine
 mărire în vecii vecilor, amin.

Preotul Nicolae M. Popescu

Notă. Viața sfântului Montanus Presbiterul ni s'a păstrat rezumată în Marti-
 tirologiul hieronimian, în trei redacții. 1 (Codex Bernensis) „In Sirmia. Munati
 presbiteri Delingidonis cum Sirmium fugisset, comprehensus est et missus est
 in fluvium Nono lapide. Inventus est corpus ejus et Maxime uxoris ejus”. 2 (Codex
 Epternacensis) „In Sirmia, Montani presbiteri et Maxime uxoris ejus”. 3 (Codex
 Wissenburcensis) „In Syrmia, Munati presbiteri et Maxime uxoris ejus.” Aceste
 rezumate sânt trecute de două ori: la „VII kl. Apl și V Idus Mai” (v. *Martyro-*
logium hieronimianum, ed Rossi-Duchesne în *Acta Sanctorum Novembris*, to.
 II, 1, (1894, Bruxelles), pp. 36, 59).

Pe lângă Martirologiu, mucenicia lui Montanus mai este amintită în viața
 sfântului Pollione lectorul în chipul următor. „Diocletianus et Maximianus regnantes
 decreverunt ut initiis sub persecutione omnes christianos aut delerent, aut a
 fide deviare faceant. Quo tempore haec praecepta cum venisset ad Sirmien-
 sium civitatem, Probus praeses, imperata sibi persecutione, a clericis sumpsit
 exordium, et comprehensum S. Montanum presbyterum ecclesiae Singidunensis
 diuque christianae fidei virtutibus conversatum, jussit necari” (v. *Acta Sanc-*
torum Aprilis, to. III, p. 572).

Pe temeiul acestor izvoare am îndrăznit să întocmesc o viață scurtă a ace-
 stui preot mucenic daco-roman Montanus, despre a cărui existență nu se îndoiește
 niciun învățat (cf. Jacques Zeiller, *Les origines chrétiennes dans les provinces*
Danubiennes de l'empire romain, Paris, 1918, pp. 105-106).

Cursul procesului l-am imitat după viața sfântului Irineu episcopul Sirmului
 - 304, Aprilie 6 (v. Knopf-Krüger, *Ausgewählte Märtyrerakten*, Tübingen, 1929,
 pp. 103—105). Și am ales acest model întru cât viața sf. Irineu este socotită printre
 cele mai autentice vieți de mucenici: parcă citești un proces-verbal extras dintr'o
 arhivă de tribunal.

Ca an al mucenicii am pus 304 întru cât în acest an prigoana contra cre-
 știilor a fost furioasă la Dunăre și întru cât tot în acest an au fost omorâți Irineu
 episcopul Sirmului († 304, Aprilie 6), Dimitrie diaconul din Sirmiu († 304, Aprilie
 9), Pollione lectorul din Cibalae († 304, Aprilie 28). Mucenicia lui Montan preotul
 stă în legătură cu toți aceștia. Asupra zilei, m'am oprit la 26 Martie, și nu la 11
 Mai, fiindcă în viața sf. Pollione lectorul pătimirea lui Montanus este așezată
 înainte de ziua sf. Irineu episcopul († 304, Aprilie 6).

Gândul meu a fost să întocmesc o viață de mucenic a unui preot daco-
 roman pentru zidirea sufletească a cetitorului român, sprijinită însă pe izvoare isto-
 rice sigure. Dacă am izbutit, să spună cetitorul binevoitor.

Résumé.

L'existence du Saint Martyr Montanus, prêtre de Singidunum, ne fait aucun doute (cf. J. Zeiller, *Origines chrétiennes dans les provinces danubiennes de l'empire romain*, p. 105-6). L'essentiel de sa vie demeure dans le Martyrologe Hieronymianum, édition Rossi-Duchesne 1894, p. 36, 59; et son souvenir est évoqué dans la vie de Saint Polione le lecteur (cf. *Acta SS. Aprilis* III, p. 572).

En nous fondant sur ces renseignements, nous avons osé tracer une brève histoire de la vie de ce prêtre martyr daco-romain. Pour rappeler les circonstances du procès nous nous sommes conformés à la vie si authentique de Saint Irénée évêque de Sirmium, mort en 304 le 6 Avril. Nous avons fixé la date du martyre en l'année 304, car la vie de Montanus a des rapports étroits avec celle de Saint Irénée. Nous avons choisi la date du 26 Mars et non celle du 11 Mai, parce que la „passion“ de Montanus a précédé celle d' Irénée.

Mon intention a été de dessiner une vie de Saint, fondée sur des données historiques certaines, pour contribuer à l'édification de l'âme du lecteur.

EXISTAT IN TRANSILVANIA
INNAINTE DE INTEMEIEREA

COMUNICARE FĂCUTĂ ÎN ȘEDINȚA
LA 30 MARTIE

La începutul secolului XX s-au dezvoltat în rândurile
români din Transilvania o înflăcărată
discuție polemică pe chestiunea vechimii
așezărilor creștine. Ea fusese provocată prin
trădările privitor la vechile episcopii române
de către un studiu al cărui autor, decedatul canonic
Bătrânul tradiția privitoare la existența
episcopiei creștine, anterioare penetrațiilor
slavice, căuta să aducă dovezi istorice. Că
nu ar data decât din secolul al X-lea
„Mitropolie a Belgradului“ înainte
de stăpânirea ardelenă.

Această tendențioasă concepție
de opinii unor istorici maghiari
a fost decum admisă de apărătorii
a scoate la iveală punctele slabe
raționată și puțin rezistentă a canonicului

Bătrânul Ioan Pușcariu. Vasile
Pacapeanu, ca apărătorii ai tradiției
române să vadă, chiar în deceniile
discuțiile polemice, ieșind la iveală
de 1581 și 1583, din care rezultă
capitala Transilvaniei își avea
de Mihai Viteazul, o căpetenie bisericească

În cursul acestor discuții au
fost aduse din secolul al X-lea și al XI-lea
cercetări deosebite deasemenea existența unor
cercetări între Carpați și Tisa, înainte

ésumé.

Martyr Montanus, prêtre de Sinite (cf. J. Zeiller, *Origines chrétiennes de l'empire romain*). Sa vie demeure dans le Martyrologe Rossi-Duchesne 1894, p. 36, évoqué dans la vie de Saint Polycarpe (SS. Aprilis III, p. 572).

Ces renseignements, nous avons pu les confirmer par la lecture de la vie de ce prêtre martyr et par les circonstances du procès de son martyre à la vie si authentique de Polycarpe, mort en 304 le 6 Avril. Les rapports étroits avec celle de Saint Polycarpe la date du 26 Mars et non celle de la "passion" de Montanus a précédé

de dessiner une vie de Saint Polycarpe, pour contraindre le lecteur.

A EXISTAT IN TRANSILVANIA EPISCOPIE ORTODOXĂ INNAINTE DE INTEMEIEREA REGATULUI UNGAR?

COMUNICARE FĂCUTĂ ÎN ȘEDINȚA ACADEMIEI ROMÂNE
LA 30 MARTIE 1934. —

La începutul secolului XX se încinsese între istoricii români din Transilvania o înflăcărată și îndelungată discuțiune polemică pe chestiunea vechimii organizației lor bisericești. Ea fusese provocată prin apariția unui studiu istoric, privitor la vechile episcopii românești din Transilvania, — studiu al cărui autor, decedatul canonic Augustin Bunea, combătând tradiția privitoare la existența unei vechi organizații bisericești, anterioare penetrației ungurești în Transilvania, căuta să aducă dovezi istorice, că începutul acestei organizații nu ar data decât din secolul XV, iar însăși „*așa numita Mitropolie a Belgradului*” (Alba Iulia) nu ar fi existat înainte de stăpânirea ardeleană a lui Mihai Viteazul.

Această tendențioasă concepție istorică, vădit influențată de opiniile unor istorici maghiari și germani, nu putea fi nici decum admisă de apărătorii tradiției, cari n'au întârziat a scoate la iveală punctele slabe din argumentarea uneori pasionată și puțin rezistentă a canonicului Bunea.

Bătrânul Ioan Pușcariu, Vasile Mangra și Teodor V. Pacățeanu, ca apărători ai tradiției istorice, au putut avea mulțumirea să vadă, chiar în deceniul în care s'au desfășurat discuțiunile polemice, ieșind la iveală noi dovezi istorice, că în 1581 și 1583, din care rezultă cu deplină claritate că în capitala Transilvaniei își avea reședința, cu mult înainte de Mihai Viteazul, o căpetenie bisericească a Românilor.

În cursul acestor discuțiuni au fost examinate din nou măturile din secolul al X-lea și al XI-lea, din care se poate cunoaște deasemenea existența unei organizații bisericești ortodoxe între Carpați și Tisa, înainte de a se fi așezat Un-

gurii în regiunea aceasta. Dovezile se găsesc în izvoare grecești, slavone și ungaro-latine.

În cel din urmă număr al revistei *Siebenbürgische Vierteljahrsschrift* (Ian.-Mart. 1934), profesorul dela Debrețin *Richard Huss* strânge din nou la olaltă datele, privitoare la această chestiune, căutând să răspundă la întrebarea, dacă în timpul colonizațiunii germane în Transilvania exista în Alba Iulia o episcopie ortodoxă?

După tradiție, întâiul rege ungar, Ștefan cel Sfânt ar fi întemeiat în Alba Iulia o episcopie catolică. În sprijinul tradiției se poate cita o scrisoare a voevodului transilvan Matia dela 1277, în care se afirmă, că biserica fericitului Mihail din Alba Iulia, unde era și scaun episcopesc, ar fi fost întemeiată de regele Ștefan (997—1038). Prilejul i l-ar fi dat, după cum scrie cronicarul Thuróczy, războiul victorios contra rudeniei sale Gyula, care stăpânea atunci în Transilvania. Acesta se aliase cu Pecenegii din Moldova, dar Ștefan l-a învins și l-a silit a se boteza în biserica din Alba Iulia la anul 1004, cum arată cronica zugrăvită dela Viena (*Chronicon pictum Vindobonense*).

În temeiul acestor date autorul admite, că existența episcopiei romano-catolice din Alba Iulia ar fi oarecum dovedită, deși istoria critică fixează întemeierea ei numai pe timpul regelui Ladislau (1077—1095).

Dar nu pot fi trecute cu vederea nici datele mai vechi, culese din izvoare grecești și slavone, care arată că în secolul al X-lea a propovedit aci, cu bune rezultate, evanghelia lui Hristos *episcopul Ierotei*, care fusese *hirotonit de către patriarhul Teofilact din Constantinopol*. Bunicul lui Gyula, cel învins de regele Ștefan, prințul Gyla (972—997) a cărui fiică Sarolta fusese mama lui Ștefan — călătorind la Constantinopol *pe la anul 950*, fu bine primit în cetatea împărătească și botezat în legea creștină. Faptul acesta e relatat de trei cronicari bizantini: doi din secolul XI (Skylitzes și Kedrenos) și unul din secolul XII (Zonaras). Profesorul Huss reproducând textul grecesc al acestuia din urmă, îl dă și în traducere germană. Locul privitor la Gyla e următorul: „la scurtă vreme după aceea vine în cetatea împărătească și Gyla, care de asemenea era principe al Turcilor (Ungurilor) și aici e botezat și împărtașit de aceleași binefaceri și

și mai înainte
cu numele A
și pe care Tr
Ungariei. Ajuns
barbare la creștin
și nu a năv
București împotriva suda
a năvălit adeseori. Dar c
Frâncilor, ajuns în prin
Frâncilor. Il trase t

Merita relevată aci
Ladavó Thallóczy care
vechi credințe în Ungari
când că datele cronica
slavon, reproduc de A
Moscova (1875 — aj.
Skylitzes, cu toate că a
intemeiată pe sus
persoanelor amii
pot verifica și cu aj
episcopului Ierotei
în alta parte nu s
nu urmează în să, că
sau răspunsul A.

Profesorul Richard
tragând apoi i
— el e nume
a fost așezat Ierotei. m
Alba Iulia orașul lui
Ștefan în acela
Escrie totuși părerea
e înțelegătoare nouă, și nu
Gyla. Această părere e
— e scris — că se
decât la 1054.

Ștefan
Dacă mai târziu i
Ladavó (1077-1095)

episcopie roma
și fost ortod

Dovezile se găsesc în izvoare gre-

te. În revista *Siebenbürgische Vierteljahrsschrift* (1934), profesorul dela Debrețin Ri-
 chard Huss, după o analiză minuțioasă a datelor, privitoare la
 Gyla, răspunde la întrebarea, dacă
 în Transilvania exista în
 secolul XI o episcopie ortodoxă?

Regele ungar, Ștefan cel Sfânt ar fi
 fondat o episcopie catolică. În sprijinul tra-
 ducerii se aduce în discuție voevodul transilvan Matia
 Csák, care, după unele surse, ca biserica fericitului Mihail din
 Alba Iulia să fie episcopesc, ar fi fost întemeiată
 în secolul XI. Prilejul i l-ar fi dat, după cum
 se vede dintr-un războiul victorios contra rudeniei
 care a izbucnit atunci în Transilvania. Acesta se
 vede dintr-o dovadă, dar Ștefan l-a învins și l-a
 alungat din Alba Iulia la anul 1004, cum
 se vede dintr-o sursă (Chronicon pictum Vin-

centurii) care admite, că existența e-
 piscopiei din Alba Iulia ar fi oarecum do-
 cumentată întemeierea ei numai pe
 perioada 1077—1095).
 Cu vederea nici datele mai vechi,
 și slavone, care arată că în secolul
 XI s-au obținut cu bune rezultate, evanghelia lui
 Kiril care fusese hirotonit de către pa-
 pă în Constantinopol. Bunicul lui Gyula,
 regele ungar, prințul Gyla (972—997) a cărui
 tată era Ștefan — călătorind la Con-
 stantinopol, fu bine primit în cetatea împără-
 tească creștină. Faptul acesta e relatat de
 Skylitzes în secolul XI (Skylitzes și Ke-
 llens în secolul XII (Zonaras). Profesorul Huss
 al acestuia din urmă, îl dă și
 ca un fapt privitor la Gyla e următorul:
 „Dacă vine în cetatea împărătească și
 se întâlnește cu regele ungar Ștefan care
 era principe al Turcilor (Unguri-
 mpărătească de aceleași binefaceri și

distincții (ca și mai înainte Bulcsu). Dar el luă cu sine și
 un călugăr cu numele *Hierotheus*, care era vestit pentru
 evlavie și pe care Theophylactos îl hirotoni episcop al
 Turciei (Ungariei). Ajuns acolo întoarse pe mulți dela ră-
 tăcirile barbare la creștinism. Gyla a rămas statornic în cre-
 dința aceasta și nu a năvălit niciodată în împărăția romană...
 Bulcsu dimpotrivă stricând contractul încheiat cu Dumnezeu,
 a năvălit adeseori. Dar când cercă să facă la fel și împotriva
 Frâncilor, ajunse în prinsoare, unde Ioan (corect Otto), re-
 gele Frâncilor, îl trase în țapă“.

Merită relevată aci și opinia decedatului istoric maghiar
 Ludovic Thallóczy, care în studiul său „Contribuție la istoria
 vechii credințe în Ungaria“ (cf. revista *Századok din 1896*)
 arătând că datele cronicarilor bizantini se pot sprijini și pe un
 text slavon, reprodus de Andrei Popov într'o publicație apărută
 la Moscova (1875) — ajunge la concluzia că *informația lui*
Skylitzes, cu toate că a fost scrisă cu un secol mai târziu,
se întemeiază pe o însemnare vrednică de crezământ, de-
oarece persoanele amintite în cuprinsul ei și faptele lor
se pot verifica și cu ajutorul altor izvoare. Numai hirotoni-
nirea episcopului Ierotei și misiunea lui este amintită astfel,
 încât în altă parte nu se găsesc date privitoare la ea. De
 aci nu urmează însă, că *informația aceasta ar trebui igno-*
rată sau respinsă (p. 204).

Profesorul Richard Huss dă și textul slavon în traducere
 germană trăgând apoi concluzia, că episcopia ortodoxă ră-
 săriteană — el o numește greco-catolică — la cărmăla careia
 a fost așezat Ierotei, *nu putea să-și aibă centrul decât în*
Alba Iulia (orașul lui Gyla) și că alături de ea ar fi înființat
 regele Ștefan în același oraș o episcopie romano-catolică.
 Exprimă totuși părerea, că aceasta din urmă nu ar fi fost
 o fundație nouă, ci numai dezvoltarea celei din timpul lui
 Gyla. Această părere o socotește cu atât mai plauzibilă, cu
 cât — e știut — că schisma între Apus și Răsărit nu s'a
 produs decât la 1054, deci cu 18 ani după moartea regelui
 ungar Ștefan.

Dacă mai târziu unul dintre urmașii acestuia, regele
 Ladislau (1077-1095) află de cuviință a întemeia la Alba
 Iulia o episcopie romano-catolică, nu se poate admite că și
 cealaltă ar fi fost tot romano-catolică, deoarece în cazul acesta

nu mai era nevoie de o nouă fundație din partea lui Ladislau. Aceasta va fi devenit necesară tocmai ca o consecință a schismei dela 1054, dar n'a putut prinde rădăcini decât mai târziu în cursul secolului XII, după cum arată împrejurarea că jurisdicția episcopiei catolice din Csanád se întindea până la Olt, iar Sașii colonizați în timpul regelui Geyza, pe la 1150, nu erau supuși episcopiei din Alba Iulia, ci arhiepiscopiei din Strigoniu.

Puternică trebuie să fi fost însă — după opinia profesorului dela Debrețin — episcopia ortodoxă din Alba Iulia, precum și biserica ortodoxă din cetatea Mureșului (Urbs Morisena) a cărei existență anterioară secolului XI e dovedită prin textul biografiei Sf-lui Gerard (Vita Sancti Gerardi).

Această opinie se întemeiază pe cunoscuta intervenție a papei Grigorie IX, care la 14 Noemvrie 1234 adresându-se regelui Bela junior, îi reamintește că i-a promis cu jurământ, să aducă pe Valahi la supunere față de episcopul catolic al Cumaniei, și îl îndeamnă să nu întârzie a-și împlini promisiunea mai ales că acești Valahi, disprețuind biserica Romei, nu primesc sf. taine dela episcopul catolic al Cumaniei, ci dela niște *pseudoepiscopi, cari țin ritul grecesc și „mulți Unguri și Germani din regatul Ungariei... făcându-se un popor cu acești Valahi, dimpreună cu ei disprețuesc pe episcopul catolic“* *).

Textul acesta indică clar începutul unui *curent de desconfesionalizare a elementelor catolice, ungare și germane, din partea populației băștinașe românești, care se închina bisericii ortodoxe și practica riturile ei.*

Profesorul Huss este în drept să se întrebe: oare în lupta aceasta a catolicismului cu ortodoxia răsăriteană de ce nu va fi fost atrasă, pe lângă episcopia Cumaniei, și cea din Alba Iulia? Fiindcă în timpul acela era încă prea slabă?

De încheiere — profesorul Richard Huss exprimă părerea că *episcopia ortodoxă din Alba Iulia ar fi fost atât de puternică în secolul al XIII-lea, încât a izbutit să atragă și elemente românești din Sud și Sudvest.*

Prof. I. Lupaș.

*) Cf. I. Lupaș, *Lecturi din izvoarele istoriei române* 1928 pag. 45-46.

Le professeur Richa
 tudee fut élève à l'epis
 ope un évêché orthodox
 Verrapahsschrift. Jan. 1
 L'influence de ces
 et attirait à lui même c
 tates

Résumé.

Le professeur Richard Huss soutient que lorsque Hierothée, fut élevé à l'épiscopat de Hongrie (vers 950), on créa un évêché orthodoxe à Alba-Iulia (cf. *Siebenbürgische Vierteljahrschrift*. Jan. 1934).

L' influence de cet évêché était si puissante en 1234 qu'il attirait à lui même des peuples appartenant à d'autres cultes.

o nouă fundație din partea lui Laurențiu: necesară tocmai ca o consecvență, dar n'a putut prinde rădăcini în secolul XII, după cum arată existența episcopiei catolice din Csanád se învecina cu Sașii colonizați în timpul regelui Ștefan I, sau supuși episcopiei din Alba Iulia, în urma cuceririi maghiare.

Ar fi fost însă — după opinia profesorului Huss — episcopii ortodoxă din Alba Iulia, care a existat în cetatea Mureșului (Urbs Mureșensis) anterioară secolului XI e dovedită de un document al Sfântului Gerard (Vita Sancti Gerardi). Acesta relatează pe cunoscuta intervenție a lui Ștefan I în 14 Noiembrie 1234 adresându-se la papa Gregor al IX-lea și mintește că i-a promis cu jurământ, în fața lui, să nu întârzie a-și împlini promisiunile față de episcopul catolic al Cumaniei: „... et ad episcopum, qui in ritu grecesc servat, cum dicitur, in regatu Ungariei... făcându-i să știe că el și oamenii săi, Valahii, împreună cu ei disprețuiesc biserica catolică...”

... dar începutul unui curent de desconsiderare a autorității episcopiei catolice, ungare și germane, care s-a manifestat în rândurile românești, care se închinau încă la riturile ei.

... este în drept să se întrebe: oare în vremea lui Ștefan I, episcopia Cumaniei, și cea din Alba Iulia, erau încă prea slabă? Profesorul Richard Huss exprimă părerea că episcopii ortodoxi din Alba Iulia ar fi fost atât de puternici în secolul XIII-lea, încât a izbutit să atragă în jurul lor populații din Sud și Sudvest.

Prof. I. Lupaş.

TETRAEVANGHELUL VISTIERNICULUI MATIAȘ

MANUSCRIPT DIN ANUL 1535.

Acum câțiva ani arătam, că în muzeul mănăstirii Rilo din Bulgaria se află un Tetraevanghel slav, manuscris moldovenesc din anul 1529, scris în mănăstirea Putna de ieromonahul Macarie din porunca lui Barbovschi pârcaľabul Sucevei și dăruit bisericii Uspenia din Suceava ¹⁾. De data aceasta voi descrie în cele ce urmează un alt Tetraevanghel slav, manuscris moldovenesc din anul 1535, dăruit mănăstirii Dobrovăț de Matiaș, marele vistiernic al lui Petru Rareș, și de fratele său Sima vistiernicul.

Dar înainte de a păși la descrierea acestui manuscris, voi căuta să dau unele lămuriri în privința termenilor întrebuițați pentru denumirea cărții liturgice ce cuprinde evangheliile, lămuriri care pot interesa deopotrivă atât pe liturgist cât și pe bibliograf.

TETRAEVANGHEL, EVANGHELIE, EVANGHELIAR ȘI EVANGHELISTAR.

În comunicarea pe care a făcut-o la Academia Română la 23 Martie 1907 despre *Evangheliile dela Homor și Voroneț din 1473 și 1550*, defunctul profesor I. Bogdan afirma că, pentru noi manuscrisurile vechi sunt interesante

1. *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*, XXII (1929) p. 134. Dăm acum pisană aceluia Tetraevanghel, întrebăm:

БІГОНАСТАВЕНІЕ || ѡЦА. І ПОСІБІШЬТКО ІНО. І ДХА || ДВІСТКО
ИЗЪВЛІ ХУЛОБИВЫ ЖВАН || БАРБОВСКИ ПАРКАЛА ІВЧАВСКА ГРА. ДАД || НІ
ЕГО І СПІСАТИ ІА І ТЕТРОУАЛЬ ІЖ І ІЛІІА || РЖКОЖ ТЕРМОНАХА МАКАРІА. І
ІЗВРЪШИ І || НІ ВЪПНОМ І ДАДЕ І ВЪ ІЖ І НІ ІЗЪАННІ || ЦРКВИ ОУ
ІВЧАВК І ДІЖЕ І ХРА || ОУСПЕНІЮ ПРЧТКИ КЦ І. ВЛТО. || 1535.

— Prin bunapovățuirea Tată'ui și cu ajutorul Fiului și lucrarea Duhului. A binevoit iubitorul de Hristos jupân Barbovschi pârcaľab orașului Suceava prin darea lui să se scrie acest tetraevanghel care s'a scris de mâna ieromonahului Macarie și s'a sfârșit de el în Putna. Și l-a dat în biserica din Suceava care de el s'a zidit, unde este hramul Adormirei Prea Curatei Născătoare de Dumnezeu. În anul 7037.

în deosebi ca obiecte de argintărie... superioare scrisele slave de Sud din Se înțelege că laturea din este destul de interesantă semnătatea manuscrisului această comunicare numai tîsface tot interesul ce sunțioase rămășițe bisericești, tașii noștri. Evangheliile fiind cărți liturgice folosite pentru liturgist și alte pr cu cel artistic și istoric. La chiar comunicarea profesor este: *Evangheliile dela* și cuși să credem că cele Tctuși chiar în cursul c mai multe ori pe lângă d Evangheliar; iar din inscrip care nu e nici Evangheli ghel. Prin urmare, mss. Evanghelii, Evangheliare acesta de termeni li face Așa d. p. Dr. Vasile M. Evangheliar și Evangheli Bibliografia română a cărților din această cate Evangheliie, conțindu e singură denumire: E vorba de un Tetraevan zinea *Catalogul manu*

1. I. Bogdan, *Evangheliile dela Homor și Voroneț*, Mem. Sect. Ist. Șt. Univ. București, 1907, p. 134.
2. Dr. Vasile Mitrović, *Opisje i spomenici crkve u Putni*, 1907, p. 134.
3. I. Blacu și Al. Hristov, *Opisje i spomenici crkve u Putni*, 1907, p. 134.
4. Descriere sub Nr. 101, I. I. Blacu și Al. Hristov, *Opisje i spomenici crkve u Putni*, 1907, p. 134.
5. Descriere sub Nr. 101, I. I. Blacu și Al. Hristov, *Opisje i spomenici crkve u Putni*, 1907, p. 134.
6. Descriere sub Nr. 101, I. I. Blacu și Al. Hristov, *Opisje i spomenici crkve u Putni*, 1907, p. 134.
7. Descriere sub Nr. 101, I. I. Blacu și Al. Hristov, *Opisje i spomenici crkve u Putni*, 1907, p. 134.
8. Descriere sub Nr. 101, I. I. Blacu și Al. Hristov, *Opisje i spomenici crkve u Putni*, 1907, p. 134.
9. Descriere sub Nr. 101, I. I. Blacu și Al. Hristov, *Opisje i spomenici crkve u Putni*, 1907, p. 134.
10. Descriere sub Nr. 101, I. I. Blacu și Al. Hristov, *Opisje i spomenici crkve u Putni*, 1907, p. 134.

VISTIERNICULUI MATIAȘ

PT DIN ANUL 1535.

am, că în muzeul mănăstirii Rîlo
etraevanghel slav, manuscris mol-
scris în mănăstirea Putna de ie-
orunca lui Barbovski pârcaľabul
Uspenia din Suceava ¹⁾. De data
le ce urmează un alt Tetraevan-
dovenesc din anul 1535, dăruit
Matiaș, marele vistiernic al lui Petru
Sima vistiernicul.

și la descrierea acestui manuscris,
lămuriri în privința termenilor în-
drea cărții liturgice ce cuprinde
e pot interesa deopotrivă atât pe
zaf.

EVANGHELIE. EVANGHELIAR
EVANGHELISTAR.

are a făcut-o la Academia Română
re *Evangheliile dela Homor și*
1950, defunctul profesor I. Bogdan
manuscrisurile vechi sunt interesante

Manuscrisuri Istorice, XXII (1929) p. 134. Dăm
Interesant:

ВЪСРЕСЕНІЯ ПЪРВОМЪ ТЕРМОНАХА МАКАРІА. И
ДАДЕ Е ВЪ НЪЖ ШЪ НЪ СЪЗДАНИИ || ЦРКВИ ОУ
ВЪ СЪТЪН БУН. ВЪТО. || 1535.

și cu ajutorul Fiului și lucrarea Duhului. A bi-
Barbovski pârcaľab orașului Suceava prin darea
care s'a scris de mână ieromonahului Macarie
dat în biserica din Suceava care de el s'a zidit.
Curtea: Născătoarei de Dumnezeu. În anul 7037.

în deosebi ca obiecte de artă caligrafică, de miniaturistică și
de argintărie... superioare din multe puncte de vedere manu-
scrisele slave de Sud din același timp și chiar celor rusești ¹.
Se înțelege că laturea din care privește I. Bogdan chestiunea
este destul de interesantă, dar îmi pare că a mărgini în-
semnătatea manuscriptelor din categoria cărților descrise în
această comunicare numai la partea artistică și istorică, nu sa-
tisface tot interesul ce suntem datori să-l purtăm acestor pre-
țioase rămășițe bisericești, pe care au citit și s'au rugat înain-
tașii noștri. Evangheliile dela Homor și Voroneț, ca și altele,
fiind cărți liturgice folosite la slujbele bisericești, prezintă
pentru liturgist și alte probleme, de un interes cel puțin egal
cu cel artistic și istoric. Iată d. p. o problemă pe care o pune
chiar comunicarea profesorului I. Bogdan. Titlul comunicării
este: *Evangheliile dela etc.* Deci văzând numai titlul, suntem
duși să credem că cele două mss. descrise sunt Evangheliile.
Totuși chiar în cursul comunicării autorul întrebunțează de
mai multe ori pe lângă denumirea dată în titlu și pe cea de
Evangheliar; iar din inscripția ms. dela Voroneț aflăm, că acea
carte nu e nici Evanghelie, nici Evangheliar, ci este Tetraevan-
ghel. Prin urmare, mss. dela Homor și Voroneț sunt ele
Evangheliile, Evangheliare ori Tetraevanghele? Și amestecul
acesta de termeni îl face nu numai I. Bogdan, ci și alți autori.
Așa d. p. Dr. Vasile Mitrofanovici ² afirmă că Evanghelie,
Evangheliar și Evanghelistar sunt una și aceeași carte liturgică.
Bibliografia românească veche ³ întrebunțează în descrierea
cărților din această categorie două denumiri: Evangheliar și
Evanghelie, contopindu-le însă în Indice ⁴ pe amândouă supt
o singură denumire: Evanghelie, fără preocuparea dacă e
vorba de un Tetraevanghel sau de o Evanghelie. De ase-
menea *Catalogul manuscriptelor românești* ⁵ întrebunțează

1. I. Bogdan, *Evangheliile dela Homor și Voroneț din 1473 și 1550* în *Anal. Acad. Rom., Mem. Sect. Ist.* Seria II, T. XXIX, 1906—1907, p. 645.

2. Dr. Vasile Mitrofanovici, *Liturgica bisericii ortodoxe*, Cernăuți 1929, p. 263.

3. I. Bianu și Al. Hodoș, *Bibliografia românească veche*, I, 1903, numește
cărțile descrise sub Nr. 2, 10, 11, 23, 24, 25 și 27 Evangheliare. Iar celelalte
din aceeași categorie descrise mai departe le numește, cu dreptul, Evangheliile. Epi-
scopul Ghenadie (Enăceanu) în lucrarea sa *Evangheliile*, București 1895, nu face
nici o distincție între Tetraevanghel și Evanghelie, (p. 3). Nici d-l Marcu Beza
nu face distincția între Evanghelie și Tetraevanghel. Dintre „Evangheliile prezentate
de d-sa (v. *Boabe de grâu*, IV (1933), p. 321-333 și 577-603), mai multe sunt
Tetraevanghele. (v. planșele dela p. 325, 329, 382 și 601. Fapt vrednic de remar-
că: cel dela p. 601 e un Tetraevanghel grecesc dela 1605).

4. Idem, p. 566.

5. T. I, p. 639, Nr. 296 și T. II, p. 241, Nr. 497.

o singură denumire: Evanghelie, atât pentru Tetraevanghele cât și pentru Evanghelii. Iar *Catalogul manuscriptelor slave* (ms. în sala de lectură a bibliotecii Academiei Române) folosește, fără distincție, când denumirea de Evanghelie când pe cea de Tetraevanghel. Așa dar iată că vechile mss. liturgice pun și alte probleme, ce ni le fac interesante, cel puțin nouă slujitorilor bisericii și din alte puncte de vedere. Interesul acesta ne obligă să ne lămurim în primul rând asupra termenilor întrebuițați de liturgiști și de bibliografi și să cercetăm, dacă între cele patru denumiri atribuite uneia și aceleiași cărți liturgice nu cumva există deosebiri, care merită să fie scoase la iveală.

În cultul bisericii, citirea evangheliilor a făcut parte din Liturgia primitivă. Faptul acesta este menționat de sfântul Iustin Martirul, iar Eusebiu de Cezarea afirmă, după mărturia *Hipotiposelor* sfântului Clement Alexandrinul și a lui Papias, că sfântul Apostol Petru a îngăduit să se citească (de sigur e vorba de citire în public) narațiunile alcătuite de Marcu. Mărturiile despre citirea evangheliilor la Liturgie în veacul al IV-lea și în cele următoare, sunt destul de numeroase și nu e nevoie să le mai repetăm aci¹. În Liturgia primitivă citirea evangheliilor, ca și a celorlalte cărți sfinte, se făcea, izolat ori grupat în diverse chipuri, chiar pe codicele Bibliei. Episcopul alegea pasagiile de citit, pune pe lector să le citească și-l oprea unde credea el de cuviință. Mai târziu s'a determinat pentru fiecare zi, pentru fiecare sărbătoare câte un text de lungime mai dinnainte hotărâtă². Așa au luat naștere *Pericopele* (περικοπή = fragmente). Pericopele erau marcate pe marginea paginilor Bibliei, după cum se poate vedea în numeroasele mss. vechi care se păstrează³. O tabelă (συναξάριον în grecește, *capitularium* în latinește) așezată la începutul sau la sfârșitul cărții, unde se indica primele și ultimele cuvinte ale fiecărei pericope, ușura aflarea pericopei ce trebuia citită. Însă cu timpul și pentru nevoile liturgice, unele cărți ale sfintei Scripturi au fost extrase din Biblie și au format cărți speciale⁴. În deosebi evangheliile

1. Cf. Adrien Fortescue, *La Messe*, traduit de l'anglais par A. Boudinhon. Paris 1920, cap. IV. *Les Lectures*, p. 335-386.

2. L. Duchesne, *Origines du Culte chrétien*, Paris 1925, p. 116.

3. J. Baudot, *Capitulare Evangeliorum* în *DAL*, t. II^a, col. 2060.

4. L. Duchesne, *op. cit.*, p. 116.

au format această ca e și în Testament care conțin multe cărți foarte multe cu destinația cărții ce o avem a Tetraevanghelie.

În privința cărții nouă din sfintele Slujbe, adică din nou. Un tip mai nou, numit *Evanghelii* să lămurim aceste de *Evanghelistar*⁵.

Tetraevanghelii (după Du Cange) este un termen care se folosește pentru a desemna cărțile care conțin textul evangheliilor pentru uzul liturgic. Într-o astfel de carte evanghelie e divizată în părți marcate nu în text, ci prin zăceală începând cu cerneala de culoa neagră de jos ale paginilor. Pentru fiecare pericope, se indică

1. E. Jaquier, *Le Nouveau Testament*, t. II, p. 115.

2. Denumirea de *Evanghelii* este un termen nou introdus în bibliografie veche răsăritească. Înseamnă, care înseamnă *Evanghelistar*, după cum se vede și în nici un caz nu poate fi *Evanghelii*.

3. Du Cange, *Glossarium*.

4. Βασιλειος — περικοπή = este împărțit pentru mai lesnă citirea evangheliilor și epistolele apăsate pe un evanghelistul Matei sau Marcu.

5. Cf. Gr. Dieacenco, *Περικοπή*.

6. Cf. I. Blau și Al. — *Εὐαγγέλιον* = *Εὐαγγέλιον* = *Εὐαγγέλιον* = *Εὐαγγέλιον* se citește în Liturgia *Εὐαγγέλιον* București 1911.

nghelie, atât pentru Tetraevanghele
lar *Catalogul manuscriptelor slave*
bibliotecii Academiei Române) fo-
ând denumirea de Evanghelie când
l. Așa dar iată că vechile mss. li-
ne, ce ni le fac interesante, cel puțin
și din alte puncte de vedere. Inte-
ne lămurim în primul rând asupra
de liturgiști și de bibliografi și să
ap patru denumiri atribuite uneia și
u cumva există deosebiri, care me-
lă.

ireea evangheliilor a făcut parte din
și acesta este menționat de sfântul
de Cezarea afirmă, după mărturia
lement Alexandrinul și a lui Papias,
a îngăduit să se citească (de sigur
lic) narațiunile alcătuite de Marcu.
evangheliilor la Liturghie în veacul
ștoare, sunt destul de numeroase
repetăm aci. In Liturghia primitivă
și a celorlalte cărți sfinte, se făcea,
rse chipuri, chiar pe codicele Bi-
asagiile de citit, punea pe lector să
ie credea el de cuviință. Mai târziu
ecare zi, pentru fiecare sărbătoare
nai dinnainte hotărâtă². Așa au luat
c-pi, = fragmente). Pericopele erau
ginilor Bibliei, după cum se poate
iss. vechi care se păstrează³. O
ește, *capitularium* în latinește) așe-
sfârșitul cărții, unde se indica pri-
ale fiecărei pericope, ușura aflarea
ă. Inșă cu timpul și pentru nevoile
sfintei Scripturi au fost extrase din
speciale⁴. In deosebi evangheliile

au format această cale și numeroasele codice mss. ale Noului
Testament, care conțin numai cele patru evanghelii, dintre
care foarte multe cu destinație liturgică¹, au dus la alcă-
tuirea cărții ce o avem azi în uzul liturgic și pe care o
numim Evanghelie.

In privința cărții liturgice care conține citirile evanghe-
liilor la sfintele Slujbe, adică în cult, s'au format cu vremea
două tipuri. Un tip mai vechiu numit *Tetraevanghel* și
altul mai nou, numit *Evanghelie*. In cele ce urmează vom
căuta să lămurim aceste două denumiri, precum și termenul
de *Evanghelistar*².

Tetraevanghelul (τὸ Τετραεὐαγγέλιον, ΤΕΤΡΑΕΥΑΓΓΕΛΙΕ) este, după Du Cange: „Codex quatuor Evangeliorum eius τμήματα ac περικοπῆς, seu sectiones distributorum ad usum singulorum dierum et festivitatum ut in voce εὐαγγέλιον observatum“³. El cuprinde cele patru evanghelii așezate în or-
dinea canonică răsăriteană — Matei, Marcu, Luca și Ioan —
pentru uzul liturgic, text continuu fără împărțire în capitole
și fără considerare la succesiunea pericopelor liturgice. Fie-
care evanghelie e divizată în pericope sau zaceale⁴, care
sunt marcate nu în text ci pe marginea paginelor textului.
Fiecare zaceală începe cu literă majusculă, scrisă de multe
ori cu cerneală de culoare diferită. Pe marginile de sus și
cele de jos ale paginelor, de multe ori chiar și în text
între pericope, se indică duminica⁵ sau ziua din săptămână⁶

1. E. Jaquier, *Le Nouveau Testament dans l'Eglise chrétienne*. Paris 1913, p. 114—115.

2. Denumirea de *Evanghelistar* nu reprezintă un tip deosebit de cele prece-
dente ci este un termen nou introdus de bibliografi supt influența studiilor franceze
de bibliografie veche răsăriteană. Este adică romanizarea termenului francez:
Evangéliste, care însemnează Evanghelie = Εὐαγγέλιον (τὸ). Cât privește de-
numirea de *Evanghelistar*, după cum vom vedea mai departe reprezintă cu totul
altceva și în nici un caz nu poate fi confundat nici cu Tetraevanghelul și nici cu
Evanghelia.

3. Du Cange, *Glossarium Graecitatis*. col. 442-443.

4. Заголо — περικοπή = fragment din Noul Testament. Noul Testament
este împărțit pentru mai lesnicioasă citire în biserică în zaceale. După tipicul bise-
resc evangheliile și epistolele apostolice sunt așezate în zaceale pentru întregul
an, de ex. evanghelistul Matei are 116 zaceale, Marcu 71, Luca 114, Ioan 67, etc.
M. Pr. Gr. Dieacenco, Полный церковно-славянскій словарь, Moscova 1899,
p. 197.

5. Cf. I. Bianu și Al. Hodoș, *op. cit.*, I, grav. Nr. 26: ΠΕΡΑΙΤΑ ΠΡΕΔΕ
ΠΡΕΔΕΙΒΟΜΕ ΧΡΕΜΕ = Duminica înaintea Nașterii lui Hristos. In adevăr în
această duminică se citește la Liturghie din evanghelia dela Matei cap. 1, 1—25
(cf. *Evanghelia*, București 1911, p. 325).

6. In Tipicon fiecare duminică poartă un nume deosebit. Acest nume îl îm-
putumută și săptămâna respectivă.

la Messe, traduit de l'anglais par A. Boudinhon.
s. p. 335-386.

la Culte chrétien, Paris 1925, p. 116.

Evangeliorum in DAL, t. II³ col. 2060.

. 116.

sau sărbătoarea în care trebuie să se citească pericopa respectivă. Drept vorbind acestea sunt indicațiuni tipiconale și atât în mss. cât și în tipărituri de multe ori sunt scrise cu cerneală de culoare deosebită. În Tetraevanghelul vistiernicului Matiaș atât zacealele cât și indicațiunile tipiconale sunt scrise cu aur, iar în „*Evangheliarul* slavonesc“ tipărit (la Târgoviște) în 1512 sunt scrise cu cerneală roșie¹.

Tetraevanghelul este, precum am spus, carte liturgică de tip vechiu și premergător Evangheliei, care este tipul nou. De existența lui dă mărturie Tipiconul sfântului Sava în cap. 38, acolo unde este vorba de așezarea «Tetraevanghelului» pe analoghion în mijlocul bisericii la Utrenia duminicii². În biserica noastră românească el a fost în uz liturgic fără rival până la 1682, data apariției primei Evanghelii tipărită în limba română. Toate manuscrisele și toate tipăriturile slave-românești sau românești, cărți liturgice în care se cuprind evangheliile, dinnainte de 1682, cunoscute până azi sunt Tetraevanghele. Din vreo 60 de mss. slavone ale acestei cărți aflate în Biblioteca Academiei Române și catalogate, numai două fac excepție: Mss. Nr. 6 și 176. Primul este o Evanghelie Apracos³, din sec. al XV-lea, în limba paleorusă și al doilea este o Evanghelie scrisă în mânăstirea Rilo din Sudul Bulgariei la 1503. De asemenea Tetraevanghele sunt și mss. slave românești aflate în bibliotecile Bodleiană, din München, dela Rilo, precum și cele dela Homor și Voroneț descrise de I. Bogdan. Dintre mss. în limba română ale acestei cărți liturgice, dinnainte de 1682, Academia Română posedă numai două: Mss. Nr. 296 din sec. al XVII-lea și Nr. 497 dela 1667 și ambele sunt Tetraevanghele. Tipăriturile românești dinnainte de 1682, descrise în *Bibliografia românească veche* sub denumirea de *Evangheliar*, toate fără excepție sunt Tetraevanghele. Insuși *Noul Testament*⁴ al lui Simion Ștefan tipărit la Bălgrad (Alba-Iulia) în anul 1648 are caracterul de

1. I. Bianu și Al. Hodoș, *op. cit.*, I, gravurile Nr. 25, 26 și 27.

2. Du Cange, *op. cit.*, col. 443.

3. *Evangelia Aprakos* (опракосъ, пракосъ, dela grecescul ἄπρακος sau ἄπρακτος (ἡμέρα) = zi de sărbătoare în care nu se lucrează) este o Evanghelie ce cuprinde lecturi așezate după ordinea veche bisericească începând din duminica Invierii și numai pentru duminicile și sărbătorile de peste an (cf. Pr. Gr. Dieacenco, *op. cit.*, p. 21). Există și *Apostol Aprakos*.

4. I. Bianu și Al. Hodoș, *op. cit.*, I, p. 165.

Tetraevanghel, fiindcă, după cum se vede din capitole și din Testamente, totuși, prin intermediul versetelor, indicându-se și zilele respective la Liturghie, întocmai ca și în acest Nou Testament. Simion Ștefan și o destul de timpuriu.

Prin urmare Tetraevanghelul cuprinde cele patru evanghelii în succesiunea pericopelor evangheliști: Matei, Marcu, Luca și Ioan. Liturghia se numește Tetraevanghel din ziua de azi, în care după succesiunea pericopelor se succed nu în ordine (Ioan), ci într-o ordine (Ioan): cea dela Matei și în fine evanghelia cea dela Marcu¹.

În bisericile de limbă slavă, cartea liturgică a evangheliei este intitulată: *Evangelia* sau *Evangelii*. În țara noastră, în Basarabia de Rușie și în bisericile ortodoxe din România, Tetraevanghelul în limbă slavă a fost tipărit pentru prima dată mai bine de 190 de ani în urmă, când a căduse un ucaz prin care se vor tipări de acum înainte în limbă slavă, întocmai după ediția din Moscova. Mitropolitul de atunci (1813-1821) domnitor al țării, din care și Petersburg îngăduindu-se să se tipărească după rânduiala eșantionată mai înainte ca a Moscovei, raportează în treburile sale că s-a tipărit în limbă slavă și sfinții slujitori pot

1. Cf. Pr. Gr. Dieacenco, *op. cit.*, p. 21.

2. Cf. Pr. Gr. Dieacenco, *op. cit.*, p. 21.

trebuie să se citească pericopa
acestea sunt indicațiuni tipiconale
apărături de multe ori sunt scrise
deosebită. În Tetraevanghelul visti-
zealele cât și indicațiunile tipiconale
„Evangheliarul slavonesc“ tipărit
sunt scrise cu cerneală roșie¹.

precum am spus, carte liturgică
gător Evangheliei, care este tipul
măturie Tipiconul sfântului Sava
este vorba de așezarea «Tetraevan-
în mijlocul bisericii la Utrenia
castră românească el a fost în uz
1682. data apariției primei Evan-
mână. Toate manuscriptele și toate
sau românești, cărți liturgice în
dinnainte de 1682, cunoscute
ghele. Din vreo 60 de mss. sla-
afiate în Biblioteca Academiei Ro-
două fac excepție: Mss. Nr. 6 și
ghelie Apracos³, din sec. al XV-lea,
doilea este o Evanghelie scrisă în
cul Bulgariei la 1503. De ase-
sunt și mss. slave românești aflate
din München, dela Rilo, precum
oneț descrise de I. Bogdan. Dintre
le acestei cărți liturgice, dinnainte
mână posedă numai două: Mss. Nr.
și Nr. 497 dela 1667 și ambele
apărături românești dinnainte de
raafia românească veche sub de-
toate fără excepție sunt Tetraev-
estament⁴ al lui Simion Ștefan ti-
a) în anul 1648 are caracterul de

op. cit., I, gravurile Nr. 25, 26 și 27.
443.

(пракосъ, пракосъ, dela grecescul *ἄπρακος*
sărbătorire în care nu se lucrează) este o Evan-
după ordinea veche bisericească începând din
sărbătorile de peste an (cf. Pr. Gr.
Диракотъ.
p. 165.

Tetraevanghel, fiindcă, deși evangheliile sunt așezate și îm-
părțite în capitole și stihuri ca în edițiile moderne ale Noului
Testament, totuși, prin indicațiile tipiconale în limba slavă
introduse printre versete, se împart evangheliile în zaceale,
indicându-se și zilele respective când trebuiesc să fie citite
la Liturghie, întocmai ca în Tetraevanghele. Ceea ce arată
că acest Nou Testament a avut, în intenția cel puțin a lui
Simion Ștefan și o destinație liturgică.

Prin urmare Tetraevanghelul este cartea liturgică ce
cuprinde cele patru evanghelii canonice, așezate nu după
succesiunea pericopelor (zacealelor) ci după ordinea sfinților
evangheliști: Matei, Marcu, Luca și Ioan. Această carte li-
turgică se numește Tetraevanghel în contrast cu Evanghelia
din ziua de azi, în care citirea evangheliilor este așezată
după succesiunea pericopelor (zacealelor); iar evangheliile
se succed nu în ordinea canonică (Matei, Marcu, Luca și
Ioan), ci într'o ordine schimbată, adică: evanghelia dela
Ioan; cea dela Matei și jumătate din evanghelia dela Marcu
și în fine evanghelia dela Luca plus cealaltă jumătate din
cea dela Marcu¹.

În bisericile de limbă slavă și până azi Tetraevanghelul,
carte liturgică a evangheliilor, a rămas în uz deși poarta ti-
tulatura de: *Свѣтѣе Евангеліе* = Sfânta Evanghelie². După ră-
pirea Basarabiei de Ruși, sinodul din Petersburg a voit să
impună și în bisericile românești din această provincie Te-
traevanghelul în locul Evangheliei, care era în uzul liturgic
de mai bine de 190 de ani. În acest scop sinodul din Petersburg
dăduse un ucaz prin care impunea ca toate cărțile liturgice ce
se vor tipări de acolea înainte în tipografiile eparhiale, să ur-
meze întocmai după edițiile slave eșite din tipografia sinodală
din Moscova. Mitropolitul Basarabiei, Gavriil Bănulescu-Bo-
doni (1813-1821), dorind să tipărească mai multe cărți de
slujbă, dintre care și Evanghelia, a cerut sinodului dela Pe-
tersburg îngăduința să tipărească Evanghelia și Apostolul nu
după rânduiala edițiilor dela Moscova, ci „după rânduiala de
mai înainte“ ca la Moldoveni. Fiindcă „o astfel de așezare
-raportează între altele Gavriil-are avantajul că este practică
și sfinții slujitori pot să găsească fără greșală evanghelia

1. Cf. Pr. Gr. Dieacenco, *op. cit.*, p. 716.

2. *Свѣтѣе Евангеліе*, Kiev, 1913.

(de citit). Căci dacă s'ar tipări aceste cărți după zaceale, nu am nădejdea că preoții moldoveni, în deosebi cei bătrâni, vor putea găsi ușor evanghelia și cred că, ținând seama de simplitatea lor, vor începe și vor sfârși nu acolo unde trebuie, ori vor citi chiar cu totul altele decât cele ce trebuie¹.

„De aceea supunând toate acestea la chibzuința sfântului Sinod, rog având în vedere considerațiile arătate mai sus, să se îngăduiască tipărirea în tipografia exarhicească din Basarabia a Evangheliei și Apostolului după rânduiala de mai înainte²”; ceea ce sinodul din Petersburg a și aprobat prin ucazul din 31 Decemvrie 1819³. Evanghelia însă nu s'a tipărit la Chișinău decât târziu în anul 1855, având la bază Evanghelia tipărită la Buda în anul 1812⁴.

Așa dar iată că Tetraevangelul reprezintă un tip propriu de carte liturgică, iar Evanghelia altul. Ca să ne dăm seama și mai bine de faptul acesta, să pășim acum și să vedem mai de aproape ce este Evanghelia.

Evanghelia de obicei se definește astfel: *Εὐαγγέλιον* (τὸ) este cartea liturgică ce conține pericopele evanghelice în ordinea în care trebuiesc citite în cursul anului la Liturghie și la alte sfinte slujbe liturgice⁵. Deci deosebirea dintre Evan-

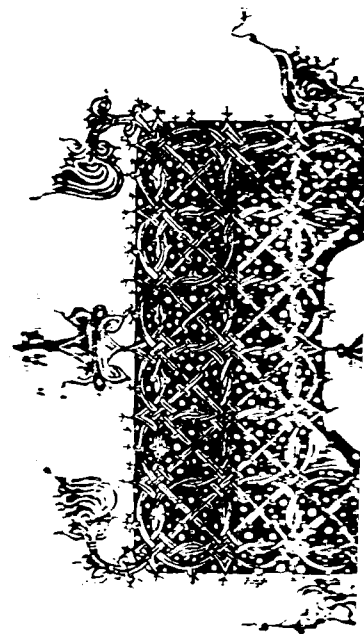
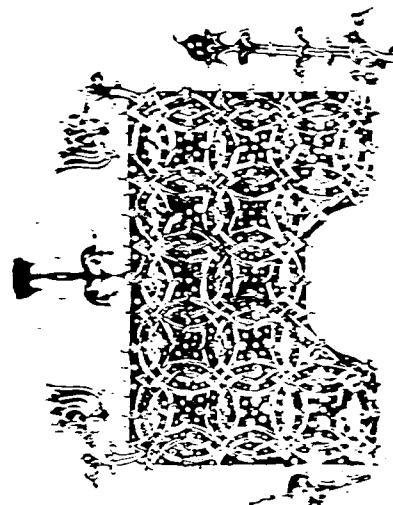
1. Avxentie Stadnički, Гавриѣль Банулеско-Бодони, экзархъ молдо-вла-хійскій (1808-12 гг.) и Митрополитъ Кишинѣвскій (1813-21 гг.), Chișinău 1894, p. 352.

2. Pr. A. Celac, Бессарабскія богослужебныя книги на румынскомъ языкѣ в Труды бессарабскаго церковнаго историко-археологическаго общества, Chișinău 1909, II, p. 7.

3. A. Stadnički, *op. cit.*, p. 353 și Pr. A. Celac, *op. cit.*, p. 7.

4. Pr. A. Celac, *op. cit.*, p. 20.

5. H. Leclercq, *Lexique Liturgique Grec* în *DAL*, tom. IX, col 7; L'Abbé R. Aigrain, *Liturgia*, encyclopédie populaire des connaissances liturgiques, Paris 1930, p. 396; S. Salaville, *Liturgies orientales*, Paris 1932, p. 185 și F. E. Brightman, *Liturgies Eastern and Western*, Oxford, p. IXXXVII și IXXXVII. Sau, după definiția dată de Du Cange: „*Εὐαγγέλιον*, Liber ecclesiasticus Graecorum, în quo descripta sunt Evangelia, quae primum locum Dignitate et Officio inter Lectiones Missarum occupant. Atquae hic liber non continuatam Hystoriae seriem, nec interruptam continet, sed ea omnia habet quatuor Evangeliorum Codex, sed in certas partes et sectiones divisa, quas illi *τμήματα, μέρι, περιχοπάς, ἀναγνώσεις*, Latini *Lectiones* indigitant, ad usum singulorum dierum et festivitatum, modo unius, modo alterius Evangelistae textu, quandoque etiam pluribus in locis, ut ut opus fuerit, interposito: non ita tamen ut seriam Evangelicam prorsus interrumpant: Exceptis enim solemnitatibus, quae peculiare sibi poscunt Evangelium, in reliquis anni diebus ita dispertuntur, ut unius prius Evangelistae textum in tmemata dividant, et diebus applicent, donec finiat, postmodum alterius continuent, donec omnia ad exitum producerint, et diebus Dominicis à Scriptore Evangelij nomen imponant: dicunt enim *ἡ πρώτη κυριακή τοῦ Μαθθαίου, ἡ δευτέρα τοῦ Μαθθαίου*, et sic de aliis”. Du Cange, *op. cit.*, col., 440—441.

„Bis. Ort. Rom. —

...pări aceste cărți după zaceale, nu
...doveni, în deosebi cei bătrâni, vor
...ia și cred că, ținând seama de
...pe și vor sfârși nu acolo unde
...toul altele decât cele ce trebuie¹⁴.
...te acestea la chibzuința sfântului
...ere considerațiile arătate mai sus,
...ea în tipografia exarhicească din
...și Apostolului după rânduiala de
...sinodul din Petersburg a și aprobat
...myrie 1819³. Evanghelia însă nu
...cât târziu în anul 1855, având la
...la Buda în anul 1812⁴.

...zevangeliei reprezintă un tip pro-
... Evanghelia altul. Ca să ne dăm
...ptul acesta, să pășim acum și să
...ce este Evanghelia.

...se definește astfel: Εὐαγγέλιον (τὸ)
...conține pericopele evanghelice în
...citate în cursul anului la Liturghie-
...gice⁵. Deci deosebirea dintre Evan-

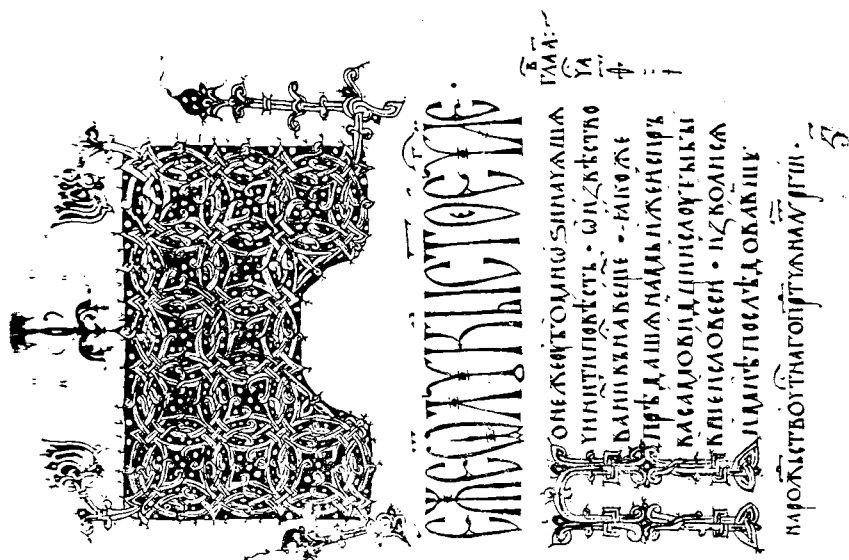
...ль Баяulesко-Бодони, экзархъ молдо-вла-
...ольтѣ Кишинѣвскій (1813-21 гг.), Chișinău

...скія богослужбѣныя книги на румынскомъ
...церковнаго историко-археологическаго

...353 și Pr. A. Celac, *op. cit.*, p. 7.

...20.
...urgique Grec in *DAL*, tom. IX, col 7; L'Abbé
...e populaire des connaissances liturgiques, Paris
...es orientales, Paris 1932, p. 185 și F. E. Bright-
...estern, Oxford. p. IXXXVII și IXXXVII. Sau,

...Εὐαγγέλιον, Liber ecclesiasticus Graecorum,
...uae primum locum Dignitate et Officio inter
...uae hic liber non continuatam Historiae seriem,
...mpnia habet quatuor Evangeliorum Codex, sed in
...quas illi τμήματα, μέρι, περικοπὰς, ἀναγνώ-
...ad usum singulorum dierum et festivitatum, modo
...textu, quandoque etiam pluribus in locis, ut
...tamen ut seriam Evangelicam prorsus interrump-
...s quae pecciliare sibi poscunt Evangelium, in
...t unius prius Evangelistae textum in memata
...ciat, postmodum alterius continent, donec
...diebus Dominicis à Scriptore Evangelij nomen
...αὐτῶν τοῦ Μαθαίου, ἢ δευτέρα τοῦ Μαθαίου,
...440—441.

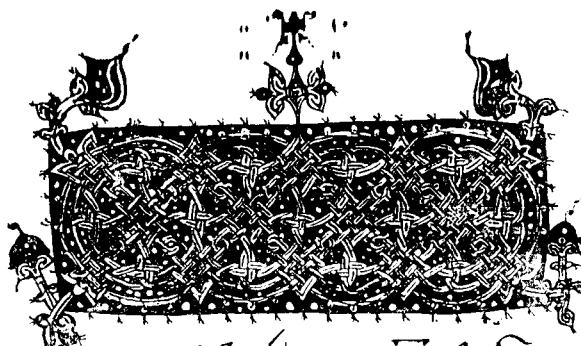
Nr. 2. Evangelia de la Luca.

Nr. 1. Evangelia de la Matei.

„Bis. Ort. Rom.“ — Tetraevangelul vistiernicului Matiaș.

Bis. Ort. Rom. — Tetraevangelii visticissimi Matias.

ЕВАНГЕЛІО АННАСТОСІУ ІІЕ.

ВЪСТА АНВЕЛНІА АНПАСТУ-ГЛА.
ЗНАМАЛОКЪ СЛОВО • СЛОВО
БЪГЪ КЪ БОУ. НЪ БЪ СЛОВО • СЕ
БЪ НІСІОНІКЪ БОУ • ВЪ СЪТЪ КЪ
БЫША. НЪ СЪ НЕГО ННУТО ЖЕ БЫ СЪ
ЕЖЕ БЫ СЪ • ВЪ ТОМЪ ЖИВОТЪ КЪ
И ЖИВОТЪ БЪ СЪ ТЪ ГЛАКОМЪ И
СЪ ТЪ ВЪ ТЪ МЪ СЪ ВЪ ТІ СЪ
И ТЪ МЪ ІЕГО НСОБЪ ТЪ .

ЕВАНГЕЛИУ

и поволаиша на си
и ах на онцаи шро
си аи м ки опаты

лат етль двоири
бх а ки ах ки си

а	СТГОЕВЛІ ГЛАВЫ	и	оморетт хомени
б	обтеноуши мса	ни	из ии ф оирбета
в	отзишпетровъ и н	ки	паинзаповѣднѣ жи
г	ах ф онцаи авши	ки	м ки офини ки сани
д	вразану мни дага	ки	м ки ф ога гни вѣ
е	м ф ах т оирои	ки	ни гелу сѣ о сѣм
ж	лентъ м ах ви	ки	ла бѣ ф а
з	орала мени ф а г а х г	ки	е в а бѣ ф а р и с е и с тѣ
и	и ш олевин митар	ки	а б ах м
й	м аи ах м	ки	о а бѣ пци
к	он маши ех а р жка	ки	ов зир о шени кесари
л	м ки ах еи	ки	стѣ мѣ м а г а х а
м	он зѣ рани ки а н а	ки	оирбѣ кра жѣ ии етсѣ
н	м аи ах си	ки	а а а х а
п	ост мени при га м кв	ки	обтѣну аши м а на
р	ах кв оз аирѣ щени	ки	н о вѣ мѣ а м а е
с	во да м аи ах кт	ки	а а о п мѣ ш а тѣ
т	о мѣ сѣ нѣ м аи ах кт	ки	аши ктѣ ево аи
у	о дѣ шѣ р а р х и сѣ н а г о	ки	м а з а лѣ б о в а г н о
ф	го вѣ м аи ах кт	ки	шени ф а р и с е ѡ вѣ о
х	о кр а в о т о у нѣ т и м аи	ки	п о у ш е ннѣ нѣ мѣ
ц	ах к с	ки	м о в ѣ п р о ш е ннѣ
		ки	к о г а тѣ і а м м а
		ки	а б а г

ghele și Tetraevanghel stă în faptul că, Evanghelia cuprinde cele patru evanghelii dar nu în ordinea lor canonică, ci în ordinea pericopelor sau zacealelor ce trebuiesc citite în fiecare zi din cursul anului, începând din duminica Paștilor cu pericopa din evanghelia dela Ioan cap I, v. 1-17¹.

Evanghelia, precum s'a spus, reprezintă un tip mai nou de carte liturgică și mai evoluat de cât Tetraevanghelul și prin dispoziția internă a pericopelor, întrebuițarea ei de către liturghisitor devine foarte ușoară. În biserica noastră românească acest tip apare întâia oară cu prima Evanghelia tipărită (București 1682), - până la această dată am avut numai Tetraevanghele-, și ne-a venit dela Greci. Nu am avut puțința să văd Evangheliile grecești tipărite la Veneția² înainte de anul 1682, ca să-mi pot da seama în ce măsură Evanghelia noastră dela 1682 urmează modelul grecesc. Dar cercetând cu atenție această Evangheliie, nu mai rămâne pic de îndoială că ea urmează întocmai un model grecesc. Astfel chiar pe „Poartă“ ni se spune: „Svinta și cumnizăiasca Evangheliie. Carea într'acesta chip tocmită. Cipe orânduiala greceștii Evangheliie acum întâi s'au tipărit“³. Dar în Predoslovie se spune lămurit că „...ne-am nevoit de am săvârșit acest lucru dumnezăesc, svânta aciasta Evangheliie, care nefiind mai dennainte tocmită la slovenie să-să citească după rânduiala zilelor și a sărbătorilor celor domnești și ale svinților, poruncit-am fratelui nostru Iordache Cantacuzino, vel stolnic, de o au îndreptat și o au așezat precum umblă cea ellingască“⁴. Mai departe. f. 20 r., unde se dau lămuriri de cum trebuie socotită săptămâna liturgică, se recomandă: „Pentru această dară, toți preoții și diaconii aceste să știe această rânduială și acest numar al săptămânilor cum arată înainte, ca să nu să smintească după nu-

1. Modul de citire al evangheliilor în cursul unui an liturgic se găsește în: *Evanghelia*, ed IV, București 1911, p. 381, (sau în oricare altă Evangheliie, dar în Tetraevanghelele mss. la sfârșit); Shimonah I. D., *Tipicon*, Iași 1816. p. 23; Silivestru Morariu Andrievici, *Tipiconul bisericii ortodoxe orientale*, Cernăuți 1883 p. 39-41; S. Salaville, *op. cit.*, p. 184 și Du Cange *op. cit.* ccl 441.

2. Prima Evangheliie grecească a fost tipărită la Veneția în anul 1604. cf. E. Legrand, *Bibliographie hellénique*, t. I, p. 33

3. I. Bianu și Al. Hodoș, *op. cit.*, I, p. 246

4. Idem, p. 250. În *Apostolul* tipărit în 1683 se spune apriat: „Derept așezat poruncit-am a știuților și învățaților carii s-au întâmplat dascali, de au tălcut sfânta Scriptură cea noac, spre bună înțeleagirea limbii noastre și o au așezat după orânduiala și urmarea grecescului tipic. Și întâi s-au tălcut Evangheliile...“

5. I. Bianu și Al. Hodoș, *op. cit.*, p. 261.

mărul izvoadelor celor slovenești, pentru că nu să potrivește" Tot așa, la sfârșitul evangheliei de la Marcu, f. 126 v., din nou se spune că orânduiala evangheliilor „di preste tot anul“ s'a făcut „după cum iaste orânduit la cea grecească“. Același lucru se repetă și la f. 130 v: „cum iaste rânduīt și în cea grecească nici mai adaos, nici mai lipsă“; precum și la finele Evangheliei, f. 173 v: „Svârșitul cu Dumnezău de toate evangheliile, care s'au așezat dipe Evanghelia grecească“.

Toate evangheliile ce s'au tipărit în limba noastră dela 1682 încoace, aparțin acestui tip nou de carte liturgică, fără excepție; așa încât avea dreptate A. Stadniški când scria: „Evanghelia și Apostolul care se întrebuițează în bisericile moldovenești, totdeauna s'au tipărit și se tipăresc în Moldova și Valahia, nu după zaceale ca la Slavi, ci ca la Greci, cu extrase deosebite pentru fiecare zi, începând cu ziua întâi de Paști“².

Tetraevanghelul și Evanghelia reprezintă deci două tipuri distincte ale uneia și aceleiași cărți liturgice. Prima a fost în uzul bisericii noastre până la 1682, iar a doua de atunci și până astăzi, fără întrerupere. Rămâne acum să lămurim ce este Evanghelistarul.

Evanghelistarul nu este altceva decât un *tipicon* sistematic al Evangheliei. El este de aceeași vârstă cu Evanghelia, a fost la început o carte aparte³ și a sfârșit prin a lua, la sfârșitul Evangheliei, locul pe care mai'nainte îl ținuse diversele indicații de tipic relativ la citirea pericopelor

1. din Basarabia.

2. A. Stadniški, *op. cit.*, p. 352.

3. «ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΑΡΙΟΝ ΠΕΡΙΕΧΟΝ τὴν τῶν εὐαγγελιστῶν διαδοχὴν πῶθεν ἄρχονται καὶ ποῦ καταλήγουσιν. Ἔτι δὲ κανόνια λέ. ἐν οἷς εὐρίσκειτε ἀείποτε τὸ εὐαγγέλιον τῶν κυριακῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ὁμοίως καὶ τὸ ἑωθινὸν καὶ ποῖος ἕχθος ψάλλεται ἐν ἐκάστη κυριακῇ. καὶ ἕτερα ἀναγκαῖα, περὶ τοῦ εἶρεῖν τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου πάσχα, καὶ πασχάλιον διηγετικῆς. Συντηθὲν παρ' Ἐμμανουήλου τοῦ Γλυζωνίου. Con Privilegio. Ενενήτησι, παρὰ Ἀντωνίῳ τοῦ Πινέλου ἀρχιδ'».

= «*Evanghelistar* conținând succesiunea evangheliștilor de unde încep și unde sfârșesc. (Mai conține) încă și 35 tabele în care se găsește încontinuu evanghelia duminicilor de preste tot anul; asemenea și (evanghelia) utreniei și ce glas se cântă în fiecare duminică (cum) și altele ce trebuiesc pentru aflarea zilei sfințelor Paști și pascalia perpetuă. Alcătuită de Emanuil Glizonie. *Con privilegio*. Veneția, de către Antonio Pinelu. 1614». Em. Legrand, *Bibliographie hellénique*, t. I, p. 109. V. și *Εὐαγγέλιον*, Veneția 1859, p. 3-41 (paginație a parte la sfârșit).

la Liturghie și la succesiunea indicațiilor ce le găsim atât în cele tipărite, precum și în Evanghelistarul. S'ar putea să se de indice ori Tabelă a zilei de fiecare zi a anului,—într-un *Capitularea Evangheliilor* care se adaugă glasurile în funcție de data când ca să se citească în 35 ani. Dacă deschidem o carte greacă, găsim la sfârșitul titlul: *Evanghelistar* și să se confunde *Evanghelistar* cu *Tetraevanghelul*. Deci în *Evanghelistar* cu *Tetraevanghelul* găsim însă autori care

Prin urmare, *Evanghelistar* cuprinde, în 35 de zile, a citirilor pericopelor pentru preste tot anul cu Voscresc și de fiecare duminică, așezate de nevoie pentru a cunoaște zilele Paști în fiecare an. În *Evanghelistar* române și grecești găsim, ca în cele grecești *Εὐαγγελιστάριον* și cu paginile

Evanghelistar a fost în *Glizonie*⁴ și tipărit prima ca

1. Cf. p. 168 și urm.

2. Cf. J. Baudot, *Capitularea Evangheliilor*.

3. Cf. d. p., *Evanghelistar* ca și

4. Cf. Dr. Vasile Mitroscu, *...*

5. *Ελευθεροδόκη, Έγκυκλιος*

6. *Emanuil Glizonie* a fost

7. *...* bătrânețe în anul 1596. A

8. *...* porunca lui Carol al Spaniei

9. *...* *Βιβλίον πρακτικῆς ἀπο*

10. *...* (1586); *Μινεελ πο Σε*

11. *...* *Ἑλλάδος* (1586) *...* *Αὐ*

12. *...* testament coloniei grecești

13. *...* sec. XVII-lea. În *...* *παρ*

14. *...* *hellenique*, t. I, p. 109.

15. *...* p. 140.

slovenești, pentru că nu să potri-
tul evangheliei de la Marcu, f. 126 v.,
brânduiala evangheliilor „di preste tot
cum iaste orânduitt la cea grecească“.
și la f. 130 v: „cum iaste rânduitt
ci mai adaos, nici mai lipsă“; precum
f. 173 v: „Svârșitul cu Dumnezău
care s'au așezat dipe Evanghelia gre-

ce s'au tipărit în limba noastră dela
acestui tip nou de carte liturgică, fără
ea dreptate A. Stadniški când scria:
lul care se întrebuițează în bisericile
na s'au tipărit și se tipăresc în Mol-
ipă zaceale ca la Slavi, ci ca la Greci,
pentru fiecare zi, începând cu ziua

și Evanghelia reprezintă deci două tia
și aceleleași cărți liturgice. Prima a
noastre până la 1682, iar a doua de
fără întrerupere. Rămâne acum să
nghelistarul.

nu este altceva decât un *tipicon*
iei. El este de aceeași vârstă cu Evan-
out o carte aparte³ și a sfârșit prin a
ngheliei, locul pe care mai'nainte îl
ajii de tipic relativ la citirea pericopelor

p. 352.

ΑΡΙΘΜΟΝ ΠΕΡΙΕΧΟΝ τὴν τῶν εὐαγγελιστῶν
καὶ τοῦ καταλήγουσιν. Ἔτι δὲ κανόνια λέ. ἐν
εὐαγγέλιον τῶν κυριακῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.
καὶ ποῖος ἕγχοσ ψάλλεται ἐν ἐκάστη κυριακῇ. καὶ
εὐρεῖν τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου πάσχα, καὶ πασ-
παρ' Ἐμμανουήλου τοῦ Γλωζωνίου. Con Pri-
τωνίω τοῦ Πινέλου ἀχιδ'».

apținând succesiunea evangheliștilor de unde încep și
lucă și 35 tabele în care se găsește incontinuu evan-
tot anul; asemenea și (evanghelia) utreniei și ce glas
și altele ce trebuiesc pentru aflarea zilei sfintelor
de Emanuil Glizonie. *Con privilegio*. Veneția,
Em. Legrand, *Bibliographie hellénique*, t. I, p. 109.
1859, p. 3-41 (paginație a parte la sfârșit).

a Liturghie și la succesiunea lor în cursul anului liturgic,
indicații ce le găsim atât în Tetraevangelele mss' cât și
în cele tipărite, precum și în Evangheliile care n'au adoptat
Evanghelistarul. S'ar putea spune că Evanghelistarul este un
fel de Indice ori Tabelă a citirilor evanghelice la Liturghia
din fiecare zi a anului,—într'o oarecare măsură corespunzând
cu *Capitularea Evangeliorum*² din biserica romano-catolică—
a care se adaugă glasurile și Voscresnele, toate rânduite
în funcție de data când cade sfintele Paști într'un ciclu de
35 ani. Dacă deschidem orice Evanghelie modernă română
sau greacă, găsim la sfârșitul ei 35 de tabele, purtând în
fruntea lor titlul: Evanghelistar³,—și e de minune cum s'a
ajuns să se confunde Evanghelistarul cu Tetraevanghelul, ori
cu Evanghelia⁴. Deci în niciun caz nu se poate confunda
Evanghelistarul cu Tetraevanghelul ori cu Evanghelia.
Găsim însă autori care îl identifică cu Evangheliarul⁵.

Prin urmare, *Evanghelistarul* este cartea bisericească
care cuprinde, în 35 de tabele, succesiunea evangheliilor
și a citirilor pericopelor lor la Liturghia din toate zilele de
peste tot anul cu Voscresnele și cu glasurile ce se cântă
în fiecare duminică, așezate pe săptămâni, cum și cele
de nevoe pentru a cunoaște în ce lună și în ce zi cad
sfintele Paști în fiecare an. El se găsește în toate Evan-
gheliile române și grecești ediții moderne, la sfârșitul cărții,
uneori, ca în cele grecești, cu titlul special: Βιβλίον ἤτοι
Εὐαγγελιστάριον și cu paginație proprie.

Evanghelistarul a fost alcătuit în anul 1588 de Emanuil
Glizonie⁶ și tipărit prima oară ca o carte a parte la Veneția

1. Cf. p. 168 și urm.

2. Cf. J. Baudot, *Capitulare Evangeliorum* in *DAL*, t. II, col. 2064 și urm.

3. Cf. d. p., *Evanghelia* ed. IV, București 1911, p. 383—423.

4. Cf. Dr. Vasile Mitrofanovic, *op. cit.*, p. 263.

5. Ἐλευθερουδάκη, Ἐγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν, Atena 1929, VI, p. 3 și 4.

6. *Emanuil Glizonie* a fost un bărbat învățat, originar din Hios și a murit
la sfârșitul bătrâneței în anul 1596. A trăit multă vreme la Veneția, unde s'a o-
cupat din porunca lui Carol al Spaniei cu strângerea și diortosirea de manuscrise.
A alcătuit: „Βιβλίον πρακτικῆς ἀριθμητικῆς“ (1568); „Εὐαγγέλιον și Εὐαγ-
γελιστάριον“ (1586); „Mineele pe Septemvrie și Octomvrie“ (1595); Ἀγιασμα-
ταριον. Ψαλλτήριον (1586) și Ἀνθολόγιον“ (1587). etc. Manuscrisele lui au
rămas prin testament coloniei grecești din Veneția și parte din ele au fost tipărite
în cursul sec. XVII-lea. În privința tipăriturilor lui Emanuil Glizonie cf. Em. Legrand,
Bibliographie hellénique, t. I, p. 100, 101, 148, 179, etc; în privința datei morții
cf. t. III, p. 140.

în anul 1614¹, și de mai multe ori după aceea, suput titlul² pe care-l văzurăm la Em. Legrand (cf. p. 162, nota 3). Evanghelistarul lui Emanuil Glizonie a fost diortosit mai târziu de către Hrisant patriarhul Ierusalimului († 1731) și în această formă diortosită de Hrisant, îl aflăm în Evangheliile moderne grecești și românești³.

Evanghelistarul apare în Evangheliile românești întâia oară în Evanghelia tipărită în București la anul 1750⁴, la f. 181 v., suput titlul „Insemnări“, după care, peste două file numerotate, se dă cele 35 de tabele în 18 file fără numerotație. A doua oară Evanghelistarul mai apare, până la 1820, numai în Evanghelia tipărită la Buda în anul 1812. Evangheliile posterioare acestei date însă toate au Evanghelistar.

În urma acestor lămuriri să trecem acum la descrierea Tetraevanghelului anunțat în titlul acestui articol.

TETRAEVANGHELUL VISTIERNICULUI MATIAȘ.

Tetraevanghelul ce descriem este un codice manuscris din secolul al XVI-lea în folio mare ($21\frac{1}{2} \times 29$) și conține 260 file de pergament nepaginate, dintre care două, una la început și alta la sfârșit, albe. Limba lui este o slavonă asemănătoare cu cea a Evangheliei slavo-greacă din 1429 dela Oxford. E scriere de mână cu cerneală neagră bătând în cafeniu, cu roșie și cu aur. Literile textului sunt 'nalte și fiecare pagină are câte 21 rânduri, afară de unele pagini care mai au încă unul sau două rânduri, sus și jos, lămuriri de tipic. Toate lămuririle de tipic, fie că sunt introduse chiar în corpul textului, fie că sunt scrise în rânduri în fruntea sau josul paginei, precum și indicarea zacealelor și a evanghelistului sunt scrise cu aur.

1. Em. Legrand, *op. cit.*, p. 100.

2. Cf. și F. E. Brightman, *Liturgies Eastern and Western*, p. 397.

3. Cf. *Εὐαγγέλιον*, Veneția 1856, p. 1 (paginație a parte) și *Evanghelia*, București 1895 și 1911, p. 381.

4. În această Evanghelie mai aflăm la f. III r. jos (la început) următoarea notă, care merită să fie scoasă la iveală: „Cade-se a ști că la Evanghelia aceasta nu s'au pus zăcealele precum au fost întâi, ci capetele, pentru ca să poată afla fiește-cine mai lesne ce i-ar trebui la Tetravanghel, etc...“. Nota aceasta însă nu-i de cât o repetire stereotipă după Evanghelia tipărită la Snagov în 1697, f. III r.

Pagina unde începe este un frontispiciu-miniat. În fruntea începătoare ale textelor sunt ornamentele ale miniaturilor: sturzi și frunze. Miniaturile sunt precum și vignetele care în Tetraevanghelului sunt în aur, în care predomină verdele de fir țesut discret și se producă vibrația mai

Manuscriptului îi lipsește Fila cu care începe Evangheliile legător și așeză în fruntea filă. Așa dar textul este scris pe o filă, având în fruntea filă care urmează titlul scris cu aur, „Insemnări“, după care urmează textul care se continuă pe

Fila 3 r., scrisă tot cu aur, iar primele două file sunt scrise cu litere mari cu aur. Textul Predoslovului este scris în câteva rânduri în fruntea paginei și urmărește să îndrepte, isprăvind-se în finalul textului, fiindcă finalul textului se găsește într-o pagină modernă!

Evanghelia dela Matiaș are 73 r. La începutul miniatu- rii în aur împodobită cu ra- ză a ultima legătură e- ste scrisă „Insemnări“, care tre-

mai multe ori după aceea, supt n la Em. Legrand (cf. p. 162, nota 3). araul Glizonie a fost diortosit mai patriarhul Ierusalimului († 1731) și tră de Hrisant, îl aflăm în Evangheliile mânești¹.

are în Evangheliile românești întâia trită în București la anul 1750¹, la nsemnări", după care, peste două file : 35 de table în 18 file fără nume- Evanghelistarul mai apare, până la helia tipărită la Buda în anul 1812. e acestei date însă toate au Evan-

ămuriri să trecem acum la descrierea itat în titlul acestui articol.

ELUL VISTIERNICULUI MATIAȘ.

ce descriem este un codice manu- VI-lea în folio mare (21^{1/2} × 29) și rgament nepaginate, dintre care două, la sfârșit, albe. Limba lui este o sla- cea a Evangheliei slavo-greacă din scriere de mână cu cerneală neagră șie și cu aur. Literile textului sunt 'nalte câte 21 rânduri, afară de unele pagini sau două rânduri, sus și jos, lămuriri ile de tipic, fie că sunt introduse chiar că sunt scrise în rânduri în fruntea cum și indicarea zacealelor și a evan- cu aur.

¹ p. 100

² Liturgies Eastern and Western, p. 397.

neția 1856, p. 1 (paginație a parte) și *Evanghelia*, I.

ie mai aflăm la f. III r. jos (la început) următoarea e la iveală: „Cade-se a ști că la Evanghelia a- precum au fost întâi, ci capetele, pentru ca să poată ar trebui la Tetraevanghel, etc...". Nota aceasta însă pă după Evanghelia tipărită la Snagov în 1697, f. III r.

Pagina unde începe fiecare evanghelie este împodobită cu un frontispiciu-miniatură. Asemenea împodobite sunt și literile începătoare ale textului fiecărei evanghelii. Motivele ornamentale ale miniaturilor sunt obișnuitele entrelacuri, rinsouri și frunze. Miniaturile-frontispicii, literile ornamentate precum și vignetele care marchează începuturile capitolelor Tetraevanghelului sunt în patru colori: verde, albastru, roșu și aur, în care predomină verdele și roșu, iar aurul face efect de fir țesut discret într'o broderie, unde rostul lui e să producă vibrația mai puternică a celorlalte colori.

Manuscriptului îi lipsește Poarta și nici nu știu de va fi avut. Fila cu care începe textul a fost deplasată din greșala ultimului legător și așezată la început; locul ei este ca a treia filă. Așa dar textul începe cu fila 2, scrisă pe două coloane, având în fruntea primei coloane o vignetă după care urmează titlul scris cu litere majuscule de dimensiuni mai mici, de aur: „*ΕΡΕ Ω ΜΑΤΘΙΑ ΓΛΑΚΩ* = *Glavele de la Mateiu*", după care urmează indicele glavelor în număr de 68, care se continuă și pe verso.

Fila 3 r., scrisă tot pe două coloane, cuprinde *Predoslovie* lui Teofilact arhiepiscopul Bulgarilor. Intregul titlu e scris cu aur, iar primele șapte litere ale numelui Teofilact sunt scrise cu litere majuscule de dimensiune mai mărișoară. Litera „*Ϡ*” cu care începe textul *Predosloviei* e ornamentată cu un rinsou de aur cu frunzișoare mici punctate cu albastru. Textul *Predosloviei* continuă pe fila 3 v. pe linie plină în câteva rânduri dela începutul și sfârșitul paginei, restrângându-se la mijloc în rânduri de câte un cuvânt în mijlocul paginei și urmând pe f. 1 r. și v. pe câte două coloane, isprăvindu-se cu cuvintele: „*ΕΡΕ ΡΑΔΗ* = pentru aceasta”, fiindcă finalul *Predosloviei* lipsește. *Predoslovie* aceasta se găsește întregă în traducere românească în *Evangheliile moderne*¹.

Evanghelia dela Mateiu începe la f. 4 r. și se termină la f. 73 r. La început, în frontispiciul paginei, e ornamentul-miniatură în colori, predominant de o cruce numai în aur, împodobită cu raze. Partea de sus a crucii a fost tăiată la ultima legătură când a dispărut și inițialele: „*Ϡ*” = Iisus Hristos, care trebuie să se fi găsit în partea supe-

1. Cf. *Evanghelia*, Ed. IV, București 1911, p. 2-3.

rioară a crucii, fiindcă sub brațele crucii, de o parte și de alta se află inițialele $\bar{\omega} \bar{\kappa} = \text{N}\chi\alpha$ (a învins). Imediat supt frontispiciu se află titlul evangheliei: $\text{ΕΞΕΩ ΜΑΤΘΙΑ ΕΒΡΙΟΥ ΕΒΑΓΓΕΛΙΟΝ}$ (= Sfânta Evanghelie de la Mateiu), scris cu litere majuscule de aur de dimensiuni mari, puțin aplecate spre stânga. Textul evangheliei e scris pe linie plină dela început până la sfârșit cu cerneală neagră bătând în cafeniu, întrerupt din loc în loc de însemnările tipiconale scrise cu litere de aur, lămurind unde începe și unde se termină pericopele și în ce anume duminecă, zi din săptămână sau praznic se citesc. Impărțirea în stihuri e însemnată prin puncte negre în text, afară de pagina începătoare unde sunt de aur și f. 4 v. și 5 r. unde sunt făcute cu roșu. Litera ornamentală $\bar{\omega}$, cu care începe textul evangheliei dela Mateiu, e o miniatură în care se introduce un motiv decorativ zoomorfic. Textul evangheliei se termină la f. 73 r. cu cuvântul „amin“, după care urmează această notă scrisă cu litere de aur:

$\text{ΚΟΝΕΥΣ ΕΞΕΩ ΜΑΤΘ. ΕΒΑ. ΣΥΓΓ. ΕΥΛΙΑ. ΣΥΝ
ΑΒΧ ΕΞΕΩ ΜΑΤΘ. ΕΒΑ. ΣΥΓΓ. ΕΥΛΙΑ. ΗΣΤΑΣΥΣΑ
ΠΟ ΑΤΓΙΓΚΕΣ ΟΣΜΗΧΕ ΧΒΑ ΒΖΖΝΕΟΝΙ.$

= Sfârșitul sfintei evanghelii dela Mateiu, stihuri 2600. Sfânta evanghelie dela Mateiu s'a scris după opt ani dela înălțarea lui Hristos.

Evanghelia dela Marcu e precedată de un indice al glavelor și de o predoslovie. Indicele glavelor scris pe două coloane începe la f. 73 v. cu o vignete și se termină la f. 74 r. pe prima coloană. Predoslovie începe cu o literă capitală ornamentată, ca și la predoslovie dela Mateiu. Evanghelia dela Marcu e împărțită în 48 de glave.

Textul evangheliei de la Marcu începe la f. 76 r. cu un frontispiciu-miniatură colorată — care diferă de cel de la Mateiu numai prin dispoziția motifelor decorative — și cu un titlu cu aceleași litere majuscule de aur și se termină la f. 121 r.

După sfârșitul textului evangheliei urmează această notă scrisă cu aur:

$\text{ΚΟΝΕΥΣ ΕΞΕΩ
ΑΒΧ ΕΞΕΩ ΜΑΡΚ. ΣΥΓΓ. ΕΥ
ΔΙΣΑΓΓΗ ΧΒΑ ΒΖΖΝΕΟΝΙ}$

= Sfârșit evangheliei evanghelie dela Marcu s'a lui Hristos.

urmează cu litere

$\text{ΕΥΛΙΑ ΟΥΔΕ Ι
ΒΥΣΙΟΥ ΠΕΓΡΟΜΑ ΒΖ Ρ
ΠΡ ΡΥΣΚΑΓΟ ΣΛΟΒΑ Ε
ΜΝΑ. ΚΡΗΛΤ ΩΚΡΙΑ}$

= Să se știe că evanghelia dela Petru în Roma, iar în... răscesc, din înălțime găsesc Eei arătat.

Ca și celelalte două dela Luca e precedată de predoslovie. Indicele încă; iar la f. 122 v. predoslovie. Evanghelia. Indicele glavelor, predoslovie evangheliei nu se deslășește dispoziția vignetelor, litere decorative din miniatură.

Textul evangheliei se termină la f. 192 v. cu litere de aur:

$\text{ΚΟΝΕΥΣ ΕΞΕΩ
ΕΥΛΙΑ ΠΟ ΑΤΓΙΓΚΕΣ}$

= Sfârșitul Sfântei Evanghelii din predoslovie dela

sub brațele crucii, de o parte și de alta
 N:xx (a invins). Imediat supt fron-
 angheliei: ΕΞΕΩ ΜΑΡΤΙΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ
 de la Mateiu), scris cu litere ma-
 nensiuni mari, puțin aplecate spre
 dreapta și scris pe linie plină dela început
 pe o linie neagră bătând în cafeniu, în-
 de însemnările tipiconale scrise cu
 roșu, unde începe și unde se termină pe-
 ne duminecă, zi din săptămână sau
 săptămâna în stihuri e însemnată prin
 marșarea de pagina începătoare unde sunt
 marșate unde sunt făcute cu roșu. Litera
 ε începe textul evangheliei dela Ma-
 teiu care se introduce un motiv decorativ
 evangheliei se termină la f. 73 r. cu cu-
 care urmează această notă scrisă cu

ΕΞΕΩ ΜΑΡΤΙΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ
 ΕΞΕΩ ΜΑΡΤΙΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ
 ΕΞΕΩ ΜΑΡΤΙΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ
 ΕΞΕΩ ΜΑΡΤΙΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ

evangeliei dela Mateiu, stihuri 2600.
 a Mateiu s'a scris după opt ani dela

Marcu e precedată de un indice al
 predoslovie. Indicele glavelor scris pe două
 73 v. cu o vigneta și se termină la f.
 74 nă. Predoslovie începe cu o literă ca-
 ε și la predoslovie dela Mateiu. Evan-
 gheliei dela Marcu începe la f. 76 r. cu
 literă colorată — care diferă de cel de la
 Mateiu în dispoziția motivelor decorative — și cu
 litere majuscule de aur și se termină la

de la începutul evangheliei urmează această notă

ΚΟΝΕΥ ΕΞΕΩ ΜΑΡΚΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ. ΕΞΕΩ ΜΑΡΚΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ
 ΕΞΕΩ ΜΑΡΚΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ. ΕΞΕΩ ΜΑΡΚΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ
 ΕΞΕΩ ΜΑΡΚΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ. ΕΞΕΩ ΜΑΡΚΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ

= Sfârșit evangheliei de la Marcu, stihuri 1600. Sfânta
 evanghelie dela Marcu s'a scris după zece ani dela Înălțarea
 lui Hristos.

urmează cu litere obișnuite:

ΕΞΕΩ ΜΑΡΚΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ. ΕΞΕΩ ΜΑΡΚΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ
 ΕΞΕΩ ΜΑΡΚΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ. ΕΞΕΩ ΜΑΡΚΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ
 ΕΞΕΩ ΜΑΡΚΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ. ΕΞΕΩ ΜΑΡΚΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ

= Să se știe că evanghelia dela Marcu a fost rostită de
 Petru în Roma, iar începutul s'a făcut de la cuvântul pro-
 tocosesc, din înălțime gășind a lui Isaia aripi chipul evanghe-
 liei arătat.

Ca și celelalte două evanghelii precedente, evanghelia
 dela Luca e precedată de un indice al glavelor și de o
 predoslovie. Indicele începe la f. 121 v. text pe două co-
 coloane; iar la f. 122 v., la jumătatea primei coloane, începe
 predoslovie. Evanghelia dela Luca e împărțită în 83 de glave.
 Indicele glavelor, predoslovie, frontispiciul și titlul acestei
 evanghelii nu se deosebesc de cele precedente de cât prin
 dispoziția vignetelor, literilor ornamentate și a motivelor de-
 corative din miniatura frontispiciului.

Textul evangheliei dela Luca începe la f. 123 r. și se
 termină la f. 193 v., după care urmează această notă scrisă
 cu litere de aur:

ΚΟΝΕΥ ΕΞΕΩ ΛΟΥΚΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ. ΕΞΕΩ ΛΟΥΚΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ
 ΚΟΝΕΥ ΕΞΕΩ ΛΟΥΚΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ. ΕΞΕΩ ΛΟΥΚΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ
 ΚΟΝΕΥ ΕΞΕΩ ΛΟΥΚΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ. ΕΞΕΩ ΛΟΥΚΑ ΕΒΕΤΟΙ ΕΒΑΓΓΕΛΙΕ

= Sfârșitul. Sfânta evanghelie dela Luca s'a scris după
 cincisprezece ani dela Înălțarea lui Hristos.

Pe f. 194^r cu litere obișnuite:

БѢДОМО ДА ЁСТЬ. ІАКО ЁЖЕ Ѡ ЛОУКѢ СГОЕ
 ЕУАГІЕ. РЕЧЕНО БЫСТЬ ПАВЛО ВЪ РИМѢ. Ѡ СЦѢННИ-
 ЧСКАГО ЖЕ ѠБРАЗА СЫИ. Ѡ ЗАХАРИЖ СЦЕННИКА
 КАДЦА НАЧАТЬ:

= Să se știe că sfânta evanghelie dela Luca a fost rostită de Pavel în Roma, începe de la Zaharia preotul cădind, cel ce este de obraz bisericesc.

Evanghelia dela Ioan e împărțită în 18 glave. Indicele glavelor începe la f. 194 r. și predoslovie la f. 194 v. Textul evangheliei începe la f. 196 r. și se termină la f. 245 r.

Indicele glavelor e precedat de o vigneta, care aduce cu un vrej terminat la ambele capete cu câte o frunză; iar miniatura frontispiciului se deosebete de celelalte atât prin motivul decorativ, cât și prin dispoziția lui. Titlul evangheliei e scris cu aceleași litere majuscule de aur de dimensiune mare și stihurile sunt punctate cu negru, afară de f. 196 r. și v. unde sunt punctate cu aur.

După sfârșitul evangheliei urmează această notă scrisă cu aur: f. 245^v

ЁЖЕ Ѡ ІѠА́ННА СГОЕ ЕУАГІЕ, ПЪДА СЪСА ПО
 ЛѢТѢХЪ АВЪ ХВА ВЪЗНЕСЕНІА. ВЪ ПАМѢ ОСТРОВѢ.
 СТИХОВЪЗЪ АВЪТ.

= Sfânta evanghelie dela Ioan s'a scris după treizeci și doi de ani de la Înălțarea lui Hristos, în insula Patmos, stihuri 2300.

Dela f. 246 r. până la f. 256 r. urmează o serie de lămuriri de tipic de cum trebuiesc citite cele patru evanghelii în cursul anului. Toate aceste lămuriri sunt scrise pe două coloane. Astfel la f. 246 r. sub vigneta din fruntea primei coloane ni se dă, în litere de aur:

ОКЛАДАНІЕ ПОРѢ
 ЕУАГІЕ. І. ЕУАГІЕ
 МЪЖЪ И ДО ГЕ СІГАЖ

= Lămurire ce cuprinde anul și urmarea evangheliei se sfârșesc.

Pe f. 246 v. către cerneala roșie:

ОКЛАДАНІЕ ЁЖЕ М
 ТИСА, ЕУАГІЕ НЕАЧЪ І
 = Lămurire pentru se citească în săptămână

La f. 250 r. începe cu cerneala roșie:

ОЗКУРНИКЪ СЪ
 ТАБЪ КОСМОНЪ О ЕУА
 ГІЕ ВЪ ЧИМЪ

= Adunare cu Dumnezeu în glavele fiecărei evanghelii

La f. 254 v. începe cu cerneala roșie:

ЕУАГІА РАЗАЧНА
 = Evangheliile separate

La f. 255 r. coloa

ОКЛАДАНІЕ КАКО И

ЕУАГІА
 = Lămurire cum se

1. ЕУАГІА РАЗАЧНА
 2. ЕУАГІА РАЗАЧНА
 3. ЕУАГІА РАЗАЧНА
 4. ЕУАГІА РАЗАЧНА

Е

ce obișnuite:

ГВ. ИАКО ЕЖЕ Ѡ ЛОУКЫ СГ ОЕ
П АВЛО ВЗ РИМѢ. Ѡ СЦѢННИ-
А СЫИ. Ѡ ЗАХАРІЖ СЦѢННИКА

fânta evanghelie dela Luca a fost ro-
a. incepe de la Zaharia preotul că-
braz bisericesc.

can e împărțită în 18 glave. Indicele
4 r. și predoslovie la f. 194 v. Textul
196 r. și se termină la f. 245 r.
e precedat de o vigneta, care aduce
ambele capete cu câte o frunză; iar
se deosibește de celelalte atât prin mo-
din dispoziția lui. Titlul evangheliei e
manuscule de aur de dimensiune mare
ate cu negru, afară de f. 196 r. și v.
aur

angheliei urmează această notă scrisă

А СГ ОЕ ЕУАІЕ, И ЗДА СГ СА ПО
ВЗЗНЕСЕНІА. ВЗ ПАМѢ ОСТРОВѢ.

elie dela Ioan s'a scris după treizeci și
area lui Hristos, în insula Patmos,

ână la f. 256 r. urmează o serie de
n trebuiesc citite cele patru evanghelii
e aceste lămuriri sunt scrise pe două
46 r. sub vigneta din fruntea primei
litere de aur:

ОКАЗАНІЕ ПРѢМЛАЩЕЕ ВЗСѢГО ЛѢТА ЧИСЛО
ЕУАІСКОЕ. І ЕУАІСГѠ ПРѢЖ ГІЕ. Ѡ КЖ ДѠ НАЧИ-
НАЖ И ДО РЕ СГ А Ж.

= Lămurire ce cuprinde numărul evangheliilor a întregului an și urmarea evangheliștilor de unde încep și unde se sfârșesc¹.

Pe f. 246 v. către sfârșitul primei coloane, scriere cu cerneală roșie:

ОКАЗАНІЕ ЕЖЕ НА ВЗСѢКЪ ДНѢ ДЛЗЖНОЕ ГЛА-
ГІСА, ЕУАІЕ НЕЛѢКЪ ВЗСѢ ЛѢТА,

= Lămurire pentru fiecare zi ce evanghelie trebuie să se citească, în săptămânile întregului an².

La f. 250 r. începând dela jumătatea primei coloane cu cerneală roșie:

ОЗВѢРНИКЪ СЗ БМѢ ВІМѢ МЦЕ. ПОКАЗОВА
ГЛАВЫ КОЕМОУЖ О ЕУАІЮ И ЗБРАННЫ СГ Ѡ И ПРАЗ-
НИКѠ ВЛѢЧНЫМЪ

= Adunare cu Dumnezeu a celor douăsprezece luni arătând glavele fiecărei evanghelii la sfinți aleși și la sărbători împărătești³.

La f. 254 v. începând cam dela jumătatea primei coloane cu cerneală roșie:

ЕУАІА РАЗЛІЧНА НА ВЗСѢКЪ ПОТРЕБЪЖ.

= Evanghelii felurite pentru toată trebuința⁴.

La f. 255 r. coloana a doua cu cerneală roșie:

ОКАЗАНІЕ КАКО ПОВАЕГЪ ШРѢТАТИ ПОВХСѢДНЕ
НА ЕУАІА:

= Lămurire cum se cuvine a afla în fiecare zi evangheliile.

1. Cf. *Evanghelia*, Ed. IV, București 1911, p. 381.

2. Cf. *ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ*. Veneția 1857, p. α-ξ'.

3. Cf. *Evanghelia*, Ed. IV, București 1911, p. 302-361.

4. *Idem* p. 375-380.

La f. 256 r. cu cerneală roșie:

ОУКАЗ ГЛАСОКУ И ЕУ ІАМЪ ВЪСКРЪНЫ. И А ПЛЪ
И ЕУ

= arătarea glasurilor și a evangheliilor Invierii și apostolului și a evangheliei³.

Indicațiunile dela f. 256 r. sunt așezate pe două coloane, fiecare coloană formează o scară, închisă într'un cadru de linii stilizate trase cu cerneală roșie și albastră, despărțite la mijloc printr'un fel de columnă așezată pe un postament și terminată sus cu un bulb. De sus până jos coloana are ca motiv ornamental un meandru de linii paralele roșii, verzi și albastre.

În fine pe ultima pagină scrisă, f. 256 v. avem inscripția Tetraevangelului precum urmează:

†. НЪ КОЛЕНІЕ ШЦА И ПОСНѢШЕНІЕ СГГО ДУА.
ВЪ ДНИ | КЛГОЧІГІВАГО И ХУЛКЪКАГО ГАНІ | Ш
Петра | КОЕКШАІ СЕ АЗ РАБЪ КЛАКІ МОГО ІУ ХА
НО МЪ ДЕН ВЕЛИКІИ ВІСТРѢ | НЪ ШЪ КЛГОПРОИЗКОЛИ
МОИ КАГЫ ПРОИЗВЛЕНІШ. И ДАДОШ СІИ | ГЕТРШЕ
УГЛЪ СГМОУ МОНАСТІРОУ Ш ДОКРОКЕ ИДЕШ Е ХРА |
СЪШЕСТВІЕ СГГО ДУА. Како да е ВЪЗДАШІЕ МОИ
И ВЪЗДАШІЕ | БРАТА МОЕГО СІМА ВІСТѢРНИКА.
ВЪЖЕ ИБѢШ Ш НЕГО ИСПИ | СІИ Ш МНѢШ КОКА. И
ДАНЫІ Е ВѢЧНОУ ИШМѢНОУ. И ША КІГО | СѢНОКОУ
СІИ Ш НАШІ СІШ ІАМ ПЪ КОУА КІГО Ш НАШІ О
РШАВ | ВЪЗДАТИ ИЛИ ПОРШІИТИ СЕ НАШЕ АДАНИЕ
ТАКОВІИ ДА Е | ПРОКЛѢШ Ш ГА КА СІГВОРШАГО
НЕО И ЗЕМЛѢ И Ш ПРѢТІАЕГО | МЧРЕ И Ш ВЪСѢ
СІШ. ИЖЕ БГОУ ШГОДИШІИ АМИНЬ | ВЛГО ДУМГ
МЦА ФЕВРАРІТА В ДНЪ

1. *Idem* p. 383-424.

cerneală roșie :

Съдъ и послѣствие сего дѣла.

lor și a evangheliilor Invierii și apoei³.

f. 256 r. sunt așezate pe două cornează o scară, închisă într'un cadru cerneală roșie și albastră, despărțite la columnă așezată pe un postament și bulb. De sus până jos coloana are ca meandru de linii paralele roșii, verzi.

pagină scrisă, f. 256 v. avem inului precum urmează:

Ща и послѣствие сего дѣла.
 Мако и хвалѣнѣмаго гана Іѡ
 ѡра⁵ вл^акн^и мо^го Іѡ х^а
 вѣстѣ^рѣ | нѣ ѡ^алгопронзко^л
 вленіѡ. И да доѡ си | гетрѡе-
 сѣнроу ѡ до^ро^кѣ иде^ѣ ѣ х^ра |
 ѡа. Како да ѣ в^ззадше^ніе мо^н
 ѡа мо^го с^има вѣстѣ^рнѣка.
 нспн | с^и и ѡ^а мнѣ ш^кока^а. и
 ѡмѣноу. И ѡа к^то | сѣнокоу-
 илн п^а коу^а к^то ѡ^а наше^о
 лн поршн^ичи с^е наше да^ніе
 рѡлѣ ѡ га^а в^а сѣгво^ѣшаго
 ѡ нѣтїаго | мѣре и ѡ^а вѣстѣ^р
 ѡсдѣшн^і аминѣ | вл^аго х^рмѣ
 ѡнѣ

„Cu voia Tatălui și cu ajutorul sfântului Duh. In zilele binecredinciosului și iubitorului de Hristos domn Io Petru Voevod. Iată eu robul stăpânului meu Iisus Hristos pan Matei, mare vistiernic, am binevoit din bună vrerea mea și am dat acest Tetraevanghel sfintei mănăstiri de la Dobrovăț, unde este hramul Pogorârea sf. Duh. Cum dar este dania mea și dania fratelui meu Sima vistiernic, care (Tetraevanghel) a fost de el scris și de mine legat și dat este pentru veșnica pomenire. Și iarăși cine se va ispiți din fiii noștri, sau iarăși de va fi cineva din neamul nostru să-l ia sau să calce această danie a noastră, un atare să fie blestemat de Domnul Dumnezeu, care a făcut cerul și pământul și de Prea Curata lui Maică și de toți sfinții cari lui Dumnezeu au plăcut, amin. In anul 7043 (= 1535) Februarie 5 zile“.

Inscripția e închisă într'un chenar de linii drepte și linii curbate în unghiuri, terminate cu o frunză sau cu un alt motiv decorativ. Unghiul mijlociu din partea de jos se termină cu o mână ce dă impresia că susține pisania.

DATA SCRIERII. COPISTUL TETRAEVANGHELULUI. MĂNĂSTIREA UNDE A FOST DĂRUIT. DONATORII.

Acest Tetraevanghel a fost terminat de scris, după cum indică pisania, în 5 Februarie 7043 (= 1535) în vremea primei domnii a lui Petru Rareș (20 Ianuarie 1527—14 Septembrie 1538).

Copistul manuscriptului nu ne este cunoscut. Indicația din pisanie, că Sima a scris Tetraevanghelul, trebuie înțeleasă în sensul că el a plătit de s'a scris, iar nu că l-ar fi scris chiar el personal. Căci în cazul acesta ar fi trebuit să avem „care s'a scris de mâna“ lui Sima, după cum vedem în pisania Tetraevanghelului dela 1529, ce se află azi în Mănăstirea Rilo din Bulgaria: иже и иеромонахъ макарія = *care s'a și scris de mâna ieromonahului Macarie*¹, sau în Evanghelia slavo-greacă² dela 1429, aflată azi în biblioteca Bodleiană din Oxford: ржкожъ гавріила... иже иеромонахъ = *cu mâna lui Gavriil... care*

1. Cf. pagina 154 nota 1,

a scris" ¹. Deci nu vistiernicul Sima este copistul acestui Tetraevanghel, ci el numai a plătit atcuiva de l-a scris. Tot așa trebuie înțeleasă și indicația din pisanie, că legătura a fost făcută de Matei marele vistiernic. Manuscriptul nu mai păstrează din legătura originală de cât scoarțele de lemn acoperite și acestea cu catifea verde închisă modernă, dar uzată.

Acest prețios Tetraevanghel, scris pe pergament și frumos împodobit cu miniaturi colorate, cu vignete și litere frumos împodobite ori scrise cu cerneală de aur, a fost dăruit de cei doi frați „sfintei mănăstiri de la Dobrovăț, unde este hramul Pogorârea sfântului Duh“ pentru veșnica lor pomenire.

Biserica cea mare a mănăstirii Dobrovăț, după cât cunoaștem a fost isprăvită de zidit de către Ștefan cel Mare numai cu două luni înainte de încetarea lui din viață ². Ștefan cel Mare însă n'a apucat să o și zugrăvească și nici urmașii lui imediați, Bogdan și Ștefăniță, ci a fost „zugrăvită și împodobită“ de Petru Rareș în anul 7030 (= 1522), după cum reese din pisania zugrăvelii ³. Dar, după cum prea bine observă d-l G. Balș, data de 1522 nu e admisibilă, fiindcă la această dată Petru Rareș încă nu era domnul Moldovei ⁴.

Deci frații Matei vel vistiernic și Sima vistiernic dăruiesc acest Tetraevanghel mănăstirii Dobrovăț în anul 1535. Se poate că Petru Rareș să fi început *zugrăvirea și împodobirea* bisericii din mănăstirea Dobrovăț chiar din prima lui domnie. Faptul că Matei în loc să dăruiească acest Tetraevanghel atât de frumos la Coșula „mănăstirea sa“, a cărei biserică o termină de zidit chiar în toamna aceluiași an 7043 (= 1535) ⁵, îl dăruiește mănăstirii Dobrovăț ar putea

1. I. Bianu. *Evangelia Slavo-Greacă în Ac. Rom. Documente de artă românească din manuscrise vechi*. Fasc. I, București, tab. X.

2. G. Balș. *Bisericile lui Ștefan cel Mare în Buletinul Comisiunii Monumentelor istorice*. XVIII (1925) p. 118. Cf. și N. Iorga, *Inscripțiuni*.

3. G. Balș, *op. cit.*, p. 121.

4. Însă și asupra datei 1527—1531, propusă de d-l Balș, poate fi îndoială, fiindcă Letopisețul spune că Petru Rareș a „istovit Dobrovățul“ în anul 7050 (= 1542) după întoarcerea din expediția din țara ungurească (Cf. C. Giurescu. *Letopisețul Țării Moldovei* București 1916, p. 116 r. 15—18). Către data Letopisețului vine în sprijin și faptul că ori „ (= 50) din cifra „ $\text{л}^{\text{л}}$ “ (= 7050) a fost luat drept „ (= 30); ori, ceea ce este și mai probabil, cornul din dreapta al literii „ л “ s'a șters de vreme și în loc de „ (= 50) a rămas „ (= 30).

5. N. Iorga. *Studii și Documente*, XVI, p. 279; N. Iorga. *Mănăstirea Coșula în Bul. Com. Mon. Ist.* XIX (1926) p. 70; G. Balș. *Bisericile moldovenești din veacul al XVI-lea*, în *Bul. Com. Mon. Ist.*, XXI (1928) p. 56-61.

ernicului Sima este copistul acestui
mai a plătit atcuiva de l-a scris. Tot
indicația din pisanie, că legătura a
rele vistiernic. Manuscriptul nu mai
originală de cât scoarțele de lemn
tifea verde închisă modernă, dar uzată.

raevanghel, scris pe pergament și
miniaturi colorate, cu vignete și litere
scrise cu cerneală de aur, a fost dă-
fintei mănăstiri de la Dobrovăț, unde
sfântului Duh" pentru veșnica lor

a mănăstirii Dobrovăț, după cât cu-
tă de zidit de către Ștefan cel Mare
înainte de încetarea lui din viață². Ștefan
cat să o și zugrăvească și nici ur-
dan și Ștefăniță, ci a fost „zugrăvită
ru Rareș în anul 7030 (= 1522),
pisanie zugrăvelii³. Dar, după cum
G. Balș, data de 1522 nu e admi-
ă dată Petru Rareș încă nu era dom-

el vistiernic și Sima vistiernic dăruesc
mănăstirii Dobrovăț în anul 1535. Se
să fi început *zugrăvirea și împodo-*
atirea Dobrovăț chiar din prima lui
tei în loc să dăruască acest Tetra-
nos la Coșula „mănăstirea sa“, a
ă de zidit chiar în toamna aceluiași
dăruiește mănăstirii Dobrovăț ar putea

Simo-Greacă în *Ac. Rom. Documente de artă*
eckii, Fasc I, București, tab. X.
i Ștefan cel Mare în *Buletinul Comisiunii Mo-*
5 p. 118. Cf. și N. Iorga, *Inscripțiuni*.

527—1531, propusă de d-l Balș, poate fi în doială,
a Rareș a „istovit Dobrovățul“ în anul 7050 (=1542)
din țara ungurească (Cf. C. Giurescu, *Letopisețul*
p. 116 : 15—18). Către data Letopisețului vine
50) din cifra 311 (= 7050) a fost luat drept „
at probabil, cornul din dreapta al literii „H“ s'a șters
a rămas „A“ (=30).

Documente, XVI, p. 279; N. Iorga, *Mănăstirea*
XIX (1926) p. 70; G. Balș, *Bisericile moldove-*
- *Bul. Com. Mon. Ist.*, XXI (1928) p. 56-61.

ea aibă explicația că aci, la Dobrăvăț, Petru Rareș „fiul bă-
trânului Ștefan voevod“ se și apucase de zugrăvit și îm-
podobit biserica, iar boerii din divanul său se vor fi grăbit
să contribuie, care cu ce va fi putut, la „împodobirea“ acestui
sfânt locaș.

Despre cei doi frați Matei și Sima, dăruitorii Tetrae-
vanghelului, avem știri foarte disproporționate. Dacă despre
Matei, sau Matiaș cum e cunoscut din documente, avem
informații destul de bogate, despre fratele său Sima până
acum nu se știe nimic. Despre el și despre dregătoria lui
singura informație ne-o dă pisanie acestui Tetraevanghel.
El nu apare nici în pomelnicul bisericii din Horodniceni,
iarăși ctitoria fratelui său Matiaș¹ (dacă acest pomelnic
va fi cel vechi, ceea ce ne îndoiim). Așa dar Sima făcea
parte dintre dregătorii mici ai lui Petru Rareș având dreg-
ătoria de vistiernic vtoroi, poate și treti, pe când frate-său
Matiaș făcea parte dintre boerii vești ai lui Petru Rareș și
avea dregătoria de mare vistiernic².

*Matei*³, sau mai exact Matiaș⁴ după cum e numit în
documente, mare vistiernic în prima domnie a lui Petru
Rareș, părcălab de Roman supt Ștefan Vodă Lăcustă și
mare logofăt în a două domnie a lui Petru Rareș (Februa-
rie 1541—3 Septembrie 1547) și supt Iliș Vodă, a fost un
boer bogat, iscusit în conducerea dregătoriilor și a misi-
unilor diplomatice, om de încredere al lui Petru Rareș și cre-
știn plin de credință și evlavie.

Matiaș apare ca unul dintre sfetnicii cei mai de seamă.

1. Neculai Beldiceanu, *Inscripția bisericii de la Horodniceni* în *Arhiva*
Științifice și literare din Iași II (1891) p. 526; Cf. și *Marele Dicționar*
Geografic, III p. 742, col. 3.

2. Despre dregătoria *vistiernic* și *mare vistiernic* cf. C. C. Giurescu, *Con-*
tribuțiuni la studiul marilor dregători în secolul XIV și XV în *Buletinul Co-*
misiunii Istorice a României V (1927) p. 109-121 și N. Iorga, *Dregătoriile româ-*
nești în veacurile al XIV-lea până în al XVI-lea în Istoria Românilor prin
dregători, vol. I, ed. II. Vălenii de Munte 1928, p. 116 și urm.

3. Despre Matiaș cf. N. Iorga, *Documente românești din arhivele Bistriței*,
p. XXXI, XXXVII, X¹; Neculae Beldiceanu, *op. cit.*, p. 513-529, Șt. Nicolaescu.
Documente slavo-române. București 1905, p. 177-178 și I. Ursu, *Petru Rareș*.
București 1923, p. 99-100.

4. Unii autori îl mai numesc și Matei „Cașulvei“ (*Marele Dicționar Geo-*
grafic II, p. 694, col. 3) sau „Coșolvei“ (I. D. Ștefănescu, *L'Evolution de la*
culture religieuse en Bucovine et Moldavie, Paris 1928, p. 110) sau cu „ciudatul
de Tenekal pe care i-l dă un document strein“ (I. Ursu, *Die auswärtige*
Beziehungen des Peter Rareș, p. 138, apud N. Iorga, *Documente* în *Hurmuzaki*, XV¹
p. 129 nota 3).

ai lui Petru Rareș atât în prima cât și în a doua domnie³. Il aflăm ocupând dregătoria de mare vistiernic încă din anul 1530. Documentar numele lui apare întâia oară în scrisoarea¹ pe care el o scrie în calitate de vistiernic al Moldovei la 24 Octomvrie 1530 din Cetatea Ungurașului către Bistriștenii, de curând supuși lui Petru Rareș², poruncindu-le să trimită la Rodna unde se afla domnul cu oastea, treizeci de care de provizie. Matiaș ține dregătoria de mare vistiernic tot timpul primei domnii a lui Petru Rareș³.

Dar pe lângă această înaltă și grea dregătorie, domnul i-a dat, une-ori, și însărcinări diplomatice secrete, destul de grele și de gingașe. Astfel, în vremea când Petru Rareș își îndrepta politica sa către regele Ferdinand al Ungariei, adversarul lui Ion Zapolya și fratele împăratului Carol V de Habsburg, el trimite pe Matiaș, în 1536, ca om al său de încredere, la Oradea Mare să ia contact în taină cu trimisul de încredere al lui Carol al V, Ion arhiepiscopul Lyonului. Dela această întâlnire diplomatică secretă între Matiaș și arhiepiscopul Ion, a rămas o scrisoare-raport, pe care acesta din urmă a trimis-o din Oradia lui Carol al V și din care figura morală a vistiernicului moldovean apare în trăsături cum nu se poate mai frumoase „...est in veritate homo modestissimum optimorum, preterea prudens et satis circumspectus in rebus agendis, ita ut sibi similem in hoc regno non invenerim⁴” = <Omul acesta> este în adevăr un om foarte modest, foarte bun și mai ales atât de prudent și atât de chibzuit în treburile sale, în cât n'am putea afla unul la fel în acest regat <Ungaria>.

Un om atât de întreg ca Matiaș exclude învinuirea, cum crede I. Ursu⁵, de felonie față de Petru Rareș și că s'a

1. N. Iorga, *Documente în Hurmuzaki*, XV¹, Nr. DCLXIX, p. 358 și N. Iorga, *Scrisori de boeri*, Vălenii de Munte 1912, p. 12-13.

2. N. Iorga, *Istoria poporului românesc*. Traducere din l. germană de G. Ghilila Teodoru-Ionescu, vol II, București 1922, p. 159; I. Ursu, *Petru Rareș*, București 1923, p. 19.

3. [1530 Oct. 24] N. Iorga, *Documente în Hurmuzaki*, XV¹, Nr. DCLXIX, p. 358; [1535 Ian. 17] *Ibid.* Nr. DCXCII, p. 369; [1535 Mart. 22] B. P. Hașdeu, *Arhiva Istorică a României* I¹, p. 83; Melchisedec, *Cronica Hușilor*, p. 19; Gh. Ghibănescu, *Sirete și Izvoade*, I¹, Nr. 20, p. 61; Neculai Beldiceanu, *op. cit.* p. 518; [1536 Ianuar 18] Teodor Bălan, *Documente Bucovinene*, 1933, Nr. 7, p. 2. cf. și Gh. Ghibănescu, *op. cit.* XXIV. Nr. 145, p. 172; [1536] Hurmuzaki, *Documente*, II⁴, Nr. LI, p. 103; [1537 Martie] Gh. Ghibănescu, *op. cit.* XVIII, Nr. 128, p. 192.

4. Hurmuzaki, *Documente*, II⁴, Nr. LI, p. 103-4.

5. I. Ursu, *op. cit.* p. 100.

... cu protivnicii domnului...
... întodeuna. Scrisoare...
... la 29 Septemvrie...
... a de familia sa și de...
... a predea nici chiar...
... a 14 Septemvrie. —

... conștient, această scri...
... ca om „foarte...
... unde duce po...
... a domnului său...
... de soarta vcevod...
... în siguranță la Bism...
... fiindcă însuși dor...
... țării urgiei turceșu c...
... fugi din Moldova o...
... poate tocmai lui...
... să rămână în Mold...
... persoana sa de incre...
... cu țara. Altfel nu...
... după revenirea sa p...
... la tron, nu l-ar...
... înlocuindu-l cu...
... a proprietăților mă...
... în 30 Noemvrie...
... dregătorie³, iar Cras...
... în 1450, aflam un...
... de Novograd (= I...
... și același cu Mat...
... că e una și același...
... la concluzia la car...
... mai sus, cum și...
... această soartă pe c...
... Petru Rareș la reven...
... în a doua domnie...
... Sept. 1547. Matiaș e...
... de mare vistiernic.

... I. Ursu, *op. cit.* p. 100.
... Teodor Bălan, *op. cit.* Nr. 7, p. 2.
... Gh. Ghibănescu, *op. cit.* XXIV, Nr. 145, p. 172.
... I. Ursu, *op. cit.* p. 100.

atât în prima cât și în a doua domnie³. Dregătoria de mare vistiernic încă din anul 1530 din Cetatea Ungurașului către Bispupuși lui Petru Rareș², poruncindu-le să unde se afla domnul cu oastea, treizeci. Matiaș ține dregătoria de mare vistiernic omni a lui Petru Rareș³.

această înaltă și grea dregătorie, domnul însărcinări diplomatice secrete, destul de . Astfel, în vremea când Petru Rareș își către regele Ferdinand al Ungariei, ad-polya și fratele împăratului Carol V de e pe Matiaș, în 1536, ca om al său de ea Mare să ia contact în taină cu tri-al lui Carol al V, Ion arhiepiscopul Lyo- întâlnire diplomatică secretă între Matiaș , a rămas o scrisoare-raport, pe care a- rimis-o din Oradia lui Carol al V și din a vistiernicului moldovean apare în tră- poate mai frumoase „...est in veritate m optimorum, preterea prudens et satis bus agendis, ita ut sibi similem in hoc i” = <Omul acesta> este în adevăr un foarte bun și mai ales atât de prudent în treburile sale, în cât n'am putea acest regat <Ungaria>.

întreg ca Matiaș exclude învinuirea, cum felonie față de Petru Rareș și că s'ar

dat cu protivnicii domnului al cărui om de încredere a fost totdeauna. Scrisoarea¹ ce el trimite lui Tâmaș, birăul Bistriței, la 29 Septemvrie <1538> prin care-l roagă să aibă grijă de familia sa și de vitele sale, aflate la Bistrița, și să nu le predea nici chiar lui Petru Rareș, fugit și el acolo la 14 Septemvrie, — nu poate fi invocată împotriva sa. Din contră, această scrisoare pledează pentru autorul ei. Matiaș ca om „foarte prudent și foarte chibzuit“ va fi prevăzut unde duce politica neastâmpărată și cam aventuroasă a domnului său. Pe de altă parte, legat atât de strâns de soarta voevodului își trimite din vreme familia și vitele în siguranță la Bistrița, poate odată cu familia lui Petru Rareș, fiindcă însuși domnul își trimisese familia la Bistrița din fața urgiei turcești ce amenința Moldova. Și dacă Matiaș a fugit din Moldova odată cu stăpânul său, faptul se datorrește poate tocmai lui Petru Rareș, care îl va fi lăsat înadins să rămână în Moldova ca cm dibaci, diplomat iscusit și persoana sa de încredere, pentru a-și păstra, prin el, legăturile cu țara. Altfel nu l-ar fi înaintat mare logofăt imediat după revenirea sa pe tron și nici Ștefan Vodă Lăcustă, urmașul la tron, nu l-ar fi scos din dregătoria de mare vistiernic, înlocuindu-l cu Crasnaș. Într'un document de înțarire a proprietăților mănăstirii Homor, dat de Ștefan Vodă Lăcustă în 30 Noemvrie 1539, Matiaș apare printre boerii țării dregătorie², iar Crasnaș mare vistiernic. E drept că mai târziu, în 1450, aflăm un Matiaș, supt aceiași domnie, păr-călăb de Novograd³ (= Roman). Că Matiaș păr-călăbul va fi unul și același cu Matiaș al nostru se prea poate. I. Ursu afirmă că e una și aceiași persoană⁴. Aceasta însă nu poate duce la concluzia la care el ajunge, pentru aceleași motive expuse mai sus, cum și pentru faptul că ar fi trebuit să aibă aceeași soartă pe care au avut-o toți boerii vrăjmași ai lui Petru Rareș la revenirea sa pe tron.

În a doua domnie a lui Petru Rareș (Febr. 1541 — 3 Sept. 1547) Matiaș e restabilit chiar dela început în dregătoria de mare vistiernic; iar la 19 Martie 1547 e promovat,

1. Iorga în *Hurmuzaki*, XV¹, Nr. DCLXIX, p. 358 și N. Vălenii de Munte 1912, p. 12-13.

2. *Raportului românesc*. Traducere din l. germană de O. G. București 1922, p. 159; I. Ursu, *Petru Rareș*, Bu-

3. Iorga, *Documente în Hurmuzaki*, XV¹, Nr. DCLXIX, Nr. DCXCII, p. 369; [1535 Mart. 22] B. P. Hașdeu, *Op. cit.*, p. 83; Melchisedec, *Cronica Hușilor*, p. 19; Gh. Bălan, *Documente Bucovinene*, 1933, Nr. 7, p. 20, cit. XXIV, Nr. 145, p. 172; [1536] *Hurmuzaki, Docu-* 3: [1537 Martie] Gh. Ghibănescu, *op. cit.* XVIII, Nr.

4. *Op. cit.*, II⁴, Nr. LI, p. 103-4.

100.

1. N. Iorga, *Scrisori de boeri*. Vălenii-de-Munte 1912, p. 13—14 și Gr. G. Ghibănescu, *534 Documente Istorice*. București 1931, Nr. 518 și 519, p. 536—537.
2. Teodor Bălan, *op. cit.*, Nr. 3, p. 20.
3. Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, XVIII, Nr. 130 p. 196 și XXIV, Nr. 146, p. 174.
4. I. Ursu, *op. cit.*, p. 100.

în dregătoria de mare logofăt¹, în locul lui Trotușan ucis împreună cu Mihul, Crasnaș și Cosma de Petru Rareș, pentru „viclenie“ împotriva Domnului². În tot timpul celei de a doua domnii a lui Petru Rareș, Matiaș ocupă dregătoria de mare logofăt³.

După moartea lui Petru Rareș urmează la domnie fiul său, Iliăș Vodă (1547—1551). Matiaș păstrează dregătoria de mare logofăt și supt noua domnie. În documentele date de Iliăș Vodă, Matiaș apare în această dregătorie⁴.

CTITORIILE VISTIERNICULUI MATIAȘ.

Două sunt ctitoriile lui Matiaș vistiernicul: mănăstirea Coșula⁵ din jud. Botoșani și biserica din satul Horodniceni⁶, județul Baia.

1. Const. Giurescu, *Letopisețul Țării Moldovei*, București 1916, p. 156-157. Spusele Cronicarului se confirmă și din alte documente contimporane: N. Iorga, *Studii istorice asupra Chilieii și Cetății-Albe*, București 1899, p. 348-351; Nicolae Sieniawski scrie, în 19 Martie 1541, lui Stanislaw Odrowaz, palatin de Podolia, ca a aflat dela Moldoveni că vineri 11 Martie Petru Voevod a tăiat pe Trotușan marele logofăt (și pe alții)... și în locul lui a pus pe Matiaș Vistiernicul. Cf. și *St. Nicolaescu, op. cit.*, p. 188.

Trotușan a fost vistiernic al lui Bogdan cel orb (B. P. Hasdeu, *Arhiva Istorică a Românilor* I^a (1865), Doc. din 5 Mart 1513, p. 120) și logofăt al lui Ștefan Iliș Vodă cel tânăr. (B. P. Hasdeu, *op. cit.*, I^a, Doc. din 26 Decemv. 1517, p. 30).

În privința dregătoriei de Mare Logofăt cf. C. C. Giurescu, *op. cit.* p. 91-108 și N. Iorga, *Dregătoriile românești în veacurile al XIV-lea până în al XVI-lea în Ist. Rom. prin călători*, vol I, ed. II, 1928, p. 116 și urm.

3. [1542]: Gh. Ghibănescu, *Surete și Isovoade*, I^a, Nr. 21, p. 67; [1546]: N. Iorga, *Studii și Documente*, VI^a, p. 140; Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, I, Nr. 32, p. 183-186; Iacov Antonovici, *Documente Bârlădene*, IV, p. 21-23 și 23-25; Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, I^a, Nr. 23, p. 77; N. Iorga, *Alte acte* (Colecția C. Argetoianu) în *Revista Istorică* X (1924) p. 270; Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, I, Nr. 38 și 48, p. 209-212 și 241; I^a, p. 73, XVIII, Nr. 153, 136, 140 și 141, p. 204, 208, 212 și 215; Teodor Bălan, *Documente Bucovinene*, Nr. 15 și 16, p. 37-41; Elena Eftimiu, *Un uric dela Petru Rareș* în *Revista Istorică* XVII (1931) p. 65-67; Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, XVIII, Nr. 142, 143, 144 p. 217-221; XIX, Nr. 39, p. 59; Melchisedek, *Cronica Hușilor*, p. 22; Melchisedek, *Cronica Romanului*, p. 176; Iacov Antonovici, *Documente Bârlădene*, IV, p. 27; Teodor Bălan, *op. cit.*, I, Nr. 17 și 18, p. 40-47; Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, I, Nr. 52, p. 254 și XI, Nr. 98, p. 96 și Visarion Puiu, Const. Tomescu, Ștefan Berechet și Ștefan Ciobanu, *Documente Basarabene*, Nr. XXXIX, p. 56-60; [1547]: Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, I, Nr. 100 și 101, p. 377-382, Cf. și documentele indicate de Neculai Belciuceanu, *op. cit.*, p. 518, pentru perioada celei de a doua domnii a lui Petru Rareș.

4. [1547] Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, XIX, Nr. 1, p. 2; [1548] Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, I^a, Nr. 24-25, p. 84-92; XIX, Nr. 3-4 și 146, p. 4-7 și 200; XX, Nr. 20, p. 33 și XXIV, Nr. 133, p. 152; L. T. Boga, *Documente Basarabene*, V, Nr. VIII și IX, p. 11-15; N. Iorga, *Studii și Documente*, VI^a, p. 140-141 și *Revista Istorică*, XII (1926) p. 228-229; Melchisedek, *Cronica Romanului* p. 182.

[1550]: Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, I, Nr. 53, p. 257.

5. G. Balș, *Bisericile Moldovenesti din veacul al XVI-lea în Bulet. Coms. Monum. Ist.*, XXI (1928) p. 56-61.

6. *Ibid.* p. 62-64.

Mănăstirea Coșula e
 = mănăstirea S
 călugări până la 1864 că
 simplă biserică de sat. I
 Matiaș în anul 1535, 23
 simplu asemănător cu pla
 ce Ștefan cel Mare. În de
 fect prefaceri care erau a
 fost făcută în frescă, din
 pictură de dată târzie. Pe
 vede chipul marelui visti
 asemănător în ținută și c
 ca de la Bălinești⁴.

Biserica din satul H
 în Noemvrie 1539⁵ în
 înostă, adică la vre-o
 tea și detronarea lui Pe
 asemănare cu biserica d
 une cu cea dela Coșul
 tează nimic. Fapt vredn
 anume cel care impo
 șanței bisericii. „Scutul s
 pătura chivotului dela
 p. 64). Iar Necolai E
 teea (sau mai exact în
 te împodobesc scutul
 pe a celor de origină cr
 te a crucii potențate a
 te presupus că faptul ar
 mătura gustul artistic și
 Matiaș în tinerețea sa. E

1. N. Iorga, *Studii și doc*

2. La 1812 o aflăm măt

3. *Statuturi și schituri din Mol*

4. *Op. cit.* p. 694, col. 3, o de

5. *Op. cit.* mănăstirea biserică parohial

6. *Op. cit.* Parohia Coșula, p. 32.

7. G. Balș, *Bisericile Mold*

8. *Op. cit.* XX (1928) p. 56 și 1

9. N. Iorga, *Mănăstirea C*

10. N. Iorga, *Inscripții*

11. G. Balș, *op. cit.*, p. 62.

12. *Op. cit.* Catedrală Română

„logofăt”, în locul lui Trotușan ucis
Crasnaș și Cosma de Petru Rareș,
potrivă Domnului². În tot timpul celei
de Petru Rareș, Matiaș ocupă dregătoria

lui Petru Rareș urmează la domnie fiul
7—1551). Matiaș păstrează dregătoria
supt noua domnie. În documentele date
și apare în această dregătorie⁴.

LE VISTIERNICULUI MATIAȘ.

scrierile lui Matiaș vistiernic: mănăstirea
Coșula și biserica din satul Horodni-

cu *Episeful Țării Moldovei*, București 1916, p. 156-157.
Ermă și din alte documente contemporane: N. Iorga,
Ţara și Cetăţile-Albe, București 1899, p. 348-351; Nicolae
154¹, lui Stanislaw Odrowaz, palatin de Podolia, că
eneri 11 Martie Petru Voevod a tăiat pe Trotușan ma-
în locul lui a pus pe Matiaș Vistiernic. Cf. și *St. Ni-*

ernic al lui Bogdan cel orb (B. P. Hasdeu, *Arhiva Isto-*
Doc. din 5 Mart 1513, p. 120) și logofăt al lui Ște-
Hasdeu, *op. cit.*, I, Doc. din 26 Decemv. 1517, p. 30).
de *Mare Logofăt* cf. C. C. Giurescu, *op. cit.* p. 91-
românești în veacurile al XIV-lea până în al XVI-lea
vol I, ed. II, 1928, p. 116 și urm.

Ghibănescu, *Surete și Isovoade*, I, Nr. 21, p. 67; [1546]:
teute, VI², p. 140; Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, I, Nr.
Bălanovici, *Documente Bărlădene*, IV, p. 21-23 și 23-
I, Nr. 23, p. 77; N. Iorga, *Alte acte* (Colecția C
1924) p. 270; Ch. Ghibănescu, *op. cit.*, I, Nr.
I, Nr. 1, p. 73, XVIII, Nr. 153, 136, 140 și 141, p. 204,
Bălan, *Documente Bucovinene*, Nr. 15 și 16, p. 37-41;
la *Petru Rareș în Revista Istorică* XVII (1931) p.
cit., XVIII, Nr. 142, 143, 144 p. 217-221; XIX, Nr.
cușite Hușilor, p. 22; Melchisedek, *Cronica Romanului*,
Documente Bărlădene, IV, p. 27; Teodor Bălan, *op.*
47; Gh. Ghibănescu, *op. cit.*, I, Nr. 52, p. 254 și XII,
Const. Tomescu, Ștefan Berechet și Ștefan Cio-
Nr. XXXIX, p. 56-60; [1547]: Gh. Ghibănescu, *op.*
377-332, Cf. și documentele indicate de Neculai Beldi-
cu perioada celei de a doua domnii a lui Petru Rareș.
Hasdeu, *op. cit.*, XIX, Nr. 1, p. 2; [1548] Gh. Ghibă-
1925 p. 84-92; XIX, Nr. 3-4 și 146, p. 4-7 și 200; XX,
1933, p. 152; L. T. Boga, *Documente Basarabene*, V,
N. Iorga, *Studii și Documente*, VI², p. 140-141 și *Re-*
p. 225-229; Melchisedek, *Cronica Romanului* p. 182 și
p. cit., I, Nr. 53, p. 257.

de *M. Arzenești din veacul al XVI-lea în Bulet. Comis.*
p. 55-57.

Mănăstirea Coșula e numită în pisania bisericii „MO-
НАСТІРЬ КОШУЛА = mănăstirea sa¹⁴. Coșula a fost mănăstire de
călugări până la 1864 când, prin secularizare, a devenit
simplă biserică de sat². Biserica mănăstirii a fost zidită de
Matiaș în anul 1535 (23 Aprilie-8 Septemvrie) pe un plan
simplu asemănător cu planul unora dintre bisericile zidite
de Ștefan cel Mare. În decursul vremurilor, biserica a su-
ferit prefaceri care i-au alterat fizionomia³. Zugrăveala a
fost făcută în frescă, din care se zăresc urme supt actuala
pictură de dată târzie. Pe o iconiță care copiază fresca se
vede chipul marelui vistiernic Matiaș, cu al familiei sale,
asemănător în ținută și costum cu al Tăutului din bise-
rica de la Bălinești⁴.

Biserica din satul Horodniceni a fost isprăvită de zidit
în Noemvrie 1539⁵, în vremea domniei lui Ștefan Vodă
Lăcustă, adică la vre-o lună și jumătate după fuga în Ar-
deal și detronarea lui Petru Rareș. Construcția bisericii are
asemănare cu biserica din Râșca și oarecare trăsături co-
mune cu cea dela Coșula⁶. Din pictura bisericii nu se pă-
strează nimic. Fapt vrednic de reținut: unul din cele patru scu-
turi, anume cel care împodobește laturea de sus a chenarului
pisaniei bisericii. „Scutul superior e un semn în felul celui de
pe pajura chivotului dela Arbora” spune d-l G. Balș (*op.*
cit. p. 64). Iar Neculai Beldiceanu (*op. cit.* p. 520) vede în
crucea (sau mai exact în cele două cruci suprapuse în etaj)
care împodobesc scutul, un caracter simbolic, ce „amintește
pe al celor de origină cruciată... forma acestei cruci apropie
de a crucii potențate a cavalerilor sfântului mormânt”. E
de presupus că faptul acesta poate indica, într’o oarecare
măsură, gustul artistic și cultura ce va fi primit vistiernicul
Matiaș în tinerețea sa. E probabil că Matiaș și-a făcut cul-

1. N. Iorga, *Studii și documente*, XVI, p. 279; G. Balș, *op. cit.*, p. 61 dă
pisania în reproducere fotografică. Fig. 62.

2. La 1812 o aflăm mănăstire de călugări: Const. N. Tomescu, *Tablou de
cu mănăstiri și schituri din Moldova*, Chișinău 1933, p. 27. *Marele Dicționar
Geogr.* IV, p. 694, col. 3, o dă, la 1899, tot ca mănăstire de călugări, deși ea era
ce mult devenită biserică parohială. Cf. *Anuarul Cassei Bisericii pe 1909*, Nr.
2:87-28, Parohia Coșula, p. 326.

3. G. Balș, *Bisericile Moldovenești din veacul al XVI-lea în Bulet. Com.*
Mon. Ist., XXI (1928) p. 56 și 355.

4. N. Iorga, *Mănăstirea Coșula în Bul. Com. Mon. Ist.* XIX (1926) p. 70.

5. N. Iorga, *Inscripțiuni*, I, p. 64.

6. G. Balș, *op. cit.*, p. 62.

tura în Polonia, ca mulți din boerii Moldoveni, și cunoștea limba latină. Presupunerea aceasta reese nu numai din scrisorile în limba latină, ce el scrie Bistrițenilor¹, ci și din tratativele lui ca trimis diplomatic secret al lui Petru Rareș, cu Ion arhiepiscopul Lyonului trimisul secret al lui Carol al V, la Oradea Mare. Ion arhiepiscopul de sigur vorbea în latinește, iar tratativele fiind secrete exclud prezența unui interpret. Deci și Matiaș era cunoscător de limba latină, întrucât s'a putut înțelege atât de bine cu arhiepiscopul Ion, căruia i-a produs o impresie atât de excelentă²

† Tit Simedrea

Résumé.

Le Tétraévangélique du trésorier Mathieu est un manuscrit moldave, en langue bulgare médiéval de l'an 1535. Les manuscrits des Tétraévangéliques qui datent de cette époque sont parmi les plus beaux et tout à fait intéressants au point de vue liturgique, artistique ou historique. Ils révèlent une culture supérieure à celle des Slaves des Balkans et du Nord-Est de l'Europe à la même époque.

Le manuscrit qui nous occupe est un codex sur parchemin grand in-folio; l'encre en est noire tirant sur le marron foncé, qui contraste avec l'or de certains passages et des rubriques. Les titres des évangiles sont également écrits en lettres majuscules d'orées, de grande dimension, superbes. Les frontispices, les vignettes en tête des différents chapitres, de même que les lettres capitales constituent des miniatures polychromes formées d'entrelacs, de rinceaux, de feuilles, d'une grâce achevée, où dominant le rouge et le vert.

Ce Tétraévangélique a été réalisé grâce aux subsides de deux boydrds moldaves, deux frères: Mathieu trésorier général en Moldavie et conseiller intime du Voévode Pierre-

1. N. Iorga, *Documente în Hurmuzaki*, XV¹, Nr. DCCXIX, p. 358; *St. Nicolaescu, op. cit.*, Nr. 5, p. 53. Scrisorile se găsesc traduse în românește în N. Iorga, *Scrisori de boeri*, 1912, Nr. XI 1-2, p. 12-14 și în Gr. G. Tocilescu, *op. cit.*, Nr. 518 și 519, p. 536-537.

2. Hurmuzaki, *Documente* II* Nr. LI, p. 103.

mulți din boerii Moldoveni, și cunoștea
 punerea aceasta reese nu numai din
 latină, ce el scrie Bistrișenilor¹, ci și
 trimis diplomatic secret al lui Petru
 episcopul Lyonului trimisul secret al lui
 lea Mare. Ion arhiepiscopul de sigur
 iar tratativele fiind secrete exclud pre-
 Deci și Matiaș era cunoscător de limba
 putut înțelege atât de bine cu arhiep-
 a produs o impresie atât de excelentă²

† Tit Simedrea

Résumé.

évangélaire du trésorier Mathieu est un ma-
 langue bulgare médiéval de l'an 1535.
 ; Tétravangéliaires qui datent de cette
 les plus beaux et tout à fait intéressants
 argique, artistique ou historique. Ils ré-
 supérieure à celle des Slaves des Bal-
 de l'Europe à la même époque.

qui nous occupe est un codex sur par-
 lio; l'encre en est noire tirant sur le
 contraste avec l'or de certains passages
 Les titres des évangiles sont également
 majuscules d'orées, de grande dimension,
 pittoresques, les vignettes en tête des diffé-

même que les lettres capitales consti-
 es polychromes formées d'entrelacs, de
 es. d'une grâce achevée, où dominant
 t.

géliaire a été réalisé grâce aux subsides
 moldaves, deux frères: Mathieu trésorier
 e et conseiller intime du Voévode Pierre-

Rares, et Sima contrôleur des finances: ils en firent don
 au monastère de Dobrovătz, fondé par Etienne le Grand.
 Le nom de Sima ne nous est connu que par l'inscription
 que porte ce Tétravangélaire; alors que Mathieu — grand
 trésorier sous le premier règne de Pierre-Rares et grand lo-
 gogète lors du deuxième avènement du même Pierre-Rares
 de même que sous le gouvernement d'Ilias Voévode — nous
 est bien connu par certains documents et par des founda-
 tions pieuses, C'est le fondateur du monastère de Cosula,
 bâti en l'année 1535 et de l'église du village de Horodniceni,
 dans le Nord de la Moldavie, bâtie en l'année 1539.

La haut figure morale de ce boyard Moldave se dessine
 en traits vigoureux dans la lettre datée d'Oradéa, que l'ar-
 chevêque de Lyon Jean envoie à l'empereur Charles V de
 Habsbourg à la suite de l'entrevue secrète qu'il eut dans
 la même ville avec Mathieu; tous deux représentaient leurs
 Souverains en vue de négociations diplomatiques secrètes
 (cf. Hurmuzaki, *Documente* II¹ Nr. LI, p. 103-4).

Profitant de l'occasion que s'offrait à nous, nous avons
 précisé, pour le lecteur roumain, les différences qu'il y a
 entre un Tétravangélaire, un 'Evangélaire et un 'Evangé-
 laire, livres liturgiques de l'Eglise orthodoxe.

Documente în Hurmuzaki, XV¹, Nr. DCCXIX, p. 358; *Șt. Ni-*
 . 53. Scrisorile se găsesc traduse în românește în N. Iorga,
 Nr. XI 1-2, p. 12-14 și în Gr. G. Tocilescu, *op. cit.*, Nr.

Documente II¹ Nr. LI, p. 103.

MANUSCRISE PSALTICE GRECEȘTI DIN VEACUL AL XVIII.

O cercetare mai amănunțită a manuscriselor psaltice grecești din veacul al XVIII ne lămurește problema muzicii bisericești a acestui veac și în parte și pe a veacului al XIX. Aceste manuscrise se găsesc în număr apreciabil la Academia Română, la îndemâna oricui vrea și dorește să studieze această problemă. Căci se vorbește, de la o vreme, cam mult despre cântarea bisericească; dar din această vorbă cei cari sânt streini de muzica bisericească și totuși ar dori să știe ceva precis, nu înțeleg mare lucru; deoarece vorba ca să aibă greutate, seriozitate și crezare în cercuri cât mai largi și câte odată pretențioase, trebuie să fie bazată istoricește sau documentar.

Un punct de plecare temeinic cu privire la muzica bisericească după sistema cea nouă, mai apropiat și mai la îndemână, ar putea fi prefața Irmologhionului lui Macarie ieromonahul, tipărit la Viena în 1823. Prefața este îndreptată: „*Cinstitului și în Hristos iubit patriot cântărețului roman cea în Hristos îmbrățișare*“. Lăsând la o parte accentele patriotice, calde și puternice, ale dascălului Macarie cum și răfuielile lui cu dascălii greci (pag. X, XI, XII), ne rămân spusele sale privitoare la muzica bisericească, pe care le putem păstra și complecta.

Și din spusele lui Macarie ieromonahul înțelegem că:

1. Alcătuitoarii poemelor și ai viersuirii lor erau sf(i)nti părinți, cari deși indestulați cu toate învățăturile și înțelepciunea cea dinafară, totuși fără descoperirea d(u)mnezească și darul prea sf(ă)ntului Duh, nimic n'au făcut, (pag. VII).

2. Pentru că mai nainte temători de D(u)mnezeu și cu evlavie fiind Creștinii și doritori de sufleteasca mântuire, un feliu de cântare așezată să cânta lui D(u)mnezeu, în beserica de pre fața atot pământul, nu numai în Țarigrad, în sf(ă)ntul Munte și într'altę părți a lumii, ci și în țările noastre, cântând

ALTICE GRECEȘTI DIN VEACUL AL XVIII.

i amănunțită a manuscriselor psaltice
al XVIII ne lămurește problema muzicii
veac și în parte și pe a veacului al
crise se găsesc în număr apreciabil la
la îndemâna oricui vrea și dorește să
blemă. Căci se vorbește, de la o vreme,
ântarea bisericească; dar din această
streini de muzica bisericească și totuși
precis, nu înțeleg mare lucru; deoarece
eutate, seriozitate și crezare în cercuri
odată pretențioase, trebuie să fie bazată
nentar.

lecare temeinic cu privire la muzica bi-
ema cea nouă, mai apropiat și mai la
fi prefața Irmologhionului lui Macarie
la Viena în 1823. Prefața este îndrep-
t în *Hristos iubit patriot cântărețului*
tos îmbrățișare". Lăsând la o parte ace-
alde și puternice, ale dascălului Macarie
cu dascălii greci (pag. X, XI, XII), ne
privitoare la muzica bisericească, pe
ra și complecta.

lui Macarie ieromonahul înțelegem că:
poemelor și ai viersuirii lor erau sf(i)ni
destulați cu toate învățăturile și înțelep-
, totuși fără descoperirea d(u)mnezească
tului Duh, nimic n'au făcut, (pag. VII),
mai nainte temători de D(u)mnezeu și cu
nii și doritori de sufleteasca mântuire, un
zată să cânta lui D(u)mnezeu, în beserica
nântul, nu numai în Țarigrad, în sf(ă)ntul
ârți a lumii, ci și în țările noastre, cântând

cu mare evlavie în sf(i)nte slujbe și privegheri, Mathimi
din Ikimatariu, și din Mathimatariu...» (pag. IX);

3. Aceste cântări erau «foarte adânci la înțeles, grele
și nelesnicioase și toți alcătuitoarii cari mai pre urmă în vremi
au stătut, păzind evlavia celor dintâiu alcătuitoarii, asemenea
lăsa și ei facerile lor grele și nelesnicioase»; (pag. VIII).

4. Hrisaf cel nou protopsaltul, și Balasie preotul «au
lăsat Mathimele lor sf(i)ntei biserici, mai lesnicioase oareș-
cum și plăcute» (pag. VIII);

5. După ei «fericitul întru pomenire Petru cel dulce
glăsuitoariu Berechet⁽¹⁾, au arătat mai lesnicioase facerile lui,
mai potrivite, minunate și mai dulci. Întru nimic și el pu-
rura fericitul n'au stricat noima drumului sf(i)ntilor părinți»;

6. «După Petru cel dulce, Ioan și Daniil protopsaltii
sf(i)ntei biserici-cei-mari, au arătat drumul scrierii mai suptire,
alcătuiind și Mathimi nouă prea frumoase, și de la acești
doi au început a să deosebi cântările cele vechi, de ceale
noao. Întru toate însă și ei purura pomeniții au păzit pre
ceale vechi, ca lumina ochiului» (pag. VIII);

7. «Petru Lambadarie Peloponisitul, mai îndemânatic
au arătat drumul scrierii, care foarte isteț și iscusit fiind,
atât în ceale bisericești precum și în ceale persienești, mai
mult de cât toți alții, au înmulțit cântările ceale noao și
deosebirea de ceale vechi au prisosit foarte» (pag. VIII);

8. «Scrierii acestuia, urmând și toți ceilalți alcătuitoarii
după dânsul, s'au înmulțit foarte atât înlesnirea, precum și
amestecarea celor streine în alcătuirii...» (pag. VIII);

9. «Pre aceasta cu ochiul filosofesc privindu-o acești
în zilele noastre Hrisanth Arhiereul, Grigorie Protopsaltul
și Hurmuz Schevofilax al sf(i)ntei biserici-cei-mari, și pentru
îndemânarea și înființarea luând oareșce și dela evropei, au
alcătuit această sistimă, atât a celor dintâiu Sf(i)nti Părinți,
precum și a tuturor celor vechi și noi dascăli, întru nimic
scăpând melosul atât a celor vechi precum și a celor noi.»
(pag. IX);

1. Acest Petru era cântăreț al bisericii-cei-mari și al sultanului în același
timp. De aci îi vine numele de Berechet. Într'un ms. din biblioteca mea A 2, fol.
100 citesc: Ἀρχὴ πὸν θεῷ ἁγίῳ τῶν ἀπάντων, ποιημάτων τοῦ μουσικοτάτου
καὶ κτὲρ Πέτρου, τοῦ Κωνσταντινουπολίτου, ὅστις τουρκιστὶ ὀνομάζεται
Berechet. Din îndoitul exercițiu al meseriei acestui mare muzicant se poate de-
duce sigur, tot amestecul pe care el l-a putut aduce în muzica bisericească.

10. «Cei mai mulți în ziua de astăzi, fieștecarele după plăcerea și patima inimii sale cântându-le pre acestea le amestecă cu cântece urâte de D(u)mnezeu, și Creștinilor vremii noastre deprizându-li-să auzul cu taximurile și pestrefurile turcești...» (pag. IX).

Iată-l deci pe Macarie ieromonahul făcându-ne, acum o-sută-și-unsprezece ani, istoricul muzicii bisericești și în-deosebi a timpului său.

De sigur, Macarie ieromonahul — cum însuși spune — cunoștea cântarea timpului său, veche și nouă. Dar prin cântare veche trebuie să înțelegem pe aceea după sistima cea veche, după cum prin cântare nouă trebuie să înțelegem pe aceea după sistima cea nouă. Macarie ieromonahul însă nu face un istoric al cântării bisericești, documentar, ci el privește, pur și simplu, cântarea timpului său: complet grecizată, cu ifos de Țarigrad, deci cu o manieră de interpretare proprie obișnuințelor turcești-țarigrădene, cu un amestec foarte pronunțat de elemente streine, curat profane, persane sau taximuri și pestrefuri turcești. Și de aceea îmbrățișează cu atâta entuziasm sistima nouă, care împrumută ceva și dela occidentali. Un talent muzical netăgăduit, un meșter rar al cuvântului, Macarie săvârșește în biserica românească opera, pe care în biserica cea mare o săvârșese cei trei mai sus pomeniți; totuși ne lasă impresia că el nu cunoaște măcar epoca brâncovenească, întru cât nu pomeneste nici de Filotheiu ieromonahul, nici de părintele Theodosie, dascălul lui Filotheiu și unul și altul emeriți psalți a timpului lor și luminați mânăuitori ai limbii, căci numai astfel ne putem explica apariția în românește a aceluși ms. de mare preț (Ms. românesc 61 Academia Română) pentru istoria muzicii bisericești în țara noastră, în preajma veacului al XVII-lea. Acești doi, Theodosie și Filotheiu, au fost aproape contemporani cu Hrisaf cel nou și Balasie preotul de cari ne vorbește Macarie ieromonahul. Intre cântarea lui Filotheiu și cântarea vremii părintelui Macarie este o mare deosebire. Trecuse un secol de înnoire, de înstreinare a cântării bisericești, prin adaosele continue săvârșite de psalți. Nu numai puritatea liniei melodice fusese atinsă, dar prin occidentalizarea cântării în sistima cea nouă, se înlăturase ritmul vechi al cântării. Apoi prin adoptarea în sistima cea nouă a felurilor de cântare cu puternice influențe orientale și în deosebi

și în ziua de astăzi, fieștecarele după
limii sale cântându-le pre acestea le
urâte de D(u)mnezeu, și Creștinilor
ându-li-să auzul cu taximurile și pes-
mag. IX).

Macarie ieromonahul făcându-ne, acum
ani, istoricul muzicii bisericești și în-
ău.

Macarie ieromonahul — cum însuși spune —
timpului său, veche și nouă. Dar prin
să înțelegem pe aceea după sistima
n prin cântare nouă trebuie să înțele-
sistima cea nouă. Macarie ieromonahul
ric al cântării bisericești, documentar,
simplu, cântarea timpului său: com-
os de Țarigrad, deci cu o manieră de
obișnuințelor turcești-țarigrădene, cu un
mțat de elemente streine, curat profane,
și pestrefuri turcești. Și de aceea im-
entuziasm sistima nouă, care împrumuta
itali. Un talent muzical netăgăduit, un
tului, Macarie săvârșește în biserica ro-
care în biserica cea mare o săvârșesc
neniți; totuși ne lasă impresia că el nu
ca brâncovenească, întru cât nu pome-
iu ieromonahul, nici de părintele Theo-
Filotheiu și unul și altul emeriti psalți ai
mași mănuitori ai limbii, căci numai astfel
ariția în românește a acelui ms. de mare
Academia Română) pentru istoria mu-
ra noastră, în preajma veacului al XVIII.
te și Filotheiu, au fost aproape contim-
nou și Balasie preotul de cari ne vor-
monahul. Intre cântarea lui Filotheiu și
intelui Macarie este o mare deosebire.
le innoire, de înstreinare a cântării bi-
le continue săvârșite de psalți. Nu numai
dice fusese atinsă, dar prin occidental-
sistima cea nouă, se înlăturase ritmul vechei
adoptarea în sistima cea nouă a feluri-
mice influențe orientale și în deosebi a

modurilor modulații din muzica profană orientală, s'a de-
figurat într'o largă măsură caracterul sobru, senin și ieratic
al cântării bisericești. Căci muzica veche bizantină, în urma
studiilor mele documentare, acceptate de muzicologii apuseni,
se rezima pe acești trei stâlpi: diatonicitatea, ritmul liber
scorot din ritmul oratoric, și accentul tonic. Trebuie să re-
ținem, că chiar cântarea păr. Filotheiu este departe de pu-
nătatea vechei cântări, întrucât ea reprezintă un termen
evolutiv destul de înaintat.

Deși păr. Macarie este convins că vechile cântări ale
sfinților părinți, cum îi numește, sînt datorite descoperirii
dumnezeiești și puterii darului Duhului sfânt—deci ele poartă
pecetea cerului și a sfințeniei—totuși el este stăpânit de
mătură evlavie pentru producțiile muzicale ale psalților din
veacul al XVII și în deosebi ale celor din veacul al XVIII.
Cântarea veche pare că nu o cunoaște nici de cum, întru-
cât vorbește de „facerile mai lesnicioase, mai potrivite, mi-
turate și mai dulci“ ale lui Petru Berechet de pildă, prin
comparație cu cele vechi, care erau „foarte adânci la în-
eles, grele și nelesnicioase“.

Câte odată apare ca singur element constant în cân-
tarea veche și cântarea nouă: *evlavie*, care era păzită în
aceiași măsură și de alcătuitoarii de cântări de mai târziu.
Așa dată apare, tot în spusele lui Macarie ieromonahul, că
vechile cântările cele noi, cam prin a doua jumătate a sec.
XVIII, începe să se ivească deosebiri (Ioan și Daniil proto-
psalul). Aceste deosebiri se pronunță din ce în ce mai ac-
centuat (Petre Peloponisitul) până când ajunge la sistima
cea nouă, care, prefăcând cărțile sfinților părinți și ale da-
torilor vechi și noi, întru nimic n'a stricat melosul, atât al
celor vechi precum și al celor noi. Este o afirmare, pe
care am găsit-o foarte frecvent în manuscrise din veacul
al XVIII și al XIX. De pildă se pune în fruntea unei cân-
tări cuvintele: *După cei vechi*, dar cântarea nu are nimic
în comun cu cei vechi decât cuvintele. Linia melodică e cu
săvârșire străină.

Cântarea cea veche, înțeleg cea cuprinsă în manuscri-
bile veacurilor X-XIV, este cu totul necunoscută vremii lui
Macarie, vreau să zic atât la noi aici în țară cât și în Sudul
României, sentimentul setos de innoire. Putem chiar afirma, că această
cântare nici nu-i interesează, căci reformatorii pornesc dela

timpul lor, împrumutând și oare cari elemente muzicale apusene, cum ar fi măsura de 2 de 3 și de 4. Am întâlnit la Biblioteca Națională din Paris un manuscris dela începutul veac. XIX (Supplément grec. 253) în care notația psaltică este tăiată prin linii verticale, închipuind barele de măsură, acolo unde măsura de 4 timpi cere, indiferent dacă această linie cadă în mijlocul unui sunet (cum ar fi ison cu clasmă) ce se prelungeste în măsura următoare. Iar melodiile, deși foarte lungi, poartă, în titlul lor, următorul îndoit neadevăr: ... μέλος τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκينوῦ μέλος παλαιόν. .

Un fapt muzical neîndoios în timpul lui Macarie ieromonahul, deci sfârșitul veacului XVIII și începutul veacului XIX este următorul: se introdusese muzică profană în biserică de către diverși psalți, unii chiar cu renume și această muzică era mai ales turcească. Insuși Macarie în Anthologhionul său, tomul II, tipărit la București în 1827, traducând cântări d'ale lui Ioan Protopsaltul, Daniil, Petru Lampadarie, Dionisache Moraitul le dă cu toate tereremurile și vocalizele, ce nu mai sfârșesc. Voi întări afirmările lui Macarie ieromonahul din această latură, cu oare cari arătări ale manuscriselor. Astfel, în ms. 34 grec. Academia Română la fol. 28 r. citim:

ἕτερον κατ'ἤχον „ἄσματουργηθέντα“ παρὰ Πέτρου Βοζαντίου;

La fol. 45^r: Ἔτερα χερουδικὰ κατ'ἤχον „ἄσματουργηθέντα“ παρὰ τοῦ μουσικολογιωτάτου κυρίου Γρηγορίου Λαμπαδαρίου;

La fol. 122^v: Κοινωνικὸν τὰ λεγόμενα ἀνέγδοτα „μελουρηθέντα“ μὲν παρὰ τοῦ αὐτοῦ Πέτρου Λαμ(παδαρίου): ἐκδοθέντα δὲ παρὰ τοῦ φοιτητοῦ αὐτοῦ Πέτρου τοῦ Βοζαντίου...;

La fol. 137^r: „μελοποιηθεῖσα“ παρὰ Πέτρου τοῦ Βοζαντίου;

La fol. 148^v: Τὰ παρόντα δύο κοινωνικὰ „ἐμελοποιήθεισαν“ παρὰ Ἰωάννου πρωτοψάλτου;

La fol. 182^r: Κοινωνικὰ ψαλλόμενα ἐν ταῖς θεομητορικαῖς ἑορταῖς, „ἄσματωνισθέντα“ εἰς ἤχους ὀκτῶ τὰ μὲν παρὰ τῶν ἀσιδύμων Δανιὴλ Πέτρου καὶ Γεωργίου.

Intâlnim numai în acest manuscris patru termeni, cari ne indică maniera de a lucra a acestor psalți: a) compoziție în gen turcesc; b) compoziție executată de un psalt; c) compoziție proprie și d) compoziție în genul cântecelor obișnuite.

Manuscrise psaltice

Intâlnite man

de „εὐλογοῦντες“

σοφιστὰ ἰνισμ

Intâlnim ad

κατὰ τὸν

Πέτρο Λαμπαδα

ριαντὰ Ms. 33

ἡμῶν τοῦ

ἡμῶν ἐν sensu

Α. Rom. fol. 8

α ἢ ἰνισμὲ πε

α ἡμῶν ἡμῶν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

ἡμῶν ἐν

nd și oare cari elemente muzicale apu-
ra de 2 de 3 și de 4. Am întâlnit la
lin Paris un manuscris dela începutul
nti grec. 253) în care notația psaltică
verticale, închipuind barele de măsură,
le 4 timpî cere, indiferent dacă această
unui sunet (cum ar fi ison cu clasmă)
măsura următoare. Iar melodiile, de-
în titlul lor, următorul îndoit neadevăr:
αι) θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ
καίου.

neîndoios în timpul lui Macarie iero-
ul veacului XVIII și începutul veacului
se introdusese muzică profană în bise-
psalți, unii chiar cu renume și această
turcească. Insuși Macarie în Antholo-
tipărit la București în 1827, traducând
Protopsaltul, Daniil, Petru Lampada-
titul le dă cu toate tereremurile și vo-
sfârșesc. Voi întări afirmările lui Macarie
astă latură, cu oare cari arătări ale ma-
n ms. 34 grec. Academia Română la

„ἀσματουργηθέντα“ παρὰ Πέτρου Βυ-
τερα χερουδικὰ κατ'ἤχον „ἀσματουρ-
μουσικολογιωτάτου κυρίου Γρηγορίου

ωνικὸν τὰ λεγόμενα ἀνέγδοτα „μελουρ-
τοῦ αὐτοῦ Πέτρου Λαμ(παδαρίου): ἐκδοθέντα
αὐτοῦ Πέτρου τοῦ Βυζαντίου...;
λοποιηθεῖσα“ παρὰ Πέτρου τοῦ Βυζαντίου;
παρόντα δύο κοινωνικά „ἐμελοποιήθεισαν“
τοῦ αὐτοῦ;
κοινωνικά ψαλλόμενα ἐν ταῖς θεομητορικαῖς
θέντα“ εἰς ἤχους ὀκτώ τὰ μὲν παρὰ τῶν
Πέτρου καὶ Γεωργίου.

în acest manuscris patru termeni, cari ne
a lucra a acestor psalți: a) compoziție în
compoziție executată de un psalt; c) com-
compoziție în genul cântecelor obișnuite.

Intr'alte manuscrise întâlnim termenul următor:... ὕστερον
δὲ „ἐκαλλωπίσθη“ παρὰ τοῦ... în sensul de compoziție îm-
podobită, înfrumusețată, de...

Intâlnim adesea: Τὰ παρόντα ψάλλονται ἐν ταῖς Κυρια-
καῖς μετὰ τὸν τριαδικὸν κανόνα, „ἐτονίσθησαν“ παρὰ κύρ
Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου în sensul de puse pe
muzică (Ms. 33 grec. „Ac. Rom.“ fol. 90^r), sau ἕτερον
-ἐξήγησις“ τοῦ ἐκ παλαιῶν πατρῶν τῆς ἐν πελοποννήσου
ἀρχαίας, în sensul de tălmăcire după cei vechi (Ms. 33 grec.
Ac. Rom. fol. 80^v). Este interesantă această piesă deoare-
ce se întinde pe 6 pagini mari, nu întrebuițează tereremuri,
ci numai lungi vocalize.

În același manuscris întâlnim foarte elocvente știri cu
privire la ceea ce ne preocupă: fol. 34^r. Μαθήματα „λίαν
ὄρατα“ καὶ „ἐντεχνα“ κύρ Δανιὴλ πρωτοψάλτου, (prea fru-
moase și bine lucrate).

Sau la folio 55^r: ἕτερον θεοτόκιον. „λίαν ὀργανικόντε“,
τοῦ αὐτοῦ, în sensul de instrumental, adică imitând instru-
mentul. Acest termen se întâlnește foarte des. În deosebi di-
proziția psaltților veacului al XVIII pentru imitații și adoptări
de genuri felurite, este foarte activă. Ms. 33. fol. 126^r. Ac.
Rom. Polieleul „Robii Domnului“, după cuvintele: Σὶ pre

ἐ ἰμπᾶρατου, adaogă: ἐντεῦθεν „φθορίζει“ λέγ[ε]τος, καὶ
πᾶσαι „καθαρὸν μουσταάρι“; și la fol. 127^r după cuvintele:
Πᾶσι, se adaogă: ἐδὲ „εὐγένη ἀπὸ τοῦ μουσταάρι“ καὶ
πᾶσι εἰς „τὸ σεγκιάχ“;

Sau la folio 259^r: μπεστενγκιάρ;

Sau la folio 260^v: κύρ Διονυσίου Πελοποννησίου „μπεσ-
τενγκιάρ“;

Sau la folio 263^v: Ἔτερα κύρ Διονυσίου „ἀτζέμ ἀσίρων“;

Sau la folio 458^v: „Ἀτζέμ Κιουρδὶ“ κύρ παναγιώτου.
Iată-ne deci în game cu totul streine.

Iar la folio 439^v găsim: Ἐιρμὸι καλοφρηνικοὶ „ἐντεχνοῖτε
κύρ Πέτρου Μπερεκέτι τοῦ μελοδοῦ ἐξήγήθησαν
παρὰ κύρ Διονυσίου τοῦ ἐκ παλαιῶν πατρῶν τῆς ἐν Πελο-
ποννήσου ἀρχαίας, μετὰ καὶ „τῶν ἐξωτερικῶν σχημάτων αὐτῶν“.
Titlul acesta este scris în București la 1799, fila 1.
Într'un ms. din prima jumătate a veacului al XVIII,
biblioteca mea A. I. fol. 29^v găsec: Τοῦ Κουκουζέλη
δὲ „Φραγγικόν“;

La fol. 72^r: ἡ λεγομένη „βουλγάρα“ κὺρ Ἰωάννου τοῦ Κουκουζέλη καὶ μαῖστορος;

La fol. 84^r: ἕτερος πολυέλεος λεγόμενος „λατρινός“¹⁾, ποιηθεὶς ὑπὸ διαφόρων ποιητῶν;

La fol. 89^v: μέλος „λατρινόν“;

La fol. 90^v și 91^r: ἄλλαγμα „λατρινόν“;

La fol. 91^r: „λατρινόν“;

La fol. 92^v: „πολίτικόν“;

La fol. 146^v: πεντάφωνη καὶ „φθορικῆ“;

La fol. 191^r: „παλατιανόν“ τοῦ Κουκουζέλη;

La fol. 191^r: κὺρ Ἰωάννου τοῦ Γλυκέως λέγεται δὲ „δουσικόν“;

La fol. 208^v: „μουσικόντε“ καὶ „ὀργανικόν“;

La fol. 231^r: „φθορικόν“;

La fol. 46^v: „ἐντεχνόντε“ καὶ „δύσκολον“;

La fol. 32^v: ἕτερον τοῦ αὐτοῦ ὁμοῦρον. φάλλεται δὲ „μετὰ τῶν βαστακτῶν“.

Iar într'un alt ms. din aceeași vreme, aflat în biblioteca mea A. 2, se gășesc:

La fol. 107^r: „Ἔτερα νέα „χαρμύσυνα“, ποιηθέντα παρὰ διαφόρων ποιητῶν.

La fol. 107^v: Τοῦ αὐτοῦ „δις διὰ πασῶν κατὰ ἀντιφωνίαν“;

La fol. 108^v: ἕτερον τοῦ αὐτοῦ ὀνομαζόμενον „σύριγγε“;

La fol. 209^v: κράτημα „ἐθνικόν, ναγμὲς μετοπεστρέψη“;

La fol. 211^r: ἕτερον, ὀνομαζόμενον „μισκάλε“.

Și s'ar putea înmulți încă aceste știri, de care sînt pline manuscrisele veacului al XVIII. Ele evidențiază decadența la care ajunsese muzica bisericească, în epoca cî ne preocupă, prin imitații de tot felul și prin adoptarea multor game orientale. Aproape nu se mai vorbește de sfinții părinți, alcătuitoari de poeme și viersuirea lor, nici de sfințenia cîntării bisericești. Foarte rar se mai pomenește numele lui Ioan Damaschin, de care se leagă — după tradiție — așezarea celor opt ehuri. Iar cel care citește muzica acestei vremi își dă seama de deosebirea enormă dintre muzica vremilor trecute, veacurile X-XIV și muzica veacului al XVIII.

1. N'am găsit acest cuvînt în niciun dicționar. M'am adresat cîtorva eleniști de seamă și nu mi-au dat nicio deslușire. Este rolul filologilor de a tîlmăci acest cuvînt. Studiînd unele fragmente muzicale din piesele intitulate astfel, este posibil să se stabilească o legătură între latrinós și lateranus, cu atît mai mult cu cît, din punct de vedere muzical, întîlnim termenii: Φραγγικόν și δουσικόν.

De la această muzică decadenței, pomenește referințele la Gregorie și Hurmuz. Nu este o operă care să se adăpteze la restaurare a vechii cîntări, ci principiu epurată sau pură, prin care se căută să scoasă rădăcinile acestor obiceiuri pornire, acest obicei, dar, nu a adus un rezultat. Și cum se poate afirma că un fapt este atît de impurități, care reprezintă o operă artistică de manuscise. Este foarte streină spiritalitate. Și cum pe lângă toată reforma, și înțelegem înțelegem înțelegem de a-i da viață în străinarea ei de opera în același timp.

Cred că aceste purități ale celor ce pot să înțeleagă drumul ce trebuie să urmeze și mai așezarea de sus. Dar înțelegem la isvoarele cu

On parle souvent de la musique et de ces questions, mais au point de vue des problèmes de l'ensemble.

Le chant liturgique est de son origine, au point de vue de la

Saint-Espirit — le p

εργαμένη „βουλγάρα“ κὺρ Ἰωάννου τοῦ
 εὐροῦ;
 ἢ πρὸς πολυέλεος λεγόμενος „λατρινὸς“¹⁾,
 ἢ ποιητῶν;
 ἢ „λατρινὸν“;
 ἢ ἄλλαγμα „λατρινὸν“;
 ἢ λατρινὸν“;
 ἢ κλίτικον“;
 ἐντάφωγη καὶ „φθορικῆ“;
 καλατιανὸν“ τοῦ Κουκουζέλη;
 κὺρ Ἰωάννου τοῦ Πλωκέως λέγεται δὲ
 μουσικόντε“ καὶ „ὄργανικόν“;
 φθορικόν“;
 ἢ τεχνόντε“ καὶ „δύσκολον“;
 εὐρον τοῦ αὐτοῦ δὲ ἄλλορον. ψάλλεται δὲ
 ἢ ἄλλορον“.

is. din aceeași vreme, aflat în biblioteca
 c:

ἄλλα γὰρ νέα „χαρμόβουνα“, ποιηθέντα παρὰ

τοῦ αὐτοῦ „διε διὰ πασῶν κατὰ ἀντιφω-

ἄλλορον τοῦ αὐτοῦ ὀνομαζόμενον „σύριγγε“;
 ἢ ῥάπτημα „ἔθνικόν, ναγμέε μετοπεστρέφη“;
 ἢ ἄλλορον, ὀνομαζόμενον „μισκάλλι“.

În mulți încă aceste știri, de care sint
 veacului al XVIII. Ele evidențiază deca-
 se muzica bisericească, în epoca ce ne
 ații de tot felul și prin adoptarea multor
 poeme nu se mai vorbește de sfinții pă-
 poeme și viersuirea lor, nici de sfințenia
 Foarte rar se mai pomenește numele lui
 care se leagă — după tradiție — așezarea
 cel care citește muzica acestei vremi.
 asebierea enormă dintre muzica vremilor
 X-XIV și muzica veacului al XVIII.

— în niciun dicționar. M'am adresat câtorva eleniști
 nicio deslușire. Este rolul filologilor de a tâlmăci ace-
 mente muzicale din piesele intitulate astfel, este posibil
 între latrinós și lateranus, cu atât mai mult cu cât, din
 înțelesim termenii: Φραγγικόν și δροικόν.

Dela această muzică, ce reprezintă ultimul termen al
 decadentei, pornește reforma înfăptuită de cei trei: Hrisanth,
 Grigorie și Hurmuz. Nu era o operă pornită pe baze solide,
 o operă care să se adape din izvoare curate, o operă de
 restaurare a vechei cântări, pe bază științifică, pornind dela
 principiul epurației sau extirpării, ci era o operă de locali-
 zare, prin care se căuta stăvilirea unui rău, fără să se cu-
 poască rădăcinile acestui rău. Așa încât această foarte lău-
 zabilă pornire, acest zel și muncă desfășurată din belșug de
 cei trei, nu a adus un real și veritabil progres în muzica
 bisericească a Răsăritului. Ea a rămas tot ceea ce era, fără a
 se putea afirma ca un fapt de progres muzical, căci, încărcată
 de atâtea impurități, cari au denaturat-o complet, nu poate
 reprezenta o operă artistică și veritabilă. În lumina știrilor fur-
 tisate de manuscrise, muzica bisericească a veacului XVIII
 apare foarte streină spiritului și tradiției muzicale a bisericii
 răsăritene. Și cum pe această muzică a veac. XVIII se
 rezimă toată reforma, concretizată în sistema cea nouă, a-
 zăci înțelegem lăncezirea acestei muzici și încercările in-
 fructuoase de a-i da viață, încercări ce contribue și mai mult
 la înstrăinarea ei de opera sfinților părinți, — poeți și mu-
 zicanți în același timp.

Cred că aceste puține știri, coroborate cu altele multe,
 cunoscute celor ce pot citi în manuscrisele medievale, arată
 că pede drumul ce trebuie urmat, pentru a da cântării litur-
 gice strălucirea și mai ales prestigiul de odinioară: sfințenia
 și inspirația de sus. Dar pentru aceasta trebuie să ne în-
 trecem la izvoarele curate.

Pr. I. D. Petrescu

Résumé

On parle souvent de la musique de l'Eglise orthodoxe
 orientale; et cette question préoccupe non seulement les
 ecclésiastiques, mais aussi les musicologues, surtout en oc-
 currence où les problèmes musicaux sont étudiés et expliqués
 dans leur ensemble.

Le chant liturgique de l'Eglise orthodoxe orientale, très
 ancien, son origine, au dire des historiens, était inspiré par
 le Saint Esprit, — le poème et la musique. Mais ce chant

qui gardait le signe de la sainteté, a été altéré par les musiciens postérieurs, surnommés *psaltoi* (XV s.-XIX s.) Ceux-ci ont introduit de la musique étrangère à l'esprit de l'ancienne cantilène. Les manuscrits des XVII-e et XVIII-e siècles nous révèlent les mélanges et les influences qui ont été très puissants. Les psaltoi se sont laissé influencer surtout par la musique turque et persane. Ainsi s'explique le titre de quelques airs. L'imitation de la musique instrumentale n'a pas été moins fréquente. Les gammes orientales, utilisées par les psaltoi, sont mentionnées nettement dans les manuscrits. Donc, le chant d'église nous apparaît tout à fait différent du chant ancien.

C'est pourquoi, au commencement du XIX-e siècle on a senti le besoin d'entreprendre une réforme du chant d'église. Les réformateurs ont négligé les anciens documents. De là le défaut et l'imperfection de leur réforme. Il aurait fallu remonter aux sources et étudier les précieux manuscrits des anciens, tâcher de les lire et de les interpréter pour arriver à reconstituer les anciennes cantilènes. Au lieu de procéder ainsi, ils ont essayé de purifier le chant, tout en gardant les influences et les gammes introduites pendant des siècles.

In luna Iunie a. c. implinindu-se o sută de ani de la moartea marelui mitropolit Grigorie IV al Ungrovlahiei, numerile viitoare (5-6, Mai-Iunie) vor fi închinete memoriei sale.

e la sainteté, a été altéré par les mu-
noms *psaltoi* (XV s.-XIX s.) Ceux-ci
sique étrangère à l'esprit de l'ancienne
ris des XVII-e et XVIII-e siècles nous
et les influences qui ont été très puis-
sont laissé influencer surtout par la
sane. Ainsi s'explique le titre de quel-
de la musique instrumentale n'a pas
Les gammes orientales, utilisées par
onnées nettement dans les manuscrits.
e nous apparaît tout à fait différent

u commencement du XIX-e siècle on a
prendre une réforme du chant d'église.
négligé les anciens documents. De là le
n de leur réforme. Il aurait fallu re-
étudier les précieux manuscrits des
s lire et de les interpréter pour arriver
iennes cantilènes. Au lieu de procéder
de purifier le chant, tout en gardant les
mes introduites pendant des siècles.

t. c. implinindu-se o sută de ani de
i mitropolit Grigorie IV al Ungro-
iitoare (5-6, Mai-Iunie) vor fi închi-

BISERICI IN MOLDOVA DE RĂSĂRIT JUDEȚUL LĂPUȘNA (1928).

INSEMĂRI DE PE CĂRȚI ROMĂNEȘTI DE SLUJĂ BISERICESCĂ CARE AU TRECUT PRUTUL *.

Vărzăreștii Noi.

Triod, Iași 1747. Incepând cu fila a doua, jos:
«...cu banii mei din târgul din Eș, drept = 7 = lei | și
am adus la casa me, în Vărzărești, pentru | sufletul pă-
șilor mei, Măriian și Profira, (*lipsă fila a 5-a*) și a noa-
re. tânplându-se Domnu țarei | noastre mărie sa io Con-
stantin Mihail Racoviță Voevod | șe pentru ca să-s știa a cui
carti m'am iscălit. Irimia Mărian, l(et) 7258 (= 1750)
(file) 5».

Boldurești.

*Apostol, București 1743. Incepând de pe verso filei
1-a:*

«Această carte este a preutului Miron | ot Lăpușna și
tânplându-să mole... sali o... |... cu scrisoarea și rămăin-
carti aceștia care să numești | apostol și noi, fiind
mănați de duhul | blândeșilor, ca să nu rămăe carte |
măgă, am agitorat... | de s'au mântuit pentru ca să fie | și
depenpreună cu cii ci au cumpărat mai nainte, ca să ne
ctitori și pentru că am aju|torat și noi cu mult...
em pominiri la sfânta liturghie | pomeni... rab bojie |
Paisie... | morți... Mihail Ana... | pentru ca să să
sau scris, ca să-s știa, în zil|ele luminatului Domn Io
vevod veletul 7259 (= 1751)».

Lăpușna.

Anticostar, Iași 1753. La început:

«Această carti, ce să chiamă pendicostar, s'au orân-
de măria sa Vodă, cu cheltuiala sfinției sale părinte-
mitropolitului Iacov și cu osteneala sfinției sale | părin-

* De lipsă de spațiu tipăresc numai puține «insemnări», din nenumăratele
cules de pe cărțile vechi din bisericile județului Lăpușna.

telui episcopului... (*rupt și lipit*) s'au dat pe la sate... (*rupt și lipit*) prețul câte 15 lei, pol, și cine ar stră... (*rupt*) să furi... (*rupt*) | eu cu poronca părintelui episcopului ot Huș. | Gavri... Monah ot Huș, le-am împărțit, let 7261 (= 1753) Ap(rilie) 9».

Cotu Morii.

Evanghelie, București 1750. La început, pe foi:
«Această sfântă și dumnezeiască evanghelie o am cumpărat | (*trecând două file*) drept opt lei, și cine a înstreina-o dela | sfânt(a) episcopii, să aibă părăș pe sfinții apostoli Petru și Pavel, let 7263 (= 1754) Oc(tomvrie) 20. | Inochentie Episcopul Hușului».

Drâsliceni.

Evanghelie, Iași 1762. Incepând de pe foaia 5, jos:
«Această evanghelie am dat-o și am dăruit-o | preotului Trohinu din Stețcani întru | pomenirea neamului meu și pentru pomenirea | mea, a unui păcătos, eu, Gheorghii Brașoveanu, din Iaș, | viind pi aici la moșiile mele Scurteștii... In zilele preluminatului Domnu Ioan | Grigorie Ioanu Voevod. L(et) 7270 (= 1761) Oct(omvrie) 20».

Volcineți.

Octoih, București 1774. Pe ultima pagină:
«Această sfântă carti s'au dat dila preosfin... (*lipit*) părintele mitropolit Chir Gavriil, dila Sfânta | (*lipit*)... (mi)tro-polii în Eși, și s'au dat drept 20 lei de pr(oto)... | popu Dumitrașcu ot Orhei, Mart 5 zile | (*rupt*) am scris vlet 7282 (= 1774)».

Scoreni.

Triod, București 1769. Jos, pe foi la început:
«Această | carte | (*rupt*) | — | este a bisericii | dela satul | Scoreni, | unde să prăznuște | hramul | sfântului Spiridon, | cumpărat de toți sătenii, pentru a lor | vecinică | pomenire, | în anul 1777: = ghenarie = 13 =. | Și pentru credință, | ca să nu aibă | nimine a o lua | dela această bi-serică, | am iscălit și eu | Aaron Ieromonah, | Iconomul Episcopii Hușului».

Roșcani.

Evanghelie, București 1775. Jos, pe foi la început:
«Această | sfântă | evanghelie | am cumpărat-o | eu,

De împreună cu Mihaila
zato daniel sfinții bis
pomenirea noastră și
sfinții bisericii iar nu
și o eu sau să o fure
tata și procurata lui

Triod Râmnic 1777

«Acest sfânt triod
am satul și dat în sfânta
1777 urmând
la...

V.

Căpâlna Râmnic 1777

«Această sfântă ca
București și am dat
urând-o să fie blăstă
Precurata Maică Predi
carii să putrească
rețezegată la let 7289

Evangelia Sfânta

«Această sfânta
de anul Dănceni în di
cruente episcopii
Constantin Dincă

Triod Râmnic 1777

«Acest sfânt triod
am preotului Gheo
pomenirea și erarea
la anul 1777
la...

Evangelia Sfânta

«Această sfânta
de anul 1777
la...

pt și lipit) s'au dat pe la sate... (*rupt*
5 lei, pol, și cine ar stră... (*rupt*) să
porunca părintelui episcopului ot Huș. |
s. le-am împărți, let 7261 (= 1753)

Cotu Morii.

cuvești 1750. La început, pe foi:
și dumnezeiască evanghelie o am
două file) drept opt lei, și cine a
(a) episcopii, să aibă părăș pe sfinții
, let 7263 (= 1754) Oc(tomvrie) 20. |
Hușului».

Drăslăceni.

i 1762. Incepând de pe foaia 5, jos:
nelie am dat-o și am dăruit-o | preotului
i întru | pomenirea neamului meu și
nea, a unui păcătos, eu, Gheorghii Bra-
tind pi aici la moșile mele Scurtești...
i Domnu Ioan | Grigorie Ioanu Voevod.
Oct(omvrie) 20».

Volcineți.

ti 1774. Pe ultima pagină:
carti s'au dat dila preosfin... (*lipit*)
nir Gavriil, dila Sfânta | (*lipit*)... (mi)tro-
drept 20 lei de pr(oto)... | popu Dumit-
t 5 zile | (*rupt*) am scris vlet 7282

Scoreni.

ti 1769. Jos, pe foi la început:
(*rupt*) | — | este a bisericii | dela
de să prăznuește | hramul | sfântului
de toți sătenii, pentru a lor | vecinică |
1777: = ghenarie = 13 =. | Și pentru
aibă | nimine a o lua | dela această bi-
și eu | Aaron Ieromonah, | Iconomul

Roșcani.

cuvești 1775. Jos, pe foi la început:
ă evanghelie | am cumpărat-o | eu,

ilie, împreună cu Mihalachi | din târgul Dorohoiului | și am
dat-o | danie | sfinții | biserici | din Roșcani, | ca să fie | spre
pomenirea | noastră | și a părinților noștri; | și noi am dat-o
sfinții | biserici: iar nu vreunui preutu. | Iar cine s'ar ispiti
să o ei, sau să o fure, | să fie blăstămat de Domnul Dum-
nezeu | și precurata lui Maică. | = Let 1777, Iunie 22».

Dolna.

Triod, Râmnic 1777. Jos pe foi:

«Acest sfânt triod este a satului Dolna, cumpărat | di
tot satul și dat în sfânta biserică | din Dolna, cu 18 lei, din
anul 1777» (*urmează blestemul grozav asupra celui ce
fura-o*).

Vărăreștii Vechi.

Cazanii, Râmnic 1748. Incepând de pe fila 17-ea jos:

«Această sfântă carti am cumpărat-o | eu preutul... ot
Boldurești | și am dat 12 lei; iar cini ar fura-o | sau ar
zagădui-o, să fie blăstămat | de Domnul Dumnezeu și de
Precurata | Maică Precista și de 318 Sfinți Părinți; herul,
petrile să putrezească, iar trupurile lor | să sti după morti
pedezlegate, la let 7288 (= 1780)».

Dănceni.

Penticostar, București 1768. Pe foi, la început:

«Această sfântă și numită carte este | cumpărată
ce satul Dănceni, în zilele | preosfinții sale părintelui Ino-
centie episcopul... | (*lipit*) mării sale preluminatului domn
Constantin Dimitrie Moruz Voevod | în domnia întâi».

Ciorăști.

Triod, Râmnic 1777. Pe ultima foaie:

«Acest sfânt triod l-au cumpărat sa|tul Ciorăștii pren
sina preutului Gheorghei să fii a | sfinței bisearici pentru
pomenirea și | ertarea celor ci s'au silit de l-au cumpărat,
anii dela Adam 7290 | 1782. Ierei preut Gheorghei, eu
Vas am scris».

Boțun.

Apostol, București 1784. Jos, pe foile dela început:

«Această sfântă carte ce s... (*rupt colțul*) | apostul
dat din porunca... | (*rupt*) (*rupt*) ...osfinții sale părin-
Chireu chir Iacov Episcop | Hușului la biserica la

satul Iurcenii | prin mâna noastră Thoma Proto... ot Lăpuşna, | la anul 1785, Iul(ie) 20, în în zilele | preînălţatului Domnu Alixandru | Ioan Mavrucordat voevod, Zamfira Domna».

Pereni.

Triod, Râmnic 1782. La început:

«Această sfântă carte ci să numeşte triod este | a sfintii biserici din satul Pereni unde să cinsteşte şi să prăznueste | hramul Sfintei Adormiri | a Presfintei Născătoarii | de Dumnezeu şi purure Fecioarii; | şi au cumpărat-o sătenii din | numitul sat cu cinsprezeci lei, pol | şi au dat-o la sfânta biserică, | să le fie pomană în veci. Şi eu | cucernicul între preuţi... | am fost ostenitor la strângere | acestor bani, la let 1785, Noem(vrie) 3».

Mileştii Mici.

15. *Penticostar, Bucureşti 1783. Incepând de pe verso foaiei 75-a se află o lungă însemnare, care arată numele sătenilor¹, cari au cumpărat cartea pentru biserica lor «în anul 1785, Noemvrie 24».*

Fundu Galbenii.

Evangelhie, Bucureşti 1775. La început pe foi:

«Această sfântă | Evangheli | esti cumpărată | din bani | di pi moşie | Pojoriniilor | şi bani de... | au dat Iftodi | Buciumaş | anumi şapte lei | şi un ort | şi niplinindu-şi | bani au purces iar Iftodi Buciumaş | pi la fraţi, | pi la oamini, | cini ci s'au îndurat. | Au dat Ioniţi | Zahari un leu, | Iftodi Buciumaş un zlot, | Andriu Buciumaş... lei, | Andriu Loghin un tiltă | şi au dat satul Bardării (*după o întreprere*): Şi această sfântă | ivangheli esti pomană biserici: Pojorănilor, | iar cine s'a afla, | si o furi | si fie | blestemat | di Domnul Dumnezeu | şi sf. părinţi | şi di sf. apostoli | şi di precurata Maică | şi de cei: tri suti optsprehce sfinţi părinţi | dila Nichie, 1785».

1. Multe din aceste însemnări, de pe cărţile bisericeşti româneşti, de dincoace de Prut, înşiră o mulţime de nume vechi, frumoase, româneşti, ale poporenilor, cari au luat parte la cumpărarea lor pentru bisericile din sate. Chiriadromion-ul (Bucureşti 1801), dela biserica din Volcineţ, pomeneşte 106 de cumpărători ai acelei cărţi, fiecare cât a dat. Tot aşa Evangelhia (Iaşi 1762) dela biserica din Recea, şi alte multe cărţi, au însemnări cu pomenirea numelor ale celor ce le-au cumpărat. Regret că nu pot tipări şi din astfel de însemnări, pe care le păstrez în materialul adunat.

a noastră Thoma Proto... ot Lă-
ul(ie) 20, în în zilele | preînălțatului
avrucordat voevod, Zamfira Domna».

Pereni.

82. La început:

te ci să numește triod este | a sfinții
i unde să cinstește și să prăznuiește
i | a Presfintei Născătoarii | de Dum-
rii; | și au cumpărat-o sătenii din |
zeci lei, pol | și au dat-o la sfânta
nană în veci. Și eu | cucernicul între-
nitor la strângere | acestor bani, la
».

Mileștii Mici.

București 1783. Incepând de pe verso
lungă însemnare, care arată numele
impărat cartea pentru biserica lor
urie 24».

Fundu Galbenii.

București 1775. La început pe foi:

Evangheli | esti cumpărată | din bani
nilor | și bani de... | au dat Iftodi |
ze lei | și un ort | și niplinindu-și |
odi Buciumaș | pi la frați, | pi la oa-
durat. | Au dat Ioniți | Zahari un leu,
zlot, | Andriu Buciumaș... lei, | Andriu
u dat satul Bardării (după o între-
fântă | ivangheli esti pomană biserici |
s'a afla, | si o furi | si fie | blestemat |
u | și sf. părinți | și di sf. apostoli | și di
le cei: tri suti optsprehce sfinți părinți

semnări, de pe cărțile bisericești românești, de dincoace
nume vechi, frumoase, românești, ale poporenilor, cari
lor pentru bisericile din sate. Chiriadromion-ul
a din Wolcineț, pomenește 106 de cumpărători ai acelei
asa Evanghelia (lași 1762) dela biserica din Recea, și
t cu pomenirea numelor ale celor ce le-au cumpărat.
= astfel de însemnări, pe care le păstrez în mate-

Găureni.

Evanghelie, Râmnic 1784. Pe verso foaiei 49:

«In numile Tatălui și al Fielui și al Sfântului | Duh,
Amin. Această sfântă evanghelie am cumpărat-o eu Vasile
Dorhanui... și-am dat-o pentru spăseni sufletului meu și
pentru a ficiorilor mei | preutului Antohi din Bereslogi, | pentru
ca să aibă a mă pomini. | 1786, luna lui Faruarii, 7 zile».

Suruceni.

Penticostar, București 1783. La început, pe foi:

«Această sfântă carte ci să numește | Penticostar au
cumpărat-o Dumnalui | Vătaful Casian Suriceanu, | ca să fie
la Biserica Dumisale, | în Suriceni, să fie vecinică | pome-
nirea Dumisale și părinților | Dumisale în veci, | și am cum-
părat-o cu drepti banii Dumisale | : 9 : lei = 1 zlot, | fiind
prețul cărții doisprezece lei. | Am mai lăsat și noi pentru
satul Dumisale | doi lei = 30 = bani, ca să fim și noi
pătaș(i) | la această vecinică pomenire, | la această sfântă
biserica, | care am și iscălit, Thoma 1787, mesăța apr(ilie) 7».

Fundu Galbenii.

Evanghelie, Râmnic 1784. La început pe foi:

«Această sfântă | și dumnezeiască | sfântă ivanghelie,
dat din poronca | preosfinții sale, | părintelui chir Iacov,
preot Hușului. | S'au dat la biserica | dila satul Galbena,
satul 1787 April 29, în zilele | preînălțatului Domnu țirii
Iacov. | Alixandru Ioan Ipsilant | Voevod, Ecaterina Domna,
prețul ivangheliei | 12 lei = 30 bani, | și l-am împărțit
care am făcut | început și îndemnare | lăcuiitorilor din
satul cu 50 bani, pentru pomenirea noastră | și tuturor
celor ce vor | face milă și ajutor. | La cartea aceasta |
dat și preutul Iosifu un leu. | Ierei Iosif din Galbena,
April 29».

Mileștii Mici.

Anthologhion, București 1766. Incepând de pe verso

se află o lungă însemnare, ce arată numele
cari au cumpărat cartea pentru biserica lor «în
August 7».

Ciutești.

București 1747. Pe foaia curată gălbuie dela

«Acest sfânt triod este a satului Ciuteștii pe a lor drepti

bani cumpărat cari au dat 20 lei pe dănsul. |Iară de s'ar ispiți oricini să-l înstreineze unul ca acela să fie sub blăstămul sfintii pravile ca | jefuitori de cele sfinti și am scris ca să-s | știe 1791. Ierei Apostol cari am fost la Șișcani».

Isaicani.

Evanghelie, București 1775. Jos pe foi:

«Această sfântă evanghelie am cumpărat(o) eu cu 14 lei, | adică patrusprezeci lei, și s'au dat la besă|rica ot Valea Trăisteni | unde esti hramu Adormirei pre sfintei Stăpâne noastre pentru pomenirea... | noastră, 1793».

Ialoveni.

Cazanii, Râmnic 1781. La început:

«Această sfântă carte ce să numește cetelnă o dau eu preotul Alexandru... Florești, Sfintei mănăstiri Dobrușa pentru pomenirea mea și a tot neamul, anul 1794, Iunie 8. Ierei Alexandru».

Șișcani.

Apostol, București 1784. La început:

«Acest sfânt apostol este cumpărat de jupănu | Savii și l-au dat la biserica, la satul | Bujorul, pentru sufletul lui și a părinților lui. | Și am scris eu, Apostol erei, 1794».

Pojoreni.

Anthologion, București 1766. Pe foile dela început, jos:

«Această carte ci să numești menei | o am dăruit eu la schitul dela Suruceni, | ținut Lăpușnii, unde să cinsteș și să prăznuiști | hramul sfântului mucenic Gheorghi, să fii | spre pomenire me ș-a soțului meu Eleana | și a neamului meu: 1795, Apr(ilie) 27. Gheorghi, protopop Huș».

Bujor.

Evanghelie, Râmnic 1794. Jos pe foi:

«Această sfântă ivanghelei este a jupănu | Savii | jefuitori care au dat 17 lei | și-au dat-o la biserica | la sat Bujorul, ținut Lăpușnii, | unde să cinstești și... (rupt) | sfintilor marilor voivozi Mihail și Gavriil. Iară cine s'ar ispiți o străineze | unul ca acela să fie neertat de mini și de Dumnezeu, că eu de voie me am dat | sfintii bisărice pentru sufletul meu | și a părinților mei și a soțului meu | Maș. Și am scris eu Apostol ierei. 1795, Mai 20».

am dat 20 lei pe dănsul. | Iară de s'ar
bineze unul ca acela să fie subț blă-
ca jefuitori de cele sfinti și am scris
rei Apostol cari am fost la Șișcani».

Isaicani.

urești 1775. Jos pe foi:
evanghelie am cumpărat(o) eu cu 14
ci lei, și s'au dat la besărica ot Valea
ramu Adormirei pre sfintei Stăpănei
nirea... | noastră, 1793».

Ialoveni.

c 1781. La început:
carte ce să numește cetelnă o dau eu
lorești, Sfintei mănăstiri Dobrușa pentru
tot neamul, anul 1794, Iunie 8. Iereu

Șișcani.

rești 1784. La început:
ostul este cumpărat de jupănu | Sava
a, la satul | Bujorul, pentru sufletul lui
i am scris eu, Apostol erei, 1794».

Pojoreni.

ucurești 1766. Pe foile dela început, jos:
ci să numești menei | o am dăruit eu
ceni, | ținut Lăpușnii, unde să cinstești
amul sfântului mucenic Gheorghii, ca
e me ș-a soțului meu Eleana | și a tot
5. Apr(ilie) 27. Gheorghii, protopop ot

Bujor.

imnic 1764. Jos pe foi:
a ivanghelei este a jupănu | Savii ne-
17 lei | și-au dat-o la biserica | la satul
știi, | unde să cinstești și... (rupt) | sfin-
i Mihail și Gavriil. Iară cine s'ar ispiti să
a acela să fie neertat de mini și de Dum-
oie me am dat | sfintii bisărice pentru
părinților mei și a soțului meu | Marii
ostol ierei. 1795, Mai 20».

Scoreni.

Liturghie, Iași 1794. Jos pe foi:

«Această sfântă carte: leturghie: am cumpărat-o | noi
amândoi, eu Zaharie Ciobanu, și eu Trohin | Talpă, | și am
dat-o pomană la sfânta | beserică, la sfântul prestol, ca să
de pomană nouă și părinților și a strămoșilor noștri, | si fie
pomenire; și am dat-o la beserică | Jora din mijloc. | Let
1796, Ghenar: 1: întâi. | Și am dat pi dănsa: 19 lei, bani».

Mireni.

Liturghie, Iași 1794. Incepând cu fila a doua, jos:

«Această sfântă leturghie s'au dat din po(2^v)ronca preo-
știi sale părintelui Iacov, | (3^r) mitropolitul, la satul Me-
știi, cumpărată | (3^v) de toți sătenii la besărica din sa(4^r)tul
să fie nestrămutată. Iar cine s'ar ispiti | (4^v) ca să o în-
bineze, să fii neertat de Dom(5^r)nul Dumnezău și de
băca precurată și de trii | (5^v) sute de sfinți părinți, dela
zborul Nechii. | (6^r) Chetrile, lemnile, herul să putrezască,
ar trui(6^v)trupurile aceluia să nu putrezască. Și s'au | (7^r) îm-
zări de mine la anul 1796, Dech(emvrie) 17» (Semnătura).

Cotu Morii.

Ceasoslov, Dubăsari 1794. La început pe foi:

«Să-s știe că acest ceaslov l-au dăruit părintele Venia-
episcopul Romanului | sfintii episcopii Hușului, | iar în-
pându-să ca să-l fure ceneva, sau să l rătăcească dila
biserica, să fie neertat di Hristos | și di toți sfintii și
și de mine păcătoșul... |... 1796».

Călărași.

*Triod, București 1798. Incepând de pe pagina unde
prefața:*

«Si să știe că acist triod | a satului: Bărăiacul iasti |
den sus, | ci să prăznu|ești hramul | ierarhul |
și s'au cumpărat de săteni, cine cât s'au îndurat,
1798. Oct(omvrie) 22. | Ierei Ștefan am scris» (ur-
înșirarea tuturor sătenilor, câte unu pe fie-
cu suma ce a dat-o).

Horodiștea.

*Liturghion, București 1786. Incepând de pe verso
jos:*

«Această sfântă carte, ci să numești minei, | ci este

intemeiată cu așezare la sfânta biserică | din satul Horodiște.
 esti a preușilor anume Ierei Vasilie și ierei Theodor Brat...
 (*rupt*) | pi drepti bani ai lor, adică 28 di lei. | Și cine s'ar
 ispiti a o fura, sau a diparta dela | sfânta biserică, să fie
 blestămat de Domnul Dumnezeu și de Precurata sa Maică
 | și de Sfinții lui Apostoli și de toți sfinții | și neertat în veci:
 amin. | In anii dela facirea lumii 7307, iar dela Hristos 1799,
 Ianuarie 2».

Incepând de pe verso foaiei a 15-ea, jos:

«Acestul minii l-am cumpărat | dila potropo|pul Dumi-
 trașcu | din ținutu | Orheilui. L-au | cumpăratu 24 di lei prețu
 | Vasilie din Părjălteni | și dacă a muri să rămâi ficiorilor,
 să n'aibă nime trabă | la acestul menii, | numa ficiori pop
 lui Vasili s'aibă | trabă, | că cari l-or lua, să fie subtu blă-
 stămu | celor șapte | soboară, ci l-a luau | s'aibă a merge i
 matca focului | unde nu vemi ne a domu și focu | și n
 să stânge, | în zile preinălțatu-Domnului | nostru Alisandra
 Voivodu | (*deasupra pe filă*): că am scris eu preutu Vasii
 nici horodișteni n'au trabă...»

Drăgușenii Vechi.

Liturghie, Sibii 1798. La început pe file:

«Această sfântă liturghie ci s'au dat | dela sfânta epis-
 copie den | ...cu prețul 17 lei, adecă cu șaptesprezece (lei)
 s'au dat la satul | Drăgușeni, ci au plătit-o cu drepti ban-
 lor, și este dreaptă a lor, ca să le fie spre vecinică pom-
 nire. 1802, | Vasile, prot. Lăpușna».

Bujor.

Penticostar, București 1800. Pe ultima pagină:

«Acest sfânt și Dumnezăiascu pindicostari iaste a
 săricei dela satul Bujor, | ținutu Lăpușnii, | cumpărat de s
 și au datu-o la sfânta | bisărică di aice, ca să fii slujitoar
 și | cene s'ar ispiti ca s-o instreaineze, unul | ca acela
 fii neiertat de Domnul Dumnezeu și de toți | sfinții, | 1803»

Măcărești.

Apostol, Râmnic 1794. Pe pagina dela sfârșitul preț:

«Acest apostol l-am cumpărat dila Stamati, dila
 preut Sirbu, | anumi Neculai, cu bani drepti ai mei in ..
 1804, Mart 16. | Ioan Dascal, Măcărești».

Molești.

*Penticostar, București 1800. Pe foaia îngălbe-
 dela început:*

la sfânta biserică | din satul Horodiște,
 ierei Vasilie și ierei Theodor Brat...
 ai ior, adică 28 di lei. | Și cine s'ar
 diparta dela | sfânta biserică, să fie
 Dumnezeu și de Precurata sa Maică
 stoli și de toți sfinții | și neertat în veci:
 irea lumii 7307, iar dela Hristos 1799,

verso foaei a 15-ea, jos:

am cumpărat | dila potropo|pul Dumii-
 heilui. L-au | cumpăratu 24 di lei prețu,
 și dacă a muri să rămâi ficiorilor, |
 la acestul menii, | numa ficiori popi
 a, că cari l-or lua, să fie subtu blă-
 boară, ci l-a luau | s'aibă a merge în
 nu vemi ne a domu și focu | și nu
 reinălțatu-Domnului | nostru Alisandru
pe filă): că am scris eu preutu Vasili,
 trabă...»

Drăgușenii Vechi.

1798. La început pe file:

liturghie ci s'au dat | dela sfânta epis-
 tul 17 lei, adecă cu șaptesprezece (lei).
 răgușeni, ci au plătit-o cu dreți bani
 a lor, ca să le fie spre vecinică pome-
 prot. Lăpușna».

Bujor.

București 1800. Pe ultima pagină:

Dumnezăiascu pindicostari iaste a bi-
 uor. ținutu Lăpușnii, | cumpărat de sat
 a bisărică di aice, ca să fii slujitoare
 ca s-o instreaineze, unul | ca acela să
 ul Dumnezeu și de toți | sfinții, | 1803».

Măcărești.

1794. Pe pagina dela sfârșitul prefeții:
 l-am cumpărat dila Stamati, dila u-
 i Neculai, cu bani dreți ai mei în ... lei.
 an Dascal, Măcărești».

Molești.

București 1800. Pe foaia îngălbeni:

«Această sfântă carte ce să numești | pnticostari esti
 cumpărată de feciorii | satului Molești pentru sfânta bisărică |
 și dată în sama preutului Vasăli. 1806, April 1».

Valea Trăisteni.

Psaltire, Brașov 1807. Incepând cu pagina 75-a, jos:

«Această psaltiri iaste | cumpărată | di căpitanu | Postică |
 en târgu Iașului, | dila porta mitropolitului, | la anu 1807=,
 lei 22; | și am dat: 13 = lei».

Bălăurești.

Penticostar, București 1800. Pe ultima pagină:

«Această carti ci să chiamă pnticostariu s'au cumpă | rat
 ctitorii din sat Bălăureștii, cu preț | 25 lei, adică două-
 zeci și cinci lei, ca să fii | la bisărica din sat Bălăurești, |
 pentru slujbili, ei, cari nimini din cei striini | nu are să-l în-
 treinezi di la această bisărică; și s'au cumpărat la anul
 1800: Deche (mvrie) 10: | și am scris eu cu zisa ctitorilor,
 Rodideal».

Sarata-Holban.

Anthologhion, Iași 1755 (vechiu, rupt). La sfârșit:

«Această sfântă carte ce să chiamă menii din poronca
 sale | a lui Vodă, și a sfinții sali părintelui mitropoli-
 tăntu dati pe la bisărici și a bisăricii să rămâi în vecu.
 să nu îndrăznească a o lua i nicidecum, nici pentru
 Domnească, | nici pentru poclon vlădicesc, nici pentru
 a preuților, | iar cari n'ar păză poronca și l-ar lua:
 cum poroncești mărie sa Vodă. Și aceaste cărți
 împărțat eu, sluga sfinții sali părint... (*lipit*) mitropoli-
 tăntu (*Semnătura*).

Sireți.

Manuscris, Iași 1813. Pe foaia dela început:

De vreme că cartea cea ce să numește cetealnă,
 zaniile | duminicilor, și ale sfinților, scrisă fiind de
 încredințată spre iconomisire cumnatului Simeon
 să o diae deapurare să se cetească la bisărică.
 văzind eu că iconomisirea lui pentru | dânsa nu
 fiind cartea închisă și ne dându-o la bisărică să
 iată că o iau, | de subt mâna lui, și o încre-
 conului | Ioan Ursu, ca să-i poarte de grijă precum
 cărți besearicești. Și pentru mai bună încredințarea,
 mea 1813 Oct(omvrie) 5. | Maxim Ieroshim(o-
 (o)vnic».

Mănăilești.

Psaltire, București 1806. Pe foile din urmă:

«Această psaltire este a monahului Lavrentie, cumpărată de sfinția sa | la sfântul munte, în vreme când au fost sfinția sa | pre acești locuri, drept șasprezeci lei, la 1816 August 6».

Puhoi.

Octoih, Buda 1811. Insemnarea de pe această carte spune că, Pavel Iorcul a cumpărat cartea cu cizăci și cinci lei «să fie a bisericii den satul Puhoiu», în anul 1817, Mart 10.

Grozești.

Strastnic, Blaj 1804. Pe verso filei albastre dela sfârșit:

«Această sfântă carti iaste a bisări|ci din satul Poiceștii¹ și cini s'ar ispiti si o furi, si fii blăstămat și niartat. | Și am scris eu... Zberoaia | la anul 1817 April».

Vadu-lui-Vodă.

Apostol, Râmnic 1794. Pe foaia dela sfârșit:

«Acestu apostul esti cumpărat | de dumnealui paharnic Petrachi Căzămîr² și l-au dat la bisărica ce | ari pe moșiea dumisali Vadu-lui-Vodă» (*Semnătura*).

Costuleni.

Anthologhion, Iași 1806. Jos pe file, la început:

«...cu slujba pe doisp...» (*colțul rupt*) (s'au cumpărat de preaos(fințitul) Mitropolit... (*colțul rupt*) | Veniamin și s'au dat la bisărica | s(fântului) Mucenic Dimitrie, de pesti Prut, | la satu Costuleni: 1821 Fev(ruarie) 26. Ioan E (*colțul rupt*). O însemnare întocmai are și Apostolul de la Blaj 181-

Frăsinești.

Evanghelie, Sibiu 1806. La sfârșitul înștiințării:

«Pentru cetania evangheliilor. | Această sfintă evanghelie s'au cumpărat de | Nichita sin Acăsinte ot satul Pociumbăuți...|... daruită mie preutului Costan|ten și fiilor s'au înaintea a toată...|... din satul Pociombeni ca si fie pomană

1. Satul Poicești, după cum spun bătrânii din Grozești, a existat pe vechi muri între Grozești și Zbîroaia și a dispărut din cauza inundațiilor Prutului. Că vechi dela biserica din Poicești se află și la biserica din Grozești și la cea din Zbîroaia.

2. Vedomostia pentru biserică pe anul 1829, din arhiva parohială, spune că biserica este zidită de spătarul Petrachi Cazamir, în anul 1820.

Mănailești.

iti 1806. Pe foile din urmă:

este a monahului | Lavrentie, cumpă-
sfântul munte, în vreme când au fost
locuri, drept șasprezeci lei, la 1816

Puhoi.

11. Insemnarea de pe această carte
cul a cumpărat cartea cu cinzeci și
ricii den satul Puhoiu», în anul 1817,

Grozești.

804. Pe verso filei albastre dela sfârșit:
carti iaste a bisări|ci din satul Poiceștii¹
furi, si fii blăstămat și niartat. | Și am
la anul 1817 April».

Vadu-lui-Vodă.

ic 1794. Pe foaia dela sfârșit:
esti cumpărat | de dumnealui paharnic
i l-au dat la bisărica ce | ari pe moșiea
dă» (Semnătura).

Costuleni.

Iași 1806. Jos pe file, la început:
doisp...» (colțul rupt) (s'au cumpărat)
itropolit... (colțul rupt) | Veniamin și s'au
ului) Mucenic Dimitrie, de pesti Prut, | la
21 Fev(ruarie) 26. Ioan E (colțul rupt).
mai are și Apostolul de la Blaj 1814.

Frăsinești.

ibiu 1806. La sfârșitul înștiințării:
ia evangheliilor. | Această sfintă evan-
a: de | Nichita sin Acăsinte ot satul Po-
ită mie preutului Costan|ten și fiilor și
din satul Pociombeni ca si fie pomană

Dumisale, robu | lui Dumnezeu, Nichita Acă|sinte, și a soțului
său Aneta, și fiilor săi. | 1822, Iunie 24».

Dănceni.

Evanghelie, Iași 1762. Jos pe foi:

«Această sfântă | ivanghelie | în cari sântu | cuprinsă |
covintili | Mântuitoriului | nostru Hristos, | pi care o au cum-
părat | dila părintili | Mihail din oraș Eșii, |... pi cari am dat
trepți banii mei | cinzeci lei, pi cari o am dat la sfânta |
Biserică din satul meu, Dănceni, | pentru pominierea noastră,
centru | cari rugăm pi toți preuții, cari vor cărmoi | poporul
acestui sat, ca să pominească | la sfântul jertfălnic. An(ul)
1823, August 12». (Semnătura).

Suruceni.

Chiriadromion, București 1801. La început, pe foi:

«Această carti, | ci să numești | tălcuire | ivangheliei, |
său cumpărat | dila un preut | Mihalachi, | ce au fost venit |
Eș, dila | sfânta Mitropolie, | (după o mică întrerupere):
vremea când s'au sculat cu bătăile grecei | asupra tuturor
ce... să ștei: anul: 1822. | Pi carti | s'au dat cincizeci lei, |
să acești bani | au dat voainzet și cinci lei | preut Afteni |
vainzet și cinci | i-am dat eu, | și s'au dat la biserica... |—|
Surceni, si ste nemișcat, la velet 1823, De(che)m(vrie)
Și am scris eu și | am iscălit».

Sociteni.

Evanghelie, Buda 1812. Jos pe foi:

«Această sfântă | ivangheli au cumpărat-o | numitul
Ciorăscu | cu preț 80 lei și au dat-o | la sfânta bi-
la sătul Săceteni, | ce să prăznuește cu hramul |
mai marilor | voivozi, pentru | sufletul lui și a pă-
săi, | ca să-s pomineasca în veci. | Iară cine să va
ca să o ei din numita | biserică, să nu fie iertat | de
Dumnezeu și de mini | și să fie subt blestem | și anafimizat
ciatră | ce nu putrezești. Anul 1824, April 18».

Isaicani.

Penticostar, București 1783. Incepând cu fila a
JOS:

«Această | carte | este | dreaptă | a dumisali | pameșcicu-
Stoian | Solomon, | cumpărată | dila preutul | Costan|din

1. Прѣщикъ = proprietar, moșier.

1. După cum spun bătrânii din Grozești, a existat pe ve-
foaia și a dispărut din cauza inundațiilor Prutului. Că-
loces: se află și la biserica din Grozești și la cea din
ru biserica pe anul 1829, din arhiva parohială, spune că
citaru: Petrachi Cazamir, în anul 1820.

satul | Pociumbeni | împreună (*cuvintele sunt lipite deasupra, dar la lumină se vede*): cu ivanghelii | să tristieriu | adică... | trii cărți, | și i-au dat | preutului | Costant | doi boi buni spri plata lor, | pi cari cărți | le-au dat dumealui, | pameșcicu, | la bisărica | ce din nou | au făcut-o | pe moșăia | dumisali, Isăicani, | ținut Orheiului, | spri împlinirea | a tot tacămul | di cărți | la pominita bisărică, la anul 1825 | Iunie 7 : zăli. | Și cini | a fura-u | aceasta, carte, de la pominita | în urmă | bisărică, | să fii | neertat | să blăstămat | de toț | sfințai | părinți | și di mini | păcătosul».

Triod, Blaj 1813. Jos pe foi:

«Această | carti | este | dreaptă | a dumisali | pameșcicului, | Stoian | Solomon, | cumpărată | dila dascalul | bătrănu | din satul Pociumbenii, ținut Hotinului, | și au dat dascalului doi gionceni, | pe cari | carti | au dat-o | la bisărica | ce din nou | au făcut-o dumealui pe moșăia | dumisali, Isăicani. | ținut Orheiului, | spri împlinirea | a tot tacămul | di cărți | la pominita | bisărică, | la anul 1825, | Iuni 7 : zăli. | Șă cari | a fura-o | aceasta carti | dela pominita | bisărică | să fii neertat și blăstămatu di toț | sfinții | părinți, | fiind dreaptă a dum...».

Brătuleni.

Apostol, Blaj 1814. Sus pe foi:

«Această sfântă carte ce să numește apostol iaste dreaptă a Dumisale Vasile Coroi, biv vel paharnic, | pe carea o au afierosit la bisărica din satul Dumisale (*cu altă cerneală*): Brătuleni (*iarăși cu cerneala dintâi*): ce iaste în ținut (*cu cerneala a doua*): Iașului (*cu cerneala dintâi*): la care să prăznuște hramul (*cu cerneala a doua*): sfințului Arhierarh și făcătoriu de minuni Nicolae | (*apoi pârșit la sfârșit urmează cerneala dintâi*): ca în veci să fie acolo nestrămutată spre a Dumisale, | și a tot neamului Dumisale, vecinică pomenire, carea | s'au cumpărat cu treizeci și șapte lei de mine cel mai... gios numit și iscălit... la lea 1827, Fev(ruarie) 22: în Iaș, Sofronie».

Altă însemnare de pe Evanghelia dela Sibiu, din anul 1806, scrisă tot așa cu două feluri de cerneală, sus pe foi, spune că această carte «s'au cumpărat cu patru truzăci și doi lei bani turcești» la aceiaș dată, 1827, Fev(ruarie) 22: în Iaș, Sofronie».

...eună (cuvintele sunt lipite deasupra,
... cu evangheliu | să tristieriu | adică...
...preutului | Costant | doi boi buni spri
...le-au dat dumealui, | pameșticu, | la
...făcut-o | pe moșăia | dumisali, Isăicani, |
...implinirea | a tot tacămul | di cărți |
...anul 1825 | Iunie 7 : zăli. | Și cini |
...e, de la pominita | în urmă | bisărică,
...lăstămat | de toț | sfințai | părinți | șă

3. Jos pe foi:

...este dreaptă | a dumisali | pameșci-
...n. | cumpărată | dila dascalul | bătrănu
...ii. ținut Hotinului, | și au dat dasca-
...e cari | carti | au dat-o | la bisărica | ce
...dumealui pe moșăia | dumisali, Isăicani,
...și implinirea | a tot tacămul | di cărți |
...la anul 1825, | Iuni 7 : zăli. | Șă cari
...rău | dela pominita | bisărică | să fii ne-
...și toț | sfinții | părinți, | fiind dreaptă a

Brătuleni.

14. Sus pe foi:

...carte ce să numește apostol iaste
...Vasile Coroi, biv vel paharnic, | pe
...la bisărica din satul Dumisale (cu altă
...iarăși cu cerneala dintâi): ce iaste
...a doua): Iașului (cu cerneala dintâi):
...e hramul (cu cerneala a doua): sfân-
...catoriu de minuni Nicolae | (apoi până
...cerneala dintâi): ca în veci să fie acolo
...Dumisale, | și a tot neamului Dumit-
...re, carea | s'au cumpărat cu treizăci
...cei mai... gios numit și iscălit... la leat
...2: în Iaș, Sofronie».

...e de pe Evanghelia dela Sibiu, dir
...at așa cu două feluri de cerneală, tot
...ă această carte «s'au cumpărat cu pa-
...ni turcești» la aceiaș dată, 1827, Fe-

...uarie 22, și, spre deosebire de cea a Apostolului, mai
...are adăogat: «Iar care s'ar | ispiti să o înstreineaze și să o
...are dela această biserică | să fie subt blesternul tuturor sfin-
...lor de la ceale | șapte soboară, Sofronie»¹.

Evanghelia, Mănăstirea Neamțu 1821. Sus pe foi:

«Anul 1832 luna Aprilie 12 zile. Această sfântă Evan-
...ghelie esti cumpărată di robul | lui Dumnezeu | Vasile Coroiu
...Stolnic, fiiul marilui Spatar Vasilii Coroiu, întru a doua |
...venire a me din Moldova, la Băsărabie, la moșia me Brātu-
...eni ținutu lui Chișinău; cari | sfântă evanghelia, am afiro-
...to, la sfântul lăcaș din pominitul satu, undi să prăznuești
...hramul Sfântului Ierarh Neculai. Și or cini va îndrăsni a
...tua, sau a o răpi dila Bisărică, să fii blăstămat di Sfinții
...Părinți și di Mântuitoriu nostru Isus | Hristos și de Precurata
...Maică. Dvoreaninul² Pomeștic Vasilii Coroiu».

Trușeni.

*Minee lunare (colecție complectă), Mănăstirea Neamțu
...1832. Insemnările de pe unele volume spun ca aceste
...carte s'au cumpărat de credincioși pentru biserica din
...Trușeni, în anul 1833, cu preț «5 carboave³, adică 47
...volumul.*

Nemțeni.

*Psaltire, Mănăstirea Neamțu 1817. (Incepe cu foaia
...Jos pe foi, la început:
...«...Și s'au dat sf. sa părintele | Neonil Arhimandrit și
...sf(intei) m(ânăstiri) Neamțul și Secului la biserica |
...satul Nemțenii, din Basarabia, unde | să prăznuește hra-
...s(ă)n(tului) Ioan Gură de aur, și cine va îndrăsni să-l
...înstreineze să fie supt neertat canon până ce | o va în-
...ste inapoi 1835».*

Drăgușenii Vechi.

*Triod, Iași 1747. Pe dosul scoarței din față:
...«Acest triod s'au legat di mini, | Stratonic monah, le-
...di cărți | a sf. mitropolii, și prețu | pentru legatul
...cărți | iaste 5 rubli—10—copeici. | 1839, Sept. 12 zile».*

¹ De amândouă aceste însemnări reiesă că mai jos numitul și iscălitul So-
...cumpărat la Iași, la acea dată, mai multe cărți pe cari a scris întâi în-
...isănd loc pentru sat, ținut și hramul bisericii pe cari le-a complectat
...pentru satele cari aparțineau lui Vasile Coroi, care, după cum spune pi-
...a fost fiul spătarului Vasile Coroi, care a construit biserica din Bră-
...1809.

² Дворянство = nobilime, aristocrație; дворянинъ = nobil.
³ Собоавă sau rublă.

Marinici.

Octoih, Mănăstirea Neamțu 1836. Jos pe foi:

«A|cea|sta | car|ti este | a | op | știi | sa|tu|lui | Mă|ri|ni|ciu,
| jăr|tvi|tă | bi|să|ri|cei | cu | hra|mul | Sfin|ților | mai | ma|ri|lor
| voi|vo|zi. | Și | ci|ni | să | va | is|pi|ti | ca | să | o | fu|ri | să
| fii | blă|stă|mat | de | noi | și | de | cei | 12 Apos|toli, evan|
ghie|liști, | cu | ba|ni | drepti | ... cu | șaptespre|zăci | car|
boave | ... 1840, Mai, 19 zile». |

Sociteni.

Penticostar, Mănăstirea Neamțu 1834. La început:

«Acest penticostar | l-am cumpărat cu preț doozăci
ruble | cu mazilu... | dimpreună cu soția mi lcatrina, | den
satul Mănăilești, | și este dat la biserica | den satul Săciteni,
| la anul 1840, | Noemvre 29 zile».

Valea Trăisteni.

Psaltire, Brașov 1807. Incepând cu pagina 165, jos:

«Această carte | ci să numești | Molițăvnic | este cum-
părată | de staroste¹ | Ioan Vasili | evici Samoilă, | dila preutul
| Căsanii din | satul Vărzărești, | cu preț | doisprăzăci lei, |
și s'au dat pentru poman(ă) | la Bisărica | din satul Valea
Trăisteni, | cu hramul | sfântii Adormiri, | la anul 1844,
April, 13 zile, | în fața preutului | Ioan Popescu».

Răzeni.

*Prohodul Domnului, manuscris după cel de Buzău
1836². Pe foaia dela sfârșit se află o însemnare cu litere
asemenea celor de tipar, cum e scrisă întreaga carte:*

«Această sfântă carte den cuvânt în cuvânt este pre-
scrisă de pe ce tiparnică de către dumnealui robul Dom-
nului otstavnoiul³ unter ofițer Cosma Petrov sân Lazebnâi
cu stăruința cuvioșiei sali, preotului de poporul satului Ră-
zării, Anastasii Ivanov Neagulov. La anul 1845, Aprelia 1 zili».

Novaci.

Octoih, Mănăstirea Neamțu 1836. Jos pe foi:

«Această | carte | ce | să numește | octoih, | iară elliniști
paraclitichi, | iaste | cumpărată | de pomeșcicul | și stăpân | mo-
șiei | Novacilor | nadvornâi | sovetnic⁴ și cavaler, Egor | Ma

1. Староста = primar.

2. Un astfel de Prohod, original, nu am găsit în nici-o biserică din jud. Lăpuș.

3. Отставка = demisiune, retragere; отставной = în retragere.

4. Надворный советникъ, consilier de curte (titlu civil, clasa a 7-a).

Marinici.

Neamțu 1836. Jos pe foi:
 este a opștii satului Mărișnicu,
 cu hramul Sfinților mai mariilor
 să va ispiți ca să ofulri să
 noi și de cei 12 Apostoli, evan-
 drepti ... cu șaptesprezăci car-
 19 zile».

Sociteni.

năstirea Neamțu 1834. La început:
 tar l-am cumpărat cu preț doozăci
 dimpreună cu soția mi Icatrina, den
 este dat la biserica den satul Săciteni,
 învire 29 zile».

Valea Trăisteni.

1807. Incepând cu pagina 165, jos:
 ci să numești Molităvnic este cum-
 loan Vasili evici Samoilă, dila preutul
 Vărzărești, cu preț doisprăzăci lei,
 oman(ă) la Bisărica din satul Valea
 nul sfântii Adormiri, la anul 1844,
 ața preutului Ioan Popescu».

Răzeni.

mului, manuscris după cel de Buzău
la sfârșit se află o însemnare cu litere
tipar, cum e scrisă întreaga carte:
 ă carte den cuvânt în cuvânt este pre-
 arnică de către dumnealui robul Dom-
 inter ofițer Cosma Petrov sânz Lazebnâi:
 ei sali, preotului de poporul satului Ră-
 v Neagulov. La anul 1845, Aprelia 1 zili».

Novaci.

stirea Neamțu 1836. Jos pe foi:
 e ce să numește octoih, iară elliniști
 cumpărată de pomeșcicul și stăpân mo-
 vornâi sovetnic și cavaler, Egor Mat-

veici Rășcan, pentru Bisearica Sfântului marile mucenic
 Gheorghe, ci iaste zidită de însuș Dumnealui, K. K.
 Egor Matveevici Rășcan, în anul 1846, și s'au sfințit
 acelaș an, în 23 zile, a lunii lui Aprel, întru care
 încredințaz eu, cel întâi păstor a aceștii mai sus numitei
 biserici. Preot Nicolai Ioanov Moșan. Am scris în sus
 dreapta mâna me».

Același proprietar a dăruit aceleași biserici Tipiconul
(Iași 1816), Didahiile sau cuvinte de învățătură (Iași 1837)
și minele lunare (colecție complectă), (Neamțu 1845-47)
ca și cum spun însemnările de pe acele cărți, în felul
de mai sus.

Buda.

Apostol, Iași 1835. Pe foaia de la sfârșit, în l. rusă:
 «Această carte, sfântul Apostol, e cumpărată pentru
 scăcalul din Buda, Ion al lui Matei Dumbravă, din Moldova
 peste Prut, de negustorul din Chișinău, Ilie al lui Alexei
 Antonov, iar după a lui rugăminte personală, s'a iscălit pentru
 neștiutor de carte, meșceaninul din Chișinău, Nichita
 Malnovschi, Anul 1848, ziua 21 Martie».

Ciuciuleni (bis. Sf. Gheorghe)

Apostol, Iași 1835. Jos pe foi:
 «Această carte numită faptele sfinților Apostoli esti a
 cumpărată dinpreună cu o evanghelie, plătit pe amân-
 aceste sfinte cărți, una sută patruzeci lei. Și dar spre
 aici am însămnat, anul una mie opt sute patruzeci
 luna Aprilie, în nou zili, în capitala Moldaviei, Eșii».
 (Scriitura).

Lozova.

Sujba sf. muc. Modest, Mănăstirea Neamțu 1848.
copertă:
 «S'au dăruit de cătră Dum(nealui) Dvoreaninul Con-
 Baltaga în anul 1851, August în 3 zile».

Ciuciuleni (biserica Sf. Gheorghe).

Apostol, Iași 1835. După două însemnări dela în-
armează a treia:
 «Această sfântă carti, ci să numește faptili sfinților A-
 esti cumpărată cu preț zăci ruble argint di cătră
 dintru acest sat Ciuciuleni, Vasilii și Stefan Con-
 Pojoga. Și s'au jertfit pintru ertarea păcatelor lor |

Мещанинъ = burghez.

mod. original, nu am găsit în nici-o biserică din jud. Lăpușna
 năstirea, retragere; отставной = în retragere.
 Мещанинъ, consilier de curte (titlu civil, clasa a 7-a).

și a tot neamului lor bisericii Sfântului Ierarh Nicolai din satul Ciuciulenii, la anul 1851, Noemvri 10 zili».

Ciorăști.

Minee lunare (colecție completă), Mănăstirea Neamțu 1845-47. Insemnările de pe mai multe volume spun că mineele au fost cumpărate de preotul Constantin Triboi soția lui Zamfira, sora Eutimia și fiu Pangrati, plătinu pe fiecare volum câte 7 ruble cincizeci copeici argint, în anul 1854, Aprilie 5 zile.

Valea Trăisteni.

Apostol, Mănăstirea Neamțu 1851. Incepând de pe verso foaiei 53-a, jos :

«Această sfântă carte ci si numești | Apostol este | cum părată de mine, | de Ioan Stefanov Chistruga den satul | Mărdăcăuții, ținutul | Hotenului. | Și prețu lui | patru carboave și jumătate. Și l-am | încredințat bisăricii | Sfentei Adormirii | Maicii Domnului den | satul Valea Trăisteni | pentru ertarea păcatelor | mele și a părinților mei. | Anul 1854, Mai 28 zile. Ioan Stefanov Chistruga».

Ialoveni.

Slujba sf. muc. Modest, Mănăstirea Neamțu 1847. La început :

«Dăruită de dvoreaninul Constantin Baltaga: 1854, Octomvrie 14 zile.

Răzeni.

Minee lunare (colecție completă), Mănăstirea Neamțu 1845-47. Pe fila întâia albă a mineiului lunii lui Ianuarie în l. rusă :

«Aceste minee în număr de 12 exemplare aparțin numărul cărților bisericii Sf. Mihail din satul Rezeni. Sunt cumpărate cu banii jertfiți de diferite persoane, după sruința parohului bisericii, preotului Anastasie Neaga, în anul 1856, cu prețul fiecare exemplar câte treisprezece ruble argint».

La început pe filele mineiului lunii lui Dechemvrie
«Acest mineiu este den | numărul celor douăsprezece luni, | cumpărate den | orașul Iașului, de piste graniță. Preț fieșticari carti, ține, | câte 13 ruble argint. Preste s'au plătit | una sută cinzeci și șase ru(ble) | 156 ru(ble) argint | plătite în bani de pi la dătătorii de bună voi, | la anul 1857».

Bisericii Sfântului Ierarh Nicolai din
anul 1851, Noemvri 10 zile».

Ciorăști.

(colecție completă), Mănăstirea Neamțu
de pe mai multe volume spun că
scrise de preotul Constantin Trițoi,
sora Eutimia și fiu Pangrati, plătită
7 ruble cincizeci copeici argint, în
zile.

Valea Trăisteni.

Cartea Neamțu 1851. Incepând de pe

scrie ci și numești | Apostol este | cum-
în Stefanov Chistruga den satul | Măn-
stului. | Și prețu lui | patru carboave și |
lințat bisăricii | Sfintei Adormirii | Maicii
Valea Trăisteni | pentru ertarea păca-
lor mei. | Anul 1854, Mai 28 zile. |
2».

Ialoveni.

Modest, Mănăstirea Neamțu 1848.

aninul Constantin Baltaga: 1854, Oc-

Răzeni.

(colecție completă), Mănăstirea Neamțu
albă a mineiului lunii lui Ianuarie

număr de 12 exemplare aparțin la
Bisericii Sf. Mihail din satul Rezeni. Sunt
scrise de diferite persoane, după stă-
rea preotului Anastasie Neaga, în anul
1856. Exemplar câte treisprezece ruble

de mineiului lunii lui Dechemvrie.
Cartea den | numărul celor douăsprezece
orașul Iașului, de piste graniță, | cu
preț, câte 13 ruble argint. Preste tot
preț și șase ru(ble) | 156 ru(ble) argint.
Iatătorii de bună voi, | la anul 1856».

Cătăleni.

Psaltire, București 1854. Jos pe foi:

«1858, August 15. | Această | psaltire | este | dreaptă | a.
cumpărată | di pîsti granița | Prutului, | cu preț | de 18
Vasilii Dimitr...».

Călărași.

Ceasoslov, Dubăsari 1794. Pe verso foaiei dela început
rusă:

«Această carte e dăruită în semn de amintire de dia-
conul satului Scoreni, Cosma Staveran, studentului Semi-
nariului Central Moldovenesc, Nicolae al lui Sava D-lui Bal-
anul 1859, ziua 14 Septemvrie».

Cotu Morii.

Psaltire, Iași 1835. Incepând cu pagina dela care
se începe psalmul I, jos:

«Această psaltire este a sfintii Bisărici Sfântului | Mu-
șă Trifon din satul Cotu Morii | și este plătită di Ioan Vasi-
Baciu și soția lui... | Domnica și fiul lor Constantin, spre
amintire, | și anumi cu ci preț s'au cumpărat, on galbăn,
câte trii zeci și șapți lei 37, | spre ținerea di minte, la
anul 1861, luna lui Mai 21 zile».

Sadova.

Proloage (colecție completă în 4 tomuri), Mănăstirea
Neamțu 1854-55.

Însemnările de pe două tomuri spun că fiecare carte
a fost cumpărată cu 10 ruble argint de soția răposatului sub-
diacon Feodot Melciugov, Parascheva Constantinovna, pen-
tru Biserica din satul Sadova, în anul 1866, Mai în 11 zile.

Răzeni.

Prolog (Tomul III), Mănăstirea Neamțu 1855. Jos
la început:

«Această carte | este de numărul | cărților | Bisăricii |
din satul Voivoz | den satul | Răzării | agonesătă | pren-
țușă | Preutului | dela această Bisărică | Anastasii Nea-
gă | și împreună | cu dânsa să mai află încă | trei surori a.
câte de toate | să află patru | Proloagi | și sânt toate
scrise de | aceștii | Bisărici | pen stăru(n)ța | tot aceluiaș
preot. Această însemnare | scrisă la anul 1872 | Fevruarii
Preot Anastasii Neaga».

Mereșeni.

Ceasoslov, Mănăstirea Neamțu 1833. Jos pe foi:

«Acest ceaslov să afierosește bisăricii | din târgul Hușii
cu hramul = sfinții | vovezi, și cine o va înstreina să fie
neertat până o va întoarce | la numita Bisărică. | 1872
Aug(ust) 9».

Lozova.

Triod, Mănăstirea Neamțu 1847. Jos pe foi în l. rusă:

Acest triod e dăruit în anul 1880, Aprilie 1, bisericii
Sf. Nicolae din Lozova, guvernământul Basarabiei, jud. Chișinău,
de preotul Zamfir al lui Gheorghe Baltaga, fiul răposatului preot
din Lozova. Gheorghe Baltaga, pentru pomenirea lor și a tot neamul
lor. Părintele Zamfir Baltaga s'a sfârșit în anul 1880, în luna
Martie, având dela naștere 69 ani, în orașul Iași, principalul
Moldovei».

Trușeni.

Ceasoslov, Mănăstirea Neamțu 1874. Pe foia de început, în l. rusă:

«Acest ceaslov moldovenesc e cumpărat din orașul Chișinău de la mocani în anul 1894, ziua 14 August, de cântărețul satului Trușeni, Zaharia al lui Gheorghe Calestru și de locuitorii satului acestuia Gheorghe al lui Ilie Mădă și Dimitrie al lui Gheorghe Grozavu, pentru jertfirea lui biserica Sf. Arhanghel Mihail a satului Trușeni, cercul I, jud. Chișinău, cu prețul douăsprezece ruble argint, pentru pomenirea și iertarea păcatelor a robilor lui Dumnezeu, și a fletelor ce s'au prestăvit de la noi, părinți, frați, surori a neamurilor noastre după trup, și a tuturor dreptslăvitorilor caștini, deasemenea pentru sănătatea și mântuirea și lăsar păcatelor a robilor lui Dumnezeu mai sus pomeniți cu cop și neamurile lor. A scris în semn de amintire cântărețul sfințit în stihar, al satului Trușeni, Zaharia al lui Gheorghe Calestru».

Milești Mici.

Ceasoslov, Mănăstirea Neamțu 1874. Pe fila de început, cu litere ca de tipar:

«Aceasta sfântă carte s'au cumpărat de mine în rub(le) din sfânta Monastire Noao Neamțul și o dăruesc sericii | Sfântului Ierarh Nicolae, în satul Milești, spre venică po | menire. Și cine o va înstreina, dintru această sfântă biserică, | ori prin ce felu de chip: acela în veci să răz...

Mereșeni.

Mănăstirea Neamțu 1833. Jos pe foi:
să afierosește bisăricii | din târgul Hușii,
voevozi, și cine o va înstreina să fie
întoarce | la numita Bisărică. | 1872.

Lozova.

Mănăstirea Neamțu 1847. Jos pe foi în l. rusă:
ăruit în anul 1880, Aprilie 1, bisericii
va, guvernământul Basarabiei, jud. Chi-
șinău, Zărnîc al lui Gheorghe Baltaga, fiul ră-
dăușilor, Lozova, Gheorghe Baltaga, pentru po-
neamul lor. Părintele Zamfir Baltaga
1880, în luna Martie, având dela naștere
și, principalul Moldovei».

Trușeni.

Mănăstirea Neamțu 1874. Pe foia dela

moldovenesc e cumpărat din orașul
ani în anul 1894, ziua 14 August, de
rușeni, Zaharia al lui Gheorghe Calestru
lui acestuia Gheorghe al lui Ilie Mădă
Gheorghe Grozavu, pentru jertfirea lui în
nel Mihail a satului Trușeni, cercul I, jud.
douăsprezece ruble argint, pentru po-
păcatelor a robilor lui Dumnezeu, su-
tăvrit de la noi, părinți, frați, surori a ne-
pă trup, și a tuturor dreptslăvitorilor cre-
pentru sănătatea și mântuirea și lăsare
lui Dumnezeu mai sus pomeniți cu cop
scris în semn de amintire cântărețul
satului Trușeni, Zaharia al lui Gheorgh

Milești Mici.

Mănăstirea Neamțu 1874. Pe fila dela
de tipar:

ca carte s'au cumpărat de mine în
Monastire Noao Neamțul și o dăruesc
Ierarh Nicolae, în satul Milești, spre vec
cine o va înstreina, dintru această sfânt
ce felu de chip: acela în veci să rămă

ne | ertat canon și neblagoslovenia prea Curatei Maicii
Dumnezeu și a sfântului Ierarh Nicolae. Smeritul Monah
născut, din sfânta Monastire Noaa Neamțul. 28 Fevruarie,
Eu, mai nainte numitul, sint născut întru acest sat,
la a lui Mihail Armaș, și din Maica me Elena, din sfântul
Mărez am fost numit cu numele Evthimie și la această sfântă
săcifică, încă la punerea temeliei, dam ajutoriu».

Pânășești.

Apostol, Mănăstirea Neamțu 1851. Pe verso foaiei
la început, în l. rusă: « =prețul 15 ruble argint. Cartea
Apostol aparține bisericii Sf. Varvara a satului Pă-
nășești, jud. Chișinău, guvernământul Basarabiei, anul 1897,
la 29 August. E procurată prin jertfirile enoriașilor, de
iubitori, a acestei sfinte biserici».

Cojușna.

Ceasoslov, Mănăstirea Neamțu 1874. La început, în

«Ceaslovul bisericii Sf. Gheorghe, cercul I, jud. Chi-
șinău, al satului Cojușna, guvernământul Basarabiei, eparhia
Cojușnaului, e cumpărat în anul 1898, dela un Român ar-
de cântărețul Pavel al lui Ioan Mădan. V. Silvestrovici».

Gene lunare (colecție complectă), Mănăstirea Neamțu
Toate 12 volume au la început câte o însem-
l. rusă care arată numele și pronumele credin-
cari au contribuit la cumpărarea fiecărui volum,
1900, cum și nume de vii și de morți pentru po-
la rugăciuni. Insemnarea de pe Mineiul lunii lui
stăpune mai mult și anume:

«această carte e procurată pentru biserica Sf. Gheorghe
Cojușna, cercul 1-iu, jud. Chișinău, Eparhia Chi-
șinău de cântărețul acelei (biserici), Pavel al lui Ioan
anul 1900, care a ajutat la procurarea celorlalte
Gene lunare, pentru biserica arătată, cumpărate cu 180
România. Pentru sănătatea...» urmează nume de
pentru pomenire la rugăciuni.

Costești.

Gene lunare (colecție complectă), Mănăstirea Neamțu
Insemnările pe cari le au unele volume spun
s'au cumpărat «în vremea preuției, părin-
Baltaga, la anul 1903, Ianuarie în 9 zile»,

și arată pe poporâni cari anume au contribuit la cumpărarea lor.

Ruseștii Noi.

Minee lunare (colecție completă), Mănăstirea Neamț 1831.

Fiecare volum are la început următoarea însemnare în l. rusă:

«Această carte «minei», dar al preacinstului părinte Arhimandrit al mănăstirii românești Sinaia, Nifon, se jertfește de mine la biserica Sf. Mihail a satului Ruseștii Noi în amintire. Anul 1903, Noemvre 20. (Drept) Preot Vasile Gobjilă».

Puhoi.

Ceasoslov, Mănăstirea Neamțu 1835. Insemnarea în l. rusă spune că acest ceaslov a fost cumpărat în anul 1905, cu mijloacele enoriașelor a căror bărbați au fost luați la războiul cu Japonia și arată numele și promisiunile mele fiecăreia.

Isaicani.

Octoih, Chișinău 1862. Pe fila albă dela început, litere latine:

«Acesta «octoih» este drept | a lui Vasilie Vasilie Movilean | cumpărat cu prețul treizeci de lei | (30 lei) ca este drept din Iași, anul 1907, | Iunie 5 zile».

Résumé.

Considéré du point de vue géographique le département de Lăpușna comprend presque toute la région „Codru“ (des Forêts), au-delà du Prout. Au point de vue historique il touche, dans ses limites actuelles, au territoire de Lăpușna connu de vieille date.

En 1928 nous avons parcouru les villages et les églises de ce département et nous avons cueilli une riche moisson de renseignements et d'inscriptions concernant les livres liturgiques en langue roumaine qui ont passé le Prout pendant le temps de l'occupation russe. Nous publions ici quelques uns de ces documents.

Toutes les églises de ce département possèdent des livres liturgiques imprimés en langue roumaine. Avant cela l'on ne commençait à imprimer à Kichinău aussi des livres liturgiques en langue roumaine et même après, toutes les

și cari anume au contribuit la cum-

Ruseștii Noi.

(lecție completă), Mănăstirea Neamțu

are la început următoarea însemnare

«minei», dar al preacinstului părinte
stirei românești Sinaia, Nifon, se jert-
erica Sf. Mihail a satului Ruseștii Noi,
1903, Noemvre 20. (Drept) Preot Vasile

Puhoi.

Mănăstirea Neamțu 1835. Insemnarea în
cest ceaslov a fost cumpărat în anul
enoriașelor a căror bărbați au fost
Japonia și arată numele și pronu-

Isaicani.

1862. Pe fila albă dela început, cu

este drept | a lui Vasilie Vasilieva
cu prețul treizeci de lei | (30 lei) care
anul 1907, | Iunie 5 zile».

Résumé.

point de vue géographique le départe-
comprend presque toute la région de
ts) au-delà du Prout. Au point de vue
dans ses limites actuelles, au territoire
de vieille date.

avons parcouru les villages et les églises
et nous avons cueilli une riche moisson
et d'inscriptions concernant les livres li-
e roumaine qui ont passé le Prout a
ion russe. Nous publions ici quelques un-

ises de ce département possèdent de
nprimés en langue roumaine. Avant qu
t a imprimer à Kichinău aussi des livre
e roumaine et même après, toutes livre

liturgiques nécessaires au service divin public ou privé, ve-
naient, en quantité suffisante, des imprimeries situées en
deçà du Prout.

La plupart des livres liturgiques appartenant aux églises
qui figurent dans l'index, à la date indiquée plus haut, ren-
ferment des inscriptions très variées. Ces annotations nous
renseignent directement sur la thèse soutenue dans cette
étude, puisqu'elles confirment la pénétration en Bessarabie
vers le XVIII-e siècle, des livres liturgiques roumains; il y en
a beaucoup qui indiquent la date de l'acquisition des livres
et leur origine et qui rappellent que certains d'entre eux
ont pénétré dans les églises de Bessarabie, peu de temps
après la date de leur publication. De même un grand nombre
d'inscriptions nous révèlent avec quelle ardeur le peuple
comme le clergé recherchaient ces livres dont la posses-
sion désirée était le prix de maintes difficultés et de longs
efforts.

Les livres liturgiques rédigés en langue roumaine, ont
eu un rôle important dans la vie religieuse comme dans la
vie intellectuelle de la Bessarabie au XIX-e siècle, et cela
grâce aux imprimeries ecclésiastiques de Bucarest, de Bu-
xăreni, de Râmnicou-Vâlci (Valachie), d'Iassy, du monastère
de Neamtz (Moldavie), de Sibiu et de Blaj (Transylvanie)
qui fournissaient les livres qu'on n'avait pas encore impri-
més à Kichinău. D'ailleurs, même à l'époque où la typo-
graphie de Kichinău commence à imprimer des livres litur-
giques en langue roumaine, elle ne fait que rééditer les
livres liturgiques parus antérieurement en Valachie et en
Moldavie.

Il y a une preuve manifeste de l'emploi constant en
Bessarabie au XIX-e siècle de ces livres liturgiques rou-
mains venus de Moldavie et de Valachie: c'est le mauvais
état dans lequel ils se trouvent à l'heure actuelle; cette détériora-
tion est due qu'à un long et continuel usage.

La table indicative des églises où se trouvaient ces
livres en 1928, le grand nombre des unes et des autres,
les inscriptions qui y figurent, etc. sont autant de garants
de la véracité de nos affirmations.

CRONICA INTERNĂ

— *I. P. S. Patriarh Miron în mijlocul cercetașilor.* În ziua de 2 Februarie a. c., cu prilejul adunării comandanților cercetașilor I. P. S. Patriarh a binevoit să ia contact de aproape cu această organizație, care se ocupă cu educația fizică și morală a tineretului. În cuvântarea pe care I. P. S. Sa a ținut-o cu acest prilej (cf. *Apostolul*, XI (1934) p. 33-35) a fixat și programul de lucru cu cercetașii: dezvoltarea armonică trupească și sufletească; un optimism de viață sănătoasă și mulțumită; apărarea patriei prin deprinderile căpătate în exercițiile fizice; deprinderea cu ordinea și disciplina, ce oferă un ajutor prețios școlii; deprinderea cu disciplină morală și lucrările în aer liber, ce oferă familiei posibilitatea educației morale a copiilor; dezvoltarea activă și conștientă a vieții colective și voluntare; și «mai presus de toate *cercetășia este și trebuie să fie socotită ca o oaste activă a credinței și a bisericii*..... iată, adaugă I. P. S. Sa, ce m'a atras pe mine—Patriarhul țării—să solicit onoarea de a sta astăzi în fruntea acestor sute de comandanți ai cercetașilor».

— *I. P. S. Patriarh elogiază memoria regelui Albert al Belgiei.* În ziua de 20 Februarie a. c., Senatul a ținut o ședință comemorativă pentru elogierea memoriei defunctului rege Albert al Belgiei. Cu acest prilej I. P. S. Patriarh în numele bisericii ortodoxe române a făcut panegiricul defunctului rege, arătându-i meritele și calitățile personale cât și legăturile de suferință și de biruință, care au legat reciproc țările și popoarele noastre în marele războiu.

INVESTITURA P. P. S. S. EPISCOPI NIFON AL HUȘILOR ȘI VASILE AL CARANSEBEȘULUI.

Vineri 9 Martie 1934, la ora 12, a avut loc la Palatul Regal din București, în prezența M. S. Regelui, ceremonia investiturii Prea Sfințitului Nifon Criveanu, episcop al Hușilor și a Prea Sfințitului dr. Vasile Lăzărescu, episcop al Caransebeșului.

La ora 11,45, P. S. episcop al Hușului și P. S. episcop al Caransebeșului, însoțiți de către I. P. S. Patriarh al României; I. P. S. mitropolit al Moldovei și Sucevei; I. P. S. mitropolit al Ardealului și cu I. P. S. mitropolit al Basarabiei, au fost conduși în trăsuri regale, escortate de un escadron de cavalerie, cu ceremonialul obișnuit, dela Sf. Patriarhie la Palatul Regal, unde au fost primiți de către d. prefect al Palatului, iar apoi au fost conduși în salonul de primire de către marele maestru de ceremonii al Curții și adjutanții regali.

La ora 12, Maiestatea Sa Regele a intrat în sala de ceremonie unde se aflau așezați:

ICA INTERNĂ

Miron în mijlocul cercetașilor. În prilejul adunării comandanților cerce-binevoit să ia contact de aproape cu ocupă cu educația fizică și morală a tîne I. P. S. Sa a ținut-o cu acest prilej 33-35; a fixat și programul de lucru cu ică trupească și sufletească; un optimism imită: apărarea patriei prin deprinderile deprinderea cu ordinea și disciplina, ce ei; deprinderea cu disciplină morală și ră familiei posibilitatea educației morale a și conștientă a vieții colective și volun-te cercetășia este și trebuie să fie so-credinței și a bisericii..... iată, adaogă mine—Patriarhul țării—să solicit onoarea acestor sute de comandanți ai cercetașilor». *elogiază memoria regelui Albert al* ruarie a. c., Senatul a ținut o ședință co-a memoriei defunctului rege Albert al I. S. Patriarh în numele bisericii ortodoxe defunctului rege, arătându-i meritele și ca-turile de suferință și de biruință, care au arele noastre în marele războiu.

S. EPISCOPI NIFON AL HUȘILOR ȘI AL CARANSEBEȘULUI.

La ora 12, a avut loc la Palatul Regal M. S. Regelui, ceremonia investiturii Prea-episcop al Hușilor și a Prea Sfințitului dr. Nifon Caransebeșului. Prea-episcop al Hușilor și P. S. episcop al Caran-I. P. S. Patriarh al României; I. P. S. mi-rovei; I. P. S. mitropolit al Ardealului și cu abiei, au fost conduși în trăsuri regale, es-cavalerie, cu ceremonialul obișnuit, dela-egal, unde au fost primiți de către d. prefect-ist conduși în salonul de primire de către nții al Curții și adjutanții regali. La Sa Regele a intrat în sala de ceremonie-

La dreapta;

I. P. S. S. Patriarhul României cu înaltul cler, președintele con-siliului de miniștri, președinții Corpurilor legiuitoare, miniștrii, subse-cretarii de stat, senatorii și deputații, Inalta Curte de casație și justiție, președintele-președinte al consiliului legislativ, Inalta Curte de conturi, preșe-dintele Academiei Române, Rectorul Universității București, secretarul general al Ministerului Cultelor, directorul general al Cultelor;

Iar la stânga;

Mareșalii României și generalii inspectori generali de armată. Casa M. S. Regelui a luat loc înapoia Suveranului pe estradă.

Îndată, după intrarea în sală a M. S. Regelui, marele maestru de ceremonii al Curții, cu 2 adjutanți regali au introdus pe P. S. Nifon Criveanu, episcop al Hușilor și pe P. S. dr. Vasile Lăzărescu, episcop al Caransebeșului, îmbrăcați în mantia episcopală.

D. ministru al Cultelor a citit diploma de investire a înalților prelați, iar Maiestatea Sa Regele a încredințat nouilor episcopi căr-jele episcopale.

După ce M. S. Regele a înmănat cărjele episcopale, P. S. Nifon episcopul Hușilor întâiu și apoi P. S. Vasile episcopul Caran-sebeșului au rostit câte o cuvântare, al căror cuprins se găsește în întregime în M. O. No. 61, miercuri 14 Martie 1934, p. 1602—1604, în cotidienele din ziua de 10 Martie a. c., precum și în revistele eparhiilor respective.

Amândoror P. P. S. S. episcopi le-a răpuns M. S. Regele cu următoarea cuvântare, pe care o republicăm și noi aci în întregime după M. O.;

„Prea Sfinți Părinți,

„După zile de doliu pentru biserica noastră românească, prici-nuite de pierderea a doi vrednici erarhi, acum a sosit cea de ve-ședie, căci turmele văduvite de păstori au primit prin investitura de-astăzi conducătorii îndreptățiți.

„Grea și frumoasă sarcină vi s'a încredințat Prea Sfințiilor Voa-ștre, și încredințându-vă cărjile păstorești, inima Mea s'a bucurat și sufletul Meu s'a înălțat, știind că veți pleca în două colțuri opuse ale țării, să chivernisiți cu vrednicie frumoasele voastre eparhii.

„M'am bucurat, Suveran care am grija de bunul mers al țării Mele, dar, M'am bucurat și ca fiu credincios al bisericii strămoșești.

„De când Hristos a clădit, cu sângele său răscumpărător al pă-ștelor, biserica sa, faptul de a fi păstorul unei turme de credincioși, e fost o sarcină plină de griji și de bucurii. În zilele de azi, când credința este bătută de atâtea valuri ale nebuliei, păstorul trebuie să a-be mult mai multă grijă și mult mai puține bucurii.

„Viața de acuma, mai puțin contemplativă, mai intensă, mai plină de grijile lumești ce le întâlnim în fiecare clipă, face ca rolul episcopilor să fie covârșitor de puțin.

„Parabola semănătorului, azi mai mult ca oricând stă vie—voi „nu sunteți acum numai semănătorii, dar sunteți și grădinarii, care, „lângă sămânță trebuie să pregătiți și pământul cel bun. Astăzi, înainte „de a ieși la semănat, trebuie să pregătiți ogorul. Deci, munca de „arhipăstor este mult îngreunată față de aceea a începuturilor bisericii.

„Dar tocmai, fiindcă ogorul e mai sterp decât altădată și să- „mânța găsește mai puțin pământ roditor, necesitatea cuvântului Mân- „tutorului, deci misiunea voastră de conducători ai turmei creștine, „se face mai tare simțită.

„Voi sunteți pionii vieții românești acolo unde Domnul a hă- „răzit să puteți desfășura activitatea Prea Sfinților Voastre.

„Trecutul vostru, de oameni pricepuți în ale culturii, este cea „mai sigură cheazăie că veți fi la înălțimea misiunii cu care ați fost „binecuvântați de Cel de sus.

„Cum știți, biserica are de luptat cu nesfârșiți dușmani. Ca „ostași ai credinței aveți să duceți o luptă de zi la zi, de oră la oră, „pentru biruința binelui.

„Azi, când învățătura a pătruns mai adânc în masele popo- „rului — învățătura pricepută adesea pe dos, de mulți — voi aveți „adevăratul și frumosul rol de luminători și de îndrumători ai poporului.

„Biserica lui Hristos și în deosebi a noastră, ca ortodoxă, este „o biserică îngăduitoare, o biserică a bunătății, a milei și a păcii.

„Păstorii acestei biserici trebuie să facă dintr'însa un lucru viu „Credința nu stă oblojită numai în cele patru ziduri ale bisericii, ci „în deosebi și în sufletul fiecăruia. Aveți grija acestor suflete, dor- „toare de pace, doritoare de bine.

„Trebuie să arătați cât de vie trebuie să răsune în inima fiecă- „ruia puterea mântuitoare a credinței. Poporul nostru, care atâtea „veacuri a confundat noțiunea de patrie cu aceea a credinței, va pri- „cepe ușor cât reazăm poate găsi în religiozitatea cu adânci pătru- „deri în ființa fiecăruia. Voi sunteți îndrumătorii de fiecă clipă și prin „exemplul vostru, prin felul cum veți conduce parohiile eparhiile „voastre, veți măsura rezultatul care mănă de o adâncă credință „de o adevărată iubire creștinească, nu poate fi decât bun.

„În noua voastră demnitate să aveți înaintea minții, înțelepte „cuvinte ale apostolului Pavel, către Corintieni: „Toate limbile om- „nești și îngerești de le-aș vorbi, dacă nu am dragoste, m'am fă- „aramă sunătoare sau chimbă gălăgios. Și dar, proorocesc, dar „aș avea și tainele toate le-aș cunoaște, și orice știință, și de „avea credință atât de multă să mut munții din loc: dacă nu „dragoste, nimic nu sunt“.

„Această dragoste este temelia pe care stă clădită biserica „Hristos. Aceasta este deci și temelia pe care trebuie să se realizeze „și misiunea voastră.

„Credința strămoșească, ca să devie din nou adevărat mân- „toare, ca să devie sprijinul de toate zilele ale poporului nostru „trebuie să depășească zidurile bisericilor clădite de om, să pătrun- „dă în cele mai trufașe palate ca și în cele mai umile colibe, și, ac- „tând „să se cuibărească puternic, în acea biserică clădită de Dumnezeu „în inima oamenilor.

ului, azi mai mult ca oricând stă vie—voi emanătorii, dar sunteți și grădinarii, care, pregătiți și pământul cel bun. Astăzi, înainte de a săpă, să pregătiți ogorul. Deci, munca de sunată față de aceea a începuturilor bisericii. Ogorul e mai sterp decât altădată și săpământ roditor, necesitatea cuvântului Mân-voastră de conducători ai turmei creștine,

ieții: românești acolo unde Domnul a hă-activitatea Prea Sfinților Voastre.

oameni pricepuți în ale culturii, este cea reți fi la înălțimea misiunii cu care ați fost sus.

are de luptat cu nesfârșiți dușmani. Ca să duceți o luptă de zi la zi, de oră la oră,

a a pătruns mai adânc în masele popo-ută adesea pe dos, de mulți—voi aveți. l de luminători și de îndrumători ai poporului. s și în deosebi a noastră, ca ortodoxă, este o biserică a bunătații, a milei și a păcii. erici trebuie să facă dintr'nsa un lucru viu. numai în cele patru ziduri ale bisericii, ci fiecăruia. Aveți grija acestor suflete, dori-de bine.

cât de vie trebuie să răsune în inima fiecă-re a credinței. Poporul nostru, care atâtea iunea de patrie cu aceea a credinței, va prioate găsi în religiozitatea cu adânci pătrun-Voi sunteți îndrumătorii de fiecare clipă și prin felul cum veți conduce parohiile eparhiilor zultatul care mănă de o adâncă credință și reștinească, nu poate fi decât bun.

lemnitate să aveți înaintea minții, înțeleptele Pavel, către Corintieni: „Toate limbile ome-aș vorbi, dacă nu am dragoste, m'am făcut chimbă galăgios. Și dar, proorocesc, dacă e le-aș cunoaște, și orișice știință, și de aș multă să mut munții din loc: dacă nu am t“.

este temelia pe care stă clădită biserica lui dec: și temelia pe care trebuie să se reazime

rească, ca să devie din nou adevărat mântui-prințul de toate zilele ale poporului nostru, zidurile bisericilor clădite de om, să pătrună late ca și în cele mai umile colibe, și, acolo, eric în acea biserică clădită de Dumnezeu:

„Motorul ce trebuie pus în mișcare de slujbașii Domnului, este numai acea „dragoste“ de care vorbește marele apostol.

„Pe lângă formele de exteriorizare, atât de frumos și de adânci a sfinței noastre biserici ortodoxe, trebuie printr'un apostolat de fiece pă, să cucerim cetatea interioară a fiecărui individ. Când voi și slujitorii altarului, pe care îi veți îndruma, vor reuși pe deplin în această operă, atunci vom putea fi mândri că am reușit să câștigăm pentru Stăpânul nostru de sus o victorie definitivă asupra păcatelor vremurilor.

„Cu cât preoții vor cuceri astfel sufletul fiecărei parohii, cu atât vom vedea răspândindu-se pe întinderea României, lumina strălucitoare a bucuriei, lumina orbitoare a binelui.

„Prea Sfinte Nifon, episcop al Hușilor,

„Frumoasă și plină de glorie este eparhia în care Te-am întărit ca episcop. Frumoase și luminate fețe ale bisericii noastre au constituit acest scaun. Deci, pentru Prea Sfinția Ta, este o pildă pe care trebuie s'o urmezi cu sfințenie și cu râvnă. Marii înaintași pot să poată, pentru unii o povară, dar pentru Sfinția Ta, toți sunt un răspuns îndemn spre muncă și spre desăvârșită îndeplinire a datoriei.

„Fețe luminate, ca marele Dosofteu, vestit prin psaltirea sa, Veniamin Costache, acel luptător pentru ridicarea culturii neamului și în sfârșit, a răposatului întru Domnul, Iacob, al cărui urmaș ești Prea Sfinția Ta.

„Frumoasă figură a bisericii noastre a fost acest blând și încercat de ani, vlădică.

„Lucrările lui, care au făcut ca să fie ales membru de onoare al Academiei, înfățișează așa de frumos trecutul ținuturilor bărlădene, și lucrarea lui de licență. „Sclavia și creștinismul“, sunt opere care fac cinste oricărui om. Episcopul Iacob Antonovici a fost una din acele figuri cu care biserica românească se poate fâli, el aparține frumoasei tradiții a arhierilor de altă dată, care au întărit țara, au îndrumat cultura și au făcut fală patriei.

„Astăzi, Prea Sfinția Ta ești chemat să ocupi acest strălucit scaun episcopal.

„Cu o îndelungată experiență, fiind preot de mir, având o viață de viață chiar în capitala țării, ai putut să cunoști de aproape sbuciu-rea de fiecare zi al vieții de astăzi.

„Ai putut astfel să cunoști urășeniile și frumusețile ei, durerile și bucuriile ei, ai făcut astfel școala de care are nevoie un arhipăstor să pătrună în suflete, să priceapă „omul“, să aplice în toate împrejurările „dragostea“, pe care părintele bisericii, Pavel, o învăța Corintienilor.

„Ai cunoscut și lumea largă prin studiile ce le-ai făcut la Mont-parnasse și la Paris, ai trăit pe alte țărâmurii, ai putut să culegi cunoștințe pe care singură călătoria le poate învăța.

„Prin lucrările ce ai publicat „Despre Fericire“, „Calea Vieții“ și „Educația unui copil“, ți-ai dat prinosul culturii, prinos atât de necesar azi, când ești chemat să păstorești suflete.

„Toate acestea fac ca acei ce te-au ales să aibă ochii ațintiți asupra activității ce o vei desfășura.

„Sunt fericit ca, la episcopia pe la care a trecut și un Melchi-
„sedec, să am un om de cultură, care va putea astfel să ajute la
„răspândirea și întărirea culturii românești în ținutul Hușilor.

Prea Sfinte Vasile, episcop al Caransebeșului,

„Devii astăzi arhipăstorul Banatului, ținut frumos de Români,
„zdraveni, muncitori, cari râvnesc la o vieță mai bună.

„Te urci pe scaunul unei episcopii care în 1864 a fost înființată
„pentru apărarea bisericii naționale românești.

„Până în ziua fericită a Unirii, la voi, cei de dincolo de munți,
„biserica era națiunea. Imprejurul ei se agita orice manifestație națio-
„nală, precum și orice mișcare de cultură românească. Deci, o fru-
„moasă și sănătoasă tradiție, care îți va ușura munca ce ai îndeplinit.

„Biserica a fost centrul cultural al vieții românești, și e bine
„ca ea să rămâie tot astfel.

„Ai avut înaintași de seamă; Ioan Popescu, primul episcop,
„originar din Vălenii de Munte, dintr'un element premergător al Unirii,
„care timp de 24 ani a păstorit și întărit episcopia.

„Nicolae Popea, ucenicul marelui Șaguna care, pentru lucrările
„sale asupra istoriei bisericii din Transilvania, a fost ales membru al
„Academiei Române.

„I-a urmat Miron Cristea, actualul și primul Patriarh al bisericii
„noastre naționale.

„Și în sfârșit, acela care fu chemat a-l urma, Iosif Bădescu,
„care a avut fericirea de a fi primul arhipăstor al Caransebeșului în
„România întregită.

„Astăzi am plăcere de a te întări în acest scaun episcopal,
„creat cum am văzut, pentru păstrarea puterii noastre naționale.

„Prea Sfinția Ta, prin studiile ce le-ai făcut la Timișoara, ca
„și în străinătate, prin timpul ce l-ai petrecut profesând la Academia
„dela Sibiu și Oradea Mare, prin publicațiile ce le ai făcut, ești în
„deosebi pregătit pentru nobila misiune ce ți s'a încredințat.

„Cunoști viața noastră bisericească, cunoști tineretul pe care a
„de zile l-ai pregătit pentru chemarea bisericească. Și noi știm, că
„feciore de țaran, ai fost crescut acasă în frica lui Dumnezeu și
„iubirea de neam. Urmaș sufletesc al lui Șaguna, nu pot decât să-
„doresc să calci în toate pe urma acestui mare român și mare
„drumător.

„Prin cultura ce ai dobândit-o, ești chemat să dezvolti puterea
„intelectuală a românismului, operă la care biserica națională trebuie
„să-și dea cu prisosință obolul său.

Prea Sfinți Părinți,

„Credința voastră, înțelepciunea și cultura ce ați dobândit-o
„decursul vremurilor, să vă fie călăuza cea mai sigură întru încre-
„darea apostolatului ce vi s'a încredințat. În lupta ce trebuie dusă
„pe care vreau s'o duc pentru întărirea bisericii ortodoxe națio-
„românești, voi sunteți doi pioni pe care vreau să Mă reazăm
„toată puterea.

episcopia pe la care a trecut și un Melchicultură, care va putea astfel să ajute la mături românești în ținutul Hușilor.

le. episcop al Caransebeșului,

storul Banatului, ținut frumos de Români, răvnesc la o vieță mai bună.

unei episcopii care în 1864 a fost înființată naționale românești.

ă a Unirii, la voi, cei de dincolo de munți, prejurul ei se agita orice manifestație națioșcare de cultură românească. Deci, o fructe, care îți va ușura munca ce ai îndeplinit. ntrul cultural al vieții românești, și e bine el.

de seamă; Ioan Popescu, primul episcop, unte, dintr'un element premergător al Unirii, răstorit și întărit episcopia.

nicul marelui Șaguna care, pentru lucrările icii din Transilvania, a fost ales membru al

ristea, actualul și primul Patriarh al bisericii

a care fu chemat a-l urma, Iosif Bădescu, a fi primul arhipăstor al Caransebeșului în

de a te întări în acest scaun episcopal, ntru păstrarea puterii noastre naționale.

în studiile ce le-ai făcut la Timișoara, câmpul ce l-ai petrecut profesând la Academile

Mare, prin publicațiile ce le ai făcut, ești în obila misiune ce ți s'a încredințat.

ră bisericească, cunoști tineretul pe care anu aru chemarea bisericească. Și noi știm, că crescut acasă în frica lui Dumnezeu și în suielesc al lui Șaguna, nu pot decât să-ți pe urma acestui mare român și mare în-

dobândit-o, ești chemat să desvolți puterea lui. operă la care biserica națională trebuie obolul său.

inți Părinți,

ntelepciunea și cultura ce ați dobândit-o în vă fie călăuza cea mai sigură întru îndepli s'a încredințat. În lupta ce trebuie dusă și pentru întărirea bisericii ortodoxe naționale doi pioni pe care vreau să Mă reazăm cu

„Vreau să știu că biserica, prin slujitorii ei, vibrează, că este vie. Să fie pătrunzătoare de suflete, îndrumătoare pe calea sfântă a credinei, a credinței, a românismului.

„Așa dar cum în trecut împrejurul bisericii roia toată viața națională, astăzi biserica trebuie să sprijine tot ce este progres, tot ce ajută la întărirea și propășirea patriei. Ea nu trebuie să rămâie închisă în ea însăși, ea trebuie să pătrundă în viață, unde are de jucat mare rol de frâu moral, de îndrumător al credinței.

„Credința și biserica nu sunt noțiuni din trecut, nu sunt incompatibile cu progresul și știința, ele sunt necesități ale vieții în orice oră, sunt sprijinitori ai progresului sănătos, sunt auxiliari ai științei. Nu există nicio deosebire între cele ce citim în Biblie și cele ce ne învață știința. Totul este să pricepi ce citești în acea neîntrecută carte a vieții.

„Pornind mâine în eparhiile voastre, plecați cu convingerea că, deci pe tronul țării, și deci în capul bisericii, aveți un credincios al bisericii, un convins al învățaturii Mântuitorului, care în calea voastră să va urmări cu drag și care dorește din tot sufletul să aibă alătura de El pe toți acei cari vor să muncească pentru întărirea și strălucirea bisericii noastre naționale.

„Precum magii, cari au pornit să se închine la ieslea lui Hristos, au fost călăuziți de o stea strălucitoare, așa și Prea Sfințiile Voastre, să fiți călăuziți în greaua voastră misiune, de o stea în care strălucesc cuvintele: credință-dragoste“.

După aceasta M. S. Regele a convorbit cu înalții prelați, cu membrii guvernului, iar la 12,50, M. S. Regele s'a retras după care prelați au fost reconduși la Patriarhie, cu același ceremonial și la sosire.

— *Instalare de episcopi.* În ziua de duminică 12 Martie 1934, a avut loc la Huși instalarea în scaunul episcopal a P. S. Episcopului. La ceremonia instalării au participat afară de autoritățile locale, Dr. C. Angelescu ministrul Cultelor și Instrucțiunii, C. Popescu-Teșești subsecretar de stat la același departament și C. Măgură subsecretar de stat la departamentul Agriculturii. Un delegat al I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei a citat „gramata“ arhiepiscopală de instalare în scaun.

De asemenea în ziua de duminică 15 Aprilie a. c., a fost instalarea în scaunul episcopal a P. S. episcop Vasile al Caransebeșului. Un delegat al ministeriului Cultelor și unul al I. P. S. Mitropolit al Ardealului au reprezentat autoritățile respective.

CRONICA EXTERNĂ

I.

BISERICA ORTODOXĂ.

ANTIOHIA.

— *Alegerea mitropolitului Libanului.* Biserica Antiohiei este frământată în ultimul timp de încurcăturile ivite cu prilejul completării scaunului vacant al mitropolii Libanului. După cum se știe, prin restabilirea păcii în sânul bisericii antiohiene, erau vacante patru mitropolii și anume: Laodicheia, Avranitei, Liban și Tripolis. Primele două au fost completate. Patriarhul a pășit apoi și la completarea celei de a treia. Potrivit tradiției, eparhia arată prin cler și aleșii poporului trei candidați, dintre care Sinodul la care nu ia parte patriarhul, alege pe unul. Aceste formalități se aduc la îndeplinire de exarhul patriarhal. În cazul de față lupta de alegere s'a dat cu înviersunare între doi candidați: Zaharia fost mitropolit al Avranitei și arhimandritul Pavel locțiitor de mitropolit al Libanului. Rezultatul votului în ordinea majorității a fost următorul: arhim. Pavel, fostul mitropolit Zaharia și arhim. Isaia. Actul a fost înaintat apoi patriarhului care, potrivit obiceiului bisericii antiohiene, a înștiințat pe arhierii sinodali ca să facă alegerea convenită în persoana unuia din candidații propuși. Dar când fu vorba să se adune voturile de alegere ale arhierilor din numeroasele eparhii, s'a pornit o mulțime de proteste din eparhia Libanului aducându-se la cunoștința neregulele săvârșite în desemnarea candidaților. Greutatea protestelor a împiedicat încercările patriarhului de a porunci urmarea alegerii. Sinodul a fost închis, fără să ia vreo hotărâre definitivă. Voturile arhierilor însă erau în majoritate pentru fostul mitropolit Zaharia. Atunci lumea s'a împărțit în două tabere fiecare făcând demersuri pentru alegerea candidatului susținut.

Cei din tabăra mitropolitului Zaharia pun în față neregulele săvârșite în timpul alegerii, iar ceilalți spun că întrucât termenul de contestație a trecut, fără ca să se facă vreo întâmpinare în această privință, urmează să se producă alegerea sinodului.

Patriarhul având în vedere pe deoparte canonicitatea protestelor pentru mitropolitul Zaharia, iar pe de alta ținând seamă și de mare număr de reclamații amenințătoare a amânat limpezirea situației în care când nu i s'ar fi dat vreo atenție. Cu toate acestea n'a încetat să îngrijească de împăcarea lucrurilor. Dar părerile erau întru totul împănitoare și perseverente. S'au făcut atunci noi demersuri în vederea berile candidaților care se războiau. Lămurirea însă n'a fost cu intenția din care pricină patriarhul s'a văzut nevoit să anuleze alegerea și să hotărască altele noi. Dar partea majorității alcătuită din

CRONICA EXTERNĂ

I.

Biserica Ortodoxă.

ANTIOHIA.

...iului Libanului. Biserica Antiohiei este
... de încurcăturile ivite cu prilejul completării
...lii Libanului. După cum se știe, prin re-
...sericii antiohiene, erau vacante patru mi-
...e, Avranitei, Liban și Tripolis. Primele
...Patriarhul a pășit apoi și la completarea celei
...i, eparhia arată prin cîr și aleșii poporului
...Sinodul la care nu ia parte patriarhul, alege
...se aduc la îndeplinire de exarhul patriarhal.
...alegere s'a dat cu învișunare între doi
...itropolit al Avranitei și arhimandritul Pavel
...banului. Rezultatul votului în ordinea ma-
...arhim. Pavel, fostul mitropolit Zaharia și
...inaintat apoi patriarhului care, potrivit obi-
...a înștiințat pe arhierii sinodali ca să facă
...ana unuia din candidații propuși. Dar când
...urile de alegere ale arhierilor din nume-
...o mulțime de proteste din eparhia Libanului,
...neregulele săvârșite în desemnarea candi-
...or a împiedicat încercările patriarhului de a
...Sinodul a fost închis, fără să ia vreo ho-
...arhierilor însă erau în majoritate pentru
...Atunci lumea s'a împărțit în două tabere,
...pentru alegerea candidatului susținut.
...opolitului Zaharia pun în față neregulile să-
...iar ceilalți spun că întrucît termenul de con-
...să se facă vreo întâmpinare în această pri-
...ducă alegerea sinodului.
...vedere pe deoparte canonicitatea protestelor
...a, iar pe de altă tînând seamă și de marele
...ntă care a amânat limpezirea situației în cazul
...atenție. Cu toate acestea n'a încetat să se
...lucruilor. Dar păreri erau întru totul pre-
...ente. S'au făcut atunci noi demersuri în ta-
...războiului. Lămurirea însă n'a fost cu pu-
...arhului s'a văzut nevoit să anuleze alegerile
...Dar partea majorității alcătuită din cinci

...rierei a adresat patriarhului o scrisoare prin care declară valabil actul
...de alegere a mitropolitului Zaharia în scaunul Libanului și cer deci
...recunoașterea lui de către patriarh.

Dezlegarea acestei grele încurcături nu se poate face decât prin
...trunțarea creștinească a celor doi candidați pe care se sprijină ta-
...berile. Arhimandritul Pavel este tânăr și poate să nădăjduiască că
...va folosi slujba sa și în altă eparhie. Dar și mitropolitul Zaharia a
...treput de mult pragul a 25 ani în treapta arhierescă. Priceperea sa
...poate fi de folos bisericii și dintr'alt loc arhieresc, fie chiar în con-
...ducerea centrală unde patriarhul are nevoie de încercarea slujbii sale,
...doi sunt destule lucruri de seamă cu care să se ocupe. Iar aceasta
...pentru faptul că desfășurarea celei din urmă crize patriarhale a dat
...trurilor dureroase învățăminte și amare încercări prin urîta desbinare.
...Πάτριος, XXXV (1934), 7.

G. I. M.

BULGARIA.

— *Publicații pentru educația religioasă a poporului.* Frăția
...preoțească din orașul Plovdiv (Filipopole), reședință mitropolitană,
...face să apară de patru ani o foarte frumoasă revistă religioasă. E
...scosă lunar în 16 pagini mari, pe hârtie velină, cu coperte minunat
...ustrate și cu două sau patru pagini rezervate exclusiv dărilor de
...seamă și programelor de muncă ce se desfășoară metodic în cadrele
...acestei frății preoțești, — un fel de filială de-a noastră pe lângă
...Asociația generală a preoților. Revista se numește „Братско Слово“
...Cuvînt frățesc) și se vinde cu cinci leva un exemplar. Abonamentul
...anual e de 50 leve, ceea ce pentru formatul și conținutul revistei e un
...sacrificiu. Avem în față numerele : 1, 2, 3 și 4 (Septembrie, Octombrie,
...Noembrie și Decembrie 1933) din anul al IV-lea. Ele cuprind articole
...cazionale, poezii, schițe, nuvele și foarte multe și bine alese traduceri
...în rusește, franțuzește, englezește și nemțește, toate cu caracter
...religios — instructiv și moral. Fiecare pagină aproape are și două sau
...trei vignete ori clișee, făcând revista excepțional de atractivă, mai
...ales că ea se adresează tineretului.

Tot în legătură cu această revistă și direct sub auspiciile sfinte
...mitropolii a Plovdivului, apare o altă publicațiune, populară, intitulată
...„Християнче“ (*Creștinașul*, ca să redăm numai sensul cuvîntului, fiindcă
...a noi e neîntrebuințat). Apare în opt pagini, formatul revistei noastre,
...e cuprinde articole mici, calde, înțelese de toată lumea dela sate;
...legende, poezii, schițe, cîntece religioase și precepte evanghelice. Și
...are vignete și clișee numeroase și atractive și se adresează numai
...preoților, pentru a căror educație creștină biserica bulgară nu socotește
...un sacrificiu prea mare și imposibil.

Dintr'o succintă dare de seamă a revistei „Bratsko Slovo“ aflăm
...că revista aceasta „Християнче“, care e în al treilea an de apariție,
...se împărește astăzi în 65.000 exemplare, fiind împrăștiată în toată țara
...și avînd concursul tuturor celorlalte eparhii.

— *Editarea sfinților Părinți în limba bulgară.* In cel de-al
...trezezecelea congres al său, Uniunea preoților din Bulgaria a luat,
...prezente altele, și hotărîrea de a pune la îndemîna, atît a laicilor cît

și a clericilor, toate operele sfinților Părinți. Hotărîrea aceasta a fost aprobată unanim și de sfântul sinod. Cu redactarea bibliotecii „Operele sfinților Părinți“ a fost însărcinat d. profesor Hristu Ghiaurov, propunător al disciplinei dogmatice dela facultatea de teologie din Sofia. Vor apare anual două volume, cari vor cuprinde întotdeauna 20 coale de tipar. Lucrarea se săvârșește prin abonamente obligatorii (80 leva pe an) și va începe cu Sf. Ioan Gură de Aur, viața și activitatea sa, scrisă de profesorul A. P. Lopuhin. Fondul care se va strînge, va servi—o parte—la acoperirea cheltuielilor necesitate de editarea operelor celorlalți sfinți Părinți, iar altă parte la fondul „Casa Clerului“. (Пастырско Дѣло, Sofia, Anul XIII, Nr. 3, 1934). Pr. P. Ang.

— *Uniunea ortodoxă a femeilor bulgare.* Luni 19 Martie a. c., a luat ființă la Sofia „Uniunea ortodoxă a femeilor bulgare“ în urma vizitei pe care d-na Alexandrina Cantacuzino, președinte „Societății ortodoxe a femeilor române“ a făcut-o mitropolitului Sofiei, I. P. S. Ștefan. În scrisoarea pe care mitropolitul Sofiei a trimis-o, la 16 Martie, I. P. Sfântului Patriarh Miron, anunță că, după ce d-na Alexandrina Cantacuzino i-a vorbit pe larg despre scopul venirii sale în capitala Bulgariei, a convocat în palatul său metropolitan o mare întrunire la care a luat parte mai mult de 80 de doamne dintre cele mai de frunte din Sofia. Și după ce d-na Cantacuzino a expus scopul, organizația și roadele societății condusă de d-sa, s'a căzut de acord, în urma discuțiilor urmate, să se înființeze și în Bulgaria o asemenea societate. Fapt care s'a și realizat în ziua de 19 Martie și pentru reușită cărui mitropolitul Sofiei a cerut blagoslovenia Patriarhului nostru. Iar I. P. S. Patriarh i-a răspuns cu următoarea telegramă: „Cu plăcere trimit binecuvântările mele părintești distinselor doamne bulgare cu ocazia constituirii lor în societatea femeilor ortodoxe bulgare, dorindu-le succes deplin întru educația ficelor bulgare în duhul pravoslavniciei credințe a strămoșilor lor, contribuind la reînvierea slavei ortodoxismului popoarelor din aceste părți ale Europei“. † T. S

CЕHO-SLOVACIA.

— *Mișcarea ortodoxă în Rusia Subcarpatică.* Православная Карпатская Русь (Rusia Carpatică Ortodoxă) comunică despre mișcarea ortodoxă ce tot crește în Rusia subcarpatică și anume:

Mișcarea ortodoxă în cercul Irșava crește în fiecare zi. În Irșava însăși numărul credincioșilor se adaugă cu fiecare săptămână. Ortodocșii deja au casa lor de rugăciune și au procurat un clopot. În fiecare duminică și sărbătoare se săvârșesc slujbe lui Dumnezeu.

În satul Sobatin, aproape de Irșava, la 9 Ianuarie a. c., s'a săvârșit sfințirea crucii pe locul dăruit de Ana Leșciov. Slujba dumnezeiască a săvârșit-o parohul enoriei Ilinița, preotul Begarie. După slujbă toți au trecut la Ortodoxie. (Слово, Nr. 14 (225), Varșovia, 1934 (IV), p. 3 și Гласник, 1934, p. 96-97).

COREEA.

Ieromonahul Pavel, misionarul Coreei scrie în „Правосл. Карп Русь“: „Nu de mult am ajuns să am o mare bucurie: eu singur am

inților Părinți. Hotărîrea aceasta a fost în sinod. Cu redactarea bibliotecii „Operile Sfântului d. profesor Hristu Ghiaurov, profesor la facultatea de teologie din Sofia”, care vor cuprinde întotdeauna 20 coale este prin abonamente obligatorii (80 leva Ioan Gură de Aur, viața și activitatea sa, opuhin. Fondul care se va strînge, va acoperi necesitatea de editarea operelor altă parte la fondul „Casa Clerului”. (Cronica XIII, Nr. 3, 1934). Pr. P. Ang.

La femeilor bulgare. Luni 19 Martie „Uniunea ortodoxă a femeilor bulgare” în Alexandrina Cantacuzino, președinte „Sofiană” a făcut-o mitropolitului Sofiei, I.P.S. care mitropolitul Sofiei a trimis-o, la 16 Martie Miron, anunțând că, după ce d-na vorbit pe larg despre scopul venirii sale în palatul său metropolitan a mare e mai mult de 80 de doamne dintre cele după ce d-na Cantacuzino a expus scopul, a fost condusă de d-sa, s'a căzut de acord, să se înființeze și în Bulgaria o asemenea organizație realizat în ziua de 19 Martie și pentru care a cerut blagoslovenia Patriarhului nostru răspuns cu următoarea telegramă: „Cu toate mele părintești distincțiilor doamne bulgare în societatea femeilor ortodoxe bulgare, nu educația ficelor bulgare în duhul pravoslavlilor lor, contribuind la reînvierea slavei în aceste părți ale Europei”. + T. S.

EHO-SLOVACIA.

Revista în Rusia Subcarpatică. Православная Карпатика Ortodoxă) comunică despre mișcarea în Rusia subcarpatică și anume: „Cercul Irșava crește în fiecare zi. În Irșava se adaugă cu fiecare săptămână. Ortodocșii și au procurat un clopot. În fiecare se săvârșesc slujbe lui Dumnezeu. Doamna de Irșava, la 9 Ianuarie a. c., s'a săcui dăruit de Ana Leșcirov. Slujba dumnezeieștii enoriei Ilinița, preotul Begarie. După slujba (Слово, Nr. 14 (225), Varșovia, 1934 (IV), pp. 96-97).

COREEA.

Misionarul Coreei scrie în „Правосл. Карп” ajuns să am o mare bucurie: eu singur am

botezat încă 76 de Coreeni, foști șamaniști. Bani ca să dau Coreenilor nam, cum au catolicii și metodiștii. Pe mine chiar, mă întrețin și mă apără Coreenii. Totuși, ortodoxia, deși încet — crește. Eu locuiesc în Coreea de Nord. Ajutorul meu, sunt Coreenii și mica noastră familie trăiește în unire. Asiaticii sălbatici, intrând în ortodoxie, se renasc. Harul sfântului Botez lucrează în ei în mod real. Dumnezeuiasca slujbă se săvârșește în limba coreeană și pregătesc misionari dintre credincioșii noștri Coreeni” (Гласник, 1934 p. 132). D. Balaur

FINLANDA.

Biserica ortodoxă din Finlanda se compune din două eparhii: Carelia și Viborg. Prima cuprinde 16 parohii și două mănăstiri de călugări, iar a doua 14 parohii și două mănăstiri, una de călugări și alta de călugărițe.

În 1933 biserica număra 73.587 enoriași dintre care 54.878 în eparhia Coreliei și 18.709 în Viborg. Dintre aceștia 66.242 sunt finlandezi iar 7345 sunt supuși streini. Clerul bisericii era alcătuit la 1 Ianuarie 1934 din 18 protopopi, 31 preoți, 2 protodiaconi, 14 diaconi și 24 cântăreți. Dintre toți aceștia numai 8 nu sunt finlandezi.

Утренняя Заря, 1934, p. 15 și Πάυταϊνος, XXXVI (1934), 7. G. I. M.

Soboare bisericești. După „Regulamentul Bisericii Ortodoxe din Finlanda” din 26 Noemvrie 1918, activ în biserica ortodoxă din Finlanda, completat și schimbat în unele părți la 14 Ianuarie 1925, autoritatea supremă administrativă-bisericească în biserică aparține soborului bisericesc. De la promulgarea Regulamentului de mai sus, în biserica ortodoxă din Finlanda s'au ținut șapte soboare, și anume:

1. 16-27 Iunie 1919; 2. 9-10 Martie 1921; 3. 13-23 Iunie 1922 (ordinar); 4. 13-20 Noemvrie 1923; 5. 9-18 Iunie 1925 (ordinar); 6. 14-21 Iunie 1927 și 7. 10-23 Iunie 1930 (ordinar).

Biserici sunt 66: 21 de piatră (între cari 2 catedrale), 40 de lemn și 5 capele. În mănăstiri: Valaam — 14 de piatră și 6 de lemn, Petsamos — 5 de piatră, Petsamos — 2 de lemn, Lintul — 1 de lemn. Утренняя Заря, pp. 24 și 40).

— **Reviste ortodoxe noi în limba fineză.** 1. Din Ianuarie a. c., în orașul Sortavala a început să apară revista ortodoxă nouă în limba fineză sub denumirea „Ortodoksia”. Această revistă o edită „Asociația preoților tineri” care s'a înființat de curând și a cărei confirmare oficială. Primul număr e o broșură elegantă de 40 pagini. Cuprinsul ei: 1. Cuvântul introductiv al redacției despre scopul și programa noii publicații, 2. Starea bisericii ortodoxe din Finlanda în secolul al 19-lea. Prot. S. Oculov, 3. Uniunea bisericească contimporană. Prof. S. Țancov, 4. Însemnările Comisiei fineze de traducere. P. C. 5. Noua lucrare luterană despre viața religioasă a bisericii ortodoxe. P. Saarikoski. Prețul revistei — 5 mărci un număr. Se vinde în librăria ortodoxă din Sortavala (Sortavala, Kreik.-kat. kirjakauppa).

2. A apărut primul număr al revistei „Kipinä” (Scânteia) editată de către seminarul teologic din Sortavala. Scopul publicației e foarte clar: să servească numai mediul său școlăresc, dezvoltând în el cunoștința bisericească ortodoxă și spiritul de camaraderie sănătoasă. În primul număr sunt următoarele articole: „De la Redacție”, „Prunc

s'a născut", „Despre însemnătatea prieteniei“ și „duhul creștinesc al camaraderiei“, cum și versuri: „Elegia“, „E bine în cer“ și „Visul“. Revista e scrisă la mașină. În curând va apare numărul al doilea. (Утренняя Заря, 1934, p. 16).

— *Jubileul profesorului E. N. Setjalja.* La 27 Februarie a. c., a împlinit 70 de ani de viață cancelarul universității din Abo, profesorul Emil Nestor Setjalja.

Numele profesorului Setjalja e foarte popular și se bucură de un mare respect nu numai în Finlanda, dar și în străinătate ca un nume de mare bărbat de stat și învățat.

În istoria bisericii ortodoxe din Finlanda numele lui e înscris pentru vecinicie cu litere de aur, ca un nume de adevărat prieten-binefăcător și ocrotitor nobil al poporului ortodox carel¹⁾, care constituie sâmburele bisericii ortodoxe din Finlanda.

Specialitatea lui e limba și literatura fineză a cărei catedră la universitatea din Helsingfors el a ocupat-o din anul 1893 până la anul 1929. În afară de activitatea profesorală E. N. Setjalja ia parte și acum în viața de stat și socială a țării. A ocupat și posturi de ministru și ambasador.

Cu toate ocupațiile lui multiple și diverse, profesorul Setjalja totdeauna a dat multă atenție treburilor și situației bisericii ortodoxe din Finlanda, și raportul lui față de ortodoxie, ca confesiune a poporului carel e exclusiv binevoitor. Cu ajutorul puternic al prof. Setjalja, biserica ortodoxă din Finlanda a supraviețuit cu succes acel moment catastrofal, când în anii 1917-1918 a rămas fără nici un sprijin material și spiritual din partea bisericii ruse și a început să se organizeze repede din eparhie în biserică autonomă. În acea vreme în fruntea treburilor bisericești-scolare se afla senatorul Setjalja, care a pus la inimă situația critică a ortodoxiei din țară și, condus de sentimentul de dreptate, a venit în ajutor. Sub conducerea lui nemijlocită a fost elaborată și promulgată legea la 26 Noemvrie 1918, după care biserica ortodoxă din Finlanda a fost recunoscută ca biserică națională a minorității și, ca atare, se introduse în bugetul statului.

Prof. E. N. Setjalja a ajutat la înființarea seminarului teologic ortodox în anul 1918 în orașul Sortavala cu subvenție dela guvern. și care din anul 1926 a intrat în rețeaua școalelor de stat. De aceea, cu dreptate, el e socotit ca unul dintre fundatorii seminarului atât de necesar Bisericii.

În anul 1923 prof. Setjalja a luat parte în solia către Patriarhul ecumenic Meletie al IV-lea, trimisă de guvernul și biserica ortodoxă din Finlanda, cu scopul de a obține confirmarea situației canonice noi a bisericii din Finlanda, ca parte autonomă a Patriarhatului ecumenic. (Утренняя Заря, 1934, pp. 21-22).

1. Populația fineză se împarte în două grupe înrudite: *Tavaști și Careli*. Tavaștii locuiesc în partea de V a Finlandei și ca neam aparțin la grupa Finezilor baltici. După confesiune Tavaștii sunt protestanți, foarte evlavioși. Carelii locuiesc în partea de E a Finlandei și după particularitățile lor se deosebesc simțitor de celelalte popoare fineze. În ultimul timp ei s'au rusificat și numai prin caractere somatice se mai aseamnă cu Finezii înrudiți cu ei.

— *Codicele sinodal*...
 ...legătură cu cele publicate
 ...în străinătate, cu privire
 ...din organul bisericii ortodoxe
 ...În afară de asta mare
 ...englez, care a exprimat
 ...de muzeul britanic
 ...povestirea, că, atunci
 ...vorbă despre cumpan
 ...cu un diplomat sovietic
 ...din urmă a pufn
 ...influența unei tratat
 ...diplomației — prudență, a
 ...XV-XVI au fost făcu
 ...unde se află aceste
 ...șifricator de bani ca
 ...Această falsitate
 ...Povestind acest car
 ...chestiunea va

— *Discuții*...
 ...incercată astăzi de
 ...noastră în 1864. Este
 ...se introduce no
 ...

...știri din presa
 ...din partea ora
 ...să atingă tre
 ...se
 ...se
 ...

„înțelegerea prieteniei“ și „duhul creștinesc al prieteniei“: „Elegia“, „E bine în cer“ și „Visul“. În curând va apare numărul al doilea (16).

ruini E. N. Setjalja. La 27 Februarie de viață cancelarul universității din Abo, Finlanda.

Setjalja e foarte popular și se bucură de încredere în Finlanda, dar și în străinătate ca un nume învățat.

Ortodoxe din Finlanda numele lui e înscris pe un medalion de aur, ca un nume de adevărat prieten al poporului ortodox carel 1), care constituie o onoare din Finlanda.

Setjalja și literatura fineză a cărei catedră la Helsinki a ocupat-o din anul 1893 până la pensionarea sa profesională E. N. Setjalja ia parte activă la viața socială a țării. A ocupat și posturi de

funcții multiple și diverse, profesorul Setjalja este autor al unor lucrări științifice și literare despre viața și situația bisericii ortodoxe din Finlanda. Cu ajutorul puternic al prof. Setjalja, biserica ortodoxă din Finlanda a supraviețuit cu succes acel moment critic din anul 1918 a rămas fără nici un sprijin material și a început să se organizeze repede în forma sa actuală. În acea vreme în fruntea treburilor bisericești din Finlanda se afla prof. Setjalja, care a pus la inimă și el însuși să conducă și să organizeze biserica. Sub conducerea lui nemijlocită a fost adoptată legea la 26 Noemvrie 1918, după care biserica ortodoxă din Finlanda a fost recunoscută ca biserică națională a minorității ortodoxe din Finlanda și a primit un buget din partea statului.

Prof. Setjalja a ajutat la înființarea seminarului teologic din Helsinki în orașul Sortavala cu subvenție de la guvern. După ce a intrat în rețeaua școlilor de stat. De aceea, biserica ortodoxă din Finlanda este una dintre fundatoriile seminarului atât de mare și important.

Setjalja a luat parte în solia către Patriarhul ortodox din Constantinopol, trimisă de guvernul și biserica ortodoxă din Finlanda să obțină confirmarea situației canonice noi și a autonomiei bisericii ortodoxe din Finlanda ca parte autonomă a Patriarhatului ecumenic. (pp. 21-22).

Împarte în două grupe înrudite: *Tavaști* și *Carelii*. *Tavaștii* sunt din Finlanda și ca neam aparțin la grupa *Finezilor*. *Carelii* sunt din Finlanda și ca neam aparțin la grupa *Finezilor*. După particularitățile lor se deosebesc simțitor unul de celălalt și s'au rusificat și numai prin caracteristicile lor înrudite cu ei.

— *Codicele sinaitic vândut Englezilor e un codice fals?* În legătură cu cele publicate în numeroase reviste și ziare, mai ales în străinătate, cu privire la Codex Sinaiticus, dăm următorul pasaj din organul bisericii ortodoxe din Finlanda.

„În afară de asta mare senzație a produs avertismentul unui ziar englez, care a exprimat îndoială în autenticitatea manuscrisului cumpărat de muzeul britanic. În baza unei atari presupuneri ziarul aduce povestirea, că, atunci când la o masă un diplomat englez a început vorba despre cumpărarea catalogului sinaitic de muzeul britanic cu un diplomat sovietic care de asemenea lua parte la masă, acest din urmă a pufnit într'un răs de care nu se mai putea stăpâni și, sub influența unei tratări îmbielșugate, uitând regula fundamentală a diplomației — prudența, a declarat în chip sincer următoarele: „În secolele XV-XVI au fost făcute multe copii de pe acest manuscris. Noi am știut unde se află aceste copii și am trimis din temniță un celebru falsificator de bani ca să le copieze. Falsificarea s'a constatat strălucită. Această falsificare noi am și vândut-o acum muzeului britanic“. Povestind acest caz, ziarul adaugă, că falsificarea nu e imposibilă și că chestiunea va fi serios cercetată. (Утренняя Заря, 1934, № 32).

D. Balaur.

GRECIA.

— *Căsătoria civilă în Grecia.* Biserica ortodoxă din statul grecesc este încercată astăzi de aceleași îngrijorări cunoscute și de biserică noastră în 1864. Este vorba de noua elaborare a codului civil, prin care se introduc numeroase schimbări și cu privire la actele de stare civilă.

După știrile din presa grecească, faptul acesta va provoca o reacțiune vie din partea ierarhilor și teologilor de seamă, întrucât noul cod civil caută să atingă chestiuni de însemnătate fundamentală pentru biserică. Aceste chestiuni se referă în deosebi la săvârșirea căsătoriei și asupra ei se urmăresc modificări adânci, dar care sunt socotite de biserică ca foarte vătămătoare pentru formarea familiei creștine.

Schimbarea de competență este cea privitoare la reducerea pieței de căsătorie între rudenii. Potrivit legiuirilor de până acum, căsătoria este oprită în Grecia până la a șaptea spiță la rudeniile de sânge și până la a patra spiță la rudeniile prin alianță. După noul cod civil oprirea căsătoriei va fi mărginită doar până la a patra spiță la rudeniile de sânge.

Un alt lucru nou este recunoașterea căsătoriei civile printr'un act de stat și pentru cei de altă religie, decât cea creștină. Astfel pe lângă căsătoria grecoaică se va putea căsători cu un evreu, iar un grec cu o evreică, fapt care acum este oprit de biserică.

După părerea cercurilor bisericești oficiale din Grecia, recunoașterea și valabilitatea căsătoriei civile fără cea religioasă, va fi un lucru care să desorganizeze familia, care constituie temelia, atât pentru stat, cât și pentru biserică.

Familia grecească nu poate să înțeleagă, adaugă aceleași cer-

curi, consfințirea căsătoriei civile, întrucât căsătoria religioasă este în tradiție și ea nu poate fi ruptă. Cum ea este legată de noțiunea familiei, suprimarea sa va însemna distrugerea acesteia.

Se șoptește apoi, pe bună dreptate, că la alcătuirea viitorului cod civil s'a avut în vedere prea mult modelele streine, fără ca să se chibzuiască însă obiceiurile țării și simțămintele poporului, care se va împotrivi față de orice formă a introducerii căsătorii civile.

Fiind întrebat asupra acestui lucru și profesorul universitar Demertzis, președintele Comisii însărcinată cu întocmirea noului cod civil, acesta a declarat că este întru totul de părerea că în ceea ce privește căsătoria ortodocșilor să se țină seamă de caracterul ei religios.

Păreră societății grecești de azi, nu va suferi însă ca să se săvârșească între ortodocși numai căsătoria civilă, ci în mod firesc ea va fi urmată de cea religioasă. Dar fără îndoială că statul este îndreptățit și chiar trebuie să ia toate garanțiile de siguranță și să rânduiască încheierea căsătoriei, potrivit cu mijlocul care să aperse interesele cetățenilor săi. Iar în cazul acesta, nu se împotrivesc nimeni pentru păstrarea binecuvântării bisericii, de îndată ce condițiunile și piedicile căsătoriei au întotdeauna și vor avea începutul civil.

Nu știu până acum întrucât, cele arătate mai sus, vor fi împlinite. În ori ce caz însă credem că atâta vreme cât un stat încearcă să introducă schimbări cari ating în chip fățiș simțirea și tradiția poporului său, nu va izbuti niciodată să facă lucru bun ci dimpotrivă va turbura zadarnic sufletele — iar în loc de pace și folos, va aduce neliniște și pierzare. (Πάτταβος, XXVI [1934], 4,9).

— *Orânduiele pentru zugrăvirea icoanelor.* Sinodul bisericii din Grecia s'a ocupat serios într'una din ședințe de chestiunea icoanelor în biserici, pentru motivul nepăsării celor chemați să privegheze la armonia lor. Astfel s'a văzut că nu se dă nici o atenție pentru păstrarea tipurilor de artă bizantină consfințite de biserică. S'a luat obiceiul ca să se atarne prin biserici icoane făcute de zugrăvi slabi și care strică vechea artă bizantină atât de mult, încât nu mai au nimic din sfințenia chipurilor pe care le zugrăvesc.

Icoanele de felul acesta înfățișând mai degrabă monștrii aghiografici, fără îndoială că nu pot trezi simțirea credincioșilor și nici să influențeze în chip binefăcător asupra sufletelor sau să creieze duhul pocăinței trebuincios pentru rugăciune.

Pentru acest lucru sinodul a trimis o scrisoare pastorală către toate bisericile Greciei, prin care atrage luarea aminte episcopilor bisericesti asupra primejdiei care amenință arta bizantină. Iar pentru ca să înlesnească apropierea și reintoarcerea către tradiție și vechea artă bisericască, s'a luat hotărârea să se încredințeze profesorului de arheologie creștină dela Universitatea din Atena și director al muzeului bizantin G. A. Sotiriu, sarcina de a alcătui pe temeiul vechilor documente de artă bizantină un album, care să cuprindă cele mai alese modele de iconografie.

Albumul acesta reprodus în numeroase exemplare va fi împărțit la toate epitropiile bisericesti, ca să se pună astfel la îndemâna zugravilor de icoane adevărata artă bizantină unită cu tradiția bisericii, care

de. Intrucât căsătoria religioasă este în
l. Cum ea este legată de noțiunea fa-
na distrugerea acesteia.

ă dreptate, că la alcătuirea viitorului
rea mult modelele streine, fără ca să
tării și simțămintele poporului, care se
ă a introducerii căsătorii civile.

estui lucru și profesorul universitar De-
insărcinată cu întocmirea noului cod
întru totul de părerea că în ceea ce pri-
se țină seamă de caracterul ei religios.
ti de azi, nu va suferi însă ca să se
mai căsătoria civilă, ci în mod firesc
asă. Dar fără îndoială că statul este
l ia toate garanțiile de siguranță și să
ă, potrivit cu mijlocul care să apere
n cazul acesta, nu se împotrivesc ni-
răntării bisericii, de îndată ce condițiunile
deuna și vor avea începutul civil.

ucât, cele arătate mai sus, vor fi înfăp-
em că atâta vreme cât un stat încearcă
sing în chip fățiș simțirea și tradiția po-
odată să facă lucru bun ci dimpotrivă.
-iar în loc de pace și folos, va aduce
c XXVI [1934], 4,9).

Amplasarea icoanelor. Sinodul bisericii
întruna din ședințe de chestiunea icoan-
ul nepăsării celor chemați să privegheze
că nu se dă nici o atenție pentru
antînă consfințite de biserică. S'a luat

bisericii icoane făcute de zugravi slabi
antînă atât de mult, încât nu mai au
pe care le zugrăvesc.

și înfățișând mai degrabă monștrii aghio-
ot trezi simțirea credincioșilor și nici să
r asupra sufletelor sau să creieze duhul
ugăciune.

dei a trimis o scrisoare pastorală către
care atrage luarea aminte episcopilor bi-
re amenință arta bizantină. Iar pentru
și reîntoarcerea către tradiție și vechea
otărîrea să se încredințeze profesorului
Universitatea din Atena și director al mu-
sarcina de a alcătui pe temeiul vechilor
un album, care să cuprindă cele mai

is în numeroase exemplare va fi împărțit
ca să se pună astfel la îndemâna zugra-
ă bizantină unită cu tradiția bisericii, care

după hotărîrea sinodului va trebui să fie păzită cu sfințenie. [Πάν-
αινος, XXVI [1934], 7; Ἐκκλησιαστικὸν βήμα, (1934), 6].

— **Moartea mitropolitului Calinic al Chesareii.** — La 11
ianuarie a. c., a încetat din viață la Halki, lângă Constantinopol mi-
tropolitul Calinic Delicanis al Chesareii, binecunoscut prin rodnicia sa
activitate pe tărâmul istoriei bisericești și dreptului canonic.

Răposatul ierarh era de neamul său din insula Lesbos, unde
s'a născut la 1855. Primele învățături le-a făcut în gimnaziul din
Miltlene, iar prin 1872, îndemnat de propagandiști, a plecat la Roma
ca să urmeze cursurile Colegiului Sf. Atanasie.

Aici a stat șapte ani. Dar odată cu săvârșirea studiilor în 1879,
îmbrățișează și mărturisirea bisericii romano-catolice, pentru care fu
sfințit diacon și apoi preot „de rit grec“, la Lateran. După câțiva ani
însă dându-și seama de greșala ce făcuse, vine la Constantinopol și
în 1885, pe când era patriarh Ioachim IV-lea, Calinic leapădă mă-
rturisirea romano-catolicismului și astfel se reîntoarce la credința or-
todoxă, fiind primit ca preot, căci i se recunoscuse validitatea hirotoniei.

Peste vreo doi ani mai târziu este numit profesor de teologie
la școala patriarhiei, condusă în acea vreme de Vasile Gheorghiede
viitorul patriarh ecumenic. În anul 1893 a fost rânduit inspector al
școlaelor din cuprinsul arhiepiscopiei Constantinopolului și predicator
al bisericilor din Pera.

Pentru meritele și lucrările sale, în 1899 i se dă în grijă arhiva
patriarhiei, încredințându-i-se totdeodată și conducerea revistei Ἐκκλη-
σιαστικὴ Ἀλήθεια. Timp de zece ani cât a lucrat aici, Calinic Deli-
canis a dovedit cu prisosință însușirile unui bun cărturar. A cercetat
cu sârguință arhiva patriarhiei și mănăstirilor sf. Munte Atos, culegând
numeroase documente pe care le-a publicat în trei volume sub titlul:
Πατριαρχικῶν Ἐγγράφων. În Septembrie 1909 arhimandritul Calinic a
fost ales mitropolit al Velegradei, de unde a trecut în 1911 la mitro-
polia Veroei. Aici a păstorit până în anul 1922 când fu ales mitropolit
al Chizicului. Dela această dată a făcut parte fără întrerupere din si-
nodul patriarhiei și chiar a ținut locul de patriarh în trei rânduri. Pentru
acest fapt acum doi ani a fost ridicat la înalta treaptă de mitropolit al
Chesareii, care este întâiu stătător după cel patriarhal.

După Filaret Vafidis, moartea lui Calinic Delicanis aduce bisericii
ortodoxe în genere o pierdere dureroasă, căci este lipsită de încă un
erah de seamă, un cărturar format și un mănuiitor din cei mai buni
al condeiului, care a cinstit scrisul teologic din ultimii 50 de ani.

Fie-i pomenirea vecinică.

[Ὁρθοδοξία, IX [1934], pp. 43-9; Ἐκκλησία, XII [1934], 3;
Παναίσιμος, XXVI [1934], 4).

G. I. Moisescu

IUGOSLAVIA.

— **Tratatulele dintre Patriarhia ecumenică și biserica sârbă.**
La Conferența, care a avut loc nu de mult la Constantinopol, din ini-
țiativa Patriarhiei ecumenice, pentru deslegarea unor chestiuni con-
versate, cari au isbucnit între Constantinopol și biserica sârbă, au
participat: din partea Patriarhiei ecumenice mitropoliții: Gherman al

Sardiei, Ghenadie al Iliopoliei, Constantin al Irinopoliei, Dorotei al Laodiceei și dragomanul Sf. Sinod d. Adamandios. Din partea bisericii sârbe: mitropolitul Gavriil și protoiereul Petru Haiducovici. Conferența s'a terminat cu bine în privința chestiunii introducerii tipicului cu privire la viața de obște în mănăstirea Hilandar. S'au discutat de asemenea chestiunile, cari se referă la stilul nou, dar delegatul bisericii sârbe a exprimat părerea, că de trecerea bisericii sârbe la stilul nou în timpul de față nici vorbă nu poate să fie. La ordinea de zi era pusă, între altele, și lămurirea chestiunii așa numită „Shisma bulgară”. Patriarhia ecumenică a numit o comisie deosebită pentru studierea acestei chestiuni pe toate laturile ei. Se poate nădăjdui, că într'un viitor apropiat și această chestiune durerioasă și complexă va căpăta o deslegare definitivă și rațională. La reîntoarcere I. P. S. Gavriil s'a oprit în Sofia, unde a fost oaspetele Sf. Sinod al bisericii bulgare. (Воскресное Чтение, 1934, pp. 71-72).

— *Obligativitatea învățământului religios în școli.* În organul oficial al bisericii ortodoxe sârbe „Гласник” s'a publicat legea votată de parlament despre predarea obligatorie a religiei în școlile primare și secundare și în școlile normale din Iugoslavia. Conform acestei legi, audierea lecțiilor de religie e obligatorie pentru școlarii tuturor confesiunilor recunoscute de stat. Programa și planul predării se stabilește de ministerul Instrucțiunii Publice, după înțelegerea prealabilă cu autoritățile duhovnicești corespunzătoare. Profesorii de religie ai școlilor secundare trebuie să aibă pregătirea teologică superioară. (Воскресное Чтение, 1934, p. 96).

— *Inființarea Asociației Preoților din Arhiepiscopia Belgrad-Carlovăț.* La 30 Ianuarie a. c. în Belgrad a avut loc prima adunare generală de organizare a Asociației preoțești din arhiepiscopia Belgrad-Carlovăț. Adunarea generală a aprobat și a depus spre examinarea și confirmarea Sf. Sinod regulamentul Asociației, apoi a ales prezidiumul. Președinte al Asociației a fost ales protoiereul Petru Miloievici, iar secretar preotul Dușan Vasici. (Воскресное Чтение, 1934, p. 96).

— *Cursuri misionare de cântare bisericească.* Cu binecuvântarea patriarhului Serbiei, Varnava, s'a deschis în mănăstirea Racoviț cursuri misionare de cântare bisericească de doi ani. Conducătorul cursurilor e starețul mănăstirii, episcopul Mitrofan, fost misionar și organizator de cântare bisericească în Rusia. Predarea o fac: protoiereul Milutinovici, Boris Cojici candidat în teologie dela Academia teologică din Petersburg, ieromonahul Nicolae și studentul-teolog Bula-tovici. (Воскресное Чтение, 1934, p. 96).

JAPONIA.

Credința ortodoxă în Japonia a început să fie propoveduită încă din anul 1861 de către tânărul ieromonah, părintele Nicolae (din familia veche a prinților Casatchin). Deși părintele Nicolae era singur și nu dispunea, ca alți misionari, de mijloace materiale mari, totuși în cursul a 52 de ani de lucru apostolesc a creiat biserica ortodoxă japoneză, care se deosebește de alte organizații creștine din Japonia prin aceea că e pe deplin națională. Insuși episcopul rus (primul Ni-

Constantin al Irinopoliei, Dorotei al Lao-
I. Adamandios. Din partea bisericii
preotul Petru Haiducovici. Conferența
chestiunii introducerii tipicului cu pri-
tea Hilandar. S'au discutat de ase-
la stilul nou, dar delegatul bisericii
trecerea bisericii sârbe la stilul nou
poate să fie. La ordinea de zi era
stăruința așa numită „Shisma bulgară”.
comisie deosebită pentru studierea
ei. Se poate nădăjdui, că într'un
de dureroasă și complexă va căpăta.
La întoarcere I. P. S. Gavriil s'a
teie Sf. Sinod al bisericii bulgare.
71-72.

Ortodoxia religioasă în școale. În or-
sârbe „Гласник” s'a publicat legea
area obligatoare a religiei în școalele
ele normale din Iugoslavia. Conform
religie e obligatoare pentru școlarii
de stat. Programa și planul predării
cțiunii Publice, după înțelegerea prea-
corespunzătoare. Profesorii de religie
abă pregătirea teologică superioară.
75).

Președintele din Arhiepiscopia Bel-
a o în Belgrad a avut loc prima a-
Asociației preoțești din arhiepiscopia
ală a aprobat și a depus spre exa-
d regulamentul Asociației, apoi a ales
iației a fost ales protoiereul Petru Mi-
an Vasici. (Воскресное Чтение, 1934

Cântare bisericească. Cu binecuvân-
va. s'a deschis în mănăstirea Racoviț,
bisericească de doi ani. Conducătorul
episcopul Mitrofan, fost misionar și
scă în Rusia. Predarea o fac: proto-
candidat în teologie dela Academia teo-
lui Nicolae și studentul-teolog Bula-
34. p. 96).

JAPONIA.

ia a început să fie propoveduită încă
eromonah, părintele Nicolae (din fa-
in. Deși părintele Nicolae era singur
de mijlocce materiate mari, totuși
apostolesc a creiat biserica ortodoxă
le alte organizații creștine din Japonia
onală. Insuși episcopul rus (primul Ni-

colae, iar după moartea lui, arhiepiscopul Serghie), ca și toți preoții
— Japonezi, săvârșesc slujba dumnezeiască în limba japoneză, după
traducerile, făcute cu neîncetată stăruință de „apostolul Japoniei” cu
colaboratorii săi — Japonezi. Colaboratorul principal al părintelui Ni-
colae în misionarism a fost părintele Pavel Savabe, fost preot budist,
care îndată după venirea părintelui Nicolae la Hacodate a venit asu-
pră-l cu sabie și a vrut să-l omoare. Cu blândețe și amărăciune a
ascultat părintele Nicolae amenințările lui, însă l-a întrebat liniștit:
„Cunoști oare învățătura mea?” — „Nu o cunosc”, a spus Savabe. „Dar
care e drept să osândești și să ameninți pe cineva fără să-l a-
măști? Oare e drept să hulești ceea ce nu cunoști? Ascultă mai întâi,
ală și apoi judecă. Dacă învățătura mea va fi rea, atunci poți și să
mă omori”. Savabe a consimțit și a zis; „spune”. Și harul lui Dum-
nezeu l-a prefăcut pe „Saul în Paul”. Ortodocși în Japonia sunt 40.000
(total creștini sunt 300.000) și în fiecare an se botează în credința
ortodoxă aproape 500 oameni. Biserica din Japonia e mică, dar cre-
dința ei e mare. Despre aceasta mărturisesc bisericile din multe orașe
și școala teologică din Tokio, — dar mai ales marea biserică cate-
drală din Răsăritul orașului, distrusă de cutremur, dar care a fost con-
struită din nou în anul 1929 numai cu darurile Japonezilor ortodocși
și au adunat 240.000 ieni. Acum biserica ortodoxă din Japonia are
30 preoți, două școale de teologie și multe școale bisericești pentru
copii. Pentru școale se dă aproape un milion de dinari anual și toate
acestea le dau de bună voie Japonezii. (Гласник, 1934, p. 132. Vezi
и Праведники Дальнего Востока наших дней în Церковная Жизнь,
1934, Nr. 1 și 2).

MANCIURIA.

— *Boboteaza în Harbin.* În Harbin Boboteaza în anul acesta
a fost sărbătorită cu o solemnitate deosebită. Ziarele notează că nici
într'un an nu a fost un număr așa de mare de credincioși în biserică
și o procesiune religioasă la Iordan așa de aglomerată. Arhiepiscopul
Manciurie a săvârșit liturghia în biserica Bunevestiri. Spre sfârșitul slujbei
a venit la această biserică procesiunile religioase și dela alte bise-
rici și apoi s'au îndreptat în frunte cu arhiepiscopul spre pârăul Sun-
gari. Ziarul Харбинское Время relatează: „Procesiunea religioasă în-
trebușă o priveliște unică: deasupra gloatei numeroase de închinători
văzneau frumos steagurile, al căror număr ajungea la 50, iar închină-
torii purtau peste 100 de icoane”. Ordinea era exemplară. Au fost și
37 scaldători, cari cu credință tare se cufundau în apa înghe-
țată. Bisericile îndepărtate de la Sungari au făcut Iordanul în curțile
lor. În deosebi de solemnă a fost săvârșirea sfințirii apei la biserica
Casei de Caritate. (Церковная Жизнь, 1934, p. 30).

POLONIA.

— *Școală pentru călugări în Lavra Poceaeu.* Cu binecuvân-
tarea Mitropolitului Dionisie, Soborul duhovnicesc al Lavrei din Po-
ceaeu a deschis la 15 Februarie a. c., în acest lăcaș, o școală pentru
călugări. Școala are ca scop să dea auditorilor, atât celor care sunt
în călugărie, cât și celor cari se pregătesc pentru tundere, cunoștinți
necesare din domeniul, mai mult, al științelor teologice, pentru slujirea

cu folos a sfintei biserici ortodoxe. Cursul de învățătură e de 6 ani, cei dintâi 2 ani vor fi consacrați, de preferință, studierii obiectelor de cultură generală, iar ceilalți 4 ani — studierii științelor teologice. În fiecare clasă, avându-se în vedere trebuința îndeplinirii cuvenitelor ascultări mănăstirești a elevilor, se rezervă studiului 12 ore. În programa de studii intră următoarele obiecte: Istoria sfântă a Vechiului și Noului Testament, Catehismul, Tipiconul bisericesc, Tipicul vieții mănăstirești, Sfânta Scriptură, Teologia fundamentală, Apologetica, Patrologia, Liturgica, Omiletica, Ascetica, Istoria bisericii, Istoria universală, Cântarea bisericească și limbile slavă-bisericească, poloneză și cele locale. (Воскресное Чтение, 1934, pp. 60 și 95).

— *Aniversarea a zece ani de la deschiderea Secțiunii de teologie ortodoxă la universitatea din Varșovia.* La 8 Februarie a. c. s'au împlinit 9 ani din ziua deschiderii Secțiunii de teologie ortodoxă la universitatea din Varșovia. În acest timp șase promoții de studenți au absolvit Secțiunea de teologie ortodoxă. Au primit titlu de magistru în teologie 72 de persoane, între cari 5 călugări, 32 preoți și 35 cari încă nu sunt în cler. (Воскресное Чтение, 1934, p. 71).

— *Inființarea Comitetului misionar eparhial în Varșovia.* Prin dispoziția Preafericitului Mitropolit Dionisie, s'a înființat sub președinția lui, Comitetul misionar eparhial în care intră P. S. Sava, episcopul de Liublin, 4 membri ai Consistoriului, misionarul eparhial, 7 președinți de comitete misionare cercuale, administratorul Missiei spirituale ortodoxe din Lemcovșcina și starețul mănăstirii Sf. Onufrie, în total 15 persoane dintre cari 4 călugări și 11 clerici de mir. Ședințele Comitetului misionar eparhial se vor convoca periodic.

Pentru lucrări curente în chestiuni misionare și catehetice, Comitetul misionar eparhial va lucra cu un număr mic de membri, cu participarea P. S. Vicar, a membrilor Consistoriului și a misionarului eparhial. (Воскресное Чтение, 1934, p. 82).

— *Episcopie la Lemberg.* Adunarea reprezentanților clerului și mirenilor din eparhia Varșovia a hotărât să roage guvernul să aprobe înființarea unei noi eparhii la Lemberg deoarece aceasta e foarte necesară ca urmare a trecerii la credința ortodoxă a foarte mulți uniți în Galiția. (Гласник, 1934, p. 97).

— *Percheziții la Consistoriul din Varșovia.* La 15 Decembrie 1933 și 11 Ianuarie 1934 în Varșovia procuratura a făcut de două ori percheziții la Consistoriul din Varșovia. Ultima percheziție a fost făcută cu participarea judecătorului de instrucție, și au fost pecetluite toate dosarele de divorț pe ultimii cinci ani, cari se referă la căsătorii mixte, în cari unul din soți a trecut la ortodoxie. Cu toate că până acuma guvernul nu a împiedecat executarea acestor chestiuni de către Consistor, fiindcă Regulamentul de căsătorie din anul 1836, care e în putere și acum, le dă în competența tribunalelor duhovnicești ale bisericii ortodoxe și că în conformitate cu acesta comisia cu participarea reprezentanților guvernului, la elaborarea Regulamentului Consistoriilor duhovnicești, la fel a introdus în proiect art. 217, care admite cercetarea a astfel de chestiuni de tribunalul duhovnicec ortodox, — ziarele

Externă.

deja comunică despre
lor se trage la răspund
sunt foarte agitate de ac
p. 30).

— *Bugetul cultului ortod*
sa bugetară a Camerii pol
Cultelor și Instrucțiun
35. În proiectul arătat che
e evaluate la 1.324.000 zlot
atenție chestiunilor de or
a subliniat cu toată hotăr
cât mai repede a situație
și a raportului ei cu statu
că vor fi găsite și mijloca
că, după preliminarul
20.000 zloti; că lucrările
din Polonia sunt în curs
de a nu atinge capot
unității ei bisericești. (Bo

— *Dosarele pentru rez*
bisericesc în Tribuna
Suprem a dat hotăr
de acest Tribunal, după
ec-catolică împotriva bisericii
ortodoxe și a avutulu
tererea de casare a biser
reclamații, atrage anticipat
peste 700, intentate de
din Polonia. De acum
pentru soarta sfintei La
catedrale, urbane și
1934, p. 60).

— *Crăciunul în Rusia.*
agitația lor în ajun și în
placardelor, propagandei
se mai severe măsuri ca
Crăciunul. Totuși, după
au anunțat prin ziare
ani de robie bolșevică. a
pentru copii. Bolșevicii au
afară de cele „comuniste
sunt militariste, păpuși în
etc. Bolșevicii au pus
cu ciocanul în loc de
parlamentului co
„comuniste“. Bolșevici
de Crăciun, totuși cop

doxe. Cursul de învățătură e de 6 ani, în loc de preferință, studierii obiectelor de până la 4 ani — studierii științelor teologice. Se vede trebuința îndeplinirii cuvenitelor ore, se rezervă studiului 12 ore. În pro-urerele obiecte: Istoria sfântă a Vechiului mul. Tipiconul bisericesc, Tipicul vieții ză, Teologia fundamentală, Apologetica, a, Ascețica. Istoria bisericii, Istoria uni-și limbile slavă-bisericescă, poloneză și sie, 1934, pp. 60 și 95).

ani de la deschiderea Secțiunii de tatei în Varșovia. La 8 Februarie a. c. deschiderii Secțiunii de teologie ortodoxă în acest timp șase promoții de studenți teologie ortodoxă. Au primit titlu de magistru între cari 5 călugări, 32 preoți și 35 cari еское Чтение, 1934, p. 71).

ului misionar eparhial în Varșovia. Mitropolit Dionisie, s'a înființat sub pre-ar eparhial în care intră P. S. Sava, e-ai Consistoriului, misionarul eparhial, onare cercuale, administratorul Missiei rșona și starețul mănăstirii Sf. Onufrie, ari 4 călugări și 11 clerici de mir. Șe-eparhial se vor convoca periodic. în chestiuni misionare și catehetice, Co-ia lucră cu un număr mic de membri, a membrilor Consistoriului și a misiona-Чтение, 1934, p. 82).

berg. Adunarea reprezentanților clerului și ia a hotărât să roage guvernul să aprobe a Lemberg deoarece aceasta e foarte ne-la credința ortodoxă a foarte mulți uniți p. 97).

istoriul din Varșovia. La 15 Decembrie n Varșovia procuratura a făcut de două ori n Varșovia. Ultima percheziție a fost făcută de instrucție, și au fost pecețluite toate cinci ani, cari se referă la căsătorii mixte, nt ia ortodoxie. Cu toate că până acuma recutarea acestor chestiuni de către Con-de căsătorie din anul 1836, care e în pu-petența tribunalelor duhovnicești ale bise-ritate cu acesta comisia cu participarea a elaborarea Regulamentului Consistoriilor us în proiect art. 217, care admite cerce-de tribunalul duhovniceșc ortodox, — ziarele

pozeze deja comunică despre aceea, că ierarhia ortodoxă pentru pro-ecerea lor se trage la răspundere penală. Cercul bisericesc din Polonia sunt foarte agitate de aceste evenimente. (Церковная Жизнь, 1934, p. 30).

— *Bugetul cultului ortodox în Cameră.* La 18 Ianuarie Co-esa bugetară a Camerii polone a primit proiectul bugetului mi-estului Cultelor și Instrucțiunii, după preliminarul bugetar pe anul 1934-35. În proiectul arătat cheltuelile pentru nevoile bisericii ortodoxe sunt evaluate la 1,324.000 zloți. Prim-ministrul Endrjeevici, care a dat atenție chestiunilor de organizare a bisericii ortodoxe din Po-ona a subliniat cu toată hotărîrea tendința guvernului spre norma-rea cât mai repede a situației de drept a bisericii ortodoxe din Po-ona și a raportului ei cu statul. Prim-ministrul a asigurat, mai de-ate, că vor fi găsite și mijloacele pentru convocarea Soborului local, a toate că, după preliminarul bugetar pentru acest scop sunt alocați mai 20,000 zloți; că lucrările pentru organizarea vieții bisericii or-odoxe din Polonia sunt în curs și tot odată guvernul stă pe punctul de vedere de a nu atinge canoanele și bazele bisericii ortodoxe și pă-rea unității ei bisericesc. (Воскресное Чтение, 1934, p. 60).

— *Dosarele pentru revindecarea bisericilor ortodoxe și a avutului bisericesc în Tribunalul Suprem.* La 16 Ianuarie a. c., Tribunalul Suprem a dat hotărîrea pentru 69 dosare cari s'au cer-ate de acest Tribunal, după reclamațiunile îndreptate de biserica-ro-mano-catolică împotriva bisericii ortodoxe ca acțiuni de revindecare a bisericilor ortodoxe și a avutului bisericesc. Tribunalul Suprem a res-ces cererea de casare a bisericii romano-catolice. Respingerea ace-rea reclamații, atrage anticipat și respingerea tuturor celorlalte recla-ate peste 700, intentate de episcopatul catolic împotriva bisericii ortodoxe din Polonia. De acum înainte populația ortodoxă poate fi-ata pentru soarta sfintei Lavre Poceaev, a celor 7 mănăstiri, a bisericilor catedrale, urbane și rurale și a avutului lor. (Воскресное Чтение, 1934, p. 60).

RUSIA.

— *Crăciunul în Rusia.* Ca și în anii trecuți, bolșevicii ați au-ata agitația lor în ajun și în vremea sărbătorii dumnezeiești cu a-ate placardelor, propagandei, procesiunilor și radio; iar guvernul a-ate cele mai severe măsuri ca să forțeze populația să nu sărbăto-ate Crăciunul. Totuși, după cum comunică agenția „Ofinor“, înșiși bolșevicii au anunțat prin ziare, că sărbătoarea Crăciunului, chiar după-ate ani de robie bolșevică, a rămas și până acum sărbătoare, mai-ate pentru copii. Bolșevicii au oprit confecționarea și vinderea jucă-ate afară de cele „comuniste“. Nu permit să se vândă trâmbițe, ate sunt militariste, păpuși frumoase, căci amintesc pe cele „bur-ate etc. Bolșevicii au pus în vânzare însă jucăriile lor: lucrătorii ate bat cu ciocanul în loc de nicovală peste capul preotului; păpuși, ate înfățișează parlamentul comunist etc. Dar copiii cer jucării vechi ate „deci comuniste“. Bolșevicii au oprit cu cea mai mare strictețe ate de Crăciun, totuși copiii s'au veselit lângă pom, pe care adesea

și înlocuiește o creangă verde, iar părinții stau de strajă înaintea porții ca din vreme să ascundă urmele „crimei“, la caz de sosire a controului ateu. Pentru orânduirea pomului de Crăciun pedeapsa e foarte mare: sau închisoare, sau exilare forțată în țările nordice, sau în Siberia. (Гласник, 1934, p. 97).

— *Viața bisericească în Moscova.* După ultimele știri, în Moscova, la 1 Ianuarie trecut erau deschise 58 biserici. În zile de dumineci și sărbători bisericile sunt arhipline de credincioși. Ingrămădirea credincioșilor se întâmplă să fie atât de mare, că autoritatea sovietică, pentru a evita cazuri de nenorociri, e nevoită să trimită patrule speciale de miliție pentru susținerea ordinii de pe lângă biserici. Majoritatea închinătorilor o constituie muncitorii și soldații.

Obștea mănăstirii Sf. Petru din Moscova, care înainte se afla la Petrovca Mare, acum s'a mutat în biserica Cuviosului Serghie de Radonej, care e la Dimitrovca Mare. (Воскресное Чтение, 1934, p. 72).

— *Bolșevicii se interesează de mănăstirea Andronic.* Despre această cercetare „Вечерняя Москва“ (Moscova de seară) comunică următoarele: „Atelierele centrale de restaurație au început cercetarea celei mai vechi clădiri din Moscova — a mănăstirii Andronic dela bariera Rogoja. Această mănăstire e construită în veacul al 14-lea. Ea e zădărnice de meșterii cunoscuți — Andrei Rublev și Daniil Ciornai. În mănăstire s'au descoperit o mulțime de monumente istorice prețioase.

Examinarea mănăstirii a arătat, că există posibilitate de a restabili pe deplin chipul arhitectonic primordial al ei. Toată clădirea mănăstirii e feuită cu piatră albă. Ea e interesantă, între altele prin aceea, că apare ca unica clădire, în care e aplicată construirea cu mai multe trepte a bolții. (Утренняя Заря, 1934, p. 7-8).

BISERICA RUSĂ DIN EMIGRAȚIE ȘI STREINĂTATE.

— *Metocul Marta-Maria din Berlin.* Metocul Marta-Maria înființat în Berlin, cu toate condițiile materiale grele de existență, dezvoltă cu succes activitatea sa instructivă-binefăcătoare. În fruntea metocului stă stareța Marta, muncitoare tânără după vârstă și tunderă, care a făcut tot marele război ca soră de caritate, în liniile frontului. Grijă principală a metocului e îndreptată asupra copiilor. Pe lângă metoc e organizată o ospătărie specială pentru copii, unde zilnic capătă masă bună 80 de copii. Mijloacele vin din toate colțurile lumii, iar produsele se primesc cu prețuri ieftine. S'a obținut transportul gratuit al produselor prin Germania și prin Danemarca, de unde vine mare ajutor. Pe lângă metoc funcționează și o ospătărie pentru vârstnici. (Воскресное Чтение, 1934, p. 96).

— *Parohii rusești în Maroco.* În Maroco, în jurisdicția Patriarhatului de Alexandria, trăiesc aproape 8.000 de emigranți ruși ortodocși. Nevoile religioase-morale ale acestor emigranți sunt servite de clerul a două parohii înființate acolo: în Rabat și Curid. În ambele aceste parohii sunt construite biserici foarte frumoase. (Воскресное Чтение, 1934, p. 96 și Гласник, 1934, p. 49). *D. Balaur*

REC

Papamihalopulos N. Constant

— *Прологъ тоу Ξεβαρματιου*
 — *την επιστολαν Γρηγοριου*
 — *επιστολην, (Μαναστιρεα dela M)*
 — *Sf. Arhiepiscop de Sinai*
 — *Papamihail, profesor la Univer*
 — *form. 8, XX-440 pag.*

La Muntele Sinai se află...
 a avut în trecut întinse legături...
 de privilegiile unei biserici...

Existența acestei mănăstiri...
 toată istoria ortodoxiei. Prin...
 și organizația ei, prin peripeții...
 îndurată această oază creștină...
 tamentul călugărilor ei, prin...
 atracția ce a exercitat totdeauna...
 acordat, prin bogatul tezaur...
 și odoare ce posedă, mănăstirea...
 așezământ unic pe pământ...
 ne a monahismului ortodox.

Autorul cărții a fost de...
 făcut o impresie din cele cari...
 pănit de ea, Papamihalopulos...
 cărți și din cele două călătorii...
 ocupăm. A murit însă Oct...
 înaintea.

Cartea s'a tipărit totuși, pe...
 hibail dela Facultatea de Teol...
 ce nu era terminat, a ales...
 grafii și schițe, a supravegheat...
 de lămurire. Un prolog al...
 zând că opera sa nu este...
 aceasta este un lucru greu...

Autorul dă, în 29 capitole...
 loc și mănăstire, începând...
 sește în peninsula aproape...
 cele două golfuri nordice ale...
 Mediterană. Perimetrul...
 metri, suprafața ei de 65 de...
 de Arabia petrala, iar polul...
 etc.

iar părinții stau de strajă înaintea porții
mele „crimei”, la caz de sosire a contro-
pomului de Crăciun pedeapsa e foarte
xilare forțată în țările nordice, sau în Si-

in Moscovia După ultimele știri, în Mo-
rau deschise 58 biserici. În zile de du-
sunt arhipline de credincioși. Ingrămă-
pi să fie atât de mare, că autoritatea
ri de nenorociri, e nevoită să trimită pa-
ru susținerea ordinii de pe lângă biserici.
masurile muncitorii și soldații.

Petri din Moscova, care înainte se afla
munit în biserica Cuviosului Serghie de
Mare. (Бокрешное Чтение, 1934, p. 72).

Seară de mănăstirea Andronic. Despre
e Мокба* (Moscova de seară) comunică
rale de restaurație au început cercetarea
Moscova — a mănăstirii Andronic dela ba-
tore e construită în veacul al 14-lea. Ea
scuți — Andrei Rublev și Daniil Ciornâi.
multime de monumente istorice prețioase.
a aratat că există posibilitate de a re-
e primordial al ei. Toată clădirea
a ea. Ea e interesantă, între altele prin
idire în care e aplicată construirea cu mai
ești. (1934, p. 7-8).

EMIGRAȚIE ȘI STREINĂTATE.

Carta din Berlin. Metocul Marta-Maria în-
ndițiile materiale grele de existență, de-
sa instructivă-binefăcătoare. În fruntea
muncitoare tânără după vârstă și tunder,
ca soră de caritate, în liniile frontului.
e îndreptată asupra copiilor. Pe lângă
te specială pentru copii, unde zilnic ca-
e. Mișloacele vin din toate colțurile lumii,
prețuri ieftine. S'a obținut transportul gra-
na și prin Danemarca, de unde vine mare
onează și o ospătărie pentru vârstnici.
p. 96.

Maroco. În Maroco, în jurisdicția Pa-
ăiesc aproape 8.000 de emigranți ruși or-
brale ale acestor emigranți sunt servite de
te acolo: în Rabat și Curid. În ambele
te biserici foarte frumoase. (Бокрешное
1934, p. 49).

D. Balaur

RECENZII

Papamihalopulos N. Constantin, *Ἡ Μονὴ τοῦ Ὁρους Σινᾶ. Ἐκδί-
εται προνοία τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ Πορφύριου Γ',
πρὸ τῆν ἐπισκοπίαν Γρηγορίου Παπαμιχαήλ, καθηγητοῦ ἐν τῷ ἐθνικῷ
Πανεπιστημίῳ*, (Mănăstirea dela Muntele Sinai. Tipărită prin îngrijirea
P. Sf. Arhiepiscop de Sinai Porfyrios III, sub supravegherea d-lui Gri-
gore Papamihail, profesor la Universitatea din Atena). Atena și Cairo,
1932, form. 8, XX-440 pag.

La Muntele Sinai se află din timpuri vechi o mănăstire ortodoxă.
Ea a avut în trecut întinse legături cu lumea creștină și se bucură de
mult de privilegiile unei biserici autocefale, cu rang de arhiepiscopie.

Existența acestei mănăstiri-biserici, este desigur cea mai curioasă
din toată istoria ortodoxiei. Prin sfințenia locului, prin vechimea, așeza-
rea și organizația ei, prin peripețiile ce a cunoscut și greutățile ce a avut
de îndurat această oază creștină din lumea musulmană; prin vieța și
devotamentul călugărilor ei, prin interesul ce a trezit mai ales altădată,
prin atracția ce a exercitat totdeauna, prin privilegiile și bunurile ce i
s'au acordat, prin bogatul tezaur de amintiri istorice, de manuscrise,
cărți și odoare ce posedă, mănăstirea dela Muntele Sinai, este nu numai
un așezământ unic pe pământ, dar pare un colț din altă lume. Este o
minune a monahismului ortodox.

Autorul cărții a fost de două ori la Muntele Sinai. Mănăstirea
i-a făcut o impresie din cele cari cuceresc și mișcă pentru toată vieța.
Stăpânit de ea, Papamihalopulos a pregătit ani de zile materialul strâns
din cărți și din cele două călătorii la Sinai, ca să scrie lucrarea de care
ne ocupăm. A murit însă (Oct. 1928), înainte de a-și împlini această
dorință.

Cartea s'a tipărit totuși, prin îngrijirea profesorului Grigore Pa-
pamihail dela Facultatea de Teologie din Atena. El a lăsat la o parte
ceea ce nu era terminat, a ales ceea ce putea fi reprodus din multele fo-
tografii și schițe, a supravegheat tipărirea și a pus în fruntea cărții un
 cuvânt de lămurire. Un prolog al autorului dă deasemenea unele lămuriri,
precizând că opera sa nu este o istorie completă a Muntelui Sinai, pen-
trucă aceasta este un lucru greu și cere munca mai multora.

Autorul dă, în 29 capitole, tot ce crede mai interesant de știut
despre loc și mănăstire, începând cu descrierea regiunii. *Muntele Sinai*
se găsește în peninsula aproape triunghiulară, cu același nume, cuprinsă
între cele două golfuri nordice ale Mării Roșii, întinse ca niște brațe spre
Marea Mediterană. Perimetrul acestei peninsule este de vre-o mie de
kilometri, suprafața ei de 65 de mii de kilometri pătrați. Ea ține geo-
grafic de Arabia petrala, iar politic, azi, de Egipt, fiind împărțită în trei
districte.

Terenul este un pustiu: nisip și munți. Partea sudică, în care se găsește mănăstirea, este una din cele mai muntoase regiuni din lume, și toată peninsula în general este una din cele mai sărace. Doar în partea nordică, spre Marea Mediterană, se produc foarte puține cereale și fructe. Incolo, apa și verdețea sunt rarități.

Populația a fost și a rămas arabă. Ea se compune din 23 de triburi, cari duc o viață mizerabilă, cele mai multe nomadă. Numărul locuitorilor peninsulei se ridică la 48 de mii. Unii sunt vechi indigeni, alții aduși prin expansiunea mahomedană a Arabilor, alții provin din cele câteva sute de coloniști creștini aduși de Iustinian, pentru a păzi mănăstirea și a-i servi. Atacați și covârșiți de Arabi, ultimii au fost arabizați și islamizați cu timpul. Intre locuitorii peninsulei sinaitice nu domnește armonie. Mănăstirea însăși a avut adesea de suferit dela ei.

Prin peninsula Sinai au rătăcit *Evreii* patruzeci de ani după ieșirea din Egipt, pe Muntele Sinai a primit Moise legea. El este deci un loc sfânt pentru Evrei și pentru creștini. Muntele este cunoscut din Vechiul Testament, din câteva mențiuni la Filon și Iosif Flaviu și din descrierile unor învățați mai noi. Vechii Egipțeni au extras din munții peninsulei aramă și fier. Urmele exploatării lor se văd încă; se regăsesc deasemenea în unele locuri ruine, urme de vechi construcții egiptene.

Dintre cele câteva mici așezări omenești, merită să fie amintită localitatea *Raitu*, port la golful apusean (Suez), spre Sud-Vest de Muntele Sinai, la 90 km. departe de mănăstire, cu vre-o trei sute de locuitori, musulmani și creștini. Aci se găsește un lazaret, cel mai mare din lume, în care fac carantină pelerinii ce se inapoiază dela Meca și Medina, în Egipt. La Raitu se găsește un metoh, care face mănăstirii dela Sinai servicii de comunicație și de aprovizionare.

Un alt loc vrednic de menționat sunt Isovoarele lui Moise. Ele se găsesc departe de mănăstire, spre Nord-Vest, aproape de Suez. Acolo este singura oază din peninsula sinaitică. Este locuită de vre-o sută de beduini.

Muntele Sinai este un masiv de mari dimensiuni, lung de o sută de km., care cuprinde un sfert din întinderea peninsulei. El este așezat în partea ei sudică și e format din sute de șiruri de munți de granit sau de piatră calcaroasă. Șirurile sunt despărțite între ele prin văi prăpăstioase, râpoase, goale, inaccesibile, de o frumusețe sălbatecă și unică, impresionantă. Șapte din acești munți trec de două mii de metri. Cel mai înalt este muntele sf. Ecaterina (2602 m.), în vârful cărui, aproape inaccesibil, se găsește un mic paraclis cu o cameră de adăpost, făcute cu cheltuiala și cu extraordinare osteneți ale unui ieromonah Calist. Cel mai însemnat este „Muntele lui Moise“ (Muntele legii, vârful sfânt), de 2.244 m. Este muntele pe care — după cei mai mulți geografi și călători — Dumnezeu a dat lui Moise tablele legii.

Răsăritul și apusul soarelui și lunii, văzute depe acești munți, sunt spectacole de rară frumusețe, iar depe vârful muntelui sf. Ecaterina, orizontul se întinde până în munții Africii și Arabiei.

În istoria creștinismului, Muntele Sinai a jucat rol din primele secole. Acolo au găsit adăpost în timpul persecuțiilor mulți creștini, acolo departe de lume, s'au stabilit apoi mulți asceți. După o tradiție veche, sf. Elena a binevoit, la cererea unei delegații de călugări, care i-a vorbit

la Ierusalim, să ridice pe locul unde
un turn de apărare contra Arabilor
s'au așezat după aceea la I
Mică.

Marele ctitor și protector al
Imperatul Iustinian (527-565)
binefacitorilor lui, ei trimis o d
măscă o mănăstire și să o asig
Iustinian a ascultat rugămint
construiască, dând totodată p
la dispoziție sumele de bani

Opera arhitectului lui Iustinian
de la Muntele Sinai. Ea es
unul din munții dela
pe nivelulul mării, pe o penin
grase, ca de cetate puternică.
Biserica, în stil de basilică în
suprafața interioară de 450
m. la mijloc; părțile laterale
de granit din câte o singură
aurit, îmbrăcat mai târziu
de lui, de mărime surprinzătoare
semn de putrezeală, grație

Unele poartă inscripții, pom
Teodora și al arhitectului și
vre-o 35-40 mp., reprezenta
profeți (bust), pe Moise de
arzând și apoi primind table
de bărbat și una de femeie.

În altarul bisericii se găsesc
sf. Ecaterina, al cărei nume
cu hramul Schimbarea la
În jurul bisericii se găsesc

area altora mai vechi din pe
bisericii, dar cuprins în plan
Sfântului Rug, ridicat —
sf. Elena. Sfânta r
rugul lui Moise, niciun r
nu poate să intre în ace
și după Mormântul Domn

Pentru apărarea și servirea
două sute de familii cre
Negre, probabil Lazi, și altă
în două tabere, inapoia m
de mănăstirea sf. Ecater
Pentru întreținerea lor și a măn
lungimea zidului înconjur
blocuri de granit are în
prevăzută cu o singură

nisip și munți. Partea sudică, în care se
 din cele mai muntoase regiuni din lume,
 e una din cele mai sărace. Doar în partea
 se produc foarte puține cereale și fructe.
 itați.

as arabă. Ea se compune din 23 de triburi,
 ele mai multe nomadă. Numărul locuito-
 le mii. Unii sunt vechi indigeni, alții aduși
 a Arabilor. alții provin din cele câteva sute
 ustinian, pentru a păzi mănăstirea și a-i
 Arabi, ultimii au fost arabizați și islami-
 peninsulei sinaitice nu domnește armonie.
 a de suferit dela ei.

tăcăt Evreii patruzeci de ani după ieșirea
 rimit Moise legea. El este deci un loc sfânt
 i Muntele este cunoscut din Vechiul Tes-
 a Filon și Iosif Flaviu și din descrierile
 Egipteni au extras din munții peninsulei
 ti lor se văd încă; se regăsesc deasemenea
 vechi construcții egiptene.

șezări omenești, merită să fie amintită
 d apusean (Suez), spre Sud-Vest de Mun-
 e mănăstire, cu vre-o trei sute de locuitori,
 găsește un lazaret, cel mai mare din lume,
 i ce se înapoiază dela Meca și Medina, în
 a metoh, care face mănăstirii dela Sinai
 aprovizionare.

menționate sunt Isovoarele lui Moise. Ele se
 spre Nord-Vest, aproape de Suez. Acolo
 la sinaitică. Este locuită de vre-o sută de

masiv de mari dimensiuni, lung de o sută
 t din întinderea peninsulei. El este așezat
 t din sute de șiruri de munți de granit sau
 sunt despărțite între ele prin văi prăpă-
 șibile, de o frumusețe sălbatecă și unică.
 și munți trec de două mii de metri. Cel
 terina (2602 m.), în vârful căruia, aproape
 : paraclis cu o cameră de adăpost, făcute
 are osteneți ale unui ieromonah Calist. Cel
 lui Moise" (Muntele legii, vârful sfânt), de
 re — după cei mai mulți geografi și călă-
 Moise tablele legii.

re lui și lunei, văzute depe acești munți, sunt
 iar depe vârful muntelui sf. Ecaterina, o
 munții Africii și Arabiei.

și. Muntele Sinai a jucat rol din primele
 t în timpul persecuțiilor mulți creștini, acolo
 t apoi mulți asceți. După o tradiție veche,
 ea unei delegații de călugări, care i-a vorbit

la Ierusalim, să ridice pe locul unde este astăzi mănăstirea o bisericuță
 și un turn de apărare contra Arabilor, cari-i atacau adesea. Mii de mo-
 zahi s'au așezat după aceea la Muntele Sinai, venind până și din
 Asia Mică.

Marele ctitor și protector al așezământului creștin dela Sinai este
 însă împăratul Iustinian (527-565). Ajungând până la călugării dela Sinai
 fama binefacerilor lui, ei trimit o delegație la împărat, ca să-i ceară să
 le zidească o mănăstire și să o asigure de atacurile din afară.

Iustinian a ascultat rugămintea și a trimis pe arhitectul Ștefan,
 ca să construiască, dând totodată poruncă prefectului din Egipt, ca să-i
 pună la dispoziție sumele de bani necesare, cari trebuie să fi fost foarte
 mari.

Opera arhitectului lui Iustinian durează până azi: Aceasta este mănă-
 stirea dela Muntele Sinai. Ea este ridicată într'o vale prăpăstioasă a
 Muntelui — unul din munții dela Sinai — la înălțimea de 1.535 metri
 deasupra nivelului mării, pe o pantă pietroasă ușor înclinată. Ziduri înalte
 și groase, ca de cetate puternică, închid o suprafață de 5.500 metri pă-
 trați. Biserica, în stil de basilică bizantină, este lungă de 37 m. și largă
 de 24 m.; suprafața interioară de 450 m. p. Înălțimea bisericii este înăuntru
 de 10 m. la mijloc; părțile laterale sunt despărțite de acesta prin 14 co-
 lonade de granit din câte o singură bucată, înalte de 5 m. Acoperișul este
 de lemn aurit, îmbrăcat mai târziu pe deasupra cu mari plăci de plumb.
 Biserica lui, de mărime surprinzătoare, nu arată încă, după 14 secole,
 niciun semn de putrezeală, grație solidității lor, și uscăciunii locului.

Unele poartă inscripții, pomenind numele lui Iustinian, al împără-
 ței Teodora și al arhitectului Ștefan. Absida este îmbrăcată cu mozaic
 artistic, vre-o 35-40 mp., reprezentând Schimbarea la Față, 12 apostoli
 și 17 profeți (bust), pe Moise deslegându-și încălțămintea înaintea ru-
 gii arzând și apoi primind tablele legii pe Muntele Sinai, precum și o
 scară de bărbat și una de femeie.

În altarul bisericii se găsesc, într'un sicriu de marmoră albă, moaș-
 tele sfintei Ecaterina, al cărei nume îl și poartă mănăstirea, deși a fost
 dedicată cu hramul Schimbarea la Față.

În jurul bisericii se găsesc șase paraclise, ridicate, probabil, spre
 închinarea altora mai vechi din prăpăștiile Muntelui Sinai. Inapoi alta-
 rului bisericii, dar cuprins în planul ei ca o anexă, se găsește paraclisul
 al Sfântului Rug, ridicat — se pare — chiar pe locul unde se găsea
 paraclisul sfintei Elena. Sfânta masă a acestui paraclis fiind pe locul
 unde era rugul lui Moise, niciun muritor — fie chiar patriarh sau împă-
 rat — nu poate să intre în acest paraclis decât desculț. Este — după
 tradiție — și după Mormântul Domnului — cel mai sfânt loc din lume.

Pentru apărarea și servirea mănăstirii, Iustinian a trimis la mun-
 tele Sinai două sute de familii creștine: O sută depe țărmul răsăriten al
 Muntelui Negre, probabil Lazi, și altă sută din Egipt. Acești coloniști au fost
 împărțiți în două tabere, inapoi muntelui Sfânta Epistini, la vre-o 15 km.
 de mănăstirea sf. Ecaterina. Urmele așezării lor se văd și azi.
 Pentru întreținerea lor și a mănăstirii se trimitea grâu din Egipt.

Lungimea zidului înconjurător este în total 321 m. El este făcut
 din mari blocuri de granit, are înălțimea de 10-15 m., lățimea de 2,50-3
 m. și e prevăzut cu o singură intrare, o poartă joasă în partea dinspre

Apus; bine închisă, de teama beduinilor, ea a fost redeschisă în timpul din urmă, dar micșorată atât, cât să poată intra numai oameni.

În spațiul închis de aceste ziduri, se găsesc azi în mănăstire: biserica, o clopotniță înaltă și frumoasă, o geamie musulmană, locuințe, chilii, diferite depozite, mori, cuptoare, teascuri pentru măslină și pentru struguri, bucătăria, săli de mâncare, stăreția, birouri, apartamente pentru străini, locuințe pentru servitorii beduini, biblioteci, paraclise și ruine de clădiri vechi. Toate acestea sunt din timpuri și de stiluri diferite. În curte se mai găsesc două fântâni și un rug, lângă biserică, singurul care mai crește în toată peninsula Sinai; în afară, se află un cimitir cu biserică.

Pe vremea lui Iustinian, numărul călugărilor dela Sinai, trebuie să fi fost mare, de mai multe sute. Invazia islamismului, peste 60-70 de ani, i-a lovit și i-a strămtorat mult. Cele două sute de familii creștine aduse de Iustinian, islamizate apoi, formează azi, împreună cu Arabii ce mai sunt în jurul mănăstirii până la trei zile de drum, o populație nomadă de unsprezece mii de suflete, împărțită în șase triburi, conduse de câte un șeic și toate la un loc de un șeic suprem, care stă la Faran și e recunoscut și salarizat de guvernul egiptean.

Atribuțiunile acestor Arabi, privitoare la serviciile mănăstirii și la transportul pelerinilor, sunt fixate de mult și observate cu strictetă, pentru a se evita conflictele cu ei. Cei din tribul Subian pot singuri, din toată lumea musulmană, să intre în curtea mănăstirii, pentru servicii necesare acolo.

Mănăstirea este obligată să dea pâine tuturor Arabilor, cari vin să ceară. Mii de pâini se împart, aruncându-se depe zid, Arabilor adunați, în anumite zile. Două treimi din cerealele și alimentele primite de mănăstire din afară se dau ajutor Arabilor. Pe lângă acestea, ei mai primesc untdelemn, legume, medicamente, pânză, săpun și altele, necesare pentru îngroparea morților.

Raporturile dintre mănăstire și acești beduini n'au fost totdeauna amicale. Călugării au fost de multe ori atacați, uneori și uciși, de beduini, mai ales până la venirea lui Napoleon în Egipt (1798).

Călugării sunt toți Greci. Nici ei, nici Arabii n'ar primi bucurii călugări de alt neam. Numărul lor este de vre-o 60; jumătate din ei sunt ținuți de interesele mănăstirii în afară de ea.

Vieța monahală dela Sinai este exemplară prin pietate, muncă smerenie și armonie. Fiecare călugăr are atribuțiunea sa. Grădina mănăstirii, o adevărată minune în acea pustie, se cultivă cu ajutorul Arabilor. Carne nu e permis să se mănânce în cuprinsul mănăstirii, decât numai vizitatorilor, în casa de primire a lor, care e cea mai mare clădire din toate ale mănăstirii. În afară de zidurile ei, pot să mănânce și călugării carne, dar unii au renunțat pentru totdeauna la uzul ei.

În apropierea mănăstirii, la distanță de câțiva kilometri, se găsesc câteva metoace, cu grădini cultivate: Sfinții patruzeci de mucenici, Sfinții apostoli, Sfinții Fără de arginți.

Mănăstirea dela Sinai are în sânul ortodoxiei o situație excepțională. Ea este autocefală și are rang de arhiepiscopie de Sinai, Faran și Raitu. Conducătorul ei este egumen al mănăstirii și episcop al unui district fără locuitori creștini. El nu are nici-o putere în afară de mănăstire și de așezămintele ei. Este ales prin vot de călugări și nu mai are nevo

Evanzii.

... confirmare din afară. C
... mănăstire, pot să trimită vot
... arbul de Ierusalim, față de

... In conducerea mănăstirii.
... numit „ispă savașic”
... ofilax și econom. Dicheul tir
... mănăstirii îl obligă să stea de c
... are un metoh, care i-a
... Alexandria, sau aiurea. La Sinai

... Rar vizitau mai înainte
... drumului. Acum se poate
... pentru acest drum gre
... mănăstirea numai 22 Greci. La 1
... Paphosios, egumenul mănăst
... Sinai, mergând acolo
... leasemenea un ieromonah

... In registrul vizitatorilor
... Francezi, Germani, G
... de alte neamuri. În Fe
... al Angliei; în Martie aca
... burg; la 1894, Pierre Loti
... sunt Englezii; dintre
... cu zecile și chiar cu sut
... Muntele Sinai propriu zis

... este vârful muntelui Har
... unii. Muntele Sinai este
... cu patru kilometri. Mă
... cu vre-o șapte sute de
... frântă a cărării — cu vre
... Euterina este o privaliste
... pantația, un chiparos sec
... mai jos de vârful lui, și f

... Pe muntele Sinai a ridic
... bisericuță, pe care la 381
... ei a ridicat arhitectul I
... Biserica de care am vor
... imposibilită cu frumoase mo
... au căutat sub temelie
... Moise, pe care o crede
... ruinele acestei biserici
... biserică, pe cea existent
... Beduinii au ridicat în ea
... moșeste nimeni.

... într-o vale afiată cu 270
... Bisericii: a lui Moise
... franceză icoană ma
... Euterina este figura
... Alexandrină de neam ar
... timpul lui Maximian
... să nu-l lase torqu

beduinilor, ea a fost redeschisă în timpul cât să poată intra numai oameni.

ste ziduri, se găsesc azi în mănăstire: bifrumoasă, o geamie musulmană, locuințe, uptoare, teascuri pentru mășline și pentru ucare, stăreția, birouri, apartamente pentru rii beduini, biblioteci, paraclise și ruine de at din timpuri și de stiluri diferite. În curte un rug, lângă biserică, singurul care mai i; în afară, se află un cimitir cu biserică. n, numărul călugărilor dela Sinai, trebuie sute. Invazia islamismului, peste 60-70 de t mult. Cele două sute de familii creștine e apoi, formează azi, împreună cu Arabii i până la trei zile de drum, o populație nosuflete, împărțită în șase triburi, conduse t loc de un șeic suprem, care stă la Faran e guvernul egiptean.

rabi, privitoare la serviciile mănăstirii și t fixate de mult și observate cu strictetă, u ei. Cei din tribul Subian pot singuri, din tntre în curtea mănăstirii, pentru servici

tă să dea pâine tuturor Arabilor, cari vin t aruncându-se depe zid, Arabilor adunați, din cerealele și alimentele primite de mă-tor Arabilor. Pe lângă acestea, ei mai pri-dicamente, pânză, săpun și altele, necesare

ăstire și acești beduini n'au fost totdeauna multe ori atacați, uneori și uciși, de beduini. Napoleon în Egipt (1798).

eci. Nici ei, nici Arabii n'ar primi bucuos ul lor este de vre-o 60; jumătate din ei sunt i în afară de ea.

Sinai este exemplară prin pietate, muncă e călugăr are atribuțiunea sa. Grădina mă in acea pustie, se cultivă cu ajutorul Ara se mănânce în cuprinsul mănăstirii, deci de primire a lor, care e cea mai mare ch. In afară de zidurile ei, pot să mănânce e renunțat pentru totdeauna la uzul ei.

irii, la distanță de câțiva kilometri, se gă-dini cultivate: Sfinții patruzeci de mucenici de arginți.

are în sânul ortodoxiei o situație excepțo are rang de arhiepiscopie de Sinai, Faran egumen al mănăstirii și episcop al unui p l nu are nici-o putere în afară de mănăst- les prin vot de călugări și nu mai are nevo

de nicio confirmare din afară. Călugării aflați în vre-o misiune, departe de mănăstire, pot să trimită votul în scris. Hirotonia de episcop o face patriarhul de Ierusalim, față de care are și drept de apel.

În conducerea mănăstirii, egumenul arhiepiscop este ajutat de un consiliu numit „*ispā oḅvaḱiḱ*“ (sfânta adunare), compus din dicheu, schevofilax și econom. Dicheul ține și locul egumenului, pe care interesele mănăstirii îl obligă să stea de obicei departe de ea, la Cairo, unde mănăstirea are un metoh, care i-a creat adesea dificultăți cu patriarhul de Alexandria, sau aiurea. La Sinai, arhiepiscopul merge rar.

Rar vizitau mai înainte mănăstirea și străinii, din cauza greu-ților drumului. Acum se poate merge mai ușor, cu automobile mari, speciale pentru acest drum greu. Între anii 1860 și 1904, au vizitat mănăstirea numai 22 Greci. La 1859 a vizitat-o și arhimandritul Partenie Peloponnisios, egumenul mănăstirii Frumoasa din Moldova, închinată Muntelui Sinai, mergând acolo pentru alegerea arhiepiscopului. A vizitat-o deasemenea un ieromonah Dionisie, a cărui patrie este „Vlahia“.

În registrul vizitatorilor se găsesc multe nume de Englezi, Ruși, Belgeți, Francezi, Germani, Olandezi, Americani, Italiani, Armeni și vizitatori de alte neamuri. În Februarie 1875 a vizitat mănăstirea prințul Arthur al Angliei; în Martie același an a vizitat-o și ducele Friedrich von Slesenburg; la 1894, Pierre Loti, la 1904 lordul Butte. Cei mai numeroși vizitatori sunt Englezii; dintre ortodocși, până la 1914 erau Rușii, cari veneau cu zecile și chiar cu sutele.

Muntele Sinai propriu zis, numit și „vârful sfânt“ sau Muntele lui Moise, este vârful muntelui Horeb. Nu sunt doi munți deosebiți, cum au fost unii. Muntele Sinai este departe de vârful sf. Ecaterina, în linie dreaptă, cu patru kilometri. Mănăstirea se află în vale, mai jos decât vârful lui cu vre-o șapte sute de metri, ca diferență de nivel, departe—în dreapta frântă a cărării — cu vre-o 3.500 m. Vederea Muntelui Sinai depe vârful sf. Ecaterina este o priveliște minunată. Formele muntelui, văile, peșterile, plantația, un chiparos secular și o fântână cu apă abundentă cu vârful lui, mai jos de vârful lui, îl fac curios din multe puncte de vedere.

Pe muntele Sinai a ridicat ascetul Iulian, venit dela Edesa pe la vârful sf. Ecaterina, o bisericuță, pe care la 383 a văzut-o și pelerina spaniolă Aetheria. Iulian a ridicat arhitectul lui Iustinian, cu greutateți ce nu se pot înfrânge, biserică de care am vorbit. Ea era lungă de 22 m., largă de 9 m. și împodobită cu frumoase mozaicuri. Timpul și oamenii au distrus-o. Iustinian au căutat frumosi mozaici ai lui Moise, pe care o credeau ascunsă acolo de călugării creștini. Au găsit ruinele acestei biserici și cu material din ele au ridicat Sinaitii o biserică, pe cea existentă, cu ziduri foarte groase.

Beduinii au ridicat în apropierea ei, la 15 m., o geamie, pe care au înălțat-o și ei. Nu se știe nimeni.

Într-o vale aflată cu 270 m. mai jos decât vârful sfânt, se găsesc două biserici: a lui Moise, cu frumoase icoane vechi, și a lui Ilie, cu o icoană frumoasă icoană mare a profetului și cu celebra-i peșteră.

Ecaterina este figura creștină populară dela Sinai. Această fecundă Alexandrină de neam nobil a fost martirizată pentru credința ei în timpul lui Maximin Daia (312). După tradiție, ea rugase pe Dumnezeu să nu-i lase corpul în mâna păgânilor; el a fost dus și păzit

de ingeri pe cel mai înalt vârf dela Sinai, care-i poartă de aceea numele. Acolo a fost găsit neatins de călugări, în timpul lui Iustinian, și adus în mănăstirea atunci zidită, în care se păstrează până astăzi, bucurându-se de o mare venerație la Sinai și de acolo și în restul lumii creștine, ba și la beduinii din Sinai. Mănăstirea a luat numele sfintei și numeroase biserici s'au ridicat de creștini cu hramul ei. Mici părți din moaștele sfintei Ecaterina au ajuns până în Apus.

Ivirea mahomedanismului, la începutul secolului VII, puneă mănăstirii dela Sinai o grea problemă. Cuceririle islamismului o izolau de restul lumii creștine, lăsând-o ca o insulă în mijlocul musulmanilor. Se impunea de aceea călugărilor ca să-i asigure dreptul la existență. După o tradiție orală, Mahomed însuși ar fi mers, necunoscut, la Sinai și s'ar fi instruit acolo dela călugări. Mult mai probabilă este însă alta, după care călugării au trimis la Medina o delegație, la 624, când puterea lui Mahomed nu era încă prea mare, declarându-i că i se supun și cerându-i libertatea cultului. Măgulit, Mahomed le-a acordat favoarea cerută și a întărit-o printr'un act (ahdnamè) scris în limba arabă și semnat de douăzeci și unu de martori, printre cari Omar și Abu-Bekr. Originalul arab s'a păstrat la mănăstire, ca un prețios talisman, până la 1517, când, fiind arătat și sultanului turc Selim I, cuceritorul Egiptului, pentru recunoașterea aceluiași privilegiu, sultanul l-a reținut, ca pe un lucru sfânt — întrucât purta semnătura profetului — lăsând mănăstirii numai o copie.

Privilegiul acordat de Mohamed a fost respectat de toți califii. Recunoșcători, Sinaiiții au permis să se ridice în curtea mănăstirii, în primii ani ai sec. XI, o geamie și au purtat grijă cu cele necesare de beduinii inconjurători.

Toleranța arătată mănăstirii sf. Ecaterina a fost în adevăr excepțională și caracteristică. Pe când în alte părți creștinii erau islamizați cu forța sau persecutați — la Cairo abia dela 1175 au avut voie să se stabilească negustorii creștini — mănăstirea dela Sinai s'a bucurat continuu de libertatea cultului și și-a înființat un metoh la Cairo, capitala califilor egipteni.

Cu bunătatea arabă, de care autorul cărții noastre este înduioșat până la a zice: „Recunoștință Arabilor. Veșnică recunoștință grecească. — el crede că nu suferă comparație purtarea creștinilor. Aceștia — Români, Ruși, Bulgari — „au spoliat, au răpit, au distrus cele sfinte ale Grecilor“ (p. 235). Vom vedea ceva mai jos de ce este vorba.

Să notăm totuși în treacăt, că dela beduinii peninsulei, mănăstirea a avut adesea de suferit atacuri și diferite grele vexațiuni. Cea mai obișnuită era jefuirea caravelor cu provizii, mai ales în sec. XVIII. Călugării ieșiți din mănăstire erau adesea prinși, maltratați sau chiar uciși.

Sinai și republica venețiană (p. 264-275). Prin cruciați, mănăstirea sf. Ecaterina a luat contact cu lumea apuseană. Stăpânirea Venețienilor la Constantinopol și mai ales în Creta, unde mănăstirea avea din timpuri vechi un mare metoh și proprietăți a făcut pe conducătorii dela Sinai caute bune raporturi și privilegii dela dogii Veneției, dela începutul sec. XIII. Arhiepiscopul Simeon, mergând la Veneția, obținuu dela dogele Pietru Ziani un act de recunoaștere a tuturor proprietăților din Creta și dispensă de taxe vamale la export (1210). Prin alte asemenea acte, dogii

Recenzii.

Andreea Contarini la 1378, Fra
Marco (1462-1471), Nicolo Tron (1
Giovanni Mocenigo (1478-1485),
Gardo Loredano (1501-1521), An
1539-1545) și alții încă, până la
grecească, recunosc sau lărgesc

Școala din Creta (p. 276-281)
La jumătatea sec. XVI, merită o
la cucerirea insulei de către Tu
cari pe Maximos Margunio
Gherasim Spartaliotis, Ar
Macris, Iannichios, Nectari
Știința lor era vestită, și
și au jucat rol de se
sinaitică din Creta și-a c
a elinismului și a teolog

Sinai și sultanul Selim I
de către sultanul turc
pentru Sinaiiții obișnuiți
delegatie de călugări se prez
arătându-i actul de toleran
libertatea religioasă pe
se bucură de vederea
vechile privilegii și dădu p
imperială vechiului act ara
nu trebuia să rămână în
famosul act și păstrară
Dela califii arabi și dela

de taxe vamale și de orice i
au intervenit chiar și
patriarhul de Alexandria. Ne
indemnă mulțimea
Intervenind sultanul Mu

depe actul profetului, t
săi, le asigura, ori unde
nu le aveau alții. De ace
proprietăți, cari erau
mănăstirile ce i-au fost tr

Sinai și romano-catolicii
Simeon, un poliglot, ajung
la regele Normandiei, Pa
Dupa aceea, abia c
Ea ajunge cunoscută și
germani, dela regi ai
de Austria.

Sinai și lumea ortodoxă (1
dărnicia ortodocșilor
Romanov a făcut mănăst
1645-1676) a ajutat-o. D
ruși, n'a fost totuși im

la Sinai, care-i poartă de aceea numele. În timpul lui Iustinian, și adus în se păstrează până astăzi, bucurându-se de acolo și în restul lumii creștine, ba și a luat numele sfintei și numeroase bibrumul ei. Mici părți din moaștele sfintei os.

la începutul secolului VII, puneu mămă. Cuceririle islamismului o izolau de a o insulă în mijlocul musulmanilor. Se a să-i asigure dreptul la existență. După a ar fi mers, necunoscut, la Sinai și s'ar Mult mai probabilă este însă alta, după lina o delegație, la 624, când puterea lui e, declarându-i că i se supun și cerându-i homed le-a acordat favoarea cerută și a) scris în limba arabă și semnat de două e cari Omar și Abu-Bekr. Originalul a un prețios talisman, până la 1517, când, Selim I, cuceritorul Egiptului, pentru re-sultanul l-a reținut, ca pe un lucru sfânt profetului — lăsând mănăstirii numai o

Iohaned a fost respectat de toți califii. mis să se ridice în curtea mănăstirii, în ie și au purtat grijă cu cele necesare de

stiri sf. Ecaterina a fost în adevăr ex- : când în alte părți creștinii erau islami- - la Cairo abia dela 1175 au avut voie să lui — mănăstirea dela Sinai s'a bucurat i și și-a înființat un metoh la Cairo, în

care autorul cărții noastre este înduioșat. Arabilor. Veșnică recunoștință grecească! " marație purtarea creștinilor. Aceștia — Ro-polia. au răpit, au distrus cele sfinte ale i ceva mai jos de ce este vorba.

cât, că dela beduinii peninsulei, mănăstirea ri și diferite grele vexațiuni. Cea mai obiș- r cu provizii, mai ales în sec. XVIII. Că- m adesea prinși, maltratați sau chiar ucși. iand (p. 264-275). Prin cruciați, mănăstirea u lumea apuseană. Stăpânirea Venețienilor la Creta, unde mănăstirea avea din timpuri ietăți a făcut pe conducătorii dela Sinai să egii dela dogii Veneției, dela începutul sec. ergând la Veneția, obținu dela dogele Pietro a tuturor proprietăților din Creta și dis- ort (1210). Prin alte asemenea acte, dogii

Andrea Contarini la 1378, Francesco Foscari (1423-1457), Christoforo Moro (1462-1471), Nicolo Tron (1471-1473), Pietro Mocenigo (1474-1476), Giovanni Mocenigo (1478-1485), Agostino Barbarigo (1486-1501), Leonardo Loredano (1501-1521), Antonio Grimani (1521-1523), Pietro Lando (1539-1545) și alții încă, până la 1670, când Creta intră sub stăpânirea turcească, recunosc sau lărgesc privilegiile Sinaților în Creta.

Scoala din Creta (p. 276-280), înființată pe lângă metohul de acolo la jumătatea sec. XVI, merită o mențiune specială. Școala a durat până la cucerirea insulei de către Turci și a avut profesori și elevi distinși, între cari pe Maximos Margunios, Meletie Figas, Constantin (Chiril) Lucaris, Gherasim Spartalotis, Atanasie Petellarios, Meletie Sirigos, Meletie Macris, Iannichios, Nectarie Cretanul, Ieremia Cacavelas, Gherasim Vlahos. Știința lor era vestită, a unora până și în Apus. Unii au ajuns patriarhi și au jucat rol de seamă în istoria bisericească a țării. Școala sinaitică din Creta și-a câștigat astfel mari merite în istoria culturală a elinismului și a teologiei ortodoxe.

Sinai și sultanul Selim I (p. 281-288). Cucerirea sângeroasă a Egiptului de către sultanul turc (Ianuarie 1517) a fost un moment de groază pentru Sinații obișnuiți și acomodați cu Arabii și cu Mamelucii. O delegație de călugări se prezintă sultanului, devenit calif al islamismului, arătându-i actul de toleranță dat de Mahomed și solicitându-i pe baza lui libertatea religioasă pentru mănăstire. Sultanul îi primi cu bunăvoință, se bucură de vederea prețiosului document, recunosc mănăstirii vechile privilegii și dădu pentru aceasta un act nou, luând pentru arhiva imperială vechiul act arab, care fiind un lucru sfânt pentru musulmani, nu trebuia să rămână în mâinile creștinilor. Călugării primiră copie depe faimosul act și păstrară recunoștință puternicului sultan.

Dela califii arabi și dela sultanii turci, mănăstirea a obținut scutire de taxe vamale și de orice impozite și sarcini pentru proprietățile ei. Sultanii au intervenit chiar și pentru păstrarea autocefaliei amenințate de patriarhul de Alexandria. Neputând suferi metohul mănăstirii la Cairo, patriarhul îndemnă mulțimea musulmană să-l ocupe și prefacă în geamie (1652). Intervenind sultanul Mahomed IV, metohul fu redat Sinaților. O copie depe actul profetului, înmănată de arhiepiscopul de Sinai călugărilor săi, le asigura, ori unde s'ar fi găsit aceștia, libertate și drepturi, și cari nu le aveau alții. De aceea mulți creștini au dăruit mănăstirii sf. Ecaterina proprietăți, cari erau astfel scutite de abuzurile stăpânirii, ca și mănăstirile ce i-au fost închinete.

Sinai și romano-catolicii (p. 304-313). La 1027 arhiepiscopul de Sinai, Simeon, un poliglot, ajunge cu părți din moaștele sfintei Ecaterina până la regele Normandiei, Richard II cel Bun, cerând ajutor pentru mănăstire. După aceea, abia cruciații reiau cunoștința și contactul cu Sinai. Ea ajunge cunoscută și în Apus, primind ajutoare dela papi, dela împărați germani, dela regi ai Franței și Spaniei, dela duci de Brabant și arhiduci de Austria.

Sinai și lumea ortodoxă (p. 314-335). Mult mai mare a fost, cum era natural, dărnicia ortodocșilor față de mănăstirea dela Sinai. Țarul Mihail Romanov a făcut mănăstirii daruri (1642). Fiul lui, Alexie Mihailovici (1645-1676) a ajutat-o. Dorința lui, de a fi primiți la Sinai și zece călugări ruși, n'a fost totuși împlinită. Rușii au făcut și alte încercări de

a pătrunde în mănăstire, dar fără succes. Nici azi un Rus nu poate să rămână la Sinai mai mult decât o săptămână. Împărăteasa Ana Ivanovna a dat ajutor pentru repararea acoperişului de plumb (1731), iar Ecaterina cea Mare (1762-1796) a trimis un mare și scump sicriu de argint pentru moaștele sfintei Ecaterina. Mănăstirii i s'au dăruit și proprietăți la Tiflis, la Kiev și *mai ales în Basarabia*. Ele au fost însă secularizate de stat, care mai acorda mănăstirii o subvenție anuală, până la revoluția bolșevică. Dela Sinai, Rușii au reușit să obțină prin Tischendorf, celebrul codice sinaitic.

Revoltat de secularizarea averilor mănăstirii și de refuzul oricărui ajutor acum, autorul numește Rusia persecutoare sălbatecă a Muntelui Sinai, nevrednică de mărinimia ce i-au arătat șefii musulmani, dogii Veneției, papii și regii romano-catolici și o socotește pe drept pedepsită de Dumnezeu pentru această purtare.

Au ajutat deasemenea mănăstirea, în sec. XVIII, Georgienii, cari aveau legături cu ea dela sfârșitul sec. XVI. Cu Sârbii au avut legături slabe, din sec. XVII. Regii etiopieni sunt și ei înscrși printre binefăcătorii mănăstirii.

TARILE ROMANE (p. 323-334), au ajutat așezământul dela Sinai mai mult decât toate. Ele sunt, după Iustinian, cel mai mare binefăcător al mănăstirii sf. Ecaterina. Domni români și fanarioți i-au făcut donațiuni „în adevăr domnești“ (p. 324). Legăturile Românilor cu Muntele Sinai datează de pe la jumătatea sec. XVI. Hrisoavele respective, zice autorul, sunt inedite. El dă câteva din ele și-și exprimă dorința, ca mănăstirea să le editeze pe toate, și câte mai are la fel.

Primul binefăcător cunoscut este domnitorul Munteniei Alexandru II (1567-1577), care a dăruit mănăstirii dela Sinai proprietăți și a ridicat cu cheltuiala sa biserica sf. Ioan Înainte-Mergătorul din incinta mănăstirii. Mihai Viteazul i-a închinat mănăstirea sf. Ecaterina din București. Tot atunci, domnitorul Moldovei Ieremia Movilă îi închina marea și bogata mănăstire Frumoasa dela Iași, iar fiul lui, Constantin I Movilă, biserica sf. Paraschiva din Iași, cu toate veniturile ei.

Arhiepiscopul Ioasaf (1617-1657) a cerut ajutor domnitorilor români prin trei epistole (1621-1623, 1636). Există și un hrisov al lui Radu, numit Stridie (1667). La 1703 este închinată biserica sf. Nicolae din Focșani.

În timpul lui Constantin Brâncoveanu, fiind arhiepiscop de Sinai Ioannichios Peloponnisios (1668-1704), a mers în pelerinaj la Sinai marele spătar al Munteniei, *Mihail Cantacuzino*, „care, înapoiindu-se plin de evlavie și de amintiri impunătoare, a închinat mănăstirii Sinai, ca metoh, frumoasa și măreața mănăstire a Născătoarei de Dumnezeu, ridicată de el în acest scop în orașul Râmnicu-Sărat“ (p. 326), dăruindu-i și averi. Hrisovul respectiv este dela 17 Martie 1704.

Domnitorul Moldovei, Mihail Racoviță, a închinat la 1723 biserica sf. Nicolae din Galați, iar la 1724 dă un act prin care înzestrează cu bogate proprietăți mănăstirea Făstâci. Tot la 1724, Nicolae Mavrocordat a închinat mănăstirea Mărgineni, cu hramul sfintii Arhanghel Mihail și Gavriil, din jud. Prahova. Hrisovul — neobișnuit de lung — se găsește la Atena. La 1731 a mai fost închinat și un schit din jud. Prahova, la 1750 mănăstirea Făstâci, de către Mihail Racoviță și fiii săi

Ioan, Ștefan, Mihail și Constantin Racoviță dăruind printr'un splendid hrisov privilegii la mănăstirea Făstâcii făcute pentru Sinai. Anania și Gavriil, dăruiește bisericii sf. Iosif, întindere de pământ aflată în apropiere de mănăstire. Hrisovul respectiv este ultimul din câte au fost emise de către guvernul gătură cu Sinai.

La 1863 mănăstirea Sinai a fost secularizată. În locul mănăstirii, un schit, 4 biserici și 8 case, 16 ateliere au fost plantate, întinzându-se pe o suprafață în întindere de 270 pog. Hrisovul este intitulat „Piaștri valahi“ (p. 334).

„Mare parte din averea mănăstirilor și bisericilor din România, în mănăstirea Sinai, care atunci aveau în posesie cele materiale, ca și proprietăți ale Muntelui Sinai au fost confiscate în anul 1863, într'un chip brutal și nedrept, printr'un decret al guvernului românesc. Despre aceasta însă poartă un hrisov dat de Sfinții însemnați (p. 334).”

La Sinai, unui au o importanță deosebită. Nihil a muștră pe împăratul Constantin I Erisostom și a scris foarte mult pentru scaunul patriarhal de Antiohia.

Autor al „Scării virtuților“ este un autor al eretic (sec. VII). Este un autor al sinodului ținut la Constantinopol în anul 787. Un alt Anastase, din sec. XI, a scris o lucrare în două jumătate a sec. XI.

Gavriil și Ioan, episcopi din Antiohia, au salvat interesul patriarhal. Simeon a salvat interesul patriarhal.

În începutul sec. XIII. Atanasie cel Mare, episcop de Antiohia, a salvat interesul patriarhal. Simeon a salvat interesul patriarhal.

În anul 1567, împăratul Mihail Cantacuzino a salvat interesul patriarhal. Simeon a salvat interesul patriarhal.

În anul 1567, împăratul Mihail Cantacuzino a salvat interesul patriarhal. Simeon a salvat interesul patriarhal.

În anul 1567, împăratul Mihail Cantacuzino a salvat interesul patriarhal. Simeon a salvat interesul patriarhal.

succes. Nici azi un Rus nu poate să
o săptămână. Impărăteasa Ana Iva-
rea acoperişului de plumb (1731), iar
trimis un mare și scump sicriu de ar-
terina. Mănăstirii i s'au dăruit și pro-
es în Basarabia. Ele au fost însă secu-
mănăstirii o subvenție anuală, până la
usii au reușit să obțină prin Tischen-

verilor mănăstirii și de refuzul oricărui
sua persecutoare sălbatecă a Muntelui
i-au arătat șefii musulmani, dogii Ve-
ci și o socotește pe drept pedepsită de

mănăstirea. în sec. XVIII, Georgienii, cari
l sec. XVI. Cu Sărbii au avut legături
i sunt și ei înscrisi printre binefăcătorii

334), au ajutat așezământul dela Sinai
mpă Iustinian, cel mai mare binefăcător
români și fanarioți i-au făcut donațiuni
legăturile Românilor cu Muntele Sinai
XVI. Hrisoavele respective, zice autorul,
și exprimă dorința, ca mănăstirea să
ve la fel.

este domnitorul Munteniei Alexandru
măstirii dela Sinai proprietăți și a ridicat
Măntele-Mergătorul din incinta mănăs-
mănăstirea sf. Ecaterina din București.
Ieremia Movilă îi închina marea și bo-
și, iar fiul lui, Constantin I Movilă, bi-
toate veniturile ei.

1657) a cerut ajutor domnitorilor ro-
1636). Există și un hrisov al lui Radu.
este închinată biserica sf. Nicolae din

trâncoveanu, fiind arhiepiscop de Sinai
704). a mers în pelerinaj la Sinai ma-
Catacuzino. „care, înapoiindu-se plin de
a, a închinat mănăstirii Sinai, ca metoh.
Născătoarei de Dumnezeu, ridicată de
co-Sărat“ (p. 326), dăruindu-i și averi.
Martie 1704.

il Racoviță, a închinat la 1723 biserica
24) da un act prin care înzestrează cu
Făstăci. Tot la 1724, Nicolae Mavro-
Mărgineni, cu hramul sfintii Arhangheli
a. Hrisovul — neobișnuit de lung — se
fost închinat și un schit din jud. Pra-
ci, de către Mihail Racoviță și fiii săi

Ioan. Ștefan, Mihail și Constantin, atunci domn al Moldovei.

Constantin Racoviță dăruiește mănăstirii Mărgineni alte proprietăți
printr'un splendid hrisov păstrat la Atena; dă deasemenea trei hrisoave
primitoare la mănăstirea Făstăci (1756). Până la 1799 nu se mai cunosc
făcute pentru Sinai. Atunci, domnitorul Moldovei, Alexandru Ca-
imachi, dăruiește bisericii sf. Lazăr, care ținea de mănăstirea Făstăci, o
măndere de pământ aflată în curtea bisericii și a vămii. Hrisovul res-
pectiv este ultimul din câte se mai păstrează dela domnii români în le-
gătură cu Sinai.

La 1863 mănăstirea sf. Ecaterina avea în principatele române: 5
mănăstiri, un schit, 4 biserici, 55 moșii, 320 cămine de casă și locuri
de plantat, 8 case, 16 ateliere, 3 hanuri, o baie turcească, un cuptor, 7
vi în întindere de 270 pog. Toate acestea dădeau un venit de 2.500.000
„paștri valahi“ (p. 334).

„Mare parte din această sumă, cea mai mare, servea la întreține-
rea mănăstirilor și bisericilor locale, iar prisosul se trimitea la mănă-
stirea Sinai, care atunci a reușit în adevăr, să ajungă a avea sufi-
ciente cele materiale, ca niciodată dela înființarea ei. Toate aceste pro-
rietăți ale Muntelui Sinai aveau să fie însă răpite și jefuite oficial până.
a una, la 1863, într'un chip necunoscut încă pe lume, de către România
măscută, printr'un decret al prințului Moldovalahiei unite, Alexandru
Cuza. Despre aceasta însă poate altădată“ (p. 334).

Sinaiiți însemnați (p. 336-349). Din miile de călugări, cari au trăit
la Sinai, unii au o importanță deosebită în istoria monahismului și a bi-
sericii. Nil a mustrat pe împăratul Arcadiu pentru exilarea sfântului Ioan
Brisostom și a scris foarte multe epistole. Anastasie a fost ridicat pe
scaunul patriarhal de Antiohia (561). Ioan Scărarul a fost ascet vestit
a autor al „Scării virtuților“ (sec. VI-VII). Anastase „Sinaitul“ a com-
munit pe eretici (sec. VII). Episcopul de Sinai Constantin a luat parte
la sinodul ținut la Constantinopol (869) de patriarhul Ignațiu contra lui
Fotie. Un alt Anastase, din sec. IX, e numit „noul Moise“. Ioan Atenianul,
a doua jumătate a sec. XI, și-a dat vieța pentru apărarea mănăstirii.
Savril și Ioan, episcopi din sec. XII și scriitori, cunoșteau bine și limba
arabă. Simeon a salvat interesele mănăstirii în Creta, față de Venețieni,
la începutul sec. XIII. Atanasie II al Alexandriei (1276-1316), om de în-
credere al împăratului Mihail VIII Paleologul, a fost călugăr la Sinai.
Grigore Sinaitul (sec. XIV) a venit la Muntele Atos și a reformat vieța
monahală de aci; se crede că a mers și în Serbia, unde ar fi murit. Filotei
Cecchinus a ajuns de două ori patriarh de Constantinopol (sec. XIV).
Maxim era bine apreciat de patriarhul Ghenadie Sholarios (sec. XV).
Se pare că patriarhul de Alexandria Ioachim cel „celebru“, care a trăit
123 ani și a păstorit 80, (1487-1567), a fost călugăr la Sinai. Marcu a
fost chemat pe scaunul patriarhal de Ierusalim (începutul sec. XVI).
Pisces a fost de două ori mitropolit, a fost și scriitor (sec. XVI-XVII).

Meletie Pigas, patriarh de Alexandria (1590-1602) și locțiitor la
Constantinopol (pela 1597-1599) și Nectarie, ajuns patriarh de Ierusalim,
români învățați, au fost călugări sinaiiți. Nectarie a fost și în țările noastre
1544): scrierea lui Syntagma contra autorității papii s'a tipărit la Iași
1542) Anania Byzanțios, urmașul lui Nectarie ca arhiepiscop de Sinai, a
fost titlul de „μακαριώτατος“ (prea fericit) și a avut conflicte cu pa-

triarhii, fiind și anatemizat. Ioanikios Peloponnios este urmașul lui când Constantin Brâncoveanu și marele spătar muntean „prea nobilul Mihail Cantacuzino au ridicat și închinat mănăstirea dela Râmnicul-Sărat. Cosma Byzantios a ajuns mitropolit în Bitinia și patriarh de Constantinopol (Cosma III, 1713), apoi de Alexandria. Cretanul Nichifor Marthalia arhiepiscop de Sinai 1729-1749, era mult respectat pentru pietatea și virtuțile lui. Chiril (dela 1759) a purtat mare grijă de interesele mănăstirii și a murit la Iași (1790). Sinaitul Sofronie ajunge la 1739 mitropolit la Belgrad, iar Ilarion la Târnova (pela 1800). Alți Sinaiti au fost cinstiți de asemenea cu însărcinări deosebite.

Pe de altă parte, la Sinai găseau refugiu sigur unii patriarhi sau mitropoliți depuși sau exilați, ca Ieremia III (1727) și Calinic III (1757) ai Constantinopolului, Meletie al Nicomidiei (1783, 1784), iar la 1885 Fotie, ales atunci pentru Ierusalim, apoi pentru Alexandria. Constantin II Byzantios, fost de patru ori patriarh, depus de sultanul Mahmud II redevine arhiepiscop de Sinai (1834-1859); a fost și scriitor. Prin risipa lui mănăstirea sf. Ecaterina a ajuns pentru o jumătate de secol într-o grea situație economică; arhiepiscopul cheltuia „cu nesocotință“ marile ei venituri din Țările românești pentru întreținerea sa la Constantinopol și pentru milostenii. La 1852, aflându-se că i-a sosit din Muntenia și Moldova o ladă cu câteva mii de galbeni, a fost atacat și jefuit într-o noapte de hoți. „Și pe când, atunci, era în adevăr secolul de aur al mănăstirii pentru multele venituri ce avea din Principate, mănăstirea flămânzea ducând viața mai mizerabilă și mai de plâns decât înainte, ba mai ajungea și datoare“ (p. 349).

Situația mănăstirii, greu zdruncinată prin „jefuirea proprietăților ei“ din Rusia și dela noi (1863), a fost simțitor îmbunătățită de arhiepiscopul Porfyrios I (1885-1904).

Sinai și Grecii (p. 350-372). Mănăstirea sf. Ecaterina este desigur o cinste pentru Greci. De aceea s'a bucurat și dela ei de atenție și de daruri multe și prețioase, cari constituiesc azi un adevărat tezaur: Potir mari și scumpe, artistic lucrate, discuri, mitre și cărji arhieresti, cădelnițe, cruci, sfeșnice, evanghelii, sacose multe, engolpioane, epitrahile, incingători, mănecuțe, perdele de fir, dichere, trichere (o pereche de acestea dată de domnitorul Moldovei Nicolae Mavrocordat și doamna lui Maria Ecaterina Doamna, cu copiii lor, la 1785). După inscripțiile ce poartă aceste daruri, se vede „caracterul lor panelin“. În realitate sunt din tot Orientul ortodox.

Mănăstirea a avut averi și în Grecia. Le-a pierdut însă și pe acestea, ceea ce revoltă pe autorul cărții tot atât de mult cât și secularizarea de aiurea. Din lista ce dă, se vede că proprietățile mănăstirii în Grecia erau numeroase. Un decret dela 1833 le-a lovit împreună cu mănăstirile grecești, cari au fost de asemenea greu atinse. Mănăstirea dela Sinai avea la Atena, vechea biserică bizantină a Sfinților Teodori, închinată la 1767, cu terenul din jurul ei. I-au fost luate și biserica și terenul cu ceea ce se construise pe el între timp.

Sf. Ecaterina a avut metoace și proprietăți până și în India. Din tot ce a avut pretutindeni, puțin i-a mai rămas; aceasta, recunoaște autorul, și din cauza indolenței conducătorilor ei. Mănăstirea mai posedă

terenuri sau case la Consantinopoli, Monastir, Ianina, Zakynthos, Cairo, Suez. Din venitul lor — poate, mănăstirea.

După ce arată din nou cum toți ortodocșii, autorul face apel la o unică pe lume“, ca cel puțin

În cap. 25, *Sinai și Napoleon* — ruga: pe cari Napoleon — ruga: mitropolitul din Cairo, le-a dat în favoarea privilegiu și i-a asigurat în

Capitolul următor, „Sufletele“ face mențiunea elogioasă

apăra libertatea mănăstirii și a grele călătorii, de luni și autorul face cu această a datoria ce are de a-l susține

Biblioteca dela Sinai (p. 4) monahii dela Sinai pentru

de mare preț pentru tot. Din ea s'au sustras de câțiva valoare. De aceea călugării

teoteca are peste trei mii de manuscrise, 97 georgiene, 34 slave, 6 și românești). Mai însemnatul mai complet și poate cel mai

Manuscrisele dela Sinai a surori engleze, cari au vizitat

intâmplător codicele siriace. În sen a întocmit un „Catalog

Inafară de manuscrise, b Unele, dela începuturile și numai aci.

Lista episcopilor dela Sinai de Faran, pela 400. Urmasii

mai cunoaște, dela jumătatea episcop Teodor, anatemizat grecii, în timpul patriarhatului când dela sfârșitul sec. XI stabili șirul lor complet.

Cu caterisirea arhiepiscopului Alexandria, Ierusalim și Atena pentru 28 ani. Adresându-se au obținut reînființarea de Ieremia II (1575).

Dintre arhiepiscopii ce au originar din Rodos, mare (1661-1668), vitorul patriarhios (dela 1668) și Consta

nikios Peloponnisios este urmașul lui marele spătar muntean „prea nobilul” chinat: mănăstirea dela Râmnicul-Sărat: în Bitinia și patriarh de Constantin Alexandria. Crețanul Nichifor Marthalia, a mult respectat pentru pietatea și virtut: mare grijă de interesele mănăstirii: Sofronie ajunge la 1739 mitropolit la 1800. Alți Sinaiți au fost cinstiți

șeau refugiu sigur unii patriarhi sau Ieremia III (1727) și Calinic III (1757) Nicomidiei (1783, 1784), iar la 1882 n. apoi pentru Alexandria. Constantin patriarh, depus de sultanul Mahmud II (1834-1859); a fost și scriitor. Prin risip: jans pentru o jumătate de secol într: copul cheltuia „cu nesocotință” marile: entru întreținerea sa la Constantinopol: du-se că i-a sosit din Muntenia și Mol: eni, a fost atacat și jefuit într'o noap: în adevăr secolul de aur al mănăstiri: din Principate, mănăstirea flămânze: ai de plâns decât înainte, ba mai ajun-

truncinată prin „jefuirea proprietăților: a fost simțitor îmbunătățită de arhie-

. Mănăstirea sf. Ecaterina este desigur s'a bucurat și dela ei de atenție și de: stituiesc azi un adevărat tezaur: Potire: discuri, mitre și cărți arhieresti, cădel: cose multe, engolpioane, epitrahile, in: , dîchere, trichere (o pereche de acestea: xiae Mavrocordat și doamna lui Maria: argint, dată de Alexandru Ipsilanti și: la 1755. După inscripțiile ce poartă a: lor panelin”. În realitate sunt din tot

în Grecia. Le-a pierdut însă și pe a: cărții tot atât de mult cât și secular: se vede că proprietățile mănăstirii: t dela 1833 le-a lovit împreună cu m: asemenea greu atinse. Mănăstirea dela: ică bizantină a Sfinților Teodori, inchi: ei I-au fost luate și biserica și terenul: tre timp.

ce și proprietăți până și în India. D: i-a mai rămas; aceasta, recunoaște a: scătorilor ei. Mănăstirea mai posedă a:

mele terenuri sau case la Constantinopol, Smirna, Damasc, Tripolis, Siria), Monastir, Ianina, Zakynthos, Mesina, Hios, Creta, Cipru, Alexandria, Cairo, Suez. Din venitul lor — și nu toate dau venit — se întreține, cum poate, mănăstirea.

După ce arată din nou cum mănăstirea a fost lăsată în părăsire de toți ortodocșii, autorul face apel la Greci, pentru cari ea este „o mănăstire unică pe lume”, ca cel puțin ei s'o ajute iarăși.

În cap. 25, *Sinai și Napoleon* (p. 373-396), se arată diferitele decrete, pe cari Napoleon — rugat de o delegație de călugări sinaiți dela metohul din Cairo, le-a dat în favoarea mănăstirii, căreia i-a acordat diferite privilegii și i-a asigurat liniște din partea Arabilor (1798-1799).

Capitolul următor, „*Sufletul monahal secular dela Sinai*” (p. 397-409), face mențiunea elogioasă a meritelor călugărilor sinaiți, pentru a apăra libertatea mănăstirii și a-i asigura vieța, nepregetând să facă angajări și grele călătorii, de luni și de ani de zile, în interesul mănăstirii. Autorul face cu această ocazie apologia monahismului și amintește stăruinței datorată ce are de a-l susține.

Biblioteca dela Sinai (p. 411-417). Admirație și recunoștință merită monahii dela Sinai pentru biblioteca mănăstirii, care constituie un tezaur de mare preț pentru toată lumea intelectuală de pe pământ (p. 411). Din ea s'au sustras de către unii vizitatori cărți și manuscrise de mare valoare. De aceea călugării o păzesc azi de străini cu multă grijă. Biblioteca are peste trei mii de manuscrise (1223 grecești, 629 arabe, 390 etiopice, 97 georgiene, 34 slave, 6 copte și altele, printre cari se află probabil și românești). Mai însemnat dintre toate era „codex sinaiticus”, cel mai complet și poate cel mai vechi codice biblic, luate și dus de Tischendorf la Petrograd (1859).

Manuscrisele dela Sinai au fost catalogate și puse în ordine de către surori engleze, cari au vizitat mănăstirea de patru ori și au descoperit întâmplător codicele siriac, un celebru palimpsest din sec. III. Gardhausen a întocmit un „*Catalogus codicum graecorum Sinaiticorum*”.

În afară de manuscrise, biblioteca are și tipărituri, vre-o mie de cărți. Unele, dela începuturile tiparului, sunt foarte rari; altele se găsesc în state numai aci.

Lista episcopilor dela Sinai (p. 418-426). Primul numit este Netra, episcop de Faran, dela 400. Urmează alți patru episcopi, al căror nume nu mai cunoaște, dela jumătatea sec. V până la jumătatea sec. VI, apoi episcop Teodor, anatematizat de sinodul VI ecum. (680) și doi alți episcopi, în timpul patriarhului de Constantinopol Ignațiu (869, 870). Începând dela sfârșitul sec. XI, se cunosc mai mulți, dar nu se poate stabili șirul lor complet.

Cu caterisirea arhiepiscopului de Sinai Macarie de către patriarhii de Alexandria, Ierusalim și Antiohia (1547), arhiepiscopia a fost desființată pentru 28 ani. Adresându-se lui Ieremia II al Constantinopolului, patriarhii au obținut reînființarea arhiepiscopiei, în urma unui sinod convocat de Ieremia II (1575).

Dintre arhiepiscopii ce mai urmează, menționăm pe Ioasaf (dela 1661) originar din Rodos, macedonean după tată; Nectarie „prea înțeleptul” (1661-1668), vitorul patriarh de Ierusalim; sub Ioannichios Peloponnisios (dela 1668) și Constantios I (1749-1759), s'au închinat mănăs-

tiri la Sinai în țările noastre; Chiril (dela 1759) a murit în Moldova, unde se găsea pentru interesele mănăstirii, după o păstorie lungă și activă; Constantios II (dela 1804) a fost un timp patriarh de Constantinopol (1830-1834); el a trăit numai la Constantinopol, fără a permite alegerea altui arhiepiscop de Sinai. Urmașul lui, Chiril, pe care patriarhul de Ierusalim a refuzat să-l hirotonească, a fost hirotonit, cu aprobarea sinodului și a celorlați patriarhi, la Constantinopol (1859).

Ultimii trei arhiepiscopi poartă numele de Porfyrie (I, II, III). Al doilea dintre ei, a fost superior al bisericii grecești din Paris. Actualul arhiepiscop, Porfyrios III, originar din Eubeea, a fost ales la 29 Iulie 1926.

Cartea se termină cu un indice de nume (p. 430-440) și reproduce numeroase fotografii și câteva schițe, cari fac mai interesant și intuitiv bogatul cuprins, rezumat aci. Autorul a scris-o cu dragoste de mănăstire și de neam și cu o însuflețire, cari se văd pe fiecare pagină. Interesul ce prezintă curioasa instituție monahală creștină dela Sinai, care a dăinuit, în ciuda izolării — sau poate tocmai de aceea — și a tuturor greutăților și pericolelor, cât nici un alt centru monahal, devine descrisă de un pelerin entuziast, care a văzut-o de două ori — mai vrednică de cunoscut pentru cititor și mai atrăgătoare.

Dacă această carte ar putea să fie citită la noi, ea ar da, cred, multora dorul de mănăstirea dela Sinai. Este drept că drumul ei este lung și greu, dar dacă pelerinajul mai poate să aibă merite, iată un pelerinaj din cele mai indicate. La timpul său, când călătoria era mult mai grea, marele spătar român Mihail Cantacuzino n'a pregetat să se ostenească până la muntele sfânt al Legii vechi și al mănăstirii lui Iustinian. Azi năzuim mai bucuros spre Apus și chiar spre America.

Prin legăturile, pe cari mănăstirea le-a avut cu țările noastre, ea devine și o bucată din istoria noastră. Am socotit de aceea că este de un îndoit interes această prezentare a unei instituții creștine atât de vechi și importante și atât de puțin cunoscute azi la noi, cari am făcut totuși altădată mai mult decât toți creștinii pentru ctitoria marelui împărat bizantin.

Teodor M. Popescu.

Goșev Iv., protoiereu, directorul muzeului bisericesc, istorico-archeologic din Sofia: Антиминсътъ (Antiminsul), литургическо и църковно-археологическо изследване (cercetare liturgică și arheologico-bisericească), приносъ къмъ историята на антиминсътъ въ православната црква (contribuție la istoria antiminselor în biserica ortodoxă) cu 25 reproduceri de antimins vechi; Sofia, 1925, 130 pagini format mare.

O literatură privitoare numai la istoria antiminselor nu există încă în biserica ortodoxă. Inafară de o lucrare din anii 1872, în 383 pagini și cu 26 de reproduceri de pe antiminsule rusești, datorită preotului rus K. T. Nikolskii (Объ антиминсахъ православной русской церкви — Despre antiminsule bisericii ortodoxe rusești) nu mai există nicio altă lucrare de pură specialitate ortodoxă până la aceasta a părintelui Goșev. Capitole disparate și mențiuni pasagere se găsesc, firește, și în alte lucrări, bunăoară: la profesorul A. P. Golubțov, la Iv. Iv. Dmitrievski, la profesorul Iordan Ivanov, la profesorul și academicianul N. P. Kondakov, la profesorul N. V. Petrovski, la profesorul B. Tonev, la profesorul Filov,

Recenzii.

Theofanis, Hefele și alții, dar aceștia antiminselor.

Autorul studiului de față, profesorul, ne înfățișează aci rezultatele impunători în domeniul istoriei antiminselor: întrebunțate „pe pământurile bulgărești” capitală și un studiu vast, plin de erudici.

Se înțelege că darea noastră de torilor nici pe departe cunoștințele și peste puțină de recenzat fără o dăruțentului; totuși, vom încerca să desprindim din conținutul fiecărui capitol din lucrare.

Prefața ne amintește faptul că cultul nostru divin un loc central. Cătoriei lor are darul să lumineze o mulțime de lucruri.

- a) dezvoltarea — prin lupte — sericesc;
- b) material de letopiseți pentru scrierea;
- c) ordinea cronologică a arhivelor;
- d) evenimentele istorice;
- e) fruntariile eparhiilor și
- f) legătura dintre bisericile locale și oarecare.

Prin materialul lor epigrafic, arheologic, logului, arheologului și istoricului. Faptul că luminează pe deplin istoria artei, iar pe de altă parte contribuie la limpezirea istoriei și a altor lucruri un loc la altul, dela o țară la alta.

Capitolul întâi al primei părți prezintă logia cuvântului antimins și cu precizie antiminselor.

Numele antimins vine dela forma *ἀντιμινσιον*. Cu privire la etimologia termenilor sunt împărțite. Unii îl deosebesc în loc de și mensa = masă = antimins buntățată de vechii romani pentru denumirea „(πρὸ τοῦ διχαστηρίου). Într-un tratat în secolul al VIII-lea, indicând că (trapeza) din altar, purtătoare de sfântă cea fără de sânge.

Alții, în frunte cu Golubinski, antimins nu poate deriva dintr-un cuvânt ci dela grezitatul *ἀντὶ* și *μινσιον*: mai aproape de înțelesul real și timpului ea poate fi pe deplin înlocuită cu *πρὸ* prestol sau în loc de trapeză, în loc de cuvinte masa sau prestolul mobil pe care stă toată imobil din sfânt. Altar, se cunosc

Inscripțiile de pe antimins se

ril (dela 1759) a murit în Moldova, unde stiri, după o păstorie lungă și activă; st un timp patriarh de Constantinopol Constantinopol. fără a permite alegerea sul lui Chiril, pe care patriarhul de Ie- scă, a fost hirotonit, cu aprobarea sino- Constantinopol (1859).

poartă numele de Porfirie (I, II, III). or al bisericii grecești din Paris. Actua- riginar din Eubeea, a fost ales la 29

indice de nume (p. 430-440) și reproduce schițe, cari fac mai interesant și intuitiv Autorul a scris-o cu dragoste de mă- lețire, cari se văd pe fiecare pagină. In- ituiție monahală creștină dela Sinai, care u poate tocmai de aceea — și a tuturor i un alt centru monahal, devine descrisă văzut-o de două ori — mai vrednică de străgătoare.

utea să fie citită la noi, ea ar da, cred, lela Sinai. Este drept că drumul ei este ul mai poate să aibă merite, iată un pe- a timpul său, când călătoria era mult mai lui Cantacuzino n'a pregetat să se oste- l Legii vechi și al mănăstirii lui Iustinian. Apus și chiar spre America.

ministrarea le-a avut cu țările noastre, ea năstri. Am socotit de aceea că este de un re a unei instituții creștine atât de vechi cunoscut azi la noi, cari am făcut totuși creștinii pentru ctitoria marelui împărat Teodor M. Popescu.

Directorul muzeului bisericesc, istorico-ar- r (Antiminsul), литургическо и църко- (cercetare liturgică și arheologico-biseri rii в православната црква elor în biserica ortodoxă) cu 25 reproduceri 15, 130 pagini format mare.

caz la istoria antiminselor nu există încă de o lucrare din anii 1872, în 383 pagini : antiminsele rusești, datorită preotului rus куль православной русской церкви — Des- done rusești) nu mai există nicio altă lu- todoxă până la aceasta a părintelui Goșev. i pasagere se găsec, firește, și în alte lu- l A. P. Golubțov, la Iv. Iv. Dmitrievski, la profesorul și academicianul N. P. Kondakov. , la profesorul B. Ţonev, la profesorul Filov.

Theofanis, Hefele și alții, dar aceștia ating numai în treacăt problema antiminselor.

Autorul studiului de față, profesor la facultatea de teologie din Sofia, ne înfățișează aci rezultatele impunătoare ale unei străduinți de ani în- tregi în domeniul istoriei antiminselor, stăruind în deosebi asupra celor întrebuintate „pe pământurile bulgărești“: o problemă de o însemnatate capitală și un studiu vast, plin de erudiție și de informații.

Se înțelege că darea noastră de seamă nu va putea prezenta citi- torilor nici pe departe cunoștințele și toată plinătatea acestui studiu, peste puțină de recenzat fără o dureroasă strângere de inimă a recen- zentului; totuși, vom încerca să desprindem în câteva linii o parte măcar din conținutul fiecărui capitol din lucrarea părintelui profesor Goșev.

Prefața ne amintește faptul că antiminsele au ocupat și ocupă în cultul nostru divin un loc central. Cercetarea atentă și amănunțită a is- toriei lor are darul să lumineze o mulțime de lucruri, de exemplu:

- a) dezvoltarea — prin lupte — de-a-lungul vremii, a cultului bi- sericesc;
- b) material de letopiseți pentru istoria diferitelor locașuri de în- chinare;
- c) ordinea cronologică a arhierieilor eparhioți;
- d) evenimentele istorice;
- e) fruntariile eparhiilor și
- f) legătura dintre bisericile ortodoxe din Răsărit într'o epocă oarecare.

Prin materialul lor epigrafic, antiminsele vin și în sprijinul filo- logului, arheologului și istoricului. Prin subiectele iconografiei lor, ele luminează pe deplin istoria artei, iar prin materialul din care sunt lucrute, ele contribuie la limpezirea istoriei stofelor și a căilor de comunicație dela un loc la altul, dela o țară la alta.

Capitolul întâi al primei părți din studiul acesta, se ocupă de filo- logia cuvântului antimins și cu practicele de astăzi concentrate în jurul antiminselor.

Numele *antimins* vine dela *ἀντιμύσιον*. Uneori îl aflăm și în forma *ἀντιμύσιον*. Cu privire la origina cuvântului, părerile spe- cialiştilor sunt împărțite. Unii îl derivă dela *ἀντί + mensa* (*ἀντί* = în loc de și *mensa* = masă = *antimensium*). Noțiunea aceasta era între- buințată de vechii romani pentru denumirea „mesei din fața judecăto- riei“ (*πρὸ τοῦ δικαστηρίου*). În terminologia bisericii creștine a în- trat în secolul al VIII-lea, indicând stofa sau lemnul de pe sfânta masă (traneza) din altar, purtătoare de sf. Moaște și pe care se aduce Jertfa cea fără de sânge.

Alții, în frunte cu Golubinskii, susțin că în niciun caz cuvântul *antimins* nu poate deriva dintr'un cuvânt grecesc și altul latinesc (*mensa*), ci dela grecizatul *ἀντί* și *μύσιος* = *missus*. Părererea aceasta e cea mai aproape de înțelesul real și timpuriu al noțiunii *antimins*. În adevăr, ea poate fi pe deplin înlocuită cu denumirile: în loc de prestol, pentru prestol sau în loc de trapeză, în loc de sf. Masă, înțelegându-se prin aceste cuvinte *masa* sau *prestolul* mobil pe care, la fel ca și pe *masa* sau *pres- totul* imobil din sf. Altar, se consacră sf. Daruri.

Inscripțiile de pe antiminse ne dovedesc că în cursul vremii ele au

purtat diferite numiri ca jertfelnic (θυσιστηριον), trapeză (τέτρα-πέζον)-altar (ωτάρα) mormânt, lințoliu, плащаница = giulgiu, ἐπιτάφιος, epitaf în sensul anticelor σινδών = corporale = ελιητόν.

Antiminsule se sfințesc numai de arhiereu, fie în timpul târnosirii unei biserici fie în timpul sf. Liturghii obișnuite. Păr. Goșev vorbește apoi, în restul capitolului, de aducerea, păstrarea și așezarea sf. Moaște în antimins, în conformitate cu canoanele.

Aceeași practică să fi fost întotdeauna? Să fi avut biserica întotdeauna aceleași antimins ca cele de astăzi? Din ce vreme își au început antiminsule? Cum se sfințeau în vechime? Cum erau întrebuințate în timpul sfintei Liturghii și pentru cari anume locuri erau predestinate? Nu vor fi fost folosite antiminsule și în afară de timpurile liturgice? Din ce material erau lucrate în vremile de demult, care să fi fost împărțirea, măsura, forma și inscripțiile lor? Cum se va fi dezvoltat procesul istoric în schimbările iconografiei lor? Ce antimins s'au întrebuințat pe pământurile bulgărești și ce anume reprezintă cele ajunse până la noi? Iată o serie întreagă de probleme rezolvate în capitolele următoare.

Capitolul al doilea, intitulat „proveniența antiminselor“, ne arată lipsa de mărturii în această privință la sf. Părinți. Cea dintâi dovadă o aflăm la patriarhul țarigrădean Nichifor Mărturisitorul (806—815 patriarh).

Din mărturiile acestui patriarh aflăm că: 1) la sfârșitul secolului al VIII-lea și începutul sec. al IX-lea, antiminsule erau de pânză, fiindcă puteau să fie spălate; 2) că antiminsul e jertfelnicul portativ intrucât rostul său era ca să fie trimis acolo unde nevoile religioase ale creștinilor cereau un jertfelnic sfințit; 3) că el putea fi pus pe mesele, prestoalele și locurile nesfințite (împăratul bizantin Leon al IV-lea și-a cunoscut pe fiul său Constantin al VI-lea (776) la hipodrom: „și aducându-se antiminsul, patriarhul a cetit rugăciunile în fața întregului popor și împăratul și-a încununat fiul“) și 4) că antiminsule se sfințeau de către arhierei.

Sf. Teodor Studitul (jumătatea sec. al VIII-lea) amintește în treacăt (și acesta e un fapt absolut nou), că în cuprinsul patriarhiei constantinopolitane se întrebuințau în timpul său atât antiminsule de scândură, table ușoare de lemn, plăci anume sfințite, cât și antiminsule de piatră, table sau plăci sfințite, făcute din piatră.

Din aceste mărturii valoroase se vede clar că biserica răsăriteană folosea un obicei vechi de a se întrebuința în anumite ocazii „inlocuitoare ușoare, mobile, ale sf. Mese“.

Balsamon atrage atenția asupra novelor lui Leon Înțeleptul (886-911) în care se găsesc informații privitoare la proveniența antiminselor.

Ieromonahul Beda Dostopocitenni, un scriitor apusean, de pe la sfârșitul sec. al VII-lea și începutul sec. al VIII-lea scrie că în timpul persecuțiilor preoții în ascuns puteau să săvârșească sf. Liturghie zilnic în închisori, dacă luau cu ei vase și altarisvice tabulam dedicatam. Această este astăzi în Apus l'altare portatif, Tragaltar. Cea mai veche înlocuitoare de sf. Masă e aceea a catedralei S. Cuthbert din Durhan. Cunoscută mai e și cea din biserica S. Willibrod din Trir, dar inscripția acesteia e mai nouă. La Roma, în catedrala S. Maria di Campidelli se păstrează și astăzi o atare înlocuitoare, făcută din lemn, susținându-se că ea a fost întrebuințată de sf. Grigorie de Nazians. În biserica abisiniană (monofi-

zită) aflăm și astăzi plăci de lemn. Altar și pe care se sfințesc. De obicei poate săvârși (la nevoie) și să substituind astfel antiminsul.

Restul capitolului se ocupă de capitolele al VIII, al IX și al X-lea, cum începând din secolul al IV-lea.

Capitolul al treilea, intitulat „proveniența antiminselor“, începe de la constatarea foarte juxta în acele timpuri cu origina antiminsule în această privință și pe toate țările litvelnice. După prima practică nu se sfințea nu în întregime, ci pe antimins sfințit. După a doua practică în întregime și apoi fiecare parte slujbă specială pentru sfințirea. În 14 pagini dense și de formă și complet rânduilele acestea slave. Sprijinindu-se pe date și pe ceze, italienești, rusești și bulgărești cele de mai sus, ajungând la concluderea că ortodoxe a fost stabilită de mitropolitul de Moscova în anul 1410—1429.

Capitolul al patrulea, intitulat „proveniența antiminselor“ e o detaliere a celor menționate în capitolul anterior. La început liturghia se săvârșea pe un mormânt numit kiltan. De la început zează giulgiul cu care au înfășurat mormântul. Spațiul nu ne îngăduie ca să urcăm antiminsul în biserica bulgară ca în capitolul acesta. Vom spune numai că se păstrează la Muzeul din Sofia un mormânt.

Capitolul al cincilea, intitulat „proveniența antiminselor“, începe de la constatarea că în țările ortodoxe antiminsule erau de pânză sau mai precis spus, din timpul liturghiei (liturghia), în sec. al XIV-lea, și până la sfârșitul secolului și pe el se sfințesc. Dar și în țările ortodoxe. Restul capitolului se ocupă de detalierea antiminselor.

Capitolul al șaselea, intitulat „proveniența antiminselor“, începe de la constatarea că în țările ortodoxe antiminsule erau de pânză sau mai precis spus, din timpul liturghiei (liturghia), în sec. al XIV-lea, și până la sfârșitul secolului și pe el se sfințesc. Dar și în țările ortodoxe. Restul capitolului se ocupă de detalierea antiminselor.

Capitolul al șaptea, intitulat „proveniența antiminselor“, începe de la constatarea că în țările ortodoxe antiminsule erau de pânză sau mai precis spus, din timpul liturghiei (liturghia), în sec. al XIV-lea, și până la sfârșitul secolului și pe el se sfințesc. Dar și în țările ortodoxe. Restul capitolului se ocupă de detalierea antiminselor.

ἑπιτάφιος), trapeză (τέτρα+πέζω)-
 эпѣтаφѣица = giulgiu, ἐπιτάφιος,
 corporale = ἐπιλήριον.

de arhieru, fie în timpul târnosirii
 urghii obișnuite. Păr. Goșev vorbește
 rea păstrarea și așezarea sf. Moaște
 oancele.

totdeauna? Să fi avut biserica întot-
 de astăzi? Din ce vreme își au începu-
 tina vechime? Cum erau întrebuițate
 cari azone locuri erau predestinate?
 și în afară de timpurile liturgice? Din
 de demult, care să fi fost împărțirea,
 cum se va fi dezvoltat procesul istoric
 de antiminsse s'au întrebuițat pe pă-
 reprezintă cele ajunse până la noi?
 rezolvate în capitolele următoare.

„proveniența antiminselor“, ne arată
 și la sf. Părinți. Cea dintâi dovadă o
 Nichifor Mărturisitorul (806—815 pa-

arh aflăm că: 1) la sfârșitul secolului
 ca, antiminssele erau de pânză, fiindcă
 insul e jertfelnicul portativ întrucât
 unde nevoile religioase ale creștini-
 și el putea fi pus pe mesele, prestoalele
 antiz Leon al IV-lea și-a cunoscut pe
) la hipodrom: „și aducându-se anti-
 e în fața întregului popor și împăratul
 mensele se sfințeau de către arhierii.
 ca sec. al VIII-lea) amintește în trea-
 nou, că în cuprinsul patriarhiei con-
 timpul său atât antiminsse de scân-
 și anume sfințite, cât și antiminsse de
 cuse din piatră.

se vede clar că biserica răsăriteană
 întrebuința în anumite ocaziuni „inlo-
 cas“.

upra novelor lui Leon Înțeleptul (886-
 privitoare la proveniența antiminselor.
 citemi un scriitor apusean, de pe la
 ul sec. al VIII-lea scrie că în timpul
 zeau să săvârșească sf. Liturghie zilnic
 i istorice tabulam dedicatam. Această
 tif. Tragaltar. Cea mai veche înlocui-
 alei S. Cuthbert din Durhan. Cunoscută
 brod din Trir, dar inscripția acesteia e
 S. Maria di Campidelli se păstrează și
 din lemn, susținându-se că ea a fost
 Jarjans. În biserica abisiniană (monofi-

zită) aflăm și astăzi plăci de lemn ca antiminsse, fixate în sf. Masă din
 Altar și pe care se sfințesc Darurile. În biserica iacobităilor liturghia se
 poate săvârși (la nevoie) și numai pe o singură foaie din Evanghelie,
 substituind astfel antiminsul.

Restul capitolului se ocupă de proveniența antiminselor în secolele
 al VIII, al IX și al X-lea, cum și de materialul, forma și funcțiunea lor,
 începând din secolul al IV-lea.

Capitolul al treilea, intitulat „Despre sfințirea antiminselor“, por-
 nește dela constatarea foarte judicioasă că această sfințire își are origina
 în aceleși timp cu origina antiminselor: epoca primară. Trei practici există
 în această privință și pe toate trei le aflăm în vechile evhologii sau mo-
 litvelnice. După prima practică rezultă că la început antiminsul (de pânză)
 se sfințea nu în întregime, ci pe părți, fiecare parte reprezentând un an-
 timins sfințit. După a doua practică antiminssele se sfințeau odată în
 întregime și apoi fiecare parte deosebit. A treia practică cuprinde o
 slujbă specială pentru sfințirea antiminselor cu sfințele Moaște înăuntru.
 În 14 pagini dense și de format mare, părintele Goșev urmărește atent
 și complet rânduielile acestea, folosindu-se de texte paralele grecești și
 slave. Sprijinindu-se pe date și studii bizantine, latinești, germane, fran-
 ceze, italienești, rusești și bulgărești, autorul stabilește în amănunte practi-
 cele de mai sus, ajungând la concluzia că practica de astăzi a bisericilor
 ortodoxe a fost stabilită de mitropolitul Simeon al Salonicului între anii
 1410—1429.

Capitolul al patrulea, intitulat „Întrebuițarea liturgică a antimin-
 selor“ e o detaliere a celor menționate în introducere și în primul capitol.
 La început liturghia se săvârșea nu direct pe sf. Masă, ci pe acopere-
 mântul ei numit *iliton*. Dela început și până astăzi el, *ilitonul*, simboli-
 zează giulgiul cu care au înfășurat corpul Domnului Iosif și Nicodim.
 Spațiul nu ne îngăduie ca să urmărim împreună cu autorul evoluția anti-
 minselor în biserica bulgară, căreia păr. Goșev îi consacră aproape tot
 capitolul acesta. Vom spune numai atât că din secolul al XVI-lea, se pă-
 trează la Muzeul din Sofia un manuscris pe care stă scris așa: ΑΨ:

ΠΟΝΕ ΑΥΤΟΓΗΝΑ ΕΕΣ ΑΝΤΗΜΗΝΑ ΝΕ ΕΝΤ ΠΟΝΕ (Preotul care va li-
 turgisi fără antimins să nu mai fie preot“). Și vom mai arăta că pe timpul,
 sau mai precis spus, din timpul patriarhului Evtimie al Târnovei (Bulga-
 ria), în sec. al XIV-lea, și până astăzi, antiminsul se așează deasupra ili-
 tonului și pe el se sfințesc Darurile,—așa cum e și la noi și cum e în toate
 bisericile ortodoxe. Restul capitolului e consacrat feluritelor practici și
 momente când se desfășoară antiminsul la sf. Liturghie.

Capitolul al cincilea e intitulat: „Despre întrebuițarea extra-li-
 turgică a antiminselor“. Nu e vorba aici despre așa numitele „antiminsse
 împărătești“ cu ajutorul cărora patriarhii constantinopolitani împărță-
 șeau pe împărații bizantini. Ci de mărturiile ajunse până la noi din se-
 colele al VIII-lea și al IX-lea, cari ne arată că în patriarhia dela Constan-
 tinopole antiminssele mai erau întrebuițate și la: 1) cuminizarea cu sf.
 Taine (κοινωνία) a împăratului, a membrilor familiei regale ca și a
 tuturor celorlalți demnitari ai statului, și 2) la încoronarea împăratului
 și a împărătesei, ca și atunci când se acorda o distincție oarecare marilor
 demnitari. Întrebuițarea antiminselor la înmormântarea clericilor este,

după toate probabilitățile, de origine mai nouă. În trei pagini pâr. Goșev ne arată cum, când și unde anume se făcea împărțirea Impăratului. Când se cânta: „Să ne iubim unul pe altul“ se făcea sărutarea frățească între slujitori și împărat. Anunțat că a sosit momentul, împăratul își îmbrăca hlamida, ieșea din Mutatoriu și, însoțit de curteni, venea la *Solee* și se oprea în partea dreaptă a dverelor, adică acolo unde se afla masa bisericească portativă și aci era împărțit de patriarh. Pe masa aceasta se afla *antiminsul împărătesc*. Prin urmare, acest antimins, pe timpul lui Constantin Bagrenorodnui, (De ceremoniis) se afla afară din altar, la *Solee* și aci erau aduse sf. Taine din cari patriarhul împărțea pe împărat mai întâi cu Trupul și după aceea cu Sângele Domnului. În orice caz, practicile mai noi în legătură cu întrebunțarea extra-liturgică a antiminselor, n'au nimic comun cu vechea practică după care *antiminsul nu era nimic altceva decât un jertfelnic euharistic portativ*.

Capitolul al șaselea expune materialul, forma, ordinea, măsura, împărțirea și păstrarea antiminselor.

În privința materialului, cele mai vechi antiminsse erau din lemn. Mai târziu ele sunt lucrate din pânză și stofă sau din piatră (uneori și din cărămidă coaptă—teracotă). Cele aflate la muzeul din Sofia, din secolul al XVII-lea, sunt lucrate simplu din stofă de lână. La fel și cele din Rusia. Mătasea apare mult mai târziu. Dar în Bulgaria mai există și antiminsse de hârtie, folosite, se pare, mai mult ca stampe (icoane), decât ca „înlocuitoare ale sf. Mese“.

În privința formei, nu se cunosc până acum altele decât cele patru-unghiulare. Cele în formă de cerc sau în formă elipsoidală nu sunt cunoscute (dacă vor fi existat vreodată).

În privința ordinii se poate dovedi atât, că pe timpul mitropolitului Simeon al Salonicului antiminssele aveau: 4 bucăți de stofă la colțuri, catasarcul, inditiile și ilitonul. Antiminssele bulgărești din sec. al XVI-lea și al XVII-lea n'au nici sf. Moaște, nici „câptușeală“ (dublură), nici pe cei 4 „fazmi“ la colțuri și nici ilitonul cusut.

Mărimea antiminselor bulgărești se poate reconstitui numai în comparație cu antiminssele rusești. Cel mai vechi antimins rusesc e din anii 1148 și are mărimea 31 × 26,6 cm. Cu vremea antiminssele se fac și mai mari 57—51 cm. pe la 1690) și mai mici.

Darea antiminselor e dreptul arhierilor de scaun.

Capitolul al șaptelea și ultimul al acestei prime părți, intitulat „inscripțiile și imaginile antiminselor“, ne aduce constatarea că la început se desena cu peniță și cerneală numai semnul crucii pe antiminsse. Mai târziu, prin secolul al XIII-lea, desaturile se amplifică și inscripțiile își află locul lor. Și unele și altele nu sunt omogene, ci atât conținutul cât și forma lor e deosebită aproape dela antimins la antimins. Părintele prof. Goșev transcrie multe din aceste inscripții și desene. Important e faptul că pe antiminssele rusești din sec. al XVII-lea se află mențiunea: „portativ“ sau „imobil“ (fix). Dar aceasta e sigur că s'a practicat numai în Rusia. În restul paginilor (17), autorul înfățișează pe larg toate formele, toate „tipurile“ de antiminsse cunoscute sf. Sale în anii câți a muncit la acest studiu. Sf. Sa nu se sfiește să afirme că desaturile de pe antiminsse s'au depărtat mult de tot de forma inițială, tradițională, deci consacrată, afirmând că din punctul de vedere deplin al

sensului mistico-liturgic și al înse-

dela Scopie (anii 1590) e cel mai

Partea a doua e un opis al

mosc dela Sofia, muzeu care funcț

Pâr. Goșev face descrierea a

tinse: cel mai vechi este dela 11

secolului al XVI-lea până în a do

Antimins și un antimins între anii

parte ștearsă : САРНІА... ПУРО...

САР ІО ДУКЪ КОЕБЪАМ КІІА ША

— s'a binecuvântat... de mâna... în

de lui Io Duca Voevod al întreg

sec. al XVIII-lea, printre care :

25 × 51,5 care provine din timp

Primul text e în slavonește, iar re

slavone: „Acest antimins s'au făc

(de Rădăuți) să fie întru veacim

Din anul 1762 există încă un

cu litere slavone: „Acest antim

imins iubitorului de Dumnezeu K

СА МО ШІ.

Din anii 1771-1780 întâlnim un

și cu litere slavone în care se spu

se săvârșirea sfintei și dumneze

imins iubitorului de Dumnezeu K

СА МО ШІ.

Din anii 1786 avem (adică s

românește pe care stă scris: „Jo

scritale e tipărită inscripțiunea:

Кириу Кириу Филарет Епископул

СА МО ШІ. ТѢ ПЪ“ Inscripția e cu li

Și mai există un antimins r

scritale, tot cu litere slavonești: „

slavoneasca slujbă, s'au blagoslo

de Dumnezeu Episcopului al Bazei

Am amintit aci numai de a

mosc dela Sofia. Părintele prof

mare număr de antiminsse i

rușești, rusești și grecești.

Studiul acesta despre „Antim

cu 25 de reproduceri: fotograf

Incheiem recenzia aceasta suc

cu două mențiuni, și anume

1. Autorul a consumat cu tru

studiului său îndelungat, când

2. Din punctul de vedere al

în acest domeniu dela preotul

se seamă întotdeauna. Liter

se mai nouă. In trei pagini pâr. Goșev ne se făcea împărțirea Impăratului.

pe altul" se făcea sărutarea frățească. t că a sosit momentul, împăratul își riu și, însoțit de curteni, venea la Solee relor. adică acolo unde se afla masa birăritășit de patriarh. Pe masa aceasta se urmare, acest antimins, pe timpul lui remonisi) se afla afară din altar, la So- car: patriarhul împărțea pe împărat sa cu Sângele Domnului. In orice caz, cu întrebuințarea extra-liturgică a an- vechea practică după care antiminsul rțebnic euharistic portativ.

se materialul, forma, ordinea, măsura, cior.

de mai vechi antimins erau din lemn- anză și stofă sau din piatră (uneori și

Cele aflate la muzeul din Sofia, din simplu din stofă de lână. La fel și cele mai târziu. Dar în Bulgaria mai există. : pare, mai mult ca stampe (icoane), de-

mosc până acum altele decât cele patru- re sau în formă elipsoidală nu sunt cu- odată.

e dovedit atât, că pe timpul mitropolitului e avean: 4 bucăți de stofă la colțuri, ca- timinsule bulgărești din sec. al XVI-lea pte, nici „căptușeală“ (dublură), nici pe ltonul cusut.

lgărești se poate reconstitui numai în ti. Cel mai vechi antimins rusec e din 5,6 cm. Cu vremea antiminsule se fac și) și mai mici.

ptul arhierieilor de scaun.

ultimul al acestei prime părți, intitulat nselor“, ne aduce constatarea că la înce- seală numai semnul crucii pe antimins. II-lea, desenurile se amplifică și inscrip- și altele nu sunt omogene, ci atât conți- ebită aproape dela antimins la antimins. multe din aceste inscripții și desene. Im- secle rusești din sec. al XVII-lea se află otol“ (fix). Dar aceasta e sigur că s'a stul paginilor (17), autorul înfățișează pe rrele“ de antimins cunoscute sf. Sale în du. Sf. Sa nu se sfiște să afirme că de- epărtat mult de tot de forma inițială, tra- mând că din punctul de vedere deplin al

sensului mistico-liturgic și al însemnătății simbolice, numai antiminsul dela Scopie (anii 1590) e cel mai expresiv.

Partea a doua e un opis al antiminselor păstrate în muzeul bise- ricesc dela Sofia, muzeu care funcționează pe lângă Sf. Sinod.

Pâr. Goșev face descrierea amănunțită a fiecăruia din aceste an- timins: cel mai vechi este dela 1590. Urmează apoi cele dela sfârșitul secolului al XVI-lea până în a doua jumătate a sec. al XVIII-lea. Aici întâlnim și un antimins între anii 1674-1678, tipărit și cu inscripția în parte ștearsă : БАРНИА... РУКОЮ... КЪРЪ КАРЛА... МА УГРОБ... ХИНИКОМ : БЪ АНН ИО ДУНЫ БОЕБ... ДИ БИЕА ЗЕМАА УГРОБ... ХИНИК А МЪ . КЪТ 130... (= s'a binecuvântat... de mâna... lui Kir Varlaam al Ungrovlahiei în zi- lele lui Io Duca Voevod al întregii țări a Ungrovlahiei. Alte antimins din sec. al XVIII-lea, printre care întâlnim unul tipărit, făcut din hârtie: 42,5×51,5 care provine din timpul episcopului Antonie al Rădăuților. Primul text e în slavonește, iar restul, sfârșitul, în românește cu litere slavone: „Acest antimins s'au făcut cu vreația și.. (k)ir Antonie Episcopul (de Rădăuți) să fie întru veacinică pomenire“.

Din anul 1762 există încă un antimins cu inscripția în românește, dar cu litere slavone: „Acest antimins s'au sfințit și s'au blagoslovit cu mâna iubitorului de Dumnezeu Kir Ionike Episcop Romanului. 31 (31). МѢА МѢ 31.

Din anii 1771-1780 întâlnim un alt antimins cu textul în românește și cu litere slavone în care se spune: „Acest jertfelnic dumnezeesc pen- tru săvârșirea sfintei și dumnezeieștii slujbe, e blagoslovit și sfințit de mâna iubitorului de Dumnezeu Kesarie Episcopul Rîmnicului, МѢА МАР : КИ. АѢ 131.“

Din anii 1786 avem (adică au bulgarii), un alt antimins cu textul în românește pe care stă scris: „Iosif cel cu bun chip“. Pe două rânduri orizontale e tipărită inscripțiunea: „Cu blagoslaveniia Preasfii... Părin- telui Kiriu Kir Filaret Episcopul Râmnicului, 1786. Dimitrie Mihail. II. КѢР. ТѢ РѢ“ Inscriptia e cu litere slavonești.

Și mai există un antimins românesc din anul 1796 cu această in- scripție, tot cu litere slavonești: „Acest antimins pre carele se săvârșanie di mnezeasca slujbă, s'au blagoslovit și s'au sfințit cu mâna iubitorului de Dumnezeu Episcopului al Buzeului Kir Constandie. Б АѢТО 131А“.

Am amintit aci numai de antiminsule românești aflate în muzeul bisericesc dela Sofia. Părintele prof. Goșev descrie însă în acest opis un foarte mare număr de antiminsule păstrate acolo, cu desene și inscripții slavonești, rusești și grecești.

Studiul acesta despre „Antimins“ se încheie cu o bibliografie bo- gată și cu 25 de reproduceri fotografice de pe antiminsule analizate de autor.

Incheem recenzia aceasta succintă (în comparație cu plinătatea stu- diului) cu două mențiuni, și anume:

1. Autorul a consumat cu trudă, cu migală și cu competență obiec- tul studiului său îndelungat, dându-ne o lucrare de o valoare incon- testabilă.

2. Din punctul de vedere al bisericii ortodoxe, e prima cercetare nouă în acest domeniu dela preotul rus K. T. Nicolskii încoace. Și de ea se va ține seamă întotdeauna. Literatura specială privitoare la antimins,

s'a mai îmbogățit în ultimul timp cu o lucrare — în românește; — dar aceasta își extrage atât conținutul cât și forma din anumite dicționare arheologico-istorice de factură apuseană. În atari condițiuni, o lucrare pretențioasă poartă numele șăgalnic de *copie*.

Pr. Paraschiv Angelescu.

Sotiriu G. A., Το ὄραριον τοῦ διακόνου ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ. Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν καὶ καταγωγὴν τῶν ἱερῶν ἀμπίων τοῦ ὀρθοδόξου κλήρου (Orariul diaconului în biserica răsăriteană. Contribuție la evoluția istorică și origina sfintelor veșminte ale clerului ortodox). extras din Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, tom. I (1926), pp. 405-490.

Veșmintele clerului bisericii ortodoxe de răsărit sunt foarte puțin cercetate din punct de vedere istoric și arheologic. Toți cei cari s'au ocupat până acum de ele, au privit chestiunea mai mult liturgic, mărginindu-se să studieze în deosebi folosirea și înțelegerea lor simbolică. Prea puțini sunt aceia care au căutat să lămurească ceva și din originea sau evoluția lor; amintim aici de numele lui J. Wilpert și J. Braun, ale căror lucrări pot fi socotite premergătoare studiului d-lui G. A. Sotiriu profesor de arheologie creștină la Universitatea din Atena.

Ὁράριον provine din latinescul *orarium* = față, gură. Se spune că împăratul Galen (259-268) a dăruit urmașului său Claudius (268-270) *oraria sarabdena quattuor*, prin *oraria*, înțelegându-se evident un fel de prosoape sau batiste de șters sudoarea, care se mai numeau și *sudaria*, cuvânt foarte des întrebuițat în limba latină. Mai târziu *orarium* a reapărut pentru denumirea sudariilor scumpe, iar prin veacul III cuvântul s'a generalizat pentru *sudarium*.

În locul cuvântului *sudarium* se întrebuițau uneori cu același înțeles și *semicinctium*. Mai sunt însă două cuvinte cari se pot lua în sensul de batiste pentru șters sudoarea: *mantile*, adică o bucată de pânză întrebuițată în timpul sau după masă pentru ștersul mâinilor. Pe vremea lui August se înțelege prin ea și față de masă; iar puțin mai târziu o mică bucată de pânză, foarte frumoasă cusută, pe care o purtau copiii ajutători ai preoților păgâni (*camilli*) în timpul jertfelor, sau valeții și servitorii meselor (*delicate*) pe umărul sau mâna stângă. Acest *mantile*, după Wilpert și Pottier, este sinonim cu *orarium*.

Apropiat de *mantile* era *mappa* în înțelesul de șervet de masă. Ca numire generală pare să fi fost *linte* — din *linteum*, care arăta calitatea hainelor — însemnând tot felul de bucăți de pânză sau stofe, după cum prin *pallium* se denumeau țesăturile scumpe.

Cu ce sens este întrebuițat cuvântul *orarium* de scriitorii latini? Vopiscus scrie că Aurelian (270-275) a dăruit în hipodrom poporului roman *oraria*, adică bucăți de pânză, cu care să ovaționeze. Uneori ele erau colorate și se întrebuițau ca semne convenționale sau distinctive, de spectatori dintr'o anumită partidă. Alte ori este luat în sensul de haină laică. Probabil însă că aceste orarii se purtau și peste haine, ca un fel de insigne în zilele de lupte la circuri; iar introducerea aclamării cu ele s'a făcut în locul vechiului obicei de a se aclama prin ridicarea colțurilor togii.

Scriitorul Ambrozie († 379) în pânză în care fusese înfășurat Lazăr cum fratele său Sotir în timpul unui șanie legată în *orarium*, iar când s'a cu acest orarium. În alt loc Ambrozie prin atingerea ei de moaștele martirilor țelegte o fâșie de pânză pentru înfășurarea († 430) în *De civitate dei*, vorbește de s'au legat ochii unui tânăr, o legătură șie de pânză cu care se ascund ochii nu vadă pe călău când sunt omorâți.

La scriitorii greci din veac. III rariu. Se găsește în schimb la Eusebiu țat cu același sens ca și latinescul or pânzele obișnuite de spectatori în te. În limba greacă ὄραριον a trecut des scriitor care l-a întrebuițat, pare a El îl tâlcuiește: „σοῦδαρια ἢ ὄραριον pun pe cap, iar σημερινὰ se în ὄραρια acestea fiind întrebuițate. Rezultă deci că orariile aveau în răs sau batiste scumpe și se deosebeau de ὄραριον, atât după materia din care erau

Un alt scriitor, care întrebuițat al Chiprului (668) în sensul de ὄραριον. Simion Metafrastul, care în viața s' = ὄραριον, arată că obișnuit se numește ὄραριον ori că martirii, înainte de a fi omorâți.

După ce s'a cercetat însemnarea la scriitorii greci și latini, în partea III pe monumentele păstrate, spre a vedea se găsește orariul consular, purtat pe lum este de pildă în mozaicul din biserica înfășurată împărăteasa Teodora veac. din biserica Sf. Maria Antiqua în Pa orarii, numite ὄδονάρια — din ὄδον — care erau sinonime cu σημερινὰ scâlpul lui Teodosius sunt reprezentate de șervete — mici bucăți de pânză — zvingătorilor în circuri. Ele se deosebesc în formă, cât și după mărime. Aceste țesături curat bisericesti, folosite de credincioși în timpul sfintei împărtașiri, ca semn al sfintei. Erau apoi ἑγγύσια τοῦ λαοῦ care preoții le atârnavu de brâu și în timpul Sf. Liturghii, iar mai târziu ca ὄραριον (bedernița) de astăzi.

O altă formă a orariilor este a ὄραριον — și fulare=focalia, așa cu

o lucrare — în românește; — dar
at și forma din anumite dicționare
ană. În atari condițiuni, o lucrare
de corp.

Pr. Paraschiv Angelescu.

ὁμοίως ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ.
κατασκευῆν τῶν ἱερῶν ἀμφοῶν τοῦ
în Biserica răsăriteană. Contribuție
lor veșminte ale clerului ortodox).
Ἐκδοτικῆς Συλλογῆς, tom. I (1926),

se de răsărit sunt foarte puțin ceri
i arheologic. Toți cei cari s'au ocu-
stiunea mai mult liturgic, mărginin-
a și înțelegerea lor simbolică. Prea
lumurească ceva și din originea sau
lui J. Wilpert și J. Braun, ale căror
e studiului d-lui G. A. Sotiriu pro-
versitatea din Atena.

cul *orarium* = față, gură. Se spune
dăruiit urmașului său Claudius
prin *oraria*, înțelegându-se evident
ers sudoarea, care se mai numeau și
tat în limba latină. Mai târziu *ora-*
sodiacilor scumpe, iar prin veacul
medarum.

se întrebuița uneori cu același în-
mă două cuvinte cari se pot lua în
rea: *mantile*, adică o bucată de pânză
să pentru ștersul mâinilor. Pe vremea
apă de masă; iar puțin mai târziu o
os cusută, pe care o purtau copiii a-
b, în timpul jertfelor, sau valeții și
brul sau mâna stângă. Acest *mantile*,
m cu *orarium*.

pe în înțelesul de șervet de masă. Ca
se — din *linteum*, care arăta calitatea
bucăți de pânză sau stoffe, după cum
le scumpe.

cuvântul *orarium* de scriitorii latini?
b) a dăruiit în hipodrom poporului ro-
cu care să ovaționeze. Uneori ele erau
une convențională sau distinctivă, de
Alte ori este luat în sensul de haină
se purtau și peste haine, ca un fel de
ri; iar introducerea aclamării cu ele
de a se aclama prin ridicarea colțu-

Scriitorul *Ambrozie* († 379) vorbește despre *orarium* ca despre o
pânză în care fusese înfășurat Lazăr cel înviat din morți. Tot el spune
cum fratele său Sotir în timpul unui naufragiu, a avut sfânta împărtă-
șanie legată în *orarium*, iar când s'a aruncat în mare și-a înfășurat gâtul
cu acest *orarium*. În alt loc *Ambrozie* numește *orarium* o țesătură sfințită
prin atingerea ei de moaștele martirilor. *Ieronim* (420) prin *orarium* în-
țelege o fâșie de pânză pentru înfășuratul gâtului, iar fericitul *Augustin*
(† 430) în *De civitate dei*, vorbește despre *orarium* ca de o pânză cu care
s'au legat ochii unui tânăr, o legătură pentru acoperirea rănilor sau o fâ-
șie de pânză cu care se ascund ochii celor condamnați la moarte, ca să
nu vadă pe călău când sunt omorâți.

La scriitorii greci din veac. III și IV nu se cunoaște cuvântul o-
rariu. Se găsește în schimb la *Eusebiu* († 339) ὀρθόνη pânză întrebui-
țat cu același sens ca și latinescul *orarium* de scriitorul *Vopiscus*, adică
pânzele obișnuite de spectatori în teatre pentru aclamarea jucătorilor.
În limba greacă ὀράριον a trecut neschimbat din *orarium*, iar cel dintâi
scriitor care l-a întrebuițat, pare a fi *Amonius al Alexandriei* († 458).
El îl tâlcuiește: „σοῦδάρια ἢ σημερινθια“ arătând că σοῦδάρια se
pun pe cap, iar σημερινθια se țin în mâini de cei cari nu poartă
ὀράρια acestea fiind întrebuițate numai de consuli, arhontzi, ș. a.
Rezultă deci că orariile aveau în răsărit înțelesul de ștergare prețioase
sau batiste scumpe și se deosebeau de ștergarele comune numite σημεριν-
θια, atât după materia din care erau făcute, cât și după formă.

Un alt scriitor, care întrebuițează cuvântul ὀράριον este *Leontie*
al Chiprului (668) în sensul de șal. Prin veacul al X-lea îl găsim și la
Simion Metafrastul, care în vieța sf. *Dimitrie*, vorbind despre ἐπίωμιον
=șal, arată că obișnuit se numește ὀράριον. În sinaxare se spune adese-
ori că martirii, înainte de a fi omorâți, erau legați la ochi cu ὀράρια.

După ce s'a cercetat însemnarea cuvântului ὀράριον = *orarium*,
la scriitorii greci și latini, în partea III-a a studiului se urmărește orariul
pe monumentele păstrate, spre a vedea sub ce formă este înfățișat. Astfel
se găsește orariul consular, purtat pe umăr ca un fel de fâșie de pânză,
cum este de pildă în mozaicul din biserica S. Vitale din Ravena, unde este
înfățișată împărăteasa *Teodora* (veac. VI), sau pe icoana Sf. *Fecioare*
din biserica Sf. *Maria Antiqua* din Roma (veac. VII). Pe lângă aceste
orarii, numite ὀδοράρια — din ὀδόνη — se găsește și ἐγγεῖρια = șervete,
care erau sinonime cu σημερινθια sau μανδίλα (= *mappae*). Pe
stălpul lui *Teodosius* sunt reprezentate cinci persoane care poartă astfel
de șervete — mici bucăți de pânză — întrebuițate pentru ovaționarea
îvingătorilor în circuri. Ele se deosebeau deci de orarii, atât după
formă, cât și după mărime. Aceste ἐγγεῖρια sunt cunoscute și ca țes-
ături curat bisericesti, folosite de credincioși pentru acoperirea mâinilor,
în timpul sfintei împărtașiri, ca semn al pietății la atingerea de lucrurile
sfinte. Erău apoi ἐγγεῖρια τῶν ἱερέων adică bucăți de pânză pe
care preoții le atârnavu de brâu și le foloseau la început ca ștergare în
timpul Sf. Liturghii, iar mai târziu ca podoabe. De aici provine epigona-
liul (bedernița) de astăzi.

O altă formă a orariilor este aceia de acoperăminte de cap —
mahrame — și fulare = *focallia*, așa cum le găsim reprezentate în cata-

combe. În răsărit mai este cunoscut și termenul de ὠμοόριον, iar alături de el avem τὸ λῶρον despre care amintește Valsamon, că este purtat de patriarhul Alexandriei. Nu există însă nici o legătură între orariu ca acoperământ de cap sau fular și cel de omofor sau λῶρον. Lucrul acesta presupune că mai înainte vreme orariul va fi avut numirea de ὠμοφόριον sau λῶρον.

În ceea ce privește denumirea orariului ca legătură pentru ochi la cei ce urmau să fie omoriți, aceasta este confirmată de o pictură dintr-o catacombă romană din veacul IV, unde sunt reprezentați trei martiri legați la ochi cu orarii și așteptând să fie decapitați de călăul păgând ce stă la spatele lor.

Toate cele spuse până aici sunt numai lucruri cari deduc numirea orariului, arătându-ne totdeauna diferite forme și însemnări prin care a trecut până să capete un înțeles definitiv. Celelate cuvinte pomenite în legătură cu el, nu sunt decât numiri de lucruri corespunzătoare sensului avut de orariu, la un autor oarecare, grec sau latin, dintr'un anumit timp. Iar întrebunțarea lui n'a fost întotdeauna aceeași, ci a trecut prin mai multe faze și a fost folosit în chip diferit, până când a ajuns să treacă în biserica de Răsărit ca veșmânt al diaconului.

Întrebarea care se pune acum este de unde și când a împrumutat biserica de Răsărit acest veșmânt? Aici credem că este partea cea mai grea a studiului, dar pe care autorul o lămurește în chip limpede. Cu mult timp înainte de vremea creștină se găsește în uz în cultul lui Isis — foarte mult cinstită în tot imperiul roman — la preotesele zeiței, un fel de banderole (fășii late de pânză), care aveau o mare asemănare, atât după modul de purtare, cât și după întrebunțarea simboalelor, cu orariul diaconului. În muzeul arheologic din Berlin, se află o statuie, provenind din Egipt și înfățișând o astfel de preoteasă. Altele asemănătoare se mai găsesc la Roma, Smirna, Cairo. Acest fapt dovedește că aceste banderole — ταβια — erau folosite ca veșmânt al preoteselor în cultul zeiței Isis, atât în Egipt cât și în Asia mică. Ținându-se seamă că în veacul al II-lea și III-lea, biserica din Alexandria avea scepstrul creștinismului și că ea a rânduit sărbătorile, iar teologii ei au formulat dogmele de credință, nu va fi fost atât de greu ca și primele veșminte liturgice — cum este orariul diaconului — să apară în această biserică după modelul străin de creștinism, dându-i-se însă un sens alegoric. Și se știe, după cum era obiceiul în biserica din Alexandria pe vremea aceea, că motivele de comparație și alegorie, nu numai că nu le-a interzis, dar chiar le-a îmbrățișat. Dar acestea sunt doar simple ipoteze ale autorului. De aceea, mai departe, cercetează și alte veșminte, care după formă, pot fi socotite prototipul orariului. Astfel este *toga romană*, care prin veacul III capătă o transformare prin purtarea așa numitului *pallium*, adică o bucată de stofă sau de pânză lungă de vre-o 6 m și lată de 1,50 m. Acest pallium se purta cu mici deosebiri ca și banderolele preoteselor zeiței Isis.

Mai târziu toga s'a transformat din nou la curtea bizantină, luând numele de λῶ ος care corespunde orariului. Prin ea se înțelege acum îmbrăcămintea purtată în semn de rang de către nobilimea romană, sau haina cu care împăratul cinstea pe unii din slujbașii săi.

În ultima parte a studiului se rariu în biserica de Răsărit și izvoa al diaconului și însemnarea lui stamb pomenire a orariului ca veșmânt se l modului din Laodiceia, pe la jumătăt portarea lui de către ipodiaconi, citez întrebunțat atât în biserica din Laod cu mult înainte. Sf. Ioan Hristostom apitor, vorbește de orariul diaconu asemănă cu aripele îngerilor.

Isidor Pilusiotul († 440), în scri care liturghisește diaconul ὀριον, și șervetul cu care Mântuitorul, ca să ucenicilor săi. Cum în biserica apusea veacul al X-lea, ne lipsesc dela scriere veșmânt.

Dar pentru înțelegerea numelui însemnătate diferitele interpretări date martini. Astfel Valsamon, tâlcuind cei Laodiceia, numește orariul veșmânt: d dar nu pomeneste nimic despre scriere dela verbul ὀριον cu înțelesul de amon sunt urmate de Vlastaris și de

În încheiere se dau lămuriri cu însemnătății trepte și slujbele diaconu dar deduce și rostul orariului ca veșmânt început onorific, apoi acela de distincție al episcopului, așa cum era toga la r în sfârșit caracterul liturgic, ca veșmânt ortodoxă.

La acestea se mai adaugă cercetările Wapert și Braun cu privire la originea obiceiului ce se putea face acestui studiu înaltate la care au ajuns și străinii pentru autor este o dovadă aleasă a te o cât mai bună lămurire și cunoaștere ortodox, cari veșminte, alături de slujbă, așteptăm deci cu nerăbdare și celelalte date în lucrarea de față.

și termenul de ὁμοόριον, iar a
e care amintește Valsamon, că este
există însă nici o legătură între o-
dar și cel de omofor sau λῶρον. Lu-
te vreme orariul va fi avut numirea

rea orariului ca legătură pentru ochi
ceasta este confirmată de o pictură
cul IV, unde sunt reprezentați trei
așteptând să fie decapitați de călăul

nt numai lucruri cari deduc numirea
diferite forme și însemnări prin care
definitiv. Celelate cuvinte pomenite
miri de lucruri corespunzătoare sen-
recare, grec sau latin, dintr'un anumit
t întotdeauna aceiași, ci a trecut prin
ip diferit, până când a ajuns să treacă
al diaconului.

n este de unde și când a împrumutat
Aici credem că este partea cea mai
rul o lămurește în chip limpede. Cu
ină se găsește în uz în cultul lui Isis
riul roman — la preotesele zeiței, un
b), care aveau o mare asemănare, atât
pă întrebuințarea simboalelor, cu ora-
pe din Berlin, se află o statuie, prove-
fei de preoteasă. Altele asemănătoare
Cairo. Acest fapt dovedește că aceste
sinte ca veșmânt al preoteselor în cultul
a Asia mică. Ținându-se seamă că în
i din Alexandria avea sceptra crești-
torile, iar teologii ei au formulat dog-
tă: de greu ca și primele veșminte li-
minte — să apară în această biserică
i, dându-i-se însă un sens alegoric. Și
biserică din Alexandria pe vremea aceea,
orie, nu numai că nu le-a interzis, dar
a sunt doar simple ipoteze ale auto-
tează și alte veșminte, care după formă,
ii. Astfel este toga romană, care prin
: prin purtarea așa numitului pallium,
mă lungă de vre-o 6 m și lată de 1,50
i deosebiri ca și banderolele preoteselor

format din nou la curtea bizantină, luând
e orariului. Prin ea se înțelege acum
le rang de către nobilimea romană, sau
pe unii din slujbașii săi.

În ultima parte a studiului se cercetează timpul când a apărut o-
rariul în biserică de Răsărit și izvoarele în care este amintit ca veșmânt
al diaconului și însemnarea lui simbolică la diferiți scriitori. Cea dintâi
pomenire a orariului ca veșmânt se găsește în canoanele 22 și 23 ale si-
nodului din Laodiceia, pe la jumătatea veacului IV-lea, unde se oprește
purtarea lui de către ipodiaconi, citești și psalți. De aici se deduce că era
întrebuințat atât în biserică din Laodiceia, cât și în Asia mică, probabil,
cu mult înainte. Sf. Ioan Hristostom în omilia sa la Duminica fiului ris-
pitor, vorbește de orariul diaconului, folosind cuvântul ὁδόνη și-l
aseamănă cu aripele îngerilor.

Isidor Pilusiotul († 440), în scrisoarea 136, numește veșmântul cu
care liturghisește diaconul ὁδόνη spunând că simbolizează τὸ λέγτιον,
șervetul cu care Mântuitorul, ca să învețe smerenia, a șters picioarele
ucenicilor săi. Cum în biserică apuseană orariul s'a răspândit abia după
veacul al X-lea, ne lipsesc dela scriitorii latini știrile cu privire la el ca
veșmânt.

Dar pentru înțelegerea numelui și originii orariului au mare în-
semnătate diferitele interpretări date veșmântului de către scriitorii bi-
zantini. Astfel Valsamon, tâlcuind cele două canoane ale sinodului dela
Laodiceia, numește orariul veșmânt diaconesc, arată întrebuințarea lui,
dar nu pomeniște nimic despre sensul simbolic. El crede că ὁράριον
vine dela verbul ὀρᾶ cu înțelesul de: a păzi, a veghea. Ideile lui Val-
samon sunt urmate de Vlastaris și de Simion, episcopul Tesalonicului.

În încheiere se dau lămuriri cu caracter mai mult liturgic asupra
însemnătății treptei și slujbele diaconului în vechea biserică. Pe temeiul
lor deduce și rostul orariului ca veșmânt, arătându-se caracterul său la
început onorific, apoi acela de distincție sau de cinstitie, ca reprezentant
al episcopului, așa cum era toga la romani sau λῶρος la bizantini, și
în sfârșit caracterul liturgic, ca veșmânt purtat de diacon în biserică
ortodoxă.

La acestea se mai adaugă cercetarea teoriilor emise de arheologii
Wülpert și Braun cu privire la originea orariului. Este cea mai bună în-
cheiere ce se putea face acestui studiu prin aceea că ni se pun în față
rezultatele la care au ajuns și străinii în urma cercetărilor făcute. Iar
pentru autor este o dovadă aleasă a temeinicii cu care s'a ocupat, spre
o cât mai bună lămurire și cunoaștere a trecutului veșmintelor clerului
ortodox, cari veșminte, alături de slujbă, sunt o fală a bisericii răsăritene.
Așteptăm deci cu nerăbdare și celelalte studii asupra veșmintelor, făgă-
duite în lucrarea de față.

NOTE BIBLIOGRAFICE *

OPERE CU CARACTER GENERAL.

1. Benescu G., *Cărți pentru nevoile sufletești ale poporului*, în *Lumina Satelor*, XIII (1934), Nr. 13.—Rânduri scrise pentru pomenirea lui Iorgu Dumitrescu. Se arată lucrul bun săvârșit de acest creștin credincios prin tipărire de cărți religioase, în deosebi Viețile Sfinților. „In loc de a se griji să lase urmașilor săi averi mari, el a cheltuit sume însemnate pentru sufletul poporului”. G. I. M.

2. Căciulă N. Olimp, preot, *Biserica ortodoxă greacă și francmasoneria* în *Apostolul*, XI (1934), p. 100-103.—Autorul ne dă, pe lângă încheerea hotărâre a sfântului sinod al bisericii ortodoxe din Grecia împotriva francmasoneriei (cf. *Bis. Ort. Rom.*, LII, (1934), p. 71-75) și un rezumat al avizului profesorilor facultății de teologie din Atena în privința acestei chestiuni. Dintre toți profesorii acestei facultăți numai unul, cel de V. T., nu se arată favorabil francmasoneriei. Ceea ce mărește încă și mai mult gravitatea acestei atitudini e că avizul acesta s'a publicat în *Πάτριος*, organul oficial al patriarhiei din Alexandria. Păr. Căciulă a făcut un bun serviciu dând la iveală acest lucru. Dar în privința celui „dintâiu act de curaj din partea bisericii ortodoxe creștine cu privire la... francmasonerie”, se dovedește cam necunoscător al chestiunii. Fiindcă s'au mai produs și altădată în biserica ortodoxă acte de curaj împotriva francmasoneriei, începând cam de pe la 1744 (cf. Némiotés E., *La franc-maconnerie et l'Eglise grecque* în *E. O.*, XV, (1912), p. 333-341). † T. S.

3. Iorga N., *Textes historiques du Moyen-Âge destinés aux étudiants*, Paris, 1933, LII, p. 5 fr. — O foarte bună culegere de texte latinești franțuzești și grecești din evul-mediu, cu scopul de a fi folosite în deosebi de studenți pentru deprinderea diplomatice, cronologiei și paleografiei.

5. Leon D. Ioan, preot, *Preotul în Lumina*, IV (1934), pp. 1-3.—Autorul, conducător al acestei reviste tutive de îndrumare religioasă și culturală a sătenilor, lămurește prin cuvinte alese, rostul cel mare al preotului de sat. G. I. M.

5. Lupaș I. prof., *Origina lui Emanoil Godju în Telegraful Român*, LXXXII, (1934), Nr. 6. — Autorul răstoarnă părerea neîntemeiată a lui Partenie Cosma (*Enciclopedia Română*, II, pp. 588-590), care, „sub îndemnul unui explicabil patriotism local, stăruia să revindece pentru provincia sa natală gloria de a fi dat neamului românesc pe unul dintre cei mai înțelepți binefăcători”, pe Emanoil Godju. Dovezile istorice sunt

*) † T(it) Siimedrea), Pr(eotul) P(araschiv) Ang(elescu), G(heorghe) I. M(oisescu) și D. Balaur.

Note Bibliografice.

împotriva lui Partenie Cosma. Și c donean este.

6. Luțcan Antonie, preot V Chișinău, 1934, p. 30, 18 lei. — în stihuri după sf. Evanghelie”, cu tirătate de noi avânturi și dor Frumos gând, dar slab realizat.

7. Mihăileanu M., *Numai în terul Ortodox*, XV, (1934), p. 43-46. mai preoții care fac politică militan fie înscriși în vre-un partid, totuși tru anumite idei sociale și politice pe socialiști”. O apropiere de social vățăturii creștine. Autorul cam ar

8. Popescu N. Victor, preot. ducere din Blaise Pascal), în *Fânt Tălmăcirea* păr. V. N. P., este ca înțeles. Iar marele său merit stă s torilor o pagină aleasă a marcia g tină se împletește în chip tanc rilor.

9. Schwarz M.-Dom. *Cronica X*, (1933), p. 447-498.—Dom. *Mihail* răstirea belgiană Amay-sur-Meuse cunoaște țara, limba și biserica. A de muzică bisericească răsăriteană București. În cronică aceasta autor ciple petrecute în ultimii doi ani l uniți și însemnăm aci, — fapt unic destulă obiectivitate. În ceea ce m scris până azi în presa catolică o române, care să se fi ridicat la un Documentarea și-o face pe *Încercare* rica Ortodoxă Română”, „Apostolul etc., dar se putea dispensa de a citi Chirișescu-Raniță, care, nu de mul soare pentru calomnie prin *presă*. acestei note.

Inceputul făcut de Dom. M. publicistica romano-catolică. care. tarea micilor mizerii zilnice. *neren* și efectiv la cunoașterea *reciproca* patia ce trebuie să unească *mai a* doxă și romano-catolică, *împotriva* Mântuitorului și ai sfintei *Sale* *bas*

10. Stăniloae D., Dr., *Un m Telegraful Român*, LXXXII. 1934, împlinit 64 de ani dela moartea lu titul Andrei Șaguna, a fost tot u

împotriva lui Partenie Cosma. Și deci Emanoil Godju tot român macedonean este.

6. **Luțcan Antonie**, preot, *Vieța Domnului nostru Isus Hristos*, Chișinău, 1934, p. 30, 18 lei. — Este, după cum zice autorul o „alcătuire în stihuri după sf. Evanghelie“, cu scopul de ajuta „la trezirea în creștinătate de noi avânturi și dor pentru tăria și slujirea lui Hristos“. Frumos gând, dar slab realizat.

7. **Mihăileanu M.**, *Numai împotriva politicii de partid?* în *Păstorerul Ortodox*, XV, (1934), p. 43-46. — Trebuesc scoși din politică nu numai preoții care fac politică militantă de partid, ci și acei cari și fără să fie înscrși în vre-un partid, totuși militează, cu vorba și cu scrisul, pentru anumite idei sociale și politice, cari „câteodată lasă în urmă chiar pe socialiști“. O apropiere de socialism nu e compatibil cu idealismul învățaturii creștine. Autorul cam are dreptate! † T. S.

8. **Popescu N. Victor**, preot, *Despre întoarcerea păcătoșului* (traducere din Blaise Pascal), în *Fântâna Darurilor*, VI, (1934), p. 53-5. — Tălmăcirea păr. V. N. P., este curgătoare, cu scris limpede și ușor de înțeles. Iar marele său merit stă și în faptul că pune la îndemâna cetitorilor o pagină aleasă a marelui gânditor francez, unde cugetarea creștină se împletește în chip tainic cu deplina cunoaștere a firii lucrurilor. † G. I. M.

9. **Schwarz M.-Dom**, *Chronique religieuse roumaine în Irenikon*, X, (1933), p. 447-498. — Dom Mihail Schwarz, călugăr benedictin din mănăstirea belgiană Amay-sur-Meuse, a trăit printre noi câțiva ani, ne cunoaște țara, limba și biserica. A urmat aproape doi ani în șir cursurile de muzică bisericească răsăriteană la Academia de muzică religioasă din București. În cronică aceasta autorul trece în revistă evenimentele principale petrecute în ultimii doi ani în biserica noastră și în cea a fraților uniți și însemnăm aci, — fapt unic în publicistica romano-catolică, — cu destulă obiectivitate. În ceea ce mă privește personal nu cunosc să se fi scris până azi în presa catolică o cronică religioasă a bisericii ortodoxe române, care să se fi ridicat la nivelul de obiectivitate al păr. Schwarz. Documentarea și-o face pe izvoare de prima calitate, ca revistele „Biserica Ortodoxă Română“, „Apostolul“, ziarele „Calendarul“ și „Universul“, etc., dar se putea dispensa de a cita opinia unui calomniator de teapa lui Chirițescu-Raniță, care, nu de mult, a fost condamnat la o lună închisoare pentru calomnie prin presă, dusă anul trecut împotriva autorului acestei note.

Inceputul făcut de Dom. M. Schwartz indică o orientare nouă în publicistica romano-catolică, care, perfecționată și curățită de exploatarea micilor mizerii zilnice, inerente oricărei biserici, poate să ajute real și efectiv la cunoașterea reciprocă și la o apropiere întemeiată pe simpatia ce trebuie să unească mai ales cele două biserici apostolice, ortodoxă și romano-catolică, împotriva luptei fără preget dusă de dușmanii Mântuitorului și ai sfintei Sale biserici. † T. S.

10. **Stăniloae D., Dr.**, *Un mare ctitor român: Emanoil Godju în Telegraful Român*, LXXXII, (1934), Nr. 6. — La 3 Februarie 1934, s'au împlinit 64 de ani dela moartea lui Emanoil Godju, care, ca și mitropolitul Andrei Șaguna, a fost „tot un român macedonean cu.. mentalitate

BIOGRAFICE *

ACTER GENERAL.

...sufletești ale poporului, în
13.—Pânduri scrise pentru pomenirea
...săvârșit de acest creștin cre-
...deosebi Viețile Sfinților. „In
...averi mari. el a cheltuit sume în-
G. I. M.

Biserica ortodoxă greacă și francma-
100-103.—Autorul ne dă, pe lângă în-
al bisericii ortodoxe din Grecia im-
rt. Rom., LII, (1934), p. 71-75) și un
cultății de teologie din Atena în pri-
profesorii acestei facultăți numai unul,
francmasoneriei. Ceea ce mărește încă
...e că avizul acesta s'a publicat
...dintre din Alexandria. Păr. Căciulă
...acest lucru. Dar în privința celui
...ortodoxe creștine cu privire la...
...măreșător al chestiunii. Fiindcă
...acte de curaj împotriva
...1744 (cf. Nésiotés E., *La franc-*
...XVI, 1912), p. 333-341). † T. S.
...*Moyen-Age destinés aux étu-*
...foarte bună culegere de texte latinești
...scopul de a fi folosite în deo-
...diplomaticii, cronologiei și paleo-

...LXXIV, IV (1934), pp. 1-3.—
...de îndrumare religioasă
...alese, rostul cel mare al
G. I. M.

...Emanoil Godju în *Telegraful Ro-*
...răstoarnă părerea neîntemeiată
...Emanoil, II, pp. 588-590), care, „sub
...stăruia să revindece pentru
...pe unul dintre
...Emanoil Godju. Dovezile istorice sunt

...P(araschiv) Ang(elescu), G(heorghe) I.

necontrafăcută de influențele abil exercitate". Mitropolitul Andrei Șaguna a organizat rezistența morală și ortodoxă a românimeii ardelen; iar Emanoil Gojdu a dat mijloacele materiale pentru susținerea și întărirea acestei organizări. „Amândoi au contribuit cel mai mult ca să ne trezească din somnul cel de moarte și să pregătească unirea dela 1918”.

† T. S.

11. Stupcanu Teoctist, Arhim., *Activitatea călugărilor din eparhia Moldovei în timpul războiului*, în *Viața monahală*, I, (1934), pp. 315-27.— Sunt arătați călugării și călugărițele din mănăstirile Moldovei, cari în timpul campaniilor din 1913 și 1916-18, au luat parte ca îngrijitori de răniți prin spitalele Soc. Crucea Roșie. Mulți din ei au avut o bună pregătire spre acest scop prin urmarea cursului de infirmieri, iar numărul lor laolaltă trece de două sute.

G. I. M.

12. The Roumanian Patriarch on the problems of the day (Patriarhul român despre problema zilei) în *The Christian East*, vol. XIV, Nr. 2, p. 54-59. — Revista aceasta publică *in extenso* remarcabilul cuvânt pe care P. S. Sa Miron Cristea, Patriarhul României, l-a ținut cu ocazia Congresului organizat la București în Mai, anul trecut, de către The World Alliance for Promoting International Friendship through the Churches. (Cf. *Bis. Ort. Rom.*, LI, (1933), p. 235-239, unde se găsește cuvântul în românește).

† T. S.

TEOLOGIE BIBLICĂ

13. Beldie C. I. Dr. Econ., *In numele lui Hristos în Misionarul*, VI, (1934), p. 62-71.—Exegează pe textul Filipeni II, 5-11.

† T. S.

14. Chiril arhimandritul: Предательство на Иуда (Trădarea lui Iuda) în Пастырско Дело Sofia, XIII, (1934), Aprilie Nr. 12-13. Iuda era păzitorul, păstrătorul fondului comun al frățietății lui Hristos — mica trupă de ucenici credincioși și supuși, cari-L urmau pe drumul cel greu. Iuda era iubitor de argint și fura pe ascuns din acest fond comun. Acestea sunt notele fugare ale evangheliștilor privitoare la omul din Iscariot; ele sunt însă o caracteristică suficientă pentru înțelegerea trădării lui Iuda.

Apostolul acesta avid de bani e strein cu desăvârșire duhului lui Hristos. El e departe de Mântuitorul, de acel domeniu în care se simte acțiunea sfântului Duh. Iuda e omul pământului, al cărnii. El vede frumusețea idealului, sublimitatea noii împărății a Invățătorului și de aceea pornește după El. Dar repede de tot omul natural apare în el cu toate vițiile și instinctele. De aci trădarea, de aci nevoia de a sta tot mereu la o parte de Invățător, până în ziua când conștiința îl obligă să se spânzure.

S'au făcut și se fac mereu încercări pentru justificarea acestei crime fără seamăn în istoria omenirii. Toate aceste încercări sunt încă neserioase.

De două mii de ani Iuda are mereu contemporani. E de datoria noastră să-i denunțăm și să trăim departe de ei.

Pr. P. Ang.

15. Galaction Gala, *Poezia psalmilor în Muncă și Credință*, II, (1934), pp. 3-6. — Se încearcă o lămurire limpede cu privire la împărțirea psalmilor. Așa cum se prezintă astăzi psalmii lui David pot fi socotiți aparținând uneia din aceste categorii: imne și prinoase de mulțu-

mire; rugăciuni care imploră ajutoare; cântecuri de laudă; psalmi didactici cu rost moral; psalmi de rugămintă; psalmi care vestesc pe Mesia cel așteptat; psalmi de laudă, așa cum sunt psalmii de laudă cuprins cu aceste împărțiri într-o

16. Iacubovski Petre, *prezentarea* VI, (1934), p. 77-81.—Secta terioară. Pornind de aci autorul citează din Ioan IV, 24, tocmai închinarea „închinarea în duh și adevăr”, cu biserica noastră acest lucru îl în-

17. Secaș Gh., preot. *Draga Domnului*, V, (1934), Nr. 10. — De mândrie ar fi după autor citat Bibliile autorizate de biserică, de deal din 1648 și până la al Sf. S roare: *umflă de mândrie*. Fiindcă Sinod a lui Cornilescu. Cu acest tenția Sf. Sinod că în citarea te scrisul teologic actual. Citează în un fel de alegere.

TEOLOGIA

18. Belu I. D. Dr., *Libertate Românească*, XIV, (1934), Nr. 4. tate este arătată ca o sinteză de chiar gnostice. Autorul crede că doar prin felul cum înțelege liber

19. Berdeaev N., Два покаяния и новомъ въ християнствѣ (= Doua la certele despre ceea ce e vechea Nr. 36, pp. 17-43. — Cele două condițional se pot numi una consec sebesc mai întâi prin aceea, că s schimbat, iar alta îl recunște c ligios e pasiv, iar pentru alta e ar damentală a filosofiei religiei.

E importantă apăsarea teol săși. Profetul este un om stăpân social. El se înalță deasupra repre poate să cheme la dreptatea social ții religioase a omenirii. Credința pendența socială, deasemenea ată

În creștinism sunt două tip bolică juridică, luată de-a-dreptul logică, luată din viața vegetală. lica biologică care predomină în rurile creștinismului e elementară

„ercitate“. Mitropolitul Andrei Șa-
și ortodoxă a românilor ardeleni;
naterale pentru susținerea și întă-
contribuit cel mai mult ca să ne
i să pregătească unirea dela 1918“.

† T. S.

Activitatea călugărilor din eparhia
a monahăld, I, (1934), pp. 315-27.—
din mănăstirile Moldovei, cari în
5, au luat parte ca îngrijitori de ră-
Mulți din ei au avut o bună pregă-
cursului de infirmieri, iar numărul

G. I. M.

in the problems of the day (Patriar-
The Christian East, vol. XIV, Nr. 2,
in extenso remarcabilul cuvânt pe
urmul României, l-a ținut cu ocazia
in Mai, anul trecut, de către The
ational Friendship through the Cher-
l, p. 235-239, unde se găsește cuvân-
† T. S.

E BIBLICĂ

numele lui Hristos în Misionarul, VI,
Filipeni II, 5-11. † T. S.

Иуда (Trădarea lui
XIII, 1934), Aprilie Nr. 12-13. Iuda
comun al frăției lui Hristos —
sursă cari-L urmau pe drumul cel
dura pe ascuns din acest fond comun.
negheștilor privitoare la omul din Is-
că suficientă pentru înțelegerea tră-

și e strein cu desăvârșire duhului lui
rău de acel domeniu în care se simte
și păcătoșului, al cărnii. El vede fru-
și împărății a Invățătorului și de aceea
tot tot natural apare în el cu toate
a. de săl nevoia de a sta tot mereu la
dăd conștiința îl obligă să se spânzure.
incercări pentru justificarea acestei
sunt. Toate aceste încercări sunt încă

re mereu contemporani. E de datoria
departe de ei. Pr. P. Ang.

psalmilor în Muncă și Credință, II,
lămurire limpede cu privire la împărți-
ă astăzi psalmii lui David pot fi soco-
categori: imne și prinoase de mulțu-

mire; rugăciuni care imploră ajutorul dumnezeesc; psalmi istorici, pove-
tind întâmplările poporului ales și pronia cerească față de fiii lui Israel;
psalmi didactici cu rost moral; psalmi de pocăință și psalmi mesianici,
care vestesc pe Mesia cel așteptat. Nici una din aceste categorii nu ră-
mâne fără amestec laolaltă, așa că psalmii de multe ori se întretaie după
cuprins cu aceste împărțiri într'o frumoasă împletire. G. I. M.

16. Iacubovschi Petre, preot, „Cu duhul și cu adevărul“ în Mision-
narul VI, (1934), p. 77-81.—Sectarii reproșează ortodocșilor închinarea ex-
terioară. Pornind de aci autorul cercă să probeze că cuvântul *proschinim*
din Ioan IV, 24, tocmai închinarea exterioară însemnează. Prin urmare
„închinarea în duh și adevăr“, cuprinde în întregime ființa omului și deci
biserica noastră acest lucru îl impune creștinilor ortodocși.

17. Secaș Gh., preot, *Dragostea nu se umflă de mândrie în Oastea*
Domnului, V, (1934), Nr. 10. — Titlul articolului *Dragostea nu se umflă*
de mândrie ar fi după autor citat din I Cor. XIII-4. L-am căutat în toate
Bibliile autorizate de biserică, dela N. T. al lui Simion Ștefan din Ar-
deal din 1648 și până la al Sf. Sinod din 1912 și nicăeri nu am aflat o-
roare: *umflă de mândrie*. Fiindcă e luată din traducerea osândită de Sf.
Sinod a lui Cornilescu. *Cu acest prilej ne facem datoria se atragem a-*
tenția Sf. Sinod că în citarea textelor biblice e o adevărată anarhie în
scrisul teologic actual. Citează fiecare cum vrea și pe cine vrea, fără nici
un fel de alegere. † T. S.

TEOLOGIA SISTEMATICĂ.

18. Belu I. D. Dr., *Libertatea în concepția lui Berdiaev*, în *Legea*
Românească, XIV, (1934), Nr. 4. — Concepția lui Berdiaev despre liber-
tate este arătată ca o sinteză de elemente creștine, filosofice, mistice și
chiar gnostice. Autorul crede că B. depășește cadrul concepției ortodoxe
doar prin felul cum înțelege libertatea inițială. G. I. M.

19. Berdeaev N., Два понимания христианства (къ спорамъ о старомъ
и новомъ въ христианствѣ) (= Două concepții ale creștinismului — relativ
la certele despre ceea ce e vechiu și ceea ce e nou în creștinism) în Путь,
Nr. 36, pp. 17-43. — Cele două concepții ale creștinismului, cari în mod
condițional se pot numi una conservatoare, iar cealaltă creatoare, se deo-
sebesc mai întâi prin aceea, că una recunoaște obiectul religios ca ne-
schimbat, iar alta îl recunoaște ca schimbător, pentru una subiectul relig-
ios e pasiv, iar pentru alta e activ. De aceasta e legată problema fun-
damentală a filosofiei religiei.

E importantă apăsarea teologică asupra conștiinței dogmatice în-
săși. Profetul este un om stăpânit de spirit, iar nu de sugestiile mediului
social. El se înalță deasupra reprezentărilor colective. De aceea numai el
poate să cheme la dreptatea socială. Aici e conflictul fundamental al vie-
ții religioase a omenirii. Credința omului prea adesea se explică prin de-
pendența socială, deasemenea atârnă de timp, de epocă.

În creștinism sunt două tipuri predominante de simbolică — sim-
bolică juridică, luată de-a-dreptul din raporturi sociale și simbolică bio-
logică, luată din viața vegetală. E mai adâncă, mai primordială simbo-
lica biologică care predomină în evanghelie. Limba simbolică în adevă-
rurile creștinismului e elementară și simplă, într'asta e însemnătatea veș-

nică a ei. Această limbă elementară și simplă înseamnă înomenirea Cuvântului lui Dumnezeu.

Purificarea și eliberarea subiectului religios de apăsarea socială înseamnă nu desființarea revelației creștine, ci cufundarea spirituală în pătrunderea ei.

Există baze spirituale veșnice ale vieții, determinate de obiectul religios, adică de Dumnezeu, dar nu există o ordine socială și naturală eternă, aceasta se schimbă și se crează. De aceea subiectul religios, omul este un paradox viu, o împreunare contradicătoare a eternității și a timpului. Teoria autorității se află pe de-a'ntregul în puterea omenescului, ea pleacă dela subiectul religios și obiectivizează vieța socială a lui în timp.

„Filosofia lucrului comun“ a lui N. Fedorov este exemplu de creștinism activ, proiectiv și învingător. Falșitatea și sleirea umanismului e în aceea, că el a respins izvorul vredniciei al chemării creatoare a omului și a adus la înjosirea și negarea omului. Umanismul a transpus sensul și valoarea vieții exclusiv în această lume văzută. El a început cu negarea lui Dumnezeu și a sfârșit cu negarea omului. Bartianismul a ajuns la înjosirea și distrugerea omului, a elementului omenesc în creștinism. Sunt două izvoare a creștinismului reacțio-conservator — înjosirea și negarea omului, a libertății lui, a independenței și creațiunii lui, și recunoașterea ca sfânt și dumnezeesc a aceea, ce este în trecut lucrul omului relativ și trecător, ce are izvor social. Bartianismul e reacționar în primul raport și e revoluționar în al doilea.

Taina vieții religioase e în doi membri, e în theantropia ei, în întâlnirea și unirea a doi. Această taină își găsește o expresie desăvârșită în creștinism, ca religie a Dumnezeuului-om, a Theantropiei. Această vieță religioasă presupune dinamismul, actualitatea și schimbabilitatea subiectului religios. Procesul religios, care poate fi numit fenomen religios primar, este un proces dublu—procesul nașterii lui Dumnezeu în om și a nașterii omului în Dumnezeu, a revelației lui Dumnezeu-omului și a revelației omului lui Dumnezeu. Aceasta și este taina biunității exprimată în simbolica dogmatică; unirea a două naturi fără amestecarea lor. Acest caracter dublu al procesului religios naște tragismul vieții religioase. Tragismul acesta e înrădăcinat în libertate. Dinamica vieții religioase nu poate să fie tragica ei. Subiectul religios se află în dinamică, după veacuri el s'a schimbat în multe și, îndreptându-se către adevărul veșnic al creștinismului, el îl primește într'un nou fel. Subiectul religios trece prin crize și revoluții purificatoare. El nu numai se purifică și se eliberează, ci și crează. Și iată paradoxul la care ajungem. Creștinismul va realiza dreptatea socială numai atunci, când el va fi liber de sugestii și instigații sociale subjugatoare. Recunoașterea schimbabilității subiectului religios nu numai nu este negarea veșnicului în om, ci este însăși întoarcerea dela formele trecătoare ale societății la omul intern, veșnic, a căruia descoperire este chiar cea mai mare problemă.

20. **Bulgacov S., Prot.**, На путяхъ догмы. (Послѣ семи вселенскихъ соборовъ) (Pe căile dogmei. După cele șapte sinoade ecumenice) în *Путь*, Nr. 37, pp. 3-35.—Cuvântare ținută la Institutul teologic ortodox din Paris în anul 1932. Documentarea și descoperirea deplină a ideilor, exprimate aci

sunt date în studiul: „Dialectica sive Arnețь Божи́й, о Богочеловѣчествѣ (Theantropie). Partea I, Paris, YMCA-Press, 1931. Sfârșit sunt: Creațiunea sinoadelor ecumenice și problema sa. Intrebările de creațiune hristologiei silesic la o creațiune epocii celor 7 sinoade, treburile și actualitate. Hotăririle lor teologice și actualitate sau traducere în limba română artică nu e contimporană. Că: timpul și moarte pentru creațiune a istoriei, ele nu au nevoie de creațiune contemporane. Dar îndată ce se discută creațiunea religioasă, ele se traduc în creațiune a teologiei epocii. Prin aceea micșorează autoritatea lor și inspirațiunea.

Chemarea timpului nostru este învia pentru noi, iar în același timp și creațiune în toată plinătatea problemelor generalizează într'una, cu adevărul Hristologiei lui Dumnezeu — Fiul Omului în viața energiei theandrice, în adevărata creațiune unire a voințelor, — atare rămâne pentru zilele noastre. La cei patru sinoade și să formuleze și dogmatica teologică în dialectica alexandriană, creștinismul a creată fapta celor 7 sinoade ecumenice, care este respect nu prin laude retorice și înșăși, adică printr'o pătrundere în problema și ajungerile și printr'operațiuni gigantice. Predania bisericăscă adică în mod creator continuă să se bazează și a descoperirii ulterioare. Teoria rațională și moartă de păzirea adevărului nu curge, și hotăririle dogmatice să se prefacă pentru noi într'o astfel de creațiune ca să distrugă prin ea capetele constelație din 7 numere pe cerul și să dreptăm și calea noastră proprie. Creațiunea încordată a epocii celor șapte sinoade pentru sine un fel de perna de somn și a adormit într'o poză de creațiune hristologiei observăm o stagnare și sărăcirea internă a ideii creatoare externe a imperiului Bizantin asemănătoare. Dar aceiași stagnare se observă în creațiunea dezvoltarea dogmatică și înflorirea și în hotăririlor dogmatice ale sinoadelor ecumenice și să răcească apare orice, numai nu hristologie.

și simplă înseamnă înomenirea Cu-

ului religios de apăsarea socială în-

estine, și cufundarea spirituală în

ale vieții, determinate de obiectul

există o ordine socială și naturală

ază. De aceea subiectul religios, o-

are contradicătoare a eternității și

ă pe de-a-tregul în puterea ome-

gios și obiectivizează viața socială

și N. Fedorov este exemplul de creș-

Falsitatea și sleirea umanismului e

luciei al chemării creatoare a omu-

omului. Umanismul a transpus sen-

astă lume văzută. El a început cu

ca negarea omului. Bartianismul a

ului, a elementului omenesc în creș-

ismului reacție-conservator — înjo-

lui, a independenței și creațiunii lui,

esc a aceea, ce este în trecut lucrul

social. Bartianismul e reacționar

al lui.

și membri, e în theantropia ei, în in-

și găsește o expresie desăvârșită

și om a Theantropiei. Această viață

trăitarea și schimbabilitatea subiec-

poate fi numit fenomen religios pri-

mașterii lui Dumnezeu în om și a naș-

lei lui Dumnezeu-omului și a revela-

și este taina biunității exprimată în

și naturi fără amestecarea lor. Acest

naște tragismul vieții religioase. Tra-

eritate. Dinamica vieții religioase nu

gios se află în dinamică, după veacuri

lăcă-se către adevărul veșnic al creș-

șau fel. Subiectul religios trece prin

și numai se purifică și se eliberează,

are ajungem. Creștinismul va realiza

și el va fi liber de sugestii și instiga-

rea schimbabilității subiectului religios

și în om, ci este însăși întoarcerea dela

omul intern, veșnic, a căruia desco-

lemă.

ТАТЬ СЕМЬ. (Послѣ семи вселенскихъ

și cele șapte sinoade ecumenice) în *Путь,*

și Institutul teologic ortodox din Paris

și pierrea deplină a ideilor, exprimate aci

sunt date în studiul: „Dialectica ideii theantropiei în epoca patristică“ din *Агнецъ Божій, о Богочеловѣчествѣ* (Mielul lui Dumnezeu, Despre Theantropie). Partea I, Paris, Ymca-Press, 1933. Concluziile în scurt dela sfârșit sunt: Creațiunea sinoadelor ecumenice s'a întrerupt fără să-și e-puizeze problematica sa. Întrebările dogmatice ulterioare chiar în ra-mura hristologiei silesce la o creațiune dogmatică ulterioară. Continuarea creațiunii epocii celor 7 sinoade, trebuie să apară ca o legătură vie între ele și actualitate. Hotăririle lor înțelepte au nevoie de o descoperire dog-matică nouă sau traducere în limba teologică contimporană. Forma lor articeă nu e contimporană. Cât timp formulele obișnuite se primesc ne-păsător (ceea ce e moarte pentru credință) sau rămân numai ca o moște-nire a istoriei, ele nu au nevoie de traducere teologică în limba cugetă-rii contimporane. Dar îndată ce se deșteaptă investigațiunea teologică și cugetarea religioasă, ele se traduc într'un fel sau altul, și aceasta e fapta creatoare a teologiei epocii. Prin aceasta nicum nu se clatină și nu se micșorează autoritatea lor și inspirația de Dumnezeu.

Chemarea timpului nostru este teologia neo-halchidonică, care ar-învia pentru noi, iar în același timp și ar continua creațiunea celor 7 si-noade în toată plinătatea problematicii lor, iar această din urmă se ge-neralizează într'una, cu adevărat Halchidonică, problema *theantropiei*. Fiul lui Dumnezeu — Fiul Omului în *unitatea* vieții sale theantropice, sau a energiei theandrice, în adevărata comunicațiune a însușirilor, armonie și unire a voințelor, — atare rămâne problema dogmatică a hristologiei și pentru zilele noastre. La cei patru *nu Halchidonici* — ea trebuie să găsea-scă și să formuleze și dogmaticul *da* fundamental, care n'a mai fost găsit teologicește în dialectica alexandrianismului-antiohianismului. Trebuie res-pectată fapta celor 7 sinoade ecumenice, însă e mai bine a exprima a-cest respect nu prin laude retorice și de obicei exagerate, ci prin fapta însăși, adică printr'o pătrundere întărită și adâncită în creațiunea lor, — problematica și ajungerile, și prin o lucrare după putere a acestei munci gigantice. Predania bisericească este vie și (e ceea care) trăiește, adică în mod creator continuă și se desvoltă atât din partea înțelegerii ei, cât și a descoperirii ulterioare. Trebuie să se distingă păzirea formală-rațională și moartă de păzirea autentică a tradiției. Sub o piatră ce zace, apa nu curge, și hotăririle dogmatice ale sinoadelor ecumenice nu trebuie să se prefacă pentru noi într'o astfel de piatră, care există numai pentru aceea ca să distrugă prin ea capetele celor necredincioși. Aceasta e o constelație din 7 numere pe cerul spiritual, după care noi trebuie să în-dreptăm și calea noastră proprie. Între asta, teologia, încântată de creațiunea încordată a epocii celor 7 sinoade ecumenice, a făcut din ea pentru sine un fel de pernă dogmatică, pe care într'un mod mili-tant a adormit într'o poză de ortodoxie provocatoare. În domeniul hristologiei observăm o stagnare *egală*, și mai întâi în Răsărit, unde sărăcirea internă a ideii creatoare se întărește și de soarta tragică externă a imperiului Bizantin, asemenea soartei actuale a țării rusești. Dar aceiași stagnare se observă în această ramură și în Apus, cu toată desvoltarea dogmatică și înflorirea șolastică a catolicismului. Ca obiect al hotăririlor dogmatice ale sinoadelor din Apus, după despărțirea bise-ricească apare orice, numai nu hristologia, care se consideră încheiată.

O oarecare mișcare dogmatică răsare aici numai dela reformație, care până la un grad cunoscut a deșteptat și cugetarea hristologică după somnul de 1.000 ani. Răsar noi probleme și noi idei, cu toată unilateralitatea lor. Totuși aceste idei născute în protestantism rămân fără răsunset în telogia bisericească, și, afară de asta, înțepenesc chiar și în protestantism sub influența raționalismului omoritor al timpului nou. Conștiința religioasă a epocii contemporane cheamă la deșteptare dogmatică, și ea trebuie să aleagă pentru sine ca punct de plecare învățătura dogmatică a celor 7 sinoade, cari se încununează de două: Nicheian și Halchidonice. Timpul nostru îi trebuie telogia Nicheo-Halchidonică, învățătura dogmatică despre Dumnezeu-om în Theotropia Lui, despre Fiul lui Dumnezeu, care este și Fiul Omului, s'a pogorit din cer și s'a făcut trup, dar, și s'a așezat în trup de-a dreapta Tatălui. Aceasta și este problema creatoare cea mai curentă a epocii noastre în ramura hristologiei, pe căile dogmei, după șapte sinoade ecumenice.

D. Balaur.

21. Cosma C. A., Preot, *Știința superficială în Cronica Romanului*, XI, (1934), p. 38-40.—Autorul indică în mod sumar câteva dintre afirmațiile oamenilor de știință, care păreau, în vremea când au fost formulate, nezdruincabile, dar care azi nimeni nu le mai ia în serios; — precum și câteva exemple de aberațiuni în domeniul religiei, formulate de preinși oameni de știință. Articolul e scris cu nerv.

22. Loschi N., *Магия и християнскій культъ* (Magia și cultul creștin) în *Путь*, Nr. 36, pp. 3-16. — Lemann și Frazer, vorbind de magie în religie, introduc în această noțiune intenția de a supune voința zeilor. Frazer spune că și în timpul de față religia e amestecată cu magia.

Față de creștinism nu e admisibilă nici o acțiune magică împotriva lui Dumnezeu. Mai întâi creștinul recunoaște atotputernicia lui Dumnezeu și imposibilitatea acțiunilor constrângătoare asupra Lui, asupra ingerilor și sfinților, cari, aparținând Impărăției lui Dumnezeu, viețuiesc pe deplin cu însușirea voiei și puterii Lui. E mai important că Dumnezeu este Binele însuși, „vistiery bunătăților“, culmea tuturor valorilor pozitive; de aceea El este obiectul dragostei și izvorul bucuriei pentru toți creștinii cari cred în El.

Biserica este Trupul lui Hristos și creștinul adevărat tinde să fie organul acestui Trup. Momentul central al cultului pentru fiecare credincios este împărțășirea cu Sf. Taine și pentru toată Biserica traspunerea pâinii și a vinului în Trupul și Sângele lui Hristos în timpul liturghiei. Conformă învățătorei bisericii ortodoxe, această traspunere se săvârșește în timpul rugăciunii preotului, care se numește epicleză. Această rugăciune e direct opusă conjurării magice. Preotul cu evlavie „cere și roagă“ pe Dumnezeu pentru trimiterea Duhului Sfânt peste daruri și traspunerea lor de Duhul Sfânt.

La fel și cel care se împărțășește cu Sfintele Taine nu are nimic comun cu activitatea magului. El are numai dragoste către Hristos, predarea în mâinile Lui și voința de a păzi curățenia în inimă pentru a se învrednici de comunicare cu Dumnezeu.

Slujbele pentru sănătate, pentru odihnă, pentru trimiterea ploii, etc., ceremoniile bisericești, ca sfințirea apei, toate se săvârșesc așa, că nici preotul, nici credincioșii nu încordează voința lor inafară, pentru

a supune natura sau puterile Dumnezeu îndreaptă înăuntru, pentru a se curăți lui Dumnezeu, iar către Dumnezeu e rugăciune smerită și devotament de dinainte, că rugămintea poate să se plină.

Încordarea voinței în exercițiu rior. Rugăciunea „să invie Dumnezeu însoțită de semnul sf. cruci, se rostose

Este o interpretare că subiectul țiunilor magice ale lui Dumnezeu astfel tainele și nu admite ca Dumnezeu voința omului și nici nu afirmă că Dumnezeu eul vicios în cel virtuos.

Taina Sf. Împărțășiri schimbă pe aceea cade afirmarea lui Hartman din mul, fiind religia răscumpărării. întrăralitatea. Chiar taina botezului, care nu o înțelege, poate fi privită ca preutul și care apoi treptat se însușește membru al Bisericii pe măsura desvo

Neamestecul lui Dumnezeu în dreptul de a imita pe Dumnezeu. Noi chiar și atunci, când unicul mijloc este puterea.

Dumnezeu este Dragoste, dar El tor“. Aceasta e cu puțință: Dumnezeu e ficient ca să fie osândit la piere în tot nezeu a ființei rele, care singură s'a în: o duce la cădere inevitabilă, la hotarul care mistuie vieța.

23. Merișescu C. diacon, *De ce ne duirei*, V, (1934), Nr. 1-2.—Religia cere ferește de îndoială și rătăcire. Ea ra voia lui Dumnezeu.

24. Nicolescu G., *Între literatură* 2-7. — Literatura în loc să fie oglinda fi gaiului și a descompunerii morale. Lite libertatea integrală pe care a pretins-o ptogetul desfrâului și împotriva aceste față numai biserica, cu toate că și ea cioare, poate să reacționeze și să impră rătății răspândite de „literatură“ Art

25. Pașev St. G. profesor, „Съвременната православна църква (Problemele ricii ortodoxe bulgare) în *Духовен Кът* vrie, 1933, pp. 417-432.—Autorul profesor fia, își publică aci o conferință pe care a din prilejul împlinirii unui deceniu dela

e aici numai dela reformație, care și cugetarea hristologică după somni și noi idei, cu toată unilateralitatea protestantism rămân fără răsunet. Astea, întepenesc chiar și în protestul omoritor al timpului nou. Conde cheamă la deșteptare dogmatică, punct de plecare învățătura dogmatică de două: Nicheian și Halchido-ucico-Halchidonică, învățătura dogmatropia Lui, despre Fiul lui Dumnezeu: din cer și s'a făcut trup, dar, Alai. Aceasta și este problema creatre în ramura hristologiei, pe căile

D. Balaur.

superficială în *Cronica Romanului*, în mod sumar câteva dintre afirmații, în vremea când au fost formulate, nu le mai ia în serios; — precum și aeniul religiei, formulate de preținși cu nerv.

Magia культа (Magia și cultul creștin) și Frazer, vorbind de magie în atenția de a supune voința zeilor.

Magia religia e amestecată cu magia. Aici o acțiune magică împotriva așează atotputernicia lui Dumnezeu gâtoare asupra Lui, asupra îngerilor și Dumnezeu, viețuiesc pe deplin mai important că Dumnezeu este Binețutur tuturor valorilor pozitive; de bucuriei pentru toți creștinii

Creștinul adevărat tinde să fie al cultului pentru fiecare creștin și pentru toată Biserica traspunere. Singele lui Hristos în timpul litur-ortodoxe. această transpunere se să- care se numește epicleză. Această magice. Preotul cu evlavie „cere și Duhului Sfânt peste daruri și

Magice cu Sfintele Taine nu are nimic dragoste către Hristos, pre- și curățenia în inimă pentru a se

odihnă, pentru trimiterea ploii, țirea apei, toate se săvârșesc așa, că voința lor înafară, pentru

a supune natura sau puterile Dumnezești: voința celor ce se roagă se îndreaptă înăuntru, pentru a se curăți de păcat și a se invrednici de mila lui Dumnezeu, iar către Dumnezeu credinciosul se îndreaptă numai cu rugăciune smerită și devotament desăvârșit față de voința Lui, știind dinainte, că rugăminte poate să fie irațională fără să merite a fi împlinită.

Incordarea voinței în exorcisme, amintește magia numai în exterior. Rugăciunea „să învie Dumnezeu și să se risipească vrăjmașii Lui”, însoțită de semnul sf. cruci, se rostește cu gândul de a alunga puterea rea.

Este o interpretare că subiectul dorește de a se face obiectul acțiunilor magice ale lui Dumnezeu asupra lui. Biserica însă nu înțelege astfel tainele și nu admite ca Dumnezeu în chip magic să dispună de voința omului și nici nu afirmă că Dumnezeu în chip minunat transformă eul vicios în cel virtuos.

Taina Sf. Impărtașiri schimbă pe om fără a-i călca libertatea. De aceea cade afirmarea lui Hartman din „Etica” sa după care creștinismul, fiind religia răscumpărării, intră într'un conflict neîmpăcat cu moralitatea. Chiar taina botezului, care se săvârșește asupra pruncului ce nu o înțelege, poate fi privită ca prezența harului care luminează sufletul și care apoi treptat se însușește în mod liber sau se respinge de noul membru al Bisericii pe măsura dezvoltării sufletului lui.

Neamestecul lui Dumnezeu în acțiunile oamenilor răi nu ne dă dreptul de a imita pe Dumnezeu. Noi suntem dator să luptăm cu răul chiar și atunci, când unicul mijloc ce-l avem pentru înfrânarea răului, este puterea.

Dumnezeu este Dragoste, dar El are și o altă față — „Foc mistuitor”. Aceasta e cu puțință: Dumnezeu nu i-a parte la rău și aceasta e suficient ca să fie osândit la pieire în totalul final al lui. Lăsarea de Dumnezeu a ființei rele, care singură s'a întors dela Dumnezeu și Binele Lui, o duce la cădere inevitabilă, la hotarul nimicniciei și la suferința extremă, care mistuie vieța.

D. Balaur.

23. Merișescu C. diacon, *De ce ne trebuie religia?* în *Isvorul Tămăduirei*, V, (1934), Nr. 1-2.—Religia conduce pașii omului spre bine și i ferește de indoială și rătăcire. Ea rânduește vieța pământească după voia lui Dumnezeu.

G. I. M.

24. Nicolescu G., *Intre literatură și artă în Ingerul*, VI, (1934), p. 2-7. — Literatura în loc să fie oglinda frumosului etic este oglinda putregaiului și a descompunerii morale. Literatura a ajuns aci acoperită de libertatea integrală pe care a pretins-o și i-s'a acordat. Ea a devenit apclogetul desfrăului și împotriva acestei stări morbide în momentul de față numai biserica, cu toate că și ea a fost legată de mâini și de picioare, poate să reacționeze și să împrăștie miasmele sufocante ale imoralității răspândite de „literatură”. Articol clar, scris cu cumpăt. † T. S.

25. Pașev St. G. profesor, „Съвременнитѣ социални задачи на Българската православна църква (Problemele sociale contemporane ale bisericii ortodoxe bulgare) în *Духовна Култура* Nr. 53, Septembrie-Decembrie, 1933, pp. 417-432.—Autorul profesor la facultatea de teologie din Sofia, își publică aci o conferință pe care a ținut-o la sfârșitul anului trecut, din prilejul împlinirii unui deceniu dela înființarea facultății teologice.

Misiunea clerului nu trebuie să se limiteze numai la serviciile religioase, așa cum cred și susțin numeroșii publiciști și oameni de stat. Nu. Există o activitate socială a bisericii, manifestată în toate domeniile, și de aci și până la o „immixtiune în politică“ a clerului și a bisericii, e o distanță considerabilă. Creștinismul este într-o măsură egală individual și social. S'ar părea că ne aflăm în prezența unei contradicții. Dar nu. Dimpotrivă: din aceste două principii, cari au un conținut determinat și sfârșesc într-o uniune pe deplin armonioasă, s'a realizat o sinteză supremă prin creștinism. Societatea ca și individul, sunt condiționate aci printr'o serie de valori, de bunuri spirituale și morale, necesare vieții lor, asupra cărora ele au un drept incontestabil și fără cari e cu neputință a se întemeia o viață creatoare.

Creștinismul e strâns legat de viață și recunoaște atât nevoile ei cât și legitimitatea de a le satisface. Sub acest raport, biserica ortodoxă bulgară a răspuns nevoilor universale tot atât de bine ca și nevoilor și exigențelor concrete, ivite de-alungul secolelor în viața poporului bulgar. Condițiunile vieții istorice supun la încercări sufletul poporului bulgar și aduc probleme noi în fața bisericii lui. De altă parte, condițiunile vieții sociale, etnice și naționale, dau naștere la probleme pe care biserica trebuie să le rezolve. Poporul bulgar e împărțit din punct de vedere spiritual. Biserica are credincioși cari sunt privați de dreptul elementar de a se ruga și de a vorbi în limba lor maternă. Ei de trebuință să se arate mai multă îngrijire față de minoritățile bulgare, căci este o datorie consfințită și de principiile conducătoare ale religiei creștine și de drepturile și particularitățile istorice și naționale — elemente ale unei echitabile stabilități pe legile imuabile ale justiției divine și ale echității umane.

Tot astfel în ceea ce privește chestiunea privitoare la muncă și la proprietatea particulară. Ele sunt elemente creatoare și de aceea se cer coordonate. Creștinul nu creiază numai pentru sine, el se gândește și la semenii săi, după porunca Mântuitorului. Pseudo-științei marxiste biserica îi opune dărz Evanghelia și Vieța lui Hristos.

Dictatura proletariatului nu e numai o eroare gravă, ci și o nouă realizare a injustiției. Creștinismul nu divizează oamenii, nu creiază privilegiați și nu îngăduie opresiunea. Toți sunt oameni și în această calitate merită îngrijiri și dragoste.

În direcțiunea aceasta, biserica romano-catolică și-a spus răsplată și cu toată autoritatea cuvântului său prin renumitele enciclice: *Rerum novarum* a lui Leon al XI-lea (15 Mai 1891) și *Qua dragesimo ano* a lui Piu al XI-lea (15 Mai 1931). Tot astfel protestanții, prin studii și printr'o intensă activitate socială, au mers foarte departe.

26. **Rozalin Dimităr:** „Същностъ на софистиката,“ (Esenta sofisticeii) în „Народенъ стражъ“ XVI, (1934), 1 Martie Nr. 2. — Problema absolutului poate fi privită din două puncte de vedere: 1) absolutul, ca un concept filosofic, ca o existență în afară de timp și spațiu și 2) ca un concept științific, ca o expresie a adevărului matematic.

„Coarda sofisticeii“ se practică în domeniile literaturii. E o logică aparte în care se întrec scriitorii, în deosebi o bună parte din cei ai Bulgariei. Fundamentul oricărui sofism e minciuna și excrocheria, iar rezul-

tatul — injustețea. Ca să fii sofist în rugină. Ateii n'au aceste daruri scumpe și în Providență, nu poate să nu fie egoist. Acrobația mintală a sofistilor acestor oameni se cere denunțată și

27. **Serejnicov C.,** Къ проблемата на (Problematika conflictului religios-38-64. — Obiectul examinării e conflictului religios-istoric e foarte alarmant. Autorul s'a oprit asupra două momente publice și asupra problemei hristologice a acestui conflict, căci și într'un caz de struiri istorice, care condiționează noașterea falsității construcției istorice într'un caz, și în altul conștiința religioasă ca metode ca necompetente de a critica ortodoxe; și într'un caz și în altul care ar putea să satisfacă ambele părți și într'un caz, și în altul, conflictul istoricului, se reduce la ciocnirea a două valori absolute, religioasă și teoretică. Vină obiectul a examinării notate în

TEOLOGIA

28. **B. Alexie, Pr.,** „Азъ емъ живъ“ în Путь, Nr. 1934, pp. 68-71. — Prezentul spune credincioșilor care e răsunatul catele lumii. Moartea este o taină a lui Dumnezeu. Cepe această taină, cui ea nu i se deslășuie la jertfa lui Hristos, sau, cum spune Trupul și să bea Sângele Domnului. Să hotărît pentru ce a venit pe pământ și cine care a rămas în viață. Să accep-

1. A rezidi tot ce a pierdut tot și a putreziciunii.

2. A birui moartea pentru totdeauna.

3. A da totului ce e viu nestăruindu-se și începătoare de viață Treimii Sfinte.

Iată câteva cuvinte din sfârșitul

Acum, frate, Domnul asteaptă să locuește dreptatea și viața vesnică. Să mergem dar după Dânsul. Să mergem și tătorul s'a pogorit la noi. Să începem să trăim până acum și nici pentru altă viață. Înșiși, pentru lupta reciprocă. Pentru că începem a trăi cu toți cei cari trăiesc și să luăm asupra noastră, iar pe ale noastre.

niteze numai la serviciile religioase, blicisti si oameni de stat. Nu. Există festată în toate domeniile, și de aci a cerului și a bisericii, e o distanță o măsură egală individual și social. a unei contradicții. Dar nu. Dimpo- i au un conținut determinat și sfâr- oasă s'a realizat o sinteză supremă ividual sunt condiționate aci printr'o si morale, necesare vieții lor, asupra și fără cari e cu neputință a se în-

e vieată și recunoaște atât nevoile ei e. Sub acest raport, biserica ortodoxă e tot atât de bine ca și nevoilor și l secolelor în viața poporului bulgar. încercări sufletul poporului bulgar și i lui. De altă parte, condițiunile vieții tere la probleme pe care biserica tre- e împărțit din punct de vedere spiri- unt privați de dreptul elementar de a aternă. E de trebuință să se arate mai bulgare, căci este o datorie consfin- ale religiei creștine și de drepturile ale — elemente ale unei echitabile i mixtiune în politică, ci o activitate a unei divine și ale echității umane. e chestiunea privitoare la muncă și la elemente creatoare și de aceea se cer ma pentru sine, el se gândește și la ividual. Pseudo-științei marxiste bi- i viața lui Hristos.

e numai o eroare gravă, ci și o nouă i nu învează oamenii, nu creiază pri- i. Tot sunt oameni și în această cali-

rica romano-catolică și-a spus răspicat e prin renumitele enciclici: *Rerum no- Ma 1891* și *Qua dragesimo ano* a lui țăfă protestanții, prin studii și printr'o s foarte departe.

la ce sofistikata, (Esenta sofisticeii) 1 Martie Nr. 2. — Problema absolu- te de vedere: 1) absolutul, ca un con- țară de timp și spațiu și 2) ca un con- țărului matematic.

ică în domeniile literaturii. E o logică în deosebi o bună parte din cei ai Bul- e minciuna și excrocheria, iar rezul-

tatul — injustețea. Ca să fii sofist trebuie să nu ții seamă de conștiință și rușine. Ateii n'au aceste daruri scumpe. Cine n'are credință în Dumnezeu și în Providență, nu poate să nu fie și sofist, deoarece nu poate să nu fie egoist. Acrobația mintală a sofistului e primejdioasă și categoria a- acestor oameni se cere denunțată și stârpită. Pr. P. Ang.

27. Serejnicov C., Къ проблематикъ религиозно-исторического конфлик- та (Problematica conflictului religios-istoric) în Путь, Nr. 38 (1933), pp. 38-64. — Obiectul examinării e conflictul experienței religioase a bise- ricii, păstrate în învățătura ei cu știința istorică. Problematica conflic- tului religios-istoric e foarte alarmantă pentru conștiința ortodoxă. Au- torul s'a oprit asupra două momente ale ei: asupra problemei criticeii bi- blice și asupra problemei hristologice. El arată justețea formulării esenței a acestui conflict, căci și într'un caz, și în altul metodele studierii și con- struirii istorice, care condiționează orice construcție istorică, cer recu- noașterea falsității construcției istorice ortodoxe și a înlocuirii ei; și în- tr'un caz, și în altul conștiința religioasă ortodoxă anunță (declară) a- ceste metode ca necompetente de a controla adevăritatea construcției is- torice ortodoxe; și într'un caz și în altul nu se poate închipui o deslegare, care ar putea să satisfacă ambele părți, ce se află în proces; în sfârșit, și într'un caz, și în altul, conflictul în calculul final, după convingerea au- torului, se reduce la ciocnirea a două independente una de alta categorii de valori absolute, religioasă și teoretică, care (ciocnire) nu poate să de- vină obiectul a examinării notate în ramele teoriei științei istorice.

D. Balaur.

TEOLOGIA PRACTICĂ.

28. B. Alexie, Pr., „Азъ есмь хлѣбъ животный“ (Eu sunt pâinea vie- ții în Путь, Nr. 1934, pp. 68-71.—Predică rostită în Rusia sovietică. Pro- otul spune credincioșilor care e rațiunea morții Mântuitorului pentru pă- catele lumii. Moartea este o taină a iconomieii lui Dumnezeu. Cine nu pri- cepe această taină, cui ea nu i se descopere, acela nu poate să fie părtaș la jertfa lui Hristos, sau, cum spune Evanghelia, nu poate să mănânce Trupul și să bea Sângele Domnului (Ioan 6.53). Domnul în trei cuvinte a hotărât pentru ce a venit pe pământ și pentru ce trebuie să trăiască ori- cine care a rămas în vieță. Și aceste trei cuvinte sunt:

1. A rezidi tot ce a pierdut, totul ce e dat în stăpânirea morții și a putreziciunii.

2. A birui moartea pentru totdeauna.

3. A da totului ce e viu nesticare și vieță veșnică. după chipul sf. și începătoarei de vieță Treimi (Ioan 6, 38, 39, 48, 50, 51).

Iată câteva cuvinte din sfârșitul predicii:

Acum, frate, Domnul așteaptă să vadă lumea schimbată, în care locuește dreptatea și vieța veșnică. El așteaptă, frate, lucrătorii Săi. Să mergem dar după Dânsul. Să mergem cu același drum, cu care Mân- tuitorul s'a pogorit la noi. Să începem a trăi nu pentru noi, cum am trăit până acum și nici pentru alții, cari deasemenea trăesc pentru ei înșiși, pentru lupta reciprocă, pentru strămtorare și eliminare, ci să în- cepem a trăi cu toți cei cari trăiesc, așa ca durerea și fericirea lor să le luăm asupra noastră, iar pe ale noastre să le dăm lor, pentru ca toți.

împreună să ieșim, în sfârșit, din întunerecul ignoranței, din jugul robiei, care apasă asupra oricărui trăitor în puterea ignoranței, a vrajbei și a împărecherii, cari domină acum, să ieșim împreună, să ștergem lacrima fiecăruia, și, în sfârșit, să întoarcem viața aceluia, care ne-a dat-o, în-suș' a murit și de aceea e îndrept și dela noi să aștepte întoarcerea dă-rului vieții. Vom săvârși toate acestea, pentru ca noi toți și cei vii și cei morți să nu cădem sub judecată (adecă sub stăpânirea stricăciunii) ci să trecem în viață vecinică și să împlinim în felul acesta voia lui Dumnezeu care ne-a creat.

Predica a doua e intitulată: Pentru ce Hristos a venit pe pământ? (pp. 71-79). Preotul arată calea vieții oamenilor și vorbește despre sf. taine. Ambele predici aparțin preotului Alexie B., dela o biserică din Moscova, în care a slujit între anii 1925-1930, când a fost arestat și acum se află în Soloveț (insulă în Marea Albă). Prima predică a fost rostită în anul 1928, iar însemnările despre taine au fost scrise de cineva după vorbirea de după slujbă. Ambele reflectă acea direcțiune a cugetării cu care trăiesc în U. R. S. S. cercuri destul de largi ale credincioșilor. E fără de îndoială influența puternică a ideilor lui N. F. Fedorov. D. Balaur.

29. Boroianu D., prof., *Nu te mârni. Ține credința care te ajută și te mântuește. Postește și te roagă. Te temi ca să postești. Fii atent în Ortodoxia*, I (1934), Nr. 25, 26, 27, 28 și 29. — Pentru sfântul și marele post al Paștilor, cuvintele scrise de d-l profesor Boroianu, pot fi socotite ca adevărată hrană sufletească pentru cel ce le citește. Sunt îndemnuri creștinești, sfaturi de părinte și povețe de dascăl priceput. *Nu te mârni* că n'ai cât ai voi; bogăția creștinului este adunarea de fapte bune. *Ține credința ta* ortodoxă și nu te lăsa ispitit. Ia aminte că sub cuvânt de știință uneori ți se va furișa necredința. *Postește și te roagă* căci în acest chip te vei ridica spre cer de unde vei primi puteri ce te vor ajuta să biruești greutățile vieții. Să nu te temi că prin post ai să slăbești. Nu, ci dimpotrivă: postul este înviorătorul puterilor trupești. Prin el dovedești că prețuești sufletul și viața sufletească. *Fii atent* la sfintele slujbe bisericesti. Ascultă-le cu luare aminte căci te vei îmbogăți duhovnicește.

G. I. M.

30. Bulacu Mihail, preot., *Indrumarea tineretului către Hristos*, București, 1934, p. 42, lei 25. — E conferința ținută la congresul misionarilor dela Chișinău din toamna trecută.

31. Căciulă N. Olimp, preot., „*Milă voesc, iar nu jertfă*“ în *Cuvânt Bun*, VII, (1934), Nr. 3. — Sfaturi catihetice în legătură cu opera de asintență creștină a Asociației „Patriarhul Miron“, al cărei organ de publicitate este ziarul „Cuvânt Bun“.

32. Cioroianu Ștefan, dr., *Apostolatul laic în Misionarul*, VI, (1934), p. 131-141. — Autorul după ce descrie aspectul moral și ideologic al societății moderne ajunge la concluzia, că pentru reînșănătoșirea ei morală se pretinde pe lângă apostolatul „sacramental“ (preoțesc) și un apostolat laic. Rostul acestui apostolat în primul rând e să ajute la desvoltarea unei vieți religioase puternice în biserică, în familie și în societate, cu metode și mijloace potrivite.

33. † Cosma, *Cuvânt de învățătură în Căminul*, X, (1934), p. 33-36. — Cuvânt, greu de idei și de sugestii, adresat de episcopul Dunării-de-Jos, celor veniți să-l hiritisească de anul nou.

† T. S.

24. Cristescu Gr., preotul, *Pre-tătoare de lumină și praznic dăruitor* 14, 1934, București. Pe minunea ce vieri, se înteciază propoveduirea, f. stre mântuitoare.

Pornind dela acest adevăr fur rintele profesor Gr. Cristescu ne pre din orice unghiu de vedere ar fi prv mină“, „Visteria vieții“, „Intru lum „Din moarte la viață și de pre pământ de Dumnezeu“, „In tot pământul a i tei Invieri“, sunt arcadele creștine a sufletul alcătuitorului acestei predici :

35. Cristescu D., preot, *Cetatea ortodox*, I, (1934), Nr. 4. — Nu este ci de cetatea din lăuntru nostru. Ori rău, ea trebuie deschisă și prefăcută stăpânirii lui Hristos.

36. Galaction Gala, *Ce facem c rilor*, VI, (1934), p. 33-5. — Este între preocuparea ce ne chinuște pe toți și vinovat de alunecarea lor spre prăpăst terea lor, face să-și agonisească în tura religioasă a copilului nu dă roe lării îl pânăște la orice pas. Să lăm catul nostru.

Grija sufletelor este dată în se smulgă din ghiarele diavolului și să le tării creștine. Lucrul trebuie început fi tuitoare. Prin ea să aducem la Hristos noștri.

37. Georgescu St. Ioan, *Nașterea*, XIII, (1934), pp. 47-55. — de cercetare pentru aflarea adevăratei nașterea lui Dumnezeu ca martor și a nimic. Atât în Vechiul cât și în Nouul T privire la admiterea jurământului. El arătat folosirea lui de biserică.

38. Georgescu V. Ion, *Pe căle* XVI, (1934), Nr. 19-20, 21-24. — Tălcă Regi, XII, 4 îmbrăcate în haina povei este minunat de potrivit pentru fetele r

39. Gogol N., *La Divine Liturgie* după originalul rus de R. P. Théodore may-sur-Meuse (Belgique) 1934 25 fr. Ruși, cunoaște că marele scriitor rus de atâtea ori pe scenele teatrelor române romane, care i-au făcut faimă de mare tații asupra dumnezeestei Liturgii, pe

unerecul ignoranței, din jugul robiei, a puterea ignoranței, a vrajbei și a iezim împreună, să ștergem lacrima vieața acelor, care ne-a dat-o, în i dela noi să aștepte întoarcerea da- ma, pentru ca noi toți și cei vii și cei adecă sub stăpânirea stricăciunii) ci aptinim în felul acesta voia lui Dum-

pentru ce Hristos a venit pe pământ? ești oamenilor și vorbește despre sf. lui Alexie B., dela o biserică din Mos- 1930, când a fost arestat și acum se (a). Prima predică a fost rostită în a- me au fost scrise de cineva după vor- tă acea direcțiune a cugetării cu care al de largi ale credincioșilor. E fără deilor lui N. F. Fedorov. D. Balaur. e mării. Ține credința care te ajută rd. Te temi ca să postești. Fii atent în 28 și 29. — Pentru sfântul și marele e d-l profesor Boroianu, pot fi socotite ntru cel ce le citește. Sunt îndemnuri ovețe de dascăl priceput. Nu te mării ntri este adunarea de fapte bune. Ține a ispitit. Ia aminte că sub cuvânt de dînța. Postește și te roagă căci în acest de vei primi puteri ce te vor ajuta să temi că prin post ai să slăbești. Nu, ci rai puterilor trupești. Prin el dovedești detească. Fii atent la sfintele slujbe bi- ante căci te vei îmbogăți duhovnicește. G. I. M.

adrezarea tineretului către Hristos, Bu- conferința ținută la congresul misionari- ecută

6. „Văd roesc, iar nu jertfă“ în Cuvânt mi catolice în legătură cu opera de a- Patrușel Miron“, al cărei organ de pu-

Apostolatul laic în Misionarul, VI, (1934), descrie aspectul moral și ideologic al so- cietății, că pentru reînălțarea ei mo- toariat „sacramental“ (preoțesc) și un a- ostolat în primul rând e să ajute la des- zerrare în biserică, în familie și în socie- rivate

meditând în Căminul, X, (1934), p. 33-36. sugestii, adresat de episcopul Dunării-de- a de anul nou. † T. S.

34. Cristescu Gr., preotul, *Predică la Sfânta Inviere, care zi pur- tătoare de lumină și praznic duhovnicesc este în Albina*, XXXVII, Nr. 14, 1934, București. Pe minunea, cea neajunsă de minte, a Sfintei In- vieri, se întemeiază propoveduirea, fără sfială și preget, a bisericii noa- stre mântuitoare.

Pornind dela acest adevăr fundamental al religiunii noastre, pă- rintele profesor Gr. Cristescu ne prezintă o predică excepțional de bună din orice unghi de vedere ar fi privită. „Acum toate s'au umplut de lu- mină“, „Visteria vieții“, „Intru lumina Ta, Stăpâne, vedem lumina“, „Din moarte la vieață și de pre pământ la cer“, „Femeile cele gânditoare de Dumnezeu“, „In tot pământul a ieșit vestirea lor“ și „Darurile Sfin- tei Invieri“, sunt arcadele creștine sub care răsună glasul și freamăta sufletel alcătuitorului acestei predici model. Pr. P. Ang.

35. Cristescu D., preot, *Cetatea care trebuie cucerită în Creștinul ortodox*, I, (1934), Nr. 4. — Nu este vorba de vre-o cetate mare a lumii, ci de cetatea din lăuntru nostru. Oricât ar fi de zăvorită cu puterile celui rău, ea trebuie deschisă și prefăcută în cetate a luminii, a harului și a stăpânirii lui Hristos. G. I. M.

36. Galaction Gala, *Ce facem cu copiii noștri?* în *Fântâna Daru- rilor*, VI, (1934), p. 33-5.—Este întrebarea firească de fiecare zi. Este preocuparea ce ne chinuște pe toți și în tot locul. Dar cine trebuie găsit vinovat de alunecarea lor spre prăpastie? Lipsa de îngrijire pentru creș- terea lor, face să-și agonisească în suflet lucruri primejdioase. Invăță- tura religioasă a copilului nu dă roadele cuvenite, iar otrava destrăbă- lării îl pândește la orice pas. Să luăm aminte că păcatul copiilor este pă- catul nostru.

Grija sufletelor este dată în seama bisericii. Ea are datoria să le smulgă din ghiarele diavolului și să le sălășluiască în grădina binecuvân- țării creștine. Lucrul trebuie început fără zăbavă cu dragostea cea mân- tuitoare. Prin ea să aducem la Hristos și să creștinăm sufletele copiilor noștri.

37. Georgescu St. Ioan, *Jurământul în Biserica ortodoxă*, în *Re- nașterea*, XIII, (1934), pp. 47-55. — Jurământul este socotit un mijloc de cercetare pentru aflarea adevărului, iar funcția lui constă în recu- noașterea lui Dumnezeu ca martor și a conștiinței depline că nu tăiuiești nimic. Atât în Vechiul cât și în Noul Testament, găsim destule dovezi cu privire la admiterea jurământului. El este îngăduit de canoane, unde s'a arătat folosirea lui de biserică.

38. Georgescu V. Ion, *Pe căile profeților*, în *Duminica Ortodoxă*, XVI, (1934), Nr. 19-20, 21-24. — Tâlcuiri din I Impărați, III, 13-14 și III Regi, XII, 4 îmbrăcate în haina povestirii. Lucru făcut cu pricepere și este minunat de potrivit pentru foile religioase. G. I. M.

39. Gogol N., *La Divine Liturgie médité par...* Traducere franceză după originalul rus de R. P. Théodore Balpaire. În 8° mare, Prieuré d'A- may-sur-Meuse (Belgique) 1934; 25 fr. — Foarte puțină lume, afară de Ruși, cunoaște că marele scriitor rus, autorul comediei *Revizorul*, jucată de atâtea ori pe scenele teatrelor românești și a altor piese de teatre și romane, care i-au făcut faimă de mare scriitor, este și autorul unor medi- tații asupra dumnezeieștii Liturghii, pe care părinții domincani dn mă-

năstirea Amay o dau acum în traducere franceză pentru întâia oară. Lucrarea e o interpretare a sfintei Liturghii făcută pentru lumea mare, fără pretenții de erudiție, dar întemeiată pe cugetarea Sfinților Părinți. În dosul cărora autorul se ascunde cu o semerenie adevărat creștinească. E în adevăr o carte care dă puțința tuturor celor ce vor să cunoască bine Sfânta Liturghie, după experiența unui suflet evlavios, care pune în serviciul unei chestiuni atât de gingașe o simțire și o evlavie creștină dublată de geniul literar.

Alături de acestea se adaugă ireproșabila execuție tehnică, atât în ce privește materialul cât și gravurile xilografice, care însoțesc textul, executate cu destulă înțelegere și redând suficient imaginea ce caută să illustreze.

† T. S.

40. **Kincinkov St., pr.**, Великнеть Покаянь Канонъ на св. Андрей Критски (Marele canon de pocăință al sf. Andrei Criteanu) în „Народенъ стражъ“ — „Marele canon de pocăință“ al Sf. Andrei Criteanu, canon care se citește în timpul marelui post, e tradus în bulgărește (biserica întrebuintează limba slavonă) în metrul original de preotul St. Kincincov și publicat — fragmentar — în revista oficială a sfintei mitropolii dela Sofia.

Pr. P. Ang.

41. **Loichița Vasile, dr.**, *Discurs la mesaj*, București, 1934. — În calitate de senator al Universității din Cernăuți, autorul a vorbit la discuția la Mesaj și acum publică discursul rostit în ședința senatului din 2 Martie 1934. Dela p. 17-23, vorbitorul se ocupă de biserică, de rostul ei în viața neamului și de posibilitățile de întărire a vieții religioase. † T. S.

42. **Macarie I. P. Sf., mitropolitul Nevrocopolului Христосъ Възкресел (Hristos a înviat!) în Пастырско Дѣло Sofia, XIII, 1934, 7 Aprilie, Nr. 12-13.** — Dacă Hristos n'ar fi înviat numele Său s'ar fi pomenit ca cel al lui Socrate. Nimeni nu L-ar fi propoveduit, nimeni n'ar fi crezut în El, nimeni nu L-ar fi urmat și prin urmare n'ar fi luat naștere nici creștinismul.

Totuși, sunt încă mulți aceia cari neagă minunea Invierii Domnului. Oare Faraon nu văzuse toate minunile lui Moisi și totuși le tăgăduia? N'au făcut același lucru fariseii și cărturarii căutând să înăbușe adevărul prin bani?

Dar Adevărul a învins. De aceea ziua aceasta e zi de supremă bucurie. „Să învie Dumnezeu și să se risipească vrăjmașii Săi“.

Pr. P. Ang.

43. **Mihălcescu I. preotul și Vasilescu Emilian, Educația morală prin lecturi**, vol. I, București, 1934, p. 280, lei 60. — E o culegere de bucăți alese din scriitorii români și străini din toate religiile și opiniile filosofice și culturale, grupate în capitole privitoare la datorii morale, familiare, sociale, cetățenești și religioase. Lucrarea are în primul rând o destinație didactică.

† T. S.

44. **Pashalis D.**, *Περὶ τῶν εἰς τὸν Λουκᾶν ἀποδιδόμενων εἰκότων τῆς Παναρχίας* (Despre icoanele Maicii Domnului atribuite lui Luca) în *Actes du III-ème Congrès international d'études byzantines*, Atena, 1932, pp. 239-41. — După tradiția istorică, evangelistul Luca este socotit de biserică drept primul iconograf al Maicii Domnului, iar icoanele atribuite lui și înfățișând pe Sfânta Născătoare, sunt peste șase sute la număr

Dar Simion Metafrastul spune laudic, așa cum ne arată și sf. apostol IV, 14. Chiar istoricii bisericești continuând cu Eusebiu, Socrat, Sozomen până în veacul X ne spun că Luca în veacul XIV-lea arată că Luca lui însă nu poate fi întemeiată, de lucrul acesta, deși erau în măsură este cunoscut că în primele trei veacurilor zugrăvite. De unde provine așa foarte ușor: nu e vorba de Luca ev în veacul VIII, care a fost și zugrăvit și a fost egumen al unei mănăstiri face la 7 Septembrie.

45. **Popescu Anton, Pr. D. D. dința (Huși), II, (1934), Nr. 16 Sfinților“** pe luna Februarie.

46. **Popescu Em., Ing. D. D. Oastea Domnului, V, (1934) Nr. 7** acum de un mirean neteolog în

47. **Popescu-Pasărea I. D. D. Vasile, prescurtat în Cult. XXX** muzică bisericească semnalăm

48. **Popescu-Pasărea. I., Nov. 250 lei.** — Această lucrare, a cunoscericească din București, vine să înnarii și școalele teologice, cât și la cum însuși autorul afirmă că neput e folositoare și necesară.

49. **Săndulescu-Verna C. A. D. religioase în Ingerul, VI, 1934** p scrisul nostru teologic, în care face rea și contradicția. Prima frază a astăzi perimată. Biserica nu s-a a lubil legată de cult. În cult se află biserica ortodoxă nu face nici func e pur și simplu obiect de cult.

50. **Savin G. Petru, preot. M. rohiile rurale în Misionarul, VI** i predicile se ivesc din multe părți imitație și de înnoiri, răsturnările de autoritate, acțiunea directă a s narismului în sate. Acesta e teev sunt: pregătirea formală și rezisten Na orice preot poate fi un misionar la largul vieții cu predicarea sf. E personală.

51. **Ștefan I. P. Sf., mitropolit (Dreptatea în viață) în Пастырск**

ranceză pentru întâia oară. Lu-
 mi făcută pentru lumea mare,
 pe cugetarea Sfinților Părinți.
 merenie adevărat creștinească.
 celor ce vor să cunoască bine
 lăsat evlavios, care pune în ser-
 viciu și o evlavie creștină du-
 rașabila execuție tehnică, atât
 xilografice, care însoțesc tex-
 tului suficient imaginea ce caută
 † T. S.

Почаенъ Канонъ на св. Андрей
 Andrei Criteanu) în „Народенъ
 Sf. Andrei Criteanu, canon care
 este în bulgărește (biserica între-
 mal de preotul St. Kincincov și
 oficială a sfintei mitropolii dela
 Pr. P. Ang.

mesaj, București, 1934. — În
 ernăuți, autorul a vorbit la dis-
 rost în ședința senatului din
 ocupă de biserică, de rostul ei
 atare a vieții religioase. † T. S.
 вѣтросарулу Христосъ Възкресе!
 Sofia, XIII, 1934, 7 Aprilie,
 numele Său s'ar fi pomenit ca
 nepoveduit, nimeni n'ar fi crezut
 urmare n'ar fi luat naștere nici

neagă minunea Invierii Dom-
 nunile lui Moisi și totuși le tă-
 și cărturarii căutând să innă-
 ca aceasta e zi de supremă bucu-
 ască vrăjmașii Săi“.

Pr. P. Ang.

Emilian, *Educația morală*
 50. lei: 50. — E o culegere de hu-
 din toate religiile și opiniile fi-
 le privitoare la datoriile morale,
 se. Lucrarea are în primul rând
 † T. S.

Απολόγη ἀποδοξμένων εἰκότων τῆς
 mului atribuite lui Luca) în *Actes*
 des Byzantines, Atena, 1932, pp.
 ghelistul Luca este socotit de bi-
 Domnului, iar icoanele atribuite
 sunt peste șase sute la număr

Dar Sîmion Metafrastul spune lămurit că Luca evanghelistul a fost me-
 dic, așa cum ne arată și sf. apostol Pavel în epistola sa către Coloseni,
 IV, 14. Chiar istoricii bisericești începând cu Hegesip în veacul II și con-
 tinuând cu Eusebiu, Socrat, Sozomen, Teodorit, Filostarg, Evagrie și alții
 până în veacul X ne spun că Luca a fost medic. Singur Nichifor Calist.
 în veacul XIV-lea arată că Luca evanghelistul a fost pictor. Afirmația
 lui însă nu poate fi întemeiată, de vreme ce nimeni până la el nu spune
 lucrul acesta, deși erau în măsură să-l știe mai bine. Inafară de asta
 este cunoscut că în primele trei veacuri biserica n'a îngăduit folosirea ico-
 nelor zugrăvite. De unde provine atunci tradiția bisericii? Răspunsul este
 foarte ușor: nu e vorba de Luca evanghelistul, ci de cuviosul Luca de prin
 veacul VIII, care a fost și zugrav de icoane. El era de neam din Licaonia
 și a fost egumen al unei mănăstiri din acest ținut, iar pomenirea lui se
 face la 7 Septembrie.
 G. I. M.

45. Popescu Anton, Pr., *Din viața sfântului Haralambie în Cre-
 dința* (Huși), II, (1934), Nr. 16. — Articolul prelucrare după „Viețile
 Sfinților“ pe luna Februarie.

46. Popescu Em., Ing., *De când cafeneaua poate fi biserică?* în
Oastea Domnului, V, (1934), Nr. 7. — E cel mai bun articol scris până
 acum de un mirean neteolog în chestiunea radiodifuzării liturghiei.

47. Popescu-Pasărea I., *De tine se bucură. Axion la liturghia Sf.
 Vasile, prescurtat* în *Cultura*, XXI, (1934), p. 8. — Pentru iubitorii de
 muzică bisericească semnalăm acest axion pe notație răsăriteană.

48. Popescu-Pasărea, I., *Noul Idiomelar*, București, 1933, p. 243.
 250 lei. — Această lucrare, a cunoscutului nostru profesor de muzică bi-
 sericească din București, vine să împlinească un gol simțit, atât în Semi-
 narii și școalele teologice, cât și la strană. Nu e o lucrare originală, după
 cum însuși autorul afirmă cu neprefăcută modestie, dar, adăugăm noi,
 e folositoare și necesară.

49. Săndulescu-Verna C., *Arta ca factor al instrucției și educației
 religioase* în *Ingerul*, VI, (1934), p. 9-10. — Articol, ca multe altele în
 scrisul nostru teologic, în care fac bună casă laolaltă, lucrul bun cu eroa-
 rea și contradicția. Prima frază a articolului militează pentru o teorie
 astăzi perimată. Biserica nu și-a apropiat arta, fiindcă arta este indiso-
 lubil legată de cult. În cult se află toate artele nediferențiate. Icoana în
 biserica ortodoxă nu face nici funcție de ornament, nici de instrucție, ci
 e pur și simplu obiect de cult.

50. Savin G. Petru, preot, *Modalități de activitate misionară în pa-
 rohiile rurale* în *Misionarul*, VI, (1934), p. 55-61. — În parohiile rurale
 predicile se ivesc din multe părți, conservatismul tradițional, spiritul de
 imitație și de innoiri, răsturnările războiului aducând diminuarea ideii
 de autoritate, acțiunea directă a sectanților, etc., sunt predicile misio-
 narismului în sate. Acesta e *terenul de lucru*. Metodele de lucru acum
 sunt: pregătirea formală și rezistența până la capăt. Deci un misionar.
 Nu orice preot poate fi un misionar. Primul act al misionarului: să iasă
 la largul vieții cu predicarea sf. Evanghelii. Al doilea: viața exemplară
 personală.
 † T. S.

51. Ștefan I. P. Sf., mitropolitul Sofiei, *Възкръсналата правда*
 (Dreptatea în viață) în *Пастирско дѣло*, Sofia, XIII, 7 Aprilie 1934,

Nr. 12-13. — Răstignirea Mântuitorului a însemnat în același timp și răstignirea dreptății. Așezarea ei în mormânt se datorește acelorași cărturari și farisei, cari slujeau nu luminii adevărate, ci puterilor întunecului.

Invierea Mântuitorului e și învierea dreptății. Aceasta a fost sfințită pe Golgota și — trecând prin mormânt — a înviat în veci ca să îndumnezeiască omenirea care mărturisește și crede în Fiul lui Dumnezeu.

Pr. P. Anq.

52. Timotei Temeli, arhiep. Iordanului, Περὶ τῶν ἐπωνυμιῶν τῆς Παναγίας (Despre numirile Prea Sfintei Născătoare), în *Actes du III-ème Congrès international d'études byzantines*, Atena, 1932, pp. 311-4. — Autorul a comunicat o nouă culegere de numiri bizantice și postbizantine, atribuite Sfintei Fecioare de biserica ortodoxă. Ea împlinește culegerile făcute de Cambouroglu, Lambachis și teologii ruși. Numirile, rânduite după alfabet, trec de o mie și sunt însoțite de numeroase lămuriri. Din ele desprindem una: "Ἄνθος τὸ ἀμάρωντων" = floarea cea neveștejită, care ne amintește de o icoană veche din muzeul bisericesc dela Vălenii-de-Munte — unde este înfățișată Maica Domnului și având scrisă această numire: Trandafir neveștejit.

G. I. M.

53. Țugui Simion, preot, *Organizarea misiiei ortodoxe române în Misionarul*, VI, (1934), p. 142-158. — Referat cetit la soborul misionarilor din Chișinău în care se pune în evidență cum trebuie pregătit preotul ca să fie un bun misionar, în așa fel încât fiecare preot să fie un bun misionar în parohia sa. În al doilea rând vine misionarul de cerc, apoi misionarul eparhial, care împreună cu consiliul secției culturale dela eparchie, va dirija lucrarea misionară în eparchie. În fine un comitet misionar central pe lângă Sf. Sinod sau Consiliul Central Bisericesc, care să coordoneze munca misionară din toată țara. Paralel cu misionarismul „clerical“ e nevoie și de unul laic. Acesta însă sub conducerea clerului. (Vezi și *Buletinul episcopiei Cetății-Albe-Ismailului*, XI, (1934), Nr. 2, p. 20-29 și Nr. 3, p. 8-18).

† T. S.

TEOLOGIE ISTORICĂ.

54. A. C., Българската църква и франкмасонството (Biserica bulgară și francmasoneria) în Народен стражъ (Păzitorul poporului), Sofia, XIV, 1934, Nr. 4. — Atricol de fond în această revistă, organul oficial al sfintei mitropolii dela Sofia. Autorul pornește dela constatarea că uluitoarea „afacere Stawițki“ din Franța, de origină evreu, care a prins în mrețele lui o bună parte din elita franceză, a făcut să se vorbească din nou despre francmasonerie. „Pacostea aceasta constă mai întâi dintr'o doctrină anticreștină“, scrie autorul articolului. Ea are un caracter cosmologic și internațional, bazându-se pe rațiune și războindu-se în ascuns cu toate religiunile. În alt doilea rând, ea urmărește distrugerea și înlocuirea tuturor tronurilor în scopul de a forma din amestecul de credinți și naționalități o societate nouă, fără nicio credință și fără nicio religie — la fel ca cea din Rusia bolșevică.

După statistica unui francez, în Bulgaria numărul francmasonilor ar fi de 600 inși: miniștri, profesori, clerici, scriitori și alți oameni inteligenți. Toți sunt primejdioși pentru ființa poporului bulgar. Italia a distrus prin legi toate organizațiile francmasonice. La fel a făcut și biserica

rusească de peste graniți (biserici 3.000.000 de credincioși).

Tot astfel trebuie să facă și cât nu toți ierarhii și preoții ei să diavolească.

55. Berechet St. Gr., *Deux* în *Actes du III-ème Congrès international d'études byzantines*, 1932, pp. 179-183. — Prima legiuire silicalelor făcută la începutul veacului Basarabia, de un anonim. Ms. poartă titlul: *Alefire din pravilele* pare a fi tradus după ediția lui C. nu sunt decât capitole și paragrafe și 50, adică numai acelea care erau din țările române.

A doua legiuire este *Sintagma* în din biblioteca Ac. Rom. Nr. 1.271 și *Vactiria* sau *Cârja arhierescă*. I. 1754 de popa Cozma din porunca și conține 1.215 p. Se însemnează legiuiri vechi românești, editată de

56. Caraiivan Virgil, publică în 113-115, „Mărturia boierilor țării pe din 15 Ianuarie 1690“. În act se vede polit la *Odicăias* (sic), iar acum e zidită de domnul Constantin Voev sa la Svântagora la m-rea Vatopea turie vel vornicului Vasile Costache boieri, adevărit de patriarhul Iacov denii ce iaste la tânutul Tutovii și socotind dumnilor că aiaștă m-re de acum cumplite și pentru multe țări de toate părțile, nelăsându-i poată rădica și o grijască, au închei Mira. Și să hie în paza și în grăja va înzili Dumnezeu a fi la aciaștă. Și i s'au dat și izvod la mână sf. tocmală s'au dat aciaștă m-re: egri Grojdeni. Și să n'aibă a-l mai schim vedea că este stricătoriu și risipitor

Semnează boierii: Tudosiu I și alții, făcând mărturie de bună m-rea Grăjdenii supt aciaștă legă

Acest document întregeste un *Contribuții la un istoric al mândrii Milcovia*, II, (1931), pp. 215-236.

57. Ceaușel D. G., *Zapise din ț* p. 31-34. — Trei acte de vânzare Frâncu ot mănăstirea Bradului și pui din târgul Buzăului“.

însemnat în același timp și răș-
ant se datorește aceluiași cărtu-
vătate, ci puterilor întunecului.
ca dreptății. Aceasta a fost sfîn-
tănt — a înviat în veci ca să în-
e și crede în Fiul lui Dumnezeu.

Pr. P. Ang.

Πατρι τῶν ἐπωνυμῶν τῆς
Sfintei Născătoare), în *Actes du
byzantines*, Atena, 1932, pp. 311-4.
de numiri bizantice și postbizan-
ca ortodoxă. Ea împlinește cule-
is și teologii ruși. Numirile, rân-
t însoțite de numeroase lămuriri.
εστρω = floarea cea neveșejită,
muzeul bisericesc dela Vălenii-de-
domnului și având scrisă această
G. I. M.

area misiiei ortodoxe române în
ferat cetit la soborul misionarilor
ă cum trebuie pregătit preotul ca
fiecare preot să fie un bun misio-
ne misionar de cerc, apoi „misio-
biul secției culturale dela eparchie.
In fine un comitet misionar cen-
tral Bisericesc, care să coordo-
narele cu misionarismul „clerical“
o conducerea clerului. (Vezi și Bu-
m, XI, (1934), Nr. 2, p. 20-29 și
† T. S.

ISTORICĂ.

ПРАВОСЛАВНОГО (Biserica bulgară
Păzitorul poporului), Sofia,
In această revistă, organul oficial
pornește dela constatarea că ului-
de origină evreu, care a prins în
ceastă a făcut să se vorbească din
aceasta constă mai întâi dintr'o
clicului. Ea are un caracter cos-
pe rațiune și războindu-se în as-
rând, ea urmărește distrugerea și
de a forma din amestecul de cre-
tără nicio credință și fără nicio re-
rica.

lgaria numărul francmasonilor ar
rici scriitori și alți oameni inteli-
nța poporului bulgar. Italia a dis-
masonică. La fel a făcut și biserica

rusească de peste graniți (biserica emigraților, care numără aproape
3.000.000 de credincioși).

Tot astfel trebuie să facă și biserica bulgară, cu atât mai mult cu
cât nu toți ierarhii și preoții ei sunt deocamdată prinși în această cursă
diavolească.

Pr. P. Ang.

55. Berechet St. Gr., *Deux lois byzantines en traduction roumaine*,
în *Actes du III-ème Congrès internationale d'études byzantines*, Atena,
1932, pp. 179-183. — Prima legiuire este o traducere în românește a *Va-
silicalelor* făcută la începutul veacului trecut, cu toată probabilitatea în
Basarabia, de un anonim. Ms. păstrat în Arhivele Statului din Iași,
poartă titlul: *Alejiire din pravilele împărătești*, conține 222 p. în folio și
pare a fi tradus după ediția lui C. Fabrotus, Paris, 1647. În românește
nu sunt decât capitole și paragrafe din cărțile: 9, 11, 28, 29, 30, 35, 37
și 50, adică numai acelea care erau trebuincioase instanțelor judecătorești
din țările române.

A doua legiuire este *Sintagma lui Iacob din Ianina*, aflată în mss. rom.
din biblioteca Ac. Rom. Nr. 1.271 și Nr. 1.468. Numele lor cunoscut este:
Vactiria sau *Cârja arhierescă*. Traducerea ms. 1468 este făcută prin
1754 de popa Cozma din porunca mitropolitului Moldovei Iacob Putneanu
și conține 1.215 p. Se însemnează tipărirea acestor mss. în: *Colecția de
legiuri vechi românești*, editată de autor.

56. Caraivan Virgil, publică în *Documente rădășești*, I, (1934), pp.
113-115, „Mărturia boerilor țării pentru mândstirea Grăjdeni, jud. Tutova,
din 15 Ianuarie 1690“. În act se vorbește de Grigorie ce au fost mitro-
polit la *Odicăias* (sic), iar acum episcop al m-rei Mira ce-i pre Milcov,
zidită de domnul Constantin Voevod (Cantemir), și închinată de mării
sa la Svântagora la m-rea Vatoped. Și au arătat sf. sa un zapis de mărt-
turie vel vornicului Vasile Costache și vel comisul Ștefan Cerchez și alți
boieri, adevărit de patriarhul Iacov al Țarigradului, pentru m-rea Grăj-
denii ce iaste la ținutul Tutovii, făcută de Crăstia vornicul și Roșca. Și
socotind dumnialor că aiaștă m-re iaste mai o pustie și pentru vremile
de acum cumplite și pentru multe griale ce sânt căzute asupra aceștei
țări de toate părțile, nelăsându-i pe d-lor vremile cumplite să o mai
poată rădica și o grijască, au închinat-o din plină voie să hie metoc m-rii
Mira. Și să hie în paza și în grija părintelui Grigorie mitropolitul cătu-l
va înzili Dumnezeu a fi la aciaștă m-re cu toate bucatele și moșăile ei.
Și i s'au dat și izvod la mână sf. sale iscălit de titori; însă cu această
tocmală s'au dat aciaștă m-re: egumenul de la Mira să pue egumen și la
Grojdeni. Și să n'aibă a-l mai schimba în viața lui, decât atunci când l-ar
vedea că este stricătoriu și risipitoriu.

Semnează boierii: Tudosiu Dubău, Iordachi Roset, Ștefan Soldan
și alții, făcând mărturie de bună credință sfintei m-ri Mira, ca să hie
m-rea Grăjdenii supt aciaștă legătură ce au legat titorii.

Acest document întregeste unele știri din lucrarea d-lui *Emil Colin:*
Contribuții la un istoric al mândstirii Mira, Constanța, 1932, extras din
Milcovia, II, (1931), pp. 215-236.

G. I. M.

57. Ceaușel D. G., Zăpise din ținutul Buzăului în *Ingerul*, VI, (1934),
p. 31-34. — Trei acte de vânzare din 1804-1867. Cumpărătorii „popa
Frâncu ot mândstirea Bradului“ și „dascălu Teodosie al sfintei episco-
pii din târgul Buzăului“.

† T. S.

58. **Cetvericov Serghie, protiereul, Paisie starețul mănăstirii Neamțul.** Traducere de episcopul Nicodim. Mănăstirea Neamț, 1933, p. 431, lei 150. — Este o lucrare asupra vieții și influenței marelui călugăr ce a fost Paisie, alcătuită cu o trudă, vrednică de admirat, în timp de douăzeci de ani. Traducerea românească e făcută direct după ms. în limba rusă și voia lui Dumnezeu a făcut ca prima monografie mai complexă a acestui călugăr desăvârșit să apară în limba română, în țara și în tipografia mănăstirii unde el a trăit, s'a rugat, a ostenit și a murit ca vrednic ostaș al lui Hristos. Numele lui Paisie este pentru totdeauna legat de mănăstirea Neamțul și de curentul de viață nouă călugărească și de cultură din acest locaș, care s'a răspândit prin ucenicii săi pretutindeni și a avut o influență binefăcătoare covârșitoare. Toate acestea sunt urmărite cu sârguință de autor, dar din pricina necunoașterii limbii române, el n'a putut urmări suficient curentul paisian în Țările noastre. Astăzi când se năzuește după o reinviere a călugărismului, starețul Paisie trebuie luat ca model de urmat. De aceea lucrarea aceasta este picată tocmai la vreme. Cartea se cetește cu ușurință, — se simte că autorul și-a iubit subiectul și l-a tratat cu drag, — și traducerea e destul de bună. Putea însă lipsi nota traducătorului dela p. 192-193. † T. S.

59. **Ciopron Partenie, arhidiacon, Omagiu Stăpânului nostru, în Viața Monahală, I, (1934), pp. 291-309.** — Date biografice și lucruri de seamă din păstoria I. P. S. mitropolit Pimen, scrise cu prilejul împlinirii a 25 de ani dela alegerea I. P. S. S. în scaunul Moldovei. G. I. M.

60. **Cioran E., preot, Biserica zidită cu cheltuiala mitropolitului Șaguna** în *Revista Teologică*, XXIV, (1934), p. 113-115. — Biserica de care e vorba e în satul Gușterița de lângă Sibiu. Autorul face în introducere un istoric rezumativ, al așezării Românilor în acest sat săsesc și apoi publică un document, pe care îl atribuie „probabil“ preotului G. Stănescu, preotul din Gușterița când s'a făcut această biserică. Din actul acesta se vede că zidirea bisericii s'a început în 1873 și s'a isprăvit în Octomvrie 1877. „Prea bunul părinte, fostul arhiepiscop și mitropolit Andrei (ce frumos!)“ și-a manifestat dorința să zidească pe cheltuiala sa o biserică în sat, în Octomvrie 1872. Parohia a cumpărat locul, iar mitropolitul a promis banii, pentru cheltuelile de zidire și înfrumusețarea bisericii. Dar mitropolitul moare în Iunie 1873 și din suma de 5.700 florini, costul integral al clădirii, apucase să dea numai 3.000 de florini. Cu acești bani zidirea s'a pus, până în toamnă, sub acoperiș, apoi lucrurile au târâgănit până în Noemvrie 1877, când biserica s'a terminat datorită ajutorului dat de comună și de locuitorii ortodocși din comună. † T. S.

61. **Courilas, Evloghie, Τὴ σημαίνει τὸ Ιω ἐν τοῖς ἐγγράφοις τῶν ἡγεμόνων τῆς Ὀρθόδοξου Βλαχίας,** (Ce înseamnă Ιω în documentele domnilor Țării Românești), în *Actes du III-ème Congrès international d'études byzantines*, Atena, 1932, p. 129. — Autorul susține că Ιω este de origină orientală și anume o formă derivată din Iehova, împrumutată dela Bizanț, unde se pare că era folosită în veacul XIII. Domnii români au făcut acest lucru și din dorința ca să fie socotiți urmași ai împăraților bizantini. Cuvântul Ιω este tâlcuit Ioan numai cu înțelesul de *basileu*, care va arunca pe barbari din Bizanț. Comunicarea însă a fost serios criticată.

62 **Dawkins M. R., The Crypto-Christians of Turkey** (Criptocreștinii din Turcia) în *Byzantion*. VIII diu despre condițiunile penibile de națiunea vechiului regim turcesc. tean, grecești atât prin cultură cât cilor au intrat într'o lungă perioadă șit cu biruința finală a uneia sau poare, vecuitoare laolaltă secole în unire reală. De multe ori ambele p contact mai apropiat în ceea ce pri chestia de esențialul vieții și ai idă țite una de alta în mod complet: ință a acestei separațiuni, s'a ridic neimpăcată. Diferența de credință în această direcție. După zilele de a sulmane, când nimic nu era creat nici libertate, nici proprietate au când cele două popoare au putut de privilegii și de primul loc, creștin și legală inferioară. În asemenea t acordase o oarecare toleranță relig chestiuni nu au admis niciodată z musulman, declarat și recunoscut c altă religie, oricare ar fi aceia, far cu moartea. Cât de grele vor fi fo sub stăpânirea turcească, totuși nic tica religioasă a credinței și a obic dintre creștini, forțat de prigonire i poi nu se mai putea întoarce nicic moartea. O serie întreagă de sfinț loghion sunt mucenicii ai revenit Turci nu atât pentru că au revenit la mahomedanismul.

Turcii în general au cuprins p unei țări cucerită în asemenea ocaz în „fața legii sfinte“ dacă nu imbră care se supuneau de bună voie pop „haraciul“, cu toate acestea tot nu s islamului. Prigoanele, deportările. tin, mai ales în epocile când puterea de popoarele creștine libere, a cons rusinoase pagini din istoria imperi a trebuit să trăiască secole între Rezistența, mai ales a creștinilor bo cut la islamism, pentru a-și salva a semnează că în foarte multe cazuri chestiune de convingere, ci de nev zice autorul, care îmbrăca numai ap mânănd atașat vechei religii. Dec creștin, acesta este criptocreștinul K

L. Paisie starețul mănăstirii
 a Mănăstirea Neamț, 1933, p.
 și influenței marelui călugăr
 vednică de admirat, în timp de
 e făcută direct după ms. în
 ca prima monografie mai com-
 pară în limba română, în țara
 s'a rugat, a ostenit și a murit
 ni Paisie este pentru totdeauna
 ul de viață nouă călugărească
 spândit prin ucenicii săi pretu-
 ire covârșitoare. Toate acestea
 r din pricina necunoașterii lim-
 curentul paisian în Țările no-
 vere a călugărismului, starețul
 aceea lucrarea aceasta este pi-
 cu surință. — se simte că au-
 drag. — și traducerea e destul
 ului dela p. 192-193. † T. S.
 Omnia Stăpânului nostru, în
 — Date biografice și lucruri de
 scrie cu prilejul împlinirii
 anului Moldovei. G. I. M.
 l ca cheltuiala mitropolitului Șa-
 p 113-115. — Biserica de care
 Autorul face în introducere
 în acest sat sășesc și apoi pu-
 preotului G. Stănescu,
 Din actul acesta se
 s'a isprăvit în Octomvrie
 și mitropolit Andrei (ce
 pe cheltuiala sa o bise-
 campărat locul, iar mitropolitul
 înfrumusețarea bisericii.
 suma de 5.700 florini, cos-
 3.000 de florini. Cu acești
 apoi lucrurile au tă-
 terminat datorită aju-
 din comună. † T. S.
 în documentele domnilor
 international d'études by-
 este de Origină o-
 leboră. Imprumutată dela Bizanț,
 Domnii români au făcut a-
 urmași ai împăraților bizan-
 ai cu înțelesul de *basileu*, care va
 însă a fost serios criticată.
 Christians of Turkey (Criptocreș-
 G. I. M.

tinii din Turcia) în *Byzantion*, VIII, (1933), p. 247-275. — Interesant stu-
 diu despre condițiunile penibile de existență ale creștinilor de sub domi-
 națiunea vechiului regim turcesc. Provinciile imperiului creștin răsări-
 tean, grecești atât prin cultură cât și ca rasă, căzute sub stăpânirea Tur-
 cilor au intrat într'o lungă perioadă de prigonire și lupte; cari s'au sfâr-
 șit cu biruința finală a uneia sau alteia din părți. Intre cele două po-
 poare, vecuitoare laolaltă secole întregi, niciodată nu s'a putut stabili o
 unire reală. De multe ori ambele părți au putut să se găsească într'un
 contact mai apropiat în ceea ce privește cultura externă, dar când a fost
 chestia de esențialul vieții și al ideilor călăuzitoare, ele au stat despăr-
 țite una de alta în mod complex; iar când au ajuns la o deplină conști-
 ință a acestei separațiuni, s'a ridicat una împotriva alteia cu dușmănie
 neîmpăcată. Diferența de credință religioasă a influențat enorm de mult
 în această direcție. După zilele de groază ale războaielor de cuceriri mu-
 sulmane, când nimic nu era cruțat: nici onoare, nici credință religioasă,
 nici libertate, nici proprietate au urmat și vremuri de oarecare toleranță,
 când cele două popoare au putut trăi laolaltă: musulmanii bucurându-se
 de privilegiu și de primul loc, creștinii mulțumindu-se cu o poziție socială
 și legală inferioară. În asemenea timpuri și în anumite condițiuni, Turcii
 acordase o oarecare toleranță religioasă creștinilor. Dar în privința unei
 chestiuni nu au admis niciodată nici un fel de îngăduință. Anume unui
 musulman, declarat și recunoscut ca atare nu-i era tolerat să treacă la
 altă religie, oricare ar fi aceea, fără să nu-și atragă asupra-și pedeapsa
 cu moartea. Cât de grele vor fi fost anumite epoci pentru creștinii de
 sub stăpânirea turcească, totuși niciodată nu le-a fost oprit total prac-
 tica religioasă a credinței și a obiceiurilor lor creștine. Dar dacă cineva
 dintre creștini, forțat de prigonire îmbrățișa mahomedanismul, acela ina-
 poi nu se mai putea întoarce niciodată, fără să nu risce pedeapsa cu
 moartea. O serie întreagă de sfinți moderni, înscriși în *Noul Martiro-
 loghion* sunt mucenici ai revenirii la credința creștină, martirizați de
 Turci nu atât pentru că au revenit la creștinism, cât pentru că au renegat
 mahomedanismul.

Turcii în general au cuprins provinciile creștine cu sabia. Poporul
 unei țări cucerită în asemenea condiții nu se putea bucura de drepturi
 în „fața legii sfinte“ dacă nu îmbrățișa islamismul. Dar chiar și în țările
 care se supuneau de bună voie poporul creștin, deși plătea birul impus,
 „haraciul“, cu toate acestea tot nu se bucura de întreaga protecție a legii
 islamului. Prigoanele, deportările, masacrele împotriva elementului creș-
 tin, mai ales în epocile când puterea turcească era amenințată cu război
 de popoarele creștine libere, a constituit una din cele mai triste și mai
 rușinoase pagini din istoria imperiului turcesc. În asemenea condițiuni
 a trebuit să trăiască secole întregi popoarele creștine cucerite de Turci.
 Rezistența, mai ales a creștinilor bogați, însă, adesea a cedat și au tre-
 cut la islamism, pentru a-și salva averile și poziția socială. Ceea ce în-
 semnează că în foarte multe cazuri îmbrățișarea islamismului era nu o
 chestiune de convingere, ci de nevoie. O conversiune imperfectă, cum
 zice autorul, care îmbrăca numai aparent mahomedanismul, în fond ră-
 mânând atașat vechei religii. Deci aparent mahomedan, în interior însă
 creștin, acesta este criptocreștinul. Prin urmare criptocreștinii sunt acei

cari *ex animo* cred în creștinism și urăsc islamismul, dar cari din pricina prigoanelor au cedat și fac și ei ce pot și cât pot ca să impace și pe unul și pe altul. Criptocreștinii din Turcia legal erau musulmani și se fereau de orice aparență care i-ar fi trădat și ar fi atras asupra lor acuzația de apostasie; în interiorul lor însă erau creștini atașați practicelor și obiceiurilor creștine. Ei trăiau o viață spirituală dublă: pe față musulmani, în ascuns creștini. Din riturile musulmane îndeplineau foarte puține, sau chiar nici unul. Circumciziunea o evitau pe cât posibil; botezul însă îl făcea totdeauna, pe ascuns se înțelege. O fată musulmană când se mărita cu un criptocreștin, se boteza mai întâi într'ascuns, ș'apoi se făcea nunta. Cununiile și înmormântările se făceau în multe cazuri și în ritul musulman; în cel creștin însă întotdeauna.

Grupele cele mai importante de criptocreștini trei sunt: Creta, Chiprul și Pontul. Afară de aceștia se mai cunoaște că au existat criptocreștini și în Epir, Tesalia, Albania ba chiar și în Constantinopol. În Constantinopol comunitatea lor era așezată în cartierul dintre Sf. Sofie și vechiul Serai. În 1916 numărul lor se ridică la 400 de persoane. Despre grupul criptocreștinilor cretani s'a ocupat, pe la 1834-1837, Robert Pashley. Când Turcii au cuprins definitiv Creta, mulți dintre bogătașii creștini cretani, în special cei de origine venețiană, au apostasiat creștinismul. Unii dintre ei numai aparent, rămânând în ascuns creștini. Printre urmașii lor se cunoaște până în vremurile moderne familia Kurmulides, care a dat din sânul ei patru frați martiri la 1823, cărora biserica greacă le face prăznuire la 28 Octomvrie. Cu anexarea insulei Creta la Grecia, grupul criptocreștinilor cretani dobândind libertatea religioasă deplină a dispărut.

Criptocreștinii chiprioți, erau cunoscuți sub porecla de *Limobambachi* (adică: jumătate lână-jumătate bumbac). Grupul acesta a dispărut și el de când Chipru a fost ocupat de Englezi și s'a dat libertate religioasă. Dar în momentul anexării, la 1878, numărul lor se ridică la vreo 1.200 persoane. Majoritatea lor la origine a fost catolică.

Cel mai important grup însă l-a constituit Stavrioții din Pontos. Până la dezastrul Grecilor în Asia-Mică, grupul acesta a continuat să trăiască având ca centrul principal satul Kronmi din districtul Stavra din dioceza episcopală Arghiropolis, de unde-și trag și numele. În 1912 numărul lor se ridică după unii la 20.000 răspândiți în vilaetele Trebizonda, Sivas și Angora; iar după alții trecea de 30.000. Acest grup a dispărut și el după războiu. Pe deoparte regimul actual nefavorabil nici unei religii, pe de altă parte emigrația elementului grec din Turcia asiatică a dus cu sine la dispariția și a acestui puternic grup de criptocreștini.

Fenomenul criptocreștinilor este un exemplu special și extrem de probatoriu al condițiunilor în care a fost nevoită să trăiască cultura creștină ortodoxă, și să biruiască în multe părți, întunecata și opresanta rânduială mahomedană. În același timp el mai demonstrează, adăogim noi, greutățile extraordinare cu care a avut de luptat creștinismul răsăritean mai multe secole, în timp ce creștinismul apusean, pus la adăpost a putut să se dezvolte, să se organizeze și să progreseze. E greu de făcut prognoze, că se s'ar fi ales de creștinismul apusean, dacă ar fi fost nevoit să trăiască în condițiuni identice cu cel

răsăritean. Totuși dacă ne gândim la teroarea și terroarea de Nord până la cucerirea Africii și la furturile din toată mândrețea de creștinism și resturile arheologice ce se descoperă în Africa de Nord, ximație, cam ce s'ar fi ales și de la noi să se ia soartă ca cea răsăriteană și ca Africa.

63. **Diulgherov D.**, Чехословакия и Духовна култура Nr. 53, Septembrie 1921. D-l Diulgherov, profesor la facultatea de teologie, a făcut un studiu amplu de statistică bisericească în Cehoslovacia gretatul profesor dela facultatea de teologie din Iasi sebiu Popovici, la sfârșitul vestitei sale lucrări.

D-l Diulgherov se ocupă de istoria și de semnificația bârșia, esența, organizația din trecut și de obiceiurile și obiceiurile istorice întâlnite în calea răsăriteană și rile-i confesionale, influențele străine și starea ei actuală.

Cehii au primit creștinismul în anul 854. La 972 a fost înființată biserica din Praga. Intre reformatorii — predecesorii — Schitni, Konrad Waldhauser, Jan M. etc.

În sec. al XVI-lea existau în Cehoslovacia (noui și vechi), nou-botezații (baptiști) și Jednota bratraska.

După o statistică din anul 1921. s'ar împărți astfel: romano-catolici, 1.000.000; ortodocșii, 932.083; biserica cehoslovacă, 532.500; greci și armeni catolici, (uniți) 532.500. Fără confesiune, adică atei, cari în Cehoslovacia au dreptul să-și înregistreze neparticiparea în religie.

În Slovacia: romano-catolici, 1.000.000; ortodocșii, 97.566; frați cehi, 2.125; biserica cehoslovacă (C. C. S.), 1.656.000; diversi, 25.713.

Articolul d-lui D. Diulgherov conține informații privitoare la starea de libertate religioasă a bisericele "republicii cehoslovace."

64. **Duică-Bogdan G.**, *Micii strămoși și Muncaci* în *Renașterea*, (Cluj). Nr. 42), dovezile despre începutul răsăriteanului după 1860. Starea bisericească în România rohiile atârănătoare de Muncaci sunt tificielui roman. Se înființează un vechi oraș care avea 49 sate locuite cu Români. 45 pe lângă cele române. Situația școlară și mai rea decât cea a ființat numai o școală românească în Muncaci cerut de lege, pentru înființarea de școli în toate varea intereselor românești se cere...

loc islamismul, dar cari din pricina și că: pot ca să impace și pe unul legal erau musulmani și se fereau. și ar fi atras asupra lor acuzația. au creștini atașați practicelor și o-ă spirituală dublă: pe față musul- musulmane îndeplineau foarte pu-nea o evitau pe cât posibil; botezul. înțelege. O față musulmană când era mai întâi într'ascuns, ș'apoi se-urile se făceau în multe cazuri și în întotdeauna.

criptocreștini trei sunt: Creta, Chi- mai cunoaște că au existat cripto- a chiar și în Constantinopol. În Con- nată în cartierul dintre Sf. Sofie și e ridică la 400 de persoane. Despre cupat, pela 1834-1837, Robert Pash- Creta, mulți dintre bogătașii creș- renețiană, au apostasiat creștinismul. nând în ascuns creștini. Printre ur- nurile moderne familia Kurmulides, artiri la 1823, cărora biserica greacă. Cu anexarea insulei Creta la Grecia, nând libertatea religioasă deplină a.

descoperi sub porecla de *Limobam- te bombac*. Grupul acesta a dispă- rat de Englezi și s'a dat libertate re- la 1878, numărul lor se ridică la vre-o origină a fost catolică.

La constituit Stavrioții din Pontos. Mică grupul acesta a continuat să- nă: Kronmi din districtul Stavra din unde a trag și numele. În 1912 numă- răspândiți în vilaetele Trebizonda, Si- a de 30.000. Acest grup a dispărut și ni actual nefavorabil nici unei religii, dinți grec din Turcia asiatică a dus esternic grup de criptocreștini.

este un exemplu special și extrem de e a fost nevoită să trăiască cultura în multe părți, întunecata și opre- același timp el mai demonstrează, mare cu care a avut de luptat. secole, în timp ce creștinismul apu- dezvoltate, să se organizeze și să pro- uri, că se s'ar fi ales de creștinismul a- trăiască în condițiuni identice cu cel

răsăritean. Totuși dacă ne gândim ce biserică înfloritoare a fost în A-frica de Nord până la cucerirea Arabilor, și cum n'a supraviețuit nimic din toată mândrețea de creștinism și cultură creștină ce a fost aci, afar' de resturile arheologice ce se descoper azi, putem deduce cu oarecare apro- ximație, cam ce s'ar fi ales și de Europa apuseană dacă avea aceeași soartă ca cea răsăriteană și ca Africa de Nord. † T. S.

63. Diulgherov D., Чехословашка църква (Biserica cehoslovacă) în Духовна култура Nr. 53, Septemvrie-Decemvrie, 1933, pp. 448-565.— D-l Diulgherov, profesor la facultatea de teologie din Sofia, dă la iveală un studiu amplu de statistică bisericească, după normele stabilite de re- gretatul profesor dela facultatea de teologie din Cernăuți, Arhim. Eu- sebiu Popovici, la sfârșitul vestitei sale *Istoriei bisericești universale*.

D-l Diulgherov se ocupă de biserica cehoslovacă analizându-i o- bârșia, esența, organizația din trecut și de astăzi, luptele purtate și vici- situdinile istorice întâlnite în cale, reformele, oamenii ei mari, ramifică- rile-i confesionale, influențele străine, numărul credincioșilor pe confe- siuni și starea ei actuală.

Cehii au primit creștinismul prin arhiepiscopul Adalram al Salz- bur-ului la 13 Ianuarie 854. La 972 a luat ființă reședința episcopală dela Praga. Intre reformatorii — predecesori lui Hus — sunt citați: Toma Schitni, Konrad Waldhauser, Jan Milici și Matei din Janov.

În sec. al XVI-lea existau în Cehia: catolici, frații cehi, utracviștii (noui și vechi), nou-botezații (baptiștii), confesiunea cehă (înființată la 1575) și Jednota bratrská.

După o statistică din anii 1921, populația Cehoslaviei—13.611.349—, s'ar împărți astfel: romano-catoli, 10.384.860; evangheliști de toate confe- siuniile, 932.083; biserica cehoslovacă (C. C. S.), 525.332; evrei, 353.925; greci și armeni catolici, (uniți) 532.608; ortodocși, 72.696; diverși, 25.342; Fără confesiune, adică atei, cari după legile republicii cehoslovace au dreptul să-și înregistreze neparticiparea lor la nicio biserică, 724.503.

În Slovacia: romano-catolici, 1.827.098; augsburgi, 325.858; refor- miști, 97.566; frați cehi, 2.125; confesiunea evangheliștilor, 1.174; bise- rica cehoslovacă (C. C. S.), 1.856; evrei, 88.065; fără nicio confesiune, 5.140; diverși, 25.713.

Articolul d-lui D. Diulgherov e un studiu documentat și plin de informații privitoare la starea de lucruri — oarecum neclară — din „bi- sericile“ republicii cehoslovace.

Pr. P. Ang.

64. Duică-Bogdan G., *Mici studii istorice. Ceva despre Maramureș și Muncaciu în Renașterea*, (Cluj), XII, (1934), Nr. 5, 6, 7, 8, 9 și 10. — Autorul continuă să reproducă din *Gazeta Transilvaniei*, (XXIV, 1862, Nr. 42), dovezile despre începutul redeșteptării naționale a Maramureș-ului după 1860. Starea bisericească (Nr. 5) în Maramureș e rea și pa- rohiile atârânătoare de Muncaci sunt expuse a fi rutenizate cu voia *pon- tificelui roman*. Se înființează un vicariat în Sighet. Vicariatul acesta avea 49 sate locuite cu Români, 48 parohii, 4 protopopii cu 57.000 suflete române. Situația școlară și mai rea (Nr. 6). În Marmația după 1848, a ființat numai o școală românească, că nu s'a aflat numărul de copii, cerut de lege, pentru înființare de postur de învățători. Pentru promo- varea intereselor românești se cere înființarea la Sighet a unui institut

preparandial român. După efectele culturale ale greco-catolicismului-român un nou dușman se ivește: jidănișmul (Nr. 7). Catholicismul și jidănișmul sunt și azi, contra cărora ortodoxia națională *centralizată numai spre București* (subliniem noi), trebuie să se ridice. Mai departe se arată procentul de creștere al evreilor dela 1808 încoace în Maramureș și opera lor nefastă de alcoolizare a ținutului (Nr. 8). In ultimul foileton (Nr. 9), autorul reproduce după o carte din 1876 scrisă în ungurește (se dă titlul) de Șt. Szilagyî un tablou al vieții jidănești, scris în colaborarea chiar a unui evreu. De aci aflăm că în a doua jumătate a sec. XVIII nu se găseau evrei în Maramureș decât întâmplător. Imbrăcămintea și obiceiurile sunt vechi-orientale. Ocupația: samsari, etc. In fine (Nr. 10), autorul își încheie seria de articole cu întrebarea: față de o astfel de situație, care trebuie să fie atitudinea ortodocșilor din Maramureș? Răspuns: Să ceară ce li se cuvine și să cultive legături strânse cu marea ortodoxie a țării; să ceară episcopie; să înceapă lucrarea de refacere a vechiului element român și ortodox; în alegeri să ajute pe candidații care au ajutat efectiv românismul ortodox; cu amicii (rutenii și evreii), dușmanilor noștri (ungurii și catolicii) prietenie să nu se facă și în fine, creerea unui *centru de vază*, adică o episcopie deplin devotată statului român și credinței sale românești.

65. Iordăchescu Cicerone, preot, *Istoria vechii literaturi creștine*. Partea I, Iași, 1934, p. XVIII+215, 180 lei. — Lucrarea e un rezumat al cursurilor pe care părintele profesor Cicerone Iordăchescu le face la facultatea de teologie din Chișinău și cuprinde numai cele trei veacuri din-tâi ale creștinismului.

66. Sandu I. D., *Un martir al ortodoxiei: mitropolitul Sava Brancovici* în *Revista Teologică*, XXIV, (1934), p. 1-15. — O cuvântare rostită în catedrala nouă dela Cluj în ziua de 6 Noemvrie 1933 cu prilejul adunării generale a F. O. R., prin care se slăvește memoria mitropolitului Sava Brancovici. Deci un panegiric. † T. S.

67. Sigalas A., *Über das Archiv des Klosters Iviron und über eine systematische Ausgabe der byzantinischen Privatarkunden des hl. Berges Athos*, în *Actes du III-ème Congrès international d'études byzantines*, Atena, 1932, pp. 340-3. — Arhiva mănăstirii Iviron este una din cele mai bogate și mai însemnate din Sf. Munte. Până acum însă i s'a dat prea puțină atenție. Autorul, care a cercetat-o în două rânduri, a comunicat la Congresul bizantin, ținut la Atena în anul 1930, materialul descoperit. El se compune din 16 hrisoave ale împăraților bizantini, 28 documente patriarhale, 11 hrisoave valahe și 71 documente bizantine. Din acestea toate, 65 sunt scrise pe pergament iar restul pe hârtie. Cel mai vechi este din anul 982 și cel mai nou din veacul XV-lea.

Drept încheiere se arată care ar fi posibilitatea unei ediții sistematice a documentelor aflate în arhivele mănăstirilor atonite. O ediție îngrijită de tânăra Universitate din Salonic, prin întocmirea unui seminar de paleografie, ar fi nu numai de mare folos, dar și cea mai sigură de înfăptuire prin vecinătatea cu Muntele Atos. G. I. M.

68. Soloviev A., *Histoire du Monastère russe au Mont-Athos in Byzantion*, VII, 1, (1933), pp. 213-232. — Comisiunea instituită de guvernul elin în 1926, pentru a pregăti noul statut de reorganizare al Mun-

telui Athos afirmă, în raportul adresat la Atena, 1927 „Rusiconul“ cum e numită îndeobște. un oraș dalmatin Rossa sau Rosa. fi niți din acest oraș; a fost locuită în 1834-1859, data când călugării ruși au și n'a fost în deplină stăpânire a ei coace. Afirmățiunile acestea, tendința torului să facă istoricul așezării Rusi sești de aici.

Prezența Rușilor la Athos se știe dintr-o așezare a fost în mănăstirea Theodoros. Cert despre această așezare e din 1149 în 1169 în mănăstirea Sf. Pantelimon. plină posesiune printr'un act al Protospatharios. Afirmățiunile cu documente grecești din Sf. Sava, sec. XIII).

Inviaza Tătarilor în Rusia 1240 tinopole slăbesc afluxul Rușilor la Athos. A fost distrusă de Catalani (1307) și rușii. Ștefan Dușan, ce devine ctitor principatului, devine din ce în ce mai sârbească în numele de „rusă“. După căderea despotului, regele vin dela voevozii Valahiei. Vlad Voievod 1437; iar urmașul și fiul său Radu Voievod și cu 4.000 în 1502, dar ea rămâne tot rusă.

Războaiele civile din Rusia și în XVII, dar mai ales războaiele turco-ruse foarte grea și după o încercare de renaștere în XVIII, Rușii părăsesc cu totul Athos în mâna Grecilor. Scarlat Calimach domnitorul să clădească două biserici la mare în ruină, fiind abandonată. Ocupațiunile Eteriei grecești, când mănăstirea Rusă a rămas pustie câțiva ani, după care se rească grecească până la 1840, când s'a în nădejdea unor ajutoare însemnate în călugării ruși în mănăstire. După această în mănăstirea Sf. Pantelimon până la călugării greci o părăsesc unul câte unul.

In anexă, autorul arată că ipoteza întemeiată de slavii veniți din Rossa la prima oară de arhimandritul Porfirios în 1903 de Smyrnanakis. Deci nu e vorba de o așezare grecească.

Articolul, suficient documentat și interesant împotriva tendințelor grecești, manifestate și de cei și a celorlalte popoare ortodoxe din Athos exclusiv grecească.

culturale ale greco-catolicismului-romismul (Nr. 7). Catolicismul și jidă-todoxia națională centralizată numai se să se ridice. Mai departe se arată : 1805 înceace în Maramureș și opera (Nr. 5). In ultimul foileton (Nr. 9), 1876 scrisă în ungurește (se dă titlul *Kölnösti*, scris în colaborarea chiar a ună jumătate a sec. XVIII nu se gă-sesc pământilor. Imbrăcămintea și obiceiurile mari, etc. In fine (Nr. 10), autorul își va: față de o astfel de situație, care : din Maramureș? Răspuns: Să ceară i strănse cu marea ortodoxie a țării; area de refacere a vechiului element de pe candidații care au ajutat efec-(rutenii și evreii), dușmanilor noștri : se facă și in fine, creerea unui cen-na devotată statului român și credinței

Istoria vechii literaturi creștine. Par-80 lei. — Lucrarea e un rezumat al r Cicerone Iordăchescu le face la fa-cuprinde numai cele trei veacuri din-

Ortodoxiei: mitropolitul Sava Bran-(1934), p. 1-15. — O cuvântare rostită in de 6 Noemvrie 1933 cu prilejul i care se slăvește memoria mitropoli-agric. † T. S.

Die des Klosters Iviron und über eine mächten Privaturkunden des hl. Berges s international d'études byzantines, A- dăstiri Iviron este una din cele mai fante. Până acum însă i s'a dat prea restat-o în două rânduri, a comunicat in în anul 1930, materialul descoperit. le împăraților bizantini, 28 documente . 71 documente bizantine. Din acestea at iar restul pe hârtie. Cel mai vechi in veacul XV-lea.

re ar fi posibilitatea unei ediții siste-archivale mănăstirilor atonite. O ediție in Salonic, prin întocmirea unui semi-i de mare folos, dar și cea mai sigură Muntele Atos. G. I. M.

Monastère russe au Mont-Athos in 3-222. — Comisiunea instituită de gu-ati noul statut de reorganizare al Mun-

telui Athos afirmă, în raportul adresat Parlamentului elin Προσογή εις τὸ "Ἄγιον Ὄρος Atena, (1926), că: mănăstirea Sf. Pantelimon, „Rusiconul“ cum e numită indeobște, și-ar trage numele de Rusicon dela un oraș dalmatin Rossa sau Rosa, fiindcă a fost întemeiată de slavi veniți din acest oraș; a fost locuită totdeauna de călugări greci până la 1834-1859, data când călugării ruși au fost primiți în această mănăstire și n'a fost în deplină stăpânire a călugărilor ruși decât dela 1875 înceace. Afirmațiunile acestea, tendențioase și neintemeiate, dă prilej autorului să facă istoricul așezării Rușilor la Athos și al mănăstirilor ru-sești de aici.

Prezența Rușilor la Athos se semnalează încă din sec. XI. Prima lor așezare a fost în mănăstirea Theotocos Xylurgos. Primul document cert despre această așezare e din 1142. De aci călugării ruși au trecut în 1169 în mănăstirea Sf. Pantelimon a „Tesalonicului“ ce li s'a dat în plină posesiune printr'un act al Protosului Sf. Munte. Autorul își susține afirmația cu documente grecești din sec. XII și XIII și sârbești (Viața Sf. Sava, sec. XIII).

Inviaza Tătarilor în Rusia (1240) și imperiul latin din Constan-tinopole slăbesc afluxul Rușilor la Athos. Mănăstirea Sf. Pantelimon a fost distrusă de Catalanii (1307) și refăcută cu ajutorul despotului sârb Ștefan Dușan, ce devine ctitor principal la 1349. Din sec. XIV-XVII ea devine din ce în ce mai sârbească, însă păstrându-și caracterul slav și numele de „rusă“. După căderea despotatului sârb, sprijinul și ajutoa-rele vin dela voevozii Valahiei. Vlad Voevod o dăruiește cu 6.000 aspri în 1437; iar urmașul și fiul său Radu Voevod o ajută cu 3.000 aspri în 1492 și cu 4.000 în 1502, dar ea rămâne tot rusească.

Războaiele civile din Rusia și cele cu Polonia dela începutul sec. XVII, dar mai ales războaiele turco-ruse pun mănăstirea într'o poziție foarte greă și după o încercare de renaștere rusă pe la începutul sec. XVIII, Rușii părăsesc cu totul (1735) mănăstirea, care de acum cade în mâna Grecilor. Scarlat Calimah, domnul Moldovei ajută pe noii pose-sori să clădească două biserici la mare, vechia așezare rusească, căzută în ruină, fiind abandonată. Ocupațiunea grecească ține până în timpul Eteriei grecești, când mănăstirea Rusiconul, din pricina prigonitorilor tur-cești, rămâne pustie câțiva ani, după care iarăși se reia vieța călugă-rească grecească până la 1840, când frățimea călugărilor greci de aci, în nădejdea unor ajutoare însemnate din pa tea Rușilor, cheamă pe că-lugării ruși în mănăstire. După această dată Rușii se înmulțesc treptat în mănăstirea Sf. Pantelimon până la 1875, când ea devine rusească și călugării greci o părăsesc unul câte unul.

In anexă, autorul arată că ipoteza, după care Rusiconul ar fi fost întemeiată de slavii veniți din Rossa dalmatină a fost formulată pentru prima oară de arhimandritul Porfirie Uspenschi (1804-1885) și reluată în 1903 de Smyrnanakis. Deci nu e proprie a Comisiei elene respective.

Articolul, suficient documentat, are mai mult aerul unei pledoarii împotriva tendințelor grecești, manifestate nu numai împotriva Ruși-lor ci și a celorlalte popoare ortodoxe, de a face din Sf. Munte o așezare exclusiv grecească. † T. S.

69. Zeller J., *Le site de Justiniana Prima*, în *Actès du III-ème Congrès international d'études byzantines*, Atena, 1932, p. 174. — Discuția începută la Congresul bizantin ținut la Belgrad în anul 1927, asupra locului unde a fost așezată Justiniana Prima, s'a continuat și la Atena. În această comunicare autorul, cunoscut istoric al creștinismului dunărean, se ocupă de identificarea arhiepiscopiei Justiniana Prima cu vechea mitropolie Scupi și caută să stabilească adevărul, arătând că *Justiniana Prima era în Dacia Mediterranea* pe când *Scupi* era în *Dardania*. Granița acestor două provincii trecea la o foarte mică depărtare de Scupi. Justiniana Prima a continuat mitropolia din Scupi, dar nu se identifică riguros cu ea. Cu toate acestea ultimul cuvânt nu se va putea spune decât atunci, când se va cunoaște rezultatul săpăturilor, ce se urmează pentru desgroparea ruinelor din vecinătatea vechiului Scupi. G. I. M.

ISTORIA RELIGIUNILOR

70. Titov T., Dr. Prof., *Mistica creștină și curente mistice contemporane în Misionarul*, VI, (1934), p. 39-54. — Autorul își propune să trateze chestiunea din punct de vedere misionar, mărginindu-o la *Telepatia experimentală sau vizionarismul*. Telepatia experimentală sau vizionarismul sunt acele fenomene misterioase, care nu se manifestează independent de voința și conștiința experimentatorului, ci se produc sau se provoacă conștient, intenționat, prin anumite procedee și experiențe voite. Aci intră fenomenele cunoscute: prevederea și prezicerea viitorului, cunoașterea trecutului și glossolalia. Autorul însă face distincția între aceste fenomene și acelea asemănătoare în care apare evidentă voința lui Dumnezeu și despre care vorbește Sf. Scriptură și Viețile Sfinților. În partea a doua a studiului: *Raportul misionarului ortodox față de vizionarismul natural*, autorul, după ce face distincțiunea între acest vizionarism și între cel unde intervine voința lui Dumnezeu, precizează caracterele acestuia din urmă pe baza multor exemple din Sf. Scriptură și din Viețile Sfinților, modul lor de manifestare și calitățile morale spirituale ale vizionarilor și viziunilor duhovnicești. Vizionarul adevărat este „o contemplare simbolică directă a lucrurilor și se raportează nu atât la formele spațiale temporale, cât la însăși esența lucrurilor“, (p. 54). Prima etapă a viziunilor duhovnicești este viziunea și conștiința propriilor sale păcate. După aceasta i-se destăinuște lumea duhurilor căzute, identificate în propriile sale patimi și vicii. Apoi i-se descopere hotarul vieții — moartea — și numai de aci încolo i-se descopere slava lumini duhovnicești: Mântuitorul, îngerii, Maica Domnului și sfinții. Apoi i-se descopere simțurile interne și gândurile altor oameni, taina trecutului și viitorului lor. Exemplul tipic al unui astfel de vizionar e sf. Serafim din Sarov, identificat în starețul Zosima din Frații Karamazov de Dostoievski. Apoi continuă analizând opera lui Dostoievski punând în evidență „exemplele de adevărat vizionarism creștin la Dostoievski“, (p. 53). De altfel articolul mai mult de jumătate studiază vizionarismul în opera lui Dostoievski. † T. S.

PARTE

DESBATERILE

Ședința din z

Suma

Ședința se deschide
dinția I. P. S. Patriarh
Secretar de ședință:
P. S. Secretar de
prezenți: I. P. S. Patriarh
Pimen al Moldovei, Nicodim
vinei și Gurie al Basarabiei
al Râmnicului Nou-Scutari
die al Buzăului, Nichita al
jos, Grigore al Aradului,
armatei; PP. SS. Arhiepiscop
căoanul, Dionisie Tighineanu
Târgovișteanul, Nifon Craiova
în concediu: PP. SS. Episcop
man al Oradiei, Nicolae al
iar absenți: PP. SS. Arhiepiscop
Crișanul și Vasile de Râșnov
Același P. S. Secretar
precedente care,
se verifică și aprinde
Apoi următoarele con
1. P. S. Episcop Iosif
pentru motive de sănătate
Se acordă concediu:
2. Tem. No. 221 933
Sf. Sinod să intervină la
reșilor bisericești să nu mai
de miniștri.

Prima, in Actes du III-ème Con-
Atena, 1932, p. 174. — Discuția
Belgrad in anul 1927, asupra lo-
na, s'a continuat și la Atena. In
toric al creștinismului dunărean,
Justiniana Prima cu vechea mi-
adevărul, arătând că Justiniana
d Scupi era in Dardania. Granița
e mică depărtare de Scupi. Jus-
n Scupi, dar nu se identifică ri-
vânt nu se va putea spune decât
ăpăturilor, ce se urmează pentru
ziului Scupi. G. I. M.

FCNILOR

regând și curentele mistice con-
39-54. — Autorul își propune să
misionar, mărginindu-o la Tele-
telepatia experimentală sau vizio-
se, care nu se manifestează inde-
mentatorului, ci se produc sau se
omite procedee și experiențe voite.
lerea și prezicerea viitorului, cu-
ni însă face distincția între aceste
e apare evidentă voința lui Dum-
lă și Viețile Sfinților. In partea
ni ortodox față de vizionarismul
mea între acest vizionarism și in-
esteu, precizează caracterele aces-
e din Sf. Scriptură și din Viețile
cătățile morale spirituale ale vi-
donarului adevărat este „o contem-
e raportă nu atât la formele spa-
crurilor”, (p. 54). Prima etapă a
constiința propriilor sale păcate.
daturilor căzute, identificate in
descopere hotarul vieții — moar-
copere siava luminii duhovnicești:
și sfinții. Apoi i-se descopere sim-
l, taina trecutului și viitorului lor.
ar e sf. Serafim din Sarov, iden-
Karamazov de Dostoevski. Apoi
chi punând in evidență „exemplele
dostoevski”, (p. 53). De altfel arti-
vizionarismul in opera lui Dosto-
† T. S.

PARTEA OFICIALĂ

DESBATERILE SFÂNTULUI SINOD

Ședința din ziua de 17 Februarie.

Sumarul ședinței.

Ședința se deschide la orele 10 dimineața sub preșe-
dinția I. P. S. Patriarh.

Secretar de ședință: P. S. Arhiereu Ilarion Băcăoanul.

P. S. Secretar dă citire apelului nominal și sunt
prezenți: I. P. S. Patriarh Miron; II. PP. SS. Mitropoliți:
Pimen al Moldovei, Nicolae al Ardealului, Nectarie al Bucu-
vinei și Gurie al Basarabiei; PP. SS. Episcopi; Vartolomeu
al Râmnicului Noul-Severin, Lucian al Romanului, Ghena-
die al Buzăului, Nichita al Argeșului, Cosma al Dunării-de-
jos, Grigore al Aradului, Gherontie al Constanții și Ioan al
armatei; PP. SS. Arhierei: Platon Ploșteanul, Ilarion Bă-
căoanul, Dionisie Tighineanul, Grigore Botoșăneanul, Tit
Târgovișteanul, Nifon Craioveanul și Veniamin Bărlădeanul;
in concediu: PP. SS. Episcopi: Iosif al Caransebeșului, Ro-
man al Oradiei, Nicolae al Clujului și Visarion al Hotinului,
iar absenți: PP. SS. Arhierei: Ipolit Rădăuțeanul, Andrei
Crișanul și Vasile de Rășinari.

Același P. S. Secretar dă citire sumarului ședinței
precedente care,

se verifică și aprobă.

Apoi următoarele comunicări:

1. P. S. Episcop Iosif al Caransebeșului cere concediu
pentru motive de sănătate.

Se acordă concediul cerut.

2. Tem. No. 221/933. arhiepiscopia Chișinăului roagă
Sf. Sinod să intervină la locul in drept, ca numirea cântă-
reților bisericești să nu mai fie supusă aprobării Consiliului
de miniștri.

Se trimite la aceeași comisie.

Tot la comunicări I. P. S. Patriarh reamintește Sf. Sinod de hotărîrea din sesiunea trecută, cu privire la reinhumarea cu o pompă deosebită a osemintelor Voevodului Constantin Brâncoveanu dela biserica Sf. Gheorghe. Acum trebuie fixată o zi pentru aceasta și întocmit un program după care să se officieze slujba.

I. P. S. *Mitropolit Nicolae al Ardealului* aduce la cunoștință, că legea pentru reducerea salariilor funcționarilor publici, va fi adusă spre votare în ședința Senatului în după amiaza zilei de astăzi 17.II.1933 și propune ca Biserica să-și precizeze atitudinea sa față de această lege. Cere urgența iar Sf. Sinod

admite urgența discutării acestei chestiuni.

În urma discuțiilor la care iau parte: I. P. S. Patriarh, II. PP. SS. Mitropoliți: Pimen al Moldovei, Gurie al Basarabiei și PP. SS. Episcopi: Lucian al Romanului, Vartolomeu al Râmnicului Nou-Severin și Ghenadie al Buzăului, Sf. Sinod hotărăște:

I. P. S. Patriarh este rugat a lua cuvântul în Senat, la discuția Legii pentru reducerea salariilor și a face declarație în numele Sf. Sinod, având în vedere situația grea financiară a țării, cu condiția însă ca: 1) reducerea să fie făcută în mod egal la toate categoriile de salariați ai statului și cu același număr de curbe la toți, nu unora, cum sunt preoții, să li se aplice cinci curbe, pe câtă vreme celorlalți salariați numai trei.

2) Reducerile la culte să fie făcute în mod proporțional cu numărul credincioșilor.

3) Guvernul să procedă la cruțarea bugetului de tot ce este de prisos și care poate fi îndeplinit de organisme importante ale statului.

Se intră în ordinea de zi.

1. Tem. Nr. 162/933. *P. S. Episcop Grigore al Aradului, raportorul comisiunii canonică-juridică și pentru disciplină* dă citire raportului comisiunii asupra cererii ministerului Instrucțiunii și al Cultelor, ca Sf. Sinod să-și dea avizul asupra proiectului de lege, depus în Cameră din inițiativă parlamentară, de a se adăoga un alineat la art. 31 din legea pentru organizarea bisericii ortodoxe române, prin care ministerul Instrucțiunii și Cultelor să fie autorizat a fixa taxele de cult prin decizia ministerială.

Comisiunea propune a fiind anticonstituțional.

Sf. Sinod hotărăște:

Se va comunica ministrilor, că Sf. Sinod nu poate aproba proiect de lege, depus în această formă, fiindcă este anticonstituțional (organizarea bisericii ortodoxe în Constituție).

2. Tem. Nr. 110 933. referatului asupra propunerii de a se reglementa dreptul de a se cântăci în mod uniform pentru toate cantele.

Comisiunea propune și hotărăște:

Chestiunea se trimite Mitropolitului din mitropolia...

3. Tem. Nr. 119 933.

referatului comisiunii asupra de a i-se aproba înființarea muna Făgețel, jud. Cluc.

Comisiunea propune și Sf. Sinod hotărăște:

Sf. Sinod aprobă arhiepiscopului de călugări în...
cu obligațiunea, pentru arhiepiscopii de existență a...
Statutul legii de organizare...

4. Tem. Nr. 1933 1932. citire referatului comisiunii, al lui preoțesc din anul 1932. Comisiuni. Comisiunea propune punerea, hotărăște:

1) *Dezideratele privitoare la organizarea bisericii ortodoxe ca material informatic, pentru în discuție modificarea legii.*

2) *Chestiunea pământurilor...*
tărîrea Congresului național.

3) *Modificarea art. 19,*

Patriarh reamintește Sf. Suta, cu privire la reînsemnărilor Voevodului Sf. Gheorghe. Acum a întocmit un program

Ardealului aduce la cea salariilor funcționari: în ședința Senatului în 1933 și propune ca Biserica față de această lege.

Sf. chestiuni.

pe parte: I. P. S. Patriarh, Moldovei, Gurie al Basarabiei, al Romanului, Vartolomeu și Ghenadie al Buzăului,

a lua cuvântul în Senat, cea salariilor și a face când în vedere situația în însă ca: 1) reducerea de categoriile de salariați și curbe la toți, nu unora, și curbe, pe câtă vreme

faute în mod propor-

ratarea bugetului de tot ce a primit de organisme im-

Episcop Grigore al Ardealului-juridică și pentru comisiunii asupra cererii de către Sf. Sinod să se lege. depus în Cameră din cauza un aliniat la art. 31 Bisericii ortodoxe române, prin Culetelor să fie autorizat a ministerială.

Comisiunea propune a nu se da aviz favorabil, proiectul fiind anticonstituțional.

Sf. Sinod hotărăște:

Se va comunica ministerului Instrucțiunii și Cultelor, că Sf. Sinod nu poate da aviz favorabil nimitului proiect de lege, depus în cameră din inițiativa parlamentară, fiindcă este anticonstituțional. (Art. 4 din Legea pentru organizarea bisericii ortodoxe române și art. 22 din Constituție).

2. Tem. Nr. 110/933. Același P. S. Raportor dă citire referatului asupra propunerii venită prin episcopia Clujului, de a se reglementa dreptul de candidare la parohiile vacante în mod uniform pentru întreaga biserică.

Comisiunea propune și Sf. Sinod, primind propunerea hotărăște:

Chestiunea se trimite în competența consiliului mitropolitan din mitropolia Ardealului.

3. Tem. Nr. 119/933. Același P. S. Raportor dă citire referatului comisiunii asupra cererii arhiepiscopiei Sibiului, de a i-se aproba înființarea unui schit de călugării în comuna Făgețel, jud. Ciuc.

Comisiunea propune și, primindu-se propunerea, Sf. Sinod hotărăște:

Sf. Sinod aprobă arhiepiscopiei Sibiului înființarea schitului de călugării în comuna Făgețel județul Ciuc, cu obligațiunea, pentru arhiepiscopie, de a îndeplini condițiunile de existență a schitului, impuse de art. 86 din Statutul legii de organizare a bisericii ortodoxe române.

4. Tem. Nr. 1933/1932. Același P. S. Raportor dă citire referatului comisiunii, asupra dezideratelor Congresului preoțesc din anul 1932, ce au intrat în competența acelei comisiuni. Comisiunea propune și Sf. Sinod, primind propunerea, hotărăște:

1) *Dezideratele privitoare la modificarea legii de organizare a bisericii ortodoxe române se vor avea în vedere, ca material informativ, pentru timpul când se va pune în discuție modificarea legii.*

2) *Chestiunea pământurilor în plus s'a rezolvit prin hotărârea Congresului național, dându-se centrelor eparhiale.*

3) *Modificarea art. 19, 21 și 31 din lege, se va dis-*

cuta când se va lua în discuție hotărîrea Congresului național bisericesc asupra acestei chestiuni.

4) Privitor la atrocitățile din Rusia, Sf. Sinod la timp a dispus ca în fiecare eparhie să se facă rugăciuni.

5) Sf. Sinod este de acord ca francmasonii să nu facă parte din corporațiile bisericești.

6) Se va interveni pentru respectarea repausului duminical.

7) Suntem de acord ca biserica să conlucre cu statul la ajutorarea șomerilor. Sf. Sinod a intervenit deja la eparhii în acest sens.

8) Chestiunea recăsătoririi preoților s'a rezolvat de Sf. Sinod conform canoanelor, în ședința sa dela 3 Decembrie 1932.

5). Tem. Nr. 28/933. Același P. S. Raportor dă citire referatului comisiei, asupra comunicării Consiliului central bisericesc, că arhiepiscopia Sibiului refuză a primi listele de subscripție pentru biserica și căminul dela Ierusalim. Comisiunea propune continuarea colectei și invitarea din nou a I. P. S. Arhiepiscop de Sibiu să dea curs listelor de subscripție, ce i-se vor trimite.

I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului arată că, potrivit tradițiunii strămoșilor noștri, trebuie ca ideea călăuzitoare la atingerea scopului propus, să fie aceea de a se căpăta unul din locurile din Palestina, însemnate prin momentele din viața Mântuitorului ce s'au petrecut acolo. Așa de pildă: un loc la fântâna lui Iacob, sau un loc la Iordan, unde a fost botezul, etc. Și pe acest loc să se zidească o biserică românească. Dar așa, în Ierusalim, pe un loc neînsemnat prin nimic, nu găsește că e potrivit a se face zidirea proiectată. De aceea propune a se interveni din partea Sf. Sinod la patriarhia din Ierusalim ca să ne cedeze printr'un aranjament oarecare, una din bisericile sau mănăstirile de pe locurile sfințite prin activitatea mesianică, de pildă biserica dela fântâna lui Iacob.

I. P. S. Patriarh arată momentele prin care s'a ajuns la căpătarea actualului loc la Ierusalim, singura proprietate a bisericii noastre acolo. Arată, de asemenea, că tratativele încercate de a căpăta dela patriarhia din Ierusalim o biserică, cum dorește I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, au eșuat, fiindcă patriarhia nu voește a ceda

Partea oficială.

nici o biserică sau mănăstire ca măcar pe acel loc din Ierusalim să-l schimbăm cu altul mai potrivit. Incercările făcute, să se căpătească; acest fapt, formând un motiv printr'un trimis al meu, călăuzitor la Iordan, unde s'a botezat Mântuitorul lui Dumnezeu, iarăși va trece în neam. Dar, deocamdată să se trăiească în Ierusalim, care să ne ajute la împlinirea celor lucrări, pentru care ne străduim.

I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, în informații, declară că va da curs Sf. Sinod hotărăște:

1) Consiliul central bisericesc să se ocupe pentru ridicarea unei biserici la Ierusalim, precum și în orice loc potrivit la înălțate evanghelică, ce utilizează bisericii ortodoxe române.

2) Arhiepiscopia Sibiului să se ocupe să primească și răspândească în cuprinsul țării listele de subscripție, lansate pentru acest scop.

6). Tem. Nr. 226.933. Dunării-de-jos, referentului său să dă citire referatului arhiepiscopiei Sibiului prin care se arată asupra hotărîrii sale dela 3 Decembrie 1932 la organizația unei societăți de studii din sectelor.

Comisiunea propune și să se ocupe pentru realizarea, hotărăște:

Sf. Sinod menține hotărîrea.

7). Tem. Nr. 227.933.

citire referatului comisiei asupra comunicării Consiliului central bisericesc ca Sf. Sinod să revină la ședința sa dela 3 Decembrie 1932, referitoare la înălțate evanghelică și asociații religioase în fiecare eparhie, cu aprobarea chriarhiei respective.

Comisiunea propune să se ocupe pentru realizarea, hotărăște: me Decembrie 1932.

hotărîrea Congresului hestiuni.

în Rusia, Sf. Sinod la ie să se facă rugăciuni. francmasonii să nu facă

respectarea repausului

ica să conlucre cu statul d a intervenit deja la

reșorilor s'a rezolvat de i ședința sa dela 3 De-

și P. S. Raportor dă comunicării Consiliului Sibiuului refuză a primi ica și căminul dela Ierusalim și căminul dela Ierusalim și invitarea ce Sibiu să dea curs trimite.

al Ardealului arată că, tri. trebuie ca ideea că-ropus, să fie aceea de a Palestina, însemnate prin i ce s'au petrecut acolo. lui Iacob, sau un loc la

Și pe acest loc să se Dar așa, în Ierusalim, pe u găsește că e potrivit a eeă propune a se inter-riarhia din Ierusalim ca nt carecare, una din bise-rie sfințite prin activitatea Antâna lui Iacob.

momentele prin care s'a la Ierusalim, singura pro-Atată. de asemenea, că tra-la patriarhia din Ierusalim. Mitropolit Nicolae al Ar-riarhia nu voește a ceda

nici o biserică sau mănăstire. În situația aceasta s'a hotărât ca măcar pe acel loc din Ierusalim, pe care n'am putut să-l schimbăm cu altul mai la centrul orașului, cu toate încercările făcute, să se clădească căminul și biserica proiectată; acest fapt, formând primul pas în locurile sfinte. Printr'un trimis al meu, călugăr, am cumpărat un loc la Iordan, unde s'a botezat Mântuitorul, pe care, cu ajutorul lui Dumnezeu, iarăși va trebui să clădim o biserică românească. Dar, deocamdată să ne facem o casă a noastră în Ierusalim, care să ne servească ca bază a viitoarelor lucrări, pentru care trebuiesc bani grei.

I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, la aceste informațiuni, declară că va da curs listelor de subscripție.

Sf. Sinod hotărăște:

1) *Consiliul central bisericesc va continua colecta pentru ridicarea unei biserici și cămin românesc la Ierusalim, precum și în orice alt loc din Palestina cu însemnătate evanghelică, ce ulterior ar mai intra în posesia bisericii ortodoxe române.*

2) *Arhiepiscopia Sibiuului va fi rugată din nou, a primi și răspândi în cuprinsul său listele de subscripție, lansate pentru acest scop.*

6). Tem. Nr. 226/933. P. S. Episcop Cosma al Dunării-de-jos, referentul comisiunii pentru doctrină și viață religioasă dă cetire referatului asupra adresei arhiepiscopiei Sibiuului prin care cere Sf. Sinod, să revină asupra hotărîrii sale dela 3 Decembrie 1932, privitoare la organizația unei societăți misionare pentru combaterea sectelor.

Comisiunea propune și Sf. Sinod, primindu-i propunerea, hotărăște:

Sf. Sinod menține hotărîrea sa dela 3 Decemv. 1932.

7). Tem. Nr. 227/933. Același P. S. Raportor dă citire referatului comisiunii asupra cererii Arhiepiscopiei Sibiuului ca Sf. Sinod să revină asupra hotărîrii din 1 Decembrie 1932, referitoare la înființarea numai a câte unei singure asociații religioase în fiecare parohie și aceasta numai cu aprobarea chriarhiei respective.

Comisiunea propune menținerea hotărîrii din 1 Decembrie 1932.

I. P. S. Patriarh dă informațiuni cum trebuie înțeleasă hotărîrea.

I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei ocupă scaunul prezidal.

Sf. Sinod, în urma discuțiunilor la care iau parte *I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului* și *P. S. Arhiepiscop Titu S. Târgovișteanul*, asupra caracterului ce trebuie să-l aibă orice organizație religioasă și scopul social ce trebuie să-l urmărească, hotărăște:

Sf. Sinod își menține hotărîrea sa dela 1 Decembrie 1932, în privința organizațiilor religioase în parohii.

La orele 13 *I. P. S. Președinte, Mitropolitul Pimen al Moldovei*, ridicând ședința, anunță pe cea viitoare pentru mâine, sâmbătă 18 Februarie 1933.

PREȘEDINTE PATRIARH,

MIRON

Secretar,

† **ILARION BĂCĂOANUL**

Ședința din ziua de 18 Februarie.

Sumarul ședinței.

Ședința se deschide la orele 10 dimineața sub *președinția I. P. S. Patriarh.*

Secretar de ședință: *P. S. Arhiepiscop Ilarion Băcăoanu.*

P. S. Secretar, dă citire apelului nominal și sunt prezenți: *I. P. S. Patriarh Miron*; *II. PP. SS. Mitropoliți:* *Pimen al Moldovei, Nicolae al Ardealului, Nectarie al Bucovinei și Gurie al Basarabiei*; *PP. SS. Episcopi:* *Lucian al Romanului, Nichita al Argeșului, Cosma al Dunării-de-Jos, Gherontie al Constanței și Ioan al armatei*; *PP. SS. Arhiepiscopii:* *Platon Ploșteanul, Ilarion Băcăoanu, Dionisie Tighineanul, Grigore Botoșăneanul, Tit. S. Târgovișteanul, Nifon Craioveanul și Veniamin Bărlădeanul*; *absenți:* *PP. SS. Episcopi:* *Vartolomeu al Râmnicului Nou-Severin și Ghennadie al Buzăului*; *PP. SS. Arhiepiscopii:* *Andrei Crișanul și Vasile de Rașinari*, iar în concediu: *PP. SS. Episcopii Iosif al Caransebeșului, Roman al Oradei, Nicolae al Clujului, Visarion al Hotinului și Grigore al Aradului și P. S. Arhiepiscop Ipolit Rădăuțeanul.*

Același *P. S. Secretar* prezintă ședința precedentă.

P. S. Cosma al Dunării-de-Jos prezintă și ia cuvânt luat la discuția pentru biserica din Dunărea de Jos oferirea *P. S. Sale de a se construi o biserică și u* zidiri. De aceea face acum o scrisă: „Cu câțiva ani în urmă s-a hotărât să se construiască a se construi o biserică și u. In acest scop s'au făcut a listele de subscripție în toate județele și s'au colectat jute cu obolul lor. Cum pe lângă acestea este necesară adunarea fondurilor necesare din dorința fierbinte de a se construi o biserică și u Sinod, se pune la dispoziție vizitând eparhii cu eparhii chiriarii“.

Sf. Sinod hotărăște:

Sf. Sinod primește cu aprobare *Cosma al Dunării-de-Jos*, *biserică, independent de celelalte bisericesc, mergând prin teatru* *direcția de biserică la locurile* *pentru aceasta.*

Toate chiriarii

Cu aceasta se verifică ședința precedentă.

Se trece la comunicări.

P. S. Secretar dă citire *Episcop Grigore al Ardealului* *18 și 21 Februarie a. c.*, *fiind de mare interes important.*

I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului *concediu pentru P. S. Arhiepiscop*

Se acordă concediile a

Tem. Nr. 231 933. C

Sf. Sinod, a interveni la chiriarii *să achite abonamentul revistei*

I. P. S. Patriarh propune *știune și Sf. Sinod aprobând* *se hotărăște:*

mașini cum trebuie înțe-
 și al Moldovei ocupă scau-
 șilor la care iau parte
 Ardealului și P. S. Arhiereu
 caracterului ce trebuie să-l
 și scopul social ce trebuie

*Hotărârea sa dela 1 Decembrie
 rilor religioase în parohii.
 ședințe, Mitropolitul Pimen
 nunța pe cea viitoare pentru
 1933.*

Secretar,
 ILARION BĂCĂOANUL

le 15 Februarie.

ședinței.

rele 10 dimineața sub pre-

Arhiereu Ilarion Băcăoanu.
 apelului nominal și sunt pre-
 PP. SS. Mitropoliți: Pi-
 Ardealului, Nectarie al Bucu-
 PP. SS. Episcopi: Lucian al
 lui, Cosma al Dunării-de-Jos,
 al armatei; PP. SS. Ar-
 ilion Băcăoanu, Dionisie Ti-
 S. Târgovișteanul, Nifon
 riădeanul; absenți: PP. SS.
 micului Noul-Severin și Ghe-
 Arhierei: Andrei Crișanul și
 cediu: PP. SS. Episcopii Iosif
 Craței, Nicolae al Clujului,
 a Aradului și P. S. Arhiereu

Același P. S. Secretar dă citire sumarului ședinței
 precedente.

*P. S. Cosma al Dunării-de-Jos observă că nu s'a
 luat la discuția pentru biserica și căminul dela Ierusalim,
 oferirea P. S. Sale de a strânge fondurile necesare acestor
 zidiri. De aceea face acum din nou următoarea propunere
 scrisă: „Cu câțiva ani în urmă Sf. Sinod a luat hotărârea de
 a se construi o biserică și un cămin românesc la Ierusalim.
 În acest scop s'au făcut apeluri prin ziare și s'au trimis
 liste de subscripție în toate eparhiile, ca credincioșii să a-
 jute cu obolul lor. Cum pe căile acestea nu s'a izbutit la
 adunarea fondurilor necesare scopului urmărit, smerenia mea,
 din dorința fierbinte de a ajuta la izbândirea hotărârii Sf.
 Sinod, se pune la dispoziție, ca personal să se străduiască
 vizitând eparhie cu eparhie, cu binecuvântarea PP. SS.
 chiriarhi“.*

*Sf. Sinod luând cunoștința de propunerea făcută
 hotărăște:*

*Sf. Sinod primește cu plăcere oferirea P.S. Episcop
 Cosma al Dunării-de-Jos, de a strânge prin colectă pu-
 blică, independent de colecta de la Consiliul central bi-
 sericesc, mergând prin toate eparhiile, fonduri pentru zi-
 direa de bisericii la locurile sfinte și-i dă aprobarea sa
 pentru aceasta.*

Toate chiriarhiile vor fi rugate a-i da concursul.

*Cu aceasta se verifică și aprobă sumarul ședinței
 precedente.*

Se trece la comunicări:

*P. S. Secretar dă citire cererii de concediu a P. S.
 Episcop Grigore al Ardealului, pentru ședințele din ziua de
 18 și 21 Februarie a. c., fiind reclamat în eparhie de in-
 terese importante.*

*I. P. S. Mitropolit Nectarie al Bucovinei cere con-
 cedu pentru P. S. Arhiereu Ipolit Rădăușeanul.*

Se acordă concediile cerute.

*Tem. Nr. 231/933. Consiliul central bisericesc roagă
 Sf. Sinod, a interveni la chiriarhii spre a dispune ca preoții
 să achite abonamentul revistei „Biserica Ortodoxă Română“.*

*I. P. S. Patriarh propune urgența pentru această che-
 stiune și Sf. Sinod aprobând urgența, se ia în discuție și
 se hotărăște:*

Chirarhiile vor fi rugate a obliga pe preoți să achite abonamentele în restanță ale revistei „Biserica Ortodoxă Română“.

I. P. S. Patriarh aduce la cunoștința Sf. Sinod că s'a înființat o clasă specială la palatul regal, pentru instrucția și educația M. S. Marelui Voevod Mihai, cu premianții claselor din liceele din București. Și, pentru continuarea educației religioase, începută de Noi și M. S. Elena, mama sa am aranjat ca în camera de clasă să punem o icoană și Evanghelia ce s'a găsit în biblioteca palatului, pentru a se obișnui încă de pe acum cu ideea și principiile religioase ale credinței sale ortodoxe. Acestea sunt provizorii căci mă gândesc a i se da în numele Sf. Sinod o icoană frumoasă, cu un fast deosebit așa cum s'a procedat cu M. S. Regele Carol al II-lea, când, la împlinirea vârstei de 7 ani i s'a imănat în numele Sf. Sinod o carte cu rugăciuni. În locul Bibliei găsesc mai potrivit a se pune acolo Sf. Evanghelie, pentru care am și luat măsuri să se lege special un exemplar. Rămâne să găsesc icoana. Cum aici în eparhia noastră nu avem o icoană frumoasă, fac apel la frațiiile voastre rugându-vă, cine aveți o astfel de icoană s'o duceți aici și din toate să alegem pe cea mai frumoasă.

PP. SS. Membrii împărtășesc ideea I. P. S. Patriarh și făgăduesc a căuta să aducă icoana ce o vor găsi mai frumoasă și mai potrivită scopului propus.

I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei face următoarea propunere, admisă cu unanimitate a fi trecută în sumarul ședinței: „În ședința de ieri a Senatului cu ocazia proiectului de lege pentru reducerea salariilor funcționarilor statului, I. P. S. nostru Patriarh în o cuvântare foarte bine chibzuită, în numele sfintei noastre Biserici strămoșești, a clerului pastoral și Sfântului Sinod, a făcut următoarea declarație.

„În fața grozavei crize economice prin care trece țara noastră și toate instituțiile de stat, acum mai mult decât în alte vremuri, biserica e gata să facă toate sacrificiile și să primească reduceri din salarii, deși până acum salariul preoților noștri a fost redus cu cinci curbe de sacrificiu, numai țara noastră să fie salvată de greutățile care apasă asupra ei.

Preoțimea noastră ortodoxă deși nedreptățită prin trata-

mentul bugetar față de clerul a suporta toate greutățile și țara să fie salvată.

De asemenea se cuvina pentru sfaturile părintești că șilor țării și ai neamului, no unele din greșalele trecutului spori greutățile ce suportă țar care duc la aceste vremuri.

Se cuvina ca în numele stre mărite și a poporului, no Sinod să aducem cuvenitele și miri I. P. S. nostru Patriarh.

PP. SS. Membrii se a la propunerea făcută și cu a aduc mulțumiri I. P. S. cuvântare rostită în ședința S în numele bisericii.

I. P. S. Patriarh mulțu tare și asigură, că și pe viitor intereselor Bisericii.

I. P. S. Mitropolit Gu greutățile financiare excepționale agitațiile ce se petrec din cauz lor corporațiuni sociale pentru precum și curente subversive de stare, propune ca Sf. Sinod care să se îndemne creștinilor căi pașnice și legale pentru.

La propunerea aceasta se propunând ca în această parte a-și pleca urechea la nevoile ei acolo unde se simte nevoia bunăstării situației lor, reco P. S. Membru care să înto

I. P. S. Mitropolit Gurie polit Nicolae al Ardealului.

Sf. Sinod, primind propun *Delegă pe I. P. S. Mi* lului, spre a întocmi pastorală *ropolit Gurie al Basarabiei.*

*obliga pe preoți să achite
vîscii Biserica Ortodoxă*

a cunoștința Sf. Sinod că
atui regal, pentru instrucția
I. Mihai, cu premianții cla-
ră pentru continuarea edu-
cării și M. S. Elena, mama sa
să să punem o icoană și
pe teaca palatului, pentru a se
vedea și principiile religioase
cestea sunt provizorii căci mă
Sf. Sinod o icoană frumoasă,
a procedat cu M. S. Regele
la vârstei de 7 ani i s'a
carte cu rugăciuni. In locul
pune acolo Sf. Evanghelie,
să se lege special un exem-
Cum aici în eparhia noastră
: apele la frățiile voastre ru-
: icoană s'o duceți aici și
: u frumoasă.

*șesc ideea I. P. S. Patriarh
icoana ce o vor găsi mai
bului propus.*

*n al Moldovei face urmă-
unanimitate a fi trecută în
e eri a Senatului cu ocazia
terea salariilor funcționarilor
h in o cuvântare foarte bine
astre Biserici strămoșești, a
Sinod. a făcut următoarea*

onomice prin care trece țara
stat. acum mai mult decât în
să facă toate sacrificiile și să
desi până acum salariul preo-
tici curbe de sacrificiu, numai
teutășile care apasă asupra ei.
că deși nedreptățită prin trata-

mentul bugetar față de clerul altor confesiuni, totuși e gata
a suporta toate greutățile și a face toate sacrificiile, numai
țara să fie salvată.

De asemenea se cuvine să mulțumim I. P. S. Patriarh,
pentru sfaturile părintești date cu toată bunăvoința frunta-
șilor țării și ai neamului nostru, pentru a evita în viitor
unele din greșalele trecutului și a nu se mai menține și
spori greutățile ce suportă țara, reducând funcții și sarcini,
care duc la aceste vremuri ne mai pomenit de grele.

Se cuvine ca în numele clerului pastoral al țării noas-
tre mărite și a poporului nostru român întregit și a Sf.
Sinod să aducem cuvenitele și respectoasele noastre mulțu-
miri I. P. S. nostru Patriarh, D. D. Miron“.

*PP. SS. Membrii se asociază cu deosebită plăcere
la propunerea făcută și cu urarea de a trăi ani mulți,
aduc mulțumiri I. P. S. Patriarh, pentru frumoasa
cuvântare rostită în ședința Senatului țării din 17.II.1933
în numele bisericii.*

I. P. S. Patriarh mulțumește pentru calda manifes-
tare și asigură, că și pe viitor va sta de veghe în apărarea
intereselor Bisericii.

I. P. S. Mitropolit Gurie al Basarabiei relevând
greutățile financiare excepționale prin care trece țara și
agitațiile ce se petrec din cauza aceasta în sânul diferite-
lor corporațiuni sociale pentru revindecarea drepturilor lor,
precum și curentele subversive ce iau naștere din astfel
de stare, propune ca Sf. Sinod să dea o pastorală, prin
care să se îndemne credincioșii la liniște și alegerea de
căi pașnice și legale pentru revindecarea drepturilor lor.

La propunerea aceasta se asociază și I. P. S. Patriarh,
propunând ca în această pastorală să se îndemne și preoții
a-și pleca urechea la nevoile muncitorilor și a interveni și
ei acolo unde se simte nevoia și cred necesar, pentru în-
bunătățirea situației lor, recomandând a se delega un
P. S. Membru care să întocmească această pastorală.

I. P. S. Mitropolit Gurie propune pe I. P. S. Mitro-
polit Nicolae al Ardealului.

Sf. Sinod, primind propunerea, hotărăște:

*Delegă pe I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardea-
lului, spre a întocmi pastorala propusă de I. P. S. Mi-
tropolit Gurie al Basarabiei.*

Se intră la ordinea de zi:

1. P. S. Arhiepiscopul Grigore Botoșeneanul, referentul comisiunii pentru doctrină și viață religioasă, aduce la cunoștință, că într-o ședință din sesiunea anului 1932, s'a amânat luarea hotărârii asupra statutelor asociației intelectualilor ortodocși. În acea ședință s'a discutat în amănunțime problema și acum urmează să se ia hotărârea dacă Sf. Sinod aprobă aceste statute, sau le dă altei persoane pentru a întocmi altele, întrucât o asemenea asociație a și luat ființă la Cluj.

I. P. S. Patriarh arată Sf. Sinod că inițiativa întemeierii unei asociații a intelectualilor ortodocși, în scopul de a-i apropia de biserică și a-i face să cultive și să răspândească principiile ei evanghelice și a o apăra contra atacurilor eventuale din afară, a pornit dela I. P. S. Sa. Încă de acum câțiva ani a făcut o propunere în Sf. Sinod în acest sens. Sf. Sinod, găsind-o bună, a însărcinat pe P. S. Episcop Grigore al Aradului să întocmească aceste statute. Părerea mea era, ca această organizare și mișcare a intelectualilor să înceapă de aici, dela București. Însă careva dintre membrii Sf. Sinod, și-a exprimat teama că, dat fiind faptul că în București sunt atâtea curente să nu cumva să omorim ideea, de aceea ar fi bine să se înceapă din afară. Că acum această idee a prins la Cluj, suntem foarte bucuroși. De aceea propune și Sf. Sinod, primind propunerea I. P. S. Sale, hotărăște:

Sf. Sinod ia act de asociația intelectualilor ortodocși din Cluj cu deosebită bucurie, întrucât cu acest fapt se traduce în practică o dorință a sa și-i urează să se întindă, ca un mare pârjol duhovnicesc pe tot cuprinsul țării noastre.

2. P. S. Episcop Cosma al Dunării-de-Jos referentul Comisiunii pentru doctrină și viață religioasă, dă citire referatului comisiunii asupra propunerilor comisiunii însărcinată cu retipărirea cărților de ritual după textele originale.

Comisiunea propune și Sf. Sinod, primindu-i propunerile, hotărăște:

1. Să se tipărească Liturghierul, Catavasierul și Molitfelnicul după edițiile vechi cele mai bune, în deosebi după cele eșite din tiparnițele sf. mănăstiri Neamțul.

2. Se delegă P. S. Episcop Nicodem starețul mănăs-

tirii Neamțul, să cerceteze rite, ale numitelor cărți plect traduse și să le în- aprobare pentru retipări-

3. P. S. Episcop L. comisiunii însărcinată c a învățământului religio c cunoștința Sf. Sinod, că tul programei. P. S. Sa acestei programe, înainte

I. P. S. Mitropolit ca programa să fie mult în parte spre studiere. p discuțiuni ample, cu pro cu ceea ce ar mai fi sc

Primindu-se propo grame se amână p în roul va aduce programu fiecare membru al Sfân

I. P. S. Patriarh pă lit Nicolae al Ardealulu

4. P. S. Arhiepiscop comisiunii pentru școale în genere, dă citire refe Episcopiei de Huși, prin câteva norme de conduc pentru predarea învățam de către preoți. Comisiur discuțiunilor la care taz Pimen al Moldovei. Nico covinei, P. S. Episcop C Arhiepiscopiei: Grigore Botoș

1. Unde sunt mai mal va preda învățamă pentru toate clasele căt comună, la cererea epa al Instrucțiunii P. blice școală respectivă să prede va îndeplini toate cele care le impune ocupația

Botoșeneanul, referentul viață religioasă, aduce la sesiunea anului 1932, s'a statutelor asociației întregă s'a discutat în amănunțit să se ia hotărîrea dacă sau le dă altei persoane o asemenea asociație a și

Sinod că inițiativa întregilor ortodocși, în scopul de a se cultiva și să răspândească și a o apăra contra atacurilor pornit dela I. P. S. Sa. t o propunere în Sf. Sinod ad-o bună, a însărcinat pe elui să întocmească aceste chestă organizare și mișcare aici, dela București. În să. l. și-a exprimat teama că, sunt atâtea curente să nu ceea ar fi bine să se în- stă idee a prins la Cluj, cea propune și Sf. Sinod, de, hotărăște :

viața intelectualilor ortodocși intrucât cu acest fapt se a sa și-i urează să se în- tehnicesc pe tot cuprinsul

al Dunării-de-Jos referen- și viață religioasă, dă cetire expunerilor comisiunii însărcinată ritual după textele originale. Sinod, primindu-i propune-

ghicrul, Catavasierul și Mo- cele mai bune, în deosebi sf. mănăstiri Neamțul. p Nicodem starețul mănăs-

tirii Neamțul, să cerceteze care ediții dintre cele vechi tipă- rite, ale numitelor cărți de ritual, sunt mai bine și com- plect traduse și să le înainteze Sf. Sinod spre cercetare și aprobare pentru retipărit.

3. *P. S. Episcop Lucian al Romanului, președintele comisiunii însărcinată cu întocmirea programei analitice a învățământului religios în școală primară, aduce la cunoștința Sf. Sinod, că acea comisiune a întocmit proec- tul programei. P. S. Sa dă cetire expunerii de motive a acestei programe, înainte de a ceti programa însăși.*

I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului propune ca programa să fie multiplicată și dată fiecărui membru în parte spre studiere, pentru că numai așa se pot face discuțiuni ample, cu propuneri folositoare pentru întregire cu ceea ce ar mai fi scăpat comisiunii.

Primindu-se propunerea, discuția asupra acestei pro- grame se amână până luni 20 Februarie a. c., când bi- rouul va aduce programa multiplicată la mașină pentru fiecare membru al Sfântului Sinod.

I. P. S. Patriarh părăsind ședința, I. P. S. Mitropo- lit Nicolae al Ardealului ocupă scaunul prezidențial.

4. *P. S. Arhiepiscop Nifon Craioveanul, referentul comisiunii pentru școlile teologice și învățământ religios în genere, dă cetire referatului comisiunii asupra adresei Episcopiei de Huși, prin care Sf. Sinod este rugat a da câteva norme de conducere, cu privire la aplicarea Legii pentru predarea învățământului religios în școlile primare de către preoți. Comisiunea propune și Sf. Sinod, în urma discuțiilor la care iau parte II. PP. SS. Mitropoliți: Pimen al Moldovei, Nicolae al Ardealului, Nectarie al Bu- covinei, P. S. Episcop Cosma al Dunării-de-Jos, PP. SS. Arhiepiscopii: Grigore Botoșeneanul și Veniamin Bârlădeanul, primind în parte propunerile comisiunii, hotărăște :*

1. *Unde sunt mai multe școli preotul în mod nor- mal va preda învățământul religios numai la o școală pentru toate clasele câte două ore. In celelalte școli din comună, la cererea eparhiei competente, onor. minister al Instrucțiunii Publice va dispune ca învățătorul din școală respectivă să predea religia. La celelalte școli preotul va îndeplini toate cele necesare educației religioase pe care le impune ocupația pastorală,*

a) Serviciul religios la biserică în duminici și sărbători,
 b) Cântarea răspunsurilor liturgice în cor de elevi,
 c) Rostirea anumitelor rugăciuni (Crezul, Tatăl nostru, etc., în biserică).

d) Sf. Mărturisire;

e) Sf. Impărtașanie.

Invățătorii cari vor face orele de religie pentru celelalte școli, să fie obligați a aduce pe elevi la biserica din satul respectiv, la serviciul dumnezeesc în duminici și sărbători.

Eventual ar fi bine, ca preotul în fiecare an să propună religia la altă școală din comuna sa, așa că în mod rotativ să ajungă la toate școlile din comună, propunând în fiecare an la altă școală.

2. Preoții din orașe vor împărți între dâșii munca în mod egal și proporțional, așa că fiecare preot, ori are școală în enoria sa ori nu, dacă în comună sunt mai multe școli, va preda învățământul religios. Aranjamentul se va face în înțelegere cu direcțiunea școlară localnică, în conformitate cu avizul și ordinea autorității bisericesti competente.

3. Toți clericii hirotoniți, fie diaconi, fie preoți ajutători, fie preoți parohi, sunt obligați a preda învățământul religios.

Funcționarii bisericesti nehirotoniți, nefiind socotiți clerici, cu toate titlurile teologice, nu vor fi obligați la predarea învățământului religios. In cazuri speciale și în lipsa de preoți chiriarhul poate lua dispozițiunile necesare, pe care le crede de corespunzătoare, spre a pune și pe funcționarii bisericesti, absolvenți de școli teologice, la predarea învățământului religios.

Clerul catedralelor episcopale, al bisericelor particulare, va fi obligat la aceasta ca și cel al parohiilor. Clerul mănăstiresc va fi lăsat la aprecierea chiriarhului în funcție de pregătire teologică, de impedimentele canonice, ca schimnici etc.

4. Unde preoții parohi, preoții ajutători, diaconii și clericii hirotoniți, nu sunt destui pentru predarea învățământului religios în școlile din comuna sau orașele respective, chiriarhul competent este în drept de a stabili

obligativitatea consilierilor reținuți, ceea ce privește predarea învățământului diferit de ore.

Profesorii secundari și profesorii la biserici fără enorie, și învățătorii învățământului religios în școlile rurale.

La orele 13 I. P. S. P. al Ardealului, ridicând ședința pentru luni 20 Februarie 1937.

PREȘEDINTE PATRIARHUL

MIRON

DOCUMENTUL SFINȚIREI SFÂNTULUI SINOD AL SFINTEI BĂRBĂNTE

«Dumnezeu cel în Treime, amin, pentru că ne-a învrednicit cu membri ai Sfântului Sinod al Bărbănte, să ne adunăm în biserică din București și să săvârșim cu dreptmăritoarei biserici de Bărbănte, întru tot Sfântului și săvârșitor Sfîntirea Sfântului Marelii Ierotei în Duhul Sfânt a creștinilor românești, din păzitul de Dumnezeu»

Această sfințire a Sfântului Sinodului s-a făcut pentru a șasea oară în sfînta biserică ortodoxă română, în anul mântuirii noastre, luna Aprilie în ziua a cincea, Joi a patimilor Domnului nostru Iisus Hristos, în sfînta și reștinată curtea împăratăriei noastre românești, în zilele domniei M. S. Regelui nostru, Sălașului nostru, și președintelui nostru, patriarh al bisericii ortodoxe române, Miron, fiind prim-ministru și ministrii d-l G. Tătărăscu, iar președintele Cultelor d-l Dr. C. Angelescu.

1. S'a pregătit în biserică cu sfînta și reștinată curtea împăratăriei noastre românești, în zilele domniei M. S. Regelui nostru, Sălașului nostru, și președintelui nostru, patriarh al bisericii ortodoxe române, Miron, fiind prim-ministru și ministrii d-l G. Tătărăscu, iar președintele Cultelor d-l Dr. C. Angelescu.

ă în duminici și sărbători,
liturgice în cor de elevi,
tuni Crezul, Tatăl nostru,

rele de religie pentru cele-
ce pe elevi la biserica din
amnezeesc în duminici și

etul în fiecare an să pro-
comuna sa, așa că în mod
lele din comună, propu-
ală.

mpărți între dâșii munca
sa că fiecare preot, ori are
că în comună sunt mai
tul religios. Aranjamentul
exțiunea școlară localnică,
ordinele autorității biseri-

fic diaconi, fie preoți aju-
obligăți a preda învăță-

chirotoniți, nefiind socotiți
rice. nu vor fi obligați la
rios. In cazuri speciale și
date lua dispozițiunile ne-
spunzătoare, spre a pune
absolenți de școli teologice,
ligios.

dale. al bisericelor particu-
ca și cel al parohiilor.
ut la aprecierea chiriarhu-
logică, de impedimentele ca-

preoții ajutători, diaconii și
stui pentru predarea învă-
le din comuna sau orașele
it este în drept de a stabili

*obligativitatea consilierilor referenți și a protoiereilor, în
cea ce privește predarea învățământului religios în nu-
măr diferit de ore.*

*Profesorii secundari și universitari, preoți cu enorie
sau la biserici fără enorie, sunt obligați a preda învă-
țământul religios în școalele primare.*

La orele 13 I. P. S. Președinte Mitropolitul Nicolae
al Ardealului, ridicând ședința, anunță pe cea viitoare
pentru luni 20 Februarie 1933, orele 10 dimineața.

PREȘEDINTE PATRIARH,

MIRON

Secretar,

† ILARION BĂCĂOANUL

DOCUMENTUL SFINȚIREI SFÂNTULUI ȘI MARELUI MIR
SFÂNTUL SINOD AL SFINTEI BISERICI ORTODOXE ROMÂNE.

«Dumnezeu cel în Treime închinat fie lăudat în veci
amin, pentru că ne-a învredicit pe noi smeriții Săi arhieriei,
membri ai Sfântului Sinod al sfintei biserici ortodoxe ro-
mâne, să ne adunăm în biserica cu hramul „Sf. Ecaterina”¹,
din București și să săvârșim duple toată rânduiala sfintei
și dreptmăritoarei biserici de Răsărit, cu chemarea harului
întru tot Sfântului și săvârșitorului Duh, la Sfânta Liturghie,
Sfințirea Sfântului Marelui Mir, pentru întărirea și sfin-
țirea în Duhul Sfânt a creștinilor și a sfintelor locașuri dum-
nezești, din păzitul de Dumnezeu regat al României.

Această sfințire a Sfântului Marelui Mir, s'a săvârșit
pentru a șasea oară în sfânta noastră biserică ortodoxă
română, în anul mântuirii una mie nouă sute treizeci și
patru, luna Aprilie în ziua a cincea, în sfânta și marea
Joi a patimilor Domnului nostru Iisus Hristos, în zilele glo-
rioasei domnii a M. S. Regelui Carol al II-lea și ale celui
dintâi patriarh al bisericii ortodoxe române I. P. S. D. D.
Miron, fiind prim-ministru și președinte al Consiliului de
miniștrii d-l G. Tătărașcu, iar ministru al Instrucțiunii și
Cultelor d-l Dr. C. Angelescu.

1. S'a pregătit în biserica cu hramul „Sf. Ecaterina” și s'a sfințit în para-
clisul Sf. Patriarhii cu hramul „Sf. Marele Mucenic Gheorghie”.

S'a alcătuit acest act și s'a scris în această condică sfântă și s'a semnat de către toți ierarhii români ortodocși, membri ai Sfântului Sinod, cari au luat parte la sfințirea Sfântului și Marelui Mir, precum și de M. S. Regele Carol al II și de Măria Sa Marele Voevod de Alba-Iulia Mihai care au fost de față».

Carol R.
Mihai.

Miron Patriarh.
† Vartolomeu.

† Cosma al Dunării de Jos.

† Gherontie al Constanței.
† Platon Ploșteanu.
† Tit.

Copie după adresa trimisă tuturor șefilor partidelor politice.

Găsindu-ne în preajma unei noi legi pentru conversiunea datoriilor, simțim o imperioasă datorie de a interveni către d-voastră — conducătorul unui partid politic — spre a vă atrage binevoitoarea atențiune asupra unei foarte importante chestiuni în legătură cu această lege.

Este vorba despre depunerile pe care le au la diferite bănci episcopii, parohiile și în genere toate părțile constitutive ale bisericii.

Noua lege de organizare bisericească, îndrumând biserica spre administrare autonomă, a făcut-o — precum era și firesc — ca să-și adune și să depue la bănci cu străduinți grele, unele sume de bani, din a căror dobânzi să-și prindă nevoile cele mai urgente și cu care mai târziu, când aceste sume ar crește suficient, să-și poată acoperi toate cheltuelile, să întreprindă opere culturale și de binefacere și mai ales să ușureze statul — apăsător și el de atâtea greutăți — măcar în parte de cheltuelile pe care, în temeiul obligațiunilor sale rezultate din secularizare, trebuie să le facă cu biserica.

Din nenorocire, facem de câțiva ani în această privință o foarte dureroasă experiență. Depunerile noastre la bănci au fost blocate și nu pot fi ridicate decât extrem de greu sau chiar de loc.

Astfel arhiepiscopia București, căreia Noi am reușit să-i adunăm cu sfortări extrem de mari, fonduri de câteva milioane, se găsește cu totul paralizată în acțiunea ei morală, culturală și filantropică, din pricina că depunerile ce avem la banca „Albina“ nu mai pot fi retrase. Am voit în timpul din urmă să investim aceste fonduri, cumpărând sau construind imobile producătoare de venit, dar ne-am lovit de aceiași pie-

decă, imposibilitatea ridicării la banca „Albina“ și alte bănci. Cel mai tipic exemplar este public de pe lângă patriarhia

O comisiune de trei spre ruina Noastră, Biblia, spre a nou, clar și exact, carte de ca mai mare. Lucrarea stă în milioane lei afectată acestui ficii, nu poate fi ridicată del pusă spre fructificare, și ca motivul conversiunii, nu numai restituie nici sumele depuse în de grea, care trebuie studiată opera moralizatoare a bisericii puțin simțitor diminuată, fii sele care o pot face să activeze. Iar materialele au secătuit și neatrănate de voința ei.

O altă chestiune foarte importantă acordată de instituțiile bisericești, în scop de a le ajuta să poată rezista persecuțiilor în scop de maghiarizare.

Astfel de împrumuturi ca eparhiile din Ardeal din fondurile de fructificare și care acum, sub îndrumarea datoriilor, nu mai pot fi încălțate, aduce acestor instituțiuni și datoriilor special din această lege să e

Deasemenea există în Banca Albina și ajutor a clerului ortodox, ca să se poată aplica și după normele Casei

Această Casă nu e numai un ajutor reciproc, care primește împrumuturi cu dobândă mică.

Ar fi extrem de dureros și atât de folositoare clerului a sub regimul conversiunii. De la anul 1929 și a fost excepționată de lege în vigoare.

Este însă necesar ca vitorul să se bazeze în această privință pe metodele și corpurile didactice.

Această situație a depunerilor este în general la toate eparhiile, fie la Sf. Sinod, fie la Comitetul deci să se studieze chestiunea și să se facă depunerile făcute de

scris în această condică
 leratului români ortodocși,
 au luat parte la sfințirea
 și de M. S. Regele Carol
 și de Alba-Iulia Mihai care

- + Gherontie al Constanței.
- + Platon Ploșteanu.
- + Tit.

r seilor partidelor politice.

zi legi pentru conversiunea
 zorie de a interveni către
 rud politic — spre a vă a-
 pra unei foarte importante
 ge.

e care le au la diferite bănci
 oate părțile constitutive ale

cească, îndrumând biserica
 t-o — precum era și firesc—
 ti cu străduinți grele, unele
 să-si prindă nevoile cele mai
 l aceste sume ar crește sufi-
 tuelile, să întreprindă opere
 ales să ușureze statul — a-
 răcar în parte de cheltuelile
 sale rezultate din seculari-

va ani în această privință o
 ziele noastre la bănci au fost
 t extrem de greu sau chiar

i, căreia Noi am reușit să-i
 tari, fonduri de câteva mi-
 tă în acțiunea ei morală, cul-
 a că depunerile ce avem la
 rase. Am voit în timpul din
 cumpărând sau construind i-
 : ne-am lovit de același pie-

decă, imposibilitatea ridicării banilor depuși spre fructificare
 la banca „Albina“ și alte bănci.

Cel mai tipic exemplar îl constituie în cazul Institutului bi-
 blic de pe lângă patriarhia română.

O comisiune de trei specialiști învățați a tradus la stă-
 ruința Noastră, Biblia, spre a se da astfel poporului într'un text
 nou, clar și exact, carte de care el are, mai ales acum, nevoia cea
 mai mare. Lucrarea stă în manuscris din cauză că suma de 5
 milioane lei afectată acestui scop și adunată cu enorme sacri-
 ficii, nu poate fi ridicată dela banca „Albina“, unde a fost de-
 pusă spre fructificare, și care, precum fac toate băncile, din
 motivul conversiunii, nu numai că nu plătește dobânzi, dar nu
 restituie nici sumele depuse inițial. Este aici o problemă extrem
 de grea, care trebuie studiată și rezolvată. Cultura și în genere
 opera moralizatoare a bisericii este dacă nu în primejdie, cel
 puțin simțitor diminuată, fiindcă pârgia ei de realizare, sur-
 sele care o pot face să activeze între oameni și în genere mij-
 loacele materiale au secătuit sau tind să secătuiască din mo-
 tive neatârnatate de voința ei.

O altă chestiune foarte importantă este aceea a împrumu-
 turilor acordate de instituțiunile bisericesti altor instituțiuni
 bisericesti, în scop de a le ajuta să-și clădească localuri sau să
 poată rezista persecuțiunilor venite din partea statului ungar
 în scop de maghiarizare.

Astfel de împrumuturi cu scop național au făcut mai ales
 eparhiile din Ardeal din fondurile proprii, adunate cu mari sa-
 crificii și care acum, sub imperiul legii pentru conversiunea
 datoriiilor, nu mai pot fi încasate. Este o grea lovitură care se
 aduce acestor instituțiuni și de aceea este necesar ca un articol
 special din această lege să excepționeze asemenea cazuri.

Deasemenea există în București o Casă de economie, credit
 și ajutor a clerului ortodox, care funcționează pe baza unei legi
 speciale și după normele Casei corpului didactic.

Această Casă nu e propriu zis o bancă, ci o asociație de a-
 jutor reciproc, care primește cotizații și dă membrilor împru-
 muturi cu dobândă mică.

Ar fi extrem de dureros dacă această instituțiune tânără
 și atât de folositoare clerului ar fi lovită în interesele ei, intrând
 sub regimul conversiunii. Dealtfel ea nu funcționează decât din
 1929 și a fost excepționată de legea pentru conversiune acum
 în vigoare.

Este însă necesar ca viitoarea lege să aibă dispozițiuni pre-
 cise în această privință întocmai ca instituțiunea similară a
 corpului didactic.

Această situație a depunerilor nu e numai la patriarhie,
 ci în general la toate eparhiile, de unde ne vin mereu plân-
 geri, fie la Sf. Sinod, fie la Consiliul central bisericesc. Ar fi ca-
 zul deci să se studieze chestiunea sub aspectul moral și social pe
 care îl au depunerile făcute de biserică, creindu-se în noua lege

pentru conversiunea datoriilor — care sperăm că va fi cea definitivă — dispozițiuni care să atragă aceste depuneri și în orice caz dispozițiuni cari să dea băncilor posibilitatea și obligământul de a le restitui, atunci când sunt cerute spre a fi întrebuințate potrivit înaltelor scopuri pentru care au fost adunate.

Această intervențiune o facem întemeindu-ne pe convingerea fermă ce o avem că d-voastră — și partidul pe care-l conduceți — vedeți lucrurile la fel și că prețuiți după adevărata lor valoare, scopurile superioare de ordine și progres pe care le urmărește biserica în societatea noastră.

În consecință ne îngăduim a vă ruga să binevoiți a dispune ca, cu prilejul redactării noului proiect de lege pentru conversiunea datoriilor, să se prevadă dispozițiuni din care să rezulte că:

1. Depozitele instituțiilor bisericești puse spre furctificare sunt asigurate și pot fi ridicate fără piedecă.

2. Imprumuturile acordate de instituțiile bisericești altor instituțiuni bisericești sau persoane să fie excepționate de legea pentru conversiunea datoriilor.

3. Casa de economie și ajutor a clerului ortodox din București să aibă același tratament ca și Casa corpului didactic, adică împrumuturile acordate de ea să nu intre în legea pentru conversiunea datoriilor.

Cu patriarhicești binecuvântări.

Președinte Patriarh

MIRON

IV. RECENZII

Papamihalopoulos N. (

Συνά. Ἐκδόσεις: προ

πισκόπου Συνά Πορ

γορίου Παπαμυχλή, κ

πιστημίφ, (Teodor M

Goșev Iv., protoiereu, A

ковно-археологическ

рията на антиквист

Paraschiu Angelescu

Sotiriu G. A., Τό

λική Ἐκκλησία. Συμ

καταγωγῶν τῶν ἱερ

(Gh. I. Moisescu, .

V. NOTIȚE BIBLIOGRAF

Opere cu caracter gene

blică, p. 252—253: 7

259; Teologie practica

rică, p. 264—272: Is

VI. PARTEA OFICIALĂ

Desbaterile Sf. Sinoa

Documentul sfințirei

Copie după adresa

delor politice.

Manuscrisele, cărțile și p
pe adresa: ARHIEREUL TIT
29, București VI, cu menț
Română".

ΑΒΟ

În țară:

Pe an 150

Un număr 35

Abonamentele, precum și
mite pe adresa: CONSILIUL
10, București I, cu menț
Română".

care sperăm că va fi cea de-
 agă aceste depuneri și în ori
 cilor posibilitatea și obligă-
 l sunt cerute spre a fi între-
 pentru care au fost adunate.
 intemeindu-ne pe convinge-
 — și partidul pe care-l con-
 a prețuți după adevărata lor
 line și progres pe care le ur-
 stră.

ă ruga să binevoiați a dispune
 proiect de lege pentru con-
 &spozițiuni din care să re-

sericești puse spre furctifi-
 ate fără piedecă.

stituțiunile bisericesti altor
 e să fie excepționate de legea.

r a clerului ortodox din Bu-
 ra și Casa corpului didactic,
 a să nu intre în legea pentru

ri.

	Pagina
IV. RECENZII	229—249
Papamihalopoulos N. Constantin, 'Η Μονή τοῦ Ὁρους Σινᾶ. Ἐκδίδεται προνοία τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ Πορφύριου Γ', ὑπὸ τὴν ἐπιστολίαν Γρηγορίου Παπαμχαήλ, καθηγητοῦ ἐν τῷ ἔθνικῷ Πανεπιστημίῳ, (<i>Teodor M. Popescu</i>)	229—240
Goşev Iv., protoiereu, Αντιμινсътъ литургическо и църковно-археолоγическо изследване, приносъ къмъ историята на антиминсѣтъ въ православната црква (<i>Pr. Paraschiv Angelescu</i>)	240—246
Sotiriu G. A., Τὸ ὄράριον τοῦ διακόνου ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ. Συμβολή εἰς τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν καὶ καταγωγὴν τῶν ἱερώων ἀμφίων τοῦ ὀρθοδόξου κλήρου. (<i>Gh. I. Moisescu</i>).	246—249
V. NOTIŢE BIBLIOGRAFICE	250—272
Opere cu caracter general, p. 250—252; Teologie biblică, p. 252—253; Teologie sistematică, p. 253—259; Teologie practică, p. 259—264; Teologie istorică, p. 264—272; Istoria religiunilor, p. 272.	
VI. PARTEA OFICIALĂ	273—288
<i>Desbaterile Sf. Sinod sesiunea 1933</i>	273—285
<i>Documentul sfințirei sfântului și marelui Mir.</i>	285—286
<i>Copie după adresa trimisă tuturor șefilor partidelor politice.</i>	286—288

Manuscrisele, cărțile și periodicele pentru recenzii se vor trimite pe adresa: ARHIEREUL TIT SIMEDREA, palatul Sf. Sinod, Str. Antim 29, București VI, cu mențiunea „pentru Revista *Biserica Ortodoxă Română*“.

ABONAMENTUL

PREȚUL

In țară :	In streinătate :
Pe an 160 lei	Pe an 300 lei
Un număr 35 lei	Un număr 50 lei

Abonamentele, precum și tot ce privește administrația se vor trimite pe adresa: CONSILIUL CENTRAL BISERICESC, Str. Matei Millo, 10, București I, cu mențiunea „pentru Revista *Biserica Ortodoxă Română*“.

TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI
BUCUREȘTI

1934

PTM
35
111

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

REVISTA SF. SINOD

NUMĂR FESTIV

GRIGORIE DASCĂLUL

MITROPOLITUL UNGROVLAHIEI

† 1834—1934

Anul LII.
1934.

BUCUREȘTI

Mai-Iunie.
Nr. 5—6.

G. M. Simedrea

COMITETUL DE DIRECȚIE

- I. P. S. Patriarh MIRON, președinte de onoare.
P. S. Episcop LUCIAN al Romanului, director.
P. S. Arhiepiscopul TIT SIMEDREA, secretar de redacție.
P. C. Arhim. IULIU SCRIBAN, profesor la Universitatea din Iași.
P. C. Pr. NICOLAE M. POPESCU, profesor la Universitatea din București.
P. C. Pr. GRIGORE PIȘCULESCU, profesor la Universitatea din Iași.

CUPRINSUL

	<u>Pagina</u>
I. ARTICOLE	289—456
Pr. Nicolae M. Popescu, <i>Viața și faptele părintelui Grigorie Dascălul, mitropolitul Țării Românești</i>	289—305
Pr. Paraschiv Angelescu, <i>Noul Testament bulgar de la 1828.</i>	306—325
Prof. Const. N. Tomescu, <i>Puține cuvinte pentru strădania cărturărească a mitropolitului Grigorie Dascălul al Ungrovlahiei</i>	326—340
Pr. George I. Negulescu, <i>Condica hirotoniilor de la 1823-1834</i>	341—419
D. Balaur, <i>Câteva știri despre tipografia de la Căldărușani din vremea mitropolitului Grigorie Dascălul.</i>	420—421
Gh. I. Moiescu, <i>Mănăstirile închinat din Țara Românească în vremea păstoriei mitropolitului Grigorie Dascălul 1823-1834.</i>	422—456

Manuscrisele, cărțile și periodicele pentru recenzii se vor trimite pe adresa: ARHIEREUL TIT SIMEDREA, palatul Sf. Sinod, Str. Antim 29, București VI, cu mențiunea „pentru Revista *Biserica Ortodoxă Română*“.

ABONAMENTUL

PREȚUL

In țară:	In străinătate:
Pe an 160 lei	Pe an 300 lei
Un număr 35 lei	Un număr 50 lei

Abonamentele, precum și tot ce privește administrația se vor trimite pe adresa: CONSILIUL CENTRAL BISERICESC, Str. Matei Millo, 10, București I, cu mențiunea „pentru Revista *Biserica Ortodoxă Română*“.

VIAȚA ȘI FAPTELE
DASCĂLUL, MITROPOLITUL
(1765 — †)

— SCRISĂ PE 12

Duhul Domnului a înmulțit în sufletul nostru românesc: felul lui a fost bun părinte duhovnicesc au suferit pentru turma lor răsit-o în necazuri. Unii s-au nevoit să născă pentru poporul. Unii au fost rătăciți smerenie. Unii au strălucit prin cărmuirea lor.

Dar Grigorie Dascălul (1823—1834), a dobândit știința lui de care nimeni după aceea. Smerenii de altă credință. Blandele învârtite. Schimba neputerea lui de lucru. Ne seamă iubirea lui de turme folositoare sufletelor l-a stăpânit în urmă. Milostenia lui s-au găsit din agonisita lui

Pentru aceea în anul 1834 se împlinesc o sută de ani. să-i scriem pe ștafetele ca să fie pilda pentru mitropoliți au purtat numele deosebi prin număratoarele minți să-l numim așa cum a spus Grigorie Dascălul învârtitor — a fost și es

PLAN DE DIRECȚIE

- mînte de onoare.
- anului, director.
- secretar de redacție.
- profesor la Universitatea din Iași.
- profesor la Universitatea din București.
- profesor la Universitatea din Iași.

**VIAȚA ȘI FAPTELE PĂRINTELUI GRIGORIE
DASCĂLUL, MITROPOLITUL ȚĂRII ROMÂNEȘTI,
(1765 — † 22 Iunie 1834).**

— SCRISĂ PE ÎNȚELEȘUL TUTUROR —

CONTINUTUL

	<u>Pagina</u>
.....	289—456
<i>Viața și faptele părintelui mitropolitul Țării Românești</i>	289—305
<i>Noul Testament bulgar</i>	306—325
<i>Puține cuvînte pentru a mitropolitului Grigorie</i>	326—340
<i>Condica hirotoniilor de</i>	341—419
<i>despre tipografia de la mitropolitului Grigorie</i>	420—421
<i>Articole închinare din Țara păstoriei mitropolitului 1834.</i>	422—456

..... dicidele pentru recenzii se vor trimite
..... REDREA, palatul Sf. Sinod, Str. Antim
..... pentru Revista *Biserica Ortodoxă*

COMENTARIUL

PREȚUL

In streinătate :

- Pe an 300 lei
- Un număr 50 lei

..... ce privește administrația se vor trimite
..... TRAL BISERICESC, Str. Matei Millo,
..... pentru Revista *Biserica Ortodoxă*

Duhul Domnului a împărțit păstorilor sufletești ai neamului nostru românesc felurite daruri duhovnicești. Unii au fost buni părinți duhovnici, îndreptând pe cei greșiți. Alții au suferit pentru turma lor greutatea vremilor și nu au părăsit-o în necazuri. Unii s'au străduit să ridice case Domnului; alții s'au nevoit să dea cuvântul Domnului pe graiul poporului. Unii au fost tari în credință, alții au fost pildă de smerenie. Unii au strălucit prin știința lor, alții au pilduit prin cârmuirea lor.

Dar Grigorie Dascălul, mitropolitul Țării Românești (1823—1834), a dobândit bogăție de daruri duhovnicești. Căci știința lui de carte nimeni altul n'a avut-o nici înainte, nici după aceea. Smerenia și înfrânarea lui uimeau și pe cei de altă credință. Blândețele lui inmuiau și inimile cele mai învățate. Schimba noaptea în zi și neputința în sănătate puterea lui de lucru. Necazurile și surghiunul nu le lua în seamă iubirea lui de turmă și de țară. Dragostea lui de carte folositoare sufletelor l-a stăpânit din tinerețe până la suflarea din urmă. Milostenia lui era atât de largă că la moarte nu s'au găsit din agonisita lui decât cărți pe care le da în dar.

Pentru aceea îndemnatu-ne-am acum, când la 22 Iunie 1934 se împlinesc o sută de ani dela trecerea lui din această lume, să-i scriem pe scurt și pe înțelesul tuturor viața și faptele ca să fie pildă pentru toți. Iar pentru că mulți mitropoliți au purtat numele Grigorie și nu-i cuviincios a-i deosebi prin numărătoare, ne-am îngăduit spre ținere de mînte să-l numim așa cum l-au numit cei din vremea lui, adică Grigorie Dascălul. Căci cu adevărat dascăl — adică învățător — a fost și este al neamului nostru.

CUM A INVĂȚAT CARTE PĂRINTELE GRIGORIE DASCĂLUL.

Fericitul părinte Grigorie Dascălul, mitropolitul Țării Românești, s'a născut în orașul București, când era cursul anilor dela Hristos 1765; și a primit din sfântul botez numele Gheorghe. Părinții lui erau Români și de bun neam; dar care le-a fost numele și ce îndeletnicire aveau, nu știm. Că Grigorie, în smerenia lui adâncă, n'a lăsat însemnare despre aceasta, ca să nu se laude cu cele lumești și trecătoare. Și nici alții din vremea aceea n'au aflat dela dânsul cuvânt despre neamul său. Înțelegem numai că părinții lui Grigorie au fost oameni evlavioși, că l-au crescut bine și că de copil l-au dat să învețe carte, cu gândul să ajungă învățat și să intre în dregătorii lumești. Dar, cum mai departe se va arăta, altfel rânduise Dumnezeu.

Era pe vremea aceea în București o școală vestită, așezată în mănăstirea Sfântului Sava, ale cărei clădiri se aflau pe locul unde astăzi este tot o școală, anume Universitatea. Domnul Alexandru Ipsilante (1774—1782) rânduise din nou această școală, cu clădiri noi și mari, cu profesori buni și mulți, nouă la număr, cu 75 de școlari bursieri, cu bibliotecă și cu tot ce trebuie unei școli, unde să se învețe toată știința ca să nu mai caute școlarii izvor de carte în alte părți.

Școala aceasta ținea 12 ani și astfel era împărțită. Copiii erau primiți la vârsta de șapte ani. Trei ani învățau gramatica, adică învățau limba elinească și spre sfârșit înțepeau și limba latinească. După aceea, alți trei ani învățau literatura elină și latină pe temeiul scriitorilor celor mai vestiți ai acestor limbi. După isprăvitul și acestor trei ani, alți trei ani se îndeletniceau dimineța cu poetica, retorica și etica lui Aristotel, iar după amiază învățau limbile italiană și franceză. Stăpânind deci școlarii limba elinească, științele ajutoare și alte limbi, treceau acum la învățământul cel înalt, care și acesta ținea iarăși trei ani. Aci învățau aritmetică, geometrie, istorie, geografie, filosofie și astronomie. În timpul celor trei ani de învățământ înalt, cine își alegea viața bisericească, trebuia să asculte și teologia la un profesor așezat în sfânta mitropolie, deosebit pentru evlavie și dreapta lui credință. Așa că dacă cineva ar asemena cursul învățării de atunci cu cel de astăzi, ar vedea că cei trei ani dela început ar însemna învățământul primar, cei șase ani

Viața și faptele Părintelui Grigorie

ar fi tot una cu învățământul secundar, urmând să se potrivească cu învățământul superior.

Și am amintit toate acestea pentru că ai nostru, trecând din brațele părinților, acesteia dela Sfântul Sava, și cu înflăcărată râvnă și cu căruțelul cursul acestor învățături. Și apoi se nească și în celelalte științe, pe care i-a cunoscut că acest părinte „cu zilele” pentru adâncirea și însetat de carte cum era profesorul cel dela sfânta mănăstire, dogme ale credinței noastre.

CUM A INTRAT ÎN LA CE ASCULTĂ

Iar pronia cea dumnezeiească înțelepciune spre folosul țării și spre viața cea bisericească, să dobândească sprijin și sursă de înflăcărată muncă, părintele Paisie dela mănăstirea Sfântului Sava, adânciți în cunoștința limbii elinești la școala cea vestită din București pe Gherontie și pe Dorotei, pe cărorămintele că îmbunătățirea și strălucitul student Grigorie, cea înflorită a învățării și a vieții, izvorul cel nesecat al vieții și al pătenie adâncă s'a înălțat până la moarte. Putea că Grigorie cel mai laudat student al Sfântului Sava, meritul călugăr al Neamului nostru pentru împreună petrecere și simbol al unității noastre.

Iar când Gheorghe Dascălul, preocupat din partea dregătorilor, căutând să stăpânească dregătorii pe acest părinte, nu se lăsa biruit de ei.

PĂRINTELE GRIGORIE DASCĂLUL.

Grigorie Dascălu, mitropolitul Țării
orașul București, când era cursul
și a primit din sfântul botez nu-
lui erau Români și de bun neam;
e și ce indeletnicire aveau, nu știm.
a lui adâncă, n'a lăsat însemnare
u se laude cu cele lumești și tre-
reimea aceea n'au aflat dela dânsul
au. Înțelegem numai că părinții lui
evlavioși, că l-au crescut bine și
învețe carte, cu gândul să ajungă
gătorii lumești. Dar, cum mai de-
rânduise Dumnezeu.

în București o școală vestită, așe-
lui Sava, ale cărei clădiri se aflau
tot o școală, anume Universitatea.
te (1774—1782) rânduise din nou
noi și mari, cu profesori buni și
75 de școlari bursieri, cu bibliotecă
școale, unde să se învețe toată
școlarii izvor de carte în alte părți.
12 ani și astfel era împărțită.
sta de șapte ani. Trei ani învățau
limba elinească și spre sfârșit în-
a. După aceea, alți trei ani învățau
pe temeiul scriitorilor celor mai
ă isprăvitul și acestor trei ani, alți
limineța cu poetica, retorica și
ă amiază învățau limbile italiană
și școlarii limba elinească, științele
ceau acum la învățământul cel
larăși trei ani. Aci învățau arit-
cografie, filosofie și astronomie. În
tământ înalt, cine își alegea viața
cule și teologia la un profesor
decsebit pentru evlavie și dreapta
cineva ar asemena cursul învă-
astăzi, ar vedea că cei trei ani
vățământul primar, cei șase ani

ar fi tot una cu învățământul secundar, iar cei trei ani din urmă s'ar potrivi cu învățământul nostru universitar.

Și am amintit toate acestea ca să spunem că Gheorghe al nostru, trecând din brațele părintești în cele ale școalei acesteia dela Sfântul Sava, „s'a așternut cu nesățioasă osârdie și cu înflăcărată râvnă pre învățatură“, și a străbătut tot cursul acestor învățături, desăvârșindu-se în învățatura elinească și în celelalte științe învățate în școală. Spune cineva care l-a cunoscut că acest student Gheorghe „înjuga nopțile cu zilele“ pentru adâncirea învățaturii. Și mai adaogă cum că, însetat de carte cum era, s'a adăpat și din izvorul teologiei la profesorul cel dela sfânta mitropolie, a învățat adică și sfintele dogme ale credinței noastre creștine.

CUM A INTRAT IN VIAȚA CĂLUGĂREASCĂ ȘI
LA CE ASCULTĂRI S'A SUPUS.

Iar pronia cea dumnezeiască, rânduind toate cu nespuse înțelepciune spre folosul nostru, a lucrat așa ca înclinarea spre viața cea bisericească a studentului nostru Gheorghe să dobândească sprijin spre întărirea ei. Că dorind părintele stareț Paisie dela mănăstirea Neamțului să aibă ucenici adânciți în cunoștința limbii elinești, a trimis pentru aceasta la școala cea vestită din București pe doi călugări îmbunătățiți, pe Gherontie și pe Doroteiu. Și așa a întocmit Dumnezeu lucrurile că îmbunătățitul călugăr Gherontie a făcut cunoștință cu strălucitul student Gheorghe. Acesta îl mâna la pășunea cea înflorită a învățaturii elinești, iar acela îl adăpa la izvorul cel nesecat al vieții călugărești. Și cunoștința lor în prietenie adâncă s'a întărit și amândoi nedespărțiți au fost până la moarte. Putea cineva să vadă o minune ca aceasta: pe cel mai laudat student al Bucureștilor lângă cel mai smerit călugăr al Neamțului. Un Muntean și un Moldovean uniți pentru împreună petrecere cărturărească și călugărească, ca un simbol al unirii de mai târziu dintre Muntenia și Moldova.

Iar când Gheorghe isprăvi învățăturile cu laude neprecupețite din partea dascălilor săi, vrură părinții, dorită rudenile, căutară stăpânitorii cei mari ai țării să-l tragă spre cregătorii pe acest prea pricopsit întru învățatură tânăr. Iar el nu se lăsă biruit de măririle cele lumești, ci în tovarășia

prietenului său Gherontie părăsi școala Sfântului Sava și își îndreptă pașii spre viața Sfântului Sava, alergând la mănăstirea Neamțului din Moldova. Și acestea s'au întâmplat cam pe la anii 1790.

Aici în mănăstirea Neamțului se începuse de câțiva ani o viață nouă călugărească. Că fericitul părinte Paisie, după ce desăvârșise în Sfântul Munte, venise în Moldova cu ucenicii săi și vâlvă mare ridicase cu orânduile lui călugărești. Așezase adică viața călugărească pe tipicul cel vechiu, cu ascultare pornită din dragostea către Hristos. Călugărul nimic nu are al său, ca să aibă de toate prin purtarea de grijă a lui Hristos. Călugărul și-a tăiat voia sa, ca să aibă toată puterea împotriva ispitelor prin Hristos care birue puterea vrăjmașului. Viețuirea călugărului trebuie să fie curată, ca să plinească cuvântul lui Hristos și ca să fie pildă altora. Călugărul slujește fraților, după pilda lui Hristos, care a venit ca să slujească tuturor. Și așa, pe acest temeiu întocmindu-se viața în mănăstirea Neamțului, o simțire și un cuget era la toți frații trăitori acolo. Iar părintele Paisie cu puterea dată lui de Dumnezeu încălzea pre toți cu fapta și cu cuvântul, dând fiecăruia ascultarea ce i se potrivea, întărind pre cel slab și mângâind pre cel puternic.

Iar când Gherontie i-a adus de la București nu numai adâncă cunoaștere a limbii elinești ci și pe tânărul Gheorghe, părintele Paisie a priceput ce odor i-a venit și ucenic al său l-a făcut. Și Gheorghe al nostru s'a arătat și întru ucenicia călugărească tot atât de fierbinte, cum se dovedise la adâncirea învățaturii celei din afară. Că „cine poate să povestească ostenelele și nevoințele sale pustnicești, posturile și rugăciunile, răbdarea și supunerea, blândețele și smerenia“ sa. Cu bucurie duhovnicească îl sfătuia părintele Paisie și cu încredere l-a tuns întru călugărie, schimbându-i numele din Gheorghe în Grigorie, după pravila călugărilor. Și când a fost venit un arhieru la mănăstire, cu părinteasca alegere a lui Paisie, fu Grigorie hirotonit ierodiacon.

Iar „stareț și părinte duhovnicesc“ și-a ales ierodiaconul Grigorie pe monahul Gherontie, prietenul său cel dobândit încă dela București, și cu el împreună într'o ascultare au fost. Că, priceput fiind ierodiaconul Grigorie în limba elinească, a primit ascultarea să tâlmăcească pe limba noastră românească cărți folositoare de suflet. Și întru această ascultare petrecea în mănă-

stirea Neamțului împreună cu tâlmăceala unui îndreptat ca și un singur vorbitor.

Și s'a răspândit peste țară vestea despre această mănăstire a cărilor bisericăși frumoasă. De aceea, când n'a cerut la mănăstirea Neamțului după elinești au venit cari au și tipărit la Grigorie l-a oprit mitropolitul a bibliotecii celei mari a Grigorie la această slujbă și cineva care a fost știind așa „că nu stinge mâna lui Grigorie, nici nu a țara ei“.

Când mitropolitul Ve a cărți teologice pentru Gherontie și pe Grigorie a cărți. Când învășatul episcopilor carturărești și cu încredere pentru cărțile de țară și la Grigorie s'a încredințat de care și astăzi

CĂLĂTORIA LA SFÂNTUL Munte MĂNĂSTIREA

În anul când Rușii Gherontie și Grigorie se încredințau ca să se închină și să se întâlnească cu părintele Paisie. Și așa, mai târziu, venise răspunsul la dragă și călătorul mitropolitului departe de țara noastră, anume la Constantinopol și la Ierusalim și la sfârșit la Ierusalim și la Ierusalim. Celălalt, care nu așezat în mănăstire

ie părăsi școala Sfântului Sava și își
Sfântului Sava, alergând la mâr
Moldova. Și acestea s'au întâmpat

Neamțului se începuse de câțiva ani
a. Ca fericitul părinte Paisie, după ce
Munte, venise în Moldova cu
re ridicase cu orânduile lui călu-
a călugărească pre tipicul cel vechiu,
dragostea către Hristos. Călugărul
să aibă de toate prin purtarea de
gărul și-a tăiat voia sa, ca să aibă
ispitelor prin Hristos care birue
uirea călugărului trebuie să fie curată.
lui Hristos și ca să fie pildă altora.
r, după pilda lui Hristos, care a
uror. Și așa, pe acest temei în-
năstirea Neamțului, o simțire și un
itori acolo. Iar părintele Paisie cu
nezeu încălzea pre toți cu fapta
cărui ascultarea ce i se potrivea,
nângând pre cel puternic.

i-a adus de la București nu numai
dii elinești ci și pe tânărul Gheor-
riceput ce odor i-a venit și ucenic
rghe al nostru s'a arătat și întru
atât de fierbinte, cum se dovedise
lei din afară. Că „cine poate să
nevoințele sale pustnicești, po-
darea și supunerea, blândețele și
e duhovnicească îl sfătuia părintele
uns întru călugărie, schimbându-i
Grigorie, după pravila călugărilor.
ieru la mănăstire, cu părinteasca
grigorie hirotonit ierodiacon.

uhovnicesc” și-a ales ierodiaconul
ntie, prietenul său cel dobândit încă
preună într-o ascultare au fost. Că,
grigorie în limba elinească, a primit
ce limba noastră românească cărți
această ascultare petrecea în mâr

năstirea Neamțului împreună cu starețul său Gherontie, că
ce tălmăcea unul îndrepta celălalt, și tălmăcirile lor se fă-
ceau ca un singur lucru.

Și s'a răspândit peste tot cuprinsul pământului româ-
nesc vestea despre acești doi călugări pricepuți întru tăl-
măcirea cărților bisericești și înbunătățiți întru viața călugă-
rească. De aceea, când mitropolitul Dositei dela București
a cerut la mănăstirea Neamțului să-i trimită doi monahi tăl-
măcitori după elinie, au fost trimiși Gherontie și cu Gri-
gorie, cari au și tipărit la București din cărțile lor. Iar pe
Grigorie l-a oprit mitropolitul Dositei să fie purtător de grijă
al bibliotecii celei mari din mitropolie. Cât era de nevoitor
Grigorie la această slujbă a tălmăcirii și a bibliotecii, ne
spune cineva care a fost împreună lucrător cu el atunci,
scriind așa „că nu stingea fără numai lumina zilei lumina-
rea lui Grigorie, nici nu apuca înainte începutul nopții aprin-
derea ei”.

Când mitropolitul Veniamin al Moldovei a simțit nevoia
de cărți teologice pentru seminarul său dela Socola, tot pe
Gherontie și pe Grigorie i-a pus la întocmirea unor astfel
de cărți. Când învățatul episcop Iosif al Argeșului, care sta în
legături cărturărești și cu frații din Ardeal, a dorit să dea
lămuriri pentru cărțile de slujbă bisericească, tot la Ghe-
rontie și la Grigorie s'a îndreptat; iar aceștia i-au întocmit
tâlcuiri de care și astăzi ne folosim.

CĂLĂTORIA LA SFÂNTUL MUNTE ȘI AȘEZAREA LUI GRIGORIE ÎN MĂNĂSTIREA CĂLDĂRUȘANILOR.

În anul când Rușii ne-au răpit Basarabia, nedespărțiții
Gherontie și Grigorie se hotărăsc să facă o călătorie la Sfântul
Munte ca „să se închine sfintelor mănăstiri celor de acolo
și să se întâlnească cu părinții cei cuvioși pentru folosul
sufletului”. Și așa, mai alăturându-se lor încă doi călugări,
pornesc tuspătru la drum, după ce au luat blagoslovenie
dela ocârmuitorul mitropoliei din București. Când au ajuns la
Seres, departe de trei zile pe jos până la Sfântul Munte,
un tovarăș, anume Iachint, s'a despărțit, zicând că are să
meargă la Ierusalim; și de atunci nu s'a mai aflat nimic
de el. Ceilalți trei au ajuns în Sfântul Munte, s'au închinat
cu evlavie prin mănăstiri și au intrat în vorbiri duhovni-

cești cu părinții de acolo. Apoi au pornit să se întoarcă în țară. Și când au ajuns în preajma orașului Filipupoli, au căzut între tâlhari, carii i-au chinuit și le-au luat tot ce aveau. Iar Gherontie, mai bătrân fiind și mai rău chinuit, a răposat acolo. Grigorie tovarășul și fiul său duhovnicesc, împreună cu cellalt călător, i-au ridicat trupul și l-au îngropat în mănăstirea Anarghiri din apropiere. Și când s'au împlinit șapte ani dela pristinirea lui Gherontie, s'a dus Grigorie iarăși la mănăstirea Anarghiri, a desgropat „oasele fericitului său stareț și tovarăș întru toate bunele obiceiuri, și după datoria părinteștii orândueli întorcându-se înapoi la București“ le îngroapă în pământul țării.

Rămâind singur, Grigorie trăește în mănăstirea Neamțului, urmându-și ascultarea în talmăciri și în tipăriri de cărți. Mai apoi, din ce pricină nu știm, părăsește metania sa de la Neamț din Moldova și se închide în mănăstirea Căldărușanilor din Țara Românească, trăind în rugăciune, talmăcind cărți din porunca mitropolitului țării și necăutând nici o dregătorie bisericească. Dar, cum mai departe vom vedea, altfel rânduise Dumnezeu.

CUM A AJUNS IERODIACONUL GRIGORIE MITROPOLIT AL ȚĂRII ROMÂNEȘTI.

A fost în anul 1821 mare răsvrătire în țările noastre. S'au sculat Grecii ca să scuture jugul turcesc și s'au ridicat și Românii ca să scape de Fanarioți, adică de Grecii trimiși de Turci ca să fie domni în Țările Românești. Multă pradă și mult omor s'a făcut atunci. Grecii au omorât pe Tudor Vladimirescu, căpetenia Românilor răsculați. Turcii au biruit pe Greci și au umblat cu capete de zavergii, adică de răsvrățiți, la șeile cailor. Boierii au părăsit țara, fugind în Ardeal și lăsându-și averea pradă răufăcătorilor. Atunci au fugit din țară și mitropolitul Dionisie împreună cu episcopii, lăsând turma fără păstor în mijlocul lupilor.

Dar această mare turburare a avut și o urmare bună. Anume de atunci încoace s'a rânduit să fie Domni dintre Români și nu dintre Greci. În dregătorii să nu se mai numească streini ci pământeni. La mitropolii și episcopii iarăși să nu mai ajungă decât Românii. Și așa, în Țara Românească este numit Domn Grigore D. Ghica, din vechea fa-

...le domnitoare a Grigorie
mitropolitului, fugiți la Brașov
arate nemângâiaților ocuitor
curele nevoi. Dar mitropo-
toarcă, iar țara mai mult f
De aceea Domnul strănge
după legile de atunci, să
Dionisie. Cinstiții au fost
arata că n'au căutat la f
multă osârdie, într'un glas
mitropoliei“ pre următoare
de la Argeș. Teoclit ier-
caz amândoi se află la
boierii în hârtia lor care
ce-l arătăm Măriei tale. c
tara Măria ta, acela ni s
cum Duhul Sfânt va lum
facești trei părinți“. Păc
luminat de Duhul Sfânt
te a ales pe cel din un

Inchipește-ți ceitor
de Grigorie că-l chiamă i
tr afară de zidul mănăsi
se dice și azi. În chilia
... slujea de pat. o tot
s o pereche de dăsași l
Grigorie, îmbrăcat cu u
preajma Bobotezii — tot
... ce înfricoșată este
Domnii țării vrea să-l f
Cimit de această ve
... de gândire, răspund
la Dumnezeu, voi face ascu
păstor al turmei celei c
neveințului, numa gând
... mare Hristos să-mi
... msi Domnului au pleca
... lar Grigorie, pezed
... a doua zi și-a lutz
... a plecat pe jos la cu
... mare din anul 1823.

olo. Apoi au pornit să se întoarcă în s în preajma orașului Filipupoli, au rii i-au chinuit și le-au luat tot ce mai bătrân fiind și mai rău chinuit, rie tovarășul și fiul său duhovnicesc, lător, i-au ridicat trupul și l-au în- narghiri din apropiere. Și când s'au i pristăvirea lui Gherontie, s'a dus stirea Anarghiri, a desgropat „oasele tovarăș întru toate bunele obiceiuri, știi orândueli întorcându-se înapoi la în pământul țării.

Grigorie trăește în mănăstirea Neam- ăria în tălmăciri și în tipăriri de cărți. ă nu știm, părăsește metania sa de și se închide în mănăstirea Căldă- nănească, trăind în rugăciune, tăl- ca mitropolitului țării și necăutând ească. Dar, cum mai departe vom umnezeu.

CONUL GRIGORIE MITROPOLIT AL II ROMĂNEȘTI.

Un mare răsvrătire în țările noastre. scutire jugul turcesc și s'au ri- scape de Fanarioți, adică de Grecii domni în Țările Românești. Multă făcut atunci. Grecii au omorât pe etenia Românilor răsculați. Turcii imblat cu capete de zaverzii, adică or. Boierii au părăsit țara, fugind în ea pradă răufăcătorilor. Atunci au tul Dionisie împreună cu episcopii, în mijlocul lupilor.

urbarare a avut și o urmare bună. s'a rânduit să fie Domni dintre i. În dregătorii să nu se mai nu- ni. La mitropolii și episcopii iarăși Români. Și așa, în Țara Româ- Grigore D. Ghica, din vechea fa-

milie domnitoare a Ghiculeștilor. Domnul scrie boierilor și mitropolitului, fugiți la Brașov, să se întoarcă în țară „ca să arate nemângâiaților locuitori în faptă că au scăpat din tre- cutele nevoi“. Dar mitropolitul Dionisie nu vrea să se în- toarcă, iar țara mai mult fără mitropolit nu putea să rămâie. De aceea Domnul strânge pe boieri în divan, dându-le voe, după legile de atunci, să aleagă alt mitropolit în locul lui Dionisie. Cinstiți au fost acei boieri și buni creștini s'au arătat că n'au căutat la fața oamenilor, ci „sârguindu-se cu multă osârdie, într'un glas au socotit destoinici pentru treapta mitropoliei“ pre următoarele trei obaze; Grigorie arhimandri- tul de la Argeș, Teoclit ieromonahul și Grigorie ierodiaconul cari amândoi se află la mănăstirea Căldărușani. Și scriu boierii în hârtia lor către Domn: „Dintr'acești trei părinți ce-i arătăm Măriei tale, care dintr'înși se va socoti și de cătră Măria ta, acela ni se va orându mitropolit. Și rămâne cum Duhul Sfânt va lumina pe Măria ta cu alegerea din- tr'acești trei părinți“. Pricepuți au fost boerii, dar adevărat luminat de Duhul Sfânt a fost Domnul Țării, când din cei trei a ales pe cel din urmă, pe ierodiaconul Grigorie.

Inchipuește-ți cetitorule că boierii trimiși să vestească pe Grigorie că-l chiamă Domnul țării, l-au găsit într'o chilie, în afară de zidul mănăstirei Căldărușanilor, la Cocioc, cum se zice și azi. În chilia lui era o rogojină peste o scândură, ce-i slujea de pat, o icoană în părete, o măsuță de scris și o pereche de dăsași înșesați cu cărți. Incolo nimic. Iar Grigorie, îmbrăcat cu un cojoc vechiu de oae — era în preajma Bobotezii — tocmai citea din Sfântul Ioan Gură-de-aur, ce înfricoșată este taina preoției. Și boierii îi spun că Domnul țării vrea să-l facă mitropolit!

Uimit de această veste neașteptată, Grigorie, după un timp de gândire, răspunde așa. Că Măria sa Vodă mă chiamă la Curte, voiu face ascultare și voiu veni; dar că să fiu păstor al turmei celei cuvântătoare a neamului nostru eu nevrednicul, numai gândul acesta mă cutremură. Păstorul cel mare Hristos să-mi fie milostiv, mie păcătosului. Și tri- mișii Domnului au plecat.

Iar Grigorie, petrecând toată noaptea în rugăciuni fier- binți, a doua zi și-a luat toiagul în mână și dăsașii pe umeri și a plecat pe jos la curtea lui Vodă. Era în ziua de 5 Ianuarie din anul 1823. Am auzit și noi de la bătrâni că

în călătoria aceasta spre Domn i s'a întâmplat lui Grigorie o poznă. Adică trecând el prin satul Tunari și oprindu-se la un puț să se odihnească, preotul satului, care nu iubea pe călugări și era nu știu cum, l-a închis într'un coteț de porci, zicând că-i călugăr hoinar. Și ar fi petrecut Grigorie și noaptea cu porcii, dacă nu se milostivea o slugă să-i dea drumul pe ascuns. Iar când a ajuns Grigorie mitropolit, au venit preoții, după obicei, să primească binecuvântare. Printre ei era și preotul din Tunari, care a îngălbenit ca sofranul și tremura ca frunza de plop, când a văzut că mitropolit este călugărul închis de el în cotețul porcilor. Dar mitropolitul Grigorie văzându-i turburarea, blând cum era, l-a binecuvântat zicându-i: nu te teme, că porcii sfinției tale s'au purtat bine cu mine.

Trei zile a ținut vorbirea între Domnul Grigore Ghica și între ierodiaconul Grigorie. Domnul stăruind de Grigorie să primească vrednicia de mitropolit, iar Grigorie apărându-se ca unul ce nu se simte vrednic de această înfricoșată răspundere. Și la urmă, arătându-i Vodă că și Domnul Hristos s'a făcut slujitor fraților săi și că acum, când pentru neamul românesc se arată zile mai bune, toți sântem datori să ajutăm după puterile date nouă, ierodiaconul Grigorie s'a plecat dorinței lui Vodă și a primit să fie mitropolit. Atunci cu inimă plină, în ziua de 8 Ianuarie din anul 1823, așa a hotărât Domnul Grigore Ghica: „Urmând așa dar cugetului nostru, după a creștineștii datorii și fără cătuși de puțină părtinire, am găsit a înălța la acest arhipăstoresc scaun al mitropoliei Țării Românești și duhovnicesc păstor al norodului din această de Dumnezeu păzită țară pe Grigorie ierodiaconul“.

Și în ziua de 9 Ianuarie, Grigorie a fost sfințit ieromonah, citindu-i-se și rugăciunile la facerea de arhimandrit. În seara aceleași zile s'au făcut strigările de arhierie, sau cum se zice s'a săvârșit ipopsifierea. A doua zi, 10 Ianuarie, a fost sfințit întru arhieriu-arhipăstor al Țării Românești. Cu alaiul îndătinat, semnat chiar de Vodă Ghica, a urmat în ziua de 11 Ianuarie, darea cârjei și așezarea în scaun a mitropolitului Grigorie. La palatul domnesc, în ziua aceea, erau adunați toți boierii. Domnul, urmat de postelnic, a înaintat, a pus în mâna lui Grigorie cârja arhipăstorească și a rostit aceste cuvinte pline de înțeles: „nici celui care

a alergat, nici celui ce s'a Dumnezeu". Și astăzi ajunge în vârstă de 58 de ani, fără să-l primească; fără să de primind ei daruri; fără să ierodiacon.

Despre firea mitropolitului austriac de atunci: bucuros, mi-a ieșit înainte fost binevoitor și foarte și măsurat. Mi-a dat două răstărea, plecai. Mă întov se retrase decât când tră mult bine dela cărmuirea bine că mitropolitul Grigorie numai se povestește din mare că nu s'a găsit mă

CUM A CĂRMUIT BISERICA

Mulți se vor fi întrebat acest mitropolit care nu roage, să asculte de al? Care pentru cărmuire n înradins? Așa va fi în a făcut abatere, că din punarea cărnei biserice cința lui în Dumnezeu, și gresia de aproape și declinate în păstoria sa e în biserica românească.

Episcopiiile erau v numai vrednici. Și anu face să ajungă la Argeș doi ani se alege alt e și după canoane. Mare priveghere preoți mitropolitul, pune la în are în deaproape car și masură când, în loc

Domnii s'a întâmplat lui Grigorie el prin satul Tunari și oprindu-se ască, preotul satului, care nu iubea cum. l-a închis într'un coteț de ar boian. Și ar fi petrecut Grigorie că nu se milostivea o slugă să-i iar când a ajuns Grigorie mitropolit, Biceleu, să primească binecuvântare. l din Tunari, care a îngălbenit ca ranza de plop, când a văzut că michis de el în cotețul porcilor. Darându-i turburarea, blând cum era, -i: nu te teme, că porcii sfinției mine.

rbirea între Domnul Grigore Ghica gorie. Domnul stăruind de Grigorie e mitropolit, iar Grigorie apărânsimie vrednic de această înfricoșată arătându-i Vodă că și Domnul fraților săi și că acum, când pentru tă zile mai bune, toți sântem dabile date nouă, ierodiaconul Grigorie ză și a primit să fie mitropolit. ziua de 8 Ianuarie din anul 1823, gore Ghica: „Urmând așa dar cu-eșuneștii datorii și fără cătuși de a înălța la acest arhipăstoresc Românești și duhovnicesc păstor te Dumnezeu păzită țară pe Gri-

arie. Grigorie a fost sfințit ierociunile la facerea de arhimandrit. făcut strigările de arhierie, sau opsiferea. A doua zi, 10 Ianuarie, arhipăstor al Țării Românești. t chiar de Vodă Ghica, a urmat urea cărjei și așezarea în scaun a palatului domnesc, în ziua aceea, Domnul urmat de postelnic, a i Grigorie cărja arhipăstorescă line de înțeles: „nici celui care

a alergat, nici celui ce s'a rugat, ci celui care a binevoit Dumnezeu". Și astfel ajunse mitropolit Grigorie, când era în vârstă de 58 de ani, fără să ceară scaunul, ci fiind rugat să-l primească; fără să dea daruri și să facă făgădueli, ci primind el daruri; fără să fi fost preot sau episcop, ci numai ierodiacon.

Despre firea mitropolitului Grigorie, iată ce scrie consulul austriac de atunci: „aflând cine sânt, s'a arătat foarte bucuros, mi-a ieșit înainte și m'a dus până la o sofă; a fost binevoitor și foarte smerit; în vorbă glasul îi fu potolit și măsurat. Mi-a dat dulceață și cafea; primindu-i binecuvântarea, plecai. Mă intovărăși până afară din casă și nu se retrase decât când trăsura mea porni. Lumea așteaptă mult bine dela cârmuirea sa". Cum era la chip, nu știm bine că mitropolitul Grigorie nu s'a lăsat să fie zugrăvit, ci numai se povestește din bătrâni că avea un cap atât de mare că nu s'a găsit mitră să i se potrivească.

CUM A CĂRMUIT MITROPOLITUL GRIGORIE BISERICA ROMÂNEASCĂ.

Mulți se vor fi întrebat, cum va putea cârmui biserica acest mitropolit care nu făcuse până atunci decât să se roage, să asculte de alții, să scrie cărți și să le tipărească. Oare pentru cârmuire nu trebuie să aibă cineva pregătire intradins? Așa va fi fiind cu alții, dar mitropolitul Grigorie a făcut abatere, că din ziua întâia s'a arătat destoinic întru purtarea cărmei bisericești ca nici un altul până la el. Credința lui în Dumnezeu, deslipirea de bunurile pământești, dragostea de aproapele și împlinirea datoriei i-au fost ajutoare neclintite în păstoria sa. Să spunem pe scurt ce a înfăptuit el în biserica românească, care atunci avea multe lipsuri.

Episcopiile erau văduvite ori păstorite de oameni nu tocmai vrednici. Și atunci, chiar din anul întâiu, mitropolitul face să ajungă la Argeș și la Râmnic episcopi noi; iar peste doi ani se alege alt episcop și la Buzău. Iar mitropolitul știind după canoane, că are „netăgăduită datorie a fi cu mare privighere pretutindenea până unde se întind hotarele mitropoliei", pune la inimă acestor episcopi îndatoririle lor și-i are în deaproape cercetare ca să-și îngrijească de turmă. Ii muștră când, în loc de umblarea prin eparhie pentru în-

dreptarea bisericilor, stau prin orașe „la sfaturi și pricini politicești. Dar îi și apără când sânt asupriți. Episcopii aceștia își iubesc mitropolitul lor și înțelegere adâncă era atunci între arhieriei noastre.

Mitropolitul Grigorie s'a îngrijit și de preoți. Fiind preoții atunci scutiți de dări către vistieria țării, apoi mulți intrau în preoție fără pregătire, sfințindu-se prin dare de bani chiar și la arhieriei streini, peste Dunăre. Ca să înceteze aceasta, mitropolitul cere patriarhului dela Tarigrad să oprească pe mitropoliții de Vidin și de Vrața dela hirotonia celor din alte episcopii; iar el mitropolitul iea osteneala și singur își sfințește preoții „în dar“, ținând însemnare lămurită de numele și de satul celor sfințiți.

Și în tagma protopopilor a pus rânduială, aflând că aceștia „jăfuesc pe preoți și pe diaconi“ cu felurite dări, pe cât puteau să rupă. Așa protopopii luau de la preoți „darea bastonului“, adică bir de protopop; mai luau dare pentru adeverința de hirotonie și altă dare pentru cercetarea bisericilor și încă una pentru adeverința de duhovnicie; iar „pentru pricini de gâlcevuri între preoți“, care se cercetau de protopopi, jăcmânirea n'avea margini. Toate aceste dări le-a înlăturat mitropolitul, „fiind obiceiuri vătămătoare de suflet și neprimite de biserică“. Școlile se țineau dintr'o dare plătită de preoți și la strângerea ei iarăși se năpăstuiu preoții, dar prisosul intra în punga altora. Și aici pune rânduială mitropolitul fără să scadă totimea sumii banilor orânduieți pentru școale.

Mitropolitul Grigorie arată multă grijă pentru școli, al căror efor era. Caută profesori buni până și la Viena, punând îndatorire să fie Români și de credința noastră. La examene iea parte, binecuvântând rodirile profesorilor și silințele școlarilor și dăruind bani pentru școlarii sărmani. Ajută bănește pe tinerii din Moldova trimiși la școala dela Sfântul Sava. Cu drept cuvânt este numit „cel mai fierbinte doritor de folosul obștesc“. Dar această dragoste a lui de școală, nu-l oprea să nu mustre pe profesori când nu aveau purtări bune sau când răspândeau idei nepotrivite cu vremurile de atunci. Nume de filosof și trecere în lume avea profesorul ieromonah Eufrosin Poteca dela școala românească din Sfântul Sava, dar aflând mitropolitul că el și ceilalți profesori nu se poartă potrivit datoriei lor de îndrumători și cu

fapta, nu numai cu știința dreptății cu toții și apoi să răvuri bune, apoi să înțelegere adâncă era atunci între arhieriei noastre, sau aproape de sfințenie, sau aproape de sfințenie înainte într'acel loc“.

Să nu se uite că mitropolitul Grigorie a înființat de seminarii pe lângă cele mai hotărît el ca aceste se făceau cu cheltuiala mitropoliei și cu îndatorire sfântă și despre care se putea apăra“. Datorită acestor dări din Muntenia să treacă în țara noastră mitropolitul Grigorie Dascalu.

Când Grigorie ajuns în țara noastră era cât se poate de rău. Era seră de pe vremuri închinată la cârmuirea lor veneau în țară și se covodiseră cinstiți cârmuitori. Cărmuitorii, averile le vindeau și durere era să vezi mână și pline de datorii. De aceluia timp Domnie și dobândește de la mânăstiri. Atunci el numai că a făcut mește catagrafii de averile și datorii, le înființează ca să se trimitere de bani la locurile unde erau datorii. Și adevărată viața noastră prin aceste rânduiești a fost să fie amestecat mână și să se pierdere veniturilor lor și să se cerut ajutorul rusesc. Și în țara noastră și s'au primit iarăși să se

Și în altă lature s'a înființat de Grigorie. Când a ajuns în țara noastră pe mitropolie, dela înaintașii și de împrumuturi cu dobânzi și de aceluia cereau stăruitor plătiți și vremea cât a păstorit. Când a venit pentru aceasta, că el a avut înscrisuri de datorii și de aceluia datorii că și în suț

stau prin orașe „la sfaturi și pricini până când sânt asupriți. Episcopii apoi îl lor și înțelegere adâncă era aștri.

ie s'a îngrijit și de preoți. Fiind preoții către vistieria țării, apoi mulți intrau și sfîntîndu-se prin dare de bani chiar și e Dunăre. Ca să înceteze aceasta, mi- de la Țarigrad să oprească pe mi- e Vrața dela hirotonia celor din alte olitul iea osteneala și singur își sfîn- inând însemnare lămurită de numele i.

popilor a pus rânduială, aflând că a- și pe diaconi“ cu felurite dări, pe . protopopii luau de la preoți „darea e protopop; mai luau dare pentru a- altă dare pentru cercetarea bisericilor verința de duhovnicie; iar „pentru e preoți“, care se cercetau de pro- ea margini. Toate aceste dări le-a lînd obiceiuri vătămătoare de suflet . Școlile se țineau dintr'o dare plă- gerea ei iarăși se năpăstuiau preoții, nga altora. Și aici pune rânduială dă totimea sumii banilor orânduiri

arată multă grijă pentru școli, al profesori buni până și la Viena, Români și de credința noastră. La ivântând rodirile profesorilor și si- bani pentru școlarii sărmani. Ajută dcova trimiși la școala dela Sfântul ste numit „cel mai fierbinte doritor această dragoste a lui de școală, pe profesori când nu aveau pur- leau ideii nepotrivite cu vremurile de i trecere în lume avea profesorul ca dela școala românească din mitropolitul că el și ceilalți profe- datoriei lor de îndrumători și cu

fapta, nu numai cu știința, îi ceartă scriindu-le. „Să vă îndreptați cu toții și apoi să îndreptați [pe alții]. Să dobândiți năravuri bune, apoi să învățați de năravuri. Să fiți cu toții sfinți, sau aproape de sfinți, precum erau dascălii cei mai denainte într'acel loc“.

Să nu se uite că mitropolitul Grigorie a stăruit pentru înființarea de seminarii preoțești la fiecare episcopie. Și a mai hotărit el ca aceste seminarii să fie clădite și întreținute cu cheltuiala mitropoliei și a episcopilor, fiind aceasta „o îndatorire sfântă și despre care nici una dintr'insele nu se va putea apăra“. Datorie este deci ca seminariile noastre din Muntenia să treacă în pomelnicul lor printre ctitori pe mitropolitul Grigorie Dascălul.

Când Grigorie ajunsese mitropolit, starea mănăstirilor era cât se poate de rea. Cele mai bogate mănăstiri fuseseră de pe vremuri închinat la locurile sfinte și pentru cărmuirea lor veneau în țară călugări streini. Aceștia nu se dovediseră cinstiți cărmuitori căci clădirile le lăsaseră în părăsire, averile le vindeau sau le închiriau pe supt mână; și durere era să vezi mănăstiri bogate căzute în păragină și pline de datorii. De aceea mitropolitul cere călduros la Domnie și dobândește deslegare să facă altă rânduială în mănăstiri. Atunci el numește numai stareți români, întocmește catagrafiile de averile mănăstirilor, le cercetează toate datoriile, le înființează casă de venituri și oprește în parte trimiterea de bani la locurile sfinte până ce se vor plăti datoriile. Și adevărată viață s'ar fi sălășluit în mănăstirile noastre prin aceste rândueli ale mitropolitului Grigorie, dacă nu s'ar fi amestecat mână streină. Că văzând călugării greci pierderea veniturilor lor mănăstirești din țara noastră, au cerut ajutorul rusc. Și Rusia ca să ne facă greutatea a stăruit și s'au primit iarăși stareți greci la mănăstirile închinat.

Și în altă lature s'a învederat simțul de gospodar al lui Grigorie. Când a ajuns el mitropolit, grele datorii apăsa pe mitropolie, dela înaintașii săi. Trei dintre ei făcuseră mari imprumuturi cu dobânzi grele pe la diferite persoane cari acum cereau stăruitor plata lor. Și a plătit Grigorie, toată vremea cât a păstorit, datoria altora, și multă amărăciune a pătimit pentru aceasta, căci când credea că s'a mai ușurat, cu alte înscrisuri de datorii se pomenea. Atâta se îngrija de aceste datorii că și în surghiun plecând, cuvântul din urmă

i-a fost: aveți grijă să mai plătiți din datoriile mitropoliei și să nu se facă altele.

Plata acestor datorii a implinit-o el nu din biruri noi pe preoți, ci din economii. Că masa lui era ușoară, legume și poame; hainele lui erau de rând, șiac călugăresc; plimbări nu făcea; caretă îi dăruise Vodă; pentru economie nu mai ținea nici obiceiul vechiu ca să facă masă și să dea daruri la hramul mitropoliei. Cupit cu el însuși, era darnic cu săracii și cu văduvele bătrâne; ajuta la datoriile țării și nu precupețea banul când era vorba de tipăritul cărților și de ajutorarea școlărilor.

INDELETNICIREA CĂRTURĂREASCĂ A MITROPOLITULUI GRIGORIE.

Ca să spunem câte cărți a tălmăcit, câte a scris și câte a tipărit mitropolitul Grigorie, nu ne ajunge nici vremea și nici locul. Pe scurt vom arăta numai, ce știință avea și cu ce fel de cărți se indeletnicea. Mitropolitul Grigorie cunoștea adânc limba elinească în care fuseseră scrise cărțile sfinților părinți și ale scriitorilor bisericești. Iată noi astăzi avem școli înalte, avem mulți învățați, dar să nu le fie cu supărare dacă scriem adevărul că niciunul nu s'a adâncit nici pe departe în cunoașterea sfinților părinți ca mitropolitul Grigorie. La această cunoaștere, adăoga el stăpânirea întregii teologii a bisericii drept-credincioase, cu toate tainele ei. Și aceasta nu din cărți de școală, ci din cetirea însăși a izvoadelor. El băuse apa înțelepciunii teologice de la izvorul cel curat, nu din valurile turburate de mintea neputincioasă a învățaților. Și apropiindu-se de acest izvor cu pregătire de rugăciune, cu adâncă credință, cu smerenie și cu post îndelungat i s'a deschis mintea lui și pentru priceperea celor mai adânci noime ale teologiei noastre creștine. De aceea nu greșesc cei ce-l numesc „teologul Grigorie înalt în științe și în înțelepciune, adânc în noimă și smerit cugetător în isprăvi și în lucrare“. Și pricepând el că neamul nostru românesc este evlavios din fire, dar este sărac de armele credinței, s'a aprins cu râvna de luminarea lui prin carte bună, socotind cu aceasta să implinească porunca Mântuitorului de a iubi pe aproapele nostru.

Aveam noi Românii toate cărțile de slujbă în limba noastră, aveam de mult Sfânta Scriptură, citeam din Cazanii,

ne lămuriam din Pravila
sărac, tainuta, lumina
râului Domnului și lăm
la această lipsă porcezi
la o parte obrocii și p
rând, talmăcind din scrie
area credinței și spre i
seniorii bisericești a u
ce la sfinții bătrâni a a
Papa condeii lui Grigo
visteria cea bogată a i
nașie, a sfântului Ioan
leanul, a fericitului Ar
mosului Simeon Noui
Teofilact al Ohridiei.
scriitori bisericești din
câte creștine. Aia:
că monahii din mănăst
scrisă viața părintelui
aceasta. Și ei care ar
cu evlavie, cu sfință
mires de viață de sfă
Pentru tipărirea c
și lea pe seama mitrop
lar dragostea lui de i
că după el nu s'a gă
aceste cărți le da în
lăsat cu limba de m
Mărilor de Sfinți, în
sorea Caldărușanilor.

CUM A FOST SCL

Să spunem acu
pentru apărarea rom
lucărdu-se țară răz
Mai 1808 Rus. înra
cavase să fuga din
cârmă de domn

Ora este viața
ma. grea este atunci

mai plătiți din datoriile mitropoliei și
 prii a implinit-o el nu din biruri noi
 nii. Că masa lui era ușoară, legume
 erau de rând, șiac călugăresc; plim-
 îi dăruise Vodă; pentru economie nu
 vechiu ca să facă masă și să dea
 poliei. Cupit cu el însuși, era darnic
 le pătrâne; ajuta la datoriile țării și
 and era vorba de tipăritul cărților și

ĂREASCĂ A MITROPOLITULUI GRIGORIE.

cărți a tălmăcit, câte a scris și câte
 igorie, nu ne ajunge nici vremea și
 n arăta numai, ce știință avea și cu
 nicea. Mitropolitul Grigorie cunoștea
 care fuseseră scrise cărțile sfinților
 bisericești. Iată noi astăzi avem scoli
 fi, dar să nu le fie cu supărare dacă
 anul nu s'a adâncit nici pe departe
 părinți ca mitropolitul Grigorie. La
 ga el stăpânirea întregii teologii a
 e, cu toate tainele ei. Și aceasta
 ci din cetirea însăși a izvoadelor. El
 ologice de la izvorul cel curat, nu
 mintea neputincioasă a învățaților.
 est izvor cu pregătire de rugă-
 cu smerenie și cu post îndelungat
 și pentru priceperea celor mai a-
 oastre creștine. De aceea nu greșesc
 Grigorie înalt în științe și în în-
 nă și smerit cugetător în isprăvi și
 el că neamul nostru românesc este
 e sărac de armele credinței, s'a
 area lui prin carte bună, socotind
 a porunca Mântuitorului de a iubi

te toate cărțile de slujbă în limba
 anta Scriptură, citeam din Cazanii,

ne lămuream din Pravoslavnică Mărturisire, dar sta supt
 obroc, tănuită, lumina sfinților părinți, care luminează cu-
 vântul Domnului și lămurește cugetele credincioșilor. Și de
 la această lipsă purcezând Grigorie, cu mână evlavioasă dă
 la o parte obrocul și pune în sfeșnic lumina sfinților pă-
 rinți, tălmăcind din scrierile lor cele ce priveau spre lămu-
 rirea credinței și spre întărirea năravurilor celor bune; din
 scriitorii bisericești a tălmăcit tâlcuiri la Sfânta Scriptură;
 de la sfinții bătrâni a adunat în Pateric cuvinte folositoare.
 Prin condeiul lui Grigorie s'a deschis pentru neamul nostru
 vistieria cea bogată a sfinților Trei Ierarhi; a sfântului Ata-
 nasie, a sfântului Ioan Damaschin, a sfântului Casian Râm-
 leanul, a fericitului Augustin, a fericitului Teodorit, a cu-
 viosului Simeon Noul Teolog, a monahului Iosif Vrienie, a
 lui Teofilact al Ohridei, a lui Atanasie din Paros și a atâtor
 scriitori bisericești din cei pătruși de duhul adevăratei cre-
 dințe creștine. Atât de vestit scriitor ajunsese Grigorie
 că monahii din mănăstirea Neamțului când au vrut să aibă
 scrisă viața părintelui Paisie, pe Grigorie l-au îndatorat la
 aceasta. Și el care atunci era numai ierodiacon, a scris-o
 cu evlavie, cu știință, cu meșteșug de sintaxis și cu bun
 miros de viață de sfânt.

Pentru tipărirea cărților, Grigorie îmbunătățește tipografia
 și ia pe seama mitropoliei moara de hârtie de la Ciorogârla.
 Iar dragostea lui de luminare prin carte se vede din aceea
 că după el nu s'a găsit altă avere decât vrafuri de cărți, că
 aceste cărți le da în dar preoților și credincioșilor și că a
 lăsat cu limbă de moarte să meargă mai departe tipărirea
 Vieților de Sfinți, începută de el la tipografia dela mănă-
 stirea Căldărușanilor.

CUM A FOST SURGHIUNIT MITROPOLITUL GRIGORIE.

Să spunem acum și ce a suferit mitropolitul Grigorie
 pentru apărarea turmei sale din partea Rușilor și a boierilor.
 Iscându-se iarăși războiul între Ruși și Turci, la început de
 Maiu 1828 Rușii intrară în București. Domnul Grigore Ghica
 căutase să fugă din țară și lăsase pe mitropolitul Grigorie
 locțiitor de domn.

Grea este viața când războiul stăpânește, dar îndoit
 mai grea este atunci când războiul altora se poartă în țara

ta. Streinul și vrășmașul îți zdrobește țara fără milă și-ți pune în spate greutăți doborâtoare: să dai hrană ostașilor, să faci cărături de arme și de tot ce trebuie oastei, să deschizi spitaluri, să scoți lume la lucru greu de drumuri și de poduri în orice vreme, să fii în sfârșit rob fără cârtire. Inchipuiește-și cineva deci greutățile prin care trecea mitropolitul. Rușii cereau grabnic de toate; Românii se plângeau că nu mai pot birui cu împlinirea cererilor.

Mai cu seamă scoaterea de care pentru căratul proviantului dela Prut până dealungul Dunării pricinuia bieților Români greutăți peste fire, mai ales iarna. Inima mitropolitului se topia de focul păstoriiilor săi și cu cuvânt blajin căuta ușurarea lor în fața comandai rusești. Dobândise asigurarea că preoții nu vor fi puși la care. Rușii însă își ieau cuvântul îndărăt. Rânduiește atunci mitropolitul ca și preoții să întocmească câte patru un car. Dar comandantul găsește vină—o căuta el de mult—că n'au plecat carele preoților grabnic, că nu sânt destule și că s'a întârziat căratul; deci mitropolitul ar lucra împotriva Rusiei. Urmarea: Grigorie să părăsească numai decât orașul București și să se așeze în Basarabia, așa poruncește Palen, cărmuitorul rusesc, în numele împăratului. Și ce crede cititorul că răspunde mitropolitul. Liniștit zice că nu îndrăznește a intra nici în cea mai mică cercetare a pricinilor ce au adus această poruncă, pentru că datoria lui cere curat numai să se supună. Să-i dea răgaz de câteva zile ca să-și pună în rânduială socotelile — se gândea la datoriile mitropoliei făcute de alții—și apoi, fie voia Domnului. Și așa pe o iarnă aspră, la 10 Februarie din anul 1829, mitropolitul Grigorie pleacă în surghiun spre Chișinău, unde ajunge după multe neazuri și primejdii.

Dar, cum spune fabula, că toporul fără coadă nu poate doborî pădurea, tot așa și aici toporul rusesc n'ar fi putut surghiuni pe Grigorie, dacă boerii noștri nu se făceau coadă de topor. Scrie în pisania mănăstirii Bâldana că din pisma boierilor a fost surghiunit mitropolitul, și așa este. În fruntea pismașilor s'a așezat Barbu Văcărescu, mărindu-și ceata cu alți boieri nemulțămii pe mitropolit că nu umpluse dorințele lor cele bune. Unul căutase să câștige pe mitropolit într'o fratricie împotriva Domnului și nu isbutise; altul umblase să arendeze pe nimic moșiile mănăstirești și mitropolitul se împotrivise; altul — anume Barbu Văcărescu —

ceruse mitropolitul să se
sa plătească cu e dato
năpăstire maritata cu
apuseră și alții o pr
dar nu le da în leag
tărușan în vreme ca

Cu ougetul...
Oreste și talmăcește o
upante ca sa le dea
caru sânt lipsit de știn
grumete și din ceapara
te treble mitropoliei.

Iar când s'au înj
se ca voce mitropolitul
a Bucău este cun
acesta ține un an și
arandă ocărmuia țara
mitropolie, dar dăru răsp
ca biserica și numai
surghiun nou e nu
grafe la Bucău și al
Numai când Nicalet s
Cădărușanilor nu mai
suntor lui și da voce
la 20 August 1833 s
an și jumătate Era

CUM SA SPA

Sa spunem acuz
Cum a răposat și o
Rostov după în parce
Mona trupul nepu

Se gândea cum
știna una rânduială
preotului de la sate
știnaș și mănăstire
niet cea mănăstire
știnaș să ca sa
știnaș și mănăstire
știnaș și mănăstire

ul îți zdrobește țara fără milă și-ți doborâtoare: să dai hrană ostașilor, să și de tot ce trebuie oastei, să deslume la lucru greu de drumuri și să ne, să fii în sfârșit rob fără cârtire. Ieci greutățile prin care trecea migrabnic de toate; Românii se plân-ului cu împlinirea cererilor.

aterea de care pentru căratul pro-ă dealungul Dunării pricinuia bie-ste fire, mai ales iarna. Inima mi-focul păstorilor săi și cu cuvânt în fața comandei rusești. Dobândise vor fi puși la care. Rușii însă își rânduește atunci mitropolitul ca și ate patru un car. Dar comandantul l de mult — că n'au plecat carele sânt destule și că s'a întârziat ar lucra împotriva Rusiei. Urmarea: numai decât orașul București și să șa poruncește Palen, cârmuitorul utului. Și ce crede cititorul că răs-rit zice că nu îndrăznește a intra ărcetare a pricinilor ce au adus ă datoria lui cere curat numai să z de câteva zile ca să-și pună în gândea la datoriile mitropoliei fă-ă Domnului. Și așa pe o iarnă aspră, 1829, mitropolitul Grigorie pleacă unde ajunge după multe necazuri

la, că toporul fără coadă nu poate aici toporul rusesc n'ar fi putut boerii noștri nu se făceau coadă mânăstirii Bâldana că din pisma mitropolitul, și așa este. În fruntea Văcărescu, mărindu-și ceata cu mitropolit că nu umpluse dorin- căutase să câștige pe mitropolit nului și nu isbutise; altul um- c moșiile mânăstirești și mitro- — anume Barbu Văcărescu —

ceruse mitropolitului să strângă de la preoți birul cârjei ca să plătească cu el datoriile nepoatei sale Zoe Văcărescu, o risipitoare măritată cu prințul rus Bagration. La aceștia se alipiseră și alții din prietenie. Mitropolitul Grigorie știe toate dar nu le dă în vileag ca să nu se arate și el iubitor de turburări în vremi ca acelea.

Cu cugetul liniștit, nu stă fără lucru nici în Chișinău. Citește și tălmăcește cărți noi; cere de la București cărți tipărite ca să le dea în dar Moldovenilor de peste Prut. carii sânt lipsiți de știință bisericească; răspunde la scrisorile primite și, din depărtatul său surghiun, poartă grijă multă de trebile mitropoliei.

Iar când s'au împlinit aproape trei ani de surghiunie, se dă voe mitropolitului să se întoarcă în țară. Ajuns însă la Buzău este oprit aici. Al doilea surghiun începe, care și acesta ține un an și jumătate. Ar fi vrut Kiselef, care atunci ocârnuia țara, ca Grigorie să-și dea demisia din mitropolie, dar dârz răspunde Grigorie că Dumnezeu l-a unit cu biserica și numai el îl poate despărți. Și nici în acest surghiun nou el nu pierde vremea, căci înființează tipografie la Buzău și tipărește cărțile tălmăcite în Chișinău. Numai când Kiselef simte că Grigorie, care se retrăsese la Căldărușani, nu mai are putere să se împotrivescă măsurilor lui, îi dă voe să intre în mitropolia Bucureștilor. Era la 22 August 1833 și petrecuse Grigorie în surghiun patru ani și jumătate. Era bătrân și bolnav.

CUM S'A SFÂRȘIT MITROPOLITUL GRIGORIE.

Să spunem acum ce a mai lucrat mitropolitul Grigorie, cum a răposat și cum a fost îngropat. Cei cari l-au cunoscut după întoarcerea din surghiun spun că vederea îi era slăbită, trupul neputincios, dar mintea tot limpede se arăta.

Se gândea cum să întocmească seminariile, cum să așeze bună rânduială în mânăstiri și cum să ridice cinstea preoților dela sate. Pentru aceasta sfătuindu-se cu fețe bisericești și mirenești ajunge la încheierea că prisosul veniturilor dela mânăstiri să se strângă în casa facerilor de bine; igumenii să dea samă mitropolitului în fiecare an și cine se va arăta destoinic să rămână igumen nestrămutat. Cât pentru seminarii, vor fi câte unul la fiecare episcopie, de patru și nu două cum cerea Regulamentul. Clădirile lor se

vor ridica din darul preoților și tot din darul preoților se vor întâmpina cheltuelile viitoare. Seminaristii vor dobândi hrană și îmbrăcăminte de la școală. Inspectorul seminariilor va fi numit de mitropolit. Fiecare sat cât de mic va avea un preot; datoria lui este învățătura moralului și povățuirea întru ale credinței; iar pentru păstrarea cinstei, preotul să fie scutit de clacă și de dijmă către stăpânul moșiei.

Se mirau toți când l-au văzut că în primăvara anului 1834 se apucă de înoirea bisericii mitropoliei. L-au și întrebat dacă crede să o vadă sfârșită. La care răspunse mitropolitul: îmi ajunge să încep lucrarea, cred că urmașii neapărat vor sfârși-o. Tot așa, incredințat fiind că dintre toate cărțile, cele mai potrivite vremii și patrioților de rând sânt Viețile Sfinților, începe tipărirea lor.

Dar n'apucă să vadă decât două tomuri căci în noaptea de 22 spre 23 Iunie 1834 își dăte ușor sufletul în mâinile lui Dumnezeu. Era în vârstă de 69 de ani și păstorise biserica 11 ani, cinci luni și 11 zile, dintre care patru ani și jumătate în surghiun. Cuvântul din urmă i-a fost să nu se smintească din tipărire Viețile Sfinților iar tipografia neîncetat să lucreze cărți folositoare de suflet. Altă avere nu s'a găsit pe urma lui decât cărți hotărîte să se dea în dar.

Așezat pe scaun în tinda bisericii, împodobit cu odăjdii, cu Evanghelia în brațe, lume după lume a venit să-i sărute mâna. Iar în ziua de 24 Iunie, când se prăznuște Nașterea Sf. Ioan Botezătorul, cu alaiu numeros și în durerea norodului celui ce-și pierdea pe părintele sufletesc cel adevărat, a fost îngropat nu în biserică, ci afară din biserică, lângă fereastra proscomidiei mitropoliei, la picătura strașinei. Așa dorise el, dovedind cu aceasta smerenie și după moarte.

Când s'au împlinit șapte ani, potrivit rânduelii călugărești, i-au desgropat oasele și le-au dus la mănăstirea Căldărușanilor, de unde plecase pe jos spre scaunul mitropoliei, așezându-le în gropnița mănăstirii, la rând cu celelalte oseminte călugărești. Pe țeasta lui stă scris dela desgropare: „acest cap este al preasfințitului nostru mitropolit Grigorie al treilea. La leatu 1829, din porunca Rusiei s'au dus în Basarabia, iar după slobozenie s'au întors în București la scaunul său și au răposat întru Domnul cu pace, la leatu 1834“.

Iar sufletul lui în ceruri se roagă lui Dumnezeu pentru iertarea păcatelor noastre.

Notre revue consacre
l'annuaire de Hongrie
l'occasion du centenaire
Dans cet article l'auteur
essaye de décrire la vie
romaine. Après des études
grecque de Bucarest. G.
re austrienne, toute de pré
se imprimant, en même
et des écrivains ecclésiast.

Après le rétablissem
il fut élu métropolitain
à la tête de l'Eglise. On
sa compréhension de d
l'art et d'économie. e
nasse pas de poursuivre s

L'occupation russe e
s'arrêter en Bessarabie.
byzants, d'où il revient
le 24 janvier 1829—
regrets des gens de tou

Il est considéré, a
politains roumains les p
griffance de la théologi
arçante et l'habileté ad

preoților și tot din darul preoților se vor
 face. Seminariștii vor dobândi hrană
 școlară. Inspectorul seminariilor va fi
 care sat cât de mic va avea un preot;
 ținut moralului și povățuirea întru ale
 strarea cinstei, preotul să fie scutit de
 stăpânul moșiei.

L-au văzut că în primăvara anului
 rea bisericii mitropoliei. L-au și în-
 vacă sfârșită. La care răspunse mi-
 să încep lucrarea, cred că urmașii.
 Tot așa, incredințat fiind că dintre
 rivite vremii și patrioților de rând.
 repe tipărirea lor.

dă decât două tomuri căci în noap-
 1834 își dăde ușor sufletul în mâinile
 vârstă de 69 de ani și păstorise bi-

și 11 zile, dintre care patru ani și
 uvântul din urmă i-a fost să nu se
 ieșile Sfinților iar tipografia neîn-
 ositoare de suflet. Altă avere nu
 cât cărți hotărâte să se dea în dar.

tinda bisericii, împodobit cu odăjdii,
 lume după lume a venit să-i sărute
 lunie, când se prăznuște Nașterea
 alaiu numeros și în durerea noro-
 pe părintele sufletesc cel adevărat,
 erică, ci afară din biserică, lângă
 ropoliei, la picătura strașinei. Așa
 zeasta smerenie și după moarte.

apte ani, potrivit rânduelii călugă-
 e și le-au dus la mănăstirea Căl-

se pe jos spre scaunul mitropoliei,
 năstirii, la rând cu celelalte ose-

ta lui stă scris dela desgropare:
 pitului nostru mitropolit Grigorie:

din porunca Rusiei s'au dus în
 le s'au întors în București la scau-

Domnul cu pace, la leatu 1834".
 și se roagă lui Dumnezeu pentru:

R é s u m é.

Notre revue consacre ce numéro à la mémoire du
 métropolitain de Hongro-Valachie, Grégoire le Didascale, à
 l'occasion du centenaire de sa mort (le 22 Juin 1834).
 Dans cet article l'auteur, en se mettant à la portée de tous,
 essaye de décrire la vie et l'activité de cet illustre métro-
 politain. Après des études brillantes à la célèbre Academie
 grecque de Bucarest, Grégoire devenu moine mène une
 vie austère, toute de prières et de jeûne, en traduisant et
 en imprimant, en même temps, les oeuvres des Saint Pères
 et des écrivains ecclésiastiques.

Après le rétablissement des Princes autochtons, Gré-
 goire fut élu métropolitain malgré lui (le 8 Janvier 1823).
 A la tête de l'Eglise, comme administrateur, il fait preuve
 de compréhension, de douceur, de simplicité, d'esprit de
 justice et d'économie; et comme métropolitain même il ne
 cesse pas de poursuivre son activité littéraire jusqu'à sa mort.

L'occupation russe des Principautés Roumaines le força à
 s'exiler en Bessarabie, par suite des intrigues des certains
 boyards, d'où il revient affaibli et malade quatre ans et demi
 après (24 Janvier 1829—22 Août 1833). Sa mort souleva les
 regrets des gens de toute condition.

Il est considéré, à juste titre, comme l'un des métro-
 politains roumains les plus en vue; car, à la connaissance
 profonde de la théologie orthodoxe, s'alliaient en lui la foi
 ardente et l'habileté administrative.

NOUL TESTAMENT BULGAR DELA 1828.

— O CARTE APĂRUTĂ CU AJUTORUL MITROPOLITULUI GRIGORIE DASCĂLUL —

O tipăritură puțin cunoscută la noi în țară, întrucât nu se găsește în nicio bibliotecă publică, este *Noul Testament bulgar* apărut la București în două ediții, cea dintâi la anul 1828 și cea de-a doua la 1833. Aceasta din urmă este și mai puțin cunoscută¹ decât cea dintâi. Un lucru este sigur, că între aceste două ediții nu există nicio deosebire, *ediția a doua apărând în aceleași condițiuni ca și cea dintâi*. Altfel, atât Jirecek cât și profesorul A. Teodorov-Balan ar fi menționat în bibliografiile lor schimbările introduse. Și ei nu notează nimic în privința aceasta.

Noul Testament bulgar dela 1828, cel care ne preocupă, a fost tradus din elinește și a apărut nu numai «cu blagoslovenia» mitropolitului Grigorie Dascălul, ci și după îndemnul, cu ajutorul și cu tiparul său. «*Pentru că, dacă n'ar fi fost acest mare ajutor al său,—spune traducătorul în «Predislovie»,—n'ar fi fost cu puțință să fie dat repede la iveală*».

Știrile pe care le posedăm în legătură cu acest Nou Testament sunt puține și fugare. Le datorăm, în primul rând, lui Jirecek și lui Constantin Erbiceanu, iar în al doilea rând d-lor A. Teodorov-Balan, Constantin N. Tomescu și Iv. S. Markovski.

Să le luăm pe rând. Astfel, Jirecek în a sa *Geschichte der Bulgaren*, ediția din 1876, ocupându-se de emigranții și neguțătorii bulgari din București, prin cari se continuă

1. Ediția aceasta, a doua, din 1833—nu cunosc niciun exemplar—e menționată în treacăt de: a) Konst. Jos. Jirecek, Книгописъ на новобългарската книжина (1806-1870) (=Bibliografia literaturii bulgare noi), Viena 1872, p. 22—23; b) A. Teodorov-Balan, Български книгописъ за сто години (1806-1906) (=Bibliografie bulgară pentru o sută de ani), Sofia 1909, p. 729; c) Prof. Iv. S. Markovski, История на българския синодален преводъ на Библията (съ огледъ къмъ българскитѣ преводи въ миналото) (=Istoria traducerii sinodale în bulgărește a Bibliei (cu oglindirea traducerilor din trecut), Sofia 1927, p. 12.

opera de regenerare a po
s scriitor. Petru Sapunov
trăiesc împreună cu călug
Testament și-l publică la
proprietar valah Grigorie
1828 la pag. 22-23 a sa
Noul Testament c
220 pagini. Ediția a
Tradus de Petru
Serafim Iskizaharenac
Constantin Erbicean

Note asupra Ist
secolul al XIX-lea men
care aceasta nu are
pus de să trad
Evanghelia și o trimitte P
citim: «V. IV. pag.
loc aflăm: «1827.
mitropolitul Grigorie de a
fiind sur jugi
iar Grecii și a-i
cărți grecești. Mi
Patriarhia s'a opus
de trimitere la
11. Patriarhul A
și inapoiază și trad

Această operă neces
în vremea schimbării în
unde primit ca un frate
„Drei Soffrone“ care descri
Geschichte der Bulgaren
des Jirecek, pp. 22-23. Să
Jirecek, Книгописъ на
bulgare nou, 1806-1870.
Pentru că, dacă n'ar fi
sa care patriarh. Apoi
ar ma. Os gâdaci că
scriitorii sinodalii în
Constantin Erbiceanu
Noul Testament c
220 pagini. Ediția a
Tradus de Petru
Serafim Iskizaharenac
Constantin Erbicean

Noul Testament Bulgar Dela 1828.

Cu ajutorul Mitropolitului Grigorie Dascalul —

cunoscută la noi în țară, întrucât nu bibliotecă publică, este *Noul Testament* tipărit în două ediții, cea dintâi la anul 1828 și cea din urmă la 1833. Aceasta din urmă este și mai puțin cunoscută decât cea dintâi. Un lucru este sigur, și anume că nu există nicio deosebire, ediția din 1828 fiind aceeași condiționată ca și cea din 1833.

și profesorul A. Teodorov-Balan ar fi trebuit să scrie în prefața sa că edițiile au fost tipărite în București și că au fost traduse de el și de alții. Și ei au avut în vedere această traducere bulgară dela 1828, cel care ne prezintă și elinește și a apărut nu numai «cu ajutorul Mitropolitului Grigorie Dascalul, ci și după tiparul său. «Pentru că, dacă nu ar fi fost cu puțință să fie dat repede

posedăm în legătură cu acest Nou Testament și fugare. Le datorăm, în primul rând, lui Constantin Erbiceanu, iar în al doilea rând, lui Teodorov-Balan, Constantin N. Tomescu și

Astfel, Jirecek în a sa *Geschichte der Bulgaren* (1876), ocupându-se de emigranții bulgari din București prin cari se continuă

opera de regenerare a poporului lor¹ și între cari se află și scriitorul Petru Sapunov din Treavna, spune: «Sapunov traduse împreună cu călugărul Serafim din Eski-Zagora Noul Testament și-l publică la București în 1828 cu ajutorul mitropolitului valah Grigorie»². Iar în «*Bibliografia*» sa din 1872, la pag. 22-23, aflăm reproducă în întregime poarta acestui Nou Testament cu însemnarea: «în București. 4°. IV și 220 pagini. Ediția a doua în București, 1833. 4°. 220 pagini. Tradus de Petru Sapunov Trevneanul și de părintele Serafim Iskizaharenicul, care în 1828 era deja mort»³.

Constantin Erbiceanu publicând în anii 1904-1905 diferite *Note asupra Istoriei bisericești a Românilor pentru secolul al XIX-lea*, menționează la un loc cu altă știre, cu care aceasta nu are nicio legătură, că «mitropolitul Grigorie a pus de s'a tradus din slavonește⁴ în limba bulgară Evanghelia și o trimite Patriarhului spre aprobare»⁵. În josul liniei citim: «V. IV, pag. 23 (scrierea greacă de Grigorie)»⁶. În alt loc aflăm: «1827. Patriarhul Agatanghel oprește pe mitropolitul Grigorie de a tipări în limba bulgară Evanghelia. *Bulgarii fiind sub jugul turcesc n'aveau nici cărți bisericești, iar Grecii spre a-i absorbi ori greciza, nu le procurau decât cărți grecești*⁷. Mitropolitul Grigorie a voit a-i ajuta, dar Patriarhia s'a opus»⁸. Informația aceasta nu are nicio indicație de trimitere. Iar în altă parte ne spune: «1828 Februarie 11. Patriarhul Agatanghel trimite două ploște cu Sf. Mir și înapoiază și traducerea Evangheliei în limba bulgară

1. Această operă începe printr'un preot Stoica, mai târziu episcop la Vrața, cu numele schimbat în *Sofronie*, care, prigonit de Greci, trece în 1803 la București unde-i primit ca un frate de mitropolitul nostru Dositeiu (1793-1810). Acesta este «Oteț Sofronie» care deschide epoca nouă a poporului bulgar. Cf. Konst. Jos. Jirecek, *Geschichte der Bulgaren*, Praga 1876, p. 536 și Ion Grămadă, *Bulgarii în România până la 1877*, articol în *Convorbiri Literare*, 1914, p. 152-157.

2. Jirecek, *op. cit.* p. 536.

3. Jirecek, *Книгопись на новобългарската книжнина* (=Bibliografia literaturii bulgare noi) 1806-1870, Viena 1872, p. 22-23.

4. Poarta cărții spune «din limba elinească». Mitropolitul Grigorie, în scrisoarea sa către patriarhul Agatanghel, spune că traducerea s'a făcut din slavonește, iar mai jos adaugă că unul din traducători, părintele Serafim, era bun cunoscător și știutor de amândouă limbile: și elinească și slavonească.

5. Constantin Erbiceanu, *Note asupra Istoriei bisericești a Românilor pentru secolul al XIX-lea*, în *Biserica Ortodoxă Română*, XXVIII (1904-1905) p. 1258.

6. Const. Erbiceanu, *op. cit.* p. 1258.

7. Tot ceea ce e subliniat de noi în text, nu există în scrisoarea originală pe care o transcriem mai jos, ci e adăugat de Constantin Erbiceanu, fără să ne arate motivul acestui adaos al său.

8. Const. Erbiceanu, *op. cit.* p. 1263.

1828 — nu cunosc niciun exemplar — e menționată în *Книгопись на новобългарската книжнина* (Jirecek, *op. cit.* p. 22-23; *История на българския народ за сто години (1806-1905)* (=Bibliografia) Sofia 1909, p. 729; c) Prof. Iv. S. Marinov, *История на Бибlijата (съ огледъ на българския народ)* (=Istoria traducerii sinodale în bulgare din trecut), Sofia 1927, p. 12.

spre tipărire¹, cu corectările făcute la Patriarhat². În josul liniei se află: «V. III, pag. 302»³.

A. Teodorov-Balan, profesor la Universitatea din Sofia, tipărindu-și în 1909 opera sa *Bibliografie bulgărească pentru o sută de ani (1806—1905)*, reproduce în întregime, ca și Jirecek, poarta Noului Testament bulgar dela 1828, cu deosebirea față de Jirecek că în loc de «4°. IV și 220 pagini», cum aflăm la cel dintâi, d-sa îl înregistrează astfel: «4°. 2 foi + 220 pagini», trecînd aci și numerotația slavonească a cărții: GK⁴.

Const. N. Tomescu, în lucrarea sa pentru doctorat, *Mitropolitul Grigorie IV al Ungrovlahiei*, amintește în capitolul intitulat: «*lucrări apărute cu blagoslovenia mitropolitului Grigorie*» și de acest Nou Testament astfel: «Новый Заветъ, Mitropolia București, 1828, în limba bulgară. S'a tradus după porunca mitropolitului Grigorie din slavonește⁵ cu ajutorul scriitorului Petru Sapunov; pentru tipărire mitropolitul ceruse aprobarea patriarhului Agatanghel încă din 1827, care-i vine la Februarie 1828 cu corectări asupra traducerii [Bis. Ort. Rom. XXVIII, p. 1258, 1263, 1367]»⁶. Nealcătuind obiectul propriu zis al studiului arătat, d-l Constantin N. Tomescu dă aceste informații bazându-se numai pe indicațiile de mai sus ale lui Constantin Erbiceanu și lăsând ușor să se înțeleagă că d-sa n'a văzut nici acest Nou Testament bulgar și nici actele în legătură cu el aflate în Biblioteca Academiei Române. Nu e mai puțin adevărat însă că datorită numai acestor informații aflate la d-sa, am putut întreprinde cercetarea de față și scoate la iveală documentele grecești de mai jos.

Profesorul Iv. S. Markovski dela facultatea de teologie din Sofia este cel care ne aduce știrile cele mai bogate, nu însă și complete, în ceea ce privește tipăritura aceasta puțin cunoscută dată la iveală cu ajutorul mitropolitului Grigorie Dascălul. Tipărind la Sofia în 1927 *Istoria*

1. Nici cuvintele acestea, subliniate de noi, nu sunt spuse în scrisoarea pe care o rezumă aci Const. Erbiceanu, ci sunt adăogate de el.

2. Const. Erbiceanu, *op. cit.* p. 1367.

3. Ibidem, p. 1367.

4. A. Teodorov-Balan, *op. cit.* p. 729, numărul de ordine 8163.

5. Vezi nota 4 dela p. 307.

6. Constantin N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV al Ungrovlahiei*. Teză de doctorat, Chișinău 1927, p. 106.

traducerea sa în limba bulgară a fost tipărită în București în anul 1828. Acest lucru este foarte important pentru istoria literaturii bulgare și pentru cunoașterea culturii noastre. În acest sens, trebuie să menționăm că această traducere a fost realizată de către mitropolitul Grigorie IV al Ungrovlahiei, cu ajutorul scriitorului Petru Sapunov. Documentele care însoțesc această traducere sunt deosebit de interesante și prezintă o valoare istorică deosebită. În ceea ce privește tipăritura, aceasta a fost realizată în București în anul 1828, la tipăritura lui Ștefan Ștefanovici. Este de remarcat faptul că această traducere a fost realizată în limba bulgară și nu în slavonește, ceea ce reprezintă un pas important în dezvoltarea literaturii bulgare. În ceea ce privește actele în legătură cu această traducere, acestea sunt deosebit de interesante și prezintă o valoare istorică deosebită. În ceea ce privește informațiile aflate la d-sa, acestea sunt deosebit de importante și prezintă o valoare istorică deosebită. În ceea ce privește cercetarea de față, aceasta a fost realizată în urma unei investigații aprofundate și prezintă o valoare istorică deosebită.

Documentele care însoțesc această traducere sunt deosebit de interesante și prezintă o valoare istorică deosebită. În ceea ce privește tipăritura, aceasta a fost realizată în București în anul 1828, la tipăritura lui Ștefan Ștefanovici. Este de remarcat faptul că această traducere a fost realizată în limba bulgară și nu în slavonește, ceea ce reprezintă un pas important în dezvoltarea literaturii bulgare. În ceea ce privește actele în legătură cu această traducere, acestea sunt deosebit de interesante și prezintă o valoare istorică deosebită. În ceea ce privește informațiile aflate la d-sa, acestea sunt deosebit de importante și prezintă o valoare istorică deosebită. În ceea ce privește cercetarea de față, aceasta a fost realizată în urma unei investigații aprofundate și prezintă o valoare istorică deosebită.

rectările făcute la Patriarhat»². In josul pag. 302»³.

an, profesor la Universitatea din Sofia, opera sa *Bibliografie bulgărească pen-1806—1905*), reproduce în întregime, Noul Testament bulgar dela 1828, Jirecek că în loc de «4⁰. IV și 220 a cel dintâi, d-sa îl înregistrează astfel: „...“, trecînd aci și numerotația slavo-

escu, în lucrarea sa pentru doctorat, *IV al Ungrovlahiei*, amintește în cărări apărute cu *blagoslovenia mitro-* de acest Nou Testament astfel: «НОВЫЙ уреști, 1828, în limba bulgară. S'a tra-ropolitului Grigorie din slavonește⁵ cu Petru Sapunov; pentru tipărire mitro-rea patriarhului Agatanghel încă din Februarie 1828 cu corectări asupra om. XXVIII, p. 1258, 1263, 1367]»⁶. propriu zis al studiului arătat, d-l Con-ă aceste informații bazându-se numai sus ale lui Constantin Erbiceanu și leagă că d-sa n'a văzut nici acest și nici actele în legătură cu el află-academiei Române. Nu e mai puțin a-ă numai acestor informații aflate la tînde cercetarea de față și scoate la acești de mai jos.

Markovski dela facultatea de teo-care ne aduce știrile cele mai bo-ete, în ceea ce privește tipăritura a-dată la iveală cu ajutorul mitropo-Tipărind la Sofia în 1927 *Istoria*

inițiate de noi, nu sunt spuse în scrisoarea pe-și sunt adăogate de el.

p. 1367.

729, numărul de ordine 8163.

titlul Grigorie IV al Ungrovlahiei,

1928.

traducerii sinodale în bulgărește a Bibliei, „съ огледъ къмъ българскитѣ преводи въ миналото“, = cu oglindirea traducerilor bulgărești din trecut, d-sa era prin urmare cel mai indicat să ne dea știri mai complete privitoare la Noul Testament bulgar dela 1828. In adevăr, iată ce ne spune d-sa în acest studiu: «*Traducerea lui Petru Sapunov*. După traducerea nereușită a arhimandritului Teodosie¹ și a altor doi preoți din Sliven, cărora le fusese impusă de Societatea biblică britanică și streină, după recomandăția arhiepiscopului de atunci al Odrinului de a traduce Sf. Scriptură în bulgărește, apăru în 1828 o altă traducere a Evangheliei în limba bulgară, tipărită și pusă în comerț sub titlul: *Noul Testament, adică cele patru Evanghelii ale celor patru Evangheliști, traduse din limba elinească în cea bulgărească și celelalte*². Această traducere a fost săvârșită de Petru Sapunov, originar din Treavna, emigrant în România, cu ajutorul părintelui Serafim din Stara-Zagora. Sapunov era un bulgar foarte patriot și instruit. Împreună cu alți bulgari alungați, a purtat mare grijă de renașterea spirituală a poporului său. El a dat la iveală și alte câteva cărți bulgărești. Sapunov a tipărit «Patru-Evangheliu» său în 1200 exemplare cu nădejdea, că dacă se vor vinde, îndată să porceadă la traducerea Faptelor Apostolilor și a Apocalipsei, iar după aceasta la traducerea Epistolelor. Traducerea lui Sapunov n'a avut la început mare succes, poate din cauza împrejurărilor, întrucât în vremea aceea nu era trezit destul interesul pentru cartea bulgărească, dar mai mult din cauza timpurilor turburi, deoarece acum isbucnește războiul dintre Rusia și Turcia, în anul 1828. Din această traducere Sapunov a reușit să vîndă cam 400 exemplare, celelalte 800 fiind cum-

1. Completăm știrea d-lui prof. Iv. S. Markovski, în legătură cu traducerea lui Teodosie, prin'to alta și anume: „Chiar în 1821 Societatea biblică rusească lasă Noul Testament ca să fie tradus în bulgărește de către Arhimandritul Teodosie dela mănăstirea Bistrița din Valahia. Traducerea aceasta, destinată în deosebi coloniștilor basarabeni, fu respinsă — după unii — chiar dela început, din cauza totalii ei neputințe de a fi întrebuințată; după alții, ea fu tipărită la Petersburg în 1823 în 5000 exemplare, dar distrusă numai decît, deoarece Sf. Scriptură ar fi fost vătămătoare în limba populară“. V. Jirecek, *Geschichte der Bulgaren*, Praga 1876, p. 536—537, nota 1.

2. Aci d. prof. Markovski scrie: „и пр.“ (и прочее) care înseamnă și celelalte, etc. Dăm această lămurire întrucât d-sa nu reproduce titlul cărții în întregime, ceea ce nu era îngăduit într'un studiu ca acesta.

părate de Societatea biblică britanică și streină¹. Mai târziu, așezându-se vremuri mai prielnice, traducerea lui Sapunov fu aproape epuizată, lucru ce se constată din aceea că în 1833 a ieșit în București o a doua ediție. Societatea biblică, respingând traducerea Evangheliei făcută de K. Fotinov întrucât nu era nici bulgărească nici slavonească, a hotărît în 1834 să dea cu mijloace proprii o nouă ediție, îndreptată, a traducerii lui Sapunov. Ideea aceasta nu s'a înfăptuit însă, din cauză că traducerea Sfințelor Cărți în bulgărește intră în faza nouă a dezvoltării ei².

*

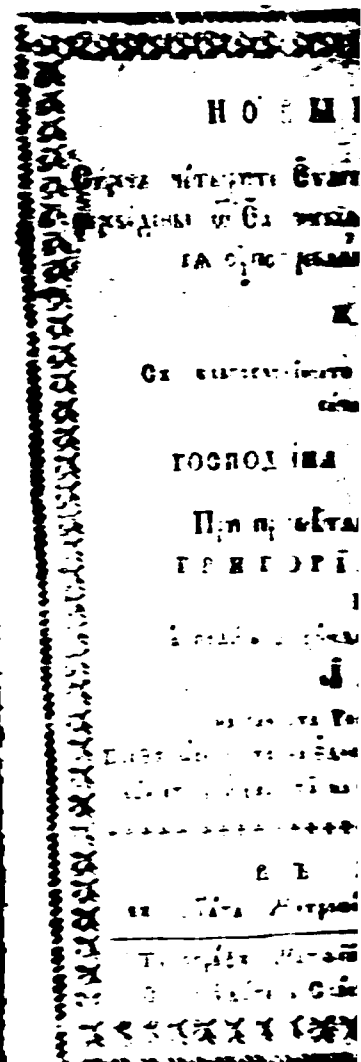
Atât se știa până acum în legătură cu Noul Testament bulgar dela 1828. Astăzi putem înmulți știrile atât prin faptul că avem la îndemână această rară și puțin cunoscută tipăritură³, cât și prin aceea că în manuscrisele Academiei Române am aflat schimbul de scrisori ce-a avut loc între *patriarhul ecumenic Agatanghel* (1826-1830) și *mitropolitul Ungrovlahiei Grigorie Dascălul* (1823-1834) în legătură cu acest Nou Testament, scrisori despre care amintește, după cum am văzut mai sus, Constantin Erbiceanu.

Mai înainte însă de-a le prezenta, să ne oprim puțin asupra tipăriturii. Ea este intitulată astfel:

1. În notă autorul adaugă următoarele: „Înainte de a săvârși această cum părare, Societatea biblică a făcut o anchetă prin agentul său — misionarul Barcker — ca să stabilească în ce anume măsură s'ar putea înțelege de către poporul de jos traducerea lui Sapunov, și această anchetă a ieșit favorabilă traducerii”. D-l prof. Iv. S. Markovski își întemeiază afirmația aceasta pe două studii: unul al prof. M. G. Poprujenko, *Очерки по истории возрожд. болг. нар.*, (=Schită asupra istoriei renașterii poporului bulgar), Sofia 1902, p. 13 și celălalt al prof. Iv. D. Șișmanov, *Нови данни за историята на нашето възраждане*, (=Date noi pentru istoria renașterii noastre), Sofia 1898, p. 11. N'am avut la îndemână aceste studii pe care nu le posedă nici chiar Academia Română. Din scrisoarea mitropolitului Grigorie către patriarhul Agatanghel, — și ținem să menționăm că ea alcătuiește informația cea mai sigură și mai prețioasă în legătură cu succesul traducerii printre „cei de același neam” — se vede că înșiși traducătorii (Petru Sapunov și părintele Serafim) „după ce au terminat traducerea, au plecat spre Târnovo, și încredințându-o preoților de acolo și celor mai mari pentru încercare, a fost socotită ca lucrare exactă și vrednică de tipărit”. Scrisoarea aceasta este reprodușă mai jos.

2. Prof. Iv. S. Markovski, *История на българския синоденъ преводъ на Библията (съгледъ къмъ българскитъ преводи въ миналото)*, (=Istoria traducerii sinodale în bulgărește a Bibliei (cu oglindirea traducerilor din trecut), Sofia 1927, p. 12.

3. Cartea este proprietatea P. S. Arhieru Tit Simedrea.

în românește «Noul Testament. Cartea sinodală în slavonească și bulgărească de la 1828. Traducerea de către Petru Sapunov și părintele Serafim. Editată de Tit Simedrea».

iblică britanică și streină¹. Mai târziu, mai prielnice, traducerea lui Sapunov lucru ce se constată din aceea că curești o a doua ediție. Societatea bisericească Evangheliei făcută de K. Fomici bulgărească nici slavonească, a făcut cu mijloace proprii o nouă ediție, lui Sapunov. Ideea aceasta nu s'a că traducerea Sfințelor Cărți în bulgărească a dezvoltării ei².

*

acum în legătură cu Noul Testament i putem înmulți știrile atât prin faptul această rară și puțin cunoscută tipăritură că în manuscrisele Academiei Române de scrisori ce-a avut loc între *patrușel* (1826-1830) și *mitropolitul Dascălul* (1823-1834) în legătură cu scrisori despre care amintește, ai sus, Constantin Erbiceanu. Ie-a le prezenta, să ne oprim puțin și intitulată astfel:

Introducere: „Înainte de a săvârși această cum o anchetă prin agentul său — misionarul Barcker măsură s'ar putea înțelege de către poporul de această anchetă a ieșit favorabilă traducerii“. D-I ză afirmația aceasta pe două studii: unul al prof. storin възрожд. болг. нар., (=Schiză asupra) Sofia 1902, p. 13 și celălalt al prof. Iv. D. *Pravda* на нашето възраждане, (=Date noi Sofia 1898, p. 11. N'am avut la îndemână aceste hiar Academia Română. Din scrisoarea mitropolitului patrușel, — și ținem să menționăm că ea alcătuiește mai prețioasă în legătură cu succesul traducerii — se vede că înșiși traducătorii (Petru Sapunov *terminat traducerea, au plecat spre Târnovo, în si celor mai mari pentru încercare, a fost mica de tipărit*“. Scrisoarea aceasta este repro-

История на българския синодъ преводъ българскитѣ преводи въ миналото), (=Istoria *Вече*: (cu oglindirea traducerilor din trecut),

². S. Arhiereu Tit Simeadrea.

În românește «poarta» aceasta spune:
Noul Testament. Adică cele patru Evanghelii ale
celor patru Evangheliști traduse din limba elinească în
cea bulgărească ce se întrebuintează acum în Bulgaria.
Carele, cu blagoslovenia actualului Mitropolit a toată
Ungrovlahia Domnului Domn Grigorie, în zilele Prea-
luminatului și Preaînaltului Principe Grigorie Ghica
Voevod, a început să se tipărească; iar după venirea

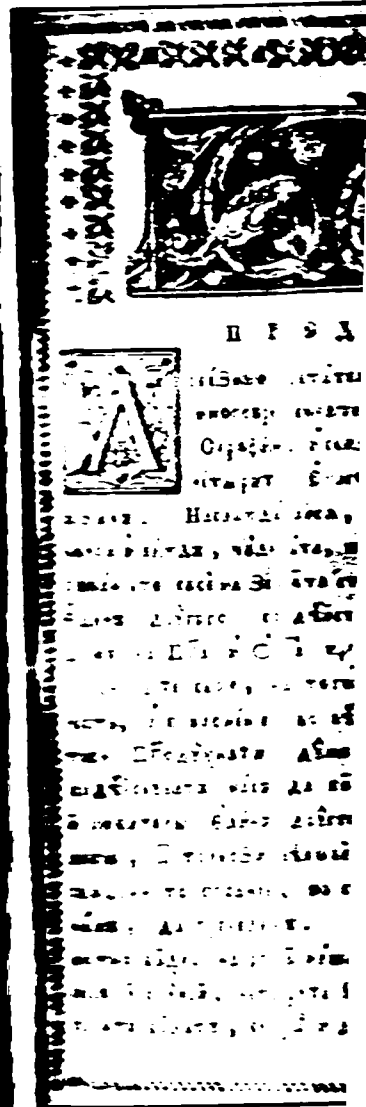
armatei celui mai puternic Imperiu a toată Rusia, a primit sfârșitul de față. Prin osârdia unuia din traducători, dar cu ajutorarea și cheltuiala dreptcredincioșilor creștini de același neam. În Bncurești. În Sfânta Mitropolie, în anul 1828, luna lui Iulie. (Tipograf Matei Băbeanu). (Culegător Slav Kaniuv din Kalofer).

Din facsimilul de mai sus se poate vedea, că titlul acesta este așezat într'un chenar simplu, întrebuițat și la alte tipăriuri din acea vreme.

Cartea e legată ușor în carton subțire, înflorat și flexibil; e tipărită în limba bulgară cu litere slavonești foarte citețe, pe hârtie în quarto, de calitatea obișnuită pe atunci, o parte de culoare albă și o altă parte de culoare albastru deschis. Aproape pe fiecare filă se observă în zare un desen simplu, imprimat în hârtie (ca pe hârtia monetă) și însoțit de unele indicații. Astfel, pe unele file, la îndoitură, se poate citi cu oarecare ușurință: „Georgescu, Görgescu“, iar pe latura de jos „1826“; pe celelalte: „A. I. Ilescu“ la îndoitură, iar pe latura de jos „No. 1“. Fără îndoială că nu poate fi vorba decât de numele fabricanților, anul fabricării și calitatea hârtiei întrebuițate la tipăritură¹.

Acest „Новый Заветъ“ are 220 pagini, plus două ale „Înainte cuvântării“ și cuprinde în întregime pe cei patru Sfinți Evangheliști, dispuși în ordinea canonică. Avem de observat că: toate paginile au același chenar; că toate inițialele „glavelor“ sunt mari și înflorate; că stihurile sunt arătate pe margine după număratoarea cirilică, fiecare stih purtând o steluță la sfârșit; că în josul paginilor, sub linii, sunt lămurite cuvintele însemnate în text prin câte o literă а, в, г, cuvinte pe care traducătorii le-au socotit mai greu de priceput de către poporul cel simplu; că toate cuvintele — cu mici abateri — poartă semnul pe care se cuvine să cadă accentul în vorbirea obișnuită și tot astfel spiritul aspru ori lin, luat fără îndoială din limba slavă, semne dispărute cu desăvârșire astăzi în scrisul bulgar.

1. O moară românească de hârtie exista în timpul acela la Ciorogârla. Ea a fost preluată pe seama mitropoliei la 22 Decembrie 1823 de mitropolitul Grigorie Dascălul. Cf. Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV al Ungrovlahiei*, Chișinău 1927, p. 103, nota 2. D-sa indică în această privință pachetul 26, doc. 17 dela Arhivele Statului (fără arătarea fondului).

...
...
...
...
...

puternic Imperiu a toată Rusia, față. Prin osârdia unuia din trănirea și cheltuiala dreptcredincioșilor m. In București. In Sfânta Mitropolia în Iulie. (Tipograf Matei Slav. Flaut din Kalofer).

ma. sus se poate vedea, că titlul un chenar simplu, întrebunțat și la vreme.

șor în carton subțire, înflorat și flexi-bulgară cu litere slavonești foarte no. de calitatea obișnuită pe atunci, și o altă parte de culoare albastru ecare filă se observă în zare un în hârtie (ca pe hârtia monetă) și . Astfel, pe unele file, la îndoitură, re ușurință: „Georgescu, Görgescu“, 26”; pe celelalte: „A. I. Ilescu“ la ie jos „No. 1“. Fără îndoială că nu numele fabricanților, anul fabricării cunțate la tipăritură!

are 220 pagini, plus două ale cuprinde în întregime pe cei patru și în ordinea canonică. Avem de înle au același chenar; că toate mari și înflorate; că stihurile sunt pă numărătoarea cirilică, fiecare sfârșit; că în josul paginilor, sub le însemnate în text prin câte o literă traducătorii le-au socotit mai greu oprul cel simplu; că toate cu-ri — poartă semnul pe care se în vorbirea obișnuită și tot astfel at fără îndoială din limba slavă, săvârșire astăzi în scrisul bulgar.

Cartea e tradusă în limbaj popular pe baze fonetice. O cerce-tare asupra lexicului întrebunțat la traducerea acestui Nou Testiament ne-ar arăta că multe cuvinte românești

erau înțelese și folosite de poporul bulgar ca și cum ar fi fost proprii ale lui. Menționăm aci, în treacăt, expresiunea bulgară dela pag. 71 «вѣтренна вѣра голѣма» (Marcu, IV, stih 37) explicată prin «фвртана»; tot astfel la Ev. Ioan, XVIII,

Hârtie exista în timpul acela la Ciorogârla. Ea a fost tipărită la 22 Decembrie 1823 de mitropolitul Grigorie IV al Ungrovlahiei, în forma în această privință pachetul 26, doc. 17 (Arhivele Naționale).

stih 3, (in Noul Testament bulgar dela 1828 la pag. 212) găsim cuvântul « факани », etc.

П Р В Д И С Л О В И Е

Са воодрежи при таухъ по такъ причина, и просто са повъзвуха, че се време въ едно повъзвизы ба даде. Имо и цаухъ да на печатаня и дѣяните, но недостатка мѣстоу протѣише: Ва тѣи нѣгда е прѣли да са продаде никака частъ шъ напечатаните, ся коитѣ да свършише и шстачало не допечатаніе. Меѣла поистинно, сеѣкго едно паѣвѣнника, коѣто жеѣде по скоронието шъ печатаніе: ѣна шстачалте. Да прикапа е диня дръгго шъ прѣѣтеаште еѣтѣ да хъѣте сеѣка. Тѣъ еѣдво е на леснаѣта, коѣто може да соверши скоронието шъ печатаніе. Ба дѣте поистинно подражатели, на нѣгошѣто прѣшеваѣнство Господина ГРИГОРІА Митрополита оугровлаухскаго коѣто не тѣхъ тѣнѣието подаря, но и Грошѣкно спомоществованіе стѣри, коѣто сѣчката колгаріа е длаѣка азъ благодаря, и да имѣи всеѣтѣосѣрдѣшъ Бѣга, За Зръѣте, и долгодѣнствіе на нѣгошѣто прѣшеваѣнство. Ваѣто ѣко не еѣи бнло тѣухното тѣи Значітѣлно спомоществованіе, ни еѣи было воѣможно: еѣошъ да са и Злоде. ѣ по шъ печатаніето дѣѣаните, на сѣчките спомоществоваѣши, именѣта шѣ са нарѣѣте: коѣ колѣко спомоществованіе стѣри, еѣи вѣчнѣи поменѣ.

ка дѣте Зарѣѣи

Переводитель Пѣтѣрѣ Саѣвнѣошъ Травнѣнныѣ

Gândul din care a pornit traducerea și darea ei la lumină este arătat limpede în prefața cărții. O reproducem în facsimilele de pe aceste pagini¹ însoțindu-o și de traducerea românească.

1. Paginația nu ne-a îngăduit aranjamentul trebuitor.

INNAIN

— iubite cititor! Iată
mele osteneii și
Lagora, adică Nou
traduse in limba s
Destătează-te cu c
pe care Măntu
în petrecerea sa pe pâr
cești și celor cari ne
să o dăm. De
care a invrednic pe
Duh Sfânt (se cuvine
teții vecilor. amin

Iubite cititor! Acest
indreptează via
milosivi, cum
aceea, văzând ne
neputând în
ne-a dăruit nouă at
să traducem, să p
nostru. Și cu v
dințău prile, ce
ca vor fi primite cu
Apostolicești și Ap
șor pentru ca
Chiar dacă as
mea a stat i
mai întâi o
și restul rețip
ream. care core
unul pe an
este mijlocul
spărire. Fie
Grigorie m
dăruit și
Evanglia e care
Domnezzu

1. An
la
la
la
la
la
la

ment bulgar dela 1828 la pag. 212)
etc.

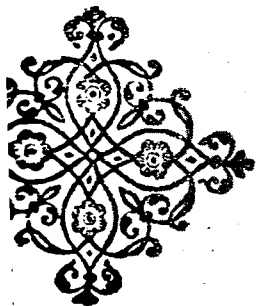
Д Н С а О в і вѣ

по тѣхъ причина, и просто са повѣзѣха,
Зичу ба да те. Ибо и цахъ да на печатани
еска ми стои противна: Ва тѣи нѣгда е
са рѣста ѿ напечатаните, ся които да свѣр-
печатане. Мѣла поистинно, сѣлаго едно-
во свѣршнотѣ ѿ печатаните: ѿ на штанланте.
ѿ ѿ прикѣште сѣста да нѣлате сѣкиа. Ту
ауо може да соверши скоршнотѣ ѿ печатане.
Кѣмъ, нѣгшвото прѣшващенство Господина
ѿ ѿгровлауекскаго които не тѣкѣ тѣснѣнотѣ
ѿ ѿпомоществованіе стори, които сѣчката
ѿгсазри, и да нѣли есмилюсѣрдгм Бѣга, За
на нѣгшвото прѣшващенство. Ващѣто и нѣ
ѿ значительнѣ спомоществованіе, ни кѣ выло
ѿ даде ѿ по ѿ печатаніе дѣланіте, на сѣчките
та ше са наредѣте: кой колко спомощество-
ване.

+++ * 2 ++++++++ * +++ * * * *

свѣдѣти Зарѣки
Дѣгоуе Са и нѣвъхъ Травненныкѣ

+++++ * * * * * * * * * * * * *

ornit traducerea și darea ei la
e în *prefața* cărții. O reproducem
: pagini¹ însoțindu-o și de tradu-

avaajamentul trebuior.

INNAINTE-CUVÂNTARE

= Iubite cititor! Iată îți pun innainte roadele îndelunga-
telor mele osteneli și ale răposatului părinte Serafim din
Eski-Zagora¹, adică Noul Testament sau cele patru Evan-
ghelii traduse în limba slaveno-bulgărească.

Desfătează-te cu citirea limbii tale materne, gustă și vezi
minunile pe care Mântuitorul nostru Iisus Hristos le-a făcut
în petrecerea sa pe pământ. Fie nouă, iubitorilor de Dum-
nezeu și celor cari ne iubim unul pe altul, ca toată viața
noastră să o dăm lui Dumnezeu și Tatălui prin Sfântul Duh,
cu care a invrednicit pe ucenicii săi, cărora: Tată și Fiu
și Duh Sfânt [se cuvine] mărirea, cinstea și închinăciunea
în vecii vecilor, amin.

Iubite cititor! Aceste de Dumnezeu însuflețite cuvinte
foarte² îndreptează viața noastră și ne ajută să fim prea-
înțelepți, milostivi, cumpătați și iubitori unul față de altul.
Pentru aceea, văzând neamul nostru de atâtea veacuri stând
în întunec neputând înțelege Sfânta Scriptură, după puterea
câtă ne-a dăruit nouă atotmilostivul Dumnezeu, [ne-am osten-
nit] să traducem, să putem să ajutăm pe cât ar fi cu putință
neamului nostru. Și cu voia lui Dumnezeu s'au dat la iveală,
cu cel dintăiu prilej, cele patru Evanghelii, care, dac'om ve-
dea că vor fi primite cu râvnă, curând s'or adăogi lor și Fap-
tele Apostolicești și Apocalipsa; din această pricină s'au
și legat ușor pentru ca, cu vremea, să fie legate [toate] la
un loc. Chiar dacă aș fi și vrut să tipăresc și Faptele, ne-
destoinicia mea a stat împotriva. Pentru aceea, e nevoie să
se vândă mai întâiu o parte din cele tipărite, cu care să ti-
părim și restul netipărit. Rog cu adevărat pe oricine din
același neam, care dorește mai curândă tipărire și a restului,
să cheme unul pe altul din prietenii săi să cumpere toți.
Acesta este mijlocul înlesnirii, care poate să ducă la mai
repede tipărire. Fiți cu adevărat urmașii preasfinției sale
Domnului Grigorie mitropolitul Ungrovlahiei, carele nu numai
șparul a dăruit, ci și ajutor bănesc a făcut, căruia toată
Bulgaria e datoare să-i mulțumească și să roage pe atot-
milostivul Dumnezeu pentru sănătatea și lunga-înzilire a

1. Aci s'ar crede că sunt două cuvinte: conjuncția и și книзѣхъ ареныка,
când în realitate e un singur cuvânt și se citește Iskizaharsnicul, adică Esckiza-
harsnicul, cel din Eski-Zagora sau Stara-Zagora, cum se numește astăzi orașul de
sârșie al lui Serafim.

2. Înțelesul lui много este și foarte și mult. Am preferat pe cel dintăiu.

preasfinției sale. Pentru că, dacă n'ar fi fost acest mare ajutor al său, n'ar fi fost cu puțință să fie dat repede la iveală. Iar odată cu tipărirea Faptelor, numele tuturor ajutătorilor vor fi arătate, — cine cât ajutor a făcut întru vecinică pomenire. Fiți sănătoși.

Traducător, Petru Sapunov Trevneanul.

Dacă traducerea în limba bulgară a Noului Testament dela 1828 este lucrarea scriitorului Petru Sapunov din Treavna¹ și „a răposatului părinte Serafim din Eski-Zagora²“, *îndemnul la această lucrare, ajutorul bănesc, tipărirea și punerea ei în mâinile „celor de același neam“ sunt lucrările neprecupețite ale mitropolitului Grigorie Dascălul.*

Această afirmație o întemeiem și pe corespondența schimbată între mitropolitul Grigorie și patriarhul ecumenic Agatanghel în legătură cu acest Nou Testament.

Există trei scrisori: două originale, — ale patriarhului, și o ciornă a mitropolitului Grigorie, toate trei scrise în grecește și păstrate în Biblioteca Academiei Române. Le dăm în ordine cronologică³.

Intâia⁴:

† ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ ἐλέφ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικῆς πατριάρχης.

Ἰερότατε μητροπολίτα Οὐγκροβλαχίας, ὑπέρτατε καὶ ἔξαρχε πλαγγῶν καὶ τὸν τόπον ἐπέγων τοῦ Καισαρείας Καππαδοκίας, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητῆ καὶ περιπέθητε ἀδελφῆ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν μετριότητος κύρ Γρηγόριε, χάρις εἴη τῇ φιλῇ ἡμῖν αὐτῆς Ἰερότατι καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ.

Ἐμάθομεν παρ'ἀξιόπιστων ὅτι ἡ Ἰερότης της σκοπὸν

† AGATANGHEL din mila lui Dumnezeu arhiepiscop al Constantinopolei, al Romei Noui și patriarh ecumenic.

Preasfințite mitropolit al Ungrovlahiei, prea cinstite și exarh al plaiurilor și locjiilor al Cesareii Capadochiei, în Duhul Sfânt iubite și prea dorite frate și împreună slujitor al smereniei noastre chir Grigorie; har fie preasfinției tale celei iubite de noi și pace dela Dumnezeu.

Am aflat prin obraze vrednice de credință că sfinția

1. Refugiat din motive politice în România. Cf. Jirecek, *Geschichte der Bulgaren*, Praga 1876, p. 536 și Iv. S. Markovski, *op. cit.* p. 11.

2. Acesta era mort în 1828. Cf. Jirecek, *Книгопись*, Viena 1872, p. 22.

3. Atât descifrarea migăloasă și atentă a acestor scrisori, cât și transcrierea și tălmăcirea lor, le datoresc d-lui Gh. I. Moisescu, căruia îi aduc și pe această cale mulțumirile mele.

4. Ac. Rom. ms. 1064, f. 282 r.

ă. dacă n'ar fi fost acest mare ajutor
puțință să fie dat repede la iveală.
aptele. numele tuturor ajutătorilor
cât ajutor a făcut intru vecinică.

Sapunov Trevneanul.

Limba bulgară a Noului Testament
a scriitorului Petru Sapunov din
și părinte Serafim din Eski-Zagora²“,
trare, ajutorul bănesc, tipărirea și
acelor de același neam“ sunt lu-
mitropolitului Grigorie Dascălul.

intemeiem și pe corespondența
tului Grigorie și patriarhul ecumenic
al acestui Nou Testament.

două originale, — ale patriarhului,
tului Grigorie, toate trei scrise în
biblioteca Academiei Române. Le
a¹.

† AGATANGHEL din mila lui
Dumnezeu arhiepiscop al Con-
stantinopolei, al Romei Noui și
patriarh ecumenic.

Preasfințite mitropolit al Un-
grovlahiei, prea cinstite și exarh
al plaiurilor și locjiitor al Che-
sareii Capadochiei, în Duhul
Sfânt iubite și prea dorite frate
și împreună slujitor al smer-
reniei noastre chir Grigorie;
har fie preasfinției tale celei
iubite de noi și pace dela Dum-
nezeu.

Am aflat prin obraze vred-
nice de credință că sfinția

ἐνετο, ὑπὸ ζήλου κεκνημένη
προμεροπρεπούς, ἵνα ἐκδώσῃ
εἰς τύπον τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν
εὐαγγέλιον μεταφρασμένον εἰς
τὴν βουλγαρικὴν διάλεκτον. Ἡ
προθεσίς της τῶ ὄντι θεοφιλῆς
καὶ ἀξιόπαινος. Μὲ ὅλον τούτο
πρὸς τολούτης καταπεπατιμένης
διάλекτου ἡ ἐκθεσίς ἐπειδὴ
πρακτεῖ εἰδήμονας ἀνδρας καὶ
επιτελεστάτην τριβὴν ἔχοντας, ἡ
ἐπιμετωμένη ἐκδοθῆναι μετά-
τασις ἔχει οὐκ ὀλίγην τὴν δια-
φορὰν, ὡς ἐπιληροφορήθημεν,
διὰ τούτο ἐκ προνοίας προηγ-
ρηνοὶ τῇ συμβουλεύομεν φυλα-
ξασθως, ὅπου νὰ παρατηθῆ τὸ
πρὸς τούτου, καὶ καταργήσῃ
τὸ ἐγγείρημα, ἵνα μὴ ἀντι ὠφε-
λειας γένηται αἰτιος βλάβης
ἐπιχικῆς τοῖς εὐσεβέσι καὶ ταῦτα
μεν ἐπὶ τοσοῦτον ἀδελφικῶς, ἡ δὲ
τὸ θεοῦ χάρις εἴη μετ' αὐτῆς.

Ὁ Κωνσταντινου[πόλεως] καὶ
ἐ. Χ[ριστ]ῶ ἀδελφός.

αωκῆ, Σεπτεμβ. 17.

Ἀδελφε ἀξιοσεβαστε, εἶναι γνω-
στὸν εἰς τὴν πολυῖμοσύνην καὶ
ἐπιμάθειαν τῆς ἱερότητός της,
πρὸς ἐξουθενεὶ καὶ καταβιβάζει
τὸ ὄψος τῆς θείας γραφῆς ἡ
εἰς τὸ πάντῃ χυδαῖον καὶ πε-
πατιμένον ὄψος μεταφρασίς. Διὰ
τούτο καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν οὐδέ-
ποτε αὐτὴν ἀπεδέξαντο; τούτου
πρὸς χρεία μεγάλης προσοχῆς
ἐκπρὸς ἀντ' ὠφελείας, βλάβην με-
τρούτην ἐν τῇ ἀνωμίτῳ ἡμῶν
πρὸς τούτέστιν τοῖς εὐσεβέσι
ἐπιφέρωμεν¹.

ta, îndemnată de zel arhieresc,
avea de gând să dea la tipar
dumnezeiasca și sfânta Evan-
ghelie tradusă în limba bul-
gară. Propunerea sfinției tale
este în sine iubitoare de Dum-
nezeu și vrednică de laudă.
Cu toate acestea, fiindcă edi-
tarea unei atari limbi vulgare
pretinde bărbați anume desti-
nați, având și desăvârșită apli-
care, iar tălmăcirea pregătită
spre tipărire are nu puține gre-
șeli—după cum am aflat, de a-
ceea, îndemnați fiind din pur-
tare de grijă, te sfătuim frățeste
ca de îndată să părăsești acest
gând și să înlături lucrarea,
pentru ca nu în loc de folos
să fie credincioșilor pricină de
vătămare sufletească; și aceasta
cu totul frățeste (o spunem).
Iar harul Domnului să fie cu
sfinția ta.

Al Constantinopolei și în
Hristos frate.

1827 Septembrie 13.

Prea cinstite frate; este lu-
cru cunoscut prea buneii științe
și ușurinței de înțelegere a
sfinției tale, cât de mult co-
boară și înjosește măreția Sf.
Scripturi tălmăcirea într'un stil
cu totul comun și vulgar. De a-
ceea și cei dinaintea noastră
niciodată n'au aprobat-o; de a-
ceea este nevoe de multă bă-
gare de seamă ca nu cumva în
loc de folos, mai mare pagubă
să aducem nepătatei noastre
credințe, adică credincioșilor¹.

¹ În România. Cf. Jirecek, *Geschichte der*
Slav. Märkte, *op. cit.* p. 11.
² Jirecek, *Книгопись*, Viena 1872, p. 22.
și sursa a acestor scrisori, cât și transcrierea
de la Angelescu, căruia îi aduc și pe această

1. Acesta este un post-scriptum al scrisorii.

A doua scrisoare sau răspunsul mitropolitului Grigorie la scrisoarea de mai sus a patriarhului Agatanghel¹.

Τὴν ὕμετέραν θειοτάτην παναγιότητα ἐν ἑδαφίῃ τῆ ὑποκλίσει προσκυνῶν, πανευλαβῶς κατασπάζομεν τὴν χαριτόδωρον αὐτῆς δεξιάν.

Διαφυλάττοι αὐτὴν τὸ θεῖον ἄκρως ὑγιαίνουσαν καὶ ἀμεταπτώτως πανευδαιμόνουσαν ἐν μακροβιότητι ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ οἰκουμενικοῦ αὐτῆς θρόνου εἰς χαρὰν καὶ εὐφροσίνην παντὸς τοῦ χριστεπωνόμου πληρώματος καὶ καύχημα αὐτοῦ ἀκαταίσχυντον.

Σεβαστήν μοι αὐτῆς πατριαρχικὴν ἐπιστολὴν ἀπὸ γ' τοῦ παρελθόντος σημειουμένην κατὰ τὴν θ'-ην τοῦ ἤδη τρέχοντος ὑποκλινῶς δεξιάμενος, ἀπέδωκα πρὸς θεὸν εὐχαριστίας ἀνηκούσας ἐπὶ τῇ δι' αὐτῆς ἀξιώσει τῶν ἱερῶν αὐτῆς εὐχῶν καὶ δεσποτικῶν εὐλογιῶν.

Ἐναγνοῦς δὲ μετ' ἐπιστάσις καὶ τὰ ἐν αὐτῇ κυριαρχικῶς μοι ἐπιταττόμενα διὰ τὴν ἐκ τοῦ σλαβονικοῦ εἰς τὸ καθομιλούμενον βουλγαρικὸν τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου μετάφρασιν ἵνα διὰ δύο λόγους ἐμποδιοθῆ ἢ διὰ τῆς χαλκογραφίας εἰς φῶς αὐτῆς ἐκδόσις, διὰ τὸ τὴν πληροφορίαν δηλαδὴ ἣν ἔλαβεν ἡ ὕμετέρα παναγιότης ὅτι ἔχει οὐκ ὀλίγην διαφθορὰν καὶ διότι ἢ εἰς τὸ πεπατημένον ὕψος μεταφορὰ ἐξουθενεῖ καὶ μεταβιάζει τὸ ὕψος τῆς θείας γραφῆς,

Inchinându-mă cu plecăciune până la pământ dumnezeieștii voastre prea sfințeniei, cu tot respectul sărut dreapta voastră izvoritoare de har.

Dumnezeirea să păzească pe prea sfinția voastră deplin sănătos și neclintit fericit, intru viață îndelungată pe acest patriarhal tron icumenic, spre mulțumirea și bucuria întregului neam creștinesc și spre a lui nerușinată slavă.

Primind plecat abia pela 9 ale curgătoarei luni cinstita-ți scrisoare dela 13 ale trecutului Septemvrie, am dat lui Dumnezeu mulțumiri convenite pentru invrednicirea prin ea a sfințelor tale rugăciuni și stăpânești binecuvântări. Și citind cu atenție cele ce mi se poruncesc chiriarchicește în ea, pentru traducerea Sfintei Evanghelii din slavonește în limba bulgară vorbită, ca să fie oprită din două motive tipărirea ei prin halcografie, pentru știerea pe care anume a luat-o preasfinția ta că are nu puține greșeli și pentru că tălmăcirea în stilul de jos coboară și schimbă înălțimea Sfintei Scripturi, am oprit din această cauză urmarea tiparului, arătând ascultarea datorită în Hristos

1. Ibidem, ms. 1065, ff. 23-24 r și v.

sau răspunsul mitropolitului Grigorie sus a patriarhului Agatanghel¹.

Inchinându-mă cu plecăciune până la pământ dumnezeieştii voastre prea sfintenii, cu tot respectul sărut dreapta voastră izvoritoare de har.

Dumnezeirea să păzească pe prea sfinţia voastră deplin sănătos şi neclintit fericit, intru viaţă îndelungată pe acest patriarhal tron icumenic, spre mulţumirea şi bucuria întregului neam creştinesc şi spre a lui neruşinată slavă.

Primind plecat abia pela 9 ale curgătoarei luni cinstita-ţi scrisoare dela 13 ale trecutului Septemvrie, am dat lui Dumnezeu mulţumiri cuvenite pentru învrednicirea prin ea a sfintelor tale rugăciuni şi stăpâneşti binecuvântări. Şi citind cu atenţie cele ce mi se poruncesc chiriarchiceşte în ea, pentru traducerea Sfintei Evanghelii din slavoneşte în limba bulgară vorbită, ca să fie oprită din două motive tipărirea ei prin halcografie, pentru ştierea pe care anume a luat-o preasfinţia ta că are nu puţine greşeli şi pentru că tălmăcirea în stilul de jos coboară şi schimbă înălţimea Sfintei Scripturi, am oprit din această cauză urmarea tiparului, arătând ascultarea datorită în Hristos

παραίτισα ἐξ αὐτῆς τὴν ἔκδοσιν τοῦ τύπου, τὴν ἐν Χριστῷ ἀξιογράφων ὑπακοὴν δεῖξαι εἰς τὰ τῆς πνευματικῆς αὐτῆς προνοίας. Δὲν λείπω ὁμως τοῦ νὰ φανερώσω τῇ αὐτῆς τρυφήν καὶ τὸν ἡμέτερον εὐεργόν δι' ὃν ἔδωκα τὴν ἄδειαν τῆς ἐκδόσεως, ὅστις ἐστὶν ὁ ὅτι ἡ μετάφρασις αὐτῆ τοῦ Ἱεροῦ Τετραεγγέλου ἐγένετο εἰς χρῆσιν τῶν βουλγαρογλώσσων ἵνα, διὰ τὴν εἰς τὸν σλαβονικὸν παντελῆ τῆς γλώσσας ἀκαταληψίαν, ἀναγινώσκῃ ἕκαστος ἐκαστος εὐσεβεῖα κινούμενος τὰ περὶ ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ τῶν θείων αὐτοῦ ἐντολῶν, καὶ ὁμοιότητα καὶ τοῦ γραμματικῶ εἰς τὸ ἀπλοῦν ὕφος τετραεγγέλου, τοῦ ὁποίου εἶπα καὶ ἐπὶ Κορίλλου πατριάρχου ἐμποδισθῆ ἢ χρῆσις, πλὴν αὐθις ἐπιμακαρίτου Γρηγορίου ἐκκλησιαστικῆ ἀδεία ἐγένετο ἐλευθερία ἐπὶ ψυχικῇ σωτηρίᾳ τῶν τρυφνωσκόντων αὐτὸ κατὰ μόνας καὶ οὐχὶ ἐν ἐπήκοον πάντων ἐπ' ἐκκλησίαις. Περὶ δὲ τῆς προτιθεμένης διαφθορᾶς αὐτῆς τῆς μετάφρασεως τοιαύτην ἰδέσθαι ἔχω: ὅτι οἱ ζηλωταὶ πρὸς αὐτὸ τὸ καλὸν ἦσαν δύο ἀδελφοὶ Βούλγαροι, ἕξ ὧν ὁ μὲν ζῆλος καταγίνεται πρὸς ἐκδοσιν, ὁ δὲ πρὸ ἕξ ἡδὴ χρόνων πρὸς ἄλλοιον ἀξεδήμησε, ὁ ὁποῖος τῆσθε καὶ ὁ πλέον ἐγκρατῆς καὶ εἰδήμων ἀμφοτέρων τῶν ἀπείκτων τῆς τε ἑλληνικῆς καὶ

spre cele ce ating duhovniceasca-ţi purtare de grijă.

Nu lipsesc însă ca să arăt preasfinţiei tale şi scopul nostru tipăririi, care este acesta: că traducerea aceasta a Sfântului Tetraevanghel s'a făcut spre folosinţa celor cari vorbesc bulgăreşte, pentru ca, din deplina neputinţă de înţelegere a limbii slavoneşti, fiecare în parte să citească mişcat de evlavie cele privitoare la iconomia Intrupării Mântuitorului nostru şi a dumnezeieştilor sale porunci, după asemănarea Tetraevanghelului grecesc în stilul simplu a cărui folosire, chiar dacă a fost oprită sub patriarhul Chiril, cu toate acestea sub fericitul Grigorie a devenit liberă prin învoire bisericicească, pentru mântuirea sufletească a celor cari vor citi fieştecare în parte, iar nu în auzul tuturor prin biserică.

Cât despre presupusele greşeli ale acestei traducerii, eu am această părere, că râvnitorii pentru acest bine au fost doi fraţi Bulgari, dintre cari unul trăieşte şi se ocupă de tipărire, iar celălalt — sunt acum şase ani — s'a mutat către Domnul, care era bun cunoscător şi ştiutor de amândouă limbile: şi de elinească şi de slavonească şi care îmi spunea că la cuvintele grele a recurs la slavonească, după

τῆς σλαβονικῆς καὶ ὁ ὁποῖος μοὶ ἔλεγεν ὅτι εἰς τὰς δυσκόλους λέξεις κατέφρουγον εἰς τὸ σλαβονικόν, καθὼς καὶ οἱ γραικοὶ εἰς τὸ ἑλληνικόν. αὐτοὶ λοιπόν, ἀφ' οὗ ἐτελείωσαν τὴν μετάφρασιν, ἀπῆλθον εἰς τὸ Τούρνοβον, προβάλλοντες αὐτὴν εἰς τοὺς ἐκεῖ ἱερεῖς καὶ προυτίχοντας τοῦ γένους πρὸς δοκιμὴν καὶ ἐνεκρίθη ὡς ὀρθὴ καὶ ἀξία ἐκδόσεως. διὸ καὶ ἐγὼ ἐνταῦθα ζήτησά κινούμενος ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ὁμοπίστων ἀδελφῶν ἵνα γινώσκωσι καὶ οὗτοι, ὡς εἶπον, τὰ περὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τῶν θείων αὐτοῦ ἐντολῶν, δέδωκα τὴν ἄδειαν τῆς διὰ τύπου ἐκδόσεως, στοχαζόμενος καὶ τοῦτο ὅτι ἀνίσως τυχὸν ἐμποδίζετο ἐνταῦθεν ἢ διὰ τύπου αὕτη ἐκδοσις, ἡδύνατο νὰ ἐκδοθῆ εἰς ἄλλας γειτνιαζούσας ἡμῖν πόλεις τῆς Γερμανίας ὅπου τῆς αὐτῆς γλώσσης ἱκανὰ εἰσὶ πιστήρια, καθὼς δὲν λανθάνει τὴν ὁμετέραν παναγιότητα: μὲν ταῦτα ἐπειδὴ ἔγινεν ἡ ἀρχὴ τῆς ἐκδόσεως καὶ ἐτυπώθησαν δύο εὐαγγελιστάς, διὰ τὸ πάντῃ ἀνέλεγκτον τῆς συνειδήσεως καὶ διὰ νὰ λάβῃ αὐτοφεί ἡ ὁμετέρα παναγιότης τὴν πρὸς τοῦτο πληροφορίαν στέλλονται: ἤδη αὐτῆ αὐτὰ τὰ μέχρι τοῦδε τυπωθέντα τῶν δύο εὐαγγελιστῶν, πρὸς ἐπιθεώρησιν καὶ ἀνάκρισιν καὶ περιμένεται ἡ ἀπαιτούμενη ἐκκλησιαστικὴ ψήφος αὐτῆς, ἣς τὰ μὲν πανάγια ἔτη εἴχσαν θεό-

cum și Grecii la elinească. Așa dar aceștia, după ce au terminat traducerea, au plecat spre Târnovo, și incredințându-o preoților de acolo și mai marilor neamului lor pentru apobare, a fost socotită ca lucrare exactă și vrednică de tipărit. Pentru care, și eu aici, mișcat fiind de zel spre binele fraților de aceeași credință ca să citească și ei, după cum am spus, cele despre iconomia Intrupării Domnului nostru și a dumnezees-tilor sale porunci, am dat în-cuviințarea tipăririi ei, gândind și aceasta, că dacă întâmplător se împiedecă cumva aici tipă-rirea ei, ar putea să se tipă-rească în alte orașe nemțești vecine cu noi, unde sunt nu-meroase tiparnițe pentru acea-stă limbă, după cum nu e necunoscut preasfinției tale. Cu toate acestea, fiindcă s'a făcut începutul tipăririi și s'au dai-la iveală doi Evangheliști, pentru deplina împăcare a cu-getului și ca preasfinția ta să aibă sub ochi și irederea acestă-ți se și trimit acești doi Evan-gheliști tipăriți până acum, spre revedere și cercetare, și se așteaptă ceruta-ți binecuvân-tare bisericească; iar preasfin-ții ani ai preasfinției tale să

cum și Grecii la elinească. Așa
dar aceștia, după ce au termi-
nat traducerea, au plecat spre
Tárnovo, și încredințându-o
preșoilor de acolo și mai marilor
teamului lor pentru apoba-
re. A fost socotită ca lucrare
exactă și vrednică de tipărit.
Pentru care, și eu aici, mișcat
fiind de zel spre binele fraților de
aceeași credință ca să citească
și ei, după cum am spus, cele
despre iconomia Intrupării Dom-
nului nostru și a dumnezees-
tilor sale porunci, am dat în-
cuviniștea tipării ei, gândind
și aceasta, că dacă întâmplător
se împiedecă cumva aici tipă-
rirea ei, ar putea să se tipă-
rească în alte orașe nemțești
vecine cu noi, unde sunt nu-
meroase tiparnițe pentru acea-
stă limbă, după cum nu e
necunoscut preasfinției tale. Cu
toate acestea, fiindcă s'a făcut
începutul tipării și s'au dat
la iveală doi Evangheliști,
pentru deplina împăcare a cu-
getului și ca preasfinția ta să
aibă sub ochi și iirea aceasta,
și se și trimit acești doi Evan-
gheliști tipăriți până acum, spre
revedere și cercetare, și se
așteaptă ceruta-ți binecuvân-
tare bisericească; iar preasfin-
ții ani ai preasfinției tale să

ὅτι πλῆστα ὀλιβιά τε καὶ ὄγι-
αι. Αἱ δὲ θεοπειθεῖς εὐχαὶ καὶ
εὐποτικαὶ εὐλογίαι διὰ βίου
ἐκείνη καὶ ἱερὸν φυλακτήριον.

A treia scrisoare sau al doilea răspuns al patriarhului
Agatanghel la scrisoarea de mai sus a mitropolitului Grigorie.
În ea se face vorbire despre două lucruri osebite, pe noi
interesându-ne aci numai partea a doua. ¹

ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΙΟΣ ἐλέφ θεοῦ
ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπό-
λεως, Νέας Ρώμης καὶ οἰκου-
μενικὸς πατριάρχης.

ἱερώτατε μητροπολίτα Οὐγκ-
ραβλαχίας, ὑπέρτιμς καὶ ἔξαρχς
εὐαγγελίων, ἐν ἀγίῳ πνεύματι
ἐπιτηγνῆτε καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ
καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν με-
ταστάτης κύρ Γρηγόρις, χάρις
ἐκ τῆ φιλῆ ἡμῖν αὐτῆς ἱερό-
τατε καὶ εἰρήνη παρὰ θεοῦ.
Ἐπιπροφορηθέντες ἐκ τοῦ ἀπο-
στολέντος ἀδελφικοῦ γράμματός
τῆς ὅτι ἐγένετο ἐν στερήσει ἀγί-
ου ἁγίου, ἰδοὺ ἐτοιμάσαντες ἡδὴ
ἡμῶν δοχεῖα πλήρη, ἀποστέλλομεν
ἐπιτραχισμένα καὶ τῆ ἡμετέρας
ἐπιτορχαρχικῆ σφραγίδι, ἐπευχό-
ρηται ὅπως μεταχειρισθῆ καὶ αὐ-
τὸ ἐν ὄψει καὶ πνευματικῆ ὠφε-
λειᾶ τῶν εὐλογημένων ἐπαρ-
χιαστῶν πνευματικῶν τέκνων
τῆς ἡ δὲ τοῦ θεοῦ χάρις εἴη
καὶ αὐτῆς.

αωκη, φεβρουαρίου ια.

Ἰδοὺ τῆ ἀποστέλλομεν καὶ
ἐκ παρ' αὐτῆς εἰς ἐπιθεώρησιν
ἐπιπεμφθέν ἡμῖν εὐαγγέλιον τὸ
ἐκ εὐλαγαρικῆν μεταφρασθέν, ἐν
τῷ παρατηρήσασα θέλει ἰδῆ σε-

fie dela Dumnezeu cât de mulți,
fericiți și sănătoși. Iar rugăciu-
nile credincioase și stăpânești
binecuvântări (fie)-mi pe toată
viața scut și sfințită pază.

AGATANGHEL din mila lui
Dumnezeu arhiepiscop al Con-
stantinoplei, al Romei Noi și
patriarh icumenic.

Preasfințite mitropolit al Un-
grovlahiei, preacinstite și exarh
al plaiurilor, în Duhul Sfânt
iubite și prea dorite frate și
împreună slujitor al smereniei
noastre Chir Grigorie; har fie
preasfinției tale celei iubite de
noi și pace dela Dumnezeu.
Aflând din frățeasca ta scri-
soare trimeasă că te afli în
lipsă de Sfântul Mir, iată, am
gătit două vase pe care ți le
trimitem chiar pecetluite cu
sigiliul nostru patriarhicesc, ru-
gători fiind ca și pe acesta
să-l folosești spre sănătatea și
binele duhovnicesc al blagoslo-
viților fii sufletești din eparhiile
sfinției tale, iar Darul lui Dum-
nezeu să fie cu preasfinția ta.

1828, Februarie 11.

Iată îți înapoiem și Evan-
ghelia tradusă în bulgărește,
ce ne-a fost trimisă mai din-
nainte de sfinția ta spre cerce-
tare, în care câte s'au obser-
vat că nu sunt bine tălmăcite

1. Ac. Rom. ms. 1064, f. 302 r.

le vei vedea însemnate prin
trăsături de creion, deși cerce-
tătorul n'a avut timp ca să
străbată toată cartea, în care
fără îndoială este să se afle și alte
multe greșeli. Pentru aceasta
era bine, ne gândim, să fi fost
revăzută de un bun cuno-
scător al limbilor slavonă, e-
lină și bulgară, fiindcă, frate,
mare vătămare poate să ur-
meze din răstălmăcirea cuvîn-
telor și noimelor Sfintei Scrip-
turi, căci din acestea s'au născut
nu puține erezii, cum bine cu-
noaște adâncă ta știință, mai
ales după trecere de vreme;
de aceea e nevoie de mare lu-
are aminte în astfel de lucruri.

+ Al Constantinopolei și în
Hristos frate.

limbii vorbite. E atât de inteligentă și de documentată a-
ceastă scrisoare, încât orice gânduri nemărturisite ar fi
avut patriarhul, era cu neputință să se mai împotrivescă
gândurilor cinstitute, curate, pline de înțelegere și de dragoste
față de poporul bulgar, obidit și în mare lipsă de tipărituri
în limbă proprie, gânduri dovedite în această împrejurare
de mitropolitul Grigorie Dascălul.

Binecuvântarea patriarhală cerută de mitropolit întârzie
totuși să sosească. În acest timp, cei doi Evangheliști ti-
păriți așteptau în teascurile Sfintei Mitropolii o soartă necunos-
cută: ori întregirea lor prin ceilalți doi, ori părăsirea lor
definitivă. Abia în luna lui Februarie a anului următor (1828)
vine, ca s'o numim astfel, *un fel de aprobare* din partea
patriarhului. În luna lui Iulie a aceluiași an, *Noul Testa-
ment bulgar* era terminat și pus în vânzare.

Câtă dreptate avea Petru Sapunov să scrie astfel în
Predislovia cărții: «Fiți cu adevărat urmașii preasfinției
sale Domnului Grigorie mitropolitul Ungrovlahiei, carele nu
numai tiparul a dăruit, ci și ajutor bănesc a făcut, căruia
toată Bulgaria e datoare să-i mulțumească și să roage pe
atotmilostivul Dumnezeu pentru sănătatea și lunga înziliră
a preasfinției sale. Pentru că, dacă n'ar fi fost acest mare
ajutor al său, n'ar fi fost cu putință să fie dat repede
la iveală»¹.

Prin urmare, tipăritura aceasta este în bună parte
opera mitropolitului Grigorie Dascălul. Ea alcătuește un dar
ales și mărinimos făcut unor frați de aceeași credință, dar nu
și de aceeași limbă. Darul acesta avea să fie reinnoit în
1833 tot la București, printr'o nouă ediție, și avea să contri-
bue nu numai la formarea literară a limbii, ci și la reușita
traducerii sinodale, de mai târziu, a Bibliei în limba bulgară.

Am ținut să punem în lumină toate aceste lucruri
acum când se împlinesc o sută de ani dela moartea acestui
mare mitropolit al nostru, care «împreună în sine toate
sufleteștile virtuți» și care, «obosit de fapte bune și ostenit
de lucrări adevărat duhovnicești, se mută către Domnul»².

Pr. Paraschiv Angelescu.

1. Aci avem de arătat că deși d. Iv. S. Markovski dă știri mai multe asupra
Noul Testament decât înaintașii săi, ne vine totuși a crede că d-sa n'a avut
în mână niciun exemplar din această tipăritură. Sau dacă va fi avut, a trecut
cu vederea ceea ce spune și prefața și poarta ei. Altfel, cum să ne explicăm
faptul că d-sa, într'un studiu de amănunt, nu citează nici locul de apariție al edi-
ției prime, care este București, nici numele aceluia care ajută la tipărire, adică pe
mitropolitul Grigorie?

2. Citat după d. Const. N. Tomescu, *op. cit.* pag. 304.

R é s u m é.

Un livre peu connu chez nous c'est le Nouveau Testament en bulgare, dont deux éditions ont paru à Bucarest, la première datée de 1828, la seconde de 1833; (la dernière nous est totalement inconnue).

Sur ce Nouveau Testament nous possédons des informations succinctes de Jircek, Const. Erbiceanu, A. Teodorov-Balan et Cons. N. Tomesco; de plus amples informations, quoique incomplètes, nous sont fournies par Mr. Iv. S. Markovski de la Faculté de Théologie de Sofia. Mais de l'histoire qu'il fait de cette traduction il ressort qu'il n'a pas eu en main le livre dont il est question. Autrement il n'aurait pas manqué de reproduire le titre complet et exact et lui aurait révélé que „sans l'aide du Métropolitain Grégoire de Hongre-Valachie, qui non seulement en a supporté les frais d'imprimerie mais a fait aussi d'autres dépenses“, ce Nouveau Testament n'aurait pas paru si vite.

La traduction du grec (et du slavon) a été faite par deux Bulgares réfugiés en Roumanie. L'un d'eux est le moine Séraphim, de Stara-Zagora, qui était déjà mort en 1828; l'autre est l'écrivain Pierre Sapounov de Treavna.

Le livre est imprimé avec des caractères slavons, très lisibles, sur papier in-quarto, blanc et bleu clair. La traduction est faite en bulgare populaire et l'écriture en est phonétique; les recherches faites par la société biblique britannique et par le traducteur lui-même, ont prouvé que la langue du livre était à la portée du peuple. Le tirage a été, en 1828, de 1.200 exemplaires.

Ce livre a II + 220 pp. et il comprend les quatre Evangiles canoniques complets. Chaque page est encadrée d'une bordure selon le goût de l'époque et en bas sont expliqués les termes difficiles à comprendre pour le peuple. Dans ces notes on s'est servi aussi de quelques mots roumains: *furtuna*, *făclii* (l'orage, les flambeaux) etc.

Les informations qui concernent l'impression et la publication de ce Nouveau Testament sont complétées par trois lettres qu'on trouve à la Bibliothèque de l'Académie Roumaine, section des manuscrits (Mss. Nr. 1064 et Nr. 1065). Par la première, datée du 13 Septembre 1827, le Patriarche Agathangèle (1823—1832) interdit au Métro-

politain Grégoire de com-
 suspectait l'allure thé-
 amre romte et envoyée
 1827, est la répor-
 ment trois idées ess-
 sciences. Tout d'abord
 mission, il a arrêté la
 Église il montre que
 l'union de ceux qui p-
 pus le slavon. Enfin il
 ses frères bulgares, de
 nommé jusqu'alors, les
 pères et les notables
 que c'est un travail en-
 envoyé au Patriarche à be-
 la courtoise revoir et con-
 la demande au Patriarche
 datée du 11 Fe-
 Patriarche faite à une a-
 laquelle celui-ci lui
 Patriarche Agathangèle lu-
 temps que le Saint Ch-
 les corrections in-
 C'est l'équivalent de
 ce par conséquent, en
 le Nouveau Testament
 mis en vente.

Ce livre n'est de
 traducteur bulgares. Il
 l'œuvre du Métropolitain
 sous son patronage
 à son courage et
 bulgare que ce livre
 connaissance de nos vo-

R é s u m é.

connu chez nous c'est le Nouveau Testament; deux éditions ont paru à Bucarest, 1828, la seconde de 1833; (la dernière est inconnue).

Le Testament nous possédons des indices de l'irceek, Const. Erbiceanu, A. Teodorescu, N. Tomesco; de plus amples informations complètes nous sont fournies par Mr. N. Tomesco, de la Faculté de Théologie de Sofia. Mais à l'occasion de cette traduction il ressort qu'il y a eu un défaut de reproduire le titre complet du livre dont il est question. Autrement dit, on a révélé que „sans l'aide du Métropolitain de Valachie, qui non seulement en a fait l'impression mais a fait aussi d'autres traductions du Testament n'aurait pas paru si vite.

La traduction grec (et du slavon) a été faite par M. N. Tomesco en Roumanie. L'un des exemplaires est le manuscrit de Stara-Zagora, qui était déjà mort en 1828; l'autre est de Pierre Sapounov de Treavna. Le livre est imprimé avec des caractères slavons, sur papier in-quarto, blanc et bleu clair. La traduction en bulgare populaire et l'écriture en caractères grecs, les recherches faites par la société biblique de Bucarest, le traducteur lui-même, ont prouvé que la traduction était à la portée du peuple. Le nombre de 200 exemplaires.

Le livre est de 200 pp. et il comprend les quatre évangiles complets. Chaque page est encadrée et le style de l'époque et en bas sont des caractères difficiles à comprendre pour le peuple. Le livre a servi aussi de quelques mots roumains (l'usage, les flambeaux) etc.

Les recherches qui concernent l'impression et la publication du Testament sont complétées par les recherches à la Bibliothèque de l'Académie des Sciences et des Lettres (manuscrits Mss. Nr. 1064 et Nr. 1065) datée du 13 Septembre 1827, le décret (1823—1832) interdit au Métro-

politain Grégoire de continuer l'impression de ce livre, dont on suspectait l'allure théologique orthodoxe. La seconde lettre, écrite et envoyée à Constantinople au mois d'Octobre 1827, est la réponse du Métropolitain Grégoire. Elle contient trois idées essentielles, qui y sont intelligemment soutenues. Tout d'abord il écrit au Patriarche que, par sa soumission, il a arrêté la publication du N. T. en bulgare. Ensuite, il montre que cette traduction a été entreprise à l'intention de ceux qui parlent le bulgare et ne comprennent plus le slavon. Enfin il lui explique qu'elle a été faite par deux frères bulgares, dans un style populaire; qu'on avait imprimé jusqu'alors l'oeuvre de deux Evangélistes, que les prêtres et les notables de la ville de Tirnovo considèrent que c'est un travail exacte et digne d'être imprimé et envoyé au Patriarche l'oeuvre des deux Evangélistes que celui-ci pourra revoir et corriger; et pour apaiser ses scrupules il demande au Patriarche son approbation. La troisième lettre, datée du 11 Février 1828, contient la réponse du Patriarche faite à une autre lettre du Métropolitain Grégoire, par laquelle celui-ci lui demandait les Saintes-Huiles. Le Patriarche Agatangèle lui envoie, à cette occasion, en même temps que le Saint Chrême, l'Evangile traduit en bulgare, avec les corrections trouvées nécessaires par le Patriarcat. C'était l'équivalent de l'approbation demandée par Grégoire et, par conséquent, en Juillet 1828, quatre mois plus tard, le Nouveau Testament bulgare était entièrement imprimé et mis en vente.

Ce livre n'est donc pas l'oeuvre exclusive des deux traducteurs bulgares, mais il peut être considéré comme l'oeuvre du Métropolitain Grégoire le Didaskalos. En effet, c'est sous son patronage et grâce à son initiative, à son aide, à son courage et à sa bienveillance envers le peuple bulgare que ce livre a pu paraître contribuant ainsi à la renaissance de nos voisins du Sud.

PUȚINE CUVINTE PENTRU STRĂDANIA
CĂRTURĂREASCĂ A MITROPOLITULUI GRIGORIE
DĂSCĂLUL AL UNGROVLAHIEI

Această strălucitoare față vlădicească de tânăr s'a arătat cu zel cărturăresc. În vremea cât a zăbovit la colegiul sf. Sava, el a „înjugat nopțile cu zilele“ ca să stăpânească cheia limbilor greacă, latină și română; cu „însetoșare de sporire“ el și-a cheltuit vârsta cea dintâiu „întru îndeletnicirea învățătorei a tot felul de muze și a Teologiei“, și la fel s'a strădănit toată viața în lucru cărturăresc; târziu, spre sfârșitul apropiat al vieții, numărând peste 66 de ani, Grigorie încă traducea și sporia întru tipărirea de cărți, cum singur mărturisește, că „mă zăbovesc întru dumnezeiasca Scriptură și în tălmăcire... având scopos cu ajutorul lui Dumnezeu prin rugăciunile sfinților să tipărescu...“ deși suferea de „slăbiciunea ochiului și neputința trupului... și adeseori mă lupt cu boale și cu neputințe“.

Din câte cunoaștem până acum, prima sa lucrare vede lumina tiparului la București în 1799, iar ultima, cu care-și încheie această strădanie cărturărescă, se tipărește la Buzău în Iulie 1833. În curgerea celor 44 ani, el a îmbogățit literatura noastră bisericească cu publicații de însemnătate deosebită. La acestea se cuvine să adăogăm manuscrisele ce a îndreptat el, și care apar mai târziu sub ocrotirea altora, apoi manuscrise de lucrări, ce trebuie să mai existe în vreo bibliotecă sau uitate cine știe pe unde, dar pe care încă nu le-a scos vremea la iveală, cât și diferite alte publicații, care-i poartă pe copertă doar blagoslovenia și dărnicia lui vlădicească, însă peste cuprinsul cărora va fi zăbovit privirea și truda lui.

În rândurile de mai jos vom da o înșirare bibliografică a tipăriturilor sale; dar așezându-le în două grupe. În prima, vor figura lucrările ce a publicat el până la 1816 împreună cu duhovnicescui lui părinte, Gherontie, monahul moldovan, cu care a legat acea clasică prietenie, despre care cărtu-

... Grigorie I scârzi
... rădăca losi al h
... gora sau tălmăc u cel
... îndreptat. ar în
... Grigorie apărute dela

... — Către
1799 în 41 cu 137
... lucrarea a mai fo
... în prefeța traducăr
... înra tălmăcirea căr
... apărarea acestora
... și geru nopp
... deosebi el recun
... la lucrul pregăt
... Dumnezeu
... Cănea cuprinde o
... să alba dixa
... despre păcat
... de a din tînăr
... el și știe el a sîngui
... călea. ci măca
... sau o bucară
... a și loaa pus
... de rando
... cămă cel ce să
... Din în Tre ne ș
... asemenea mie
... aprobat împără
... Grigorie
... 1833 în
... și adăogăm
... cănea aceasta
... un pun
... și se
... se dules
... e 20
... cea b

rarul vlădică Iosif al Argeşului confirmă că „ceea ce unul cugeta sau tălmăcia, celălalt privind întăria sau, de era trebuinţă, îndrepta“, iar în cealaltă grupă vor urma tipăriturile lui Grigorie apărute dela 1816 până la sfârşitul vieţii sale.

I. 1799—1816

a) TIPĂRITURI

1. — *Carte folositoare de suflet*, Mitropolia Bucureşti, 1799, în 4° cu 157 foi.

Lucrarea a mai fost numită şi „Prăvilioara cea mică“.

În prefeţe trăducătorii laudă râvna mitropolitului Dositei „cătră tălmăcirea cărţilor celor sfinte şi de suflet folositoare şi tipărirea acestora“, întru cât „nu iaste din destul numai arşiţa zilii şi gerul nopţii, ci trebuieşte şi ştiinţă păstorească“; iar în deosebi ei recunosc la duhovnici „greutatea ce pătimesc la lucrul dregătoriei lor“ de a „împăca pe oameni cu Dumnezeu“.

Cartea cuprinde o „învăţatură cătră duhovnic“, sau „ce trebuieşte să aibă cinevaşi mai nainte de a se face duhovnic“, despre păcate, rostul preotului în duhovnicie, datorita lui de a citi îndrumările şi canoanele potrivite, ca astfel să ştie el a sârgui „să scoată din gura leului nu numai întreagă oaia, ci măcar de să va întâmpla să fie şi două armuri sau o bucată de ureache“. În continuare, citim o biografie a sf. Ioan pustnicul, patriarh din sec. VI, şi colecţia sa autentică de canoane. În fine, cartea se încheie cu „sfătuire cătră cel ce să ispoveduiaste“, cu un capitol despre Sf. Duh în Treime şi îndemnul „Deci, o păcătoşilor, cari sunteţi asemenea mie, pocăiţi-vă, pocăiţi-vă, pocăiţi-vă, că s'au apropiat împărăţia cerurilor“.

2. *Chiriacodromion*, Mitropolia Bucureşti, 1801, în folio cu 255 foi.

Şi aici întâlnim două prefeţe ale traducătorilor. Ei consideră cartea aceasta ca o „pururea inverzită grădină, ce era încuiată ... un pururea curgătoriu isvoru, ce era pecetluit“. De acum pot să se „răcorească cu darurile ceale duhovniceşti... câţi se slujesc cu limba aceasta rumânească, nu numai în vremile aceste de acum, ci şi în ceale viitoare, în neam şi în neam“. Din cuprins „se poate cunoaşte voia lui Dumnezeu cea bună şi bine plăcută“.

DE PENTRU STRĂDANIA
MITROPOLITULUI GRIGORIE
AL UNGROVLAHIEI

faţă vlădicească de tânăr s'a arătat
mea cât a zăbovit la colegiul sf.
ile cu zilele“ ca să stăpânească
ină şi română; cu „însetoşare de
rârsta cea dintăiu „întru indeletni-
ul de muze şi a Teologiei“, şi la
a în lucru cărturăresc; târziu, spre
numărând peste 66 de ani, Gri-
oria întră tipărirea de cărţi, cum
mă zăbovesc întră dumnezeiasca
având scopos cu ajutorul lui Dum-
nţilor să tipărescu...“ deşi suferea
şi nepuinţa trupului... şi adeseori
reputinţei.

până acum. prima sa lucrare vede
eşti în 1799, iar ultima, cu care-şi
cărturărescă, se tipăreşte la Bu-
gereea celor 44 ani, el a îmbogăţit
scă cu publicaţii de însemnătate
cuvine să adăogăm manuscrisele
apar mai târziu sub ocrotirea al-
lucrări, ce trebuie să mai existe
te cine ştie pe unde, dar pe care
la iveală. cât şi diferite alte pu-
penta doar blagoslovenia şi dăr-
geste cuprinsul cărora va fi ză-

is vom da o înşirare bibliografică
zându-le în două grupe. În prima,
ublicat ei până la 1816 împreună
e. Gherontie, monahul moldovan,
că prietenie, despre care cărtu-

Cartea dă tâlcuirea tuturor Evangheliilor la duminicile de peste an; în limba greacă populară a alcătuit-o, la îndemnul lui Veniamin, arhiepiscopul Nichifor Teotochi, fost director al Academiei din Iași pela 1764 și apoi dascăl al beizadelor voevodului Moldovei Gr. Ghica.

3. *Intrebări și răspunsuri oarecare bogoslovești ale sf. Atanasie*, Mitropolia Iași, 1803, în 4° mic cu 12 foi + 43 pagini.

Traducerea aceasta cuprinde „taina credinții noastre cei pravoslavnice“, adică e un manual de Teologie dogmatică, tratând în 21 întrebări cu răspunsuri și note lămuritoare, despre Dumnezeu, însușirile Lui, sf. Treime, iconomia întrupării, ș. a.

4. *A lui Teofilact, arhiepiscopul Bulgariei, tâlcuire la cele patru Evanghelii, cu însemnări oarecare dela Evthimie Zigadinos adăugită*, Mitropolia Iași, 1805, în folio cu 6 foi + 708 pag.

Din cea de a doua prefață, care-i a traducătorului, înțelegem că „Evanghelia nu numai negura necunoștinței de Dumnezeu dela cei ce o citesc cu blagocestie o risipeaște și viață vecinică le pricinuiaște, ci și, precum adeverează și sf. Ioan Gură de aur, din casele întru care să află pre duhurile ceale necurate le gonește... precum iaste soarele între stele și trandafirul între flori, așa una iaste și dumnezeiasca Evanghelie între celelalte sfinte cărți“; însă cum ea cuprinde adevăruri „mai tainice și de foarte puțini înțelease“, e nevoie de o asemenea tâlcuire și în limba noastră.

Această publicație a fost „una din lecturile de predicție ale clericilor noștri cărturari mai ales dela veacul al XVIII-lea înainte“ și chiar până azi ea e considerată ca o foarte potrivită tâlcuire a sf. Evanghelii.

5. *A celui întru sfinți părintelui nostru Ioan Damascin descoperire cu amăruntul a pravoslavniciei credințe*, Mitropolia Iași, Iunie 1806, în 4° cu 10 foi + 564 pag.

În cele două prefețe, traducătorii consideră lucrarea aceasta ca o „apă vie și spre viață vecinică săltătoare... isvorită în pământu secu și fără de apă, în limba noastră, cea până acum însetată“. Prin teologie omul „cunoaște tainele lui Dumnezeu, ajunge la vârful doririlor... dobândește fericirea cea vecinică“.

Lucrarea e un tratat bogat de teologie dogmatică, dar

... sistemato. cu capitole
... sf. Treime
... Prinie
... sf. Treime
... credință
... Mântuitor
... La sfârșitul
... dela dascăl
... alese
... 450 pag
... 1814.

... în prefața sa
... către
... cunoștință
... Citit
... în
... 450 pag
... 1814.

... adică
... Psalme
... în
... 190 pag
... din

... de
... împotriva
... de
... a

... a
... Sofia
... an
... 431
... complet
... a
... și
... lui

a tuturor Evangheliilor la duminicile greacă populară a alcătuit-o, la în-
arhiepiscopul Nichifor Teotochi, fost
în Iași pela 1764 și apoi dascăl al
Moldovei Gr. Ghica.

rspunsuri oarecare bogoslovești ale
a Iași. 1803, în 4° mic cu 12 foi

a cuprinde „taina credinții noastre
că e un manual de Teologie dog-
matice cu răspunsuri și note lămu-
re, însușirile Lui, sf. Treime, ico-

arhiepiscopul Bulgariei, tâlcuire
a cu însemnări oarecare dela Evthi-
l. Mitropolia Iași, 1805, în folio cu

a prefață, care-i a traducătorului, în-
nu numai negura necunoștinței de
o citesc cu blagocestie o risipeaște
înulaște, ci și, precum adeverează
din casele întru care să află pre-
le gonește.... precum iaste soarele
înre flori, așa una iaste și dum-
re celelalte sfinte cărți“; însă cum
mai tainice și de foarte puțini în-
emenea tâlcuire și în limba noastră.
a fost una din lecturile de predi-
cături mai ales dela veacul al
r până azi ea e considerată ca o
sf. Evanghelii.

inți părintelui nostru Ioan Dama-
trantul a pravoslavniciei credințe,
06. în 4° cu 10 foi + 564 pag.
a traducătorii consideră lucrarea
și spre viață vecinică săltătoare...
și fără de apă, în limba noastră,
Prin teologie omul „cunoaște tai-
ge la vârful doririlor.... dobândește

a bogat de teologie dogmatică, dar

nu sistematic, cu capitole despre existența lui Dumnezeu,
atributele Lui, sf. Treime, despre veac, zidire, ingeri, diavol,
cer, rai, om, Pronie; despre Providență, întruparea Cuvân-
tului, firile Lui, sf. Fecioară, pogorîrea 'n iad; în fine, despre
viața de veci, credință, botez, închinarea spre Răsărit, ge-
nealogia Mântuitorului și a sf. Fecioare, icoane, sfinți, ș. a.

La sfârșitul traducerii, s'au adaus și oarecari însem-
nări „dela dascălii noștri avându-le, când ne-am paradositu,
iară altele“ culese din diferite alcătuirii.

6. *Kegragarion* de episcopul Iponiei Augustin, în 4°
cu 10 foi + 450 pag. și *Psaltirea cea de sfințitul Augu-*
stin Maicii sale scurtată, cu 10 pag., Mănăstirea Neamțu,
Ianie 1814.

În prefața sa, Grigorie laudă „umilința cea multă și
dragostea către ziditoriul cea înfocată“ a lui Augustin, de-
săvârșit cunoscător de grecește, latinește și care a trăit „ca
alt soare....“. Citindu-i cineva rugăciunile lui din această
publicație „cu luarea aminte cea cuviincioasă, să va răni
de dumnezeiasca dragoste... și... să va lipi de Dumnezeu
cel iubit de el și îndrăgit“.

Cuprinsul are „laude, rugăciuni și mulțămiri prea fier-
binți“, adecă variate cugetări, cuvântări.

Iar Psaltirea prescurtată e adunarea versurilor mai poe-
tice și pline de învățături, într'o limbă plăcută și armonioasă.

7. *Apologhia*, Mănăstirea Neamțu, Ianuarie 1816, în
4° cu 4 foi + 193 pag.

E traducerea din limba greacă a alcătuirii arhiepisco-
pului Dimitrie de Rostov, ce-a însemnat „cuvânt sau răs-
puns împotriva socotelii celor fără de Dumnezeu, dovedi-
toriu cum că Domnul nostru Iisus Hristos iaste Dumnezeu
adevărat“, iar acum se tipărește împotriva propagandei „celor
fără de Dumnezeu ai veacului acestuia“ a Volteristilor. La
sfârșit s'a adaus cuvântul sf. Ioan Gură de aur pentru a
doua venire a Mântuitorului.

8. *Octoih*, Buda, 1811, în folio cu 357 foi.

În același an, apare această carte și din tiparnița Râm-
nicului Vâlcii în 431 file, amândouă edițiile fiind la fel, nu
traducere complectă din limba greacă, ci o îndreptare a
altei traduceri anterioare, cea din 1792, și numai unele tro-
pare și dogmatice s'au tradus întregi din grecește.

Prefața lui Iosif al Argeșului dă un istoric al edițiilor

românești de Octoih, începând cu cea din 1750 a lui Grigorie de Râmnic, și arată totodată sânguința de a uniformiza cântarea în biserică, după tipicul cel grecesc.

9. *Tâlcuire pre scurt... la Antifoanele celor opt glasuri*, Mănăstirea Neamțu, 1817, în 8° cu 206 foi.

O admirabilă prefață stă la început. Grigorie amintește aici că un „oarecarele deșărt de socoteală și plin de fumuri din Blaj“ s'a năpustit cu turbăciune asupra Ortodoxiei, ispitindu-se să arate, între altele, din Antifoane „cum că și noi credem că Duhul Sfânt să purcede din Tatăl și din Fiul“. Ca răspuns s'au dat aici tâlcuirea Antifoanelor, apoi o scrisoare a patriarhului Ghermano către papa Grigorie, diferite capitole bogoslovești și voroava fericitului Ioan Furni, toate dovedind atât purcederea Sf. Duh numai din Tatăl, cât și erezia Latinilor „a căriia începutul iaste scornire omească, iar sfârșitul pierzarea sufletului“. Tot aici Grigorie săgetează și pe vlădica uniat Ioan Bob de Făgăraș, care tradusese din latinește în limba română lucrările scolastice de dogmatică ale lui Torneli, fericindu-l dacă în loc „mai bine ar fi făcut niște roate“. Pe preoții Români uniați el îi vede „șchiopotând întru amândoaă gleznele, popii rușinii, nici papistași curați sânt, nici Răsăriteni nestricați“... și să ne ferim de trioadele, liturghiile, molitvelnicele și celelalte cărți ale uniației.

Urmează tâlcuirea antifoanelor, pe rând, după glasuri, cu multe lămuriri și scoțându-se la iveală adevăratul lor înțeles dogmatic ortodox.

Ultimele 6 publicații apar cu cheltuiala mitropolitului Veniamin.

II. 1816—1833.

10. *Ἐπιτομή τῶν θείων δογμάτων adevărată arătare sau adunare pre scurt a dumnezeieștilor Dogme ale credinții*, Mănăstirea Neamțu, Februarie 1816, în folio cu 6 foi + 527 pag. + 3 fețe cu erata.

Este vestită lucrare a lui Atanasie dela Paros.

Din prefața vlădicăi Iosif, înțelegem că scopul traducerei ei în limba noastră e „măcar să-i ferească—pe Români—de uniație, dacă nu să întoarcă pe cei rătăciți“, de aceea ea „e foarte potrivită vremurilor acestora și școalelor prea trebuincioasă“.

În prolegomana se discută
necesitatea ei, despre Sf. Scri-
c. Biserica, soboare locale și
iar tratarea are 3 cărți.
Despre existența și Di-
ceilor aleși, despre Sf.
Cea de a doua carte, ridice
sărbătorile lui, lumea nevăzu-
să cemonii. Iar în ultima ca-
pitolul în fața profetilor
în fine, se explică tâ-
si Grigorie de Necesaria, și
despre și răspunsuri la si-
„pentru împerecherea cea
vlădică Teofan Protopovix
dela Latini.

11. *Nota metropolitului A-*
Mănăstirea Neamțu, 1817.

Publicația e o alcătuire
după alte două bogra-
a lui Mirofan schimonahului
în moldoveneste, cât și du-
„insamă văzător am fost
ca parintele meu Gheronț
Protopovix.

Dela început ni se tra-
de. Oteni, apoi președintele
„scutirea vieții și activită-
sufletei Paște din țara N-
„scriere în învoarea ami-
de sărăcie prea cu lesu-
„grecese deapănarea —
„într-o chibrită într-o cu-
„măntuirea sfințelor cărți
„măntuiesc“, și în fine.
„pe unii trimbându-
ca eretice pe Paște. C-
„vorbește de ultimă clipă
„de învățare. C. o s-
„me“ și acum, după
„măntuirea trănăie și D-

cepând cu cea din 1750 a lui Grigorie totodată sârguința de a uniformiza pă tipicul cel grecesc.

... la *Antifoanele celor opt glasuri*. 1817, în 8° cu 206 foi.

... stă la început. Grigorie amintește de șesări de socoteală și plin de fumuri și turbaciune asupra Ortodoxiei, ispravile, din Antifoane „cum că și Sfântul să purcede din Tatăl și din dat aici tâlcuirea Antifoanelor, apoi de Ghermano către papa Grigorie, din și voroava fericitului Ioan Furni, vederea Sf. Duh numai din Tatăl, cât nia începutul iaste scornire ome-tarea sufletului“. Tot aici Grigorie înia Ioan Bob de Făgăraș, care în limba română lucrările scolastice meli. fericindu-l dacă în loc „mai set. Pe preoții Români uniați el u amândoaă gleznele, popii rușinii, nioi Răsăriteni nestricați“... și să urgane, molitvelnicele și celelalte

ntifoanelor, pe rând, după glasuri, stându-se la iveală adevărul lor

apar cu cheltuiala mitropolitului

1816—1833.

... *ἰσὺν δογματικῶν* *adecă arătare sau dogmezeștilor Dogme ale credinții*, iunie 1816, în folio cu 6 foi+ 527

... a lui Atanasie dela Paros. Iosif, înțelegem că scopul traduce „măcar să-i ferească—pe Roma să întoarcă pe cei rătăciți“, de tă vremurilor acestora și școalelor

În prolegomena se discută ce-i teologia, împărțirea și necesitatea ei, despre sf. Scriptură, înțelesurile și împărțirea ei, Biserică, soboare locale și icumenice.

Iar tratarea are 3 cărți. În prima numită Teologia se arată despre existența lui Dumnezeu, însușirile Lui, vrednicia celor aleși, despre sf. Treime și eresurile împotriva ei. Cea de a doua carte, zidirea, explică lumea văzută, omul și calitățile lui, lumea nevăzută, îngerii cu ierarhia lor, diavol și demonii. Iar în ultima carte, iconomia, se tratează taina intrupării în fața profețiilor și rolul mesianic al Mântuitorului. În fine, se explică tainele Bisericii, taina Teologiei a sf. Grigorie de Neocesaria, și urmează un catehism cu 20 întrebări și răspunsuri al sf. Atanasie cel mare, o istorie „pentru împerecherea cea despre purcederea Sf. Duh“ a vlădicăi Teofan Procopovici de Novgorod și alte cuvinte către Latini.

11. *Viața cuviosului părintelui nostru stareșului Paisie*, Mănăstirea Neamțu, 1817, în 4° cu 19 foi.

Publicația e o alcătuire a ierodiaconului Grigorie, făcută atât după alte două biografii voluminoase, cea în rusește a lui Mitrofan schimonahul și cea a lui Isaac schimonahul în moldovenește, cât și după amintirile sale despre cele ce „eu însumi văzător am fost, când în sfântul sobor, împreună cu părintele meu Gherontie sub ascultarea cuviosului am petrecut“.

Dela început ni se tratează despre ivirea monahismului în Orient, apoi pretutindenea și în țara noastră, și intră în descrierea vieții și activității marelui stareș și îndrumător de suflete Paisie din lavra Neamțului. Precizează fapte și date, confuze în izvoarele amintite; descrie cu dragoste scene din stăreția prea cuviosului, cum sfătuia și dojenea și cum „petrecea deapururea — la bătrânețe — ca într-un mormânt în chilie... într-o citirea dumnezeștilor Scripturi și în talmăcirea sfintelor cărți... din limba elinească într-o slavonească“, și în fine, cum și-a făcut ucenici de cărturărie, pe unii trimițându-i și la București. Il caracterizează cu evlavie pe Paisie, dă titlurile unor alcătuirii ale sale, vorbește de ultimele clipe de viață și încheie cu o mișcătoare invocație „Ci, o sfinte și al nostru prea dulce părinte“, și acum, „după ce oglinzile s'au stricat și fără de mijlocire înaintea lui Dumnezeu stai, nu înceta cu rugă-

ciunile tale către Domnul“ pentru apărarea soborului lavrei.

12. *Ἀντίρροισ* *Combaterea dialogurilor alăturate la cârticica lui Eschin ale profesorului Neofit Duca*, Viena, 1817, în 8° cu 61 pag.

E o alcătuire în limba elină, „într'un stil elegant“ și răspunde directorului Academiei din București, clericul Neofit Duca, fost apoi în fruntea comitetului eteriei, „care, în dialogurile sale, nu numai că lovește neprihănirea sfintei noastre Biserici, ci-i dăreamă și lauda ei“. Mai precis, ierodiaconul Grigorie susține și laudă fecioria care-i „de sus și dela început sădită în firea oamenilor“ și cei ce o practică „se fac fii ai lui Dumnezeu... îngeri“, bazându-se pe texte din sf. părinți și scriitori bisericesti; apoi combate și alte rătăcirii ale reformaților, în privința rugăciunii pentru cei decedați, a arhieriei, a sf. Mir și a postului, cu citate variate și cu logică strânsă; asigură pe cititori că „în sfânta, ortodoxă și icumenică Biserică, batjocură și neleguire nu există; ea-și venerează sfinții“ și crede în Pronie.

13. *A celui întru sfinți părintelui nostru Ioan Gură de aur cuvinte șase pentru preoție*, București, 1820, în 4° mare cu 168 pag.

După prefața mitropolitului de atunci, Dionisie, care prezintă traducerea ca un dreptar pentru preoție și arhierie, spre „sporirea norodului la ceale bune“, vine textul celor șase cuvinte, ce arată sublimitatea dar totodată și greutatea misiunii preoțești. Se adaugă trei epistole împotriva simoniei, apoi un canon despre „Mammona al nedreptății“ și se încheie lucrarea cu cuvinte împotriva necredinții și a păcatului de „a se vinde Domnul și a se cumpăra“.

14. *Al celui întru sfinți părintelui nostru Grigorie Nazianzineanul, cuvântătorul de Dumnezeu, cuvânt pentru preoție*, București, 1821, în 4° mare cu 72 pag.

Scopul traducerii e să arăte „ce iaste dregătoria Preoției și ce fel se cuvine a fi episcopul“. E o alcătuire bogată în citate scripturistice, cu reflexii frumoase și vii, din timpul arhieriei sf. Grigorie, cum ține să ne precizeze o notă la text.

15. *Dovedire împotriva eresului armenilor*, București, 1824, în 8° cu 155 pag.

În prefață, autorul ei, mitropolitul Grigorie, vine cei dintâiu în l. română, să arăte creștinului „câtă depărtare au

scopul Grigorie Dascălul

ce se țin — de eresul armenilor

Bisericii răsăritene“, care e

și dărăpănat încă de la

Publicația deși e c mod

unui“, în care se imp

de unor ierarhi din veche

astă agitație printre armenii

Constantinopol.

16. *Doză cuvinte ale s*

opolia București, 1825, în

în conținut găsim o

cuvântul pentru opt gânduri

curvia, iubirea de arg

mărită deșartă și

părinții cei din schia

se adaugă și a. tr

și... unde să naște

morale și o scurtă

17. *Cuvinte puține oa*

sfinți părinților nostri

ătorului de Dumnezeu

cu 189 foi.

Avem aici traducerea d

Grigorie, a exaim

racerea omului, răi. naș

despre hambarele d

cei bogați și cei ce s

post, 34 capitole cu aș

area în viață călugăreasc

și foamete. Acestea-s

lar cuvintele sf. Grigorie

umane lumini, iubirea de s

nouă și despre zăbovir

18 scrisori către dife

la feliuri de p. cini

18. *Cuvinte puține oa*

sfinți părintelui nost

București, 1827, în folio c

Minunată infățișare fax

în prefața sa, celor 3

mea cea deșteaptă, Vasile

ul pentru apărarea soborului lavrei.
mbaterea dialogurilor alăturate la
profesorului Neofit Duca, Viena,

l.
 mba elină, „intr'un stil elegant“ și
 ademie din București, clericul Neofit
 tea comitetului eteriei, „care, în dia-
 că lovește neprihănirea sfintei noa-
 și lauda ei“. Mai precis, ierodia-
 i laudă fecioria care-i „de sus și
 rea oamenilor“ și cei ce o practică
 zeu... ingeri“, bazându-se pe texte
 bisericești; apoi combate și alte
 în privința rugăciunii pentru cei de-
 Mir și a postului, cu citate variate
 gură pe cititori că „în sfânta, or-
 serică, batjocură și nelegiuire nu
 și crede în Pronie.

sfinți părintelui nostru Ioan Gură
nostru preoție. București, 1820, în

ului de atunci, Dionisie, care pre-
 leptar pentru preoție și arhierie,
 la ceale bune“, vine textul celor
 blimitatea dar totodată și greutatea
 gă trei epistoli împotriva simoniei,
 lammona al nedreptății“ și se în-
 împotriva necredinții și a păcatului
 și a se cumpăra“.

sfinți părintelui nostru Grigorie
orul de Dumnezeu, cuvânt pentru
 în 4° mare cu 72 pag.

l arate „ce iaste dregătoria Preo-
 fi episcopul“. E o alcătuire bo-
 e, cu reflexii frumoase și vii, din
 te, cum ține să ne precizeze o

iva creștului armenilor, București,

l mitropolitul Grigorie, vine cel
 ate creștinului „câtă depărtare au

cei ce se țin — de eresul armenilor — dela dreapta credință
 a Bisericii răsăritene“, care eres totuși nu-i al lui Arie „cel
 scurpat și dărăpănat încă dela soborul cel întâi dela Nichea“.

Publicația deși e o modestă „și inofensivă antologie a
 creștiani“, în care se limpezește caracterul ereziei și pă-
 terile unor ierarhi din vechime, totuși ea a provocat o se-
 rică agitație printre armeni, până ce ei s'au plâns și la
 Constantinopol.

16. *Două cuvinte ale sfântului Kassian Râmleanul,*
Mitropolia București, 1825, în 8° cu 26 foi.

În conținut găsim o mică biografie a stântului, apoi
 „cuvântul pentru opt gânduri ale răutății: îmbuibarea pân-
 țecelui, curvia, iubirea de argint, iuțimea, mândniunea, trân-
 căvia, mărirea deșartă și mândria“; iar al doilea cuvânt e
 „pentru părinții cei din schit“ cu învățături și sfaturi din viața
 sfinților; se adaugă și al treilea cuvânt despre „dreapta so-
 coteală și... unde să naște“ și se încheie lucrarea cu două
 sentințe morale și o scurtă povestire.

17. *Cuvinte puține oarecare din ceale multe ale celor*
întru sfinți părinților noștri Vasile celui Mare și Grigorie
ducântătorului de Dumnezeu, Mitropolia București, 1826,
 în folio, cu 189 foi.

Avem aici traducerea din grecește, îndreptată de Mi-
 topolitul Grigorie, a exaimeronului cu cele 9 voroave, pen-
 tru facerea omului, rai, nașterea Mântuitorului, la 40 mu-
 cenici, despre hambarele neîncăpătoare ale bogatului, că-
 mătării, cei bogați și cei ce se îmbăta. Urmează trei voroave
 pentru post, 34 capitole cu așezări călugărești, epistolă despre
 intrarea în viață călugărească, și despre zavistie, despre sine
 însuși și foamete. Acestea-s dela sf. Vasile.

Iar cuvintele sf. Grigorie sunt pentru Nașterea Domnului,
 sfințele lumini, iubirea de săraci, la sf. Paști, la Dumineca
 cea nouă și despre zăbovirea sa de a primi hirotonia; ur-
 mează 18 scrisori către diferiți episcopi și creștini, și multe
 stihuri „la felieri de pricini“ unele „pe jumătate jambicești“.

18. *Cuvinte puține oarecare din ceale multe ale celui*
întru sfinți părintelui nostru Ioan Gură de aur, Mitropolia
 București, 1827, în folio cu 194 foi.

Minunată înfățișare face mitropolitul Grigorie, traducă-
 torul, în prefața sa, celor 3 sfinți și mari dascăli; „Grigorie
 mintea cea deșteaptă, Vasile înălțimea dogmelor cea împără-

tească și Ioan noianul cel plin de dar al tâlcuirii sf. Scripturi...“ și că el a voit „câte trei să fie și în limba noastră, cea românească, fluier de Duhul mișcate ale Treimei“.

Textul cuprinde predici pentru milostenie, învierea morților, post, jurământ, pocăința, împotriva Iudeilor, a bețivilor, pentru a doua venire, despre rugăciune, pentru femeile răle și bune și cuvântul sf. Ioan la Înviere.

19. *A celui întru sfinți părintelui nostru Ioan Gură de aur, cuvânt la tăierea cinstitului cap al cinstitului slăvitor Prooroc, Înainte mergătoriului și Botezătoriului Ioan. Pentru muerile ceale răle și ceale bune*, Mitropolia București, 1827, în 8° cu 27 pag.

Publicația aceasta apare ca să înfrunte căderea de moravuri în societatea înaltă a țării și în deosebi să săgeteze viclenia și abuzul nepoatei banului Văcărescu, prințesa Bagration dela Petrograd, care vroia să se destrăbăleze acolo cu banii storși dela clerul muntean. Cuvântul mișcător al sf. Ioan tocmai biciuește pe Irodiada, clevetitoare și desfrănată, iar „muerile ceale bune au cules roada iubirii de străini“.

Și se încheie cartea cu un capitol din Pateric „pentru sufletele celor ce mor...“, descrierea chinurilor îngrozitoare după moarte ale unei desfrănate.

20. *Invățătura pe scurt pentru nunți*, Mitropolia București, 1827, în 4° cu 42 pag.

Avem deci aici un dreptar după care preoții să cunoască spițele nunții, împărțirea rudeniei, rudenie din sânge „rudenia cea din Iohesie, adică din facerea de copii de suflet“ și o epistolă a sf. Vasile că nu-i îngăduit cuiva să ia „spre nuntă pre sora fămeii ceii moarte“.

21. *Ale prea fericitului Teodorit, episcopul Cirului, cuvinte zeace pentru dumnezeiască Pronie*, București, 1828 „după întrarea armiei rusești“ în țară, în 8° cu 268 pag.

După o restrânsă biografie a fericitului autor, care a fost ucenicul sf. Ioan Gură de aur, citim frumoasele sale cuvinte ce dovedesc existența Proniei divine în univers, în cer, pe pământ, în apă și în alcătuirea și funcționarea organelor din corpul omenesc. Pretutindeni e un veșnic echi-libru, cum e între bogăție și sărăcie; fiecă faptă atrage răsplată sau pedeapsă. La sfârșit, se tratează despre învierea

plin de dar al tâlcuirii sf. Scripturi...“
i să fie și în limba noastră, cea ro-
uhul mișcate ale Treimei“.

dici pentru milostenie, învierea mor-
câința. împotriva Iudeilor, a bețivilor,
espre rugăciune, pentru femeile răle
Ioan la Înviere.

*sfînți părintelui nostru Ioan Gură
a cinstului cap al cinstului slă-
verătorului și Botezătorului Ioan.
le și ceale bune*, Mitropolia Bucu-
7 pag.

pare ca să înfrunte căderea de mo-
ă a țării și în deosebi să săgeteze
tei banului Văcărescu, prințesa Ba-
tare vroia să se destrăbăleze acolo
ul muntean. Cuvântul mișcător al
pe Irodia. clevetitoare și des-
le bune au cules roada iubirii de

cu un capitol din Pateric „pentru
descrierea chinurilor îngrozitoare
sfrânate.

scurt pentru nunți, Mitropolia Bu-
42 pag.

reptar după care preoții să cunoască
rudeniei. rudenie din sânge „ru-
leca din facerea de copii de suflet“
că nu-i îngăduit cuiva să ia „spre
ni moarte“.

*tului Teodorit, episcopul Cirului,
mezeiască Pronie*, București, 1828
sesu* în țară, în 8° cu 268 pag.
iografie a fericitului autor, care a
ră de aur, citim frumoasele sale
tența Proniei divine în univers, în
și în alcătuirea și funcționarea or-
sc. Pretutindeni e un veșnic echi-
și sărăcie; fiecă faptă atrage răs-
sfârșit. se tratează despre învierea

din morți, înomenirea Mântuitorului și se biciuește exclusi-
vismul poporului iudeu.

22. *Pateric, ce cuprinde întru sine cuvinte folositoare
ale sfinților bătrâni*, Mitropolia București, 1828, în folio
cu 164 foi.

Precuvântarea arată că în mare parte aceste cuvinte
s'au tradus din l. greacă, altele s'au luat dintr'un manuscris
romănesc și că „pentru a lor rărimă erau mai ca niște iz-
voare pecetluite întru înțelegerea patrioticeștii noastre limbi“;
ele folosesc mai ales celui ce „ș-a ales luiși viața cea mo-
nahicească“.

Cunoaștem că în pateric sunt peste 130 povestiri ale
sfinților bătrâni, așezați în ordine alfabetică, cât și alte multe
capitole despre grija în lume, liniște, umilință, post, răbdare,
dragoste, pocăință ș. a.

23. *Ale lui Iosif monahul Vrienie cuvinte doazeci și
doao pentru purcederea prea Sfântului Duh*, Episcopia
Buzău, 1832 Septemvrie, în 8° cu 459 pag.

Cartea a tradus-o mitropolitul Grigorie în surghiunul de
la Chișinău și în cale spre scaunul său vlădicesc, fiind oprit
la Buzău, o dă aici la lumină, ca început unui grup de 4
lucrări. În prefață el tratează despre credința cea adevărată,
față de născocirile Latinilor și că poporul nostru „întru
dreapta credință iaste fără prihană, dar de ajutorul cărților
nu precăt se cuvine îndestulat“.

Cele 22 cuvântări au fost pronunțate în triclinul pala-
tului, în cămara împărătească ori în biserica sf. Apostoli din
Constantinopol, ca să apere purcederea Sfântului Duh numai
din Dumnezeu Tatăl. Apoi se vădește însemnătatea Teolo-
giei de „toate meșteșugurile și științele“ și pe ultimele pagini
e un cuvânt „sfătuitor pentru unirea Bisericilor, ce se cu-
geta atuncea să se facă“.

Interesante sunt desenele liniare de aici cu niște cer-
curi concentrice și tangente, care formează silogisme stră-
lucite pentru susținerea pe cale rațională a Sfintei Treimi.

24. *A lui Fotie, patriarhul Constantinopolii, epistolie
de obște către scaunele arhieresti ale răsăritului și doao
cuvinte doveditoare pentru purcederea prea Sfântului Duh
ale sfântului Grigorie Palama, arhiepiscopul Tesalonicu-
lui*. Episcopia Buzău, 1832 Septemvrie, în 8° cu 252 pag.

Epistolia judecă aspru shisma desbinării papistaşilor de lumea ortodoxă, din vremea sa, pornită dela creştinarea Bulgarilor şi pe temei scripturistic şi raţional Fotie cată a dovedi că Sf. Duh „nu iese din Tatăl şi din Fiul, ci numai din Tatăl”. La aceeaşi temă se referă şi celelalte două cuvinte, care se încheie cu nădejdea la Dumnezeu, că „dacă nu prin privire nevăzută, cu neauzite ale Tale în minte Dogme, să cunoască adevărul” nu pot Latinii, „măcar prin auz crezând ei” să vină „la unirea credinţei Tale prin credinţă”.

25. *Cartea ce se numeşte împărţirea de grâu a sf. Ioan Gurădeaur*, să dă în daru, Episcopia Buzău, Iulie, 1833, în folio cu 489 pag.

Titlul, ca şi împărţirea internă a acestei lucrări, aparţine mitropolitului traducător. Prefaţa el o scrie în m-reă Căldăruşanilor, unde se reîntorsese din surghiun, şi aici ne îndeamnă „să chiemăm doftori iscusii şi cari nu mint numele, pre sfinţii Părinţi, şi auzind sfaturile lor, să ne plecăm lor, şi primind plasturile lor, să le punem la ranele noastre... că nici ei pentru vizitele lor cer bani, nici pentru plasturi cheltuiale... şi mai vârtos că şi reţetele să dau în limba noastră şi în daru”. Şi mitropolitul mărturiseşte „că numai atâta voesc să trăesc cât să ajutorezu Pravoslaviei şi neamului şi Patriei”.

Cuprinsul e împărţit în 57 cuvinte, care tratează despre judecata viitoare, antihrist, rugăciune, dobândă, pocăinţă, zavistie, desfătare şi beţie, slava deşartă, iubirea de argint, avuţie, milostenie, moarte ş. a.

26. *Cartea ce să numeşte puţul sfântul Ioan Gurăde-aur* şi să dă în daru, Episcopia Buzău, Iulie 1833, în folio cu 430 pag.

În prefaţa sa, mitropolitul Grigorie ne recomandă credinţa, dar totodată să iubim şi ştiinţa, îndemnându-ne să o iubim ca altădată Famenul din Candachia, care „nu suferia nici pe cale să se depărteze dela cetire”.

În aceste 48 cuvinte găsim tâlcuiri despre Naşterea Domnului, sf. Cruce, Cincizecimea, răutate, despre post, misiunea episcopului Flavian al Antiohiei la împăratul Teodosie, apostazi, blândeţe, cuvântul sf. Ioan la părăsirea bisericii sale, sf. Anastasia din Constantinopol şi alte învăţături morale.

Ioan Gurădeaur

Epistolia judecă aspru shisma desbinării papistaşilor de lumea ortodoxă, din vremea sa, pornită dela creştinarea Bulgarilor şi pe temei scripturistic şi raţional Fotie cată a dovedi că Sf. Duh „nu iese din Tatăl şi din Fiul, ci numai din Tatăl”. La aceeaşi temă se referă şi celelalte două cuvinte, care se încheie cu nădejdea la Dumnezeu, că „dacă nu prin privire nevăzută, cu neauzite ale Tale în minte Dogme, să cunoască adevărul” nu pot Latinii, „măcar prin auz crezând ei” să vină „la unirea credinţei Tale prin credinţă”.

25. *Cartea ce se numeşte împărţirea de grâu a sf. Ioan Gurădeaur*, să dă în daru, Episcopia Buzău, Iulie, 1833, în folio cu 489 pag.

Titlul, ca şi împărţirea internă a acestei lucrări, aparţine mitropolitului traducător. Prefaţa el o scrie în m-reă Căldăruşanilor, unde se reîntorsese din surghiun, şi aici ne îndeamnă „să chiemăm doftori iscusii şi cari nu mint numele, pre sfinţii Părinţi, şi auzind sfaturile lor, să ne plecăm lor, şi primind plasturile lor, să le punem la ranele noastre... că nici ei pentru vizitele lor cer bani, nici pentru plasturi cheltuiale... şi mai vârtos că şi reţetele să dau în limba noastră şi în daru”. Şi mitropolitul mărturiseşte „că numai atâta voesc să trăesc cât să ajutorezu Pravoslaviei şi neamului şi Patriei”.

Cuprinsul e împărţit în 57 cuvinte, care tratează despre judecata viitoare, antihrist, rugăciune, dobândă, pocăinţă, zavistie, desfătare şi beţie, slava deşartă, iubirea de argint, avuţie, milostenie, moarte ş. a.

26. *Cartea ce să numeşte puţul sfântul Ioan Gurăde-aur* şi să dă în daru, Episcopia Buzău, Iulie 1833, în folio cu 430 pag.

În prefaţa sa, mitropolitul Grigorie ne recomandă credinţa, dar totodată să iubim şi ştiinţa, îndemnându-ne să o iubim ca altădată Famenul din Candachia, care „nu suferia nici pe cale să se depărteze dela cetire”.

În aceste 48 cuvinte găsim tâlcuiri despre Naşterea Domnului, sf. Cruce, Cincizecimea, răutate, despre post, misiunea episcopului Flavian al Antiohiei la împăratul Teodosie, apostazi, blândeţe, cuvântul sf. Ioan la părăsirea bisericii sale, sf. Anastasia din Constantinopol şi alte învăţături morale.

1. *Teromonahul Macarie* din anul carte de teologie...
 2. *Anastasiu tatar*...
 3. *Irmologhina*...
 4. *Antoleghina*...
 5. *Naum Râmniceanu*...
 6. *Psaltirul*...
 7. *Ordoinea*...

aspru shisma desbinării papistașilor de vremea sa, pornită dela creștinarea Bulgarilor și rațional Fotie cată a dovedi din Tatăl și din Fiul, ci numai din mână se referă și celelalte două cuvinte, adică la Dumnezeu, că „dacă nu cu neauzite ale Tale în minte Dogme, nu pot Latinii, „măcar prin auz creștinarea credinței Tale prin credință“. *numește împărțirea de grâu a sf. Iași* în daru, Episcopia Buzău, Iulie, pag.

șirirea internă a acestei lucrări, aparține Prefața el o scrie în m-rea Călătorie întorsese din surghiun, și aici ne încredințăm iscusii și cari nu mint nu știu și auzind sfaturile lor, să ne pleacă astăzi lor. să le punem la ranele între vizitele lor cer bani, nici pentru mai vărtos că și rețetele să dau în ru“. Și mitropolitul mărturisește „că trăiesc cât să ajutorezu Pravoslaviei

it în 57 cuvinte. care tratează despre Ist. rugăciune, dobândă, pocăință, zădăria slava desartă, iubirea de argint, ne și a.

numește pățul sfântul Ioan Gură-auru, Episcopia Buzău, Iulie 1833, în

opciutul Grigorie ne recomandă creștinăm și știința, îndemnându-ne să o luăm din Candachia, care „nu suferia de neșteze dela cetire“.

ne găsim tâlcuiri despre Nașterea și înscizecimea, răutate, despre post, avian al Antiohiei la împăratul Teodor curâmul sf. Ioan la părăsirea bisericii din Constantinopol și alte învăță-

b) MANUSCRISE.

27. *Cuvintele prea cuviosului părintelui nostru Simeon, noul Bogoslov*, așteptau tiparul încă din 1799.

Manuscrisul original încă nu-i cunoscut.

Dar în cuprinsul unei asemenea lucrări, de obicei peste 700 file, sunt 159 cuvinte pentru dragoste, supunere, pocăință, lucrarea cea duhovnicească, pătimirea către rudeni, curățirea sufletelor, frica naște dragostea, sfințirea sufletului prin botez, arătarea Dumnezeu — omului, ș. a.

28. *Tâlcuirea sfântului Teofilact la epistoliile sfinților apostoli*, manuscris depozitat la Academia Română, cu aproape 800 file în 3 volume.

Această tâlcuire are o deosebită vază în lumea ortodoxă și a fost și chiar și azi e folosită.

29. *A fericitului Teodorit, episcopul Chirului, tălmăcirii la cei o sută cincizeci Psalmi*, traducere de Iosif al Argeșului, dar corectată de mitropolitul Grigorie în vremea surghiunului său la Chișinău, și care apare abia la 1840 din tiparnița episcopiei de Buzău.

c) LUCRĂRI APĂRUTE CU BLAGOSLOVENIA MITROPOLITULUI GRIGORIE.

1. Ieromonahul Macarie: a) *Theoreticonu*, Viena, 1823, „cea dintâiu carte de teorie a muzicii bisericești în limba românească“.

2. b) *Anastasimatariu bisericesc*, Viena, 1823, „cea dintâiu tipăritură muzicală în limba noastră“, e închinată mitropolitului Grigorie și are prefață, „plină de laude aduse mitropolitului“.

3. c) *Irmologhionu sau Catavasieru musicescu*, Viena, 1823, cu „cea mai frumoasă și mai de preț prefață din toate ale lui Macarie“, adresată „cântărețului român“,

4. d) *Antologhion*, Mitropolia București, 1827.

5. Naum Râmnicianul, *Χριστολόγια* București, Ianuarie 1827, dedicată patriarhului icumenic și mitropolitului Grigorie.

6. *Psaltirea*, Mitropolia București, 1827, cu cele 9 cântări ale lui Moisi și psalmi aleși pentru orice sărbătoare și cazuri de primejdie, și pashalia între 1828—1871.

7. *Orologhion*, București, 1825.

8. *Loghica*, București, 1826, tălmăcită de Grigorie al Argeșului, care, în prefața sa scrie între altele: „acum când cei de bun neam boieri ai patriei românești, mișcați fiind de iubirea neamului strămoșesc, au binevoit de a se face predanie și științelor filosofice în limba românească; când purtarea de grijă a lui Dumnezeu a dăruit nouă pe un binecredincios Domn și stăpânitor drept și blând, carele în faptă a arătat dreptatea sa cu a rădica în păstorescul scaun al Ungrovlahiei pe unul din cei adevărați patrioți, pre preaosfințitul mitropolit Grigorie; când râvna acestui rădicat păstoriu, spre apărarea pravoslaviei turmei sale, au tălmăcit atâtea cărți. Acum... s'au ivit și această Loghica a sf. Ioan Damaschin“. Tălmăcitorul mărturisește apoi că voevodul Gr. Ghica l-a îndemnat „a asemena țara aceasta cu un pui de pasăre, carele făcând nenumărate învârcoliri în micșoara sferă a zămislirei sale, în cea de pe urmă se sparge gheoea ei și ese puiul la lumină și la tragerea aerului celui slobod“, ori s'o asemene cu pasărea finix, care din cenușa ei „se face iarăși cum a fost și cu vârsta înnoită“.

9. — *Pravoslavnică mărturisire a soborniceștii și apostoleștii Bisericii a Răsăritului*, „acum iarăși a treia oară tipărită“, Mitropolia București, 1827; o ediție revăzută și completată cu: a) precuvântările lui Nectarie patriarhul și a lui Partenie al Constantinoplei; b) Descoperirea Tainei Teologhiei făcută de Maica Domnului și sf. Ioan Teologul lui Grigorie al Neocesareei; c) o notă bogată cu explicare a purcederei sf. Duh; și d) canonul 9 al soborului VII icumenic și canonul 90 al soborului VI icumenic.

10. *Acatistier*, București 1828, ediția II.

11. *Cazanii*, București, 1828, prin osârdia și cheltuiala lui Neofit al Râmnicului și Chesarie al Buzăului.

12. *Novâi Zavet*, Mitropolia București, 1828, în limba bulgară. S'a tradus după porunca mitropolitului Grigorie din slavonește cu ajutorul scriitorului Petru Sapunov; pentru tipărire, mitropolitul ceruse aprobarea patriarhului Agatanghel încă în 1827, care-i vine la Februarie 1828 cu corectări asupra traducerei.

13. Logofăt Nicolae Bățcoveanul, *Sfătuire foarte frumoasă*, Buzău, 1834, Aprilie 15.

14. *Oglinda omului celui din lăuntru*, mănăstirea Căldărușani, 1835, ediție II, tipărită de pitarul Ioniță Bățco-

Mitropolitul Grigorie Dascălul.

vand după un ex. ce l-a cumpărat de la... împărțându-le în cărți.

15. *Viețile sfinților*, Mănăstirea... 12 volume folio.

Din prefața ieromonahului... Mitropolitul Grigorie „cu mare... pânnea“ Vieților sfinților, care „s... mai primite auzului și în mior... de rând“, când tipăria vol... rășire, au trecut din acele vre... pururea veacinică, lasând cu... de răposare către un... tr să nu se smintiască din tipă... creze tipărint cărți din stoa... sfinți se prezintă ca o... grăd... felul de săditi... duci roade... și neputința rămădăsc... rădăjduit, mângâie pre cel... rășire il intoarce, pre cel vâ... ră aduc, pre cel rășire il tr... maș dar această...

R e s u m

Des sa jeunesse le Métrop... a fait preuve d'un gr... aux livres. Durant son... a Bucarest, il a travaillé... la parfaite maîtrise du grec... une grande soif d'enrichir... sa jeunesse à l'étude de... a théologie. Aussi a-t-il pass... travail. La fin de sa vie le... âge de plus de 66 an... toujours le nombre de... le m'arrarde à l'étude

... dans une des leçons de... Théologie — de Com...

rești, 1826, tălmăcită de Grigorie al
fața sa scrie între altele: „acum când
ri ai patriei românești, mișcați fiind
rămoșesc, au binevoit de a se face
osofeși în limba românească; când
ui Dumnezeu a dăruit nouă pe un
și stăpânitor drept și blând, carele
tatea sa cu a rădica în păstorescul
pe unul din cei adevărați patrioți,
polit Grigorie; când răvna acestui
părarea pravoslaviei turmei sale, au
cum... s'au ivit și această Loghica a
Tălmăcitorul mărturisește apoi că
indemnat „a asemenea țara aceasta
carele făcând nenumărate învârcoliri
misirii sale, în cea de pe urmă se
ese puiul la lumină și la tragerea
ri s'c asemenea cu pasărea finix, care
răși cum a fost și cu vârsta înnoită“.
a mărturisire a soborniceștii și a-
Răsăritului, „acum iarăși a treia
a București, 1827; o ediție revăzută
recuvântările lui Nectarie patriarhul
stantinopolei: b' Descoperirea Tainei
aica Domnului și sf. Ioan Teologul
eei: c' o notă bogată cu explicare
și d' canonul 9 al soborului VII
al soborului VI icumenic.

urești 1828, ediția II.
rești. 1828, prin osârdia și cheltuiala
și Chesarie al Buzăului.

Mitropolia București, 1828, în limba
ă porunca mitropolitului Grigorie din
scriitorului Petru Sapunov; pentru
ce aprobarea patriarhului Agatanghel
e la Februarie 1828 cu corectări

e Băcoveanul, *Sfătuire foarte fru-*
aprilie 15.

celui din lăuntru, mănăstirea Căl-
II, tipărită de pitarul Ioniță Bățco-

veanu după un ex. ce i-a dăruit mitrop. Grigore, în o mie
de cărți, „împărțându-le în dar“.

15. *Viețile sfinților*, Mănăstirea Căldărușani, 1835-1836,
în 12 volume folio.

Din prefața ieromonahului Macarie psaltul se vede că
mitropolitul Grigorie „cu mare osârdie apucându-se și de
tipărirea“ *Vieților sfinților*, care „sânt mai potrivite vremii
și mai primite auzului și inimilor ascultătorilor.. patrioților
celor de rând“, când tipăria volumul pe „Noemvrie spre
săvârșire, au trecut din aceste vremealnice de aicea la viața
cea pururea veacinică, lăsând cuvânt cu trei ceasuri mai
nainte de răposare către unul din Episcopi ca *Viețile sfin-*
ților să nu se smintiască din tipărire, și tipografia neîncetat
să lucreze tipărind cărți folositoare de suflet“.. Aceste vieți
de sfinți se prezintă ca o „grădină aleasă, împodobită cu
tot felul de sădiri... dulci roade.. flori mirositoare, care toată
boala și neputința tămăduiesc.. ele îmbărbătează pre cel
desnădăjduit, mângâie pre cel necăjit, pre cel păcătos cătră
pocăință îl întoarce, pre cel vârtos la inimă îl moae și umi-
lință îl aduc, pre cel rătăcit îl întorc.. și din mort viu (fac)..
urmați dar aceasta“¹.

Const. N. Tomescu
Profesor universitar, Chișinău.

R é s u m e.

Dès sa jeunesse le Métropolitain Grégoire de Hongre-
Valachie a fait preuve d'un grand zèle pour tout ce qui
touchait aux livres. Durant son séjour au collège „Sfântul
Sava“ à Bucarest, il a travaillé jour et nuit pour arriver
a la parfaite maîtrise du grec, du latin et du roumain. Mû-
par une grande soif d'enrichir ses connaissances, il a con-
sacré sa jeunesse à l'étude de toutes sortes de „muses“ et
de la théologie. Aussi a-t-il passé toute sa vie dans ce genre
de travail. La fin de sa vie le trouvait attaché à la même
œuvre; âgé de plus de 66 ans, Grégoire traduisait et aug-
mentait toujours le nombre de ses livres; il l'avoue lui
même: „je m'attarde à l'étude de la divine Ecriture et à

1. Date luate din lucrarea „*Mitropolitul Grigorie IV al Ungro-Vlahiei*“.
Teză de doctorat în Teologie — de Constantin N. Tomescu, Chișinău 1927, în
310 pag.

son explication dans le but de la faire imprimer, avec l'aide de Dieu et par les prières de ses saints, malgré la faiblesse de mes yeux et l'infirmité de mon corps, malgré le combat contre la maladie et la vieillesse“.

D'après tout ce que nous savons jusqu'à présent, son premier ouvrage est publié à Bucarest en 1799; le dernier livre, ouvrage avec lequel il clôt son activité littéraire, est imprimé à Bucarest en Juillet 1833. Durant ces 34 années il a enrichi notre littérature ecclésiastique de publications particulièrement importantes. Il convient d'y ajouter les manuscrits qu'il a corrigés et qui ne paraîtront qu'après sa mort; puis les manuscrits d'œuvres qui doivent sûrement exister dans quelque bibliothèque, ou bien oubliés on ne sait où, manuscrits que le temps n'a pas encore mis au jour, ainsi que d'autres publications dont les titres ne rappellent que sa bénédiction ou sa largesse épiscopale, mais dont le contenu a certainement dû concentrer son regard et sa peine.

La liste bibliographique des livres imprimés par le Métropolitain Grégoire comprend deux groupes: dans le premier figurent les ouvrages publiés par lui jusqu'en 1816, en collaboration avec son père spirituel, le moine moldave Gherontie. Le second groupe donne les oeuvres de Grégoire depuis 1816 jusqu'à la fin de sa vie. (Cf. *Constantin Tomescu, Mitropolitul Grigorie al IV al Ungrovlahiei*, thèse de doctorat en Théologie. Chişinău 1927).

CONDICA HIROTONILOR

LĂMURI

Pentru a ține în evidență p
noastre cancelarii ale episc
mai în anumite condiții
creau. satul și hramul bisce
reau. numele arhierului hie
știa hirotonia și în fine hiaz
ria — nu însă întotdeauna în
în ce privește mitropolia l
din astfel de condiții. câte
ale veac. al XVIII-lea. i
veac. al XIX-lea. înafară d
mai există o condiție în
săvârșite cu începere de la

1. Academia Română. Ms. 1561, part
Cisma (Oct. 1787—12.3 Sept. 17

2. Academia Română. Condica

3. În posesia subsemnatului.

4. Eccliarhul mitropoliei din Bucareș

5. sume că hirotoniile din anul 1823

6. în data 10 Oct., a doua J. M. 1823.

7. 1823. toate arătate că sunt săvârș

8. în data 5 Ianuarie 1823. Grigorie nu put

9. simplu terodiacon în vremea C

10. Din această hirotonie este dată pr

11. în data 4 oct. data 10 Iunie 1823. de e

12. Argeșului. Acest episcop înă era s

13. Cum putea dar face hirotonii în lăz

14. provene din faptul că hirotoniile s

15. în mult mai târziu: poate că ar pos

16. anul scris deasupra anul al 1823

17. în eparhia sf. mitrop. l. pr

18. Se naște întrebarea: Când s'a

but de la faire imprimer, avec l'aide
ères de ses saints, malgré la faiblesse
mité de mon corps, malgré le combat
vieillesse“.

que nous savons jusqu'à présent, son
publié à Bucarest en 1799; le dernier
quel il clôt son activité littéraire, est
11 juillet 1833. Durant ces 34 années
activité ecclésiastique de publications
antes. Il convient d'y ajouter les ma-
s et qui ne paraîtront qu'après sa
crits d'oeuvres qui doivent sûrement
bibliothèque, ou bien oubliés on ne
le temps n'a pas encore mis au jour,
publications dont les titres ne rappellent
sa largesse épiscopale, mais dont le
de concentrer son regard et sa

phique des livres imprimés par le
comprend deux groupes: dans le pre-
ges publiés par lui jusqu'en 1816, en
sère spirituel, le moine moldave Ghe-
pe donne les oeuvres de Grégoire
fin de sa vie. (Cf. *Constantin To-
rigerie al IV al Ungrovlahiei*, thèse
je. Chişinău 1927).

CONDICA HIROTONIILOR DE LA 1823—1834.

LĂMURIRI.

Pentru a ține în evidență pe cei ce se preotejeau, ve-
zilele noastre cancelarii ale episcopiiilor și mitropoliilor în-
semnau în anumite condici numele și cinul celor ce se
hirotoneau, satul și hramul bisericii pe seama căruia se hi-
rotoneau, numele arhiereului hirotonisitor, biserica în care
se oficia hirotonia și în fine luna și ziua când s'a făcut hi-
rotonia—nu însă întotdeauna în ordine strict cronologică.

În ce privește mitropolia Ungrovlahiei, sunt cunos-
cute din astfel de condici câteva fragmente din ultimile
decenii ale veac. al XVIII-lea¹, iar pentru prima jumătate
a veac. al XIX-lea, înafară de un fragment din anul
1802², mai există o condică³ în care sunt însemnate hiro-
toniile săvârșite cu începere de la Octomvrie 1823⁴ și până

1. Academia Română, Ms. 1551, cuprinde hirotonii din vremea păstoriei mi-
tropolitului Cosma (Oct. 1787—12/3 Sept. 1792) și Ms. Nr. 1451, cu hirotonii din
vremea păstoriei mitrop. Filaret al II-lea (23 Sept. 1792—Sept. 1793).

2. Academia Română, Condica Nr. XLIV, ce cuprinde câteva hirotonii din
anul 1802 din vremea păstoriei mitrop. Dositei Filitti (Oct. 1793—15 Ian. 1810.

3. În posesia subsemnatului.

4. Ecclesiarhul mitropoliei din București, Gavriil, care a trecut în această
condică hirotoniile săvârșite în primii 11 ani (1823—7 Apr. 1834), într'o notă de
p. 53 spune că hirotoniile din anul 1823 încep cu data de 1 Aprilie. Afirmarea
aceasta este adevărată. În acest an—1823—sunt însemnate numai șapte hirotonii:
cu data 10 Oct., a doua 5 Ianuarie, și celelalte cu datele 3, 5, 12 și 22
Oct. 1823, toate arătate că sunt săvârșite de mitrop. Grigorie. De observat e,
că la data 5 Ianuarie 1823, Grigorie nu putea să săvârșească hirotonii fiindcă nu
era arhiereu, ci simplu ierodiacon în m-rea Căldărușani și abia la 10 Ianuarie a
fost sfințit arhiereu.

Deci această hirotonie ori e datată greșit ori nu este săvârșită de Grigorie.
Atenția greșeli se mai observă în această condică. Voi evidenția încă una: hiro-
tonia cu Nr. 4 cu data 10 Iunie 1829, ce este arătate ca săvârșită de Grigorie
mitropul Argeșului. Acest episcop însă era mort încă din ultimile luni ale anului
1828. Cum putea dar face hirotonii în Iunie 1829?.. Se pare că această nepotrivire
se poate provine din faptul că hirotoniile n'au fost însemnate în condică îndată ce
un hirotonit aducea dela arhiereul hirotonisitor pitacul adevărind că hirotonia s'a
săvârșit, ci mult mai târziu; poate chiar peste câțiva ani. În această privință, ar fi
interesant însuși titlul scris deasupra anului 1823 „Hirotoniile ce s'au făcut în uns-
prezece ani în eparhia sf. mitropolii, prin mine după cum în jos pe fiecare
este arată“. Se naște întrebarea: Când s'a scris acest titlu? În anul 1823 când

la 31 Decembrie, 1852¹.

Din această condică s'a extras și s'a alcătuit acest catalog cu toate hirotoniile diaconești și preoțești săvârșite atât în timpul păstoriei efective a mitropolitului Grigorie Dascălul, cât și în timpul locotenenței mitropolitane, ce l-a substituit când el a fost exilat de Ruși în Basarabia.

Importanța acestui catalog este de netăgăduit. La orice pas se pot afla dintr'însul noutăți de un interes deosebit. Prin el se înmulțesc știrile asupra șirului preoților fiecărui sat, și mulți din cei de azi, clerici și mireni — unii chiar cu înalte situațiuni sociale, ce își au obârșia din acele sate, au prilejul să descopere în vreunul din acei modești și cucernici preoți, pe moșul sau strămoșul lor după tată sau după mamă. Mai reiese constatarea, că mitropolitul Grigorie Dascălul, om renumit prin cucernicie și virtute, mare patriot și distins cărturar, cu toată mulțimea ocupațiunilor sale slujiea cât mai des sfânta Liturghie, nu numai în dumineci și sărbători, ci și în alte zile ale săptămânii, hirotonind preoți cărora le *împărțea harul în dar*, după cuvintele Sf. Scripturi: „*în dar ați luat în dar să dați*“.

Procedând astfel, marele ierarh deosebit că ferea candidații la hirotonie de plata unor sume neasemănat de mari, ce se pretindeau de arhieriei hirotonisitori, dar și de dădica moralul noilor hirotoniți și îi întărea în demnitatea de om și preot. Din cele 305 hirotonii săvârșite în timpul celor șapte ani de efectivă păstorie (1823-29 Ian 1829), 286 sunt săvârșite de mitropolitul Grigorie personal și numai 19 sunt săvârșite de arhieriei vremii.

Tot din acest catalog se poate complecta lista arhierilor streini aflători în țară pe vremea mitropolitului Grigorie, cum și indicarea bisericilor bucureștene în care oficiau mai des, ceea ce e un indiciu aproape sigur că cuprinsul lor își aveau locuința².

s'a început trecerea în condică a hirotoniilor? Dacă s'a scris în anul 1823, de ce scrie Gavriliu că peste 11 ani va fi din nou numit egumen la Snagov, precum scrie în nota de la p. 53? De bună seamă acest titlu ca și însemnarea hirotoniilor scrie în 1833, când a aflat că va fi din nou numit egumen. Atunci a adunat notițele și le-a trecut în condică.

1. Partea din urmă a condicei cu începere de la fila 178-200, e puțin și nu se mai poate utiliza.

2. În anii următori și mai ales în 1830 și 1832 în vremea când Grigorie era exilat se constată un număr mai mare de hirotonii (227 în 1830 și 135 în 1832) în comparație cu anii trecuți.

s'a extras și s'a alcătuit acest ca-
aconești și preoțești săvârșite atât
a mitropolitului Grigorie Dascălușul,
ei mitropolitane, ce l-a substituit
uși în Basarabia.

alog este de netăgăduit. La orice
noutăți de un interes deosebit.
asupra șirului preoților fiecărui
i, clerici și mireni — unii chiar
ce își au obârșia din acele sate,
vreunul din acei modești și cu-
au strămoșul lor după tată sau
nstatarea, că mitropolitul Grigorie
cuceră și virtute, mare pa-
toată mulțimea ocupațiunilor sale
Liturgie, nu numai în dumineci
ale săptămânii, hirotonind preoți,
în dar, după cuvintele Sf. Scrip-
dar să dați⁴.

ele ierarh deosebit că ferea pe
lata unor sume neasemănat de
arhieriei hirotonisitori, dar ri-
ți și îi întărea în demnitatea de
hirotonii săvârșite în timpul celor
rie (1823-29 Ian 1829), 286 sunt
figorie personal și numai 19 sunt
ii.

se poate complecta lista arhie-
pe vremea mitropolitului Gri-
sericilor bucureștene în care ei
un indiciu aproape sigur că în
aiința ?

caților? Dacă s'a scris în anul 1823, de unde
nou numit egumen la Snagov, precum spune
acest titlu ca și însemnarea hirotoniilor s'a
nou numit egumen. Atunci a adunat ei

cu începere de la fila 178-200, e putrezită

în 1830 și 1832 în vremea când Grigorie
sare de hirotonii (227 în 1830 și 135 în 1832),

Din punct de vedere istoric și geografic se constată că
cele din satele menționate în acest catalog, au dispărut,
alte au nume schimbate și altele nu mai fac parte din ju-
dețul în care erau cuprinse atunci: d. p. jud. Teleorman
cuprindea în acea vreme sate care azi sunt situate în partea
despre Sud a jud. Olt și Argeș. Jud. Vlașca pătrundea a-
zînc în jud. Dâmbovița cuprinzând pe lângă partea din
dreapta râului Argeș, orașelul Găești și numeroase sate de
pe valea Cobiei. În schimb jud. Dâmbovița se cobora în
spre Sud în jud. Ilfov până dincolo de hotarele satului Bo-
lștin; iar în spre Est, ținând cursul râului Ialomița, intra
în jud. Prahova până dincolo de satul Puchenii. Jud. Ilfov
mura în jud. Prahova cuprinzând satele dintre râul Ialomița
și râul Prahova: Gherghița, Malamuc, Balta, Doamnei, Lacul
Tarcului, etc., iar la Sud — la Dunăre — limita în spre
Est cu jud. Ialomița nu o forma, ca azi, Mostiștea, ci lacul
Călățui, cuprinzând satele aflate azi în jud. Ialomița: Lup-
șanu, Făurei, Ulmu, Boșneagu, Vărăști, Ciocănești, Bogata,
etc. Jud. Ialomița cuprindea părți din toate jud. limitrofe:
la NV cuprindea din jud. Ilfov satele așezate pe partea dreaptă
a râului Ialomița începând de la satul Fundul Dancului unde
avea o căpitănie militară, și până la movila Dridului, și din
jud. Prahova, satele Adâncata, Sălciile, etc.: iar în partea
despre Nord cuprindea din jud. Buzău satele cu numirea
de Glodeanuri, Cotorcile și Meteleu; și din actualul jud.
Brăila toate satele cuprinse între actuala limită și pâraul
Călmățui ce altă dată — prin veac. XV-lea și al XVI-lea —
făuseră parte din jud. Râmnicul-Sărat.

Această configurație a județelor din eparhia mitrop.
Mogrovlahiei ce a dăinuit până în anul 1829, se datora
existenței raialelor: Turnul, Giurgiu și Brăilei ce cuprindea
în jurul lor teren deslăpădit din teritoriul Țărei. Satele din cu-
prinsul acestor raiale sau Serhaturi, locuite de creștini, erau
cuprinse într'o organizație bisericească proprie, numită mi-
tropolia Proilaviei, care nu avea nici un fel de legătură cu
biserica română și nici cu alta vecină, ci era în directă de-
pendență de patriarhia de Constantinopol. Din alăturatul ca-
log se poate preciza data desființării acestor raiale și re-
incorporarea teritoriilor lor la țara muma, fiindcă se constată
hirotonii de preoți pe seama satelor din fostele raiale.

Motivele de mai sus mi-se par suficiente pentru a a-

răta însemnătatea acestui catalog cum și a condicei din care l-am extras.

E de dorit ca și restul de hirotonii dintre Iunie 1834—31. Dechemvrie 1852, să fie cât mai în grabă publicate, ca să nu se piardă, din cauză că filele ultime din această condică fiind putrezite se fărâmițează la cea mai mică atingere.

**HIROTONIILE CE S'AU FĂCUT ÎN UNSPREZECE ANI ÎN EPARHIA
SFINTEI MITROPOLII PRIN MINE DUPĂ CUM ÎN JOS
PE FIEȘCARE LEAT ARATĂ.**

1823

Fol. 9. 1. Dragomir sin Protopopu Stan ot Telega sud Prahova, s'au hirotonisit preot de preaosfinția sa părintele mitropolit în biserica sfintei Mitropolii. Octomvrie 10.

Dobre sin popa Bratu, ot Fundeni sud Ilfov, s'au hirotonisit preot de preaosfinția sa părintele Mitropolit în biserica sfintei Mitropolii. Ghenarie 5.

Barbu sin Vasilie ot mahala ot Precupeți sud București, hram Sf. Ierarh Nicolae, s'au hirotonisit preot de preaosfinția sa părintele Mitropolit în biserica sfintei Mitropolii. Dechemvrie 3.

Vasilie sin Ioan, ot Piteasca sud Ilfov, hram Adormirea Maicii Domnului, s'au hirotonisit preot de preaosfinția sa părintele Mitropolit în biserica Antimului. Dechemvrie 5.

5. Vasilie (loc alb), ot Negoști sud Ilfov, hram Adormirea, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica sf. Mitropolii. Dechemvrie 22.

Ioan (loc alb), ot Vălcană sud Dâmbovița, hram Toți Sfinții, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica Mitropolii. Dechemvrie 24.

Cheorghie sin popa Nathanail, ot Cornu sud Prahova, hram Toți Sfinții, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica sf. Spiridon. Dechemvrie 12.

1824

1. Ioan (loc alb), ot Schei sud Dâmbovița, hram Sf. Ierarh Nicolae, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica sf. Mitropolii. Ghenarie 15.

Marin sin Ștefan, ot Oltenița sud Ilfov, hram sf. Nicolae, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica sfintei Mitropolii. Ghenarie 20.

Ioan sin popa Bucur ot I

s'au hirotonisit preot de

Scaunele vechi. Ghenarie

Vasile sin popa Nicolae ot

hram Cuvicasa Paras

sfintei Mitropolii în biserica

Fol. 90. Ioan sin Rad

hram sf. Voievozi, s'au hi

rotonisit în biserica Coif. Gh

hram sf. Grigorie, ot S

s'au hirotonisit preot de

regătorilor Fevruarie

Ioan sin Nicolae ot Valea I

hram Sf. Domnului, s'au hi

rotonisit în biserica Doamnei

Paraschiva ot ot Furtu

hram Voievozi, s'au hirotonisit

în biserica sfintei Vineri. Fevr

Vasile sin Voicu ot Tomes

s'au hirotonisit preot de

sf. Mitropolii. Fevruarie

11. Papa diaconul ot Gă

hram s'au hirotonisit preot

de preot în biserica Crețu

Ioan sin diaconul Stan ot

Paraschiva, s'au hirotonisit

preot de preot în biserica

hram Ioanichie în biserica

Dragomir sin popa Stan

hram Sf. Episcopii Părin

hram sin Sava ot Mihai

s'au hirotonisit preot de

sf. Mitropolii. Fevruarie 2

Paraschiva sin Stan ot A

s'au hirotonisit preot

de preot în biserica sf. Mă

13. Ioan sin Simion ot C

hram s'au hirotonisit

preot de preot în biserica

hram Anamului. Martie

hram sin Nicolae ot Lu

s'au hirotonisit preot de

de preot în biserica sf. Mă

stui catalog cum și a condicei din care

estul de hirotonii dintre Iunie 1834—31
a fie cât mai în grabă publicate, ca să
uză că filele ultime din această condică
amitează la cea mai mică atingere.

FĂCUT IN UNSPREZECE ANI IN EPARHIA
OLII PRIN MINE DUPĂ CUM IN JOS
IEȘCARE LEAT ARATĂ.

1823

gmir sin Protopopu Stan ot Telega
urotonisit preot de preaosfinția sa pă-
serica sfintei Mitropolii. Octomvrie 10.
Bratu ot Fundeni sud Ilfov, s'au hi-
sfinția sa părintele Mitropolit în biserica
narie 5.

e ot mahala ot Precupeți sud Bucu-
h Nicolae, s'au hirotonisit preot de
ie Mitropolit în biserica sfintei Mitro-

ot Piteasca sud Ilfov, hram Adormirea
i hirotonisit preot de preaosfinția sa
i biserica Antimului. Dechemvrie 5.
b). ot Negoești sud Ilfov, hram Ador-
preot de părintele Mitropolit în bise-
chemvrie 22.

t Vălcana sud Dâmbovița, hram toți
i preot de părintele Mitropolit în bi-
temvrie 24.

pa Nathanail, ot Cornu sud Prahova,
i hirotonisit preot de părintele Mitro-
polidon. Dechemvrie 12.

1824

ot Schei sud Dâmbovița, hram sf.
irotonisit preot de părintele Mitropolit
lii. Ghenarie 15.

ot Oitenița sud Ilfov, hram sf. Ni-
preot de părintele Mitropolit în bise-
Ghenarie 20.

Ioan sin popa Bucur, ot Dărvari sud Ilfov, hram sf.
Nicolae, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în bi-
serica Scaunele vechi. Ghenarie 26.

Vasilie sin popa Nicolae, ot Cochinești de jos sud Te-
orman, hram Cuvioasa Paraschiva, s'au hirotonisit preot
de părintele Mitropolit în biserica sf. Mitropolii. Ghenarie 28.

5. (Fol. 9^v). Ioan sin Radu, ot Conțești sud Dâmbo-
vița, hram sf. Voevozi, s'au hirotonisit preot de părintele
Mitropolit în biserica Colții. Ghenarie 31.

Samuil sin Grigorie, ot Stănești sud Muscel, hram sf.
Troia, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în bi-
serica Neguțătorilor. Fevroarie 2.

Ioan sin Nica, ot Valea Foi sud Mușcel, hram Na-
sarea Maicii Domnului, s'au hirotonisit preot de părintele
Mitropolit în biserica Doamnei Bălașa. Fevroarie 9.

Paraschiva diac., ot Furculești sud Teleorman, hram
sfinții Voevozi, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit
în biserica sfintei Vineri. Fevruarie 16.

Vasilie sin Voicu ot Tonea sud Ialomița, hram sf. Ni-
colae, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în bise-
rica sfintei Mitropolii. Fevroarie 17.

10. Radu diaconu, ot Găiseni sud Dâmbovița, hram
sf. Nicolae, s'au hirotonisit preot de părintele Stratonicias
Ioanichie în biserica Crețulescului. Fevruarie 16.

Ioan sin diaconul Stan, ot Cacova sud Mușcel, hram
sf. Parascheva, s'au hirotonisit preot de părintele Stratoni-
chias. chir Ioanichie în biserica Crețulescului. Fevruarie 23.

Drăghici sin popa Stan, ot Balotești sud Ilfov, hram
sf. Gheorghie, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit
în biserica sf. Episcopii Râmnic. Fevruarie 23.

Ioan sin Sava, ot Mihălești sud Vlașca, hram sf. Ni-
colae, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în bise-
rica sf. Mitropolii. Fevruarie 20.

Frangulea sin Stan, ot Andrășești sud Ialomița, hram
sf. Ioan, s'au hirotonisit preot de părintele Troada chir Ve-
nedict, în biserica sf. Ilie. Martie 1.

15. Ioan sin Simeon, ot Corbi Mari sud Mușcel, hram
sf. Troia, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit
în biserica Antimului. Martie 2.

Vladu sin Nicolae, ot Lupșani sud Ilfov, hram sf. Ni-
colae, s'au hirotonisit preot de părintele Troada chir Ve-
nedict. în biserica sfântului Gheorghie Nou. Martie 8.

Fol. 10. Mihai sin Theodor, ot Brazi sud Prahova, hram sf. Nicolae, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica Albă. Martie 8.

Voicul sin Mihai, ot Șirna sud Prahova, hram sf. Troiță, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica sf. Mitropolii. Martie 16.

Anton sin popa Ioan, ot Sfințești sud Teleorman, hram sf. Troiță, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica metohului Episcopii Râmnic. Martie 15.

20. Costandin sin popa Ioan, ot Corbul sud Teleorman, hram sfânta Paraschiva, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica sfintei Mitropolii. Martie 23.

Tatul sin popa Ioan, ot Târgoviștea sud Dâmbovița, hram sf. Troiță s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica sfintei Mitropolii. Martie 29.

Nicolae sin diaconu Gheorghie, ot Râul Alb sud Dâmbovița, hram sfintii Patruzeci de mucenici, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în paraclisul sfintei Mitropolii. Aprilie 19.

Mihai sin Mathei, ot Cucueți sud Teleorman, hram sf. Gheorghie, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica sf. Mitropolii. Aprilie 27.

Mathei sin Ioan, ot Pietrele sud Vlașca, hram Adormirea Maicii Domnului, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica sfintei Mitropolii. Mai 4.

25. Anghel sin Bucur, ot Cătrunești sud Ilfov, hram Adormirea, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în Paraclisul sfintei Mitropolii. Mai 7.

Nicolae sin popa Costandin, ot Olteni sud Teleorman, hram sf. Paraschiva, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica Doamnei Bălașii. Mai 16.

Dimitrache sin Ioan, ot Lunca Corbului sud Teleorman, hram sf. Nicolae, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica Sărindarului. Mai 17.

Coman sin popa Stanciu, ot Dragoslavele sud Mușcel, hram Înălțarea Domnului s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica sfintei Mitropolii. Mai 22.

(Fol. 10^v). Costandin sin popa Duminică, ot Ciupăreni sud Teleorman, hramul Înălțarea, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica Doamnei Bălașii. Mai 24.

30. Mușat șin Mușat, ot Cojești sud Ilfov, hram

Precesii. hirotonisit

șina Radului Voda. Mai

Caru sin Ioan ot Gh

Domnului. hirotonisit

șina Mitropolii. Mai 29.

Șinca sin Popa Anghel

șinca. hirotonisit de pă

șinca 3

Șinca sin popa Ștef

șinca Nicolae hirotonisit

șinca Iunie 13.

Șinca sin Bucur ot I

șinca. hirotonisit de pă

șinca Iunie 21

Șinca Anastasie sin popa

șinca Adormirea. în

șinca Mitropolii. Iunie 21

Șinca sin Theodor

șinca. hirotonisit de

șinca Iunie 24.

Șinca sin popa Nicol

șinca. hirotonisit de

șinca Iunie 29.

Șinca sin Ioan ot Gh

șinca Maicii Domnului. în

șinca Crețulescilor. Iunie

șinca Gheorghie sin popa

șinca Adormirea. hirotonisit

șinca Mitropolii. Iunie

șinca Ioan sin popa Gh

șinca în Bălașii.

șinca sf. Mitropolii

șinca sin popa Ștef

șinca. hirotonisit de

șinca Iunie 13

Șinca sin Mathei ot

șinca. hirotonisit de pă

șinca Iunie 20

Șinca sin Ioan sin Ie

șinca. hirotonisit de pă

șinca Iunie 24

Theodor, ot Brazi sud Prahova, hirotonisit preot de părintele Mitropolii. Martie 8.

ot Șirna sud Prahova, hram sf. Nicolae, hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica Mitropolii. Martie 16.

an, ot Sfințești sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica Mitropolii. Martie 15.

popa Ioan, ot Corbul sud Teleorman, hram sf. Nicolae, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica sfintei Mitropolii. Martie 23.

ot Târgoviștea sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica Mitropolii. Martie 29.

u Gheorghie, ot Râul Alb sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica Mitropolii. Martie 29.

ot Cucueți sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica Mitropolii. Aprilie 27.

ot Pietrele sud Vlașca, hram Adormirea Maicii Domnului, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica Mitropolii. Mai 4.

Bucur, ot Cătrunești sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica Mitropolii. Mai 7.

standin, ot Olteni sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica Mitropolii. Mai 16.

ot Lunca Corbului sud Teleorman, hram sf. Nicolae, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica Mitropolii. Mai 17.

Stanciu, ot Dragoslavele sud Mușcel, hram sf. Nicolae, hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica Mitropolii. Mai 22.

din sin popa Duminică, ot Ciupalu sud Teleorman, s'au hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica Doamnei Bălașii. Mai 24.

șat, ot Cojești sud Ilfov, hram Nașterea Maicii Domnului, hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica Mitropolii. Iulie 3.

șereea Precestii, hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica Radului Vodă. Mai 26.

Datcu sin Ioan ot Ghinești sud Ilfov, hram Adormirea Maicii Domnului, hirotonisit preot, de părintele Mitropolit în biserica Mitropolii. Mai 29.

Stoica sin Popa Anghel, ot Vârfu sud Dâmbovița hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Udricani. Iunie 3.

Stanciu sin popa Ștefan, ot Catanele, sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Mitropolii. Iunie 13.

Elisei sin Bucur, ot Buciumeni sud. Ilfov, hram sf. Împărați, hirotonisit de părintele Mitropolit în paraclisul sf. Mitropolii. Iunie 21.

35. Anastasie sin popa Ioan, ot Odaia Vlădichi sud Ilfov, hramu Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Mitropolii. Iunie 22.

Theodor sin Theodor, ot Ciorogârla sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Mitropolii. Iunie 24.

Neagul sin popa Nicolae, ot Tânganul sud Ilfov, hram sf. Simeon, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Mitropolii. Iunie 29.

Radu sin Ioan, ot Ghergani sud Dâmbovița, hram Nașterea Maicii Domnului, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Crețulescului. Iulie 3.

Gheorghie sin popa Ioan ot Suslănești sud Mușcel, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sfintei Mitropolii. Iulie 6.

40. Ioan sin popa Gheorghie, ot Negești sud Mușcel, hram Intrarea în Biserică, hirotonisit de părintele Mitropolit în paraclisul sf. Mitropolii. Iulie 12.

Vasile sin popa Neagu, ot Slobozia sud Ilfov, hram sf. Gheorghie, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Mitropolii. Iulie 18.

Hristea sin Manole, ot Juguru sud Mușcel, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Hanului. Iulie 20.

(Folio 11) Ioan sin Iosif, ot Valea sud Muscel, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Dobrota. Iulie 24.

Radu sin popa Gheorghie, ot mahala Oțelaru în București, hramul sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Pantelimon. Iulie 27.

45. Stoica sin popa Bratu, ot Scurtu sud Vlașca, hram Adormirea Maicii Domnului hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul sfintei Mitropolii. Avg. 2.

Neculae sin Ioan, ot Valea Nandrii sud Mușcel, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Mitropolii. Avg. 3.

Hristea sin Dimitrache, ot Florești sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica Mitropoliei. Avg. 6.

Ioan sin Lixandru, ot Giulești sud Ilfov, hram sfinții Patru zeci de mucenicii hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Mitropolii. Avg. 10.

Oprea sin popa Ioan, ot Smăura sud Teleorman, hram Adormirea Maicii Domnului hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Sărindarului. Avg. 15.

50. Fronie sin popa Simeon mahalaoa Silivestru sud București, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sfintei Mitropolii. Avg. 17.

Ioan sin Radul, ot Malul sud Teleorman, hram Cuvioasa Paraschiva, hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica sfintei Mitropolii. Avg. 22.

Gheorghie sin Dimitrașcu, ot Târgoviște sud Dâmbovița, hram Adormirea, hirotonisit preot de părintele Mitropolit în biserica sf. Gheorghie Vechiu. Septemvrie 4.

Dimitrie sin popa Dimitrie, ot Urlueni sud Teleorman, hram Sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sfintei Mitropolii. Septemvrie 7.

Ilie sin Marin, ot Moșoaia sud Teleorman, hramul Sf. Dimitrie, hirotonisit preot de părintele Mitropolit în Paraclisul sfintei Mitropolii. Septemvrie 12.

55. Anton sin Vlad, ot Bradu de sus sud Teleorman, hram Buna Vestire, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sfintei Mitropolii. Septemvrie 21.

Barbu sin popa Badea, ot Baciu sud Vlașca, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sfântului Gheorghie Vechiu. Septemvrie 23.

(Fol. 11 v.) Costandin sin popa Daniil, ot Broșteanu

de Teleorman, hram sf. Mitropolit în biserica sf.

Costandin sin Ioan, hram Troiță, hirotonisit de părintele Mitropolii. Octombrie

Petre sin popa Teodor, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolii. Octombrie

60. Necolae sin Ioan, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolii. Octombrie

61. Coman sin Popa, hram Înălțarea Domnului, hirotonisit de părintele Mitropolii în biserica Măgureanu

1. Moisi sin Ioan, hram Adormirea Maicii Domnului, hirotonisit în biserica lui Ștefan

Ioan sin diaconu Costandin, hram Adormirea, hirotonisit în biserica sfintei Mitropolii.

Ioan sin popa Nicolae, hram Adormirea, hirotonisit preot de părintele Mitropolii. Ghenar 22

Nicolae diaconu sin Ioan, hram Sf. Nicolae, hirotonisit în biserica Colții. Ghenar

5. Inochentie monah, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit. Costandin sin popa

Costandin sin popa Nicolae, hram Sf. Dimitrie, hirotonisit de părintele Mitropolii. Februarie

Costandin sin popa Ioan, hram Înălțarea Domnului, hirotonisit de părintele Mitropolii. Februarie 8.

Fol. 12. Sava sin Ioan, hram Sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolii. Februarie

Teodor sin Teodor, hram Înălțarea Domnului, hirotonisit de părintele Mitropolii. Februarie

Gheorghie, ot mahala Oțelaru în Bucu-
 eolae, hirotonisit de părintele Mitro-
 pantelimon. Iulie 27.

Popa Bratu, ot Scurtu sud Vlașca, hram
 nului hirotonisit de părintele Mitro-
 tei Mitropolii. Avg. 2.

ot Valea Nandrii sud Mușcel, hram
 de părintele Mitropolit în biserica sf.

itrache, ot Florești sud Dâmbovița,
 onisit preot de părintele Mitropolit în
 Avg. 6.

u. ot Giulești sud Ilfov, hram sfinții
 cii hirotonisit de părintele Mitropolit
 Avg. 10.

en. ot Smaura sud Teleorman, hramu
 nului hirotonisit de părintele Mitro-
 daniel. Avg. 15.

Popa Simeon mahalaoa Silivestru sud
 mirea. hirotonisit de părintele Mitro-
 i Mitropolii. Avg. 17.

ot Malul sud Teleorman, hram Cu-
 rotonisit preot de părintele Mitropolit
 polii. Avg. 22.

imitrașcu, ot Târgoviște sud Dâmbo-
 , hirotonisit preot de părintele Mitro-
 heorghie Vechiu. Septemvrie 4.

1. Dimitrie, ot Urlueni sud Teleorman.
 onisit de părintele Mitropolit în bi-
 i. Septemvrie 7.

Moșoia sud Teleorman, hramul Sf.
 ect de părintele Mitropolit în Para-
 . Septemvrie 12.

lac. ot Bradu de sus sud Teleorman.
 irotonisit de părintele Mitropolit în bi-
 i. Septemvrie 21.

Badea, ot Baciud sud Vlașca, hram
 de părintele Mitropolit în biserica sfâr-
 u. Septemvrie 23.

andin sin popa Daniil, ot Broșteanca

sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele
 Mitropolit în biserica sfintei Mitropolii. Septemvrie 28.

Costandin sin Ioan, ot Popa Rusu în București, hram
 sf. Troiță, hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul
 sfintei Mitropolii. Octomvrie 7.

Petre sin popa Toma, ot Rășani sud Prahova, hram
 Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul
 sfintei Mitropolii. Octomvrie 12.

60. Necolae sin Ioan, ot Crețulescu biserică în Bucu-
 rești, hram Adormirea, hirotonisit de preosfinția sa părintele
 Sratonichia chir Ioanichie într'acea biserică. Octomvrie 27.

61. Coman sin popa Ioan, ot Jupânești sud Mușcel,
 hram Înălțarea Domnului, hirotonisit de părintele Mitropolit
 în biserica Măgureanului. Dechemvrie 14.

1825

1. Moisi sin Ioachim, ot Corbi sud. Muscel, hram
 Nașterea Maicii Domnului, hirotonisit preot de părintele Mi-
 tropolit în biserica lui Șerban Vodă. Ghenarie 17.

Ioan sin diaconu Costandin, ot Micești sud Muscel,
 hram Adormirea, hirotonisit preot de părintele Mitropolit în
 biserica sfintei Mitropolii. Ghenar 18.

Ioan sin popa Nicolae, ot Corbi sud Mușcel, hram sf.
 Dimitrie, hirotonisit preot de părintele Mitropolit în Paraclisul
 sf. Mitropolii. Ghenar 22.

Nicolae diaconu sin Nica, ot Pietroșani sud Mușcel,
 hram sf. Nicolae, hirotonisit preot de părintele Mitropolit în
 biserica Colții. Ghenar 31.

5. Inochentie monah ot Sinaia sud Prahova, hiroto-
 nisit de părintele Mitropolit în biserica Colții. Ghenar 31.

Costandin sin popa Stoica, ot Secăria sud Prahova,
 hram sf. Dimitrie, hirotonisit de părintele Mitropolit în Pa-
 raclisul sf. Mitropolii. Februarie 5.

Zamfir sin popa Ivan, ot Roata sud Vlașca, hram Ador-
 mirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Mi-
 tropolii. Februarie 8.

Fol. 12. Sava sin Gheorghie, ot Hârlești sud Vlașca,
 hram Sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în Pa-
 raclisul sf. Mitropolii, Februarie 14.

Theodor sin Theodor, ot Mozăceni sud Teleorman,

hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Mitropolii. Februarie 15.

10. Neculae sin Mihail, ot Piatra Epi sud Dâmbovița, hram Adormirea Maicii Domnului, hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul sfintei Mitropolii. Februarie 21.

Mihai sin Marin, ot Merișani sud Teleorman, hram sf. Spiridon, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Mitropolii. Februarie 22.

Sava sin popa Dimitrie, ot Popești sud Teleorman, hram Adormirea Maicii Domnului, hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul sfintei Mitropolii. Februarie 28.

Manole sin popa Preda, ot Mănăstirea Mihai Vodă, hramul sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Mitropolii. Martie 1.

Radu sin Preda, ot Hăbeni sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Măgureanului. Martie 8.

15. Tănase sin popa Păun ot mahalaoa Bradului sud București, hram Intrarea în Biserică, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica metohului Episcopii Râmnic. Martie 14.

Nicolae sin Ioan, ot Blajoi sud Prahova, hram Nașterea Maicii Domnului, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Mitropolii. Martie 15.

Tănase sin Iorga, ot Slătioara sud Ialomița, hram sf. Ioan, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica cu Bradu. Martie 21.

Necolae sin Tănase ot Gagu sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Coli. Martie 26.

Soare sin Popa Ioan, ot Racovița sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Episcop Buzău chir Chesarie în biserica sf. Mitropolii. Aprilie 12.

20. Spiridon (loc gol), ot Popa Rusu, sud București, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Buzău chir Chesarie în Paraclisul sf. Mitropolii. Apr. 17.

Fol. 12 v. Oprea sin Ioan, ot Gura Isvorului sud Teleorman, hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Buzău Chir Chesarie în Paraclisul sf. Mitr. Apr. 18.

Ioan sin Pavel, ot Nucșoara sud Muscel, hram Toată Sfinții, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Cheorghie. Aprilie 24.

hirotonisit de părintele Mitropolit în februarie 15.

Chiaii, ot Piatra Epi sud Dâmbovița, Domnului, hirotonisit de părintele sfintei Mitropolii. Februarie 21.

Merișani sud Teleorman, hram sf. părintele Mitropolit în biserica sf. Mi-

nitrie, ot Popești sud Teleorman, Domnului, hirotonisit de părintele sfintei Mitropolii. Februarie 28.

Preda, ot Mănăstirea Mihai Vodă, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. 1.

Hăbeni sud Dâmbovița, hram sf. părintele Mitropolit în biserica Măgu-

pa Păun ot mahalaoa Bradului sud în Biserică, hirotonisit de părintele Domnului Episcopii Râmnic. Martie 14.

Blăjoi sud Prahova, hram Nașterea lui Iisus, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. 15.

ot Slătioara sud Ialomița, hram părintele Mitropolit în biserica cu

ot Gagu sud Ilfov, hram sf. Ni- tinteale Mitropolit în biserica Colți.

ot Racovița sud Dâmbovița, hram părintele Episcop Buzău chir Chezarie Mitropolii. Aprilie 12.

ot Popa Rusu, sud București, hirotonisit de părintele Buzău chir Chezarie Mitropolii. Apr. 17.

ot sin Ioan, ot Gura Isvorului sud Paraschiva, hirotonisit de părintele Paraclisul sf. Mitr. Apr. 18.

Nucșara sud Muscel, hram Toți sfinții Mitropolit în biserica sf. Gheor-

Bucur sin Gheorghie, ot Creața sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Buzău chir Chezarie, în Paraclisul sf. Mitropolii. Apr. 25.

Ioan sin Parascheva, ot Mârșa sud Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Buzău chir Chezarie în biserica sfintei Mitrop. Aprilie 26.

25. Anghel sin popa Dumitru, ot Frujinești sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Buzău chir Chezarie în biserica sfintei Mitropolii. Mai 2.

Șerban sin popa Preda, ot Vrănești sud Mușcel, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Lucaci. Mai 3.

Hristea sin popa Marin, ot Netoși sud Teleorman, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Buzău chir Chezarie în bis. sf. Mitropolii. Mai 6.

Nichita sin Ioan, ot Rumânești sud Prahova, hram sf. Ioan, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Vineri. Mai 13.

Barbul sin Dimitrie, ot Călinești sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Zlătari. Mai 14.

30. Sandul sin Ruse, ot Dărăști sud Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit. Mai 16.

Nidelcu sin popa Dimitrie, ot Cătunu sud Dâmbovița, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Radului-Vodă. Mai 18.

Fol. 13. Pavel sin popa Hakhei (sic), ot Poienari sud Mușcel, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Buzău chir Chezarie în bis. sf. Mitropolii. Mai 22.

Nidelcu sin Gheorghie, ot Aninoasa sud Mușcel, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul sf. Mitropolii. Mai 28.

Ioan sin diaconu Lazăr, ot Forești sud Mușcel, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Mitropolii. Mai 31.

35. Costandin sin diaconu Măncea, ot Miroși sud Teleorman, hramu sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Mitropolii. Iunie 7.

Drăgan sin diaconu Mitrea, ot Merii-Petchi sud Ilfov, hram Adormirea Maicii Domnului, hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul sfintei Mitropolii. Iunie 10.

Nidelea sin diaconul Radu, ot Eiu (sic) sud Teleorman, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Buzău chir Chezarie în biserica Măgureanului. Iunie în 14.

Minea sin diaconu Radu, ot Căineanca sud Vlașca, hramu cuvioasa Paraschiva, hirotonisit de părintele Buzău chir Chezarie în biserica sf. Dimitrie. Iunie 16.

Costandin sin popa Andrei, ot Ploești sud Prahova, hram sf. Spiridon, hirotonisit de părintele Buzău chir Chezarie <în bis.> sf. Dumitru. Iunie 20.

40. Mihai sin popa Dimitrie, ot Gura Cepturi sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Mitropolii. Iunie 21.

Theodor sin popa Barbu, ot Vârtoapele sud Teleorman, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Odricanului. Iunie 27.

Gheorghie sin Gheorghie, ot Gigălia sud Prahova, hram sf. Dimitrie, hirotonisit în biserica sf. Apostoli de părintele Mitropolit. Iunie 29.

Fol. 13 v. Florea sin Popa Marin, ot Hârsești sud Teleorman, hram Adormirea Maicii Domnului, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Mitrop. Iulie 5.

Stroie sin Dinu, ot Strășnicu sud Prahova, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul Mitrop. Iulie 9.

45. Marin sin popa Ioan, ot Albota sud Teleorman, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Mitropolii. Iulie 12.

Panait sin popa Costandin, ot Corbii Ciungi, sud Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Hanu Colții. Iulie 20.

Ioan sin Popa Gheorghie, ot Pârlita sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Gheorghie Vechiu. Iulie 23.

Hristea sin Ioan, ot Vlăiculești, sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Mitropolii. August 2.

Bucur sin Antonie, ot Clătești, sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Măgureanului. August 6.

50. Ioan sin Soare, ot Stârci, sud Teleorman, hram

Adormirea, hirotonisit de părin

August 15

Sin sin Petre, ot Corbii Ciungi

hirotonisit de părintele Mitrop

August 21.

Theodor sin Drăgan, ot Lăteș

hirotonisit de părinte

August 23.

Theodor sin Miran, ot sf. I

hirotonisit de părinte a Mitrop

August 24

Teodor sin Dumitrache, ot Teșu

hirotonisit de părintele Mitrop

August 29.

Sin Dumitru sin diaconu Iordă

sf. Dimitrie, hirotonisit de

August 30

Gheorghie sin Ioan, ot Neft

hirotonisit de părinte a M

August 3

Mihai sin popa Radu, ot I

sf. Nicolae, hirotonisit de p

Septembrie 8

Petre sin Sava, ot marțelaca

Adormirea, hirotonisit de p

Măgureanului. Septem de 1

Pauc 14 Gheorghie sin pop

hram Adormirea, hirot

sf. Visarion. Septem

16) Toma sin popa Toma, o

hram Adormirea, hirot

sf. Le Septem de 1

Gheorghie sin Tânase, ot

hirotonisit de părinte

Septembrie 4

Theodor sin popa Teodor

sf. Nicolae, hirotonisit de

sf. Constantin. Septem

17) Ioan sin popa Radu, o

hirotonisit de părin

Septembrie 14

Radu, ot Eiu (sic) sud Teleorman, hirotonisit de părintele Buzău chir Cheanului. Iunie în 14.

Radu, ot Căineanca sud Vlașca, hirotonisit de părintele Buzău chir sf. Dimitrie. Iunie 16.

Andrei, ot Ploești sud Prahova, hirotonisit de părintele Buzău chir Cheanului. Iunie 20.

Dimitrie, ot Gura Cepturi sud Teleorman, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Dimitrie. Iunie 21.

Arbu, ot Vârtoapele sud Teleorman, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Dimitrie. Iunie 27.

Gheorghe, ot Gigălia sud Prahova, hram sf. Apostoli de părintele Mitropolit în bis. sf. Dimitrie. Iunie 27.

Popa Marin, ot Hârsești sud Teleorman, hram sf. Maicii Domnului, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Dimitrie. Iulie 5.

Strășnicu sud Prahova, hram sf. Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul Mitropolit. Iulie 5.

Ioan, ot Albota sud Teleorman, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Adormirea. Iulie 12.

Stancin, ot Corbii Ciungi, sud Vlașca, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Adormirea. Iulie 20.

Gheorghe, ot Pârlita sud Teleorman, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Adormirea. Iulie 23.

Costandin Vlăculești, sud Ialomița, hram sf. Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Adormirea. Iulie 23.

Costandin Clătești, sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Adormirea. Iulie 23.

Costandin Stârci, sud Teleorman, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Adormirea. Iulie 23.

Paraschiva, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Adormirea. August 15.

Stan sin Petre, ot Corâta, sud Ilfov, hram sf. Voievozii, hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul Mitropolit. August 21.

Tudor sin Drăgan, ot Letea Veche, sud Vlașca, hram sf. Impărați, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Adormirea. August 23.

Theodor sin Mihail, ot sf. Gheorghe Nou, sud București, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Adormirea. August 24.

Ilie sin Dumitrache, ot Teișu, sud Dâmbovița, hram sf. Ioan, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Adormirea. August 29.

55. Dumitru sin diaconu Iordache, ot Butești, sud Vlașca, hram sf. Dimitrie, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Adormirea. August 30.

Gheorghie sin Ioan, ot Nefliu, sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Adormirea. Septemvrie 6.

Marin sin popa Radul, ot Drăcșani, sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Adormirea. Septemvrie 8.

Petre sin Sava ot mahalaoa Terchilești, sud București, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Adormirea. Septemvrie 13.

Folio 14. Gheorghie sin popa Chiriac, ot Ciorogârla, sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Visarion. Septemvrie 15.

60. Toma sin popa Toma, ot Dâmbovițoară, sud Dâmbovița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Ilie. Septemvrie 19.

Costandin sin Tănase, ot mahala Silivestru, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Adormirea. Octomvrie 4.

Costandin sin popa Teodor, ot Cășcioarele, sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Adormirea. Octomvrie 11.

Costandin sin popa Radu, ot Morteni sud Vlașca, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Paraschevi. Octomvrie 14.

Ioan sin popa Iacov, ot Luciul sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Mitropolii. Octomvrie 27.

65. Ștefan sin popa Dumitru, ot biserica Dintr'o zi, sud București, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Sărindarului. Octomvrie 28.

Stan sin popa Preda, ot Fălăștoacă, sud Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Mitropolii. Noemvrie 1.

Costandin sin diaconu Radu, ot Lucieni, sud Dâmbovița, hramul Cuv. Parascheva, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. cu sfinți. Noemvrie 21.

Nicolae sin diaconu Dinu, ot Racovița, sud Mușcel, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Mitropolii. Noemvrie 29.

Marin sin Ioan, ot Călinești, sud Teleorman, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Colții. Dechemvrie 10.

70. Stan sin Stroe, ot Hârlești, sud Vlașca, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Mitropolii. Dechemvrie 15.

Theofan Monah, ot Sinaia, s'au hirotonisit diacon de părintele Mitropolit în Mitropolie. Dechemvrie 15.

1826

1. Fol 14 v. Voicul sin Ioan, ot mahalaoa lui Alecsie, hramu Adormirea Maicii Domnului, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Mitropolii. Ghen. 10.

Nicolae sin Nicolae, ot Orboești sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Mitropolii. Ghenarie 17.

Dimitrie (loc alb), ot Șuța Lăcusteanu, sud Dâmbovița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Udrican. Ghenarie 28.

Chiriac sin popa Preda, ot mahalaoa sf. Impăraț, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Gheorghe Nou. Fevruarie 7.

5. Dimitrie sin popa Chirca, ot biserica Domneasca sud Muscel, hramu sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Ilie. Fevruarie 18.

Ioan sin popa Dumitru, ot mahalaoa Steri (sic), hram

Adormirea. hirotonisit de părintele Mitropolit. Fevruarie 21.

Petre sin Nicolae, ot Orboești, hirotonisit de părintele Mitropolit. Fevruarie 28.

Costandin sin Dinu, ot Racovița, hirotonisit de părintele Mitropolit. Martie 6.

Manea sin Mihail, ot Sărindaru, hirotonisit de părintele Mitropolit. Martie 7.

10. Nicolae sin popa Dumitru, ot Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit. Martie 13.

Ioan sin diaconu Hristea, ot Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit. Martie 14.

Gheorghe sin popa Ioan, ot sfinți Ierarhi, hirotonisit de părintele Mitropolit. Martie 20.

Iacob sin popa David, ot Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit. Martie 21.

Dragnea sin popa Lăzan, ot hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit. Martie 21.

Fol 15. Marin sin Teleorman, hramu Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Maria.

Ioan sin Oprea, ot Eșelnița, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Paraschiva. Aprilie 10.

Ioan sin popa Costandin, ot Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit. Aprilie 15.

Ioan sin popa Mihail, ot Sărindaru, hirotonisit de părintele Mitropolit. Aprilie 15.

Gheorghe sin popa Dumitru, ot hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Ștefan.

v, ot Luciul sud Ialomița, hram sf.
părintele Mitropolit în bis. sf. Mitro-

a Dumitru, ot biserica Dintr'o zi,
Nicolae, hirotonisit de părintele Mi-
Octomvrie 28.

ca, ot Fălăștoacă, sud Vlașca, hram
părintele Mitropolit în biserica Mi-

Radu, ot Lucieni, sud Dâmbo-
scheva, hirotonisit de părintele Mi-
Noemvrie 21.

Dinu, ot Racovița, sud Mușcel,
nisit de părintele Mitropolit în bis.
29.

Călinești, sud Teleorman, hram sf.
părintele Mitropolit în biserica Colții.

ot Hârlești, sud Vlașca, hram sf.
de părintele Mitropolit în biserica
te 15.

Sinaia, s'au hirotonisit diacon de
Mitropolie. Dechemvrie 15.

1826

sin Ioan, ot mahalaoa lui Alecsie,
Domnului, hirotonisit de părintele
Mitropolii. Ghen. 10.

ae, ot Orboești sud Ialomița, hram
de părintele Mitropolit în biserica

ot Șuța Lăcusteanu, sud Dâmbovița.
nisit de părintele Mitropolit în bise-
28.

Preda, ot mahalaoa sf. Impărați.
Mitropolit în biserica sf. Gheorghie

ga Chirca, ot biserica Domnească.
Nicolae, hirotonisit de părintele
Februarie 18.

ntu, ot mahalaoa Steri (sic), hram

Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica
Mitropolii. Februarie 21.

Petre sin Nicolae, ot Clinceni sud Ilfov, hramu sf.
Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf.
Mitropolii. Februarie 28.

Costandin sin Dinu, ot Grădinari sud Vlașca, hram
Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica lui
Stavropoleos. Martie 6.

Manea sin Mihai, ot Gârdești sud Teleorman, hram
Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf.
Mitropolii. Martie 7.

10. Nicolae sin popa Donea, ot Copăceni sud Ilfov,
hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis.
Episcopii Râmnicu. Martie 13.

Ioan sin diaconu Hristea, ot Slănic sud Mușcel, hram
Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica
bă, Martie 14.

Gheorghie sin popa Ioan, ot Șirna sud Prahova,
hram sfinții Ierarhi, hirotonisit de părintele mitropolit în
biserica Colți, Martie 20.

Lazăr sin popa David, ot Mănești sud Dâmbovița,
hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis.
Mitropolii. Martie 21.

Dragnea sin popa Lixandru, ot Rumânești sud Dâm-
bovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în
biserica sf. Mitropolii. Martie 28.

15. Fol 15. Marin sin Radu, ot Măgura Frumoasă
sud Teleorman, hramu Adormirea, hirotonisit de părintele
Mitropolit în biserica sf. Mitropolii. Aprilie 4.

Marin sin Oprea, ot Bogați sud Dâmbovița, hram
Frumoasa Paraschiva, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis.
Radu-Vodă. Aprilie 10.

Ioan sin popa Costandin, ot Negrești sud Prahova,
hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis.
Mitropolii. Aprilie 15.

Ioan sin popa Mihai, ot Râncăcirov sud Mușcel, hram
Adormirea în Biserică, hirotonisit de părintele Mitropolit în
biserica sf. Mitropolii. Aprilie 27.

Gheorghie sin popa Ioan, ot Crângu Sasului, sud
Prahova, hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele
Mitropolit în biserica Steli. Maiu 2.

20. Nicolae sin popa Gheorghie, ot Bujorești sud Teleorman, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Sărindarului. Mai 25.

Stan sin popa Mathei, ot Mavrodin sud Teleorman, hram Schimbarea la față, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Batiști. Maiu 30.

Petre sin (loc alb), ot Bobești sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Radului Vodă. Iunie 7.

Sandu sin Badea, ot Cocorăști sud Prahova, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul Mitropolii. Iunie 17.

Radu sin popa Șerban, ot Slobozia sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Radului-Vodă. Iunie 21.

25. Andrei sin popa Ilie, ot Merii sud Teleorman, hram sf. Dimitrie, hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul sf. Mitropolii. Iulie 8.

Daniil sin Andrei, ot Răcorești sud Ialomița, hram sf. Ioan, hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul sf. Mitropolii. Iulie 25.

Fol 15 v. Radul sin popa Gheorghie, ot Bățoveni sud Vlașca, hram sf. Ioan, hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul sf. Mitropolii. Iulie 28.

Șerban sin popa Nicolae, ot Agiești sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Visarion. Septemvrie 15.

30. Florea sin Ioan, ot Prisiceni sud Ilfov, hram sf. Ioan, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Ilie. Sept. 17.

Eftimie sin popa Nicolae, ot mahalaoa Crețulescului hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias ch. Ioanichie în biserica Zlătarilor. August 16.

Teodorie sin popa Stan, ot Popești sud Vlașca, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul Mitropolii. Septemvrie 30.

Șerban sin Manolache, ot Dărvari sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Bradu. Octomvrie 14.

Dimitrie sin Voinea, ot Mogoșăști sud Ilfov, hram sf. Impărați, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Crețulescului. Octomvrie 30.

Gheorghie sin David, ot Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Noemvrie 9.

35. Ioan sin Pătrașcu, ot hram sf. Gheorghie, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Crețulescului. Noemvrie 11.

Soare sin Oprea, ot hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Ecaterinii. Maiu 8.

Ene sin Manea, ot hram Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Noemvrie 18.

Fol. 16. Iancu sin Gheorghie, ot hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Catrini. Noemvrie 25.

Hristea sin diaconul Manu, ot hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Crețulescului. Noemvrie 17.

40. Grigorie sin Apostol, ot hram Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Dechemvrie 5.

Petcu sin popa Florea, ot hram sf. Apostoli, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Scindon. Dechemvrie 13.

Nicolae sin Parascheva, ot hram Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Dechemvrie 18.

Amza sin popa Ioan, ot hram Adormirea Domnului, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Dechemvrie 30.

182
Manu sin popa Gheorghie, ot hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Ghenarie 8.

Acme sin Simeon, ot hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Ghenarie 9.

Petcu sin Mărea, ot hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Ghenarie 9.

Fol. 16 v. Ioan sin popa

popa Gheorghie, ot Bujorești sud Parascheva, hirotonisit de părintele trindarului. Mai 25.

thei, ot Mavrodin sud Teleorman, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Crețulescului. Noemvrie 30.

ot Bobești sud Ilfov, hram sf. Ni-
ntele Mitropolit în biserica Radului

ot Cocorăști sud Prahova, hram sf.
rintele Mitropolit în Paraclisul Mitro-

rbăn, ot Slobozia sud Dâmbovița,
nisit de părintele Mitropolit în bis.

popa Ilie, ot Merii sud Teleorman,
nisit de părintele Mitropolit în Para-
clisul sf. Ecaterinii. Maiu 8.

ot Răcorești sud Ialomița, hram
părintele Mitropolit în Paraclisul sf.

sin popa Gheorghie, ot Bățoveni
n, hirotonisit de părintele Mitropolit
n. Iulie 28.

Nicolae, ot Agiești sud Ilfov, hram
de părintele Mitropolit în biserica
sf. Nicolae. Iulie 15.

ot Prisiceni sud Ilfov, hram sf. Ioan,
Mitropolit în bis. sf. Ilie. Sept. 17
Nicolae, ot mahalaoa Crețulescului,
nisit de părintele Stratonichias chir
trariilor. August 16.

Stan, ot Popești sud Vlașca, hram
părintele Mitropolit în Paraclisul
sf. Nicolae. Iulie 10.

che, ot Dărvari sud Ilfov, hram sf.
părintele Mitropolit în biserica cu

ot Mogoșăști sud Ilfov, hram sf.
părintele Mitropolit în bis. Crețu-

Gheorghie sin David, ot Târșoru sud Prahova, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Stravo-
poleos. Noemvrie 9.

35. Ioan sin Pătrașcu, ot Cucuieți sud Teleorman,
hram sf. Gheorghie, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis.
Crețulescului. Noemvrie 11.

Soare sin Oprea, ot mahala Popi Soare, București,
hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis.
sf. Ecaterinii. Maiu 8.

Ene sin Manea, ot Mărunțiș sud Dâmbovița, hram sf.
Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul Mitro-
polii. Noemvrie 18.

Fol. 16. Iancu sin Gheorghie, ot Urziceni sud Ialomița,
hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis.
sfintei Catrini. Noemvrie 25.

Hristea sin diaconul Marin, ot Martalogi sud Teleorman,
hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis.
Crețulescului. Noemvr. 17.

40. Grigorie sin Apostol, ot Iazu sud Ialomița, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de <părintele> Mitropolit în bis. sf.
Mitropolii. Dechemvrie 5.

Petcu sin popa Florea, ot Zămnița sud Teleorman,
hram sf. Apostoli, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis.
sf. Spiridon. Dechemvrie 13.

Nicolae sin Paraschiva, ot Pitaru sud Dâmbovița, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Gheor-
ghie. Dechemvrie 18.

Amza sin popa Ioan, ot Secueni sud Dâmbovița, hram
Nașterea Domnului, hirotonisit de Mitropolit în bis. Colții.
Dechemvrie 30.

1827

1. Marin sin popa Gheorghie, ot Gruiu sud Vlașca,
hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Mitropolit în
bis. sf. Mitropolii. Ghenarie 8.

Alexie sin Simeon, ot Stolnici sud Teleorman, hram
sf. Impărați, hirotonisit de părintele Mitropolit în Mitropolie.
Ghenarie 9.

Radu sin Mitrea, ot Leordeni sud Ilfov, hram sf. Voe-
vozi, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Săracă.
Fol. 16 v. Ioan sin popa David, ot Ghimboeni sud

Dâmbovița, hram sf. Gheorghie, hirotionisit de părintele Mitropolit în bis. Albă. Ghenarie 29.

5. Theodor sin Anghel, ot Purani sud Vlașca, hram sf. Paraschiva, hirotionisit de părintele Mitropolit în biserica Colții. Ghenarie 31.

Costandin sin diaconu Stan, ot Ciulnița sud Mușcel, hram sf. Parascheva, hirotionisit de părintele Mitropolit în bis. Stavropoleos. Fevruarie 5.

Dobre sin Gheorghie, ot mahalaua sf. Voevozi, hirotionisit de părintele Mitropolit în biserica Livedea Gospod. Fevruarie 6.

Theodor sin Prodan, ot Mitropolia Târgoviști, hram Înălțarea, hirotionisit de părintele Mitropolit în Mitropolie. Fevruarie 7.

Costandin sin popa Filip, ot Ghimpați sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotionisit de părintele Mitropolit în Mitropolie. Fevruarie 12.

10. Pârnu sin popa Radu, ot Târgoviște, sud Dâmbovița, hirotionisit de părintele Mitropolit, în Biserica Scaunelor. Fevruarie 19.

Mihail sin Adam, ot Spirea Nouă sud București, hram Adormirea Maicii Domnului, hirotionisit de părintele Mitropolit în Mitropolie. Fevruarie 20.

Fol. 17. Anghel sin Ioan, ot Epurești sud Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotionisit de părintele Mitropolit în bis. Radului-Vodă. Fevruarie 26.

Gheorghe sin popa Radu, ot Cocorăști Capli, sud Prahova, hram sf. Nicolae, hirotionisit de părintele mitropolit în bis. Neguțătorilor. Fevruarie 27.

Petre sin popa Gligore, ot mahalaoa Icoanii, sud București, hram Adormirea, hirotionisit de părintele Mitropolit în bis. lui Ciuș David. Martie 5.

15. Nicolae sin Radu, ot mahalaoa sf. Nicolae, hirotionisit de părintele Mitropolit în bis. Radului-Vodă. Martie 6.

Matei sin diaconu Neacșu, ot Adunați sud Vlașca, hram Adormirea, hirotionisit de părintele Mitropolit în bis. Scaunilor. Martie 7.

Ioan sin popa Ivașcu, ot Giulești sud Ilfov, hram Adormirea, hirotionisit de părintele Mitropolit în bis. Antim. Martie 12.

Bucur sin popa Luca, ot Preotești sud Ilfov, hram sf.

Apostoli, hirotionisit de părintele gureanului. Martie 13.

Costandin sin Mircea, ot Nicolae, hirotionisit de părintele Mitropolit. Martie 20.

20. Ilie sin popa Toma, hram sf. Apostoli, hirotionisit de părintele Mitropolit în bis. Lucaci. Martie 20.

Fol. 17 v. Nicolae sin Popa, hram sf. Nicolae, hirotionisit de părintele Mitropolit în Mitropolie, Martie 26.

Nicolae sin Anastasia, hram Buna Vestire, hirotionisit de părintele Mitropolit în bis. Gheorghie. Aprilie 24.

Dimitrie sin Nicolae, ot Epurești, hram Înălțarea, hirotionisit de părintele Mitropolit în bis. Mitropolie. Aprilie 2.

Ioan sin popa Theodor, hram Înălțarea, hirotionisit de părintele Mitropolit în bis. Mitropolie. Aprilie 2.

25. Lupu sin popa Costandin, hram Adormirea, hirotionisit de părintele Mitropolit în bis. Sărindarului. Aprilie 16.

Petre sin popa Stan, ot Epurești, hirotionisit de părintele Mitropolit în bis. Mitropolie. Aprilie 17.

Alexandru sin popa Ioan, hram Înălțarea, hirotionisit de părintele Mitropolit în bis. Crețulescului. Aprilie 21.

Oprea sin popa Nicolae, hram Adormirea, hirotionisit de părintele Mitropolit în bis. Gheorghie Nou. Aprilie 23.

Stan sin popa Ioan, ot Epurești, hram Adormirea, hirotionisit de părintele Mitropolit în bis. Mitropolie. Maiu 1.

30. Dimitrie sin diaconu Stan, hram sf. Nicolae, hirotionisit de părintele Mitropolit în bis. Biserica Ene. Maiu 7.

Mihail sin Nicolae, ot Epurești, hram Înălțarea, hirotionisit de părintele Mitropolit în bis. Epurești. Maiu 12.

Marin sin Dimitrie, ot Epurești, hram Înălțarea, hirotionisit de părintele Mitropolit în bis. Epurești. Maiu 12.

ghie, hirotonisit de părintele Mi-
rie 29.

l, ot Purani sud Vlașca, hram
e părintele Mitropolit în biserica

Stan, ot Ciulnița sud Mușcel,
nisiit de părintele Mitropolit în bis.

ot mahalaua sf. Voevozi, hiro-
t în biserica Livedea Gospod.

ot Mitropolia Târgoviști, hram
ntele Mitropolit în Mitropolie. Fe-

ip, ot Ghimpați sud Dâmbovița,
t de părintele Mitropolit în Mi-

ada, ot Târgoviște, sud Dâm-
Mitropolit, în Biserica Scaunelor

pirea Nouă sud București, hram
hirotonisit de părintele Mitro-
le 20.

an, ot Epurești sud Vlașca, hram
ntele Mitropolit în bis. Radului-

ada, ot Cocorăști Capli, sud Pra-
tonisit de părintele mitropolit în
e 27.

ot mahalaoa Icoanii, sud Bu-
rotonisit de părintele Mitropolit
ntie 5.

ot mahalaoa sf. Nicolae, hiroto-
n bis. Radului-Vodă. Martie 6.

esu, ot Adunați sud Vlașca, hram
ntele Mitropolit în bis. Scau-

ot Giulești sud Ilfov, hram Ador-
ntele Mitropolit în bis. Antim.

ot Preotești sud Ilfov, hram sf.

Apostoli, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Mă-
gureanului. Martie 13.

Costandin sin Mircea, ot Bâlteni sud Ilfov, hram sf.
Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în Mitropolie.
Martie 20.

20. Ilie sin popa Toma, ot Stoienești sud Prahova,
hram sf. Apostoli, hirotonisit de părintele Stratonichias în
bis. Lucaci. Martie 20.

Fol. 17 v. Nicolae sin popa Costandin, ot Cotorca sud
Ialomîța, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit
în Mitropolie, Martie 26.

Necolae sin Anastasie, ot Hagi-Dina sud București,
hram Buna Vestire, hirotonisit de părintele Mitropolit în sf.
Gheorghie. Aprilie 24.

Dimitrie sin Nicolae, ot Mahalaua Măgureanului, Bu-
curești, hram Înălțarea, hirotonisit de părintele Mitropolit în
Mitropolie. Aprilie 2.

Ioan sin popa Theodor, ot Sf. Vineri, București, hiro-
tonisit de părintele Mitropolit în Mitropolie. Aprilie 10.

25. Lupu sin popa Costandin, ot Cotorca sud Ialomîța,
hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis.
Sărindarului. Aprilie 16.

Petre sin popa Stan, ot Urziceni sud Ialomîța, sf. Troiță,
hirotonisit de părintele Mitropolit în sf. Gheorghie vechiu.
Aprilie 17.

Alexandru sin popa Ioan, ot mahalaoa Cișmelii, hram
Izvorul Tămăduirii, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis.
Crețulescului. Aprilie 21.

Oprea sin popa Nicolae, ot Vârfu sud Dâmbovița, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf.
Gheorghie Nou. Aprilie 23.

Stan sin popa Ioan, ot Ciumești sud Mușcel, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în Mitropolie.
Maiu 1.

30. Dimitrie sin diaconu Nicolae, ot Liliești sud Pra-
hova, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în
biserica Ene. Maiu 7.

Mihai sin Nicolae, ot Crovu sud Dâmbovița, hram sf.
Dimitrie, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Doamnei
Bălașii. Maiu 12.

Marin sin Dimitrie, ot Fetești sud Teleorman, hram

sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Udricani. Maiu 14.

Vasilie sin Ilie, ot Petroiu sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Lucaciu. (loc alb).

Bran sin popa Ioan, ot Nămăești sud Mușcel, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Mitropoliei. Maiu 20.

Folio 18 35. Zamfir sin popa Nicu ot Codreni sud Ilfov, hram Schimbarea la Față, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Radului Vodă. Maiu 23.

Grigorie sin popa Costandin, ot Jilava sud Ilfov, hram sf. Impărați, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Radului Vodă. Maiu 25.

Mogoș sin popa Mihai, ot mahala sf. Troiță, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Radului Vodă. Maiu 28.

Stanciu sin popa Duminecă, ot Cacaletți sud Vlașca, hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul Mitropolii. Iunie 9.

Grigorie sin Pană, ot Doicești sud Dâmbovița, hram Nașterea Precistei, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Gheorghe Vechiu. Iunie 11.

40. Dimitrie sin popa Voicul, ot Haimanale sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul Mitropolii. Iunie 17.

Theodor sin popa Stoian, ot Cărămidari București, hram sff. Mucenici Gheorghie și Dimitrie, hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul sf. Mitropolii. Iunie 21.

Grigorie sin popa Ioan, ot Măgureni sud Prahova, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Mitropoliei. Iunie 26.

Tudorache sin popa Bucul (sic), ot Călinești sud Mușcel, hram sff. Voevozi, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. lui Alexe. Iunie 30.

Vasilie sin popa Maxim, ot Curățesti sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Foișorului. Iulie 5.

45. Badea sin Constandin, ot mahalaua Doamnei Bălașii, hram Înălțarea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Gheorghe Vechiu. Iulie 9.

Ioan sin Dimitrie, ot Sudiți sud Ilfov, hram Adormirea,

hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Iulie 23.

Ioachim sin popa Ioan, hram sff. Voevozi, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Panteleimon. Iulie 27.

Ene sin Stroie, ot Bucur, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Iulie 27.

Gheorghie sin popa Ioan, hram sff. Vlașca, hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Nicolae. August 18.

Fol. 18 v. 50. Dragon, hram sf. Gheorghe, hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul Mitropolii. August 16.

Stancu sin popa Ioan, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. August 16.

Ioan sin Mihai, ot Măgureni, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. August 25.

Gheorghie sin Radu, ot Măgureni, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Iulie. August 27.

Marin sin popa Lixandru, hram sf. Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Gheorghie. Septembrie 2.

55. Theodor sin popa Ioan, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Zlătari. Septembrie 11.

Tănase sin popa Crăciun, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Septembrie 11.

Radu sin popa Radu, hram sff. Voevozi, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Scaune. Septembrie 11.

Radu sin Dobre, ot Bălașii, hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Scaune. Septembrie 15.

Stoica sin Stanciu, ot Măgureni, hram sf. Gheorghie, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Gheorghie. Octombrie 1.

arintele Mitropolit în bis. Udri-

roiu sud Ialomița, hram sf. Ni-
e Mitropolit în biserica Lucaciu.

Nămăești sud Mușcel, hram sf.
e Mitropolit în bis. Mitropoliei.

în popa Nicu ot Codreni sud
față. hirotonisit de părintele Mi-
la. Maiu 23.

andin, ot Jilava sud Ilfov, hram
părintele Mitropolit în bis. Ra-

ot mahala sf. Troiță, hirotonisit
is. Radului Vodă. Maiu 28.

linecă, ot Cacaletți sud Vlașca,
onisit de părintele Mitropolit în
9.

Doicești sud Dâmbovița, hram
sit de părintele Mitropolit în bis.
11.

Voicul, ot Haimanale sud Dâm-
irotonisit de părintele Mitropolit
ie 17.

oian, ot Cărămidari București,
hie și Dimitrie, hirotonisit de pă-
sul sf. Mitropolii. Iunie 21.

ot Măgureni sud Prahova, hram
rintele Mitropolit în bis. Mitro-

acul (sic), ot Călinești sud Muș-
onisit de părintele Mitropolit în

m, ot Curățești sud Ilfov, hram
părintele Mitropolit în bis. Foișo-

ndin, ot mahalaua Doamnei Bă-
isit de părintele Mitropolit în bis.
9.

udiiți sud Ilfov, hram Adormirea,

hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Gheorghe Ve-
chiu. Iulie 23.

Ioachim sin popa Ioachim, ot Nidelea sud Prahova,
hram sft. Voevozi, hirotonisit de părintele Mitropolit în m-rea
sf. Panteleimon. Iulie 27.

Ene sin Stroie, ot Budești sud Ilfov, hram Adormirea,
hirotonisit de părintele Mitropolit în m-rea Cernichi. Iulie 30.

Gheorghie sin popa Nidelea, ot Izvorul de sus sud
Vlașca, hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Mitro-
polit în bis. sf. Nicolae. August 5.

Fol. 18 v. 50. Dragomir sin popa Pavel, ot. Sărulești
sud Ilfov, hram sf. Gheorghie, hirotonisit de părintele Mi-
tropolit în Paraclisul Mitropoliei. August 12.

Stancu sin popa Ioan, ot Boca sud Teleorman, hram
sf. Nicolae. hirotonisit de părintele Mitropolit în Mitropolie.
August 16.

Ioan sin Mihai, ot Mândra sud Teleorman, hram Toți
Sfinții, hirotonisit de Mitropolit în biserica Radului Vodă.
August 25.

Gheorghie sin Radu, ot Târgoviști sud Dâmbovița, hram
sf. Gheorghie, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica
sf. Ilie. August 27.

Marin sin popa Lixandru, ot Băneasa sud Vlașca, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf.
Gheorghie. Septemvrie 2.

55. Theodor sin popa Duminecă, ot Eiu(sic) sud Te-
leorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit
în bis. Zlătari. Septemvrie 8.

Tănase sin popa Crăciun, ot Lăceni sud Teleorman,
hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în Mi-
tropolie. Septemvrie 11.

Radu sin popa Radu, ot Smârdioasa sud Teleorman,
hram sft. Voevozi, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis.
din Scaune. Septemvrie 13.

Radu sin Dobre, ot Băcăieni sud Teleorman, hram sf.
Paraschiva, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf.
Visarion. Septemvrie 15.

Stoica sin Stanciul, ot. Ghergani sud Dâmbovița, hram
sf. Gheorghe, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica
sf. Gheorghe. Octomvrie 1.

60. Andrei sin Calea, ot Cioroiu sud Ialomița, hram sf. ierarh Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Tabacilor. Octomvrie 2.

Ilie sin popa Petre, ot Bertești sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Mitropolii. Octomvrie 9.

Fotie sin Nidelcu, ot Sudiți sud Ialomița, hram. sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Stelii. Octomvrie 13.

Docsache sin Dinu, ot Câmpu-Lung sud Mușcel, hram sf. Marina, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Vineri. Octomvrie 14.

(Fol. 19). Stan sin popa Gheorghe, ot mahalaoa lui Apostol, hram sff. Impărați, hirotonisit de părintele Mitropolit în Mitropolie. Octomvrie 17.

65. Petre sin Barbul, ot mahalaoa Sloboziei București, hram Nașterea P(r)ecesti, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Dimitrie. Octomvrie 19.

Parascheva sin Anton, ot mahalaoa Izvoru, București, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Batiștii. Octomvrie 20.

Preda sin popa Iordache, ot Colacu, sud Ialomița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Broșteni. Noemvrie 3.

Dimitrie sin Ioan, ot Telega, sud Prahova, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Broșteni. Noemvrie 5.

Gavriil monahul, ot Predealu sud Prahova, hirotonisit de părintele Mitropolit Diacon. Noemvrie 5.

70. Tănase sin popa Ioan, ot Bradu sud Teleorman, hram Toți Sfinții, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Antim. Noemvrie 17.

Stan sin Nicolae, ot Săceni sud Teleorman, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Mitropolii. Noemvrie 22.

Radu sin Dudoș, ot Vătași sud. Vlașca, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Colții. Noemvrie 24.

73. Tănase sin Ilie, ot Cioara sud Teleorman, hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Spiridon. Dechemvrie 13.

1. Ioan sin diaconu sf. Paraschiva, hirotonisit vanului. Ghenarie 21.

Dimitrie sin diaconu bovița, hram sf. Nicolae în biserica din Scaune.

Ioan sin popa Ioan. Teodor Tiron, hirotonisit Ciauș Radu. Ghenarie 2

(Fol. 19 v.) Dimitrie Radu din București, hram hirotonisit de <părintele>

5. Dragomir sin Vlașca sf. Paraschiva, hirotonisit polie. Fevruarie 12.

Stan sin popa Mihaela înălțarea Domnului, hirotonisit sf. Mitropolii. Fevruarie

Vladu sin diaconu sf. Troița, hirotonisit de Mitropolii. Fevruarie 26.

Părvul sin Anghel. hram sf. mucenic Dimitrie Colții. Martie 3.

Marin sin Dumitru. Nicolae, hirot. de părintele Mitropolii. Martie 12.

10. Soare sin Petre. Târgoviștii, hirot. de părintele Mitropolii. Martie 19.

Vasile sin Dinu. ot Botezătorul, hirotonisit de Mitropolii. Aprilie 6.

Ghenadie monahul, hirot. diacon de părintele Mitropolii. Aprilie 6.

Bucur sin Pantazi. Voevozi, hirotonisit de Mitropolii. Aprilie 15.

1828.

ot Cioroiu sud Ialomița, hram
sf. de părintele Mitropolit în bis.

ot Bertești sud Ialomița, hram sf.
părintele Mitropolit în bis. Mitropolii.

Sudji sud Ialomița, hram. sf. Ni-
părintele Mitropolit în biserica Steli.

Câmpu-Lung sud Mușcel, hram
părintele Mitropolit în biserica sf.

popa Gheorghe, ot mahalaoa lui
sf. hirotonisit de părintele Mitro-
polie. Fevruarie 17.

ot mahalaoa Sloboziei București,
hirotonisit de părintele Mitropolit
Fevruarie 19.

ot mahalaoa Izvoru, București,
Mitropolit în bis. Batiștii. Octomvrie 20.

he. ot Colacu, sud Ialomița, hram
părintele Mitropolit în bis. Broșteni.

Telega, sud Prahova, hram sf.
părintele Mitropolit în bis. Broșteni.

Predealu sud Prahova, hirotonisit
diacon. Noemvrie 5.

ea Ioan, ot Bradu sud Teleorman,
hirotonisit de părintele Mitropolit în bis.

ăceni sud Teleorman, hram Ador-
părintele Mitropolit în bis. Mitropolii.

Vătași sud. Vlașca, hram Ador-
părintele Mitropolit în biserica Colții.

ot Cibara sud Teleorman, hram
de părintele Mitropolit în bis. sf.

1. Ioan sin diaconu Radu, ot Mislea sud Vlașca, hram
sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Răz-
vanului. Ghenarie 21.

Dimitrie sin diaconu Nidelcu, ot Dragomirești sud Dâm-
bovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit
în biserica din Scaune. Ghenarie 22.

Ioan sin popa Ioan, ot Cetățeni sud Mușcel, hram sf.
Teodor Tiron, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica
Ciauş Radu. Ghenarie 28.

(Fol. 19 v.) Dimitrie sin popa Miu, ot mahalaoa Ciauş-
Radu din București, hram Nașterea M-cii Domnului, <hi-
rotonisit> de <părintele> Mitropolit în bis. Colții. Ghenarie 31.

5. Dragomir sin Vlaicu, ot Ulmii sud Dâmbovița, hram
sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Mitropolit în Mitro-
polie. Fevruarie 12.

Stan sin popa Mihai, ot Rânceasa sud Mușcel, hram
Înălțarea Domnului, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis.
sf. Mitropolii. Fevruarie 19.

Vladu sin diaconu Oprea, ot Corbi, sud Vlașca, hram
sf. Troița, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Mi-
tropolii. Fevruarie 26.

Părvul sin Anghel, ot Cocorăști Mislii, sud Prahova
hram sf. mucenic Dimitrie, hirot. de părint. Mitropolit în bis.
Colții. Martie 3.

Marin sin Dumitru, ot Hotaru sud Ilfov, hram sf. Ni-
colae, hirot. de părintele Mitropolit în bis. sf. Gheorghe Vechiu.
Martie 12.

10. Soare sin Petre, ot mahalaoa Stolnicului oraș
Târgoviștii, hirot. de părint. Mitropolit în bis. sf. Nicolae.
Martie 19.

Vasile sin Dinu, ot Buești sud Ialomița, hram sf. Ioan
Botezătorul, hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul
sf. Mitropolii. Aprilie 6.

Ghenadie monahu ot M-rea Sinaia sud Prahova s'a
hirot. diacon de părint. Mitropolit în Paraclisul Mitropolii.
Aprilie 6.

Bucur sin Pantazi, ot Lerești sud Mușcel, hram sfinți
Voevozi, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Oțetari.
Aprilie 15.

Ioan sin popa Gheorghie, ot mahalaoa Manii Brutarului, hram Adormirea, hirotonisit de părint. Mitropolit în bis. Tabacilor. Aprilie 20.

15. Costandin sin popa Ioan, ot Rumânești sud Muscel, hram sf. Ecaterina, hirot. de părintele Mitropolit în bis sf. Gheorghe Nou. Aprilie 24.

Nicolae sin diaconu Dimitrie, ot Malul sud Mușcel, hram sf. Dimitrie, hirot. de părint. Mitropolit în bis. sf. Gheorghie Nou. Maiu 10.

Călin sin Theodor, ot Didești sud Teleorman hram Adormirea, hirot. de părint. Mitropolit în bis. Radu Vodă Maiu 14.

(Folio 20). Dimitrie sin popa Iordache, ot Stelnica sud Ialomița, hram sf. Mucenic Panteleimon, hirot. de părint. Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Mitropolii. Maiu 22.

Stan sin Ene, ot Palanga sud Dâmbovița, hram sf.ți Voevozi, hirot. de părint. Mitropolit în Paraclisul sf. Mitropolii. Maiu 31.

Ispas sin Stan, ot Ciochina sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirot. de părintele Mitropolit în bis. sf. Mitropolii. Iunie 3.

Ioan sin Mihalcea, ot Turbați sud Ilfov, hram Adormirea, hirot. de părint. Mitropolit în bis. sf. Mitropolii. Iunie 10.

Alexandru sin Radu, ot Poiana Lungă sud Dâmbovița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în Paraclisul Mitropolii. Iunie 16.

Ilie sin popa Badea, ot Perii sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirot. de părint. Mitropolit în biserica Sărindarului. Iunie 21.

Gheorghie sin popa Ioan, ot Gruiu sud Ilfov, hram sf. Voevozi, hirot. de părintele Mitropolit în bis. Sărindarului. Iunie 26.

25. Ștefan sin Popa Șerban, ot mahalaoa Brezoianului, hram sf. Troiță, hirot. de părint. Mitropolit în bis. Crețulescului. Iunie 27.

Nicolae sin Alexandra (sic), ot Stoianoia sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica Crețulescului. Iulie 10.

Ioan sin popa Șerban, ot Afumați sud Vlașca, hram Nașterea Maicii Domnului, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Mitropolii. August 21.

Barbul sin popa Gheorghie, ot M-rea sf. Panteleimon

... hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. August 23.

Nicolae (loc alb) ot mahalaoa ... hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. August 29.

30. Pandele sin popa Ioan, ot ... hram Vestire, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Episcopii Râmnic. Septembrie 15.

Nicolae sin popa Dimitrie, ot ... hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Septembrie 9.

Dimitrie sin Stan, ot Popa ... hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Septembrie 15.

Folio 20 v.) Costandin sin ... hram sf. Gheorghie, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Caimatii. Septembrie 15.

Ștefan sin popa Nedea, ot ... hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Septembrie 25.

35. Theodosie sin diaconu ... hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Septembrie 15.

Damaschin monahu, ot ... hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Iunie 14.

Radu sin popa Dima, ot ... hram Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Octomvrie 20.

Nicolae sin Nicolae, ot ... hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Noemvrie 8.

Gheorghie sin popa Teodor, ot ... hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Noemvrie 11.

40. Costandin sin diaconu ... hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Noemvrie 11.

Ioan sin popa Marin, ot ... hram Epărapi, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Noemvrie 30.

rghie, ot mahalaoa Manii Bruta-
tonisit de părint. Mitropolit în bis.

oa Ioan, ot Rumânești sud Muscel,
de părintele Mitropolit în bis sf.

Dimitrie, ot Malul sud Mușcel,
de părint. Mitropolit în bis. sf.

ot Didești sud Teleorman hram
t. Mitropolit în bis. Radu Vodă

în popa Iordache, ot Stelnica sud
c Panteleimon, hirot. de părint.
e în bis. sf. Mitropolii. Maiu 22.
anga sud Dâmbovița, hram sf-ți
Mitropolit în Paraclisul sf. Mitro-

ochina sud Ialomița, hram sf. Ni-
ropolit în bis. sf. Mitropolii. Iunie 3.

Turbați sud Ilfov, hram Adormi-
mit în bis. sf. Mitropolii. Iunie 10.
ot Poiana Lungă sud Dâmbovița,
it de părintele Mitropolit în Para-

ot Perii sud Teleorman, hram sf.
Mitropolit în biserica Sărindarului.

oan. ot Gruiu sud Ilfov, hram sf.
e Mitropolit în bis. Sărindarului.

erban, ot mahalaoa Brezoianului,
părint. Mitropolit în bis. Crețule-

(sic). ot Stoianoia sud Ilfov, hram
ărintele Mitropolit în biserica Cre-

ot Afumați sud Vlașca hram
hirotonisit de părintele Mitropolit
ugust 21.

erghie, ot M-rea sf. Panteleimon

sud Ilfov, hirotonisit numai diacon de părintele Mitropolit în
bis. sf. Mitropolii. August 23.

Nicolae (loc alb) ot mahalaoa Țigănia, hram sf Ni-
colae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Antimului.
August 29.

30. Pandele sin popa Ioan, ot Curtea Veche, hram
Buna Vestire, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. me-
sohul Episcopii Râmnic. Septemvrie 1.

Nicolae sin popa Dimitrie, ot Vulturești sud Mușcel,
hram Adormirea hirotonisit de părintele Mitropolit în bis.
Zătari. Septemvrie 9.

Dimitrie sin Stan, ot Popești sud Ilfov, hram sfinții
Toți, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Visarion.
Septemvrie 15.

(Fol. 20 v.) Costandin sin Dimitrie, ot Papa sud Te-
eorman, hram sf. Gheorghe, hirotonisit de părintele Mitro-
polit în bis. Caimatii. Septemvrie 23.

Ștefan sin popa Nedea, ot Ghergani sud Dâmbovița,
hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis.
Mitropolii. Septemvrie 25.

35. Theodosie sin diaconu Badea, ot Bulzești sud Te-
eorman, hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Mitro-
polit în Mitropolie. Septemvrie 30.

Damaschin monahu, ot m-rea Sinaia sud Prahova,
hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Paraschevii. Oc-
tomvrie 14.

Radu sin popa Dima, ot Măgureni sud Ialomița, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Sărin-
darului. Octomvrie 20.

Nicolae sin Nicolae, ot Răsinici (sic) sud Ilfov, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Stavro-
poleos. Noemvrie 8.

Gheorghie sin popa Teodor, ot Mihăești sud Muscel,
hram sf-ți Voevozi, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis.
Neguțătorilor. Noemvrie 11.

40. Costandin sin diaconu Arsenie, ot Negrești sud
Mușcel, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit
în bis. sf. Gheorghie. Noemvrie 13.

Ioan sin popa Marin, ot Balta Doamnei, sud Ilfov, hram
sf. Impărați, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. An-
timului. Noemvrie 30.

Toma sin popa Gheorghie, ot Târgoviște sud Dâmbovița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Sărindarului. Noemvrie 18.

Costandin sin popa Dicul, ot mahalaoa Bărbătescu, hram Schimbarea la Față, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Nicolae. Dechemvrie 2.

Ioan sin diaconu Marin, ot Boteni sud Mușcel, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Sărindarului. Dechemvrie 8.

45. (Fol. 21). Stan sin Dumitrașco, ot Țigănești sud Mușcel, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. Icoanei. Dechemvrie 9.

Erimia sin Dobre, ot Gherghești sud Vlașca, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Spiridon. Dechemvrie 12.

Lazăr sin Iordan, ot Găunoși, sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Episcopii Râmnicu. Dechemvrie 15.

Nicolae sin popa Dimitrie, ot Ploești sud Prahova, hram sf. Ilie, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Ioan. Dechemvrie 22.

Ioan sin popa Gheorghie, ot Gurguiți sud Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Mitropolii. Dechemvrie 25.

50. Istrate sin diaconu Ioan, ot Bunboiaia sud Teleorman, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Ștefan. Dechemvrie 27.

1829

Mihai sin Matei, ot Boștenari sud Prahova, hram sf. Ștefan, hirotonisit de părintele Mitropolit în bis. sf. Mitropolii. Ghenarie 1.

Radu sin popa Ioan, ot Frăsinetu sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Mitropolii. Ghenarie 6.

Radu sin popa Ioan, ot Stănești sud Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mitropolit în biserica sf. Mitropolii. Ghenarie 20.

Trandafir sin Radu, ot biserica Antimului, hram Toată Sfintii, hirotonisit de părintele Argeșul chir Grigorie. Iunie 10.

5. Anghel sin popa Ioan, ot m-rea Sărindaru în Bu-

carești, hram Adormirea. Hirotonisit de părintele Neofit, în bis. sf. Mitropolii.

Fol. 21 v. Ivan sin Gheorghie, ot Ilfov, hram sf. Patruzei, hirotonisit de părintele Râmnic chir Neofit.

Barbul sin popa Gheorghie, ot Ilfov, hirotonisit de părintele Râmnic chir Neofit.

în bis. sf. Gheorghe Nou. Martie 1.

Stan sin popa (Stan) sin Dimitrie, hirotonisit de părintele Râmnic chir Neofit. Mitropolii. Martie 3.

Vintilă sin Ivan, ot Râmnic, hirotonisit de părintele Râmnic chir Neofit. Mitropolie. Martie 2.

10. Alexandru sin Mușcel, hram Nașterea M-cii Domnului, hirotonisit de părintele Râmnic chir Ioanichie în bis. sf. Episcopii Râmnicu.

Radu sin popa Bănică, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Râmnic chir Ioanichie în bis. sf. Episcopii Râmnicu. Martie 1.

David sin Oprea, ot Cluj, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Râmnic chir Ioanichie în bis. Doamnei Bălașii. Martie 1.

Dimitrie sin popa Gheorghie, ot Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Episcopii. Martie 9.

Ioachim sin Andrei, ot Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Episcopii. Crețulescului. Martie 1.

15. Enache sin Gheorghie, ot Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Episcopii. Biserica sf. Gheorghe. Martie 1.

Costandin sin popa Teodor, ot Ilfov, hram Sfânt sud București, hram sf. Episcopoleos chir Lavrentie. Martie 1.

Grigorie sin Marin, ot Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Sărindarului. Martie 17.

Fol. 22. Mihalache sin Teodor, ot București, hirotonisit de părintele Episcopii. Neguțătorilor. Martie 1.

Gheorghie, ot Târgoviște sud Dâm-
a. hirotonisit de părintele Mitropolit
Februarie 18.

a Dicul, ot mahalaoa Bărbătescu,
aș. hirotonisit de părintele Mitropolit
Februarie 2.

Marin, ot Boteni sud Mușcel, hram
de părintele Mitropolit în bis. Sărin-

sin Dumitrașco, ot Țigănești sud
ae. hirotonisit de părintele Mitropolit
Februarie 9.

ot Gherghești sud Vlașca, hram Ador-
rinitele Mitropolit în bis. sf. Spiridon.

ot Găunoși, sud Ilfov, hram sf. Ni-
rinitele Mitropolit în bis. sf. Episcopii
15.

Dimitrie, ot Ploești sud Prahova,
de părintele Mitropolit în bis. sf. Ioan.

Gheorghie, ot Gurguiți sud Vlașca, hram
de părintele Mitropolit în bis. sf. Mi-

conu Ioan, ot Bunboiaia sud Teleor-
va, hirotonisit de părintele Mitropolit
Februarie 27.

1829

ot Boștenari sud Prahova, hram sf.
rinitele Mitropolit în bis. sf. Mitropolii.

an, ot Frăsinetu sud Ilfov, hram sf.
părintele Mitropolit în biserica sf. Mi-

an, ot Stănești sud Vlașca, hram sf.
părintele Mitropolit în biserica sf. Mi-

ot biserica Antimului, hram Toți
rinitele Argeșul chir Grigorie. Iunie 10.

a Ioan, ot m-rea Sărindaru în Bu-

curești, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Râmnic
chir Neofit, în bis. sf. Mitropolii. Februarie 18.

Fol. 21 v. Ivan sin Gheorghie, ot Tămătău (sic), sud
Ilfov, hram sf-ți Patruzeci de mucenici, hirotonisit de pă-
rintele Râmnic chir Neofit în Mitropolie. Februarie 19.

Barbul sin popa Gheorghie, ot m-rea sf. Panteleimon
sud Ilfov, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie,
în bis. sf. Gheorghe Nou. Martie 2.

Stan sin popa (S)tan ot Varlam sud Ilfov, hram sf.
Dimitrie, hirotonisit de părintele Râmnic chir Neofit în bis.
sf. Mitropolii. Martie 3.

Vintilă sin Ivan, ot Roșu sud Ilfov, hram sf. Hara-
lambie, hirotonisit de părintele Râmnic chir Neofit, în Mi-
tropolie. Martie 2.

10. Alexandru sin Mușat, ot Bogătești sud Ilfov, hram
Nașterea M-cii Domnului, hirotonisit de părintele Stratoni-
chias chir Ioanichie în bis. Oltenilor. Martie 3.

Radu sin popa Bănică, ot Brăilița sud Ialomîța, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie,
în bis. Măgureanului. Martie 9.

David sin Oprea, ot Ciurari sud Dâmbovița, hram Ador-
mirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. Doamnei Bălașii. Martie 9.

Dimitrie sin popa Gheorghe, ot Mogosești sud Ilfov,
hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Neofit în Metohul
Episcopii. Martie 9.

Ioachim sin Andrei, ot biserica lui Alexe București,
hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioachim în bis. Crețulescului. Martie 10.

15. Enache sin Gheorghe, ot Voroveni sud Mușcel,
hram Adormirea, hirotonisit de părintele Râmnic chir Neofit
în biserica sf. Gheorghe. Martie 16.

Costandin sin popa Toma, ot mahalaoa Podu de pă-
mânt sud București, hram sf. Ștefan, hirotonisit de părintele
Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Colții. Martie 16.

Grigorie sin Marin, ot Viforîta sud Dâmbovița, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Râmnic chir Neofit în
bis. Sărindarului. Martie 17.

Fol. 22. Mihalache sin popa Teodor, ot sf. Apostoli
sud București, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir La-
vrentie în bis. Neuguțătorilor. Martie 24.

Ioan sin popa Gheorghe, ot Vlădeni sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Râmnic chir Neofit, în bis. Sf. Gheorghe. Martie 31.

20. Gheorghe sin Alecu, ot Delea-Veche în București, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Olarilor. Martie 31.

Gherasim Ierodiaconu, hirotonisit preot de părintele Râmnic chir Neofit în bis. baronului Meita, ce o are în curtea Dumisale. Martie 30.

Anghel sin Stan, ot mahalaoa sf. Nicolae din Prunt, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Curții Vechi. Aprilie 6.

Dobre sin Neagu, ot Vizurești sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Aprilie 8.

Costandin sin Nicolae, ot Ciocănești sud Ilfov, hram sf. Ioan, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Aprilie 8.

25. Costandin sin popa Radu, ot Careda sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Aprilie 11.

Gheorghe sin popa Ioan, ot Davidești sud Dâmbovița, hram. Adormirea, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Aprilie 13.

Ghenadie Ierodeaconu, ot m-rea Sinaia, hirotonisit preot de părintele Râmnic chir Neofit în bis. Mitropolii. Aprilie 21.

Visarion monah, ot Sinaia, hirotonisit diacon de părintele Râmnic chir Neofit în bis. Mitropolii. Aprilie 24.

Dicul sin Nica, ot Buciumeni sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Râmnic chir Neofit în bis. sf. Gheorghe. Aprilie 24.

30. Mușat (ioc alb) ot mahalaoa sf. Panteleimon București, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Aprilie 23.

Radu sin popa Crăciun, ot Voivoda sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Aprilie 24.

Ioan sin Matei, ot bis. sf. împărați sud Dâmbovița, hirotonisit de părintele Hrisopoleos Lavrentie în biserica sf. Gheorghe. Aprilie 27.

Fol. 22 v. Ioan sin Matei, ot Săteni sud Dâmbovița.

hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Lavrentie în bis. Sărindarului.

Ioan sin Stan, ot Turculești, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Lavrentie în bis. sf. Ștefan. Maiu 4.

35. Isaia monah, ot m-rea Sinaia, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Maiu 6.

Nicolae sin popa Teodor, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichie în bis. Crețulescului.

Stoica diaconu, ot Băneasa, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Lavrentie în bis. Crețulescului. Iunie 19.

Andrei sin popa Dicu, ot m-rea Sinaia, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichie în bis. Crețulescului. Iunie 19.

Dimitrie sin Oprea, ot Căpâlna, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichie în bis. cu Bradu. Iunie 19.

40. Ioan sin Radu, ot Căpâlna, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichie în bis. Bradu. Iulie 8.

Sandul sin popa Radu, ot Căpâlna, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichie în bis. Crețulescului. Iulie 8.

Dimitrie sin popa Sandu, ot Căpâlna, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichie în bis. Crețulescului. Iulie 8.

Nicolae sin popa Dimitrie, ot Căpâlna, hirotonisit de părintele Lavrentie în bis. Bradu. Iulie 20.

Fol. 23. Nicolae sin popa Teodor, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichie în bis. Bradu. Iulie 20.

45. Radu sin Ioan, ot Căpâlna, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichie în bis. Crețulescului. August 1.

Grigorie sin popa Ștefan, ot Căpâlna, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichie în bis. Crețulescului. August 1.

ghie, ot Vlădeni sud Ialomița, hram
de părintele Râmnic chir Neofit, în
e 31.

lecu, ot Delea-Veche în București,
it de părintele Hrisopoleos chir La-
Martie 31.

u. hirotonisit preot de părintele
bis. baronului Meita, ce o are în
30.

mahalaoa sf. Nicolae din Prunt,
Hrisopoleos chir Lavrentie în bis.

t Vizurești sud Dâmbovița, hram
părintele Hrisopoleos chir Lavrentie
ie 8.

ae. ot Ciocănești sud Ilfov, hram
rintele Stratonichias chir Ioanichie
ie 8

popa Radu, ot Careda sud Ilfov,
isit de părintele Stratonichias chir
cului. Aprilie 11.

oan. ot Davidești sud Dâmbovița,
isit de părintele Hrisopoleos chir
rului. Aprilie 13.

u. ot m-rea Sinaia, hirotonisit preot
Neofit în bis. Mitropolii. Aprilie 21.

Sinaia, hirotonisit diacon de pă-
it în bis. Mitropolii. Aprilie 24.

Buciumeni sud Ilfov, hram sf. Ni-
tele Râmnic chir Neofit în bis. sf.

ot mahalaoa sf. Panteleimon Bu-
ntele Hrisopoleos chir Lavrentie în
23.

ian. ot Voivoda sud Teleorman,
isit de părintele Hrisopoleos chir
rului. Aprilie 24.

is. sf. împărați sud Dâmbovița, hi-
rotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în biserica sf.

Matei, ot Săteni sud Dâmbovița,

hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir
Lavrentie în bis. Sărindarului. Aprilie 29.

Ioan sin Stan, ot Turculești sud Mușcel, hram sf. Ni-
colae, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie, în
bis. sf. Ștefan. Maiu 4.

35. Isaia monah, ot m-rea Znogovu, hirotonisit preot
de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului.
Maiu 6.

Nicolae sin popa Teodor, ot Ploiești sud Prahova,
hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie în bis. Crețulescului. Maiu 15.

Stoica diaconu, ot Bezdeat sud Dâmbovița, hram sf.
Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. Crețulescului. Iunie 19.

Andrei sin popa Dicul, ot Bădulești sud Vlașca, hram
sft. Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioa-
nichie în bis. Crețulescu. Iunie 20.

Dimitrie sin Oprea, ot Călinești sud Prahova, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioani-
chie în bis. cu Bradu. Iunie 23.

40. Ioan sin Radu, ot Odăile sud Ilfov, hram sf. Gheorghe,
hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. cu
Bradu. Iulie 8.

Sandul sin popa Radul, ot Sicrita sud Prahova, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioani-
chie în bis. Crețulescului. Iulie 9.

Dimitrie sin popa Sandul, ot Mozăceni sud Dâmbovița,
hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie în bis. Crețulescului. Iulie 16.

Necolae sin popa Dimitrie, ot mahalaoa sf. Iiie Gorgan,
hirotonisit de părintele Laudichia chir Acachie în bis. Gor-
ganului. Iulie 20.

Fol. 23. Nicolae sin popa Teodor, ot Negreni sud
Vlașca, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias
chir Ioanichie în bis. Lucaciu. Iulie 27.

45. Radu sin Ioan, ot Mărgeneni sud Prahova, hram
sf. Dimitrie, hirotonisit de părintele Stratonichia chir Ioani-
chie în bis. Crețulescului. August 4.

Grigorie sin popa State, ot Șăinești sud Dâmbovița,
hram sft. Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichia chir
Ioanichie în bis. Crețulescu August 5.

Zamfir sin Trandafir, ot mahalaoa Oborul Vechiu București, hram sf. Ioachim și Ana, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescu. August 16.

Radu sin Stoian, ot Delea Nouă sud București, hram Buna Vestire, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Batiștii. August 17.

Ioan sin Bucșan, ot Pitar Moș sud Ilfov, hram sfinții Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Iunie 17.

50. Neagu sin popa Radu, ot Băbăița sud Vlașca, hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. August 29.

Radu sin protopopul Ștefan, ot Mavrodin sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. cu Bradu. Septemvrie 1.

Pavel sin Mircea, ot Dârza sud Ilfov, hram Toți Sfinții, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. lui Mihai Vodă. Septemvrie 1.

Ivașcu sin popa Nicolae, ot Nisipurile sud Dâmbovița, hram sf. Apostoli, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Septemvrie 3.

Costandin sin Stoica, ot Golești sud Mușcel, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Colții. Septemvrie 6.

Fol. 23 v. 55. Radu sin popa Grigorie, ot Pupezeni sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Lucaciu. Septemvrie 21.

Nicolae sin popa Ioan, ot Dărești sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Septemvrie 20.

Ioan sin popa Stan, ot Măcrișu sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Lucaciului. Septemvrie 24.

Stan sin Barbu, ot Potlogi sud Vlașca, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Ioan cel Mic. Septemvrie 28.

Nicolae sin Radul, ot Cacova sud Vlașca, hram sf. Ioan, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Septemvrie 25.

60. Petre sin popa Gheorghe, ot Greci sud Vlașca

Avram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Domnească.

Avram sin popa Teodosie, ot București, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Octomvrie 6.

Ioan sin Ioan, ot masa, hram sfinții Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Octomvrie 11.

Petre sin popa Lixandru, ot Adormirea M-cii Domnului, hram sfinții Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Octomvrie 13.

Drăghici sin Matei, ot Căpâlna, hram sfinții Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Sărindarului. Octomvrie 13.

65. Neagu sin Neagu, ot Căpâlna, hram sfinții Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Albă. Octomvrie 29.

Vasilie sin Bratul, ot Ștefan, hram sfinții Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Sărindarului. Octomvrie 24.

Fol. 24. Radul sin Matei, ot Ștefan, hram sf. Gheorghie, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Schitul Mag. Octomvrie 24.

Ioan sin Matei, ot Dregănești, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Sărindarului. Noemvrie 1.

Ioan sin Petre, ot Căpâlna, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Domnească. Noemvrie 1.

70. Radu sin popa Ioan, ot Ștefan, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Sărindarului. Noemvrie 1.

Gavriil Ierodiaconul, ot Ștefan, hram sfinții Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Noemvrie 13.

Teodosie monahul, ot Ștefan, hram sfinții Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Sărindarului. Noemvrie 13.

Barbu sin popa Gheorghe, ot București, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Sărindarului. Noemvrie 13.

Ioan sin Zaharia, ot masa

... ot mahalaoa Oborul Vechiu Bu-
... și Ana, hirotonisit de părintele
... în bis. Crețulescu. August 16.
... Delea Nouă sud București, hram
... de părintele Stratonichias chir loa-
... gust 17.

... Pitar Moș sud Ilfov, hram sfinții
... părintele Stratonichias chir Ioanichie
... în bis. 17.

... Radu, ot Băbăița sud Vlașca, hram
... de părintele Hrisopoleos chir La-
... August 29.

... Ștefan, ot Mavrodin sud Teleor-
... hirotonisit de părintele Stratonichias
... Bradu. Septemvrie 1.

... Dârza sud Ilfov, hram Toți Sfinții,
... Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Iul
... 1.

... Nicolae, ot Nisipurile sud Dâmbovița,
... hirotonisit de părintele Stratonichias chir
... scului. Septemvrie 3.

... ca, ot Golești sud Mușcel, hram
... părintele Stratonichias chir Ioanichie
... în bis. 6.

... Ioan sin popa Grigorie, ot Pupezeni
... Nicolae, hirotonisit de părintele Stra-
... în bis. Lucaciu. Septemvrie 21.

... Ioan, ot Dărești sud Ilfov, hram sf.
... părintele Stratonichias chir Ioanichie
... Septemvrie 20.

... ot Măcrișu sud Ialomița, hram sf.
... părintele Stratonichias chir Ioanichie
... Septemvrie 24.

... ot Potlogi sud Vlașca, hram Ador-
... nteie Stratonichias chir Ioanichie în
... Septemvrie 28.

... ot Cacova sud Vlașca, hram sf.
... ntele Hrisopoleos chir Lavrentie în
... Septemvrie 25.

... a Gheorghe, ot Greci sud Vlașca.

hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie în bis. Domnească. Septemvrie 26.

Avram sin popa Teodor, ot mahalaoa Lucaci sud Bu-
curești, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias. Octomvrie 6.

Ioan sin Ioan, ot mahalaoa sf. Nicolae, hirotonisit de
părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Ioan cel mic. Octomvrie 11.

Petre sin popa Lixandru, ot mahalaoa bis. Ene, hram
Adormirea M-cii Domnului, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Udricani. Octomvrie 13.

Drăghici sin Matei ot Gorun sud Prahova, hram sff.
Voevozi, hirotonisit de părintele Râmnic chir Neofit în bis. Sărindarului. Octomvrie 18.

65. Neagu sin Neagul ot Negoști sud Ilfov, hram sf-ți
Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Albă. Octomvrie 29.

Vasilie sin Bratul, ot Ștefănești sud Ilfov, hram sf-ți
Voevozi, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Octomvrie 31.

Fol. 24. Radul sin Vladu ot Lăceni sud Teleorman,
hram sf. Gheorghie, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Schitul Măgureanului. Noemvrie 1.

Ioan sin Matei, ot Dragomirești sud Ilfov, hram Ador-
mirea, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Noemvrie 1.

Ioan sin Petre, ot Cazaci sud Dâmbovița, hram sf.
Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Domnească. Noemvrie 2.

70. Radu sin popa Ioan, ot Slobozia sud Vlașca, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Noemvrie 12.

Gavriil Ierodiaconul, ot Schitu Predealu sud Prahova,
hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Noemvrie 12.

Teodosie monahul, ot Predealu, hirotonisit Diacon tot
de părintele Stratonichias. Noemvrie 12.

Barbu sin popa Gheorghie, ot mahalaoa Brezoianu, în
București, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Stavropoleos. Noemvrie 9.

Ioan sin Zaharia, ot mahalaoa Pruntu, hram sf. Ni-

colae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Ioan cel Mare. Dechemvrie 1.

75. Dimitrie sin popa Teodor, ot Palanga sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Colții. Dechemvrie 3.

Călin sin Stan, ot Belciugatu sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Ene. Dechemvrie 6.

Păun sin popa Stan, ot Pielea sud Vlașca, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. m-rei Cernichi. Dechemvrie 6.

Nicolae sin popa Dimitrie, ot Văcărești sud Dâmbovița, hram sf. Dimitrie, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Scaunelor. Dechemvrie 7.

Fol 24. Vintilă sin popa Vasilie, ot Băicoiu sud Prahova, hram sf. Ioan, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Colții. Dechemvrie 16.

80. Costandin sin Dimitrie, ot Stirianul sud Ilfov hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. sf. Ilie. Dechemvrie 17.

Ioan sin Stan, ot Ulmi sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie, în bis. Sărindarului. Dechemvrie 18.

Nicolae sin Dimitrie, ot Ploești sud Prahova, hram sf. Impărați, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Dechemvrie 19.

Ioan sin popa Vasilie ot Câmpu Lung sud Mușcel, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie, în bis. cu Bradu. Dechemvrie 20.

Nicolae sin popa Ioan, ot Rătești sud Prahova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Curții Vechi. Dechemvrie 21.

85. Iordache sin popa Petre, ot Călărași sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. sf. Ioan cel Mare. Dechemvrie 22.

Badea sin Voicu, ot Cireșu sud Vlașca, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Dechemvrie 22.

Badea sin Anghel, ot Bălțați sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Nicolae. Dechemvrie 21.

Stan sin popa Radu, ot P...

Adormirea, hirotonisit de părintele

în bis. Crețulescului. Deche

Radu sin popa Ioan ot Tânc

Nevozi, hirotonisit de pănn

în biserica Sărindarului E

90. Fol. 25. Nicolae sin Ioan

hram sf. Nicolae, hirotonisit

Ioanichie în bis. sf. Dimitrie.

Ioan sin popa Ioan, ot Valea

sarea Maicii Domnului, hiroton

chir Ioanichie în bis. Creț

1330

1. Ioan sin Nicolae. ot Bă

Adormirea, hirotonisit de părintele

în bis. Schitului Țigănești. C

Eftimie (loc alb), ot Luca s

hirotonisit de părintele Hrisopoleo

Sărindarului. Ghenarie 3.

Hristea sin popa Gheorghe. o

hram sf. Dimitrie, hirotoni

chir Lavrentie în bis. Sărind

Costandin sin diaconu Ioan.

Adormirea, hirotonisit de pă

în bis. Crețulescului. G

5. Sava sin Ene, ot Bunea

hirotonisit de părintele

în bis sf. Dimitrie. Ghenarie

Sancu sin popa Ioan, ot Dr

Buna Vestire, hirotonisit de p

în bis. sf. Dimitrie. Ghe

Nicolae sin popa Preda, ot

hirotonisit de părintele H

Brezoiianului. Ghenarie 21.

Draghici sin popa Nicolae. o

Adormirea, hirotonisit de pă

în bis. sf. Dimitrie. Ghe

Ioan sin popa Sandu, ot Da

hirotonisit de părintele S

(loc alb). Ghenarie 25.

tele Stratonichias chir Ioanichie în
Dechemvrie 1.

a Teodor, ot Palanga sud Ilfov,
sit de părintele Hrisopoleos chir
Dechemvrie 3.

belciugatu sud Ilfov, hram Ador-
tele Hrisopoleos chir Lavrentie în

ot Pielea sud Vlașca, hram sf.
părintele Stratonichias chir Ioani-
chii. Dechemvrie 6.

mitrie, ot Văcărești sud Dâmbo-
hirotonisit de părintele Hrisopoleos
unelor. Dechemvrie 7.

popa Vasilie, ot Băicoiu sud Pra-
nisisit de părintele Stratonichias chir
Dechemvrie 16.

mitrie, ot Sürianul sud Ilfov hram
părintele Hrisopoleos chir Lavrentie
Dechemvrie 17.

mi sud Ilfov, hram Adormirea, hi-
ropoleos chir Lavrentie, în bis. Să-
Dechemvrie 18.

ot Pioești sud Prahova, hram sf.
părintele Hrisopoleos chir Lavrentie
Dechemvrie 19.

ie ot Câmpu Lung sud Mușcel,
sisit de părintele Hrisopoleos chir
du. Dechemvrie 20.

un, ot Rătești sud Prahova, hram
părintele Hrisopoleos chir Lavrentie
Dechemvrie 21.

ia Petre, ot Călărași sud Ialomița,
sisit de părintele Hrisopoleos chir
cel Mare. Dechemvrie 22.

Cireșu sud Vlașca, hram sf. Pa-
părintele Stratonichias chir Ioanichie
Dechemvrie 22.

ot Băițați sud Teleorman, hram sf.
părintele Stratonichias chir Ioanichie
Dechemvrie 21.

Stan sin popa Radu, ot Pietrești sud Vlașca, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioani-
chii, în bis. Crețulescului. Dechemvrie 26.

Radu sin popa Ioan ot Țândărăi sud Ialomița, hram
sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir La-
vrentie în biserica Sărindarului. Dechemvrie 23.

90. Fol. 25. Nicolae sin Ioan, ot Nămăești sud Mu-
șcel, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias
chir Ioanichie în bis. sf. Dimitrie. Dechemvrie 28.

Ioan sin popa Ioan, ot Valea Foi sud Dâmbovița, hram
Nașterea Maicii Domnului, hirotonisit de părintele Stratonichias
chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Dechemvrie 30.

1830

1. Ioan sin Nicolae, ot Betești sud Prahova, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioani-
chii în bis. Schitului Țigănești. Ghenarie 2.

Eftimie (loc alb), ot Luica sud Ilfov, hram Adormirea,
hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bise-
rica Sărindarului. Ghenarie 5.

Hristea sin popa Gheorghe, ot Dragodănești sud Dâm-
bovița, hram sf. Dimitrie, hirotonisit de părintele Hrisopo-
leos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Ghenarie 6.

Costandin sin diaconu Ioan, ot Telești sud Teleorman,
hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie în bis. Crețulescului. Ghenarie 8.

5. Sava sin Ene, ot Bunea sud Dâmbovița, hram sf.
Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioani-
chii în bis sf. Dimitrie. Ghenarie 17.

Stancu sin popa Ioan, ot Drăgănești sud Dâmbovița,
hram Buna Vestire, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie în bis. sf. Dimitrie. Ghenarie 18.

Nicolae sin popa Preda, ot Rasa sud Ilfov, hram sf.
Nicolea, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie
în bis. Brezoianului. Ghenarie 21.

Drăghici sin popa Nicolae, ot Mărgineni sud Prahova,
hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie în bis. sf. Dimitrie. Ghenarie 25.

Ioan sin popa Sandu, ot Davidești sud Mușcel, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. (loc alb). Ghenarie 26.

10. Dumitru sin Dumitru, ot mahalaoa Foișoru sud București, hram Nașterea Maicii Domnului, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în biserica Sărindarului. Ghenarie. 28.

Fol. 25 v. Marin sin popa Martin, ot Rudu sud Prahova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. cu sfinți. Ghenarie 30.

Radu sin popa Daia, ot malul Spart sud Vlașca, hram sf. Teodor Tiron, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Gheorghe Vechiu. Ghenarie 31.

Matei sin Avram, ot Cocorăști sud Prahova, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în biserica sf. Gheorghe Nou. Ghenarie 31.

Petre sin Dima, ot mahalaoa Moldoveni sud București, hram sf. Ioan, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Ghenarie 6.

15. Dobre sin Dragomir, ot Predești sud Dâmbovița, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Lucaci. Fevruarie 2.

Panait sin popa Șerban, ot mahalaoa sf. Panteleimon, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în Mitropolie. Fevruarie 6.

Iordache sin popa Mincul, ot Precupești sud București, hram toți Sfinții, hirotonisit de părintele Stratonicheas chir Ioanichie în bis. Protopopului. Fevruarie 6.

Stan sin popa Barbul, ot Măgureanu sud București, hram Schimbarea la față, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Amzi. Fevruarie 5.

Mirea sin Matic, ot Poiana sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Doamnei Bălași. Fevruarie 9.

20. Stanciu sin popa Neagu, ot Călărași sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de păr. Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Crețulescului. Fevruarie 11.

Andrei (loc alb), ot Văcari sud Mușcel, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Crețulescului. Fevruarie 10.

Nicolae sin popa Ștefan, ot Drăghiți sud Mușcel, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Nicolae. Fevruarie 13.

Fol. 26. Grigorie (loc alb), ot mahalaoa Dichiului sud

București, hirotonisit de părintele în bis. Crețulescului. Fevruarie

Petcu sin popa Tomă, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Ioanichie în bis. cu Bradu. Fevruarie

25. Nicolae diaconu.

Adormirea, hirotonisit de părintele Ioanichie în bis. sf. Gheorghe

Badea sin popa Călin, hram sf. Apostoli, hirotonisit de părintele Lavrentie în bis. sf. Nicolae

Radu sin Dinul, ot Chir, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Radului Vodă. Martie 1.

Gheorghie sin popa Ștefan, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Lavrentie în bis. Doamnei Bălași

Costandin sin Popa, hram Adormirea, hirotonisit de părintele în bis. Episcopii Râmnicului

30. Neagu sin Ioan, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele în bis. Udrican. Martie 9

Radu sin Popa Dragomir, hram Intrarea în bis., hirotonisit de părintele Ioanichie în bis. Doamnei Bălași

Dimitrie sin popa Ștefan, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Lavrentie în bis. sf. Nicolae

Ioan sin Ioan, ot Ștefan, hram sfinți Voevovi, hirotonisit de părintele Ioanichie în bis. sf. Vasile. Martie

Oprea sin Voinea, ot Chir, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele în bis. sf. Ilie. Martie 23.

35. Fol. 26 v. Dragomir, hram Adormirea, hram părintele Hrisopoleos chir Ioanichie în bis. Martie 23.

Ioan sin popa Dobre.

Dumitru, ot mahalaoa Foișoru sud
erea Maicii Domnului, hirotonisit de
chir Lavrentie în biserica Sărindarului.

sin popa Martin, ot Rudu sud Pra-
hova, hirotonisit de părintele Stratonichias
chir Ioanichie în bis. Ghenarie 30.

Daia, ot malul Spart sud Vlașca, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie în bis. sf. Gheorghe Vechiu. Ghenarie 31.

ot Cocorăști sud Prahova, hiroto-
nisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie în bis. sf. Nicolae. Ghenarie 31.

ot mahalaoa Moldoveni sud București
hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. sf. Nicolae. Ghenarie 6.

Dragomir, ot Predești sud Dâmbovița,
hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie în bis. sf. Nicolae. Fevruarie 2.

Șerban, ot mahalaoa sf. Panteleimon,
hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie în bis. sf. Nicolae. Fevruarie 2.

ot Mincul, ot Precupești sud București,
hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie în bis. sf. Nicolae. Fevruarie 6.

Barbul, ot Măgureanu sud București,
hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie în bis. Amzi. Fevruarie 5.

ot Poiana sud Ialomița, hram sf. Ni-
colae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie, în bis. sf. Nicolae. Fevruarie 9.

ot popa Neagu, ot Călărăși sud Ialomița,
hirotonisit de păr. Stratonichias chir Ioanichie
în bis. sf. Nicolae. Fevruarie 11.

ot Văcari sud Mușcel, hram sf. Ni-
colae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie, în bis. sf. Nicolae. Fevruarie 10.

ot Ștefan, ot Drăghiți sud Mușcel, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie, în bis. sf. Nicolae. Fevruarie 13.

ot (loc aib), ot mahalaoa Dichiului s-

București, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. Crețulescului. Fevruarie 8.

Petcu sin popa Toma, ot Ciocanu sud Vlașca, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. cu Bradu. Fevruarie 16.

25. Nicolae diaconu, ot Condești sud Ialomița, hram
Adormirea, hirotonisit preot de părintele Stratonichias chir
Ioanichie în bis. sf. Gheorghe Nou. Fevruarie 15.

Badea sin popa Călin, ot Delea Nouă sud București,
hram sf. Apostoli, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir
Lavrentie în bis. sf. Nicolae. Fevruarie 23.

Radu sin Dinul, ot Chiajna sud Ilfov, hram sf. Nicolae,
hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis.
Radului Vodă. Martie 1.

Gheorghie sin popa Ștefan, ot Ciurari sud Dâmbovița,
hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir La-
vrentie în bis. Doamnei Bălașii. Martie 8.

Costandin sin Popa Barbul, ot Maia sud Ilfov, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. Episcopii Râmnicu Martie 8.

30. Neagu sin Ioan, ot Pupezeni sud Ialomița, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie
în bis. Udrican. Martie 9.

Radu sin Popa Dragomir, ot Ulmeni sud Ilfov, hram
Intrarea în bis., hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. Doamnei Bălașii. Martie 15.

Dimitrie sin popa Stan, ot Miroși sud Teleorman, hram
sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir La-
vrentie în bis. sf. Nicolae. Martie 15.

Ioan sin Ioan, ot Șărbănești sud Dâmbovița, hram
sfinți Voevovi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. sf. Vasile. Martie 16.

Oprea sin Voinea, ot Coșofanca sud Ilfov, hram sf.
Nicolae, hirotonisit de păr. Stratonichias chir Ioanichie în
bis. sf. Ilie. Martie 23.

35. Fol. 26 v. Dragomir sin popa Stan, ot Rădovanu
sud Ilfov, hram Adormirea M-cii Domnului, hirotonisit de
părintele Hrisopoleos chir Lavrentie, în bis. sf. Nicolae.
Martie 23.

Ioan sin popa Dobre, ot Valea Popi sud Muscel, hram

s-Ńi ImpăraŃi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Voevozi. Martie 25.

Vasile sin Dinu, ot Stoenesti sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. din satu. Maia. Martie 25.

Costandin sin diaconu Ioan, ot Glodeni sud. Dâmbovița, hram Intrarea în bis., hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. sf. Ioan. Martie 29.

Florea sin Dumitrașco, ot Gorganu sud. Muscel, hram sf. Ecaterina, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Neguțătorilor. Martie 29.

40. Ioan sin popa Prodan, ot Vărăști sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Râmnicul chir Neofit în bis. sf. Mitropolii. Martie 29.

Dimitrie sin Dicul, ot Cornetul sud. Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Aprilie 3.

Costandin sin popa Badea, ot Hârsești sud Teleorman, hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Aprilie 5.

Gheorghie sin Gheorghe, ot Bilești sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Aprilie 7.

Iane sin Ioan, ot Noeni sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Aprilie 6.

45. Șerban sin popa Ioan, ot Ocnitza sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Aprilie 7.

Fol. 27. Radu sin popa Stirian, ot Gheorghitza sud Ilfov, hram sf. Dimitrie, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Aprilie 13.

Radul sin popa Vasilie, ot Costești sud Teleorman, hram Adormirea, hirotonisi de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sfinților Impărați. Aprilie 17.

Dima sin popa Radul, ot Buești sud Teleorman, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Aprilie 14.

Ioan sin Stan, ot Racovița sud. Muscel, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Aprilie 18.

50. Ioan sin Păruț. Nicolae, hirotonisit de părintele Crețulescului. Aprilie

Tănase sin Dumitrașco Parascheva, hirotonisi de părintele Crețulescului în bis. sf. Dimitrie. Aprilie

Nicolae sin popa Matei. Nicolae, hirotonisit de părintele Crețulescului în bis. Protopopului.

Marin sin popa Radul. hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Crețulescului în bis. Odrice

Petre sin popa Dimitrie. hram sf-Ńi Voevozi, hirotonisit de părintele Crețulescului în bis. Crețulescului

55. Costandin sin popa Dâmbovița, hram sf. Ilie, hirotonisit de părintele Crețulescului în bis. Udric

Fil. 27 v. Petre sin popa Dâmbovița, hram sf. Gheorghe. hirotonisit de părintele Crețulescului în bis.

Petre sin popa Nicolae. Adormirea, hirotonisit de părintele Crețulescului în bis. Sărindarului. Aprilie

Stoica sin Manea, ot Bilești. hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Nicolae. Maiu 1.

Matei sin Stan, ot Bezeg. Nicolae, hirotonisit de părintele Crețulescului în bis. Sărindarului. Maiu 3.

60. Teodor sin popa Teleorman, hram sf. Troiță. hirotonisit de părintele Crețulescului în bis.

Istrate sin Drăgușin. hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Crețulescului în bis. Sărindarului.

Ioan sin popa Radul, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Crețulescului în bis. Sărindarului. Maiu 5.

Ioan sin popa Radul.

de părintele Stratonichias chir Ioanici. Martie 25.

Stoenești sud Ialomița, hram sf. Părintele Hrisopoleos chir Lavrentie. Martie 25.

Ioan, ot Glodeni sud. Dâmbovița, hram sf. Ioan. Martie 29.

Gorganu sud. Muscel, hram sf. Părintele Stratonichias chir Ioanici. Martie 29.

Prodan, ot Vărăști sud Ilfov, hram sf. Părintele Râmnicul chir Neofit în bis. Martie 29.

Cornetul sud. Ilfov, hram sf. Părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Martie 29.

Bădea. ot Hârsești sud Teleorman, hram sf. Părintele Hrisopoleos chir Lavrentie. Aprilie 5.

Bilești sud Ilfov, hram sf. Părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Martie 29.

Glodeni sud Ialomița, hram sf. Părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Martie 29.

Ocnia sud Dâmbovița, hram sf. Părintele Hrisopoleos chir Lavrentie. Aprilie 7.

Stirian, ot Gheorghia sud Ilfov, hram sf. Părintele Hrisopoleos chir Lavrentie. Aprilie 13.

Costești sud Teleorman, hram sf. Părintele Stratonichias chir Lavrentie. Aprilie 17.

Buești sud Teleorman, hram sf. Părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Aprilie 14.

Racovița sud. Muscel, hram sf. Părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Aprilie 18.

50. Ioan sin Pârvul, ot Epurești sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Aprilie 18.

Tănăsie sin Dumitrașco, ot Dridul sud. Ilfov, hram sf. Parascheva, hirotonisi de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. sf. Dimitrie. Aprilie 19.

Nicolae sin popa Matei, ot Băleni sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Protopopului. Aprilie 19.

Marin sin popa Radul, ot Ninciulești sud Teleorman, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Odricanului. Apr. 21.

Petre sin popa Dimitrie, ot Bucșani sud Dâmbovița, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Aprilie 22.

55. Costandin sin popa Sandu, ot Gorgota sud Dâmbovița, hram sf. Ilie, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Udricani. Aprilie 28.

Fil. 27 v. Petre sin popa Ilie, ot Podurile sud Dâmbovița, hram sf. Gheorghe, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Apr. 29.

Petre sin popa Nicolae, ot Ștefănești sud Ilfov, hram sf. Adormirea, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Aprilie 25.

Stoica sin Manea, ot Buftea sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. sf. Nicolae. Maiu 1.

Matei sin Stan, ot Bezdeadu sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Maiu 3.

60. Teodor sin popa Radul, ot Mavrodinu sud Teleorman, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Maiu 5.

Istrate sin Drăgușin, ot Colănești (sic) sud Teleorman, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Maiu 5.

Ioan sin popa Radul, ot Netezești sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Maiu 7.

Ioan sin popa Radul, ot Scheiu sud Dâmbovița, hram

Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Maiu 7.

Cârstea sin Stan, ot Gratia sud Vlașca, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Maiu 8.

65. Chiriac sin Rizea, ot mahalaoa Iancului, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Maiu 4.

Neagu sin Ilie, ot Orești sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Maiu 9.

Ioan sin Radu, ot Vața sud Teleorman, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Maiu 9.

Teodor sin Grigorie, ot sf. Panteleimon în Ploești, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Vergului. Maiu 8.

Nan diaconu, ot Bărbulești sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Protopopului. Maiu 13.

70. Fol. 28. Pantazi sin Voicu, ot Palanga sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Maiu 14.

Roman sin Costandin, ot Pucheni sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. sf. Nicolae. Maiu 15.

Gheorghe sin popa Scarlat, ot Florești sud Dâmbovița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Râmnic chir Neofit în bis. Doamnei Bălașii. Maiu 16.

Tudor sin Radu, ot Măcsineni sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ionichie în bis. cu Sfinți. Maiu 17.

Oprea diaconu, ot Rușii de Vede, hram sf-ți Apostoli, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Radu-Vodă. Maiu 17.

75. Ioan sin popa Preda, ot Bujorești sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Zlatari. Maiu 18.

Ioan sin popa Gheorghie, ot Filipeștii de Târg sud Prahova, hirotonisit de părintele Hrisopoleos chir Lavrentie în bis. Sărindarului. Maiu 18.

Neagu diaconu, ot Izvoara cheva, hirotonisit de părintele în bis. sf. Vasilie. Maiu 21.

Ioan sin popa Drăgan, ot hram sf. Nicolae, hirotonisit de Ioanichie în bis. Crețulescului.

Vișan (loc alb) ot mahalaoa hram Adormirea, hirotonisit de Ioanichie în bis. Mitropoliei. M.

80. Gheorghe sin popa Ioan hram sf-ți Apostoli, hirotonisit de Ioanichie în bis. Tabacilor. Ma

Radul sin popa Pascu, ot sf. Troiță, hirotonisit de părintele în bis. Dobrotesii. Maiu 31.

Oprea sin Oprea, ot Rad Troiță, hirotonisit de părintele Slatari. Iunie 1.

Fol. 28 v. Manea sin popa Vlașca, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis.

Petre sin Nidelco, ot Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele în bis. Crețulescului. Iunie 2.

85. Marin sin Gheorghie, ot hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Ioanichie în bis. Crețulescului.

Dimitrie sin Ioan, ot Betezevozi, hirotonisit de părintele în bis. Crețulescului. Iunie 4.

Badea sin Stan, ot Târgu Sfinții, hirotonisit de părintele Căcaci. Iunie 5.

Ioan sin Ștefan, ot Jolita, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Iunie 7.

Dimitrie diaconu, ot Tâncău, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Slatarilor. Iunie 15.

90. Alexie sin popa Ioan.

rintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Vasilie. Maiu 21.

Neagu diaconu, ot Izvoru sud Vlașca, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Vasilie. Maiu 21.

Ioan sin popa Drăgan, ot Corbii Ciungi sud Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Maiu 20.

Vișan (loc alb) ot mahalaua Oltenilor sud București, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Mitropoliei. Maiu 22.

80. Gheorghe sin popa Ioan, ot Colibași sud Mușcel, hram sf-ți Apostoli, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Tabacilor. Maiu 30.

Radul sin popa Pascu, ot Urziceni sud Ialomița, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Dobrotesii. Maiu 31.

Oprea sin Oprea, ot Rădoești sud Vlașca, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofir în bis. Slătari. Iunie 1.

Fol. 28 v. Manea sin popa Radu, ot Putineiu sud Vlașca, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Dimitrie. Iunie 1.

Petre sin Nidelco, ot Vlăjăști sud Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Iunie 2.

85. Marin sin Gheorghie, ot Flămânda sud Vlașca, hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Iunie 3.

Dimitrie sin Ioan, ot Boteni sud Dâmbovița, hram sf-ți Ghevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Iunie 4.

Badea sin Stan, ot Talpa sud Vlașca, hram Toți sfinții, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Lucaci. Iunie 5.

Ioan sin Ștefan, ot Joița sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Iunie 7.

Dimitrie diaconu, ot Tâncăbești sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Slătariilor. Iunie 15.

90. Alexie sin popa Ioan, ot Drăgoești sud Ilfov, hram

sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Iunie 16.

State sin Gheorghe, ot Aninoasa sud Mușcel, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Iunie 17.

Ioan sin popa Petre, ot Manasi sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir chir Ioanichie în bis. Crețulescu. Iunie 17.

Ștefan diaconu, ot Stroești sud Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari. Iunie 19.

Preda sin Ioan, ot Măgurele sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari. Iunie 20.

95. Gheorghe sin popa Nicolae, ot Poenari sud Dâmbovița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari. Iunie 21.

Fol 29. Badea sin popa Anghel, ot Siliștea sud Teleorman, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari. Iunie 22.

Ioan sin popa Costandin, ot Secara sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari. Iunie 24.

Stan sin popa Dimitrie, ot Ornești sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Doamnei. Iunie 26.

Manole sin popa Radul, ot Cosoba sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. din Șelari. Iunie 28.

100. Marin diaconu, ot Rânca Nouă sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Lucaci. Iunie 28.

Antonie sin Ioan, ot Măldaru sud Teleorman, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. sf. Ioan. Iunie 29.

Păun sin Barbul, ot Martezi sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Oltenilor. Iunie 30.

Gheorghie sin popa Marin, ot Tătărăi sud Dâmbovița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Oltenilor. Iunie 29.

Ioan sin Nicolae, ot Câm. Intrarea în biserică, hirotonisit Neofit, în bis. Zlătari. Iunie 1.

105. Ioan sin Gheorghie, sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. cu Bradu. Iunie 3.

Iacov sin popa Theodor, man, hram Adormirea, hirotonisit chir Ioanichie, în bis. sf. Apostol.

Ioan sin Dima, ot Tâgăneș, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. în satu Bragadiru. Iunie 6.

Dragomir sin popa Dimitrie, man, hram Adormirea, hirotonisit chir Ioanichie, în bis. Crețulescu.

Costandin sin popa Stan, sud București, hram sf. Imp. Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari.

Fol 29 v. 110. Gheorghe sin Oțetari sud București, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Iunie 12.

Stan sin popa Costandin, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Lucaci. Iunie 13.

Ioan sin popa Ioan, ot Bănești, hram Gheorghe, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Udricani. Iunie 14.

Moshu sin Neagoie, ot Troiță, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari. Iunie 16.

Gheorghe sin popa Tănase, sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari. Iunie 15.

115. Daniil sin Apostol, sud București, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Șelari.

Șerban sin popa Anton, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Crețulescu. Iunie 17.

Neculae sin Vasile, ot

de părintele Cerveno chir Neofit
 ot Aninoasa sud Mușcel, hram
 părintele Cerveno chir Neofit în
 re. ot Manasi sud Ialomița, hram
 ie părintele Stratonichias chir chir
 scu Iunie 17.
 crești sud Vlașca, hram sf. Nicolae,
 Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari.
 Măgurele sud Ilfov, hram sf. Nicolae,
 Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari.
 popa Nicolae, ot Poenari sud Dâm-
 hirotonisit de părintele Cerveno chir
 mie 21.
 în popa Anghel, ot Siliștea sud
 arascheva, hirotonisit de părintele
 bis. Zlătari. Iunie 22.
 standin, ot Secara sud Teleorman.
 onisit de părintele Cerveno chir
 mie 24.
 nitrie, ot Ornești sud Ilfov, hram
 părintele Stratonichias chir Ioani-
 mie 26.
 ledul, ot Cosoba sud Ilfov, hram
 părintele Stratonichias chir Ioani-
 Iunie 28.
 ot Rânca Nouă sud Teleorman.
 onisit de părintele Cerveno chir
 mie 28.
 Măldaru sud Teleorman, hram
 le părintele Stratonichias chir Ioani-
 mie 29.
 x Martezi sud Ialomița, hram sf.
 părintele Cerveno chir Neofit, în
 Marin, ot Tătărăi sud Dâmbovița.
 si de părintele Cerveno chir Neofit.
 29.

Ioan sin Nicolae, ot Câmpul Lungu sud Mușcel, hram
 Intrarea în biserică, hirotonisit de părintele Cerveno chir
 Neofit, în bis. Zlătari. Iulie 1.

105. Ioan sin Gheorghie, ot Târnava sud Vlașca, hram
 sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în
 bis. cu Bradu. Iulie 3

Iacov sin popa Theodor, ot Ciorbăneasa sud Teleor-
 man, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias
 chir Ioanichie, în bis. sf. Apostoli. Iulie 5.

Ioan sin Dima, ot Țigănești sud Ilfov, hram Adormirea,
 hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis.
 din satu Bragadiru. Iulie 6.

Dragomir sin popa Dimitrie, ot Pietroșani sud Teleor-
 man, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias
 chir Ioanichie, în bis. Crețulescului. Iulie 7.

Costandin sin popa Stanciul, ot mahalaoa lui Apostol
 sud București, hram sf. Impărați, hirotonisit de părintele
 Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari Iulie 11.

Fol 29 v. 110. Gheorghe sin popa Grigorie, ot mahalaoa
 Oțetari sud București, hram Adormirea, hirotonisit de pă-
 rintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. sf. Gheorghe.
 Iulie 12.

Stan sin popa Costandin, ot Nucetu sud Dâmbovița,
 hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit,
 în bis. Lucaci. Iulie 13.

Ioan sin popa Ioan, ot Bâldana sud Dâmbovița, hram
 sf. Gheorghe, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
 Ioanichie, în bis. Udricani. Iulie 13.

Moshu sin Neagoie, ot Mitropolia Târgoviștei, hram
 sf. Troiță, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în
 bis. Zlătari. Iulie 16.

Gheorghe sin popa Tănasia, ot Tunari sud Ilfov, hram
 sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în
 bis. Zlătari. Iulie 15.

115. Daniil sin Apostol, ot mahalaoa popi Rusului
 sud București, hram Adormirea, hirotonisit de părintele
 Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Crețulescului. Iulie 15.

Șerban sin popa Anton, ot Cucuteni sud Dâmbovița,
 hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
 Ioanichie, în bis. Crețulescu. Iulie 16.

Neculae sin Vasilie, ot Greaca sud Vlașca, hram

sf. 40 mucenici, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. sf. Ilie. Iulie 17.

Paraschiva sin popa Radul, ot Găiță sud Ialomița, hram sft. Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Crețulescului. Iulie 18.

Ioan sin Dan, ot Ploești sud Prahova, hram sfinții Impărați, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Schitului Ghigheul, Aprilie 12.

120. Stan sin popa Costandin, ot Părăești sud Mușcel, hram sft. Voevozi, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. sf. Ilie. Iulie 19.

Gheorghe sin Costantin, ot orașul Târgoviște, hram sft. Ierarhi, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari. Iulie 18.

Dimitrie sin Ene, ot Uluiți sud Ialomița, hram sfinții Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Tabacului. Iulie 19.

Cosma sin Ioan, ot Corbi sud Mușcel, hram sfinții Apostoli, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. cu Bradu. Iulie 21.

Fol 30. Marin sin Simeon, ot Nucșoara sud Mușcel, hram Toți sfinți, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Crețulescului. Iulie 21.

125. Mihai sin Radul, ot Doicești sud Dâmbovița, hram Nașterea Maicii Domnului, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari. Iulie 23.

Stanciu sin Cârstea, ot Crețești sud Ilfov, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în biserica Tabacilor. Iulie 23.

Ioan sin Costandin, ot Deleni sud Dâmbovița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Oțetari. Iulie 26.

Stan sin Dimitrie, ot Podurile sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Crețulescului. Iulie 26.

Ioan sin Barbul, ot Ioanești sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Brezoianului. Iulie 27.

130. Petre sin Stanciu, ot mahalaoa Cărămidarii de jos, hram sf. Gheorghe, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. sf. Nicolae. Iulie 27.

Costandin sin popa hram sf. Troiță, hirotonisit în bis. Zlătari, August 1.

Costandin sin popa sf. Paraschiva, hirotonisit de chir, în bis. Icoanei. August 1.

Stoica sin Conache. sf. Nicolae, hirotonisit de chir, în bis. Zlătari. August 3.

Ioan sin Bogdan, ot Nicolae, hirotonisit de chir, în bis. Crețulescului. August 4.

135. Moisi sin popa Mușcel, hram Intrarea în Stratonichias chir Ioanichie.

Toma sin popa Dimitrie, hram Adormirea, hirotonisit în bis. Zlătari. August 4.

Fol 30 v. Mușat sin Mușcel, hram sf. Nicolae, chir Ioanichie, în bis. Crețulescului.

Ioan sin popa Pană, hram sf. Voevozi, hirotonisit de chir, în bis. sf. Ilie. August 5.

Costandin sin Oprea, Nicolae, hirotonisit de chir, în bis. Doamnei Bălașii. August 5.

140. Ioan sin popa hram Adormirea, hirotonisit de chir, în bis. Crețulescului.

Radul sin popa Ioan, hram Adormirea, hirotonisit de chir, în bis. Zlătari. August 11.

Nicolae sin popa Ioan, hram sf. Haralambie, hirotonisit de chir, în bis. Zlătari. August 11.

Gheorghie sin Neacșu, hram sf. Nicolae, hirotonisit de chir, în bis. Zlătari. August 12.

Petre sin popa Costandin.

de părintele Cerveno chir Neofit,

Radul, ot Găiță sud Ialomița, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Neofit, în bis. Zlătari. Iulie 18.

Doicești sud Prahova, hram sfinții Ioanichie, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Neofit, în bis. Zlătari. Aprilie 12.

Costandin, ot Părăești sud Mușcel, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari. Iulie 19.

Costandin, ot orașul Târgoviște, hram sfinții Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari. Iulie 19.

Uluiți sud Ialomița, hram sfinții Ioanichie, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Neofit, în bis. Zlătari. Iulie 19.

Corbi sud Mușcel, hram sfinții Ioanichie, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari. Iulie 19.

Simeon, ot Nucșoara sud Mușcel, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Neofit, în bis. Zlătari. Iulie 21.

Costandin, ot Doicești sud Dâmbovița, hram sfinții Ioanichie, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Neofit, în bis. Zlătari. Iulie 23.

Costandin, ot Crețești sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Neofit, în bis. Zlătari. Iulie 23.

Costandin, ot Deleni sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari. Iulie 23.

Costandin, ot Podurile sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Neofit, în bis. Zlătari. Iulie 26.

Costandin, ot Doicești sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Neofit, în bis. Zlătari. Iulie 27.

Costandin, ot mahalaoa Căramidarii de la Ilfov, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari. Iulie 27.

Costandin sin popa Ioan, ot Cămpina sud Prahova, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintela Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari. August 1.

Costandin sin popa Ilie, ot orașul Târgoviștii, hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Icoanei. August 2.

Stoica sin Conache, ot Telești sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari. August 3.

Ioan sin Bogdan, ot Alexieni sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Crețulescului. August 3.

135. Moisi sin popa Ioan, ot mahalaoa Malul sud Mușcel, hram Intrarea în biserică, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Crețulescului. August 4.

Toma sin popa Dimitrie, ot Strâmbeni sud Prahova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari. August 4.

Fol 30 v. Mușat sin popa Simeon, ot Sulsănești sud Mușcel, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Crețulescului. August 5.

Ioan sin popa Panait, ot Valea Mare sud Dâmbovița, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. sf. Ilie. August 5.

Costandin sin Oprea, ot Hătcărău sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Doamnei Bălașii. August 9.

140. Ioan sin popa Radul, ot Afumați sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Crețulescului. August 11.

Radul sin popa Ioan, ot Vlăculeșri sud Ialomița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari. August 11.

Nicolae sin popa Ioan, ot Frasinu sud Dâmbovița, hram sf. Haralambie, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari. August 10.

Gheorghie sin Neacșu, ot Șocoricu sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari. August 12.

Petre sin popa Costandin, ot Nucii sud Ilfov, hram

sf. Imparați, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Crețulescului. August 12.

145. Vladul sin popa Stan, ot Cornu sud Prahova, hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit, în bis. lui Samurcaș. August 15.

Radul sin popa Pătrașcul, ot Prejmeanu sud Vlașca, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. lui Samurcaș. August 16.

Ioan sin popa Stoica, ot Vieri sud Vlașca, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit, în biserica sf. Impărați. August 17.

Folio 31. Ioan sin popa Nicolae, ot Rușii de Vede, hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Crețulescului. August 19.

Radul sin Radul, ot Obilești, sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în biserica Radului Vodă. August 30.

150. Ioan sin popa Pancea, ot Fetesti sud Ialomița, hram Buna-Vestire, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Tabacului. August 31.

Bucur sin popa Ioan, ot Nămăești sud Mușcel, hram Intrarea în biserică, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit, în bis. sfinților Impărați. August 31.

Ioan sin Stan, ot Runceasa sud Mușcel, hram Înălțarea Domnului, hirotonisit de părintele Cervenno Neofit, în bis. Zlătari. Septemvrie 1.

Tudor sin popa Ioan, ot Preseaca sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichia chir Ioanichie în bis. Amzii. Septemvrie 1.

Vasilie sin Ioan, ot Herăști sud Ilfov, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. Zlătari. Septemvrie 2.

155. Stan sin Ioardache, ot Dudești sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. sf. Ioan Septemvrie 2.

Matei sin popa Cârstea, ot Conțești sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Râmnic chir Neofit, în bis. Sărindar. Septemvrie 4.

Ion sin Radul, ot Brazi sud Prahova, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. sf. Ioan. Septemvrie 7.

Radul Sin popa Din
hirotonisit de părintele Ce
Septemvrie 7.

(Fol. 31 v). Nicolae
hova, hram Adormirea, h
Neofit în bis. Zlătari. Sep

160. Ioan sin Ilie ot
Nicolae, hirotonisit de pări
în bis. lui Samurcaș. Sept

Ioan sin Simeon, ot
sf. Gheorghe, hirotonisit de
nichie în bis. lui Samurca

Stan sin popa Radu
Adormirea, hirotonisit de p
bis. Zlătari. Septemvrie 10

Petre sin Ioan, ot Gră
hirotonisit de părintele Ce
Septemvrie 11.

Chiriță sin popa Cosu
hram sf. Nicolae, hirotonis
Ioanichie în bis. din Posta

165. Costandin sin po
hram sf. Nicolae, hirotonis
Ioanichie în bis. sf. Ioan. S

Mihail sin Aldea, ot S
vozi, hirotonisit de părinte
Zlătari. Septemvrie 15.

Stan sin diaconu Ghe
hram Înălțarea, hirotonis
Ioanichie în bis. Oltenilor.

Ilie sin Radul, ot Nov
hirotonisit de părintele Ce
ghe. Septemvrie 18.

Petre sin popa Ioan,
Ioan, hirotonisit de părinte
bis. Scaunelor. Septemvrie

170. Marin sin Ene. c
Gheorghe, hirotonisit de pă
chie în bis. sf. Dimitrie. Se

(Fol. 32). Gheorghe si

ărintele Stratonichias chir Ioani-
August 12.

Stan, ot Cornu sud Prahova,
isit de părintele Cerveno chir
August 15.

cu, ot Prejmeanu sud Vlașca,
le părintele Cerveno chir Neofit
16.

ot Vieri sud Vlașca, hram Ador-
le Cerveno chir Neofit, in bise-

ca Nicolae, ot Rușii de Vede,
isit de părintele Stratonichias
lescului. August 19.

bilești, sud Ilfov, hram Adormi-
Cerveno chir Neofit in biserica

pancea, ot Fetești sud Ialomița,
isit de părintele Stratonichias chir
August 31.

ot Nămăești sud Mușcel, hram
isit de părintele Cerveno chir
ărați. August 31.

nceasa sud Mușcel, hram Inăl-
de părintele Cerveno Neofit, in

ot Preseaca sud Dâmbovița,
it de părintele Stratonichia chir
Septembrie 1.

erăști sud Ilfov, hram sf. Troiță,
veno chir Neofit in bis. Zlătari.

che, ot Dudești sud Ilfov, hram
părintele Stratonichias chir Ioani-
Septembrie 2.

tea, ot Conțești sud Dâmbovița,
it de părintele Râmnic chir Neofit,
ie 4.

azi sud Prahova, hram sf. Troiță,
ratonichias chir Ioanichie, in bis.

Radul Sin popa Dimitrie, ot Ploeștori sud Prahova,
hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit in bis. Grecilor.
Septembrie 7.

(Fol. 31 v). Nicolae sin Ioan, ot Ciupelnița sud Pra-
hova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir
Neofit in bis. Zlătari. Septembrie 8.

160. Ioan sin Ilie ot Bărăști sud Teleorman, hram sf.
Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
in bis. lui Samurçaș. Septembrie 8.

Ioan sin Simeon, ot Poienari sud Dâmbovița, hram
sf. Gheorghe, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioan-
ichie in bis. lui Samurçaș. Septembrie 9.

Stan sin popa Radul, ot Babele sud Vlașca, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit in
bis. Zlătari. Septembrie 10.

Petre sin Ioan, ot Grădiști sud Vlașca, hram Adormirea,
hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit biserica Zlătari.
Septembrie 11.

Chiriță sin popa Costandin, ot Dragodana sud Vlașca,
hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie in bis. din Postăvari. Septembrie 13.

165. Costandin sin popa Badea, ot Rătești sud Vlașca,
hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie in bis. sf. Ioan. Septembrie 14.

Mihail sin Aldea, ot Șirna sud Prahova, hram sf. Voe-
vozi, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit in biserica
Zlătari. Septembrie 15.

Stan sin diaconu Gheorghe, ot Podurile sud Prahova,
hram Inălțarea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie in bis. Oltenilor. Septembrie 15.

Ilie sin Radul, ot Novaci sud Vlașca, hram Adormirea,
hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit in bis. sf. Gheor-
ghe. Septembrie 18.

Petre sin popa Ioan, ot Câlcești sud Mușcel, hram sf.
Ioan, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie in
bis. Scaunelor. Septembrie 18.

170. Marin sin Ene, ot Coșoaia sud Vlașca, hram sf.
Gheorghe, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioani-
chie in bis. sf. Dimitrie. Septembrie 20.

(Fol. 32). Gheorghe sin popa Simeon, ot Bojdani sud

Ilfov, hram sf. Voevozi, hirotionisit de părintele Cervenochir Neofit în bis. Zlătari. Septembrie 19.

Cârstea sin Dinu, ot Brezoia sud Dâmbovița, hram Adormirea, hirotionisit de părintele Cervenochir Neofit în bis. sf. Impărați. Octombrie 12.

Dragomir sin diaconu Toma, ot Cacova sud Vlașca, hram sf. Ioan, hirotionisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Brezoianului. Octombrie 12.

Hristea sin diaconu Marin, ot Bordeile sud Teleorman, hram sf. Mucenic Theodor, hirotionisit de părintele Cervenochir Neofit în bis. sf. Ioan. Octombrie 15.

175. Manole sin Vladul, ot Bițina sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotionisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Domnească. Octombrie 14.

Mihai sin popa Ioan, ot Găești sud Vlașca, hram sf. Troiță, hirotionisit de părintele Cervenochir Neofit în bis. Zlătari. Octombrie 13.

Dinu sin Moisi, ot mahalaoa Stejarului, hram Înălțarea Crucii, hirotionisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Albă. Octombrie 21.

Gheorghie sin Ioan ot mahalaoa Izvorului sud București, hirotionisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Ilie. Octombrie 16.

Costandin sin popa Ioan, ot Vedeia sud Vlașca, hram sf. Paraschiva, hirotionisit de părintele Cervenochir Neofit în bis. Popii Rusului. Octombrie 19.

180. Rizi sin Stan, ot Măgura sud Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotionisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Neguțătorilor. Octombrie 20.

Stan sin Oprea, ot Dăpărați sud Teleorman, hram sf. Paraschiva, hirotionisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Oanci. Octombrie 19.

Radul sin popa Iordache, ot Moara Domnească sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotionisit de părintele Cervenochir Neofit în bis. lui Șerban Vodă. Octombrie 20.

(Fol. 32 v). Ioan sin popa Ioan, ot Ciulnița sud Mușcel, hram sf. Paraschiva, hirotionisit de părintele Cervenochir Neofit în bis. sf. Nicolae. Octombrie 21.

Costandin sin Ștefan, ot Popești sud Vlașca, hram Nașterea Maicii Domnului, hirotionisit de părintele Cervenochir Neofit în bis. sf. Ioan. Octombrie 24.

185. Petre sin Popa Arșești, hirotionisit de părintele S. bis. sf. Dimitrie. Octombrie 27.

Cosma sin diaconu Zotea, sf. Voevozi, hirotionisit de părintele bis. Zlătari. Octombrie 28.

Stan sin Neacșu, ot Malda Paraschiva, hirotionisit de părintele chie în bis. Scaunelor. Octombrie

Dimitrie sin Costandin, ot C Nașterea Maicii Domnului, hirotionisit chir Neofit în bis. Zlătari. Octombrie

Nica sin popa Toma, ot hram sf. Nicolae hirotionisit de părintele bis. Zlătari. Octombrie 31.

190. Mihai sin popa Matei, hram Adormirea, hirotionisit de părintele bis. sf. Gheorghe. Noembrie

Costandin sin popa Gheorghe sud București, hram Adormirea, Stratonichias chir Ioanichie în bis.

(Fol. 33). Drăghici sin Petre, hram sf. Impărați, hirotionisit chir Neofit în bis. Lucaci. Noembrie

Pastiea sin Hristea, ot Lunca sf. Voevozi, hirotionisit de părintele bis. lui Șerban Vodă. Noembrie

Costandin sin popa Costandin Dâmbovița, hram Adormirea, hirotionisit chir Ioanichie, în bis. Mitropoliei

195. Tudor sin Ianache, ot Voevozi, hirotionisit de părintele bis. din Scaune. Noembrie 2

Paraschiva sin popa Dumitru, hram sf. Apostoli, hirotionisit de părintele bis. Neguștorilor. Noembrie 6

Radu sin diaconu Stan, ot hram sf. Nicolae, hirotionisit de părintele Ioanichie în bis. Radului Vodă

Ioan sin diaconu Stan, ot

hirotonisit de părintele Cerveno
Septemvrie 19.

Brezoiia sud Dâmbovița, hram
părintele Cerveno chir Neofit în
12.

Toma, ot Cacova sud Vlașca,
de părintele Stratonichias chir loa-
12. Octomvrie 12.

Marin, ot Bordeile sud Teleorman,
hirotonisit de părintele Cerveno
15. Octomvrie 15.

ot Bișina sud Ilfov, hram sf.
părintele Stratonichias chir Ioanichie
14. Octomvrie 14.

ot Găești sud Vlașca, hram sf.
părintele Cerveno chir Neofit în bis.

mahalaoa Stejarului, hram Înălțarea
părintele Stratonichias chir Ioanichie
21. Octomvrie 21.

ot mahalaoa Izvorului sud Bucu-
rești, hram Înălțarea părintele Stratonichias chir Ioanichie în
15. Octomvrie 15.

Ioan, ot Vedeia sud Vlașca, hram
de părintele Cerveno chir Neofit
19. Octomvrie 19.

ot Măgura sud Vlașca, hram sf.
părintele Stratonichias chir Ioanichie,
20. Octomvrie 20.

Dăpărați sud Teleorman, hram sf.
părintele Stratonichias chir Ioani-
19. Octomvrie 19.

lache, ot Moara Domnească sud
hirotonisit de părintele Cerveno chir
Vodă. Octomvrie 20.

popa Ioan, ot Ciulnița sud Mușcel.
hirotonisit de părintele Cerveno chir
1. Octomvrie 21.

n, ot Popești sud Vlașca, hram
chir Ioanichie, hirotonisit de părintele Cerveno
an. Octomvrie 24.

185. Petre sin Popa Arsenie, ot sf. Impărați, Bucu-
rești, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în
bis. sf. Dimitrie. Octomvrie 27.

Cosma sin diaconu Zotea, ot Dâlga sud Ialomița, hram
sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în
bis. Zlătari. Octomvrie 28.

Stan sin Neacșu, ot Maldăru sud Teleorman, hram si.
Paraschiva, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioani-
chie în bis. Scaunelor. Octomvrie 26.

Dimitrie sin Costandin, ot Crivina sud Dâmbovița, hram
Nașterea Maicii Domnului, hirotonisit de părintele Cerveno
chir Neofit în bis. Zlătari. Octomvrie 29.

Nica sin popa Toma, ot Văcărești sud Dâmbovița,
hram sf. Nicolae hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit
în bis. Zlătari. Octomvrie 31.

190. Mihai sin popa Matei, ot Berivoești sud Mușcel,
hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit,
în bis. sf. Gheorghe. Noemvrie 1.

Costandin sin popa Gheorghe, ot mahalaoa Cărămidari
sud București, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stra-
tonichias chir Ioanichie în bis. Icoanei. Noemvrie 1.

(Fol. 33). Drăghici sin Petre, ot Brătești sud Dâmbo-
vița, hram sf. Impărați, hirotonisit de părintele Cerveno chir
Neofit în bis. Lucaci. Noemvrie 2.

Pastiea sin Hristea, ot Lunguleți sud Dâmbovița, hram
sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în
bis. lui Șerban Vodă. Noemvrie 3.

Costandin sin popa Costandin, ot Crevedia sud Dâm-
bovița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias
chir Ioanichie, în bis. Mitropolii. Noemvrie 3.

195. Tudor sin Ianache, ot Ileana sud Ilfov, hram sf.
Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. din Scaune. Noemvrie 2.

Paraschiva sin popa Dumitru, ot Zâmbreasca sud Ilfov,
hram sf. Apostoli, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit
în bis. Negustorilor. Noemvrie 6.

Radu sin diaconu Stan, ot Călugăreni sud Vlașca,
hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie în bis. Radului Vodă. Noemvrie 15.

Ioan sin diaconu Stan, ot Urlueni sud Teleorman,

hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Mântulesii. Noemvrie 21.

Marin sin popa Stanciu, ot Românești sud Mușcel, hram Toți sfinții, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Noemvrie 24.

(Fol 33 v.) 200. Petre sin popa Matei, ot Vlădeni sud Mușcel, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Cerveno, chir Neofit în bis. sf. Caterinii. Noemvrie 25.

Păun sin Grigorie, ot Priboiu sud Dâmbovița, hram Înălțarea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Dechemvrie 1.

Grigorie sin popa Zamfir, ot Priseaca sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului Dechemvrie 1.

Marin sin Ioan ot Ulmi sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Dechemvrie 3.

Scarlat sin popa Andrei ot Băcul sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Izvorului. Dechemvrie 5.

205. Ianache sin diaconu Marin, ot Pădurețu sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Dechemvrie 10.

Ioan sin popa Costandin, ot Ulmii sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Dechemvrie 11.

(Fol. 34). Costandin sin Dinu, ot Părlitu sud Ialomița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Dechemvrie 11.

Dimitrie sin diaconu Ioan, ot Buești sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de Ioanichie în bis. Protopopu. Dechemvrie 12.

Grigorie sin diaconu Pana, ot Miroși sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Stavropoleos. Dechemvrie 12.

210. Nicolae sin Nidelcu, ot Prisiceni sud Vlașca, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Neofit în bis. sf. Nicolae. Dechemvrie 13.

Șerban sin popa Ioan, ot Gura Ocnii sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Râmnic chir Galaction în bis. Neguțătorilor. Dechemvrie 14.

Stancu sin popa Dimitrie, hram Adormirea, hirotonisit de Ioanichie în bis. Crețulescului (Fol. 34 v). Nicolae sin Teleorman, hram sf. Nicolae, chir Neofit în bis. Zlătari. Dechemvrie 17.

Costandin sin Pantazi, hram Adormirea, hirotonisit de chir Neofit în bis. Dechemvrie 17.

215. Radu sin popa Radu, hram Adormirea, hirotonisit de Ioanichie, în mănăstirea Cernăvești.

Dumitru sin popa Ioan, hram Adormirea, hirotonisit de chir Neofit în bis. Ene. Dechemvrie 18.

Mihai sin popa Dicu ot Teleorman, hram Adormirea, hirotonisit de părintele chir Neofit în bis. Zlătari. Dechemvrie 19.

Dimitrie sin Ilie, ot Brănești, hram împărați hirotonisit de părintele chir Neofit în bis. Crețulescului. Dechemvrie 20.

(Fol. 35). Ioan sin diaconu Ioan, hram sf. Voevozi, hirotonisit de chir Neofit în bis. sf. Ilie. Dechemvrie 21.

220. Costandin sin popa Costandin, hram Adormirea, hirotonisit de chir Neofit, în bis. sf. Nicolae.

Nidelcu sin Draghici, ot Teleorman, hram sf. Vasilie, hirotonisit de părintele chir Neofit în bis. Crețulescului. Dechemvrie 22.

Voinea sin Dimitrie, ot Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele chir Neofit în bis. Zlătari. Dechemvrie 23.

Gheorghie sin Ioan, ot Teleorman, hram Adormirea, hirotonisit de părintele chir Neofit în bis. Crețulescului. Dechemvrie 24.

Ioan sin Stanciul, ot Teleorman, hram Adormirea, hirotonisit de părintele chir Neofit în bis. Crețulescului. Dechemvrie 25.

(Fol. 35 v). 225. Toma sin Popa, hram Adormirea, hirotonisit de Ioanichie în bis. Crețulescului. Dechemvrie 26.

de părintele Stratonichias chir
Noemvrie 21.

u. ot Românești sud Mușcel,
de părintele Cervenno chir Neofit

e sin popa Matei, ot Vlădeni sud
hirotonisit de părintele Cervenno,
inii. Noemvrie 25.

Pruboțu sud Dâmbovița, hram
ntele Cervenno chir Neofit în bis.

fir. ot Priseaca sud Dâmbovița,
de părintele Stratonichias chir
lui Dechemvrie 1.

ni sud Ilfov, hram Adormirea,
veno chir Neofit în bis. Zlătari.

ei ot Băcul sud Ilfov, hram Ador-
ele Cervenno chir Neofit în bis.

onu Marin, ot Pădurețu sud Te-
hirotonisit de părintele Strato-
s. Crețulescului. Dechemvrie 10.

adin. ot Uimii sud Ilfov, hram
părintele Cervenno chir Neofit în
1.

în Dina. ot Părlitu sud Ialomița,
de părintele chir Ioanichie în
vrie 11.

can. ot Buești sud Teleorman,
de Ioanichie în bis. Protopopu.

Pana. ot Miroși sud Teleorman,
de părintele Cervenno chir Neofit
emvrie 12.

ieicu. ot Prisiceni sud Vlașca,
de părintele Neofit în bis. sf.

n. ot Gura Ocnii sud Dâmbo-
otonisit de părintele Râmnic chir
rior. Dechemvrie 14.

Stancu sin popa Dimitrie ot Crevenicu sud Vlașca,
hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie în bis. Crețulescului. Dechemvrie 16.

(Fol. 34 v). Nicolae sin Costandin, ot Săceni sud. Te-
leorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cervenno
chir Neofit în bis. Zlătari. Dechemvrie 15.

Costandin sin Pantazi, ot Preazna sud. Ilfov, hram
Adormirea, hirotonisit de chir Neofit în bis. Zlătari. De-
chemvrie 17.

215. Radu sin popa Radu, ot Gurbănești sud Ilfov,
hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie, în mănăstirea Cernichi. Dechemvrie 17.

Dumitru sin popa Ioan, ot Răzvanu sud Dâmbovița,
hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit
în bis. Ene. Dechemvrie 18.

Mihai sin popa Dicu ot Burdușani sud Ialomița, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în
bis. Zlătari. Dechemvrie 19.

Dimitrie sin Ilie, ot Brăiloiu sud Dâmbovița, hram sf.
Impărați hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. Crețulescului. Dechemvrie 19.

(Fol. 35). Ioan sin diaconu Ioan, ot Telești sud Teleor-
man, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Cervenno
chir Neofit în bis. sf. Ilie. Dechemvrie 20.

220. Costandin sin popa Nicolae ot mahalaoa Stolni-
cului, Târgoviște, hram Adormirea, hirotonisit de părintele
Râmnic chir Neofit, în bis. sf. Dimitrie, Dechemvrie 21.

Nidelcu sin Draghici, ot Podu Pitarului sud Ilfov, hram
sf. Vasilie, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie,
în bis. Crețulescului. Dechemvrie 22.

Voinea sin Dimitrie, ot Cobia sud Vlașca, hram sf.
Nicolae, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis.
Zlătari. Dechemvrie 23.

Gheorghie sin Ioan, ot Negoști sud Prahova, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioani-
chie, în bis. Crețulescul. Dechemvrie 24.

Ioan sin Stanciu, ot Codreni sud Ilfov, hram sf. Ni-
colae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în
bis. Crețulescului. Dechemvrie 25.

(Fol. 35 v). 225. Toma sin Radul, ot Blejoiu sud Pra-
hova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias
chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Dechemvrie 26.

Ioan sin popa Hristea, ot Râfov sud Prahova, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Ștefan. Dechemvrie 27.

227. Gheorghe sin popa Anghel, ot Țigănia sud Ilfov hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Nicolae. Dechemvrie 28.

1831

1. Dimitrie sin popa Marin, ot Rudu sud Prahova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Ghenarie 6.

Zamfir sin Dobre, ot Bordeni sud Prahova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Ghenarie 8.

Ianache sin popa Ioan, ot Vlădeni sud Prahova, hram Înălțarea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Silvestru. Ghenarie 7.

Voicu sin Barbul, ot Gogoșari sud Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Radului-Vodă. Ghenarie 7.

5. Ioan sin popa Sandul, ot Budișteni sud Mușcel, hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. din Scaune. Ghenarie 8.

(Fol. 36). Andrei sin popa Radu, ot Zgavaciocu sud Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Ghenarie 23.

Ioan sin Stoica ot Bădeni sud Dâmbovița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Zlătari. Ghenarie 25.

Ioan sin popa Ilie, ot Răzvanu sud București, hram Adormirea, hirotonisit de Cerveno chir Neofit în bis. Colții. Ghenarie 24.

Ianache sin popa Ene, ot Clejani sud Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonicheas chir Ioanichie în bis. Silvestru. Fevruarie 1.

10. Ion sin Bran, ot Prislop sud Mușcel, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Fevruarie 4.

Ioan sin Sandu, ot Buciumeni sud Ilfov, hram sf. Impărați, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescu. Fev. 4.

Nidelea sin popa Craciun Adormirea, hirotonisit de părintele Ioanichie în biserica Radului-Vodă. Alexandru sin Enache.

hram sf. Apostoli, hirotonisit de părintele Ioanichie în bis. Zlătari. Fevr. 6.

Radu sin Dobre, ot Bordeni sud Prahova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în biserica Crețulescului Fevr. 12.

15. Dragomir sin Dumbrăvești, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în biserica sf. Mucenici. (Fol. 36 v). Marin sin Dobre.

leorman, hram Înălțarea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Ghenarie 8.

Dobre sin Lazăr, ot Bordeni sud Prahova, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Antimului. Fevr. 10.

Lordache sin Ioan, ot Bordeni sud Prahova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Albă. Fevr. 12.

Dimitrie sin Radu, ot Bordeni sud Prahova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Râmnic. sf. 40 de Fevr.

20. Radul sin Stanciu, ot Bordeni sud Prahova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. sf. Ioan. Fevr. 14.

Gheorghe sin popa Dobre, ot Bordeni sud Prahova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Neguțatori. sf. 10 de Fevr.

Nicolae sin Pandelescu, ot Bordeni sud Prahova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Fevr. 14.

Ioan sin diaconu Neacsu, ot Bordeni sud Prahova, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Stejar. sf. 10 de Fevr.

Ioan sin popa Vlaicu, ot Bordeni sud Prahova, hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. sf. Gheorghe Nou. Fevr. 14.

25. Radu sin Udrea, ot Bordeni sud Prahova, hram sf. Ștefan, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. sf. Nicolae. Fevr. 20.

ot Râfov sud Prahova, hram
intele Stratonichias chir Ioan-
chemvrie 27.

1 Anghel, ot Țigănia sud Ilfov
de părintele Stratonichias chir
Dechemvrie 28.

831

Marin, ot Rudu sud Prahova,
le părintele Cerveno chir Neofit

ordeni sud Prahova, hram A-
ntele Cerveno chir Neofit in bis.

ot Vlădeni sud Prahova, hram
ntele Cerveno chir Neofit in bis.

tegoșari sud Vlașca, hram sf.
ntele Stratonichias chir Ioanichie
arie 7.

Radul, ot Budișteni sud Mușcel,
ntisit de părintele Stratonichias
caune. Ghenarie 8.

popa Radu, ot Zgavaciocu sud
irotonisit de părintele Cerveno
Ghenarie 23.

teni sud Dâmbovița, hram Ador-
le Stratonichias chir Ioanichie in

Răzvanu sud București, hram
erveno chir Neofit in bis. Colții.

ot Clejani sud Vlașca, hram sf.
ntele Stratonicheas chir Ioanichie

1.
rislop sud Mușcel, hram sf. Voe-
e Cerveno chir Neofit in bis. Zlă-

ciumeni sud Ilfov, hram sf. Im-
ntele Stratonichias chir Ioanichie

Nidelea sin popa Crăciun, ot Căcaleți sud Vlașca, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioani-
chie in biserica Radului-Vodă. Fevr. 5.

Alexandru sin Enache, ot Ruși de Vede sud Teleorman,
hram sf. Apostoli, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit
in bis. Zlătari. Fevr. 6.

Radu sin Dobre, ot Braniștea sud Vlașca, hram sf.
Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
in biserica Crețulescului Fevr. 7.

15. Dragomir sin Dumitru, ot Dârvari sud Ilfov, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele proin Râmnic chir Gal-
laction, in biserica sf. Mucenici. Fevr. 8.

(Fol. 36 v). Marin sin popa Ioan, ot Telești sud Te-
leorman, hram Înălțarea, hirotonisit de părintele Cerveno
chir Neofit in bis. Zlătari. Fevr. 9,

Dobre sin Lazăr, ot Brătășani sud Teleorman, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit in
bis. Antimului. Fevr. 10.

Iordache sin Ioan, ot mahalaoa Terchilești, hram sf.
Nicolae, hirotonisit de părintele proin Râmnic chir Galac-
tion in bis. Albă. Fevr. 12.

Dimitrie sin Radul, ot mahalaoa Olari sud București,
hram Adormirea, hirotonisit de părintele Galaction proin
Râmnic in bis. sf. 40 de mucenici. Fevr. 6.

20. Radul sin Stanciul, ot Grosul sud Vlașca, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioan-
ichie in bis. sf. Ioan. Fevr. 12.

Gheorghie sin popa Dinu, ot Găinești sud Teleorman,
hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie in bis. Neguțătorilor. Fevr. 14.

Nicolae sin Pandele, ot mahalaoa Izvorul sud București,
hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit
in bis. Zlătari. Fevr. 14.

Ioan sin diaconu Neacșu, ot Strinci (sic) sud Teleorman,
hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Stratonichias
chir Ioanichie in bis. Stejarului. Fevr. 15.

Ioan sin popa Vlaicul, ot Lucieni sud Dâmbovița, hram
sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit
in bis. sf. Gheorghe Nou. Fevr. 19.

25. Radu sin Udrea, ot Velea sud Vlașca, hram sf.
Ștefan, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit in bis.
sf. Nicolae. Fevr. 20.

(Fol. 37). Andrei sin popa Banu, ot Slăvești sud Teleorman, hram sf. Nicolae hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Fevr. 21.

Stan sin Ghinea, ot Purani sud Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Mântulesii. Fevr. 22.

Ilie sin Manta, ot Vălcana de jos sud Dâmbovița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Iacov în bis. Colțea. Fevr. 22.

Stan sin Dinul, ot Fusea sud D-ța, hram Înălțarea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Iacov în bis. Colții. Fevruarie 24.

30. Apostol sin Tănăsie, ot Tătărești sud D-ța hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Fevr. 23.

Hristea sin Dinul, ot Cojasca sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Colții. Fevr. 23.

Ioan sin popa Stancul, ot Moțăeni sud Teleorman, hram sf. mucenic Teodor, hirotonisit de părintele Cerveno chir Iacov în bis. Colții. Martie 15.

Radul sin popa Tatul, ot Uncești sud Teleorman, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Neguțătorilor, Martie 15.

Alexandru sin popa Crăciun, ot Colțu sud Teleorman, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Crețulescului. Martie 17.

35. Ioan sin popa Florea, ot Smiura ot Teleorman, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Laodicheias chir Acachie, în bis. Oțetari, Martie 15.

Costandin sin Marin, ot Mozăceni sud Vlașca, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Cerveno chir Iacov, în bis. lui Șerban Vodă. Martie 21.

Mihaiu sin popa Ivașco, ot Răceasa sud Teleorman, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. din Scaune. Martie 22.

Coman sin Radul, ot Roșioara sud Prahova, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. sf. Gheorghe. Martie 25.

(Fol. 37 v). Gheorghie sin Gheorghe, ot Lada sud Vlașca, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Martie 26.

40. Ioan sin Dimitrie, hirotonisit de părintele Ciuș David. Martie 3.

Dimitrie sin Neagu, hirotonisit de părintele dormirea, hirotonisit de părintele în bis. Oboru Vechiu. Martie 4.

Pană sin popa Parascheva, hirotonisit de părintele în bis. Zlătari. Martie 3.

Sava sin popa Ștefan, hirotonisit de părintele în bis. Zlătari. Aprilie 2.

Ioan sin popa Ioan, hirotonisit de părintele sf. Parascheva, hirotonisit de părintele în bis. Ene. Aprilie 4.

45. Ivan sin popa Nicolae, hirotonisit de părintele în bis. Zlătari. Aprilie 6.

Gheorghie sin popa Parascheva, hirotonisit de părintele în bis. sf. Ioan. Aprilie 7.

Costandin sin popa Parascheva, hirotonisit de părintele în bis. Sf. Ioan. Aprilie 8.

Ioan sin popa Parascheva, hirotonisit de părintele în bis. din Câmpulung. Aprilie 9.

Radul sin popa Parascheva, hirotonisit de părintele în bis. Zlătari. Aprilie 8.

50. Ioan sin popa Parascheva, hirotonisit de părintele în bis. București, hram Schimbarea la față. Aprilie 10.

(Fol. 38). Dimitrie sin Parascheva, hirotonisit de părintele în bis. Zlătari. Aprilie 10.

Radul sin popa Parascheva, hirotonisit de părintele în bis. Crețulescului. Aprilie 10.

Nicolae sin popa Parascheva, hirotonisit de părintele în bis. Crețulescului. Aprilie 10.

opa Banu, ot Slăvești sud Te-
hirotonisit de părintele Strato-
Crețulescului. Fevr. 21.

rani sud Vlașca, hram sf. Ni-
le Stratonichias chir Ioanichie

ia de jos sud Dâmbovița, hram
urintele Cerveno chir Iacov în

sea sud D-ța, hram Înălțarea,
no chir Iacov în bis. Colții. Fe-

e, ot Tătăraști sud D-ța hram
urintele Cerveno chir Neofit în

Cojasca sud Dâmbovița, hram
urintele Stratonichias chir Ioanichie

ot Moțăeni sud Teleorman, hram
uritele Cerveno chir Ia-
5.

ot Uncești sud Teleorman, hram
urintele Stratonichias chir Ioanichie
15.

răciun, ot Colțu sud Teleorman,
uritele Stratonichias chir
17. Martie 17.

crea. ot Smiura ot Teleorman,
uritele Laodicheias chir
15. Martie 15.

ot Mozăceni sud Vlașca, hram
uritele Cerveno chir Iacov,
15. Martie 21.

co, ot Răceasa sud Teleorman,
uritele Stratonichias chir
15. Martie 22.

Roșioara sud Prahova, hram sf.
uritele Cerveno chir Neofit în bis.

sin Gheorghe, ot Lada sud Vlașca,
uritele Stratonichias chir Io-
ui. Martie 26.

40. Ioan sin Dimitrie, ot Podari sud Ilfov, hram Ador-
mirea, hirotonisit de părinte Stratonichias chir Ioanichie în
bis. lui Ciauș David. Martie 28.

Dimitrie sin Neagul, ot Bălăria sud Vlașca, hram A-
dormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. Oboru Vechiu. Martie 29.

Pană sin popa Pandele, ot Crevedia sud Ilfov, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele chir Cerveno chir Neofit
în bis. Zlătari. Martie 30.

Sava sin popa Ștefan, ot Fierbinți sud Ilfov, hram sf.
Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis.
Zlătari. Aprilie 2.

Ioan sin popa Ioan, ot Bărăști sud Teleorman, hram
sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Cerveno chir Iacov,
în bis. Ene. Aprilie 4.

45. Ivan sin popa Toma, ot Schitul sud Vlașca, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno Chir Neofit, în
bis. Zlătari. Aprilie 6.

Gheorghie sin popa Ioan, ot Poinărai sud Mușcel, hram
sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Io-
anichie în bis. sf. Ioan. Aprilie 8.

Costandin sin popa Preda, ot Siliștea sud Prahova,
hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Stratonichias
chir Ioanichie în bis. Bujoreanului din Câmpina. Aprilie 4.

Ioan sin popa Bălaș, ot Patru Frați sud Ialomița, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioani-
chie în bis. din Câmpina. Aprilie 5.

Radul sin popa Gheorghie, ot Urlueni sud Teleorman,
hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în
bis. Zlătari. Aprilie 8.

50. Ioan sin popa Dimitrie, ot mahalaoa Măgureanului
București, hram Schimbarea la față, hirotonisit de părintele
Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Aprilie 9.

(Fol 38). Dimitrie sin Anghel, ot Porcești sud Ilfov, hram
sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit.
Aprilie 10.

Radul sin popa Șerban, ot Vulpești sud Teleorman,
hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie în bis. Crețulescului. Aprilie 10.

Nicolae sin popa Ioan, ot Cârșteni sud Mușcel, hram

sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Ioan. Aprilie 13.

Ioan sin Chirca, ot Slănicu sud Mușcel, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Aprilie 14.

55. Barbul sin popa Ioan, ot Purcăreni sud Mușcel, hram sf. Gheorghie, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Aprilie 15.

Preda sin popa Slăvilă, ot Rumânești sud Ilfov, hram sf. Dimitrie, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Aprilie 27.

Paraschiva sin popa Ioan, ot Bragadiru sud Ilfov, hram sf. Dimitrie, hirotonisit de Cerveno chir Neofit în bis. sf. Nicolae. Aprilie 26.

Iordache sin popa Costandin, ot Beliți sud Mușcel, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Aprilie 25.

Vasilie sin popa Ioan, ot Deșliu sud Dâmbovița, hram sf. Impărați, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Amzi. Aprilie 26.

60. Anton sin Diaconu Ioan, ot Pietrari sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Maiu 1.

Ioan sin popa Vasilie, ot Bolintinul sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Nicolae. Aprilie 27.

Costandin sin popa Dragnea, ot Popești sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Aprilie 25.

Scarlat sin popa Dragnea, ot Șanțurile sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Nicolae. Aprilie 28.

(Fol. 38 v). Gheorghe sin Gheorghe, ot Cornățelul sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias Ioanichie în bis. Lucaciu. Maiu 10.

65. Radul sin Sandul, ot Ciocănești sud Ilfov, hram sf. Ioan, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. sf. Savi. Maiu 17.

Dragnea sin Ioan, ot Nanovul sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Maiu 18.

Costandin sin Lazăr, ot Nicolae, hirotonisit de părintele în bis. Crețulescului. Maiu 21.

Costandin sin popa Gheorghie, hram sf. Apostoli, hirotonisit de în bis. Zlătari. Maiu 22.

Dinu sin popa Pătrașco, ot sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele în bis. sf. Ilie. Maiu 24.

70. Ioan sin popa Ioan, ot terea Maicii Domnului, hirotonisit de Neofit în bis. Zlătari. Maiu 26.

Gheorghie sin Nicolae, ot sf. Ioan, hirotonisit de părintele în bis. Crețulescului. Maiu 26.

Iordache sin popa Tudor, ot sf. Nicolae, hirotonisit de părintele în bis. Zlătari. Maiu 29.

Preda sin popa Ioan ot Val, hram Adormirea, hirotonisit de Ioanichie în bis. Crețulescului.

Costandin sin Vălcule, ot Nicolae, hirotonisit de părintele în bis. Crețulescului. Maiu 29.

75. Costandin sin Costand leorman, hram Adormirea, hirotonisit de Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Crețulescului.

(Fol. 39) Teodor sin Gheorghie, hram sf. Dimitrie, hirotonisit de Ioanichie, în bis. Crețulescului.

Teodor sin popa Vlad, ot hram Adormirea, hirotonisit de în bis. Zlătari. Iunie 6.

Sava sin popa Ioan, ot hram Adormirea, hirotonisit de părintele în bis. Crețulescului. Iunie 5.

Petre sin popa Iosif, ot sf. Ioan, hirotonisit de părintele în bis. Crețulescului. Iunie 5.

80. Dimitrie sin Nasrăse, ot rești, hirotonisit de părintele în bis. sf. Ilie. Iunie 12.

Stratonichias chir Ioan
Mușcel, hram sf. Ni-
veno chir Neofit în bis.

Purcăreni sud Mușcel,
părintele Cerveno chir

umânești sud Ilfov, hram
Cerveno chir Neofit în

Bragadiru sud Ilfov, hram
chir Neofit în bis. sf.

Belii sud Mușcel, hram
Cerveno chir Neofit

șliu sud Dâmbovița, hram
Stratonichias chir Ioan

ot Pietrari sud Dâmbo-
de părintele Cerveno chir

olindul sud Dâmbovița,
părintele Stratonichias chir
le 27.

ot Popești sud Ilfov, hram
Stratonichias chir Ioan-
25.

Șanțurile sud Dâmbovița,
părintele Stratonichias chir
le 28.

georghe, ot Cornățelul sud
tonisit de părintele Stra-
c. Maiu 10.

ocănești sud Ilfov, hram
Cerveno chir Neofit în bis.

sud Teleorman, hram sf.
Stratonichias chir Ioanichie

Costandin sin Lazăr, ot Dudești sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Maiu 21.

Costandin sin popa Gheorghe, ot Ploești sud Prahova, hram sf. Apostoli, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis. Zlătari. Maiu 22.

Dinu sin popa Pătrașco, ot Corbu sud Teleorman, hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Ilie. Maiu 24.

70. Ioan sin popa Ioan, ot Coconi sud Ilfov, hram Nașterea Maicii Domnului, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Maiu 26.

Gheorghie sin Nicolae, ot Cioroiu sud Ialomița, hram sf. Ioan, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Maiu 26.

Iordache sin popa Tudor ot Fundeni sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Maiu 29.

Preda sin popa Ioan ot Valea de Câmp sud Teleorman, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Maiu 30.

Costandin sin Vâlcul, ot Poiana sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Maiu 29.

75. Costandin sin Costandin, ot Ciorobăneasa sud Teleorman, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Crețulescului. Maiu 27.

(Fol. 39) Teodor sin Gheorghe, ot Mănăstirea sud Vlașca, hram sf. Dimitrie, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Crețulescului. Iunie 1.

Teodor sin popa Vlad, ot mahalaoa Spirii București, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Iunie 6.

Sava sin popa Ioan, ot Butoiu sud Dâmbovița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Crețulescului. Iunie 5.

Petre sin popa Iosif, ot Furnicoși sud Muscel, hram sf. Ioan, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Iunie 6.

80. Dimitrie sin Nastase, ot mahalaoa sf. Sava, București, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. sf. Ilie. Iunie 12.

Ioan sin Popa Matei, ot Vlădești sud. Muscel, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cervenou chir Neofit, în bis. sf. Ilie. Iunie 16.

Ioan sin popa Sandu, ot Palanga sud Teleorman, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Cervenou chir Neofit, în bis. Sărindarului. Iunie 17.

Costandin sin popa Niță, ot Ințești sud Muscel, hram sf. Ioan, hirotonisit de părintele Cervenou chir Neofit în bis. sf. Ilie. Iunie 19.

Neagul sin popa Ioan, ot Găinești sud Dâmbovița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cervenou chir Iacov, în bis. Batiști. Iunie 19.

85. Nicolae sin Ioan, ot Axentie sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cervenou chir Neofit în bis. Silivestrului. Iunie 20.

Ioan sin Mincul, ot mănăstirea Mărcuța sud Ilfov, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Cervenou chir Neofit în bis. Scaunele. Iunie 21.

Costandin sin Barhub, ot Bănești sud Vlașca, hram Nașterea Maicii Domnului, hirotonisit de părintele Sirmiu chir Constandie în bis. Stelii. Iunie 21.

Costandin sin Hristea, ot Bertești sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Sirmiu chir Constandie în bis. Stelii. Iunie 29.

(Fol. 39 v). Costandin sin popa Preda, ot Ciorogârla sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Sirmiu chir Constandie în bis. Stelii. Iunie 23.

90. Radu sin popa Grigorie, ot Moșoaia sud Teleorman, hram sf. Dimitrie, hirotonisit de părintele Sirmiu chir Constandie în bis. Stelii. Iunie 25.

Radul sin popa Anghel, ot Sticlăria sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Sirmiu chir Constandie în bis. Oborul Vechiu. Iunie 24.

Zamfir sin popa Teodor, ot Bunboiaia sud Vlașca, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Cervenou chir Neofit în bis. Dintr'o zi. Iunie 26.

Stancul sin popa Radul, ot Capul Luncii sud Teleorman, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Sirmiu chir Constandie în bis. sf. Nicolae. Iunie 26.

Dincă sin Vasile, ot Obaia sud Vlașca, hram sf. Gheorghe,

hirotonisit de părintele Cervenou chir Neofit. Iunie 28.

95. Ivașco sin Ioan, ot Voevozi, hirotonisit de părintele Sirmiu chir Stelii. Iulie 29.

Cârstea sin popa Parascheva, hirotonisit de părintele Sirmiu chir Stelii. Iunie 30.

Bogdan sin Măican, ot Prahova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cervenou chir Neofit în bis. Crețulescului. Octombrie 1823.

Ioan sin popa Radu, ot Prahova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cervenou chir Neofit în bis. Măgurea. Iunie 29.

Gheorghie sin Sava, ot Prahova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cervenou chir Neofit în bis. Stavropoleos. Noemvrie 1823.

100. Teodosie Ierodia, ot Prahova, hirotonisit de părintele Cervenou chir Neofit în bis. Crețulescu. Noemvrie 1823.

(Fol. 40). Anghel sin Popa, ot Prahova, hram sf. Dimitrie, hirotonisit de părintele Cervenou chir Neofit în bis. Stavropoleos. Dechemvrie 1823.

Marin sin popa Vasile, ot Prahova, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Cervenou chir Neofit în bis. Zlătari. Dechemvrie 15.

Matei sin Stoian, ot Prahova, hram sf. Gheorghe, hirotonisit de părintele Cervenou chir Neofit în bis. Precupeți. Dechemvrie 1823.

Dancul sin popa Costache, ot Prahova, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cervenou chir Neofit în bis. sf. Gheorghe. Dechemvrie 1823.

105. Gheorghie sin Stoian, ot Prahova, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Cervenou chir Neofit în bis. sf. Spiridon. Dechemvrie 1823.

Ioan sin Dimitrie, ot Prahova, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cervenou chir Neofit în bis. Spiridon. Dechemvrie 29.

Costandin sin popa Stoian, ot Prahova, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cervenou chir Neofit în bis. Zlătari. Dechemvrie 29.

Vlădești sud. Muscel, hram
tele Cerveno chir Neofit, în

Palanga sud Teleorman, hram
părintele Cerveno chir Neofit,

ot Ințești sud Muscel, hram
de Cerveno chir Neofit în bis.

Găinești sud Dâmbovița, hram
intele Cerveno chir Iacov, în

t Axentie sud Ialomița, hram
părintele Cerveno chir Neofit

stăreț Mărcuța sud Ilfov, hram
părintele Cerveno chir Neofit în

Bănești sud Vlașca, hram Naș-
tonisit de părintele Sirmiu chir
ne 21.

ot Bertești sud Ialomița, hram
părintele Sirmiu chir Constandie

in popa Preda, ot Ciorogârla sud
tonisit de părintele Sirmiu chir
nie 23.

ot Moșoaia sud Teleorman,
it de părintele Sirmiu chir Con-
25.

ot Sticlăria sud Dâmbovița,
it de părintele Sirmiu chir Con-
stădie. Iunie 24.

ot Bunboia sud Vlașca, hram
de părintele Cerveno chir Neofit
5.

ot Capul Luncii sud Teleorman,
it de părintele Sirmiu chir Con-
Iunie 26.

ot Moșoaia sud Vlașca, hram sf. Gheorghe,

hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. sf. Ioan.
Iunie 28.

95. Ivașco sin Ioan, ot Catanele sud Vlașca, hram sf.
Voevozi, hirotonisit de părintele Sirmiu Constantie în bis.
Stelii. Iulie 29.

Cârstea sin popa Paraschiva, ot Gurueni sud Vlașca,
hirotonisit de părintele Sirmiu chir Constandie, în bis. Stelii.
Iunie 30.

Bogdan sin Măican, ot Obedeni sud Ilfov, hram sf. Pa-
raschiva, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. Crețulescului. Oct. 17.

Ioan sin popa Radul, ot mahalaoa Popii Soare Bucu-
rești, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Sirmiu chir
Constandie în bis. Măgureanului. Octomvrie 20.

Gheorghie sin Sava, ot mahalaoa sf. Voevozi Bucu-
rești, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis.
Stavropoleos. Noemvrie 10.

100. Teodosie Ierodiaconul, ot schitul Lespezile sud
Prahova, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. Crețulescu. Noemvrie 12.

(Fol. 40). Anghel sin popa Stavăr, ot Merii sud Teleorman,
hram sf. Dimitrie, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit
în bis. Stavropoleos. Dechemvrie 14.

Marin sin popa Vasile, ot Florești sud Prahova, hram
sf. Troiță, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis
Zlătari. Dechemvrie 16.

Matei sin Stoian, ot Pădurile sud Dâmbovița, hram sf.
Gheorghe, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. Precupeți. Dechemvrie 16.

Dancul sin popa Costandin, ot Băjești sud Muscel, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în
bis. sf. Gheorghe. Dechemvrie 17.

105. Gheorghie sin Stan, ot Lăicăi sud Muscel, hram
sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie
în bis. sf. Spiridon. Dechemvrie 28.

Ioan sin Dimitrie, ot Nămăești sud Muscel, hram sf. Ni-
colae, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. sf.
Spiridon. Dechemvrie 29.

Costandin sin popa Stoica, ot sf. Nicolae din Prunt
București, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis.
Zlătari. Dechemvrie 29.

108. Ioan sin popa Ioan, ot sf. Gheorghie în Cumpu-Lung, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Dechemvrie 31.

1832.

Ioan sin popa Marin, ot Pucheni sud Dâmbovița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Ghenarie 7.

Ioan sin Ioan, ot Corbii sud Muscel, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. sf. Nicolae. Ghenarie 14.

Chivul sin popa Tudorache, ot Câmpu-Lung sud Muscel, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. Măgureanului. Ghenarie 27.

(Fol. 40 v). Costandin sin popa Voicul, ot mahalaoa Pitar Moșul sud București, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. Măgureanului. Ghenarie 28.

5. Radul sin Petre, ot Câmpina sud Prahova, hram sf. Gheorghe, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în Mitropolie. Fevruarie 8.

Nica sin popa Zotea, ot Talpa sud Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. sf. Ilie. Martie 5.

Marin sin Ioan, ot Podu-Vălenilor sud Dâmbovița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. Fevruarie 8.

Ioan sin popa Ioan, ot mahalaoa Olteni sud București, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Stavropoleos. Fevruarie 10.

Zamfir sin Ioan, ot Merii Fălcoianului sud Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stago chir Dionisie în bis sf. Spiridon. Fevruarie 14.

10. Ioan sin Stanciul, ot Bădulești sud Vlașca, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis Fântâniei Boului. Martie 6.

Alecu sin popa Nicolae, ot Agiești sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. sf. Gheorghe. Martie 6.

Herea sin Mihalcea, ot Piersica sud Ialomița, hram sf.

Impărați, hirotonisit de părintele sf. Spiridon. Martie 14.

Stan sin popa Stan. Nicolae, hirotonisit de părintele Colții. Martie 25.

Ioan sin popa Ioan. Adormirea, hirotonisit de părintele chie în bis. Crețulescului

(Fol. 41). 15. Gheorghe hram Intrarea în Biserică chir Ioanichias în bis. Cernichii. Martie 15.

Ioan sin popa Costache. hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele în bis. Popii Rusului. Martie 15.

Ioan sin Chiril, ot Săvozi, hirotonisit de părintele Mitropoliei. Aprilie 2.

Radul sin diaconu Gheorghe. Vlașca, hram sf. Nicolae. hirotonisit de părintele Dionisie, în bis sf. Ilie. Aprilie 2.

Ioan sin Enuși, ot Băneasa. hram la Față, hirotonisit de părintele Ioanichie, în bis. sf. Impărații. Aprilie 20.

Gheorghe sin hram Buna Vestire, hirotonisit de părintele în bis. Curții Vechi. Aprilie 20.

Marin sin popa Ioan. Adormirea, hirotonisit de părintele în bis. Radului Vodă. Aprilie 20.

Preda sin popa Mădăraș. Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele chir Iacov. Aprilie 3.

Ștefan sin popa D. Adormirea, hirotonisit de părintele în bis. Olarilor. Aprilie 3.

Ghermano Ierodiaco. hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Iacov. Aprilie 7.

25. Toma sin Ivan. hram Adormirea, hirotonisit de părintele Colții. Aprilie 7.

ot sf. Gheorghie în Cumpu-
Cerveno chir Neofit în bis.

32.

Pucheni sud Dâmbovița, hram
părintele Stratonichias chir Ioani-
chenarie 7.

sud Muscel, hram sf. Troiță,
chir Neofit în bis. sf. Ni-

he, ot Câmpu-Lung sud Mu-
rotonisit de părintele Stagon
ului. Ghenarie 27.

sin popa Voicul, ot mahalaoa
hram sf. Nicolae, hirotonisit de
în bis. Măgureanului. Ghe-

Câmpina sud Prahova, hram
părintele Stagon chir Dionisie în

Talpa sud Vlașca, hram sf.
Stagon chir Dionisie în bis.

Valenilor sud Dâmbovița, hram
părintele Cerveno chir Neofit în

malalaoa Olteni sud București,
părintele Cerveno chir Neofit
ie 10.

Fălcoianului sud Vlașca, hram
părintele Stago chir Dionisie în

Badulești sud Vlașca, hram
părintele Stratonichias chir Ioani-
Mardie 6.

ot Agiești sud Ilfov, hram sf.
Cerveno chir Neofit în bis.

Piersica sud Ialomița, hram sf.

Impărați, hirotonisit de părintele Stago chir Dionisie în bis.
sf. Spiridon. Martie 14.

Stan sin popa Stan, ot Cioara sud Ialomița, hram sf.
Nicolae, hirotonisit de părintele Stago chir Dionisie în bis.
Colții. Martie 25.

Ioan sin popa Ioan, ot Poiana sud Prahova, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioani-
chie în bis. Crețulescului. Martie 26.

(Fol. 41). 15. Gheorghie sin Preda, ot Znogov sud Ilfov,
hram Intrarea în Biserică, hirotonisit de părintele Stratonichias
în bis. Cernichi. Martie 23.

Ioan sin popa Costandin, ot Aninoasa sud Dâmbovița,
hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie
în bis. Popii Rusului. Martie 27.

Ioan sin Chiril, ot Slobozia sud Ialomița, hram sf. Voe-
vozi, hirotonisit de părintele Cerveno chir Iacov în bis. Mi-
tropolii. Aprilie 2.

Radul sin diaconu Gheorghie, ot Schitu de Broșteni sud
Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stagon chir
Dionisie, în bis sf. Ilie. Aprilie 2.

Ioan sin Enuși, ot Bătești sud Mușcel, hram Schim-
barea la Față, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioan-
ichie, în bis. sf. Impărați. Aprilie 2.

20. Gheorghe sin hagi Trifu, ot orașu Ploești, hramu
Buna Vestire, hirotonisit de părintele Râmnic chir Galaction
în bis. Curții Vechi. Aprilie 2.

Marin sin popa Ioan, ot mahalaoa lui Alexe, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în
bis. Radului Vodă. Aprilie 3.

Preda sin popa Mihai, ot Gura Potopului sud Dâm-
bovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno
chir Iacov. Aprilie 3.

Ștefan sin popa Dimitrie, ot Greci sud Ilfov, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Stago chir Dionisie în
bis. Olarilor. Aprilie 3.

Ghermano Ierodiaconu din sf. Mitropolie, hirotonisit de
părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului.
Aprilie 7.

25. Toma sin Ivan, ot Otopeni sud Ilfov, hram sf. Ni-
colae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis.
Colții. Aprilie 7.

(Fol. 41 v). Dimitrie sin popa Hristea, ot Orbeanca sud Teleorman, hram sf. Paraschiva, hirotionisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. sf. Spiridon. Martie 30.

Nidelcu sin Hristea, ot bis. Doamnei, hram Intrarea în biserică, hirotionisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Aprilie 10.

Mușat sin Amza, ot Crovu sud Dâmbovița, hram sf. Dimitrie, hirotionisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. Sărindarului. Aprilie 22.

Tudor sin Matei, ot Odobești sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotionisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. Sărindarului. Aprilie 24.

30. Manole sin popa Radul, ot Crețulești sud Dâmbovița, hram sf. Voevozi, hirotionisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. Sărindarului. Aprilie 25.

Ilie sin Radul, ot Tămășești sud Vlașca, hram sf. Gheorghie, hirotionisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. Sărindarului. Aprilie 26.

Manea sin popa Neagul, ot Mihăilești sud Vlașca, hram sf. Impărați, hirotionisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Udricani. Aprilie 29.

Ilie sin popa Dimitrie, ot Tătărani sud Dâmbovița, hram Înălțarea, hirotionisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Maiu 14.

Petre sin Stoica, ot Manasi sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotionisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Ciauș-Radu. Maiu 15.

35. Ioan sin Ioan, ot Berceni sud Prahova, hram sf. Nicolae, hirotionisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. sf. Gheorghie. Maiu 22.

(Fol. 42). Nicolae sin popa Dinul, ot Hărtiești sud Mușcel, hram sf. Nicolae, hirotionisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. Sărindarului. Maiu 25.

Mihaiu sin popa Petre, ot Sfințești sud Teleorman, hram toți Sfinții, hirotionisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. sf. Ilie. Maiu 26.

Ioan (l. a.), ot Stroești sud Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotionisit de părintele Cerveno chir Iacov în bis. sf. Gheorghie. Maiu 21.

Stanciul sin popa Ioan, ot Talea sud Prahova, hram

Adormirea, hirotionisit de părintele Sărindarului. Maiu 27.

40. Stan sin popa Dimitrie, hram Adormirea, hirotionisit de părintele bis. Stavropoleos. Maiu 27.

Ioan sin popa Ivan, ot Berceni, hram Voevozi, hirotionisit de părintele bis. sf. Nicolae. Maiu 29.

Crăciun sin popa Dinul, hram Adormirea, hirotionisit de părintele bis. Izvorului. Maiu 30.

Alexandru sin Gheorghie, hram Voevozi, hirotionisit de părintele bis. Flămânda. Maiu 31.

Chiriță sin popa Albul, ot Berceni, hram Parascheva, hirotionisit de părintele bis. sf. Gheorghie. Maiu 31.

45. Gheorghie sin Dinul, hram Nicolae, hirotionisit de părintele bis. Sf. Gheorghie. Maiu 31.

Stroie sin popa Ioan, hram Nicolae, hirotionisit de părintele bis. Zlătari. Iunie 1.

(Fol. 42 v). Stoica sin popa Dâmbovița, hram sf. Voevozi, hirotionisit de părintele bis. chir Neofit în bis. sf. Spiridon.

Ianache sin popa Marin, hram Adormirea, hirotionisit de părintele bis. cu Bradul. Iunie 5.

Dinul sin Stoica, ot Gușterița, hram Adormirea, hirotionisit de părintele bis. Stelii. Iunie 5.

50. Mihaiu sin popa Marin, hram Schimbarea la Față, hirotionisit de părintele bis. chir Neofit în bis. Grecilor.

Iosif sin popa Bucur, hram Parascheva, hirotionisit de părintele bis. chir Ioanichie în bis. Crețulescului.

Dimitrie sin popa Ioan, hram sf. Nicolae, hirotionisit de părintele bis. Grecilor. Iunie 8.

a Hristea, ot Orbeanca sud
a. hirotonisit de părintele
Spiridon. Martie 30.

Doamni, hram Intrarea în
Stratonichias chir Ioanichie

sud Dâmbovița, hram sf.
Stagon chir Dionisie în bis.

sud Dâmbovița, hram sf.
Stagon chir Dionisie în bis.

, ot Crețulești sud Dâmbo-
vit de părintele Stagon chir
Ilie 25.

ști sud Vlașca, hram sf.
le Stagon chir Dionisie în

ct Mihăilești sud Vlașca,
părintele Stratonichias chir
e 29.

ărani sud Dâmbovița, hram
Stratonichias chir Ioanichie

sud Ialomița, hram sf. Ni-
tonichias chir Ioanichie în

ni sud Prahova, hram sf.
Cerveno chir Neofit în bis.

inul, ot Hărtiești sud Mușcel,
părintele Stagon chir Dio-
25.

injești sud Teleorman, hram
le Cerveno chir Neofit în

Vlașca, hram sf. Nicolae,
o chir Iacov în bis. sf.

Talea sud Prahova, hram

Adormirea, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în
bis. Sărindarului. Maiu 27.

40. Stan sin popa Dimitrie, ot Cornești sud Dâmbovița,
hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit
în bis. Stavropoleos. Maiu 27.

Ioan sin popa Ivan, ot Bilciurești sud Dâmbovița, hram
sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în
bis. sf. Nicolae. Maiu 29.

Crăciun sin popa Dinul, ot Găujani sud Vlașca, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în
bis. Izvorului. Maiu 30.

Alexandru sin Gheorghie, ot Ciolanu sud Vlașca, hram
sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Cerveno chir Iacov în
bis. Flămânda. Maiu 31.

Chiriță sin popa Albul, ot Suhoia sud Teleorman, hram
sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit
în bis. sf. Gheorghie. Maiu 31.

45. Gheorghie sin Dinul, ot Bucu sud Ialomița, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în
bis. Sf. Gheorghe. Maiu 31.

Stroie sin popa Ioan, ot Muți sud Teleorman, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în
bis. Zlătari. Iunie 1.

(Fol. 42 v). Stoica sin popa Radul, ot Boteni sud Dâm-
bovița, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Cerveno
chir Neofit în bis. sf. Spiridon. Iunie 2.

Ianache sin popa Marin, ot Țigănești sud Teleorman,
hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stagon chir Dio-
nisie în bis. cu Bradul. Iunie 3.

Dinul sin Stoica, ot Gura Ialomiței sud Ialomița, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Iacov în
bis. Stelii. Iunie 5.

50. Mihaiu sin popa Mihaiu, ot Breaza sud Prahova,
hram Schimbarea la Față, hirotonisit de părintele Cerveno
chir Neofit în bis. Grecilor. Iunie 7.

Iosif sin popa Bucul, ot Bădeni sud Mușcel, hram sf.
Parascheva, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Io-
anichie în bis. Crețulescului. Iunie 7.

Dimitrie sin popa Ioan, ot Boșneagu sud Ilfov, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în
bis. Grecilor. Iunie 8.

Nicolae sin Ioan, ot Herbinți sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Nicolae (sic) chir Ioanichie în bis. sf. Ștefan. Iunie 10.

Nedelea sin popa Stan, ot Slată sud Teleorman, hram sf. Dimitrie, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Grecilor. Iunie 14.

55. Istrate sin popa Nicolae, ot Tămădău sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Grecilor. Iunie 15.

Hristea sin popa Stoica, ot Scheiu sud Mușcel, hramul Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonicheas chir Ioanichie, în bis. sf. Gheorghie. Iunie 17.

Dinu sin Nicolae, ot sud Mușcel, hram Schimbarea la Față, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Grecilor. Iunie 20.

(Fol. 43). Stan sin popa Zaharia, ot Bogați sud Dâmbovița, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Stratonichia chir Ioanichie în bis. sf. Gheorghie. Iunie 21.

Nicolae sin popa Ioan, ot Băsești sud Dâmbovița, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie, în bis. sf. Spiridon. Iunie 21.

60. Donea sin Șerban, ot Mărculești sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. sf. Nicolae. Iunie 21.

Iordache sin Teodorache, ot Ghimbășani sud Ialomița, hram Schimbarea la Față, hirotonisit de părintele Stagon chir Neofit în bis. sf. Spiridon. Iunie 22.

Tudor sin Dumitru, ot Chioara sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Grecilor. Iunie 22.

Ioan sin Gheorghe, ot Valea Mare sud Mușcel, hram sf. Dimitrie, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Gheorghe. Iunie 22.

Tudor sin ot Voevoda sud Teleorman, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Grecilor. Iunie 25.

65. Ioan sin diaconu Ioan, ot Bogați sud Dâmbovița, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Grecilor. Iunie 27.

Radul sin popa Stoica, ot Preazna sud Ilfov, hram sf.

Voevozi, hirotonisit de părintele Grecilor. Iunie 28.

Iamandi sin popa Nicolae, hirotonisit de părintele Măgureanului. Iulie 7.

(Fol. 43 v). Ioan sin Mușcel, hram Nașterea Măriei, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. sf. Ecaterina. Iulie 7.

70. Dobre sin Nicolae, hram Dragomir sin popa Stan, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Ecaterina. Iulie 7.

70. Dobre sin Nicolae, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Mihaiu Vodă. Iulie 7.

Sterie sin Păun, ot Adormirea, s'au hirotonisit de părintele Ioanichie în bis. Negușterii. Iulie 7.

Lunea sin popa Ioan, hram Toți sfinții, hirotonisit de părintele Ioanichie în bis. Tabacilor. Iulie 7.

Gheorghie sin popa Adormirea, hirotonisit de părintele Dionisie în bis. Colți. Iulie 1.

Marin sin popa Stan, hram Impărați, hirotonisit de părintele Ioanichie în bis. Colți. Iulie 21.

75. Nicolae sin Costache, hram hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Iulie 15.

Ioan sin popa Radu, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Dionisie în biserica Steli. Iulie 15.

(Fol. 44). Tudor sin Dâmbovița, hram sf. Apostoli, hram Schimbarea la Față, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Iulie 15.

Stan sin popa Ioan, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Ioanichie în bis. sf. Gheorghie. Iulie 15.

Grigorie sin popa Radu, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Ioanichie în bis. din Broșteni. Iulie 15.

erbinți sud Ilfov, hram sf. Nicolae (sic) chir Ioanichie în

ot Slată sud Teleorman, hram părintele Cerveno chir Neofit în

colae, ot Tămădău sud Ilfov, de părintele Cerveno chir Neofit

ot Scheiu sud Mușcel, hramul părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Iunie 17.

sud Mușcel, hram Schimbăreștii părintele Cerveno chir Neofit

ot Zaharia, ot Bogați sud Dâmbovița, hramul părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Gheorghie. Iunie 21.

ot Băsești sud Dâmbovița, hramul părintele Stagon chir Dionisie în bis. Iunie 11.

ot Mărculești sud Ialomița, hramul părintele Cerveno chir Neofit în bis. Iunie 21.

ot Ghimbășani sud Ialomița, hramul părintele Stagon chir Dionisie în bis. Iunie 22.

ot Chicara sud Ialomița, hram sf. Nicolae chir Neofit în bis.

Valea Mare sud Mușcel, hramul părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Iunie 22.

ot Văcărova sud Teleorman, hramul părintele Cerveno chir Neofit în

ot Bogați sud Dâmbovița, hramul părintele Cerveno chir Neofit în bis. Iunie 27.

ot Preazna sud Ilfov, hram sf.

Voevozi, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Grecilor. Iunie 28.

Iamandi sin popa Nicolae, ot Gostile sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. Măgureanului. Iulie 7.

(Fol. 43 v). Ioan sin popa Dimitrie, ot Livezile sud Mușcel, hram Nașterea Măriei Domnului, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Udricani. Iulie 10.

Dragomir sin popa Stanciu, ot Capu Piscului sud Mușcel, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. sf. Ecaterina. Iulie 9.

70. Dobre sin Nicolae, ot Cășcioarele sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stagon chir Neofit în bis. lui Mihaiu Vodă. Iulie 10.

Sterie sin Păun, ot Spirea Nouă, București, hram Adormirea, s'au hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Neguțătorilor. Iulie 4.

Lunea sin popa Ioan, ot Mărcuș sud Mușcel, hram Toți sfinții, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Tabacilor. Iulie 10.

Gheorghie sin popa Mușat, ot Răsimnicea sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. Colți. Iulie 14.

Marin sin popa Stanciu, ot Criveș sud Ilfov, hram sf. Impărați, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Colți. Iulie 21.

75. Nicolae sin Costea, ot Sf. Apostoli în București, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Grecilor. Iulie 15.

Ioan sin popa Radu, ot mahalaoa biserica cu brad, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în biserica Steli. Iulie 20.

(Fol. 44). Tudor sin Prodan, ot Târgoviștea sud Dâmbovița, hram sf. Apostoli, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. August 5.

Stan sin popa Ioan, ot Cepelniță sud Prahova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Gheorghie vechiu. August 5.

Grigorie sin popa Radu, ot Crețulești sud Vlașca, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. din Broșteni. August 6.

80. Anghel sin Călin, ot Foișor sud București, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Olarilor. August 7.

Procopie sin Stoica, ot Valea Popi, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. sf. Spiridon. August 13.

Costandin sin Nicula, ot sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. Olarilor. August 15.

Hristea sin Ioan, ot Odăile sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Crețulescului. August 16.

Stan sin popa Ioan, ot Prisceni sud Vlașca, sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. sf. Spiridon vechiu. August 14.

85. Petre sin popa Ioan, ot Raciul sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Oțetari. August 25.

Marin sin Gheorghie, ot Turbați sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. sf. Nicolae. August 27.

(Fol. 44 v). Dinu sin popa Radu, ot Ploaia Pietri sud Ialomița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. August 26.

Mihai sin popa Dinu, ot Meri sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. lui Mihaiu-Vodă. August 28.

Dragomir sin popa Slavilă, ot Pitaru sud Dâmbovița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Zlătari. August 29.

90. Trandafir sin popa Ioan, ot Talpa sud Vlașca, sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. sf. Nicolae. Septembrie 1.

Nicolae sin diaconul Iane, ot Ciorani sud Prahova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Septembrie 6.

Stan sin popa Chițu, ot mahalaoa Manu, București, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Septembrie 5.

Costandin sin popa Mircea, ot Stănești sud Dâmbovița,

hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Grecilor. Septembrie 5.

Stan sin popa Vlad, ot Ploaia, hirotonisit de părintele Stagon chir Spiridon. Septembrie 4.

95. Dragomir sin Ioana, ot Ploaia, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stagon chir Spiridon Vechiu. Septembrie 4.

Neagu sin popa Bratu, ot Ploaia, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Crețulescului. (Fol. 45). Costandin sin popa Bratu, ot Ploaia, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Grecilor. Septembrie 4.

Stan sin popa Stoica, ot Ploaia, hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Cerveno chir Ioanichie în bis. sf. Ioan cel mic. Septembrie 4.

Pandele sin popa Stan, ot Ploaia, hram Intrarea în bis. hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în biserică. Septembrie 4.

100. Costandin sin popa Bratu, ot Ploaia, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Grecilor. Septembrie 4.

Gheorghe sin Petre, ot Ploaia, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Ioanichie în bis. Delea Nouă. Septembrie 4.

Nicolae sin Vâlcu, ot Ploaia, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Ioanichie în bis. Grecilor. Septembrie 12.

Chiriac sin popa Vlădă, ot Ploaia, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Neguțătorilor. Septembrie 12.

Radu sin Stan, ot Ploaia, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Septembrie 24.

105. Dumitru sin Dumitru, ot Ploaia, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Grecilor. Octombrie 9.

Radu sin Dobre, ot Ploaia, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Spiridon. Octombrie 9.

Tudor sin Oprea, ot Ploaia, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Grecilor. Octombrie 9.

ot Foișor sud București, hram
părintele Stratonichias chir Ioan-
ust 7.

t Valea Popi, hram Adormirea,
on chir Dionisie în bis. sf. Spi-

ot sud Ilfov, hram Ador-
ele Stagon chir Dionisie în bis.

daile sud Ilfov, hram Adormirea,
tonichias chir Ioanichie, în bis.

t Prisceni sud Vlașca, sf. Ni-
le Stagon chir Dionisie în bis.
r 14.

Ioan. ot Raciud sud Dâmbovița,
isit de părintele Cervenou chir
ust 25.

ot Turbați sud Ilfov, hram Ador-
ele Cervenou chir Neofit în bis.

popa Radu, ot Ploa Pietri sud
hirotonisit de părintele Cervenou
August 26.

. ot Meri sud Dâmbovița, hram
părintele Cervenou chir Neofit în
ust 28.

avilă. ot Pitaru sud Dâmbovița,
it de părintele Cervenou chir Neofit

ca Ioan. ot Talpa sud Vlașca, sf.
părintele Cervenou chir Neofit în
e 1.

ane. ot Ciorani sud Prahova,
ir de părintele Stratonichias chir
ului. Septemvrie 6.

a. ot mahalaoa Manu, București.
it de părintele Stratonichias chir
ului. Septemvrie 5.

ircea. ot Stănești sud Dâmbovița.

hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cervenou chir Neofit
în bis. Grecilor. Septemvrie 5.

Stan sin popa Vlad, ot Popești sud Ilfov, hram sf. Ni-
colae, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. sf.
Spiridon. Septemvrie 4.

95. Dragomir sin Ioana, ot Glina sud Ilfov, hram Ador-
mirea, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis.
sf. Spiridon Vechiu. Septemvrie 6.

Neagu sin popa Bratu, ot Cătun sud Vlașca, hirotonisit
de părintele Cervenou chir Neofit în bis. Zlătari. Septemvrie 9.

(Fol. 45). Costandin sin popa Radu, ot Vărăști sud Il-
fov, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Cervenou chir
Neofit în bis. Grecilor. Septemvrie 15.

Stan sin popa Stoica, ot Căprioru sud Dâmbovița, hram
sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioan-
ichie în bis. sf. Ioan cel mic. Septemvrie 17.

Pandele sin popa Stan, ot biserica Doamni sud Bucu-
rești, hram Intrarea în bis., hirotonisit diacon de părintele
Cervenou chir Neofit în biserica Oțetarului. Septemvrie 17.

100. Costandin sin popa Ioan, ot Bărcănești sud Pra-
hova, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cervenou chir
Neofit în bis. Grecilor. Septemvrie 16.

Gheorghe sin Petre, ot Drăgănești sud Prahova, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioan-
ichie în bis. Delea Nouă. Septemvrie 18.

Nicolae sin Vâlcu, ot (biserica) Sfântul Antohie din Bucu-
rești, hirotonisit de părintele Cervenou chir Neofit în bis. Gre-
cilor. Septemvrie 12.

Chiriac sin popa Vlădilă, ot Hodărăști sud Dâmbovița,
hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cervenou chir Neofit
în bis. Neguțătorilor. Septemvrie 24.

Radu sin Stan, ot Movila sud Ilfov, hram sf. Ioan, hi-
rotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Bre-
zoianului. Septemvrie 24.

105. Dumitru sin Dumitru, ot Vârtope sud Teleorman,
hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Cervenou chir
Neofit în bis. Grecilor. Octomvrie 10.

Radu sin Dobre, ot Tomșani sud Dâmbovița, hram sf.
Nicolae, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis.
sf. Spiridon. Octomvrie 9.

Tudor sin Oprea, ot Dobra sud Dâmbovița, hram sf.

Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Grecilor. Octomvrie 3.

(Folio 45 v.) Petre sin Ioan ot Brănești sud Dâmbovița, hram Buna Vestire, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Grecilor. Noemvrie 1.

Marin sin popa Ioan, ot Valea Lungă sud Dâmbovița, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. sf. Spiridon. Noemvrie 2.

110. Ștefan sin diaconu Drăgan, ot Săcueni sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Grecilor. Noemvrie 2.

Dumitrache sin popa Frățilă, ot Sărdaru sud Dâmbovița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. sf. Spiridon. Noemvrie 3.

Ioan sin popa Tudoran, ot Mariuța sud Ilfov, hram sf. Gheorghe, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. sf. Spiridon. Noemvrie 1.

Badea sin popa Badea, ot Siliște sud Teleorman, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Grecilor. Noemvrie 7.

Costandin sin popa Preda, ot Brănești sud Muscel, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. Icoanii. Noemvrie 6.

115. Ioan sin Grigorie, ot Corbii sud Muscel, hram sf. Apostoli, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. lui Mihaiu-Vodă. Noemvrie 6.

Hristea sin Enache, ot Mogoșești sud. Dâmbovița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. Radului Vodă. Noemvrie 8.

(Folio 46). Stan sin popa Vasile, ot Balotești sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Mântulesii. Noemvrie 6.

Mitrea sin popa Mitrea, ot Filipești sud Prahova, hram sf. Ierarhi, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. Popescului. Noemvrie 13.

Teodor sin Dumitru, ot sf. Vineri București, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Brezoianului. Noemvrie 27.

120. Radu sin popa Teodor, ot Urziceni sud Ialomița, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis. Grecilor. Noemvrie 28.

Ioan sin popa Gheorghe, sf. Nicolae, hirotonisit de părintele bis. Măgureanului. Noemvrie 1.

Isaia Monah ot schit. Coșta Nicolae, hirotonisit de părintele în bis. din Scaune. Dechemvrie 1.

Ilie sin Nicolae, ot Drăgăș, Adormirea, hirotonisit de părintele în bis. din satul Drăgăneșu. 2.

Barbu sin Stoica, ot Ceafra, Dimitrie, hirotonisit de părintele sf. Ecaterinii. Dechemvrie 4.

125. Costandin sin Sima. Nașterea Maicii Domnului, hram Sf. Ierarchias chir Ioanichie, în bis. C.

(Folio 46 v). Ghinea sin Ierarchias, hram sf. Ierarhi, hirotonisit de părintele Dionisie în bis. Odricanului. 7.

Stan sin Marin, ot Burdujeni, Parascheva, hirotonisit de părintele Hagiuului. Dechemvrie 11.

Dimitrie sin Ioan, ot Prahova, Apostoli, hirotonisit de părintele Sfinților Apostoli. Dechemvrie 10.

Mihai sin Dimitrie, ot Prahova, Dimitrie, hirotonisit de părintele sf. Spiridon. Dechemvrie 12.

130. Tudor sin Apostoli. Adormirea, hirotonisit de părintele bis. Zlătari. Dechemvrie 17.

Ioan sin popa Petre, ot Prahova, sf. Ioan, hirotonisit de părintele sf. Spiridon. Dechemvrie 22.

Costandin sin Vasile, ot Prahova, Adormirea, hirotonisit de părintele bis. Crețulescului. Dechemvrie 18.

Radu sin Marin, ot Căpâlneni, Nicolae, hirotonisit de părintele Grecilor. Dechemvrie 26.

Petre sin Mirea, ot Hagiu

ele Cerveno chir Neofit în bis.

Ioan ot Brănești sud Dâmbo-
hirotonisit de părintele Cerveno.
Noemvrie 1.

ot Valea Lungă sud Dâmbovița,
de părintele Stagon chir Dionisie
vrie 2.

u Drăgan, ot Săcueni sud Dâm-
hirotonisit de părintele Cerveno
Noemvrie 2.

Frățilă, ot Sărdaru sud Dâmbo-
rotonisit de părintele Stagon chir
n. Noemvrie 3.

n. ot Mariuța sud Ilfov, hram sf.
rintele Stagon chir Dionisie în bis.

u ot Siliște sud Teleorman, hram
de părintele Cerveno chir Neofit
7.

eda, ot Brănești sud Muscel, hram
părintele Stagon chir Dionisie în

e, ot Corbii sud Muscel, hram sf.
rintele Cerveno chir Neofit în bis.
e 6.

u Mogoșești sud. Dâmbovița, hram
părintele Stagon chir Dionisie în
vrie 8.

popa Vasile, ot Balotești sud Ilfov,
isit de părintele Stratonichias chir
si. Noemvrie 6.

ea, ot Filipești sud Prahova, hram
părintele Stagon chir Dionisie în
te 13.

ot sf. Vineri București, hirotonisit
chir Ioanichie în bis. Brezoianu-

Teodor, ot Urziceni sud Ialomița.
it de părintele Cerveno chir Neofit
te 28.

Ioan sin popa Gheorghie, ot Tăriceni sud Ilfov, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în
bis. Măgureanului. Noemvrie 29.

Isaia Monah ot schit Obârșia sud Dâmbovița, hram sf.
Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. din Scaune. Dechemvrie 1.

Ilie sin Nicolae, ot Drăgănești sud Prahova, hram A-
dormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. din satul Drăgănești. Noemvrie 16.

Barbu sin Stoica, ot Cetatea sud Teleorman, hram sf.
Dimitrie, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit, în bis.
sf. Ecaterinii. Dechemvrie 4.

125. Costandin sin Sima, ot Bătești sud Prahova, hram
Nașterea Maicii Domnului, hirotonisit de părintele Straton-
chias chir Ioanichie, în bis. Cernichii. Dechemvrie 7.

(Folio 46 v). Ghinea sin Ștefan, ot Slătioara sud Ialomi-
ța, hram sf. Ierarhi, hirotonisit de părintele Stagon chir
Dionisie în bis. Odricanului. Dechemvrie 7.

Stan sin Marin, ot Burduca sud Vlașca, hram sf. Pa-
rascheva, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis.
Hagiului. Dechemvrie 11.

Dimitrie sin Ioan, ot Preotești sud Ilfov, hram sf. A-
postoli, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis.
Sfinților Apostoli. Dechemvrie 11.

Mihai sin Dimitrie, ot Palanga sud Prahova, hram sf.
Dimitrie, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis.
sf. Spiridon. Dechemvrie 12.

130. Tudor sin Apostol, ot Micșunești sud Ilfov, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în
bis. Zlătari. Dechemvrie 17.

Ioan sin popa Petre, ot Piersinari sud Dâmbovița, hram
sf. Ioan, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis.
sf. Spiridon. Dechemvrie 22.

Costandin sin Vasilie, ot Cojești sud Ilfov, hram Ador-
mirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în
bis. Crețulescului. Dechemvrie 20.

Radu sin Marin, ot Cărpeniși sud Dâmbovița, hram sf.
Nicolae, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis.
Grecilor. Dechemvrie 26.

Petre sin Mirea, ot Hagi Dina București, hram Buna-

Vestire, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. Hanului Colții. Dechemvrie 25.

(Fol. 47). 135. Dimitrie sin protopopul Teodor, ot mahalaoa Vlădichi București, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. Zlătarii Dechemvrie 24.

1833.

1. Ioan sin Gheorghie, ot Câmpu-Lung sud Mușcel, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Brezoianului. Ghenarie 8.

Anastasiu sin popa Matei, ot m-rea Cumpu-Lung, hirotonisit diacon de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Brezoianului. Ghenarie 8.

Cosma sin popa Dinul, ot Bucșani sud Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Ghenarie 14.

Alexandru sin popa Radul, ot sf. Ilie, București, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Silvestrului. Ghenarie 21.

5. Costandin sin popa Nicolae, ot Mărgineanu sud Prahova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Gheorghe. Februarie 25.

Chisul (sic) sin popa Ioan, ot Cunești sud Ialomița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Martie 3.

Nițul sin popa Petcu, ot Burdușani sud Ialomița, hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. lui Șerban Vodă. Martie 4.

Barbu sin diaconul Dinu, ot Micești sud Mușcel, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit, în bis. Neguțătorilor. Martie 5.

Nestor sin popa Teodor, ot Stelea sud București, hram sf. Mina, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Popi Soare. Martie 5.

10. Gheorghie sin diaconu Ioan, ot Cochinești sud Teleorman, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. sf. Spiridon. Martie 6.

(Fol. 47 v). Badea sin diaconu Ioan, ot Izbășești sud Teleorman, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. sf. Spiridon Vechiu. Martie 7.

Alexie (loc alb), ot Aricești sud Prahova, hram sf. Ilie,

hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Martie 12.

Nicolae sin popa Costandin, ot Prahova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Tabacilor. Martie 12.

Vasilie sin popa Ioan, ot Prahova, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Gheorghe. Martie 12.

15. Radu sin diaconu Ioan, ot Dâmbovița, hram sf. Paraschiva, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Martie 12.

Marin sin Simeon, ot Prahova, hram Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Udricani. Martie 19.

Grigorie sin Ștefan, ot Prahova, hram Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Zlătarii. Martie 18.

Neagul sin popa Costandin, ot Prahova, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Nicolae. Martie 12.

Anastasiu sin popa Teodor, ot Prahova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Spiridon. Martie 12.

20. Ivan sin Marin, ot Prahova, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Ilie. Martie 25.

Gherman sin popa Ioan, ot Prahova, hram Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Broștenilor. Martie 15.

(Fol. 48). Stroie sin Ștefan, ot Prahova, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Nicolae. Martie 12.

Oprea sin popa Ioan, ot Prahova, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Fântâni. Martie 12.

Ioan sin popa Ioan, ot Prahova, hram Apostoli, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Silvestru. Martie 26.

25. Gheorghe sin Mihail,

e Cerveno chir Neofit în bis.
5.
sin protopopul Teodor, ot ma-
am sf. Nicolae, hirotonisit de
în bis. Zlătarii Dechemvrie 24.
33.
ot Câmpu-Lung sud Mușcel,
le părintele Stratonichias chir
i. Ghenarie 8.
ii. ot m-rea Cumpu-Lung, hi-
Stratonichias chir Ioanichie în
3
il, ot Bucșani sud Vlașca, hram
rintele Stratonichias chir Ioa-
Ghenarie 14.
cul. ot sf. Ilie, București, hiro-
hias chir Ioanichie în bis. Sil-
Nicolae, ot Mărgineanu sud Pra-
tonisit de părintele Stratonichias
eorghe. Fevruarie 25.
Ioan. ot Cunești sud Ialomița,
de părintele Stratonichias chir
lui. Martie 3.
ot Burdușani sud Ialomița, hram
e părintele Cerveno chir Neofit
artie 4.
nu. ot Micești sud Mușcel, hram
arintele Cerveno chir Neofit, în
er. ot Stelea sud București, hram
rintele Stratonichias chir Ioanichie
5.
conu Ioan, ot Cochinești sud Te-
hirotonisit de părintele Stagon
piridon. Martie 6.
in diaconu Ioan, ot Izbășești sud
zii. hirotonisit de părintele Stagon
piridon Vechiu. Martie 7.
ricești sud Prahova, hram sf. Ilie.

hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis.
Crețulescului. Martie 12.

Nicolae sin popa Costandin, ot Merii-Petchii sud Ilfov,
hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit
în bis. Tabacilor. Martie 12.

Vasilie sin popa Ioan, ot Râzvadu sud Dâmbovița, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în
bis. sf. Gheorghe. Martie 18.

15. Radu sin diaconu Radu, ot Valea Caselor sud
Dâmbovița, hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele
Stratonichias chir Ioanichie în bis. Schitu Măgureanului.
Martie 12.

Marin sin Simeon, ot Bojdani sud Ilfov, hram sfinții
Voevozi, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în bis.
Udricani. Martie 19.

Grigorie sin Ștefan, ot Frasinu sud Vlașca, hram sf.
Nicolae, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis.
Zlătari. Martie 18.

Neagul sin popa Costandin, ot Pucheni sud Dâmbo-
vița, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias
chir Ioanichie în bis. sf. Nicolae. Martie 11.

Anastasia sin popa Tudorache, ot Cricoveni sud Pra-
hova, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stagon chir
Dionisie în bis. sf. Spiridon. Martie 22.

20. Ivan sin Marin, ot Hârlești sud Teleorman, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în
bis. sf. Ilie. Martie 25.

Gherman sin popa Ioan, ot Gruiu sud Ilfov, hram sf.
Voevozi, hirotonisit de părintele Vifleem chir Benedictu în
bis. Broștenilor. Martie 15.

(Fol. 48). Storie sin Ștefan, ot Vrănești sud Mușcel,
hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit
în bis. sf. Nicolae. Martie 26.

Oprea sin popa Ioan, ot Dragomirești sud Dâmbovița,
hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie în bis. Fântâni Boului. Martie 25.

Ioan sin popa Ioan, ot Vișioiu sud Mușcel, hram sf.
Apostoli, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. Silvestru. Martie 26.

25. Gheorghe sin Mihai, ot Rușii sud Teleorman, hram

sf. Impărați, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. sf. Nicolae. Martie 30.

Radul sin popa Gheorghe, ot Frujinești sud Ilfov, hram sf. Andrei, hirotonisit de părintele Cervenno (chir) Neofit în bis. Grecilor. Martie 30.

Panaît sin popa Șarban, ot Rușii sud Teleorman, hram sf. Ioan, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. Grecilor. Aprilie 1.

Costandin sin Mihaiu, ot Telega sud Prahova, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. sf. Vasile. Aprilie 9.

Lazăr sin popa Radul, ot Capu Luncii sud Teleorman, hram sf. Troiță, hirotonisit de (părintele) Cervenno chir Neofit în bis. Grecilor. Aprilie 11.

30. Dimitrie sin Stoica, ot Ciorogârla sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Aprilie 14.

Nicolae sin Grigorie, ot mahalaoa Pruntul, București, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Neguțatori. Aprilie 25.

(Fol. 48 v). Nicolae sin popa Ioan, ot Buda sud Prahova, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Râmnic chir Galaction în metohul Episcopii. Aprilie 24.

Radu sin Grozea, ot Odaia Turcului sud Dâmbovița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Maiu 20.

Dragomir sin popa Tudor, ot Costești sud Dâmbovița, hram sf. Gheorghe, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în biserica Fântâna Boului. Maiu 22.

35. Mihai sin Badea, ot Mărgineni sud Prahova, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie, în bis. sf. Spiridon. Maiu 28.

Nicolae sin popa Gheorghe, ot Cucueți sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie, în bis. Măgureanului. Maiu 27.

Costandin sin Nicolae ot Pociovaliștea sud Ilfov, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. sf. Nicolae. Maiu 27.

Nicolae sin popa Stan, ot Târgoviște, mahalaoa sf. Gheorghe, hirotonisit de părintele Teodoropoleos chir Daniil în bis. Radului Vodă. Iulie 2.

Ioan sin Iancul, ot Târsol colae, hirotonisit de părintele S bis. Crețulescului. Iunie 3.

(Fol. 49) 40. Voicui sin hram sf. Parascheva, hirotonisit chir Ioanichie, în bis. Zlatari.

Stan sin popa Matei, ot Pă sf. Ierarhi, hirotonisit de părinte în bis. Radu-Vodă. Iunie 5.

Costandin sin popa Cost hram sf. Nicolae, hirotonisit d nisie în bis. Spiridon. Iunie 3.

Stan sin Zamfir, ot Ling colae, hirotonisit de părintele sf. Spiridon. Iunie 5.

Ioan sin popa Costandin curești, hram sf. Gheorghe. ropoleos chir Daniil în bis. Ra

45. Costandin sin popa bovița, hram Adormirea, hirotonisit chir Dionisie în bis. sf. Spiridon.

Grigorie sin Dimitrie, ot P sf. Nicolae, hirotonisit de părinte în bis. Grecilor. Iulie 9.

Grigorie sin Dimitrie, ot Nicolae, hirotonisit de părinte în bis. Radului Vodă. Iunie 9.

Ilie sin Dicul din sat Fră minica Tuturor sfinților, hirotonisit (chir Ioanichie) în bis. Crețulescului.

(Fol. 49 v.) Ioan sin Nicocurești, hram Adormirea, hirotonisit chir Ioanichie, în bis. C

50. Costandin sin State. rești, hram sf. Troiță, hirotonisit chir Ioanichie, în bis. Crețulescului.

Antonie monah, ot m-tele hram Intrarea în Biserică, hirotonisit chir Ioanichie, în bis. C

Ioan sin Lazăr, ot Dudes

părintele Stagon chir Dionisie în

ghe, ot Frujinești sud Ilfov, hram
părintele Cerveno (chir) Neofit în

n, ot Rușii sud Teleorman, hram
părintele Cerveno chir Neofit în bis.

ot Telega sud Prahova, hram
părintele Cerveno chir Neofit în

l, ot Capu Luncii sud Teleorman,
de (părintele) Cerveno chir Neofit

a, ot Ciorogârla sud Ilfov, hram
părintele Stratonichias chir Ioani-
Aprilie 14.

c: mahalaoa Pruntul, București,
de părintele Stratonichias chir
i. Aprilie 25.

sin popa Ioan, ot Buda sud Pra-
rotonisit de părintele Râmnic chir
copii. Aprilie 24.

Odaia Turcului sud Dâmbovița,
de părintele Stratonichias chir
lui. Maiu 20.

odor. ot Costești sud Dâmbovița,
de părintele Stratonichias chir
na Boului. Maiu 22.

ot Mărgineni sud Prahova, hram
părintele Stagon chir Dionisie, în

orghe, ot Cucueți sud Ilfov, hram
părintele Stagon chir Dionisie, în
17.

ot Pociovaliștea sud Ilfov, hram
părintele Cerveno chir Neofit în

an. ot Târgoviște, mahalaoa sf.
părintele Teodoropoleos chir Daniil
e 2.

Ioan sin Iancul, ot Târsoru sud Prahova, hram sf. Ni-
colae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în
bis. Crețulescului. Iunie 3.

(Fol. 49) 40. Voicul sin Voicul, ot Ghizdaru sud Vlașca,
hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Stratonichias
chir Ioanichie, în bis. Zlătari. Iunie 4.

Stan sin popa Matei, ot Pârvulești sud Dâmbovița, hram
sf. Ierarhi, hirotonisit de părintele Teodoropoleos chir Daniil
în bis. Radu-Vodă. Iunie 5.

Costandin sin popa Costandin, ot Fundulea sud Ilfov,
hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stagon chir Dio-
nisie în bis. Spiridon. Iunie 3.

Stan sin Zamfir, ot Lingureni sud Vlașca, hram sf. Ni-
colae, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis.
sf. Spiridon. Iunie 5.

Ioan sin popa Costandin, ot mahalaoa Boteanu, Bu-
curești, hram sf. Gheorghe, hirotonisit de părintele Teodo-
ropoleos chir Daniil în bis. Radu-Vodă. Iunie 1.

45. Costandin sin popa Ioan, ot Poienari sud Dâm-
bovița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stagon chir
Dionisie în bis. sf. Spiridon. Iunie 10.

Grigorie sin Dimitrie, ot Poienari sud Dâmbovița, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit în
bis. Grecilor. Iulie 9.

Grigorie sin Dimitrie, ot Bobești sud Ilfov, hram sf.
Nicolae, hirotonisit de părintele Teodoropoleos chir Daniil
în bis. Radului Vodă. Iunie 9.

Ilie sin Dicul din sat Frăsinet sud Vlașca, hram Du-
minica Tuturor sfinților, hirotonisit de părintele Stratonichias
(chir Ioanichie) în bis. Crețulescu. Iulie 10.

(Fol. 49 v.) Ioan sin Nicolae, ot mahalaoa Olteni Bu-
curești, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Straton-
ichias chir Ioanichie, în bis. Crețulescu. Iunie 14.

50. Costandin sin State, ot mahalaoa Lupești, Bucu-
rești, hram sf. Troiță, hirotonisit de părintele Stratonichias
chir Ioanichie, în bis. Crețulescu. Iunie 17.

Antonie monah, ot m-rea Râncăciovul sud Mușcel,
hram Intrarea în Biserică, hirotonisit de părintele Straton-
ichie chir Ioanichie, în bis. Crețulescului. Iunie 20.

Ioan sin Lazăr, ot Dudești sud Ialomița, hram sf. Di-

mitrie, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Steli. Iunie 24.

Mihaiu sin Hristea, ot Deagu sud Teleorman, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. Greci. Iunie 26.

Necolae sin Necolae, ot Câmpina sud Prahova, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. August 11.

55. Alecu sin Ioan, ot Atârnați sud Teleorman, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Teodoropoleos chir Daniil în bis. Radului Vodă. August 10.

Ioan sin popa Stan, ot Suduleni sud Dâmbovița, hram Înălțarea, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. Curții Vechi. August 10.

Steliean sin popa Dobre, ot Ploești, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. Grecilor. August 11.

(Fol. 50). Șerban sin Ilie, ot Malamucu sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. sf. Spiridon. August 11.

Radul sin Hristea, ot Ghermănești sud Ilfov, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescu. August 12.

60. Ioan sin Datcu, ot Gherghița Ungureni sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. Grecilor. August 12.

Dimitrie sin Costandin, ot Valea Caselor sud Dâmbovița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie în bis. Măgureanului. August 19.

Mircea sin popa Marin, ot Râul Alb sud Dâmbovița, hram sf. 40 de mucenici, hirotonisit de părintele Teodoropoleos chir Daniil în bis. Sărindarului. August 12.

Costandin sin diaconu Ioan, ot Cornești sud Dâmbovița, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Teodoropoleos chir Daniil în bis. Radului Vodă. August 13.

Costandin sin Șerban, ot Mahalaoa Moși, București, hram sf. Ioan, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. August 14.

65. Barbu sin Nicolae, ot Făcăeni sud Ialomița, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias în bis. Crețulescului. August 13.

Nicolae sin Mogoș, ot Calin, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. Grecilor. August 14.

(Fol. 50 v.) Neagu sin Stan, ot Buzău, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. sf. Gheorghe. August 19.

Costandin sin popa Radu, ot Buzău, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. Crețulescului. August 19.

Ioan sin popa Toma, ot Buzău, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. Crețulescului. August 19.

70. Tudor sin Costandin, ot Buzău, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. Olari. August 15.

Ioan sin Ioan, ot mahalaoa Moși, București, hirotonisit de părintele Teodoropoleos chir Daniil în bis. Radu-Vodă. August 3.

Toma sin popa Toma, ot Buzău, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. Radului-Vodă. August 2.

Stan sin Radu, ot Brezoi, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. sf. Gheorghe. August 2.

Stoica sin Grigorie, ot Măgurele, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. Măgureanului. August 24.

75. Radu sin Tudor, ot Buzău, hram sf. Gheorghe, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. Radului Vodă. August 2.

(Fol. 51) Necolae sin Ioan, ot Buzău, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. Măgureanului. August 24.

Mărgărit sin Radu, ot Buzău, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. sf. Spiridon. Martie 13.

Necolae sin diacon Șerban, ot Buzău, hram sf. Nicolae, hirotonisit din leat 1831, de părintele Cervenno chir Neofit în bis. Steli. Iunie 24.

De aici s'au făcut cărți:
Dimitrie sin popa Radu, ot Buzău, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cervenno chir Neofit în bis. Steli. Iunie 24.

Stratonichias chir Ioanichie,
 Deagu sud Teleorman, hram
 intele Cerveno chir Neofit in
 Cămpina sud Prahova, hram
 intele Stratonichias chir Ioani-
 gust 11.
 Atârnați sud Teleorman, hram
 teie Teodoropoleos chir Daniil
 t 10.
 uduleni sud Dâmbovița, hram
 ele Cerveno chir Neofit in bis.
 , ot Ploești, hram Adormirea,
 no chir Neofit in bis. Grecilor.
 , ot Malamucu sud Ilfov, hram
 rintele Stagon chir Dionisie in .
 hermănești sud Ilfov, hram sf.
 ele Stratonichias chir Ioanichie
 .2.
 Gherghița Ungureni sud Ilfov,
 e părintele Cerveno chir Neofit
 ot Valea Caselor sud Dâmbo-
 onisit de părintele Stagon chir
 i. August 19.
 , ot Râul Alb sud Dâmbovița,
 irotonisit de părintele Teodoro-
 arindarului. August 12.
 Ioan, ot Cornești sud Dâmbo-
 onisit de părintele Teodoropoleos
 Vodă. August 13.
 ot Mahalaoa Moși, București,
 părintele Stratonichias chir Ioa-
 August 14.
 ot Făcăeni sud Ialomița, hram
 rintele Stratonichias in bis. Cre-

Nicolae sin Mogoș, ot Călinești sud Teleorman, hram
 sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit in
 bis. Grecilor. August 14.

(Fol. 50 v.) Neagul sin Stan, ot Pârlita sud Ilfov, hram
 sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
 in bis. sf. Gheorghe. August 19.

Costandin sin popa Radul, ot Babele sud Vlașca, hram
 Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioani-
 chie in bis. Crețulescului. August 16.

Ioan sin popa Toma, ot Adunați sud Mușcel, hram
 sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioani-
 chie in bis. Crețulescului. August 15.

70. Tudor sin Costandin, ot Giurgeni sud Ialomița,
 hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Cerveno chir Neofit,
 in bis. Olari. August 15.

Ioan sin Ioan, ot mahalaoa Lucaci, hram sf. Nicolae,
 hirotonisit de părintele Teodoropoleos chir Daniil (in bis.)
 Radu-Vodă. August 3.

Toma sin popa Toma, ot Crângași sud Ilfov, hram
 sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Teodoropoleos chir Daniil
 in bis. Radului-Vodă. August 25.

Stan sin Radul, ot Brezoaia sud Dâmbovița, hram sf.
 Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
 in bis. sf. Gheorghe. August 26.

Stoica sin Grigorie, ot Meteleu sud Ialomița, hram sf.
 Nicolae, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie in bis.
 Măgureanului. August 24.

75. Radu sin Tudor, ot Orașul Ploeștilor, hram sf.
 Gheorghe, hirotonisit de părintele Teodoropoleos chir Daniil
 in bis. Radului Vodă. August 23.

(Fol. 51) Nicolae sin Ioan, ot Florești sud Vlașca,
 hram. sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
 Ioanichie in bis. Măgureanului. Septembrie 2.

Mărgărit sin Radu, ot Herbinți sud Vlașca, hram sf.
 Nicolae, hirotonisit de părintele Stagon chir Dionisie in bis.
 sf. Spiridon. Martie 13.

Nicolae sin diacon Șerban, ot Trestieni sud Prahova,
 hirotonisit din leat 1831, de părintele Sirmiu chir Costandie,
 hram sf. Nicolae in bis. Steli. Iulie 1.

De aici s'au făcut cărți.

Dimitrie sin popa Radu, ot Văleni sud Mușcel, hram

Adormirea, hirotonisit de părintele Argeșiu chir Ilarion în bis. Mitropoliei. Octomvrie 30.

80. Ioan sin diaconu Radu, ot Nămăești sud Mușcel, hram Intrarea în biserică, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescu. Octomvrie 21.

Ioan sin Ilie, ot Gârdești sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în Sf. Mitropolie. Noemvrie 3.

Grigorie sin Sandul, ot Sf. Vineri în Târgoviște, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Măgureanu. Noemvrie 6.

Ioan sin Vasilie, ot Cărămidari, hram sf. Gheorghie, București, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Șălarilor. Noemvrie 7.

Oprea sin Antonie, ot Rumânești sud Prahova, hram sf. Ioan, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Noemvrie 8.

85. Scarlat sin Mușat, ot mahalaoa Bradului, hram Schimbarea la față a Domnului, hirotonisit de părintele Teodoropoleos chir Daniil în bis. Radu-Vodă. August 15.

(Folio 51 v.) Ioan sin Gheorghie, ot mahalaoa Lucaci sud București, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Tabacilor. Noemvrie 12.

Mușat sin Costandin, ot Bălenii sud Dâmbovița, hram Adormirea Maicii Domnului, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Dechemvrie 12.

Toma sin popa Stan, ot Strâmbeni sud Dâmbovița, hram sf. Mucenic Teodor, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Dechemvrie 14.

Marin sin Petre, ot Mavrodinul sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Caimati. Dechemvrie 16.

90. Gheorghie sin Petre, ot Aprozi sud Ilfov, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Bradu. Dechemvrie 18.

Ioan sin popa Mihai, ot biserica Domnească în Târgoviște, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Dechemvrie 21.

Necolae sin popa Dimitrie, ot Haimanale sud Prahova, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Dechemvrie 23.

Gheorghie sin popa : hram sf. Nicolae, hirotonisit Ioanichie în bis. Amzi. De

94. Mihaiu sin Gheorghie, hram sf. Nicolae, hirotonisit chir Ioanichie în bis. Creț

(Fol. 52). Bratul sin hram sf. Parascheva, hirotonisit chir Ioanichie în bis. Creț

Radu sin Ștefan, ot mucenic Teodor Tiron, hirotonisit chir Ioanichie în bis. Amzi

Ștefan sin popa Gheorghie, hram Adormirea, hirotonisit chir Ioanichie în bis. Albă. Creț

Radul sin popa Stan, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Ioanichie în bis. din Scaune. Creț

5. Gheorghie sin popa Ialomiță, hram Sf. Nicolae, hirotonisit chir Ioanichie în bis. Amzi

Ioan sin Mihaiu, ot Nicolae, hirotonisit de părintele Ioanichie în bis. Delea Nouă. Fevruarie

Gavriil monah, ot Ingeri, hirotonisit de părintele Ioanichie în bis. Colții. Fevruarie

Necolae sin popa Stan, hram (l. a.) hirotonisit de părintele Ioanichie în bis. Tabacilor.

Ioan sin Gheorghie, hram Nicolae, hirotonisit de părintele Ioanichie în bis. Crețulescului. Fevruarie

10. Necolae sin Vasile, hram sf. Ierarhi, hirotonisit de părintele Ioanichie în bis. Crețulescului. Fevruarie

(Fol. 52 v.) Gheorghie, hram sf. Nicolae, hirotonisit chir Ioanichie în bis. Amzi

rintele Argeşiu chir Ilarion în
0.

du, ot Nămăeşti sud Muşcel,
rotonisit de părintele Stratonichias chir
Creţulescu. Octomvrie 21.

sud Teleorman, hram sf. Ni-
e Stratonichias chir Ioanichie
3.

Sf. Vineri în Târgovişte, hiro-
ias chir Ioanichie în bis. Mă-

ămidari, hram sf. Gheorghie,
niele Stratonichias chir Ioani-
rie 7.

umâneşti sud Prahova, hram
le Strotonichias chir Ioanichie
rie 8.

ot mahalaoa Bradului, hram
ii, hirotonisit de părintele Teo-
Radu-Vodă. August 15.

georghie, ot mahalaoa Lucaci
colae, hirotonisit de părintele
bis. Tabacilor. Noemvrie 12.

Bălenii sud Dâmboviţa, hram
hirotonisit de părintele Strato-
Creţulescului. Dechemvrie 12.

Strâmbeni sud Dâmboviţa,
rotonisit de părintele Stratonichias
Creţulescului. Dechemvrie 14.

rodinul sud Ilfov, hram Ador-
e Stratonichias chir Ioanichie
16.

ot Aprozi sud Ilfov, hram
nintele Stratonichias chir Ioani-
rie 18.

biserica Domnească în Târ-
rotonisit de părintele Stratonichias
Creţulescului. Dechemvrie 21.

ie, ot Haimanale sud Prahova,
nichias chir Ioanichie în bis.
1.

Gheorghie sin popa Iordan, ot Câmpurelu sud Ilfov,
hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie în bis. Amzi. Dechemvrie 23.

94. Mihaiu sin Gheorghie, ot popa Cozma, în Bucu-
reşti, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias
chir Ioanichie în bis. Creţulescului. Dechemvrie 24.

1834.

(Fol. 52). Bratul sin Nicolae, ot Cătunu sud Vlaşca,
hram sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Stratonichias
chir Ioanichie în bis. Creţulescului. Ghenarie 3.

Radu sin Ştefan, ot Malul sud Teleorman, hram sf.
mucenic Teodor Tiron, hirotonisit de părintele Stratonichias
chir Ioanichie în bis. Amzi. Ghenarie 14.

Ştefan sin popa Gheorghie, ot Adâncă sud Prahova,
hram Adormirea, hirotonisit de păr. Stratonichias chir Ioanichie
în bis. Albă. Ghenarie 13.

Radul sin popa Stanciul, ot Neftiu sud Ialomiţa, hram
Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. din Scaune. Ghenarie 18.

5. Gheorghie sin popa Drăghici, ot Cotorca Mică sud
Ialomiţa, hram Sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Strato-
nichias chir Ioanichie în bis. Creţulescului. Ghenarie 20.

Ioan sin Mihaiu, ot Giurgiu sud Vlaşca, hram sf. Ni-
colae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. Delea Nouă. Fevruarie 13.

Gavriil monah, ot Bunea sud Dâmboviţa, (hram) sf.
Ingeri, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. Colţii. Fevruarie 15.

Necolae sin popa Pârvul, ot Berceni sud Prahova,
hram (l. a.) hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. Tabacilor. Fevruarie 19.

Ioan sin Gheorghie, ot Pârlita sud Ilfov, hram sf. Ni-
colae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. Creţulescului. Fevruarie 20.

10. Necolae sin Vasile, ot Ploeşti sud Prahova, hram
sf. Ierarhi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. Creţulescului. Fevruarie 24.

(Fol. 52 v). Gheorghie sin Sima, ot Pisculeşti sud
Ialomiţa, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias
chir Ioanichie în bis. Oborului Vechiu. Fevruarie 22.

Stan sin Ioan, ot Fetești sud Ialomiță, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Izvorului Februarie 21.

Polihronie sin popa Stan, ot Budeni sud Vlașca, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Martie 4.

Stancu sin Pătrașcul, ot Ruși sud Teleorman, hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Crețulescului. Martie 11.

15. Ioan sin Manea, ot Secăria sud Prahova, hram sf. Dimitrie, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Vergului. Martie 18.

Tudor sin Tudor, ot Crivățu sud Ilfov, hram sf. Impărați, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Doamni. Martie 24.

Călin sin popa Călin, ot Netoși sud Teleorman, hram Sf. Parascheva, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Neguțătorilor. Martie 25.

Pandele sin popa Stan, ot Biserica Doamnei în București, hram Intrarea în bis., hirotonisit de părintele Cervenochir Neofit în bis. sf. Nicolae. Martie 25.

Oprea sin popa Mihaiu, ot Broșteni, București, hram Adormirea, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Tabacilor. Aprilie 1.

(Fol. 53). 20. Radu sin Nicolae, ot Fundoaia sud Vlașca, hram sf. Dimitrie, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. sf. Gheorghie. Aprilie 8.

Ioan sin Tudoran, ot Adunați sud Teleorman, hram sf. Voevozi, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Lucaci. Aprilie 7.

Aceste hirotonii ale preoților ce mai sus se arată într'această Condică pe anume și prin ce Arhiereu s'au hirotonisit pă fieșcare leat în soroc de ani unsprezece din leat 823 Aprilie 1 și până în leat 834 Aprilie 1, toate s'au făcut prin mine, carele am fost într'arătății ani orânduît Eclisiarhu în sfânta Mitropolie, de milostivul meu părinte Prea Înălțatul Preaosfinția Sa Mitropolit al Ungro-Vlahii Chiriu Chir Grigorie. Și acum iarăși prin a Preosfinții Sale milă și dragoste părintească m'am orânduît de al doilea năstavnîc Sf. Mănăstiri Znagov ; și trebuință urmând a merge să locuesc în sf. Mănăstire, las acest in scris spre aducerea

(Fol. 53 v). Tot anu

Cele (sic) hirotonisit

Alexandru sin popa

Prahova, hram sf. Mucea

tele Stratonichias chir Io

Simeon sin popa Ma

hram sf. Nicolae, hirotoni

Ioanichie în bis. Crețulesc

Marin sin popa Ioan

Teleorman, hram sf. Pro

Stratonichias chir Ioanich

25. Ioan sin Dragomir

hirotonisit de părintele St

Crețulescului. Aprilie 30

Până aici dela Părin

Grigorie popa Ioan d

sf. Nicolae, hirotonisit de

chie în bis. Schitului Pas

Vlad sin Bucur, din

(l. a). hirotonisit de pări

în bis. Crețulescului. Mai

Ștefan sin diaconu

Mușcelului, hram Cuv. P

Stratonichias chir Ioanich

curești. Maiu 26.

Andronache sin Fătu

sud. Ialomiță, hram (l. a

chias chir Ioanichie în b

Maiu 31.

(Fol. 54). 30. Ioan

Ialomița, hirotonisit preot

nichie în bis. Brezoianu

Ianache sin popa A

hram Adormirea Maicii

rintele Stratonichias chir

Bălteanului sud Ilfov pă

Marin sin popa Ioan

Dâmbovița, hram Adormi

nichie Stratonichias în b

Anastasiu sin popa

Mușcel, hram Adormiri

tonichias (Ioanichie) în bis

d Ialomiță, hram Adormirea,
chias chir Ioanichie în bis.

ot Budeni sud Vlașca, hram
ele Stratonichias chir Ioan-
rtie 4.

Ruși sud Teleorman, hram
ele Stratonichias chir Ioani-
e 11.

Secăria sud Prahova, hram
ele Stratonichias chir Ioan-
18.

țu sud Ilfov, hram sf. Im-
Stratonichias chir Ioanichie

Netoși sud Teleorman, hram
părintele Stratonichias chir
Martie 25.

Biserica Doamnei în Bucu-
tonisit de părintele Cerven
Martie 25.

Broșteni, București, hram
ele Stratonichias chir Ioanichie

Nicolae, ot Fundoaia sud
tonisit de părintele Straton-
Gheorghie. Aprilie 8.

țu sud Teleorman, hram sf.
ele Stratonichias chir Ioanichie

lor ce mai sus se arată în-
și prin ce Arhiereu s'au hi-
roc de ani unsprezece din
eat 834 Aprilie 1, toate s'au
ost într'arătații ani orânduit
de milostivul meu părinte

Mitropolit al Ungro-Vlahii
iarăși prin a Preosfinții Sale
m'am orânduit de al doilea
și trebuință urmând a merge
s acest inscriș spre aducerea

(Fol. 53 v). Tot anul 1834;

Cele (sic) hirotonisiți din următorul an.

Alexandru sin popa Costache din satu Țintea sud
Prahova, hram sf. Mucenic Gheorghie, hirotonisit de părin-
tele Stratonichias chir Ioanichie în bis. Amzi. Aprilie 14.

Simeon sin popa Matei, din satu Crivățu sud Prahova,
hram sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir
Ioanichie în bis. Crețulescului. Aprilie 13

Marin sin popa Ioan, din Orașul Rușii de Vede sud
Teleorman, hram sf. Prooroc Ilie, hirotonisit de părintele
Stratonichias chir Ioanichie în bis. Hagiului. Aprilie 15.

25. Ioan sin Dragomir, din satul Burdușanii sud Ialomița,
hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie în bis.
Crețulescului. Aprilie 30.

Până aici dela Părintele Gavriil ot Znagov.

Grigorie popa Ioan din satul Ciocănești sud Ilfov, hram
sf. Nicolae, hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioani-
chie în bis. Schitului Pasărea. Maiu 19.

Vlad sin Bucur, din satul Sărățeni sud Ialomița, hram
(l. a.) hirotonisit de părintele Stratonichias chir Ioanichie
în bis. Crețulescului. Maiu 20.

Ștefan sin diaconu Ștefan, din satul Drăghiciu sud
Mușcelului, hram Cuv. Paraschevi, hirotonisit de părintele
Stratonichias chir Ioanichie, în sf. Gheorghe Nou din Bu-
curești. Maiu 26.

Andronache sin Fătul Moldoveanul, dela satul Coșăreni
sud. Ialomița, hram (l. a.) hirotonisit de părintele Straton-
ichias chir Ioanichie în bis. Doamnei Bălașii în București.
Maiu 31.

(Fol. 54). 30. Ioan sin Vasile dela satul Cioara sud
Ialomița, hirotonisit preot de părintele Stratonichias chir Ioan-
ichie în bis. Brezoianului București. Iunie 2.

Ianache sin popa Alexandru, ot satul Cocloc sud Ilfov,
hram Adormirea Maicii Domnului, hirotonisit preot de pă-
rintele Stratonichias chir Ioanichie în bis. satului Slobozia
Bălțeanului sud Ilfov pă Sabar. Iunie 3.

Marin sin popa Ioan ot satu Șuța Locusteanului sud
Dâmbovița, hram Adormiri, hirotonisit preot de părintele Ioan-
ichie Stratonichias în bis. cu Ștejaru în București. Iunie 7.

Anastasiu sin popa Matei, ot satu Gorganu de jos sud
Mușcel, hram Adormiri, hirotonisit preot de părintele Stra-
tonichias (Ioanichie) în bis. Crețulescului în București. Iunie 9.

Hristea sin Ianache, din mahalaoa sf. Ștefan, București, hirotonisit de părintele Stratonichias (Ioanichie) în bis. Sf. Nicolae din Șalari. Iunie 16.

35. Vasile sin Teodor, ot mahalaoa Agiului, de aici, hirotonisit preot de părintele Ioanichie Stratonichias în bis. din mahalaoa Flămânda, București. Iunie. 19.

Gheorghie sin popa Crăciun, ot satu Fântânelile sud Teleorman, hram Adormirea, hirotonisit preot de părintele Stratonichias chir Ioanichie, în bis. Crețulescului din București. Iunie 21.

Alexandru sin Tănase, ot satu Mataraoa sud Ilfov, hram Intâmpinarea D-lui, hirotonisit preot de părintele Stratonichias în bis. Neguțătorilor, București. Iunie 23.

38. Marin sin Triful, ot mahalaoa Caimata, București, hirotonisit preot de părintele Stratonichias (Ioanichie) în bis. Crețulescului de aici. Iunie 28.

Până aci s'au hirotonisit din porunca părintelui Mitropolit GRIGORIE, ce au răposat la leat 1834, Iunie 22.

Preotul George I. Negulescu

R é s u m é

Dans les anciennes chancelleries épiscopales et métropolitaines on notait, dans *des catalogues spéciaux*, tous ceux qui recevaient l'ordination, en y spécifiant : le prénom et le nom du nouvel ordonné, le village et l'église pour lesquels on avait été ordonné, le nom de l'évêque ordonnant, l'église dans laquelle l'ordination avait eu lieu et enfin la date de l'ordination.

En ce qui concerne le diocèse de la métropole de Hongre-Valachie, nous possédons, pour la première moitié du XIX siècle, *un pareil catalogue*, dans lequel, à côté d'autres ordinations, se trouvent notées aussi celles qui eurent lieu durant le règne du Métropolitain Grégoire le Didascalos (1823—22 Juin 1834) — tant celles officiées par lui personnellement que celles officiées par des autres évêques.

Ce catalogue présente un intérêt incontestable, à plusieurs points de vue : Par le moyen de ce catalogue, p. ex. on peut compléter la liste des prêtres de chaque village ;

Sur les 305 ordinați
Janvier 1829, 286 furent
goire lui-même, et 19 seu
ce qui prouve que le grand
la sainte liturgie, décidé
nellement les ordinations.

Nous avons la possi
ques qui vivaient à cette

Enfin, nous pouvons
les limites des districts co
chie étaient différents de
des (forteresses) „raja” au
quelles étendaient leur d
ritoire roumain, autour d
chrétiens, appartenant a
de vue religieux, de la d
dépendant elle-même d
tinople, sans avoir aucu

De sus-dit catalogu
l'auteur extrait les ordina
Métropolitain Grégoire le

malalaoa sf. Ștefan, Bucu-
Stratonichias (Ioanichie) în bis.
16.

ot mahalaoa Agiului, de aici,
Ioanichie Stratonichias în bis.
București. Iunie. 19.

răciun, ot satu Fântânelile sud
a, hirotonisit preot de părintele
în bis. Crețulescului din Bucu-

ot satu Mataraoa sud Ilfov, hram
sit preot de părintele Stratonichias
București. Iunie 23.

ot mahalaoa Caimata, București,
Stratonichias (Ioanichie) în bis.
28.

sit din porunca părintelui Mitroscu
rosat la leat 1834, Iunie 22.

Preotul George I. Negulescu

s u m é

ancelleries épiscopales et mé-
des catalogues spéciaux, tous
tion, en y spécifiant : le prénom
conné. le village et l'église pour
le. le nom de l'évêque ordonnant,
nation avait eu lieu et enfin la

ocèse de la métropole de Hongre-
pour la première moitié du XIX
dans lequel, à côté d'autres or-
es aussi celles qui eurent lieu
pocitaîn Grégoire le Didascalos
tant celles officiées par lui per-
ficiées par des autres évêques.
un intérêt incontestable, à plu-
e moyen de ce catalogue, p. ex.
des prêtres de chaque village :

Sur les 305 ordinations qui eurent lieu de 1823—29
Janvier 1829, 286 furent officiées par le Métropolitain Gré-
goire lui-même, et 19 seulement par les évêques de l'époque,
ce qui prouve que le grand Métropolitain célébrait très souvent
la sainte liturgie, décidé comme il était d'officier person-
nellement les ordinations, gratuitement.

Nous avons la possibilité de compléter la liste des évê-
ques qui vivaient à cette époque la dans la Valachie.

Enfin, nous pouvons constater que, dans, ce temps-là,
les limites des districts constituant le diocèse de Hongre-Vala-
chie étaient différents de celles d'aujourd'hui et cela à cause
des (forteresses) „raia“ turques : Turnu, Giurgiu et Braila, les-
quelles étendaient leur domination sur une portion du ter-
ritoire roumain, autour d'elles. Les villages habités par des
chrétiens, appartenant à ces „raia“, dépendaient, du point
de vue religieux, de la Métropole ainsi appelée de Proïlava,
dépendant elle-même directement du Patriarcat de Constan-
tinople, sans avoir aucune relation avec l'Eglise roumaine.

De sus-dit catalogue, se trouvant en sa possession,
l'auteur extrait les ordinations officiées durant le règne du
Métropolitain Grégoire le Didascalos (1823—1834).

CÂTEVA ȘTIRI DESPRE TIPOGRAFIA DELA CĂLDĂRUȘANI DIN VREMEA MITROPOLITULUI GRIGORIE DASCĂLUL.

Mitropolitul Grigorie Dascălul a încercat să transforme mănăstirea Căldărușani, de unde plecase să urce scaunul mitropoliei, într'un centru de activitate cărțurăască și tipografică pentru Țara Românească, cum era mănăstirea Neamțului pentru Moldova, unde el își petrecuse tinerețea.

În locul numit Cocioc din peninsula Căldărușanilor, unde starețul Gheorghie (+ 3 Dechemvrie, 1806) tăiasă pădurea, sădise grădină și făcuse și o bisericuță cu câteva chilioare, erau și casele lui Nicolae Bâțcoveanu, logofătul mitropoliei. În aceste case ale logofătului Nicolae așeză mitropolitul Grigorie tipografia mitropoliei pentru tipărirea noii ediții a Vieților de Sfinți. Conducător al tipografiei fu numit cuviosul Inochentie din Moldova, care intrase în această slujbă la 15 Fevruarie 1834 și căruia mitropolitul pe lângă leafă îi făgăduise și stăreția unei mănăstiri.

În această tipografie s'a tipărit o nouă ediție a Vieților de Sfinți apărute la Neamț între anii 1807-1815. Când la 22 Iunie, 1834 mitropolitul Grigorie părăsia această vremelnică viață, se isprăviseră de tipărit numai lunile Septemvrie, Octomvrie și aproape întreg Noemvrie, dar cuvântul pe care îl lăsase către unul din episcopi cu trei ceasuri înainte de moarte ca „Viețile Sfinților să nu se smintească din tipărire“ a fost urmat întocmai de episcopii ocărmitori ai mitropoliei: Neofit al Râmnicului, Ilarion al Argeșului și Chesarie al Buzăului. Pe titlurile acestei ediții însă se citește că s'au tipărit „cu blagoslovenia și cu toată cheltuiala sfintei mitropolii, în tipografia sfintei mitropolii de Meletie Monahul tipograful“.

Chiar în același an (1834), mitropolia nemulțumită de greșelile de tipar, înlătură pe Inochentie și însărcină pe Macarie „cu direcția tipografii“. Inochentie plecă în Moldova, iar Macarie rămase conducătorul tipografiei și isprăvi de tipărit Viețile de Sfinți în Iunie 1836.

Tipografia dela Căldărușani.

În această tipografie
în anul 1835 și cunoscuta
celui din lăuntru, după
min la mănăstirea Neamț.

Încercarea mitropoliei
stirea Căldărușani cu o tipog
1878 arhimandritul Teofil
Căldărușani o nouă tipogra
rase acest egumen de la
luni însă el cedează mașin
din București. Din teascu
că a eșit cartea cu următo
folositoare pentru ecclia
Innălțatului și de Christos
Românilor Carol I, cu bina
mitropolit primat al Rom
Căldărușani, typographia
1878“, o lucrare de 128

R E

La nouvelle édition des
du Monastère Neamtzu (1830
sfintei mitropolii“ (= „à l'im
en 1835 (Septembre-Mars)
primée en réalité au Monas
à l'Imprimerie de la Métrop
fondée par le Métropolitain C
vu le jour, en 1835, un
celui din lăuntru“ (= *Le*

En 1878 l'archimandrite
Căldărușani une nouvelle in
six mois, période où l'on a

Donc, jusqu'à présent
qu'il y a eu imprimerie de

1. Datele pentru acest articol s'au
despre Macarie ieromonahul, dascăl
mănăstirea Căldărușani în Biserica
800 și Gr. Crețu, *Tipografiile din*

În această tipografie de la Căldărușani s'a mai tipărit în anul 1835 și cunoscuta carte de morală „*Oglinda omului celui din lăuntru*“, după cea tipărită de mitropolitul Veniamin la mănăstirea Neamț.

*

Încercarea mitropolitului Grigorie de a înzestra mănăstirea Căldărușani cu o tipografie a găsit un urmaș. În Martie 1878 arhimandritul Teofilact Dinu instalează în mănăstirea Căldărușani o nouă tipografie. Presa tipografică o cumpărase acest egumen de la L. Kaiser în 1878. După șase luni însă el cedează mașina (H. Löser) lui Nae Miulescu din București. Din teascurile acestei tipografii e cunoscut că a eșit cartea cu următorul titlu „*Rugăciuni de suflet folositoare pentru evlavioșii creștini tipărită în zilele Prea Înălțatului și de Christos iubitor Alteța sa regală Domnul Românilor Carol I, cu binecuvântarea Înalt prea sântitului mitropolit primat al României D. D. Calinic Miclescu. Căldărușani, typographia arhimandritului Tefilact Dinu, 1878*“, o lucrare de 128 pagini¹.

D. Balaur.

R é s u m é.

La nouvelle édition des „*Vies des Saints*“, d'après celle du Monastère Neamtzu (1807-1815), imprimée „in tipografia sfintei mitropolii“ (= „à l'Imprimerie de la Sainte Métropole“) en 1835 (Septembre-Mars) et 1836 (Avril-Août), a été imprimée en réalité au Monastère Căldărușani en 1834-1835 à l'Imprimerie de la Métropole, imprimerie qui y avait été fondée par le Métropolitain Grégoire. C'est là également qu'a vu le jour, en 1835, un livre de morale: „*Oglinda omului celui din lăuntru*“ (= *Le miroir de l'homme intérieur*).

En 1878 l'archimandrite Théophylacte Dinu installe à Căldărușani une nouvelle imprimerie, mais qui n'a duré que six mois, période où l'on a pourtant travaillé.

Donc, jusqu'à présent on sait d'une manière précise qu'il y a eu imprimerie deux fois au Monastère Căldărușani.

1. Datele pentru acest articol sânt luate din Diac. Nic. M. Popescu, *Știri noi despre Macarie ieromonahul, dascălul de cântări și directorul tipografiei din mănăstirea Căldărușani în Biserica Ortodoxă Română*, anul XXXIX, pp. 795-800 și Gr. Crețu, *Tipografiile din România* (1910) p. 25-26 și Anexa p. 23.

PRE TIPOGRAFIA TIMPULUI MITROPOLITULUI D. BALAUR.

... a încercat să transforme
... plecase să urce scaunul
... activitate cărturărească și ti-
... nească, cum era mănăstirea
... de el își petrecuse tinerețea.
... în peninsula Căldărușanilor,
... Dechemvrie, 1806) tăiașe pă-
... și o bisericuță cu câteva chi-
... lae Bâțcoveanu, logofătul mi-
... gofătului Nicolae așeză mitro-
... poliei pentru tipărirea noiei
... ucător al tipografiei fu numit
... care intrase în această slujbă
... ia mitropolitul pe lângă leafă
... mănăstiri.

... tipărit o nouă ediție a Vieților
... tre anii 1807-1815. Când la
... Grigorie părășia această vre-
... de tipărit numai luniile Sep-
... întreg Noemvrie, dar cuvântul,
... din episcopi cu trei ceasuri în-
... Sfinților să nu se smintească
... ocmai de episcopii ocârmuitori
... nicului, Ilarion al Argeșului și
... rile acestei ediții însă se ci-
... osovenia și cu toată cheltuiala
... sfintei mitropolii de Meletie

... mitropolia nemulțumită de
... înochentie și însărcină pe Ma-
... înochentie plecă în Moldova.
... orul tipografiei și isprăvi de ti-
... e 1836.

MĂNĂSTIRILE INCHINATE DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ IN VREMEA PĂSTORIEI MITROPOLITULUI GRIGORIE DASCĂLUL 1823-1834.

După innăbușirea revoluții din anul 1821 o ceată de tineri boieri moldoveni înaintează Porții un *arz* cerând pe de o parte readucerea pe tronurile Principatelor Române a domnilor pământeni, iar pe de alta izgonirea călugărilor greci de prin mănăstirile închinat și trecerea ocăruii lor pe seama pământenilor cu îndatorirea să se trimită Sfintelor Locuri în fiecare an o sumă anumită sub formă de em-batic¹. Acestea erau cele dintâiu încercări de innoiri ale țării după mișcarea națională din 1821 și prin ele se ținea la punerea altor temelii pentru cărmuirea țării decât cele avute sub stăpânirea fanariotă.

Dar gândul pentru schimbarea streinelor întocmiri ale țării și dorința de noi rândueli, îndemnară și pe pribegii din Țara Românească să nu stea locului. Astfel prin Dechem-vrie 1821 boierii munteni fugiți din pricina zaverii la Brașov, fac și ei o jalbă, dar nu către Poartă, ci către Pravoslav-nica Impărăție a Rusiei, și în care alături de alte schim-bări cerute, o arătau și pe aceasta: „toți Grecii să fie de-părtați din slujbe“, iar „igumenii mănăstirilor și celor pămân-tenești și celor streine, să fie cu simbrie orânduită pă an“. Mânuirea veniturilor să se facă „de iconomi mireni, oameni cinstiți și credincioși“, care să le verse la visteria țării, de

1. I. C. Filitti, *Frământări politice și sociale în Principatele Române între 1821—1828*, Buc. 1932, p. 77 sq.; V. A. Urechiă, *An. Ac. Rom., ist. X.*, pp. 306—8; V. A. Urechiă, *Istoria Românilor*, XIII, pp. 102—3. O copie la Ac. Rom. Crest. Colecțiilor pe 1908, p. 115. poartă data de 10 Oct. 1821. A fost publicat și de C. Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei și Sucevei*, Buc. 1888, pp. 214—5, însă cu data de 1822; cf. Icon. Coman Vasilescu, *Istoricul monastirilor închinat și secularizarea averelor lor*, Buc. 1932, p. 34.

Acest arz neavând nici o urmare, boierii întocmesc un altul tot pe temeiul celui vechi. Avem deci un al doilea arz cu data de 10 Ianuarie 1822, la fel ca cellalt; cf. I. C. Filitti, *l. c.*, p. 80; v. Ac. Rom. *ms. 1753*, f. 37.

unde se va da din prisos.

După cum vedem, și munteni era aceasta: domnești și dela cărmuirii mea izbândeii nu era de. Țarigrad în Mai 1822 pe cererile, ei nu s'au sînt viitoarea întocmire a Țării, toți călugării, vlădicii, și izgoniți din țară și să m. vărat este că în bună p. moldoveni au fost luate pentru răscoala din 1822 domniilor Țărilor Române turor Grecilor „de la stu

Potrivit înțelegerilor. Poartă întărește numirea al Țării Românești și a l. al Moldovei. In firmanele ce a îndemnat pe Poartă și anume „apostasia“ far suferințelor Principatelor

Dar odată cu aceste țarigrad, Inalta Poartă a n. să se depărteze din stu

1. I. C. Filitti, *l. c.*, p. 85. *Studii și Doc.*, XI, pp. 190—224. I. C. Filitti, *Câteva documente politice* (1931), pp. 247—53; în înregistrarea *ms. rom. 322*, ff. 134—40 de E. V. nouă de laicizarea cărmuirii

2. I. C. Filitti, *Frământări p. Târnosul*, *l. c.*, pp. 155—8; are 25

Cărbăneanu (apud N. Iorga, *Istoria* pp. 134—6). Incomplect publicat și V. A. Urechiă, *Istoria Românilor*,

3. Textul acestor „poarturi“ din 24 Aprilie 1822: „cărmuirii“ Ghibănescu, *Surete și Izoard* p. 95. Inchinat să fie redat țării pp. 324—333).

4. Cf. I. C. Filitti, *l. c.*, p. 307. Asupra datei de numire Urechiă, *Istoria Românilor*, XIII

DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ I MITROPOLITULUI LUL 1823-1834.

din anul 1821 o ceată de
ază Porții un *ars* cerând pe
urile Principatelor Române a
ka izgonirea călugărilor greci
trecerea ocârmuirii lor pe
irea să se trimită Sfintelor
numită sub formă de em-
ăiu încercări de înnoiri ale
lin 1821 și prin ele se ținea
cârmuirea țării decât cele

area streinelor întocmire ale
indemnă și pe pribegii din
locului. Astfel prin Dechem-
din pricina zaverii la Brașov,
Poartă, ci către Pravoslav-
care alături de alte schim-
easta: „toți Grecii să fie de-
i mănăstirilor și celor pămân-
cu simbric orânduită pă an“.
de iconomi mireni, oameni
le verse la visteria țării, de

și sociale în Principatele Române
; V. A. Urechia, An. Ac. Rom., *ist.* X,
1887, XIII, pp. 102—3. O copie la Ac.
ră data de 10 Oct. 1821. A fost publicat
Moldovei și Sucevei, Buc. 1888, pp.
oman Vasilescu, *Istoricul monastirilor*
Buc. 1932, p. 34.
cieri întocmesc un altul tot pe temeiul
cu data de 10 Ianuarie 1822, la fel cu
Rom. *ms.* 1753, f. 37.

unde se va da din prisos la mănăstirile unde sunt închinatc¹.

După cum vedem, lupta laolaltă a boierilor moldoveni și munteni era aceasta: izgonirea streinilor din scaunele domnești și dela cârmuirea mănăstirilor închinatc². Iar vremea izbândeii nu era departe. Când Inalta Poartă a primit la Țarigrad în Mai 1822 pe boierii munteni ca să le asculte cererile, ei nu s'au sfiit ca între punctele ce arătau pentru viitoarea întocmire a Țării Românești să pună și pe acesta: „toți călugării, vlădicii, arhimandriții, igumenii greci să fie izgoniți din țară și să meargă pe la eparhiile lor³“. Și adevărat este că în bună parte cererile boierilor munteni și moldoveni au fost luate în seamă. Turcii înfuriați pe Greci pentru răscoala din 1821, hotărâsc nu numai înapoierea domniilor Țărilor Române pământenilor, ci și înlăturarea tuturor Grecilor „de la slujbele țării“.

Potrivit înțelegerilor, spre sfârșitul lui Iunie 1822, Inalta Poartă întărește numirea banului Grigorie Ghica de domn al Țării Românești și a logofătului Ioniță Sturdza ca domn al Moldovei. În firmele lor de numire se spunea lămurit ce a îndemnat pe Poartă să revie la domniile pământene și anume „apostasia“ fanarioșilor, arătați și ca pricinuatori ai suferințelor Principatelor⁴.

Dar odată cu acestea, la cererea boierilor veniți la Țarigrad, Inalta Poartă a mai dat câte un firman poruncind „să se depărteze din slujbă călugării greci ce au fost orân-

1. I. C. Filitti, *l. c.*, p. 85. Inceputul acestui „memoriu“ e publicat de N. Iorga' *Studii și Doc.*, XI, pp. 190—204, după o copie ardeleană, iar continuarea de I. C. Filitti, *Câteva documente politice muntene dela 1822*, Arhivele Olteniei, X (1931), pp. 247—53; în întregime e publicat după o copie aflată la Ac. Rom. *ms. rom.* 322, ff. 134—40 de E. Virtosu, 1821, pp. 117—40. Este de observat aici ideia nouă de laicizarea cârmuirii averilor mănăstirilor chiar și a celor închinatc.

2. I. C. Filitti, *Frământă politice și revoluționare*, p. 91.

3. Textul acestor „ponturi“ la Ac. Rom. *ms.* 322, f. 150; publicat de E. Virtosu, *l. c.*, pp. 155—8; are 26 puncte din cari lipsesc cinci în textul publicat de Dârzanu (apud N. Iorga, *Izvoarele Istoriei revoluției lui Tudor Vladimirescu*, pp. 134—6). Incomplet publicat și de Aricescu, *Acte justificative*, II, pp. 214—6 și V. A. Urechia, *Istoria Românilor*, XII, pp. 181—2. Cererile boierilor munteni nu erau decât o repetare stăruitoare a vechiului lor gând arătat Inaltei Porți prin arzul din 24 Aprilie 1822: „cârmuirea mănăstirilor închinatc să se dea pământenilor“ (Gh. Ghibănescu, *Surte și Izvoade*, X, pp. 284—95; cf. E. Virtosu, *l. c.*, p. 158 n. 1; I. C. Filitti, *l. c.*, p. 95). În același timp Moldovenii ceruseră și ei: „mănăstirile închinatc să fie redatc țării, alungându-se călugării greci“ (Gh. Ghibănescu, *l. c.*, pp. 324—333).

4. Cf. I. C. Filitti, *l. c.*, p. 125. Firmanul de numire al lui Ioniță Sturdza este la fel cu al lui Grigorie Ghica și a fost publicat în *Documentele renașterii*, I, p. 307. Asupra datei de numire v. Hurmuzachi-Iorga, X, p. 169 n. 3. și V. A. Urechia, *Istoria Românilor*, XIII, pp. 178—9.

duiți pe la mănăstiri în vremea domnilor greci", și să se așeze în locul lor „numai dintre pământeni și, dintr'aceștia, care sânt cinstiți și credincioși”¹.

Noul domn a sosit în București pe la sfârșitul lui Iulie 1822. Indată el a și luat în primire treburile țării, însă în jurul tronului nu se găseau sfetnici. De aceea Vodă Ghica rechemă în țară pe mitropolitul Dionisie, pe episcopi și divaniți, ca aici cu toții să arate „nemângâiaților locuitori, în faptă, că au scăpat de trecutele nevoi și necazuri, ce au cercat din partea apostaiților”².

Printre primele nevoi cari apăsau grija domniei lui Grigorie Ghica era și regularea grozavelor datorii ale țării. Povara lor, după socotelile făcute, se ridica la 4.600.000 piaștri³. Trebuia deci să se găsească mijlocul pentru dobândirea neapărată a banilor. Încercă atunci să mai reducă din privilegiile boierilor. Recurse apoi la ajutoare de la mitropolie, episcopii și de la mănăstiri „cu toate că nu se cuvine să le supere, fiind lăcașuri sfinte și închinăciuni ale legii noastre; dar nevoia silește să alergăm și la ajutorul maicii noastre sfintei biserici”. Se găsește cu cale să se dea „veniturile lor din doi ani, tot în plata datoriilor”, adică veniturile mitropoliei, episcopilor și ale tuturor mănăstirilor slobode și închinate, afară de chinovii și spitaluri⁴.

Dar înainte de a se lua această hotărîre, Vodă poruncise la 3 Noemvrie 1822 episcopului Gherasim al Buzăului și logofeților Grigore Băleanu și Dumitrache Bibescu, să cerceteze ce venituri are fiecare mănăstire, precum și ce

1. Arhivele Statului, Buc., *Ad-tive vechi*, dosar 2430 „Catastih arătător în prescurtarea cuprinderea hârtilor turcești ce s'au găsit la Sfânta Mitropolie și între hârtille răposatului Grigorie Ghica voevod”, f. 41; v. Ac. Rom. ms. 1065 f. 8.

2. Cf. Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV al Ungrovlahiei*, Chișinău 1927, p. 10. Copiile scrisorilor domnești către refugiați se află la Ac. Rom. ms. 1063, ff. 422—5; v. Hurmuzachi-Iorga, X, p. 209.

3. *Ibidem*, p. 209.

4. Cf. C. Boliac, *Mouastirile din România*, Buc 1862, pp. 83—7, anafora boierilor din 6 Dec. 1822 către Grigorie Ghica Vodă, iscălită în frunte de Galaction episcopul Râmnicului privitoare la chibzuirea cerută „cu ce mijloc se poate plăti țara de sarcina datoriilor supt care este căzută”. Din perilsul visteriei se arăta că suma datoriilor era de 3.312.334 taleri. Pentru acoperirea banilor, boierii vor da 500.000 tal., urmând însă ca birnicii de jos să nu fie cu nimic supărați la plata acestei datorii „fiind cu totul dărăpânați din pricina răzvrătirii”. A doua zi 7 Dec. boierii fac o altă anafora către Vodă, cerând să se orânduiască trei boieri cu frica lui Dumnezeu, cari împreună cu episcopul Buzăului, vechiul Mitropoliei, să alcătuiască „o Casă” la Sf. Mitropolie, unde să primescă banii din veniturile „ce s'au orânduit a se strânge” și a cerceta toate socotelile de datorii, și câte vor fi bune să se plătească” (Ac. Rom. ms. 1067, f. 26).

datorii¹. În curând apoi Grigorie Ghica și poruncilor ce avea de la el în sus, pentru scoaterea igumenească a mănăstirilor. Iar ceea ce îl împingea în grabnică măsură era starea de sărăcie a mănăstirilor țării. Și este laudabil că avea rădăcina decât în nepăsarea sufleteste în nici un chip să se plătească decât încasarea veniturilor care erau închinat. Pe lângă aceasta, în vremea zaverii din 1821 răscoală prin grea cumpănă, când erau lăsându-le în voia soarții. Să se gândească gospodăriei lor, ca să nu se pierdă.

În adevăr, la 20 Decembrie 1822, Vodă poruncise pe boierii divanului său: „Căci de la mănăstirile de aici din țară să se porunciți prin prea înalt înalt înalt de la mănăstiri și în locul lor să se dărească dintre pământeni, deaceia să se să alegeți dintre pământeni care să aibă bună petrecere și vrednicie să se plătească acele mănăstiri i metcașă, care s'ar cuveni de a igumenească prin anafora numele igumenească năstire, ca să chibzuiască destoiniciei fieșcăruia”. Iar să se trebuia să se ceară „de la țară să se paradosească fieșcare socoteala tuiala mănăstirii”, precum să se scaunul mitropoliei era închinat Lupu cu toate stăruitorile

1. Arhiv. Stat., *Mitropolia Buc.*

2. Cf. C. Tomescu, l. c. p. 44. *Ort. Rom.* XIII (1889), p. 166. *Plătar decătorești Vechi*, dosar 1377 1822. ff.

3. *Ibidem*, f. 1. Svonul despre cu mult înainte de această dată. Astăzi la Montmorency: „un grand nombre de d'hôtels publics et qui ne renferment que des chougoumènes ou supérieurs, viennent d'être ravaux qui en dépendent, et les aînés Hurmuzachi-Hodoș, XVI, p. 1062).

domnilor greci", și să se pământeni și, dintr'aceștia,

preșii pe la sfârșitul lui Iulie ntre treburile țării, însă în nici. De aceia Vodă Ghica Dionisie, pe episcopi și di-nemângâiaților locuitori, în nevoi și necazuri, ce au

pasau grija domniei lui Grigorie Dascălul datorii ale țării. Poate se ridica la 4.600.000 piastră mijlocul pentru dobândirea atunci să mai reducă din buget la ajutoare de la mitropolit. Cu toate că nu se cuvinea și închinăciuni ale legii țării și la ajutorul maicii țării cu cale să se dea „vechile datorii”, adică venimile tuturor mănăstirilor sloboveni și spitaluri¹.

astă hotărâre. Vodă poruncii Gherasim al Buzăului și Dumitrache Bibescu, să se mănăstire, precum și ce

Arhiv. dosar 2430 „Catastih arătător întru găsît la Sfânta Mitropolie și între f. 41; v. Ac. Rom. ms. 1065 f. 8. Cf. Grigorie IV al Ungrovlahiei, Chișinău, către refugiați se află la Ac. Rom. X, p. 209.

Arhiv. Buc. 1862, pp. 83—7, analiza Vodă, iscălită în frunte de la chibzuirea cerută „cu ce mijloc se este căzută”. Din perilsul visteriei 1334 taleri. Pentru acoperirea banilor, la birnicii de jos să nu fie cu nimic și dărăpănați din pricina răzvrătirei”. A tre Vodă, cerând să se orânduiască ună cu episcopul Buzăului, vechiul Mitropolie, unde să primească banii și să cerceta toate socotelile de datorii, om. ms. 1067, f. 26).

datorii¹. În curând apoi Grigorie Ghica trebui să dea urmare și poruncilor ce avea de la Poartă prin firmanul arătat mai sus, pentru scoaterea igumenilor greci de la cărmuirea tuturor mănăstirilor. Iar cea ce îl îndemna să pună în lucrare această grabnică măsură era starea grozav de rea în care se aflau mănăstirile țării. Și este lesne de înțeles că tot răul nu-și avea rădăcina decât în nepăsarea igumenilor greci, nelegați sufletește în nici un chip de țara noastră, pe ei neprivindu-i decât încasarea veniturilor spre a le trimite la locurile unde erau închinat. Pe lângă acestea se mai adaugă și faptul că în vremea zaverii din 1821 mare parte din mănăstiri trecuseră prin grea cumpănă, când mulți din igumeni le-au părăsit, lăsându-le în voia soartii, sărăcite și fără grijă de păstrarea gospodăriei lor, ca să nu ne mai gândim la îmbunătățiri².

În adevăr, la 20 Dechemvrie 1822 Vodă Ghica vestește pe boierii divanului său: «fiindcă pentru igumenii greci de la mănăstirile de aici din domneasca noastră țară, sântem porunciți prin prea înalt împărătesc firman, ca să-i lipsim de la mănăstiri și în locul lor să orânduim alți igumeni dintre pământeni, deaceia poruncim dvs. ca fără de zăbavă să alegeți dintre pământenii ce veți socoti mai cuvioși, cu bună petrecere și vrednici de a să orânduim igumeni pe la acele mănăstiri i metoașă, chibzuind însă și orânduiala cu care s'ar cuveni de a igumeni». Urmă apoi să i se arate prin anafora numele igumenilor aleși pentru fiecare mănăstire, ca să chibzuiască și Vodă „haractirul și măsura destoinicii fieșcăruia”. Iar după săvârșirea acestei alegeri trebuia să se ceară „de la igumenii ce să lipsesc, ca să-și paradosiască fieșcare socoteala curată de tot venitul și cheltuiala mănăstirii”, precum și de toate lucrurile ei³. Cum scaunul mitropoliei era încă fără arhipăstor, căci Dionisie Lupu cu toate stăruitoarele rugăminți și „poftiri” ale lui

1. Arhiv. Stat., *Mitropolia Buc. netreb.* pachet 364, doc. 30.

2. Cf. C. Tomescu, *l. c.*, p. 44. Așa s'a întâmplat cu mănăstirile Călușu (*Bis. Ort. Rom.* XIII (1889), p. 166), Plătărești, Bradu, Hotărani (Arhiv. Stat. Buc., *Judecătorești Vechi*, dosar 1377/1822, ff. 3—4).

3. *Ibidem*, f. 1. Svonul despre înlocuirea igumenilor greci umbra prin țară cu mult înainte de această dată. Astfel la 6 August 1822 consulul Tancoigne scria lui Montmorency: „un grand nombre de couvents qui servaient ici d'auberges ou d'hôtels publics et qui ne renfermaient qu'un seul ecclésiastique, sous le titre d'igoumènos ou supérieur, viennent d'être retirés à ces derniers, avec tous les biens ruraux qui en dépendent, et leur administration est confiée à des laïques” (*Hurmuzachi-Hodoș*, XVI, p. 1062).

Vodă, nu vroia să se întoarcă de la Braşov în ţară, boierii divaniţi n'au crezut de cuviinţă să dea urmare poruncii domneşti de mai sus, până când nu se va lua o hotărîre în privinţa alegerii unui nou mitropolit. Deaceia ei alcătuesc o anafora şi o îndreaptă lui Vodă. Atunci Grigorie Ghica prin pitacul său din 4 Ianuarie 1823 porunceşte divanului să se adune „cu voie de a alege alt mitropolit“ în locul lui Dionisie Lupu. Cei 25 divaniţi „cu multă osârdie sâr-guindu-să, cu sfat de obşte au ales trei părinţi călugări pe care i-a socotit că sunt destoinici a să orânduie unul din ei la treapta de păstor al Țării Româneşti¹. Iar sorţii alegerii au căzut asupra vrednicului călugăr cărturar ierodiaconul Grigorie, care după întărirea domnească, la 10 Ianuarie 1823 a fost sfinţit mitropolit al Ungrovlahiei².

Vremurile grele, în care era chemat mitropolitul Grigorie numit de contemporani „Dascălul“, ca să cărmuiască duhovniceşte Țara Românească, cereau de la el însușirile unui păstor ales, având să îndrumeze spre o viaţă nouă biserica încredinţată lui cu atâtea nădejdi bune. Şi Dumnezeu a vrut ca toate aşteptările să fie împlinite. Acest vlădică s'a arătat mai destoinic întru purtarea cărmei bisericesti ca nici un altul până la el. Un om luminat, smerit, adânc pătruns de viaţa călugărească, milostiv şi hotărît la lucru spre folosul neamului şi bisericii sale. Împlinirea datoriei i-a fost dreptar neclintit în viaţă, înfăptuind lucruri vrednice de laudă şi de pomenire. A pus rânduială în treburile bisericesti, a îngrijit de scoaterea din păragină a sfintelor mănăstiri, chivernisindu-le şi desgropându-le din datorii. O adevărată viaţă românească s'a sălăşluit în biserica noastră în vremea păstorii sale. Şi tot acest fericit întru pomenire mitropolit era purtătorul de cuvânt înaintea lui Vodă şi a divanului, arătând şi luminând întocmiri şi hotărîri cât mai bune pentru cărmuirea mănăstirilor ţării.

Spre urmarea pitacului său domnesc din 20 Deceembrie 1822, către divan, după alegerea mitropolitului Grigorie Dascălul, Vodă Ghica i se adresează şi lui, scriindu-i că întrucât mai înainte de a fi aşezat el în „arhierescul scaun al sfintei Mitropolii, sânt date câteva porunci în cercetarea şi chibzuirea velişilor boieri, între care este şi pricina lipsirii

1. C. Tomescu, *l. c.*, pp. 158-160.
2. *Ibidem*, p. 15.

igumenilor greci“ şi cum „fi porunceşte ca adunându-se în lucrare „domneştile porunci pricină, iar mai vârtos pe o pricină ce este bisericestoriei sale¹“.

Potrivit acestei îndată: piscopii şi boierii se adună 1823 şi fac o anafora către sa „poruncit prin înalt împă pe igumenii greci de la m orânduiască alţi igumeni ro gării pământeni, ce s'au s bună petrecere şi vrednic asigurate mănăstirile „desp a nu înstreina sau a s'ierisi orânduiala divanului ce din mează, să se hotărască un cu omul Mitropoliei, să fac rile mănăstireşti mişcătoare vor fi iscălite de fostul şi omul Mitropoliei, să se dea igumen, alta la Mitropolie. logofătul să aducă înaintea pe igumenul cel vechiu. şi cheltuiala mănăstirii pe că şi de datorie“ şi ca să se să se aleagă prin cercetare toria mănăstirei, ca după a

În privinţa chibzuirii ce chipul cum s'ar cuveni a mitropolitul spune că este derea tuturor ctitoriceştilor „având fieşcare mănăstire“ acestea, atunci „cu deplină ce orânduie s'ar cuveni a

1. Arhiv. Stat. *Ibidem*, 2. Ad hotărîrea divanului pentru

2. Cf. C. Tomescu, *l. c.* p. 165-166. *Rev. Buc. netreb.* pachet 364. dec. 31. austriac Kreuchely raporta la 23 Ianuarie Mitropolitului „tous les igumens de la

la Braşov în țară, boierii să dea urmare poruncii nu se va lua o hotărîre polit. Deaceia ei alcătuesc. Atunci Grigorie Ghica 823 porunceşte divanului „a ait mitropolit“ în locul „cu multă osârdie sâr- es trei părinţi călugări pe a sa orândui unul din ei năneşii“. Iar sorşii alegerii „gâr“ cărturar ierodiaconul ească. la 10 Ianuarie 1823 labiei“.

chemat mitropolitul Gri- scălul“, ca să cărmuiască cereau de la el însuşirile meze spre o viaţă nouă a nădejdi bune. Şi Dum- să fie implinite. Acest vlă- u purtarea cărmei biseri- . Un om luminat, smerit, uscă, milostiv şi hotărît la sericii sale. Implinirea dan viaţa, infăptuind lucruri A pus rânduială în trebu- rea din păragină a sfințelor gropându-le din datorii. O călăşluit în biserica noastră est fericit întru pomenire mi- naintea lui Vodă şi a diva- niri şi hotăriri cât mai bune rii.

domnesc din 20 Dechem- gerea mitropolitului Grigorie esează şi lui, scriindu-i că t el în „arhierescul scaun al ra porunci în cercetarea şi care este şi pricina lipsirii

igumenilor greci“ şi cum „până acum“ n'au luat săvârşire, îi porunceşte ca adunându-se cu episcopii şi boierii, să pună în lucrare „domneştile porunci ce sânt date pentru fieşcare pricină, iar mai vârtos pentru lipsirea igumenilor greci, ca o pricină ce este bisericească şi priveşte haractirul dregă- toriei sale“¹.

Potrivit acestei îndatoriri, mitropolitul împreună cu e- piscopii şi boierii se adună la Curte în ziua de 9 Martie 1823 şi fac o anafora către domn arătându-i că fiind măria sa „poruncit prin înalt împărătesc firman“ ca să-i lipsească pe igumenii greci de la mănăstirile ţării şi în locul lor să orânduiască alţi igumeni români, „s'au şi ales dar, din călu- gării pământeni, ce s'au socotit că sânt mai cuvioşi şi cu bună petrecere şi vrednici de a să orândui“. Iar ca să fie asigurate mănăstirile „despre igumenii ce să orânduiesc, de a nu înstreina sau a sfeterisi din zestrile lor“, a îngrijit „după orânduiala divanului ce din vechime şi până acum să ur- mează, să se hotărască un logofăt al divanului, dinpreună cu omul Mitropoliei, să facă trei catagrafii de toate lucru- rile mănăstireşti mişcătoare şi nemişcătoare, care după ce vor fi iscălite de fostul şi de noul igumen, de logofăt şi de omul Mitropoliei, să se dea o catagrafie în păstrarea noului igumen, alta la Mitropolie, iar a treia la divan. După aceasta logofătul să aducă înaintea mitropolitului şi a velişilor boieri, pe igumenul cel vechiu, „ca să-şi dea socoteală de venitul şi cheltuiala mănăstirii pe câtă vreme s'au aflat igumen, cum şi de datorie“ şi ca să se vadă zapisele ce au creditorii şi să se aleagă prin cercetarea divanului „câtă este bună da- toria mănăstirei, ca după aceia să se urmeze plata“.

În privinţa chibzuirii cerute de Vodă ca să se facă pentru chipul cum s'ar cuveni a cărmui mănăstirile noii igumeni, mitropolitul spune că este mai întâi trebuinţă „a şti coprin- derea tuturor ctitoriceştilor testamenturi şi orândueli ce va fi având fieşcare mănăstire“ şi după ce se vor cerceta toate acestea, atunci „cu deplină ştiinţă“ va arăta mării sale cu ce orândueli s'ar cuveni a egumeni².

1. Arhiv. Stat. *Ibidem*, f. 2. Acest pitac are data de 17 Fevruarie 1823. Des- pre hotărîrea divanului pentru înlocuirea igumenilor greci, vezi Hurmuzachi—Hodoş, XVI, p. 1094.

2. Cf. C. Tomescu, *l. c.* p. 165—7. O copie după această anafora la Arhiv. Stat. *Mitr. Buc. netreb.* pachet 364, doc. 31. Despre înlocuirea igumenilor greci consulul austriac Kreuchely raporta la 28 Ianuarie 1823 lui von Militz că după alegerea mi- tropolitului „tous les igumens de la nation grecque devaient être déposés, toutes les

Noile întocmiri arătate prin această anafora au fost întărite de Vodă la 12 Martie 1823, scriindu-se veliților logofeți să se facă porunci domnești „atât pentru așezarea celor noi igumeni, cât și pentru catagrafia lucrurilor mânăstirești, spre a se pune în lucrare cu urmare întru toate, întocmai după cuprinderea anaforalii”¹.

La 17 Aprilie 1823 s'a înfăptuit cu mare însuflețire așezarea igumenilor români în locul celor greci, de față fiind domnul țării, mitropolitul, episcopii și boierii divaniți. După „cea de obște cuvântare” a lui Vodă „pentru chemarea și alegerea părinților igumeni spre cinstea și stăpânirea ce li se încredințează”, a răspuns protosinghelul Naum Râmnicianu dând încredințare, în numele tuturor, că vor chivernisi cât vor putea mai bine sfintele mânăstiri ce li se încredințează spre ocârmuire, și se vor strădui din toate puterile pentru îndreptarea lor².

Iată acum și arătarea de toate mânăstirile din Țara Românească închinat la Sfintele Locuri, precum și numele igumenilor greci scoși în 1823 și a celor pământeni orânduți în locul lor³.

Mânăstirile închinat la Muntele Atos erau acestea: *Cotrocenii*, cu schiturile: Pârlita (Dâmbovița), Budișteni

et cetera. Les monastères donnés en ferme au plus offrant, pour deux années, et du produit, qui devra être payé d'avance, devront être payées les dettes du tresor (ou vestiarie) qui se montent à 4,6000,000 piastre. Jusqu'à présent pourtant, ce changement n'eut pas lieu” (Hurmuzachi-Iorga, X, p. 209).

1. C. Tomescu, *l. c.*, p. 167. Dintr'o scrisoare a lui Kreuchely către von Miltitz din 29 Martie 1823 aflăm că până la această dată chiar fuseseră scoși nouă igumeni greci și înlocuiți cu „valahi” (Hurmuzachi-Iorga, X, p. 219).

2. Cuvântarea întreagă este publicată de C. Erbiceanu în *Bis. Ort. Rom. XIII* (1839), pp. 20—24 și în *Viața și activitatea protosinghelului Naum Râmnicianu*, An. Ac. Rom. discursuri recepție, 1890, p. 63. Insuși Naum Râmnicianu, care era un călugăr învățat și patriot, a primit în aceeași zi „cârja egumenească a sf. mânăstiri a sf. Apostoli” dând de mai înainte făgăduință de a să osteni și a lucra după putință tot ce va fi de folos. Lupta lui pentru înlăturarea igumenilor greci dela conducerea mânăstirilor închinat este bine arătată în „tainica scrisoare” trimisă mitropolitului Grigorie la 5 Februarie 1823. După ce descrie starea plină de jale în care se află mare parte din mânăstirile și metoașele cercetate de el, îndeamnă pe mitropolit să urmeze negreșit împărăteasca poruncă de a se scoate Grecii de la mânăstirile închinat la locuri streine, fiind vremea primită, care altă dată poate să fie cu anevoe. „Pe lângă acestea de este vreo bună râvnă de obște pentru patrie, să se facă întăriri scrise că deacum înainte” în nici o slujbă bisericească să nu se mai primească povătuitori de altă limbă, ci numai din patrioții credincioși (*Ibidem*, p. 59; *Bis. Ort. Rom. XII* (1888), pp. 759—61; C. Tomescu, *l. c.* pp. 161—3).

3. Lista igumenilor pământeni aleși de divan și arătați în anaforaua din 9 Martie 1823 nu se cunoaște încă. Numele igumenilor ce urmează aici sunt scoși din diferite mss de la Ac. Rom. și documente din Arhivele Statului, însemnat la locul cuvenit.

(Mușcel) și Valenii-de-Muntele. Torul ei Șerban Cantacuzina tonului din Caries'. In 1821 Hariton² care în 1822 era vine exarhul Procopie. rom men Iosif arhimandritul³. S reia conducerea mânăstirii

Mihai-Vodă din Buc (Argeș) și Izvorani (Euzău Simopetra. La 1822 era igu înlocuit în Aprilie 1823 cu 1829 găsim igumen pe arhim duit poate din 1827. Urmasu cărmuește mânăstirea num 1830, când vine igumen f nisie". Peste doi ani. in arhimandritul Teodosie".

Sfinții Apostoli Arhim nată la Stavronichita, era Aghioritul¹³, iar în Aprilie 1 osinghelului Naum Râmnic

Slobozia (Ialomița) cu era închinat la Dochiar. La Hrisant¹⁵ care nu știm cu

Cășcioarele (Vlașca) în multă în 1822 de igumen

Clocociovul din Olt cu Mânăstirea Cutlumuș. In lo

1. Hurmuzachi-Iorga, X, pp.
2. Arhiv. Stat., Buc. *Judecăt.*
3. G. M. Ionescu, *Istoria*
4. Ac. Rom. *ms. 1068*, f. 127
5. Arhiv. Stat. *Ibidem*, dosar 2
6. Arhiv. Stat. *Ad-tive*
7. *Ibidem*, *Jud-cătorești*
8. Ac. Rom. *ms. 1068*, f. 127
9. *Ibidem*, *ms. 719*, f. 179.
10. Arhiv. Stat. *Ad-tive*
11. Ac. Rom. *ms. 719*, f. 210
12. *Ibidem*, f. 212.
13. Arhiv. Stat. *Judecăt.*
14. *Bis. Ort. Rom.*, XII
15. Arhiv. Stat. *Ibidem*, f. 2
16. *Ibidem*, f. 3.

eastă anafora au fost în-
scriindu-se veliților lo-
căt pentru așezarea
tagrafia lucrurilor mână-
cu urmare întru toate,

cu mare însuflețire
celor greci, de față
copii și boierii divaniți.
lui Vodă „pentru che-
spre cinstea și stăpâ-
protosinghelul Naum
numele tuturor, că vor
sfintele mănăstiri ce li
se vor strădui din toate

te mănăstirile din Țara
ceuri, precum și numele
a celor pământeni orân-

ele Atos erau acestea:
Dâmbovița), Budișteni

pour deux années, et du
pays les dettes du tresor
présent pourtant, ce

de Kreuchely către von
dată chiar fuseseră scoși
Iorga, X, p. 219).

ericeanu în *Bis. Ort. Rom.* XIII
Naum Râmniceanu, An.
Naum Râmniceanu, care era un
egumenească a sf. mână-
de a să osteni și a lucra după
aturarea igumenilor greci dela
ată în „tainica scrisoare” trimisă
ce descrie starea plină de jale
șeșele cercetate de el, îndeamnă
de a se scoate Grecii de
ea primită, care altă dată poate
ună râvnă de obște pentru
nici o slujbă bisericească
o numai din patrioții credin-
pp. 759—61; C. Tomescu, *l. c.*

și arătați în anafora din 9
ce urmează aici sunt scoși
din Arhivele Statului, însemnate

(Mușcel) și Vălenii-de-Munte (Saac). Era închinată de cti-
torul ei Șerban Cantacuzino la 15 Octomvrie 1682 Protato-
tonului din Caries¹. În 1821 găsim igumen pe arhimandritul
Hariton² care în 1822 era fugit la Brașov, iar în locul lui
vine exarhul Procopie, român de neam³. În 1825 era igu-
men Iosif arhimandritul⁴. Spre sfârșitul anului 1826 Hariton
reia conducerea mănăstirii⁵ și o ține până după 1830⁶.

Mihai-Vodă din București, cu schiturile Beșteleiu
(Argeș) și Izvorani (Buzău), era închinată la mănăstirea
Simopetra. La 1822 era igumen Partenie Iviritul⁷ care a fost
înlocuit în Aprilie 1823 cu călugărul român Vartolomei⁸. În
1829 găsim igumen pe arhimandritul Gavriil Petrovici⁹, orân-
duit poate din 1827. Urmașul său a fost Agatanghel¹⁰. Acesta
cârmuește mănăstirea numai un an, adică până în Iulie
1830, când vine igumen fostul episcop al Milos-ului Dio-
nisie¹¹. Peste doi ani, în Iulie 1832 și el este înlocuit cu
arhimandritul Teodosie¹².

Sfinții Apostoli (Arhimandritul) din București, închi-
nată la Stavronichita, era în 1822 sub igumenia lui Sinesie
Aghioritul¹³, iar în Aprilie 1823 a fost dată în seama pro-
tosinghelului Naum Râmniceanu¹⁴.

Slobozia (Ialomița) cu schitul ei Apostolache (Prahova)
era închinat la Dochiar. La 1822 este pomenit igumenul
Hrisant¹⁵ care nu știm cu cine a fost înlocuit în 1823.

Câșcioarele (Vlașca) închinată la Pantocrator era câr-
muită în 1822 de igumenul Daniil¹⁶.

Clocociovul din Olt cu schitul Slatina era închinată la
Mănăstirea Cutlumuș. În locul igumenului grec Simeon ar-

1. Hurmuzachi-Iorga, XIV¹, pp. 262—4.

2. Arhiv. Stat., Buc. *Judecătorești vechi*, dosar 1377/1822, f. 2.

3. G. M. Ionescu, *Istoria Cotrocenilor*, pp. 146, 166.

4. Ac. Rom. *ms.* 1068, f. 129.

5. Arhiv. Stat. *Ibidem*, dosar 2963

6. Arhiv. Stat. *Ad-tive vechi*, dosar 744/1830.

7. *Ibidem*, *Judecătorești Vechi*, dosar 1377/1822, f. 3.

8. Ac. Rom. *ms.* 1068, f. 129.

9. *Ibidem*, *ms.* 719, f. 179.

10. Arhiv. Stat. *Ad-tive vechi*, dosar 565/1829.

11. Ac. Rom. *ms.* 719, f. 210 v.

12. *Ibidem*, f. 212.

13. Arhiv. Stat. *Judecătorești vechi*, dosar 1377/1822, f. 3.

14. *Bis. Ort. Rom.*, XII (1888), d. 759.

15. Arhiv. Stat. *Ibidem*, f. 3.

16. *Ibidem*, f. 3.

himandritul¹ a fost orânduit la 16 Aprilie 1823 ieromonahul Filaret.²

Jitia din Dolj închinată la Sf. Pavel. În 1822 era igumen Antim arhimandritul,³ înlocuit prin Aprilie anul următor de călugurul român Ioanichie. Acesta cărmuește mănăstirea până spre sfârșitul anului 1827 când moare⁴ și este numit în locul lui arhimandritul Grigorie Jitianul⁵ fost eclisiarh aici⁶.

Schitul *Roaba* tot din Dolj fusese închinat la mănăstirea Xenofon.

Schitul *Baia-de-Aramă* din județul Mehedinți era închinat la Hilandar.

Mănăstirea *Hotărani* din Romanaji închinată la Dionisiu. În anul 1821 igumenul de aici Gherasie fuge în Ardeal lăsând îngrijitor pe călugărul Iosif⁷, care se pare că era român, așezat apoi în 1823 igumen al acestei mănăstiri. Către 1830 Gherasie ajunge iarăși igumen, dar moare în 1831⁸.

Schitul lui *Spirea* din dealul Bucureștilor era închinat la Grigoriu.

Mănăstirea *Radu-Vodă* din București cu metohurile Tutana (Argeș) și Stelea (București) era închinată la Ivir. Între 1819—1823 găsim igumen pe arhimandritul Grigorie⁹ înlocuit prin Martie 1823 cu eclisiarhul Teoclit arhimandritul¹⁰. Acesta cărmuește mănăstirea până la Ianuarie 1827 când este orânduit Romano¹¹.

Plumbuita de lângă București închinată la mănăstirea Xiropotamos, prin 1822-26 era igumenită de călugărul atonic Antim¹².

Mănăstirile și schiturile din Țara Românească închi-

1. *Ibidem*, f. 3.
2. Ac. Rom., ms. 720, f. 410.
3. Arhiv. Stat., *Ibidem*, f. 3.
4. *Ibidem*, *Mitr. Buc., netreb.* pachet 233.
5. *Ibidem*, pachet 238.
6. N. Iorga, *Studii și Doc.* XXV, p. 99.
7. Arhiv. Stat., *Judecătorești vechi*, dosar 1377/1822, f. 3.
8. *Ibidem*, *Ad-tive vechi*, dosar 1582/1831.
9. Ac. Rom., ms. grec. 40, f. 30.
10. Arhiv. Stat., *M-reia Radu-Vodă*, pachet 8. doc. 44. Ac. Rom. ms. 723. f. 222 și 1068 f. 129.
11. Cf. C. Săndulescu-Verna, *Biserica Radu-Vodă*, extras din Rev. Raze de lumină, II (1930), nr. 2 și 3, p. 26.
12. Arhiv. Stat., *Mitr. Buc., netreb.* pachet 245.

nate pe vremuri la Sfântul Gheorghe-Nova

Sfântul-Gheorghe-Nova (Prahova), Ungurean Stelea din Târgoviște și bis dritul¹, iar în Aprilie 18 singhelul Protasie².

Mănăstirea Văcărești Barbu (Buzău) și Drăgăneș între anii 1822—1825 est

Plătărești din județul orânduit igumen arhimandritului grec Ignatie, fugit la

Căluș din Romanaji condusă în 1822 de protostat decât vreo câteva luni binecunoscutul călugăr er

Gruin din județul igumenului grec Pahomie un călugăr pământean. în cărmuirea acestei mănăstiri

Mănăstirea Negoști Elina soția lui Matei-Baza ieromonahul Antim, care zătat în locu-i „părintele P. Comana din Vlașca

1. Arhiv. Stat., *Judecătorești*
2. *Ibidem*, dosar 2767/1827 : iuarie 16, igumenul Protasie a fost ziereul Ioanichie Stratonichias și zășa zisa Casa mănăstirilor care să ; (Ibidem, f. 174).
3. Arhiv. Stat., *Ibidem*, f. 3.
4. Ac. Rom. ms. 725, f. 21.
5. Arhiv. Stat. *Ibidem*, f. 4.
6. *Ibidem*, f. 4.
7. *Ibidem*, *Mitr. Buc. netreb.*
8. *Bis. Ort. Rom.* XIII p. 92.
9. Ac. Rom. ms. 723, f. 221.
10. *Ibidem*, ms. 722, f. 343.
11. Cf. *Bul. Com. Mun. Ist.*
12. *Ibidem*, ms. 724, f. 28.

16 Aprilie 1823 ieromo-

Pavel. În 1822 era igu-
cuit prin Aprilie anul ur-
nie. Acesta cărmuește mâ-
năstirea la 1827 când moare⁴ și
arhimandritul Grigorie Jitianul⁵ fost

se închinat la mănăstirea

județul Mehedinți era în-

manași închinată la Dionisiu.

Gherasie fuge în Ardeal
sif, care se pare că era
urmen al acestei mănăstiri.
răși igumen, dar moare în

ul Bucureștilor era închinat

București cu metohurile
rești) era închinată la Ivir.
e arhimandritul Grigorie⁹ în-
chul Teoclit arhimandritul¹⁰.
ână la Ianuarie 1827 când

rești închinată la mănăstirea
igumenită de călugărul atonit

la Țara Românească inchi-

nate pe vremuri la Sfântul Mormânt din Ierusalim și cu-
noscute supt numele de aghiotaface, erau acestea :

Sfântul-Gheorghe-Nou din București, cu schiturile: Pro-
vița (Prahova), Ungureanu (Buzău) și metoașele: biserica
Stelea din Târgoviște și biserica Asanachi din Slam-Râmnic.
Între 1820—22 mănăstirea era cărmuită de Gavriil arhiman-
dritul¹, iar în Aprilie 1823 a fost numit igumen proto-
singhelul Protasie².

Mănăstirea Văcărești de lângă București cu schiturile
Barbu (Buzău) și Drăgănești (Teleorman). Igumenul cunoscut
între anii 1822—1826 este Samuil arhimandritul³.

Plătărești din județul Ilfov. La 17 Aprilie 1823 a fost
orânduie igumen arhimandritul Ianuarie⁴, în locul călugă-
rului grec Ignatie, fugit la Brașov din pricina zaverei⁵.

Căluu din Romanași, cu schitul Țanțăreni (Dolj), era
condusă în 1822 de protosinghelul grec Gherasim⁶, care în
1823 fu urmat de igumenul grec Tarasie⁷. Acesta însă n'a
stat decât vreo câteva luni, căci în Aprilie a fost înlocuit cu
binecunoscutul călugăr cronicar Chiriac Râmnicănean⁸.

Gruu din jud. Ilfov. Nu cunoaștem decât numele
igumenului grec Pahomie ieromonahul⁹ înlocuit în 1823 cu
un călugăr pământean. În 1829 Pahomie primește din nou
cărmuirea acestei mănăstiri¹⁰.

Mănăstirea *Negoești* din jud. Ilfov, ctitorie a doamnei
Elina soția lui Matei-Basarab¹¹, era igumenită în 1822 de
ieromonahul Antim, care fu scos la 5 Aprilie 1823 și așe-
zat în locu-i „părintele Pimen Negoșteanu“¹².

Comana din Vlașca avea igumen la venirea în scaun

1. Arhiv. Stat., *Judecătorești vechi*, dosar 1377/1822, f. 3.

2. *Ibidem*, dosar 2767/1827; cf. Ac. Rom. *ms.* 1068, f. 129. În 1826 Fe-
bruarie 16, igumenul Protasie a fost propus de mitropolitul Grigorie ca împreună cu
arhierul Ioanichie Stratonichias și medelnicerul Răducanu Tocilescu să alcătuiască
așa zisa Casa mănăstirilor care să țină socoteala de toate veniturile și cheltuielile
lor (*Ibidem*, f. 174).

3. Arhiv. Stat., *Ibidem*, f. 3; cf. Ac. Rom. *ms.* 1068, f. 129.

4. Ac. Rom. *ms.* 725, f. 21.

5. Arhiv. Stat. *Ibidem*, f. 4.

6. *Ibidem*, f. 4.

7. *Ibidem*, *Mitr. Buc. netreb.* pachet, 308, doc. 6.

8. *Bis. Ort. Rom.* XIII p. 92.

9. Ac. Rom. *ms.* 723, f. 221.

10. *Ibidem*, *ms.* 722, f. 343 v.

11. Cf. *Bul. Com. Mon. Ist.* VIII (1915), p. 46, unde este publicată pisania
mănăstirii cu data întemeierii: 1648.

12. Ac. Rom. *ms.* 724, f. 252.

a mitropolitului Grigorie Dascălul pe călugărul grec Dositei. Potrivit poruncilor el a lăsat la 10 Aprilie 1823 cărmuirea mănăstirei în seama noului igumen român Ioanichie ieromonahul¹, care stă până în August 1828 când este înlocuit cu Antim². Acestuia îi urmează în Dechemvrie 1829 igumenul Chiril, de neamul lui tot grec³. La Fevruarie 1834 a fost orânduit igumen protosinghelul Daniil⁴.

Sfântul Sava din București, leagănul înaltelor școli de învățatură din Țara Românească, pare să nu fi avut prin 1821-23 un igumen hotărît, ci era cărmuită de exarhii sau vechilii patriarhului din Ierusalim. Numele igumenului pământean așezat aici la 1823 nu-l cunoaștem.

Și în sfârșit, biserica *Răzvan* din București era legată prin închinare tot de Sf. Mormânt.

La *patriarhia din Alexandria* găsim închinată singură mănăstirea *Zlătari* din București împreună cu schiturile ei: Șegarcea (Dolj), Stănești (Romanați) și Arhanghelul (Vâlcea). După revoluția lui Tudor Vladimirescu din 1821 mănăstirea a fost cărmuită de arhimandritul Romano, de neamul lui rumân⁵. În 1827 el este înlocuit de călugărul grec Serafim, care a stat până la 20 Ianuarie 1830⁶ când fu orânduit exarhul Ioachim Sinaitul⁷. Iar acestuia i-a urmat la 5 Mai 1831 arhimandritul țarigrădean Policarp⁸, care a condus mănăstirea până prin anul 1839, când întâlnim igumen pe Ambrosie⁹.

Patriarhia din Antiochia avea în Țara Românească închinată mănăstirea *Sf. Spiridon-Vechiu* din București rezidită în locul ctitoriei boterilor Florești din veacul XVII¹⁰ de Constantin Vodă Mavrocordat la anul 1747 prin stăruința patriarhului Antiohiei Silvestru¹¹. La 1822 era igumen aici

1. Ibidem, *ms.*, 720, f. 492.

2. Arhiv. Stat., *Minist. Inst.*, T. Rom., dosar 4/1828, f. 6.

3. *Ibidem.*, f. 7.

4. Ac. Rom. *ms.*, 720, f. 512.

5. Arhiv. Stat., *Judecătorești vechi*, dosar 1377/1822, f. 3; Ac. Rom. *ms.* 1068, f. 129.

6. Arhiv. Stat., *Ad-tive vechi*, dosar 1276/1830.

7. Ac. Rom. *ms.*, 719, f. 600 v; cf. *ms.*, 723, f. 224.

8. *Ibidem.*, f. 596 v.

9. Arhiv. Stat., *M-rea Zlătari*, pachet 27, doc. 146.

10. Cf. G. D. Florescu, *Planuri inedite ale Bucureștilor la sfârșitul veacului al XVIII-lea*, în Rev. Fund. Regale, I (1934), p. 589.

11. N. Iorga *Inscripții din bisericile României*, I, p. 267; Idem, *O biserică siriană la București*, în Bulet. Com. Mon. Ist., XXI (1929), fasc. 61, p. 97 sq. Pr. Vasile Radu, *Mănăstirea Sf. Spiridon și patriarhul Silvestru al Antiohiei*, Revista Istică Română, vol III (1933), fasc. I, pp. 11-31.

călugărul Anania¹, care a i-a urmat Isaia până la 20 dritul grec Atinagora².

Mănăstirile închinat trei la număr și anume:

Sfânta Ecaterina din multă de arhimandritul Me surghiunit la mănăstirea E dritul român Eftimie³. În protosinghelul Antim⁴.

Mărgineni cu schitu igumenului grec Paisie⁵, a tosinghelul român Vlasie de arhimandritul Ioachim.

Mănăstirea *Râmnicul Râmnicu-Sărat*. Prin 1821 dritul grec Teoclit, care în mele igumenului pământeat ștem. Știm însă că în 182 ieromonahul Meletie⁶. După anul 1829 a fost numit în

A mai rămas acum c chinat la așa zisele „com Macedonia și Epir. Aceste mănăstiri adăpostitoare de prin vecinătatea orașelor lanina, sau în Muntele Me chinat lor era la fei cu a frământate în prefacerea v vera din 1821.

1. Arhiv. Stat., *Judecătorești vechi*, dosar 1377/1822, f. 3; Ac. Rom. *ms.* 1068, f. 129.

2. Ac. Rom. *ms.*, 719, f. 600 v; cf. *ms.*, 723, f. 224.

3. V. A. Urechia, *Istoria Bisericii Sf. Ecaterina din București*, p. 129.

4. Arhiv. Stat., *Judecătorești vechi*, dosar 1377/1822, f. 3.

5. Ibidem, *Ad-tive vechi*, dosar 1276/1830.

6. Ibidem, *Ad-tive vechi*, dosar 1276/1830, f. 2.

7. Ac. Rom. *ms.*, 723, f. 224.

8. Arhiv. Stat., *Minist. Inst.*, T. Rom., dosar 4/1828, f. 6.

9. Ibidem, *Judecătorești vechi*, dosar 1377/1822, f. 3.

10. Ibidem, *Ad-tive vechi*, dosar 1276/1830, f. 2.

11. Ibidem, *Minist. Inst.*, T. Rom., dosar 4/1828, f. 6.

...călugărul grec Dositei.
 ...la 10 Aprilie 1823 cărmuirea
 ...igumen român Ioanichie iero-
 ...ugust 1828 când este înlocuit
 ...ază în Dechemvrie 1829 igu-
 ...tot grec³. La Fevruarie 1834
 ...osinghelul Daniil⁴.

...reșă, leagănul înaltelor școli de
 ...ască, pare să nu fi avut prin-
 ...ci era cărmuită de exarhii sau
 ...alim. Numele igumenului pă-
 ...nu-l cunoaștem.

...tan din București era legată
 ...ormânt.

...andria găsim închinată singură
 ...rești împreună cu schiturile ei:
 ...manași) și Arhanghelul (Vâlcea).
 ...adimirescu din 1821 mănăstirea
 ...dritul Romano, de neamul lui
 ...locuit de călugărul grec Sera-
 ...ianuarie 1830⁶ când fu orân-
 ...dar acestuia i-a urmat la 5
 ...grădean Policarp⁸, care a con-
 ...nal 1839, când întâlnim igumen

...tia avea în Țara Românească
 ...Spiridon-Vechiu din București
 ...erilor Florești din veacul XVII¹⁰
 ...rdat la anul 1747 prin stăruința
 ...re¹¹. La 1822 era igumen aici

călugărul Anania¹, care a fost înlocuit în 1823. Acestuia
 i-a urmat Isaia până la 20 Martie 1830 când vine arhiman-
 dritul grec Atinagora².

Mănăstirile închinat *Muntelui Sinai* din Arabia erau
 trei la număr și anume:

Sfânta Ecaterina din București care în 1822 era căr-
 muită de arhimandritul Meletie. La 26 Iulie 1822 el este
 surghiunit la mănăstirea Bistrița³, și înlocuit cu arhiman-
 dritul român Eftimie⁴. În Mai 1830 a fost orânduit igumen
 protosinghelul Antim⁵.

Mărgineni cu schitu Vărbila din jud. Prahova. În locul
 igumenului grec Paisie⁶, a fost așezat în Aprilie 1823 pro-
 tosinghelul român Vlasie⁷. În 1832 mănăstirea era condusă
 de arhimandritul Ioachim⁸.

Mănăstirea *Râmnicul* cu metohul sf. Nicolae din orașul
 Râmnicu-Sărat. Prin 1821 găsim igumen aici pe arhiman-
 dritul grec Teoclit, care în 1822 era fugit la Brașov⁹. Nu-
 mele igumenului pământean orânduit în locul său, nu-l cunoa-
 ștem. Știm însă că în 1828 mănăstirea era cărmuită de
 ieromonahul Meletie¹⁰. După moartea acestuia, întâmplată în
 anul 1829 a fost numit îngrijitor Ieremia Sinaitul¹¹.

A mai rămas acum de arătat mănăstirile muntene în-
 chinat la așa zisele „comunități rumeliotice“ din Tesalia,
 Macedonia și Epir. Aceste „comunități“ nu erau decât tot
 mănăstiri adăpostitoare de călugări greci și slavi, așezate
 prin vecinătatea orașelor Pogoniana, Tesalonic, Tricala și
 Ianina, sau în Muntele Meteorelor. Starea mănăstirilor în-
 chinat lor era la fel cu a celorlalte și au fost tot așa de
 frământate în prefacerea vremurilor cari au urmat după za-
 vera din 1821.

1. Arhiv. Stat. *Judecătorești vechi*, dosar 1377/822, t. 3. Înaintea lui a fost
 igumen Atanasie (Ibidem, *Mitr. Buc. netreb.* pachet 229, doc. 41).

2. Ac. Rom. *ms.* 719, f. 427 v.

3. V. A. Urechiiă, *Istoria Românilor*, XIII, p. 339; cf. C. Bobulescu, *Cro-
 nica bisericii Sf. Ecaterina din București*, p. 32. Pricina surghiunului era: „fiindcă
 din prostimea minții ce are, să poartă cu rele spre chivernisirea mănăstirii“.

4. Arhiv. Stat., *Judecătorești vechi*, dosar 557/1823.

5. Ibidem, *Ad-tive vechi*, dosar 1442/1830; cf. Ibidem, *Ministr. Instr.*, dosar
 6593/1832 f. 2.

6. Arhiv. Stat., *Judecătorești vechi*, dosar 1377/1822. f. 4.

7. Ac. Rom. *ms.* 723, f. 221 v.

8. Arhiv. Stat., *Ministr. Instr.*, dosar 6593/1832, f. 2 v.

9. Ibidem, *Judecătorești vechi*, dosar 1377/1822, f. 4.

10. Ibidem, *Ad-tive vechi*, dosar 1200/1829.

11. Ibidem, *Ministr. Instr.*, dosar 6593/1832.

Astfel mănăstirea *Molivoschepastos* de lângă Pogoniana avea închinată schiturile: *Bradu* din Buzău și *Codrenii-Ilfov*. Igumenul grec Partenie de la Schitul Bradu, fugit din țară¹, a fost înlocuit la 30 Aprilie 1823 de ieromonahul Roman², care a stat aici până prin anul 1828. De *eparhia Pogonianii* ținea biserica, astăzi nimicită *Grecii*³, sau *Hanul Grecilor* din București. În preajma anului 1823 această biserică era dată sub îngrijirea arhiereului Dionisie Pogonianis⁴.

Mănăstirea *Gura* de lângă Pogoniana ajunsese a-și avea între lăcașurile închinat pe pământul Țării Românești mănăstirea bucureșteană *Stavropoleos* și schitul mușcelean *Valea*. Igumenul pe care-l întâlnim la Stavropoleos în pragul anului 1823 este arhiereul Timotei⁵. El a cărmuit această mănăstire vreme de 38 de ani⁶. Urmașul său la igumenie a fost călugărul Chiril, de neamul lui rumân⁷. Pe la începutul anului 1825 el este înlocuit cu arhimandritul Pahomie⁸. După trei ani însă Pahomie este scos din porunca lui Grigorie Ghica Vodă, orânduindu-se igumen arhimandritul Timotei⁹. Cum acesta moare în Iulie 1832, mănăstirea este dată în seama noului igumen diaconul Antim¹⁰. Spre sfârșitul anului 1833 și el este schimbat prin așezarea ca igumen a protosinghelului Leontie¹¹, după mijlocirea arhiereului Visarion al Coriței și Pogonianeii¹².

Când s'a dat porunca din Aprilie 1823 pentru scoaterea igumenilor greci, mănăstirea *Valea* era cărmuită de călugărul Zosima¹³. În locul lui a fost orânduit arhimandritul Ioanichie¹⁴. La începutul anului 1828 Zosima ajunge din nou

1. Ibidem, *Judecătorești vechi*, dosar 1377/1822, f. 3 v.

2. Ac. Rom., ms. 717, f. 547; cf. Ibidem, ms. 723, f. 226.

3. Cf. N. Iorga *Fundațiunile domnilor români în Epir*, An. Ac. Rom. Ist. XXXVI (1914), p. 886.

4. Arhiv Stat., *Ibidem*, f. 3 v.

5. Ibidem, *Mănăstirea Stavropoleos*, pachet 31, doc. 1.

6. Cf. General P. V. Năsturel, *Biserica Stavropoleos*, Buc. 1906, p. 74.

7. Arhiv. Stat., *Judecătorești vechi*, dosar 1377/1822, f. 3 v.

8. Ac. Rom. ms. 1068, f. 129.

9. Ac. Rom. ms. 719, f. 533 v. Porunca poartă data de 16 Fevr. 1828.

10. Ibidem, f. 455.

11. Ibidem, f. 475.

12. Ibidem, f. 495.

13. Ibidem ms. 727, f. 60 v.

14. Ibidem, ms. 723, f. 225 v.

igumen¹, și stă până în August
Ambrosie².

Sfânta Anastasia în mănăstirea
nicul avea închinată biserica și
ei *Golești-R. Sărat* și biserica
preajma anului 1823 căsă
șani pe arhimandritul Chipri
cărmuită de un preot Dinu
cașuri își aveau închinări în
Τὸν Πατέρα, a Sfinților Πα
biserica lui Matei Basarab
odată socotită ca o podabă
lamuci din Ilfov, precum și m

Igumenul pământean c
Martie 26 este eclisiarhu. Veni
năstire fusese sub îngrijirea arh
Spre sfârșitul anului 1828 V
cu igumenul Agapie⁵, iar du
nou în stăpânirea arhiereului
la 20 Aprilie 1833, când es
grec Chiril⁹.

O catagrafie a mănăstiri
ne arată că la această dată
Neofit în locul popii Atanase
1825 întâlnim aici igumen pe
muește mănăstirea până la
scos și înlocuit cu preotul Ni
mează în 1830 arhimandritul

De *Cațica* din lanina e
năstirea *Dedulești* din județu

1. Arhiv. Stat., *Ad-tice* f. 63.

2. Ac. Rom. ms. 727, f. 63. În A
Agapie (Ibidem f. 89).

3. Arhiv. Stat., *Judecătorești vechi*

4. Ibidem, *Mitr. Buc. nr. 100*

5. Cf. Hurmuzachi, XIII p. 150.

6. Ac. Rom. ms. 719, f. 250.

7. Arhiv. Stat., *Judecătorești vechi*

8. Ibidem, *Ad-tice vechi*, dosar 1

9. Ac. Rom., *Ibidem*, f. 109.

10. Ac. Rom., ms. 724, f. 12.

11. Arhiv. Stat., *Judecătorești vechi*

12. Ac. Rom., ms. 724, f. 15.

13. Arhiv. Stat., *Ad-tice* f. 63.

pschepastos de lângă Pogoniana: Bradu din Buzău și Coarțeni de la Schitul Bradu, la 30 Aprilie 1823 de ierodiaconul Leontie până prin anul 1828. Biserica, astăzi nimicită Greco-București. În preajma anului 1828 sub îngrijirea arhiereului Dio-

Pogoniana ajunsese a-și avea mănăstirea în Țării Românești mănăstirea și schitul mușcelean în Stavropoleos în pragul anului 1828. El a cărmuit această mănăstire. Urmasul său la igumenie a fost Iosif rumân⁷. Pe la începutul anului 1828 înlocuit cu arhimandritul Pahomie este scos din porunca împăratului și înlocuindu-se igumen arhimandritul Lavrentie în Iulie 1832, mănăstirea este înlocuită cu igumen diaconul Antim¹⁰. În anul 1833 este schimbat prin așezarea în locul lui de Leonie¹¹, după mijlocirea arhiereului Lavrentie Pogoniane¹².

În Aprilie 1823 pentru scoaterea din țară a lui Talea era cărmuită de arhiereul Lavrentie și a fost orânduit arhimandritul Antim¹⁰. În anul 1828 Zosima ajunge din nou

igumen¹, și stă până în August 1831 când vine ierodiaconul Ambrosie².

Sfânta Anastasia tămăduitoare de otrăvă din Tesalonicul avea închinată biserica *sf. Ioan din Focșani* cu schitul ei *Golești-R. Sărat* și biserica bucureșteană *Udricani*. În preajma anului 1823 găsim igumen la Sf. Ioan din Focșani pe arhimandritul Chiprian³. Biserica Udricani era ocărmită de un preot Dinu⁴. Din *Ianina* următoarele lăcașuri își aveau închinări în Țara Românească: Mănăstirea *Τὸν Πατέρων*, a Sfinților Părinți de care atârna *Sărindarul* biserica lui Matei Basarab din București, acum dăruită odată socotită ca o podoabă a orașului⁵, și metohul ei *Balamuci* din Ilfov, precum și mănăstirea *Mislea din Prahova*.

Igumenul pământean orânduit la Sărindar în 1823 Martie 26 este eclisiarhul Vonifatie⁶. Până atunci această mănăstire fusese sub îngrijirea arhiereului Lavrentie Hrisopoleos⁷. Spre sfârșitul anului 1828 Vonifatie a fost scos și înlocuit cu igumenul Agapie⁸, iar după doi ani mănăstirea ajunge din nou în stăpânirea arhiereului Lavrentie. El stă apoi până la 20 Aprilie 1833, când este așezat igumen arhimandritul grec Chiril⁹.

O catagrafie a mănăstirii Mislea din 30 Aprilie 1823 ne arată că la această dată „s'au orânduit igumen părintele Neofit în locul popii Atanasie“, de neamul lui grec¹⁰. Prin anul 1825 întâlnim aici igumen pe ieromonahul Iosif¹¹, care cărmuește mănăstirea până la 20 Octomvrie 1829 când este scos și înlocuit cu preotul Nicolae Ziceotul¹². Acestuia îi urmează în 1830 arhimandritul grec Ieremia¹³.

De *Cașica* din Ianina era legată prin închinare mănăstirea *Dedulești* din județul Râmnicu-Sărat. Iar biserica

1. Arhiv. Stat., *Ad-tive Vechi*, dosar 1505/1830.

2. Ac. Rom., *ms. 723*, f. 226.

3. *Str. români în Epir*, An. Ac. Rom. Ist.

4. Pachet 31, doc. 1.

5. *Biserica Stavropoleos*, Buc. 1906, p. 74.

6. Dosar 1377/1822, f. 3 v.

7. Prințesa poartă data de 16 Fevr. 1828.

1. Arhiv. Stat., *Ad-tive Vechi*, dosar 1505/1830.

2. Ac. Rom., *ms. 727*, f. 63. În Aprilie 1835 în locul său vine arhimandritul Agapie (Ibidem f. 89).

3. Arhiv. Stat., *Judecătorești vechi*, dosar 1377/1822, f. 3.

4. Ibidem, *Mitr. Buc. netreb*, pachet 229, doc. 41.

5. Cf. Hurmuzachi, XIII, p. 280; N. Iorga, *l. c.*, p. 885.

6. Ac. Rom. *ms. 719*, f. 250; cf. *ms. 723*, f. 224.

7. Arhiv. Stat., *Judecătorești vechi*, dosar 1377/1822, f. 3.

8. Ibidem, *Ad-tive vechi*, dosar 1236/1830.

9. Ac. Rom., *Ibidem*, f. 309.

10. Ac. Rom., *ms. 724*, f. 12.

11. Arhiv. Stat., *Judecătorești vechi*, dosar 2493/1825.

12. Ac. Rom., *ms. 724*, f. 15.

13. Arhiv. Stat., *Ad-tive vechi*, dosar 1216/1830 bis

Velas tot deacolo avea la noi mănăstirea *Băbenii* și schitul ei *Bordești*, amândouă în același județ Râmnicu-Sărat. Prin 1822 aflăm igumen la Băbeni pe arhimandritul Antim¹. scos în Aprilie 1823 și înlocuit cu călugărul român Dionisie².

Lângă Ianina mănăstirea *Sf. Ilie* zisă *Zitsa*, avea închinată la noi vestita mănăstire bucureșteană după vremuri a *Sf. Ioan cel Mare*, așezată pe locul Casei de Depuneri de astăzi. Despre ea știm că după 1823 a avut igumen pământean pe ieromonahul Grigorie³, orânduit în urma scoaterii arhimandritului grec Ierotei⁴.

Mănăstirea Sf. Visarion zisă a lui *Duşcu*—*Δούσκου*—avea în stăpânire, prin închinare, două mănăstiri muntene, *Nucetul-Dâmbovița* și *Banu* din orașul Buzău.

Conducerea mănăstirii Nucet a fost incredințată la 1 Aprilie 1823, după scoaterea igumenului grec Sofronie, lui Macarie ieromonahul⁵. El a stat aici până la 24 Iulie 1829 când revine Sofronie⁶.

Mănăstirea Banu avea igumen în 1822 pe Iacov proin Nuceteanul⁷. Urmașul lui a fost arhimandritul Iosif care moare în 1827⁸. La 22 August 1829 mănăstirea ajunge sub îngrijirea arhimandritului Iacov⁹.

Chinoviile călugărilor dela *Meteore* aveau închinată în principatul muntean următoarele trei mănăstiri: *Golgota* din Dâmbovița „afierosită Lavrei celei mari de pe muntele Meteorelor“. La 16 Martie 1823 igumenul grec Efrem a fost înlocuit cu preotul Isidor Golgoteanu, de neamul lui român¹⁰.

Mănăstirea olteană *Bucovățul* din Dolj era închinată obștei de la *Varlaam*¹¹.

Și în sfârșit a treia mănăstire munteană închinată la Meteore și anume la *Sf. Ștefan*, este mănăstirea *Butoiu* din Dâmbovița, cărmuită între anii 1822-23 de igumenul grec

1. Ibidem, *Judecătorești vechi*, dosar 1377/1822, f. 3 v.

2. Ac. Rom., ms. 723, f. 227.

3. Ibidem ms. 1068, f. 129.

4. Arhiv. Stat., *Ibidem*, f. 3; cf. Ibidem, *Mitr. Buc., netreb.* pachet 229, doc. 41.

5. Ac. Rom., ms. 724, f. 281.

6. *Ibidem*, f. 286.

7. Arhiv. Stat. *Judecătorești vechi*, dosar 1377/1822, f. 3 v.

8. *Ibidem*, dosar 2763/1827.

9. Ac. Rom., ms. 717, f. 247.

10. Ibidem, ms. 722, f. 196.

11. Cf. N. Iorga, *Fundațiuni religioase ale domnilor români în orient*, An. Ac. Rom. ist. XXXVI (1913), p. 869.

Paisie¹. La 1 Iunie 1823 este Meletie². După șase ani, adică scos, fiind așezat ieromonah:

Acestea sunt mănăstirile închinat la Sfintele Locuri răsăritice, așa cum se spunea. Iar pe cât a fost cu mănăstirile, cari s'au schimbat, așa cum se vede în istoria pasteriei mitropolitului Grigorie, să cercetăm noile orânduieli făcute de către igumenii pământeni. Vedem și folosul tras de țară:

În adevăr, faptul scoaterii din țară a căsușii sfinte ale Principatelor, a făcut mișcare la Patriarhiile din Constantinopol și lipsite de atâtea venituri. Din cauza războiului răpădător și răpădătoră, răpădătoră și răpădătoră pentru cărămăzarii și bândirea bunurilor pierdute. Prin urmare, prea avea sorți de izbândă. Prin urmare, aceea ca să mai domolească stasia», a fost nevoie de o măsură —³, în urma căreia:

1. Arhiv. Stat., *Mitr. Buc.*, ms. 722, f. 122. Întâlnim igumen la Butoiu pe Paisie, „Mitropoliei“ (Ibidem, *Judecătorești vechi*, dosar 1377/1822, f. 3 v.).

2. Ac. Rom., ms. 718, f. 157.

3. *Ibidem*, f. 162.

4. Față cu aceste uneltiri ale călugărilor, împărăteasa a făcut să se facă o listă de mănăstiri. Astfel ei fac o jalbă către Patriarhia Constantinopolului pentru împărătescul firman cu hotărârea de a se scoate din țară călugării și înlocuirea lor cu murașii țării, cumva după vreme acești călugări să se ducă în țările lor viclene meșteșugiri și să se ducă să strică „peinoirea acestor meșteșugiri“. Prin urmare, împărăteasa a stricat „peinoirea acestor meșteșugiri“ și a trimis în țară miluții cu sfânt hatîșerif cuprinsor de mănăstirile bisericești“ să fie scoși din țară și să se ducă în țările lor, rugăciune către prea puternica împărăteasă să se preînnoiască cu hotărârea acesteia. Prin urmare, mitropolitul sau vreunul din episcopi din țară unde s'au aflat, fără a să amestece în treburile țării, cât de puțin la avutul lui. Astfel, prin urmare, cuprinsor purtând data într'un colț sus, să se ducă în țară și să cuprinsor ei se vorbește de fapte pe care să se facă îndreptări ce par a fi făcute în țară din anul 1824).

5. Hurmuzachi—Hodoș. XVII, p. 106. 6 Februarie 1824.

Atât de aspre erau măsurile luate împotriva călugărilor, încât nici intrarea în Principate:

mănăstirea *Băbenii* și schitul același județ Râmnicu-Sărat. Pe lângă pe arhimandritul Antim¹. Pe lângă pe călugărul român Dionisie².

Sf. Ilie zisă *Zitsa*, avea în episcopatul bucureștean după vremuri pe locul Casei de Depuneri după 1823 a avut igumen păstorie³, orânduit în urma scoaterii⁴.

Pe lângă a lui *Dușcu*—*Δούσκου*—pe lângă două mănăstiri muntene, pe lângă în orașul Buzău.

Pe lângă lucrul a fost încredințată la 1 igumenului grec Sofronie, lui pe lângă aici până la 24 Iulie 1829

igumen în 1822 pe Iacov proin fost arhimandritul Iosif care după 1829 mănăstirea ajunge pe lângă Iacov⁵.

Pe lângă *Metcore* aveau închinat în episcopatul cele trei mănăstiri: *Golgota* din episcopatul mari de pe muntele Meleție. Pe lângă igumenul grec Efrem a fost pe lângă de neamul lui român⁶. Pe lângă *Metcore* din Dolj era închinată

mănăstire munteană închinată la episcopatul. Este mănăstirea *Butoiu* din episcopatul 1822-23 de igumenul grec

1. Ibidem, 1377, 1822, f. 3 v.

2. Ibidem, *Mitr. Buc., netreb.* pachet 229, doc. 41.

3. Ibidem, dosar 1377/1822, f. 3 v.

4. Ibidem, *Episcopatul de la Constantinopol* ale domnilor români în orient,

Paisie¹. La 1 Iunie 1823 este înlocuit cu ierodiaconul român Meletie². După șase ani, adică la 30 Iulie 1829 Meletie este scos, fiind așezat ieromonahul grec Agapie³.

Acestea sunt mănăstirile din Țara Românească închinat la Sfintele Locuri răsăritene sau „de jos“, cum li se spunea. Iar pe cât a fost cu puțință am arătat și șirul igumenilor, cari s'au schimbat la fiecare din ele în vremea păstoriei mitropolitului Grigorie Dascălul. Ne rămâne acum să cercetăm noile orânduiri urmate după luarea în primire de către igumenii pământeni a mănăstirilor închinat ca să vedem și folosul tras de țară din această schimbare.

În adevăr, faptul scoaterii igumenilor greci din bogatele lăcașuri sfinte ale Principatelor Române, a produs o firească mișcare la Patriarhiile din Răsărit, care se vedeau acum lipsite de atâtea venituri. Din această pricină, ele încep o luptă grozavă pentru dărâmarea noilor întocmiri⁴ și redobândirea bunurilor pierdute. Dar mijlocirea lor la Poartă nu prea avea sorți de izbândă, după răzvrătirile din 1821. De aceea ca să mai domolească puțin furia pricinuită de «apostasie», a fost nevoie de o dare de bani—une contribution payée—⁵, în urma căreia, călugării de la Atos izbutesc să

1. Arhiv. Stat., *Mitr. Buc. netreb.* pachet 229, doc. 41. La începutul anului 1822 întâlnim igumen la Butoiu pe „Iosif arhimandritul, român, proin eclisiarh al sf. Mitropoliei“ (Ibidem, *Judecătorești vechi*, dosar 1377/1822, f. 3).

2. Ac. Rom. ms. 718, f. 157.

3. Ibidem, f. 162.

4. Față cu aceste uneltiri ale călugărilor greci, nici Români nu stau nepăsători. Astfel ei fac o jalbă către Poartă în care își arată adâncă lor mulțumire pentru împărătescul firman cu hotărîrea ca toți călugării greci să fie lipsiți de dregătoriile bisericesti și înlocuiți numai cu pământeni. „Dar fiindcă ne temem ca nu cumva după vremi acești călugări greci fiind rău nărași să mijlocească cu ale lor viclene meșteșugiri și să umble ca să strămute“ hotărîrea împărătească, spre a strica „peinoirea acestui vechiu privilegiu“, „cu lacrimi în ochi ne rugăm să fim miluiți cu sfânt hatîșerif cuprinzător și hotărîtor ca în veci deacum înainte toate dregătoriile bisericesti“ să fie ținute „de călugări rumâni pământeni după vechea orânduială ce au avut această țară. Și pe lângă acestea adăogăm fierbîntea noastră rugăciune către prea puternica Împărăție și cerem ca întru același sfânt hatîșerif să se preînnoiască cu hotărîrea această orânduială ce au fost mai dinainte, adică cri mitropolitul sau vreunul din episcopi sau vreunul din igumeni de la oricare mănăstire va muri, să se clironomisească unul ca acela numai de scaunul sau mănăstirea unde s'au aflat, fără a să amesteca domnul cel după vremi, sau rudele celui mort, cât de puțin la avutul lui (Arhiv Stat., *Mitr. Buc. netreb.* pachet 234. Este o copie purtând data într'un colț sus: 1822 Mart. 8, ceiace este cu neputință, fiindcă în cuprinsul ei se vorbește de fapte petrecute în 1823. În afară de asta textul are și câteva îndreptări ce par a fi făcute de mâna mitropolitului Grigorie. Eu cred că este din anul 1824).

5. Hurmuzachi—Hodoș, XVI¹, p. 1135, scrisoarea consulului francez Hugot din 6 Februarie 1824.

Atât de aspre erau măsurile luate împotriva călugărilor greci, încât nu le mai era îngăduită nici intrarea în Principatele române. Astfel în vara anului 1823, după

înfățișeze Inaltei Porți, către sfârșitul anului 1823 o jalbă, plângându-se „că fără dreptate li s'au poprit dă stăpânirea țării dreptul lor, în vreme ce și mănăstirile și toate veniturile lor“ li se cuvin. Deasemenea spun „că nu le sânt știute de adevărate“ pricinile pentru care deocamdată mănăstirile „nu sânt destoinice a face nici o răspundere“¹.

Potrivit obiceiului, Poarta îndreaptă cererea lor către capuchehaelile domnilor noștri la Țarigrad, iar aceștia la rândul lor înștiințează pe Grigorie Ghica și Ioniță Sturdza ca să cerceteze de urmare. Vodă Ghica, după ce primește această înștiințare, poruncește la 3 Ianuarie 1824 divanului său să i se arate prin anafora cuprinsul pricinii².

În ziua de 19 Iunie 1824 mitropolitul Grigorie împreună cu episcopii și boerii divaniți înfățișează lui Vodă anaforaua cerută, arătând că „temeiul întru care răzemându-se acei părinți cer embaticuri de la aceste mănăstiri, este fără de îndoială testamenturile ctitoricești ale aceluia ce le-au zidit și le-au închinat la mănăstirile dă jos. Nu pot însă nici cuvioșia lor de a tăgădui că duhul și al aceluia răposați ctitori și al testamenturilor privesc spre a să păzi în veci ființa acestor sfinte lăcașuri întru întregime spre vecinica pomenire celor ce le-au zidit și le-au inzestrat“. Nu pot tăgădui de asemenea „că au fost obiceiul urmat și păzit aici în țară dă a să îndatoră fără dăosebire la orice întâmplare de obștească trebuință și aceste mănăstiri împreună cu cele neînchinat ale țării de au dat ajutor după măsura trebuinții. Care, dar, mai mare trebuință putem zice că au avut țara decât aceasta de acum ce i s'au pricinuit din nenădăjduita a răzvrătirii trecută întâmplare, căzând la o așa mare și altădată nepomenită datorie?“ Cum s'a făcut cunoscut și Inaltei Porți „pentru ajutorul cerut din partea mănăstirilor închinat, cu ce li s'au oprit dreptul? Care într'al căriea pământ zac ai acestor sfinte mănăstiri? se va ușura țara de sarcinile acestor închinat care cei după vremei guma dă jos le-au supus“. Și apoi și întru bună ființă, să poa deauna cu embaticurile lor buință, precum zic, și va supuși poruncii de a-i ajutorii, cu cea ce orânduesc atunci din acest ajutor următoarele cheltueli ale acestor le-au supus igumenii greci nu ne sfiim să vie vechi și însuși cu ochii“ spre Vodă Ghica, deplin lămurit cu zărilor, dă răspunsul convenit grad cu întocmai cuprins. Înștiințează Poarta³.

Înainte însă de a ajunge arătat, prin țară umbra s'atone obținuseră un firmament. Principatele Române căpivă teze starea mănăstirilor de coteala veniturilor și datorii.

La 4 Mai 1824 sub Poarta înșarcinat și Poarta consimți să evacueze condițional: cerea cheazăși că răzvrătiri; că boierii vor fi înțelegerile între ei⁴. Era fir Poarta să fie mai îngăduitoare să aibă ocrotirea Rușilor

scoaterea igumenilor streini dela mănăstirile închinat. Sfatul sf. Munte au trimis în Țara Românească doi călugări ca să vadă cum stau lucrurile aici. Ei au fost însă opriți să treacă Dunărea și fiind arestați, sunt trimiși la Silistra de unde n'au scăpat decât prin intervenția consulului francez (cf. *Ibidem*, pp. 1109, 1113).

1. cf. C. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV al Ungrovlahiei*, p. 171; *Ac. Rom. ms. 1068*, ff. 66—7.

2. *Ibidem*, f. 63. Iată cuprinsul pitacului domnesc: „Preasfinția ta părinte mitropolit iubitorilor de D-zeu episcopi și d-vs. veliților boieri ai divanului domniei mele, văzând alăturatul pitac ce ni să scrie de către capuchehaelile ot Țarigrad, pentru cererea ce să face de a să plăti embatichiurile a douasprezece mănăstiri sfetăgorești dupe osebita alăturată foaie ce să vede iscălită de slăvitul dragoman al prea Inaltii Porți, să arătați domniile mele prin anafora“.

1. *Ac. Rom. ms. 1068*, ff. 66—7. Data greșită de Iunie 19; C. Tomescu.
2. Arhiv Stat., *Ad-lice vechi*.
3. Hurmuzachi-Hodoș, XVI, p. 132.
4. Pentru negocieri cf. N. Hurmuzachi, *Opere*, I, p. 132.

la sfârșitul anului 1823 o jalbă, dreptate li s'au poprit dă stăpânime ce și mănăstirile și toate Deasemenea spun „că nu le sânt le pentru care deocamdată mână a face nici o răspundere“¹.

arta îndreaptă cererea lor către tri la Țarigrad, iar aceștia la rân- orie Ghica și Ioniță Sturdza ca Vodă Ghica, după ce primește te la 3 Ianuarie 1824 divanului ora cuprinsul pricinii².

1824 mitropolitul Grigorie im- rii divaniți înfățișează lui Vodă a „temeiul întru care răzemân- baticuri de la aceste mănăstiri, menturile ctitoricești ale acelor inat la mănăstirile dă jos. Nu pot tăgădui că duhul și al acelor enturilor privesc spre a să păzi lăcașuri întru întregime spre ve- e-au zidit și le-au înzestrat“. Nu că au fost obiceiul urmat și păzit ra fără dăosebire la orice întâm- a și aceste mănăstiri împreună ii de au dat ajutor după măsura nare trebuință putem zice că au acum ce i s'au pricinuit din ne- ută întâmplare, căzând la o așa tă datorie?“ Cum s'a făcut cu- tru ajutorul cerut din partea mână-

stirile închinat. Statul sf. Munte au tri- ca să vadă cum stau lucrurile aici. Ei au fost arestați, sunt trimiși la Silistra de unde n'au ar francez (cf. Ibidem, pp. 1109, 1113). ul Grigorie IV al Ungrovlahiei, p. 171; Ac

princului domnesc: „Preasfinția ta părinte mi- d-vs. veștilor boieri ai divanului domniei mele. de către capuchehaelile ot Țarigrad, pentru ce- neblurile a douasprezece mănăstiri sfetago- să vede iscălită de slăvitul dragoman al prea prin anafora“.

năstirilor închinat, cu ce cuvânt, dar, zic acei cuvioși că li s'au oprit dreptul? Oare nu neapărata trebuință a țării, într'al căriea pământ zac oasele acelor răposăți ctitori ai ai acestor sfinte mănăstiri?“ Noi am cugetat ca după ce se va ușura țara de sarcina datorii „să plătim cu din veniturile acestor închinat mănăstiri și grelile lor datorii, la care cei după vremi igumeni greci, orânduți de părinții cei dă jos le-au supus“. Și apoi rămânând slobode dă datorii și întru bună ființă, să poată a să folosi și acei părinți tot-deauna cu embaticurile lor“. Iar dacă ii silește marea tre- buință, precum zic, și va fi și voința Inaltei Porți „sântem supuși poruncii de a-i ajuta și mai nainte dă dăsfacerea da- torii, cu ceia ce orânduiesc ctitoriceștile testamenturi“, însă atunci din acest ajutor urmează să se scadă „suma trebuin- cioaselor cheltueli ale acestor mănăstiri, a datoriiilor la care le-au supus igumenii greci“, pe care dacă le tăgăduiesc „noi nu ne sfiim să vie vechilul ce l-au orânduit ca să le vază și însuși cu ochii“ spre încredințare mai deplină¹. Vodă Ghica, deplin lămurit cu această anafora de starea lucrur- ilor, dă răspunsul cuvenit capuchehaelilor sale din Țari- grad cu întocmai cuprins, ca și aceștia la rândul lor să în- științeze Poarta².

Înainte însă de ajungerea la Țarigrad a răspunsului arătat, prin țară umbla svonul „nedesmințit“ că mănăstirile atonite obținuseră un firman care le da voie să trimeată în Principatele Române câțiva călugări imputerniciți să cerce- teze starea mănăstirilor de aici, închinat lor și să facă so- coteala veniturilor și datoriiilor³.

La 4 Mai 1824 sub presiunea ambasadorului englez la Țarigrad, însărcinat și cu apărarea intereselor rusești, Poarta consimți să evacueze Principatele noastre⁴, dar condițional: cerea chezășii că pe viitor vor fi împiedecate orice răzvrătiri; că boierii vor fi supuși și ascultători, evitând ne- înțelegerile între ei⁵. Era firesc deci că în urma acestui fapt Poarta să fie mai îngăduitoare cu călugării greci, cari începuseră să aibă ocrotirea Rușilor. Astfel, către sfârșitul anului 1824

1. Ac. Rom. ms. 1068, ff. 66-7; cf. *Bis. Ort. Rom.* XXVIII, pp. 1106-9, cu data greșită de Iunie 19; C. Tomescu, *l. c.*, pp. 171-3.

2. Arhiv Stat, *Ad-tive vechi*, dosar 2430, f. 79.

3. Hurmuzachi-Hodoș, XVI, p. 1135.

4. Pentru negocierii cf. N. Iorga, *Acte și fragmente*. II, pp. 630-79.

5. I. C. Filitti, *l. c.*, p. 132.

Sfintele Locuri capătă invoirea Porții, să trimeată în Principate câte un vechil „ca să vadă prin vedere starea mănăstirilor“ și „să se precurme a lor plângere, și văzând cu ochii să afle starea mănăstirilor și suma veniturilor. Și puind în orânduială și hotărînd și înțelegându-să de față pentru ale lor canonisite venituri, să vor întoarce“¹.

Exarhii Sfințelor Locuri sosesc la București pe la jumătatea lui Dechemvrie 1824 și se înfățișează îndată lui Vodă cu firmanul împărațesc adus de ei dela Țarigrad. Atunci Grigorie Ghica poruncește la 17 Dechemvrie 1824 mitropolitului și divanului său „ca adunându-vă cu toții la un loc să faceți cuviincioasă cercetare și chibzuire asupra pricinii mănăstirilor ierosolimești, sinaiticești și sfetagorești de aici din țară, pentru care au venit exarhi de jos (și) urmează a să teorisi“².

Care va fi fost rezultatul cercetării făcute de acești exarhi, nu știm. Fără îndoială că li se va fi lămurit starea lucrurilor și credem că poate s'au încredințat și ei de ruina și grozavele datorii ale mănăstirilor. În afară de asta, potrivit înțelegerilor, țara nu tăiașe cu totul veniturile Sfințelor Locuri. Dintr'o anafora a divanului de la 15 Mai 1825 prin care se arată lui Vodă „datoriile țării și plata lor făcută prin casa datorilor“ aflăm că se plătise până atunci

1. cf. Arhiv. Stat. *Ibidem* ff. 78—79 „prescurtare după porunca Porții către Grigorie Ghica“. În ea se amintește de rugăminta lui Vodă dinpreună cu boierii „ca să să izgonească cei din Valahia greci călugări și patriarhul să nu trimită călugări pentru strângerea celor orânduie venituri ale mănăstirilor din Valahia, iar când după întâmplare va zăbovi trimeterea acestor venituri să arate Porții“, care va da în cunoștința capucehaelilor țării. „Acum fiindcă Sfânta Agora, Sfântul Mormânt și Sina prin tacris au arătat că nu s'au strâns cele canonisite unor mănăstiri din Valahia încă dela leat [12]36 (1821), s'au dat în cunoștința aceasta la al tău capucehaia d'aici și dă fr'o câteva ori s'au scris și către tine și fiindcă după arătarea capucehaelilor tale s'au dat dovadă că ai scris capucehaelilor tale pentru unele din mănăstiri că sânt dărăpănate și veniturile ce au, nu sânt de ajuns la meremetul și cheltuiala seminarilor și că după cererea lor de lei 63950 pe an, să se dea lei 12100 și pentru doi ani lei 24200 la Sfântagora, și în loc cerutelor dela Sina 35000 pe an, să se dea lei 18000, pentru doi ani 36000, asemenea și de la Sfântul Mormânt ce să cer pe an lei 57000, să se dea lei 17000, pentru doi ani 35900. Și dacă după aceasta nu să vor mulțumi, să trimită parte-le ca să vadă starea mănăstirilor și suma de acum a veniturilor. Dai fiindcă este mare deosebire între ceruta câtățime de la dâșii și cu cea din parte-ți către capucehaia arătătoare darea, numiții nici într'un chip nemulțumindu-se, la aceasta să jăluesc necontenit. Insfârșit fiindcă prelungirea acestora s'au făcut din'ceput după a ta cerere și a boierilor și fiindcă după cum ai înștiințat ceri să să trimită câte un vechil din parte-le și fiindcă împărăția nu primește scăderea neîntărită și trecere de vreme a veniturilor lor și fiindcă ai chibzuit iarăși ca să vie ei acolo, spre a-i odihni pentru aceasta, dar numai și numai din a ta înștiințare, s'au dat voie ...d'aveni“.

2. Ac. Rom., ms. 1068, f. 65.

318.200 taleri „pentru embaticuri Sinaiticești și Sfetagorești“. soco po taleri 79.550 pã an, după făcut“ și alți 30.000 taleri pentru din Rumelia¹. În același timp se pe anul 1825 era de 710.947

Cu toate acestea Sf. Locuri ce li se hărăzise. Și era și firesc în pãmãnteanã mănăstirile își înce iar obișnuitul „sfeterismos“ al ig bună parte. Incepurã deci iarã Atunci mitropolitul Grigorie Dã țării asupra mănăstirilor inchinate iscãlitã de cei trei episcopi de 1 divaniți, cerãnd sã se hotãrãscã mănăstirilor de peste hotãrã de la „impãrãteștile fermanuri“ ce s'au toate dregãtorile bisericestii sã lips mai departe: „noi embaticurile trimițãndu-le, și alt adaos mai : noascã și datoria; dar ei nici o nu sã mulțumesc, ci cer mai datoria care o au fãcut-o însuș vrãnd ca cu aceste chipuri sã impãrãtești „și sã strice înnoire sã vie iarãși ei aici sã facã ce ale“. Pentru aceasta roagã din sã miluiascã „și cu hotãrãrea : dãm“ fiindcã de la o vreme în embaticu la mănăstirile de jos catastih sã aratã; iar mai maine un prisosul venitului se trimetã rãposãții ctitori și pre cât era : nãstiri sãnt datoare, pe lângã ei țării la vremi de trebuințã, dupã armat. În felul acesta, incheie în : pãtea cândva sã-și vie în fire : gerea lor, izbãvindu-sã și de d

1. Ac. Rom. ms. 1068, f. 103.

2. *Ibidem*, f. 105.

3. Ac. Rom. ms. 1068, ff. 129—130

și C. Tomescu, l. c., pp. 192—4.

a Porții, să trimeată în Prin-
văză prin vedere starea mă-
a lor plângere, și văzând cu
și suma veniturilor. Și puind
înțelegându-să de față pentru
vor întoarce”.

sesesc la București pe la ju-
4 și se înfățișează îndată lui
adus de ei dela Țarigrad. A-
ște la 17 Dechemvrie 1824
ca adunându-vă cu toții la
cercetare și chibzuire asupra
ști. sinaiticești și sfetagorești
au venit exarhi de jos (și) ur-

ci: cercetării făcute de acești
că li se va fi lămurit starea
s'au încredințat și ei de ruina
stirilor. In afară de asta, po-
ase cu totul veniturile Sfintelor
ivanului de la 15 Mai 1825
datoriile țării și plata lor fă-
m că se plătise până atunci

79 „prescurtare după porunca Porții către
rogându-l pe Vodă dinpreună cu boierii
ce să lăgati și patriarhul să nu trimită că-
veniturile ale mănăstirilor din Valahia, iar
acestor venituri să arate Porții”, care va
Atunci fiindcă Sfânta Agora, Sfântul Mor-
s'au strâns cele canonisite unor mănăstiri
au dat în cunoștința aceasta la al tău capu-
scris și către tine și fiindcă după arătarea
ai scris capucheaelilor tale pentru unele
stările ce au, nu sânt de ajuns la mere-
pă cererea lor de lei 63950 pe an, să se
Că la Sfântagora, și în loc cerutelor dela Sina
doi ani 36000, asemenea și de la Sfântu
se dea lei 17000, pentru doi ani 35900. Și
trimită parte-le ca să văză starea mână-
ar fiindcă este mare deosebire între ceru-
te și către capucheala arătătoare darea,
la aceasta să jăluesc neconentit. Insfârșit
înțeles după a ta cerere și a boierilor și
trimită câte un vechil din parte-le și fiindcă
și trecere de vreme a veniturilor lor și
să spre a-i odihni pentru aceasta, că
dat voie ...d'aveni”.

318.200 taleri „pentru embaticurilor mănăstirilor Sf. Mormânt,
Sinaiticești și Sfetagorești”, socotiți „pă patru ani: 1823-6
po taleri 79.550 pă an, după osebita chibzuire ce s'au
făcut” și alți 30.000 taleri pentru embaticuriile mănăstirilor
din Rumelia¹. In același timp se arată că cisia mănăstirilor
pe anul 1825 era de 710.947 taleri².

Cu toate acestea Sf. Locuri nu erau mulțumite cu sumele
ce li se hărăzise. Și era și firesc lucru, întrucât supt ocârmuirea
pământeasă mănăstirile își înmulțiseră simțitor veniturile,
iar obișnuitul „sfeterismos” al igumenilor greci dispăruse în
bună parte. Incepură deci iarăși plângerile către Poartă.
Atunci mitropolitul Grigorie Dascălu, ca să apere drepturile
țării asupra mănăstirilor închinat, trimete Porții o întâmpinare
iscălită de cei trei episcopi, de 10 igumeni și peste 90 boieri
divaniți, cerând să se hotărască folosul ce trebuie să se dea
mănăstirilor de peste hotar de la cele închinat. Vorbind de
„împărăteștile fermanuri” ce s'au hărăzit cu hotărîrea ca dela
toate dregătoriile bisericesti să lipsească călugării greci, adaugă
mai departe: „noi embaticurile care le da egumenii greci
trimitându-le, și alt adaos mai mult, le-am scris ca să-și cu-
noască și datoria; dar ei nici cu acele embaticuri cu adaos
nu să mulțumesc, ci cer mai mari, care nu să pot; nici
datoria care o au făcut-o însuși ei nu vor să o cunoască”,
vrând ca cu aceste chipuri să urmeze împotriva hotărîrii
împărătești „și să strice înnoirea privilegiului celui vechi și
să vie iarăși ei aici să facă celece au mai făcut, sau și mai
rele”. Pentru aceasta roagă din suflet ca Puternica Impărație
să miluiască „și cu hotărîrea pentru celece să cuvine să
dăm” fiindcă de la o vreme încoace să dă pă fieștecare an
embaticu la mănăstirile de jos suma banilor ce în osăbit
catastih să arată; iar mai nainte da un puțin ajutor, adică
din prisosul venitului se trimetea aceea ce era orânduit de
răposășii ctitori și pre cât era cu puțință, căci aceste mâ-
năstiri sânt datoare, pe lângă embaticuri, să facă ajutoare și
țării la vremi de trebuință, după cum și in alte dăți s'au
urmat. In felul acesta, încheie întâmpinarea, mănăstirile „vor
putea cândva să-și vie în fire la starea cea dintâi, cu dre-
gerea lor, isbăvindu-să și de datoriile cele grele³”.

1. Ac. Rom. ms. 1068, f. 103.

2. *Ibidem*, f. 105.

3. Ac. Rom. ms. 1068; ff. 129-130; publicat în *Bis. Ort. Rom.* XVII, p.
123 și C. Tomescu, *l. c.*, pp. 192-4.

Hotărîrea ce s'a dat în urmă de către Poartă a fost ca să se răspundă Sfintelor Locuri a treia parte din veniturile mănăstirilor închinare lor, începând cu anul 1823 și până în 1826¹. Spre a se putea însă ține o socoteală amănunțită și bine întocmită a tuturor mănăstirilor din țară, mitropolitul Grigorie dădu ideea să se întemeieze o casă a mănăstirilor. În acest scop el face o anafora către Vodă Ghica la 16 Fevruarie 1826 spunând așa: „Știut iaste înălțimii tale greutatea în care să află mănăstirile din toată țara mării tale, atât cele aghiotafice, sinaitica, aghioritica, cât și cele rumeliotica și cele slobode ale țării. Și fiindcă eu din pricinile eparhii de care sânt împresurat nu pociu a mă îndeletnici și spre căutarea lor, ca să nu rămâie ca niște oi fără de păstor, am chibzuit să se întocmească o casă de trei aleși², supt numire dă *Casa mănăstirilor*, care să caute și să îngrijească aceste madele de mai jos însemnate, adică: 1. să se statornicească tot venitul pe grupe de mănăstiri închinare și apoi „deosebit pe tot anul suma de bani pre cât vor fi îndatorate să dea la mănăstirile dă jos“, iar celălalt venit „să rămâie spre iconomia cheltuelilor și a datoriiilor, ajutorându-să una pe alta“. 2. Să se dea socotelele fiecărei mănăstiri anual și să se hotărască fieștecăruia igumen cât să cheltuiască. Totdeodată să fie îndatorați să facă deslușire curată ce-au făcut cu banii mănăstirilor pe anii 1823—26, spre a se vedea ce prisos va ieși. 3. Fiindcă în 1826 se sfârșește termenul arenzilor moșiilor, să se privegheze la arendarea ce urmează să se facă pe încă trei ani. să nu se facă vre un „sfetarismos“ și se va îngriji să răspundă banii la cutia școalelor „după întocmirile ce sânt puse“. 4. „Orice meremet“ să se facă numai cu știrea casii și a eforilor. 5. „Niciun igumen să nu fie slobod a să împrumuta fără știrea aceștii case“. 6. Casa mănăstirilor va ține două condici, una de plata arenzilor și strânsul veniturilor, iar alta pentru răspunderea dărilor, plata datoriiilor și a cheltuelilor. 7. Orice igumen de „nu-și va păzi datoriiile sale cuviincioase“ va fi înlocuit prin chibzuirea mitropolii și știrea lui Vodă. 8. Tot această casă se va îngriji „fără zăbavă“.

1. Ibidem, f. 172.

2. „Cei trei aleși“ sunt arătați de mitropolit în persoana arhierului Ioan-chie Stratonichias, protosinghelul Protasie igumenul m-rei sf. Gheorghe-Nou și medelnicerul Răducanu Tocilescu.

pentru împlinirea sumei de 440.953 taleri conveniți ca a mănăstirilor¹.

Domnul Grigorie Goica 1826 nouă întocmire pentru cărmuirea sa din 19 Fevruarie 1826 mitropolitului „ce urmează a mănăstirilor“, iar mai vârtos... pentru baticurilor Sf. Locuri ca cricâșii banilor ce este a să răspundă meze întocmai alcătuirea aces osârduiască la câte primesc și ducătorii ei nu sunt volitici fără știrea și porunca stăpânului.

În adevăr, cel dintâi lucru făca să cerceteze veniturile date acum supt purtarea ei dă mizele domnești ce au mănăstirilor cei patru ani 1823-6 la suma de cele aghiotafice 16.400 taleri timp de la toate mănăstirile la mănăstirile aghiotafice se sânt în cei patru ani 484 421 taleri și an 4723 taleri luați de igumenilor închinare la Atos era de 57 tal. luați de igumenii greci².

Datoriile acestor mănăstiri sânt pentru cele aghiatafice și aghioritice³ făcând la un loc de 1105.139 taleri venituri, fără de — 113.373 taleri — și cari nu

1 Ibidem f. 174. După întocmirea de către Poartă, astfel înainte de 29 Martie 1826 veniturile veniturilor convenite mănăstirilor sânt negrește în sumă de 70.789 tal. pentru a ține de plata ce au primit a treia parte pe an de la Atos de tal. 25357 peste ceea ce sânt de la mănăstirile aghioritice și aghiotafice. În vremea au tras și poliți de tal. 1105.139 și se răspundă negreșit până la 29 Martie 1826.

2 Arhiv. Stat. Mitropol. Buc. f. 174.

3 Ibidem, doc. 10.

4 Ibidem, doc. 26.

5 Ibidem, doc. 25.

pentru împlinirea sumei de 112.753 taleri ce mai trebuie să se dea la embaticuri peste cei 318.200 taleri, până la 440.953 taleri cuveniți ca a treia parte din veniturile mănăstirilor¹.

Domnul Grigorie Ghica Vodă a găsit folositoare această nouă întocmire pentru cărmuirea mănăstirilor și prin întărirea sa din 19 Februarie 1826 arată că primește anaforaua mitropolitului „ce urmează a privi la buna îngrijire a mănăstirilor“, iar mai vârtos... pentru strângerea și împlinirea embaticurilor Sf. Locuri ca oricând se vor cere să fie gata suma banilor ce este a să răspunde“. Hotărăște deci ca să se urmeze întocmai alcătuirea acestei case „și totdeauna să se osârduiască la câte primesc spre folosul mănăstirilor“. Conducătorii ei nu sunt volnici „a da la nimeni măcar un ban“ fără știrea și porunca stăpânirii“.

În adevăr, cel dintâi lucru pe care-l face noua Casă fu ca să cerceteze veniturile tuturor mănăstirilor închinat date acum supt purtarea ei de grijă. Astfel ea găsește că milele domnești ce au mănăstirile sftagorești se ridicau pe cei patru ani 1823-6 la suma de 24.684 taleri², iar pentru cele aghiotaface 16.400 taleri. Adunarea veniturilor pe acest timp de la toate mănăstirile închinat era următoarea: de la mănăstirile aghiotaface se strânsese de igumenii pământeni în cei patru ani 484.421 taleri la care se mai adaugă și alți 4723 taleri luați de igumenii greci. Veniturile mănăstirilor închinat la Atos era de 579.634 tal. în afară de 180.650 tal. luați de igumenii greci³.

Datoriile acestor mănăstiri se ridicau la suma de 165.306 tal. pentru cele aghiotaface⁴ și la 342.317 tal. pentru cele aghioritice⁵ făcând la un loc 507.623 taleri datorii față de 1.105.139 taleri venituri, fără banii luați de igumenii greci — 113.373 taleri — și cari nu se mai puteau socoti.

1 Ibidem f. 174. După întărirea domnească dela 19 Februarie Casa a luat ființă îndată. Astfel înainte de 20 Martie 1826 ea face arătare mitropoliei pentru răspunderea veniturilor cuvenite mănăstirilor sinaiticești în suma de 38466 taleri, și sftagorește în sumă de 70.789 tal. pentru anii 1823-26. Patriarhul Ierusalimului însă după ce au primit a treia parte pe anii de mai sus, din veniturile mănăstirilor, încă au prisos de tal. 25357 peste ceea ce i să cuvenea până la sfârșitul leatului 1827, apoi fără vreme au tras și poliți de tal. 103871⁴, prin capuchehaelile din Țarigrad, ca să se răspundă negreșit până la 29 Aprilie (Ibidem. ff. 172, 177).

2 Arhiv. Stat. *Mitr. Buc. netreb.* pach. 232, doc 8.

3 *Ibidem*, doc. 10

4 *Ibidem*, doc. 26.

5 *Ibidem*, doc. 25.

Intre timp un nou eveniment politic schimbă situația mănăstirilor, de data aceasta însă numai a celor închinat¹. Prin moartea țarului Alexandru I (1801-1825), Grecii găsesc un sprijinitor puternic în urmașul său Nicolae I (1825-1855), care nu lipsi de a interveni la Poartă în favoarea lor². În urma deselor amenințări și ca să înlăture primejdia unui război, Turcii se învoiesc cu Rușii și încheie la 25 Septembrie 1826 *Convenția de la Akkerman*. Potrivit acestei convenții Rusia recunoaște hotărârile Porții cu privire la restabilirea domniilor pământene, lăsându-i și pe viitor legăturile neștirbite cu țările dunărene. Totdeodată însă Rusia își asigură înrăurirea ei ca putere protectoare în amândouă principatele, precum și dreptul de a hotărî viitoarea lor organizare prin alcătuirea unui regulament general³.

În felul acesta călugării greci prigonii de Turci din pricina răzvrătirii din 1821, intrau acum cu sila sub protecția Porții și smulgeau firmane dictate de Rusia, prin consuli săi la Țarigrad, menite să le dea dreptul la redobândirea mănăstirilor închinat⁴. Spre incredințare, iată ce scria mitropolitul Veniamin al Moldovei către colegul său muntean la 3 Fevruarie 1827. „În trecerea pe aicea E. S. elciului împărăției Rosiei [Ribeapierre] mi-au dat îndestulă pricină de voroavă pentru monastirile închinat⁵ la locurile din jos, ca să rămâie tot precum au fost mai înainte, cu neschimbare în stăpânirea aceloră, arătând că așa iaste voința monarhului Rosiei. Am avut îndestulă luptă de împotrivire cerând ca monarhul să fie milostiv a nu ne lipsi de acest vechi privilegiu acum prin înalt firman de iznoavă hărăzit, arătându-i... și starea monastirelor cum erau mai pustii și cum sânt supusă supt grele datorii, ci să rămâie pe seama pământenilor cari vor întocmi toate, vor face un folos de opștie la Patrie și vor împărtăși și pre locurile unde acestea sânt supusă, cu ajutorul cuviincios. Însă E. sa au rămas tot cu împotrivire la aceasta. Noi socotind că nu trebuie să lăsăm acest dirit al pământului a trece nelucrătoriu și din privilegiul acesta, ci să uneltim

1. C. Tomescu, *l. c.*, p. 50.

2. I. C. Filitti, *l. c.*, p. 148.

3. Textul convenției este publicat în *Documentele Renașterii*, I, p. 310 ș. c.

4. C. Boliac, *Mănăstirile din România*, Buc., 1862, p. 93.

tot felul de mijloace ca să se facă treabă și pe mitropolitul... pricină „pentruca uniți... lucreze pentru amândouă

Dar lucrările spre so... cum se credea. În Aprilie Principatele Române pen... kerman⁷. Acest hatışerif... publicat la 27 ale aceleiași... porunci atunci, potrivit co... pentru administrarea țării... nu se hotărise încă nimic... niștea grozav de tare pe... primejdia nu era trecută. Î... indeamnă pe Vodă prin... întărirea hotărării țării ca... și igumeni să fie ocupa... români.

Amintind de anafora... care arătase „prăpădenia... care au ajuns mănăstirile... mii și nevrednica chivernis... cu vederea nici „almagz... de divanul Țării Române... — Grecii — cu fățarnice... bani... au fost intrat nu... la cele închinat⁸, ci și la s... până le-au adus în desăv... torii“ înstreinându-le avu... și strămoșii noștrii“. Și... întărirea acestui „art... Vodă ca să mijlocească... legiul ce l-a avut țara d... mutat“ ca să se aleagă... mânteni români“. Deasen

1. Ac. Rom., *ms 1061*, f. 1.
V. A. Urechă, *An. Ac. Rom.*, ș. c.
2. Publicat de G. I. Labovici, *Studii și Doc.*, XXI, pp. 36—55 ș. c.
3. Cf. Hurmuzachi-Ieroga, *Y.*
4. I. C. Filitti, *Fragmente*, ș. c.
1821—1828, p. 140.

ent politic schimbă situația
 a numai a celor închinat¹.
 (1801-1825), Grecii găsesc
 său Nicolae I (1825-1855),
 Poartă în favoarea lor². În
 să înlătore primejdia unui
 uși și incheie la 25 Sep-
 H. Kerman. Potrivit acestei
 țării cu privire la
 e. lăsându-i și pe viitor le-
 rene. Totdeodată însă Rusia
 re protectoare în amândouă
 de a hotări viitoarea lor or-
 gument general³.

și prigonii de Turci din pri-
 acum cu sila sub protecția
 are de Rusia, prin consulii
 ea dreptul la redobândirea
 a Române⁴. Spre incredin-
 Benjamin al Moldovei către
 ruanie 1827. „În trecerea pe
 Rosel Ribeanpierre] mi-au
 a pentru monastirile închi-
 mâte tot precum au fost mai
 cămărea acelora, arătând că
 stei. Am avut îndestulă luptă
 să fie milostiv a nu ne
 acum prin înalt firman de
 narea monastirelor cum erau
 supt grele datorii, ci să ră-
 tari vor întocmi toate, vor
 și vor împărtăși și pre-
 usă. cu ajutorul cuviincios.
 potrivire la aceasta. Noi so-
 acest dirit al pământului a
 egiul acesta, ci să uneltim

tot felul de mijloace ca să-l întemeiem. „În incheiere îl în-
 treabă și pe mitropolitul Grigorie ce scop are în aceasta.
 pricină „pentruca uniți, împreună pe un întocmai plan“ să
 lucreze pentru amândouă Principatele¹.

Dar lucrările spre schimbare se grăbiau mai repede de-
 cum se credea. În Aprilie 1827 Poarta dădu hatîșerif către
 Principatele Române pentru înștiințarea convenției dela A-
 kerman². Acest hatîșerif sosi la București la 19 Mai și fu
 publicat la 27 ale aceleiași luni³. Pe temeiul lui Ghica Vodă
 porunci atunci, potrivit convenții, întocmirea regulamentului
 pentru administrarea țării⁴. În privința mănăstirilor închinat
 nu se hotărise încă nimic. Acest fapt fără îndoială îl neli-
 niștea grozav de tare pe mitropolitul Grigorie Dascălul, căci
 primejdia nu era trecută. De aceea vedem că la 10 Iulie 1827
 îndeamnă pe Vodă printr'o anafora ca să ceară dela Poartă
 întărirea hotărîrii țării ca scaunele de mitropoliți, episcopi
 și igumeni să fie ocupate în viitor numai de pământenii
 români.

Amintind de anafora sa din 12 Octomvrie 1823 prin
 care arătase „prăpădenia și împovărarea grelelor datorii în
 care au ajuns mănăstirile închinat din pricina relei econo-
 mii și nevrednica chivernisire a egumenilor streini“, nu trece
 cu vederea nici „altmagzarul“ dela 6 Noemvrie 1825 făcut
 de divanul Țării Românești către Poartă. Iar „acei streini
 — Grecii — cu fărnice lingușiri... și prin groaznice dări de
 bani... au fost intrat nu numai pe la toate mănăstirile țării...
 la cele închinat, ci și la scaunele mitropoliei și episcopiiilor...
 până le-au adus în desăvârșită prăpădenie și robie de da-
 torii“ înstreinându-le avuturile „ce au fost închinat de moșii
 și strămoșii noștrii“. Și fiindcă până acum nu s'a dobândit
 întărirea acestui „arh“ ce s'a trimis la Țarigrad, roagă pe
 Vodă ca să mijlocească la Poartă spre a se întări „privi-
 legiul ce l-a avut țara din vechime, de a fi pururea nestră-
 mutat“ ca să se aleagă în slujbele bisericești „numai pă-
 mânteni români“. Deasemenea cere a se da o hotărîre „și

1. Ac. Rom., ms. 1066, f. 114, publicat în *Bis. Ort. Rom.* XXVII, p. 1259
 V. A. Urechia, *An. Ac. Rom.*, ist. X, p. 304
 2. Publicat de G. I. Lahovari în *Conv. Lit.* XXI, p. 493 sq. și N. Iorga,
Studii și Doc. XXI, pp. 36—58 și C. Tomescu, *l. c.* pp. 202—203.
 3. Cf. Hurmuzachi-Iorga, X, p. 605.
 4. I. C. Filitti, *Frământări politice și sociale în Principatele Române între
 1821—1828*, p. 140.

asupra embatichiurilor ce sânt a să răspunde mănăstirilor din jos" ¹.

Dar după câteva zile dela înfățișarea acestei anaforale, adică la 14 Iulie 1827, mitropolitul Grigorie primește din partea lui Vodă Ghica porunca de a se împlini prin Casa mănăstirilor cheltuiala lazareturilor, deocamdată numai dela mănăstirile cele slobode ². Acest „deocamdată“ nu era de loc prevestitor de bine, și în curând avea să se prelungească prin diferite uneltiri. Ajutate fiind de Ruși ³, Sfintele Locuri izbutesc să dobândească de la Poartă în scurt timp după aceea un firman pentru reîntoarcerea călugărilor greci la cârmuirea mănăstirilor închinete din Principatele Române.

Neapărat că acest fapt neașteptat a provocat o zdruncinare adâncă în viața bisericească a țării și el avea urmări însemnate și asupra vieții politice. Se vedeau acum năruite toate strădaniile puse cu atâta trudă timp de cinci ani pentru îndreptarea mănăstirilor dărăpănate de Greci. Se schimbau dintr'odată toate bunele rândueli făcute cu destulă râvnă spre o cât mai bună gospodărie a avuturilor ce fuseseră închinete Sfintelor Locuri. Toate acestea erau pândite acum prin năpasta vremurilor să încapă iarăși în mâna streinilor. Iar mănăstirile urmau să fie din nou năpădite de streini, stoarse de venituri și privite cu aceiași nepăsare de igumenii veniți de peste hotare și care aveau să le cârmuiască fără milă și lipsiți de suflet românesc.

Firmanul pentru înapoierea mănăstirilor închinete în seama igumenilor greci poartă data de Iulie 1822 - Zilhige 1242 - ⁴. În el se vorbește și de jalba făcută în 1822 către Poartă de boierii munteni când rugaseră, „să se izgonească toți călugării greci din mănăstirile închinete, urmând ca să se plătească Sfintelor Locuri o dare anuală prin capucachelile din

1. Cf. C. Tomescu, *l. c.* pp. 209-10, transcris după o copie de la Ac. Rom. ms. 1062, ff. 100 și 119; publicat și în *Bis. Ori. Rom.* XXVIII (1904-5), pp. 1261-3.

2. I. C. Filitti, *l. c.* p. 149, după codica domnească 117, f. 84 v.

3. Hurmuzachi, Supl. I 4, 239.

4. Firmanul a fost adus la București de comisul Panaiotache Anghelopol, trimisul „slăvitului Reiz Efendi“. El a fost cetit în obșteasca adunare la 8 Dechemvrie 1827. Originalul se păstrează la Ac. Rom. ms. 1062 ff. 79, însoțit de o traducere. A fost publicat în *Hurmuzachi-Iorga*, X, p. 608 și *Uricar* V, pp. 30-5. O traducere pe scurt este la Arhivele Statului, *Ad-tive vechi*, dosar 2430, f. 149. O copie grecească în biblioteca Adunării Deputaților din Atena, ms. 145 f. 23, publicată în revista *Ἐκκλησιαστικὸς Φῶρος* [Farul bisericesc], tom. 42 (1933), pp. 546-8, de E. Savrami.

Țarigrad“. Dar pentru că vec de la Sinai și de la Sfetago pentru veniturile lor, că nu cele ce să trimit [că] sânt cu meu mai nainte... au cerut m mănăstiri să se înapoieze iară cu tocmeală ca patriarhul să a vrednici dă credință, fără a să a mănăstirilor [închinete] și ac lor“. Trimisul să aibă putări t supărare de niscaiva urmări vedindu-le să se pedepseasc zășie“ să se orânduiască ai ce au fost conlucrători la za calce piciorul lor la mănăst

Potrivit acestui firman, stantinopolului scrie mitropo August 1827 că dându-se f să fie cârmuite iarăși de lo veni exarhii Mării Biserici. t telui Sinai și ai Atosului ce cerceteze socotelile pe șase

După ce primește scriso gorie înștiințează la 1 Dechem niamin al Moldovei că „din triarh a înțeles că exarhii e Românească spre punerea i având“. Dar acum a auzit c dreptul în Moldova la Iași. c poate au de gând „să facă v socoteli“, căci din vorbirea „exarh mănăstiresc“. a înțele cu socotelile exarhilor, nici duhul fermanurilor. Și ca n ciune... care să fie împotrî nească, atrage luarea amin aceste lucruri, sfătuirdu-i :

1. Arhiv. Stat, *Ibidem*, 140

2. Calinic Delicanis, Ππ 42/72

... a să răspunde mănăstirilor

... a înfățișarea acestei anaforale,
... mitropolitul Grigorie primește din
... a de a se împlini prin Casa
... rilor. deocamdată numai dela
... est „deocamdată“ nu era de
... urând avea să se prelungească
... încă de Ruși³, Sfintele Locuri
... a Poartă în scurt timp după
... rcerea călugărilor greci la căr-
... din Principatele Române.

... teasceptat a provocat o zdrun-
... ească a țării și el avea urmări
... isce. Se vedeau acum năruite
... truda timp de cinci ani pentru
... nate de Greci. Se schimbau
... țării făcute cu destulă râvnă
... ție a avurilor ce fuseseră
... ate acestea erau pândite acum
... apă iarăși în mâna streinilor.
... din nou năpădite de streini,
... a același nepăsare de igumenii
... aveau să le cărmuiască fără
... esc

... rea mănăstirilor inchinate în
... a data de Iulie 1822 - Zilhige
... de țaba făcută în 1822 către
... nd rugaseră, „să se izgonească
... rile inchinate, urmând ca să se
... re anuală prin capucahelile din

10. transcris după o copie de la Ac. Rom.
... Rom. XXVIII (1904-5), pp. 1261-3.
... domnească 117, f. 84 v.

11. de comisiul Panaiotache Anghelopol, tri-
... în obșteasca adunare la 8 Dechem-
... Rom. ms. 1062 ff. 79, însoțit de o tra-
... Urcaș V, pp. 30-5. O
... tice vechi, dosar 2430, f. 142. O
... din Atena, ms. 145 f. 23, publi-
... Farul bisericesc], tom. 42 (1933), pp.

Țarigrad“. Dar pentru că vechilii Patriarhiei de la Ierusalim, de la Sinai și de la Sfetagora „s'au jăluit la împărăție, atât pentru veniturile lor, că nu se trimit la vreme, cât și pentru cele ce să trimit [că] sânt cu multă scădere din cele ce primeau mai nainte... au cerut milostivire... ca stăpânirea acestor mănăstiri să se înapoieze iarăși precum au fost și mai nainte, cu tocmeală ca patriarhul să aleagă și să trimiță popi cinstiți și vrednici dă credință, fără a să amesteca altcineva la ocârmuirea mănăstirilor [inchinate] și acareturilor și daravera veniturilor lor“. Trimisul să aibă purtări bune, iar dacă țara „va avea vreo supărare de niscaiva urmări necuviincioase ale lui, și dovedindu-le să se pedepsească și prin patriarhicească „chezășie“ să se orânduiască altul. „Și nici din fugarii călugări ce au fost conlucrători la zaveră, d'acum înainte să nu mai calce piciorul lor la mănăstiri“¹.

Potrivit acestui firman, patriarhul Agatanghel al Constantinopolului scrie mitropolitului Grigorie Dascălul la 29 August 1827 că dându-se firman ca mănăstirile inchinate să fie cărmuite iarăși de locurile unde sunt supuse, vor veni exarhii Mării Biserici, ai Sfântului Mormânt, ai Muntelui Sinai și ai Atosului ca să orânduiască igumeni și să cerceteze socotelile pe șase ani în urmă².

După ce primește scrisoarea patriarhului, mitropolitul Grigorie înștiințează la 1 Dechemvrie 1827 și pe mitropolitul Veniamin al Moldovei că „dintr'o scrisoare a părintelui patriarh a înțeles că exarhii erau să vină mai întâi în Țara Românească spre punerea în lucrare [a] poruncii ce vor fi având“. Dar acum a auzit că, din Silistra ei au plecat de-a dreptul în Moldova la Iași, ceiace dă drept la bănuială că poate au de gând „să facă vreo shismă cu paguba bunelor socoteli“, căci din vorbirea sa cu Panaiotache Anghelopol „exarh mănăstiresc“, a înțeles „că nu i să potrivește duhul cu socotelile exarhilor, nici noima cărților patrierșești cu duhul fermanurilor. Și ca nu cumva să facă vreo înșelăciune... care să fie împotrivoare“ celor din Țara Românească, atrage luarea aminte mitropolitului Veniamin de aceste lucruri, sfătuindu-l să nu facă „nici o mișcare“

1. Arhiv. Stat, *Ibidem*, f. 142.

2. Calinic Delicanis, *Πατριαρχικὰ ἔγγραφα*, III (C-tinopol 1905), p. 523.

până nu va veni la Iași comisul Panaitache¹.

Spre urmare porunci „înaltului firman“, Vodă Ghica dădu la 5 Dechemvrie 1827, pitac către obșteasca adunare de a se da în stăpânirea igumenilor greci „ocârmuirea mănăstirilor închinat și a veniturilor lor“, teslimatisindû-li-se îndată „după orânduială“ toate avuturile și luându-se dela exarhi adeverințe de primire. Iar după ce se va da „în stăpânirea fiecărui exarh mănăstirile ce i se va cuveni la al său drept“, vor fi îndatorați, ca după deplina putere ce li s'a dat de către Patriarhia Țarigradului, făcând alegerea igumenilor să-i arate și lui Vodă, pentru ca fieșcare igumen „să fie cunoscut stăpânirii țării“.

Primind aceste porunci domnești, divanul hotărăște în adunarea sa de la 8 Dechemvrie, să le urmeze întocmai. În același timp însă, din îndemnul mitropolitului Grigorie Dascălul, hotărăște să facă și o anafora către domn prin care să i se arate lămurit drepturile țării asupra mănăstirilor închinat. „Niciodată n'au fost obicei ca orânduirea igumenilor să se facă prin alegerea patriarhiei Țarigradului“. Dar de vreme ce Poarta a hotărît așa, nu se împotrivesc nimeni. „Ceram însă — spun divaniții — sârguitoare mijlocire ca igumenii greci... ce se vor orându acum, mai întâi să fie negreșit îndatorați a le ocârmui întocmai după glăsuirea cititoriceștei orândueli“ ce are fieșcare mănăstire scrisă și legiuită prin „testamenturi“. După aceia „numiții“ să plătească și toate datorile mănăstirilor închinat și să săvârșească reparația lor. Iar ca să se poată păzi „o asemenea netăgăduită dreptate“ socotesc de trebuință „să nu lipsească de asupra igumenilor privegherea sfintei Mitropolii, a logofeției și a neamurilor citorești“, spre a nu ajunge iarăși întru dărăpănare aceste mănăstiri².

Pentru „mănăstirile rumeliotice de aceia din țară, despre care nu s'a vorbit în cellalt firman, a urmat în 1828

1. Ac. Rom. ms. 2960, f. 55 original, publicată de C. Tomescu, *I. C.*, pp. 212—3. Lipită de această scrisoare se afla următoarea însemnare (f. 57) ce pare a fi scrisă de mitropolitul Veniamin: „Scoposul părinților greci le iaste, precum aici la unii l'au arătat, să aducă treabe, să poată să apuce pă urmă pe țări de banii ce s'au luat din mănăstiri spre ajutor. Pentru aceia trebuie multă luare aminte ca nu cumva precum au catortosit intoarcerea mănăstirilor așa să catortosească și aceasta. ajutându-le mult shi[s]ma și neunirea“.

2. Ac. Rom. ms. 1062, f. 103; cf. C. Tomescu, *I. c.*, p. 50; publicată de C. Boliac, *Mănăstirile din România*, Buc. 1862, pp. 88—92; și în *Uricar*, XXV, p. 346.

un „osebit împărătesc înalt rânduiască iarăși egumenii părinții mănăstirilor din Jos zășia însă a patriarhului din cru, prin pitacul său din 6 M cește mitropolitului și logof într'acești chip să se or mai sus numitele mănăstiri acea orânduială ce se cupr vitoare la mănăstirile închin

În primăvara anului 1 între Ruși și Turci, când Pr La câteva zile după sosirea președinte al divanurilor Mok se grăbi să încunoștiințe și ririle luate la Iași, cu privire năstirilor închinat. Astfel, închinat la Sfintele Locuri, s misie alcătuită din egumenii s vre-o câțiva ocârmuitori de a soane orânduite de mitropolit rilor „se va păstra în cel de la sporire cu dare de bileteri. pe reneștele persoane se vor a pentru care se vor pune patn bisericești“, se dă în seama orânduire“, căci „curățenia c vărate chezășii“ că alegerea așezare se păzește precum se vor sluji pe viitor“ drept teme stăpânire din Valahia și între

În aceste împrejurări și în

1. Ac. Rom. ms. 1064, f. 295; cf. C. Tomescu, *I. c.*, pp. 51, 213—4. La Țarigradului trimite o scrisoare lui Grigorie mănăstirilor închinat din Țara Românească exarhilor (Calinic Delicaris, *Îz* 1905), p. 524).

2. Conte Teodor Petru și Paul române la 10 Februarie 1828 (Harnica

3. Ac. Rom. ms. 1090, f. 161 și 329-30 și C. Tomescu, *I. c.*, pp. 215-7. C data este greșită: 15 Martie în loc de 1

ului Panaitache¹.
 ului firman", Vodă Ghica
 ce către obșteasca adunare
 enilor greci „ocârmuirea
 or lor", teslimatisindû-li-se
 avuturile și luându-se dela
 după ce se va da „în
 rite ce i se va cuveni la
 după deplina putere ce
 țigradului, făcând alegerea
 pentru ca fieșcare igumen

nești. divanul hotărăște în
 să le urmeze întocmai.
 mitropolitului Grigorie
 afora către domn prin care
 arăți asupra mănăstirilor în-
 zău ca orânduirea igume-
 năstăniei Țarigradului". Dar
 a nu se împotrivește ni-
 nișii — sânguitoare mijlocire
 andui acum, mai întâi să
 ul întocmai după glăsuirea
 șcare mănăstire scrisă și
 ă aceia „numiții" să plă-
 lor închinatc și să săvâr-
 peată păzi „o asemenea
 trebuință „să nu lipsească
 sfinței Mitropolii, a logo-
 re a nu ajunge iarăși întru

ce de aceia din țară, des-
 firman, a urmat în 1828

un „osebit împărătesc înalt firman" ca și la ele „să se o-
 rânduiască iarăși egumeni greci, cari vor fi aleși de cătră
 părinții mănăstirilor din jos unde sânt închinatc" prin che-
 zășia însă a patriarhului din Țarigrad. Comunicând acest lu-
 cru, prin pitacul său din 6 Martie 1828, Vodă Ghica porun-
 cește mitropolitului și logofeților Țării de sus și de jos „ca
 într'acestași chip să se orânduiască egumenii greci pe la
 mai sus numitele mănăstiri, păzindu-se și pentru dânșii tot
 acea orânduială ce se cuprinde" în firmele din 1827 pri-
 vitoare la mănăstirile închinatc¹.

În primăvara anului 1828 izbucnește un nou război
 între Ruși și Turci, când Principatele sunt ocupate de Ruși.
 La câteva zile după sosirea sa în București, împuternicitul
 președinte al divanurilor Moldovei și Munteniei contele Pahlin²
 se grăbi să încunoștiințeze și pe mitropolitul Grigorie de hotă-
 ririle luate la Iași, cu privire la ocârmuirea avuturilor mănă-
 stirilor închinatc. Astfel, pe viitor „nestrămutatele avuturi
 închinatc la Sfintele Locuri, se vor oblădui de o deosebită co-
 misie alcătuită din egumenii și năstavnicii trimiși de acolo", de
 vre-o câțiva ocârmuitori de aici și de două duhovnicești per-
 soane orânduite de mitropolitul Ungrovlahiei. Prisosul venitu-
 rilor „se va păstra în cel de la Odesa neguțătoresc banc, pentru
 sporire cu dare de bileteri, pe numele acelor mănăstiri". Mi-
 reneștele persoane se vor alege din mădulările divanului",
 pentru care se vor pune patru candidați. Pentru „mădulările
 bisericesti", se dă în seama mitropolitului Grigorie „a lor
 orânduire", căci „curățenia cugetărilor" sale, sunt drept ade-
 vărate chezășii" că alegerea va fi bine făcută. „Pravelnica
 așezare se păzește precum se află". Toate „numitele așezări
 vor sluji pe viitor" drept temei potrivirilor între duhovniceasca
 stăpânire din Valahia și între noua ocârmuire rusească³.

În aceste împrejurări își încheiasc domnia Grigorie Ghica.

1. Ac. Rom. ms. 1064, f. 295; publicat în *Bis. Ort. Rom.*, XVII, p. 501. cf. C. Tomescu, *l. c.* pp. 51, 213—4. La 11 Martie 1828 patriarhul Agatanghel al Țarigradului trimite o scrisoare lui Grigorie Ghica, mulțumindu-i pentru întoarcerea mănăstirilor închinatc din Țara Românească în mâna Sf. Locuri și pentru recunoașterea exarhilor (Calinic Delicanis, *Πατριαρχικά έγγραφα*, III (Constantinopol 1905), p. 524).

2. Contele Teodor Petrovici Pahlin fusese numit președinte al divanurilor române la 10 Februarie 1828 (Hurmuzachi, supl. I 4, p. 326).

3. Ac. Rom. ms. 1080, f. 161; s'a publicat în Hurmuzachi, Suplim. I 4, pp. 329-30 și C. Tomescu, *l. c.* pp. 215-7. Cf. *Bis. Ort. Rom.* XXVIII, pp. 1362-3 unde data este greșită: 15 Martie în loc de 15 Mai.

publicată de C. Tomescu, *l. c.*
 mănăstirea însemnare (f. 57) ce pare a
 arăptilor greci le iaste, precum aici la
 apuce pă urmă pe țări de banii ce
 ea trebuie multă luare aminte ca nu
 lor așa să catortosească și aceasta.

Tomescu, *l. c.*, p. 50; publicată de
 362, pp. 88—92; și în *Uricar*, XXV,

De acum înainte țara fiind sub stăpânire străină, nu va mai putea fi liberă pe hotărârile ei, ci totul va trebui să fie potrivit cu interesele Rusiei și adus la cunoștința „deplin împuternicitului prezident“. Mitropolitul Grigorie pe umerii căruia apăsa acum și sarcina de caimacan, vedea bine cât suferă țara de pe urma noilor întocmiri streine, dar n'auv ce face. Impotrivirea sa față de unele porunci ale lui Pahlin și încercarea de a-și apăra „duhovniceasca turmă“, i-au adus prin uneltirile dușmanilor, depărtarea de la mitropolie și surghiunul tocmai în Basarabia.

După cum se știe, prin plecarea în surghiun a lui Grigorie Dascălul, mitropolia Ungrovlahiei a fost dată de Ruși sub îngrijirea episcopului Neofit al Râmnicului¹. Firește că sarcina lui Neofit nu era tocmai ușoară, mai ales în vremurile acelea când o mulțime de greutăți trebuiau să fie înlăturate. Printre acestea era și cunoscuta „pricină“ a mănăstirilor închinat. Sfintele Locuri, nemulțumite că nu dobândiseră pe temeiul firmanului din 1828, întoarcerea tuturor lăcașurilor din Țara Românească închinatelor lor, sub deplina stăpânire a exarhilor și egumenilor trimiși², ajung cu plângerea până la împăratul Rusiei, „ocrotitorul creștinilor supuși Porții“. Dar stăruința lor privea în deosebi scoaterea mănăstirilor închinatelor de sub supravegherea Comisiei alcătuite în Mai 1828 și ocârmuirea lor „după vechiul obicei“, numai de către igumeni. Cererea fiindu-le primită de „împărăteasca voință“, se dă poruncă de urmare. La 6 Iunie

1. C. Tomescu, *l. c.* p. 57; Ac. Rom. *ms.* 1080, f. 184-5; *Bis. Ort. Rom.* XXVIII, p. 1371. Pe temeiul înțelegerii dintre mitropolia Grigorie și Veniamin încă din 1827, ca măsurile ce se vor lua pentru mănăstirile închinat într'un principat, să fie cunoscute și urmate și în cellalt, vedem că Neofit cere prin Mai 1829, mitropolitului Veniamin, o copie după anafora făcută în Februarie 1828 „atingătoare de pricina monastirilor pământenești închinat în jos“. La 23 Iunie 1829, Veniamin îi trimete „cerșita copie“, însoțită de o călduroasă scrisoare unde vorbește de „râvna patriotizmului“, de lucrarea a tot ce este bun... și spre împlinirea unor datorii sufletești către fericirii sfânti și spre lauda patriei (Ac. Rom. *ms.* 1064, f. 42, original publicat de C. Tomescu, *l. c.* pp. 239-40. Copia anaforalei, Ac. Rom. *Ibidem*, f. 53; cf. Hurmuzachi, Supl. I 4, p. 352).

2. Cu toate că exarhii Sfintelor Locuri izbutiseră să capete prin firman ocârmuirea mănăstirilor închinatelor, totuși ei nu s'au putut folosi pe deplin de acest drept decât tocmai spre sfârșitul anului 1829. Pricina era că pământeni au încetenit în diferite chipuri, atât terminarea lucrărilor pentru „teslimatisirea“ avurilor mănăstirești cu catagrafii, cât și încheierea socotelilor. După pacea de la Adrianopol dintre Ruși și Turci, încheiată la 1829, se începură și pregătirile pentru întocmirea Regulamentului Organic de către un comitet alcătuit din înalțul cler, boierii pământeni și împuterniciții ruși. Acest regulament avea menirea să pună capăt și neînțelegerilor dintre Țările Române și Sfintele Locuri în chestia mănăstirilor închinatelor.

1829 prezidentul Jeltuburști, că „se desface Comisiilor rilor mănăstirilor grecești seama exarhilor și igumenilor cerea ca să se facă și socotelilor pă tot anul a divanul întârzie să facă poruncă la 10 Septembrie cuviinciosă săvârșire“. Din Octombrie 1829 Obșteas că a ales pe următorii închinatelor: episcopul Neofit Știrbei, Mihail Cornescu.

Rostul acestei Episcopiei Comisie, era de a priveghea menilor, silindu-i să se bazeze pentru buna ocârmuire a țării nu avea dreptul să admite Pământeni însă nu se gândeau telile ce li se cereau decât o amânare voită. În întoarcerea mănăstirilor în mâini. Apoi gândul ca Sfintele depline în țara noastră.

Față cu aceste lucruri sează la 18 Dechembrie gându-se că „stăpânirea n'a luat nici o măsură pentru trecuți și din această cauză însărcinările ce au din această jalbă Chiselef destulare după măsura d

1. General rus, orânduit prin La 14 Septembrie 1829 demisionat București (Hurmuzachi-Iorga, X, p. 1).

2. Arhiv. Stat., *Ad-tive* 1829.

3. *Ibidem*, f. 11.

4. Hurmuzachi, Supl. I, 4, p. 1.

5. Cf. Hurmuzachi-Iorga, X, p. 1.

6. Arhiv. Stat., *Ad-tive* 1829.

7. *Ibidem*, f. 3, din 11 Octombrie la 7 Februarie divanului judecătoresc între exarhilor și igumenilor mănăstirilor închinatelor, *Ibidem*, f. 4).

stăpânire străină, nu va
ei, ci totul va trebui să fie
dus la cunoștința „deplin
mitropolitul Grigorie pe umerii
caimacan, vedea bine cât
ntoamiri streine, dar n'avu
nele porunci ale lui Pahlin
niceasca turmă“, i-au adus
rea de la mitropolie și sur-

ecarea în surghiun a lui
grovlahiei a fost dată de
bit al Râmnicului¹. Firește
mai ușoară, mai ales în
e de greutate trebuiau să fie
unoscuta „pricină“ a mână-
nemulțumite că nu dobân-
1828, întoarcerea tuturor
închinatc lor, sub deplina
or trimiși², ajung cu plân-
ocrotitorul creștinilor su-
tirea în deosebi scoaterea
pravegherea Comisiei alcă-
lor „după vechiul obicei“,
a fiindu-le primită de „im-
că de urmare. La 6 Iunie

ms. 1080, f. 184-5; *Bis. Ort. Rom.*
mitropoliții Grigorie și Veniamin încă
mănăstirile închinatc într'un principat,
că Neofit cere prin Mai 1829, mitro-
pă în Fevruarie 1828 „atingătoare de
ca“. La 23 Iunie 1829, Veniamin îi tri-
mă scrisoare unde vorbește de „râvna
și spre împlinirea unor datorii sufle-
(Ac. Rom, ms. 1064, f. 42, original
a azaforalei, Ac. Rom. *Ibidem*, f. 53;

debutiseră să capete prin firman că-
putut folosi pe deplin de acest drept
ca era că pământeni au încetenit în
„teslimatisirea“ avuturilor mână-
stirilor. După pacea de la Adrianopol
cepură și pregătirile pentru întocmirea
alectuit din înaltul cler, boierii pământ-
tirea menirea să pună capăt și neîn-
locuri în chestia mănăstirilor închinatc.

1829 prezidentul Jeltuhin' scrie divanului Țării Române-
ști, că „se desface Comisia cea aşazătă asupra avutu-
rilor mănăstirilor grecești“ și urmează, deci, „a să da în
seama exarhilor și igumenilor după cuviință“. Totdeodată se
cere ca să se facă și „alegere de boieri îngrijitori asupra
socotelilor pă tot anul a exarhilor și igumenilor“². Cum
divanul întârzie să facă această alegere, i se dă o nouă
poruncă la 10 Septemvrie „a să aduce punerea la cale întru
cuviiinciosă săvârșire“. După o lună de zile adică la 15
Octomvrie 1829 Obșteasca adunare înștiințează pe Chiselef
că a ales pe următorii membrii în Epitropia mănăstirilor în-
chinatc: episcopul Neofit ocârmuitorul sfintei Mitropolii, Barbu
Știrbei, Mihail Cornesu, Mihail Filipescu și Alecu Cocorăscu³.

Rostul acestei Epitropii, care avea să înlocuiască vechea
Comisie, era de a priveghea „în toată vremea“ asupra igu-
menilor, silindu-i să-și îplinească toate îndatoririle puse
pentru buna ocârmuire a mănăstirilor încredințate lor⁴. Ea
nu avea dreptul să administreze, ci numai să controleze.
Pământenii însă nu se grăbiră nici acum să încheie soco-
telile ce li se cereau necontentit de exarhi. La mijloc nu era
decât o amânare voită, căci tot se mai nădăjduia încă la
întoarcerea mănăstirilor închinatc în seama igumenilor ro-
mâni⁵. Apoi gândul că Sfintele Locuri nu pot avea drepturi
depline în țara noastră, prindea rădăcini tot mai adânci.

Față cu aceste lucruri, comisul Anghelache se adre-
sează la 18 Dechemvrie 1829 generalului Chiselef plân-
gându-se că „stăpânirea valahă“, cu toate poruncile primite
n'a luat nici o măsură pentru regularea socotelilor pe anii
trecuți și din această cauză exarhii nu pot să-și îndeplinească
însărcinările ce au din partea Sfintelor Locuri⁶. Primind
această jalbă Chiselef o trimete divanului „spre legiuita în-
destulare după măsura dreptății jăluitoareului“⁷.

1. General rus, orânduit prezident în locul lui Pahlin la 25 Ianuarie 1829.
La 14 Septemvrie 1829 demisionează și moare la 25 Octomvrie același an, în
București (Hurmuzachi-Iorga, X, p. 449, n. 4).

2. Arhiv. Stat., *Ad-tive vechi*, dosar 2020/1829, f. 5.

3. *Ibidem*, f. 11.

4. Hurmuzachi, Supl. I, 4, p. 353.

5. Cf. Hurmuzachi-Iorga, X, p. 648.

6. Arhiv. Stat., *Ad-tive vechi*, dosar 1588-1830, f. 2.

7. *Ibidem*, f. 3, din 11 Ghenar 1830. „Săvârșitorul divan“ îndrumază jalba
la 7 Fevruarie divanului judecătoresc „ca să silească desfacerea acestor socoteli în
ființa exarhilor și igumenilor mănăstirilor grecești“ și a boierilor epitropi (*Ibi-
dem*, f. 4).

Cam în același timp însă viceprezidentul Boschinack dăduse către Obșteasca Adunare o lungă predlojenie cuprinzătoare de toate poruncile și întocmirile ce se făcuse până atunci pentru mănăstirile închinare. În deosebi el stăruia asupra condițiilor care erau îndatorați să le păzească exarhii și igumenii mănăstirilor după întoarcerea pe seama lor a tuturor avuturilor ce fuseseră sub ocârmuirea comisiei desființate ¹.

Dar cu toată strădania împuterniciților Ruși de-a pune odată capăt nesfârșitelor neînțelegeri pornite, atât din partea pământenilor, cât și din tabăra exarhilor, lucrul n'a fost cu puțință. La 15 Aprilie 1830 Chiselef scrie din nou divanului muntean că „pricinile și pretențiile ce s'au ivit la mănăstirile închinare la Sfintele Locuri și pe la alte mănăstiri din părțile Rumeliei..., potrivit cu dreptățile poruncite... și spre a se depărta pe viitor niște asemenea nedomiriri“, să se facă „o hotărîre și deslegare desăvârșită tuturor acestor împrejurări... care să slujească de dreaptă povățuire“.

„Pe temeiul legiuirilor ce din vechime sunt întocmite prin documenturi“, divanul răspunde lui Chiselef prin temeinica anafora din 30 Iulie 1830. „Pentru deslușirea orânduelilor cerute“, se cercetează mai multe hrisoave, anaforale și porunci, arătând felul cum au fost ocârmuite în trecut mănăstirile închinare. Dovedește apoi că „niciodată patriarhul Țarigradului și mitropolii din Rumelia n'au avut dreptul de a orândui igumeni sau a trimite exarhi la mănăstirile închinare din Valahia, nici a să amesteca la iconomia sau oblăduirea lor“. Numirea lor s'a făcut întotdeauna numai „de mănăstirile de jos, prin recomandația patriarhului din Constantinopol“. În ceiace privește îndatorirea „epitropilor“, asupra ocârmuirii trebilor mănăstirești, divaniții sunt de părere ca aceștia „să privegheze la împlinirea ctitoriceștilor testamenturi, să silească pe igumeni a drege acareturile mănăstirești și să urmărească purtarea lor ca să fie potrivită cinului și să nu se întindă la desfrânate cheltueli, după pilda „înaintașilor“. Darea în arendă a moșiilor să fie cu știința epitropilor, prin mezat și numai pe trei ani. Socotelile se vor face pe viitor așa: din venitul fiecărei mănăstiri se vor scoate trei părți pe tot anul, una să fie pentru „iconomia

1. *Ibidem*, ff. 23-5.

mănăstirii, alta pentru plata trimeată Sfintelor Locuri. Pe de a primi privegherea epitropilor, divanul spune să fie îndatorat porunci. Iar cât privește cererea să li se întoarcă de stăpânire și dela mănăstirile închinare, punde că „aceste mănăstiri, cum mănesc“, n'au putut să se cerut“, ci au contribuit la răscăptășirea și apoi ca igumenii să fie îndatori hrisoavele și documentele ctitorilor cuprinderea lor să se facă...“.

Dar cu toată deslușirea anafora n'a putut să li se stea luesc din nou pentru darea s pământenilor. Atunci Chiselef August 1830 o predlojenie ce au urmat pentru dreptățile ocârmuirii averilor mănăstirilor. Divanul scrie episcopului Neofit igumenilor de la leat 1827 în iat“. În acest scop, se porunci vie la epitropie, atât foștii igumeni orânduiți în locul lor“, spre a socotelile lor“ ³.

În primăvara anului 1831, în urma Regulamentului Organic rească și chestia mănăstirilor în urma poruncii lui Chiselef igumenii să arendeze moșiile m. un an, spre a putea fi supus 1832 prevederilor noului Regulament și Comisia pentru administrarea

Regulamentul Organic în vara anului 1831, a fost trimisă

1. Ac. Rom. ms. 1080, ff. 302-5.

2. *Ibidem*, ms. 1064, f. 54.

3. *Ibidem*, ms. 1072, f. 145.

4. Hurmuzachi, Suplim. I, 4, p. 36.

5. *Ibidem*, p. 367. Comisia se compunea din episcopii și

ceprezidentul Boschinack
lungă predlojenie cuprin-
cmirile ce se făcuse până
e. In deosebi el stăruia
orași să le păzească exarhii
carcerea pe seama lor a
ocârmuirea comisiei des-

erniciților Ruși de-a pune
eri pornite, atât din partea
zarilor, lucrul n'a fost cu
selef scrie din nou divanu-
pile ce s'au ivit la mănăsti-
i pe la alte mănăstiri din
otățile poruncite... și spre a
nea nedomiriri", să se facă
tuturor acestor impre-
aptă povățuire".

in vechime sunt întocmite
unde lui Chiselef prin te-
D. „Pentru deslușirea orân-
i multe hrisoave, anaforale
u fost ocârmuite în trecut
poi că niciodată patriarhul
Rumelia n'au avut dreptul
mite exarhi la mănăstirile
amesteca la iconomia sau
a făcut întotdeauna numai
comandația patriarhului din
te îndatorirea „epitropilor“,
irești, divaniții sunt de pă-
plinirea ctitoriceștilor testa-
drege acareturile mănăsti-
lor ca să fie potrivită cinu-
Anate cheltueli, după pilda
a moșiilor să fie cu știința
i pe trei ani. Socotelile se
rul fiecărei mănăstiri se vor
a să fie pentru „iconomia

mănăstirii, alta pentru plata datoriilor ei, iar a treia să se
trimeată Sfintelor Locuri“. Pentru împotrivirea igumenilor
de a primi privegherea epitropii „care le știrbește drepturile“,
divanul spune să fie îndatorați să urmeze întocmai aceste
porunci. Iar cât privește cererea „ce au făcut igumenii greci,
să li se întoarcă de stăpânire banii ajutorului ce s'au luat
și dela mănăstirile închinat în plata datoriilor țării, se răs-
punde că „aceste mănăstiri, ce sânt făcute de neamul ro-
mânesc“, n'au putut „să se izbăvească de a da ajutorul
cerut“, ci au contribuit la rând cu cele slobode. Se stăruie
apoi ca igumenii să fie îndatorați a înfățișa fără zăbavă
hrisoavele și documentele ctitoricești, ca văzându-să, după
cuprinderea lor să se facă „așezământ obștesc“¹.

Dar cu toată deslușirea și temeinicia ei, nici această
anafora n'a putut să liniștească lucrurile, căci exarhii se jă-
luesc din nou pentru darea socotelilor de pe vremea igu-
menilor pământeni. Atunci Chiselef trimete divanului la 15
August 1830 o predlojenie „spre dezlegarea nedomiririlor
ce au urmat pentru dreptățile Sfintelor Locuri“, asupra o-
cârmuirii averilor mănăstirilor închinat². La rândul său di-
vanul scrie episcopului Neofit „ca să se caute socotelile
igumenilor de la leat 1827 încoace, de când nu s'au înche-
iat“. In acest scop, se poruncește ca la 20 Octomvrie să
vie la epitropie, atât foștii igumeni români, cât și cei greci
orânduși în locul lor“, spre a se cerceta după catastife toate
socotelile lor“³.

In primăvara anului 1831 urmând să înceapă redac-
tarea Regulamentului Organic prin care trebuia să lămu-
rească și chestia mănăstirilor închinat, divanul hotărăște,
în urma poruncii lui Chiselef din 23 Martie 1831, ca igu-
menii să arendeze moșiile mănăstirești numai pe timp de
un an, spre a putea fi supuse cu începere de la 23 Aprilie
1832 prevederilor noului Regulament⁴. Tot deodată avea să ia
ființă și *Comisia* pentru administrarea mănăstirilor închinat⁵.

Regulamentul Organic fiind votat de Obșteasca adunare
în vara anului 1831, a fost trimis spre recunoaștere și Inaltei

1. Ac. Rom. ms. 1080, ff. 302-6; cf. Hurmuzachi, Suplim. I 4, pp. 349-57.

2. Ibidem, ms. 1064, f. 54.

3. Ibidem, ms. 1072, f. 145.

4. Hurmuzachi, Suplim, I 4, p. 366.

5. Ibidem, p. 367. Comisia se compunea din mitropolitul țării, logofătul tre-
bilor bisericești, patru boieri din divan și patru vechii trimeși de Sfintele Locuri.

Porți. Prin nouă legiuire se aducea însemnate schimbări și în administrația bisericească. Punctul de căpetenie îl forma însă îmbunătățirea soartei clerului și cultivarea lui prin școli. Pentru atingerea acestui scop se prevăzuse în Regulament ca mănăstirile închinat să dea din veniturile lor 400.000 lei anual și care să fie întrebuințați de țară pentru așezămintele de binefacere și școli¹. Cum această măsură a provocat din nou protestul Sfintelor Locuri Chiselef scrie patriarhilor din răsărit rugându-i să trimeată delegați cari împreună cu Comisia din țară, să cerceteze pricinile împotrivitoare și să facă o desăvârșită înțelegere asupra viitorului așezământ al acestor mănăstiri. Dar patriarhii răspund că nu admit nici un amestec al pământurilor în administrarea mănăstirilor închinat². O nouă încercare de înlăturarea neînțelegerilor ivite, avu același sfârșit.

Aceasta era starea lucrurilor în vara anului 1833 când Rușii îngăduiră mitropolitului Grigorie Dascălul să se întoarcă în scaunul din care fusese scos tot de ei cu patru ani mai înainte. Cu simțul lui de prevedere bătrânul ierarh n'a vrut să răspundă pofirii lui Chiselef, până nu i s'au dat asigurări că se vor face îndreptările arătate de el «asupra pricinilor bisericești», printre care era și aceia a mănăstirilor³.

La 22 August 1833 Grigorie Dascălul ia din nou cărmuirea mitropoliei Ungrovlahiei⁴. Chiar a doua zi Chiselef dădu un ofis către logofătul Barbu Știrbei în privința îmbunătățirilor ce trebuiesc făcute mănăstirilor țării, atât la cele slobode cât și la cele închinat⁵. Deocamdată, „până la punerea în lucrare a întocmirilor legiuite“ se luă măsurile cerute de împrejurări pentru arendarea moșilor mănăstirești, și pentru vărsarea prisosului veniturilor lor în folosul școlilor. În primăvara anului 1834 prin stăruința mitropolitului „proiectul pentru organizația mănăstirilor“ a fost primit și îndreptat „precum s'a găsit de cuviință“⁶.

Când a murit mitropolitul Grigorie, la 22 Iunie 1834, neînțelegerile dintre igumenii greci și stăpânirea țării, nu erau sfârșite. Din potrivă putem spune că vrășmășia devine și mai aprigă, iar toate stăruințele de mai târziu, ca Sfintele

1. Ibidem, p. 585. Comisia formată în 1832 pentru administrarea mănăstirilor a fost menținută și prin Regulamentul organic la cap. III, secția 3, art. 362-3.

2. *Bis. Ort. Rom.*, XXIX, p. 164.

3. Cf. C. Tomescu, *l. c.*, pp. 277-9.

4. Ibidem, p. 87.

5. Ibidem, p. 281.

6. Ibidem, p. 89.

Locuri să respecte actele de dreptul țării de a se folosi în rilor închinat, au fost zadar gere a dus atunci în chip anul 1863, când toate averile zate și trecute pe seama s odată cu mănăstirile închinat și mănăstirile slobode. Și B folosi cu ceva din această n fească întregul ei avut și să la temelia noului stat român dar lipsit pe viitor de cinste al patriarhiilor și al mănăstiri

Res

Après la révolution de l'Église et Valachie intervienne le remplacement des higoumenes des couvents dédiés aux Saints moines roumains. Cette demande des modifications proposées des Principautés roumaines, en même temps avec la non régnants Grigore Ghica et Ioan quand un firman fut lancé :

En Valachie, l'ordonnance l'éloignement des „higoumenes“ cutée, que seulement après Grigorie Dascălul, c'est-à-dire en mènes roumains ont été nommés

Parmi les premières mesures du nouveau métropolitain en ce Pays, fut celle d'obliger aussi l'Église avec une somme précisée pour le paiement des grandes dettes de l'Église et examina les revenus et les dépenses que les dettes faites par les

A la suite des protestations des Lieux à cause de la retenue des fonds dus de la part des monastères

cea însemnate schimbări și
 nctul de căpetenie îl forma
 și cultivarea lui prin școli.
 e prevăzuse în Regulament
 din veniturile lor 400.000
 de țară pentru așeză-
 Dum această măsură a pro-
 Locuri Chiselef scrie pa-
 a trimeată delegați cari îm-
 cerceteze pricinile împotri-
 înțelegere asupra viitorului
 Dar patriarhii răspund că
 mântenilor în administrarea
 a încercare de înlăturarea
 sfârșit.

er în vara anului 1833 când
 Grigorie Dascălul să se în-
 se scos tot de ei cu patru
 de prevedere bătrânul ierarh
 Chiselef, până nu i s'au
 pțările arătate de el «asupra
 era și aceia a mănăstirilor».
 te Dascălul ia din nou căr-
 Chiar a doua zi Chiselef
 Șurbei în privința îmbu-
 mănăstirilor țării, atât la cele
 Deocamdată, „până la pu-
 legiuite“ se luă măsurile
 arendarea moșilor mănăsti-
 lui veniturilor lor în folosul
 1834 prin stăruința mitropo-
 ia mănăstirilor“ a fost primit
 de cuviință”⁶.

Grigorie, la 22 Iunie 1834,
 reci și stăpânirea țării, nu
 n spune că vrășmășia devine
 eie de mai târziu, ca Sfintele

⁶ 1832 pentru administrarea mănăsti-
 organic la cap. III, secția 3, art. 362-3.

Locuri să respecte actele de închinare și să recunoască
 dreptul țării de a se folosi în parte de veniturile mănăsti-
 rilor închinate, au fost zadarnice. Această lipsă de înțele-
 gere a dus atunci în chip firesc la dureroasa măsură din
 anul 1863, când toate averile mănăstirești au fost seculari-
 zate și trecute pe seama statului. S'a întâmplat însă ca
 odată cu mănăstirile închinate să fie lovite de secularizare
 și mănăstirile slobode. Și Biserica noastră, departe de a se
 folosi cu ceva din această măsură, a fost nevoită să-și jert-
 fească întregul ei avut și să îngroape viața atâtor mănăstiri
 la temelia noului stat românesc unit sub un singur domn,
 dar lipsit pe viitor de cinstea de a mai fi sprijinitorul darnic
 al patriarhiilor și al mănăstirilor vestite din răsăritul ortodox.

Gh. I. Moisescu

R e s u m é.

Après la révolution de 1821, quelques boyers de Mol-
 davie et Valachie interviennent auprès de la Porte pour le
 remplacement des higoumènes étrangers de l'administration
 des couvents dédiés aux Saints Lieux d'Orient, par des
 moines roumains. Cette demande, qui était comprise dans
 les modifications proposées, pour la nouvelle organisation
 des Principautés roumaines, a été approuvée par la Porte,
 en même temps avec la nomination des nouveaux princes
 régnants Grigore Ghica et Ioan Sandu Sturdza en Juin 1822,
 quand un firman fut lancé dans ce sens.

En Valachie, l'ordonnance de la Porte, concernant
 l'éloignement des „higoumènes grecs“ n'a pas pu être exé-
 cutée, que seulement après l'élection du métropolitain Gri-
 gorie Dascălul, c'est-à-dire en Avril 1823, quand des higou-
 mènes roumains ont été nommés dans tous les couvents dédiés.

Parmi les premières mesures qui furent prises par le
 nouveau métropolitain en commun accord avec le Divan du
 Pays, fut celle d'obliger aussi les monastères soumis de contri-
 buer avec une somme précise, pendant trois ans, a l'acquit-
 tement des grandes dettes du Pays. En même temps, on
 examina les revenus et les dépenses de ces monastères ainsi
 que les dettes faites par leurs higoumènes.

A la suite des protestations adressées par les Saints
 Lieux à cause de la rétention des revenus qui leur était
 dûs de la part des monastères roumains, le métropolitai

Grigorie et le Divan s'adressent à la Porte en sollicitant l'approbation du droit au Pays, de pouvoir disposer dans la meilleure manière de l'administration des biens dédiés. En échange une partie des revenus sera réservée aussi pour les Saints Lieux sous forme d'emphytéose.

Pour faciliter l'administration des couvents dédiés, le métropolitain intervient auprès de Voévode Ghica, de fonder une Caisse des monastères, ce que fut bientôt approuvé par le Prince régnant.

Mais dans l'année 1827, d'après une intervention de la Russie à la suite de la convention de Akkerman, la Porte approuva par un autre firman que tous les monastères soumis au Saint Sépulcre, Sinai, Alexandrie et Mont Athos soient passés de nouveau dans les mains des higoumène envoyés par les Saints Lieux. Mais cette fois ci la nomination des nouveaux higoumènes ne devait se faire qu'à la suite d'un avis du Patriarche de Constantinople, et l'administration devra être secondée par les exarques.

Pour les monastères soumis aux communautés de Roumelie, un firman fut lancé à part en 1828.

Dans l'année 1828, les Principautés roumaines sont occupées par les Russes. Après l'arrivée à Bucarest du gouverneur plénipotentiaire Pahlen, celui-ci apporte bientôt à la connaissance du métropolitain Grigorie, le nouveau règlement concernant l'administration des biens des monastères soumis et à la suite duquel devra être instituée une Commission composée par les higoumènes des monastères et quelques délégués du Divan et du métropolitain. Cette Commission dura jusqu'en 1831, lorsqu'elle fut supprimée et remplacée par une Curatelle (epitropie), dont le rôle ne se limitait qu'au contrôle administratif.

Le Règlement organique entrant en vigueur dans l'année 1832 les monastères devaient être soumis aux ses dispositions. Après sa rentrée de l'exil, le métropolitain Grigorie prit les mesures pour la création d'un projet pour l'organisation des monastères et qui devait mettre fin aux interminables désaccords entre les Roumains et les Saints Lieux. Malgré cela, à la mort de métropolitain Grigorie Dascălu en juin 1834, la question était loin d'être arrangée, ainsi qu'elle fut pendant 30 ans attirée vers la sécularisation, lorsque tous les biens monacales de Moldavie et de la Valachie ont été appréhendés par l'Etat.

EXTRASE DIN „BISERICI

1. LEGĂTURILE ȚĂRILOR ROMÂNIA ȘI SFÂNTA LAVRĂ
2. BISERICI ÎN MOLDOVA DE ÎN
3. TETRAEVANGHELUL VISTIE
4. VIAȚA ȘI FAPTELE PĂRINȚII
Niculae M. Popescu
5. NOUL TESTAMENT BULGAR
6. HIROTONIILE SĂVÂRSITE ÎN
VLAHIEI ÎN VREMEA MITROFAN
de preotul George I. Popescu
7. MĂNĂSTIRILE ÎNCHINATE LA
MEA PĂSTORIEI MITROFAN
Gh. I. Moisescu.

Toate aceste extrase
librăria „PAVEL

nt à la Porte en sollicitant
de pouvoir disposer dans la
ration des biens dédiés. En
is sera réservée aussi pour
l'emphytéose.

tion des couvents dédiés,
rés de Voévode Ghica, de
eres. ce que fut bientôt ap-

après une intervention de la
n de Akkerman, la Porte ap-
tous les monastères soumis
ndrie et Mont Athos soient
ains des higouméne envoyés
e fois ci la nomination des
se faire qu'à la suite d'un
tinopole, et l'administration
arques.

mis aux communautés de
à part en 1828.

incipautés roumaines sont
l'arrivée à Bucarest du gou-
celui-ci apporte bientôt à la
Grigorie, le nouveau régle-
n des biens des monastères
ra être instituée une Com-
umènes des monastères et
lu métropolitain. Cette Com-
rsqu'elle fut supprimée et
pitropie), dont le rôle ne se
atif.

trant en vigueur dans l'année
être soumis aux ses dispo-
x. le métropolitain Grigorie
n d'un projet pour l'orga-
devait mettre fin aux inter-
umains et les Saints Lieux.
ropolitain Grigorie Dascălul
loin d'être arrangée, ainsi
tirée vers la sécularisation
es de Moldavie et de la Va-
l'Etat.

EXTRASE DIN „BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ“.

1. LEGĂTURILE ȚĂRILOR ROMÂNE CU MĂNĂSTIRILE MEGA-SPI-
LEON ȘI SFÂNTA LAVRĂ DIN PELOPONES, de Gh. I. Moisescu.
2. BISERICI ÎN MOLDOVA DE RĂSĂRIT, I, de D. Balaur.
3. TETRAEVANGHELUL VISTIERNICULUI MATIAȘ, de † Tit Simedrea.
4. VIAȚA ȘI FAPTELE PĂRINTELUI GRIGORIE DASCĂLUL, de preotul
Niculae M. Popescu (editat în biblioteca Institutului biblic Nr. 19).
5. NOUL TESTAMENT BULGAR DE LA 1828, de preotul Paraschiv Angelescu.
6. HIROTONIILE SĂVÂRSITE ÎN EPARHIA MITROPOLIEI UNGRO-
VLAHIEI ÎN VREMEA MITROPOLITULUI GRIGORIE DASCĂLUL,
de preotul George I. Negulescu.
7. MĂNĂSTIRILE ÎNCHINATE DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ ÎN VRE-
MEA PĂSTORIEI MITROPOLITULUI GRIGORIE DASCĂLUL, de
Gh. I. Moisescu.

Toate aceste extrase se găsesc de vânzare la
librăria „PAVEL SURU” din București.

1900 Post. Cantă N. 39-3
Str. Republicii — 32

TIPOGRAFIA CĂRILOR BISERICEȘTI
BUCUREȘTI
1984

18551

1-4

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

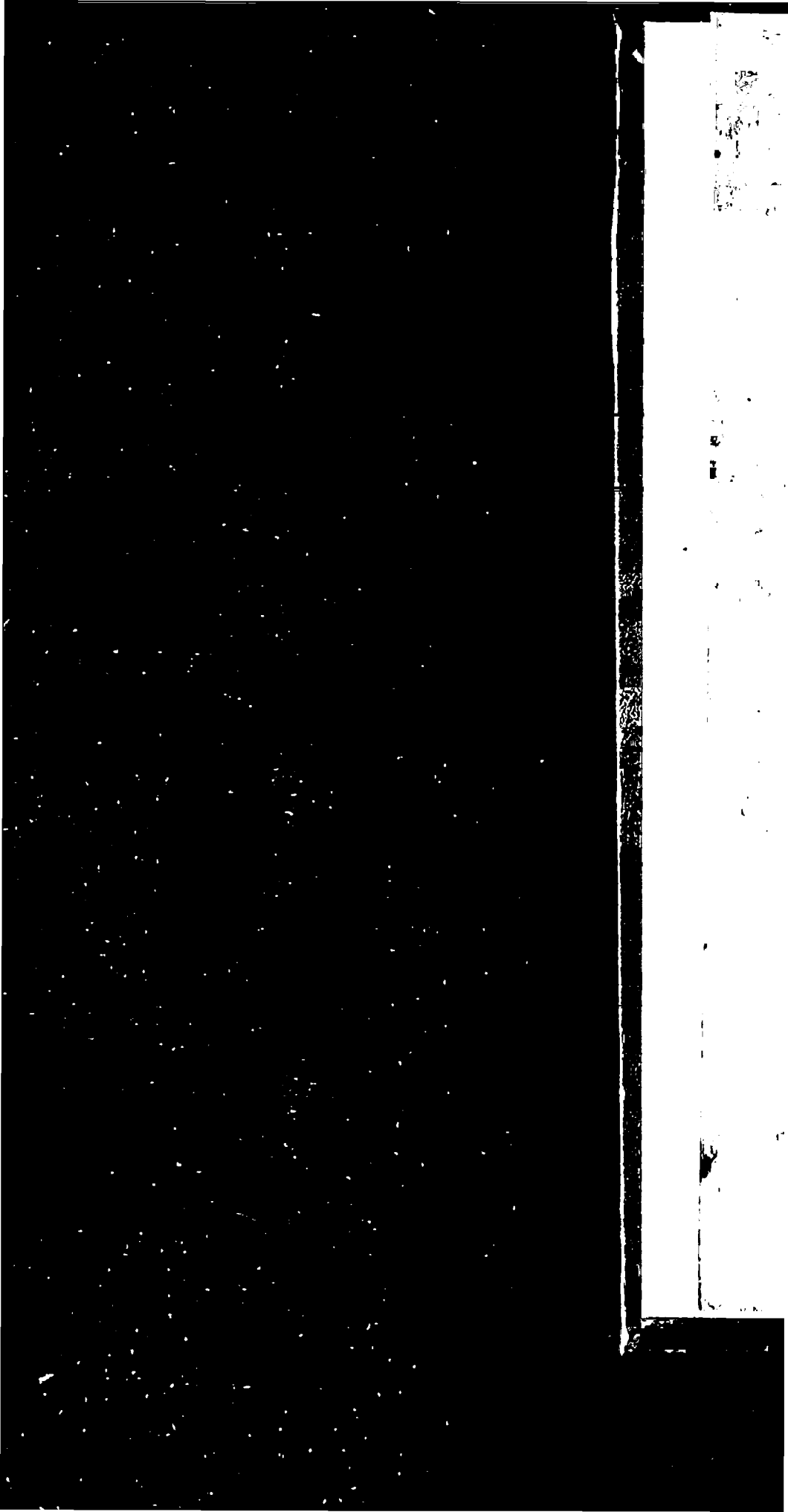
REVISTA SF. SINOD

Anul LII.
1934.

● BUCUREȘTI

Septembrie-Octombrie
Nr. 9—10.

COMITETUL DE DIRECȚIE

- I. P. S. Patriarh MIRON, președinte de onoare.
 P. S. Episcop LUCIAN al Romanului, director.
 P. S. Arhieru TIT SIMEDREA, secretar de redacție,
 P. C. Arhim. IULIU SCRIBAN, profesor la Universitatea din Iași.
 P. C. Pr. NICOLAE M. POPESCU, profesor la Universitatea din București.
 P. C. Pr. GRIGORE PIȘCULESCU, profesor la Universitatea din Iași.
-

C O N T E N U T

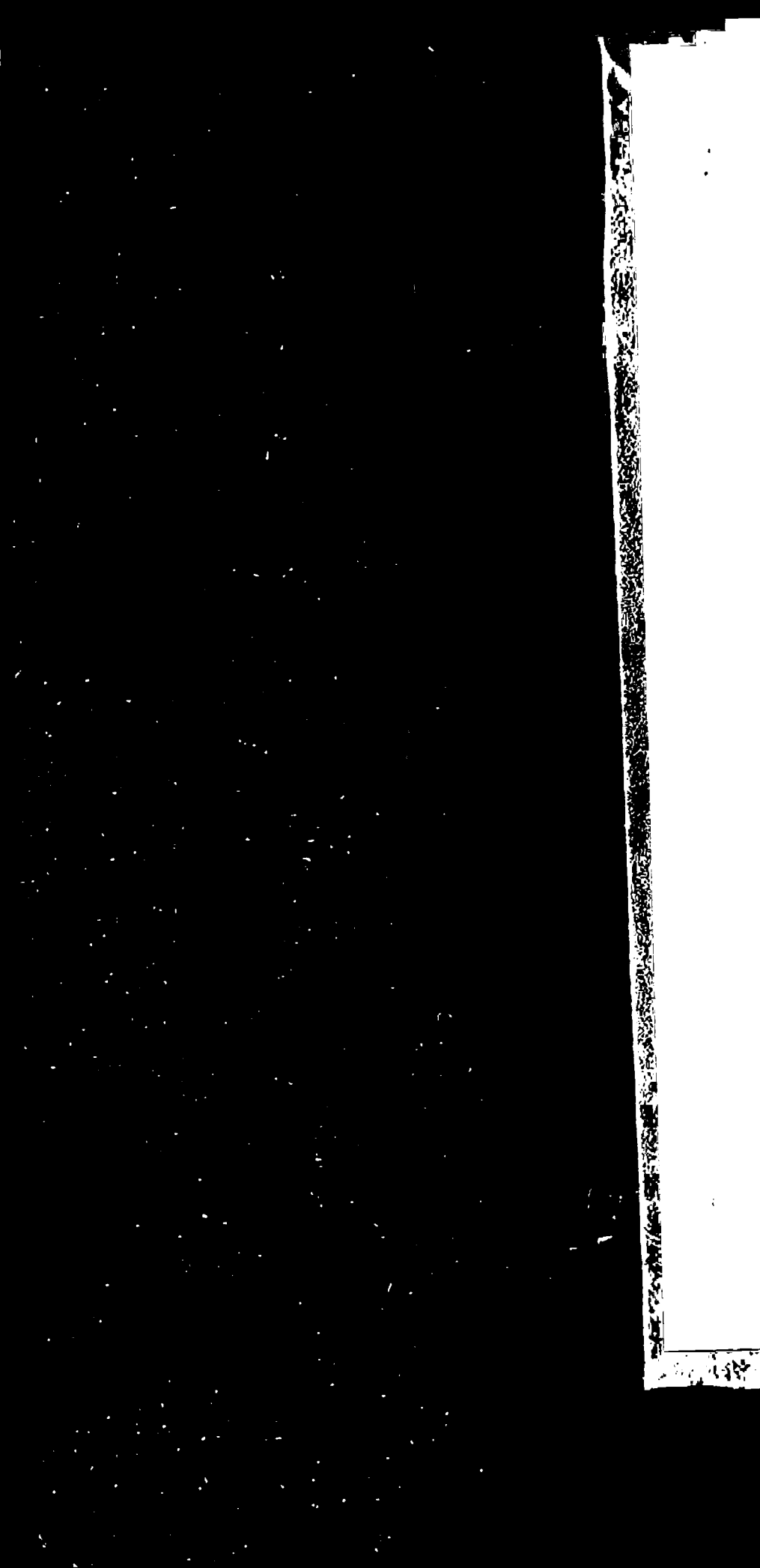
	pagina
I. ARTICOLE	577—645
Pr. I. D. Petrescu, <i>Principiile cântării bisericești bizantine</i>	577—583
Prof. I. Lupaș, <i>Situația elementului ortodox din Oradea Mare în sec. XVIII</i>	584—587
Dr. Constantin I. Andreescu, <i>Despre o naționalitate ortodoxă</i>	588—625
Gala Galaction, <i>Din preliminările unei probleme</i>	626—631
Ioan C. Filitti, <i>Șapte scrisori păstorești dela mitropolitul Dositei Filitti din anii 1793-5</i>	632—645
II. CRONICA INTERNĂ	646—648
Gh. I. Moisescu, <i>Gheorghe Balș</i>	646—648
III. CRONICA EXTERNĂ	649—671
D. Balaur, Gheorghe Cronț., Gh. I. Moisescu, Pr. Paraschiv Angelescu, <i>Albania, Alexandria, Bulgaria, Cehoslovacia, China, Chipru, Constanti-nopol, Estonia, Finlanda, Grecia, Ierusalim, Jugoslavia, Lituania, Polonia și Rusia.</i>	

PRINCIPIILE CÂNTĂRII BISERICEȘTI BIZANTINE

COMUNICARE FĂCUTĂ LA CONGRESUL AL IV INTERNAȚIONAL DE STUDII BIZANTINE, ȚINUT LA SOFIA ÎN LUNA SEPTEMBRIE 1934.

În marile biblioteci se află un material foarte bogat, care stă în așteptarea cercetărilor amănunțite și metodice ale paleografilor, filologilor, liturgiștilor și muzicologilor. Acest material e alcătuit din Leccionare, Evanghelii, Faptele și Epistolele Apostolilor, cărți de stihiri-idiomele, de irmoase și de condace. Pe lângă elementul literar-liturgic, ce se păstrează până în ziua de astăzi în bisericile răsăritene de rit grec, acestea mai conțin și un alt element: elementul muzical care a dispărut de multă vreme din aceste biserici. Odnioară elementul acesta făcea parte din zestrea artistică a Bizanțului. Veacuri de-a rândul el a constituit veșmântul material al spiritualității cultului. În aceste condițiuni el a putut să influențeze domeniul mai larg al artei bizantine medievale; și ne îngăduie să ne explicăm sumedenie de fapte muzicale chiar actuale privitoare nu numai la muzica cultă, ci încă, și îndeosebi, la folclorul popoarelor în legătură cu bizantinii. Dar a numi actuala muzică bisericească orientală cu numele de *muzică bizantină*, este o eroare groasă; fiindcă actuala muzică bisericească cuprinde într-nsa game persane, arabe, turcești și altele,—game bine determinate, întâlnite în folclorul acestor regiuni, însă niciodată în nobila muzică bizantină. Aceasta e o insultă asvârlită Bizanțului.

Principiile cântării bisericești bizantine sunt cu desăvârșire diferite de cele ale cântării bisericești actuale. Studiul documentelor secolelor X-XIV ne îngăduiesc să facem această afirmație foarte hotărât. Și adevărul acesta trebuie susținut cu tărie, fiindcă tăgăduirea lui, ar însemna a întuneca și a pogori strălucirea acestui gen de manifestare artistică a epocii lui Iustinian, a Macedonenilor și Comnenilor; pentru că operile lui Roman, Anatolie, Gherman, Andrei din Ierusalim, Cosma, Ioan Damaschinul, Iosif din Sicilia

etc., mari poeți ai bisericii bizantine, au o înălțime artistică muzicală egală cu valoarea operilor lor literare.

Despre muzica bizantină avem indicațiuni teoretice evidente, însă vagi și incomplete. Faimosul tratat teoretic din veacul al XIV-lea, Haghiopolitul, ms. 360, Anc. fonds grec, din Biblioteca Națională din Paris, cel mai complet dintre manuscrisele cunoscute, presupune cunoștințe teoretice foarte întinse vechi și contemporane, deși prezintă dificultăți datorite erorilor de înțelegere sau de copiere ale copiștilor. Obscuritatea multor pasagii este prea evidentă; dar cu toate acestea valoarea manuscriptului rămâne întreagă.

Tratatele teoretice bizantine nu pot ajuta în mod real, de nu sunt coroborate și confruntate nu numai între ele, ci și cu tratatele latine fie din aceeași epocă, fie din epoci deosebite. Fiindcă nu vom putea ajunge la concluziuni satisfăcătoare, atât în privința restaurării tonalităților, cât și în citirea notațiunii sau determinarea ritmului, de ne vom sprijini numai pe ele. Valoarea acestor tratate, ca izvoare serioase de cercetări și de concluziuni, este extrem de slabă, mai ales când e vorba de a da viață enunțurilor cuprinse în ele. Se poate face teorie pură pe ele, dar posibilitatea precizării e departe. Așa se explică faptul că muzicologii apuseni au transcris texte foarte deosebit unii de alții; însă cei mai recentți au ajuns la un compromis, care conține o mare parte de adevăr.

Prețiosul ms. haghiopolit deși ne-a păstrat, alături de fragmente foarte instructive despre muzica antichității grecești, indicațiuni extrem de importante asupra muzicii profane și bisericesti a timpului, totuși el nu poate constitui un izvor de primul rang în privința enunțării, a documentării și a ilustrării cântului bisericesc bizantin. De altfel raritatea tratatelor teoretice face dovada, că ele nu erau accesibile și nu interesau de cât un cerc foarte restrâns.

Documentele de prima importanță, adevăratul izvor al studiilor muzicale bizantine și temeiul cercetărilor sunt manuscrisele notate. Ele ne dau versiunea melodică, care ne lămurește asupra teoriei modale, precum și asupra ritmului prin combinarea semnelor muzicale.

De vom cerca restaurarea teoriei modale a cântului bisericesc bizantin după Haghiopolitul sau după alte fragmente teoretice, nu vom ajunge la un rezultat admisibil.

Fiindcă mss. teoretice ne spun, de ex: primul mod autentic este *dorios*, al doilea mod autentic este *lydios*, al treilea *phrygios*, etc; iar dacă vom cerca să reconstituim practic aceste moduri, vom ajunge la niște rezultate cu desăvârșire în afară de realitate și de practică; pe când ms. notat — practicianul — fără a tăgădui constituția acestor moduri, fără a se îndepărta de la tradițiune, indică și precizează noua structură a acestor moduri în evoluțiunea muzicală a evului mediu. Manuscrisurile notate nu expun principiile cântului bizantin, dar ele conțin în mod esențial teoria și practica acestui cânt. În adevăr ele sunt mălmăcirea vie a ceea ce vechii maeștrii învățau și executau, așa că, pentru cei ce știu să citească și să înțeleagă această grafie, ele constituiesc expresiunea desăvârșită a cântului liturgic și a structurii lui artistice. De aci reiese însemnătatea lor, ce le așează pe primul plan. Așa se și explică de ce expunerea teoriei muzicale este extrem de scurtă în manuscrisurile notate, — dacă există și atâta, fiindcă aproape în toate mss. lipsește expunerea teoretică. Manuscrisul 261 (Anc. fonds grec, XIII s.) din Biblioteca Națională din Paris din cele 260 file ale sale numai o singură pagină, fol. 139 v. are indicațiuni de semne muzicale. Celelalte mss. notate din sec. XI-XIV din Bibl. Națională nu conțin nici una. Și tot asemenea și mss. dela Grottaferrata. Există însă texte obscure sau izolate, dar pe care ajutorul n'a aflat, necesar să le explice contemporanilor săi. Aceste texte, care ar fi trebuit să fie explicate mai lămurit, sunt atunci integrate (prin alte texte) cu ajutorul fantaziei și al ideilor preconcepute, care ne fac să alunecăm cu ușurință pe povârnișul neverosimilului. Cu totul altfel prezintă lucrurile când datele sunt furnizate de semnele muzicale. În acest caz înșelarea este mult mai grea, fiindcă mărturiile nu sunt unice, ci multe și chiar variate. Ele nu se mărginesc numai la o singură epocă, și în prezența a zece, douăzeci sau mai multe texte provenind din țări și epoci diverse, texte care concordă și proclamă aceleași fapte, este imposibil a nu admite concluziunile care se deducă din ele, concluziuni care îngăduiesc a determina elementele esențiale ale liniei melodice și ale ritmului, în afară de orice spirit de sistem.

Iată un mic exemplu ale aceleiași fragment muzical după mai multe manuscrise. Să se remarce începutul și sfârșitul frazei:

Grattaferrata.
Δ. α. (XIs).
fol. 175. v.

Anc. f. grec.
Bibl. Nat. Paris.
242 (XI s).
f. 63.

Supp. grec.
Bibl. N. Paris
33. (XII s).
fol. 132.

Anc. f. grec.
Bibl. N. Paris
356 (XII s).
fol. 46 v.

Anc. f. grec.
Bibl. N. Paris
355 (XIII s).
fol. 143 v.

Anc. f. grec.
Bibl. N. Paris
270 (XIII s).
56 v.

Anc. f. grec.
Bibl. N. Paris
1623 (XIV s).
fol. 80.

Grottaferrata
E. α. II. (XIV
s). fol. 113 v.

οι κος του ευφρα θα η πο λισ η α μι α τω ...
οι κος του ευφρα θα η πο λισ η α μι α τω ...
οι κος του ευφρα θα η πο λισ η α μι α τω ...
οι κος του ευφρα θα η πο λισ η α μι α τω ...
οι κος του ευφρα θα η πο λισ η α μι α τω ...
οι κος του ευφρα θα η πο λισ η α μι α τω ...
οι κος του ευφρα θα η πο λισ η α μι α τω ...
οι κος του ευφρα θα η πο λισ η α μι α τω ...
οι κος του ευφρα θα η πο λισ η α μι α τω ...
οι κος του ευφρα θα η πο λισ η α μι α τω ...

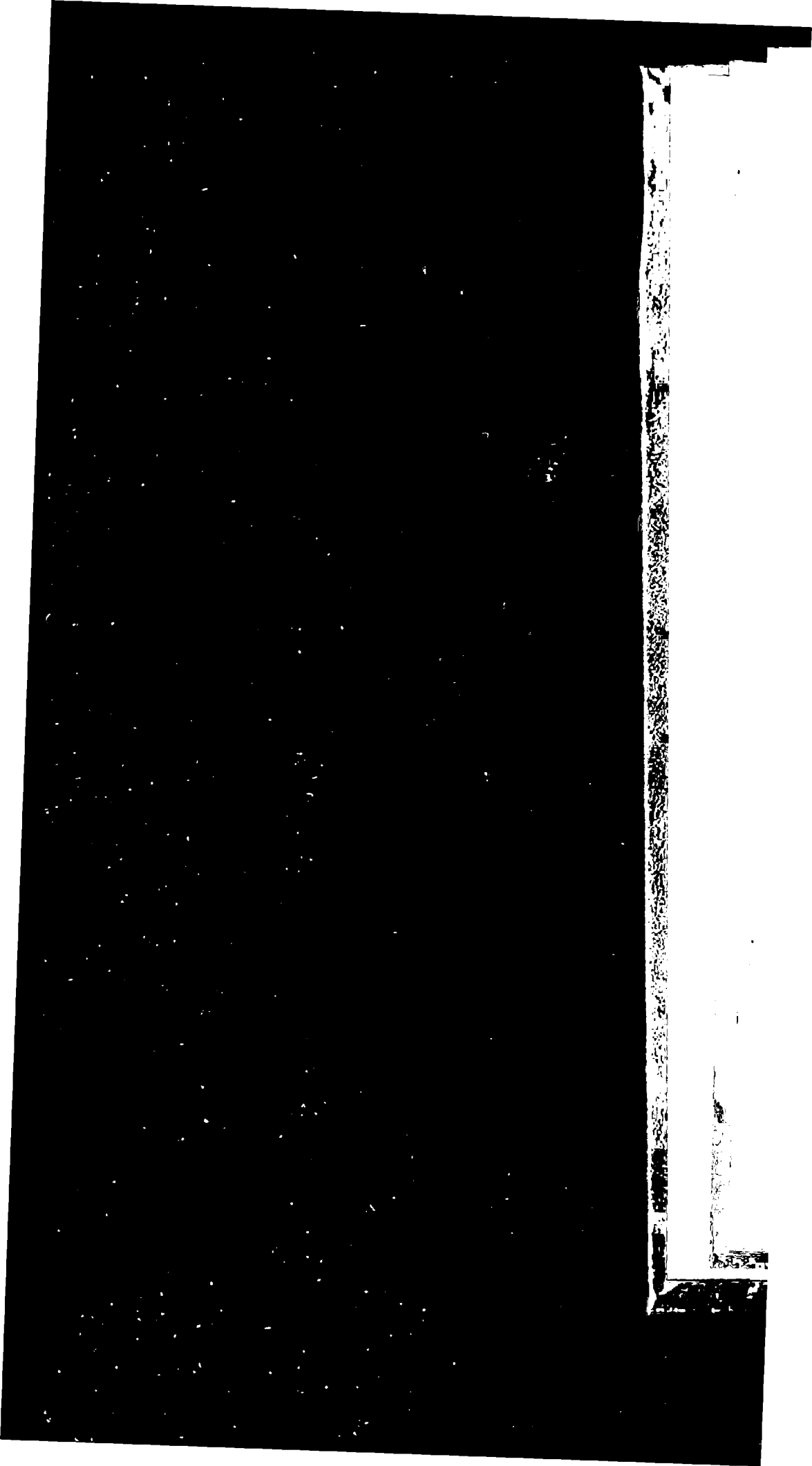
Prin urmare câmpul de acțiune fiind mai larg și mijloacele de investigare mult mai bogate, este evident că eșafodajul va avea o temelie solidă, documentară și deci justă. Examinând textele și versiunile muzicale de sigur întâlnim variante, adăogiri și lipsuri, — greșeli de redactare inerente transmiterii acelorasi lucruri din secol în secol de condeiuл copiștilor. Dar aceste alterări sunt de puțină în-

semnătate; fiindcă ele nu pot atinge esența melodică, tonalitatea și nici ritmul, — informându-ne totuși asupra evoluțiilor anumitor texte și versiuni din anumite țări.

O serie întreagă de mss. dela mănăstirea Grottaferrata, anume: E. α. VII (X. s.); E. α. XI; Δ. α. XIII; Δ. α. XIV; Δ. α. XV; Δ. α. XVI (XI. s.); E. α. IX; Δ. α. II; Δ. α. III; Δ. α. V; Δ. α. VI; Δ. α. VII; Δ. α. VIII (XII. s.), care conțin idiomurile întregului an; ms. Δ β. X (XII. s.) care conține slujba din zilele de marți și până vineri din săptămâna patimilor și ms. irmologhion E. γ. III din secolul XI sau XII, acesta de origine greco-italiană, comparate cu mss. din Biblioteca Națională din Paris: 242 Anc. f. gr. XI. s, de origine constantinopolitană; 1570 Anc. f. gr. supp. grec 33; Coislin 220, irmologhion foarte prețios de origine răsăriteană, 356 Anc. f. gr. de origine egipteană (XII. s.), prezintă aceeași notațiune și aceeași versiune muzicală. Enunțarea diverselor moduri este aceeași. Intr'un singur ms., A. β. X dela Grottaferrata datat din sec. XII, cuvintele primului antifon dela slujba Patimilor sunt marcate: ἴλιος βαρις în loc de πλαγισ β'. Aci trebuie văzut mai degrabă o apropiere de ethosul celor două moduri, care se cântau amândouă în registru grav, decât cât o greșală de copist.

Manuscrisurile din veacurile XIII și XIV cu o notație precisă, ce nu se întâlnește în secolele anterioare, nu prezintă deosebiri de versiune, care ar putea atinge linia melodică. În aceste mss. își fac, ici și colea apariția, mai des în al IV-lea autentic, tendințele de schimbare, de înfrumusețare a liniei melodice și chiar a modulațiilor. Întâlnim variante la cadențe; câteodată, mai ales în sec. XIV, un pasaj este dublat și chiar triplat de o altă inspirațiune, precum în mss. E. α. II dela Grottaferrata, Coislin 42 și 265 și 1 grec din Bibl. Naț. din Paris. Formulele dela început, care anunță modurile, mărturiile, care indică distincțiile și frazele muzicale, ne luminează teoria modală bizantină. De asemenea se mai întâlnește spre deosebire de secolele anterioare, de alt fel rar, două noi moduri: *vevanō*, o formă a plagalului al II-lea și *vavā*, o formă a plagalului al IV-lea. Tot așa, diviziunea unității ritmice își face și ea apariția.

Din confruntarea textelor și versiunilor mss. notate din secolele X-XIV, din coroborarea lor cu datele teoretice bi-

zantine, presărate, ici și colea, și cu textele apusene ce prezintă trăsături ale cântului bisericesc bizantin și chiar gregorian, rezultă:

1. Vechiul cânt bizantin precede din muzica greacă antică;

2. Structura interioară a vechilor moduri grecești s'a păstrat, cu mici transformări datorite evoluțiunii naturale a oricărei arte, sau mai degrabă datorite formațiunii constante a artei liturgice, cu mici prefaceri;

3. Cele opt moduri întrebuițate în cântarea bisericească erau diatonice. Varietatea de înlanțuire a tricordelor, tetracordelor și pentacordelor înlătura chromatisme și enharmonisme;

4. În secolul al XIII-lea a apărut modul $\nu\epsilon\nu\alpha\nu\omega$ al cărui prim tetracord pare a fi chromatic: mi, fa, sol-diez, la.

5. Baza ritmică a cântului bisericesc era aceea a antichității grecești, adică o unitate unică, indivizibilă, considerată „minima“ și care putea fi multiplicată și organizată prin grupe, pentru a obține libertatea de mișcare și echilibrul indispensabil artei muzicale și

6. În muzica bizantină nu întâlnim o relațiune a timpurilor tari și slabe, sau contrariul, ci o relațiune a arsisului și a thesisului.

Exemplele ce voi aduce demonstrează concluziunile de mai sus, atât în ceea ce privește modalitatea, cât și în privința ritmului:

Modul I: $\Delta\acute{\omicron}\xi\alpha \epsilon\nu \acute{\omicron}\psi\acute{\iota}\sigma\tau\omicron\iota\varsigma \Theta\epsilon\acute{\omicron}\nu...$ (εις την Αιτὴν 25 Dec.) Ms. Δ. α. XIV. (XI s.) fol. 228 v. Grottaferatta.

Modul II: $\Sigma\acute{\eta}\mu\epsilon\rho\nu \acute{\omicron} \chi\rho\iota\sigma\tau\acute{\omicron}\varsigma...$ (εις τοὺς Αἶνους 25 Dec.) Ms. 261. Anc. f. grec. B. N. Paris, (XIII s.), fol. 62 v.

Modul III: $\acute{\omicron}\varsigma \acute{\omicron} \tau\upsilon\phi\lambda\acute{\omicron}\varsigma, \epsilon\kappa \kappa\alpha\rho\delta\acute{\iota}\alpha\varsigma \sigma\omicron\iota \kappa\rho\acute{\alpha}\zeta\omega...$ (τῆ) δευτέρα τῆς πέμπτης εὐδομῆδος ἑσπέρας). Ms. 353, Anc. f. grec. B. N. Paris, (XII și XIII s.), fol. 23 v.

Modul IV: $\text{Ἡσαΐα χόρευε}...$ (εις τὸν στίχον, 20 Dec.) Ms. 1623, Anc. f. grec., B. N. Paris, (XIV s.), fol. 96 v.

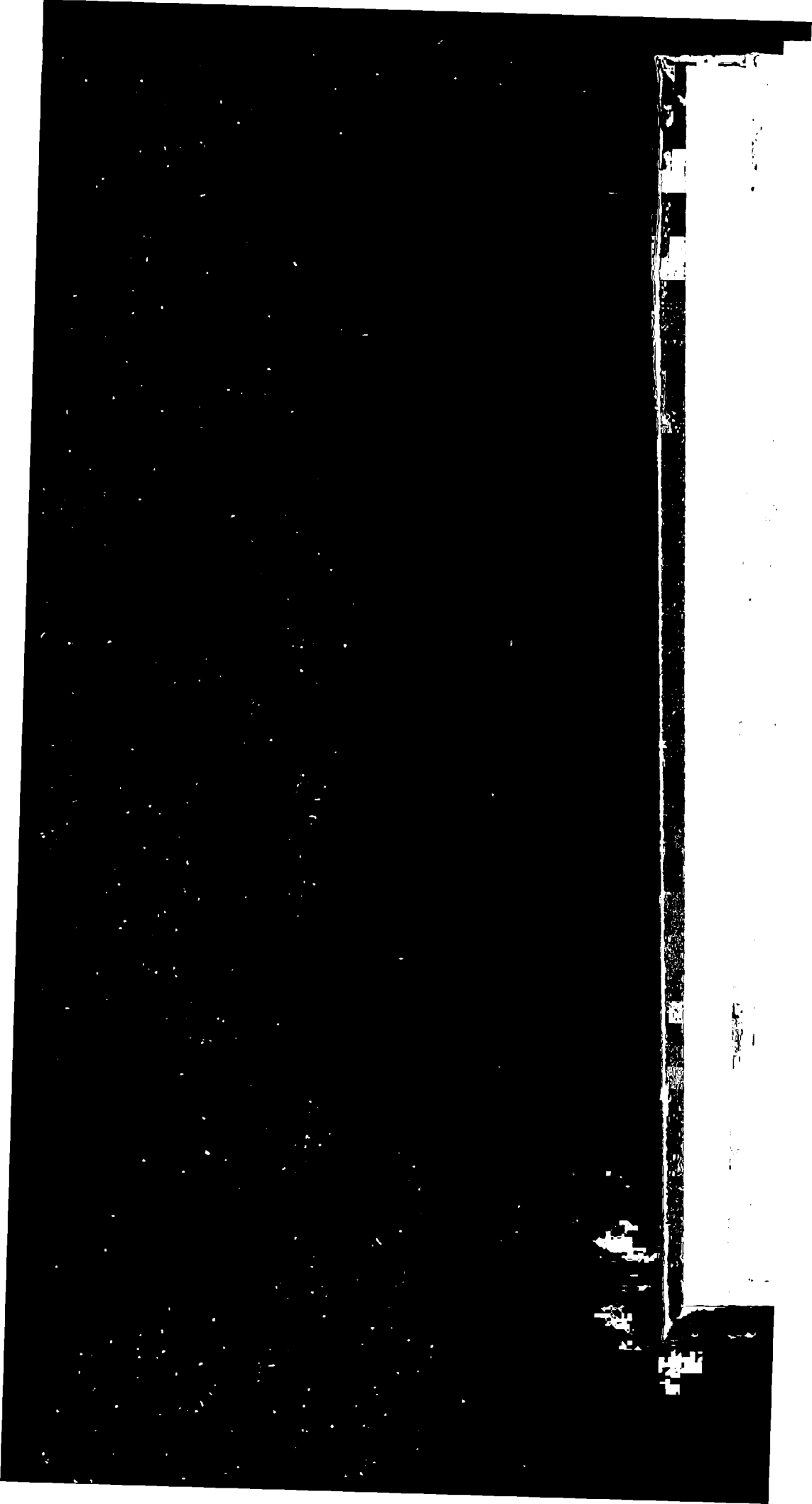
Pr. I. D. Petrescu.

R é s u m é.

On a donné le nom de chant byzantin à la chanson ecclésiastique, qui n'avait de commun avec le passé que le texte du poème chanté et l'ambiance liturgique. Les élé-

Les éléments constitutifs du chant byzantin, gardée dans de très précieux manuscrits des X-e-XIV-e siècles, sont tout à fait différents de ce qu'on nous présente de nos jours dans l'office liturgique de l'église grecque orientale. Mes recherches dans cette direction m'ont conduit aux conclusions suivantes:

1. Le vieux chant byzantin procède de la musique grecque ancienne.
2. La structure intérieure des anciens modes grecs est conservée religieusement pendant le moyen-âge, avec des petites transformations dues à l'évolution naturelle de tout art ou plutôt à la formation consistante de l'art liturgique.
3. Les huit modes utilisés dans le chant d'église étaient diatoniques. La diversité de l'enchaînement des tricordes, tetracordes et pentacordes écartait les chromatismes et les enharmonismes.
4. Au XIII s. apparaît le mode de $\nu\epsilon\gamma\alpha\nu\omega$ dont le premier tetracorde paraît être chromatique: mi, fa, sol-dièz, la.
5. La base de la rythmique du chant d'église était celle de l'antiquité grecque, c'est-à-dire une petite unité, indivisible, considérée comme la durée „minima“ et qui pouvait être multipliée et organisée par groupes pour obtenir la liberté de mouvement et l'équilibre indispensable à l'art musical.
6. Dans la musique byzantine nous ne rencontrons pas une relations de temps forts et faibles, ou le contraire, mais une relation de l'arsis et de thésis.

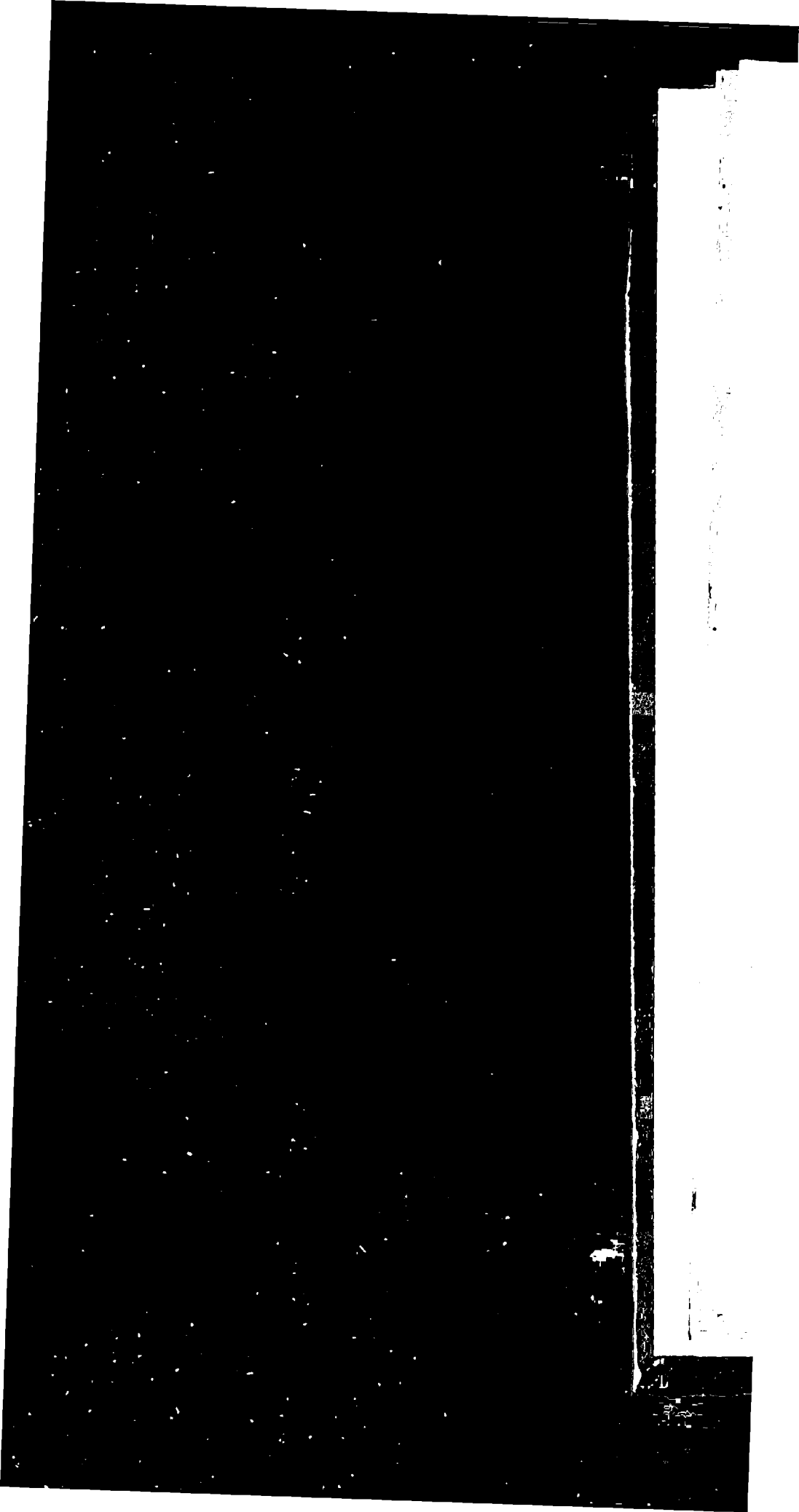
SITUAȚIA ELEMENTULUI ORTODOX DIN ORADEA MARE IN SEC. XVIII.

După 32 ani de stăpânire turcească (1660—1692) a-junse Oradea Mare sub regimul Habsburgilor. Impăratul Leopold, în năzuința de a se înfățișa ca un desrobitor al popoarelor creștine de sub jugul turcesc a trebuit să țină seamă de realitățile etnice și religioase ale teritoriilor încăpute sub sceptra lui. În Bihor populația era în majoritate covârșitoare ortodoxă, ascultând de vlădica Efreim Veniamin, a cărui păstorire fu recunoscută și confirmată printr'o diplomă împărătească dela începutul anului 1695 (4. III). Neputându-se împotrivi timp îndelungat tendințelor de catolicizare, el și-a părăsit scaunul din Oradea și, trecând pela Antim Ivireanul, pe atunci episcop al Râmnicului, s'a îndreptat spre Constantinopol. În locul lui e amintit mai târziu, după potolirea răscoalei lui Francisc Rákoczi (1711), alt episcop ortodox cu numele *Petru Cristofor* care venind în această regiune, aducea cu sine scrisori de recomandatie dela Antim Ivireanu. Dar în Oradea întâmpină rezistența episcopului catolic Benkovics; de aceea s'a adăpostit la vechia biserică ortodoxă din Velența. Incercările de răspândire a catolicismului printre ortodocșii din Bihor și Oradea rămaseră decenii de-a-rândul fără rezultatele așteptate din partea cărmuirii dela Viena. Cauza era de o parte sprijinul, pe care-l puteau găsi ortodocșii la ierarhia sârbească, în frunte cu patriarhul Arsenie Cernoevici și cu urmașii lui, de altă parte propria lor solidaritate. Pentru a-și apăra și menține situația din trecut, cetățenii ortodocși din Oradea Mare, trimiseră la Viena în solie pe Pavel Szatmári și Samuil Horvat, în vara anului 1712. Prin stăruința și dibăcia lor aceștia au reușit a îndupleca factorii hotărâtori dela Curtea împărătească să încuviințeze ortodocșilor din Oradea dreptul de a trăi după „ritul și vechea lor credință”. În convenția semnată la Viena în ziua de 3 Ianuarie 1713 e cuprinsă și o dispoziție de eminent interes administrativ-juridic, întru cât

Cu privire la conducerea Orăzii se menține uzul de mai înainte ca „jumătate din membrii consiliului orășenesc să fie din cei de religia grecească”. Uzul acesta era o moștenire prețioasă a vremilor trecute. Dar nu poate fi tras la îndoială nici meritul generației dela începutul secolului al XVIII-lea și al celor următoare, de a-l fi știut păstra chiar în împrejurări puțin favorabile pentru ortodoxie, cum erau cele create de regimul habsburgic, obișnuit să impună prețurându-i întâietatea catolicismului, proclamat ca religie dominantă. Cele patru națiuni ale orașului Oradea: *Ungurii, Grecii, Sârbii și Românii* au ținut să-și manifeste recunoștința în deosebi față de Samuil Horvat „pentru confirmarea vechilor privilegii” și—fiindcă el n'a cruțat „nici chel-suell, nici osteneli” în această cauză de interes pentru binele obștesc,—i-au îngăduit să-și poată zidi în piața orașului, unde-i va plăcea, o casă care să fie scutită de toate prețurile comunale; de asemenea să-și poată alege livadă și sământ arător după plac.

Cu treizeci de ani mai târziu fiind obștea ortodoxă amenințată să-și piardă acest drept important de reprezentare la cârma orașului, intervine din nou pentru respectarea integrală a dispoziției cuprinse în menționata convenție, ceea ce se și admite la 28 Decembrie 1743 cu motivarea că „nici o națiune din orașul nostru nu a contribuit la chel-suell ca domniile lor”.

Dela o vreme însă episcopul catolic, contele Pavel Forgács, căuta pe toate căile să știrbească dreptul tradițional al ortodocșilor, introducând în mod forțat consilieri Maghiari catolici sau Români deveniți greco-catolici. Așa s'a întâmplat în orașul Oradea la 1753, iar în anul următor ortodocșii din Velența, sfătuiți de preoții lor, cari umblară din casă în casă agitând poporul, scot din listele electorale pe toți candidații uniți, alegând în consiliu numai ortodocși — drept răspuns la pășirea agresivă a episcopului Forgács. La actul acesta erau încurajați și de episcopul Aradului Sineste Jivacovici, un aprig luptător pentru apărarea ortodoxiei în regiunea Bihorului. Totuș episcopul greco-catolic Moise Dragoș nu mai târziu a introduce în consiliul orașului Oradea și alți credincioși de ai săi. Astfel la 1780 alături de consilierii ortodocși: Mihai Püspöki, Ioan Antal, Mihai Criștof, Ioan Stancovici, Anton Daniel și Gheorghe Mihailovici, —

fură aleși următorii patru greco-catolici: Nicolae Görög, Ioan Turnai, Petru Papp și Paul Popovici. Acesta din urmă însă, împreună cu Samuil Vida, s'a simțit îndemnat a se reîntoarce la ortodoxie, după ce s'a publicat edictul de toleranță al împăratului Iosif II. Preotului ortodox Ioan Clintoc i-a părut destul de important acest pas. De aceea nu a pregetat a-l eterniza în *Matricula botezaților* prin următoarea însemnare: „În anul 1783 au ieșit poruncă dela împăratul Iosif al II-lea, fiul Mariei Tereziei, cumcă oricine ar vrea să se întoarcă dela unație la Râmleni, aceia să fie slobozi, numai să aibă catehizație de 6 săptămâni; așa dară în ziua de astăzi cu acea rânduială au și ieșit dela unație anume: Vida Samoilă și Popovici Pavel locuitori în Oradea Mare și au adus către noi o instanție de slobozenie și așa *i-am împreunat cu oile noastre*”.

* * *

Paralel cu luptele pentru afirmarea elementului ortodox în conducerea orașului, se realizau progrese însemnate în domeniul vieții religioase prin organizarea parohiei și întemeierea școlii ortodoxe „șismatice” în centrul orașului Oradea.

La 1754 s'a innaintat la guvernul țării petiție pentru clădirea unei biserici ortodoxe în oraș. Răspunsul a fost însă atunci negativ pentru motivul că ortodocșilor nu li se poate încuviința dreptul de a-și clădi biserică în oraș, fiind ei *numai tolerați*. Acest refuz nu i-a descurajat însă în luptele și stăruințele lor pe calea apucată până când, în timpul domniei împăratului Iosif II, la 1784, li se admite, în sfârșit, cererea de a-și clădi o biserică în oraș. Astfel în ziua de *9 Noemvrie 1784*, cu binecuvântarea episcopului Petru Petrovici dela Arad, s'a putut așeza piatra fundamentală a bisericii ortodoxe din Oradea, care prin proporțiile ei impunătoare părea de pe atunci destinată să fie *catedrala monumentală* a reînviatelor episcopii de sub oblăduirea părintească a P. Sf. Sale Episcopului Roman Ciorogariu. Ziua de 9 Noemvrie a rămas deci în amintirea ortodocșilor din Oradea Mare ca o zi de frumoasă biruință asupra potrivnicilor.

Implinindu-se un secol și jumătate dela ziua aceasta memorabilă în istoria ortodoxiei bihorene, cărmuitorii bisericești dela Oradea se pregătesc a prăznui după cuviință

aniversarea a 150-a. O publicațiune comemorativă a și apărut sub titlul: „*Monografia bisericii sfintei Adormiri (Biserica cu Luna) din Oradea, scrisă cu prilejul împlinirii a 150 de ani dela întemeierea ei* de inv.-director *Nicolae Finu*“. In paginile acestei instructive publicațiuni sunt atătate in mod documentat toate peripețiile împreunate cu lucrările de construcție și inzestrare, precum și cele privitoare la cărmuirea acestei biserici până in timpul de față.

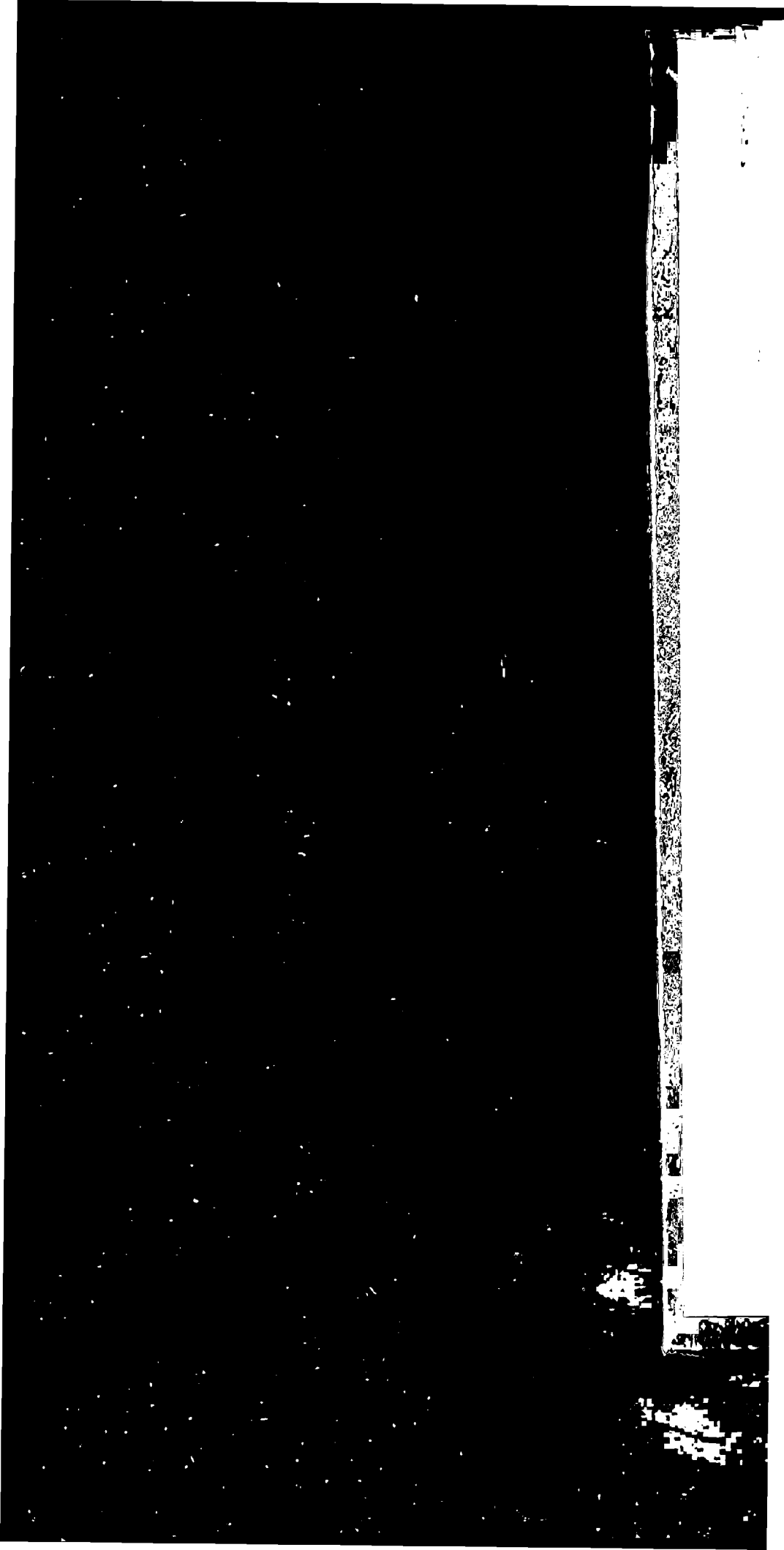
I. Lupaș.

R é s u m é.

Les efforts faits en vue de la propagation du catholicisme-romain, chez les Chrétiens orthodoxes d'Oradea, sont restés sans résultats appréciables. Pendant l'été de l'année 1712, les Orthodoxes ont envoyé deux délégués à la cour impériale de Vienne; ceux-ci ont réussi à obtenir le droit formel de vivre religieusement „selon leur rite et leur ancienne foi“. La convention, signée des deux côtés, prévoyait aussi le maintien du vieux droit des Orthodoxes de constituer la moitié du conseil de la ville.

Toutefois, en 1754, on leur a refusé la permission de bâtir une église dans la ville; mais, à la suite de nouvelles interventions et supplications, on leur a donné cette approbation et le 9 Novembre 1784, les orthodoxes d'Oradea ont posé la pierre fondamentale de leur église.

A l'occasion de l'anniversaire des 150 ans depuis cette victoire de l'Orthodoxie d'Oradea, on y fait de grandes préparations, pour fêter dûment cet événement, le 9 Novembre de cette année.

DESPRE O NAȚIONALITATE ORTODOXĂ

Ne este dat să asistăm astăzi la descompunerea unei mari unități omenеști, la desagregarea conglomeratului mahomedan și dispariția islamismului tradițional. Născută în sec. VII după Hristos, religia musulmană a isbutit repede să domine Mediterana și Orientul Europei. Cu timpul, rasele diferite cărora li se impune, au oferit, grație islamismului, aspectul unei unități. Au format o națiune bazată pe religie, deși în masa imensă de credincioși se amalgamau elemente de toate rasele, de toate neamurile, de toate graiurile. Chiar în vremea noastră, în cele 227 milioane de oameni cari formează lumea musulmană, găsim mari grupe etnice distincte: Indo-Europeni (Perși, Indieni, Kurzi), Malaezi, Turanici sau Turci, Arabi, Berberi și Negri¹). Dar toate aceste grupe erau legate între ele prin religie și prin șeful ei: prin Coran și prin calif. Acesta din urmă reprezenta unitatea religioasă și multă vreme și pe cea politică. Tot astfel, în mulțimea limbilor și dialectelor, limba arabă, limba Coranului și a literaturii, va reprezenta unitatea de civilizație. Mahomedanii, din Indii și din Oceanul Pacific până în Atlantic, formau un tot. Credința comună îi făcea să se considere frați. Un musulman din fundul Asiei se putea crede la el acasă în Turcia. Putea ajunge la onoruri; putea aduna averi; putea să-și creeze o nouă viață la adăpostul moscheilor. De aceea au apărut atât de temuți Arabii și mai târziu Turcii. Nu erau numai un popor de cuceritori. Erau o masă imensă de credincioși cari luptau pentru propagarea religiei lor.

Dar, în epoca modernă deja, se arată simptomele de descompunere. Califatul pierde din puterea sa spirituală odată cu Sultanul din cea temporală. Infrângerile suferite din sec. XVII înainte, culminând cu acelea din războiul mondial,

1. L. Massignon, *Éléments arabes et foyers d'arabisation. Leur rôle dans le monde musulman actuel*, în „*Revue du monde musulman*”, Paris 1924, LVII, p. 8. — Articol interesant de sociologie pe baze etno-geografice.

educ în 1925 dispariția califatului. Cu el dispare trăsătura vie de unire între musulmani. Coranul nu mai este decât o carte sfântă, pierzându-și rolul de element motor și de coeziune. Națiunile bazate pe etnicitate își ridică capul. Religia trece pe planul al doilea. Acum va fi nevoie de panislamism, o idee de împrumut, pentru a reînființa vechea legătură. Va da el oare roade?

Și nu este prima oară când apare în istoria omenirii o grupare asemănătoare, o societate bazată pe religie. Astăzi Evreii *falasha* din Abisinia se mai consideră ca aparținând unei naționalități comune, alături de cei *askenaz* din Germania.

În zilele noastre sunt puțini istorici cari să mai creadă că lupta între papi și împărați ar fi doar o vulgară încercare a teocrației pontificale de a pune mâna pe puterea temporală a creștinătății. Protestantul A. Hauck în marea sa „*Kirchengeschichte Deutschlands im Mittelalter*” și mai ales Ernst Bernheim, dascălul de la Greifswald, au arătat că există alte cauze cu mult mai puternice²⁾. Tendințele teocratice ale papilor din epoca medievală, par a fi o continuare a ideii de unitate universală din lumea romană. Dar acel care a dat adevăratul colorit creștin acestor tendințe a fost Fericitul Augustin. În *De Civitate Dei*, el definește cele două mari idei conducătoare ale papalității de mâine. *pax* și *justitia*³⁾, în parte isvorite din *pax romana* a lumii antice, dar bazate pe credință, coordonări ale ideilor morale și sociale ce începuseră să se răspândească în Apus după căderea imperiului roman, în umbra crucii Răstignitului. Și

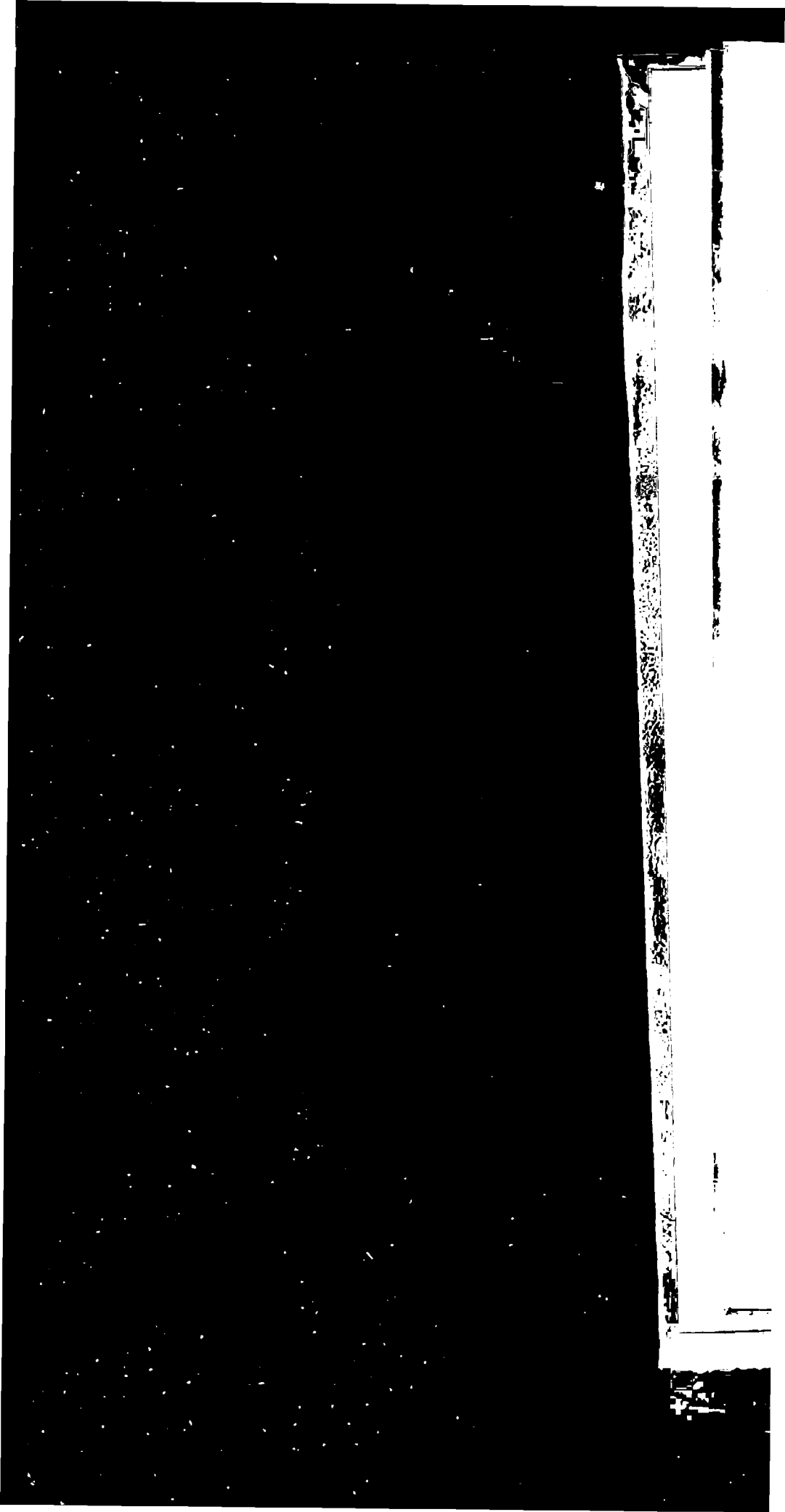
2. A. Hauck, *Kirchengeschichte Deutschlands im Mittelalter*, Leipzig 1912—1920, ed. IV, 5 vol.

E. Bernheim, *Mittelalterliche Zeitanschauungen in ihren Einfluss auf Politik und Geschichtschreibung*, Tübingen 1918, I, p. 232—33: „Ich habe mehrfach betont, wie unstatthaft es ist, dieses ganzen System und seine Entwicklung: als ein Produkt der Herrschsucht zu betrachten und den Vertretern desselben solches Motiv ohne weiteres zuzuschreiben...” și p. 222.

Cf. și lucrarea lui A. Hauck, despre desvoltarea ideii de teocrație la papi *Der Gedanke der päpstlichen Weltherrschaft bis auf Bonifaz VIII*, Univ. Progr. Leipzig 1904.

Marc Bloch în *Les rois thaumaturges. Etude sur le caractère surnaturel attribué à la puissance royale* (Publ. de la Faculté des Lettres de l'Univ. de Strasbourg) 1924, p. 120, nota 1, greșește când pretinde cu tot dinadinsul că nu a învățat nimic de la Bernheim.

3. Lib. XIX, cap. 13, ed. Dombart, t. II, pp. 376—77 și c. 27, *Ibid.* p. 403. Cf. Bernheim, op. cit. p. 10—62 și *Politische Begriffe des Mittelalters im Lichte der Anschauungen Augustins*, în *Deutsche Zeitschrift für Geschichtswissenschaft*, 1906, p. 1—23, asupra concepției augustiniene a societății.

astfel, prin caracterul religios al acestei *pax* ne explicăm de ce papii au putut influența puterea temporală, cum a putut un Nicolae I, un Grigore VII și mai ales un Inocențiu III, să lupte în contra acestei puteri și chiar să o învingă. Crezul creștin a fost cauza formării noțiunii de *populus christianus*, în care nu intrau „schismaticii“ din Orient, *populus christianus*, noțiune ce va predomina întreg evul mediu și va da papei în mod natural, ca simbol al forței de coeziune și ca reprezentant al Dumnezeirii, rolul de conducător.

Prin aceasta, papalitate a putut fi la un moment dat puterea internațională prin excelență. Intervențiile ei au regulat de multe ori mecanismul raporturilor *inter nationes*. Apogeul acestui imperialism catolic, care a dat impresia totală a existenței unui *populus christianus*, a fost cruciata. Întreprindere internațională prin însăși esența ei, cruciata a fost predicată de papi. Aceștia au provocat entuziasmul maselor pentru eliberarea pământului sfânt al Palestinei, au adus înțelegerea și apropierea între statele mai mult sau mai puțin rivale, unindu-le într'un elan comun contra islamismului cuceritor. Pentru a asigura succesul acestor expediții predicate de ei, papii se vor sili să pună capăt războaielor dintre suveranii catolici. În conciliul de la Clermont (1095), Urban II va decreta pacea lui Dumnezeu, în vederea cruciatei, lucru pe care succesorii săi îl vor imita⁴). Dar tocmai cruciata va aduce prima umbră în splendoarea Bisericii romane. Diferențierea reală a statelor moderne îi va da o nouă lovitură. Reforma de toate nuanțele nu va face decât să continue opera de subminare a papalității. Odată cu sfârșitul epocii medievale se va sfârși și domnia teocrației pontificale. *Populus christianus*, naționalitatea catolică, a trăit.

Asemenea islamismului care, născut în epoca medievală a durat până astăzi ca naționalitate religioasă, asemenea catolicismului unitar și teocrației pontificale care a durat mai puțin din cauza luptelor politice și religioase ce a avut de purtat, se va ridica în răsărit o nouă naționalitate religioasă, ortodoxismul.

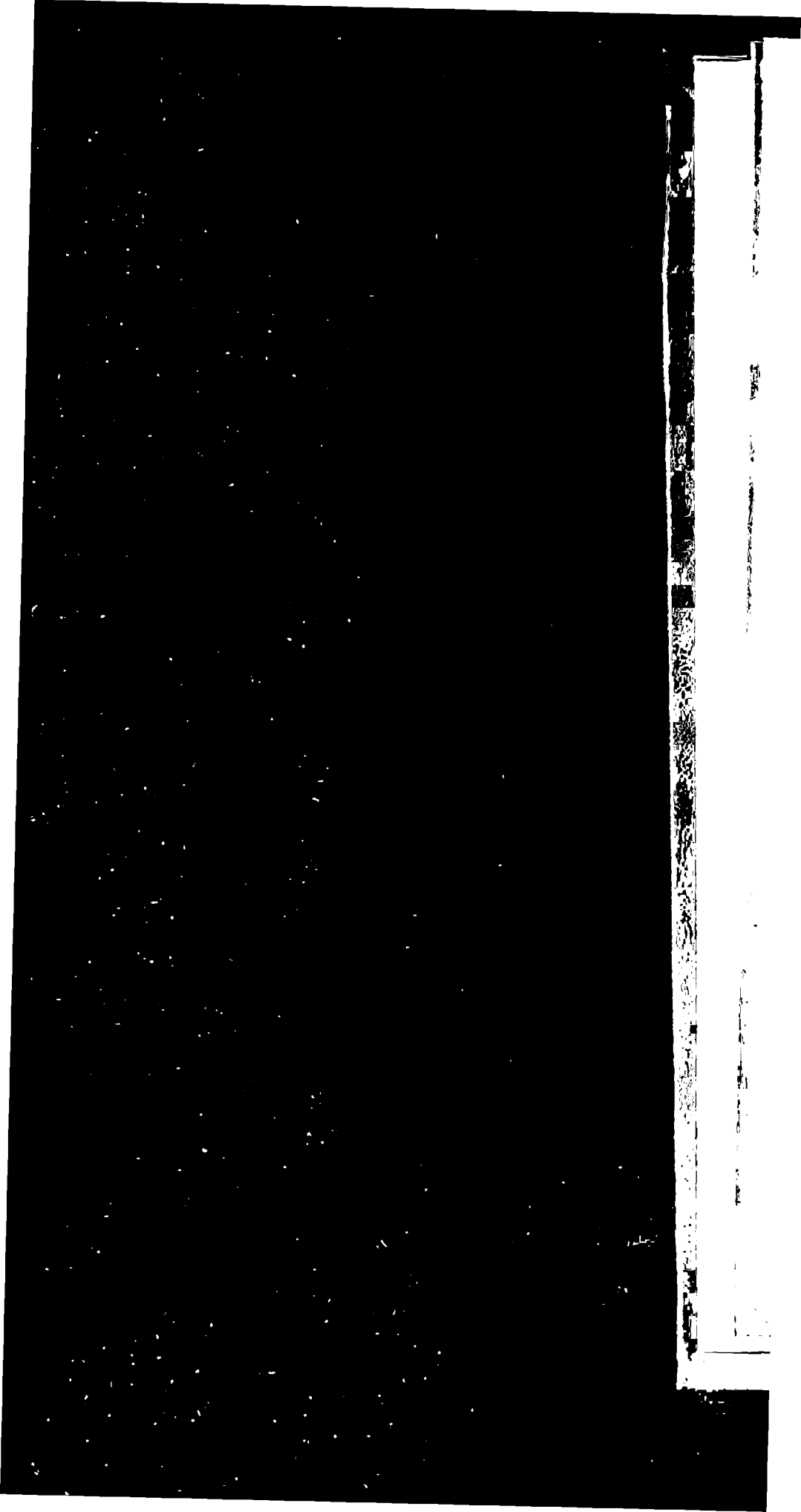
4. Asupra acestei supremății papale, cf sugestiile date de Aug. Fliche în: *Le rôle international de la Papauté au Moyen Age*, in Bulletin of the International Committee of Historical Sciences, number 5; July 1929. Scientific reports presented to the sixth International Congress of historical sciences, Oslo 1928, Washington—Paris 1928, pp. 584—597.

În peregrinările mele pe terenul politicii rusești în Orientul otoman, m'am lovit adesea de această realitate neașteptată. ortodoxismul. Factor foarte important, totuși foarte neglijat de istorici, el pare a avea un rol cu totul nebănuit de element determinant în dezvoltarea acestei politici.

Să fiu înțeles. Acest ortodoxim nu a fost ignorat. Dar nu s'a știut dacă Moscoviții sau chiar Chievienii cari i-au precedat au fost oameni politici cari întrebuițau religia ca mijloc de expansiune teritorială sau niște pan-ortodocși cari se mințeau pe ei înșiși. Și într'un caz și într'altul, putem admite existența unei idei de ortodoxism unitar, de pan-ortodoxism, de naționalitate ortodoxă. Cred că o revizuire a părerii obișnuite asupra politicii rusești se impune. Cred că ne-am prea lăsat duși pe povârnișul unor adevăruri acceptate de mai înainte. Am admis cu prea multă ușurință că îndărătul oricărei afirmații de ortodoxism, de pan-ortodoxism, nu s'ar afla decât surâsul cinic al omului politic. Adesea chiar omul politic—fără să-și dea seama—poate fi victima unui sentiment. De altfel, pretinzând acest lucru, am lua cuvântul de ortodox în deșert. Greșeala poate nu este a acelor cari au știut să privească atât de superficial creștinismul oriental în sec. XVII și XVIII. Ea revine unei lipse aproape totale de istorici și de filosofi cari să se fi ocupat de acest creștinism. S'au mulțumit cu unele sugestii în acest sens. Ar fi fost mai bine să se fi studiat în toată desfășurarea sa ideea unei unități ortodoxe care-și căuta făgașul de stat, ideea de teocrație ortodoxă, de continuitate în viața ortodoxismului viu.

S'a admis această idee pentru catolicii vremurilor medievale, a căror unitate era și mai aparentă deoarece aveau un singur șef, pe pontificele roman.

Ortodocșii făceau impresia unei federații de patriarhi. Adesea lumea catolică a pretins că nu era posibilă o unitate de acțiune în sânul unei creștinătăți conduse de mai mulți șefi egali. Dar nu s'au gândit că acești patriarhi erau strâns legați între ei prin însăși esența ortodoxismului, că vor conlucra la formarea unei bariere de apărare contra islamismului cuceritor, sub conducerea patriarhului constantinopolitan și a împăratului bizantin. În fața valului musulman care cuprinsese Orientul Europei, în sec. XV, acești patriarhi își continuă opera comună sprijinindu-se întâi pe

domnii români, apoi pe țarii ruși. Li vedem căutând să apropie pe diferiții șefi laici ai ortodoxismului, mijlocind tratatele de alianță sau de închinare, punându-se cu toții în fruntea răsculaților creștini, uitând toate certurile lăuntrice și toate chestiunile personale, pentru a îndeplini idealul de unitate al ortodoxismului, pentru a înfăptui naționalitatea religioasă drept-credincioasă sub ocrotirea țarului Rusiei.

De ce să nu admitem acest ortodoxism unitar al Orientului în epoca modernă?

Carol cel Mare și după el împăratul german de neam, erau pe deplin convinși că odată cu coroana pe care le-o da pontificele roman, găseau și acea moștenire a universalității romane. Sultanul vechiului imperiu otoman sau regele Angliei, pretindeau că sunt cel puțin reprezentanții divinității pe lângă poporul lor, șefii societății religioase ca și ai celei civile. Tot astfel—poate în mod inconștient, poate în mod sentimental—țarii Moscovei, cu privirea îndreptată spre Țarigrad, n'au făcut decât să reinvieze ideea de stat antică, dar înainte de toate drept-credincioasă. Trecând prin Constantinopol, cetatea teocrației bizantine și ortodoxe, au legat Roma de Moscova. Dar, pe când în lumea medievală, în fața imperialismului papal se ridica împăratul laic, în Orient, țarul putea cumula puterile temporale și spirituale. Cesaropapismul său avea aceeași esență cu acela al împăratului bizantin. El era împărat al Slăvilor și șef al ortodoxiei. Adesea el confunda aceste puteri, când era vorba să le aplice. De aceea multe din actele sale au un dublu caracter politic și religios, deși nu s'a putut determina care element predomină.

Ar fi momentul să insistăm asupra unui alt fapt istoric: marea masă a popoarelor ortodoxe.

În lupta contra Turcilor, ele nu au văzut decât o reînțorcere la viața creștină, o cruciată sub conducerea unui împărat al lor, al ortodoxismului. Deseori vom întâlni fenomenul curios al unei rase străine ca Grecii sau Românii, cari confundând religia cu elementul pur etnic, vor dori unirea lor cu Rusia slavă. Nu-și vor da seama de deosebirea de rasă, de limbă, de tradiție istorică. Tradiția și religia comună vor ajunge, căci ea a fost pentru dânșii creatoare de așezăminte, de instituții, de viață de familie și de viață de stat. Religia va îndepărta aceste națiuni de influența Austriei și le va arunca în brațele drept credincioase

ale Moscoviților. De asemenea vom vedea popoare slave care nu vor accepta niciodată jugul acestora. Polonii au luptat până la cele din urmă forțe pentru înlăturarea dominației ortodocșilor din Moscova sau din Petersburg, fiindcă erau catolici. Sufletul mistic al Slavului — îndrăgostit de absolut — nu admite un compromis. El era cu totul ortodox sau cu totul catolic. De aceea când prima scânteie a panslavismului apare la Cehii și Croații catolici, aceștia nu se adresează Rușilor. Abia târziu, când va triumfa naționalitatea în sensul actual — golită de Dumnezeu — panslavismul va avea iluzia că a triumfat asupra religiei. Dar nu va avea decât iluzia. Pornit dela premise logice, bazat pe teorii savante și artificiale, dar nu pe „șandramaua tradiției”, el va dispărea repede sau va fi fără putere.

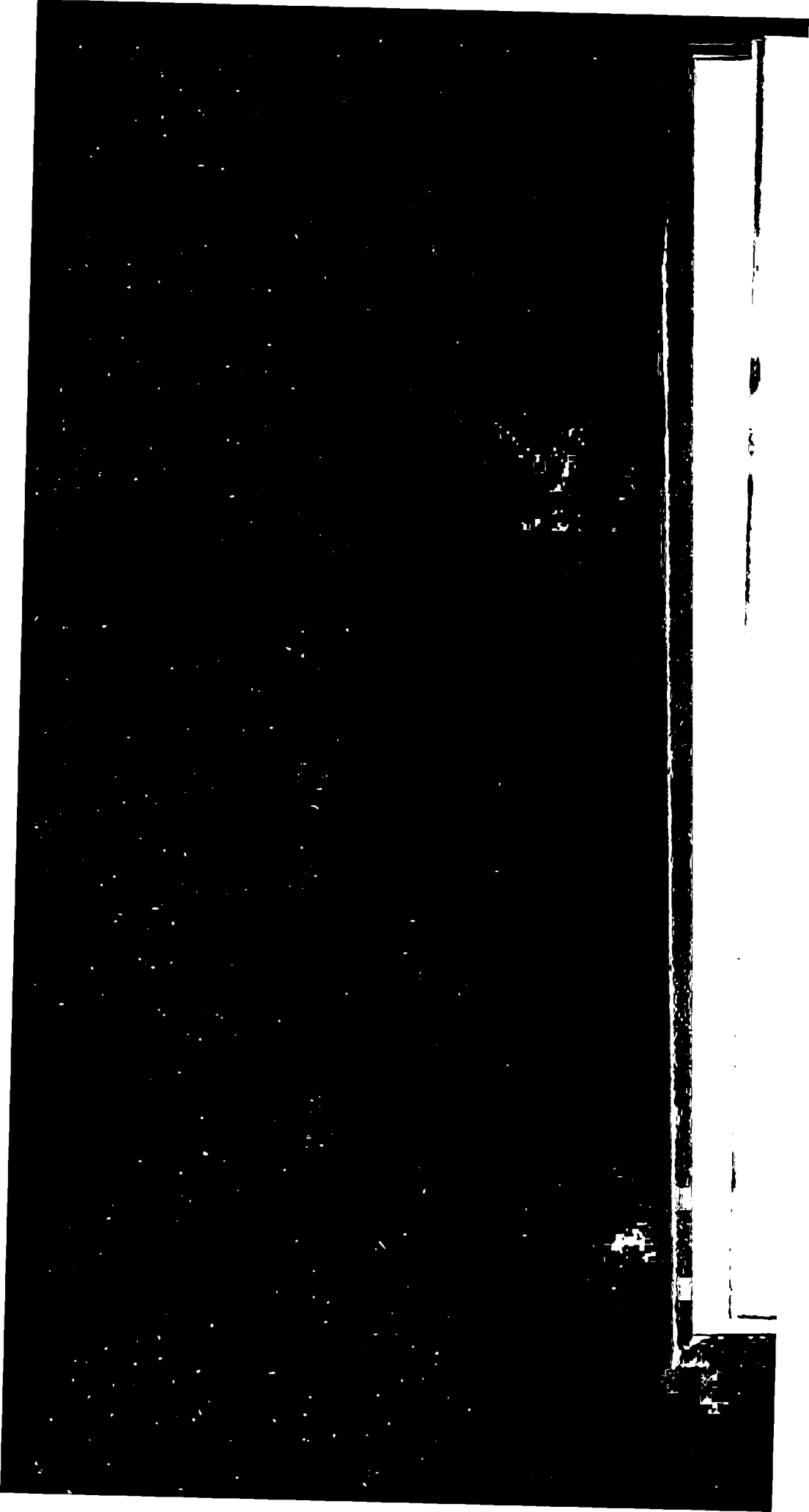
Dealtfel, pentruca cele spuse aci să nu pară oarecum exagerări de istoric amator de idei generale care păcătuiește prin sinteză, vom aduce în expunerea noastră, fapte de laborator istoric.

* * *

Nu poate fi vorba la începutul statului rusesc sub hegemonia principilor din Chiev, de o tendință unitară ortodoxă. Expedițiile imaginare sau reale puse de cronicile rusești pe socoteala unui Askold, a unui Dir, a unui Oleg, Igor sau Sviatoslav, în contra Bizanțului sau în peninsula balcanică, nu sunt decât o continuitate a tradiției rătăcitoare normande⁵⁾. Nu au la bază decât atracția exercitată de bogățiile Romei noi și ale provinciilor ei asupra acestor mari pirai ai epocii medievale. Nici trecerea la creștinism a lui Vladimir din Chiev nu poate fi considerată în forma dată de cronică slavă a lui Nistor, recunoscută acum ca apocrifă. Preocupările de ordin politic și economic l-au împins la acest pas. Aliat cu Vasile II Macedoneanul, Vladimir îl va ajuta în contra lui Bardas Skleros și a lui Bardas Phokas, căpătând drept mulțumire mâna principesei Ana. Căsătoria și botezul său la Cherson, i-a dat posibilitatea de a se apropia tot mai mult de Bizanț și i-au procurat noi debușeuri pentru comerțul rusesc⁶⁾. Crești-

5. N. Iorga, *Essai de synthèse de l'histoire de l'humanité, II; Histoire du moyen Age*, Paris 1927, p. 178-79.

6. N. Brian-Chaninov, *Histoire de Russie*, Paris 1929, p. 29.

narea făcută după 990, de călugării patriarhiei, nu a reușit în întreaga ei sarcină. Marea masă a poporului era creștină doar cu numele⁷⁾, iar scopul politic al acestor călugări nici nu a fost atins; n'au putut impregna statul rus de spiritul bizantin: ideea puterii considerate ca un drept divin și principiul cooperării constante între spiritual și temporal⁸⁾. Slavonormanzii din Chiev, păstrând încă spiritul egalitar și turbulent al Vikingilor, nu se puteau opri la un astfel de sistem de organizare. El va reuși să se impună abia sub puterea covârșitoare și cu tendințe absolutiste a stăpânitorilor moscoviți.

Situația statelor rusești era de altfel alta în sec. XIV și XV. Mare parte din ele erau tributare Tătarilor mongoli ai Hoardei de Aur. Influențați de guvernământul absolut al acestora, de condițiile geografice și etnografice ale noului lor stat, principii Moscovei vor putea fonda imperiul rus unitar și absolut. La asta a ajutat și influența bizantină, dar mai mult din punct de vedere ideologic. Totuși, încetul cu încetul își face loc ideea unei eventuale succesiuni bizantine. Pentru moment stăpânitorii ruși de pe Volga se mulțumesc să copieze dela Basileu titlul de Caesar, de țar. Li se părea că ceva din cesaro-papismul bizantin îi va ajuta astfel în lupta hotărâtoare contra dominatorilor păgâni. Dacă adesea au utilizat Biserica pentru scopuri politice⁹⁾, acești „adunători de pământ rusec (sobirатели земли руской)” au strâns tot ce era creștin în jurul lor și au început lupta pentru religie și pentru libertate, al cărui prim mare eveniment va fi victoria dela Kulicovo (1380).

În vreme ce Moscovia era frământată de lupte interne, în vreme ce tânărul stat încerca să înlăture dominația Hoardei de Aur, lumea ortodoxă trecea prin grele încercări. Pericolul turcesc amenința viața imperiului de Orient. Ioan Paleologul încercă zadarnic să capete sprijinul statelor apusene, sacrificând chiar și Biserica ortodoxă. Deși conciliile din Ferrara și Florența (1439) hotărâsc unirea Bisericilor

7. A. Rambaud, *Histoire de Russie*, Paris 1879, p. 58-9.

8. Brian-Chaninov, op. cit. p. 33.

9. Ivan Kalita (1328—1341), nepot al lui Alexandru Nevski, face pe mitropolitul Teognost să amenințe cu excomunicarea pe locuitorii din Pskov, cari adăpostiseră pe Alexandru din Tver, rivalul său la titlul de Mare Principe de Moscova. De altfel, același Ivan va fi ajutat în lupta sa cu Alexandru din Tver de către Hanul Hoardei de Aur, al cărui vasal era.

de Răsărit și de Apus, totuși niciun ajutor nu vine să salveze pe Basileu. Mai mult. Această unire necugetată, această ingenunchiere inutilă a ortodoxiei, slăbește legăturile între patriarhul constantinopolitan și bisericile locale, cari nu înțeleg substratul politic¹⁰). Lăsat să se apere singur, Bizanțul cade în 1453 sub loviturile ostașilor lui Mohamed II, iar ultimul bazileus, Constantin XI, moare pe zidurile cetății.

Ortodoxia nu mai are capitală. Toate reședințele patriarhilor, Alexandria, Antiohia, Ierusalimul, Constantinopolul, căzuseră pe rând în mâinile necredincioșilor. Puterea temporală ce sprijinea ortodoxismul nu mai exista. Moștenirea imperiului bizantin era deschisă.

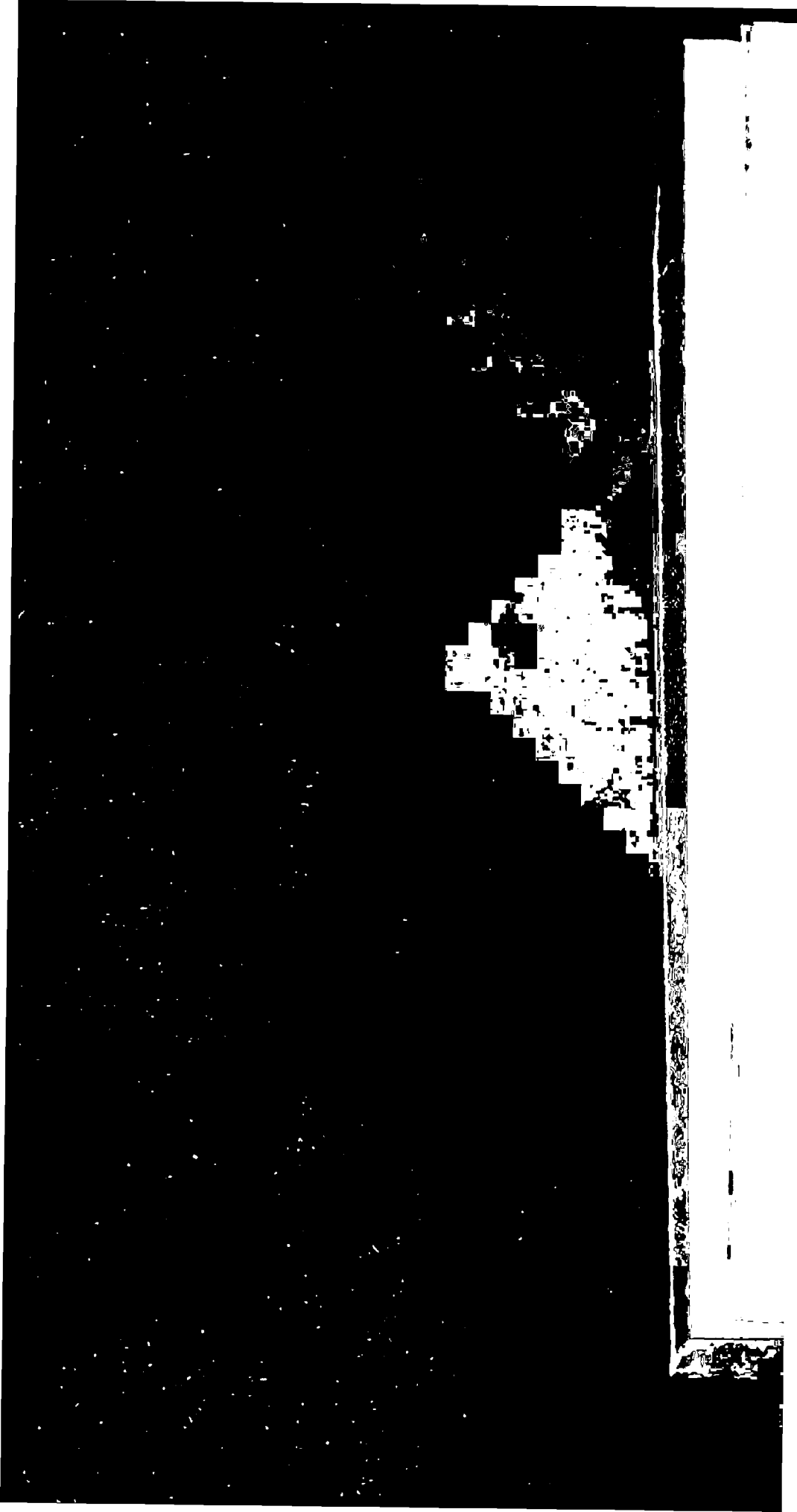
Noua stăpânire otomană provoacă un adevărat exod al conducătorilor bizantini. În Asia, pe țărmurile Mării Negre și ale Mediteranei, pe malurile Dunării și ale Volgei, peste tot se vor răspândi cei ce nu pot să suporte jugul turcesc. Se vor crea state care pretind să continue tradiția constantinopolitană. Dar imperiul Trapezuntului creat de Ioan și David Comnen, despotatul Moreei creat de Toma, frațele lui Constantin XI Paleologul sau principatul din Mangup, creat de Olubey, fiul lui Alexis de Trapezunt, nu au viață. Sunt resturi ale unui imperiu dispărut. Nu au tinerețe. Vor dispărea repede, mai înainte de a se putea gândi la realizarea adevăratului lui scop: recucerirea Bizanțului.

Adevărații moștenitori ai ideii de restabilire a imperiului oriental, vor fi domnitorii români și principii moscoviți. Vom găsi adesea în istoria românească și în cea rusească simptome ale acestor tendințe imperialiste, fie exprimate pe față, fie ascunse îndărătul luptei pentru ortodoxie.

La început se pare că domnitorii români își asumă sarcina de a restaura imperiul. La curtea lor se refugiaseră numeroși bizantini. Ei formaseră ultimul zid de apărare al Europei creștine în fața islamismului cuceritor.

În 1472 Ștefan cel Mare, domnul Moldovei, se căsătorește cu Maria, fiica despotului Olubey din Mangupul

10. Mitropolitul Moscovei, Isidor, om de încredere al patriarhului din Constantinopol, ia parte la conciliile din Ferrara și Florența unde e unul din cei mai înfocșați apărători ai unirii Bisericilor. La întoarcerea sa în Rusia, este aruncat în închisoare de către marele principe Vasile II (1425—1462), care intrunește în același timp un sinod (1441) care nu recunoaște unirea cu Roma. Cf. Brian-Chaninov, op. cit. p. 105—9.

Crimeei¹¹). Această căsătorie pare a avea un scop politic. Prin unirea cu o Paleologă, Ștefan voia probabil să-și legitimeze pretențiile la tronul Bizanțului, în cazul alungării Turcilor din Europa. Deasemenea aceeași înrudire cu Paleologii explică legăturile lui Uzun Hasan, șahul Persiei, care căuta în Europa alianțe contra Otomanilor¹²). La moartea lui Olubey și a fiului său mai mare, domnul Moldovei va stăpâni Mangupul împreună cu cumnatul său Alexandru¹³). În această calitate el va trimite în 1475 oaste să apere Crimeea bizantină de atacurile turcului Ahmed Pașa¹⁴). Dar atitudinea ostilă a lui Ștefan cel Mare și mai ales ajutorul trimis Mangupului atrage urgia turcească asupra Moldovei¹⁵). Nu vom vorbi aci de luptele domnului moldovean pentru apărarea țării sale și a creștinătății. Vom aminti doar că în fața dușmanului necredincios, Românii dela Dunăre intră pentru prima dată în legături de prietenie cu Moscoviții prin căsătoria Elenei, fiica lui Ștefan cu Ioan, fiul țarului Ivan III, în 1481.

La mulți urmași ai marelui voevod moldovean, vom regăsi ideea succesiunii bizantine și conștiința rolului lor de apărători ai ortodoxismului. Un Neagoe Basarab din Muntenia (1512—1521), ajută cu bani patriarhia din Constantinopol și ridică mănăstiri pe muntele Athos. La sfințirea mănăstirii din Curtea-de-Argeș, asistă Teolipt, patriarhul din Constantinopol, mitropoliții din Serisin, Sardica, Midia și Mitilena, precum și numeroși stareți și episcopi din întreaga lume ortodoxă¹⁶). Un Iacob Heraclide Despot din Moldova (1561—1563) se intitulează moștenitor al împăratului bi-

11. O. Tafrali în *Le trésor byzantin et roumain du monastère de Pontna*. Paris 1925, p. 51—55, dovedește că această principesă aparținea familiei Paleologilor, iar nu Comnenilor cum afirmau până acum ceilalți istorici români. Căsătorită cu Ștefan la 4 Septembrie 1472 (cf. Grigore Ureche, *Letopisețul țării Moldovei până la Aron Vodă*, ed. C. Giurescu, Buc. 1916, p. 52), Maria moare la 19 Dec. 1476, după o viață destul de tristă și este înmormântată la mănăstirea Putna.

12. Uzun Hasan era căsătorit cu Ecaterina, o rudă a Mariei din Mangup (cf. Al. Papadopol-Callmach, *Sofia Paleologul și Domnița Elena*, Buc. 1895, p. 108).

13. Cf. scrisoarea din 7 Decembrie 1474 a lui Dominico, praepositus de Alba și Gaspar, ambasador al lui Matei Corvin la curtea lui Ștefan cel Mare (Mon. Hung. Hist., Acta extera, VI, p. 306).

14. Caffa este totuși cucerită de Turci în vara anului 1475. În iarnă este desființat și despotatul Mangupului, iar Alexandru e prins și decapitat (cf. I. Ursu, *Ștefan cel Mare și Turcii*, Buc. 1914, p. 69).

15. Ibidem, p. 49.

16. Cf. biografia patriarhului Nifon de Gavril Protul, apud A. D. Xenopol, în *Istoria Românilor din Dacia Traiană*, Iași 1896 v. IV, p. 72.

Constantin, căpetenia firească și eliberatorul poporului helenic¹⁷). Un Emanoiil Aron din Moldova (1591—1593), intră în legături cu papa, căruia îi împărtășește speranța unei coaliții creștine pentru alungarea Turcilor din Europa și din Constantinopol¹⁸). Ambițiosul Vasile Lupu (1634—1653), se înțelează „răvnitor și apărător al sîntei evsevii răsăritene“¹⁹) și înduște la puterea de despot oriental, de basileus. Familia greacă abia româniată a Cantacuzinilor este fascinată de trecutul ei în viața Țarigradului. Constantin Brâncoveanu (1689—1714) se gîndește la aceiași posesiune, când caută să se apropie de puternicii săi vecini și declară că este oricînd „gata a-și vărsa sîngele pentru numele lui Christos și pentru credința ortodoxă“²⁰), formulă care arată rolul său în cercetările de eliberare ale drept-credincioșilor.

Creștinii din imperiul otoman nu aveau decît să cîștige de pe urma acestor pretenții, căci găseau întotdeauna sprijin moral și material la curțile domnești din București și Iași. Se găsesc mulți slujitori ai Bisericii umblînd prin țările noastre după milostenii sau chiar stabilindu-se la curtea domnilor. Matei de Pogoniana, mitropolit al Mirelor, scrie cronici în versuri grecești. Irotei de Monembasia, Ciril Lucaris, Neofit Rodinul, patriarhul Macarie al Antiohiei, vizitează principatele la începutul sec. XVII. Șerban Cantacuzino are pe lângă sine pe episcopul Lacedemonei, pe Ghenadie de Sillistra, pe Auxentie de Sofia, pe Gherman de Niș, pe învățatul logofăt al patriarhiei din Constantinopol, Ioan Carlofil. Sub Brâncoveanu vin la noi Dosoftei, patriarhul Ierusalimului, cu nepoții săi Neofit și Hrisant Notara, Gherasim de Alexandria, Atanasie de Antiohia, Atanasie de Sillistra, Sevastos Chimenites (fondatorul Academiei grecești din București), oratorii Miniati, Maiota și Ioan Abramios, poeții Ioan Comnen și Mitrofan Gregoras²¹).

În secolul următor se va continua acest exod grecesc și ecleziastic spre principatele românești, sub ocrotirea fa-

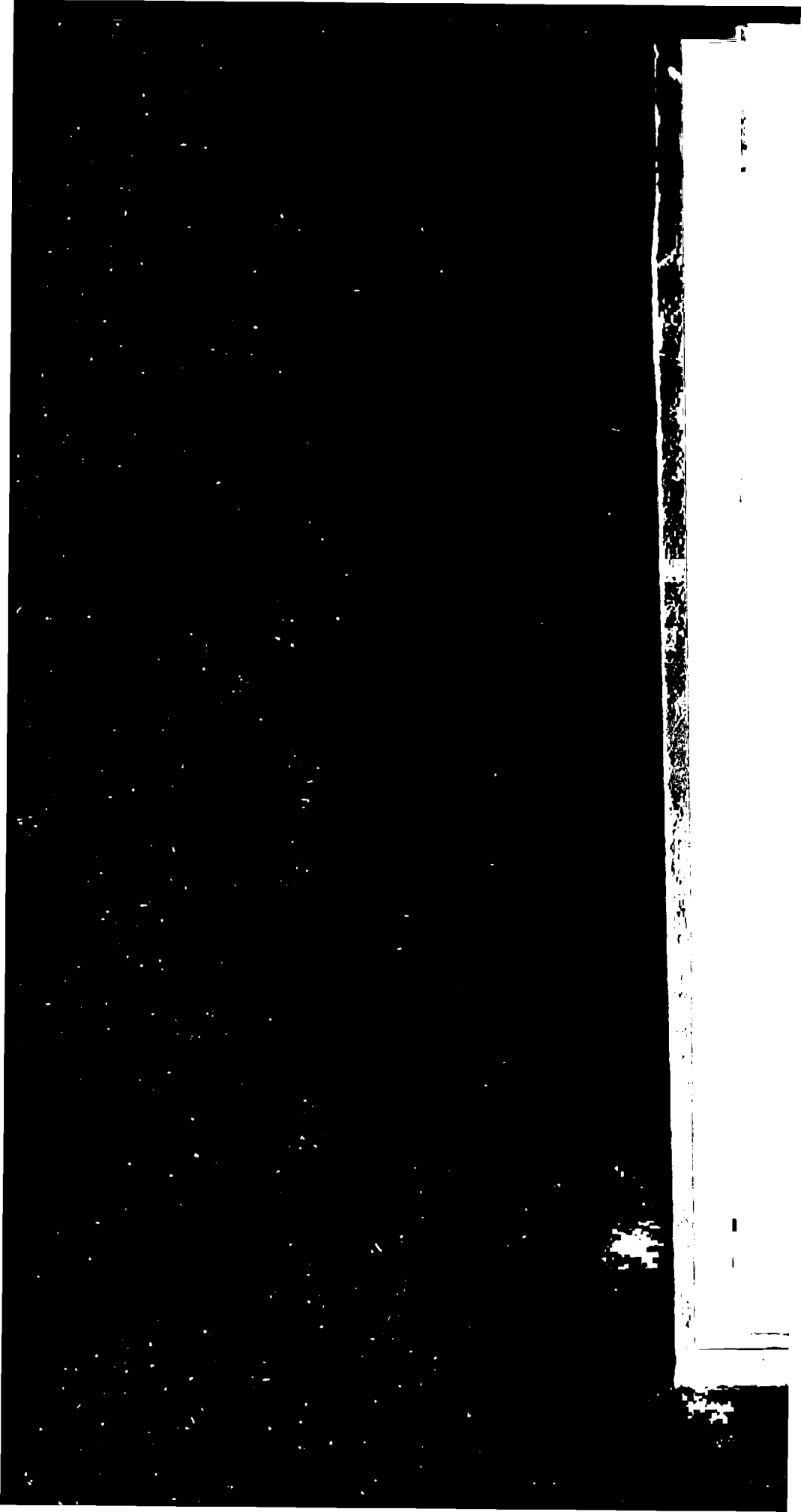
17. N. Iorga, *Istoria poporului românesc*, v. II, Buc. 1929, p. 181—2.

18. A. D. Xenopol, op. cit., v. V, p. 112.

19. Ibid., v. VII, p. 10.

20. Silviu Dragomir, *Contribuțiuni privitoare la relațiile bisericești române cu Rusia în veacul XVII*, Anal. Ac. Rom., seria II, t. XXXIV, Buc. 1912, p. 60.

21. Asupra acestui exod în sec. XVII și XVIII, cf. N. Iorga, *Istoria literaturii românești*, ed. II, București 1925—26, 3 vol.

nariotă ²²⁾. Se va forma astfel puternicul curent al civilizației neo-elene la noi. Deși nu era cultura noastră proprie, ea ne va da posibilitatea să ne ridicăm nivelul cultural și totodată va da impresia că suntem o națiune grecească, deși puțin deosebită de națiunile ce ne înconjurau. Unitatea balcanică pe bază de cultură se va adăuga astfel la cea de religie și va consolida naționalitatea ortodoxă.

În Moscovia simptomele sunt mai numeroase și mai complexe.

În 1472 are loc căsătoria lui Ivan III cu Sofia-Zoe, fiica lui Toma Paleologul din Morea și nepoata lui Constantin XI, ultimul împărat bizantin. Papa, îndemnat de cardinalul Visarion, încheie această unire. Dar încercările cardinalului Antonio Bonumbre, care însoțește pe principesa bizantină catolicizată la Moscova, de a atrage pe principele rus către ideea de cruciată sunt zadarnice ²³⁾. Ivan profită de avantajele aduse de unirea sa cu moștenitoarea Paleologilor. Ea îi întărește drepturile asupra imperiului bizantin și îi spiritualizează puterea. Tocmai de aceea el găsea absurdă ideea unei apropieri de catolici. Sofia înțelege această și adoptă religia strămoșilor și soțului ei. Acum se va putea înfripa adaptarea statului moscovit la ideea de stat bizantină. Poate această moștenire a împăraților de Orient, poate intrigile Sofiei, au împins pe Ivan să desmoștenească pe Dimitrie fiul moldovencei Elena și nepotul lui Ștefan cel mare, în favoarea lui Vasile, fiul ce reprezenta legitimitatea bizantină (1502). Și vom vedea pe fiul acestui Vasile, pe Ivan IV cel Groznic, condus de același miraj. El se credea urmaș al lui August și face să i se recunoască de patriarhia constantinopolitană titlul de Caesar, de țar ²⁴⁾.

Țării devin în mod virtual protectori ai Bisericii ortodoxe.

Între timp, puterea lor este în creștere. Tătarii pierd supremația și abia se pot menține în Crimeea. Se presimte viitorul conflict cu Turcii. Nu se putea admite de acum.

²²⁾ Cf. C. Erbiceanu, *Bărbați culti greci și români și profesorii din Academiiile din Iași și București, în epoca fanariotă (1650—1821)*, în Anal. Ac. Rom., seria II, t. XXVII.

²³⁾ Nisbet Bain, *Slavonic Europe. A political history of Poland and Russia from 1447 to 1796*, Cambridge 1908, p. 47—8.—Brian-Chaninov, op. cit. p. 116—20. P. Pierling, *La Russie et le Saint-Siège*, I, p. 133 sq.

²⁴⁾ Patriarhul Ioasaf de Constantinopol îi recunoaște titlul de țar în 1561; cf. Brian-Chaninov, op. cit., p. 134—5.

Înainte ca Biserica rusă să depindă de un patriarh supus acestora. Se va ajunge la ideea creării unei patriarhii naționale, în 1589²⁵⁾. În numele acestei noi patriarhii mai puternică decât cea veche, țarii din noua familie domnitoare a Romanovilor vor putea da directive lumii ortodoxe. Misiunea istorică a Rusiei a luat ființă. Nu în sensul liberării creștinilor din Balcani de sub jugul turcesc, ci la început numai de înlocuire a Constantinopolului și a imperiului bizantin prin Moscova și imperiul țarului²⁶⁾.

Autocratul rus ajută mănăstirile și călugării ortodocși. Cei de la muntele Athos plăteau tributul către Poarta otomană cu bani rusești, iar cei de la muntele Sionului primeau anual un ajutor de 500 de galbeni²⁷⁾. Prelați greci și români mergeau după milostenie sau după adăpost la curtea țarului cum merseseră la curțile domnilor români. Astfel găsim pe fostul mitropolit al Moldovei Mardarie la mănăstirea Drohobicz din Galiția²⁸⁾. Patriarhul Ieremia II merge la Moscova pentru a crea noul scaun episcopal, împreună cu mitropolitul moldovean Gheorghe Movilă. Teofan de Ierusalim, episcopul Ieremia de Pelagonia și Prilop, numeroși călugări la începutul sec. XVII și mai ales greci după aceia: Meletie Sirigul; Gavril Vlasie, mitropolit de Naxos; Paisie de Ierusalim; mitropolitul Paisie Ligaridis al Gazei; mitropolitul Longin de Ienopolis în 1629; mitropolitul Iorest în 1645; Sofronie în 1651, etc.²⁹⁾ Un moldovean, Petru Movilă, devine mitropolit al Chieului și convoacă un sinod la Kiev în 1640, după care se ține cel de la Iași—in 1642—un sinod ortodox în care se iau măsuri de apărare în contra protestantismului, etc. La acest sinod participă

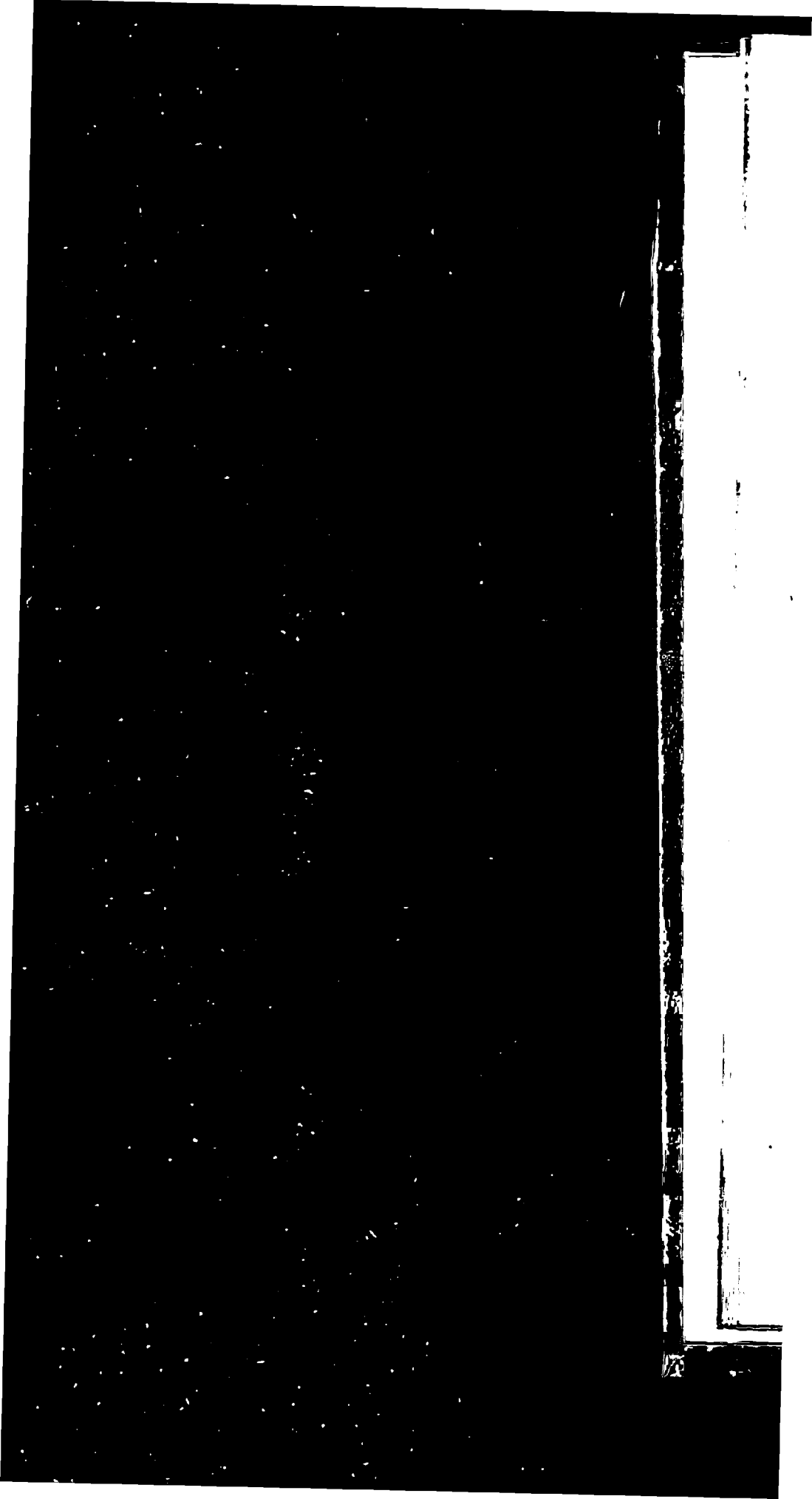
25. Ieremia patriarhul Constantinopolului vine la Moscova și institue patriarhatul rus; cf. N. Iorga, *Geschichte des osm. Reiches*, Gotha 1913, III, p. 270.

26. H. Uebersberger, *Russlands Orientpolitik in den letzten Jahrhunderten*, Stuttgart 1931, I, p. 17-18: „Mit einem Worte, man erblickte die „historische Mission“ nicht in der Befreiung der Balkanchristen vom Türken Joche sondern in der Stellung Moskaus und des russischen Reiches als einziger Hüterin wahrer Rechtsgläubigkeit; wie Konstantinopels an die Stelle Roms so war jetzt Moskau an die Stelle Konstantinopels getreten. Darin erschöpft sich die „historische Mission“; die Befreiung der Balkanchristen und die Eroberung Konstantinopels aber lag dem Ideenkreise der moskauischen Zeit vollständig ferne“.

27. A. D. Xenopol, *Răsboaiele dintre Ruși și Turci și înrădurirea 1 r asupra țărilor române*, Iași 1880, I, p. 6.

28. N. Iorga, *Histoire des relations russo-roumaines*, Iași 1917, p. 43.

29. Asupra clericilor cari merg în Rusia, cf. S. Dragomir, op. cit.

prelați ruși, români, greci, reprezentanți ai tuturor popoarelor ortodoxe: un adevărat congres pan-ortodox³⁰).

Protectoratul rus se concretizează tot mai mult. Chiar Otomanii recunoșteau în mod tacit acest protectorat și se temeau că ortodocșii din Grecia, Morea, Bulgaria, să nu ia armele în mână „ca să se elibereze de sclavia turcească, și să se supună stăpânirii lui“³¹). Și dacă în 1642 Mihail Romanov (1613—1645) nu intervine între Turci și Cazaci cu ocazia luptelor pentru Azov, este datorită sfatului dat de Vasile Lupu. Acesta îi arată că în caz de războiu, Turcii ar măcelări îndată pe credincioșii bisericii grecești din imperiul otoman și de sigur, protectorul lor firesc—țarul Rușilor—n'ar voi cu niciun preț să ajungă la un asemenea rezultat pentru „plăcerea de a sprijini pe hoții de Cazaci“³²).

Acel care se impune însă ca premergător al politicii orientale rusești în sensul de cucerire din sec. XVIII, acel care dă imboldul formării unei naționalități ortodoxe libere, pare a fi Alexis Romanov (1645—1683). Sub influența patriarhului Nikon poate, el va lua în 1654 titlul de „țar ortodox al Orientului“. Devine în același timp protector al tuturor popoarelor de rit ortodox din fostul imperiu bizantin, precum și al Cazacilor lui Bogdan Hmilnițki. Se pare că sămânța unității religioase începe a da roade și ca încoronare a ideii de libertate a ortodoxismului va apare ideea de cruciată. Acum începe opera diplomatică a țarilor Rusiei pentru înlăturarea Turcilor din Europa. De unde până acum acești țari nu voiseră să se alătore Apusenilor și papei în lupta între catolici și mahomedani, Alexis începe a se gândi la alianțe cu vecinii, caută să atragă de partea sa pe domnii români, se gândește poate la hegemonia în peninsula balcanică. Proiectul de tratat pe care patriarhul

30. Cf. P. P. Panaitescu, *L'influence de l'oeuvre de Pierre Mogila, archevêque de Kiev, dans les Principautés roumaines*, in *Mélanges de l'Ecole roumaine en France*, Paris, 1926.—Așteptăm cu nerăbdare studiul d-lui O. Tafrali, care ne va da o descriere amănunțită și nouă asupra sinodului.

31) „Del Moscovito dubita poi anche il Gran Signore, perche quel granduca e della chiesa greca come i popoli de la Bulgaria, Servia, Bosnia, Morea e Grecia, divotissimi perciò al suo nome, come quelleche tengono il medesimo rito greco di religione, e serian sempre prontissimi a prender l'armi in mano e sollevarsi per liberarsi della schiavitù turchesca e sottoporsi al dominio di quello“; scrisoarea lui Giacomo Soranzo in 1576. in Albari, *Relazioni degli ambasciatori veneti al Senato*, seria III, t. V, p. 206.

32. H. Uebersberger, op. cit. I, p. 23—24. Cf. și Iorga, *Gesch. d. osm. Reiches*, IV, p. 11—12.

Palat al Ierusalimului cearcă să-l încheie între Vasile Lupu și Alexis în 1649, nu are succes³³). Era prea mare antagonismul între acel ce se va declara protector al creștinilor de sub jugul Islamului și bogatul domn moldovean la care se apelau de preferință toți clericii greci, ale cărui subsidii împiedecau totala ruină financiară și politică a patriarhului din Constantinopol și sub a cărui ocrotire se ținuse sinodul pan-ortodox din 1642 la Iași. Gheorghe Ștefan se arată mai dispus să asculte sfaturile patriarhului răsăritean și să se închine țarului. Încă din 1654 se încep tratativele. În 1656 este trimis mitropolitul Ghedeon cu logofătul Grigore la Moscova. Se încheie tratatul de supunere în numele ortodocșilor, cu mijlocirea patriarhului Macarie al Antiohiei³⁴). E primul tratat în acest gen. Românii și chiar ceilalți ortodocși vor pune mari speranțe în el. Dar ca și mai târziu, țarul Rușilor nu va face nimic pentru ei. Nu venise momentul. Doar tratatul de comerț încheiat la 29 Iunie 1656 va avea oarecare însemnătate³⁵). Când Gheorghe Ștefan pierde tronul, el se refugiază la curtea țarului, care-l primește bine, dar atât. Călătoria lui Sava Brancovici, mitropolitul Bălgradului, în 1688, nu pare să aibă caracter politic. Venit să capete milostenie și mai ales să participe la sinodul din Moscova, el va vorbi într'adevăr în scrisoarea dela 1 Iunie de planul de răsculare a ortodocșilor din Balcani și Principate, sprijiniți de armata rusă la Dunăre³⁶). Dar se pare că nu e decât o expunere fără urmări a ideilor sale politice. Oamenii de stat ruși nu o vor lua în seamă nici nu o vor comenta. Noi tratate cu domnii români arată că ortodoxismul continua a oferi un element de coeziune, de înțelegere în lupta în contra păgânilor. Prin mijlocirea ieromonahului Teodor de la mănăstirea Sf. Pavel din Athos,

33. S. Dragomir, op. cit. p. 29—30,

34. Ibidem, p. 30—34; Uebersberger, op. cit. p. 25—26.

35. N. Iorga, *Studii și documente*, IV, p. 244—45, n. LXXX; *Relations russo-roumaines*, p. 89.

36. N. Iorga, *Rel. russo-roumaines*, p. 74—75; S. Dragomir, op. cit. Anexe, XVI, p. 121: „Am face și noi aceia ce e spre umilirea Turcilor, dar fără de ajutorul altor creștini și monarhi și fără voia și ajutorul lui Dumnezeu, nimic nu-i cu putință, căci și noi suntem sub picioarele lor, de acela și noi dacă am ști cu siguranță că va fi năvălire asupra proceților de Agareni și noi am fi gata la aceia. Fete în părțile acestea mare mulțime de creștini pravoslavnici: Sârbi, Bulgari, Români, toți aceștia așteaptă să fie de undeva năvăală a creștinilor asupra blăstămătorului de Turc, căci sunt în mare lipsă, năcaz și strâmtorare; dacă ar vrea Dumnezeu, aceștia toți ar fi cu oaste gata”.

se încheie la Moscova—la 10 Mai, 1674—proiectul de închinare al domnilor români Constantin Șerban și Ștefan Petriceicu față de Alexis ³⁷). Și de astă dată jurământul de supunere are de scop apărarea creștinilor de ostașii semilunii, dar și de astă dată proiectul nu are urmări. Bătrânul Gheorghe Duca, numit de Poartă domn al Moldovei și apoi Hatman al Ucrainei (1681—1683) pare și el dispus a trece de partea Rușilor ³⁸).

Abia sub noul țar al Moscovei, Petru, viitorul Petru cel Mare, se clarifică atitudinea Rușilor în fața ideii de ortodoxism unitar.

Rusia se raliase la lupta Apusenilor în contra Turcilor intrând în 1684 în Liga Sfântă. Prin pacea de la Constantinopol, ea va căpăta Azovul (1700).

Moldova lui Ștefan Petriceicu caută din nou o apropiere. Misiunea mitropolitului Dosoftei, care intervenise deja în 1679 împreună cu Duca pentru încheierea păcii între Ruși și Turci, nu are nici în 1684 un rezultat real ³⁹). În fine cea mai importantă încercare de apropiere din acest secol este aceea a lui Șerban Cantacuzino. Mănat de ambiția sa imperială, acest domn al Munteniei caută—cu ajutorul puternicilor săi vecini, Rusia și Austria—să ajungă la stăpânirea Bizanțului. În acest scop toate mijloacele îi păreau bune, de aceea îl vedem atât de nesigur, atât de neliniștit în politica sa. Va căuta să se apropie de toți cei cari ar fi capabili să-l susțină. Va oscila mereu între unii și alții. În timp ce tratează alianță și supunere la Viena, el trimite la Moscova pe arhimandritul Isaia de la Sf. Pavel din Athos. Recomandat de ex-patriarhul Dionisie al Constantinopolului, de patriarhul Arsenie al Ipecului și de mitropolitul Teodosie al Ungro-Vlahiei, arhimandritul trebuia—prin mijlocirea patriarhului rus Ioachim—să încheie tratatul de supunerea domnului român și de luptă pentru apărarea credinței ortodoxe ⁴⁰). Într'adevăr, s'a elaborat un proiect la 28 Decembrie 1688 ⁴¹). Dar Șerban murise în Octombrie al aceluiași an.

37. Mitilneiu, *Colecțiune de tratate*, Buc. 1874, p. 68; D. A. Sturda și C. Colescu-Vartic, *Acte și documente relative la Istoria Renașterii României*, Buc. 1900, v. I, p. 8-11.

38. N. Iorga, *Rel. russo-romm.* p. 95.

39. Asupra relațiilor lui Dosoftei cu Rușii, cf. S. Dragomir, op. cit. p. 42-54.

40. Ibid. p. 54-61, asupra misiunii lui Isaia la Moscova.

41. N. Iorga, *Rel. russo-romm.* p. 100-102; Mitilneiu, op. cit. p. 71; Sturda și Colescu-Vartic, op. cit. I, p. 12-14.

Politica plină de prevedere și de șiretenie a lui Constantin Brâncoveanu, pune capăt pentru câțiva ani acestor legături. Rusia nu se mai ocupă de regiunile dunărene și continuă lupta cu Turcii în Crimeea și pe litoralul mării Negre, lăsând mână liberă în Balcani Austriacilor. Acest prim contact între interesele rusești și austriace s'a terminat în favoarea celor din urmă. Totuși acest fapt este numai aparent, bazat doar pe elementul diplomatic. Masa ortodoxă rămâne credincioasă idealului ei pan-ortodox și de câte ori va avea ocazie, va manifesta în acest sens.

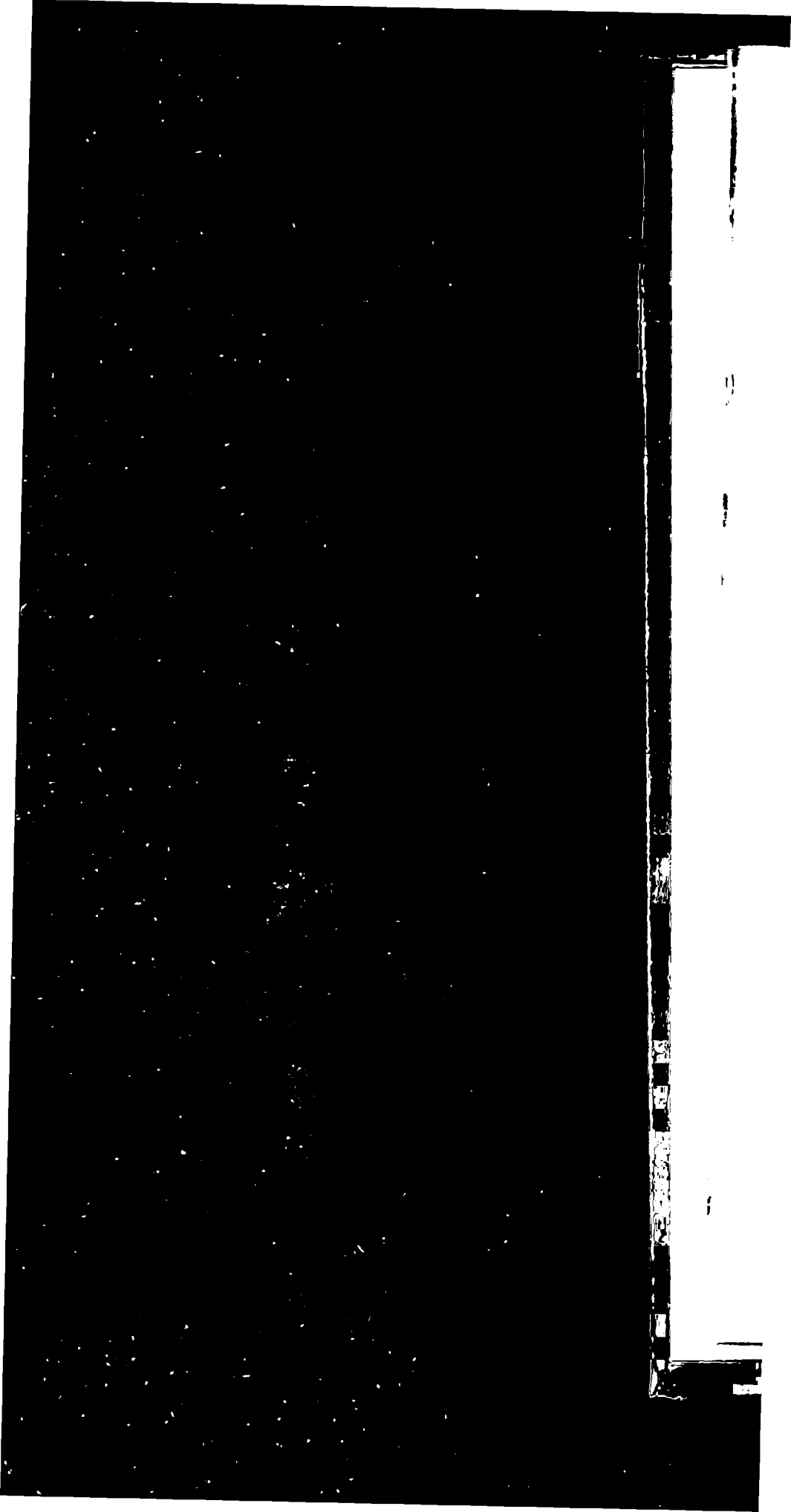
Deși războiul ruso-turc din 1710—1711, ca și legăturile lui Petru cel Mare cu Dimitrie Cantemir și Constantin Brâncoveanu, pot fi considerate ca un accident de către mulți istorici, ele au un substrat tradițional mai ales de partea Românilor. Marele merit al lui Dimitrie Cantemir a fost că prin atitudinea sa a clarificat situația generală politică în sensul opiniei publice moldovenești, care dorea războiul sfânt de eliberare a ortodocșilor de sub musulmani. Dar și opinia publică rusească era de aceeași părere. Nu degeaba stăruise pe lângă țar, patriarhul Dosoftei al Ierusalimului ca, în numele ortodoxiei, să cucerească Constantinopolul și să ocupe țările românești. Nu zadarnic, Sava Vladislavovici din Ragusa, strângea legăturile între Slavii din Balcani și cei din nordul mării Negre ⁴³). Nu au fost zadarnice nici speranțele puse de domnii români, de clericii de cari am vorbit până acum. La 21 Februarie 1711 soborul întrunit la Moscova, hotărăște războiul sfânt ⁴⁴). Țarul invingător al Suedezilor trebuie să pornească în contra dușmanului religiei sale. Asemenea lui Constantin cel Mare, cu care îl comparau acei ce doreau eliberarea ortodoxă, el va da armatelor sale steaguri roșii cu inscripția „în numele Mântuitorului și al creștinătății“, steaguri împodobite cu o cruce și cu legenda premergătorului creștin: „în acest semn vei învinge“. ⁴⁵) Vom trece repede peste tratatul de alianță și de închinare de la Luck, încheiat la 13/24 Aprilie 1711 între Petru și Cante-

42. I. Minea, *Despre Dimitrie Cantemir*, Iași, 1926, p. 353.

43. P. P. Panaitescu, *Nicolas Spathar Milesco* (1636—1708) în *Mélanges de l'Éc. roum. en France*, IV, Paris 1925, p. 147.

44. I. Minea, op. cit. p. 359.

45. I. Nistor, *Pomenirea lui Dimitrie Cantemir Voevod* (Anal. Ac. Rom. seria III, t. II, București 1924) p. 18.

mir prin Ștefan Luca Vistiernicul ⁴⁶). Vom trece de asemenea peste legăturile lui Petru cu Constantin Brâncoveanu și rolul lui David Cornea la Petersburg ⁴⁷). În orice caz, poate din convingere personală, poate forțat de împrejurări și de opinia publică, țarul pornește lupta contra Otomanilor, luptă ce începuse deja în vremea Ligii Sfinte.

Infrângerea de la Stănilești și pacea de la Prut opresc realizarea planurilor pan-ortodoxe. Se pare chiar că Petru renunță la duelul cu Turcii, cu toate rugămințile partidului ortodox. Marea Neagră, prin pierderea Azovului, nu-i mai aparținea. Privirile i se îndreaptă spre Nord și spre Occident, unde se încerca stabilirea unui nou echilibru european ⁴⁸). Iși pierduse el curajul sau nu a intervenit în războiul austro-turc din 1716—1718 pentru a nu face jocul Austriei. De altfel încercările Venețienilor de a forma o alianță între Carol VI și Petru I, sunt inutile, deoarece chiar Eugeniu de Savoia se lăpunea ⁴⁹). Vom vedea că Petru trimite în 1718 la Stambul pe Alexe Dașcov, ca să arate bunăvoința țarului, care a stat la o parte, credincios tratatelor. Spre sfârșitul domniei sale, au totuși loc noi conflicte. Marele țar, îmbătrânit sau poate neîncrezător în victorie și nevoind să-și ia răspunderea unui războiu cu Turcii, caută însă să le aplaneze prin tratative cari se vor termina cu convențiile din 1720 și 1724.

Cu atât mai curioasă ni se va părea reforma ecleziastică a lui Petru cel Mare. Se va fi temut în 1700—când n'a mai pus un urmaș patriarhului Adrian—să nu se repete conflictul cu Nikon? Va fi fost gândul său să înlăture rivalitatea posibilă a reprezentantului puterii spirituale? În orice caz, s'a ferit atunci să ia o atitudine fățișă. A numit pe arhiepiscopul Ștefan Iavorski, „supraveghetor al scaunului patriarhal“, așteptând vremuri mai bune pentru a înlătura definitiv această instituție a lui Godunov și a da Bisericii organizarea colegială care îl preocupa în acel moment. Manifestul imperial din Ianuar 1721, crează Sfântul Sinod sub conducerea unui Ober-procuror laic, reprezentant al

46. I. Minea, op. cit. p. 369—70; N. Iorga, *Rel. russo-roum.* p. 115—116; Uebersberger, op. cit. p. 98—99; Sturdza ei Colescu-Vartic, op. cit. I, p. 15—21.

47. Uebersberger, op. cit. p. 97, 99, —100; Xenopol, *Răsb. Rușilor cu Turcii*, I, p. 20—21.

48. N. Iorga, *Essai de synthèse, etc. III. Epoque moderne*, 1928, p. 455.

49. Uebersberger, op. cit. p. 121.

arului. Acesta din urmă devine șeful Bisericii, după cum
 a fost șeful statului. Cesaro-papismul rus este creat. E foarte
 interesant preambulul ucazului de mai sus. Sinodul a fost
 substituit patriarhului „pentru că poporul de jos nu poate
 înfringe puterea spirituală de cea imperială și presupune că
 un păstor suprem este un al doilea Gospodar, autoritatea
 spirituală fiind considerată mai înaltă și mai puternică de-
 cât cea temporală“⁵⁰). Era oare numai lupta posibilă cu
 patriarhul cauza reformei? Oare simpatia clerului rus pentru
 Alexis, moștenitorul tronului și dușmanul reformelor nu a
 influențat cu nimic?

Această reformă poate avea de altfel o explicație și din
 punct de vedere al ortodoxismului. Țarul, considerat de toți
 ortodocșii din Imperiul său și din peninsula balcanică ca
 protector, se va fi gândit să ia conducerea efectivă a ace-
 stei lumi ortodoxe? Sub masca ortodoxismului concepușe el
 oare planul cuceririi Orientului? Toți creștinii îl considera-
 ră până atunci ca protector. Acum îl vor privi și ca
 patriarh. În fața puterii sale temporale, întărită de cea spi-
 rituală, nu se mai afla nimeni. Deși mulți ortodocși erau sub
 stăpânirea turcească, polonă sau austriacă, deși din punct
 de vedere etnic, ca rasă, ca grai sau ca tradiție se deo-
 zebeau unii de alții, totuși în sufletul lor erau supuși pra-
 voslavnici ai țarului din Petersburg.

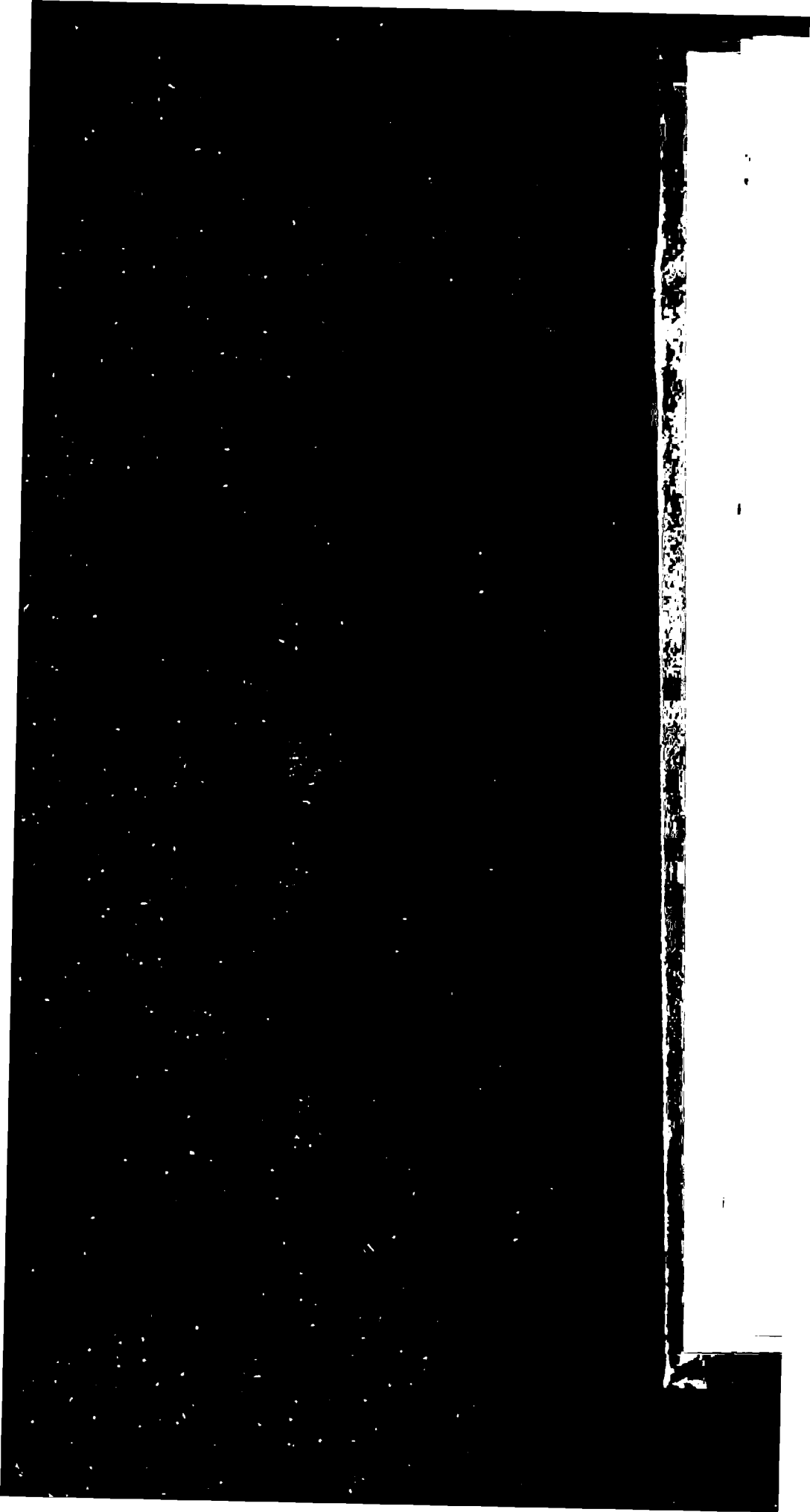
* * *

Odată cu cesaro-papismul țarist, se pare că ceea ce
 numim noi o naționalitate ortodoxă este pe punctul de a-și
 găsi făgașul de stat.

Am văzut cari erau promotorii ei. Am văzut cine fă-
 cea legătura între tânărul stat din Moscova și popoarele
 creștine supuse păgânilor sau catolicilor. În toate încercările
 de apropiere politică, în toate încercările de colaborare între
 țari și celelalte etnicități ortodoxe, în toate încercările de
 redșteptare a popoarelor drept-credincioase pentru libertate,
 elementul motor și de coeziune va fi reprezentat de oamenii
 Bisericii, cari încercau să ducă la capăt opera lor în nu-
 mele și pentru ortodoxie.

Deja catolici, ca episcopul Pietro Cedolini de Lesina,

50. R. Nisbet Bain, op. cit. p. 308.

la sfârșitul sec. XVI, pretind că Rusia ar putea ridica pe Moldoveni, pe Munteni și pe Giorgieni contra Turcilor, spre a juca un rol răsăritean. Papa Clement VIII s'a gândit cândva să unească Apusul cu Răsăritul ca să alunge pe Otomani din Constantinopol și să facă din el o „Clementina“⁵¹).

Patriarhul Paisie al Ierusalimului caută în 1649 să împace pe țar cu Cazacii și să-l apropie de Vasile Lupu. Gheorghe Ștefan scrie lui Alexis prin călugărul rus Arsenie Suhanov — în 1654 — și prin grecul Manuil Constantinov — în 1655 — trimiși de același Paisie⁵²). Tratatul de închinare din 1655 este semnat de mitropolitul Ghedeon al Moldovei și de un alt mare patriarh, Macarie al Antiohiei. Episcopul Sava Brancovici avea ideea unei răscoale ortodoxe ajutate de țar. Ieromonahul Teodor de la muntele Athos mijlocește proiectul de închinare al domnilor români către țar în 1674. Mitropolitul Dosoftei al Moldovei face același lucru în 1679 și 1684. Un alt călugăr dela Athos, arhimandritul Isaia este trimis în același scop de Șerban Cantacuzino la Moscova și va lucra cu sprijinul patriarhilor Dionisie de Constantinopol, Arsenie de Ipec și Ioachim de Moscova. Toate aceste încercări au la bază ortodoxismul comun și eliberarea lui de sub musulmani. Clerici din toate părțile lumii ortodoxe, fără să se gândească la grijile lor personale, dau dovadă de unirea lor în fața pericolului turcesc și a cruciatei pan-ortodoxe, de unitatea ce reprezentau — cu toată lipsa aparentă de legătură. Ei sunt aceia cari dau țarului frumosul rol de luptător pentru ortodoxie, ei sunt elementele de coeziune și reprezentanții cei mai iluștri ai naționalității drept-credincioase.

Aceste încercări ale clericilor de a forma în jurul țarului o mare unitate ortodoxă sunt bazate pe premize sufletești. Când vorbeau ei de acest nou șef și apărător al religiei, nu vorbeau ca niște simpli intelectuali, ci ca oameni gata să se înece, despre unicul mijloc de mântuire. Numai prin el naționalitatea ortodoxă pe care ei o reprezentau, putea ajunge la libertate, la reinviere. De aceea nu trebuie să ne mirăm de expresiile ce întâlnim când este vorba de

51. N. Iorga, *Istoria statelor balcanice în epoca modernă*, Vălenii-de-Munte 1913, p. 59—60.

52. S. Dragomir, *op. cit.*, p. 28—29.

...eranul rus, la Matei al Mirelor⁵³), la Chenadie al Bel-
...dului⁵⁴), la un Miron Barnovski, domnul Moldovei⁵⁵), la
...ropolitul Varlaam⁵⁶) sau la Dosoftei al Moldovei⁵⁷), la
...odosie al Țării Românești⁵⁸), etc. Același fenomen îl regăsim
... însăși masa populațiilor din Balcani. Idealul fugitiv al
...ulgarului Alexandru și al sârbului Ștefan Dușan de a sta-
... în locul Bizanțului grecesc unul slav, a fost transformat.
... sau născut deja legende în favoarea Rușilor. Un popor
...d: poporul rus—va libera Constantinopolul și va reclădi
... nou imperiu ortodox, smulgând pe drept-credincioși de
... jugul Otomanilor⁵⁹). Și toți creștinii de rit grec așteptau
... nerăbdare această eliberare.

Chiar Petru I, spre sfârșitul războiului Turcilor cu Liga
...ntă, pune între condițiile de pace și exercițiul liber al

53. Iorga, *Ist. st. balcanice*, p. 61—63, Matei al Mirelor, cântă în versuri
...cești ruina Constantinopolului și așteaptă pe Ruși să-l elibereze: „Acum nădăj-
... și în neamurile cele bălane să ne scape, să vie dela Mos să ne elibereze”.

54. „... stălp neclintit al bisericilor lui Dumnezeu, asemenea unui al dol-
... Constantin al Romei nouă, celor săraci și sărmani apărător zelos, luminatul și
... milostivul și prea puternicul Țar și Domn, prea binecredincios...” (S. Dra-
...nir, op. cit. Anexe, III, p. 80; către țar, 1 septembrie 1629).

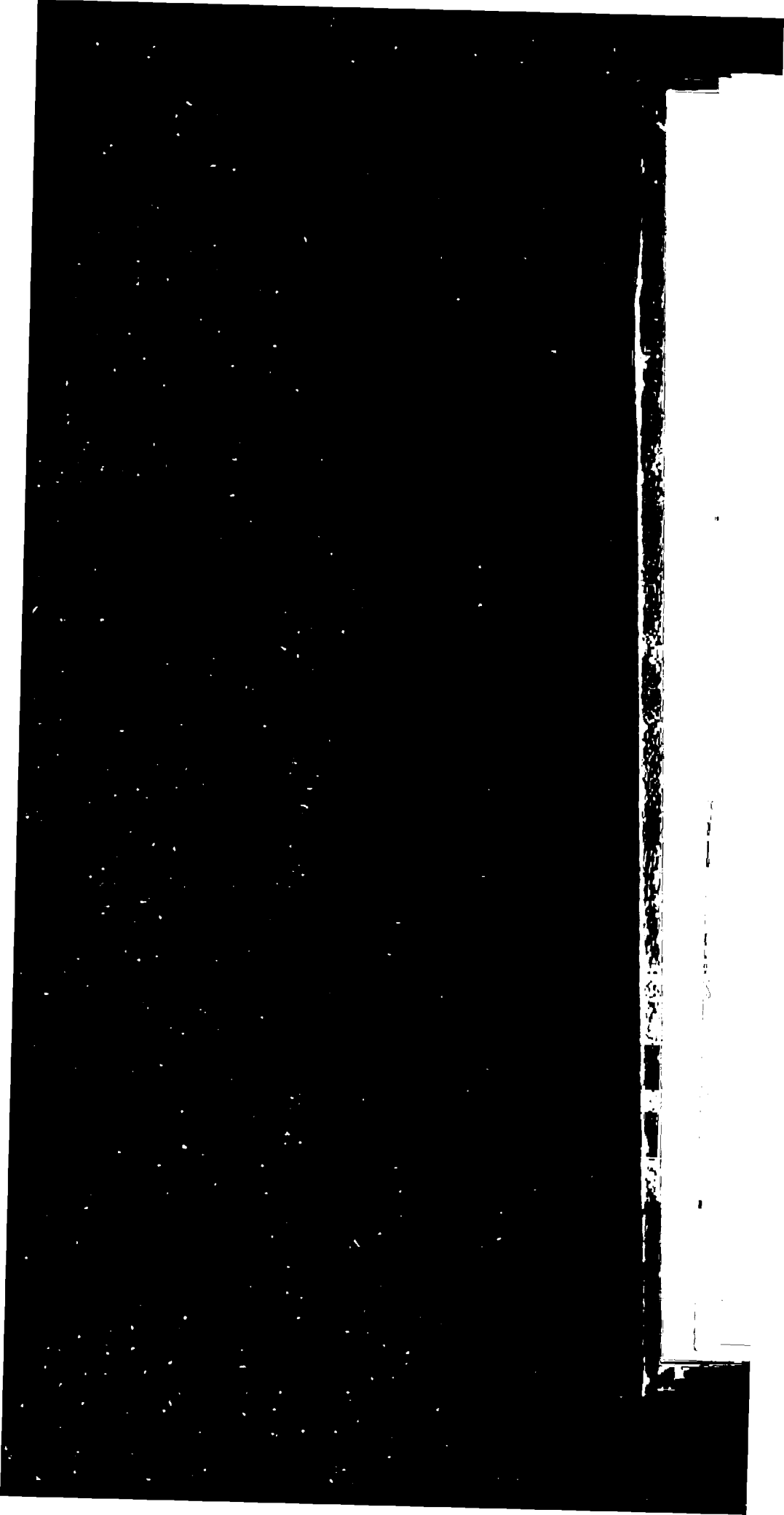
55. „... Dumnezeu l-a adus ca pe un înțelept și credincios străjer al cre-
...toți ortodoxe, a străbunilor săi și fiilor bisericii răsăritene din popor prea luminat
...ducătorului și în ortodoxie bine-luminătorului și ziditorului credinței, iar nouă
... Domnul mult doritului și iubitului și pentru credința noastră ortodoxă împreună
...ătorul nostru, deși fiind departe de noi, totuși în inimile noastre în veci neuitat,
... luminatul Țar...” (Ibid., IV, p. 82—3; către țar, lași 9 decembrie 1628).

56. „... ocrotitorul și apărătorul bunei credințe, răscumpărătorul robilor,
...gătorul celor ce rău suferă în mizerie și ziditorul bunei credințe, mărirea și
...a pravoslavnicilor, ochiul luminat al bisericii răsăritene, milostenia nesecată a
... cer...” (Ibid., XVII, p. 100; către țar, lași, 24 octombrie 1644).

57. „... O țări prealuminași, preamăriți și sfinți! Să ne mântuiască și pe
... puternica și sfânta voastră dreaptă împărătească de dușmanii noștri, pe noi sâr-
... în Josiși și necăjiți de varvarii superbi și smeriții creștini despoiați, robii îm-
...văței voastre prea mare și prea luminate și a sfântului tău sceptru care toidea-
... dela răsărit strălucеște și toate cele de supt ceruri le luminează, să ne lumi-
... și nouă celor săraci în Hristos...” (Ibid., XXXV, p. 135; către țar, în nu-
...a lui Ștefan Petriceicu, lași, 1 ianuar 1684).

58. „... Pe lângă acestea este să se facă un mai mare și obțesc folos,
... es: îngrijească Preafericirea Voastră și să te silești intervenind la mult puternicul
... țar și unsul ales al lui Dumnezeu, amintind cu sfaturi, cu slință și cu rugăminte
...ntu neamul ortodox (despre care s'a făcut mai sus amintire de mai multe ori)
... să muncește sub stăpânirea păgână și-i împilat și apăsător de eretici, să nu-l
...a, nici să nu-l respingă, nici să nu-l lase până în sfârșit în acele năprasnice su-
...rințe și năcazuri ale lui, ci să-l ridice ca pe un căzut, căci nemăsurata bunătate
...a ajunsă înțelepciune a lui Dumnezeu l-a ales și l-a așezat de cel mai mare și
...ai puternic monarh și Țar al acelei mari și întinse împărății și căpetenie și cori-
... cel mai înalt a tot neamul dreptmăritor: spre care privesc toți ochii și după
... Dumnezeu caută la el, marele Domn, nădăjduesc în el și dela el așteaptă toți
... și mângâiere...” (Ibid., XLIX, p. 165; către patriarhul Adrian al Mosco-
... 3, București 8 noiembrie 1700).

59. Uebersberger, op. cit. I, p. 13—15.

cultului pentru ortodocșii din imperiul otoman⁶⁰). Evident că prin tratatul de pace din Constantinopol (3 Iulie 1700), el nu capătă decât liberul pelerinajiu al Rușilor la Locurile sfinte (art. 12). Deși se pare că se declară mulțumit cu atât, îl vedem că se interesează pe lângă patriarhul Dosoftei, dacă în caz de războiu în Balcani, Rusia ar putea conta pe o răscoală a popoarelor ortodoxe. În manifestul care cuprinde motivele războiului din 1711, el vorbește de eliberarea de sub jugul barbar al Turcilor a popoarelor creștine: Greci, Valachi, Bulgari, Sârbi⁶¹).

Era el sincer în dorința sa de a ajuta pe ortodocși? Sau era un mod de a ascunde ambițiile politice de cucerire a Constantinopolului și a Balcanilor? Sau era o sugestie inconștientă a credinței comune?

În orice caz, că a voit sau că nu a voit să intervină, opinia publică rusească și ortodoxă, masa imensă a credincioșilor l-au împins să facă primul pas. Ne face impresia unui om pe care îl împinge la acțiune ceva mai presus de puterile sale. Această forță este de sigur unitatea ortodoxă deja intruchipată. Naționalitatea religioasă formată probabil pentru cruciată și pentru eliberarea de sub musulmani sau de sub catolici, îl va ține în fruntea ei, cu voie sau fără voie, pentru a conduce destinele drept-credincioșilor.

Dacă expediția din 1711 ar fi reușit, probabil că Turcii, deși erau la începutul decăderii lor, ar fi fost alungați din Europa. Căci pan-ortodoxismul se găsea atunci în perioada de fanatism, când fără să se gândească la sine, Slavii dela Nordul mării Negre ca și cei dela Dunăre se puteau ridica alături de Români și Greci, pentru cruce și pentru mântuire. Țarul nu era considerat de ei ca stăpânitorul autocrat al unui popor cotropitor. Rușii nu erau încă priviți ca niște cuceritori. Ei erau frați întru credință, liberatori și restauratori ai ortodoxismului triumfător. Deși nu excludem din preocupările țarului și ale stăruitorilor săi, oarecari scopuri politice, găsim în mișcarea masselor o lipsă complectă de asemenea scopuri. Nu era vorba numai de Bizanț, numai de imperiul de pe Bosfor. Era în joc creștinătatea, soarta patriarhilor și a Sfântului Mormânt, înjosit și ruinat de pu-

60. Ibid. p. 63.

61. Zinkeisen, *Geschichte des osmanischen Reiches in Europa*, Gotha 1859, vol. V, p. 412, nota 1.

cea otomană. Infrângerea nu a descurajat decât pe țar. El pare că-și îndreaptă acum privirea spre Nord și spre Rusia, că vrea să se amestece în afacerile europene. Dar în toată retragerea mai mult sau mai puțin aparentă a șefului ortodoxiei din lupta pentru formarea efectivă a unității, ortodoxismul va dura. Sub impulsul său formidabil se vor impune cu forța ideile de transformare în unitatea politică a acestui conglomerat religios, idei care vor ocupa locul de frunte în preocupările politice ruse de mai târziu.

* * *

Urmașii imediați ai lui Petru cel Mare se vor mulțumi să și consolideze puterea. De îndată însă ce un suveran va menține mai mult, el va trebui să țină seamă de curentul irezistibil al pan-ortodoxismului și să se pregătească de luptă în numele unității religioase.

Călugării greci continuă să vină la curtea Caterinei I. Agitatorii ruși se răspândesc în toată peninsula balcanică și ajung până în Muntenegru. Se fac daruri bisericilor. Se întărește curentul ostil Turcilor. Preoții și călugării studiază la Petersburg sau la Moscova. Episcopii balcanici și români sunt uneori unși de către prelații ruși.

Când, în 1736, începe războiul ruso-austro-turc, mareșalul Munnich putea gândi să profite de speranțele Grecilor pentru a-i chema la arme. Răscoala popoarelor ortodoxe era o diversiune minunată în contra Turcilor și i-ar fi asigurat posesiunea Crimeei și a Moldovei, primul pas spre o dominație efectivă asupra creștinilor din Balcani. El izbutea să convingă pe împărăteasa Ana „că toți Grecii privescu pe țarină ca suverană legitimă; că starea de spirit a acestor popoare ținea de faima ce avea acum puterea rusă; că trebuia să se profite de primul moment al entuziasmului și al speranței lor și să se îndrepte spre Constantinopol; că o asemenea dispoziție a spiritelor nu se va mai regăsi niciodată poate“⁶²). De altfel și Vesniakov, rezidentul rus la Poartă, este de aceeași părere. După el, nu depinde decât de împărăteasă ca să ordone trupelor sale să meargă drept spre Constantinopol, căci Moldovenii, Grecii, Bulgarii și celelalte popoare creștine din Balcani se vor răscula

62. A. Sorel, *La question d'Orient au XVIII-ème siècle. Le partage de la Pologne et le traité de Kainardji*, Paris 1889, p. 10-11.

ca la comandă. Fantezia lui bogată se mulțumea cu câteva vase de războiu, cari să debarce pe malul Bosforului 20.000 de oameni, pentru a sili pe sultan să fugă în Asia⁶³).

Totuși se pare că Rușii ar fi fost dispuși să cedeze Austriei Muntenia, până la Brăila⁶⁴). Acest fapt, precum și atitudinea pașnică față de răpirea Bucovinei în 1775, sunt elemente cari ne dau o bruscă lumină asupra caracterului politicei ruse față de ortodoxismul unitar. Deși se va lăsa împins către Orient și către ideea de distrugere a imperiului otoman, cabinetul rus nu se mai identifică cu tendințele pan-ortodoxe. Le va utiliza, va da impresia că în general se lasă condus de ele, va pretinde chiar că acționează în numele lor. Dar aspectul de duplicitate apare din ce în ce mai distinct. Ne dăm seama din ce în ce mai bine că pentru guvernării ruși ortodoxismul era doar o mască sub care își ascundeau tendințele de expansiune teritorială spre sud. Sub acest aspect se prezintă politica orientală moscovită sub împărătesele Ana, Elisabeta și mai ales sub Caterina II.

Sau poate—in mod inconștient, fără să-și dea seama de mirajul exercitat asupra-le de ideea naționalității ortodoxe unitare, fără să-și dea seama de presiunea, de violența ce exercita asupra-le această idee sau mai bine zis această naționalitate comună—guvernul și autocratul-episcop din Petersburg luptă cu sinceritate pentru eliberarea creștinilor pravoslavnic și unirea lor sub aceeași formă de stat, unirea analoagă aceleia de religie și de suflet. Și dacă au fost nevoiți să cedeze unele provincii vecinei catolice Austria, au cedat cât mai puțin. Trebuiau să adoarmă invidia acestei rivale, să pară cât mai detașați de Balcani și de Constantinopol. Păreau că sunt gata să împartă, dar în fond, ca și cu ocazia împărțirii Poloniei, se gândeau să ia ei tot. Deci, politicienii ruși, chiar dacă ar fi pan-ortodocși convinși, chiar dacă nu pot rezista curentului puternic al unității de religie, vor avea abilitatea de a se adapta împrejurărilor, de a dezarma pe adversari chiar cu sacrificiul unei părți din această ortodoxie. Cu toate luptele, rivalitățile și intrigile, ei

63 A. Kotchubinski, *Contele Andrei Ivanovici Ostermann și împărțirea Turciei. Din istoria chestiunii Orientului* (rus); comunicare la Noua Universitate rusă, vol. 74, p. 140 sq.

64. Proiectul de convenție propus în 1736 de contele Ostein la Petersburg, prevede ca partea Austriei Albania, Bosnia și Valachia până la Brăila. Cabinetul rus e gata să consimtă. (cf. Uebersberger, op. cit. p. 184).

vor urmări până la capăt opera de unificare ce le fusese încredințată de religia lor. Iar dacă ortodoxismul nu va fi decât o mască, un mijloc, vom admira de asemenea abilitatea cu care ei au știut să profite de rolul lor de protectori ai creștinilor, pentru realizarea planurilor lor de cucerire. Vom admira aceeași abilitate în afacerile poloneze. Tot pe baza protecției acordate ortodocșilor din acest stat, Rușii ajung să săvârșească un adevărat atentat la dreptul națiunilor, cu aprobarea întregii Europe.

* * *

În noua frază a politicii orientale rusești, se dezvoltă ideile de anexiune a țărilor locuite de drept-credincioși. La Congresul de la Nimirov, în 1736, Munnich, propune între altele recunoașterea Moldovei și Valachiei ca principate ne-stăruinate puse sub protectoratul Rusiei ⁶⁵). Turcii își dau seama însă că prin luptă ar pierde mai puțin. Marchizul de Villeneuve, ministrul francez la Poartă, nu-și pierduse vremea și reușise să le mențină furia răsboinică ⁶⁶). Răsboiul care se începe îndată după disolvarea congresului, în Noemvrie 1736, îl va da dreptate ⁶⁷). Scurta ocupație a lui Munnich în 1739, ne dă idee de acest protectorat rusesc asupra Moldovei, o idee foarte puțin favorabilă pentru vecinul nostru de la Răsărit. ⁶⁸) Politica de anexiune a țărilor ortodoxe nu avansează cu nimic prin acest răsboiu. Datorită înfrângerilor suferite de Austriaci, Turcii pot încheia pacea de la Belgrad, onorabilă pentru că le redă Belgradul și Oltenia, dar fatală prin revocarea tuturor tratatelor anterioare între Rusia și Poartă ⁶⁹). Numai Austria este nevoită să renunțe la rolul de protectoare a creștinilor din imperiul otoman ⁷⁰), rol care va rămâne de acum numai Rusiei.

65 Hammer, *Geschichte des osmanischen Reiches*, ed. I, vol. VII, p. 482 sq.

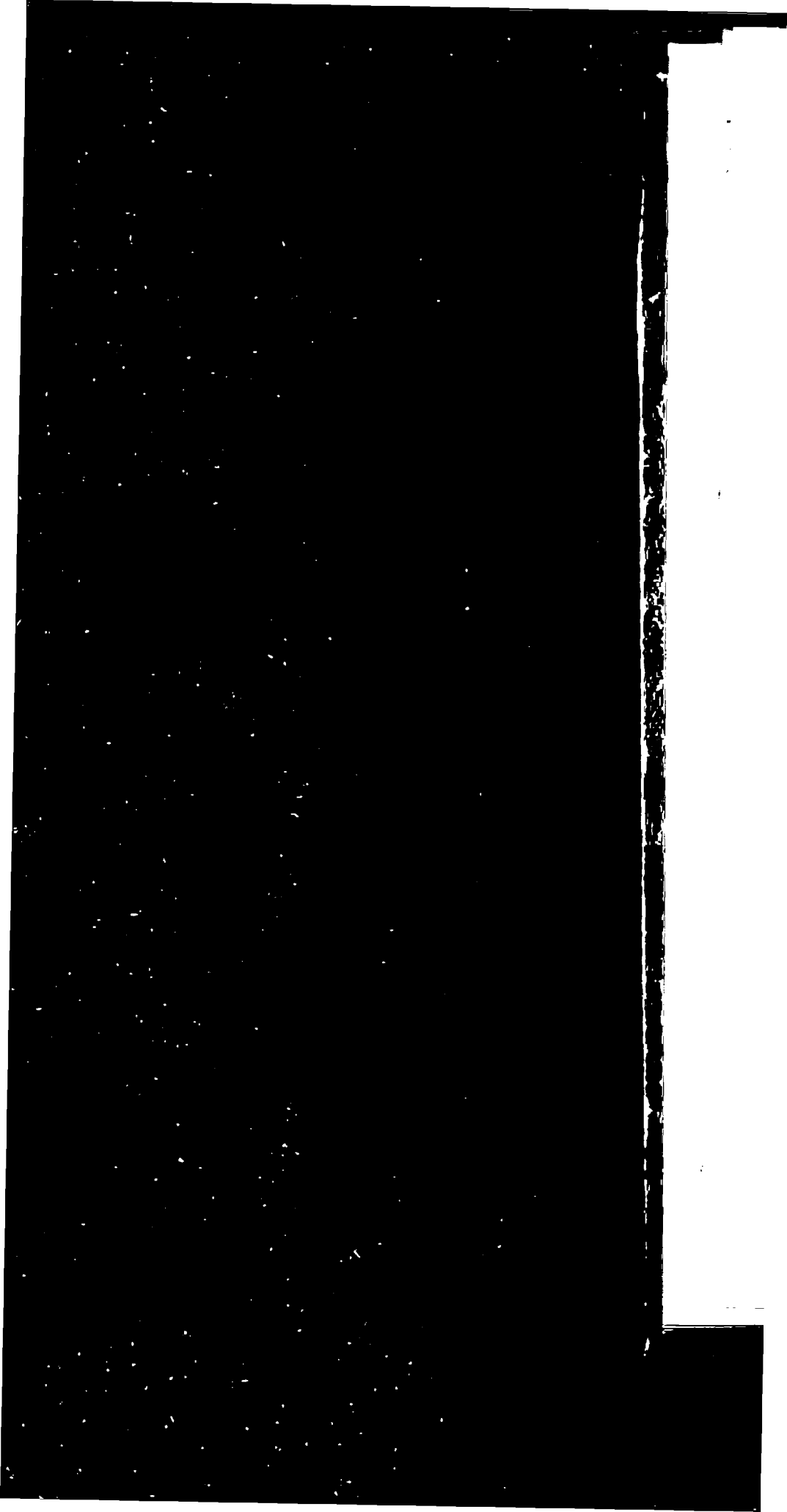
66 Asupra politicii orientale franceze și a rolului lui Villeneuve în răsboiul din 1736 - 1739 și la încheierea păcii, cf. A. Vandal, *Une ambassade française au Orient au XVIII-ème siècle: la mission du marquis de Villeneuve (1728-1741)*, Paris 1887.

67. N. Iorga, *Geschichte des osmanischen Reiches*, IV, p. 409-448; Uebersberger, op. cit. I p. 240-269.

68. N. Iorga, *Rel. russo-roum.* p. 139-140; Xenopol, *Răsb. între Ruși și Turci*, I, p. 57-61.

69. G. Eifendi Noradounghlan, *Recueil d'actes internationaux de l'Empire ottoman*, Paris (3 vol.) 1897, 1900, 1903; I, nr. 28. p. 258 sq.—Sturdza și Colea, *Artic.* op. cit. I, pp. 48-58, 108-115.

70. Uebersberger, op. cit. I, p. 240.

Elisabeta nu a avut conflicte armate cu Poarta. În schimb ea a continuat legăturile cu ortodocșii din Balcani și din principatele românești. De asemenea este interesant faptul că are strânse legături și cu cei din Ardeal⁷¹⁾.

Epoca favorabilă pentru expansiunea rusească începe abia în vremea Caterinei II. Cele două războaie ale acestei împărătese sunt niște jaloane ale politicii orientale ruse de cucerire, ascunsă sub masca luptei de eliberare a ortodoxismului. Țarina, bazându-se pe credința și speranța ce-și puneau în ea popoarele drept-credincioase ale Balcanului și Caucazului, caută să profite provocând diversiuni. Substratul pan-ortodox îi dă posibilitatea de a provoca în 1769, prin simpla apariție a flotei sale în Mediterana, răscoala Grecilor, pregătită de mai înainte prin intrigile lui Papaz-Oglu și alții. Același substrat face în 1769 pe clericii și boerii moldoveni să ceară protectoratul rusc, iar pe cei din Valachia să ceară anexiunea la Rusia. Ortodoxismul era elementul motor în crearea și menținerea partidului filo-rus în principatele românești, partid format de Karamzin și de alți emisari, cu ajutorul unor călugări ca Damaschin de Argeș, Sofronie, etc. Tot el dă posibilitatea unei intervenții a Rusiei în Georgia și în Caucaz, intervenție care se va termina cu stabilirea protectoratului lor asupra acestor regiuni⁷²⁾. Tratatul de pace de la Kuciuk-Kainargi dă Rusiei dreptul de intervenție în favoarea creștinilor ortodocși din imperiul otoman, precum și dreptul de a avea consuli în provinciile acestui imperiu⁷³⁾. Este un mare pas spre dominația rusă a Orientului. Țarii sunt stăpânitori aproape efectivi ai ortodoxiei. Poarta nu mai poate face nimic în legătură cu popoarele din Balcani, fără avizul rezidentului rus. Consulii instalați de Caterina II, în toate centrele ortodoxe, vor continua intrigile în vederea unei răscoale în masă și vor conduce adesea ca niște adevărați guvernatori destinele acelor provincii. Astfel, Domnii români, trebuiau să țină seamă în toate actele lor de consulul rus

71. N. Iorga, *Rel. russo-roum.* p. 144—152 și *Istoria Românilor din Ardeal și Ungaria* (Buc. 1915), I, p. 398—435, asupra mișcărilor țărănești ale Românilor din Ardeal pentru ortodoxie, al amestecului Rusiei în crearea episcopatului ortodox al lui Dionisie Novakovici, al rolului lui Sofronie, etc., în luptele acestea.

72. Asupra politicii orientale ruse până la 1774 cf. C. Andreescu, *La France et la politique orientale de Catherine II, d'après les rapports des ambassadeurs français à St. Pétersbourg (1762—1774)*, Paris, Mélanges de l'Ecole roumaine en France, 1928.

73. Sturdza și Colescu-Vartic, op. cit. I, p. 125—139.

carov ⁷⁴). Ministrul Rusiei la Constantinopol putea acum interveni în favoarea unuia sau altuia dintre candidații la tronul principatelor dunărene ⁷⁵). Dușmanii Rușilor vor fi oturarii. Cei nedeciși vor fi făcuți incapabili de a face rău. Turcii vor căuta mai mult spre consul sau spre ministrul rus decât spre însuși domnul țării.

Dar Caterina II își dă seama că nu poate ajunge la împlinirea idealului ei de cucerire a Constantinopolului. Trebuia să țină seamă de vecina și rivala sa Austria. La un moment dat isbutise să o înlăture, după pacea rusoturcă de la Belgrad, dar rezultatele puțin importante ale războiului din 1768—1774 și mai ales teama ca acest imperiu —schimbându-și politica de veacuri— să nu ia apărarea Turcilor pentru a căpăta oarecari compensații teritoriale, o repetare a politicii austriace din 1771—1775, terminată cu anexarea Bucovinei ⁷⁶), fac pe țarină să-și transforme planurile. Profitând de spiritul himeric al împăratului Iosif II, ea va putea să-i impună ideea proiectului grec: să se stabilească un imperiu ortodox la Constantinopol, având ca împărat pe nepotul său Constantin, fiul marelui duce moștenitor Pavel; să se creeze un regat al Daciei, stat tampon între cele două puteri, compensații date Austriei în Vestul peninsulei balcanice, etc ⁷⁷). Ea gândea probabil împărăteasa slavă, că mai târziu va putea profita de slăbiciunea acestor state noi, și va găsi mijlocul de a le anexa, când Austria va fi ocupată în altă parte. Aștepta deci momentul să repete metoda aplicată în Polonia. Cu toată siguranța că va fi victorioasă, cu tot ajutorul dat de Iosif II, războiul din 1787—1792 al cărui preambul fusese călătoria triumfală a Caterinei în Crimeea „pe drumul Bizanțului“, nu va avea rezultatele așteptate ⁷⁸).

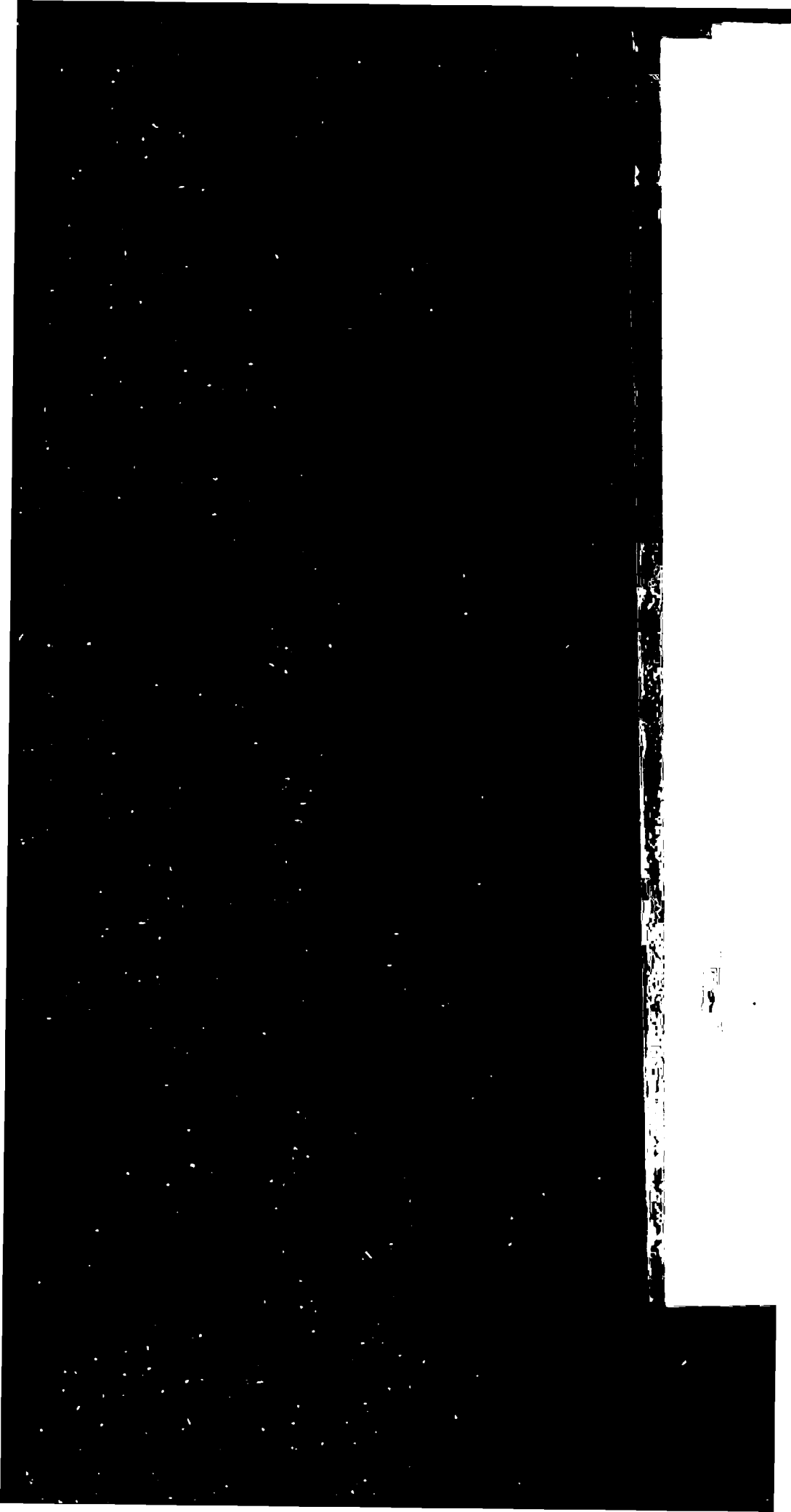
74. N. Iorga, *Rel. russo-roum.*, p. 193—5; *Gesch. des osm. Reiches*, V, p. 193.

75. Constantin Moruzi e destituit în 1782 în urma plângerii lui Bulgakov; Mihail Caragea de asemenea, deși fusese prieten al Rușilor. Cei doi Alexandru Moruzi și Mihail Caragea sunt aduși la domnia Moldovei în 1782 și 1785 cu sprijinul aceluiaș turc, care primește și oarecari sume de bani pentru aceasta, precum va primi și el de la Constantin Moruzi și Mihail Suțu cu ocazia numirii lor.

76. Tratatul de alianță cu Turcii (6 Iulie 1771) îi dădea Oltenia; cf. Andreescu, op. cit. p. 143-4.—Asupra anexării Bucovinei, cf. N. Iorga, *Histoire des Roumains de Bucovine*, Iași 1917 și I. Nistor, *Die nationale Kampf in der Bukovina*, București 1919.

77. C. Andreescu, *La France et la politique orientale de Catherine II*, vol. II (1775—1792), Paris 1930 (*Mél. de l'Ec. roum. en France*) asupra proiectului grec și a războiului din 1787—1792.

78. N. Iorga, *Gesch. des osm. Reiches*, V, p. 71—99.

Inerția turcească, lipsa de coeziune și rivalitatea abia mascată dintre cele două puteri aliate, înfrângerile suferite de Austriaci, intervenția Suediei în 1788—1790, presiunile exercitate asupra beligeranților de Prusia, convenția de la Reichenbach (1790), pacea separată austro-turcă de la Șiștov (1761)⁷⁹⁾, fac pe țarina să renunțe pentru moment la distrugerea și împărțirea imperiului otoman. Neputând ajunge la un rezultat analog aceluia din Polonia, unde intervenise și va mai interveni tot în numele și pentru ortodoxie, Rusia își va opri mersul triumfător asupra Țarigradului așteptând ca pacea de la Tilsit să-i dea noi iluzii de expansiune.

Pacea de la Iași (1792) amână încă odată realizarea speranțelor de eliberare a ortodocșilor din Balcani. Ei continuă totuși să nădăjduiască. Când Rusia—un moment smulșă de la preocupările sale orientale de lupta contra revoluției franceze,—va reveni în 1806 la lupta contra Turcilor, credincioșii săi vor fi gata să ia armele în mână. Sărbii lui Cara-Gheorghe, răsculați în 1804, se adresa Rușilor cerând ajutor⁸¹⁾, pe baza aceluiași sentiment ce conducea pe ceilalți coreligionari: „a necesității unui împărat creștin“⁸²⁾, a unei stăpâniri împărătești drept-credincioase, cu un susținător de biserică și ridicător de școli pravoslavnice în frunte⁸³⁾.

* * *

Dar principiile înțelegerii dela Tilsit între Alexandru I și Napoleon nu se aseamănă cu acelea din vremea Caterinei II⁸⁴⁾. Țarul nu mai credea necesară crearea unui imperiu ortodox sub dominația sa. Deja în 1805 el credea că ortodoxii din imperiul otoman ar putea forma o singură organizație de stat autonomă, sub conducerea patriarhului din Constantinopol⁸⁵⁾. În 1807 el înclină spre o împărțire a

79. Sturdza și Colescu-Vartic, op. cit. I, pp. 71—78, 79—82.

80. Ibid. I, p. 219—225.

81. N. Iorga, *Istoria statelor balcanice*, p. 113—115.

82. Ibid. p. 127.

83. Ibid. p. 128.

84. Asupra politicii orientale la Tilsit și la Erfurt, cf. E. Drlaut, *Tilsit, France et Russie sous le premier Empire. La question de Pologne (1806—1809)*. Paris 1917; P. Bailieu, *Die Verhandlungen in Tilsit (1807)*, Deutsche Rundschau 1902, v. 110; S. Tatistcheff, *Alexandre I et Napoléon d'après leur correspondance inédite (1801—1812)*, Paris 1891 și *Documents relatifs au partage de l'Orient négocié entre Napoléon et Alexandre I (1809)*, în *Revue d'Hist. Dipl.* 1890, vol. IV, pp. 421—470.

85. N. Iorga, *Istoria statelor balcanice*, p. 125.

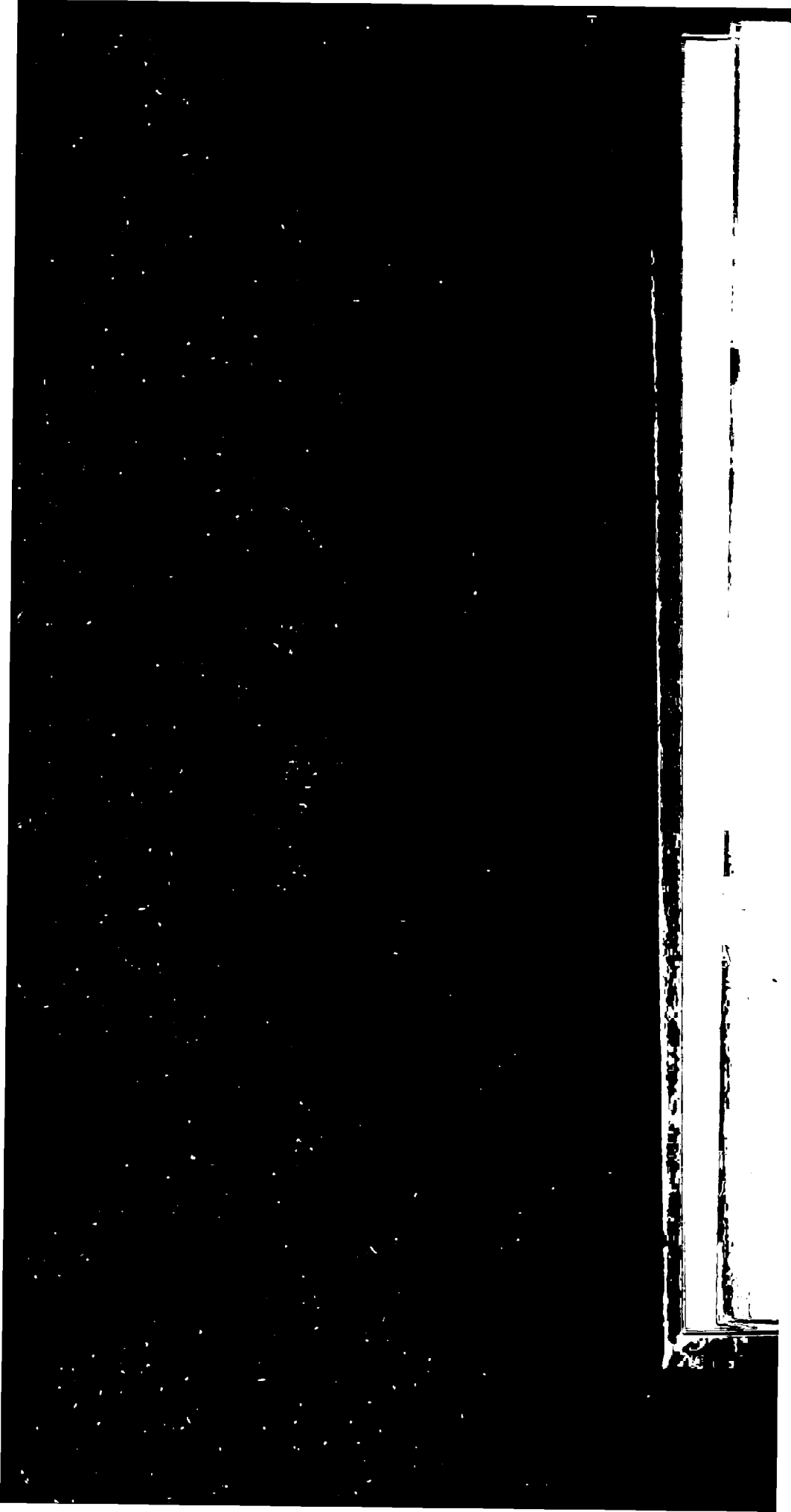
1812, prin care Rusia ar lua o bună parte din peninsula Balcanică, dar prin care ar ceda Austriei și Franței unele provincii ortodoxe. Conduasă de noua politică a țarului, Rusia nu mai credea în rolul ei de conducătoare a ortodoxismului. Ea găsește că nu mai are nevoie de masca luptei pentru eliberarea coreligionarilor ei, pentru a ajunge la extinderea teritorială dorită. La Tilsit și la Erfurt i se dă o nouă oportunitate pe alte baze. În 1812 se anexează prin Tratatul de la Tilsit Basarabia⁶⁶).

De acum înainte Rusia nu va mai fi protectoarea sau apărătoarea mișcărilor de eliberare ale ortodocșilor. Nu mai avea interes. În fața acestei stări de lucruri, creată de revoluția franceză și de aventura strălucitoare a lui Napoleon, Alexandru I — ca șef al reacționarilor și instigator, alături de Metternich, al Sfintei Alianțe și al luptei contra ideii revoluționare — devine dușmanul natural al unor asemenea mișcări. Și când, în 1821, izbucnește Eteria, cu toate că și în Grecia populația era favorabilă patrioților greci, cu toate că și în rândurile unora dintre miniștrii săi (Capodistria), țarul își menține punctul său de vedere. Rezultatul era de prețios: Grecii vor fi repede zdrobiți de Turci.

În toată atitudinea lui Alexandru I, se vedea discordanța între noua politică orientală rusă și cea veche de până la 1812. Cinismul celei din urmă este atenuat de masca luptei pentru ortodoxie. Drept-credincioșii puteau ierta mai ușor metodele ei. Rezultatul cinismului dat cu totul pe față sub conducerea lui Napoleon este dezastruos. Se rupe aproape definitiv legătura care unea așa de strâns în cele două secole trecute pe creștinii pravoslavnici supuși Otomanilor, de așezându-se la Moscova sau la Petersburg. Increderea care se avea aproape neștirbită până la sfârșitul domniei Călugărului II, se pierde. Apar în toate provinciile balcanice și în nord-dunărene partide de opoziție în contra Rușilor, după cum apăruseră în Moldova și Muntenia partide de opoziție în contra Grecilor. Aceste partide vor avea însă la bază elementul etnic inaugurat de revoluționarii francezi și se vor manifesta prin contra-revoluția lui Tudor Vladimirescu în 1821.

Origina acestor partide este destul de veche. Vom găsi poziționiști încă din secolul precedent.

⁶⁶ N. Iorga, *Gesch. des osm. Reiches*, V, p. 209—211.

În Moldova, Iordache Ruset, vornicul și Nicolae Costin, cronicarul, erau potrivnici Rușilor. Ei credeau că ar fi trebuit „să mai fi îngăduit Cantemir cu plecarea lui către Ruși, până li s'ar fi văzut puterea cum le-a merge⁸⁷⁾. Și găseau că Dimitrie Vodă, „știindu-se el pre sine foarte a fi învățat, n'au socotit să întrebe sfat de boerii cei bătrâni⁸⁸⁾. Această opoziție avea în vedere numai rezultatul războiului și dorea expectativa. Avea deci aspectul politicei lui Constantin Brâncoveanu, care dezaprobase atitudinea activă a lui Toma Cantacuzino.

Totuși Petru cel Mare se purtase ca un aliat cinstit și luase măsuri ca oștile sale să nu fie o povară pentru Români⁸⁹⁾.

În 1739, lucrurile se schimbă. Munnich, străin de neam și de religie, lipsit de simțul politic, tratează pe Moldoveni ca pe niște dușmani. Ca un adevărat cuceritor, el le impune voința sa, caută să-i despoaie prin închinarea înjosoare ce vor trebui să semneze boerii⁹⁰⁾ și lasă țara în voia soldaților prădalnici. În timpul Caterinei II, ciocnirea între interesele rusești și cele românești este și mai violentă. Sub prima ocupație de cinci ani (1769—1774), Românii, cari se așteptau la scutirea de dări făgăduită de Petru I, vor fi surprinși în chip dureros de proclamația lui Romanzov, care imbie pe locuitori să dea birul toți după obiceiul cel vechi și dările să se strângă întocmai ca mai înainte, căci nu se poate ține acest pământ fără cheltuială⁹¹⁾. La aceasta se adaugă aprovizionarea armatelor rusești care sărăcește țara. Starea de lucruri se va repeta în timpul celorlalte ocupațiuni imperiale, în 1787—1792, în 1806—1812, și va îndepărta aproape cu totul pe Români de foștii lor prieteni și ocrotitori. Noi credeam că stăpânirea autocratului ortodox va fi o binefacere pentru popor, că ne va scăpa de

87. Ioan Neculce, *Letopiseșul Țării Moldovei dela Dabija V. V. până la domnia lui Ioan Mavrocordat V. V. (1662—1743)*, în *Cronicele României sau Letopiseșele Moldaviei și Valahiei*, editate de Mihail Kogălniceanu (ed. II, 3 vol. București, 1872), vol. II, p. 311.

88. Logofătul Nicolae Costin, *Letopiseșul Țării Moldovei dela Ștefan sin Vasile Vodă (1662—1711)*, *Ibid.* v. II, p. 92.

89. Xenopol, *Istoria partidelor politice în România*, vol. I, p. 17.

90. Neculce, *Le'op.* II, p. 409: „Aceste puncturi au dat Mînih boerilor, și le-au zis că de nu vor primi așa, a da foc târgului; și i-au făcut cu deasila de au iscălit că se tâmplase și boerii de nu se învoiau și au iscălit toți. Care mai pe urmă veți vedea la ce au venit cîntea lui bună groază și frică. Și oh! oh! oh! bogăția sărăcie, și lipsă, și blăstăm, și osîndă vecinică neuitată și neînchiegată...”

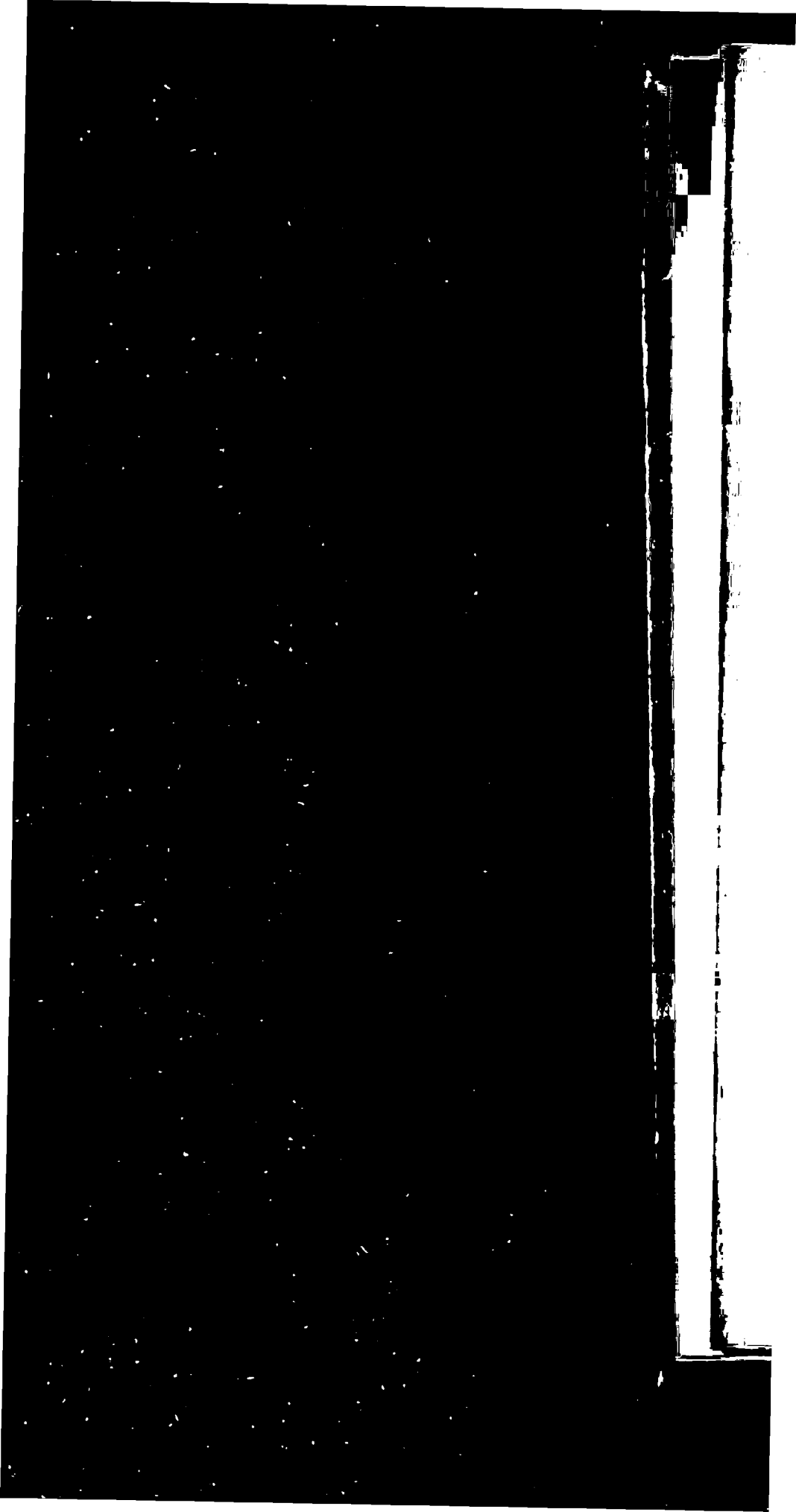
91. Arhiva românească, p. 155.

le și dările grele cari apăsau țara sub fanarioți și ne da puțința să ne desvoltăm din punct de vedere cultural și politic. Dar ne-am dat seama repede că ne schimbam doar stăpânul. Și nici nu era mai bun. Nu căuta să se poarte cu noi ca un frate mai mare întru ortodoxie. Să că datorită religiei, a avut norocul să ne vadă gata să ne uni la imperiul său. Ne va trata în dușmani, va căuta să ne satisfacă interesele, să-și îndeplinească planurile de expansiune teritorială, trecând peste noi și peste ortodoxism. A dat dovadă mai palpabilă, când nu a apărat Moldova de desmembrare în favoarea Austriei, când nu a dat pe față prințul necesar plângerii lui Grigore Ghica și boerilor în 1775, când a lăsat să fie ucis acel care crezuse în el, în înaltatea și dragostea lui pentru ortodoxie. Ne-a dat o dovadă când a admis împărțirea imperiului otoman pe baza principiilor de la Tilsit și Erfurt, când a admis ca țările ortodoxe să fie împărțite între Rusia, Austria și Franța, iar unitatea ortodoxă aproape înfăptuită până în acel moment să fie sacrificată unor idei personale ale țarului. În fine, a îndepărtat definitiv dragostea Românilor, prin rușarea unei noi bucăți din pământul Moldovei, prin luarea Basarabiei în 1812.

Nemulțumirea exista deci în clasa privilegiată care era nevoită să-și deschidă punga ca să acopere nevoile de bani ale ocupanților ruși și să renunțe la rolul ce voia să joace în conducerea principatelor românești. Exista în țărănimea sărăcită și batjocorită de soldați, de renegați și de strângătorii de biruri. Exista, în fine, la cei cari aveau dragoste de neam, la cei cari nu puteau răbda trunchierea sau desființarea țării lor.

Alături de această reacțiune în contra influenței rușii se desvoltase în țările românești, reacțiunea în contra influenței grecești, reacțiune care a dat o mai mare putere celui de naționalitate, bazate pe etnicitate.

Deja în sec. XVII se iviseră răscoale în contra Greșilor, pe acea vreme destul de puțini. Matei Basarab și Vasile Lupu au fost aduși la domnie în acest mod. Cel în urmă, lăsându-se influențat de grecism, a fost răsturnat la rândul său de naționalistul Gheorghe Ștefan. În 1769 a avut loc în Moldova primejdioasa răscoală a lui Mihail Hâncul și Durac Serdarul în contra lui Duca. Cu cât

se întărește curentul grecesc, cu atât opoziția românească se atenuiază, reducându-se la intrigi, la plângeri la Poartă, la gemetele cronicarilor. Dar, după cum în Ardeal apăsa-rea Ungurilor a adus încheierea unei formațiuni conștiente naționale, tot astfel la noi asupra fanariotă a reînviat curentul patriotic românesc. Acesta a fost de altfel sprijinit și de renașterea culturală românească, reprezentată în Ardeal prin Samuil Micu, Petru Maior și Gheorghe Șincai, iar în țările noastre prin Gheorghe Lazăr și Gheorghe Asaki. Țăranii s'au răsculat la începutul sec. XIX. Boerii s'au raliat la ideea de alungare a Grecilor pentru a le lua locul. Când a izbucnit Eteria, Grecii—grație stăpânirii lor politice și culturale de un veac, ca și grație comunității de crez ortodox—au crezut că ne vom simți datori să mergem alături de ei. Chiar poporul rus a crezut același lucru. Ori era prea târziu.

Legătura ortodoxă slăbise din cauza nemulțumirilor provocate la noi de înșiși acești reprezentanți ai ei: Rușii și Grecii. Poporul românesc condus de boeri, se răscoală în Moldova. Tudor Vladimirescu ridică pe boerii și mai ales pe țăranii olteni. Răscoala lui are la început mai mult aspect social, dar se transformă repede în mișcare națională sub influența boerilor patrioți.

Rezultatul acestor mișcări ilustrează tendințele de eliberare ale etnicității românești și aduc domniile pământene.

Ele constituiesc însă o nouă lovitură dată ortodoxismului, ruperea unei noi bucăți din unitatea ortodoxă din sec. XVII și XVIII.

Nu este unica.

Rusia, care avea atâta influență asupra Muntenegru-lui, o pierde complect la sfârșitul sec. XVIII. Răscoala falșului Petru III, călugărul Ștefan Knezul sau Mali în contra Turcilor, aduce în 1767 o reacțiune în contra Rușilor. Principele Dolgoruki, care isbutise să prindă pe Ștefan, este nevoit să-l elibereze în fața furiei populației muntenegrene. Cu propriile lor forțe, vitejii munteni isbutesc să bată pe Turci și să incheie pacea prin care li se recunoaște independența. Pe Rusia, adică pe ortodoxie, nu se vor mai sprijini ⁹²).

92. Cf. asupra legăturilor între Ruși și Muntenegreni și a sfârșitului influenței țarilor în Muntenegru, C. Andreescu, op. cit. I, p. 66.

Sârbiile lui Kara-Gheorghe se adresează Rușilor de la începutul răscoalei lor. Petiția din tabăra de la Topciderë, în timpul asediului Belgradului (Iulie 1804), solia compusă de protopopul Nenadovici, Ioan Protici și macedoneanul Clordacliia cere ajutorul împăratului ortodox. Dar Rușii nu aveau de războiu pentru moment. Vor interveni abia în 1806 când vor declara războiul Turcilor. Intervenția lor și egoistă a țarului nu se făcea în folosul Sârbilor. Alexandru I căuta să întrebuițeze pe aceștia din urmă în războiul contra Francezilor din Dalmația. Trimisul rus la Belgrad, Radofinichin, devine suspect răsculaților prin intrigile sale. Abia în 1807 se începe lupta comună și prin convingerile de la Negotin (10 Iulie 1807), se recunoaște suzeranitatea țarului asupra Serbiei. Prin armistițiul de la Slobozia însă, Rușii lasă din nou pe Sârbi în voia Turcilor. Nouă împăcare, în 1808, care aduce colaborarea din 1809—1811, nu are nici ea urmări în 1812. În tratatul de pace din București se prevede în favoarea Sârbilor doar „liberarea blândă și mărinimoasă”, amnistia din partea Turcilor. Ultimele speranțe în ajutorul statului ortodox de la Constantinopol se spulberaseră²³⁾. Când—după 1815—începe ridicarea statului sârbesc, Miloș Obrenovici o va face singur, fără ajutorul aceluia care trebuia să-l apere în numele Ortodoxismului.

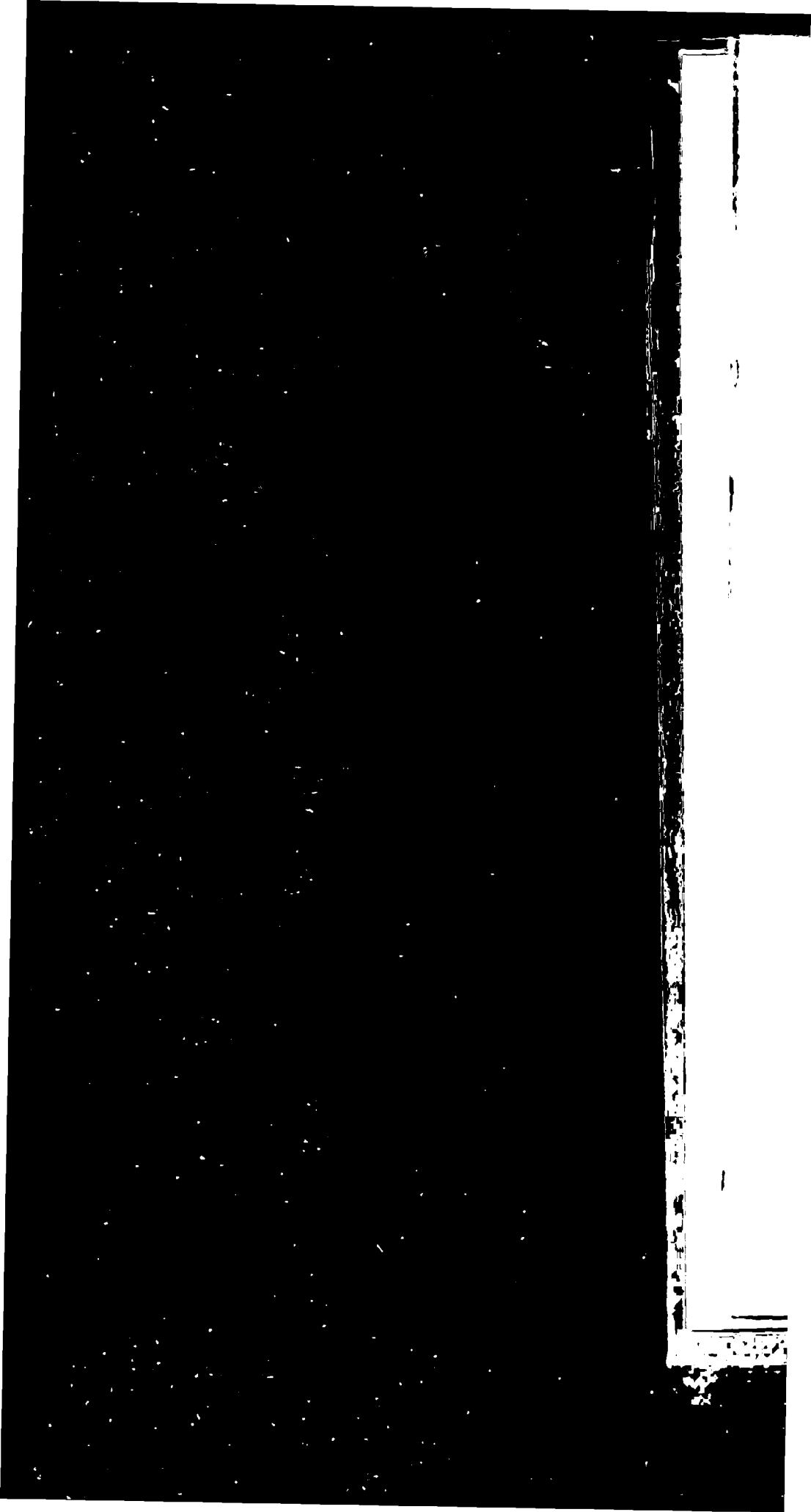
Doar Grecii vor profita de bunăvoința Rusiei. Deși Alexandru I dezaprobase acțiunea lui Alexandru Ipsilanti în 1821 și-l lăsase să fie zdrobit de Turci, totuși, sub influența lui Capodistria, a contesei d'Ebling, a tuturor Grecilor cari-l înconjurau, el a luat o atitudine favorabilă față de răscoala din Grecia. Alături de celelalte puteri, datorită înosferei create de centrele grecești eteriste din întreaga Europă, Rusia poate lucra pentru liberarea Greciei²⁴⁾. Lorositorii acesteia, acei cari — alături de Ruși — reprezentau în Europa ortodoxă-bizantină, au fost constrânși să renunțe la stăpânirea Constantinopolului. Capătă în schimb o patrie nouă, o patrie intruchipată numai pe baze etnice.

Ortodoxismul unitar a pierdut încă un element.

* * *

²³⁾ N. Iorga, *Ist. statelor balcanice*, p. 101—102, pentru răscoala lui Kara-Gheorghe și p. 132—144.

²⁴⁾ Ibidem, p. 158—224.

Am văzut în cele de mai sus cum a evoluat ideea de pan-ortodoxism, ce fel de semne de viață a dat unitarismul ortodox. S'a născut prin influența unității de religie, sub constrângerea unificatoare a crezului străin al cuceritorilor otomani și după exemplul unității religioase mahomedane ce reprezentau acești cuceritori. S'a născut din confuzia care exista între această unitate și ideea de naționalitate. S'a născut din dorința de eliberare a creștinilor de sub stăpânirea turcească, din grefarea ideii de libertate pe arborele puterii ruse în plină evoluție. Și acest irendentism începe a se manifesta în sec. XVII. El a ajuns la apogeu la sfârșitul acestui secol și la începutul secolului următor. În acest moment țarul-episcop al Rușilor se putea considera ca șef al ortodoxiei unitare din Morea până la Marea Albă, din Adriatică până în Caucaz. Impins de puternicul curent al pan-ortodoxismului, el începea lupta contra Turcilor, care a continuat sub diferite aspecte, mai mult sau mai puțin sincere față de ortodoxism, în secolul următor. Duși în mod inconștient de însăși atmosfera unității religioase sau dându-și seama de ajutorul ce le dădea această forță imensă de coeziune și speculând-o pentru înfăptuirea planurilor lor de expansiune teritorială, țarii sau mai bine zis țarinile ruse conduc noua cruciată în contra mahomedanilor, ca o luptă pentru alungarea elementului otoman din Europa, în favoarea imperiului nordic sau în favoarea creării unor state de esență ortodoxă la Constantinopol și la Dunăre. Transformarea politicii europene în urma revoluției franceze și în urma luptei contra lui Napoleon, dă un aspect nou atitudinii Rusiei, față de ortodoxie. De altfel aceasta era în decădere. Incepuseră deja să apară încercări de formațiuni naționale, bazate de astă dată pe elementul etnic, deci după formula astăzi în vigoare a naționalității—golită de Dumnezeu. Neîncrederea și dezinteresarea ortodoxismului rus, demascarea politicii nesățioase și egoiste a țarilor, îndepărtaseră deja aceste grupări etnice de protectorul lor de două secole, după cum le va îndepărta și de influența culturală grecească pe unele dintre ele. Planul de împărțire a imperiului otoman, preconizat la Tilsit, nu mai mira pe nimeni. De mult se aștepta pentru Turcia soarta Poloniei. Începutul îl făcuse Austria luând Bucovina. Alexandru I va continua luând Basarabia. Uni-

ortodoxă era pe drumul dezagregării. De altfel nu se putea nega că această dezagregare este în raport direct cu pierderea puterii exterioare de constrângere, cu decăderea imperiului otoman. Va mai dura încă grație unei inerții care este decât moștenirea tradiției de unitarism, ce nu a mai să trăiască. Nu este locul să spunem de ce.

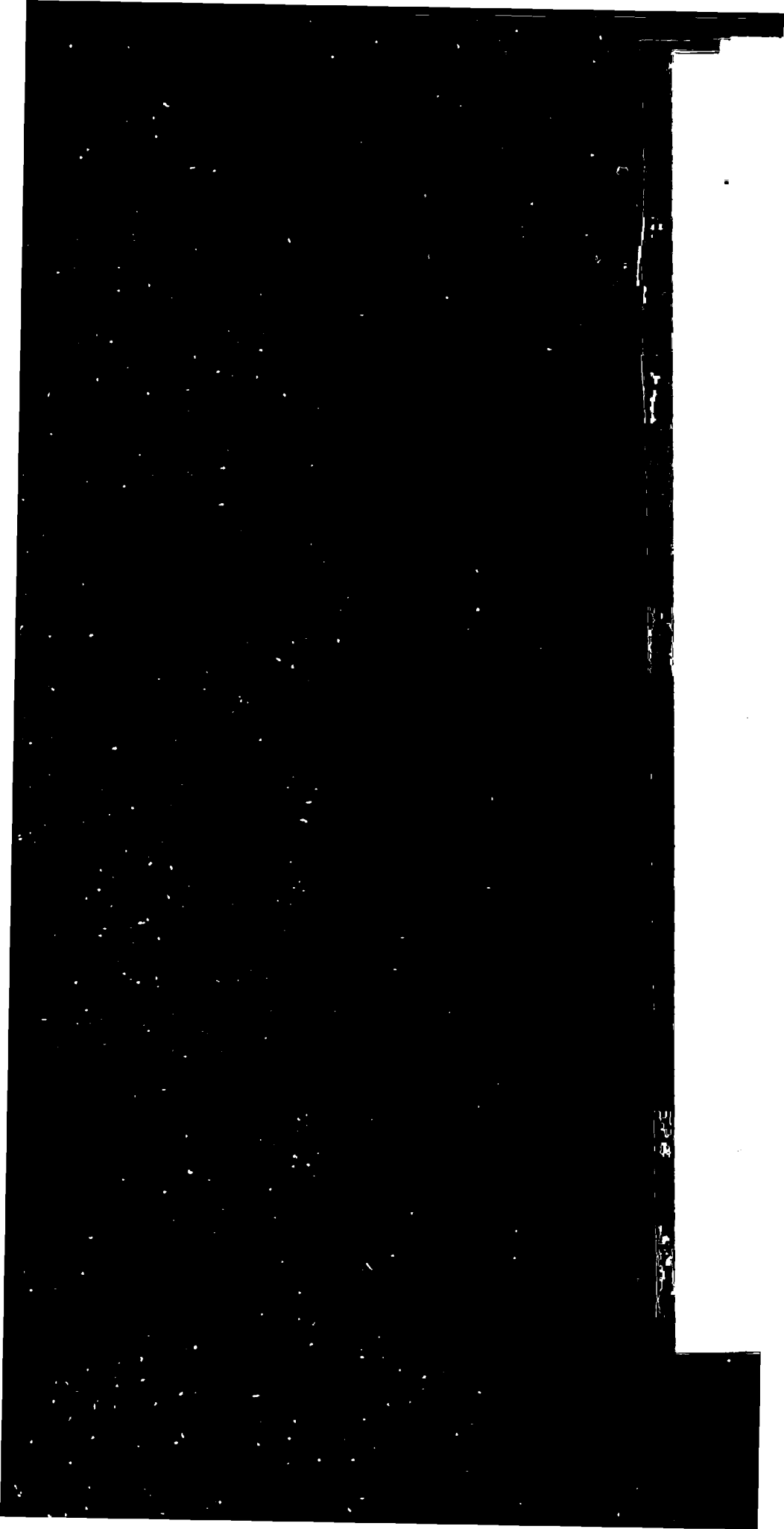
Ultimele svăcniri de viață, naționalitatea ortodoxă le va avea sub urmașii lui Alexandru I. Dar convenția de la Plataea Albă (1826), pacea de la Adrianopol (1829), pot fi considerate ca încercări ale Rușilor de a recăpăta încrederea ortodocșilor din Balcani, pentru a forma noi alianțe în vederea distrugerii definitive a statului turcesc. Nu vor avea rezultate importante pentru menținerea ortodoxismului unitar. Oamenii nu mai credea în el. Noțiunea de naționalitate, bazată pe religie își pierduse sensul în mijlocul deșteptării popoarelor. Ultimele lovituri îi vor fi date de revoluțiile din 1848, după cum ultimele lovituri care vor distruge pretențiile ruse de cucerire a Balcanilor și a Constantinopolului vor fi date de războiul Crimeei. Congresul de la Paris și apoi congresul din Berlin, dau popoarelor balcanice posibilitatea de a-și lua forma de stat aparte, autonom sau chiar independent, având ca nucleu elementul etnic.

Ortodoxismul unitar, naționalitatea ortodoxă nu mai există.

* * *

De altfel, am convingerea că am forțat oarecum sensul obișnuit al ideii de naționalitate. Noi, oamenii moderni, fiind din moștenirea revoluției franceze, obișnuiți cu formula naționalității etnice sau pur politice, nu putem accepta nici ideea de naționalitate religioasă, deși până ieri Islamul, Iudaismul și lumea evreiască, în epoca medievală lumea catolică, erau putea fi de pildă. Am forțat cadrul actual al acestei noțiuni pentru a pune pe gânduri pe istorici.

Sunt convins că dacă țările și-au însușit ideea de luptă împotriva Mahomedanilor, de cucerire a Balcanilor și a Constantinopolului, ei au fost mârși nu numai de gusturi prădătorice de mărire teritorială, ci și de o tradiție, de un crez: *ideea unei lumi ortodoxe, a unei moșteniri drept-credincioase a Basileilor*. Și la rândul lor, etnicitățile creștine de sub jugul otoman, când și-au îndreptat privirile către auto-

cratul tuturor Rușilor, n'au făcut decât să reia o veche moștenire, o moștenire bizantină pentru care luptaseră un Ioniță Asan, un Alexandru țar al Bulgarilor, un Ștefan Dușan. Nu trebuie să vedem în toate intervențiile lor la curtea nordică doar încercări întâmplătoare și sporadice ale unor oameni în căutarea primului ajutor venit. Prea erau îndreptate toate privirile lor spre autocratul ortodox, prea își puneau toate speranțele în el, ca să nu bănuim o puternică convingere de inrudire. Privirile rătăcite spre Viena catolică sunt puține.

Crainicii acestor încercări de apropiere, slujitorii acestei idei de unitate, erau tocmai slujitorii bisericii ortodoxe. Cărțurari și cunoscători ai tradiției, duhovnici cunoscători ai sufletului omenesc, vlădici ai acestei biserici pângărite de mahomedani, ei au fost cei dintâi cari au surprins infiriparea unității ortodoxe și cari au crezut în viitorul ei istoric.

E cert că în afară de această conștiință ortodoxă, venită din interior, mai trebuie să ținem seama de un factor unificator din afară.

Năvala otomană, prin constrângerea exercitată asupra elementului creștin din Balcani, a creat hotarul acestei conștiințe de unitate religioasă. *In fața masei compacte a lumii musulmane cuceritoare, creștinii drept-credincioși și-au strâns rândurile și au creat o unitate ortodoxă de apărare.*

Tot astfel Apusul creștin a luat cunoștință de unitatea sa și a format acel „populus christianus“ al epocii medievale, în fața presiunii sarazine și a schismei orientale.

Această expunere nu conține decât jalonări în studiul Orientului creștin al Europei. Nu am căutat să afirm, cu atât mai puțin să conving. Dacă voi fi reușit să pun pe câțiva istorici pe gânduri, dacă voi fi reușit să atrag câtuși de puțin atenția lor asupra fenomenului istoric al unității ortodoxe, scopul meu va fi atins. Căci, până acum, chestiunea orientală a fost privită numai sub aspectul sec al istoriei politice și economice. Era timpul să se dea locul cuvenit acestei idei-forță: ortodoxismul.

Constantin I. Andreescu
Doctor în Litere

R é s u m é.

L'idée nationalitaire a changé sans cesse au cours des siècles. Chaque époque, chaque race, chaque climat a eu une conception particulière, à base culturelle, économique ou géographique, à base ethnique, géographique ou religieuse. La dernière est signalée par les historiens chez le „peuple catholique“ auteur des croisades et de la „Paix de Dieu“ au moyen âge, chez les Juifs et les Mahométans qui subsistent aujourd'hui encore. Mais on a oublié la „nation orthodoxe“, qui a existé pendant trois siècles à partir du XVe siècle, dont la multitude de patriarchats semblait en détruire l'unité.

Or, les patriarches mêmes sont les promoteurs de l'unité religieuse, les vrais créateurs du „peuple orthodoxe“. Pendant les premières attaques musulmanes, ils rassemblent les chrétiens autour du basileus byzantin. Ils cherchent à opposer à l'Islam conquérant une masse unitaire orthodoxe de défense. La chute de Constantinople ne change rien à leurs desseins. Seul le chef de l'orthodoxie est disparu. On en trouve un autre chez les Roumains ou chez les Moscovites. Ces derniers surtout deviendront les dirigeants du mouvement panorthodoxe. Ivan III épouse la fille du dernier empereur byzantin Constantin XI Paléologue. Ivan IV prend le titre de „Tsar“, de „Caesar“. Alexis Romanov s'intitule „tsar orthodoxe de l'Orient“, protecteur de tous les peuples du rite gréco-orthodoxe de l'ancien empire byzantin et des Balkans. Il négocie des traités d'alliance ou d'amitié avec les voévodes roumains Vasile Lupu, Gheorghe Ștefan, Constantin Șerban, Ștefan Petriceicu, Gheorghe Duca. Ce sont des hommes d'Eglise qui lui servent d'intermédiaires.

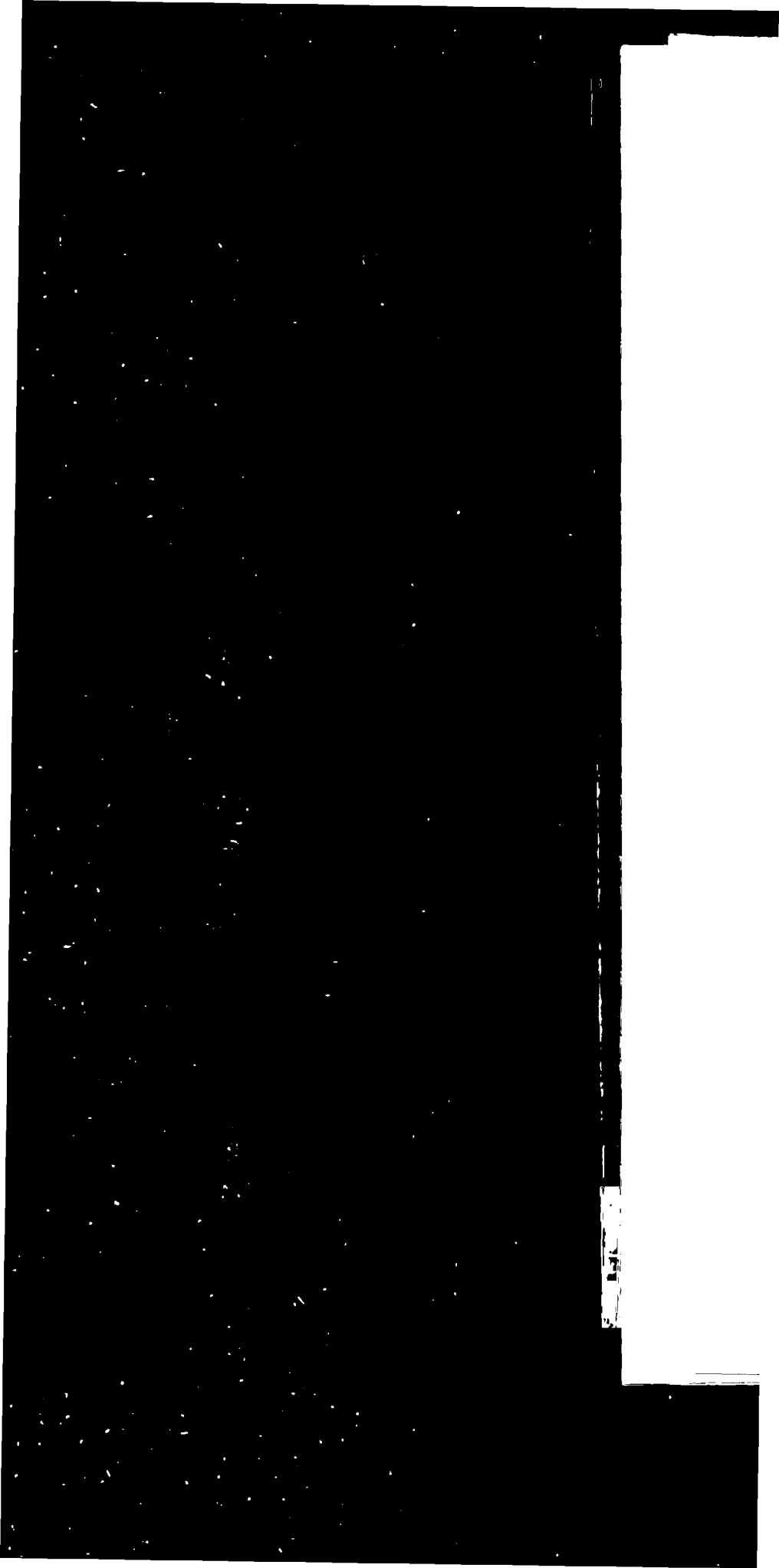
Mais c'est sous Pierre le Grand que l'unité de la nation orthodoxe est prête à devenir une réalité. Le concile de Moscou proclame le 21 février 1711 la guerre sainte contre les Ottomans. Les drapeaux des armées chrétiennes portent la croix et la devise de Constantin le Grand, à côté d'inscriptions pieuses. Les chrétiens de l'empire turc sont poussés à la révolte. Seul Démètre Cantémir comprend toute l'importance de ce mouvement enthousiaste, mais son sacrifice est inutile. Le défaite de Stănilești détruit les vastes desseins du tsar, qui renonce pour longtemps à la guerre, mais prend directement la conduite de l'Eglise, par la disso-

lution du patriarcat de Moscou. En devenant ainsi le pasteur spirituel des orthodoxes en même temps que leur chef temporel, le tsar léguait à ses successeurs un vrai testament politique: le sentiment de l'unité vivante du peuple orthodoxe, dont on fera le point central de la politique extérieure russe du XVIII-e siècle.

Quoique n'étant pas pénétrées de ce sentiment, les tsarines d'origine allemande sauront s'en rendre compte et le serviront en l'utilisant en même temps dans des buts d'expansion territoriale au dépens de l'empire ottoman. Des moines grecs et roumains venaient demander des aumônes à Catherine I-ère. D'autres étudiaient les dogmes à St. Pétersbourg ou à Moscou. Les prélats russes sacraient les évêques des Balkans. Lors de la guerre austro-russo-turque de 1736—39, le maréchal Munnich proposait à la tsarine Anne de soulever „ses sujets“ orthodoxes de Turquie et la tsarine Elisabeth avait des relations même avec les Roumains de Transylvanie, en aidant à la création de l'épiscopat de Dionysius Novakovici. La politique orientale de Catherine II représente le point culminant de cette attitude. Par la paix de Koutchouk-Kainardji (1774), la tsarine obtenait la protection des orthodoxes de l'empire turc. Elle pensait déjà à faire revivre un empire grec à Constantinople et, à un signe de ses émissaires, les chrétiens de Grèce et du Caucase se révoltaient pour recouvrer leur liberté.

Mais déjà l'on sentait sous le masque de l'amour pour l'orthodoxie le calcul politique des tsars. Les malheurs et les exactions des occupations russes, le mépris des obligations prises par l'empire nordique, l'aliénation de provinces orthodoxes par la cession de la Bukovine ou par les articles du projet grec, avaient fait naître la méfiance envers les Russes, tandis que l'époque phanariote soulève les patriotes roumains contre les Grecs. A partir des dernières années du XVIII-e siècle des partis d'opposition se forment dans les pays des Balkans et du Danube. Tour à tour le Monténégro et la Serbie renoncent au protectorat russe et préfèrent lutter sans aide contre les Turcs. Peu après, les armées napoléoniennes portent dans tous les coins de l'Europe l'idée de nationalité ethnique, créant partout des partis nationaux. Et, quand l'Hétérie commence la lutte „pour la foi“, la „zavera“, dernier soubresaut du „peuple

odoxe", elle ne pourra compter que sur les Grecs. La
solidarité religieuse est morte, en faisant place au nationalisme
Tudor Vladimirescu. Après les Serbes et les Mon-
ténégriens, les Roumains dépossédés de la Bukovine et de
Bessarabie et fatigués de la domination onéreuse des
autocrates, trouvent la force de s'émanciper. Le début
du XIX-e siècle marque donc la disparition de la „nation
orthodoxe" dont le rôle a été si grand dans le groupement
des forces chrétiennes de l'empire ottoman autour du tsar
russe, rôle dont on doit tenir compte désormais dans l'étude
de la Question d'Orient.

DIN PRELIMINĂRILE UNEI PROBLEME.

ORTODOXIE ȘI ANGLICANISM

Vedem zilnic, în jurul nostru, cum sporește păgânismul. De dimineața până seara, credinciosul Mântuitorului trebuie să adune în inima lui sute și sute de jigniri, de dureri și de lacrimi înghițite. Lumea trece pe lângă el, brutală, trivială, zbierând injurături și ofense grele, adresate lui Dumnezeu și sfintei biserici.

Dacă acest creștin este și slujitor al altarului, cunoaște momente de sângeroasă zdrelire și junghiuri în inimă, așa din cer senin, numai cât a făcut o sută de pași pe o stradă mai frecventată. Cu neplăcere, cu iritație, ba chiar cu ură, preotul lui Hristos e obligat să înțeleagă că cei ce se scutură la trecerea lui sânt protivnicii ideei solite de el, aici în lume.

Dacă omul bisericii nu merge cu ochii în pământ și-i aruncă uneori, la dreapta și la stânga, pentru a-și recunoaște drumul, obrazul îi va dogori de rușine, citind reclamele de pe ziduri, sau privind destrăbălarea grafică și fotografică de la chioșcurile de ziare.

De va călători în tramvai, de se va rătăci la un colț de bulevard, va plânge în el toată cuviința lui creștină, văzându-se imbulzit de anarhia și de nerușinarea idolatrilor modei și ai quasi-goliciunei.

Un creștin, definitiv legat disciplinei și tradiției sfintei biserici, trece azi prin orașele noastre cu sentimentul de clocotitoare revoltă cu care dumnezeescul Pavel trecea și privea odinioară, străvechea Atenă, cufundată în urâciunea idolească.

Ce să mai spunem de gândurile, de convingerile, de discuțiile contemporanilor noștri? Ce să mai spunem de învățăturile lor inimice Evangheliei și de toate ziarele, revistele și cărțile cari se luptă să readucă moravurile din zilele lui Neron, estetismul criminal ce le scuză și marea anarhie morală și socială, așteptată cu voluptate de dușmanul neamului omenesc?

O vastă conjurație anticreștină crește, ca furtuna, din tulburări ale ceasului de față. O apostasie infrișoasă — **apostasia** în sfințele Scripturi — e gata să răstoarne Crucea Mântuitorului și să desrădăcineze Evanghelia din inima popoarelor botezate. Opera distructivă a început oficial și programatic, în fosta Rusie pravoslavnică, și ecoul târnăcoasă, cari dau la pământ sute de catedrale, răsună prea tare, în milioane de inimi apostate sau inimice, din toată lumea.

Față cu această vastă conjurație anticreștină este prea puțin ca mărturisitorii credinței în Răscumpărătorul să caute, în gândul și cu fapta cărări noi de asigurare și de întărire. Să întovărășesc cei răi, cei nerușinați, cei subversivi, cei blasfemi, măcar că aparțin atâtor familii, spițe și colori deosebite. N'ar fi cu puțință să facem tot așa și noi creștinii, și atunci când ne deosebim în unele puncte confesionale?

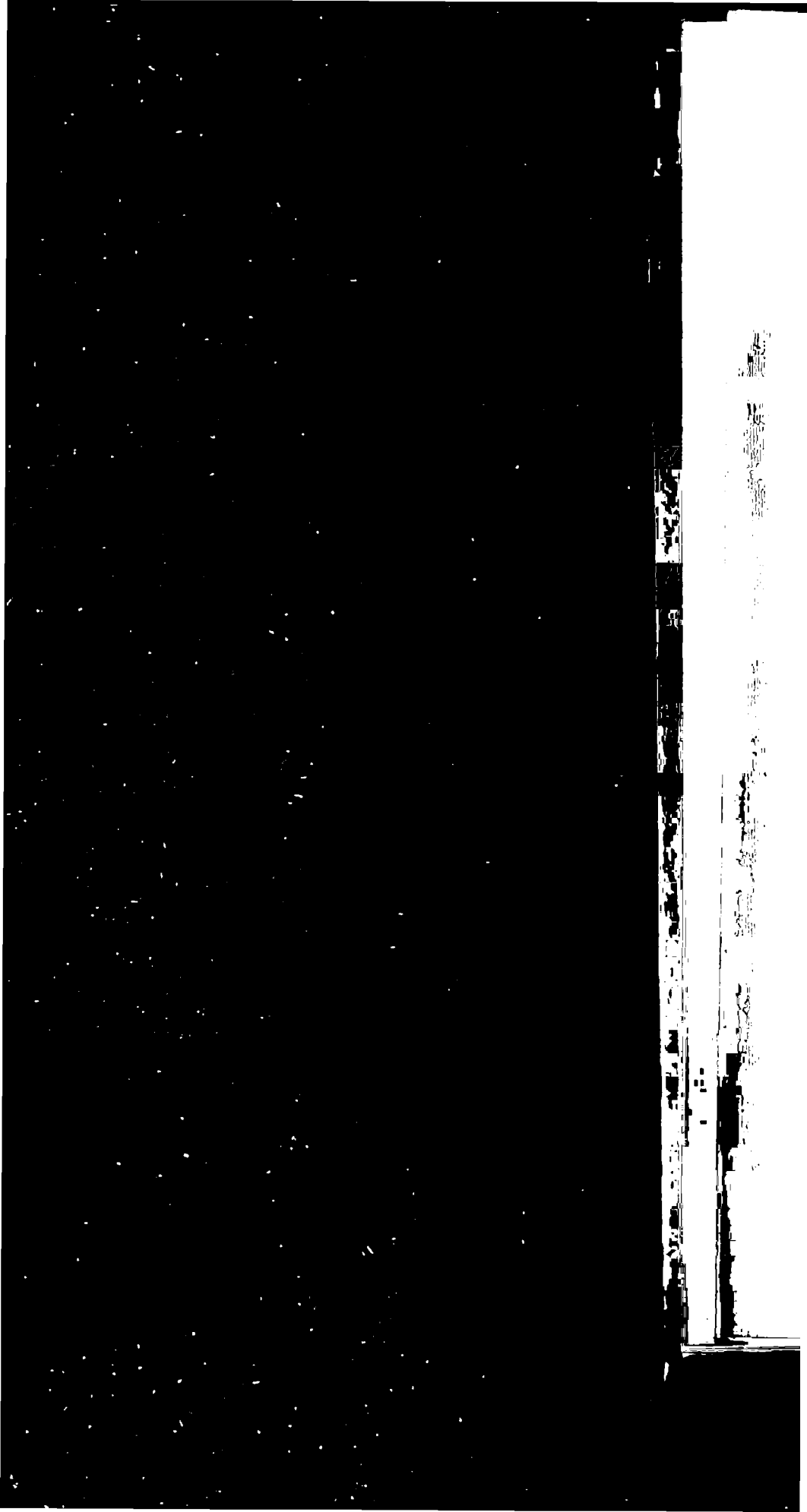
Este iertat dușmanilor Mântuitorului să alcătuiască un front universal, de jur împrejurul pământului. Să fie care e, pentru creștini, să înceapă a cugeta la o largă întărire creștină — cu păstrarea individualității dogmatice a fiecăreia — la o trezire a puterilor defensive și ofensive din această creștinătate, atât de serios amenințată? Ideea aceasta trebuie să preocupe pe mulți dintre cei mai clar văzători dintre noi.

Sânt și protivnici. Știm prea bine. Dar cei ce nu vor să se alieze de o alianță inter-creștină împotriva marelui front anticreștin sânt o categorie redusă, pe care vor înnece-o cu sarcinile și directivele creștinismului actual.

Intrebarea este clară și constrângătoare: Dacă dușmanii Mântuitorului, cu fel și fel de nume și de steaguri, s'au unit împotriva moștenirii lui, pentru ce diversele biserici din această țară nu s'ar uni și ele ca să se apere și să lupte pentru averul credinței lor?

Noi creștinii ortodocși sântem încredințați cu bune teorii — recunoscute adesea și de alți creștini, din alte țări — că sântem păstrătorii prin eselență ai adevărului creștin. Noi sântem biserică fără de cusur, fidel pogorâre și întocmai următoare sfințelor predanii și sfințelor învățături ecumenice.

Dar această fericită situație doctrinară, nu ne împiedecă să constatăm că suferim de multe neajunsuri practice, că

sufletul păstorilor noștri nu simte de loc fericirea de-a aparține ortodoxiei și că necredința, demoralizarea și anarhia bat în sfântul nostru Ierusalim, ca odinioară catapultele lui Titus.

Mai putem, oare, în această situație, să gonim ideea, plutitoare în aier, că ar fi o mare înțelepciune să cunoaștem mai de aproape și pe alți frați creștini de pe pământ și să studiem: cum o duc ei, cum se luptă cu adversitățile timpului și cum păstrează în bisericile lor, credința în Iisus Hristos; Dumnezeu și Răscumpărătorul nostru?

Constatăm, însă, că împrejurările și complicațiile, ivite în Europa și în restul lumii, mai ales după războiul universal, nici nu ne-au dat răgaz ca să stăm prea mult pe gânduri și să formulăm noi asemenea întrebări, din capul nostru. Aceste întrebări ne-au fost puse de alții, pe cari, se vede treaba, îi dăscăliseră mai mult și mai dureros apostazia și apostazia din țările lor.

Socotim că este lucru în deobște cunoscut, nu numai clerului nostru ortodox, dar și multora dintre păstorii noștri că și mai înainte de războiu, dar mai vârtos de la războiu încoace, noi ortodocșii am fost de repetate ori poftiți să ne apropiem bisericește de biserica anglicană.

Ce este biserica anglicană: presupunem, deocamdată, că știm cu toții. Putem să spunem numai atât: Este biserica poporului englez (cea mai numeroasă), ieșită odinioară din sânul Catholicismului, dar rămasă la porțile Protestantismului. Biserica anglicană nu mai este catolică, dar nu este nici tocmai protestantă. Și ceea ce este și mai curios: Dacă la început, în zilele revoluției, ea s'a simțit atrasă de Protestantism, mai târziu și azi, în deosebi, s'a depărtat de reformați și a refăcut mărturisirea ei de credință, apropiindu-se simțitor de pozițiile noastre ortodoxe.

Biserica anglicană caută azi cu mult dinadins o cale de bună întâlnire și de bună înțelegere cu bisericile ortodoxe, a căror puritate de doctrină o recunoaște și o admiră. Aceste dibuiri și aceste preambule formează un capitol destul de important. Bisericile ortodoxe s'au arătat condescendente față de repetatele poftiri ale bisericii anglicane și între delegații celor două fracțiuni creștine au fost întâlniri, ședințe, discuții, procese-verbale de ședință și multă recoltă de bune speranțe. Astă primăvară, a apărut în Londra, din inițiativa

de bisericii anglicane, o revistă trimestrială, intitulată: *Ecumenica*. Revista aceasta își propune să slujească tocmai scopul stăruitoarelor cercetări și a folositoarelor convingeri între crezul anglican și crezul ortodox.

În acest organ al bisericii anglicane, găsim un prim articol scris de mitropolitul Thyatirei, I. P. S. Ghermanos, cu titlul: *Apropierea anglo-ortodoxă*. Aci avem un rezumat succint al silințelor puse de o parte și de alta pentru câștigarea unui bun teren de discuțiune și o interesantă expunere a pogreselor doctrine anglicane, în spre ortodoxie.

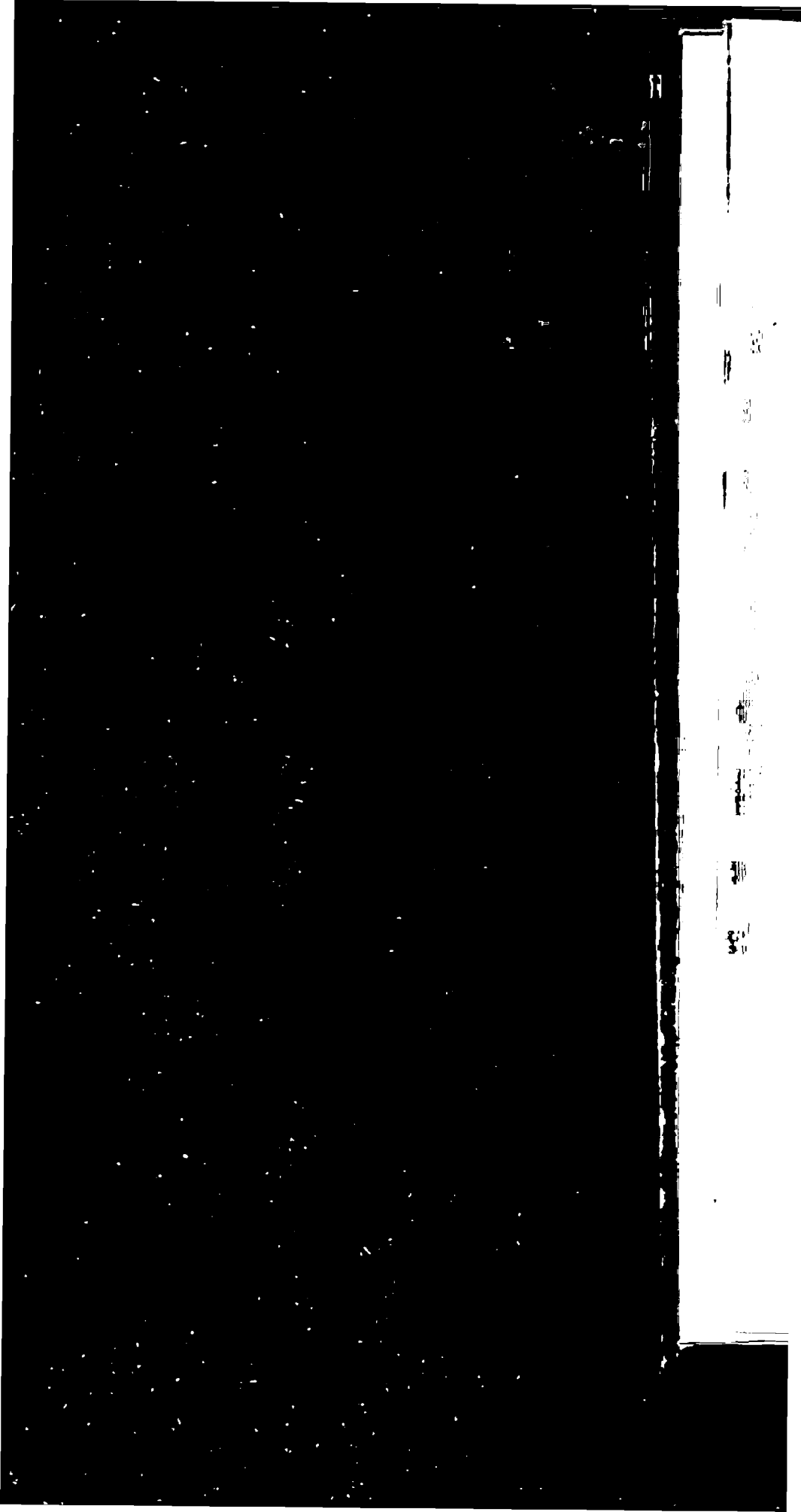
* * *

Chestiunea aceasta este menită să intereseze și să ajute pe teologul ortodox, și ca perspectivă utilă, bisericească, și ca problemă doctrinară. Ar fi un mare câștig pentru întreaga lume ortodoxă dacă am izbuti să aducem la numitorul nostru ortodox, pe anglicanii din Anglia și din lumea întreagă. Dar până atunci, iată, în fața noastră, un larg câmp de onoare, o arenă vastă, pentru cercetări, discuții și preleburile teologice, menite să sporească prestigiul ortodoxiei noastre.

Din articolul I. P. S. Ghermanos al Thyatirei, ca și din celelalte articole, studii și discuții, știm de la început că între ortodocși și noi stă o prăpastie. Această prăpastie este: *lipsa celor 39 de articole*.

Multe din aceste articole cari ajustează credința bisericii anglicane sânt, pentru noi ortodocși, de-a-dreptul blasfematorii. Dacă ar fi vorba să începem discuția de la ele, am rămânea în războiu doctrinar, în vecii vecilor. Se înțelege însă, că aceste 39 de articole, sânt azi mai mult un document istoric de cât o mărturisire de credință. Treptat și sigur, ele au căzut în desuetudine. Anglicanii le-au dat o parte, veac după veac. Afară de aceasta, această avilă din secolul al 16-lea, dacă în biserica anglicană, din Anglia, încă se mai ține pe picioare, ca monument istoric, în biserica anglicană din restul lumii este scoasă din viața confesională și inexistentă.

Nu vom uita luptele recente, petrecute în parlamentul englez, tocmai pentru modificarea Cărții-de-rugăciuni, unde s-au ca anexasă, articolele căzute în desuetudine. Aceasta ne pune constatarea că prăpastia dintre noi și anglicani—

dacă verificăm stările actuale — se reduce la un fel de șant despărțitor, și el pe ici pe colo, cu punți de trecere. Amănunțita cercetare a nepotrivirilor încă persistente sau aproape acoperite, dintre noi și anglicani, este o datorie de onoare pentru teologia și iscusința cărturarilor din bisericile ortodoxe.

* * *

Cu zece ani în urmă, a venit din Anglia la noi în țară și a fost găzduit la Institutul Doamnelor Ortodoxe un sol al bisericii anglicane. Nu era un plenipotențiar al acestei biserici, dar era un membru valoros al ei și, pe cât am înțeles „călătoriile lui de studii“, pe la noi, acopereau un mandat real de cercetător și de informator.

Biserica noastră l-a primit frățeste, i-a dat ocazia să ție o conferință sau două și l-a făcut să se simtă, printre noi ortodocșii, ca printre neamurile lui anglicane. Am avut prilejul să stau de vorbă cu acest preot și teolog anglican, între patru ochi. Știa multă carte și era autorul câtorva lucrări importante. Ca să nu trecem unul pe lângă altul, într'un chip amabil, banal și nefolositor și pe urmă să uităm că ne-am întâlnit, eu i-am dăruit Liturghierul și Molitfelnicul nostru, traduse în englezește, iar el mi-a răspuns, întrebare cu întrebare, la un chestionar scris, nu mai mic ca de vreo șaptezeci de întrebări.

Păstrez acest chestionar — un caet întreg — ca o prețioasă amintire. Recitind răspunsurile teologului anglican, scrise cu mâna lui, pe sub întrebările mele, când în franțuzește, când în englezește, îmi dau astăzi seama, mai bine ca acum zece ani, că teologia omului meu era o teologie în marș, spre clarificările și precizările, menționate azi de I. P. S. Ghermanos al Thyatirei. Teologia bisericii anglicane vine spre învățătura noastră ortodoxă. Cultul Sfintei Fecioare, cinstirea icoanelor, rugăciunile pentru cei adormiți, sfintele taine rezervate pentru bolnavi, adevărul eptarhiei sacramentelor, credința în Cina cea de taină și în valoarea jertfei Mântuitorului, actuală în Sfânta Liturghie, acestea și alte câteva adevăruri, desfigurate sau tăgăduite de cele 39 de articole, sânt azi formate cu evlavie și sânt mărturisite de mii de preoți din biserica anglicană.

Este un fenomen impunător, pe care l-am putea compara cu revenirea la suprafața mării a unor insule, dispă-

din calea corăbierilor acum trei—patru sute de ani cari astăzi se ridică iar deasupra valurilor în urma unor pierioase oscilațiuni ale fundului marin.

Intervederile, din ce în ce mai amicale, dintre ortodocși anglicani își urmează drumul. A rămas stabilit, acum în viață, că este de dorit și de două ori profitabil ca vreo câteva membri însemnați din biserica anglicană să vie și în biserica noastră românească, pentru mai familiară cercetare a șanselor apropierii dintre noi.

Iată o gingașă perspectivă pentru teologia și teologii în biserica ortodoxă. Afară de fațada ei diplomatică, cesașu are profunzimi deosebit de serioase. Se pare că tot acest entuziasm ortodox i-a mânat pe anglicani spre noi. „Duceți-vă și înțelegeți-vă întâi cu Românii, ca unii cari formează ocazia cea mai importantă biserică ortodoxă“...

Așa dar, toate bisericile ortodoxe surori privesc azi spre noi și așteaptă să vază ce-o să iasă din discuțiunea noastră teologiei anglicani. Iar teologii anglicani se pregătesc de călătorie, ca să fie la primăvară mosafirii noștri.

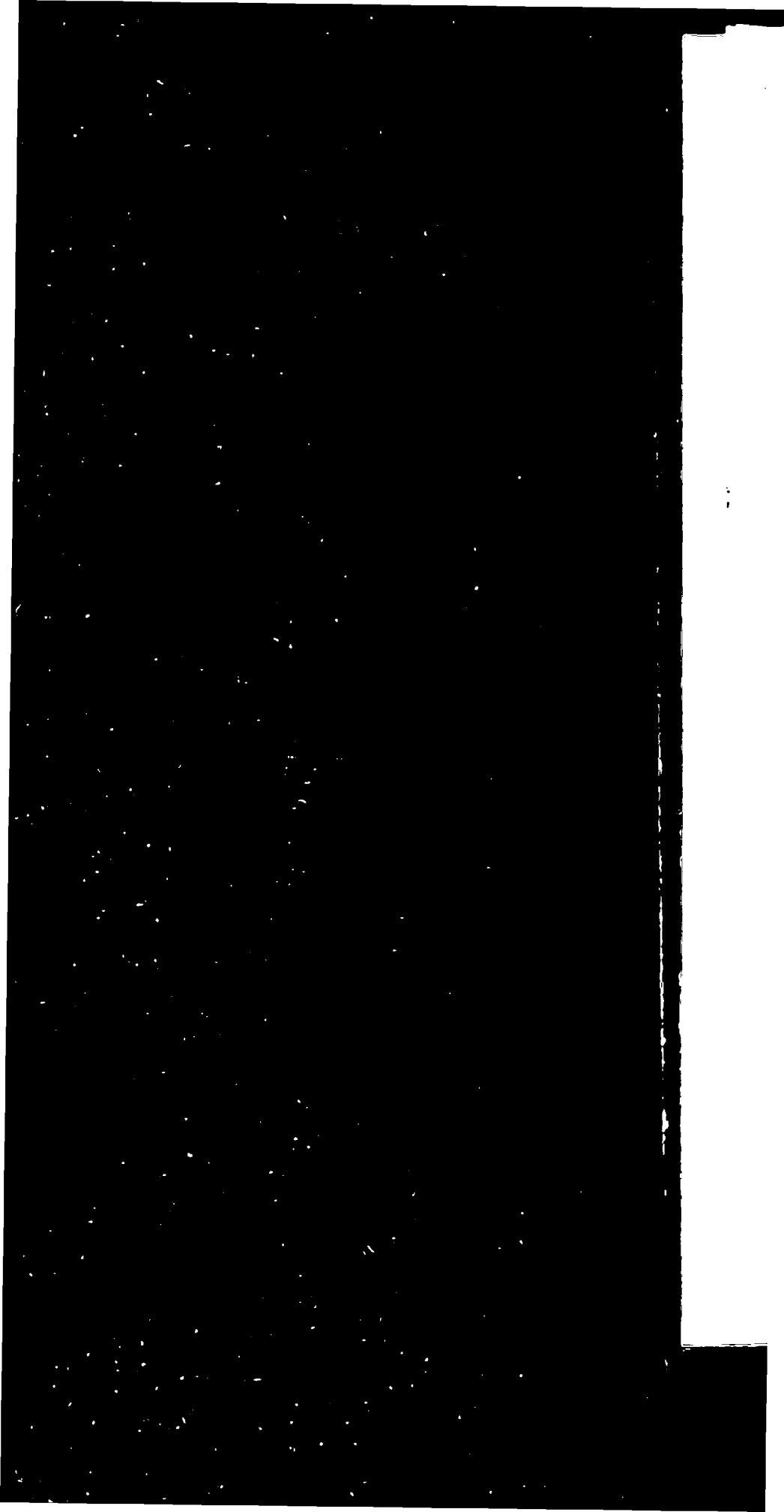
Acestea sânt câteva din preliminariile laborioasei și complicatei probleme, care ne dă ocol de multă vreme și care acum vine drept spre noi.

Gala Galaction, 4

R é s u m é.

Entre les églises chrétiennes, c'est l'église anglicane qui se rapproche le plus de l'église orthodoxe orientale. Les tendances au rapprochement des deux églises sont connues dans le monde entier.

Mais réussira-t-on à rapprocher l'église anglicane de l'orthodoxie? Voilà un problème d'actualité pour l'église orthodoxe et qui doit nous préoccuper d'une façon spéciale nous, Roumains, qui formons aujourd'hui la plus importante des églises orthodoxes.

ȘAPTE SCRISORI PĂSTOREȘTI
DELA MITROPOLITUL DOSITEI FILITI
DIN ANII 1793-5.

Scrisorile ce public acum, se găsesc, în copie, la Academia română, în manuscrisul românesc no. 4765, asupra căruia, mai de mult, a binevoit să-mi atragă atenția d. profesor universitar Constantin C. Giurescu.

Câteva cuvinte introductive asupra lor, nu vor fi de prisos.

Ales episcop al Buzăului în Oct. 1787, împotriva dorinței lui Vodă Mavrogheni¹⁾, Dositei Filiti a păstorit acolo numai șase ani, în împrejurări foarte neprielnice. Din primul an al instalării sale, a fost pus la o contribuție destul de grea de Domnul care nu-l simpatiza²⁾. De la 1787, până la 1791, Țara Românească a fost teatru de război și supusă ocupației străine. Cu toate acestea, noul episcop a îngrijit, pe cât cu putință, de eparhia sa. A înființat condica episcopiei, pentru transcrierea hrisoavelor ei, totdeauna expuse pierzării; a făcut „biserica de la viile episcopiei“³⁾ și case de locuit lângă ea; a refăcut chiliile de la episcopie și a reparat diferitele metoașe. Toate aceste merite îi sunt recunoscute de Grigore Râmniceanu, viitor episcop de Argeș, în prefața Triodului de la 1798. Câștigând simpatia lui Alexandru Moruzi, numit Domn în Ian. 1793, acesta, reînviind și adăogind, în August următor, milile de care se bucura episcopia, își motivează bunăvoința și prin „evlavia ce păzim asupra iubitorului de Dumnezeu episcop al acestei sf. eparhii“⁴⁾.

Nu-i de mirare deci, ca în Oct. 1793, când scaunul mitropolitan deveni vacant, Vodă Moruzi să fi preferit pe Dositei și, totodată, ca acesta să fi obținut să fie înlocuit la Buzău prin nepotul său, Costandie Filiti.

1. Hurmuzaki, XIX, 348. — Blancard, Les Maurojény, 166, 770-1.

2. Aceleași izvoare, respectiv la p. 513 și 818.

3. Azi nu se știe de urma ei.

4. V. A. Urechia, Ist. Rom., VI, 147-8.

Printre actele ce public, este și scrisoarea¹⁾ pe care mitropolit o trimite Buzoenilor la 1 Nov. 1793, luându-i rămas bun de la ei. Amintește de greutățile, de care vorbit, ce a întâmpinat în timpul scurtei sale păstorii, dar o l'au împiedicat de a înfăptui pe deaîntregul bunele intenții. Pomeneste de puținul bine ce, totuși, a putut să facă, și recomandă călduros pe succesorul său, pe care îl creștut de mic, așa încât are deplină încredere că el va săvârși opera începută.

Din chiar primele zile ale instalării ca mitropolit a lui Dositei Filiti, avem²⁾ o scrisoare a lui către egumenii mănăstirilor, prin care-i autoriză ca, potrivit obiceiului ce zice că s'a urmat până la mitropolitul Grigore (1760-1787), să se îndrepte direct la mitropolie „muma bisericilor acestei țări”, cu doleanțele lor, și în tot cazul, măcar de sărbătorile Nașterii Domnului să se afle cu toții în capitală, spre a se înfrunța cu Voivodă și mitropolitului, în interesul mănăstirilor lor.

O altă scrisoare³⁾, din 17 Ian. 1794, împuternicește pe arhimandritul mitropoliei, Macarie „om procopsit la învățătură”, să predice în toată eparhia „hrana cea duhovnicească, cuvântul lui Dumnezeu”, de trebuință sufletului „să trăiască în veci”. Prin aceasta, mitropolitul socotește că, măcar indirect „împlinește talantul stăpânesc ce l'are încredințat”.

Încă din 22 Dec. 1793, într'o frumoasă anaforă, mitropolitul Dositei ceruse Domnului să ia măsuri pentru îndreptarea hirotoniilor abuzive și să se oblige candidații la preotie să se catehisiască, în prealabil, măcar o jumătate de an, de către dascălul mitropoliei⁴⁾. Asupra acestei cereri, răspunsul făcu Domnului, la 19 Ian. 1794, propuneri conștiente, care au fost aprobate⁵⁾. Mitropolitul le aduce la cunoștința protopopilor printr'o scrisoare fără dată⁶⁾, care este, probabil, din acel timp. El arată că a cerut reglementarea hirotoniilor, ca „să lipsiască orice defăimare”, și face pe protopopi răspunzători de respectarea nouilor porunci.

Foarte interesantă este altă scrisoare⁷⁾, din 13 Fevr.

1. Anexa 2.

2. Anexa 1.

3. Anexa 3.

4. Urechia, o. c., V, 26-7.

5. Ibid., VI, 16-17.

6. Anexa 4.

7. Anexa 5.

1795, către protopopi și preoți, cu prilejul postului. Anii 1793 și 1794 fuseseră atât de secetoși, încât țara suferia de foamete. În Aug. acest din urmă an, divanul rugase pe Domn să refuze trimiterea proviziilor cerute de neindurata Poartă și oameni de încredere să meargă prin țară, să deschiză gropi, hambare și locuri tănuite, spre a constata dacă mai există prisoase de bucate¹⁾. Pentru a veni în ajutorul celor nevoiași în asemenea vremuri grele, mitropolitul Dositei învață deci pe preoți să amintiască credincioșilor marea datorie creștinească de a iubi pe aproapele și că credința fără faptă este moartă. Așa dar, cel care are, dator este să dea celui lipsit, sau măcar să-i vândă „cu preț de măsură”. Adevăratul post, în asemenea vremuri, este a sătura pe cei flămânzi. Săracii vor fi deslegați de astă dată de post, căci postul s'a orânduit pentru omorârea patimilor, iar nu pentru peirea oamenilor. Cei avuți rămân îndatorați la post, căci prin lăcomia lor se află în păcat de moarte.

Printr'o scrisoare fără dată²⁾, mitropolitul Dositei impune cerințe, nu se arată pe cine, să umble prin județe, să cerceteze starea bisericilor și modul cum preoții își îndeplinesc datoriile. Un act similar, mai desvoltat, în 15 puncte, a fost publicat de D. Furtună, *Preoțimea română* în sec. XVIII-lea, pag. 17-19.

Însfârșit, altă scrisoare, tot fără dată³⁾, orânduiește un proestos care să inspecteze bisericile din București, tot din punctul de vedere al întreținerii lor și al purtării și destoiniciei preoților. Aceștia sunt obligați, între altele, să se pătrundă din „filada ce s'a tipărit aici la mitropolie, cu învățături duhovnicești și canoane de pravilă”, să citească la sărbători, în biserici, din anumite cărți sfinte și în sfârșit, să ție registre de stare civilă pentru nașteri și morți.

1. — 1793 Oct. 22. *Scrisoare* ⁴⁾ către egumenii mănăstirilor, prin care mitropolitul Dositei Filitti, vestindu-i că a luat cârma bisericii, îi autoriză ca, potrivit obiceiului urmat până la mitropolitul Grigore, să se îndrepte direct către el, în păsurile lor.

Cu dumnezeiască pronie, îndată ce ne-am ridicat la acest sf. scaun al Ungro-Vlahiei, cu blagoslovenia prea sf. și a toată lumea

1. Urechia, V, 455-6.
 2. Anexa 6.
 3. Anexa 7.
 4. Ms 4765, fila 3

Arh, chîr Neofit, cu indemnarea și voința prea luminatului nostru
 Domn Io Alexandru Constantin Muruz Voevod, și cu alegerea sfatului
 la cinstita boerime, iată nu lipsim, după păstorească-ne datorie,
 întâi părintește a vă pohti să înălțați rugi, cu tot soboru, către
 milostivul Dumnezeu, pentru întreaga sănătate, îndelungirea anilor vieții
 Sale întru prea luminat scaun, și pentru nevrednicia smereniei
 noastre, ca să putem lupta cu deplină biruință cu valurile greutății
 acestei stepenii. Al doilea, pururea dorim să auzim de bună unire, de
 bună petrecerea viețuirii cuvioșilor voastre, întocmai următori aflân-
 dului testamentului mănăstiresc, după cinstea mănăstirii și după chipul
 lui ce purtați, ca printr'aceasta să vă arătați pildă de bune urmări
 protopopului. Al treilea, către alesul de Dumnezeu episcop al cuvioșilor
 voastre, să vă arătați cu toată incuviința supunere, dându-i îndeplina
 ascultare și evlavie, ca unui sufletesc părinte, nacealnic ocărmuitor și
 chovnicesc păstor al acelei eparhii. Dar, după toate acestea, vă dăm
 și oarecare și pentru aceasta că orice păsuri veți fi având cuvioșiile voastre,
 și orice și ori când slobozi să fiți, fără de nimic oprire, a ni arăta
 față, sau scris, și pentru toate încredințați să fiți că veți lua îndrep-
 tatea și sprijineala, căci voim smerenia noastră, de acum înainte să
 urmeze la toate vechile orânduielei, după cum mai dinainte era
 în mitropolie și între eparhiile episcopilor, până în zilele păstoriei
 neposatului părintelui Grigorie mitropolit, ¹⁾ căutând cu smeriți ochi toți
 episcopii eparhiilor către muma bisericilor acestei țări, care este mitro-
 polia și către arhipăstorul său, de la care pururea să așteptați îndrep-
 tate, mângâierea și tot ajutorul; unde datori sânteți, de nu mai ades,
 măcar odată pe an, să vă arătați către Domn, către mitropolit,
 și să vă vadă de față, la sărbătorile nașterii Domnului nostru Isus Hristos,
 și când și episcopii vin, ca să fiți față țiremoniilor, să se știe, să se
 cunoască și să vă puteți înlesni, ocroti, treaba caselor mănăstirești și a
 celorlaltor domnești, cum dintr'un început le-ați avut și le aveți. De acestea,
 și de toate, pohtim să avem răspuns, arătându-ne și de starea mănăstirii,
 și de chip acum se află și de este datoare, sau nu, și de căți părinți
 și de căți călugări și de căți călugărițe, și de căți călugărițe și de căți
 călugărițe în mănăstire-ți, anume, și în ce poslușanie. Să ne înștiințați
 și pentru sănătatea cuvioșilor voastre, ca să știm și să ne bucurăm,
 întru mila și întru cuvioșia ta blagoslovit.

2. — 1793 Nov. 1. — *Scrisoare* ²⁾ către Buzoeni, prin care
 Dositei Filiti, trecut din episcopia Buzăului în scaunul mitro-
 politan, își ia rămas bun de la ei, exprimă părerea de rău că
 neprejurări neprielnice l'au împiedicat să înfăptuiască toate bu-
 zăenii intenții față de eparhia ce părăsește, și recomandă călduros
 urmașul său (nepotul său, Costandie Filiti), ca un alter ego.

Tuturor celor ce vă aflați locuitori în eparhia Buzăului, ot sud
 și de nord, prea cuvioșilor arhimandriți și egumeni, cucernicilor protopopi și
 chovnici, molitvelor voastre preoți și diaconi, d-voastre boerilor a toată
 țara, și tot pravoslavnic norod, de la milostivul Dumnezeu, tatăl

1. De la 1760 la 1787.

2. Fila 25.

a tot țitorul, rugăm să vă dăruiască har, milă, pace, sănătate și tot fericitul bine, iar dela smereniă noastră deobște vă trimitem molitvă și părintească blagoslovenie și ertăciune. După aceasta, vă înștiințăm că din vreme ce, din bunăvoința lui Dumnezeu tatăl și cu vântul Domnului nostru Iisus Hristos, prin Duhul sfânt cel purcăgător dela însuși tatăl, ne-am așezat și noi mitropolit întru prea sf. scaunul acesta al Ungro Vlahiei, cu blagoslovenia P. S. și a toată lumea patriarh, chir Neofit, cu îndemnarea și voința prea luminatului și preț înălțatului nostru Domn, Io Alexandru Constantin Muruz Voevod, și cu alegerea a tot sfatul cinstitei boerimi, iată nu lipsim a vă arăta că nu puțină întristare și scârbă ducem întru înșine, întâi prin această a noastră despărțire de acea ținută de Dumnezeu eparhie a Buzăului și pentru dragostea creștinescului libov al pravoslaviei voastre, ce dintru întâi ați arătat către noi, întocmai cât se cade unor fii către părintele lor, și al doilea, pentrucă vremea fiindu-ne scurtă¹⁾, n'am săvârșit răvna și cugetul nostru, ce dintr'un început au fost atât pentru acea sf. casă, ca să o întărim, să o întemeiem, aducând-o întru stare bună și lăudată, cum și pentru iubirea voastră, ca să vă ajutăm, să vă mângâiem cu cele dela noi putincioase. Și dintr'acestea simțim oareșcare îndoeli, adică și în casă multe cusururi vom fi lăsat și pe mulți din eparhioți poate vom fi și scârbit cu neîndemnarea noastră la ajuto- rințele cererilor, de la care și prin toate cerem ertăciune, și de la noi încă să fiți ertați și blagosloviți. Dar iarăși la nici o îndoială sânter că cu toții veți fi pliroforisiți că aceasta nu din vreun rău scopos al nostru (să nu dea Dumnezeu), ci la îndemnarea noastră stându-ne vremea împotrivă, prin multe întâmplătoare pricini, *pe deoparte cu iuțimea războaelor*²⁾ răzmiriții, ce dintru întâi, când ne-am făcut episcop, îndată pe loc am și intrat în patimă de nevoi și necazuri; *pe de altă parte*, iar și *greutatea și stenahoria datoriiilor ce ni s'au pricinuit din domnia Domnului Mavrogheni*³⁾, care la toți este știută și cunoscută, precum și alte multe. Dar, după toate ace- stea, să nu ni fie spre laudă (căci adevărul vom vorbi), și *binale lu- cruri din nou și meremetisiri au început și au făcut, înlăuntru și pe afară, care în față se văd și din datorii, pre cât vreme ne-a ajutat, am plătit*, iar nu ne-am socotit pre înșine cu deosebit interes în casa aceasta, ci precât ni-au fost cu puțință, cu deplină silință, cu deplină dragoste, am iconomisit, am adaos casa, înlăuntru și pe afară, întru a ei bună sporire, iar nu cu vreun chip întru a noastră părtinire. Inșă, chiar si acestea de le-am făcut, dar, după cugetul dragostei noastre, ce dintr'un început am avut cu casa și cu eparhioții, vremea fiindu-ne scurtă și pururea turburată, nu ni-au ajutat ca să săvârșim, ci, din îndemnarea dumnezeiască, socotind ca să îm- plinim lipsa statorniciei noastre, atât la cele din lăuntru, cât și la cele din afară, am căutat ca să lăsăm în locul nostru un bărbat vrednic și cinstit și prin alegerea și vrerea Mării Sale luminatului nostru Domn și cu sfatul a toată cinstita boerime, găsind pre *cuviosul protosin-*

1. De la Oct, 1787 la Oct. 1793.

2. 1787—1791.

3. Cf. Hurmuzaki, XIX, 513.

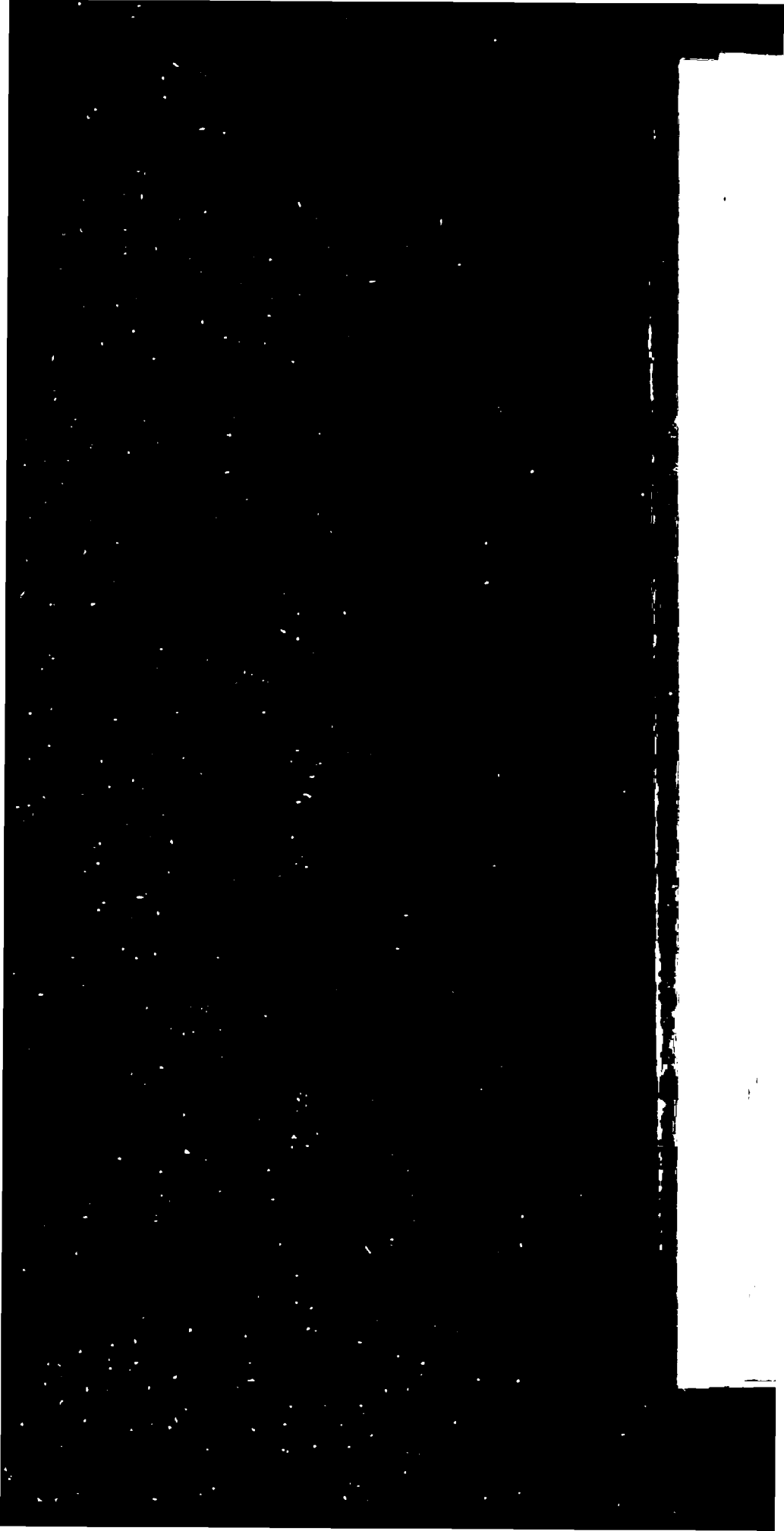
...r Costanlie, care cercat nouă în multe fiind, și din mica
 ...să tot pe lângă noi aflându-se ¹⁾, iată că s'au și indestoi-
 ... darul Duhului sfânt deplin arhieru, și s'au orânduit a fi
 ... noastră păstor și ocârmuitor acestei de Dumnezeu ținutei
 ... a Buzăului. De care nu lipsim a înștiința pe toți, parte bise-
 ... și politicească, și a-l arăta către dragostea iubirii voastre, ca
 ... motiți, să-l aveți ca înșine pe noi, și să l se plece tot sufletul
 ... nțele cele plăcute lui Dumnezeu, care vă va porunci în sf. casa
 ... și nimeni să nu i se împotrivescă, căci *cinstea și evlavia*
 ... veți da lui, vine la smerenia noastră, și încredințați sântem
 ... veți fi mulțumiți de petrecerea viețuirii sale, după bun și
 ... haractirul chipului său, avându-l totdeauna umbrît și aco-
 ... de ajutorul smereniei noastre, atât pe el însuși, cât și casa aceea
 ... tot eparhiotul acelei eparhii. Și precum noi cusururile rămașilor,
 ... am apucat a le săvârși în casa aceasta, prin nou episcop este
 ... împlinim, asemenea și iubirea voastră, cusurul dragostei ce n'a-i
 ... către noi, pohtim dați-l iubitului nostru, și al vostru nou pă-
 ... să cunoaștem bun libovul vostru. Și cu toții să fiți blagoslovîți.

3. — 1794 Ian. 17 ²⁾. — *Mitropolitul Dositei delegă pe ar-
 ...ndritul Macarie „om procopsit la învățătură“, să predice
 ... eparhia „hrana cea duhovnicească, cuvântul lui Dum-
 ...“, de trebuință sufletului „ca să trăiască în veci“.*

... Precum trupul omului are trebuință de hrană pământească, ca
 ... șiască viață vremelnică, cu atâta mai mult are sufletul de hrana
 ... duhovnicească, care este cuvântul lui Dumnezeu, pentru ca să
 ... în veci. Această duhovnicească hrană, după orânduiala cea
 ... se singur Domnul nostru Isus Hristos, prin sfinții săi apostoli,
 ... a se împărți creștinilor prin înșiși păstorii cuvântătoarei turme.
 ... care datorie fiind și smerenia noastră, nu puțină purtare de grijă
 ... pentru *împlinirea talantului stăpânesc care ni s'a încredinșat.*
 ... Întru multele trebi cu care sântem însărcinați pentru obște, nedân-
 ... îndemână, într'această dată, a împlini înșine datoria, *am ales*
 ... *arhimandritul al sf. mitropolii, Macarie, om procopsit*
 ... *învățatură* și îndobit cu fapte bune, după orânduiala cinului
 ... gârsc, căruia, printr'această carte a smereniei noastre, îi dăm
 ... *propovădii cuvântul lui Dumnezeu în toată eparhia*
 ... *și*, povățuind pe creștini la calea mântuirii, și deosebit pe preoți
 ... împlini datoria lor și a se purta după orânduiala cinului, și, spre
 ... dînțarea cuvioșiei sale, cum că este orânduit de noi la această
 ... arătând M. Sale prea înălțatului nostru Domn. i s'au făcut și
 ... carte către d-lor boerii ispravnici ai județelor. Poruncim, drept
 ... molitvelor voastre, cucernicilor protopopi i preoților i diaconilor,
 ... cunoașteți și să-l primiți întocmai după cum îl arătăm și să-l
 ... și cu cele trebuincioase pentru hrană, și unde va avea trebuință
 ... cal, să faceți înlesnire, spre săvârșirea poruncii noastre.

1 Era nepot mitropolitului Dositei.

2. Fila 48, verso.

4. — *Fără dată* ¹⁾ [1794, Ianuarie]. *Scrisoare către protopopul aducându-li la cunoștință dispozițiile hrisovului doinnesc privitor la hirotonii, ²⁾ dat de Domn asupra propunerii mitropolitului, ca să lipsiască defăimările despre hirotonii abuzive.*

Cucernice protopop, chir popa..., sud..., plasa..., blagoslovenle. Te înștiințăm că pentru rânduiala hirotoniilor, fiind multă bănuială că se fac preoți și diaconi mai mult decât este trebuință la o biserică și, prin rusfet la d-lor boerii ispravnici i la protopopi, se orânduiesc oamenii birnici frunțași, pentru ca să lipsiască această defăimare de asupra noastră, am cerut la M. Sa prea înălțatul nostru Domn, ca după cum se va găsi cu cale să se facă hotărâre cum să se urmeze de acum înainte. Deci, din luminată poruncă, orându-i fiind d-lor veliții boerii, au făcut cercetare acestei pricini, și după cum li s'a părut a fi cu cale, au arătat M. Sale prin anaforă, a careia întărire prin luminat hrisov s'a făcut într'acel chip ca, de acum înainte, unde va fi trebuință de preot grămatic, ce se va alege a se hirotonisi, să aibă adevărul de la toți sătenii lui, cum că este trebuință de preot la acea biserică și cum cel ales este om de cinste, fără de nici un ponos, fără de nărav de beție, de curvie, sau de altele și cum că femeea lui este cu înlăia cununie, luată pe lege, și nu a avut mai înainte ponos de curvie cu alții, și cum că este slobod și de dajdia vistieriei, și acea adevărul a tuturor sătenilor să se încredințeze și de stăpânul moșiei, de va fi mână țirească, sau boerească, iar la satele megieșești să se aleagă trei, patru oameni mai aleși din partea a tot satul și să vie cu acel grămatic drept aici la noi, și după cercetarea ce i se va face pentru știința cărții, să facem anaforă către M. S. Vodă, arătând trebuința ce este de preot la acea biserică, și așa să se dea voie ca să-l hirotonisim. Într'acel chip este hotărârea M. Sale și așa are a se urma de acum înainte negreșit, și s'au trimis porunci și către d-lor boerii ispravnici, la toate județele. Inșă, ca să nu se întâmple, din prostimea oamenilor, sau pentru vre-un hatâr de rudenii, ca să se dea adevărul la vreun grămatic care să fie cu totul prost de carte, și să se cheltuiască în zadar cu venirea pe aici, sau să aibă vre-un ponos, sau nărav de cele ce am arătat mai sus, de trebuință a fi am socotit ca să dai de știre pe la toate satele că, când vor vrea să vie cu vre-un grămatic la hirotonie, să vie cu dânsul mai întâi la molitva ta, una pentru cercetarea de știința cărții, și alta pentru ca să nu fie vreunul din cei știuți de molitva ta cu vre-un nărav și ponos, și după cercetarea ce-i vei face, fiind destoinic, să-i dai adevărul după obicei, însă atât sătenii cât și molitva ta să vă feriți ca să nu se dea adevărul pentru vre-un sat unde nu este trebuință de preot, ori pentru halâr, sau pentru rudenie, căci M. Sa are să facă adeseori cercetare și, când se va dovedi una ca aceasta, atunci și acelui hirotonisit i se va lua darul și se va da la dajdie cu mirenii și ceia ce i-au dat adevărul nu

1. Fila 61.

2. V. A. Urechla, Ist. Rom., VI, 16—17.

*...pa de pedeapsa M. Sale, în care osândă vei fi și molitva
...nu vei urma poruncii. Iar pentru diaconii ce s'au hirotonisit
...ocum, care va fi vrednic de preot, nu face trebuință de a lua
...ință de la săteni, nici a veni cu el aici, ci numai cu adeverința
...tale.*

5. 1795 Februarie 13. — *Scrisoare *) către preoți pentru
...de post, din cauza foamei, pe cei săraci, și a-l men-
...pentru cei avuți, ca să li amintiască păcatul de moarte în
...află dacă din prisos, nu dau, sau cel puțin nu vând
...preț de măsură din bucatele lor, celor nevoiași, împlinind
...cea mai mare datorie a creștinului, de a iubi pe aproapele său*

Cuvșoșilor protopopi și preoți ai acestei țări, blagoslovenie. Tuturor
...găm de la Dumnezeu pace și milă, iar de la noi vă trimitem
...lovenie și ertăciune. Cea mai întâi și netăgăduită datorie a unui
...păstor este ca să învețe cuvântul blagocestiv în turma lui
...ca, ca cuvântătoare și să-i povățuiască spre lucrarea poruncilor
...Dumnezeu, purtând grijă pentru mântuirea sufletelor lor și pentru
...vieții lor, și cât pentru blagociastie, care este cea mai întâi și
...mare datorie, să-i povățuiască la paza cea cu dinadinsul a dum-
...știlor dogme, din care cea mai trebuincioasă este a crede fiește
...creștin în Tatăl, în Fiul și în sf. Duh, într'o Dumnezeire în trei
...și să iubiască pre acest Dumnezeu din tot sufletul său și din tot
...său și din toată virtutea sa, și adică să-și și primejduiască
...său pentru dragostea Dumnezeului său și să nu-și bag în seamă
...său și avuțiile toate când își are sufletul de câștigat, pre carele
...întru adevărat îl pierde, împreună cu toate, atunci când tăgă-
...pre Dumnezeuul său, cu faptele lui cele rele, pentru că ce folos
...să le aibă omul, după cum însuși Hristos, Dumnezeuul nostru o-
...de va câștiga toată lumea și va păgubi sufletul său și va pierde
...cea cea vecinică pentru lucruri vremelnice și zadarnice. Deci, are
...fiește care creștin să cuceriască și să iubiască pre Dumnezeu,
...toată puterea sufletului său și să nu bage în seamă toate de pe
...pentru mântuitorul și ziditorul său, căci de va avea toate bună-
...Iar dacă îl va pierde cu faptele lui cele rele, va pierde toate
...știle și pre însuș sufletul său.

*Doară ajunge numai atâta cu adică să păziască cineva numai
...lege și să iubiască numai pre Dumnezeu, fără a face
...numai această singură? Este neisprăvit, fără folos și
...câci credința fără faptă este moartă, după cum și faptele
...credință sânt moarte. Urmează dar negreșit și a doua po-
...ard, care zice că iubește pre aproapele tău cât însuș pre tine,
...aceste două lucrează legea. După cum zice însuș Hristos, mân-
...sufletelor noastre, întru aceste două porunci, toată legea și
...știle se încheie, adică toate poruncile lui Dumnezeu se să-
...cu lucrarea acestor două. Deci, se cade ca fiește care*

creștin blagocestiv să păziască săvârșit aceste două porunci și să iubiască nu numai pe Dumnezeu, ci și pe vecinul său, fără a face osebire rudei și străinului, prietenului și vrăjmașului și atunci, într-adevărat, (acela care) iubind pe fratele său, pe vecinul, sau pe aproapele său, îl urăște, acela este mincinos, că cum poate să iubiască pe Dumnezeu, pe carele nu-l vede, în vreme ce urăște pe fratele său, pe cel asemenea lui, pe carele îl vede în toate zilele.

Pentru aceasta, este nu numai singură dragostea cea către Dumnezeu și neisprăvită, când nu urmează și cea adevărată dragoste către vecin, carea atunci se zice că este, când se lucrează cu fapta după cum însuș Hristos, în dumnezeiasca lui Evanghelie, ne adevăratează desăvârșit, când zice: „am flămânzit și mi-ați dat de am mâncat însătat-am și m'ați adăpat, gol am fost și m'ați îmbrăcat, străin și m'ați primit, bolnav și m'ați cercetat, în temniță și ați venit la mine și pre unii ca aceștia, iubitori de frați, îi fericește zicând: „veniți, blagosloviții părintelui meu, de moșteniți împărăția cerului, care este gătită vouă de la începutul lumii“. *Apoi, ce lucru este ca să hrănești pre fratele tău când este flămând și și-au dat Dumnezeu Nu jinea, că pierzi și aceea ce ai și pierzi și sufletul.* Ai grâu în groapă, îl ascunzi, l'ai pierdut, că-l mănâncă gărgălița, iar pre sufletul tău munca iadului. Ai porumb, nu-l ascunde, că se mucezește îl pierzi și pierzi și pre fratele tău și pre sufletul tău, și rămâi blestemat de norod. Deci, dă, frate, dintr'aceea care ai și Dumnezeu te va blagoslovi, pentru că lucrezi legea lui și poruncile lui și întru această lume, ajutor vei avea, cu Dumnezeu, toate bunătățile, iar în cea viitoare, vei avea împărăția cerurilor. *Iată dar, fraților, bine primită este vremea de pocăință, acum în sf. post, și să iubim în faptă pre Dumnezeu și pre aproapele nostru. Iată avem vreme din lipsa hranei cu care ne pedepsește Dumnezeu pentru păcatele noastre, și aceasta o au pricinuit lenevirea și lăcomia noastră căci am vândut și ceea ce aveam, pentru ca să câștigăm, lăsându pre cei de un neam ai noștri, în lipsă.* Dar iar, Dumnezeuul cel milostiv nu ne-a lăsat nemângăiați până în sfârșit, întru această vreme de lipsă, și ni-a hărăzit un Domn ¹⁾ milostiv, iubitor de oameni, drept bun priveghelnic, nepregetător, ca să ne părtiniască întru această lipsă și să ne hrăniască, purtând de grijă din toate părțile de hrană, că este prin puțință, atât întru acele cinci județe de peste Olt, cât și în celelalte județe toate ale țării. A trimis pretutindenea oameni de a cumpărat hrană din locuri depărtate, grijindu-se pentru noi toți, ca un părinte pentru fiii săi, și după ce au fost numărate mijloace ca să ușureze cererile împărătești și să împliniască în părți, pune și anume osteneli și cheltueli și este totdeauna cu priveghere pentru mântuirea norodului său. Iată, mila lui Dumnezeu este pre noi, cu înălțimea Sa, *ci dar veniți și voi, fraților, să urmați bunătăților Mării Sa și întru cei bisericești, cari sânteți pilda creștinilor spre faptele celor bune, cel ce are din voi hrană, să nu o ascunsă, să dea, și alții să o vânsă cu preț de măsură la frații lui cei lipsiți și să piar:*

1. Alexandru Moruzi, 1793-6.

bucate pentru împărăția cerească, să postiască acest sf. păturând pre fratele său, că postul cel adecărat este a ne păcâta și a lucra prorociile lui Dumnezeu, din care cele mai sunt, precum am zis, dragostea către Dumnezeu și către vecinul, clirosul cel politicesc, care se hrănește și se slujește norod și în orice vreme se ajutorează în tot chipul, cine să scoajă, să împărtășiască, să vândă cu preț de măsură, alt chip, arătând nemilostivire, va avea pe Dumnezeu împotrivor, unde toate, își va pierde și sufletul. Acum, am zis, este vreme cum datoria care o avem către Dumnezeu și către norod și să milostiviri și iubitorului de oameni, Dumnezeu și tatăl nostru. nu vom face așa, și de nu vom simți, vom fi împotrivitori lui Dumnezeu și împăratului nostru și Domnului nostru și vom avea blestem la Dumnezeu și de la norod, Deci să sfârșim sfintele pasesimi lucruri de bine și împărtășirea hranei la frații cei lipsiți și să zicem, pentru că cine va avea și nu va împărtăși și pe alții, și de va posti, nu va avea plată și va fi ca bogatul acela de care sf. Evanghelle, pre care îl ticălosește Hristos, pentru nemilostivirea lui, zicând: „nebune, nebune, într'această noapte vor cere de la mine”. Deci, mai în scurt, acela care nu va împărtăși altul din bucatele sale, este un alt Iuda, ce vinde spre moarte fratele său.

Pentru aceasta, după voia și știrea prea iubitorului de oameni, Domnului nostru, sfātuindu-ne împreună cu ceia ce se află aici, întru noi frați ai noștri arhieriei, și episcopi și tot clirosul bisericii, dăm în grație să se deslege întru acest post al acestui an lipsit și cu mila și grație, adică leat 1795, păzind numai săptămâna cea dintâi și după urmă, cum și miercurile și vinerile cu postul, iar în celelalte zile să mănânce dulce, însă aceia ce nu au bucate, iar ceiu ce vor postul, nu se vor deslega, numai și numai pentru lăcomnia și să știe că sânt în păcat de moarte, fiindcă această lăsare făcut numai pentru ceia ce n'au, ca să nu piară de foame, și sf. Iuda, care a orânduie postul, l'a așezat spre omorârea pătilor, iar nu spre perirea oamenilor, căci pentru vreme de nevoie și economie, după cum și împăratul David a mâncat prescurile și pâinile, ce era orânduie numai la preoți, făcând aceasta pentru ca să se mănânce, aflându-se în vreme de nevoie. Ci și cucerniciile voastre, și poplilor, să dați această știre la toți aceia care n'au trebuincioasa și să desleagă a mânca dulce, ca să nu moară de foame. și să care dăm și noi ertare, și mai nainte de noi, Dumnezeu, că și cum șice apostolul Pavel, nu facem purlare de grijă a Domnului spre desfătare, ci spre paza vieții, voind ca să se mănânce și norodul sufletește și trupește, și rugându-ne ca să lumineze Dumnezeu pe aceia ce au, a împărtăși și pre ceia ce n'au și a erta și să săi lipsiți, înputernicindu-i ca să petreacă și aceste lipse cu răbdare și cu frica lui Dumnezeu, pentru petrecerea cea cu mulți ani și să și să întărire a prea înălțatului și milostivului nostru Domn, care și să și să obște părinte și tuturor de grijă. Așa să faceți, dând știre și să și să ce n'au, să se deslege, iar celor ce s'au legat bisericește, să

postiască, dând din prisosul lor la ceia cari sunt lipsiți, cu preț de măsură, că de nu vor face așa, vor fi blestemați de norod și se vor pedepsi și într'această viață trecătoare și într'acea viitoare. După aceasta, să se gătiască toți creștinii să se spovăduiască și să se pricestuiască, după datoria creștinească. Deci, această sfătuire duhovnicească a noastră să o citiți în trei duminici de rând, la toate bisericile, iar blagoslovenia lui Dumnezeu și molitva noastră să fie cu voi cu toți.

6. — *Fără dată* ¹⁾. — *Scrisoare prin care mitropolitul orânduiește un inspector, să cerceteze prin județe starea bisericilor și inventarul lor, pentru complectare în caz de lipsuri* (cf. D. Fur-tună, Preoțimea română în sec. XVIII-lea, pag. 17-19).

Am socotit smerenia noastră a nu lăsa în necăutare și în necercetare cea mai dintâi treabă a datoriei păstoriei noastre, cari ni se cuvine, pururea a fi în priveghere ca neincetat, cu deplină săvârșire, să se caute și să se urmeze toate câte sânt ale bisericii trebi și orânduiei, întocmai după poruncile soborniceștilor canoane. Asupra cărora, iată orânduim pe (loc alb) să umble prin tot județul (loc alb) și să urmeze a face cercetare în toate acestea câte mai jos le numim.

a) De la fieștecare biserică să am hramul în scris, și dacă biserica e de zid, sau de lemn, pe a cui moșie este, de este împodobită cu curățenie înăuntru și pe afară, câți preoți și diaconi sânt, de slujesc toți sf. liturghie, sau dintrânșii sânt oprți, și de cine și de când.

b) Înăuntru în biserică să vază de sânt toate sf. vase deplin, adică sf. potir, discul, zveazdă, linguriță, aer, procovețe, sf. antimia cu sf. moaște și cu burete, foarfecile pentru tunsul copiilor la botez, precum și toate cărțile care trebuesc bisericii peste an, încât toate deplin, sau nu, și pe toate să le ia în scris și să le dea, cu catastih pe seama unuia din preoți, ce-l va cunoaște că va fi vrednic a le păstra, iar câte dintr'însele, sau din vase, din cărți vor fi lipsă, să le ia în scris, ca să le arate.

c) La toată biserica să vază de este colivitră, adică scaldătoare în care se scaldă copiii la botez, sau vas de lemn, sau oală de pământ mare, în care să încapă apă cât să acopere copilul ce se va boteza, urmând a-i face trei afundări, cum poruncesc sf. canoane, iar să nu-i toarne apă cu oala în cap, și pe unde nu va fi așa colivitră, să dea poruncă preoților să facă.

d) Să vază de este pe la toate bisericile vas cu sf. mir, iar unde nu va fi, să ne înștiințăm ca să dăm.

e) Sf. precestanie să vază de stă în sf. oltar, cu bună cuviință așezat în harfos.

f) Toți preoții și diaconii satelor să se poarte în cinstea și creșterea ce se cade cinului și stepenei preoțești, ferindu-se de toate câte sânt spre defăimarea și necinstea darului preoției.

g) De este duhovnic pe la toate satele, sau nu, și pe unde vor fi, să-i cerceteze de au cărți cu blagoslovenie de la arhiereul locului.

unde nu va fi și va cunoaște pe vre-un preot mai cu destoinicie, să-l trimită aici, ca să-l orânduim.

! Toate slujbele bisericii, adică vecernia, utrenia, sf. liturghie și celelalte, să vază de le fac preoții la vremea lor.

1 - Fără dată ¹⁾. *Scrisoare prin care mitropolitul Dositei posternicește pe un proestos să cercetese bisericile din Bucur-
starea lor, purtarea și pregătirea preoților, recomandă fo-
unor anumite cărși sfinte și cere să se fie registre de
și morți.*

De vreme că celor ce li s'au încredințat dela Dumnezeu a fi
ocernitori de turmă cuvântătoare, se cuvine să aibă deapurare purtare
grijă ca nici una din cuvântătoarele oi să nu piară, ci mai vârtos a
mulți și a le aduce spășit către mai marele păstorul lor, Domnul nostru
Hristos, drept aceea dar, smerenia noastră totdeauna am îngrijit
aceasta și, priveghind cât ni este puțința, cum am putea mai bine
deștrupa și a ocărui această turmă cuvântătoare, ce ni s'au în-
credințat și nouă de la Dumnezeu și să o aducem la pășunea sufle-
mă, ca nici una să nu piară și să se înghiță de lupul cel perzător
collete, diavolul, după datorie nu lipsim acum a nu cerceta și mai
de a învăța preoții, ce avem puși în locul nostru pentru îndreptarea
măscului creștinesc, prin mahalalele fiește căruia din ei, ca și
păstora lor aceeaș purtare de grijă să aibă și să privegheze, după
păstora lor, precum poruncește la sf. Evanghelie, că păstorul cel bun
păstora său își pune pentru oi, iar nămitul fuge, că nămit este și
nu este lui grijă de oi. Ci dar și noi, după această scriptură,
am pe acest cucernic preot, chir popa (loc alb) și-l orân-
dăm proestos pentru bisericile din București, ce se numesc mai
și-l dedem poruncă și învățătură să aibă purtare de grijă, să
cercetând adese pre la aceste sf. biserici, să vază, întâi,
le în preoții de grijite și mai ales sf. oltar și sfintele taine;
să ia seamă cum slujesc preoții slujbele cele orânduite,
când vecernia din începutul lui devite ceas, până la otpust, și să
cercete cum fac preoții botezul copiilor, de urmează după tipic
avenicului, au nu, și pre cei ce nu vor fi știind, la cele ce vor
preșind să-i învețe și să-i îndrepteze. Așijderea să cerceteze pentru
cei cari vor fi duhovnici, într'acele mahalale, cărora să li dea câte
câte ce s'a lipărit aici la mitropolie, cu învățături duhov-
nici și cu canoane din pravilă, dându-le poruncă adeseori să le
cercetească, ca să se înrădăcineze în inimile duhovnicilor și canoni-
ci păcatelor, după învățăturile ce se cuprind într'acele filăzi. A treia,
preoții proestosul pe preoți să se poarte cu cinste și cu smer-
e, după cum se cade cinului preoțesc și după cum poruncesc
canonele sf. părinți și cu evlavie să slujiască toate slujbele biseri-
ci, mai ales sf. liturghie, să nu aibă vrajbă între ei, sau măcar

1. Fila 110.

2 Enumerarea lor lipsește.

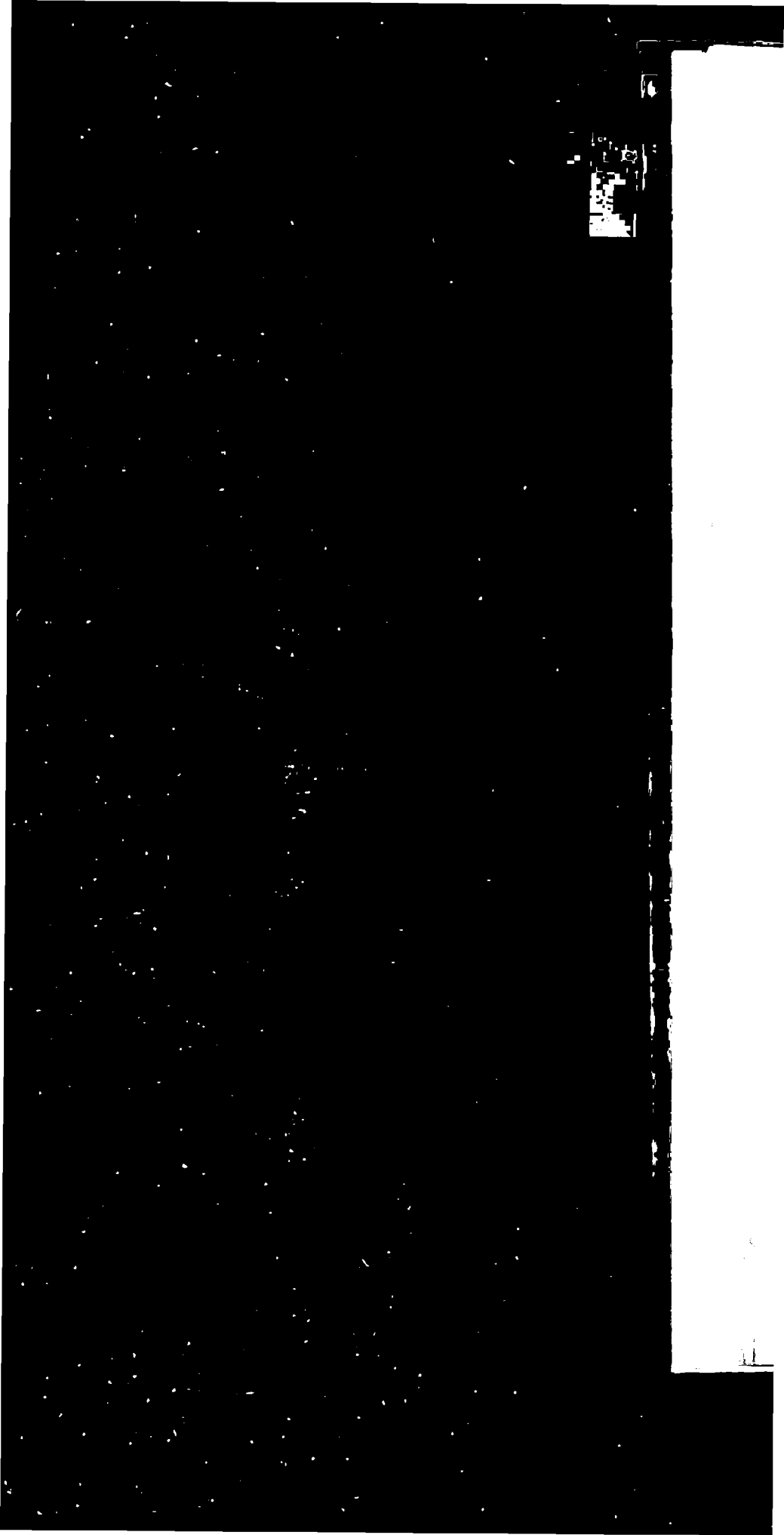
cu alt cinevaș, ci totdeauna să fie împăciuiți și în dragoste frățească și duhovnicească, să fie pildă și poporanilor lor, la cărciumă să nu meargă cinul preoțesc, nici vin, sau rachiu să nu vândă pe la caselor lor, ci deapurarea să fie trezi, învățând pre enoriașii lor învățături duhovnicești și de suflet folositoare, iar nu să fie povățuitori orbilor și să cază cu toții în groapa pierzării cel veșnice. Însă proestosul să mai dea și această învățatură preoților după la bisericile dintr'aceste mahalale, ca în toate duminicile și sărbătorile ce sânt peste an, să se citiască prin biserici priceasnă din Chiriaco-dromion, sau din Mărgăritarul sf. Ion Zlateaust, sau din Mineiat, sau din vieși de ale sfinșilor, de la minee, ca să auză creștinii și să se umiliască, părăsindu-se de fapte netrebnice și să dobândească frica lui Dumnezeu. Poruncim și molitvelor voastre, preoților din mai jos numitele mahalale, să ascultați de mai sus numitul proestos și să vă plecați învățaturii ce vă va da și să urmați la cele ce se cuprind mai sus, ca să aveți și voi plată pentru ostenelile voastre, că zice: „cela ce va face și va învăța, acela mare se va chiema întru împărăția mea” și veți auzi și acel dorit glas stăpânesc: „bine, slugă bună și credincioasă, intră întru bucuria Domnului tău”. Și de se va întâmpla într'aceste mai jos numite mahalale, a fi niscăi fapte necuviincioase, de care se bucură vrăjmașul sufletelor noastre, să dea învățatură preoșii, sau proestosul, să îndrepteze, iar când nici el nu va putea, va da în știre nouă și noi, precum ne va lumina Dumnezeu vom îndrepta, ci după cum zice: „să urmați ca să înmulțiți talantul Domnului, căci carele din voi se va lenevi, și va osândi”, ca sluga cea vicleană ce a ascuns talantul Domnului, și ca un mădular putred și netrebnic se va tăia și afară se va lepăda. Și, deosebit de aceasta, de nu vă veți părăsi de obiceiurile cele rele ce v'ați fost deprins, înștiințându-ne proestosul, vom înșepleți nebuniile aceloră, cu lipsirea de tot darul preoșiei, făcându-i pildă altora. Iar când proestosul nu va avea purtare de grijă să facă cercetarea aceasta și să dea învățăturile ce se poruncesc, după cercetare ce mai pe urmă vom să facem înșine noi de toate cele mai sus zise, dovedindu-se, se va canonisi și molitva sa, după sf. canoane. Așijderea să aibă datorie proestosul să dea poruncă duhovnicilor ca, fiește-căruia creștin ce-l va ispovedui și va fi vrednic a se și precestuiască, să-i dea răvaș la mână că este vrednic, cu care răvaș să meargă la biserica unde va fi ca să se precestuiască, și preotul acei biserici, mai nainte de sf. liturghie, să strângă acele răvașe și aș să-i precestuiască, care răvașe să le păstreze preotul, iar care nu va avea răvaș de la duhovnicul său, nici cum vre-un preot să nu îndrăzniască a-l împărtași cu sf. taine. Însă aceasta o zicem ca să se urmeze pentru creștinii cei sănătoși, că așa fără de răvaș să nu se precestuiască, iar pentru creștinii ce se vor afla în primejdie de moarte, poate și preotul să-l ispoveduiască și să-l precestuiască. Mai dăm și această poruncă, ca fieștecare preot în mahalaoa sa, să-și facă catastih în care să însemneze ori câți copii se vor naște, parte bărbătească, sau femeiască, al cui fecior, sau fată este și în ce zi s'au

și, și cum i s'a pus numele, și, deosebit, să facă preotul catastih
ori căți creștini, mari și mici, parte bărbătească și femeiască
intimpla să moară, să-i însemneze într'acel catastih, cine au
și când, în ce zi, i s'au întâmplat moarte.

Ioan C. Filiti

R é s u m é.

Sept lettres inédites du métropolitte de Valachie Dosithée
en 1793—5. Elevé du siège épiscopal de Buzéo à
de l'archevêché de Valachie, il s'adresse d'abord à
anciennes ouailles, pour s'excuser que les circonstances
favorables l'ont empêché de remplir entièrement ses bonnes
intentions à leur égard, et pour leur recommander son
successeur, qui suivra ses traces et achèvera son oeuvre.
Dans une deuxième lettre, il autorise les hégoumènes des
monastères à présenter directement leurs doléances à la
métropole, mère des églises du pays. Une autre lettre charge
l'archimandrite Macaire, prêtre cultivé, de prêcher dans le
diocèse. Une quatrième lettre porte à la connaissance du
clergé les nouvelles instructions princières, concernant les
règles à suivre pour l'ordination des prêtres. Une cinquième
lettre dispense du carême les pauvres, à cause de la famine
et rappelle aux riches le devoir essentiel de la charité chré-
tienne. Enfin, deux autres lettres instituent des surveillants
chargés d'inspecter les églises et les prêtres, de rappeler à
ceux-ci les obligations de leur ministère, et de les faire tenir
des registres des naissances et des morts.

CRONICA INTERNĂ.

GHEORGHE BALȘ.

Congresul de studii bizantine de la Sofia, ținut între 9—16 Septembrie a. c., a fost sortit să sufere după închiderea sa, ca și cel de la Atena din 1930, o mare pierdere. După cum A. Heisenberg a fost răpit de moarte curând după întoarcerea sa la München de la congresul bizantinologilor din Atena, tot astfel Gh. Balș a închis ochii la câteva zile după ce lucrările congresului dela Sofia fuseseră închise iar membrii săi porniseră să colinde Bulgaria spre a cerceta rămășițele ei bizantine. Dar Gh. Balș n'a putut să vadă decât Zemen de unde n'a mai putut continua drumul, ci a fost nevoit să se întoarcă grabnic în țară. În dimineața zilei de 23 Septembrie o veste neașteptată a înmărmurit pe toți: Gh. Balș se mutase cu sufletul dintre noi la cele veșnice.

Pușini sunt cei ce știu că acest om deosebit de inzebrat a murit jertfit de nespusa lui dorință ca să nu-i rămână nimic necercetat cu privire la vechea artă românească. El n'a înțeles să facă studii dela masa de lucru și nici după fotografii. Pentru acest îndrăgostit al artei moldovenești nu se putea ivi nici o piedecă în calea cercetărilor. Se ducea singur să străbată codrii până la vatra vreunui schit uitat de vremuri; se urca pe scări șubrede să citească pisanii; se agăța de grinzi învechite ca să prindă meșteșugul de clădire al turelor și clopotnițelor bisericilor moldovenești. Scotea schițe și întocmea planuri cu o măiestrie desăvârșită, uneori neajutat, ci întovărășit numai de dorul lui ca să lămurească începuturile și dezvoltarea arhitecturii românești.

În tăcere și în singurătate nu vedea nimic decât monumentele. Trăia viața lor ca nimeni altul. Il fermeca măreția bisericilor moldovenești; il încântau icoanele, anafornițele, jețurile, ușile—in sfârșit totul.

Prin moartea lui Gh. Balș, știința românească pierde, cum s'a spus, nu numai un mare învățat în domeniul arheologiei medievale, ci și pe cunoscătorul fără pereche al arhitecturii și al artelor legate de ea din ținuturile Balcanilor. Preocuparea lui a fost închinată cercetărilor asupra monumentelor istorice dela noi și din țările vecine. cu scopul de a lămuri originile arhitecturii religioase la Români și a modului cum s'a dezvoltat această artă pe pământul țării noastre. Iar marele său merit stă în aceia că a studiat temeinic arhitectura noastră religioasă.

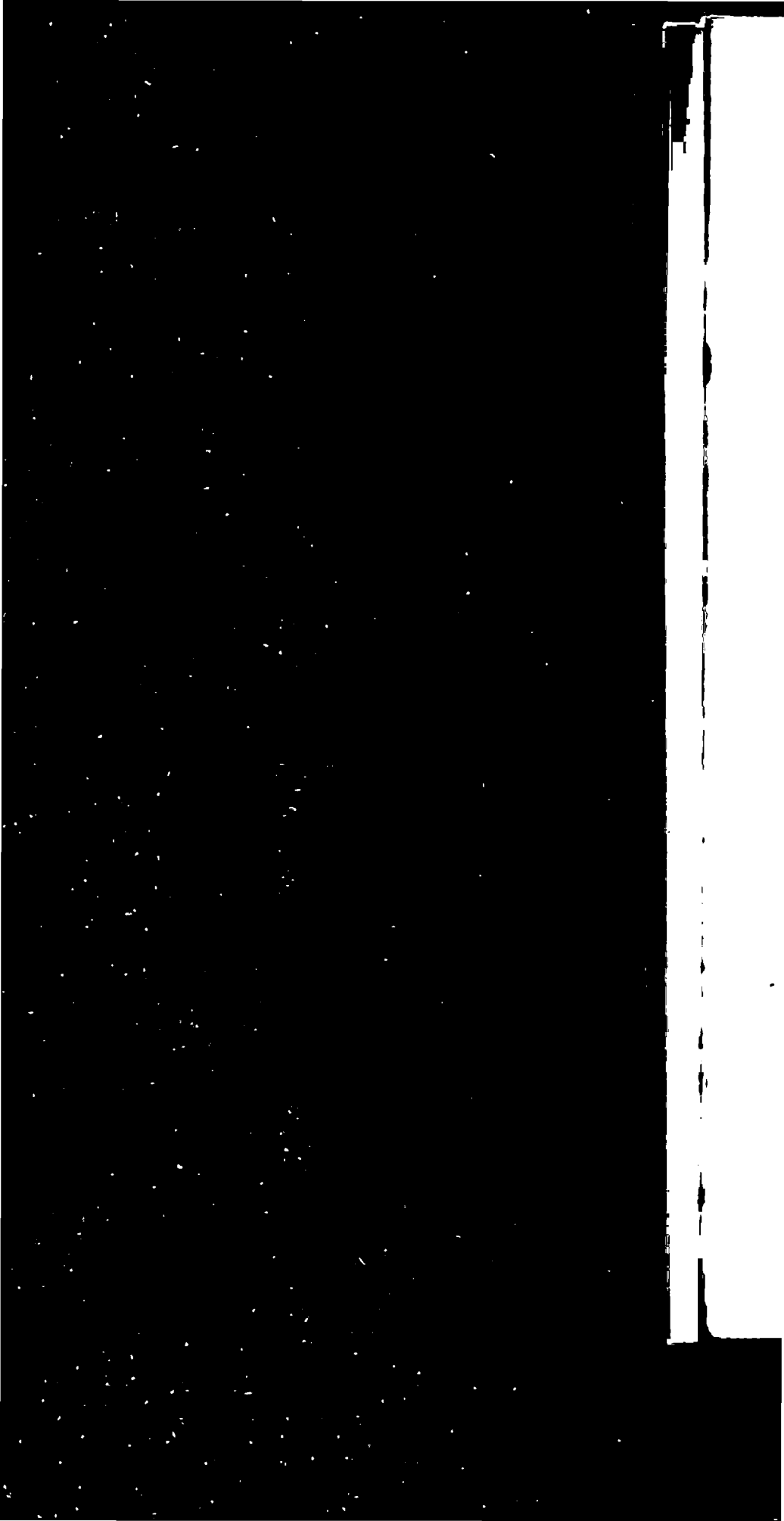
se a înfățișat, împreună cu d. arhitect N. Ghica-Budești, cele două monografii: *Biserica din Filipești-de-pădure* (1908) și *Măndrea Probota* (1909).

Dar văzând că acest lucru nu se poate desluși bine numai cu ajutorul monumentelor noastre, a trecut hotărârea, apucându-se să cerceteze și arhitectura țărilor vecine de la Dunăre. Acest început de studiu comparativ de arhitectură religioasă l-a făcut cu lucrarea sa: *Notițe la câteva biserici din Serbia* (1911), dovedind o uimitoare cunoștință istorice, tehnice și artistice. Peste un an a dezbătut în Buletinul Com. Mon. Istorice: *Biserica lui Radu cel Mare din Serbia, la Lopușua*, iar împreună cu d. N. Ghica-Budești a publicat *Ruinile bizantine din Mesembria* (1912). În 1913 continuă lucrările sale de arhitectură bizantină a cercetat Sf. Munte, iar la iveală apoi studiul său atât de mult prețuit, dar așa de modest intitulat: *Notiță despre arhitectura Sf. Munte* (1913), în care încearcă să arate legăturile dintre arta atonică și vechea noastră arhitectură religioasă. Tot în șirul acestor lucrări a mai publicat *Măndrea din Nicopoli* (1915) și un studiu asupra rămășițelor palatului țarilor moldoveni dela Tarigrad, așa zisul *Bogdan Sarai* (1916).

Împreună cu d. N. Iorga a publicat în 1922 monumentală operă: *Essai de l'art roumain ancien*. Pentru Moldova a reluat singur proiectul, printr-o strălucită prezentare în trei mari volume, a dezvoltat arta de clădire a Moldovenilor, începând cu vremea lui Ștefan cel Mare și încheind cu ultimele lăcașuri de la sfârșitul veacului al III-lea. După cuvintele d-lui profesor N. Iorga, „pentru toate timpurile această operă va fi baza neatacabilă din orice punct de vedere științific și artistic”. Ea e o glorie pentru știința noastră. Și în adevăr cine cercetă lucrarea *Bisericile lui Ștefan cel Mare* fără să recunoască meșteșugita închegare a studiilor de istorie cu cele de arhitectură? Cine n'a cetit cu nesaț *Bisericile moldovenești din veacul al XVI-lea*, fără să nu rămână uimit de scoaterea la lumină a vestitelor biserici sfinte dintre Carpați și Nistru? Iar lucrarea sa de anul trecut: *Bisericile moldovenești din veacurile XVII-lea și XVIII-lea*, găsi cu greu o altă asemănare în literatura noastră românească.

Pentru încununarea cercetărilor sale în ramura vechei arte românești, Academia Română l-a chemat în 1923 printre membri săi. Aici în Academie a făcut-o vorbind despre *Inceputurile arhitecturii bisericesti din Moldova*. Aici sintetizează tot rodul muncii sale îndelungate pentru lămurirea acestor începuturi. Ele se datoresc, spune, în mare parte privește alcătuirea stilului și execuția tehnică celor două influențe — bizantină și gotică — încrucișate și contopite în chip original și original pământul românesc.

Alte lucrări ale sale mai sunt: *Sur une particularité des voûtes des églises* (1924); *Etat actuel des études sur l'art ancien roumain* (1924), comunicare făcută la congresul de istoria artei dela Bruxelles în anul 1930; *Influențele armene în ornamentarea bisericilor românești* (1930), comunicare făcută la congresul de studii bizantine dela Iași în anul 1930; *Maica Domnului îndurătoarea în bisericile mol-*

dovenesti din veacul XVI-lea (1930); *Despre biserica Prislopului* (1931); *Biserica Mirăuți din Suceava* (1924).

S'a spus despre Gh. Balș că a fost de o modestie unică; el făgăduia o notă și scria un studiu, se apuca să descrie o biserică și lămurea o epocă. Adevărul așa este. Insușirile acestui om întrec puterile noastre de a le prinde în condei. Adevărata sa răsplată pentru muncă n'a dorit-o decât în lucrul bine făcut, iar mulțumirea deplină n'a găsit-o decât în studii temelnice. Sufletul său bun nu l-a lăsat să-și părăsească însă și o altă înclinare — rară de tot pentru vremurile noastre —, anume, purtarea de grijă pentru cei în suferință. Așa se face că el a luat parte ani de-a rândul la conducerea Societăților *Profilaxia tuberculosei și Crucea roșie*.

Alături de acestea nu putem trece cu vederea nici faptul că el era printre puținii urmași ai vechilor familii boierești, care mai ținea tradiția de a se îngriji ca episcop de ctitoria strămoșilor săi, biserica sf. Dumitru (Balș) din Iași.

Iată pentru ce pierderea acestui suflet ales va fi cu greu uitată.

Gh. I. Moisescu.

CRONICA EXTERNĂ.

ALBANIA.

— *Ortodoxia în Albania.* Biserica albaneză are 4 episcopi, 30 parohii și 27 mănăstiri de călugări. Situația bisericii nu e mulțumitoare și ea nu poate să se desvolte.

Nu are mijloace materiale suficiente și încă nici nu e recunoscută de jure. Cărțile de slujbă dumnezeiască sunt traduse în limba albaneză. S'a introdus și noul calendar. Гласник, 1934, p. 432.

D. Balaur.

ALEXANDRIA.

— *Situația actuală a patriarhiei Alexandriei.* Despre patriarhia Alexandriei, ca și despre celelalte patriarhii ortodoxe, s'au scris în ultimii zece ani, lucruri neprecise și uneori chiar contradictorii. Astfel, în 1926, profesorul *Radovan N. Kazimirovici* de la Universitatea din Belgrad, arată în studiul său intitulat „*Situația actuală de drept bisericesc a bisericilor ortodoxe răsăritene*”¹, că numărul episcopincloșilor din cuprinsul patriarhiei Alexandriei abia se ridică la 10.000, că tot clerul se compune numai din 5—6 preoți și 2 diaconi, că „patriarhul Alexandriei dispune de biserică sa în mod autocrat, fără ajutorul Sfântului Sinod inexistent”² și că „în biserică nu există nici un fel de lege sau norme speciale”³. Informațiile acestea luate după studii și articole de revistă mai vechi, — unele datând chiar din 1913 — nu s'au fost desigur confruntate cu datele pe care le-ar fi putut procura în 1926 însăși patriarhia, intrată deja într'o fază de reorganizare.

Trei ani mai târziu, în 1929, catolicul *Léonidas Perrin* scrie într'un scurt studiu intitulat „*Les Eglises orientales*”⁴ că există în patriarhia Alexandriei 4 sau 5 eparhii și 65.000 de ortodocși, fără să dea vre-o altă indicație cu privire la situația și organizarea bisericii⁵.

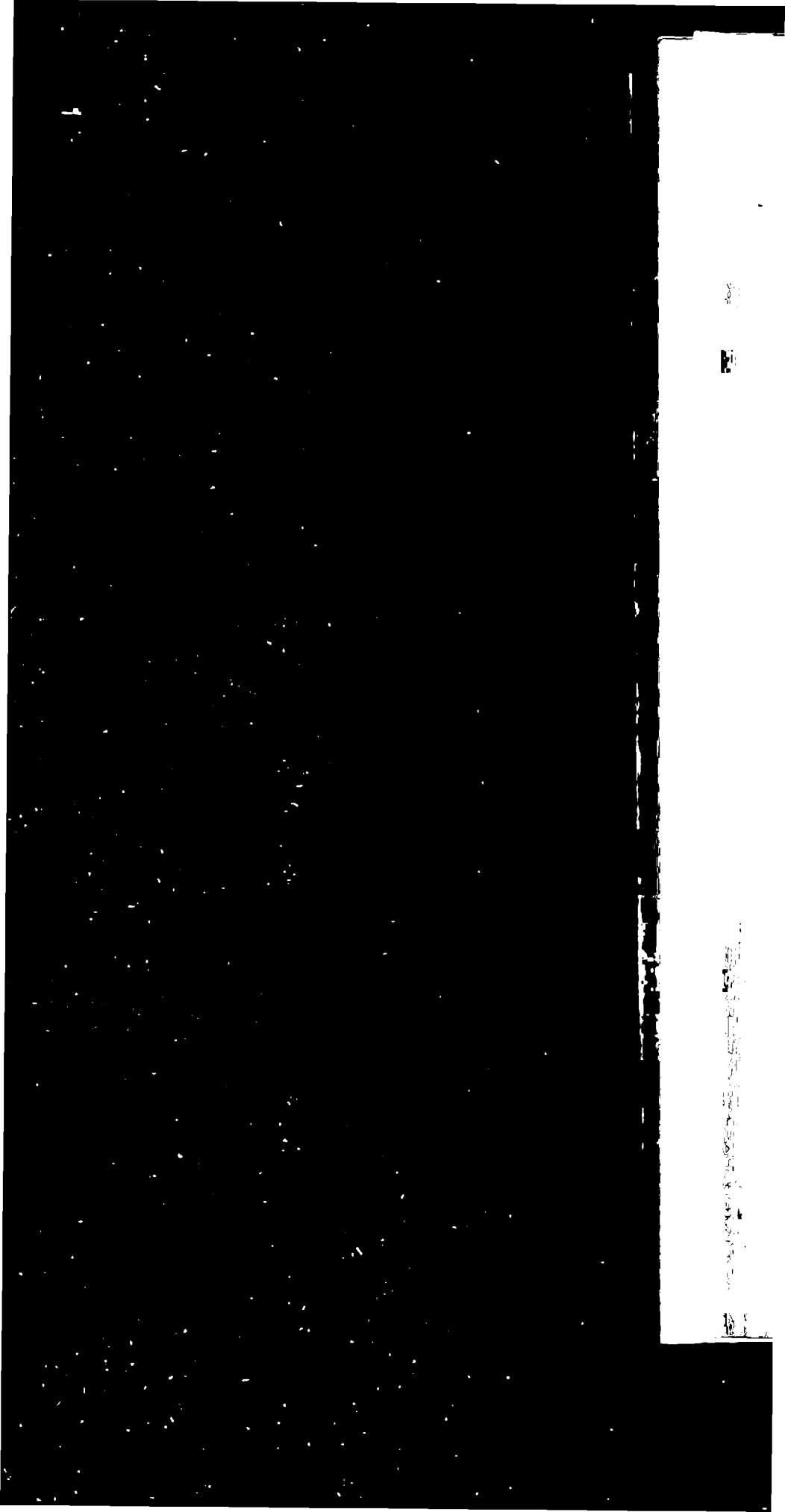
1. Cu subtitlul: *Supliment la Dreptul Bisericesc Oriental* de *Dr. N. Mișag*, traducere românească de *U. Kovinovici* și *N. Popovici*, *Arad*, 1927, tipografia d'Arad.

2. *Ibid.* p. 13.

3. *Ibid.* p. 14.

4. *Mgr. Léonidas Perrin, Manuel: Les Eglises orientales*, *Rome*, 1929, Librairie typographique Pie X. p. 56.

5. Acest autor declară că folosește în deosebi lucrarea lui *Raymond Janin* „*Les Eglises orientales et les Rites orientaux*, éd. III, *Paris* 1926, Bonne Presse, lucrare pe care n'o am la îndemână spre a putea însemna datele privitoare la patriarhia Alexandriei.

Impreciziunea acestor referințe și marea diferență dintre datele autorului ortodox și ale celui catolic se explică, în bună parte, prin lipsa de statistici oficiale. Patriarhia se găsea într'o fază de tranziție în ceia ce privește reorganizarea sa. Această reorganizare însă a început din 1922, adică din ultimii trei ani de păstorire ai patriarhului Fotie (1899—1925). Când patriarhia Alexandriei, liberată de sub stăpânirea turcească în urma împrejurările politice cunoscute, dobândi libertatea de a-și administra independent afacerile sale bisericești. Înaintea de 1925, existau 6 eparhii înființate de patriarhul Fotie și, prin consecință, exista sinod, de la care se puteau obține date mari precise cu privire la situația bisericii.

Actualul patriarh Meletie, continuând opera de reorganizare începută de Fotie, s'a îngrijit să dea el însuși publicității, odată cu rezultatele activității sale, și date cât mai complete cu privire la biserica pe care o păstorește, desigur nu numai în intenția de a face cunoscut credincioșilor munca sa, ci și pentru a preveni inexactitățile care ar mai putea circula pe seama patriarhiei Alexandriei.

Cu prilejul împlinirii a șase ani de la înscăunarea sa, patriarhul Meletie a făcut sinodului patriarhal, în anul trecut, o lungă expunere asupra activității pe care a desfășurat-o de când păstorește biserica Alexandriei. Această expunere, însoțită de rapoartele a opt mitropolii, a fost publicată în volum sub titlul: „*Situația actuală a patriarhiei Alexandriei. Expunerile patriarhului și ale mitropoliștilor*”⁶.

După datele publicate în acest volum, întregite cu informațiile pe care ni le oferă *Calendarul* pe anul 1934 al revistei *Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος*,⁷ editat de patriarhie, precum și după datele care s'au publicat în buletinul oficial al patriarhiei: *Πάντανος*, din ultimii ani, situația actuală a patriarhiei Alexandriei este următoarea:

— *Eparhiile*. Există în tot cuprinsul patriarhiei zece eparhii: arhiepiscopia Alexandriei și nouă mitropolii, — eparhiile având denumirea de mitropolii, ca și în Grecia. Până la patriarhul Fotie nu exista decât nominal o singură eparhie, la *Tripolis*, care se administra de către patriarh. Mitropolii existenți, unul sau doi, funcționau ca epitropi patriarhali la Alexandria sau Cairo.

Fotie, menținând mitropolia de Tripolis, înființă alte șase mitropolii noi: a *Leontopolei* cu reședința la *Zagazik*, a *Pilusionului* cu reședința la *Port-Said*, a *Ptolemaidei* cu reședința la *Minia*, a *Avomieii* cu reședința la *Addis-Aveva*, a *Nubiei* cu reședința la *Hartum* și mitropolia de *Memfis* care a fost desființată de către actualul patriarh Meletie. Celelalte trei noi mitropolii și anume: a *Hermopolei* cu reședința la la *Tanta*, a *Ioanopolei* cu reședința la *Iohanesburg* și a *Cartaginei* cu reședința la *Tinis*, au fost înființate de către

6. Ἡ ἐνστάσα κατάστασις τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας. Ἐκθέσεις Πατριάρχου καὶ Μητροπολιτῶν. Ἀλεξανδρεία, Πατριαρχικὸν Τυπογραφεῖον, 1933. pp. 152.

7. Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας: Ἐγκόλπιον Ἡμερολόγιον „Ἐκκλησιαστικῶ Φάρον” 1934. Ἀλεξανδρεία, Πατριαρχικὸν Τυπογραφεῖον, 1934. pp. 80.

cel actual. Toate mitropoliile au titluri. Ultima vacanță mitropolie de Ptolemaidei, a fost ocupată în ziua de 8 Iulie a. c prin înscăunarea mitropolitului Antim⁹.

Toți ierarhii însă stau în eparhiile lor; 4 dintre ei, însărcinați cu alte funcțiuni, stau la Alexandria și Cairo, doi fiind episcopi titulari, unul prim secretar al patriarhiei iar al patrulea superior al patriarhiei Sf. Gheorghe din Cairo. Toți sunt membri ai sinodului patriarhal care se întrunește în mod regulat de două ori pe an.

Din punct de vedere al întinderii teritoriale precum și din punct de vedere al numărului de credincioși, eparhiile sunt foarte disproporționate între ele, deoarece ortodocșii din cuprinsul patriarhiei formează în general, mase compacte grupate în anumite regiuni. Astfel eparhia Cartaginei se întinde peste toată regiunea nord-vestică a Africii, înglobând Tunisia, Algeria și Marocul, fără ca să cuprindă mai puțin de 3.000 de ortodocși; cam tot atâția credincioși numără și eparhia Ioanopolului care se întinde peste toate ținuturile africane de nord de ecuator și, nominal, peste Madagascar. În schimb arhiepiscopia Alexandriei, sub a cărei jurisdicție se găesc cele două mari eparhii de Alexandria și Cairo, cuprinde peste 40.000 de credincioși.

Clerul. În tot cuprinsul patriarhiei existau, anul trecut, după datele date de expunerea⁹ patriarhului Meletie, 107 clerici, socotindu-se între aceștia patriarhul și mitropoliții. După datele Calendarului patriarhal¹⁰ 'Εκκλησιαστικὸς Φάρος¹⁰, numărul clericilor a crescut până în anul acesta cu 4, ridicându-se deci la 111. Dintre aceștia 10 sunt mitropoliți (patriarhul și 9 mitropoliți), 30 arhimandriți, 2 protosingheli, 10 ieromonahi și preoți și 15 diaconi.

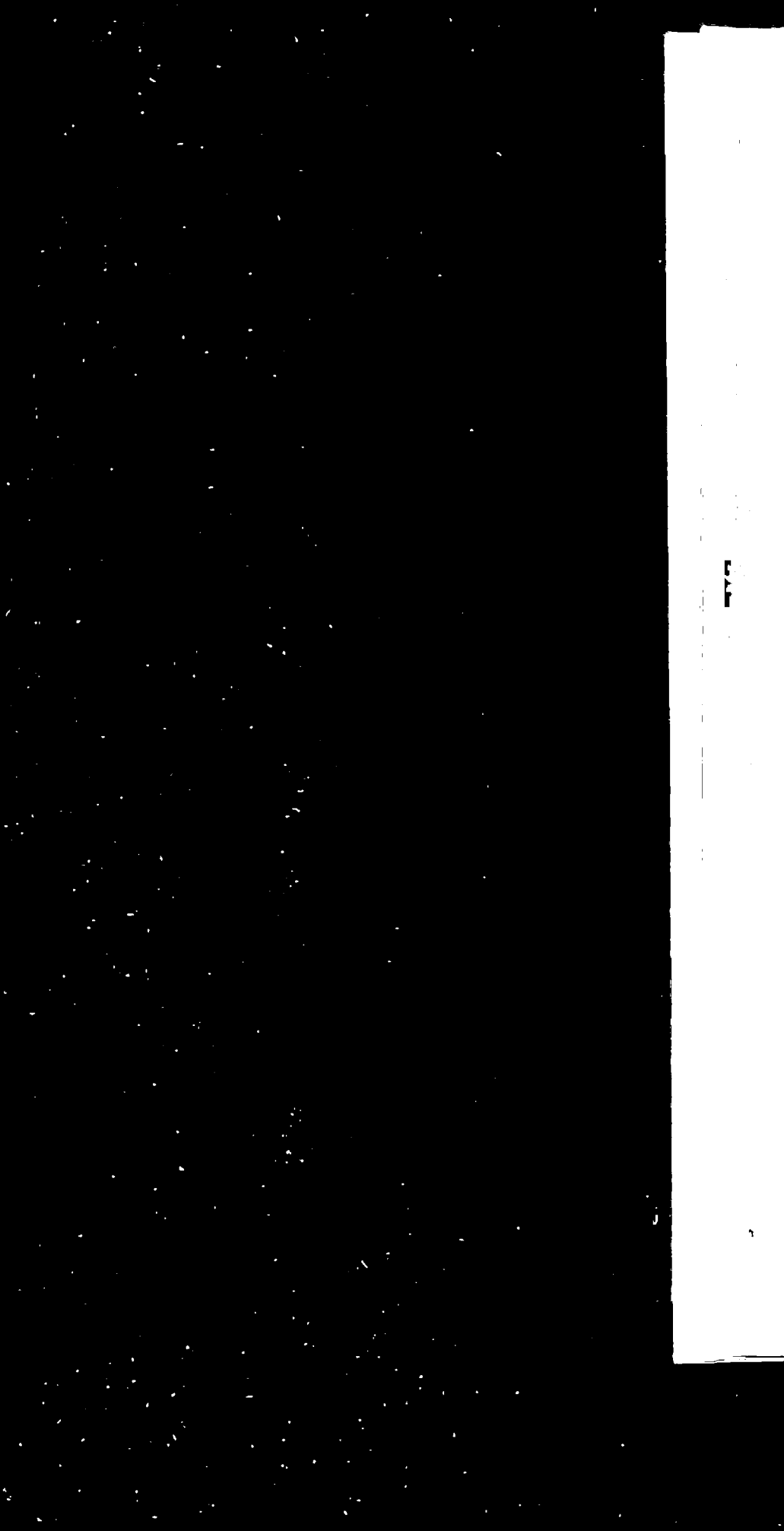
În ceea ce privește cultura teologică, numai 30 dintre clerici poartă diplomă de facultate teologică; 31 au instrucție seminarială sau liceală iar ceilalți au fost, desigur, recrutați dintre călugări sau persoane cu simplă pregătire liturgică, în vremea când patriarhia era sub stăpânirea turcească. În prezent, potrivit unei dispoziții luate de sinodul patriarhal, nu mai pot intra în cler decât cei care au făcut instrucția în seminariile teologice din Grecia. Abia în anul acesta patriarhia a înființat la Heliopolis un seminar pentru pregătirea clericilor necesari patriarhiei. Acest seminar a dat anul trecut o serie de 11 absolvenți, deoarece cursurile durează numai șase luni și anul acesta a avut 39 elevi, toți bursieri. În program, alături de studiile religioase, ocupă loc important instrucția pedagogică, absolvenții având dreptul să fie și învățători¹¹. Biserica ține ca preoții, așadar și în parohiile depărtate de centrele orașenești, să poată îndeplini și funcția de dascăli. Într'adevăr, limba greacă nefiind limbă de predare în școlile comunale din Egipt, multe comunități grecești neputând să învețe în limbă greacă, sunt nevoite

⁹ cf. Πάνταινος, din 12 Iulie 1934 pag. 441—442.

⁹ Πέντεπώσα κατάστασις, pag. 14.

¹⁰ 'Εγκόλιον 'Ημερολόγιον, pag. 55—39.

¹¹ Πάνταινος din 12 Iulie 1934, pag. 445.

să solicite preoților acest serviciu. Spre a se putea răspunde acestor cereri, s'a pus în programul seminarului, pe același plan cu instrucția teologică și instrucția pedagogică. Dintre absolvenții acestui seminar, după însăși mărturisirea patriarhului Meletie,¹² urmează să recruteze preoți și patriarhiile Antiohiei și Ierusalimului.

Întreținerea clerului cade în sarcina comunităților ortodoxe. Patriarhia subvenționează prin mitropoliile respective pe preoții cari nu primesc salariu suficient de la comunități. După bisericile pe care le deservesc și după contribuțiile comunităților respective, preoții primesc în general între 7—18 lire egiptene.

Clericii sunt în majoritate necăsătoriți. Din cauza greutăților întreținerii preoților trimiși în ținuturile depărtate, patriarhia preferă preoți necăsătoriți, capabili să suporte mai ușor privațiunile de ordin material.

— *Populația ortodoxă.* Există în tot cuprinsul patriarhiei Alexandriei circa 150.000 de suflete ortodoxe, după cum arată patriarhul Meletie în expunerea sa¹³. Din acest număr de credincioși, 88 % sunt de limbă greacă, 10 % de limbă arabă și 2 % alte limbi (rusă, egipteană, etc.). Ortodocșii de limbă arabă — este vorba de Sirieni — sunt în mare majoritate cetățeni ai statului egiptean; cei de limbă greacă, dimpotrivă sunt în proporție de 75 % supuși ai statului grec, restul de 25 % având supușenii diferite: egipteană, engleză, italiană, franceză etc.

În mare majoritate, credincioșii ortodocși sunt grupați în comunități după limba pe care o vorbesc. Comunitățile se înflințează cu aprobarea patriarhului și se administrează independent, trebuind numai să plătească patriarhiei o cotizație anuală numită *canonicon*. Există în toată patriarhia 61 comunități ortodoxe organizate, dintre care numai 4 sunt siriene. Între comunitățile grecești și cele siriene există permanente fricțiuni. Spiritul de vrajbă este întreținut nu numai de rivalitatea de rasă ci și de o anumită tendință de excluzivism politic, manifestată împotriva Grecilor, de către însăși guvernele egiptene. Ortodocșii greci, în mâinile cărora se află întreaga conducere a bisericii Alexandriei, în mare majoritate nu sunt și nici nu doresc să fie cetățeni egipteni. Prin sirieni, cari sunt aproape toți cetățenii egipteni, lucrează astăzi guvernele egiptene împotriva dominației grecești din patriarhia Alexandriei, așa precum altădată, tot prin Sirieni, lucra politica imperialistă rusă împotriva dominației grecești din patriarhiile Ierusalimului și Antiohiei. Și numai pentru că au fost inspirați și încurajați de guvernele egiptene, ortodocșii sirieni au putut cere, multă vreme, paritate cu ortodocșii greci în ce privește participarea laicilor la alegerea patriarhului, deși numărul Sirienilor abia reprezintă 10 % față de al Grecilor.

Patriarhul Meletie, ca și predecesorul său Fotie, lucrează mult pentru pacificarea credincioșilor săi. Comunitățile siriene însă, considerând pe patriarh exponentul spiritului de dominație greacă, îi reproșează sentimentele de simpatie pentru greci. Sentimentele acestea sunt, desigur firești și pentru că patriarhul este grec și pentru că la Alexandria niciun patriarh nu poate uita cât datorește biserica sa

12. Π ἐνεστῶσα κατάσταση, pag. 15.

13. Ibid. pag. 29.

mului creștin. În exercițiul misiunii sale însă, patriarhul Mele-
comportă ca un bun și nepărtinitor păstor ortodox. La numi-
tericilor nu face deosebire de rasă; după dorința sa a fost ales
mitropolit sirian. A recunoscut tuturor laicilor dreptul de a par-
prin reprezentanții lor, la alegerea patriarhului în caz de vacanță
mului, refuzând să înscrie în noul regulament al alegerii¹⁴ pro-
nalitatea bazată pe deosebirea de rasă precum ceruseră ortodocșii
Și numai datorită spiritului împăciuitoare al patriarhului s'a putut
înțelegerea între Greci și Sireni cu privire la acest nou regu-
ment, potrivit căruia alegerea patriarhului o va face sinodul dintre
candidați indicați de către o adunare electorală compusă din cle-
și reprezentanții laicilor¹⁵.

În ce privește sentimentul religios al populației ortodoxe, ie-
se declară mulțumiți, în eparhiile lor, de felul cum răspund cre-
știi la toate chemările bisericii. Numai adoptarea calendarului
a întâmpinat rezistența multor credincioși, precum s'a întâmplat
în țările pretutindeni unde biserica a hotărât schimbarea calendarului.
Opoziția și numărul partizanilor vechiului calendar au scăzut însă
mult în ultimul timp, fiindcă li s'a refuzat de către guvernul e-
giptean cererea de a ridica o biserică în Alexandria. Numai ortodocșii
din cuprinsul patriarhiei — aceștia au capele aproape în toate
terele aglomerate — păstrează calendarul vechi.

-- *Biserici, mănăstiri, așezăminte filantropice și școli.* În
cuprinsul patriarhiei¹⁶ există actualmente 84 biserici și 16 ca-
pele împărțite astfel: arhiepiscopia Alexandriei: 23 biserici și 4 capele
mitropolia de Tripolis: 3 biserici și o capelă, mitropolia Leontopolei 11
biserici, a Pilusionului 7 biserici, a Hermopolei: 7 biserici și o capelă,
Mitropolia de Telemaidai: 10 biserici și o capelă, a Axomiei: 5 biserici și o capelă
Mitropolia de Kanopolei: 7 biserici și 2 capele, a Nubiei: 6 biserici și o capelă,
Mitropolia de Cartagenei: 5 biserici și 5 capele.

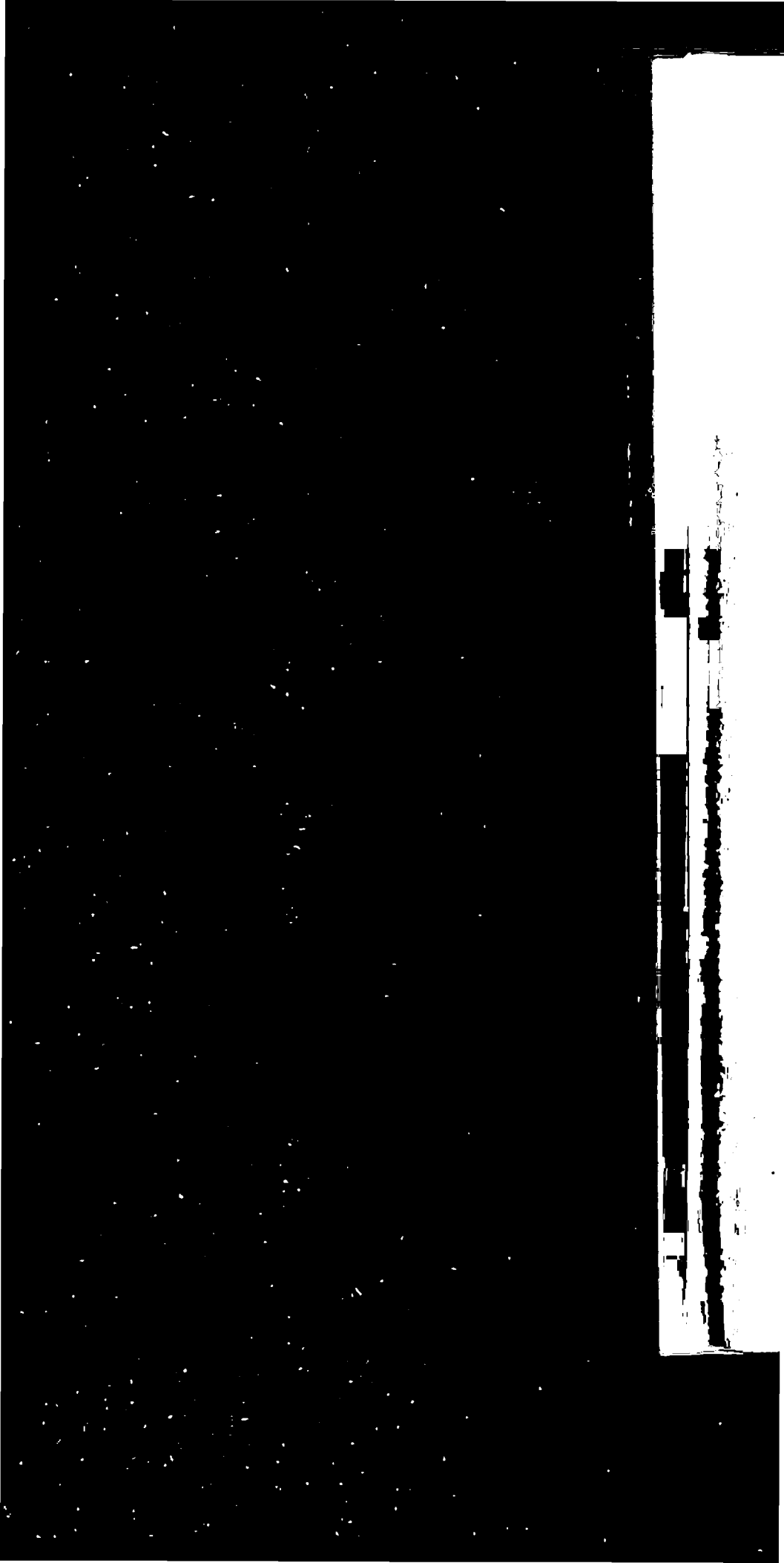
Patriarhia se îngrijește de mult timp să adune fondurile necesare
pentru ridicarea în Alexandria a unei biserici catedrale închinată Sf.
Arhiepiscopului Anghelist Marcu.

Există 5 mănăstiri, toate situate în cuprinsul arhiepiscopiei A-
lexandriei; n'am găsit însă nici o indicație cu privire la numărul că-
mărilor aflați în aceste mănăstiri. Așezămintele filantropice ortodoxe
sunt mai numeroase. Fondare, fie de particulari, fie de comunități,
acestea se administrează independent. Patriarhia întreține un singur
școală. Există în tot cuprinsul patriarhiei: 5 orfelinate având în

14. Problema regulamentului alegerii patriarhului Alexandriei datează de la
patriarhul Sofronie (1870—1899), ultimul patriarh ales la Constantinopol. Dificultă-
ți întâmpinate atât din partea guvernelor turcești și egiptene cât și din partea co-
munităților ortodoxe pentru înlocuirea acestui regulament sunt expuse într-o broșură
scrisă de însăși Patriarhia și intitulată: Συνοπτική Ιστορία τοῦ ζητήματος τοῦ
ἐπισημοῦ ἐκλογῆς πατριάρχου Ἀλεξανδρείας. Ἀλεξάνδρεια, Πατριαρχικὸν
Ἰνστιτούτον, 1933.

15. cf. Πάνταινς din 5 Iulie 1934, pag. 421—428.

16. Datele din acest paragraf sunt luate după *Calendarul pe 1934* al revistei
Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος, pag. 39—46 și 59—63.

total 500 orfani, 2 spitale, unul cu 200 și altul cu 108 paturi, 1 azil de bătrâni adăpostind 80 persoane și 5 cantine pentru săraci.

Tot comunitățile întrețin și școlile catehetice. Aceste școli, în număr de 4 până în prezent, au fost înființate din inițiativa patriarhiei pentru a asigura copiilor instrucția religioasă pe care n'o pot dobândi în școlile comunale. Unde nu există școală catehetică, instrucția religioasă este predată de către fiecare preot în biserica pe care o deservește.

— *Publicațiile Patriarhiei*. Patriarhia posedă tipografie încă din veacul XVII-lea. Reorganizată după cerințele tehnicii moderne, această tipografie servește pentru imprimarea revistelor și operilor cu caracter religios. În ultimii șase ani au fost imprimate 86 volume, numărul de exemplare al acestora ridicându-se la 575.000. Cheltuielile de imprimare au fost suportate în proporție de 75 % de către patriarhie, autorii plătind numai 25 %.

Publicațiile periodice¹⁷ care apar sub îngrijirea patriarhiei sunt: 'Εκκλησιαστικός Φάρος —, revistă teologică având caracter științific, Πάνταινος —, buletin oficial al Patriarhiei pentru enciclice, comunicări și informațiuni, și Θεῖον Κήρυγμα —, foaie destinată propagandei religioase în popor, în care scop se și împarte gratuit credincioșilor, în fiecare duminică după serviciul divin.

Reviste religioase mai mici apar și sub îngrijirea unor asociațiuni religioase. Astfel apar: Πίστις la Alexandria, Εδσέβεια și Χριστοπολιτεία la Cairo. Ziarele egiptene publică deasemenea articole privitoare la problemele religiei și bisericii ortodoxe. Aceste articole însă se alternează cu altele antiortodoxe, fapt explicabil într'o țară în care populația este în mare majoritate străină de credința ortodoxă.

— *Situația economică*. Veniturile ordinare ale patriarhiei sunt asigurate prin contribuția anuală a comunităților, numită *canonicon*, și prin închirierea proprietăților imobile ale bisericii. În 1932, veniturile anuale ale acestor proprietăți au fost de circa 7.000 lire egiptene. După bugetul din 1932, veniturile generale ale patriarhiei, — socotindu-se și cele extraordinare provenite din donațiuni, moșteniri etc. — au fost de 23.000 lire egiptene. Administrația economică se face potrivit unui „regulament general al gestiunilor patriarhale“ de către o „comisie economică patriarhală“ formată din 5 membri sub președinția patriarhului. Această comisie examinează și administrația economică a mitropoliilor, în care scop primește la sfârșitul fiecărui an conturile fiecărei mitropolii, căci după însăși afirmația patriarhului „mitropoliile sunt părți ale administrației economice a trionului“¹⁸.

Bugetul anual al bisericii se discută în sinodul patriarhal și se aprobă de către patriarh. În afară de salariile ierarhilor și ale funcționarilor bisericești, se plătesc din acest buget subvenții mitropoliilor, se întrețin seminarul și orfelinatul patriarhal, se acoper cheltuielile necesitate de publicațiile patriarhiei și se acordă ajutoare comunităților care au absolută nevoie.

* * *

Din toate punctele de vedere, situația actuală a patriarhiei Ale-

17. cf. 'Η ἐνεστῶσα κατάστασις, pag. 25.

18. Ibid, pag. 27.

reprezintă un progres apreciabil față de starea de lucruri care a găsit-o patriarhul Meletie la înscăunarea sa, acum șapte ani. Statul de aspirie religioasă au trecut; nici statul egiptean, și nici statele, pe teritoriul cărora se întinde jurisdicția patriarhiei Alexandriei, nu împiedică liberul exercițiu al cultului ortodox și organizarea independentă a bisericii. Eforturile făcute de către patriarhul Meletie, împreună cu ierarhii tronului său merită să fie cunoscute, fiindcă ele se salvează existența și numele unei patriarhii istorice. Ortodoxii de pretutindeni nu pot decât să se bucure aflând că renaște patriarhia care, după o epocă de strălucit prestigiu și de intensă viață ortodoxă, a fost silită să trăiască atâta timp sub greutatea dogmelor politice necreștine, timp în care patriarhii, goniți din Alexandria, stăteau la Constantinopol, iar mica turmă a credincioșilor din țară era mereu amenințată să fie înghițită de masele păgâne înalte.

Dela biserica Alexandriei așteptăm acțiuni rodnice pentru creștinism. Până în prezent patriarhia nu are încă misiuni organizate. Prin urmare să însă, această patriarhie este cea mai indicată să lucreze pentru răspândirea creștinismului între necreștini, până departe în mijlocul populațiilor de cultură inferioară din sudul Africii, de pe coastele Indului Indian și din Madagascar. Existența comunitate ortodoxă la Antankas în Madagascar, păstorită de un arhimandrit, nu este formată din indigeni, ci din ortodocși, greci și sirieni, stabiliți acolo.

Succesele misiunilor catolici și protestanți, chiar pe teritoriul patriarhiei care se întinde nominal jurisdicția patriarhiei nu trebuesc să fie pentru cei zece ierarhi ai bisericii Alexandriei numai prilej de simplă înfrângere, ci emulație puternică spre a câștiga pentru ortodoxie succese care nu cunosc încă religia Mântuitorului.

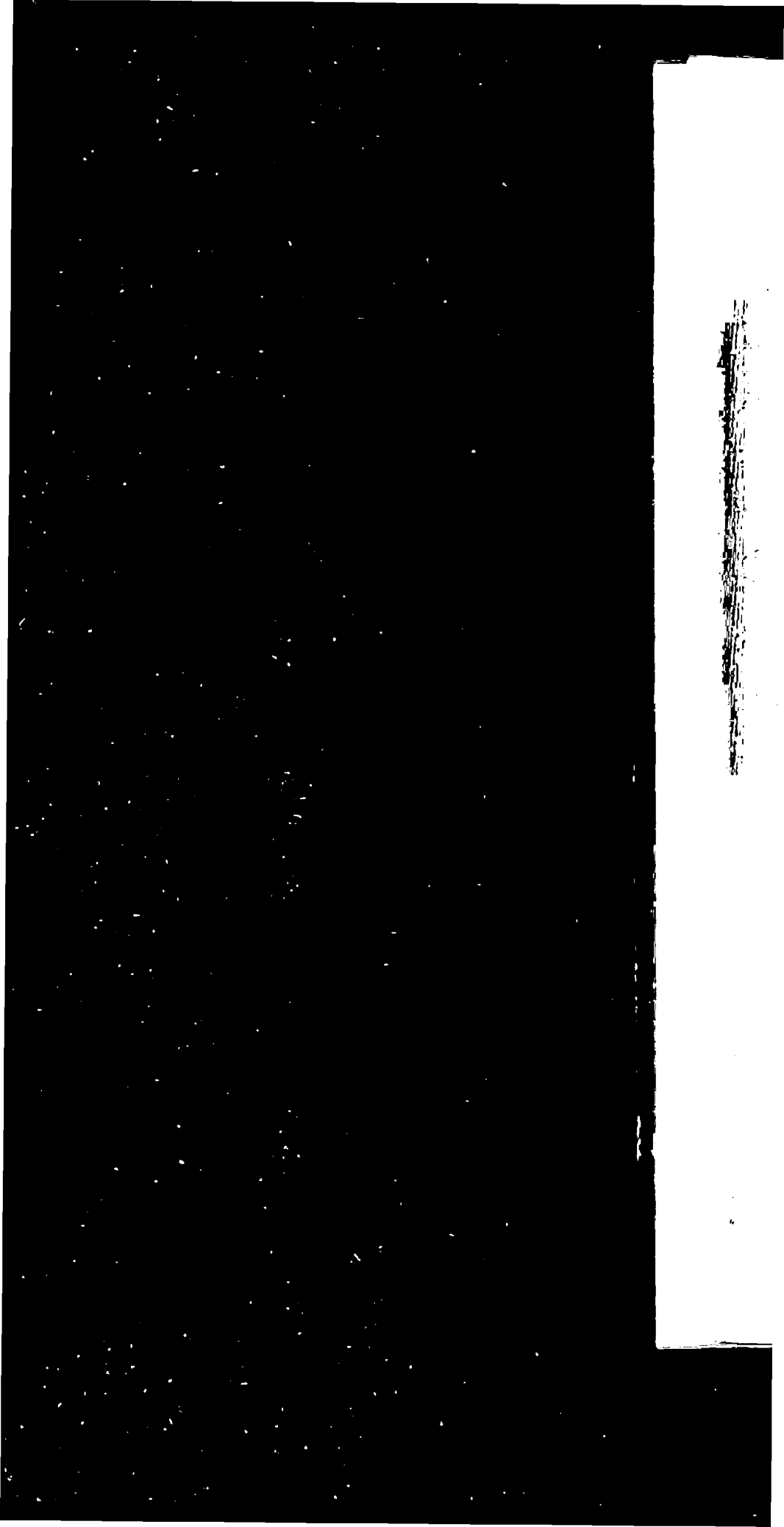
O grijă egală trebuie să aibă biserica Alexandriei pentru a menține în dreapta credință pe toți ortodocșii cari se găsesc, pentru neînțelegeri, în ținuturile depărtate ale Africii, răzlețiți și expuși astfel, la izolarea lor, prozelitismului catolic sau protestant. Abandonând credința ortodoxă în favoarea unei alte confesiuni, acești creștini, prin exemplul lor, fac anevoioasă și infructuoasă propaganda misionară ortodoxă în ținuturile respective.

Renăscând, patriarhia Alexandriei va prețui pentru ortodoxie atât să lucreze ierarhii spre a spori numărul dreptcredincioșilor în vastele regiuni și spre a răspândi creștinismul în lumea păgână. Ortodoxia trebuie să aibă nevoie astăzi de forțe militante spre a cuceri populații care încă de credința mântuitoare. Prin poziție, biserica Alexandriei trebuie să fie, înainte de orice, misionară.

Atena 1934

Gheorghe Cronț.

... *Constituția pentru alegerea patriarhului.* În vremea din urmă un duh de vrajbă neînțeleas a băntuit deasupra scaunelor patriarhale ortodoxe din Răsărit, atunci când ele au rămas lipsite de păstorul lor. Așa s'a întâmplat cu Antiohia, așa s'a întâmplat cu Alexandria și așa vedem că se repeta faptul și cu patriarhia din Ierusalim.

Pricina acestei neînțelegeri socot că înafară de interesele politice ale statelor respective și de ambițiile naționale ale credincioșilor, își are rădăcina și în aceea că toate aceste patriarhii erau lipsite de legiulă lămurite care să hotărască până în cele mai mici amănunte dreptul și forma de alegere.

Se pare că lucrul acesta l-au înțeles acum în urmă și patriarhii, căci le vedem rând pe rând întocmindu-și regulamente de alegere care pe viitor să le apere de neplăcerile trecutului. În nr. 7—8 a revistei noastre s'a publicat proiectul — ordonanța pentru alegerea patriarhului Ierusalimului, Dăm acum în nr. de fata și constituția pentru alegerea patriarhului din Alexandria, al cărui proiect a fost publicat încă din Iulie 1932, dar n'a putut fi votat în forma de față decât prin introducerea a numeroase schimbări cerute unele de comunitățile grecești din Egipt, iar altele de credincioșii sirieni. Sarcina sinodului de a cumpăni cererile unora sau altora cu interesele bisericii și hotărârile canonice, n'a fost tocmai ușoară.

— *Rânduiala alegerii patriarhului.* Art. 1 prevede că patriarhul Alexandriei este ales de cler și popor, păstrându-se dreptul Statului ca să investească prin recunoașterea celui ales. Iată acum modalitățile de alegere: La vacantarea tronului, episcopul patriarhiei anunță această îndată mitropoliților și întregii biserici (art. 2). Mitropoliții sânt dator ca în a patra zi după vestire să vină la Alexandria și adunându-se în sinod să aleagă pe *locșitor*. Acesta fiind însărcinat cu răspunderea cămuirii tronului pe tot timpul vacanței, trebuie să păstreze starea lucrurilor și a persoanelor așa cum e și să o predea neatinsă celui ce va fi ales patriarh. Orice schimbare făcută afară de cele trecute în dreptul lui, este lipsită de valoare (art. 3—4). În termen de trei zile dela primirea îndatoririlor sale, locșitorul va convoca sinodul pentru alcătuirea listelor de membrii colegiului de alegere (art. 5).

Colegiul de alegere se compune din arhierii tronului patriarhiei din 36 preoți ai arhiepiscopiei, arhidiaconului tronului și protoșii bisericilor fiecărui scaun mitropolitan; din reprezentanții laici ai comunităților sau organizațiilor corporative, ai norodului bisericesc și din binefăcătorii patriarhiei (art. 6). Comunitățile sau celelalte organizații corporative recunoscute, precum și ctitorii bisericilor își exercita dreptul de a lua parte la alegerea patriarhului în numele bisericii, numai dacă bisericile pe care le administrează sânt supuse jurisdicției canonice patriarhiei din Alexandria și contribuie la întreținerea ei cu o sumă regulată de cel puțin 20 lire pe an. Bisericile particulare, cărora li s'a recunoscut folosirea drepturilor parohiale, dacă plătesc regulat ajutorul de 20 lire anual, vor putea fi reprezentate în colegiu prin ctitorul lor (art. 7).

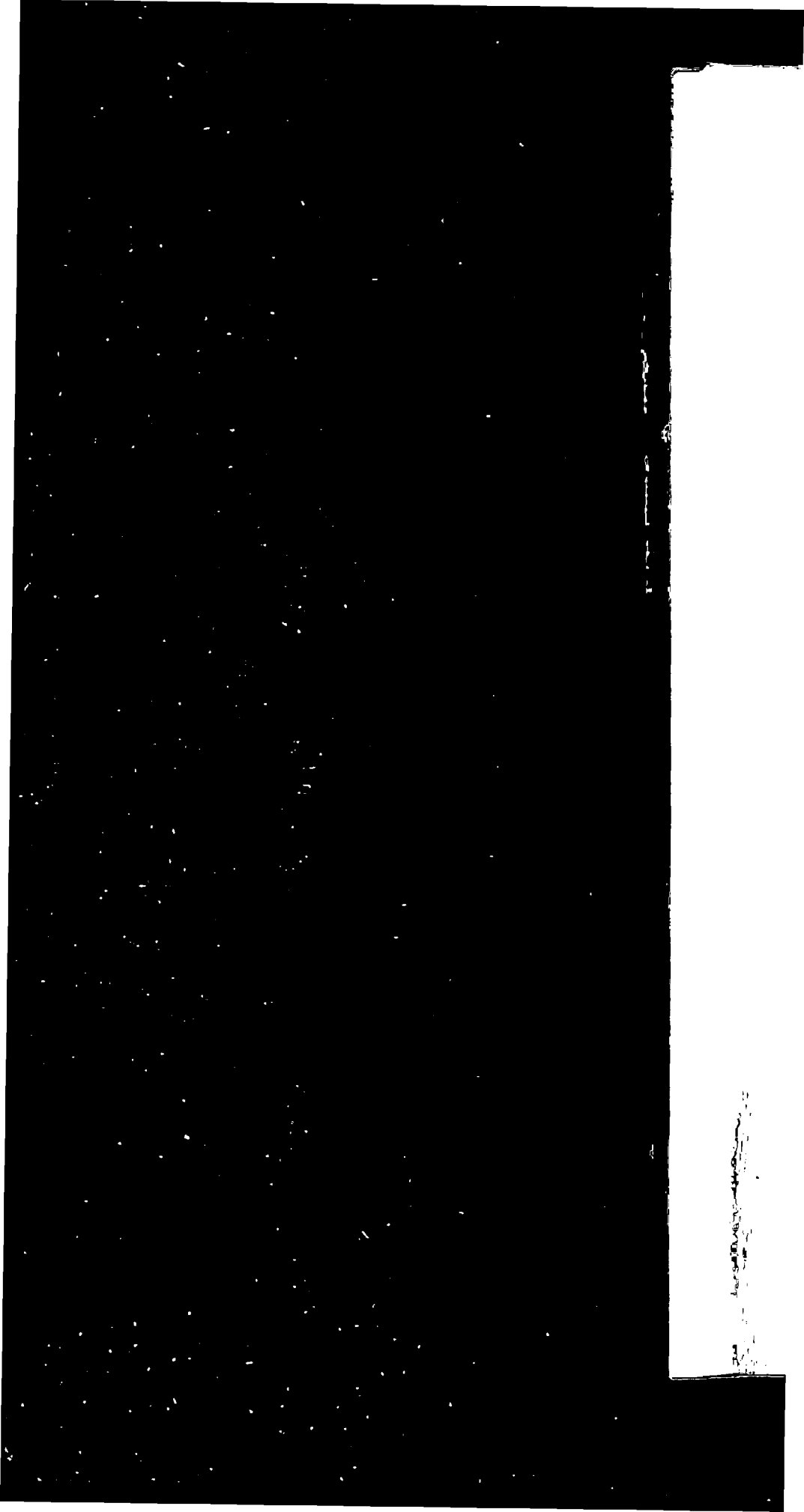
Fiecare creștin major din tot cuprinsul patriarhiei are datoria morală să ajute de bună voie cu o dare anuală de cel puțin 30 piaștri numită pe viitor *tronicon*. Plata acestei dări dă dreptul credincioșilor să ia parte la alegerea reprezentanților parohiali în colegiu (art. 8). Binefăcătorii cu drept de a lua parte personal la alegerea patriarhului sânt aceia cari au dăruit odată sau în parte o sumă de cel puțin o mie de lire și au fost proclamați prin hotărâre sinodală binefăcători ai tronului, dându-li-se crucea evanghelistului Marcu (art. 9).

Fiecare mitropolie va fi reprezentată la alegerea patriarhului prin laici, aleși de președinții comunităților locale și care plătesc o dărie de 20 lire anual (art. 10). Arhiepiscopia va fi reprezentată prin 65 laici, dintre cari 37 sunt ctitori, 3 aleși ai corporațiilor și 25 reprezentanți ai parohiilor. Dintre ctitori, 27 sunt din Alexandria și 8 din Cairo. Ctitorii sunt aleși de corpul ctitoricesc, iar reprezentanții corporativi de președinții corpurilor și organizațiilor recunoscute patriarhale care săvârșesc lucru filantropic, au cel puțin 100 membrii și plătesc pentru întreținerea așezămintelor filantropice ale patriarhiei cel puțin 20 lire anual. Reprezentanții parohiali se aleg în fiecare oraș de adunarea enoriașilor cu drept de vot (art. 11—14). Pentru ca să fie cineva alegător parohial, trebuie să se bucure de toate drepturile bisericii, să locuiască în arhiepiscopie de cel puțin un an, să aibă major și să plătească toate dările bisericești la care este supus (art. 15—16).

Pentru ca să fie cineva ales reprezentant parohial trebuie să se bucure de toate drepturile arătate la art. 15 și să aibă vârsta de cel puțin 30 de ani (art. 17). În termen de șapte zile dela alegerea patriarhului, se vor publica atât listele de președinții corporațiilor recunoscute cât și cele de enoriași cu drept de vot. Orice contestație împotriva oricăror liste se va face înăuntrul celor cinci zile dela publicare și se va adresa Sinodului, care judecă în ultimă instanță. După alcătuirea definitivă a listelor, se întăresc cu înscălitura locțiitorului, se tipăresc și se distribuie câte o copie pentru fiecare proistasie și corporație (art. 18). În termen de trei zile dela publicarea listelor, se propun candidații pentru vrea să fie ales de reprezentant al ctitorilor, al corporațiilor sau al enoriașilor. Alegerea se face în scris de cel puțin cinci alegători și va cuprinde cel puțin un sau mai multe nume, însă nu mai multe decât numărul persoanelor ce trebuiesc alese. Sfântul Sinod căruia i se adresează propunerea cercetează pe fiecare din cei propuși și declară candidații de reprezentanți în colegiu pe cei găsiți legali. Hotărăște apoi ziua alegerii, începere dela a cincea zi după publicarea listelor de candidați. Votarea lor se va face într-o singură zi pentru fiecare categorie (art. 19—20).

Alegerea reprezentanților parohiali va avea loc în toate bisericile parohiale și ea va fi supravegheată de preotul paroh, de doi epitropi ai bisericii și de doi alegători. Ea se face cu vot tipărit în care sânt înscrise toți candidații hotărâți pentru acel loc. Alegătorul este dator să păstreze în taină toate celelalte nume și să lase numai pe cele votate și să scrie pe cel care trebuie să fie la număr atâtea câți reprezentanți sunt de ales (art. 21—22).

După terminarea votării se socotesc voturile și se încheie actul de alegere care se trimete îndată locțiitorului. Acesta adunând înaintea locțiitorului voturile din toate procesele-verbale de alegere, declară aleși reprezentanții în colegiu pe cei cu majoritatea de voturi (art. 23). Contestațiile împotriva alegerii se fac în termen de două zile și se adresa Sinodului care le va judeca la trei zile după primire. Dacă se va dovedi că rezultatul alegerii a fost schimbat se va hotărî o nouă alegere (art. 24).

După judecarea contenstațiilor Sinodul întocmește lista de toți reprezentanții clerici și laici aleși în colegiu (art. 25). Candidații pentru locul de patriarh se propun fie de un mitropolit, fie de membrii colegiului. Pentru fiecare candidat însă trebuie un număr de propunători alcătuit din cinci clerici sau din opt laici, sau din doi clerici și trei laici. Propunerile iscălite și sigilate se adresează locțiitorului în termen de cinci zile dela publicarea listei de membrii colegiului și ele vor fi deschise în Sinod validând pe cele găsite legale. În felul acesta se întocmește de Sinod *lista celor propuși pentru alegere*, care se va publica în aceeași zi într'un număr special al Buletinului patriarhal Πάτρις. Dacă vreunul din cei propuși a fost respins, se va da hotărâre sinodală de invalidare și se va publica odată cu lista. Arhierii tronului întrunind condițiile de alegere, sunt propuși de drept și de aceia numele lor se va trece în lista la rând cu cei propuși aparte (art. 26—28).

La trei zile după publicarea acestei liste locțiitorul va da o enciclică prin care convoacă pentru a 15 zi Colegiul de alegere. În enciclică se va arăta ca loc al adunării biserica sf. Sava din Alexandria și ora 9 dim. (art. 29). Pentru ca să fie cineva ales patriarh trebuie să aibă pregătirea teologică dovedită prin diploma unei școli greco-ortodoxă, să aibă vârsta de cel puțin 40 de ani, să fie în cler de 10 ani, să fie curat în credință și fără pată în viață și să aibă rang de arhieru, arhimandrit sau arhidiacon. Ca arhieru poate să fie din sânul întregii biserici ortodoxe, dar trebuie să aibă arhieria de trei ani. Ca arhimandrit sau arhidiacon trebuie să aparțină de tronul Alexandriei și să fie în slujba bisericii de șapte ani (art. 30).

Colegiul de alegere adunându-se în ziua și ora hotărâtă în biserica Sf. Sava, sub președinția locțiitorului, după rugăciune se citește de șeful cancelariei tronului lista celor propuși să fie aleși și se împart voturile la toți membrii colegiului. Secretarul strigă apoi pe rând numele fiecărui membru. Cel strigat, după ce a șters în taină toate celelalte nume lasă numai trei nume pe care dorește să le propună de candidați definitiv. Votul care conține mai mult sau mai puțin de trei nume este unul. Terminându-se alegerea se deschide urna și se declară candidații pentru treapta de patriarh, cei trei aleși care au întrunit majoritatea de voturi, de îndată ce fiecare din ei a fost votat de cel puțin $\frac{1}{4}$ din membrii prezenți ai colegiului. În caz contrar, Sinodul va alege între doi candidați, pe cel cu majoritatea absolută de voturi, iar în lipsa a doi candidați cu majoritate absolută se va repeta alegerea pentru toți cei propuși. Candidații care după această a doua alegere vor întruni majoritatea relativă, vor fi aleși definitiv (art. 31). Alegerea va fi condusă de locțiitor, ca președinte, ajutat de șase efori, dintre care un arhieru, un arhimandrit și patru laici. După votare locțiitorul vestește numele celor trei candidați aleși și iscăbind actul de alegere împreună cu mitropoliții și eforii, îl încredințează secretarului (art. 32).

Sfântul Sinod alcătuit din cel puțin șapte mitropoliți, iar în lipsă completat cu un arhieru dela una din patriarhiile ortodoxe din Constantinopol, Antiohia, Ierusalim sau din bisericile autocefale a Chiprului sau Greciei, va alege cu majoritate de voturi dintre cei trei

pe viitorul patriarh al Alexandriei (art. 33). Alegerea de către el se face în chipul următor: Cântând troparul *Împărate ceresc*, el votează în taină pe unul din cei trei candidați și vără votul său în urna care se găsește pe sfânta Masă. Apoi locuitorii în fața eforilor, desface voturile strigând tare numele celor votați. După terminare se iscălește actul de alegere de toți mitropoliții și se încredințează secretarului sinodal (art. 34).

Membrii colegiului care se găsesc în cuprinsul Egiptului iau parte la alegere, iar cei cari sunt în afară, pot să încredințeze printr-o scrisoare, un mitropolit unui mitropolit, un preot unui preot sau un laic unui laic. Acest mandat însă trebuie adus și la cunoștința eforilor. Un mitropolit oriunde s'ar afla, dacă este împedecat să ia parte la alegere, poate fi reprezentat de un alt mitropolit (art. 35). În tot timpul alegerii, ușile bisericii vor fi închise. Membru al colegiului sau al sinodului poate să dispună în afară de el și de un altul, însă numai în cazul când reprezintă pe un membru sau întrunește în doita calitate de binefăcător și reprezentant (art. 36—37).

După alegerea Sinodului urmează intronarea patriarhului potrivit obiceiului. Dacă cel ales nu este arhieru, el va fi hirotonit în arhieru de către Sinodul Alexandriei (art. 38). (Πάτριος, XXVI, 421—8).

Gh. I. Moisescu.

BULGARIA

— *Români și Bulgarii*. În afară de aspectul defăimător, în evidență tendențioasă de către profesorul Mutafciev prin cartea *Българин и Ромъни* (Sofia 1927) în recentul congres de bizantinologie de la Sofia, chestiunea stabilirii raporturilor dintre Români și Bulgari mai are un aspect și anume: cel veridic, obiectiv și întotdeauna valabil. Este aspectul interbisericesc sau, mai precis, aspectul ecumenic. În domeniul acesta, stăpânit de comunitatea Evangheliei și de tradițiile și a formelor cultice, orice patimă dispăre și adăptându-se viguros ca apa din stânca Vechiului Testament.

D. Ivan Snegarov, actualul decan al Facultății de teologie de la Sofia a fost cel dintâi care a arătat pe bază de documente și date în ce anume au constatat și constau încă legăturile dintre biserica românească și cea bulgărească. Studiul său, intitulat *Relațiunile dintre biserica bulgară și celelalte biserici ortodoxe după declararea schismei* a fost publicat în *Църковенъ Архивъ*, Anul III-V, Fasc. III-V, Sofia 1927 și tradus în curierul sfintei mitropolii a Ungrovlahiei, *Apostolul*, 1928, numai capitolul privitor la biserica românească. D. Ivan Snegarov accentuează tot timpul pe atitudinea larg înțelegătoare și frățoasă a sfântului sinod român și a mitropolitului primat I. P. Sf. Cristea, mai târziu patriarhul României, față de biserica bulgară, față de careia apasă destul de greu schisma declarată de patriarhia Constantinopolitană. Dragostea aceasta frățoască în Iisus Hristos pentru biserica bulgară și neîncetata purtare de grijă pe care le-a dovedit-o S. S. Miron, cinstesc în chip deosebit biserica bulgară, fapt pe care biserica românească îl apreciază așa cum se cuvine.

Iată însă că tema d-lui Ivan Snegarov este reluată de părintele profesor Ștefan Țancov dela aceeași Facultate în *Anuarul Facultății de teologie din Sofia* pe anul școlar 1932-1933. Studiul său, intitulat *Situația interbisericească a bisericii ortodoxe bulgare după exilarea sa din țară*, cuprinde 130 pagini format mare și asupra lui vrem să stăruim în cronica aceasta.

Altfel decât în *Das Orthodoxe Christentum des Ostens* (a se vedea recenzia părintelui profesor Ioan Mihălcescu în *Logos*, I, Nr. 3, 1928), autorul, profesor de dreptul bisericesc și erudit canonist bulgar, se află aci în elementul său. Aproape că nu există act sau dată mai însemnată privitoare la biserica din care face parte, să nu fie amintită și pus în cadrul respectiv. Totul pornește dela cele două evenimente capitale din viața bisericească a Bulgariei: înființarea Exarhiei bulgare în Constantinopol (28. II. 1870) și declararea schismei de către soborul patriarhal al Țarigradului asupra bisericii bulgare (16. IX. 1872). În jurul acestor momente și a consecințelor lor se concentrează întreaga materială informativă al păr. Țancov, punând în evidență poziția lui de fiecare biserică ortodoxă în această, am putea spune, „dramă bisericească” a Bulgariei.

Se înțelege că pentru cronica noastră nu interesează atitudinea celorlalte biserici răsăritene. Deajuns să amintim că atitudinea bisericii românești ocupă în studiul păr. Țancov un loc covârșitor. Că și înaintașul său în această materie, autorul recunoaște că „cea dintâi care intră în comuniune oficială și deplină cu biserica bulgară, este biserica românească”. Și în acest sens citează scrisoarea mitropolitului primat Miron din 1922 către patriarhia constantinopolitană, prin care o roagă să ridice dela sine așa numita „schismă bulgară”, întrucât la baza ei nu se află motive bisericești și că de mult ea a devenit fără obiect. Delegatul bisericii bulgare pe lângă mitropolitul primat I. P. Sf. Miron al României a fost chiar păr. prof. Țancov care, întors la Sofia, a depus sfântului sinod un raport amănunțit (Nr. 634 din 5. VI. 1923), sfântul sinod bulgar aducând călduroase mulțumiri și recunoștință I. P. Sf. mitropolit Miron pentru că „este cel dintâi care intră în comuniune oficială cu biserica bulgară”.

Cum s'a ajuns la această reluare de raporturi? Prin sfântul mir. În adevăr, până la războiul cel mare, Bulgarii primeau sf. mir de la Ruși. După război și după revoluția bolșevică, sf. mir n'a mai putut fi luat dela ei. Neputând să-l sfințească singuri, Bulgarii au intervenit atunci, în 1921, prin mitropolitul Boris al Ohridei, pe lângă biserica românească în scopul obținerii sf. mir. Mitropolitul primat Miron a supus chestiunea sf. sinod obținând aprobarea. Și trimite sf. mir cu scrisoare oficială bisericii bulgare (Nr. 32 din 3. I. 1922) în care spune: „să nu rămâie niciun moment vreunul din membrii bisericii ortodoxe în lipsă de sf. mir, fiindcă aceasta ar fi spre paguba credinței și a întregii biserici ortodoxe”. În încheiere adaugă: „Mulțumit sufletește că am putut face bisericii bulgare — surori acest serviciu, Vă rugăm etc.”.

Și adaugă păr. Țancov; „Actul acesta al bisericii românești, este nu numai de importanță primordială, ci și exclusivă în privința”

... bisericii românești cu cea bulgară, iar ca început și exemplu
 ... bisericii ortodoxe, a fost excepțional apreciat de forurile
 ... ale bisericii bulgare. Cu scrisoarea Nr. 1193 din 18. II. 1923,
 ... bulgar a transmis personal I. P. Sf. mitropolit Miron mul-
 ... și recunoștința sa. Același lucru se spune și în scrisoarea
 ... 12262 din 31. XII. 1922 pe care o duce I. P. Sfințitului mi-
 ... primat Miron chiar păr. Țancov ca delegat al bisericii bulgare.
 ... descrie convorbirea călduroasă pe care a avut-o cu I. P. Sf.
 ... care prilej a putut să se convingă de atitudinea frățească și
 ... mințele înnaite de care este animat mitropolitul primat Miron față
 ... dinelșii bisericii bulgare. Toate aceste date se află în arhiva
 ... bulgar, depuse de păr. Țancov cu raportul Nr. 6347 din
 ... 1923.

... în felul acesta au început legăturile între Români și Bulgari.
 ... cum, cazurile concrete când aceste legături se manifestă puternic
 ... multesc mereu spre bucuria bisericii bulgare. La 6. XII. 1923
 ... aceste biserica românească dela Sofia cu participarea și a dele-
 ... al sf. sinod bulgar. Vine apoi înființarea patriarhiei române și
 ... a I. P. Sf. Miron la rangul de patriarh, eveniment anunțat
 ... și bisericii bulgare prin scrisorile Nr. 128 din 19. III. 1925 și
 ... 146 din 6. X. 1925, act la care iau parte și reprezentanții bise-
 ... bulgare în frunte cu I. P. Sf. mitropolit Neofit al Vidinului. Prin
 ... scrisori oficiale, sf. sinod bulgar răspunde bisericii românești că
 ... este cu toată dragostea, bucuria și satisfacția la această mare
 ... ture a bisericii române.

... Văzând dragostea și înțelegerea pe care au aflat-o la S. Sa
 ... patriarhul Miron, conducătorii bisericii bulgare folosesc această pre-
 ... atitudine și împing lucrurile un pas mai departe. Fac imediat
 ... călduros la S. Sa ca să aranjeze, pe cât îi va sta în putință,
 ... situația interortodoxă a bisericii bulgare, în deosebi față de patriarhia
 ... antinopolitană. Cu scrisoarea Nr. 8387 din 12. XII. 1925 sf.
 ... bulgar comunică S. S. patriarhului Miron: „Sf. sinod al bisericii
 ... are deplină nădejde că Prea Fericirea Voastră, carele în numele
 ... și al dragostei în biserica lui Hristos, ca și în scrisoarea Voastră
 ... 14. VI. a. c., către patriarhul ecumenic, prin care ați început lu-
 ... ca împăciuitoare pentru restabilirea comuniunii sale cu biserica
 ... tră, Veți găsi motiv prielnic pentru continuarea acestei lucrări
 ... me și sfinte întru apărarea părții nedreptățite, rugându-Vă fră-
 ... să faceți tot ceea ce puteți pentru ca să se pună capăt neînțe-
 ... nților de până acum, avându-se mai cu seamă în vedere că în
 ... vreme va fi convocat sinodul ecumenic ortodox, fapt pentru
 ... sfânta biserică bulgară va păstra pe vecie amintirea acțiunii
 ... făcătoare a Prea Fericirii Voastre”.

... La puțină vreme după această scrisoare, S. S. patriarhul Miron
 ... să meargă la Sofia pentru intrarea în legături mai strânse
 ... biserica bulgară — în scopul pregătirii sinodului ecumenic — pe
 ... pofințitul Arhieru Tit Simedrea (însoțit de preotul Stelian Iliescu).
 ... urile merg bine până la un punct, cunoscut fiind tactul Preasfin-
 ... Arhieru Tit ca și adâncă sa cunoaștere a lucrurilor. Nu tot

același ecou află însă această acțiune și la conducătorii bisericii grecești. (Trecem peste aceste lucruri deocamdată, urmînd să ne ocupăm anume de ele, în deosebi de schisma bulgară, într'un articol viitor).

„Ajungem la concluzia, constată autorul, că în restabilirea comuniunii oficiale și depline a bisericii românești cu biserica bulgară și prin aceasta cu toate celelalte, meritul de căpetenie îl are personal patriarhul român Miron, susținut, bine înțeles, în această acțiune și de alți factori conducători ai bisericii românești. Cauzele acestor simțăminte și ale acestei legături ale patriarhului Miron față de biserica bulgară au un caracter personal și ideistic. *Față de acestea din urmă, nouă ni-i greu să stabilim și cauze cu caracter politic, cu toate că, principial ele nu pot fi socotite ca excluse.* Totuși, ceea ce este sigur, este împrejurarea că patriarhia românească — în frunte cu patriarhul său Miron — susține principial și energic în politica sa interbisericească ortodoxă ideia unei apropieri mai strânse din punct de vedere faptic, spiritual și administrativ, și în același timp unirea diferitelor biserici ortodoxe. În scopul acesta, ea apare ca cea mai activă susținătoare a pregătirii și convocării unui sinod ecumenic, din care cauză, numai patriarhul Miron a avut și continuă să aibă una din primele sale griji interbisericești, — aceea de a fi mijlocitorul — împăciuitor între neînțelegeririle și dezacordurile dintre răslețile bisericii ortodoxe”.

Este dela sine înțeles că situația bisericii bulgare, asupra căreia apasă încă schisma grecească, nu este din cele mai bune în concertul tuturor celorlalte biserici răsăritene. Toate eforturile de până acum ale S. Sale patriarhului Miron pentru înlăturarea ei, au fost aproape zadarnice. Poate că zilele ce vor veni să aducă o limpezire desăvârșită a situației actuale. În scopul acesta se depun silințe din toate părțile. Studiul p. profesor Țancov, ca și al d-lui Ivan Snegarov din 1929, sunt oarecum pietre unghiulare pentru apropierea neamurilor prin bisericile lor.

— *Un nou membru al sf. sinod.* În ședința sa dela 12 Septembrie a. c., sf. sinod a deschis plicurile în care se aflau buletinele înaltei prea sfințitorilor mitropoliți eparhioți privitoare la alegerea unui nou membru al sinodului, în locul rămas vacant prin moartea mitropolitului Macarie al Nevrocopolui. A fost declarat ales I. P. Sfințitul mitropolit Paisie al Vraței, un ierarh plin de evlavie, cu o cultură superioară și un om care răspândește în jurul său numai dragoste și bunățate creștină. (Църковенъ Вѣстникъ, XXXV, Nr. 32-33 și Пастырско Дѣло, XIV, Nr. 29, Sofia 1934).

— *Sfințirea unui mausoleu-monument.* În ziua de 16 Septembrie a. c., a fost sfințit în orașul Vidin mausoleul-monument înălțat în amintirea celui dintâi exarh al Bulgariei Antim I. Sfințirea s'a făcut de către sf. sinod cu participarea tuturor mitropoliților și episcopilor bulgari.

Antim I a fost ales ca exarh la 16 Februarie 1872. A murit la 1 Decembrie 1888 după o neuitată activitate bisericească și patrio-

figurată din Constantinople. Numărul ultim din revista sf. bulgar Църковенъ Вестникъ (XXXV, 32-33) este închinat în întregime pomenirii lui.

-- *Dela congresul de bizantinologie.* Duminică, 9 Septembrie s-a deschis în aula universității din Sofia al patrulea congres bizantinologic. Au luat parte la lucrările lui patrusprezece țări. Din neașteptare s-a desființat comitetul de redacție al revistei p. c. preot Nicolae M. Popescu, am înțeles că s'a resimțit în comisiunile absența multor somități în materie de bizantinologie, primul rând absența d-lui profesor N. Iorga. Viitoarele congrese vor avea loc la Ravena (Italia) și Damasc (Siria).

Onoarea făcută oaspeților de autoritățile și populația bulgară a fost în deplină măsură la descurajarea participanților la congres întorcându-se cu foarte puține impresii. Dacă nu ar fi fost incidentul regretabil cu d. profesor I. Jidec, autorul cărții de care amintim la începutul acestei cronici, totul ar fi avut o amploare desăvârșită.

Pr. Paraschiv Angelescu

CEHOSLOVACIA.

-- *Biserica la Hudobin.* După certurile de zece ani și alte negocieri, parohia Hudobin a trebuit să renunțe la biserica Sf. Ciril și Metodiu, construită în anul 1923. Acum Cehii ortodocși în frunte cu parohul I. Jidec, construiesc biserică nouă. Părintele Jidec editează și un organ ortodox ceh „Pacea”. Гласник, 1934, p. 240.

-- *Intinderea ortodoxiei.* Încă un sat unit a devenit ortodox — satul Coropeț, unde s'a sfințit loc pentru zidirea bisericii ortodoxe. După mulți ani de la unire s'a slujit cea dintâi liturghie ortodoxă. În cele din urmă au venit procesiuni din satele ortodoxe vecine. În satul Lucicam au primit ortodoxia „Americani”, cari s'au întors din America, unde trecuse la sectă. Sectanții își făcuse casă de ruină, dar, sub influența împrejurimilor ortodoxe, puțin câte puțin s'au desmetecit și s'au întors la credința ortodoxă strămoșească. Copiii erau botezați, de aceea trei preoți ortodocși au săvârșit asupra satului sf. botez și a mirungerii. Гласник, 1934, p. 431.

CHINA.

-- *Eparhie nouă.* Deoarece numărul ortodocșilor s'a mărit în provincia Mucdenului și în Turchestanul chinez, se creiază noua eparhie Mucdenului, iar în Turchestanul chinez se va așeza un episcop-vicar. Гласник, 1934, p. 392.

D. Balaur.

CHIPRU.

-- *Monumentele bizantine din Chipru.* Mitropolitul Leontie loții de arhiepiscop a primit de curând o scrisoare din partea profesorului G. A. Sotiriu dela Universitatea din Atena și director al muzeului bizantin, prin care aduce mulțumirile sale conducătorilor bisericii chipruțului de grija ce i s'a arătat pentru tipărirea lucrării sale asupra monumentelor bizantine din Chipru. Aceste monumente au fost cercetate

de d. profesor Sotiriu acum trei ani, în urma dorinței răposatului arhiepiscop Chiril III.

Prin scrisoarea de mai sus spune că lucrarea aceasta, aflată sub tipar, se compune din două volume: primul este un album cu fotografiile monumentelor bizantine din insula Chipru și cuprinde peste 300 de fotografii, schițe și planuri, însoțite de o introducere și un indice. Al doilea volum privește studiul artei bizantine din Chipru și diferite lămuriri asupra lucrurilor înfățișate în album.

Cheltuiala tipării volumului întâi a luat-o asupra ei Academia din Atena, prevăzând în acest scop suma de 180.000 drahme. Volumul al doilea se crede sigur că va fi tipărit de arhiepiscopia Chipru cu bani din casa fondului anume lăsat de arhiepiscopul Chiril III. În acest scop se spune că mitropolitul Leontie a și luat înțelegeri scrise cu mitropoliții exilați Macarie și Nicodim. (Απόστολος Βαρνάβας, VI, 190).

CONSTANTINOPOL.

— *Iarăși chestia mănăstirii Hilandar.* Din știrile venite de la Constantinopol aflăm că sinodul patriarhal a hotărât să anuleze acordul potrivit căruia mănăstirea sârbească Hilandar din Sf. Munte se schimba pe o bază din idioritmă în chinovie, cu dreptul sporirii numărului călugărilor sârbi doritori să-și petreacă viața aici. În legătură cu această hotărâre cină s'a trimis o scrisoare patriarhului Serbiei, însoțită de o copie de raportul trimisului patriarhului ecumenic la Atena, mitropolitul Trapezuntului care fusese însărcinat să viziteze anume Sf. Munte. Cauza denunțării înțelegerii se spune că este purtarea călugărilor sârbi la Hilandar. (Πάνταγος, XXVI, 317).

— *Pentru studierea muzicii bizantine.* Academia daneză de la Copenhaga se îndeletnicește de mult timp cu cercetări științifice asupra muzicii bizantine. În comitetul consultativ care se ocupă de monumentele acestei arte, în urma cererii Academiei ca și biserica ortodoxă să fie reprezentată, patriarhia ecumenică a hotărât ca delegatul său pe profesorul G. A. Sotiriu de la Universitatea din Atena. (Πάνταγος, XXVI, 482).

G. I. M.

ESTONIA.

— *Facultatea de Teologie de pe lângă Universitatea din Tartu.* În anul acesta au terminat cursul complet al facultății de teologie doi studenți ruși, cari sunt și cei dintâi teologi-ortodocși absovenți, deoarece teologii-ortodocși (estoni și ruși), cari studiau pe vremea aceasta, acum, nu terminau studiile, fie că se hirotoniseau, fie că plecau simoniac din universitate. Deocamdată la facultatea de teologie au rămas numai doi studenți: 1 rus și 3 estoni. Православный Собесѣдникъ, 1934, p. 10.

— *10 ani ai eparhiei de Narva.* Soborul bisericii ortodoxe din Estonia, întrunit la 15 Septembrie 1924, a confirmat Regulamentul eparhiei din Narva, care avea 30 de parohii. Soborul a confirmat alegerea episcopului Eusebie pentru noua eparhie punându-i condiția să se mească cetățenia estonă și să reguleze raporturile cu patriarhia din Moscova.

Din diferite împrejurări arhiepiscopul Eusebie a luat căma abia în Decembrie 1925 și a ținut-o până la sfârșitul vieții în August 1929. Adunarea eparhială extraordinară convocată în rugat pe P. S. Ioan Pecerschi, să ia asupra sa cărmuirea eparhiei. Dar la adunarea eparhială din anul 1932, P. S. refuzat să ocupe catedra de Narva în calitate de arhieru cașă că eparhia văduvită se află, ca și în primul an, sub vremelnică a mitropolitului Alexandru.

În timpul de 10 ani s'au petrecut multe schimbări în personalul bisericii: unii au murit, alții s'au retras. Acum cei mai tineri sunt tineri, ieșiți din școală nouă. În parohii au apărut de binefacere și religioase-misionare, se editează broșuri și foi, se înființează biblioteci. Toate începuturile bune din eparhie sunt în de autoritatea eparhială. Православный Соборъдникъ, 1934, p. 123.

FINLANDA.

— *Mănăstirea Valaam.* Mănăstirea Valaam din lacul Ladoga mai veche mănăstire, înființată în veacul al XIV-lea de sfi. și Gherman. Însemnătatea acestei mănăstiri e atât de mare, că când guvernul a vrut să o secularizeze cei dintâi întru apă s'au ridicat pastorii finlandezi protestanți. Годосъ Литовской епархия, 1934, p. 72. (V. și B. O. R., 1934, p. 71).

— *Mare solemnitate în mănăstirea Coneveț.* Ziua de 10 Iulie consacrată sărbătoririi icoanei făcătoarei de minuni a Maicii lui, numită Conev. Această icoană a scos-o din sf. munte cuviosul Arsenie, când a primit binecuvântare să se întoarcă la el, la Novgorod. Când apoi cuviosul Arsenie a plecat din insula Coneveț, el a adus aici cu sine și sf. icoană a Domnului. Aceasta a fost în anul 1393. De atunci există sf. de atunci în fiecare an se face prăznuire în ziua de 10 Iulie. Este că pentru această zi se anunță dinainte slujbele biserice împodobesc bisericile cu flori, etc. Corul însă se alcătuieste din corinți, care totdeauna cântă frumos, deși fără repetiții. Утренняя 1934, p. 74.

D. Balaur

GRECIA.

— *Rândueli pentru stiliști.* După cum se știe biserica statului este mult frământată de neînțelegerile ivite pe seama vechilor stiliști — stiliștii —. În vremea din urmă Sf. Sinod s'a ocupat cu de propunerea guvernului elin pentru regularea acestei Cășiva din sinodali însă au fost de părere că admiterea propunerii va avea ca rezultat întărirea abaterilor pe care biserica se dă să le pună stavilă. După discuțiile urmate Sf. Sinod a să primească propunerea guvernului de a se da preoți canonici trebuințele stiliștilor, cerând în schimb următoarele măsuri me-pună biserica la adăpost de neregulile ce s'ar putea săvârși: Să fie îndepărtați călugării aghiorți și ceilalți clerici cu situația suspectă.

2. Să se interzică preoților caterisiți săvârșirea sfintelor slujbe luându-se cele mai strajnice măsuri împotriva lor.

3. Tineretul să fie îndatorat să se supună legii parohiale.

4. Să se dizolve îndată toate organizațiile stiliste.

Această hotărâre a Sf. Sinod a fost adusă la cunoștința primului ministru Tsaldaris, de față fiind și ministrul Cultelor, de către o delegație alcătuită din arhiepiscopul Atenei, mitropolitul Spartei și mitropolitul Didimotihonului. Delegația a comunicat vederile Sf. Sinod asupra pricinii stilistilor, adăugând că din dorința păstrării unității lăuntrice a bisericii, propunerea guvernului a fost primită cu condiția respectării celor patru puncte arătate mai sus printr'o strictă aplicare a legilor.

Primul ministru a răspuns că guvernul își însușește întru toate primele trei puncte, dar cât privește chestiunea dizolvării organizațiilor vechilor calendariști, potrivit Constituției aceasta este cu neputință să fie primită.

Răspunsul delegației Sf. Sinod a fost incredințat în scris ministrului de Culte ca să fie adus și la cunoștința conducătorilor organizațiilor vechilor calendariști.

Față cu bunăvoința arătată de Sf. Sinod s'ar părea că încercările de împăcare sunt pe drumul cel drept. Faptul însă că 30 de deputați sprijină fățiș mișcarea și îndeamnă pe stilisti să se rupă de biserică, dacă cererile lor nu sunt satisfăcute pe deplin, zădărnicește tot lucrul bun și împiedecă îndreptarea celor rătăciți uneori nu din vina lor (Πάτριας, XXVI, 318).

— *Buletinul studenților teologi.* Asociația studenților teologi de la Universitatea din Atena a hotărît să scoată un buletin anual al studenților facultății de teologie. Acest buletin va apare toamna, sub supravegherea profesorilor facultății. El va cuprinde cele mai bune lucrări de seminar ale studenților teologi, care vor fi socotite de profesorii respectivi că merită publicarea prin aceea că înfățișează încercări de studii proprii în diterite ramuri ale teologiei. Totdeodată buletinul va folosi, atât pentru strângerea legăturilor de prietenie între studenții teologi, cât și pentru ca să arate cele din afară de Universitate tot lucrul bun săvârșit de viitorii preoți spre ridicarea culturală a bisericii ortodoxe. (Πάτριας, XXVI, 576).

G. I. M.

IERUSALIM.

— *Misia ortodoxă rusă.* Misia ortodoxă rusă a primit de la guvern ca proprietate 1000 m. p. de pământ așezat pe malurile lacului danului, pe locul unde Iordanul face o frumoasă cotitură. Воскресное Чтение, 1934, p. 316 și Гласник, 1934, p. 371.

JUGOSLAVIA.

— *Prima ședință a consiliului patriarhal în Carlovăj.* La ziua de 29 Mai, în Carlovăj s'a întrunit consiliul patriarhal. Convocarea și întâmpinarea acestui însemnat corp a coincis cu întrunirea sobor arhieresc, autoritatea supremă a bisericii. O bucurie mare stă

la Carlovățul, acest loc istoric însemnat. Cetățenii triumfau. Au trăsit amintirile vechi sârbe, când în acest loc se adunau fiii poporului ca să se sfătuiască pentru binele bisericii și păstrarea limbii. Veneau din țară și din străinătate cu bucurie își ațintea privirea la înfruntarea primului consiliu patriarhal din Carlovăț. Ca la un eveniment de prima importanță toți fiii bisericii ortodoxe priveau cu speranță și credință la viitorul bisericii. După credința generală, pentru biserica ortodoxă sârbă s'a început o nouă perioadă de viață și activitate. Гласник, 1934, p. 266.

Despre Consiliul patriarhal vezi B. O. R., 1934, p. 501—2.

Sedințele comitetului administrativ patriarhal. Intre 9—11 Septembrie s'au ținut la Carlovăț, sub președinția patriarhului, ședințele comitetului administrativ patriarhal. La ședințe s'au hotărât diferite probleme, cari cad în competența acestui comitet și s'au luat hotărârile necesare. Православље, 1934, p. 181—2.

Despre comitetul administrativ patriarhal vezi B.O.R. 1934, p. 502.

Solemnitate istorică pe Vardar. La Cincizecime în Skoplje s'a ținut o solemnitate grandioasă ca semn al recunoașterii poporului sârbilor nemuritori, cari în războiul trecut și-au pus viața, apărând neamul și numele sârb. Încă din ajun au fost transportate în oraș de sub biserica hramului toate rămășițele pământești găsite, rămășițele ostașilor sârbi, împrăștiate prin diferite locuri ale Sudului. O procesiune tristă procesiune bisericească a săvârșit-o mitropolitul Iosif de Skoplje cu participarea preoțimei, a unui mare număr de cetățeni sârbi. A doua zi adevă de Sf. Treime, s'a săvârșit sfințirea bisericii ortodoxe și patriarhul Varnava cu încă 1 mitropolit, 2 episcopi, 12 preoți și 1 diaconi. La această solemnitate au luat parte regele Alexandru I, membrii autorității regale, reprezentanți ai Camerii și Senatului, o frumoasă corporație și delegați din toate părțile. Гласник, 1934, p. 267.

Vizita regelui Alexandru la mănăstirea Mateici. La 10 Septembrie din Skoplje, de la sfințirea bisericii Cincizecime, în aceeași zi, regele Alexandru a făcut vizită la mănăstirea Mateici de lângă Kumanovo. M. S. s'a oprit în mănăstire jumătate de oră, examinând cu atenție și frumoasă biserică-monument și mai ales minunatele fresce din această biserică, cari uimesc prin frumusețea și arta lor; s'a interesat de condițiile în cari se află mănăstirea și ca rod al dărniciiei a dat 10.000 dinari pentru trebuințele acestui lăcaș istoric. Гласник, 1934, p. 298.

Regule de căsătorie ale bisericii ortodoxe sârbe. Dela 1 Septembrie s. c. au căpătat putere obligatorie regulele de căsătorie ale bisericii ortodoxe sârbe. Tot de la 1 Sept. intră în vigoare și Procedura de căsătorie bisericească în biserica ortodoxă sârbă, afară de un capitol care prevede prescripțiunile pentru cei osândiți pentru fapte penale ale clericilor și laicilor, care se amână până la intrarea în vigoare a regulelor penale ale bisericii ortodoxe sârbe. Православље, 1934, p. 182.

LITUANIA.

— *Reinceperea lucrărilor pentru terminarea construirii bisericii catedrale din orașul Kowno.* Lucrările suspendate au relăsat. Se face tencuiala bisericii înăuntru și se conduce lumina electrică. Sunt comandate ușile și geamurile. Populația ortodoxă din capitala Lituaniei speră ca în acest an să se închine în noua catedrală. Голос Литовской Православной Епархии, 1934, p. 66. (V. și B. O. F. 1934, p. 76).

— *Propagandă unită fără succes.* În orașelul Ușpol muncitorii ruși pe temeiul legii reformei agrare au fost lipsiți de pământurile lor. Ei s'au așezat prin bordeie și trăiesc în cea mai neagră sărăcie. O catolică cu numele Cozlovski a început să-i ademnească cu mijloace materiale, încredințându-i că dacă vor trece la catolicism, vor primi pământ și vor fi cetățeni egali în drepturi. Aceeași Cozlovski l-a invitat în Ușpol pe Bucis, care se numește pe sine episcop și care venise în Kowno ca să ia parte la congresul euharistic dela sfârșitul lui Iunie și începutul lui Iulie. Cu toate eforturile ei nimeni dintre ortodocși n'a venit la liturghia săvârșită de Bucis în casa Cozlovski. Astfel încercarea făcută de a-i trece la unire pe ortodocși n'a izbutit. Голос Литовской Православной Епархии, 1934, p. 66-67.

— *Procesiune religioasă în Jemaitia.* La 18 Iulie, de ziua hrământului bisericii, a sosit din orașul Ponevej în Vecșni sf. icoană a Maicii Domnului numită Surdeg. Pentru închinarea făcătoarei de numai 100 ani au venit pelerini până dela 100 km. În ajun la ora 10 p. m., procesiunea religioasă a plecat dela biserică spre gară, unde la vremea sosirii sf. icoane se adunase foarte mulți ortodocși. Localitatea din orașelul Vecșni, fără deosebire de confesiune, ieșeau întâmpinarea sf. icoane. Toate străzile pe care urma procesiunea erau îngrămădite de popor. Toată calea de 4 km. dela gară până la biserică a fost presărată cu flori și ierburi mirositoare. Mulți catolici și luterani, în genunchi treceau sub chipul Maicii Domnului cu mare evlavie, iar unii catolicii au presărat raionul străzii lor cu crinuri albăstrucii. Toți se rugau cu lacrimi, iar între ortodocși se simțea un mare avânt religios. Pe strada bisericii era construit un arc, împodobit cu flori, pe care era scris: „Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, mătușe-ne pre noi!“ După sosirea în biserică s'a început privegherea care s'a sfârșit la ora 11 seara. În ziua praznicului la Liturghie, numai biserica dar și ograda nu putea să încapă pe toți închinătorii. A doua zi iarăși a avut loc o procesiune religioasă cu mult popor din satul apropiat Ferma, unde, la arcul împodobit din mijlocul satului s'a săvârșit un te-deum cu sfințire de apă și cetirea acatistului Maicii Domnului. Apoi procesiunea a mers prin ogoare, stropindu-le cu aghiasmă. Enoriașii, au primit sf. icoană cu mare râvnă fiecare în casa unde se săvârșeau slujbe scurte. În ziua de 20 Iulie sf. icoană a petrecută la gară, cu aceeași procesiune religioasă, la același timp. Aflarea sf. icoane timp de 3 zile cât a ținut solemnitatea duhoasă și rugile au adus credincioșilor mare mângâiere și bucurie hărnicească. Голос Литовской Православной Епархии, 1934, p. 67.

POLONIA.

Slujbe duminicești la începutul noului an școlar. La 20 în ziua deschiderii noului an școlar 1934/35, în Varșovia, în mitropolitană, s'a săvârșit de către Arhimandritul Teofan și cateheți slujbă la începutul noului an școlar. La te-deum au luat elevii școalelor secundare și primare din capitală împreună cu și rudele lor. În aceeași zi astfel de slujbe s'au săvârșit în toate parohiale ale mitropoliei. Воскресное Чтение, 1934, p. 339.

Din dareu de seamă despre activitatea învățământului școlar. În anul școlar 1932—33, pe teritoriul mitropoliei au fost înregistrate 4.793 puncte școlare cu tot felul de instituții secundare și primare, cari au fost frecventate de elevi ortodocși. Lecții de religie s'au dat în 140 de școale secundare și în 4.730 școale inferioare. Elevii de vârstă școlară au fost 432.946, din ei au învățat religia ortodoxă 149. Iar 7.897 n'au putut să învețe din pricini ce nu au atârnat de cateheți. Manualele folosite au fost numai din ediția sinodală, tipărită în limbile: polonă, rusă, ucraineană, belorusă și cehă. Cateheți erau 1.884. Fiecare catehet a avut în mediu 225 elevi. La lecții de cateheți, în afară de predarea adevărurilor credinței și ale morții, au tins să desvolte în sufletele tinere dragoste și devotament față de biserica ortodoxă. Воскресное Чтение, 1934, p. 339—340).

În anul școlar expirat 1933-34, religia s'a predat în 180 de școale secundare și în 4527 primare. Religia au învățat-o 380.887 elevi ortodocși, iar 9784 n'au învățat-o deoarece autoritățile n'au înțeles în școalele corespunzătoare preoți-profesori. Голосъ Литовской Православной Епархии, 1934, p. 72.

Cerere de trecere la ortodoxie. În vechiul oraș Haliciu, capitală istorică a Galiției, după o întrerupere de 300 ani, în ziua Duminică Sfântă a fost săvârșită liturghia ortodoxă, la care au luat parte multe persoane. După liturghie s'a adunat o mulțime de popor și în discuție s'a hotărât să se întoarcă din unire la ortodoxie. Peste două zile de uniți au semnat cererea către mitropolitul Dionisie ca să-l înregistreze sub aripa bisericii ortodoxe. Гласник, 1934, p. 393.

RUSIA.

Moscova credincioasă. Colaboratorul ziarului Слово din Moscova a avut o convorbire la gara de graniță Zdolbunovo cu un grup de „inturiști“ cari se întorceau din Rusia. Unul din ei, naturalizat francez, Nicolae V. Svetlov, născut în Moscova, a transmis următoarele cuvinte aceluia colaborator.

„Moscova nu mai e aceeași. Clopotnițele au devenit mai puține. De o parte le-au desfăcut autoritățile, pe de alta comunitățile de țărani le-au vândut pentru a avea mijloace de repararea bisericilor. Și nici nu-i nevoie de aceste clopotnițe: în Moscova e oprit sunetul clopotelor sub motiv de păstrare a liniștei.

Mulți se tem să umble la biserică și să se declare oameni credincioși. Dar sunt mulți și de acei cari cred „în auz“ (cu voce tare) și

pe față. În Moscova sunt comunități bisericești cari întrețin biserice lor într'o ordine exemplară.

Pe noi ne-au adus la Bariera Spascaia (Mântuirii) — azi Târșenească (Крестьянская Застава). Pe fosta stradă Sorocosveatskaia acum Dinamovskaia, se află o biserică proaspăt reparată. Turlele acoperite cu aur. Trebuie să știți însă că în Moscova corporațiunea de construcții nu primește niciun fel de lucrări bisericești.

Biserica e plină de închinători. Corul cântă prea frumos. După grozăviile pustiirii mănăstirii Strastnâi — aici e o altă lume. Demult nu m'am rugat așa, ca în această biserică.

Însă această biserică, mai exact vizitarea ei, nu intră în programul „Inturistului“, organizator de excursii prin Moscova roșie. „Inturistul“ a introdus oficial în programa sa, și această numai după insistențele noastre, o biserică din fosta mănăstire Petrovski, de la Dimitrovka Marșalului.

Bolșevicii au lăsat câteva biserici pentru arătarea turiștilor. În aceste sunt ale bisericii vii „живоцерковные храмы“. În ele se pot vedea nește „patriarhul Alexie“ — și ele sunt pustii. Iar despre „cei vii credincioșii din Moscova vorbesc cu dispreț, indentificându-i pe ei cu stăpânirea comunistă atee.

Fortul „Jivoțercovnicilor“ — e biserica Sf. Ioan Teologul, lângă Iachimanca. Acolo predică cunoscutul „părintele Arsenie“. Liturghisirea sa el o consideră ca posibilă de a o asocia cu propaganda comunistă. În schimb „Inturistul“ lui demonstrează călătorilor.

În Moscova la 3.500.000 locuitori se numără 2.000 de jivoțercovnici și ei au șapte parohii.

Acum în Moscova sunt treizeci și nouă de biserici, deschise pentru rugători în fiecare zi, și opt biserici, accesibile pentru credincioși numai în zilele de sâmbătă și duminică.

La Sf. Dimitrie al Solunului se roagă și „cei din partid“. Această e trăsătura caracteristică a anilor din urmă îmi spuneau moscovenii. Slujbașii sovietici au încetat să se teamă de persecuție pentru convicțiunile lor religioase. Pe ei îi atrage la biserică. Sâmbăta toate bisericile sunt arhipline. Biserica sf. Nichita, unde slujba se săvârșește zilnic pe dinafară e lipită cu placate antireligioase.

În Clemlin — pe toate catedralele crucile stau la locurile lor și înaintea, cum și vulturii imperiali. Însă catedralele sunt sau muzee antireligioase, sau sunt închise pentru vizitatori.

În Moscova, în locuințe particulare atârnă și icoane, și chivoturi. „la mulți au rămas întregi“. Голосъ Литовской Православной Епархи, 1934, pp. 46—47, Православный Собесѣдникъ, 1934, pp. 69—70 și Гласник, 1934 p. 240.

— *Înainte și acum.* Sub acest titlu revista ortodoxă din Estonia descrie atitudinea față de clerici cum a fost înainte și cum e acum. La începutul revoluției mii și zeci de mii de oameni, în deosebi muncitoare dintr'odată și-au schimbat atitudinea față de reprezentanții tuturor religiilor. Clericii în străzi, tramvae, trenuri și chiar acasă erau insultați, loviți și omoriți. Stăpânirea însăși s'a purtat nu mai puțin aspru: îi chinuia în închisori, îi exila la munci silnice și adesea la împușca. Se credea că a venit sfârșitul clerului. În străzi și în vagoane

mai vedeau preoți. De la o vreme raportul către clerici a început să schimbe. Numeroasele victime ale persoanelor duhovnicești, suferințele lor grele, cununile lor mucenicești au născut în popor și un sentiment muncitoresc, simpatii adânci către preoți. Atitudinea rea față de preoți a dispărut cu stimă și iubire față de persoanele duhovnicești. Deja în anul 1928 se observa în Moscova și mai ales în vagoanele de tramvai, o disciplină arhiplină, o atitudine respectuasă a publicului față de persoanele duhovnicești. În vagoanele din Moscova se auzeau expresii binevoitoare:

Treceți, părinte, treceți.

Lăsați să treacă părintele!

Sedeți, ședeți! Eu voi sta.

Este foarte pronunțată schimbarea raporturilor și la copii, și ce este foarte semnificativ, la școlarii sovietici, pe cari zilnic îi îmbăcșesc părinții ateiste și ură ateistă către tot ce e sfânt și spiritual. Școlarii mergând pe calea preotului, se închină respectuos, din mijlocul lor auzi și salutări: Здравствуйте, батюшка! (Să trăiți, părinte!)
главный Собесѣдникъ, 1934, p. 101—105.

D. Balaur.

RECENZII

Constantinescu-Iași P. profesor. *Circulația vechilor cărți bisericești românești în Basarabia sub Ruși*. Extras din „*Revista societății istorico-arheologice bisericești din Chișinău*“. Voi. XIX, 1929, Chișinău, p. 50. Prețul 50 lei.

D-l profesor C.-I. P. cearcă să dea „câteva contribuții“ pe temeiul informațiilor, cu care studenții săi dela Chișinău l-au „ajutat“. Ideea nouă și fundamentală a acestei cercetări stă în aceea că voește să dovedească, faptul că sub stăpânirea Rușilor a existat în Basarabia un element românesc mai ceva decât cel cunoscut până aci. Dovadă: tipăriturile românești nenumărate și neîntrerupte care au apărut în tot timpul ocupației din teascurile basarabene. Deci o părere contrară celeia susținută de alte lucrări vechi și noi, după cari, din cauza rusificării, conștiința românească în Basarabia aproape se pierduse. Ca unul care am cercetat și studiat toate bisericile din județul Lăpușna și o parte din județul Tighina, cunosc neprețuita valoare a cărților bisericești dela Chișinău pentru satele românești dintre Prut și Nistru, cărți pe care clericii conștienți de menirea lor, au slujit lui Dumnezeu și au rostit în biserică „cuvinte cu înțeles ca să învețe și pe alții (1 Corinteni, 14, 19). De aceea am un cult față de toți cei cari sub fosta stăpânire s'au îngrijit de sufletul norodului moldovenesc blajin, cuminte și muncitor, dintre cari cel dintâi și care a pus începutul bun a fost mitropolitul Gavriil, și socot ca o datorie să contribui la ridicarea la lumină a adevărului asupra tipăriturilor bisericești dela Chișinău, — ca fiindu-mi mai mult cunoscute — subliniind mai întâi unele afirmațiuni din cele dintâi două părți, ale studiului, care, așa cum sunt înfățișate, nu intră în subiect.

La p. 5 autorul citează că la sfârșitul arhipăstoriei arhiepiscopului Pavel (1871-1882) „se făcea slujba bisericească pe românește în 207 biserici, pe rusește în 211 și în slavona bisericească în 608“. Nicio slujbă nu s'a făcut în limba rusă, fiindcă n'a existat nicidecum și nu există vreun slujbă în această limbă. Se știe că limba slavă-bisericească (церковно-славянскій языкъ), care în cursul unui șir de veacuri, a fost limba literară comună la Slavii de Sud și de Est, a rămas până azi ca limbă a serviciului divin la toți Slavii ortodocși. Rușii, Bulgarii, Sârbii și alții pot întrebuința aceleași cărți de slujbă bisericească (церковно-славянскія богослужебныя книги¹⁾). Numai la Bulgari d. p. Apostolul și Evangheliile se citesc în limba bulgară, (cu mici excepții, când și acestea se citesc tot în limba slavă bisericească), iar la Ruși și Sârbi nici acestea nu se citesc în limbile lor. Regulele de tipic în cărțile bisericești sunt la Bulgari în limba bulgară, iar la Ruși și acestea sunt în limba slavă-bisericească.

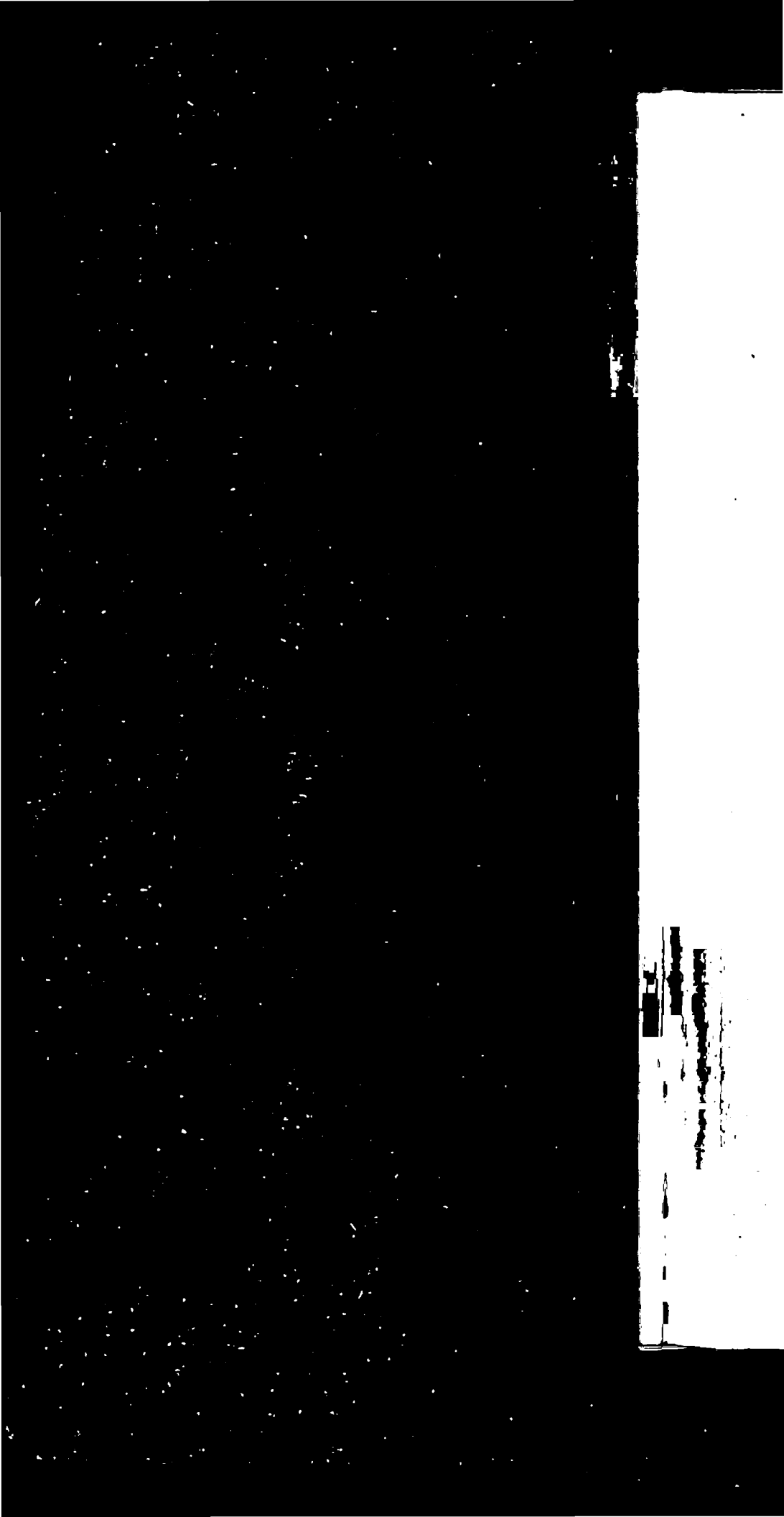
La p. 14 se afirmă: „Multe din cărțile aduse de peste Prut s'au irosit în cursul vremii, probabil deteriorându-se sau imprăștiindu-se

1) În Martie 1927, în catedrala din Balcic am văzut cărți bisericești tipărite la Chiev.

au rămas până azi fără primele și ultimele pagini, încât cu mare greutate pot identifica"; sau la p. 20: „alte imposibil de datat". Dar întrucât, întrucât locul și datele de tipărire a cărților, se poate face după pachet și cărțile care s'au retipărit după altele, cu aceeași paginare pot distinge după anumite particularități. Pe aceeași pagină (14) se găsește: „Astăzi sunt răspândite pe tot cuprinsul Basarabiei; rar bi- cheriar din cele noi, care să nu poseadă cel puțin o carte..." Nu numai cărțile, adăug, dar fiecare biserică în satele românești posedă mai multe cărți; totuși, despre „tot cuprinsul Basarabiei" e greu de afirmat. La p. 17 autorul vorbind despre existența cărților vechi bisericești care la biserică din Brătușeni „zidită abia la 1872 din piatră", se exprimă: „probabil c'a fost alta mai veche din lemn, de unde să se fi găsit cărțile atât de vechi". Această afirmație cu „probabil" se repetă în multe ori: „a existat mai înainte altă clădire, probabil de lemn". (Criuleni-Orhei, p. 19), „...nu-i exclus să fi fost din lemn mai veche" (Orhei-Orhei, p. 20), „această supoziție este mult mai sigură pentru că..." (aceeași pag.). Această probabilitate își schimbă culoarea autorul supune îndoielii datele de zidire ale bisericilor, deși ele nu sunt subiectul, afirmând că biserică „trebuie să fie și mai veche" (Orhei-Orhei, p. 20); sau „biserică pare contemporană cu prima carte" (Orhei-Orhei, p. 20); iar uneori „e sigur mai veche, probabil din lemn, după vialra funerară din curte cu inscripție dela 1806, fie după cele din sec. XVIII pe care le posedă..." (Criuleni-Orhei, aceeași pag.). Ori cât de vechi ar fi asemenea pietre în vreun sat, ele nu presupun neapărat nici vechimea și nici existența bisericilor.

Și astăzi sunt sate fără biserici, care totuși au pietre funerare de tot felul în cimitirele lor. Într'adevăr, existența cărților vechi bisericești, ca și a pietrelor funerare, nu presupun neapărat existența bisericilor prezente — nu numai din piatră, dar nici din lemn; căci cărți vechi de acest fel Dumnezeu se găsește și în biserici cu totul noi, unde se știe că biserici înaintea lor n'au existat!

Astfel biserică din Grăditești, jud. Lăpușna, zidită în anul 1904, are în cărți cum sunt: Penticostar, București 1743; Apostol, Iași 1756; Căntăreț (colecție completă), Buda 1804-1805; Molebnic, Chișinău și încă 12 cărți vechi, adică tipărite până la anul 1874. În biserică din Grăditești, același județ, zidită în anul 1910, sunt: Evanghelie, București 1775; două Anthologhioane din anul 1786, unul dela București și unul dela Râmnic; Tălcuire la ceale patru Evanghelii de Theofilact Arhiepiscopul Vulgariei, Iași 1805; Liturghie, Chișinău 1815; Psaltire, Chișinău Mineiu de obște, Chișinău 1819 și încă alte 6 cărți vechi. În biserică din Grăditești, același județ, zidită în anul 1924, sunt: Evanghelie, București Anthologhion, Iași 1755; Moltvenic, Râmnic 1758; Penticostar, Râmnic 1767; Mineiu-de-obște, Chișinău 1819; Apostol, Iași 1835 și încă alte 7 cărți vechi. Atâtea și atâtea exemple se pot aduce de felul acesta. Așa că existența cărților vechi bisericești nu se poate deduce existența bisericilor precedente. Numai o biserică veche presupune existența cărților vechi în trecut, dacă în acea biserică se află cărți care au data de tipărire a lor mult posterioară față de construirea bisericii și, mai ales, dacă au existat și alte biserici în trecut.

Realitatea e următoarea: cărțile bisericești ajungeau treptat pe la Prut în număr suficient; apoi au început să se tipărească cărți și la Chișinău, ajungând astfel cele de peste Prut, din Moldova, Muntenia și Transilvania cu cele din Chișinău, în câte două și trei exemplare. În mod cel mai firesc ele au trecut din bisericile vechi în cele noi din acele sate: dar e tot atât de adevărat că, mai puține, după cum ne spun în semnările de pe ele, au trecut din bisericile unor sate și în bisericile din alte sate, iar altele au venit din mănăstiri: aceasta și este circulația vechilor cărți bisericești. Iată unul din mai multe exemple: Biserica din Obileni, pe Prut, singura și cea dintâi biserică în acest sat, a fost sfințită în ziua de 5 Octomvrie 1930. La câteva zile după târnosire, am fost în acest sat și am găsit în biserică următoarele trei cărți dăruite bisericii chiar în ziua de sfințire: *Mineiu de obște*, Chișinău, 1819; *Molebnic*, Chișinău, 1820 și *Cartea Evangheliilor*, Sibiu, 1859.

Acum, în privința datelor:

La p. 10, rândul al 6-lea de sus, se afirmă: „După o stagnare de 10 ani dela 1853 se reîncepe tipărirea de cărți românești...”. Stagnare de 10 ani nu a fost, deoarece în Duhovniceasca tipografie în Chișinău, anul 1849, Iulie 30, zile, s'a tipărit o cârtică de 16 pagini intitulată „*Ectene pentru biruința ceii cu numele lui Hristos numite oaste asupra inprotivnicilor, care să cuvine a le zice la vecernie, la utrene și la liturghie...*”.

Cu toate că autorul admite că „poate să se fi strecurat câte o greșală datorită insuficienței corespondenților... dela țară”, totuși crede încă că greșelile „sunt reduse enorm, după munca de control sever...” (p. 35).

Iată însă câteva cărți pretinse să fi fost tipărite (la Chișinău), pe care (cărți) nu le-am găsit în satele ce le-am colindat. De aici convingerea și afirmarea că tipăriturile ce urmează, nu s'au tipărit în anul notați, ci în alți ani, iar altele nu s'au tipărit niciodată.

Minei, 1817;	Tipic, 1862;
Tipic, 1817;	Slujba lui Metodiu și Chiril, 1362;
Liturghier, 1819;	Ceaslov, 1864;
Ceaslov, 1819;	Tipicon, 1867;
Trebnic, 1820;	Chiriadromion, 1870;
Triod, 1828;	Ceaslov, 1872;
Minei, 1838;	Octoih, 1872;
Apostol, 1845;	Ceaslov, 1876;
Minei, 1853;	Penticostar, 1883;
Triod, 1853;	Evanghelic, 1885;
Tipicon, 1856;	Psaltirea, 1886;
Minei, 1857;	Tipicon, 1887;
Vecernie și Utrenie, 1859;	Trebnic, 1905;
Minee, 1861;	Trebnic, 1907;
Triod, 1861;	Psaltire, 1908;
Molebnic, 1862;	Evanghelic, 1911;
Trebnic, 1862;	Apostol, 1914;
Chiriadromion, 1862;	Penticostar, 1915;
Minee, 1862;	Octoih, 1916;
Psaltire, 1862;	Triod, 1916.

Minee nu s'au tipărit în anii 1817, 1838, 1853, 1857, 1861 și 1862, s'au tipărit un „Mineiu de obște“ în anul 1819, iar în anul 1861 Iunie 21: alava Sfintei, cei de o ființă, de viață făcătoarei, și nedespărțitei cu porunca Preablagocestivului Sângur Stăpânitoriului marelui nostru Impărat Alexandru Nicolaevici a toată Rossia... cu Bla-svenula Prea Sfântului Indreptătorului Sinod și a Preosfințitului An-Archiepiscopului Chișinăului și Hotinului, s'au tipărit cartea a- ce să numește: Anthologhion (Floarea cuvintelor) adecă Mineiu praznice... 1).

Tipicuri nu s'au tipărit în anii 1817, 1856, 1862, 1867 și 1887, ci tipărit un tipic scurt în anul 1823, iar altul mare în anul 1857.

Liturghie nu s'a tipărit în anul 1819, ci s'au tipărit în anii 1515, și 1859, fiecare ediție cuprinzând vecernia, utrenia și cele trei sfinte ghil: a sf. Ioan Gurădeaur, a sf. Vasile cel Mare și a sf. Grigorie Cu- Măto-ul de Dumnezeu și în anul 1860 s'a tipărit deosebit numai litur- sf. Ioan Gurădeaur.

Vecernie și Utrenie (1859) nu s'au tipărit separat, ci la un loc cu trei liturghii.

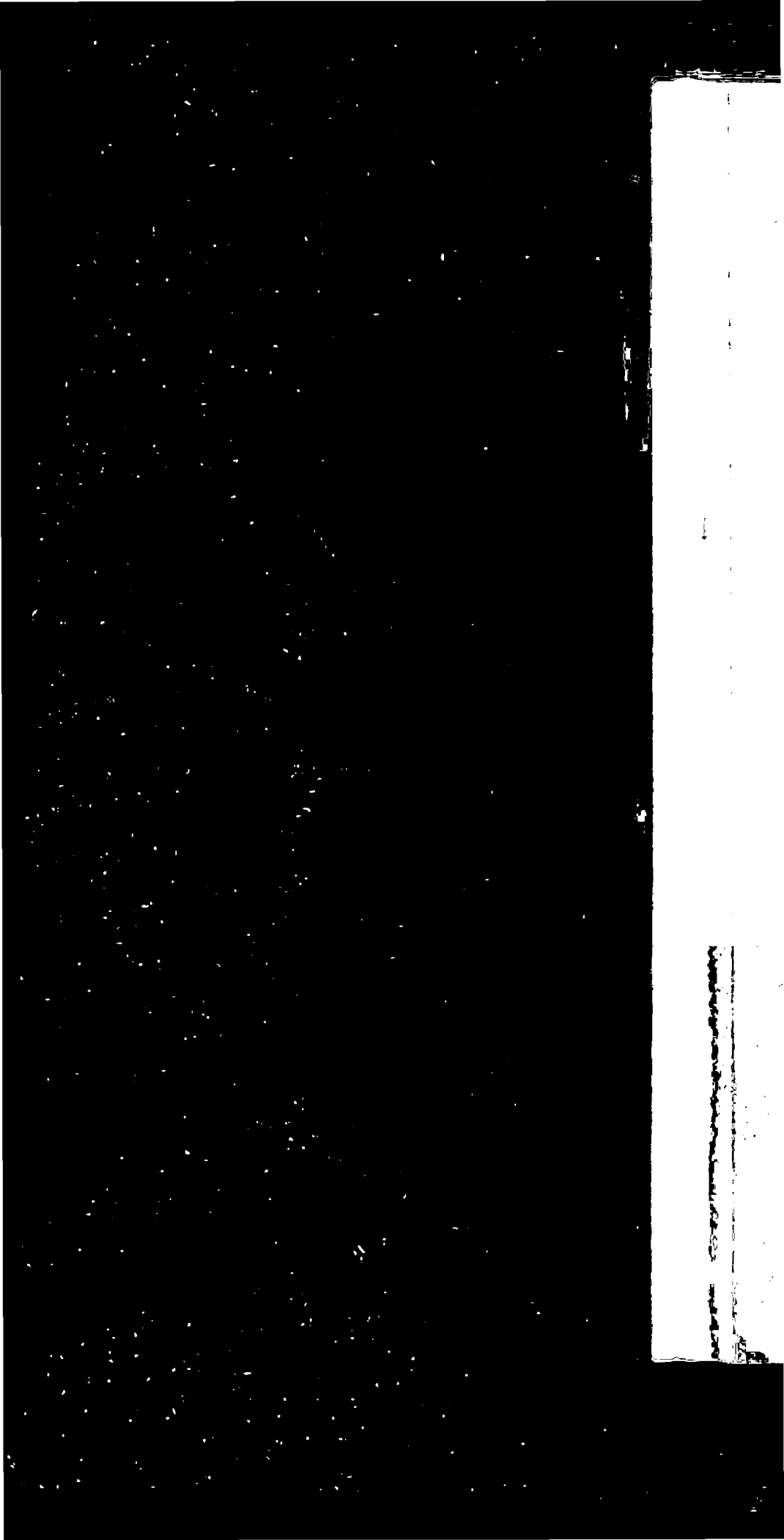
Ceasloave nu s'au tipărit în anii 1819, 1864, 1872 și 1876, ci s'au ti- două ceasloave mari, unul în anul 1817, iar altul în anul 1862 și mici: unul în anul 1867 și altul în anul 1907.

Trebnice nu s'au tipărit în anii 1820, 1862, 1905 și 1907 ci s'au ti- în anii 1859 și 1908.

1) Anthologhion—grec. ἀνθολόγιον, adecă floarea cuvintelor cu- slujbele sfinților mai de seamă și ale praznicilor. Anthologhionul e aceeași carte cu Mineiul de obște și cu cele 12 minee lunare. Mi- de obște cuprinde slujbele de obște acelor sfinți, cărora nu s'a al- slujbă deosebită. Mineiul lunar cuprinde slujbele sfinților și ale lorilor în ordinea sinaxarului (v. Pr. Gr. Dieacenco, Полная цер- славянской словарь, Moscova 1899, p. 20 și p. 306).

În precuvântarea Mineiului de obște tipărit la Chișinău în anul mitropolitul Gavriil motivează necesitatea tipăririi acestei cărți și deosebirea dintre Minee lunare, Mineiu de obște și Anthologhion. Bisericii „nu au nici Mineile cele de pe toată luna, care pentru să- cea dumnezeieștii slujbe neapărat sânt trebuincioase, nici încărc Mi- cel de obște, după care în lipsa celorlalte, s'ar putea săvârși slujba cească. Căci măcar că slujbile de obște în limba moldovenească s'au aturat la sfârșitul cărții, ce să numește Anthologhion: însă afară ceasta că de acest feliu de cărți să află acum foarte prea la puține tici, și însuși slujbile de obște într'insăle sânt atâta de neplăc, în cât dănsile nicio slujbă bisericască nu să poate a să săvârși deosebit ată slujba ce să face la priveghiere. Și pre lângă aceasta într'insele să află slujbile de obște, a cinstitei Cruci, a Maicii Domnului, a celor de arginți, și ale altora". Mai jos spune: „Cartea aceasta (Mineiul te) cuprinde întru sine toate slujbele ceale de obște, adecă: a Mai- omnului, a cinstitei Cruci, a ingerilor, a Mergătorului înainte, a Mu- ilor, a Cuvioșilor, și a celorlalți plăcuți lui Dumnezeu sfinți". Iar mai toți temătorii de Dumnezeu creștini vor găsi întru această carte de slujba de obște a sfinților, și slujba pentru toate zilele, și a in- și altele, de suflet mântuitoare rugăciuni".

De altfel însuși autorul citează această carte cu numele ei drept: ogion: 1726, 1736, 1737, (p. 37), 1752, 1755 (p. 38), etc.

Trioduri nu s'au tipărit în anii 1828, 1853, 1861 și 1916, ci s'a tipărit un singur triod în anul 1862.

Molebnic nu s'a tipărit în anul 1862, ci s'au tipărit în anii 1815 și 1816.

Chriacodromion nu s'a tipărit nici în anul 1862 nici în anul 1870 ci s'a tipărit numai în anul 1860.

Psaltiri nu s'au tipărit în anii 1862, 1886, 1908, ci s'au tipărit în anii 1818, 1857 și 1907.

Slujba prea cuvioșilor Părinților și întocma cu Apostolii Metodie și Chiril, nu s'a tipărit în anul 1862, ci în anul 1865.

Octoihuri nu s'au tipărit în anii 1872 și 1916, ci s'a tipărit odată un singur Octoih în anul 1862.

Penticostarii nu s'au tipărit în anii 1883 și 1915, ci s'a tipărit un singur penticostar în anul 1853.

Evangheliile nu s'au tipărit în anii 1885 și 1911, ci s'a tipărit o singură Evangheliie în anul 1855.

Apostolul nu s'a tipărit nici în anul 1845, nici în anul 1914. Această carte bisericească nu s'a tipărit niciodată la Chișinău. Apostolii și mănăstirile lunare se întrebunțează în biserici aduse dela tipografia românească de dincoace de Prut. De sigur, ar fi mai ușor de dovedit că o carte tipărită, decât că nu s'a tipărit, *dacă într'adevăr s'a tipărit*.

Autorul însuși mărturisește că n'a putut cerceta „decât numai zecea parte din totalitatea bisericilor Basarabiei de azi” (p. 35). La aceasta adaug un fapt incontestabil: chiar la bisericile menționate în lucrare se află un număr mai mare de cărți bisericești, edițiile lor însă sunt mai puține. E de ajuns să amintesc acel eveniment din Istoria bisericii basarabene, care nici pe departe nu poate fi considerat ca amănunțit că dela arhiepiscopul Pavel (1871-1882), nu s'a mai tipărit nicio carte bisericească până în anul 1906, când s'a redeschis din nou tipografia episcopială, închisă de Arhiepiscopul Serghie Leapidevski (1882-1892), în primul an al venirii sale în Basarabia, ceea ce dă o perioadă de 35 ani în care nu s'a tipărit la Chișinău nicio carte bisericească; pe când tabloul din broșura autorului reiese abia o întrerupere de 18 ani (1882-1905).

Pentru lămurirea cititorilor, cari se interesează de tipăriturile românești dela Chișinău adaug și câteva cărți bisericești românești, după unele luate din caetele de călătorie (1928), cu titluri mai corecte și mai complete decât cele notate la d-l C.-I. P. (Din titlurile prea lungi reproduc însă, după cum se și obișnuiește, numai ceea ce e necesar pentru identificarea cărții).

1816. „Te-Deum pentru izbăvirea de Gali și cele 20 neamuri cedate peste împărăția rusă”. Titlul exact al acestei cărți este: *Urmarea cântării de rugăciune cei de mulțămire către Domnul Dumnezeu, care cântă în ziua Nașterii Mântuitorului nostru Iisus Hristos, și a Pomenei izbăvirii Bisericii, și a Împărăției Rossiei de năpădirea Gallilor, și dănații de doaozeci de neamuri*.

1819. Nu „Minee”, ci *Minetu de obște*.

1820. „Rânduiala pentru sfințirea bisericelor“. Din titlul lung al cărții extrasul exact este: *...rânduiala sfințirii Bisericii, așijderea și rânduielile cum să se primească jidovii, sarașinii, ereticii și schismaticii, și cum să se împreune cu pravoslavnica biserică a răsăritului...*

1823. Nu „Datoriile presviterilor față de popor“, ci *Pentru datoriile presviterilor de popor...*

1823. Nu „Tipicon, ci *Tipic bisericesc adunat în scuri.*

1826. Nu „Rânduiala pomenirii ostașilor“, ci *Rânduiala pomenirei pentru pravoslavnicii ostași...*

1826. Nu „Rugăciuni de mulțămire lui Dumnezeu“, ci *Urmasarea cântării de rugăciune ceii de mulțămire către Domnul Dumnezeu, celor care au dăruit agiutorul său Preablagocestivului Domnului Nostru Împăratului Nicolae Pavlovici, pre surparea zurbalii, care îngrozia pre Împărațta a toată Rossia cu războiul cel dintru sine și cu nevoi.*

1827. Nu „Rânduiala panihidei împăraților“, ci *Izvodul I de pomenire ce să fac în fiește care an la lunile și zilele mai gios însemnate pentru Marii Domni Împărați și Împărdteșe, pentru Țarii și Țarițele și pentru preatdăpata Lor Familie, cu arătare, în care zi, și pentru cine anume, și lângă ceaialaltă bisericească sfântă slujbă, să cade să se facă pomenire după rânduiala bisericească.*

1835. Nu „Slujba mucenicului Eftimie“, ci *În luna lui Iulie în 11 zile Sfânta și prealăudata marea muceniță Evfimiia, care s'au numit în botez pârînților: și prestăvirea fericitei Olgăi Cneaghinei Rossiei, care în sfântul Botez s'au numit Elena.*

1838. Nu „Slujba pentru înfrângerea lui Carol XII la Poltava“, ci *În 27 zile a lunii lui Iunie să cântă slujba de mulțămire lui Dumnezeu pentru cel în troiță sfântă slăvit, pentru Biruința cea mare, care s'au dăruit lui Dumnezeu asupra Craiului Șfezilor Carolul al doispzecișle și asupra marelui său, supt Poltava, în anul de la intruparea Domnului 1709, la luna lui Iunie în 27 de zile.*

1840. „Slujba pentru Chirii și Julita“ și „Slujba pentru cneaz Vladimir“ nu sunt două cărți deosebite ci constituie o singură carte cu următorul titlu: *În luna lui Iulie în 15 zile Sfinții Mucenici Chirie și Julita. Slujba lor să cântă în 14 zile aceștii luni, împreună cu Slujba Apostolului Achila. Și pomenirea celui întocma cu Apostolii, marelui Cneaz Vladimir, ce s'au numit în Sfântul Botez Vasilie.*

1841. Nu „Datoriile călugărilor unii către alții“, ci *Datoriile călugărilor a unora către alții în viața lor cea de obște.*

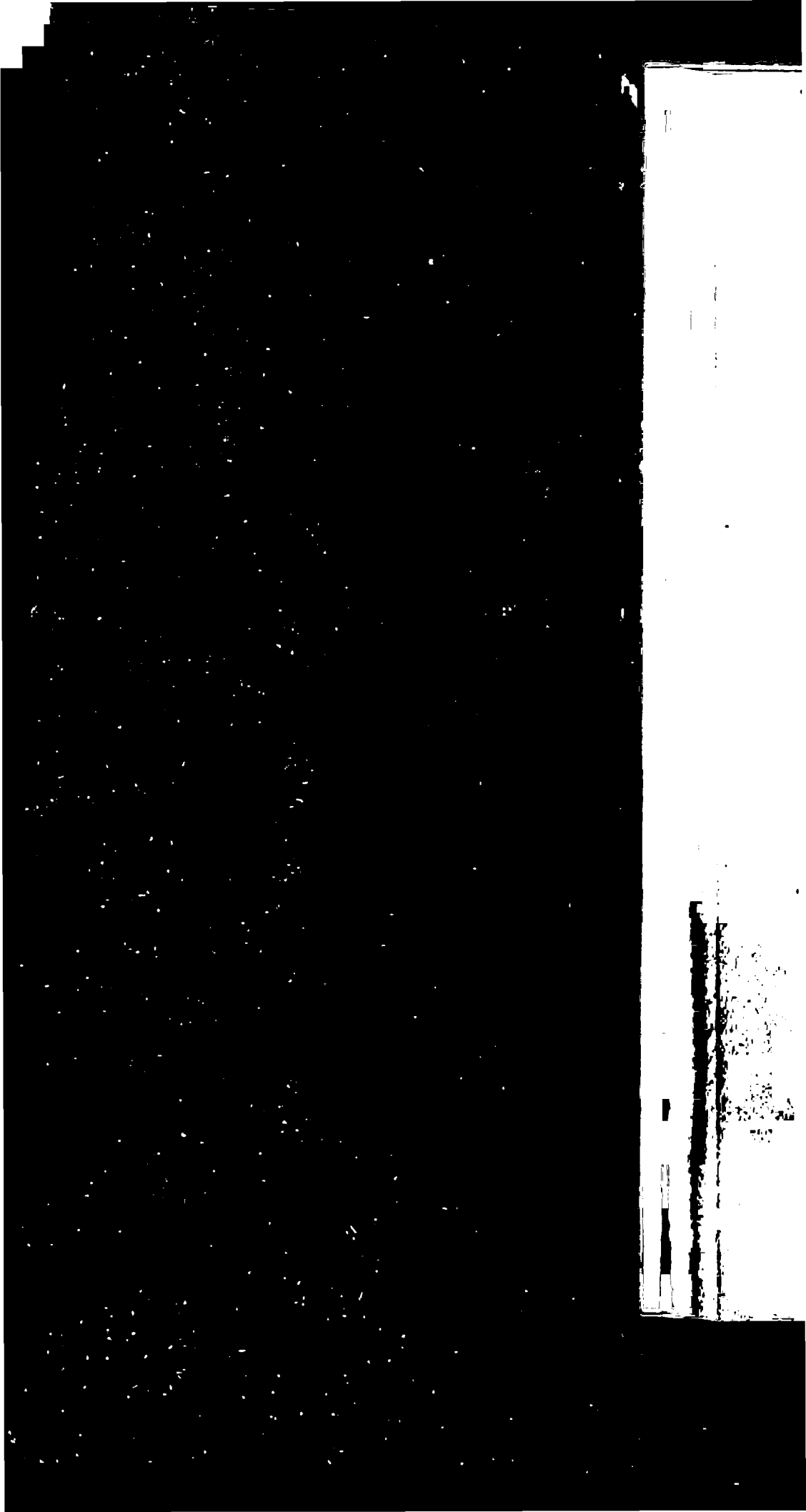
1844. Nu „Catehisis pe larg“ și nici „Catehisis slavo-român“, ci *Catehisis creștinesc cel pro larg.*

1855. Nu „Rânduială de rugăciuni“, ci *Rânduială de rugăciune către Domnul Dumnezeu ce se cântă în vremea războiului împotriva vrăjmașilor cari năvălesc asupra noastră.*

1859. „Rânduiala ce se face pentru Domni“ are același titlu ca și *Prohodul...* din anul 1827.

1859. „Parastas pentru ostașii căzuți în luptă“ are același titlu ca și cel din anul 1826.

1859. „Vecernie și Utrenie“ face parte din Liturghia tipărită în același an și menționată mai jos și de d-l profesor (p. 51).

1861. Nu „Invățătură pentru preotul hirotonisit, ci *Invățătură preotului nou din pravilele sf. apostoli și a sf. părinți.*

1864. Nu Rodion Puteatin „Invățătură“, ci *Invățătură scurte a protiereului Radion Puteatin.*

1865. Nu „Slujba lui Metodi și Chiril“, ci *Slujba preacuviosilor Părinților noștri și întocma cu Apostolii Metodi și Chiril.*

1867. Nu Scvorțov „Predici catihetice“, ci *Invățătură catihetice vorbite de protoiereul I. Scvorțev în soborul Sfintei Sofii în Chiev și s'a tipărit nu în anul 1867, ci în anul 1866.*

1869. „Izvodul țărilor către pomenire“ are același titlu ca și Izvodul din anul 1827 și cel din 1859.

1908. Nu „Acatistul Maicii Domnului“, ci *Slujba și acatistul... Născătoarei de Dumnezeu... „Iversca“.*

1908. „Trebnic mic“ și „Trebnic mare“ au un singur titlu *Trebnic.*

1909. Nu „Acatistul Maicii Domnului“, ci *Acatistul Născătoarei de Dumnezeu „Bucuria tuturor scârbiiților“.*

1909. Nu „Teodosie Cernigov“, ci *Slujba și acatistul celui dintru sfinți părintelui nostru Theodosie arhiep. dela Cernigov.*

1909 Nu „Catehism pe scurt“, ci *Catehizația copiilor celor dela 7 ani înainte de a-i mărturisii, alcătuit de preotul Teodor Petrovici.*

1910. Nu „Slujba cuviosului Serafim“, ci *Slujba și acatistul Cuviosului și de Dumnezeu purtătorului Părintelui nostru Serafim, făcătorul de minuni din Sarov.*

1911. Nu „Acatistul Mariei Magdalena, ci *Acatist Sfintei Mariei Magdalena.*

1913. Nu „Acatistul Acoperământul Maicii Domnului“, ci *Acatist Acoperământului Maicii Domnului...*

1915. Rugăciuni de mulțămire lui Dumnezeu s'au tipărit în anii 1816, 1824, 1826, 1830, 1855 cu titlurile arătate mai sus, dar nicio carte niciodată nu s'a tipărit cu titlu de „Te-Deum“, sub Ruși.

Astfel am ajuns la cărți bisericești noi, deși titlul broșurei anunță „Circulația vechilor cărți bisericești românești în Basarabia sub Ruși“.

Greșeli de ani și titluri sunt și cu privire la cărțile tipărite dincoace de Prut. Iată exemple:

Liturghierul de Râmnic, despre care d-l prof. spune că e „nemenționat în Bibliografie... deoarece sunt două exemplare...“ (p. 39), nu e tipărit în anul 1768, ci în anul 1767, și este menționat în Bibliografia românească veche. Lucru e clar: „corespondenții dela țară“ (p. 35) ai d-lui profesor au citit pe foaia de titlu și au comunicat anul de tipărire „dela Zidirea lumii 7276“, dar, cum se știe, pentru a afla anul dela Hristos, nu totdeauna se scad 5508, ci uneori se scad 5509. Această carte, după cum este scris, pe verso foaiei de titlu cu stema Țării-Românești, la sfârșitul a început să se tipărească „la luna lui Octovrie în zile 15, și au luat sfârșit la luna Dichemvrie, în zile 18, 1767“. Anul bisericesc, se știe, începe dela 1 Septemvrie. Deci cartea de mai sus, după această dată, s'a tipărit într'adevăr într'un nou an bisericesc, 7276, dar de fapt, anul celuil era în continuare, tot cel 1767. În cazul de față, din anii „dela Zidirea“

1821. Anul 7276" — deși nu se știe cine a făcut operațiunea — a fost ne-
scădă ne scadă nu 5508, ci 5509.

1818. Nu Efrem Sirul „Cuvânt“, ci *Cuvintele și învățăturile prea-
măritului Părintelui nostru Efrem Sirul.*

1824. Nu „Dovedirea împotriva Armenilor“, ci *Dovedire împotriva
celui Armenilor...*

1826. Nu „Cuvinte puține pentru învățătura sf. Vasile“, ci *Cu-
puține oarecare din ceale multe ale celor întru sfinți părinților noș-
tri Vasile celui Mare și Grigorie Cuvântătorului de Dumnezeu...*

Cuvintele sf. Vasile cel Mare și ale lui Grigorie Cuvântătorului de
Dumnezeu s'au tipărit în București, „în sfânta Mitropolie“, însă nu la
anul 1827, ci, la anul 1829.

1827. Nu „Cartea sf. Ioan Cristostom“, ci *Cuvinte puține oarecare
din ceale multe ale celui întru sfinți părintelui nostru Ioan Gură de aur.*

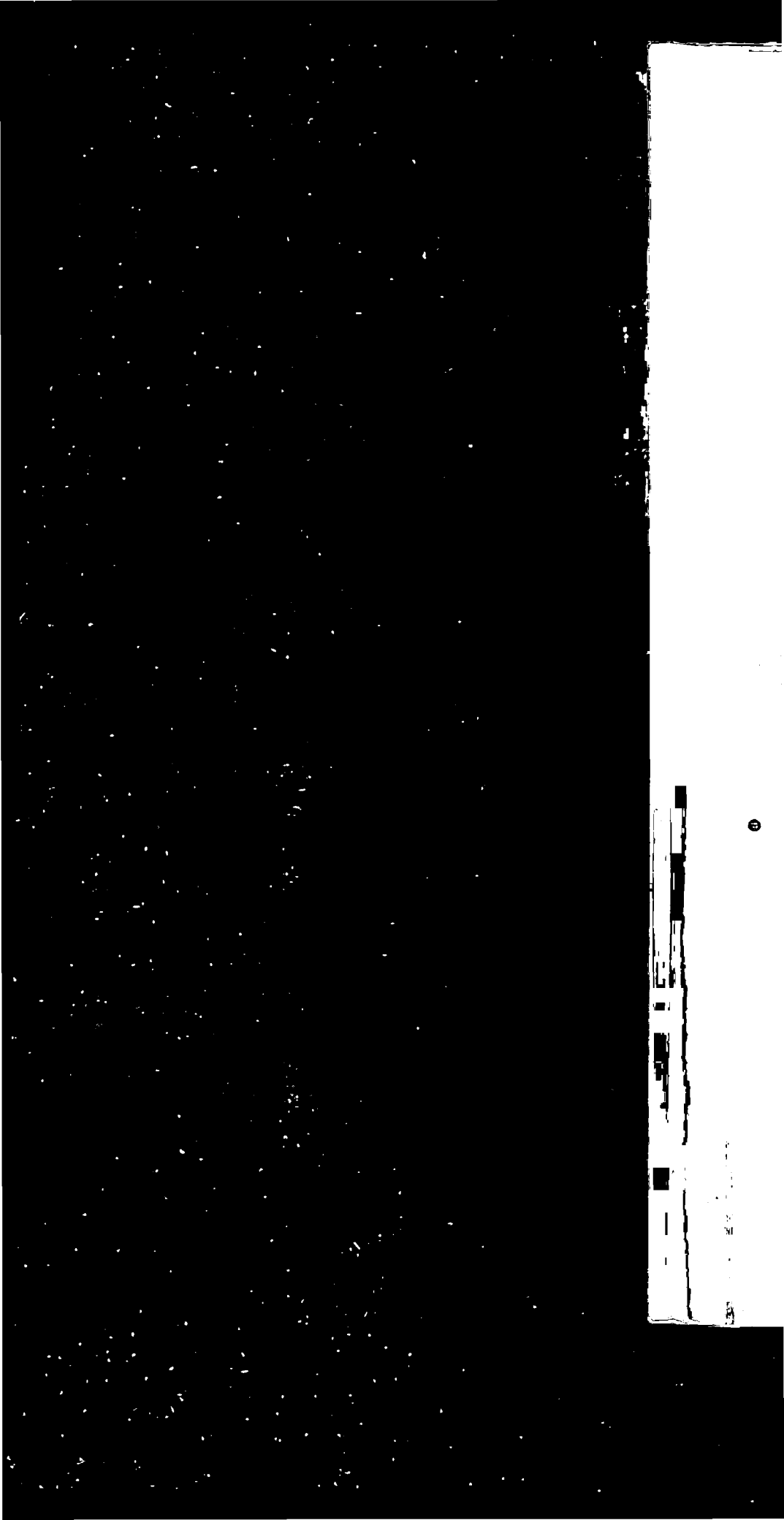
D-l profesor menționează o carte *Mărgăritare*, tipărită la Buzău,
anul 1833 (p. 48). Această mențiune e interesantă dar nu se știe dacă
e adevărată. Să fie *Mărgăritarele Sf. Ioan Gură de aur*? Se știe pre-
ciz că în București aceste *Mărgăritare* s'au tipărit „întâiu cu porunca
a lui toată cheltuijala“... Domnul Tării Românești Ioan Constantin Ba-
bă Voevod, în anul 7199 (=1691), apoi „a doacra“, în anul 1746 și în
„a treia oară“, în anul 1872. Dar la Buzău? Nu cumva nu s'au ti-
părit de loc? Pe foaia de titlu a acesteia din urmă tipărituri se spune:
Cartea oară tipărite în românește.

D. Balaur.

Goșev Iv., protoereu profesor, Обръвеного на старобългарскитѣ мо-
нахи (= Imbrăcămintea vechilor monahi bulgari), *Softa*, 33 p. (Extras
Analele muzeului național etnografic X-XI).

Ca și în *Antimisul și în Vechea liturghie bulgară* de cari ne-am ocu-
rit în paginile revistei noastre, autorul își construiește studiul pe ace-
ste lavoare bizantino-bulgărești din veacurile IX-X și XI: Le vom a-
răta pe rând, după ce mai întâi vom vedea cuprinsul fiecărui capitol
parte din cele șase câte cuprinde studiul de față.

Firește că în ceața veacurilor, vechii monahi bulgari, în rândurile
lor se află cele mai de seamă și mai instruite personalități ale Bul-
gariei antice, apar ca un fel de umbre șterse cu contururi foarte greu de
constituit. Cu totul altele ar fi fost reprezentările noastre astăzi asu-
pra sfinților frați Chiril și Metodiu și asupra ucenicilor lor, asupra ti-
tularilor monahi ai lui Simeon din mănăstirile Preslavului ca și asupra
anilor monahi ai lui Boris, dacă și asupra vieții lor aparte s'ar fi
scris la fel cum s'a stăruit asupra științei istorico-archeologice și litur-
gice. Vechea vechilor monahi bulgari, a acestor „mărturisitori ai lui
Hristos, retrași din lume, oameni cu dorinți înalte, învingători ai pați-
milor trupești și purtători ai coroanei Duhului“, după cum îi numește
autorul Studiului în veacul al IX, este de o însemnătate deosebită nu nu-
pește pentru faptul că au dus „o viață filosofică“ și că au dat un colorit
național și cultural mediului înconjurător, ci și pentru motivul că au
fost adevărații creatori, adică purtătorii culturii naționale creștine în

toate manifestările ei: scriere, ceremonie, credință, artă, obiceiuri, etc. Problema îmbrăcămînții și a înfățișerii exterioare a vechilor monahi bulgari este unul din fenomenele ființei primare a poporului bulgar. Devalorizarea lui aruncă o lumină puternică și asupra vechii literaturi bulgare.

Isvorul de căpetenie și indiscutabil pe baza căruia se poate reconstitui în bună parte viața acestor monahi, îl alcătuiește cartea Presviterului Cosma din veacul al X-lea netradusă încă până acum în românește: *Св. Космы Пресвитера слово на еретики и поучение отъ божественныхъ книгъ*, editată de profesorul M. G. I'orujenko în 57 pagini la Odesa în 1907. În trei locuri din această carte Presviterul Cosma critică aspru pe unii din vechii monahi bulgari că nu se conformează întocmai canoanelor 41 și 42 dela al VI-lea sinod ecumenic și regulilor stricto din canonul 3 al sinodului al IV-lea ecumenic. Un alt isvor, cu aceeași mare însemnătate, este și vechiul molitvelnic bulgar, din veacul al XI-lea, scris în alfabetul glagolitic și cunoscut în știință sub numele de *Euchologium Sinaiticum*. Aici se arată pe larg rânduiala tunderii în monahism. Amândouă aceste isvoare se completează cu isvoarele bizantine din veacurile al VIII-lea și al IX-lea încoace, în primul rând *Evhologiile grecești*. Mult mai multă însemnătate însă pentru obiectul unui atare studiu are opera întreagă a Preacuviosului Teodor Studitul, mort în anul 826. Acest vestit părinte al Bizanțului este renumit ca aproape ultimul din cei mai mari reformatori ai monahismului bizantin, ale cărui rândueți au fost adoptate încă înainte de 997 de monahismul Sfântului Munte prin Atanasie Atonitul, iar în veacul al XI-lea și în Rusia prin Teodosie Pencerski. Nu incupe îndoială că orânduirile fraților Studiți au fost adoptate și de monahismul vechei Bulgarii. Chiar Presviterul Cosma se dovedește un învățat ucenic al fraților Studiți. Ivan Sokolov, marele cunosător al vieții monahale din Bizanț în veacurile IX-XI, demonstrează în cercetările sale că numai Constituția sau Statutul studit au fost valabile în întregul Bizanț până la începutul veacului al XII-lea, când Statutul ierusalimitean a început să-l înlocuiască pe cel studit. Între normele din statutul studit și cele ale molitvoslovului glagolitic nu există aproape nicio deosebire: aceeași îmbrăcăminte monahală, aceeași dispoziție pentru purtarea părului, aceeași rânduială la tunderea celui de al doilea botex, aceeași rânduială la săvârșirea tunderii în monahism în timpul sf. liturghii, una și aceeași cântare după tundere, cântarea de prânz la trapeză și altele.

Autorul își încheie acest prim capitol cu constatarea că n'a ajuns până la noi nicio formă iconografică a chipului vechiului monah bulgar. În acest scop, d-sa folosește câteva înfățișeri bizantine și anume: pentru tunderea monahală, din *Смирнейския Фивологъ* scris către sfârșitul veacului al XI-lea. Celelalte reproduceri sunt luate din *Minologia* dela Vatican al lui Vasilie al II-lea, scris către sfârșitul veacului al X-lea sau începutul celui de al XI-lea.

Se știe că astăzi cinul monahal se dobândește după trecerea prin trei trepte: rasoforă (*τῶν ἀρχαρίου*), mica shimă (*τῶν μικροῦ σχήματος*) și marea shimă (*τῶν μεγάλου καὶ ἀγγελικῶν σχήματος*). În veacurile IX-XI lucrurile decurgeau aproape la fel, cu oarecare diferențe însă privitoare la înțelegerea ființei acestor trepte. Pe atunci ultimele două trepte erau

se împărțite una de alta. În adevăr, ele se acordau aparte, dar acela care avea așa numita „shima cea mică“ trebuia să primească în urmă și adevărata shimă, adică pe cea mare. Abia în veacul al XI-lea această înțelegere începe să se schimbe, când pentru prima dată se acordă apartenințele proprii, noi și mult lărgite shimei celei mici. De acum înaintea ea începe să se socotească o treaptă independentă.

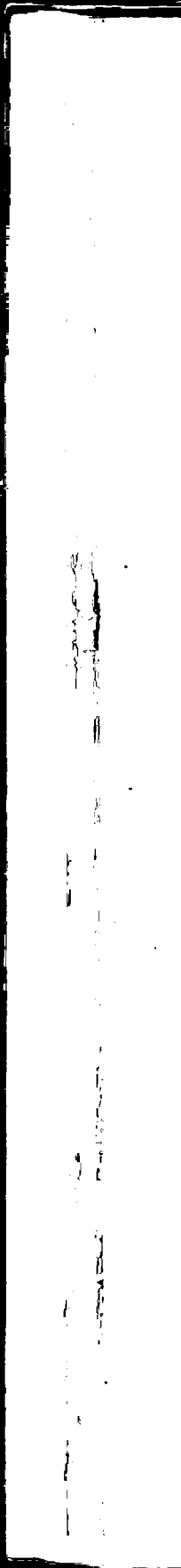
În veacurile al VIII-lea și al IX-lea, când un creștin dorea monahismul, trebuia să-și găsească o mănăstire sau o chilie și acolo, ca monah, era dator să petreacă trei ani în ascultare, în munci și în privațiuni, după cari putea fi tuns. Un astfel de candidat își tăia părul simplu și purta cămașă neagră, *hiton*. În forma aceasta se prezenta igumenului sau *ieracu*-lui mănăstirii, care-i citea rugăciunea anumită: *ХВАНИМЪ СЯ ПУСЬКАРАКАШААГО, ПО МНОЗЪХЪ МНАОСТН ТРОИИ, ПАРА ТРОИО СЕРО. СТЬЪ ПУСЬКАРАГО ЖИТНЪ СЕРО МНРА.* (=Mulțumim ție (Dumnezeul nostru) că te ai izbăvit pe robul tău acesta de viața cea amară a acestei lumi). Din viața igumenului Platon știm că ascultătorii trăiau în toată sărăcia, dormeau pe pământul gol, se îmbrăcau în haine simple de tot, fără mâneci, genunchiere curate, gândind mereu la moarte, cântând numai psalmi și întotdeauna cu avântul credinței și mărturisirii. Platon, ca un „întemnițat“ în mănăstirea Olimpului închinată „Simbolurilor“, avea cu sine doi ucenici din aceștia, cari, atunci când și astăzi, se mai numiau și *novici*, iar ascultarea lor — *noviciat*.

În timpurile de demult ale Bulgarilor acești ascultători erau numiți „cerniții“, „incerniții“. Așa li numește Molitvoslovul sinaitic. În veacul al XI-lea întâlnim pentru ei o altă denumire, aceea de „*preshimnici*“, *прешиници*, după cărțile grecești.

Teodor Studitul împarte shima monahală în *mică* și *mare*, pe cea mică: numind-o „tunderea începătoare“, iar pe cea de-a doua „desăvârșita formă sfântă“. La tunderea în această treaptă monahală, shimnicul prezenta în hiton cu cingătoare și în sandale, și numai după tundere avea dreptul să poarte și mantia. Sfinții Chiril, Metodiu, Naum și alții din ei, cari n'au fost căsătoriți și cari abia către sfârșitul vieții au primit deplina, adevărata tundere în monahism, au fost până atunci ieromonahi, adică preoți necăsătoriți și mai înainte de-a începe să se tundă încă se îmbracă ca presviterii, ei se purtau ca monahii din treapta respictivă. Nu este adevărat că „marii shimnici“ trăiau numai în afara vieții comune a mănăstirii. Fiecare monah adevărat putea să-și aleagă în viața sa felul său de monahie: fie rămânând în obștea fraților, fie închizându-se în chilie, fie retrăgându-se în anahorie. Stiri prețioase în acest sens găsim la Teodor Studitul ca și la Presviterul Cosma.

Ca bibliografie la acest capitol amintim: Dr. L. Geitler, *Euchologion glagolski spomenik manastira Sinai Brda. U Zegrebu 1882*; Al. N. Strievski, *Εὐχολόγια*, Kiev 1901; Teodor Studitul, Josef Strygowski, Migne, E. Golubinski, Fr. Iacobus Goar. Jos. L. Assemanus și Iv. Golov.

Astăzi aproape că nu mai avem purtători ai shimei celei mari din cauza că apar foarte rari aceia cari să fie pregătiți și gata pentru această treaptă supremă. În afară de aceasta, astăzi tunderea este însoțită numai de tăierea în chipul crucii a câtorva șuvițe de păr. Nu tot

astfel a fost și mai demult. Pe atunci monahismul bulgar se bucura de înbrățișarea celor mai aleși fii ai neamului. De aceea tunderea se făcea în catedrale, infrumusețate cu ceramică, cu marmoră încrustată, cu pedosele de mozaic și uși joase la altar, lucrute din marmoră tăiată subțire. Altarul nu era închis sau ascuns în întregime ochilor credincioșilor, ca acum, fiindcă în timpurile acelea iconostasele nu erau înalte. Corăurile monahilor intonau imnele liturgice și umpleau cu toții biserica. Nu erau îmbrăcați în întregime în negru și purtau pe cap acoperăminte de diferite culori. Igumenul își ocupa locul său, iar presviterul conducea slujba din altar. Odăjdiiile celui venit spre tundere se aflau de cu seară în altar. După ce era cercetat amănunțit de *iereu*, urma cu glas mare întrebarea: Pentru ce ai venit, frate, și cazi acum în fața sfântului altar și în fața sfintei tovrășii? Vrei să fii asemenea ingerilor și să intri în ceata monahicească? După răspunsurile smerite și stricte ale candidatului i se dădeau toate drepturile monahale, în primul rând obiectele de investimantare. I se amintea că prin vestmântul numit „analav”, „va purta pe trupul său ranele crucii lui Iisus, pe care cruce se va răstigni pentru monah toată lumea, chiar și el, monahul, se va răstigni pentru lume” (Molit. sinatic, Л. 94 6). Candidatul însuși dădea foarfeca *iereului* ca să-l tundă. Preotul tăia puțin din părul noului tuns în monahism și în aceeași vreme era luat de ceilalți monahi, dus în pridvorul bisericii, iar aci tuns până la piele. (Glag. Molit. 95 6). Imbrăcarea era solemnă și avea loc înainte de citirea Apostolului și Evangheliei, după care liturgia se continua regulat până la sfârșit. În timpul mesei, la trapeză, se intonau multe imne, printre cari și rugăciunea: *Doamne, Doamne, caută din cer și vezi!*. Această rugăciune este amintită și de Teodor Studitul, care spune că se cânta în asemenea prilejuri în *frățietatea studită*. Păr. Goșev accentuează pe faptul că din prima zi a tunderii sale, monahul trebuia să-și taie regulat părul ca să nu-i crească și astfel să cadă în primejdia de-a se simți jumătate mirean cu părul lung. În timpul iconoclaștilor, monahii bizantini priveau cu groază la acei frați ai lor cari, neavând mijloace de a-și tăia părul conform orândueller, îl lăsaseră să crească. Legea privitoare la tunderea părului (canonul 42 al sinodului trulan) a fost păzită cu severitate, după cum se vede, în Bulgaria pe timpul lui Cosma Presviterul, fiindcă altfel n'avea niciun motiv să dojenească pe monahii cari не по саконї отрѣзавалиса, (=nu-și taie părul conform legii). Cu totul altul a fost obiceiul în vremile acele la monahii romano-catolici. Aceștia nu numai că-și tundeau părul, dar în veacul al IX-lea erau obligați ca din 14 în 14 zile să-și radă și barba.

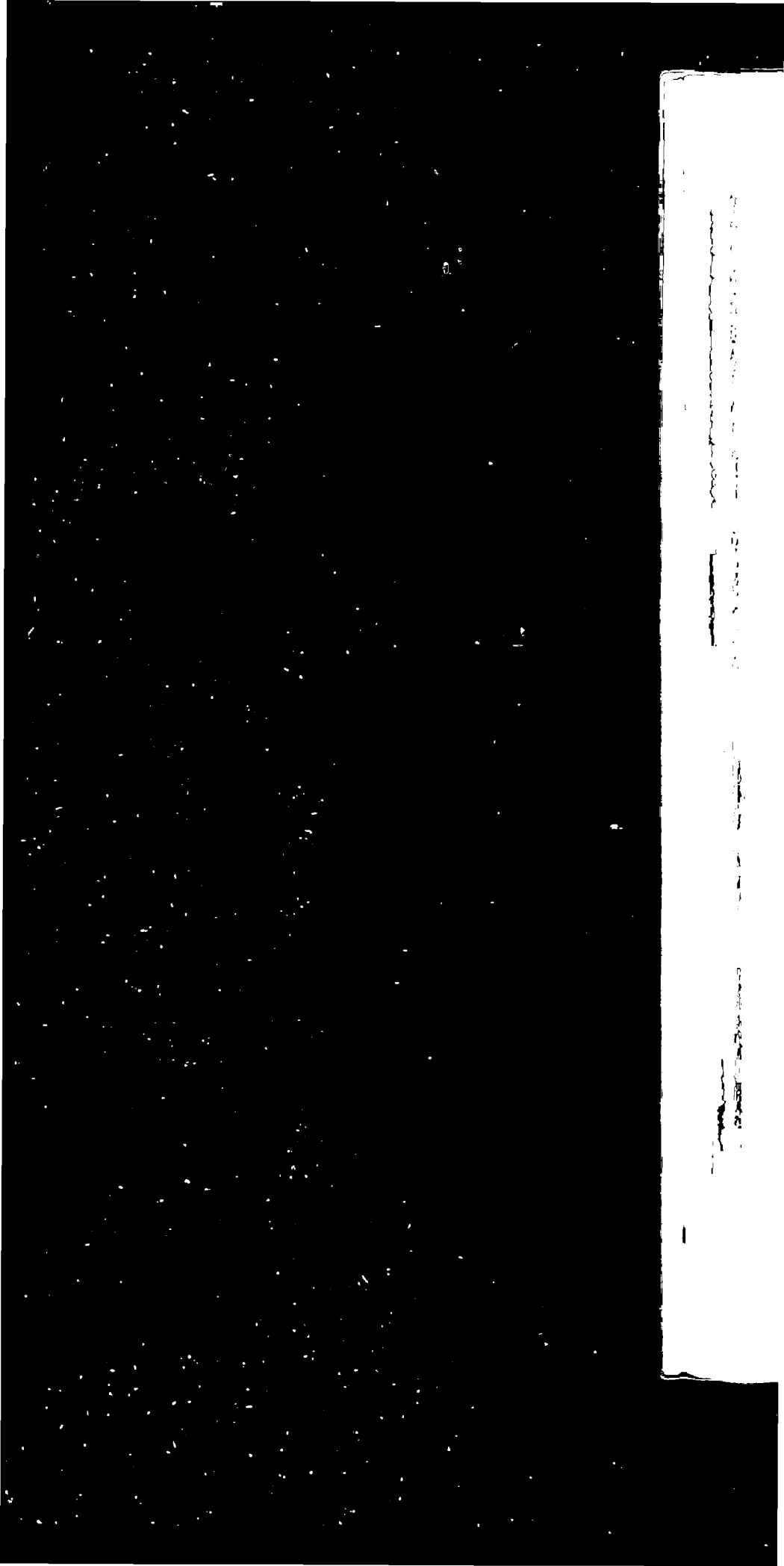
Capitolul al IV-lea este intitulat: *În ce constă îmbrăcăminte, veștilor monahi bulgari*. Se înțelege dela sine că forma de astăzi a îmbrăcămintii se deosebește cu totul de forma veche. Astăzi monahul poartă anteriorul (vechiul *hiton* monahal, care într-o vreme s'a numit, din cauza primitivității lui, *raso*) și peste el actuala rasă, care este necunoscută în biserica înainte de veacul XV-lea. În locul actualiei rase cu mâneci, bisericii și monahii de atunci întrebuințau o peleină fără mâneci numită *Επόμιον*= *μαγδύας* (veacurile VIII—IX), *πάλλιον* (v. IX), *манкѣтница* (v. X—XI), *παλλίον* veacul al XI-lea încoace) și alte denumiri. Camilavca (numită simplu *калѣмавка* este ca materie și formă fără comparație cu noua

de acoperământ a capului. Astăzi, în ocaziuni solemne monahii poartă camilavcă un voal larg, care amintește foarte mult vechiul vestmânt al monahului bulgar $\kappa\omicron\upsilon\kappa\omicron\lambda\eta$, $\chi\omicron\upsilon\chi\omicron\upsilon\lambda\iota\omicron\nu$, cu deosebirea că astăzi forma lui exterioară este alta întrucât a trebuit să fie adaptat camilavcei. Pravila îmbrăcăminții monahale, ca și pravila vieții mănăstirii s'a instituit în Răsăritul creștin. Ioan Casian și Benedict de Nursia cum a fost primit de Apus monahismul (v. V și VI) prin pravilele sf. Basilie cel Mare, ale Preacuvioșilor părinți Pahomie, Antonie și alții. Apoi și mai târziu îmbrăcămintea monahală nu se deosebia de cea lușască. Cu timpul părți din îmbrăcămintea monahilor, cari fuseseră scutite dela început din motive practice, pentru ușurința la munca fizică dobândită o însemnătate simbolică, ajungând cu timpul la complete și la o anumită tăietură. Aceasta s'a petrecut mai întâi cu două vestimente monahicești: *analavul* și *pelarina*, numită altădată *milotul*.

Șase sunt vestimintele monahului: 1) *cămașa* (adică *colovul*; la Casian — haina de lână, la Benedict — tunica; 2) *Cuculul* (la Casian — gluga mică (gluga) purtată și ziua și noaptes; la Benedict — cuculia, adică groasă iarna și alta vara); 3) *prietelea*, acoperătoarea simbolică a hitonului (la Casian — șnururile de lână, la Benedict — scapulare, adică fel de vestmânt care acoperă hitonul ca monahul să poată lucra mai ușor. La Benedictinii de astăzi forma *scapularci* amintește pe aceea a hitonului *analav*); 4) *brăul*, care nu trebuie scos niciodată (la Benedict monahul în timpul somnului monahul avea voie să-și scoată brăul la care se lega briceagul și să-și puie altul, mai subțire, ca nu cumva în timpul somnului să se taie în briceag (cuțit); 5) *pelarina* (la Casian o bucată nu prea mare de piele de capră numită *milot*; la Benedict nu se amintește, deoaia că gluga împreună cu pelarina aceasta se numea *cucula* și 6) *incălțăminte* (la Casian — tâlpiere joase, la Benedict — *caligele* răsăritene).

Cu timpul monahii răsăriteni și apuseni încep să se deosebească în îmbrăcămintea. În timp ce apusenii își măresc numărul obiectelor de investimantare începând să poarte pantaloni, ciorapi, susținători de ciorapi, mănuși, pantofi de noapte, șoșoni și altele, monahii răsăriteni și prin urmare și vechii monahi bulgari, poartă încă îmbrăcămintea din pravili și din tradiție. Numărul vestimentelor rămâne același, schimbându-se numai forma lor. Datele pe care le posedăm ne spun despre îmbrăcămintea din Bizanț și în Bulgaria în veacurile IX-XI, care este aceeași cu cea din veacurile V-VI. Anume: 1) *hitonul de sub mantie*, $\acute{\upsilon}\rho\omicron\kappa\alpha\mu\acute{\iota}\sigma\iota\omicron\nu$ (la Teodor Studitul și la Atanasie Atonitul, ceea ce numim astăzi *anteriul*; în Moltiv. sinatic — $\rho\eta\sigma\alpha$ (=cămașă); 2) *gluga* ($\chi\omicron\upsilon\chi\omicron\upsilon\lambda\iota\omicron\nu$, $\kappa\omicron\upsilon\kappa\omicron\lambda\eta$); 3) *prietelea* sau *acoperământul simbolic* al hitonului (naravnicul), (la T. Studitul și la Atanasie Atonitul — $\acute{\epsilon}\pi\alpha\nu\omega\tau\acute{\omicron}\rho\acute{\omicron}\rho\iota\omicron\nu$; în Moltiv. sinatic ca și textele cultice — $\acute{\epsilon}\pi\alpha\tau\eta\tau\eta\varsigma$, $\alpha\eta\lambda\lambda\alpha\kappa\eta$); 4) *brăul*; 5) *mantia* (diferite numiri $\acute{\epsilon}\pi\acute{\iota}\theta\omicron\rho\iota\omicron\nu$, $\mu\alpha\upsilon\tau\eta\varsigma$, $\mu\alpha\eta\eta\tau\eta\eta\iota\varsigma$) și 6) *incălțăminte*.

Cel dintâi vestmânt care se dădea monahului la tunderea în monahism era hitonul. Forma lui de atunci nu diferă prea mult de aceea a hitonilor de astăzi. (În evhologiile noastre de astăzi, *hitonul* se numește *hiton*). Darea lui la tundere era însoțită în Bizanț ca și în Bulgaria de un ecfonis anumit: $\beta\lambda\alpha\tau\eta\rho\kappa\eta$ $\eta\alpha\eta\eta\kappa\eta$ $\sigma\kappa\eta$ $\eta\mu\alpha\varsigma$. $\omega\epsilon\lambda\lambda\alpha\chi\eta\tau\eta$ $\sigma\alpha$ $\kappa\alpha$ $\rho\eta\sigma\alpha$ $\mu\alpha\eta\eta\tau\eta\eta\iota\varsigma$. (= Fratele nostru cu numele... îmbracă-se în haina dreptății,

in numele Tatălui și al Fiului, etc.). In mănăstirea Studiților, fiecare monah trebuia să aibă două *hitoane*.

2) *Cuculul* era a doua podoabă dată monahului la tundere. El nu se dădea numai celor cari intrau sau obțineau shima cea mare. Avea forma unei glugi cu marginile mai mari sau mai mici, ceea ce astăzi reprezintă propriu zis *camilavca*. Era lucrată din material scump și împodobită cu aur. Sinodul din 817 rânduește ca toate *cuculele* monahale să fie lungi de doi coți. *Cucullus*-ul acesta este culionul de astăzi, cu deosebire — făcută aci de recențent — că forma culioanelor preoțești la Români este aceea a monahilor bulgari și greci, și invers. Forma adaptabilă atât de frumos *camilavcei* este îngăduită numai *meșilor știmnici* Ecfonisu! spus de preot la darea *cuculului* era: „Fratele nostru cu numele... primească *Cuculul* in numele Tatălui și al Fiului și al Sf. Duh, Amin”. *Cuculul* a fost unul din cele mai de seamă distincțiuni ale shimei monahale și pentru purtarea lui existau in Bizanț foarte multe reguli. După tundere *cuculul* nu se scotea de pe cap șapte zile la rând. Abia a opta zi era scos cu o ceremonie deosebită, in biserică, și cu o rugăciune anumită.

Aceasta nu însemnează că acest vestmânt, *cuculul*, nu se scotea niciodată. Nu; ci atunci când se scotea trebuia ținut pe gât sau pe umeri. Din a opta zi el nu trebuia pus decât numai in ocaziuni solemne, altfel tot timpul era purtat pe gât și pe umeri. Aceasta ca să fie gata in orice moment să preintâmpine orice primejdie și ispită (ca soldatul; căci și monahul, mai mult decât soldatul, are de luptat cu mult mai multe primejdii neprevăzute ale vieții). De aceea nici chiar noaptea el nu se putea despărți de *cucul*. (Accentuăm, in această recenzie că forma primară a *cuculului* a fost aceea a glugii, așa că lucrurile asupra cărora stăruim aci sunt ușor de înțeles). Nu arareori pedecapsa care se dădea unul monah era să-l oprească de a mai purta *cuculul*, de multe ori acesta fiindu-i luat de egumen. (Știri mai ample in această privință se găsesc in *Migne*).

3) *Analavul* se dădea, ca și astăzi, atât la shima cea mică cât și la cea mare. Pentru shima cea mare el și-a păstrat numele; pentru cea mică însă a fost denumit *παραμόδιον*. Numele de *analav* e strâns legat de verbul *λαμβάνω* întrebuițat pentru cuvintele Mântuitorului „Cine nu-și ia crucea și nu vine după Mine, nu este vrednic de Mine”. Matei, X, 38). Luarea crucii lui Hristos prin purtarea unei haine deosebite s'a exprimat prin verbul *ἀναλαμβάνω*, de unde *ἀνάλαβος*. Această tâlcuire rezultă clar din cercetarea rânduelli și a momentelor principale la tunderea in monahism in veacurile X și XI.

4) *Brăul* a fost socotit in lumea Bizanțului ca absolut necesar întrăcăminții lumești oficiale. Cu atât mai mult, deci, monahilor. Nu putea lucra sau merge undeva monahul care nu purta brăul. In afară de aceasta, el mai avea și rostul de a strânge laolaltă *hitonul* și *analavul*. Nu se poate ști care a fost forma brâielor in vechea Bulgaria. In Bizanț, ele erau diferite, dela cele mai simple până la cele mai ornate cu mătase și broderie scumpă. La tundere se dădea cu ecfonisu! „Fratele nostru se încinge cu brăul puterii Sfântului Duh”. (Molit. sinaitic). După formele frâției studite, fratele care se culcă *ἄξωστος* trebuie pedep-

6) metanii. Monahii din Tarigrad aveau obiceiul să poarte la brâu un şterg legat cu un inel de fier.

5) Incălţăminte o formau, în Bizanţ ca şi în vechea Bulgarie, sandalele lucrate din lemn sau din piele (opincii) (συνδάλιον, ΠΑΙΣΗΚΑΙΗ, ПИЩА —plauta pedis).

Monahul venea la tundere desculţ. Sandalele le primea cu acest cântec Ecfonisul respectiv spune: „Fratele nostru se îmbracă în sandale pentru gătirea în lume a Evangheliei păcii, în numele Tatălui, etc.“. Ruşina care se citea în momentele acestea: asupra nou-îmbrăcatului monah leagă sandalele cu dulceaţa monahală: ΔΑ ΚΡΟΤΟΚΤΗ ΕΣΤΥ, adică să îndoauna gata să vestească lumii dulceaţa Evangheliei.

6) Mantia de demult a dispărut. Ea a fost înlocuită cu rasa (giu-neţ sau cabana). Forma de astăzi nu este cunoscută timpurilor vechi. Mantia are mâneci, atunci nu avea. Astăzi este lungă până la călcăie, dar abia de ajungea la glezne. Fiecare monah era dator să aibă trei mantii: una pentru lucru, mică; alta, mai lungă, pentru biserică, şi a treia de lână, grea, pentru vreme de iarnă. Ea se încheia sub bărbie cu două scumpi şi strălucitori. În momentul când se pune pe umerii monahului, se spunea: „Fratele nostru îmbracă-se în mantia dreptăţii, etc.“.

7) Este foarte îndoelnic dacă monahii din Bizanţ şi din vechea Bulgarie vor fi purtat, în vremile de cari ne ocupăm, pantaloni şi pălării.

Capitolul al cincilea este destinat analizei stofei şi a culorilor folosite la toate aceste vestminte. Fireşte că monahii nu trebuie să se îmbrace în haine scumpe şi luxoase. Din dojana făcută de Presviterul Cosma monahilor din timpul său, rezultă că ei se purtau în vestminte foarte strălucitoare, probabil, după exemplul Bizanţului. Culoarea favorită era cea neagră, dar sunt dovezi că se foloseau şi alte culori deschise.

Capitolul al şaselea şi ultimul se ocupă de referinţele pe care le găsim în privinţa monahilor Cosma Presviterul şi Teodor Studitul. Arătând că atunci cum trebuie să fie şi să se poarte adevăratul monah, şi cum nu trebuie să fie şi să nu se poarte adevăratul monah, ei lasă să se înţeleagă că pe timpul lor existau atât monahi buni cât şi răi, aceştia din urmă înfruntându-se şi cu alte lucruri decât numai cu cele duhovniceşti şi monahale.

Evident că tot ceea ce s'a arătat de Păr. Goşev în acest studiu documentat, este departe încă de a fi epuizat definitiv şi complet monahia vieţii şi a înfăţişerii vechilor călugări bulgari şi bizantini. Totuşi, studiul acesta este de-o însemnătate deosebită şi de el se va ţine seamă orice altă încercare de adâncire a problemei îmbrăcăminţii monahilor acum o mie de ani.

Pr. Paraschiv Angelescu

11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

NOTE BIBLIOGRAFICE

NICOLAE IORGA ȘI BISERICA.

Studiu bibliografic.

Acum trei ani tipăream în *Biserica Ortodoxă Română* (Cf. *B. O. R.*, XLIX, (1931), Nr. 6-8) un studiu bibliografic al cărților d-lui prof. N. Iorga, studiu ce a văzut lumina zilei datorită sprijinului P. S. S. Tit Simedrea.

Din același îndemn dau de astădată o listă a întregului scris al d-lui Iorga în legătură cu biserica. Acest articol este desprins dintr'o vastă bibliografie a întregii opere a prof. Iorga, operă ce ajunge până astăzi la impunătoarea cifră de: 900 cărți; 13.000 articole și 5.000 recenzii.

În articolul de față am căutat să grupez toate articolele ce-ar avea vreo legătură cu trecutul bisericii românești, cu arta și literatura religioasă, cum și cu orice fel de activitate a fețelor bisericesti. Dar cum prof. Iorga a scris și în legătură cu trecutul celorlalte biserici, de exemplu cu cea bizantină, am adăugat și aceste articole.

Criteriul acestor împărțiri are la bază sistemul ideologic, și articolul are cinci părți: studii istorice în legătură cu mănăstirile, bisericile și conducătorii bisericii românești; legăturile bisericii românești cu alte biserici, cât și istoria acestor biserici; literatură și artă religioasă; viață și politică religioasă; ultimul capitol cuprinde un indice alfabetic al recenziilor scrise de d. N. Iorga în legătură cu operele scrise de diferiți preoți. În fiecare capitol cărțile și articolele sunt aranjate în ordinea apariției, sau în ordinea cronologică a faptelor.

În descrierea unei cărți am căutat să dau: cât mai complet titlul cărții, locul și anul apariției, paginația, editura și tipografia unde s'a tipărit cartea, formatul și cota sub care este înregistrată în biblioteca Academiei Române. Când în descrierea unei cărți sunt părți trecute în paranteze drepte [], acele părți înseamnă că nu sunt cuprinse în foaia de titlu a cărții, dar, spre o mai bună lămurire au fost deduse. Articolele cuprind în descrierea: titlul, titlul revistei unde a fost publicat, anul și paginația.

I.

ISTORIA BISERICII ROMÂNEȘTI

Studiu de sintesă.

1. Istoria bisericii românești și a vieții religioase a Românilor. Voi. I: 1908. VII+341 p. Vol. II: 1909. 2 f.+479 p.

Valenii-de-Munte. Tip. Neamul Românesc. 21×14—II 12001. Prefață la Istoria bisericii românești. „Neamul românesc“ 1908. 2070- 2073. Istoria bisericii românești și a vieții religioase a Românilor. Ediția a II-a revăzută și adăugită. Vol. I: 1928 [pe copertă 1929], 432 p.; Vol. II: 1930. [pe copertă 1932], 493 p. București. Ed. „Ministerului de Culte“. Tip. Datina Românească. 22×14—II 111461.

Inscripții și documente¹⁾.

2. Inscripții din bisericile României, adunate, adnotate și publicate... Fascicole I. Nr. 1-764. 1905. VIII+313 p. Fascicola II-a N-rele 766-944. 1907. 314-374 p. Vol. II: cuprinzând 1079 nr. 1908. 1 f.+381 p. + 1 f. București (Studii și Documente cu privire la Istoria Românilor. vol. XV). Ed. Minerva. 24×16—II 101631.

3. Inscripții și însemnări din bisericile Iașului, oferit gratuit bisericilor ieșene. București, 1907. 90 p. Tip. Socec & Comp. 23×16—II 8557.

4. Inscripții din bisericile României. „Semănătorul“, 1905. p. 261-263.

5. Inscripții [de biserici]. „Revista istorică“, 1924. p. 61-69 [1700; 1742; 1703].

6. Inscripții. „Revista istorică“, 1929. p. 265-274.

7. Inscripții. Însemnări de pe cărțile vechii biserici a Sf. Arhangheli în Brăila (azi la biserica Sf. Spiridon). „Buletinul Comisiei istorice a României“, 1930. p. 139-147.

8. Un bălcu al Mitropoliei muntene. „Revista istorică“, 1916. pag. 92 [1750].

9. Însemnări preoțești din Banat. „Buletinul Comisiei istorice a României“, 1927. p. 1-10.

10. O scrisoare cimpulungeană către arhiepiscopul Gavriil Băulescu-Boteni. „Revista istorică“, 1927. p. 147-148.

11. Două acte bisericesti. „Revista istorică“, 1927. p. 149-151.

Generalități.

12. Sate și preoți din Ardeal. București, 1902. V+349 p. Tip. Carol Göbl. 18×12—I 102036. Sate și preoți din Ardeal mai ales în secolul al XVIII-lea, după corespondența acum descoperită a episcopului neunit Dionisie Novacovici. „Noua Revistă română“, 1901: p. 343-352; 391-398; 441-450; 1902: 27-33; 54-60.

13. Bunea (A). Vechile episcopii românești. „Convorbiri literare“, 1902. p. 381-384.

14. Schematisme bisericesti din Transilvania și Ungaria. „Convorbiri literare“, 1903, p. 975-976.

1) La acest capitol nu sunt trecute și documentele din colecția Studii și Documente.

15. Ștefan-cel-Mare, Mihai-Viteazul și Mitropolia Ardealului. București, 1904. 35 p. (Academia Română. Analele Academiei Române. Seria II. Tomul XXVII. Memoriile secțiunii istorice¹). Tip. Carol Göbl. 27×21—II 101724. Ștefan-cel-Mare și Mihai-Viteazul ca întemeietori ai bisericii Românilor din Ardeal. București, 1904. 48 p. Minerva. 17.5×11—I 101871.

16. La o biserică a lui Ștefan-cel-Mare. „Neamul românesc“, 1918, nr. 127.

17. O alegere de episcopi moldoveni în 1557-58. Retipărire din „Răvașul“. Cluj, 1907. 8 p. Tip. Carmen. 22×214 — II 116879. O alegere de episcopi moldoveni în 1557-58, după o notiță dintr'o carte păstrată în Ardeal. „Răvașul“, 1905. p. 153-156.

18. O istorie a episcopiei Râmnicului (istoricul eparhiei Râmnicului-Noului-Severin, alcătuit în anul jubiliar). „Floarea darurilor“, 1907 I. p. 257-262.

19. O veche însemnare cu privire la mitropolia ardelcană de mitropolitul Athanasie. 3 April 1707. „Răvașul“, 1905. p. 153.

20. Reformele în biserică ale lui Const. Vodă Mavrocordat. „Ramuri“, 1909. p. 129-133.

21. Să părăsim ortodoxia? Conferință ținută la Teatrul Național din Iași în ziua de 15 Aprilie 1912 în folosul Societății naționale ortodoxe a Doamnelor române. Vălenii-de-Munte, 1912. 34 p. Tip. Neamul Românesc. 19×12—I 28031.

22. Condițiile de politică generală în cari s'au întemeiat bisericile românești în secolile XIV-XV. București, 1913. 25 p. (Academia Română. Analele Academiei Române. Seria II. Tomul XXXV. Memoriile secțiunii istorice 14). Tip. Carol Göbl. 27×21—II 33058. Les conditions de politique général dans lesquelles furent fondées les églises roumaines au XIV-V siècle. Académie roumaine. Bulletin de la section historique, 1913. p. 124-153.

23. Două plângeri ale episcopului de Râmnic, Galaction (1821). București, 1913. 6 p. (Academia Română. Analele Academiei Române. Seria II. Tomul XXXV. Memoriile secțiunii istorice 5). Tip. Carol Göbl. 27×21—II 31144. Deux plaintes de l'évêque de Râmnic Galaction (1821). Académie roumaine. „Bulletin de la section historique, 1913. p. 102-105.

24. Privilège du prince Miron Barnovski à l'église princière de Botoșani. Académie roumaine. Bulletin de la section historique, 1913. p. 43-56.

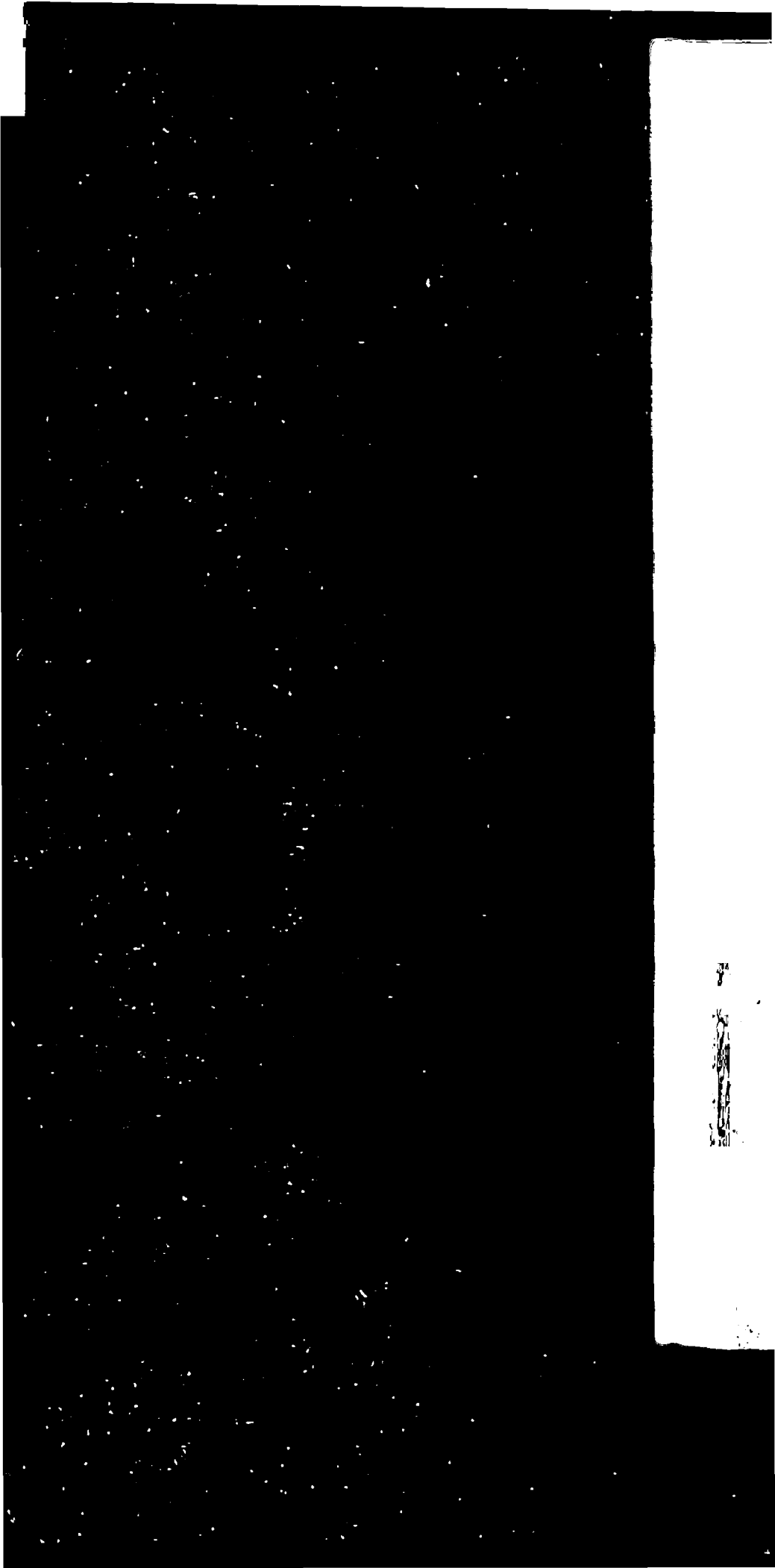
25. I. C. Fillitti. Din arhivele Vaticanului. I. Documente bisericești. Bulletin de l'Institut pour l'étude de l'Europe sud-orientale, 1914. p. 147-161.

26. Două contribuții la istoria bisericească a Românilor. București, 1916. 23 p. (Academia Română. Analele Academiei Române. Seria II. Tomul XXXVIII. Memoriile secțiunii istorice 12). Tip. Carol Göbl. 27×21—II 48127 [Un aromân mitropolit de Atena și concurent la patriarhia de Constantinopol. Sinodul

- la Târgoviște în 1659]. Deux contribution a l'histoire ecclésiastique des Roumains. [Traduction par H. Stahl]. Académie roumaine. Bulletin de la section historique, 1916, p. 357-369.
27. Inceputurile episcopiei de Buzău [1544]. „Revista istorică“, 1923, p. 173-177.
28. Ortodoxie latine. „Revue bleue“, 1923, p. 437-439.
29. Les origines de l'Iconoclisme. Bucarest, 1924. 14 p. (Académie roumaine. Bulletin de la section historique. Tome XI Congrès de byzantinologie de Bucarest. Mémoires). Tip. Cultura Națională. 25×17. Les origines de l'Iconoclisme. Académie roumaine. Bulletin de la section historique, 1924. p. 143-155.
30. Condiția de hirotonii a Mitropoliei Moldovei. (publicată după original). „Buletinul comisiei istorice a României“, 1924, p. 1-42.
31. O episcopie de suprimat: cea dela Galați (Făgăraș). „Revista istorică“, 1924, p. 178-179.
32. O hotărânicie episcopală [Roman 1745-1746]. „Revista istorică“, 1924, p. 253-255.
33. Concepția românească a creștinismului, idei dintr'o conferință la Galați. „Universul literar“, 1925, nr. 46, p. 2.
34. L'Église autocéphale de Roumanie, ses origines et son rôle parmi les églises nationales d'Orient. [Paris], 1926. (Extrait de „L'Europe nouvelle“, 27 février 1926). Imp. parisienne réunies. 32×21. L'Église autocéphale de Roumanie, ses origines et son rôle parmi les églises nationales d'Orient. „L'Europe nouvelle“, 1926, p. 264-268.
35. Domnii faniotii și ctitorile. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1929, p. 90-91 [1764 Grigore Al. Ghica].
36. Biserica românească în 1899-10, după documente vechi. „Revista istorică“, 1930, p. 141-143.
37. O singhelie a episcopului de Buzău Constandie Filitti. „Revista istorică“, 1931, p. 303. [1806].
38. La întemeierea mitropoliei muntene. „Revista istorică“, 1932, p. 329-330.

Viață mănăstirească.

39. Lucruri oficiale asupra mănăstirilor. „Floarea darurilor“, 1907 II. p. 225-226.
40. Cum se poate descoperi o mănăstire. „Ramuri“, 1923, 441-443.
41. La vie monastique chez les Roumains. Eléments fondamentaux et influences. D'après une conférence à Lille. Bucarest, 1931, 9 p. Tip. Datina Românească. 24×16 — II 1930. La vie monastique chez les Roumains, éléments fondamentaux et influences. [D'après une conférence à Lille]. „Revue historique du sud-est européen, 1931, p. 113-119.
42. Agapia și mănăstirile de astăzi. „Semănătorul“ 1903. 499-502.

43. Foasta biserică metropolitană din Alba-Iulia (B. grad). „Neamul românesc literar“, 1910, p. 769-771.
44. Contribuții la istoria bisericii noastre. I. Despre nașterea Neamului. II. Bălănești. București, 1912. 35 p. (Academia Română. Analele Academiei Române. Seria II. Tomul XXXIV. Memoriile secțiunii istorice 6). Tip. Carol Göbl. 27x21 — II 25740.
45. Familia Tăutului în legătură cu biserica din Bălănești. „Neamul românesc literar“, 1912, p. 164-181.
46. La biserica Băltenilor. „Floarea darurilor“, 1907 II p. 120-125.
47. Note descriptive. [Biserica din Bălteni]. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1908, p. 112-113.
48. Două inscripții nouă găsite la mănăstirea Bistrița (Neamț). București, 1913, 5 p. (Academia Română. Analele Academiei Române. Seria II. Tomul XXXVI. Memoriile secțiunii istorice 13). Tip. Carol Göbl. 27x21 — II 40536. Deux nouvelles inscriptions du Monastère de Bistrița en Moldavie. Académie roumaine. Bulletin de la section historique, 1914, p. 145-148.
49. Insemnări la biserica din Breasta. „Revista istorică“ 1925, p. 109.
50. Două mănăstiri dâmbovițene. I. Mănăstirea Cobla. II. Mănăstirea Butoiu. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1929, p. 20-25.
51. Manuscrisurile mănăstirii Cernica. „Biserica Ortodoxă Română“, 1902. p. 207-234.
52. Mănăstirea Cernica. „Revista istorică“, 1920, p. 269.
53. Câteva inscripții. „Revista istorică“, 1922, p. 156 [Cernica].
54. Drumuri nouă după lucruri vechi. (Mănăstirea Coșula; Schitul Olteni). „Neamul românesc literar“, 1909, p. 266-268.
55. Mănăstirea Coșula. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1926, p. 70-73.
56. Biserica din Doljești. „Revista istorică“, 1925, p. 228-229.
57. O descoperire de prădăciune tâlhărească la mănăstirea Dragomirna în 1795. „Revista istorică“, p. 49-68.
58. Două biserici bucureștene. [Enel; Sf. Nicolae dintr-zi] „Făt-frumos“, 1905, p. 289-291.
59. Schitul Fedeleșcioiu. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1912, p. 30-35.
60. Acte privitoare la mănăstirea Sf. Ioan din Focșani. „Revista istorică“, 1916, p. 18-19.
61. Biserici focșănene. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1929, p. 27-28.
62. Mănăstirea Govora. „Revista istorică“, 1920, p. 26-

63. O mănăstire puțin cunoscută. [Grăjdeni]. „Revista istorică“, 1918, p. 116.
64. La schitul Hadimbului. „Floarea darurilor“, 1907 II. p. 187.
65. Biserica din Herța. „Revista istorică“, 1924, p. 199.
66. Hârtii din arhiva mănăstirii Hurezului, precum și din protopopiei Argeșului, din a boierilor Brâncoveni, și a altor surse găsite în casele proprietății din Brâncoveni și publicate cu o introducere, note și indice. București, 1907. XLV+100 p. (Studii și Documente cu privire la Istoria Românilor, vol. IV). Tip. I. V. Socec. 24×17 — II 101631. [Mănăstirea Hurezului: dezvoltarea și viața ei. Acte privitoare la m. Hurezului; Acte dela mănăstiri din Argeș; Schitul Bodești; M. Brâncoveni; M. Câmpulung; M. Cozia; Schitul Fedeleșcioiu; M. Glăntioac; Govora, Polovraci; Schitul Trivale; Acte ale protopopiei Argeș; Acte privitoare la familiile Căzănescu și Stoicescu, Documente amestecate, Documente brâncovenesti].
67. Biserica brâncovenească a Hurezului. „Ramuri“, 1909 65-69.
68. Mănăstirea Hurezului. Dezvoltarea și viața ei. Vălenii-de-Munte, 1912, 77 [-79] p. Tip. Neamul Românesc. 16×12 — I 28.121. [Cuprinde prefața la vol. XV din „Studii și Documente“ și pisanile publicate în Inscriptiile din bisericile Române controlate și adause].
69. Mănăstirea Jitianului. „Floarea darurilor“, 1907 II. p. 105.
70. Constantinescu (Ioan). Istoricul bisericii Maica Preputa dela Madona Dudu din Craiova, Vălenii-de-Munte, 1914. II 9958.
71. [Mănăstirea Mărgineni]. „Revista istorică“, 1933, p. 12.
72. Ștefan-cel-Mare și mănăstirea Neamțului. București, 1910, 14 p. Tip. Carol Göbl. 32×23 — III 23037.
73. Ștefan-cel-Mare și Mănăstirea Neamțului. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1910, p. 97-106.
74. O carte despre mănăstirea Neamțului. „Neamul românesc literar“, 1910, p. 345-347.
75. Contribuții la istoria bisericii noastre. I. Despre mănăstirea Neamțului. II. Bălinești. București, 1912, 35 p. (Academia Română. Analele Academiei Române. Seria II. Tomul XIV. Memoriile secțiunii istorice 6). Tip. Carol Göbl. 27×13 — II 25740.
76. Mănăstirea Neamțului. Viață călugărească și muncă pentru cultură. Vălenii-de-Munte, 1912. 89 [-91] p. Tip. Neamul Românesc. 19×12 — I 27317. Mănăstirea Neamțului. Viață călugărească și munca pentru cultură. Ediția III-a. Mănăstirea Neamțului, 1925, 104 p. Ed. și Tip. Mănăstirea Neamțului. 16×12 — I 82.182.
77. Vedenie cuprinzând critica moravurilor din mănăstiri

rea Neamțului (1797). Documente. „Revista istorică“, 1921, p. 171-176.

78. Știri nouă despre biserica Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului. „Revista istorică“, 1916, p. 7-8.

79. O danie către mănăstirea Sf. Naum dela Ohrida. „Revista istorică“, 1916, p. 94-96 [1792].

80. Biserica din Opăriți, Predealu, Sărari și Valea Drașnei. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1929, p. 157-160.

81. O mănăstire a lui Matei Basarab: Plătărești. „Fătfrumos“, 1905, nr. 1. p. 1-4.

82. Popeștii pe Argeș (Câteva note). „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1929, p. 70.

83. Ctitorii mănăstirii Putna. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1929, p. 142.

84. Biserica din Râfov. „Universul literar“, 1925, nr. 24, p. 12-13.

85. Inscripțiile bisericii Rătovoști-Muscel și Zărnești. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1927, p. 112.

86. [Insemnări de pe cărți din biserica din Reni]. „Revista istorică“, 1920, p. 252-257.

88. Insemnări de cronică ale clericilor din Șcheii Brașovului. „Buletinul comisiei istorice a României“, 1933, p. 57-99.

89. Câteva indicații asupra mănăstirii Snagovul. Vălenii-de-Munte, 1926, 19 p. + 2 pl. (Comisia monumentelor istorice). Tip. Datina Românească. 20×13 — I 88415. Câteva indicații asupra Mănăstirii Snagovul. [Ediția II-a], Vălenii-de-Munte, 1933, 19 p. + 2 pl. (Comisia monumentelor istorice). Tip. Datina Românească. 20×13 — I 120199.

90. Cea dintăiu biserică a Stelei. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1929, p. 112.

91. Gorescu (Octav). Văcăreștii... Cu o prefață de N. Iorga. București, 1930 — III 104056.

92. Biserica Valea Danului. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1917-1923, p. 193-196.

93. Mănăstirea din Vălenii-de-Munte. Buletinul comisiei monumentelor istorice, 1924, p. 99-106.

94. Mănăstirea din Vălenii-de-Munte. Craiova, 1925, 8 p. + 1 pl. (Extras din Buletinul comisiei monumentelor istorice). Tip. Ramuri. 32×24 — III 80127.

95. Nouă știri asupra bisericii Mănăstirea din Vălenii-de-Munte și asupra altor antichități religioase locale. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1926, p. 49-53.

96. Despre Sf. Vineri din Târgoviște. „Revista istorică“, 1916, p. 93-94.

97. Inscripția bisericii Visarion din București. „Revista istorică“, 1920, p. 123.

98. La mănăstirea Voronei. Calendarul „Neamului românesc“, 1909, p. 56-58.

99. La mănăstirea Zamfira. „Floarea darurilor“, 1907 II, 61-61.

Fefe bisericesti.

100. Arhiereul Antim. „Neamul românesc“, 1919. nr. 207.
101. Episcopul Iacov Antonovici. „Neamul românesc“, nr. 2.
102. Două scrisori ale lui Atanasie Anghel. București, 8 p.+II pl. (Academia Română. Memoriile secțiunii istorice. Seria III. Tomul XIII. Mem. 5). Imprimeria națională. 17 — II 115218.
103. Noul mitropolit ardelean [N. Bălan]. „Neamul românesc“, 1920, nr. 40.
104. Episcopul Calinic Cernicanul. „Revista istorică“, 1922, 74-80.
105. O scrisoare a episcopului de Râmnic Chesarie către mitropolit. „Revista istorică“, 1916, p. 93.
106. [Climent episcop de Argeș]. „Revista istorică“, 1934, 20.
107. Viața și faptele mitropolitului Veniamin Costachi (1808-1846). București, 1904, 79 p. (Biblioteca populară „Minerva“, Nr. 23). Ed. Minerva 12×8 — 66215.
108. O icoană curată: Mitropolitul Veniamin Costachie, prilejul pomenirii sale. „Semănătorul“, 1904, p. 657-660.
109. Fragment din diata mitropolitului Veniamin Costachi [4. I. 1810]. „Revista istorică“, 1924, p. 126-127.
110. Un arhiereu artist: Atanasie Crimca. „Floarea darurilor“, 1907 II, p. 273-275.
111. Opera episcopului Damaschin. „Ramuri“, 1909, p. 5.
112. † Vicarul Gherasim Domide. „Neamul românesc“, 1909, p. 2378.
113. Viața unui mitropolit de altă dată: Filaret al II-lea. Registrul său inedit de scrieri. „Convorbiri literate“, 1901, 1009-1009; 1101-1137.
114. † Ghenadie episcopul Râmnicului. „Neamul românesc“, 1912, p. 2301-2302.
115. Moartea episcopului Iosif Gheorghian. „Neamul românesc“, 1909, p. 169-170.
116. † Atanasie Gherman. „Neamul românesc“, 1916, nr. 11.
117. Vasile Hossu episcop de Gherla. „Neamul românesc“, nr. 11, p. 2045-2046.
118. † Vasile Hossu. „Neamul românesc“, 1916, nr. 2.
119. Două portrete ale lui Ignatie de Arta, Mitropolit al Moldovei-Românești. „Studii Teologice“, 1931, p. 3-6.
120. Un protopop moldovean din veacul al XV-lea [Ioil]. „Revista istorică“, 1916, p. 87.
121. † Exarhul Iosif. „Neamul românesc“, 1915, nr. 26.

122. Un popă de sat ardelean la Roma în 1756. „Revista istorică“, 1928, p. 319-320. [Popa Lazăr din Macău].
123. Mitropolitul Mangrea. „Neamul românesc“, 1916, nr. 31.
124. Din amintirile episcopului Melhisedec de Roman. „Floarea darurilor“, 1907 II, p. 385-387.
125. O amintire: Episcopul Melhisedec. „Neamul românesc“, 1918, nr. 145.
126. Mitropolitul Ioan Mețianu. „Neamul românesc“, 1916, nr. 5.
127. Mitropolitul Miron. „Neamul românesc“, 1920, nr. 192.
128. Noul Mitropolit [Miron Cristea]. „Neamul românesc“, 1920, nr. 296.
129. † Episcopul Papp. „Neamul românesc“, 1925, nr. 26.
130. Episcopul Mihail Pavel. „Epoca“, 1902, nr. 2048-138.
131. Jubileul episcopului Popea. „Semănătorul“, 1906, p. 162-164.
132. Episcopul Nicolae Popea. „Neamul românesc“, 1906, III. p. 1429-1431.
133. Discurs... la Academie pentru primirea preotului Nicolae Popescu. „Universul literar“, 1925, nr. 28, p. 9-10.
134. Pierderi culturale. [Protop. Gh. Popovici]. „Neamul românesc“, 1927, nr. 213.
135. Episcopul Dimitrie Radu. „Gazeta Transilvaniei“, 1921, nr. 264. Perderile noastre naționale: Episcopul Dimitrie Radu. Calendarul Ligii Culturale, 1921, p. 35-37.
136. Andrei Șaguna. „Semănătorul“, 1903, p. 787-789. Insemnătatea națională a lui Șaguna. „Neamul românesc“, 1909, p. 1886-1888.
137. Șaguna și rostul său bisericesc. „Neamul românesc“, 1909, p. 1888-1895.
138. Pomenirea lui Șaguna (o publicație jubilară). „Neamul românesc literar“, 1909, p. 657-660. [Pomenirea lui A. Șaguna]. „Neamul românesc“, 1909, p. 658-660. Serbarea comemorării lui Șaguna dela Ateneu. Calendarul Ligii Culturale, 1910, p. 163-170.
139. Umbra lui Șaguna. „Neamul românesc“, 1923, nr. 154.
140. Părintele episcop Sofronie. „Neamul românesc“, 1913, p. 705-706.
141. Ceva despre episcopul maramureșan Iosif Stoica. Câteva fragmente de vechi cazanii românești, cu 3 stampe. București, 1913, 14 p. (Academia Română. Analele Academiei Române. Seria II. Tomul XXXVI. Memoriile secțiunii istorice 6). Tip Carol Göbl. 27×21 — II 34769. Sur l'évêque roumain du Maramoros, Joseph Stoica. Notes sur des anciennes explications des évangiles en roumain. Académie roumaine. Bulletin de la section historique, 1914, p. 7-10.

142. Unul care s'a dus: episcopul Szabo. „Neamul românesc“, 1911, p. 817.
143. Un nou episcop român. [Valeriu Traian de Lugos]. „Neamul românesc“, 1913, p. 17-18.
144. Mitropolitul Victor. „Neamul românesc“, 1918, nr. 27.

II

LEGĂTURILE CU ALTE BISERICI

145. Nichifor Dascăluș exarh și patriarh și legăturile lui cu Țările noastre, 1580-1599, București, 1905, 18 p. (Academia Română. Analele Academiei Române. Seria II. Tomul XXVII. Memoriile secțiunii istorice 7). Tip. Carol Göbl. 27×21 — II 37447.
146. Vasile Lupu ca următor al împăraților de Răsărit la tutelarea patriarhiei de Constantinople și a bisericii ortodoxe. București, 1913, 30 p. (Academia Română. Analele Academiei Române. Seria II. Tomul XXXVI. Memoriile secțiunii istorice 8). Tip. Carol Göbl. 27×21 — II 37447. Basile Lupu, prince de Moldavie, comme successeur des empereurs d'Orient dans la tutelle du patriarcat de Constantinople et de l'église orthodoxe (1640-1653). Académie roumaine. Bulletin de la section historique, 1914, p. 88-123.
147. Fundațiunile domnilor români în Epir. București, 1914, 35 p. (Academia Română. Analele Academiei Române. Seria II. Tomul XXXVI. Memoriile secțiunii istorice 23). Tip. Carol Göbl. 27×21 — II 37449. [Mănăstirea Vlatadon ajută de Mihnea 1587; Sfânta Anastasia Grigorașcu Vodă Ghica 1716; 1741 Ion Callimachi; Ianina, etc.]. Fondations des princes roumains en Epire, en Morée, à Constantinople, dans les îles et sur la côte d'Asie mineure. Académie roumaine. Bulletin de la section historique, 1914, p. 240-270.
148. Fundațiunile religioase ale domnilor români în Orient. București, 1914, 18 p. (Academia Română. Analele Academiei Române. Seria II. Tomul XXXVI. Memoriile secțiunii istorice 22). Tip. Carol Göbl. 27×21—II 40537 [Mănăstiri tealiene Meteorele. Neagoe Basarab. Nicolae Vodă Mavrogheni 1786; Radu Paisie; Alexandru Voevod fiul lui Mircea Vodă]. Fondations religieuses des princes roumains en Orient. Monastères de Météores en Thessalie. Académie roumaine. Bulletin de la section historique, 1914, p. 225-240.
149. Muntele Athos în legătură cu Țările noastre, cu 1 stampă. București, 1914, 71 p. + 1 stampă (Academia Română. Analele Academiei Române. Seria II. Tomul XXXVI. Memoriile secțiunii istorice 14). Tip. Carol Göbl. 27×21 — II 36766. Le Mont Athos et les Pays Roumains. Académie roumaine. Bulletin de la section historique, 1914, p. 149-213.
150. Câteva știri nouă relative la legăturile noastre cu biserica constantinopolitană în a doua jumătate a secolului al

XVII-lea. București, 1915, 20 p. (Academia Română. Anale Academiei Române. Seria II. Tomul XXXVIII. Memoriile secțiunii istorice 1). Tip. Carol Göbl. 27×21 — II 48126. *Quelques données nouvelles au sujet de relation entre les principautés roumaines et l'Eglise constantino-politaine dans la seconde moitié du XVII-e siècle* [Traduction par H. Stahl]. Académie roumaine. Bulletin de la section historique, 1915, p. 143-162.

151. Un mitropolit de Patras după voința unui domn fanariot. „Revista istorică“, 1918, p. 5-6. [Mihail Șutu în legătură cu mitropolitul Policarp].

152. Donațiile românești pentru mănăstirile din Marea Marmara. „Revista istorică“, 1921, p. 143-147. [1702; 1719 1766; 1778; 1787].

153. Portretele domnilor noștri la Muntele Athos. București, 1928, 5 p.+VII pl. (Academia Română. Seria III. Tomul IX. Memoriile secțiunii istorice. 2). Tip. Cultura Națională. 25×17—II 92135 [Petru Rareș; Lăpușeanu; Doamna Eremia; Matei Basarab].

154. Portrete și lucruri domnești nouă descoperite. București, 1928, 7 p.+7 pl. (Academia Română. Seria II. Tomul IX. Memoriile secțiunii istorice 5). Tip. Cultura Națională. 25×17—II 96691 [Mihai Viteazul; Dimitrie Cantemir; C. Brâncoveanu; C. Hangherli].

155. Ceva din legăturile domniilor românești cu Ierusalimul. București, 1932, 21 p. (Academia Română. Seria III. Tomul XIII. Mem. 4. Memoriile secțiunii istorice). Imprimeria Națională. 25×17—II 115219.

156. Un privilegiu pentru Elusa din Iazina. „Buletinul comisiei istorice a României“, 1932, p. 1-9.

157. Un adaus la raporturile domnilor români cu patriarhia de Constantinopol. „Revista istorică“, 1933, p. 114.

158. Domnii români Vasile Lupu, Șerban Cantacuzino și Constantin Brâncoveanu în legătură cu patriarhii Alexandriei [București, 1933]. 10 p. (Academia Română. Memoriile secțiunii istorice. Seria III. Tomul XIII. Mem. 6). Imprimeria Națională. 25×17—II 117303.

159. Donațiile românești pentru Megaspilcon și Vlah-Sarai. București, 1933, 8 p. (Academia Română. Memoriile secțiunii istorice. Seria III. Tomul XIII. Mem. 8). Imprimeria Națională. 25×17—II 117301.

160. Daniile românești la Muntele Athos. „Revista istorică“, 1933, p. 19-21.

161. Daniile românești la Athos. „Revista istorică“, 1933, pag. 25.

162. Legăturile românești cu muntele Sinai. Observații la comunicarea d-lui M. Beza. [București, 1933], 12 p. (Academia Română. Memoriile secțiunii istorice III. Tomul XIII. Mem. 6) 25×17—II 120988.

163. **I Socotelile Bistriței (Ardeal). II Acte relative la istoria culturii catolice în Principate, adunate și tipărite cu o prefață despre propaganda catolică până la 1500.** București, 1901. LX + 536, p. (Studii și Documente pentru istoria Românilor. Seria I—II). Ed. Ministerului de Instrucție. Tip. I. V. Socec. Nr. 17—II 101631.
164. **Noii episcopi catolici din România.** „Semănătorul“, 1915, p. 721-723.
165. **Un atestat pentru catolici al mitropolitului Gheorghie.** „Revista istorică“, 1916, p. 90-91 [1729].
166. **În chestia episcopului catolic muntean.** „Revista istorică“, 1916, p. 99 [1816].
167. **My american lectures.** Collected and arranged by Norman L. Forter. Bucharest, 1932. 191 [—194] p. + 16 pl. Tipografia Națională. 25×18—II 110551 [...Catholic organizations and propagands in S. E. Europe...].
168. **Le protestantisme roumaine.** (Conférence donnée à la Faculté de Théologie protestante de Paris). „Revue historique du sud-est européen“, 1930, p. 65-78.
169. **O biserică siriană în București.** „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1929, p. 97-101.
170. **Moschei pe pământ românesc.** Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1929, p. 148-187.
171. **Inscripții din bisericile României. Bisericile armenesti din Botoșani.** Fragmente. „Universul literar“, 1925, nr. 27, p. 12.

Istoria bisericii universale.

172. **Notes et extraits pour servir a l'histoire des croisades au XV-e siècle.** Paris-Bucarest, 1899-1916... I-VI vol. — II 101639.
173. **Papi și împărați.** București, 1921, 311 p. + tabelă. Elemente de Unitate ale lumii medievale, moderne și contemporane). (Prolegomene de Istorie Universală). Tip. Cultura Populului Românesc“. 24×16—II 59857.
174. **Relations entre l'Orient et l'Occident aux moyen-âge.** Conférences données à la Sorbonne. Paris, 1923. 181 [- 183], (Institut roumain pour l'étude du sud-est de l'Europe). Ed. J. Gamber. 24×14—II 75016. [Antagonisme religieuse en l'Orient impériale et l'Occident de Théodoric...].
175. **Brève histoire des Croisades et de leurs fondations en Terre Sainte.** Paris, 1924, XIX+195 p. Ed. J. Gamber. Tip. Centrale de l'Ouest. 19×12—I 73813.
176. **Un portrait constantinopolitain [Ciril Loukaris].** Revue de l'art ancien et moderne, 1925, p. 66-68.
177. **Le „nouvel hellénisme“ et l'icéonoclasme.** „L'Acropole“, 1926, p. 5-12.
178. **Médailles d'histoire littéraire byzantine.** Photius. „Byzantion“, 1925. Patriarhul Fotie, tradus din „Byzantion“ de I. Lăzărescu. „Cuget clar“, 1931, p. 17-31.

179. Un moscopolean Patriarh de Ohrida și donația lui Gheorghe Castriotul. „Revista istorică“, 1932, p. 314-315.
180. Iarăși Moscopole. „Revista istorică“, 1932, p. 350-353.
181. Une histoire de l'Eglise de Pologne. „Revue historique du sud-est européen“, 1932, p. 311-314.
182. Les Tatars et le Saint-Siège d'après un livre récent.
183. Nesiguranța religioasă. „Neamul românesc“, 1933, nr. 159 [Din „Forme cari se duc și realități care vin“. Cursuri ținute la Universitatea populară din Vălenii-de-Munte].
184. Indoeii religioase. „Neamul românesc“, 1933, nr. 160; 161; 162; 164. [Din „Forme care se duc și realități care vin“]. „Revue historique du sud-est européen“, 1932, p. 82-86.
185. Despre Paristrion. „Revista istorică“, 1933, p. 207.
186. [Mănăstirea Drianon]. „Revista istorică“, 1933, p. 308.
187. [Neofit Patelaros Mitropolitul Cretei]. Revista istorică, 1933, p. 308.
188. [Călugării dela Dochiariu 1570]. „Revista istorică“, 1933, p. 309-310.
189. Une lettre bulgare du Métropolit de Philippopolis en 1784. „Revue historique du sud-est européen“, 1933, p. 16.
190. The Byzantine empire. London, 1907. VIII+236 p. 15×10—I 10437.
191. Histoire de la vie byzantine. Empire et civilisation. D'après les sources. Illustrée par les monnaies. Vol. I L'Empire oecuménique (527-641). 290 p.+10. pl. Vol. II. L'Empire moyen de civilisation hellénique (641-1081). 283 p.+9 pl. Vol. III. L'Empire de pénétration latine. (1081-1453) 364 p.+2 pl. Bucarest, 1934. Edition de l'auteur. Tip. Datina Românească. 23×14.5.
192. Vieți de Sfinți. București, 1934, 35 p. Tip. Datina Românească. 25×16—C. 2354. [Viața Sf. Alexandru; Sf. Simion Stâlpnicul; Teodosie Cenobiarhul; Sf. Daniil Stâlpnicul; Sf. Epifaniu de Pavia; Sf. Anastasie Persul; Sf. Ioan cel Milostiv; Sf. Ioan Calibitul; Sf. Maur; Sf. Adalard; Sf. Eduard Confesorul; Sf. Oderic de Pordenone]. Vieți de Sfinți. „Revista istorică“, 1933, p. 313-346.

Note de drum în legătură cu biserici și mănăstiri.

193. Din ale neamului nostru. Sate târguri, biserici, ruine și amintiri. „Semănătorul“ 1903, p. 302-304; 333-335.
194. Sate și Mănăstiri din România. București, 1905. VII+370. p. Ed. Minerva. 19×12—II 102006. Sate și mănăstiri din România: Prefață și Pe Cealilăul „Semănătorul“, 1904, p. 689-692. Sate și mănăstiri din România. Ediția a II-a, București [1916]. 296 p. Ed. Pavel Suru. Tip. Profesională. 24×15.
195. La mănăstirea Brâncovenilor. „Floarea darurilor“, 1907, I p. 171-175.

196. Bisericuța dela Copou (Iași). „Floarea darurilor“, 1907 II, p. 197-199.
197. Mănăstirea lui Aron Vodă (lângă Iași). „Floarea darurilor“, 1907, p. 216-218.
198. La mănăstirea Dobrovățului. „Floarea darurilor“, 1907, p. 279-282.
199. La mănăstirea Horaița (Neamț). „Floarea Darurilor“, 1907 II, p. 328-330.
200. La mănăstirea Tazlăuului (Neamț). „Floarea darurilor“, 1907 II, p. 343-346.
201. Un schit căzut în proprietate particulară: Inăteștii. „Floarea darurilor“, 1907 II, p. 474-476.
202. La schitul prahovean al Crasnei. „Floarea darurilor“, 1907 II, p. 487-489.
203. La mănăstirea Susana și Cheia. „Floarea darurilor“, 1907 II, p. 520-523.
204. La mănăstirea Verbila. „Floarea darurilor“, 1907 II, p. 536-538; 551-553.
205. Țarea Românilor, I România. I județul Prahova. Vălenii-de-Munte, 1910. 117[-119] p.+18 p.+1 hartă. Tip. Neamul Românesc. 19×13—I 21742. [Sunt descrise și mănăstirile din Prahova].

III

LITERATURĂ ȘI ARTĂ RELIGIOASĂ

Istoria literaturii religioase.

206. Istoria literaturii religioase a Românilor până la 1688. București, 1904, VII+234 p. Tip. I. V. Socec. 24×16—II, 104829. [Se află și vol. VII din Studii și Documente]. Din vechea literatură română. „Semănătorul“, 1904, p. 433-435. [Prefață la Istoria literaturii religioase].
207. Două biblioteci de mănăstiri Ghighiu și Argeș, înălțate astăzi la Academia Română. Catalog și extrase. București, 1904. 62 p. Ed. Minerva, 17×11—II 101885.
- 207 bis. Câteva documente de cea mai veche limbă românească (sec. al XV-lea și al XVI-lea) cu 4 stampe. București, 1906. 17 p. (Academia Română. Analele Academiei Române. Seria II. Tomul XXVIII. Memoriile secțiunii literare 2). Tip. Carol Göbl. 27×21—II 101732.
208. Contribuții la istoria literaturii române în veacul al XVIII-lea și al XIX-lea. vol. I, Scriitorii bisericești [Episcop Mesariu; Neofit; Mitropolitul Filaret; Episcop Iosif; Molnar; Ilcodim Greceanu; Costandie; Mitropolit Grigorie; Moise Fulea]. 58 p. Vol. II. Scriitorii mireni. Vol. III. Scriitorii greci cu un adaus despre scriitorii bisericești, 31 p. București, 1906. (Academia Română. Analele Academiei Române. Seria II. Tomul XXVIII. Memoriile secțiunii literare). Tip. Carol Göbl. 27×21—II 101742.

208 bis. In legătură cu biblia dela 1688 și biblia dela 1607 a lui Nicolae Milescu. Prefața bibliei elinești din Venetia 1655. Un manuscris necunoscut al lui Nicolae Milescu. Câteva prefețe grecești necunoscute. București, 1915, 17 p. (Academia Română. Analele Academiei Române. Seria II. Tomul XXXVII. Memoriile secțiunii istorice 3). Tip. Carol Göbl. 27×21—II 44847.

209. Cuvântări de înmormântare și pomenire (din veacul al XVI-lea, până la 1850). Retipărite și întovărășite de nota Vălcencii-de-Munte, 1909, 139 p. Tip. Neamul românesc. 21×16—II 15023.

210. Vechiul meșter de tipar. Conferință pentru lucrătorii tipografici. „Neamul românesc“, 1919, nr. 150; 153; 154; 156; 158; 160.

211. Noul tipar slavon din a doua jumătate a veacului al XVI-lea. Grafica română, anul I, nr. 11 p. 7.

211 bis. Un manuscris grecesc din Moldova la Atena. „Revista istorică“, 1925, p. 57-58. [Operele Sf. Macarie Egipteanu 1796].

212. Un exemplar românesc al unei tipărituri coresiene și o publicație coresiană nouă. Craiova, 1926, 5 p.+2 pl. (Extras din Almanahul graficeii române). Tip. Scrisul Românesc. 20×16. Un exemplar românesc al unei tipărituri coresiene și o publicație coresiană nouă. Almanahul graficeii române, 1926, p. 28-31.

213. O tipăritură românească la Uppsala. [Liturgia 1675 Milescu]. București, 1927, 6 p.+5 pl. (Academia Română. Seria III. Tomul VI. Memoriile secțiunii istorice 3). Tip. Cultura Națională. 25×17—II 84105.

214. Un „Tatăl nostru“ românesc necunoscut. „Revista istorică“, 1929, p. 3 [1715].

215. Octoiul diaconului Lorinț. București, 1930, 4 p.+III pl. (Academia Română. Seria III. Tomul XI. Memoriile secțiunii istorice 7). Tip. Cultura Națională. 25×17—II 103967.

215 bis. Evanghelia grecească a lui Șerban-Vodă Cantacuzino. „Revista istorică“, 1931, p. 22-23.

216. Tipografia la Români. Almanahul graficeii române 1931, p. 32-56.

217. Tipărituri românești necunoscute. „Revista istorică“ 1931, p. 25-27. [Tetraevanghel 1546; Carte de rugăciune catolică sec. XVIII-lea]. Cinci comunicări la Academia Română. 1. Evanghelia grecească a lui Șerban-Vodă... București, 1931, 24 p. Tip. Datina Românească. 24×16—II 107050. [Tetraevanghel 1546; O carte de rugăciuni catolică în versuri sec. XVIII].

218. Doamna Elina a Terii-Românești ca patroană literară. București, 1932, 11 p. (Academia Română. Seria III. Tomul XIII. Mem. 2. Memoriile secțiunii istorice). Imprimeria Națională. 25×17—II 113198.

219. Două manuscripte instrăinate ale lui Atanasie Crimcovi. „Revista istorică“, 1933, p. 17-18. [O carte a sfântului Nikon la 1618 și Metafrast 1639].

Editări.

220. Ivireanu (Antim). **Predicile ținute la Mitropolia din București (1709—1716)**. Ediție nouă. Vălenii-de-Munte, 1911. IV+86 p. (Biblioteca parohială). Tip. „Neamul Românesc”. 73×13—II 103.315.

Folclor și Religie.

221. **La création religieuse du sud-est européen. Conférences données en Sorbonne**. Paris, 1929. 65 p. Ed. Gamber. Tip. Datina Românească. 21×16—II 96727. **La création religieuse du sud-est européen. Conférences données en Sorbonne**. „Revue historique du sud-est européen”, 1929, p. 101-161.

222. **Scènes et Histoires du Passé Roumain. Un procès de dénationalisation**. Articles publiés dans „l'Indépendance roumaine”, Bucarest, 1902. 227 [-229] p. Impr. de l'Indépendance roumaine. 17×10 — I 101888. **Paștile de odinioară**. „Epoca”, 1902, nr. 2003-101.

Arta religioasă.

223. **Histoire de l'art roumain ancien**. Paris, 1922. 411 [413] p.+12 pl. Ed. de Boccard. Tip. Lux. 32×25 — III 65103.. [Ir colaborare cu Gh. Bals].

224. **Les Arts mineurs en Roumanie**. I. Icones; II Argentarie. III Miniatures. (207 figures dont 26 planches en couleurs). Bucarest, 1934, 50 p. + 129 pl. Ed. și Tip. l'Imprimerie de l'Etat. 35×25.

225. **Argintăriile românești**. Conferință ținută la Fundația Dalles. București, 1933. 19. Tip. Datina Românească. 24×16. **Argintăriile românești**. „Cuget clar”, 1933, p. 270-286.

226. **Icoana românească, după niște conferințe**. București, 1933. 22 p. (Extras din Buletinul comisiei monumentelor istorice, XXVI, 1933). Tip. Datina Românească. 33×24.

227. **Miniaturi românești**. Conferință ținută la Fundația Dalles, București, 1933, 16 p. Tip. Datina Românească. 24×16. **Miniaturi românești**. „Cuget clar”, 1933, p. 292-307.

228. **Cum s'a restaurat vechile monumente?** „Semănătorul”, 1904, p. 673-676.

229. **Mestesugul de pictură și sculptură în trecutul românesc**. „Convorbiri literare”, XL, p. 26-42; 115-134.

230. **D. Leconte de Nouy și „restaurarea” monumentelor istorice**. „Neamul românesc literar”, 1910, p. 549-560.

231. **Steua Moldovei pe clopotnița bisericii dela Todireni (Burdujeni)**. „Buletinul comisiei monumentelor istorice”, 1915, p. 139-140.

232. **Raport inaintat Academiei Române cu privire la biserica domnească dela Curtea de Argeș (9 Octomvrie 1915)**. „Buletinul comisiei monumentelor istorice”, 1915, p. 143.

233. **Sculptorul refacerii dela biserica episcopală din Argeș**. „Buletinul comisiei monumentelor istorice”, 1916, p. 19-20.

234. Biserica Sf. Teodor. „Neamul românesc“, 1918, nr. 279.
235. Artă populară și artă bisericească. Câteva monștr. „Ilustrația“, 1922, nr. 4, p. 3-4.
236. Biserica din Avrig și valcarea ei de artă. „Revistă teologică“, 1922, p. 191-195.
237. Picturi și obiecte de artă din biserica Scheilor Brașovului. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1924, p. 8-11.
238. Les variations du type de la domition de la Vierge dans le vieil art roumain. Prague, 1926, p. 29-34+3 pl. (Tirată a part: Recueil N. P. Kondako. Arhéologie. Histoire de l'Art. Etudes byzantines). Tip. Politika. 31×23—III 82881.
239. Argintăria moldovenească din veacul XVIII. Biserica armenescă din Focșani. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1927, p. 54-56.
240. O cădelniță dela mănăstirea Radu-Vodă din București. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1927, p. 11.
241. Două biserici ardelenice. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1926, p. 26.
242. Une icône byzantine au Portugal. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1929, p. 88-89.
243. Biserici muntene de curând reparate. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1929, p. 92-94.
244. Biserica galbenă din Urlați. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1931, p. 7-10.
245. Biserica din Verbila. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1931, p. 25-28.
246. Cea mai veche icoană din Moldova, care însă nu e veche. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1931, p. 29-31.
247. Biserica și palatul dela Afumați (Ilfov). „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1931, p. 31-37.
248. Biserica doamnei Ecaterina. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1931, p. 38-39.
249. Biserica din Piuș Petrei. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1931, p. 45.
250. Biserica polcovnicului Ioan Măghera. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1931, p. 46.
251. Trei biserici de sat muntene: Pietroșița, Calvinii, Cremenari. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1931, p. 49-60.
252. Icoanele dela muzeul Sinaii. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1931, p. 61-65.
253. Bisericile din Trotuș. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1931, p. 79-81.
254. Biserica veche din Bătrâni. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1931, p. 101.
255. Biserica episcopală din Argeș în literatură. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1931, p. 136.

256. Inscripția arabă de la Sf. Spiridon din București. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1931, p. 143.
257. Noi obiecte de artă găsite la Ierusalim, în mănăstirea Sf. Sava și la muntele Sinai. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1931, p. 181-187.
258. Biserica de la Cocorăști-Grind. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1931, p. 188.
259. Un act privitor la mănăstirea Plumbuita. „Buletinul comisiei monumentelor istorice“, 1931, p. 189.
260. Catapetesme. Conferință ținută la Societatea Arhitecților, 20 Decembrie 1930. Vălenii-de-Munte, 1932, 12 p. Tip. Litina Românească. 24×16—II 115158. Catapetesme. „Cuget clar“, 1932, p. 234-244.
261. Biserica domnească de la Argeș. „Revista istorică“, 1932, p. 93.
262. Mănăstirile noastre. „Cuget clar“, 1933, p. 148-149. [relativ la pictorul Kaindl].
263. Biserici de lemn. „Revista istorică“, 1934, p. 100.

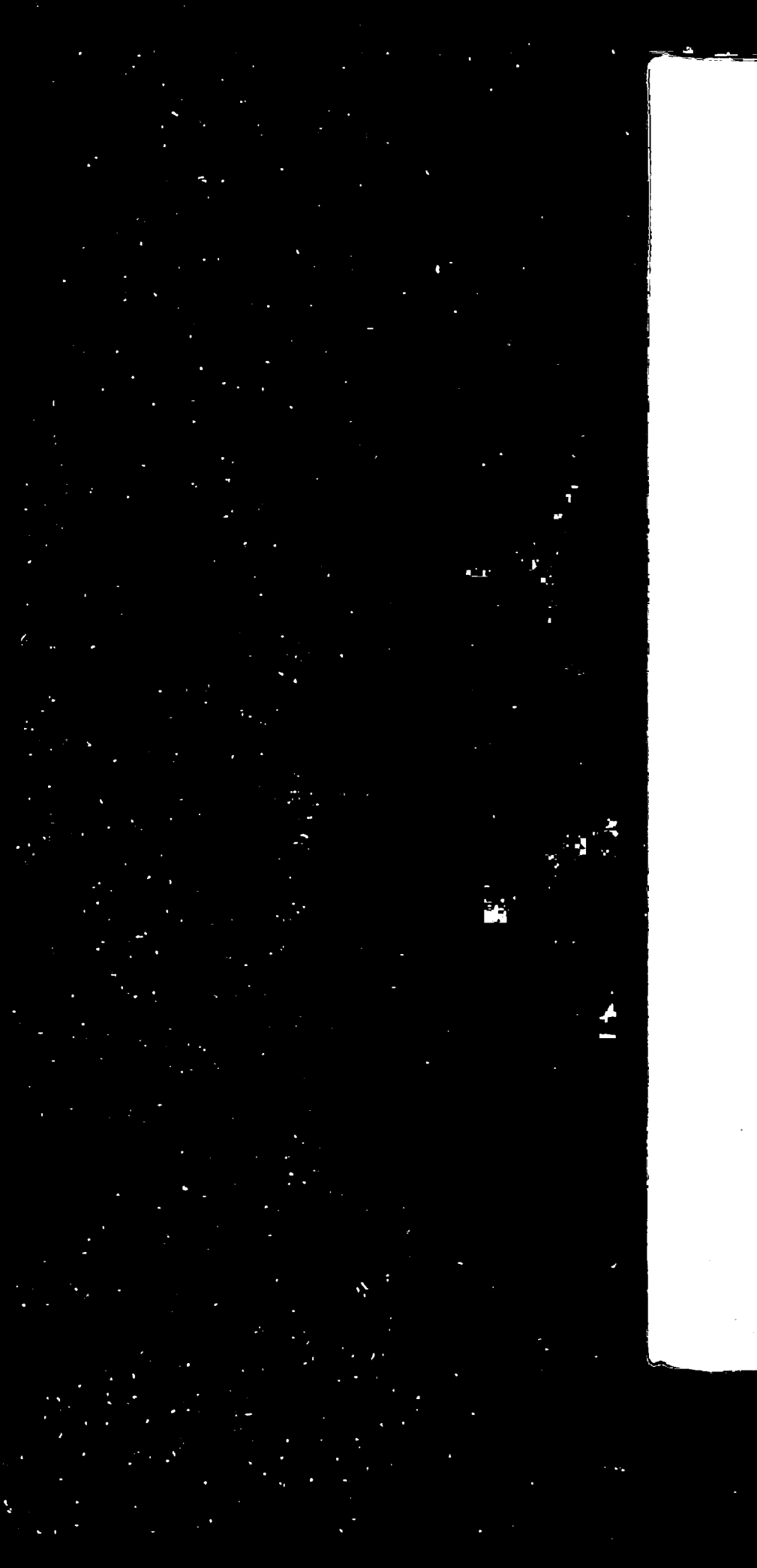
Invățămint religioși.

264. Școlile călugărești catolice. „Semănătorul“, 1904, p. 785-789.
265. Sur l'école et l'Eglise en Dobrogea roumaine. „La Dobrogea roumaine“, 1919, p. 97-100.
266. Creștinismul și școala lui. „Neamul românesc“, 1932, nr. 271.
267. Școala „statului“, școala Bisericii și școala liberă. „Neamul românesc“, 1932, nr. 274.
268. Școală și cultură. „Cuget clar“, 1933, p. 240-255; 429-442.

IV

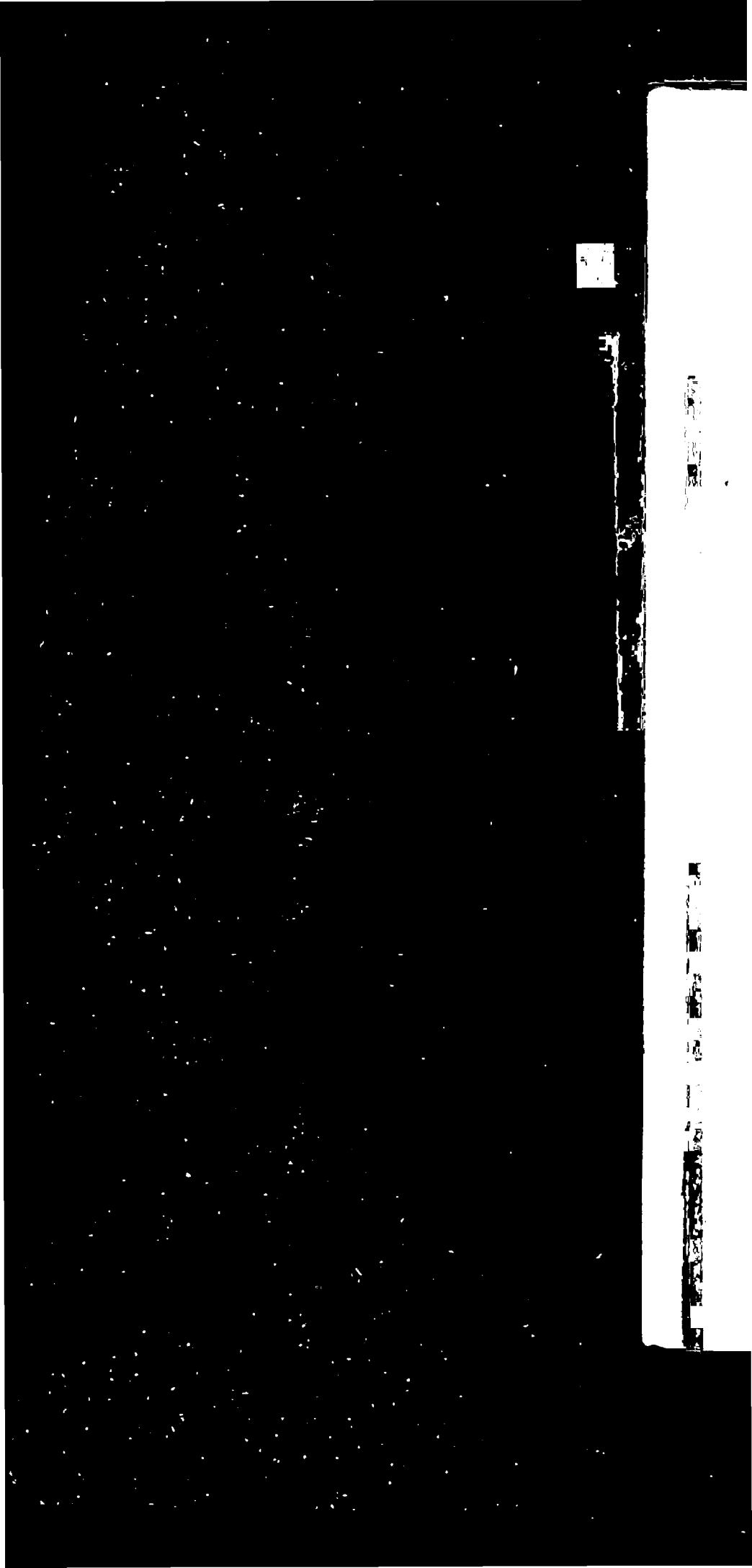
POLITICĂ ȘI VIAȚĂ BISERICĂ

269. Supărarea patriarhului ecumenic. „Epoca“, 1902, nr. 138-136.
270. Despre înaltul cler al României de astăzi. „Semănătorul“, 1905, p. 681-683.
271. Mănăstiri și scandaluri. „Neamul românesc“, 1906, p. 293-294.
272. Demisia mitropolitului Partenie. „Neamul românesc“, 1908, p. 17-19.
273. Gospodării din provincie: Madona Dudu din Craiova. „Neamul românesc“, 1908, p. 919-920.
274. Ceva din ale clerului, o plângere. „Neamul românesc“, 1908, p. 1846-1850.
275. [Cuvântare la legea pentru alegerea mitropoliților de Sf. Sinod]. Desbaterile Adunării Deputaților, 1909, șed. 23 Martie, p. 1176-1184. Legea sinodală. „Neamul românesc“, 1909,

- p. 489-511. La modificarea legii clerului. „Neamul românesc“, 1909, p. 515-516.
276. Noii mitropoliți. „Neamul românesc“, 1909, p. 217-218.
277. Instalarea noului mitropolit al Moldovei. „Neamul românesc“, 1909, p. 297-299.
278. Apanajul mitropolitului Ghenadie. „Neamul românesc“, 1909, p. 425-430.
279. Cum s'a discutat legea sinodală. „Neamul românesc“, 1909, p. 521-522.
280. Episcopii noi. „Neamul românesc“, 1909, p. 553-554.
281. Un episcop „patriot“. „Neamul românesc“, 1909, p. 1629.
282. Ceasul excomunicării. „Neamul românesc“, 1909, p. 1969-1970.
283. Dela Sf. Sinod. „Neamul românesc“, 1909, p. 2010.
284. Pentru Viitorul. „Neamul românesc“, 1909, p. 2011.
285. Prigonirea episcopului de Roman. Neamul românesc, 1909, p. 2517-2518.
286. [Relativ la Facultatea de Teologie]. Desbaterile Adunării Deputaților, 1910, șed. 5 Februarie, p. 487.
287. Incheierea discuției în chestia sinodală. „Neamul românesc“, 1910, p. 113.
288. Scandalul catolic. „Neamul românesc“, 1910, p. 673-674.
289. Noul atac al episcopului de Roman. „Neamul românesc“, 1910, p. 936-937.
290. Chestia sinodală și opinia publică. „Neamul românesc“, 1910, p. 982.
291. Cum înțelegem autonomia bisericească. „Neamul românesc“, 1910, nr. 72.
292. Sărbătorile din săptămâna asta. „Neamul românesc pentru popor“, 1910, p. 27.
293. Nașterea Domnului. „Neamul românesc pentru popor“, 1910, p. 10.
294. Tulburările bisericești și politicianismul (1909-11). O cuvântare și articole. Vălenii-de-Munte, 1911, 151 p. Tip: Neamul Românesc. 17×11—I 23818. Tulburările bisericești, „Neamul românesc“, 1911, p. 2006-2008; 2029; 2054-2077.
295. Conflict sinodal. „Neamul românesc“, 1911, p. 897-898.
296. Scandalul continuă în Sinod. „Neamul românesc“, 1911, p. 945.
297. Atitudinea noastră în conflictul sinodal. „Neamul românesc“, 1911, p. 977-979.
298. Situații imposibile în biserică. „Neamul românesc“, 1911, p. 1009-1010.
299. Situația „conflictului“ arhieresc. „Neamul românesc“, 1911, p. 1121-1122.
300. Sentința Sinodului. „Neamul românesc“, 1911, p. 1137.

301. Va avea și urmări bune conflictul sinodal? „Neamul românesc“, 1911, p. 1169-1170.
302. O ticăloșie purtarea față de arhiereul Gherasim. „Neamul românesc“, 1911, p. 1154-1155.
303. Cele două bande. „Neamul românesc“, 1911, p. 1297-1298.
304. Reparația ce se datorește Facultății de Teologie. „Neamul românesc“, 1911, p. 1361-1362.
305. Judecată între arhieri. „Neamul românesc pentru popor“, 1911, p. 352-355.
306. Alegerea de mitropolit primat. „Neamul românesc“, 1912, p. 1-2.
307. Cu privire la critica stărilor bisericesti. „Neamul românesc“, 1912, p. 34-35.
- 307 bis. Accidentul vlădicăi Ciceagov. „Neamul românesc“, 1912, p. 1009-1018.
308. Pacea în biserică și noii episcopi. „Neamul românesc“, 1912, p. 209-210.
309. La Sinod o rușine: arhieriei noi. „Neamul românesc“, 1912, p. 355.
310. Casul dela Tulcea. „Neamul românesc“, 1912, p. 1717-1718.
311. Episcopii noi! „Neamul românesc pentru popor“, 1912, p. 129-132.
312. Cum se ține liniștea în biserică. „Neamul românesc pentru popor“, 1912, p. 565-567.
313. [Relativ la biserică]. Desbaterile Adunării Deputaților, 1913. șed. 11 Februarie, p. 193-195.
314. O biserică autentică! cu prilejul vizitei Principelui Eitel-Frederic. „Lumina nouă“, 1913, nr. 11.
315. Biserici ascunse. „Lumina nouă“, 1913, nr. 13.
316. Două interviewuri. „Neamul românesc“, 1913, p. 267-271.
317. [Relativ la biserică]. Desbaterile Adunării Deputaților, 1914. șed. 23 Martie, p. 269-270.
318. [Relativ la Fac. de Teologie]. Desbaterile Adunării Deputaților, 1914. șed. 19 Decembrie, p. 121.
319. Adventiștii și Biblia. „Neamul românesc“, 1914, nr. 12.
320. Ce este o parohie? Dintr'o conferință ținută la Galați în ziua de 9 Noembrie, 1914 cu prilejul inaugurării sălii de conferințe pe lângă... „Neamul românesc“, 1914, nr. 45.
321. O interpelare „Neamul românesc“, 1914, nr. 51.
322. O sfințire de biserică. „Neamul românesc pentru popor“, 1914, p. 34.
323. Hristos a înviat! „Neamul românesc pentru popor“, 1914, p. 148.
324. După Paști... „Neamul românesc pentru popor“, 1914, p. 177-179.

325. Ce ni mai trebuia? Adventiști! „Neamul românesc pentru popor“, 1914, p. 193-196.

326. Conspiratori și scandaluri bisericești. O interpelare în Cameră (ședința dela 22 Ianuarie). Vălenii-de-Munte, 1915, 31 p. Tip. Neamul Românesc. 21×14. Conspiratori și scandaluri bisericești. „Neamul românesc“, 1915, nr. 5.

327. [Relativ la Fac. de Teologie]. Desbaterile Adunării Deputaților, 1915. șed. 22 Ianuarie, p. 141-146.

328. Dece se ocupă biserica română. „Neamul românesc“, 1915, nr. 41.

329. Invierea. „Neamul românesc pentru popor“, 1915, p. 161-163.

330. Casul părintelui Cosma din Galați. „Neamul românesc“, 1916, nr. 8.

331. Vlădica Ioan și mitropolitul Vasile. „Neamul românesc“, 1916, nr. 39.

332. Paștile și războiul din Apus. „Neamul românesc pentru popor“, 1916, p. 225-227.

333. Biserica basarabeană. „Neamul românesc“, 1918, nr. 125.

334. Un basarabean mitropolit al Moldovei. „Neamul românesc“, 1918, nr. 144.

335. Biserici dobrogene. „Neamul românesc“, 1918, nr. 170.

336. Noii episcopi. „Neamul românesc“, 1918, nr. 184.

337. Preoțime tânără. „Neamul românesc“, 1918, nr. 184.

338. Cei doi episcopi noi. „Neamul românesc“, 1918, nr. 185.

339. Autonomia morală a bisericii. „Neamul românesc“, 1918, nr. 186.

340. Visteriile binelui, tesaurile episcopale. „Neamul românesc“, 1918, nr. 188.

341. Impărțirea bisericii bucovinene. „Neamul românesc“, 1918, nr. 229.

342. Pe scările bisericii. „Neamul românesc“, 1918, nr. 239.

343. Moartea unui ireductibil. „Neamul românesc“, 1918, nr. 246.

344. Demisia mitropolitului primat. „Neamul românesc“, 1918, nr. 356.

345. Un răspuns P. S. S. Episcopului Miron Cristea. „Neamul românesc“, 1919, nr. 58.

346. Episcopia de Cluj. „Neamul românesc“, 1919, nr. 165.

347. Religia în învățământ. „Neamul românesc“, 1919, nr. 173.

348. Autonomie și „șagunism“. „Neamul românesc“, 1919, nr. 232.

349. Cuvântare rostită în numele Academiei române la birtenirea mitropolitului Nicolae Bălan, „Neamul românesc“, 1920, nr. 115.

350. Un glas creștin. „Neamul românesc“, 1920, nr. 171.

351. Cuvinte de urare la instalarea mitropolitului Miron. „Neamul românesc“, 1920, nr. 297.
352. Concordatul. „Neamul românesc“, 1921, nr. 36.
353. Conflictul pentru unificarea bisericească. „Neamul românesc“, 1921, nr. 34.
354. Hoții de biserică. „Neamul românesc“, 1921, nr. 191.
355. Constituanta bisericească. „Neamul românesc“, 1921, nr. 296.
356. Paștile. „Neamul românesc pentru popor“, 1921, p. 164-165.
357. După Paști. „Neamul românesc pentru popor“, 1921, p. 184-185.
358. Clopotele mitropoliei. „Neamul românesc“, 1922, nr. 172.
359. Roma papală și România. „Neamul românesc“, 1922, nr. 252; 253; 254; 255.
360. Biserica Basarabiei se plânge. „Neamul românesc“, 1922, nr. 288.
361. În chestia deputaților absenteiști. „Neamul românesc“, 1922, nr. 296.
362. [În chestia bisericii arhiepiscopale catolică din București]. Desbaterile Adunării Deputaților, 1923, șed. 27 Decembrie, 1922, p. 257. șed. 28 Decembrie, p. 432.
363. [Relativ la biserică]. Desbaterile Adunării Deputaților, 1923, șed. 21 Martie, p. 1337-1339.
364. Cuvântarea primatului. „Neamul românesc“, 1923, nr. 57.
365. Religia dominantă la Senat. „Neamul românesc“, 1923, nr. 59.
366. Alegeri de episcopi. „Neamul românesc“, 1923, nr. 75.
367. Plângerea părintelui Gurie. „Neamul românesc“, 1923, nr. 98.
368. Alegeri episcopale. „Neamul românesc“, 1923, nr. 250.
369. Rătăcirea continuă. „Neamul românesc“, 1923, nr. 250.
370. Un monument de înfrățire. „Neamul românesc“, 1923, nr. 272.
371. O vizită la Sofia. „Neamul românesc“ 1923, nr. 291.
372. Sfânta duminică. „Neamul românesc pentru popor“, 1923, p. 44-45.
373. Un indeseșabil. „Neamul românesc“, 1924, nr. 157.
374. Concordatul. „Neamul românesc“, 1924, nr. 188.
375. Datorii uitate. „Neamul românesc“, 1924, nr. 226.
376. Un nou mitropolit. „Neamul românesc“, 1924, nr. 258.
377. Forme bisericești de azi și de mâine. „Neamul românesc“, 1924, nr. 282.
378. [La legea organizării bisericii ortodoxe]. Desbaterile Adunării Deputaților, 1925, șed. 31 Martie, p. 2247-2254. Discurs la Cameră. „Neamul românesc“, 1925, nr. 77.

379. Isgonirea patriarhului grecesc. „Neamul românesc“, 1925, nr. 34.
380. Patriarhul. „Neamul românesc“, 1925, nr. 42.
381. Opinie publică... „Neamul românesc“, 1925, nr. 43.
382. Patriarh și patriarhie. „Neamul românesc“, 1925, nr. 56.
383. Congresul religios din Stockholm. „Neamul românesc“, 1925, nr. 211.
384. Un nou episcop catolic. „Neamul românesc“, 1925, nr. 215.
385. Un program pentru biserică. „Neamul românesc“, 1925, nr. 246.
386. Concepția românească a creștinismului. „Neamul românesc“, 1925, nr. 259.
387. O încercare. „Neamul românesc“, 1925, nr. 276.
388. Ingrijiți de biserică. „Neamul românesc pentru popor“, 1925, p. 338-339.
389. Creștinismul care ni trebuie. „Orizontul“ Detroit, 1926, nr. 1, p. 4.
390. Prin poduri de biserici vechi! „Ramuri“, 1926, p. 274.
391. Locul patriarhiei. „Neamul românesc“, 1927, nr. 2.
392. Patriarh și patriarhie. „Neamul românesc“, 1927, nr. 56.
393. Trei oameni [Regența]. „Neamul românesc“, 1927, nr. 178.
394. [La legea regimului general al cultelor]. Desbaterile Adunării Deputaților, 1928, șed. 4 Aprilie, p. 3064-3068. Cu-vântare la legea cultelor. „Neamul românesc“, 1928, nr. 81.
395. Aplicarea legii bisericesti. „Neamul românesc“, 1928, nr. 19.
396. Cine ațiță? „Neamul românesc“, 1928, nr. 217.
397. Ce sânt posturile? „Neamul românesc pentru popor“, 1928, p. 83-84.
398. Ce este biserică. „Neamul românesc pentru popor“, 1928, p. 211-212.
399. [Relativ la data Paștelui]. Desbaterile Adunării Deputaților, 1929, șed. 6 Martie, p. 1512-1514. Data Paștelui și îndatoririle guvernului. „Neamul românesc“, 1929, nr. 60.
400. [Relativ la biserică]. Desbaterile Adunării Deputaților, 1929, șed. 13 Martie, p. 1596-1597.
401. Preoții și politica. „Neamul românesc“, 1929, nr. 31.
402. Catedrala. „Neamul românesc“, 1929, nr. 45.
403. Un ctitor. „Neamul românesc“, 1929, nr. 53.
404. Discurs în Cameră relativ la Pascalie. „Neamul românesc“, 1929, nr. 56.
405. Nelămurire? „Neamul românesc“, 1929, nr. 58.
406. Un act de demnitate. „Neamul românesc“, 1929, nr. 86.
407. Sfântul Sinod provoacă. „Neamul românesc“, 1929, nr. 115.

408. **Incă o măsură greșită a Sinodului.** „Neamul românesc“, 1929, nr. 116.
409. **La legea Concordatului.** „Neamul românesc“, 1929, nr. 117.
410. **Lupta pentru serbarea Paștilor.** „Neamul românesc pentru popor“, 1929, p. 99-100.
411. **Cearța pentru Paști.** „Neamul românesc pentru popor“, 1929, p. 147-148.
412. **Spre clericalism.** „Neamul românesc“, 1930, nr. 19.
413. **Boboteaza și Sf. Ioan.** „Neamul românesc pentru popor“, 1930, p. 2-4.
414. **Uniți și neuniți.** „Neamul românesc pentru popor“, 1930, p. 51-52.
415. **Hristos a înviat.** „Neamul românesc pentru popor“, 1930, p. 131-132.
416. **După Paști.** „Neamul românesc pentru popor“, 1930, p. 147-148.
417. [Relativ la biserică]. **Desbaterile Adunării Deputaților, 1932, șed. 12 Februarie, p. 1552.**
418. **Cuvântare la Sinod despre învățământul ecleziastic.** „Neamul românesc“, 1921, nr. 268.
419. [Relativ la biserică]. **Desbaterile Adunării Deputaților, 1932, șed. 12 Februarie, p. 1552.**
420. [Relativ la biserică]. **Desbaterile Adunării Deputaților, 1932, șed. 19 Februarie, p. 1687-1688.**
421. **Alegerile bisericești.** „Neamul românesc“, 1932, nr. 17.
422. **„Ortodoxie“.** „Neamul românesc“, 1932, nr. 87.
423. **Rolul ortodoxiei noastre.** „Neamul românesc“, 1932, nr. 117.
424. **Autocefalia noastră.** „Neamul românesc“, 1932, nr. 118; 119; 120.
425. **Episcopii fără episcopi.** „Neamul românesc“, 1933, nr. 165.
426. **Vacanțele episcopale.** „Neamul românesc“, 1933, nr. 210.
427. **Alegeri episcopale.** „Neamul românesc“, 1933, nr. 224.
428. **Un episcop pentru Basarabia.** „Neamul românesc“, 1933, nr. 227.
429. **Un conflict cu Sinodul?** „Neamul românesc“, 1933, nr. 231.
430. **Perseverare diabolicum...** „Neamul românesc“, 1933, nr. 239.

v

RECENZII.

431. **Adevărul bisericesc.** „Revista istorică“, 1925, p. 66.
432. **Agîrbiceanu (I).** S. 1905, p. 208; 678-679; 704; „Floarea darurilor“, 1907 II, p. 160; „Neamul românesc literar“, 1912, p. 270; „Revista istorică“, 1928, p. 433.

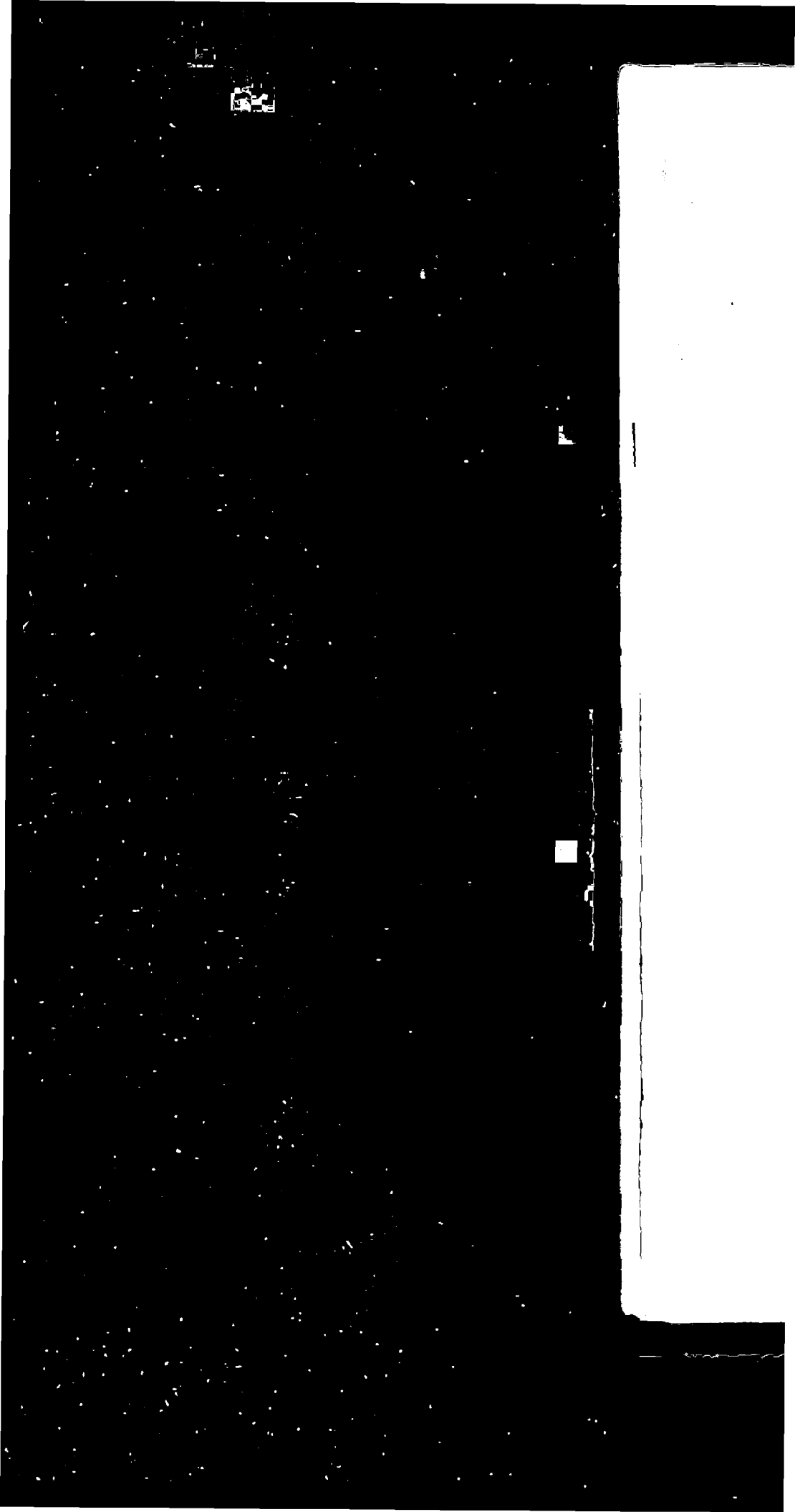
E

433. Antonovici (I.). „Semănătorul“, 1905, p. 876; „Neamul românesc“, 1908, p. 122; 1910, p. 144. „Revista istorică“, 1916, p. 173-177; 1925, p. 115-117; 1926, p. 55-56; 1928, p. 218-219; 1930, p. 234-235, 241.
434. Biserica ortodoxă română. „Revista istorică“, 1916, p. 43; 1923, p. 160; p. 204; 1931, p. 229; 1934, p. 182
435. Biserica Radu-Vodă. „Revista istorică“, 1917, p. 22.
436. Bobulescu (C.). „Revista istorică“, 1916, p. 122; p. 141-142; 1924, p. 238; 1926, p. 273-274; 1928, p. 83-84, 214-215; 1930, p. 238; 1932, p. 283; 1934, p. 87.
437. Calendarul bisericesc. „Revista istorică“, 1927, p. 89; 1929, p. 374; 1931, p. 63.
438. Cazaniile Râmnic. „Revista istorică“, 1920, p. 275.
439. Ciuchir (Pr. M.). „Revista istorică“, 1934, p. 73.
440. Cultura creștină. Académie roumain. „Bulletin de la section historique“, 1913, p. 113; p. 235; 1914, p. 222; „Revista istorică“, 1920, p. 64; 1921, p. 160; 1922, p. 76.
441. Dobrescu (N.). „Semănătorul“, 1905, p. 639; 1906, p. 237; „Floarea darurilor“, 1907 II, p. 128; „Revista istorică“, 1924, p. 233.
442. Ionescu (Pr. D. N.). „Revista istorică“, 1930, p. 317-318.
443. Ionescu (Pr. Ion.). „Revista istorică“, 1933, p. 270.
444. Iordăchescu (Pr. Cicerone). „Revista istorică“, 1932, p. 183; 373; 1933, p. 90; 1934, p. 185.
445. Leu (Gr.). „Revista istorică“, 1929, p. 187.
446. Lupaș (Pr. I.). „Semănătorul“, 1906, p. 621; 621-622; 1906, p. 139; 320; Académie roumain. „Bulletin de la section historique“, 1912, p. 39; „Neamul românesc literar“, 1912, p. 335; „Revista istorică“, 1915 p. 163-164; 1916, p. 21; 164-166; 166-167; 1919, p. 93; 1922, p. 266; 1925, p. 321-322; 1926, p. 42-44; p. 51; 1928, p. 215-217; p. 325-327; 1930, p. 126; 1932, p. 288; 1933, p. 79, 185-186, 375, 376.
447. Neteș (Șt.). „Bulletin de l'Institut“, 1921, p. 81-82, 206; 1922, p. 85-98; „Revista istorică“, 1923, p. 166-167; 1925, p. 521, 327-328; 1926, p. 261-262; 1927, p. 407-408; 1928, p. 397; 1929, p. 94; 1930, p. 116; 1931, p. 248; 1933, p. 363-364; 1934, p. 19, 183.
448. Mihălcescu (I.). „Semănătorul“, 1904, p. 238; „Revista istorică“, 1924, p. 238.
449. Othner (Pr. C.). „Revista istorică“, 1933, p. 266.
450. Partenie (T.). „Revista istorică“, 1926, p. 186.
451. Păstorul ortodox. „Revista istorică“, 1931, p. 320.
452. Pocitan (V.). „Semănătorul“, 1904, p. 717; Académie roumain, „Bulletin de la section historique“, 1913, p. 235; „Bulletin de l'Institut“, 1914, p. 39-40. „Revista istorică“, 1929, p. 95; 1928, p. 442, 433; 1933 p. 296.
453. Popescu-Breasta. „Neamul românesc literar“, 1912, p. 223.

454. Popescu (Pr. N.). „Neamul românesc literar“, 1912, p. 96; „Bulletin de l'Institut“, 1914, p. 161, 172, 192, 264-265; 1915, p. 18-19; „Revista istorică“, 1915, p. 201; 1916, p. 108-110, 123; 1929, p. 282-283; 1932, p. 165; 1933, p. 266; 1934, p. 182.
455. Răuțescu (Pr. Ioan). „Revista istorică“, 1934, p. 181-182.
456. Reli (S.). „Revista istorică“, 1924, p. 227-228; 1926, p. 275, 276; 1928, p. 394-395; 1933, p. 98, 298.
457. Revista teologică. Académie roumain. „Bulletin de la section historique“, 1914, p. 223.
458. Schitul Zagarina. „Revista istorică“, 1922, p. 77.
459. Scriban (A.). „Neamul românesc literar“, 1912, p. 128.
460. Teodosie (Episcop). „Revista istorică“, 1924, p. 79.
461. Triumful ortodox. „Revista istorică“, 1931, p. 321.
462. Vintilescu (P.). „Revista istorică“, 1932, p. 184.

Barbu Theodorescu.

Iulie 1934.

PARTEA OFICIALĂ

Clasa V-a.

- 1, 2 și 3 Venirea Mântuitorului. (Repetire cu privire la cele învățate despre :
3. Nașterea, copilăria și botezul Domnului — în trei lecțiuni.
4. Iisus ca Învățător. Alegerea Apostolilor.
- 5, 6 și 7. Predica din pe Munte. Fericirile. Explicarea în trei lecțiuni.
8. Deosebiri între legea veche și legea nouă întemeiată de Domnul Iisus Hristos.
9. Despre milostenie și post (Matei 6 v. 1—7 și v. 16—19).
10. Despre rugăciune. (Matei 6, v. 8—16).
11. Bunătatea și sinceritatea inimei. (Matei 7. v. 1—6) .
12. Pilda smochinului fără rod (Luca 12, v. 6—9).
13. Pilda pomului bun și rău. (Matei 13 v. 16—20).
14. Pilda celor 10 fecioare (Matei 25, v. 1—13).
15. *Biserica creștină în timpul Apostolilor.*
- Apostolii. Alegerea lui Matia. Pogorîrea Sf. Duh. Intemeierea primei comunități creștine în Ierusalim
16. Intinderea creștinismului. Viața și activitatea apostolului Petru.
17. Viața primilor creștini — Dumineca, Sf. Euharistie, agapele.
18. Alegerea diaconilor,uciderea arhidiaconului Ștefan.
19. Viața și activitatea apostolului Pavel. Repedeza răspândire a creștinismului.
20. Sinoadele apostolice și Sf. Scriptură a Noului Testament. *Biserice în luptă cu păgânismul și ereziile.*
21. Persecuțiile. Cauzele lor. Martirii (se va vorbi despre prigoana păgânilor și a ereticilor, făcându-se deosebirea între păgânism și erezie).
22. Viața sfinților martiri Gheorghe și Dimitrie.
23. Invingerea creștinismului, Sfinților Împărați Constantin și Elena.
24. *Apărătorii ortodoxiei.* Sfântul Nicolae. Viața și faptele pe scurt.
25. Sf. Atanasie cel Mare — viața și faptele — foarte pe scurt.
26. Viața și activitatea sfinților Vasile, Grigorie și Ioan.
27. Extrase din cuvântările și cărțile rituale.
28. Organizarea Bisericii. Treptele ierarhice, cultul și sărbătorile.
29. Sinoadele ecumenice. Cauzele ținerii și hotărârile lor.
30. Desbinarea Bisericii creștine. (Ortodoxia și papalitatea).
31. Desbinarea Bisericii apusene. (Protestantismul).
32. Biserica creștină orientală ca păstrătoare neclintită a adevăratei credințe.

NOTĂ: 1. În lecția ultimă, se va arăta că reforma s'a produs numai în Apus, ca o reacțiune contra papalității. Se va trata sumar de tot despre Luther și Calvin,

*Clasa VI-a.**Istoria Bisericii române.*

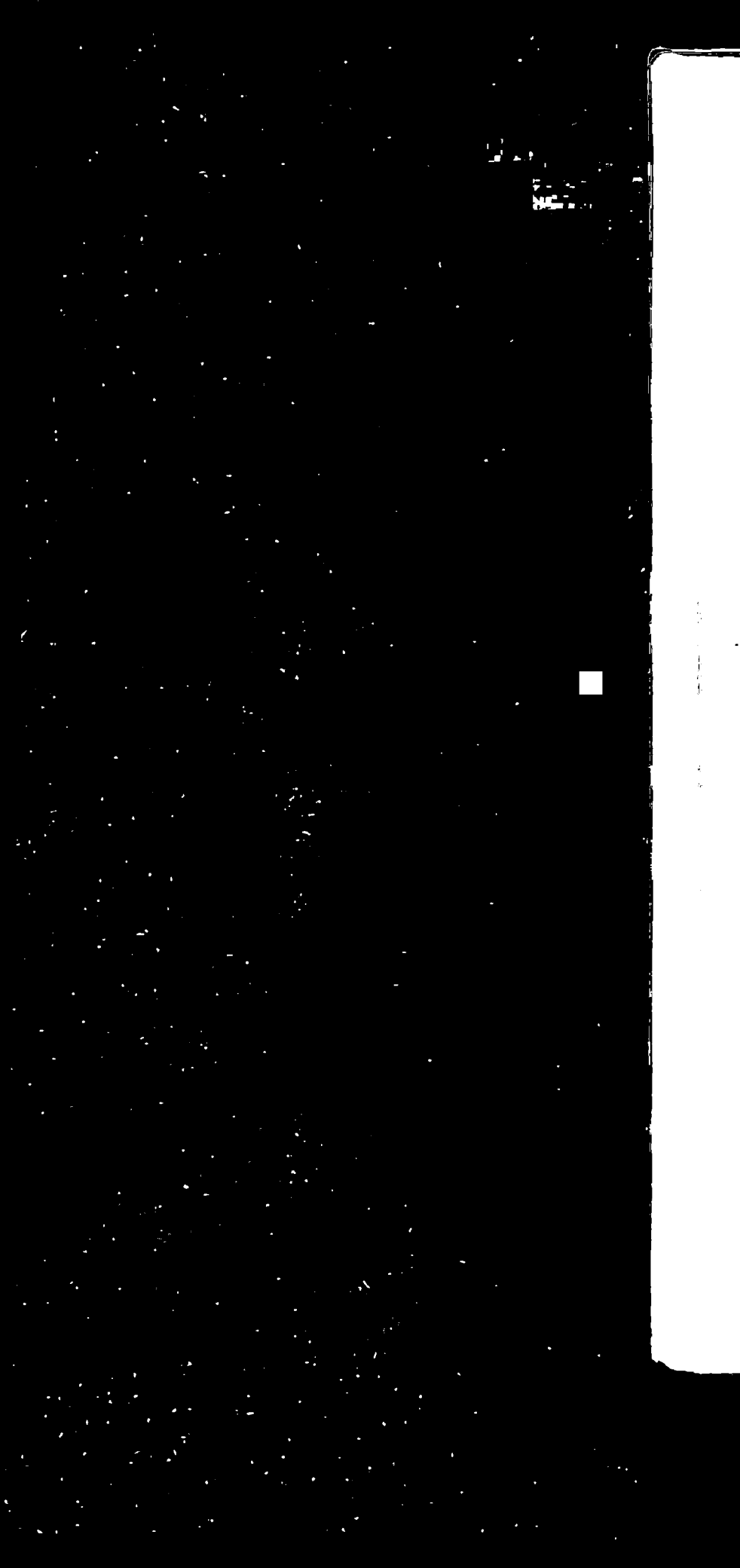
1. Creștinarea poporului român.
2. Intemeierea mitropoliilor și episcopiiilor românești.
3. Intemeierea primelor mănăstiri românești. Viața în mănăstirile noastre.
4. Legăturile bisericești dintre Principatele române.
5. Incercările calvinilor și ale romano-catolicilor de a-i converti pe Români.
Tipărirea celei dintâi Biblii în românește (1688).
6. Unirea unei părți a Românilor din Transilvania cu Biserica româno-catolică. Cauzele și efectele ei.
7. Marii ierarhi și apărători ai creștinismului la Români; faptele lor mai de seamă, în legătură cu viața lor.
8. Mitropolitul Varlaam — Viața și opera lui. Cazania.
9. Episcopul Sava Brancovici. Viața și faptele lui.
10. Mitropolitul Dosofteiu — viața și opera lui.
11. Constantin Brâncoveanu și martirizarea lui de către Turci.
12. Mitropolitul Antim Ivireanul — viața și opera lui.
13. Mitropolitul Țării Românești Grigorie al IV-lea — viața și opera lui.
14. Mitropolitul Veniamin Costachi — viața și opera lui.
15. Mitropolitul Andrei Șaguna — viața și opera lui.
16. Episcopul Melchisedec — viața și opera lui.
17. Rolul bisericii românești și acțiunea de redesteptare națională. (Unitatea națională dobândită prin unitatea de limbă, de cultură și de credință).
18. Biserica românească după săvârșirea întregirii neamului. (Rolul ei în acțiunea de unificare sufletească a neamului).
19. Biserica română ortodoxă e autocefală și dominantă. Organizarea ei actuală.
20. Ridicarea bisericii românești la rangul de Patriarhie. Rolu bisericii române în sânul ortodoxismului.
21. Dușmanii bisericii noastre: sectele (provenința lor n'are numai caracterul de subminare a religiei, ci și a naționalității noastre).
22. Lupta împotriva sectelor: datorii de buni creștini și de buni români.
23. Cultul morților și venerarea sfinților: cinstirea zilelor mari a eroilor neamului.
24. Cântări religioase.

numai cât este nevoie pentru a se reliefa deosebirea între protestantism în genere, catolicism și ortodoxism

2. Chestiunile privitoare la desbinarea Bisericii vor fi tratate cu multă circumspecție pentru a nu irita, scopul principal fiind de a se evidența sincer regretul că datorită anumitor tendințe ale papalității, s'a putut produce această primă și mare desbinare între frații creștini de prețutindeni.

3. Se vor face și cântări religioase.

NOTĂ: Intreaga materie religioasă prevăzută în programa clasei a VI-a va fi pusă în strânsă legătură cu dezvoltarea istoriei noastre politico-sociale, arătându-se necontenit fericita împlinire a păstrării credinței cu păstrarea ființei neamului.

Clasa VII-a.

• MORALA CREȘTINĂ.

*Partea I-a.**Cunoștințe generale introductive.*

1. Omul ca ființă trupească și sufletească. Menirea omului. Preamărirea lui Dumnezeu și fericirea lui.
2. Morala creștină evanghelică și morala laică. Definiția moralei.
3. Legea vechiului testament ca pregătire pentru legea cea nouă evanghelică.
4. Sancțiunile legii morale.
5. Conștiința morală: funcțiunea și valoarea ei.
6. Libertatea morală. (Voința centrală și voința periferică animală). Piedecile libertății morale: ignoranța, patima — bazată pe animalitatea simțurilor noastre, frica, siluirea voinței.

Partea II-a.

7. Despre virtute. Natura și felurile ei. Virtuți religioase și virtuți morale.
8. *Virtuți religioase:*
 - a) *Credința:* necesitatea și natura ei. Mijloace pentru a păstra și întări credința. Păcate contra ei: necredința, ateismul, indiferentismul, fanatismul, bigotismul;
 - b) *Speranța:* Natura și necesitatea ei. Păcate contra ei; disperarea și încrederea numai în bunătatea lui Dumnezeu.
 - c) *Iubirea:* către Dumnezeu și semenii noștri. Iubirea de noi înșine. Păcatele contra ei. Purtarea față de vrăjmași.
9. *Virtuți morale:*
 - a) Înțelepciunea și cumpătarea.
 - b) Dreptatea și curajul. Păcatele contra lor.
10. *Păcatul:* natura și felurile lui. Păcatul strămoșesc și cel făcut de noi, greu și ușor, de moarte, împotriva Sf. Duh.
11. *Păcatele grele:* mândria, sgârcenia, desfrânarea, lenea, li-comia, invidia și mânia.
12. *Vișiiul:* Deosebirea între păcat și vișiu. Fapte pretinse in-diferente.
13. *Răsplată și pedeapsă:* în viață și după moarte.

*Partea III-a.**Datoriile bunului creștin.*

14. *Către Dumnezeu.*
 - a) Cunoașterea și adorarea lui Dumnezeu. Venerarea Maicii Domnului, a Sfinților, moaștelor și icoanelor.
 - b) A nu lua în deșert numele lui Dumnezeu. Blasfemiile, ju-rămintele. Sperjurul. Cinstirea Duminecii.
15. *Către aproapele.*

a) Datoriile inferiorilor față de superiori: ale copiilor către părinți, ale cetățenilor către autorități, ale elevilor către învățători, ale slugilor către stăpâni, ale credincioșilor către păstorii sufletești.

b) Datoriile superiorilor față de inferiori: ale stăpânilor către slugi, ale cărmuitorilor către cetățeni, ale meșterilor către ucenici.

Datoriile față de lucrători.

c) Uciderea, sinuciderea. Cauzele ce duc la ucidere și sinucidere.

d) Dreptul de proprietate. Datoria față de proprietatea streină. Socialism, bolșevism, anarhism și combaterea lor. Cămătăria.

e) Minciuna și felurile ei. Fățărnicia, secretul, datoria de a spune adevărul.

16. *Către noi înșine.*

a) *Către trupul nostru:* sănătatea, locuința, hrana, îmbrăcăminte, munca, economia, averea.

b) *Către sufletul nostru:* cunoașterea de sine, cultivarea facultăților sufletești. Numele bun — onoarea.

17. *Către societate.*

a) Familia. Rolul ei. Datoriile soților.

b) Patria. Datorii față de ea și de legile țării.

c) Biserica. Supunerea la legile ei.

Partea IV.

Desdvârșirea morală.

18. Cum poate să se aproprie omul de desăvârșire.

a) Ajutorul lui Dumnezeu; b) Ajutorul de sine însuși. Necesitatea continuei străfări de a se creaa pe sine însuși, respectând poruncile bisericii și legile morale.

19. Sfaturile Sf. Evanghelii. Fericirile. (Se va ceti din sfânta Evanghelie și explica).

20. Cântările religioase.

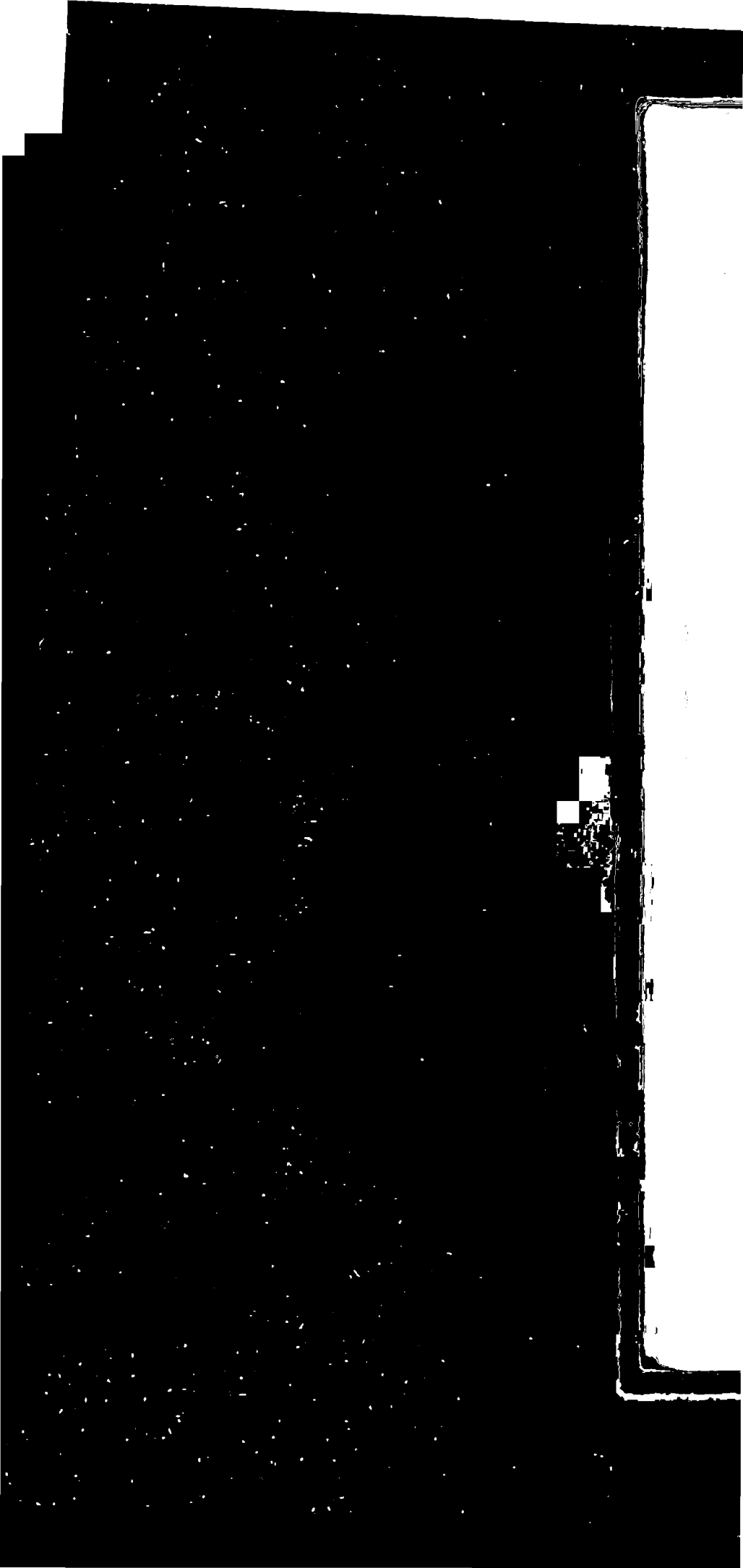
NOTĂ. 1. Concomitent cu predarea teoretică a principiilor de morală religioasă și laică, se va face stăruitor și cu multă grijă exerciții pentru practicarea de virtuți, intru cât numai astfel se vor putea face bune deprinderi și, ca atare, numai astfel se va putea pune bazele caracterului moral, la fiecare elev în parte.

2. Se va da mai mică sau mai mare extindere diferitelor chestiuni menționate aci, potrivit timpului de școlaritate ce se va fixa, la fiecare școală, pentru elevii acestei clase.

3. Cred că, în total, numărul lecțiilor dela această clasă, ca și la clasa VI-a, nu trebuie să depășească 20 într'un an școlar.

Numerul astfel va putea rămâne timpul necesar, pentru exercitarea practică a virtuților morale religioase, ceea ce este absolut necesar.

4. Se va arăta că autorii programei au dat explicări, în legătură cu fiecare titlu, pentru a se ști care este sfârșitul în care trebuie să se facă tratarea.

DESBATERILE SFÂNTULUI SINOD

Ședința din ziua de 23 Februarie

Sumarul ședinței.

Ședința se deschide la orele 10 dimineața sub *președinția Înalt Prea Sfințitului Patriarh.*

Secretar de ședință: P. S. Arhiepiscopul Nifon Craioveanul.

P. S. Secretar dă citire apelului nominal și sunt prezenți I. P. S. Patriarh, II. PP. SS. Mitropoliți: Pimen al Moldovei, Nicolae al Ardealului și Nectarie al Bucovinei; PP. SS. Episcopi: Vartolomeu al Râmnicului, Lucian al Romanului, Nichita al Argeșului și Grigorie al Aradului; PP. SS. Arhiepiscopi: Platon Ploeșteanul, Titu Târgovișteanul, Nifon Craioveanul și Veniamin Bărlădeanul; absenți: I. P. S. Mitropolit Gurie al Basarabiei; PP. SS. Episcopi: Ghenadie al Buzăului, Cosma al Dunării de Jos, Gherontie al Constanței și Ioan al Armatei; PP. SS. Arhiepiscopi: Grigorie Botoșăneanul, Andrei Crișanul și Vasile de Rășinari iar în concediu: PP. SS. Episcopi: Iosif al Caransebeșului, Roman al Oradei, Nicolae al Clujului și Visarion al Hotinului; PP. SS. Arhiepiscopi: Ipolit Rădăuțeanul, Ilarion Băcăoanul și Dionisie Tighineanul.

Același P. S. Secretar dă citire sumarului ședinței precedente, iar *Sfântul Sinod îl verifică și aprobă.*

I. P. S. Patriarh, la comunicări, aduce următoarele chestiuni:

1. Tem. Nr. 259/933. Inspectoratul general al jandarmeriei face cunoscut că un număr de 56 locuitori din comuna Poiana Sărată județul Trei-Scaune au părăsit credința strămoșească, nevoind a primi în niciun fel asistența religioasă a preotului lor. Cere să se facă anchetă și pe cale duhovnicească să fie readuși la biserica mamă.

Sfântul Sinod hotărăște a se trimite chestiunea în competența sf. arhiepiscopii a Sibiului, în jurisdicția că-

ria se află numita comună, spre a lua măsurile necesare readucerii la sânul bisericii pe acei rătăciți.

2. Tem. Nr. 260/933. Ministerul Instrucțiunii și Cultelor roagă Sf. Sinod, a trimite un delegat al său în comisiunea care va stabili definitiv modul de participare al fiecărui cult, la oficierea slujbelor religioase pentru eroi și Te-deum-urile din sărbătorile naționale.

I. P. S. Patriarh, declară chestiunea de urgență și propune Sf. Sinod a delega o persoană din sânul său, care să meargă în numita comisiune cu indicația de a susține să se aplice principiul constituțional, după care biserica ortodoxă, dominantă în stat, are totdeauna întâietatea la săvârșirea diferitelor slujbe oficiale. Ca delegat al Sfântului Sinod propune pe P. S. Arhiepiscopul Titu S. Târgovișteanul.

Sfântul Sinod, admitând urgența și primind propunerea I. P. S. Patriarh, hotărăște:

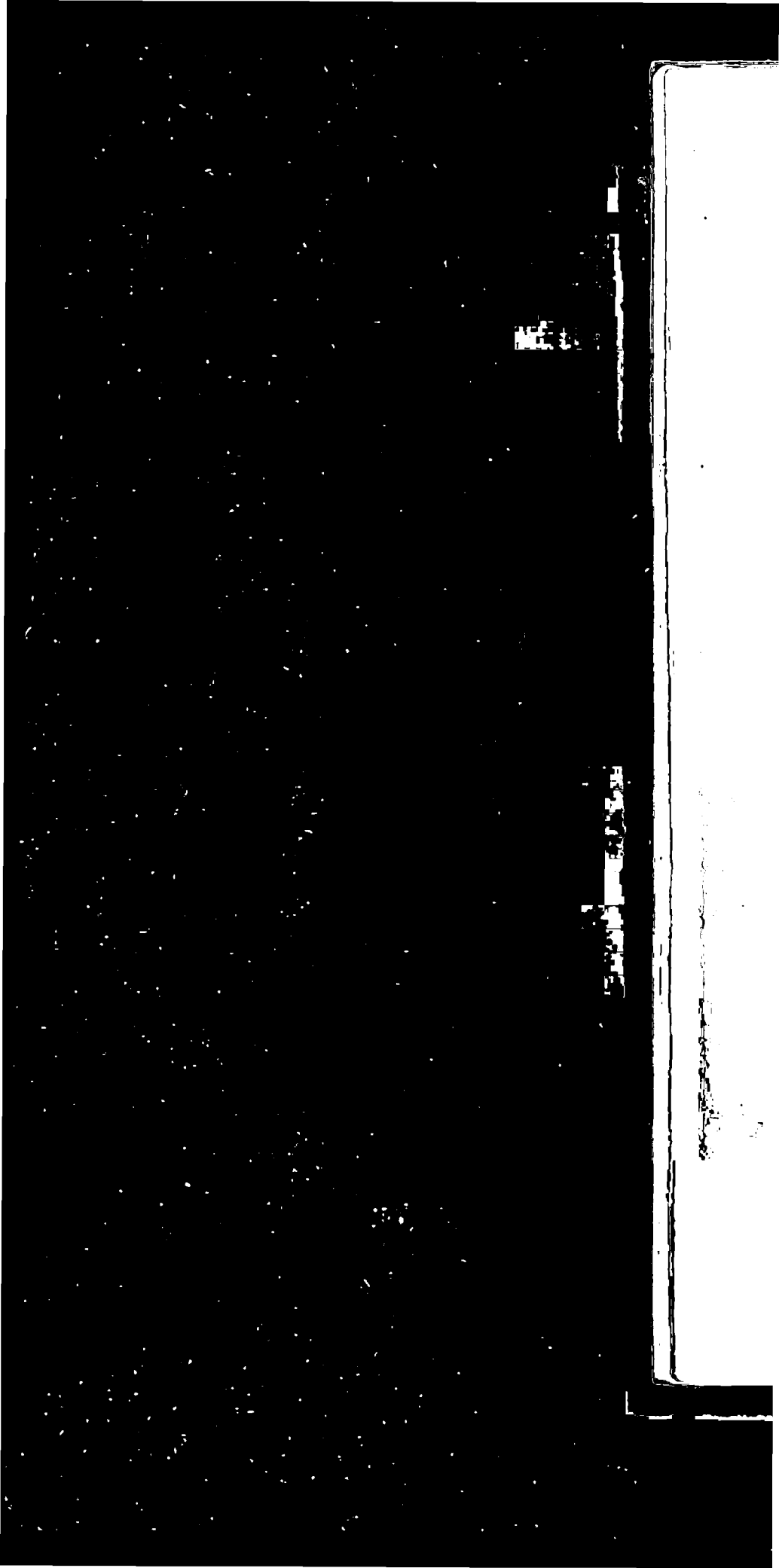
Sfântul Sinod delegă pe P. S. Arhiepiscopul Titu S. Târgovișteanul, spre a merge în numita comisiune unde va susține pe baza drepturilor bisericii noastre naționale, înscrise în Constituție, întâietatea ei la săvârșirea tuturor slujbelor religioase oficiale.

Tem. Nr. 261/933. P. S. Arhiepiscopul Nifon Craioveanul, roagă Sf. Sinod ca să-i admită a-și muta domiciliul dela R. Vâlcea la Craiova, până se va limpezi starea de lucruri dintre P. S. Sa și P. S. Episcopul Vartolomeu.

Se trimite spre studiere și referire comisiunii canonică-juridică și pentru disciplină.

Tot la comunicări, P. S. Episcopul Grigorie al Aradului, aduce la cunoștința I. P. S. Președinte, că în ședința trecută a depus la birou 11 acte și observă că nu au fost aduse la comunicări deși a cerut biroului să le comunice astăzi, fiindcă printre ele sunt chestiuni urgente, cum e de pildă chestiunea strămutării sediului episcopiei Caransebeșului la Timișoara. Cere ca această comunicare a P. S. Sale, să fie luată la sumar.

P. S. Arhiepiscopul Titu S. Târgovișteanul, directorul cancelariei Sf. Sinod, arată că potrivit art. 63 din Regulamentul pentru determinarea drepturilor patriarhului și de funcționare a Sfântului Sinod, ori ce act venit la Sf. Sinod nu poate fi adus în ședință plenară pentru rezolvat, până nu

a fost studiat de Sinodul Permanent. Potrivit acestei prevederi regulamentare, actele aduse de P. S. Episcop Grigorie al Aradului vor trebui să treacă mai întâiu pe la Sinodul Permanent.

Se intră în ordinea de zi.

P. S. Episcop Grigorie al Aradului, aduce la cunoștința Sf. Sinod că i-s'a lăsat de ceilalți membri ai comisiunii pentru doctrină și viață religioasă, acum plecați dela ședință, adresa ministerului Instrucțiunii și Cultelor, prin care se cere avizul Sf. Sinod asupra anchetei întreprinsă de ministerul Armatei cu tema: „care e pregătirea morală a tinerețului și a întregii națiuni în vederea unei treceri normale dela starea de pace la starea de război”. Chestiunea fiind urgență roagă Sfântul Sinod să o discute acum și să se ia deciziunea cuvinită.

La propunerea I. P. S. Patriarh, Sfântul Sinod hotărăște: *Chestiunea se trimite la Sinodul Permanent.*

Același P. S. Episcop, în calitate de raportor al comisiunii canonic-juridică dă citire referatului parțial cu cercetările acelei comisiuni asupra rezultatului comisiunilor mixte de anchetă a alegerilor eparhiale, din mitropoliile Ungro-Vlaheiei, Ardealului, Bucovinei și Basarabiei.

Constatându-se descomplectarea Sf. Sinod, înainte de a se ridica ședința I. P. S. Patriarh dă comisiunii următoarele instrucțiuni și principii de procedură la cercetarea rezultatelor acelor anchete.

I. Avem cu toții convingerea că în aceste alegeri s'au făcut abuzuri. Cu durere constatăm că și preoții s'au lăsat atrași în a săvârși incorectități. Sfântul Sinod constatându-le nu le poate tolera.

Dar iarăși se constată, că cele mai grave incorectități și abuzuri au fost făcute de delegații mireni sau factorii puterilor oficiale civile. Un caz tipic de abuz ne mai auzit din partea mirenilor, este cel dela Roșiorii-de-Vede, unde oamenii guvernului, văzând că alții au majoritatea, au dat foc urnei sub ochii autorității, care n'a intervenit. Deci, între hotărârile prime ale comisiunii să se facă această spălare bisericii, că s'au introdus în alegerile ei obiceiuri electorale din alte părți.

II. În al doilea rând trebuie să constatăm, că în legea noastră bisericească nu există dispoziții speciale care să dea

drept Sf. Sinod să anuleze alegerile ce la un moment dat s'ar fi dovedit pătate.

Când s'a făcut această lege s'a mers prea departe de către oamenii politici — fără voia mea — cu principiul democratic. S'a trecut cu democratizarea bisericii, peste limitele democratice chiar ale legilor civile ale statului. S'a trecut chiar peste drepturile și atribuțiile canonice ale episcopului, dându-se parte din ele în mâna aleșilor din diferitele corporațiuni. Toți mirenii pot face ce vor. Episcopul însă nu poate nimic. S'a făcut aceasta, fiindcă s'au luat la întocmirea ei ca puncte conducătoare, principiile din statutul șagunian din Ardeal. Însă acest statut votat de parlamentul unguresc nu era adevăratul statut întocmit de Șaguna după care organizația suverană a bisericii, constituanta ei, este Sinodul. El stabilea principiul Hristocratic al bisericii în statutul său. Însă acest statut a fost modificat când a trecut prin parlamentul unguresc, ajungându-se la o democratizare excesivă.

De aceea, când se va modifica legea, și trebuie aceasta cât mai curând, primul gând al meu va fi ca principiul Hristocratic al bisericii să fie respectat. Episcopul din punct de vedere canonic reprezintă în eparhie, puterea harismatică, învățătoare și judecătorească.

Sfântul Sinod apoi, este autoritatea supremă, organizația suverană canonică care veghează, reglementează și ia măsuri, când observă nereguli undeva, pentru bunul mers al întregii biserici.

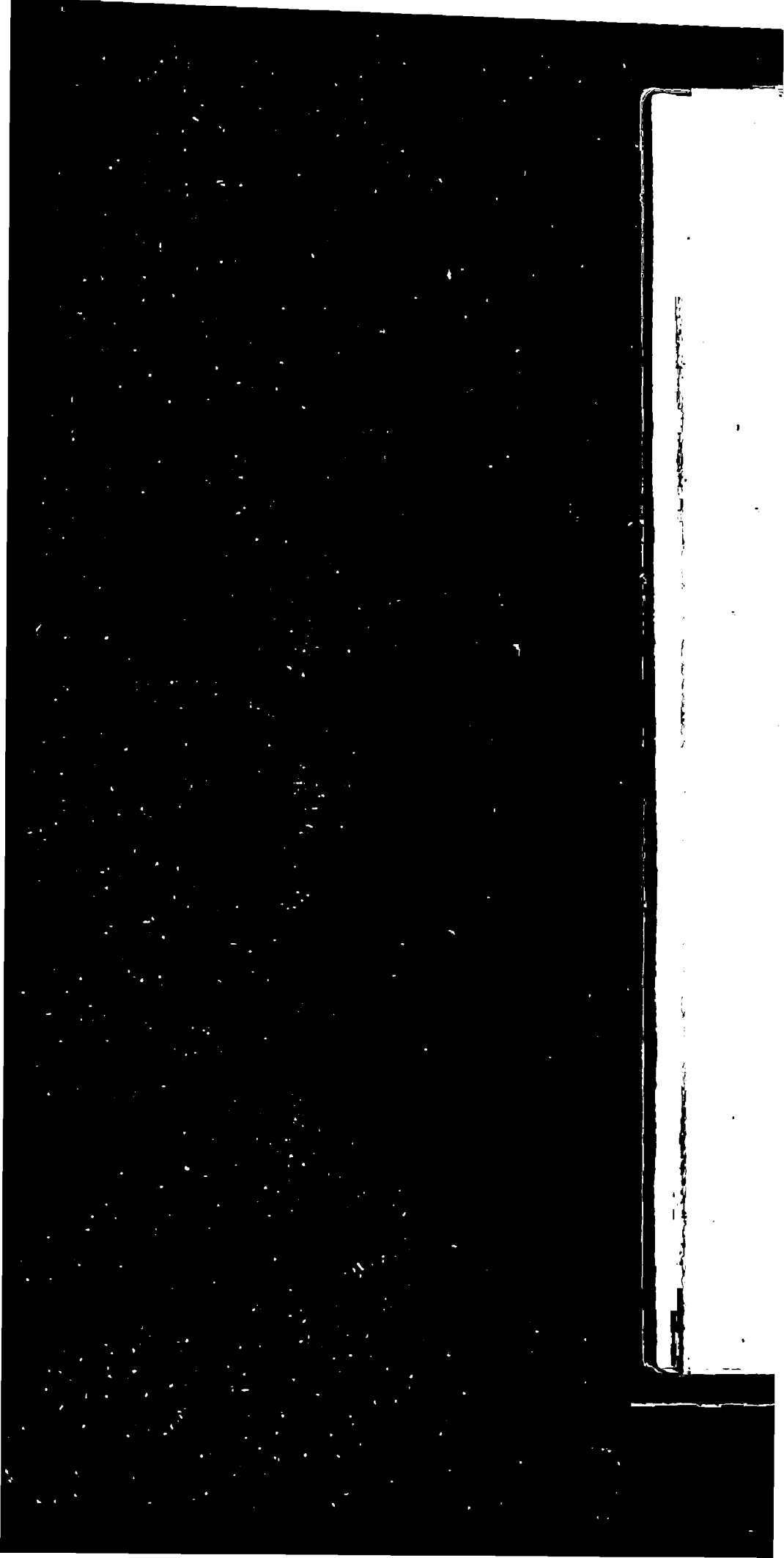
Aceasta este regula canonică. Și de ea trebuie să se conducă în cercetarea alegerilor eparhiale. Unde va constata abuzuri și incorectități are datoria canonică să intervină, să ia fierul roșu să anuleze alegerile pătate și să tragă la răspundere pe cei ce au săvârșit abuzuri, căci este în drepturile sale canonice.

De altfel și hotărîrea Sf. Sinod prevede, că acolo unde se constată abuzuri și incorectități, să se anuleze alegerile și să se pedepsească vinovații.

Și hotărîrea trebuie executată pentru prestigiul Sf. Sinod și al cuvântului nostru dat.

III. Un alt moment pe care comisiunea trebuie să-l observe bine, este felul cum au fost întocmite și cum au funcționat comisiunile mixte de anchetă.

Ele n'au o bază juridică pentru următoarele motive:

1. Delegații guvernului au fost oamenii regimului și în același timp mulți dintre ei au fost candidați în alegeri și au căzut. Deci sunt interesați. 2. Chiar dacă n'au fost ei delegați, dar au delegat pe funcționarii lor, pretorii, cari nu fac decât ce li se ordonă de superiorul lor, prefectul. 3. În anchetă n'au ascultat decât numai pe oamenii lor de partid, nu și partea opusă. Și apoi declarațiile sunt fără prestare de jurământ.

Aceste puncte de conducere socot că trebuie să le aibă comisiunea în vedere, la studierea dosarelor asupra anchetelor privitoare la alegerile eparhiale și pe baza lor să vină cu propuneri de anulare și sancționare.

Mai iau cuvântul I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei, P. S. Episcop Lucian al Romanului și P. S. Arhiereu Tit S. Târgovișteanul care sunt de părere că Sf. Sinod trebuie să mărginească numai la pedepsirea preoților vinovați de abuzuri. Apoi, I. P. S. Mitropolit Nectarie al Bucovinei, care este de părere ca Sfântul Sinod, în baza drepturilor sale canonice, să stabilească principiul ca un episcop care nu poate lucra cu adunarea eparhială, să poată dizolva și lua măsuri pentru o nouă alegere.

Mai mulți PP. SS. din membrii prezenți, cer prorogarea ședințelor Sf. Sinod începând de astăzi, fiindcă se apropie săptămâna primă din postul cel mare, când PP. SS. Episcopi trebuie să fie la eparhii, și să fie reluate pe la jumătatea lunii Martie.

Convenindu-se pentru ziua de 15 Martie a. c., I. P. S. Patriarh, ridicând ședința, anunță reluarea ședințelor prorogate ale Sf. Sinod pentru data de 15 Martie a. c.

PREȘEDINTE PATRIARH,
(ss) MIRON

Secretar.
(ss) † ARHIEREU ILARION

	<u>Pagina</u>
IV. RECENZII	672—685
Constantinescu-Iași P., profesor, <i>Circulația vechilor cărți bisericești românești în Basarabia sub Ruși, (D. Balaur)</i>	672—679
Goșev Iv., protoereu profesor, Облѣклото на старобългарските манасти, (<i>Pr. Paraschiv Angelescu</i>).	679—685
V. NOTIȚE BIBLIOGRAFICE	686—711
Nicolae Iorga și biserica, p. 686; Istoria bisericii românești, p. 686—695; Legăturile cu alte biserici, p. 695—699; Literatură și artă religioasă, p. 699—703; Politică și viață bisericească, p. 703—709; Recenzii, p. 709—711.	
VI. PARTEA OFICIALĂ	712—720
<i>Desbaterile Sf. Sinod, sesiunea 1933</i>	716—720

Manuscrisele, cărțile și periodicele pentru recenzii se vor trimite pe adresa: ARHIEREUL TIT SIMEDREA, palatul Sf. Sinod, Str. Antim 29, București VI, cu mențiunea „pentru Revista *Biserica Ortodoxă Română*”.

ABONAMENTUL PREȚUL

In țară :		In străinătate :
Pe an 160 lei		Pe an 300 lei
Un număr 35 lei		Un număr 50 lei

Abonamentele, precum și tot ce privește administrația se vor trimite pe adresa: CONSILIUL CENTRAL BISERICESC, Str. Matei Millo, 10, București I, cu mențiunea „pentru Revista *Biserica Ortodoxă Română*”.

154

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

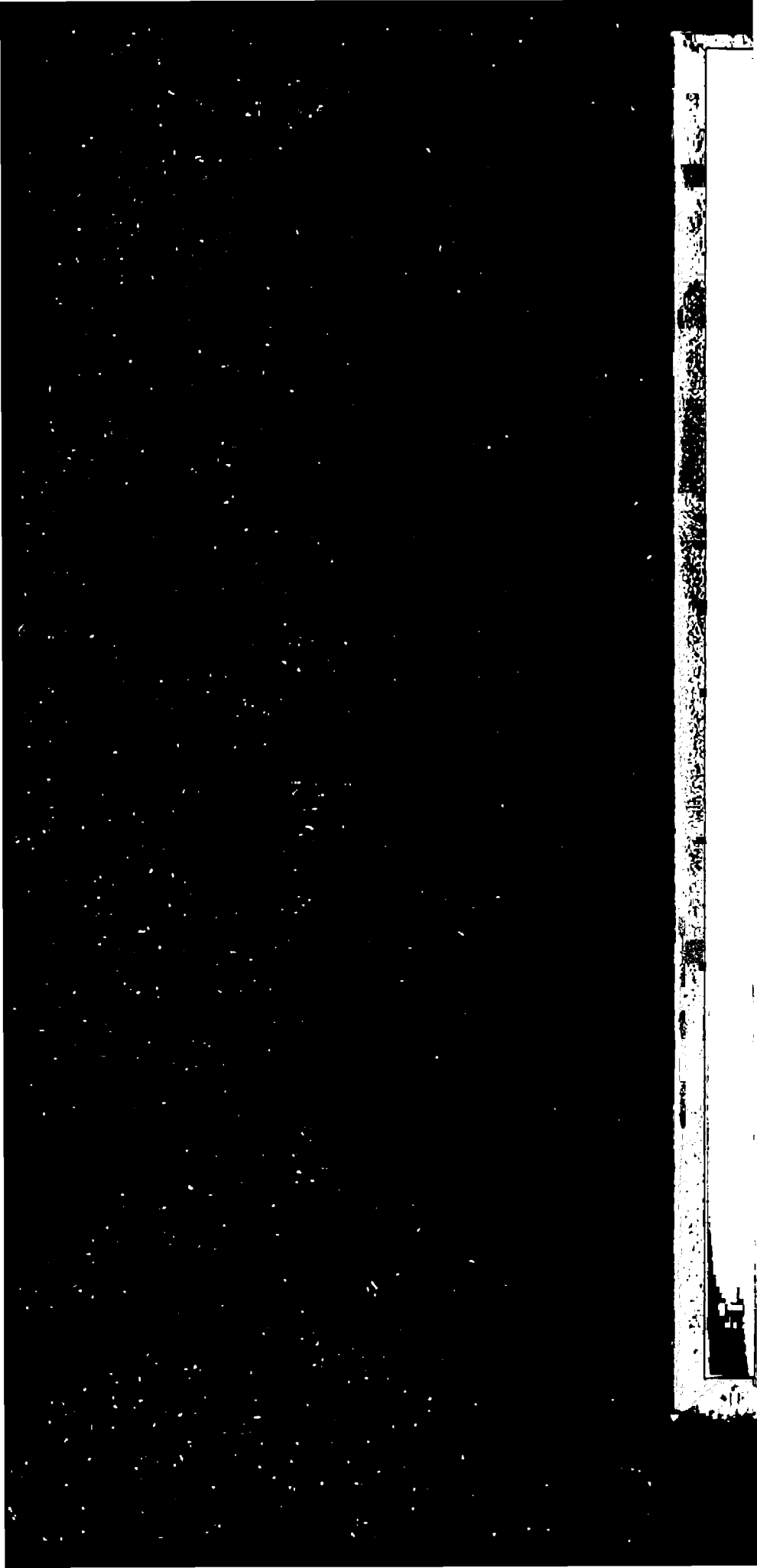
REVISTA SF. SINOD

Anul LII.
1934.

BUCUREȘTI

Noembrie-Deceembrie
Nr. 11—12.

COMITETUL DE DIRECȚIE

- I. P. S. Patriarh MIRON, președinte de onoare.
P. S. Episcop LUCIAN al Romanului, director.
P. S. Arhiepiscop TIT SIMEDREA, secretar de redacție.
P. C. Arhim. IULIU SCRIBAN, profesor la Universitatea din Iași.
P. C. Pr. NICOLAE M. POPESCU, profesor la Universitatea din București.
P. C. Pr. GRIGORE PIȘCULESCU, profesor la Universitatea din Iași.
-

CUPRINSUL

	<u>Pagina</u>
I. ARTICOLE	721—753
N. Iorga, <i>Mitropolitul Antim Ivircanul în luptă cu Ierusalimul pentru drepturile bisericii sale</i>	721—725
N. Iorga, <i>Câteva acte privitoare la biserica Bucovinei și Moldovei</i>	726—737
Pr. Nicolae M. Popescu, <i>N'a existat un mitropolit moldovean Teoctist în anii 1491 și 1498</i>	738—743
Gala Galaction, <i>Un document</i>	744—753
II. CRONICA INTERNĂ	754—755
† T. S., <i>Mitropolitul Pimen al Moldovei și Sucevei. Arhiepiscopul Platon C. Ploeșteanu</i>	754—755 755
III. CRONICA EXTERNĂ	746—773
D. Balaur, Gh. I. M., Pr. P. A., † T. S., B. Pisarov, <i>Albania, Antiohia, Bulgaria, Cehoslovacia, Estonia, Finlanda, Grecia, Letonia, Ierusalim, Iugoslavia, Livonia, Polonia și Rusia.</i>	

BISERICA
ORTODOXĂ ROMÂNĂ
REVISTA SF. SINOD

ANUL LII

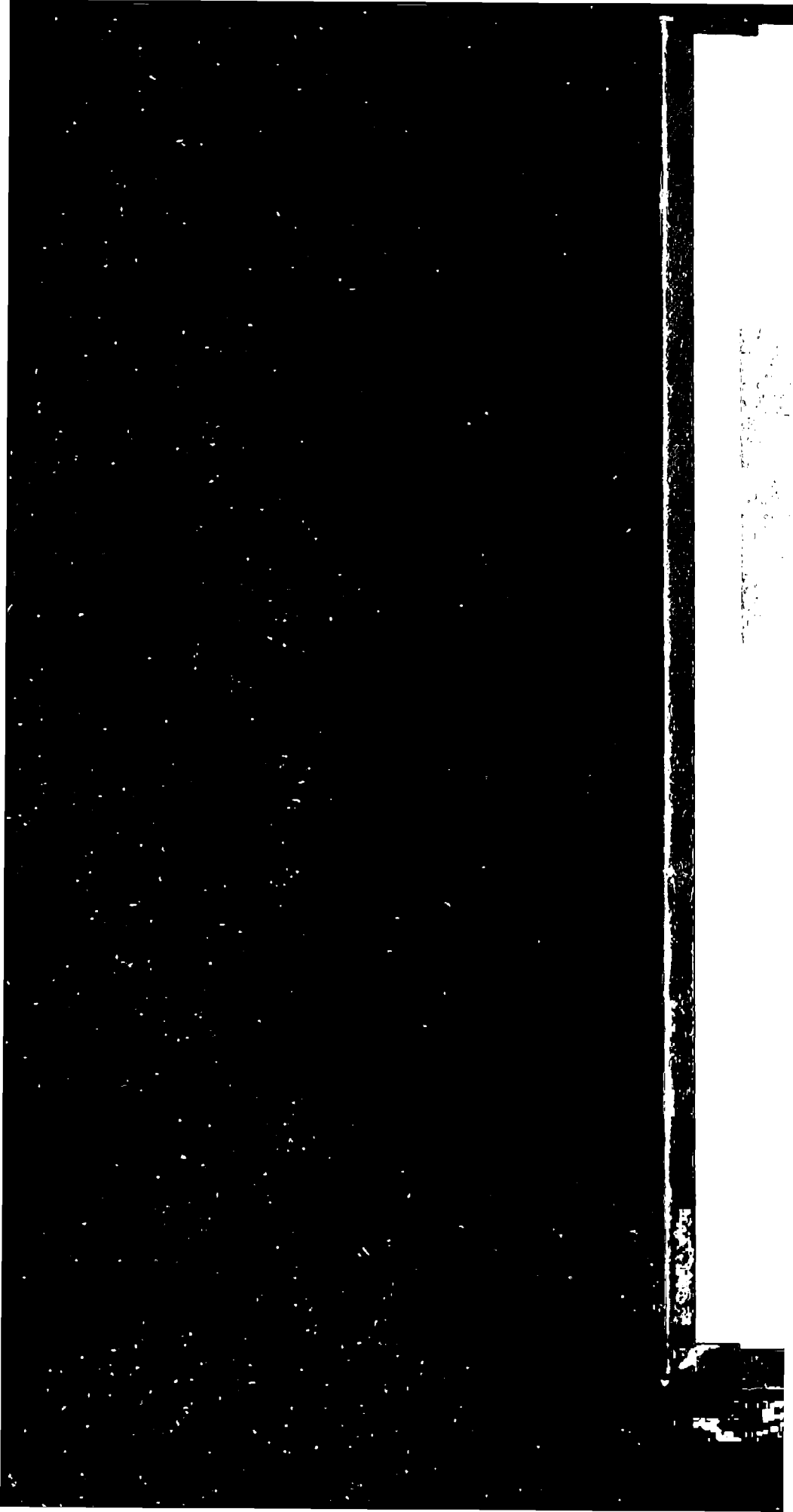

BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI
1934

TABLA DE MATERII

A r t i c o l e

	<u>Pagina</u>
ANDREESCU CONSTANTIN I., <i>Despre o naționalitate ortodoxă</i>	588—625
ANGELESCU PARASCHIV preot, <i>Noul Testament bulgar de la 1828</i>	306—325
BALAU D., <i>Biserici în Moldova de Răsărit, 38-59,</i> — <i>Câteva știri despre tipografia de la Căl-</i> <i>dărușani din vremea mitropolitului Grigorie Dascalul.</i>	189—209 420—421
FILITTI IOAN C., <i>O psaltire de la 1817</i>	473—476
— <i>Șapte scrisori păstorești de la mitropolitul</i> <i>Dositei Filitti din anii 1793—5</i>	632—645
GALACTION GALA, <i>Aspru adevăr! — dar adevăr</i> .	13—19
— <i>Din preliminările unei probleme</i>	626—631
— <i>Un document</i>	744—753
IORGA N., <i>Mitropolitul Antim Ivireanul în luptă</i> <i>cu Ierusalimul pentru drepturile bisericii sale</i> . . .	721—725
— <i>Câteva acte privitoare la biserica Bucovinei</i> <i>și Moldovei</i>	726—737
LUPAȘ I. prof., <i>A existat în Transilvania episcopie</i> <i>ortodoxă înainte de întemeierea regatului ungar?</i> .	149—153
— <i>Situația elementului ortodox din Oradea</i> <i>Mare în sec. XVIII</i>	584—587
MOISESCU GH. I., <i>Legăturile țărilor române ca măn-</i> <i>ăstirile Mega-Spileon și Sfânta Lavră din Pelopones</i>	20—37
— <i>Mănăstirile închinat din Țara Româ-</i> <i>nească în vremea păstoriei mitropolitului Grigorie</i> <i>Dascalul 1823—1834</i>	422 ¹ —456
NEGULESCU GEORGE I. preot, <i>Condica hirotoniilor</i> <i>de la 1823—1834</i>	341—419
PETRESCU I. D. preot, <i>Manuscrise psaltice gre-</i> <i>cești din veacul al XVIII</i>	180—188
— <i>Principiile cântării bisericești bizantine</i> .	577—583

IV

	<u>Pagina</u>
POPESCU NICOLAE M. preot, <i>Preotul Isidor Moldoveanul la Constantinopol</i>	3—12
— <i>Viața sfântului Montanus presviterul din Singidunum</i>	145—148
— <i>Viața și faptele părintelui Grigorie</i>	
<i>Dascălul, mitropolitul Țării Românești</i>	289—305
— <i>Ioan „Preotul” episcopiei Aromânilor</i>	458—460
— <i>N'a existat un mitropolit moldovean Teotist în anii 1491 și 1498</i>	738—743
POPESCU TEODOR, prof. univ., <i>Din cerințele învădmântului religios</i>	461—472
† TIT SIMEDREA, <i>Tetraevanghelul vistiernicului Matiaș</i>	154—179
TOMESCU CONST. N. prof. univ., <i>Puține cuvinte pentru strădania cărțurărească a mitropolitului Grigorie Dascălul al Ungrovlahiei</i>	326—340
TURDEANU EMIL, <i>Varlaam și Ioasaș</i>	477—482

Cronica Internă

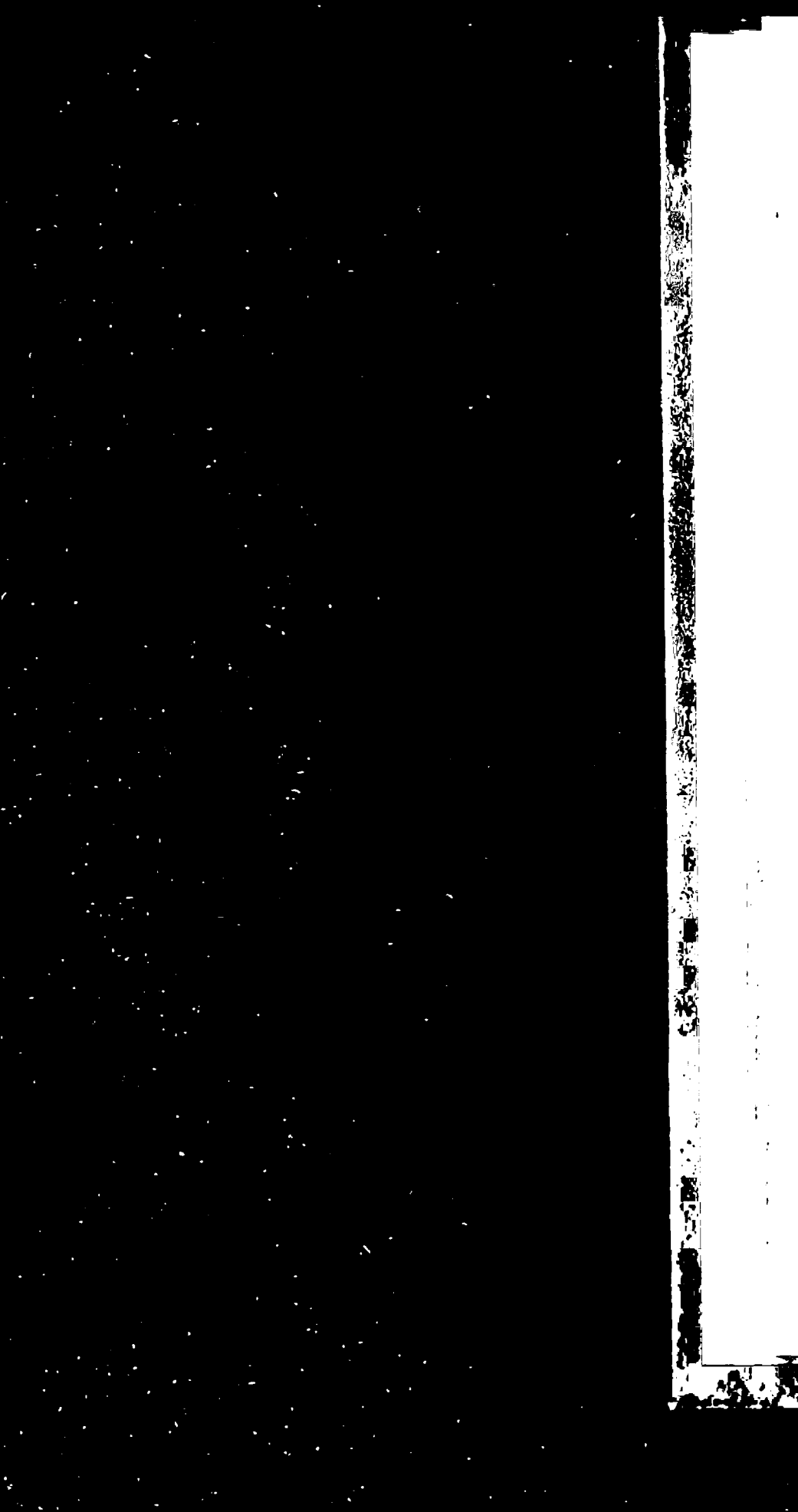
Adunări eparhiale († <i>Tit Simedrea</i>)	483
Arhiereul Platon C. Ploeșteanu († <i>Tit Simedrea</i>)	755
Congresul Asociației generale a clerului ortodox din România († <i>Tit Simedrea</i>)	484
Congresul profesorilor de religie († <i>Tit Simedrea</i>)	486
Cuvântarea I. P. S. Patriarh Miron la înmormântarea lui I. G. Duca († <i>Tit Simedrea</i>)	60—62
Episcopi membri ai Academiei Române († <i>Tit Simedrea</i>)	484
Gh. Baș (Gh. I. Moisescu)	646—648
Hirotonie de arhiereu († <i>Tit Simedrea</i>)	65—66
I. P. S. Patriarh Miron în mijlocul cercetașilor († <i>Tit Simedrea</i>)	210
I. P. S. Patriarh elogiază memoria regelui Albert al Belgiei († <i>Tit Simedrea</i>)	210
Investitura P. P. S. S. Episcopi Nifon al Hușilor și Vasile al Caransebeșului. Instalare de episcopi († <i>Tit Simedrea</i>)	210—215
Investitura și instalarea în scaun a P. S. Episcop al Cetății Albe-Ismail († <i>Tit Simedrea</i>)	483
Ioan Gh. Duca (<i>Pr. Petre Partenie</i>)	62—65
Mitropolitul Pimen al Moldovei și Sucevei († <i>Tit Simedrea</i>)	754—755
Pomenirea părintelui Grigorie Dascălul, mitropolitul Țării Românești † 1834—1934 (<i>D. Balaur</i>)	487—488
Reinhumarea osemintelor Voevodului Constantin Brâncoveanu († <i>Tit Simedrea</i>)	483—484
Sărbătorirea preotului Ioan Mihălcescu, profesor și decan al facultății de teologie din București († <i>Tit Simedrea</i>)	484—486

Cronica Externă

- Albania, 66, 649, 756.
 Alexandria, 649—659.
 Antiohia, 216—217, 756—757.
 Bulgaria, 67—69, 217—218, 489—493, 659—663, 757—760.
 Cehoslovacia, 218, 493—494, 663, 761.
 China, 663.
 Chipru, 69—71, 663—664.
 Constantinopol, 644.
 Coreea, 218—219, 494.
 Estonia, 71, 494, 664—665, 761.
 Finlanda, 71, 219—221, 494—495, 665, 762.
 Grecia, 71—75, 221—223, 665—666, 762—764.
 Ierusalim, 75—76, 495—497, 666, 764—765.
 Jugoslavia, 78—79, 223—224, 497—507, 666—667, 766—768.
 Japonia, 76, 224—225.
 Letonia, 764.
 Lituania, 76, 507, 668.
 Livonia, 768—769.
 Manciuaria, 76—77, 225, 508.
 Polonia, 77—78, 225—227, 508, 669, 770.
 Rusia sovetică, 79, 227—228, 508—509, 669—671, 770—773.
 Biserica rusă din străinătate, 79—80, 228, 509, 773.

R e c e n z i i

	<u>Pagina</u>
Berdeaef N., <i>Esprit et Liberté (D. I. Belu)</i>	90—97
Constantinescu-Iași P., profesor, <i>Circulația vechilor cărți bisericești românești în Basarabia sub Ruși (D. Balaur)</i>	672—679
Goșev Iv., protoiereu, Антиминсътъ литургическо и църковно-археологическо изследване, приносъ къмъ историята на антиминситъ въ православната црква (<i>Pr. Paraschiv Angelescu</i>)	240—246
Goșev Iv., protoiereu profesor, Облѣклото на старобългарскитъ монаси, (<i>Pr. Paraschiv Angelescu</i>).	679—685
Hrisostom, Arhiepiscopul Atenei, Η πνευματικὴ δράσις καὶ κοινωνικὴ πρόνοια τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (<i>Theodor M. Popescu</i>)	87—90
Mazilu R. D., profesor, <i>Sfânta Filoteia dela Argeș, († Tit Sîmedrea)</i>	515—519
Nicov Petăr, dr. profesor, Българското възраждане въ Варна и Варненското; Митрополитъ Йоакимъ и неговата кореспонденция (<i>Pr. Paraschiv Angelescu</i>)	783—788
Откровенные рассказы странника духовному своему отцу, (<i>Al. Nicov</i>)	510—135

	<u>Pagina</u>
Paramihalopoulos N. Constantin, 'Η Μονή τοῦ "Ορους Σινᾶ. Ἐκδόσεις προνοία τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ Πορφυρίου Γ', ὑπὸ τὴν ἐπιστολίαν Γρηγορίου Παπαμιχαήλ, καθηγητοῦ ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, (Teodor M. Popescu)	229—240
Paşev St. G., profesor, Идеята за спасението и нейната нравствена страна (Pr. Paraschiv Angelescu)	774—776
Petresco D.-J. le Père, <i>Les Idiomèles et le canon de l'Office de Noël</i> (+ Tit Simedrea)	83— 86
Răuţescu Ioan, preot, <i>Mândstirea Aninoasă din judeţul Muscel</i> (Diaconul Gh. I. Moisescu)	776—783
Sotiriu G. A., Τὸ ὄραριον τοῦ διακόνου ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ. Συμβολὴ εἰς τὴν-ἱστορικὴν ἐξέλιξιν καὶ καταγωγὴν τῶν ἱερῶν ἁµφίων τοῦ ὀρθοδόξου κλήρου. (Gh. I. Moisescu)	246—249
Zancov Ştefan, Dr. Prof., Междуцърковното положение на Българската Православна Църква следъ освобождението на България, (Pr. Stelian Iliescu).	513—515

Note bibliografice

- Opere cu caracter general, 98—101, 250—252, 520—528, 789—797.
 Teologie biblică, 101—102, 252—253, 528—529, 797—799.
 Teologie sistematică, 102—109, 253—259, 529—539, 800—807.
 Teologie practică, 109—120, 259—264, 539—550, 807—811.
 Teologie istorică, 120—128, 264—272, 550—557, 811—815.
 Istoria religiunilor, 128, 272, 557—558, 815—816.
 Nicolae Iorga şi biserica, p. 686; Istoria bisericii româneşti, p. 686—695; Legăturile cu alte biserici, p. 695—699; Literatură şi artă religioasă, p. 699—703; Politică şi viaţă bisericească, p. 703—709; Recenzii, p. 709—711.

Partea oficială

- Desbaterile Sf. Sinod sesiunea 1933, 129—135, 273—285, 559—576, 712—720, 817—828.
 Cartea pastorală a Sf. Sinod din 6 Februarie 1934, 136—143.
 Documentul sfinţirei sfântului şi Marelui Mir, 285—286.
 Copie după adresa trimisă tuturor şefilor partidelor politice, 286—288.

I n d i c e

821—822

821—822

821—822

MITROPOLITUL ANTIM IVIREANUL IN LUPTĂ CU IERUSALIMUL PENTRU DREPTURILE BISERICII SALE¹.

— COMUNICARE FĂCUTĂ IN ȘEDINȚA ACADEMIEI ROMÂNE LA
23 NOEMVRIE 1934. —

Toată viața Bisericii românești din Principate, și cu o răsfringere asupra celei de dincolo de munți, amenințată de propaganda iesuită, toată activitatea cărturărească în legătură cu dînsa sint înriurite de marea personalitate a Moreotului Dosoftei, Patriarh al Ierusalimului, care a lăsat moștenirea ciștigată de dînsul nepotului de o mult mai mare învățătură, purtat prin Italia și chiar prin Paris, Hrisant Notara amestecat un moment și în împrejurările politice ale răsboiului ruso-turc din 1711.

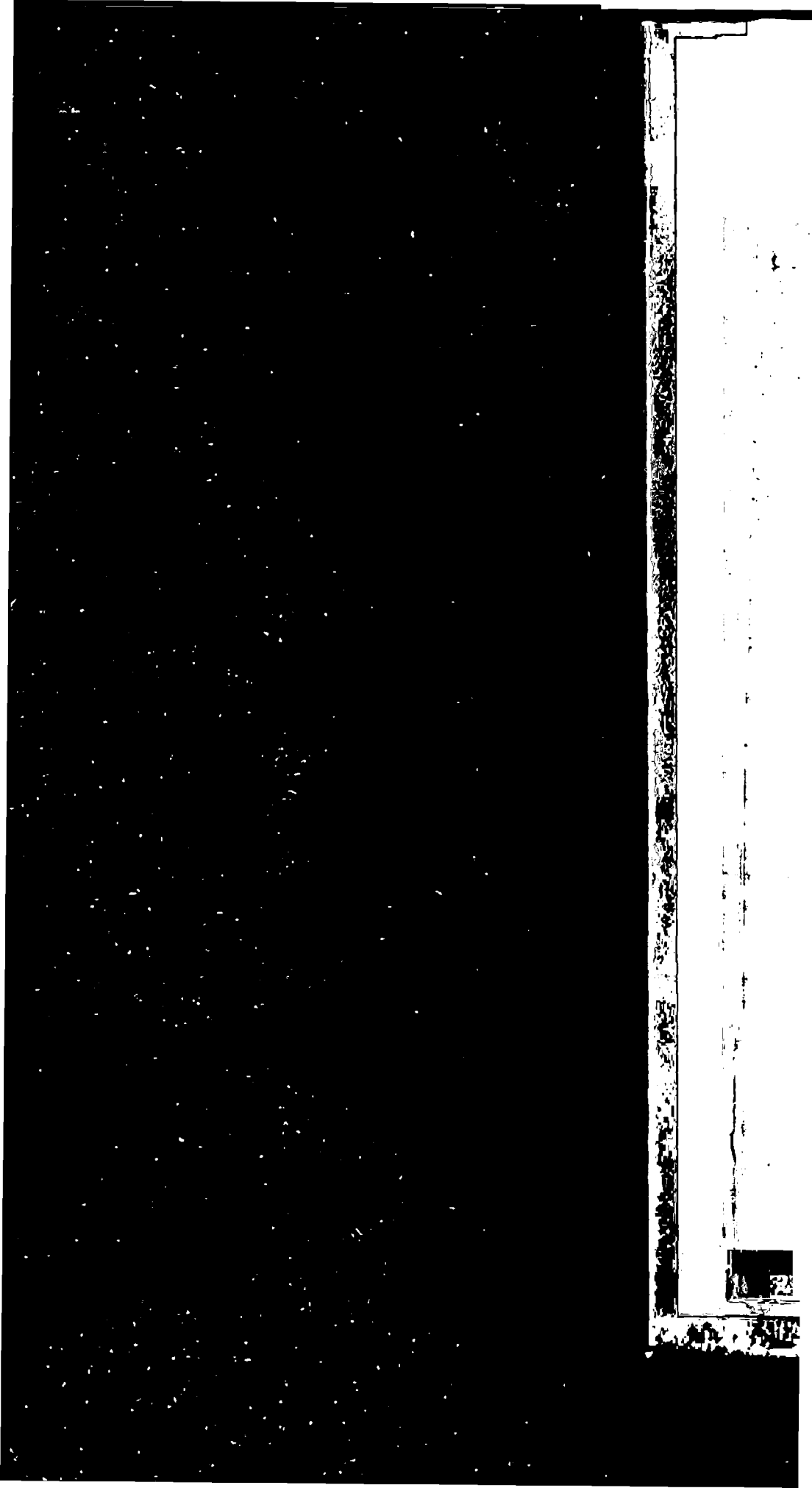
Cei doi Ierosolimitani urmăreau, întrebunțînd toate mijloacele unui enorm prestigiu, un plan: acela de a ridica Scaunul lor mai presus chiar decât al Ecumenicului din Constantinopol, sprijinindu-l pe stăpîniri de pămînt în țerile românești, Aghiotafiiîi avînd ordin să se considere și să manifeste ca avînd singure legături cu Sfîntul Mormînt, să a pomeni măcar pe arhierii locali. Patriarhii priviau în enăstirile închinatē nu ca niște simple izvoare de venituri, ci ca niște *proprietăți ale lor*².

Vlădicii romîni au în general față de acest supravestor dogmatic, de o așa de strictă observație, icoană în fața ortodoxismului intolerant, o atitudine de smerită suferinere. Mitropolitul Teodosie, care își datorise restabilirea Scaunul său unei intervenții a Patriarhului din Constantinopol³, face mari sforțări de stil în scrisorile adresate Hrisant fără să ajungă însă la alt rezultat de cāt la bana-

1. După actele ce stau să apară ca Apendice la volumul XIV din colecția Ozaki.

2. Cf. Iorga, *Byzance après Byzance*.

3. Acelaș apendice, la data de 10 Mart. 1679.

lități îmbrăcate într'o formă grecească mai mult aproximativă. Niciuna din aceste slabe încercări nu cuprinde ceva vrednic de luare aminte.

Altfel trebuia să fie, față de al doilea dintre acești representanți ai celei mai înalte trepte bisericești și ai unei culturi care-l covârșia, de sigur, atitudinea Ivireanului Antim, atât de înzestratul în multe privinți și de impunătorul nou Mitropolit muntean.

În ce privește întreprinderile literare și culturale, el putea fi prietenul și colaboratorul acestui străin purtat prin locuri unde nu călcase călugărul caucasian, venit la noi, poate prin Muntele Athos, dar fără să putem ști anume cu ce rost și în ce împrejurări. Altfel se presintau însă posibilitățile de legături când era vorba de concepția de la Ierusalim că mănăstirile închinete s'au despărțit din diecesă.

Moldoveanul Ghedeon, de la care se luase așa de mult, cu mănăstirile Sfântul Sava, încă din vremile lui Petru-Vodă. Șchiopul, și Barnovschi, de la începutul secolului al XVIII-lea, se arată extrem de îngăduitor. El primia, în Iulie 1712, pe egumenii trimiseși de Hrisant și făgăduia ca el însuși și Domnul său, Nicolae Mavrocordat, să li poarte toată grija.

La aceeași dată, Antim se arată, prin Vistierul Grigorașcu, tot așa de prevenitor și de bogat în complimente, el recunoaște ce lucruri mari și grele sînt în sama Patriarhului, ale cărui indeletniciri nu vrea să le tulbure prin scrisori prea dese (20 Septembrie). Primind răspunsul la această misivă de simplă salutare, Mitropolitul se adresează din nou lui Hrisant, la 15 Noembrie, și, cu aceleași complimente, se amestecă și mențiunea unui conflict pe care trebuie să-l urmărim de la origine, cu puțină vreme în urmă.

Anume, într'o scrisoare din 16 Decembrie 1710, din nenorocire destul de prost păstrată, dar care a putut fi deslușită după o copie rea, el își deschisese inima cu totul către Patriarhul ecumenic, expunând pe larg și cu o hotărîre care îi face cea mai mare onoare motivele unei grele nemulțămiri, care durează de multă vreme.

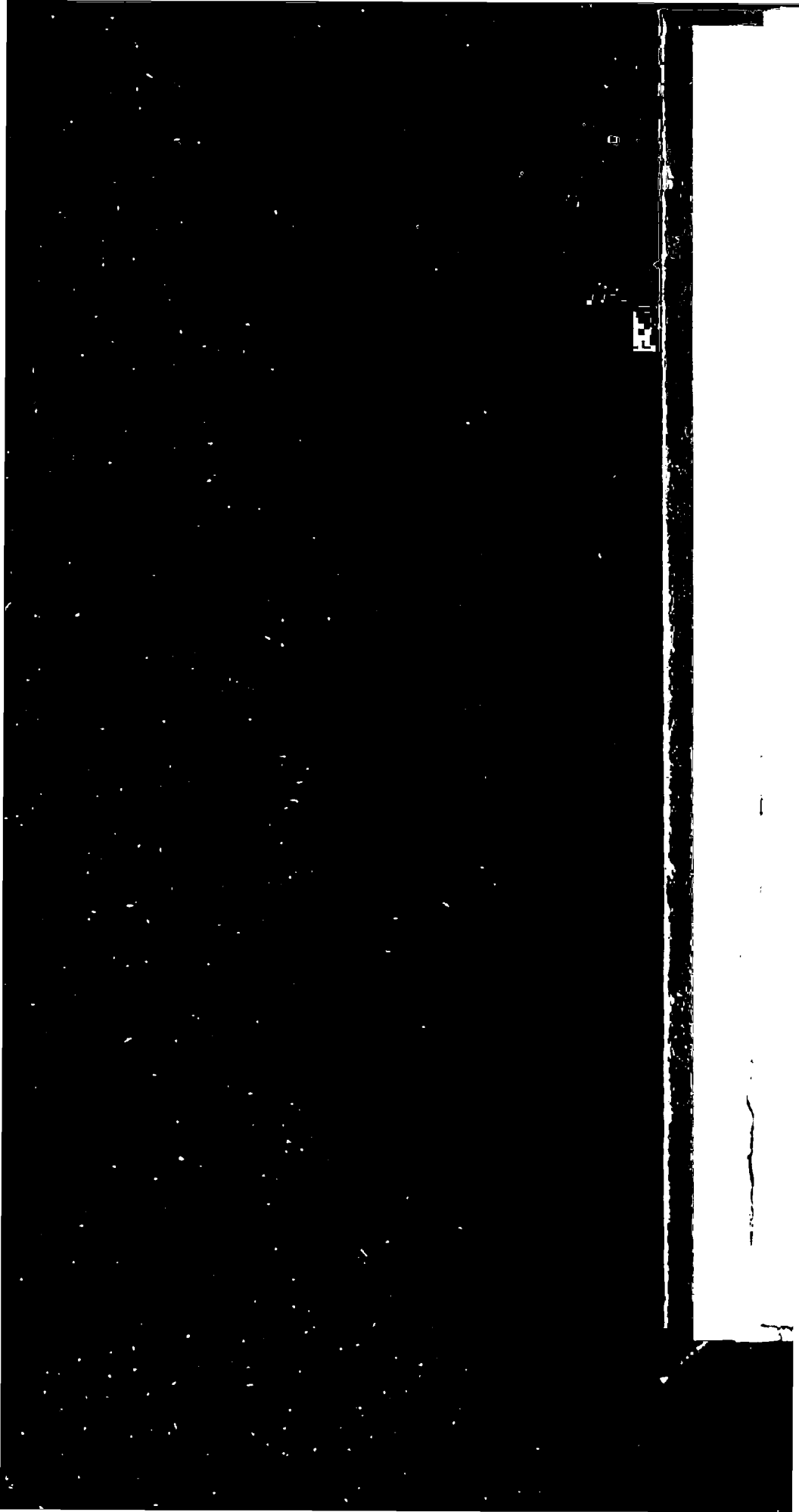
Dosoftei pretinde că el e stăpîn în mănăstirile închinete și înlătură de la pomenire pe arhiereul local. Aceasta însă nu e drept și nu se poate îngădui. Dacă vechii ctitori au acordat aceasta, ei, neștiutori ai așezămintelor bisericii,

n'au ştiut ce fac şi deci hotărîrea lor n'are nicio valoare. Mai presus de dinşii, mai presus de oricine sînt însă legile nestrămutate, sfintele canoane ale Bisericii. Sprijinit pe dînsese, el, Mitropolitul, s'a opus şi pînă acuma şi va continua a se opune. Nicio putere din lume nu-l va putea face a se clinti. „Un înger din cer să se pogoare“, e gata să acestuia să i se împotrivescă.

La 1712 Antim recunoaşte în scrisoarea lui Hrisant „unele parapone şi vechi bănueli, pe care Fericirea Ta spui că le-ai aruncat în adîncul uitării“, dar care „se ridică iarăşi din adînc şi inoiesc amintirea cu zgomot“. Dar el a opus de mult, şi prin scris, „îndreptăţirea sa acelor cari de la început ni le-au adus“. Dacă n'au ajuns acele îndreptări, el e gata să adauge altele. „Dar, de vreme ce ni orînduieşte pîrinteasca-ţi iubire să nu scriem nimic despre această afacere, trecem totul supt tăcere în momentul de faţă, pentru un motiv de ascultare şi de pietate“. Să nu fie ţinut de rău pentru trecut, căci banii cuveniţi dela mănăstiri se plătesc. Se simte foarte bine că punctul de vedere canonic rămîne neclintit acelaşi.

La începutul anului 1713, cu felicitările cuvenite, Antim se solidarizează cu Patriarhul în ce priveşte necazurile ce i le fac Apusenii la Sfîntul Mormînt: e sigur că Domnul va ajuta pe ai lui iar pe „despreţuitori şi iubitorii de tulburare“ (*παράφρονες και φιλοτάραχοι*) îi va aduce la „umilită şi ruşinare“. Trimete prin „chir Gheorghe, care se află la saraiul domnesc“ din Constantinopol, „douăzeci din cărţile noastre dintre care, dacă ţi se pare potrivit, să se împartă la bisericile sfînte ale Constantinopolei pentru sufleteasca noastră mintuire“. E vorba şi de o tipografie pe care ar voi să o întemeieze Hrisant şi căreia Antim i-a făgăduit scutire, ceiace nu poate face acuma, dar crede că pe urmă, cînd va merge acolo „Mihail, ucenicul meu“. Scrisoarea se continuă cu pomenirea Mitropolitului de Adrianopol, aflător la Bucureşti, şi a predicatorului Curţii, venit din Veneţia, Ioan Abramios.

Numai la 6 April avem o nouă scrisoare, ca răspuns la aceia adusă de egumenul mănăstirii închinată Căluului, de la care Dosoftei arată, în „Istoria patriarhilor din Ierusalim“, că a luat unele odoare. Acuma tipografia din Constantinopol apare gata: „aşa cere şi meştesugul şi locul“.

de și el, cum e gata a-i lămuri de față, n'a putut să ajute. Mihail a plecat din Ivir, adecă din Georgia — și înțelegem cine e: Mihai Iștvanovici, Ardeleanul, tipograful, care a lucrat cărți pentru regele de acolo —, el a ajuns la „Stolița“ rusească și de acolo merge în Olanda pentru citva timp.

La 20 Iulie, Antim arată că s'a terminat la el cartea ce o lăsase a se tipări Hrisant — e vorba de „Istoria Patriarhilor din Ierusalim“ —, dar a fost o zăbavă pentrucă, la mutarea de la Tîrgoviște la București, oamenii Patriarhului au stricat pe drum cincizeci de ocă de litere (acum „din nou“, „pentru mai mare ușurință“, va aduce tipografia la București). În schimb, Hrisant a trimis cincizeci de ocă de metal pentru clopotele „bisericii noastre“, dar lucrul la alt clopot a zăbovit din cauza împrejurărilor, fiind vreme tîrzie și un singur meșter¹.

Peste cîteva luni Antim era un mazil pe care însoțitorii turci îl înecau în apele Tungei, dar punctul lui de vedere, pe lângă tovărășia culturală: apărarea drepturilor Mitropoliei țerii față de patriarhiceștii usurpători îl ținuse drept până la sfîrșit.

N. Iorga.

R é s u m é.

Dosithée, Patriarche de Jérusalem, et son neveu et successeur, Chrysanthe Notaras, formé, celui-ci, en Italie et à Paris, furent, pendant plus d'un demi-siècle, les vrais directeurs de l'orthodoxie militante, dans les principautés roumaines et même en Transylvanie, où dès la fin du XVIIe siècle les Jésuites avaient commencé parmi les Roumains leur oeuvre de propagande.

Ils employèrent cette situation exceptionnelle pour essayer d'arracher à l'obédience des évêques diocésains les monastères dédiés aux Lieux Saints, interdisant même leur mention dans les prières.

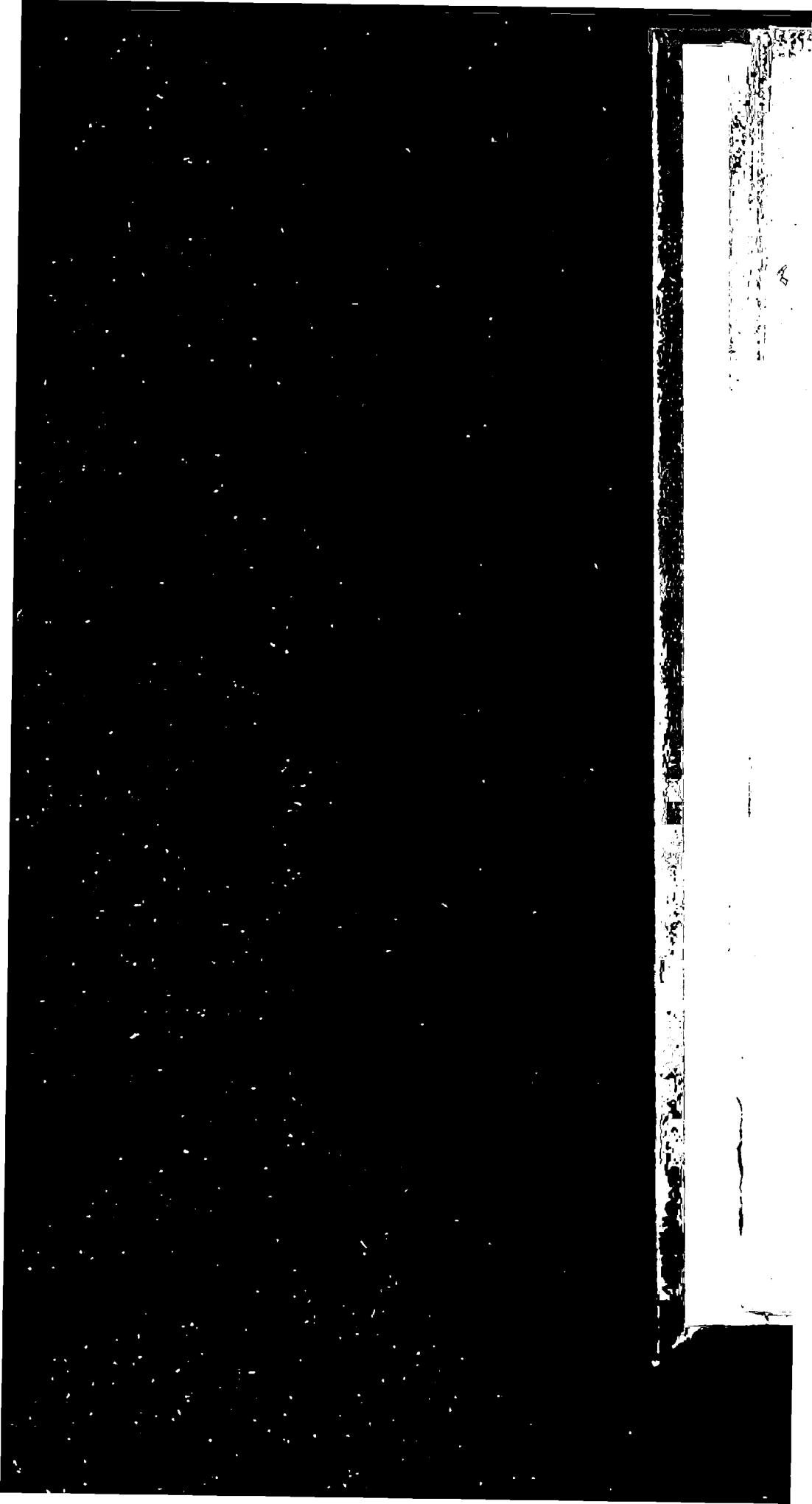
Parmi ces évêques, un Théodose de Valachie, un Gédéon de Moldavie n'essayèrent pas un geste de protestation. Il en fut autrement du successeur de Théodose, l'Ibérien

1. Pentru cărți rămase în țară — una fiind trimisă Domnului prin Antim — scrie și poetul Mitrofan Gregoras.

ou Géorgien Anthime, prélat très doué, calligraphe, miniaturiste, imprimeur, écrivain.

Il s'adresse au Patriarche oecuménique pour affirmer qu'il n'admet pas une pareille immixtion, „même si du ciel un ange descendrait pour le lui ordonner“ : les canons de l'Eglise sont pour lui une base inébranlable (décembre 1710).

Tout en discutant avec Chrysanthe sur l'imprimerie valaque et celle que le Patriarche venait de fonder à Constantinople et en mentionnant le voyage de son élève comme imprimeur, Michel Iştvanovici le Transylvain, de Géorgie par la Russie en Hollande, il maintient jusqu'au bout son point de vue canonique.

CÂTEVA ACTE PRIVITOARE LA BISERICA BUCOVINEI ȘI MOLDOVEI.

Bogata arhivă de la Cernăuți a Bisericii bucovinene a rămas și până acum necercetată. Cele câteva acte pe care le văzusem acum vreo treizeci de ani și care mi se păruseră interesante ca formă au fost confiscate de răposatul Mitropolit Vladimir supt cuvânt că n'am autorizație dela Viena să lucrez în acel depozit, Biserica lui nefiind autonomă. Abia acum în urmă, mulțumită amabilei primiri din partea Preasfințitului Nectarie, am putut să dau în Revista Istorică acea așa de interesantă povestire a unei prădăciuni la mândstirea Dragomirnei în veacul al XVIII-lea încă.

Ar fi o datorie ca, de acolo, vre-un tîndr cleric zelos să întrebuițeze acest material, așa de bogat și păstrat cu o deosebită îngrijire.

Până atunci sînt bucuros că dintr'un maldăr de documente moldovenеști pe care l-am cumpărat pentru Institutul Sud-Est European pot desface o scrisoare particulară a episcopului Daniil Vlahovici, datată 12 Mai 1796.

I.

E adresată boierului Gavriil Conachi, pe care, austriacește, îl împodobește cu particula nobiliară: „Gavriil de Conachi“, și care se găsia atunci la Botoșani.

Nu e necunoscut acest boier. Spătar la 1786, el era fiul Marelui Vornic Constantin Conachi și al Ilenei Catargiu. Iubitor de cultură, el ținea pentru creșterea copiilor, Vasile, Ioniță, Costachi — omonim al poetului Costachi Conachi — și Ileana, care luă pe Alexandru Callimachi, dascăli de nații deosebite: Grecul Gheorghe pentru limba franceză, pe lângă Francesii Ledoux și Antoine Mériage și încă un indigen pentru aceeași materie, Constantin, „Neamțul Vili“, „călugăr“, „dascălul Ioan Latinul“, al cărui nume spune ce trebuia să predeie, alături de alți

„Latini“, Iosif Rácz, Ungur, deși i se zicea și „Iosef Latinul“, și un Wengerski, care se cunoaște și de aiurea, și un „Mihel Neamțul“ pentru germană, — toți aceștia pe lângă dascăli de grecește ca Ioan din Trapezunt, Petru, Inocențiu, Anania și Daniil diaconul¹. Ar fi greu să se găsească în orice țară din acest timp o mai bogată colecție de învățători într-o casă particulară. Copiii urmau, de altfel, și la școala domnească, refăcută pe baza învățământului limbilor și științelor, predându-li-se limbile latină și germană, istoria și geografia. Costachi a învățat și la Viena, dar nu s'a ales cu nimic din studiile sale².

Gavril Conachi, care făcea un drum la București în 1806, a murit la 22 Iunie 1811, fiind înmormântat la Iargășeni, în județul Tecuciu. Pe clopotul bisericii, care ar trebui neapărat cercetată, se citește inscripția: „Auzi, Doamne, glasul robului tău Gavril și soției sale Maria“. În această familie era o tradiție de poezie (Costachi cetia la Viena pe Schiller)³.

Călugărul, diaconul sau ierodiaconul Daniil e pomenit și în scrisoarea episcopului bucovinean, în care el se desfășoară ca vechil al lui Gavril Conachi într-o afacere de moșie. El a întovărășit pe studentul Costachi în călătorie la Viena, cumpărându-i, pe lângă Schiller, o *Istorie a Eladei*, bine cunoscută, și noua ediție a lui Tucidide⁴. El nu e altul decât vestitul filolog, înoințor de limbă, deschizător de cale în geografie și istorie, Dimitrie sau Daniil Filipide, care-și va publica în Apus edițiile, ca și cărțile fundamentale, „Istoria României“ și „Geografia“.

Rostul scrisorii episcopului Vlahovici e acela de a stabili în ce privește moșia Rogojeni, pentru care fusese un proces pe care Vlădica îl socotea acum închis, Conachi câștigând „drept stăpân“. Vlahovici propune să fie arendată nepotului său, și acesta purtând particula nobiliară, și sărind nemțește, Petru von Vlahovici, cu acea rezervă ca ar vândarea să înceteze dacă boierul o va da de zestre fiicii.

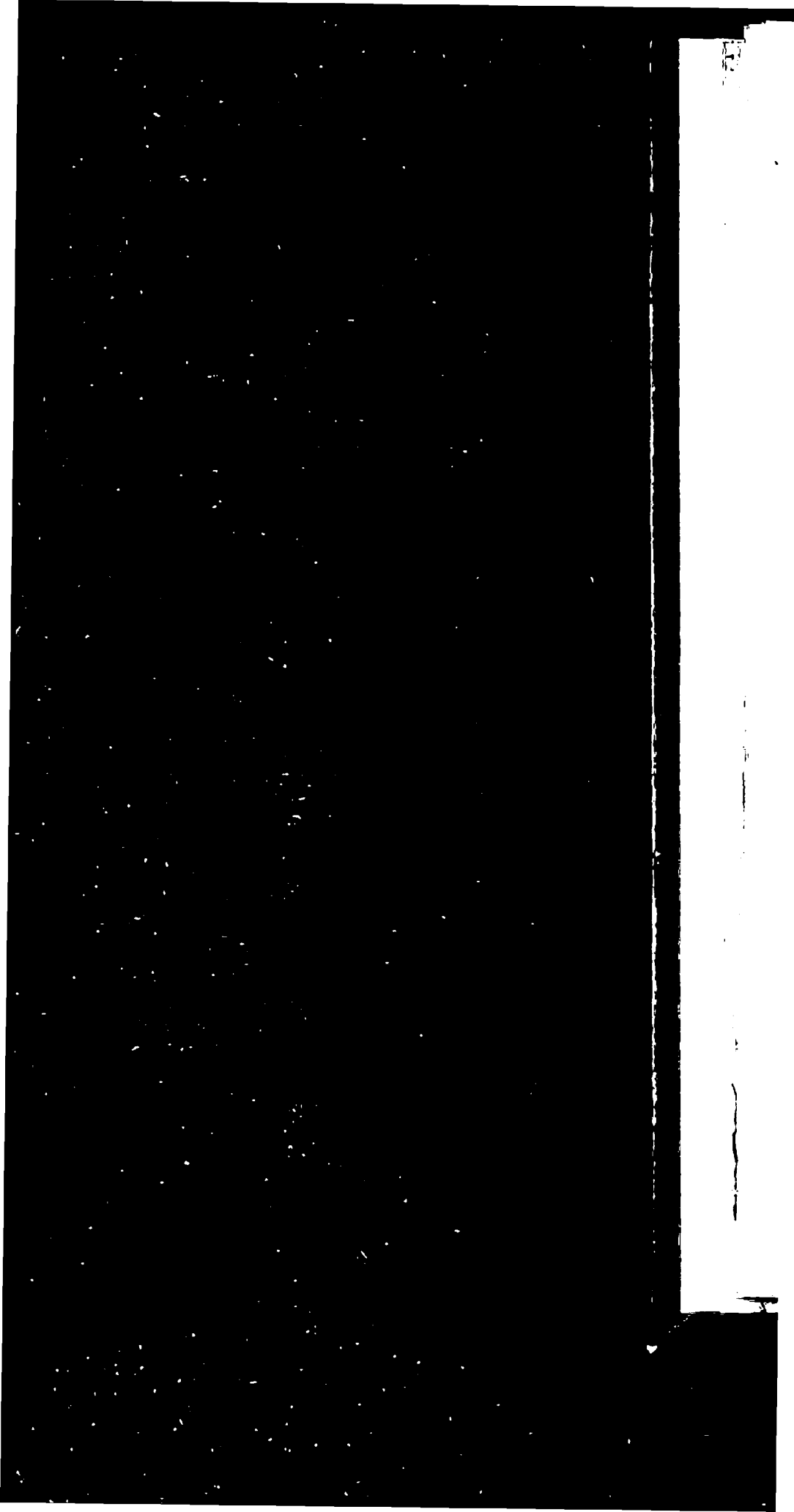
Dar scrisoarea e în legătură și cu studiile vlăstarelor

1. Iuliu Tuducescu, în *Revista Istorică*, V, pp. 96—8.

2. *Ibid.*, pp. 98—9.

3. *Ibid.*, pp. 99—100. Cea mai mare parte din aceste știri le scoate d. Filipide din condicile familiei, mss. 4.500—4.513 ale Academiei Române, rămase necercetate. Pe vremuri le-am adus eu de la Iași.

4. Tuducescu, *l. c.*, pp. 98-99. Cf. N. Bănescu, *Viața și opera lui Daniel (Dimitrie) Filipide*, în „Anuarul Institutului de istorie națională“ pe 1923-1924, p. 123.

familiei. E vorba într'insa de un dascăl de la Viena, a cărui venire, dorită, întârzie. Nu e altul decât acel „Mihel Neamțul“ de care vorbește condica, arătând că și-a început lecțiile din August 1797, fiind plătit cu un galben pe lună și „trei părechi ciubote nemțești, însă nu cumpărate de târg, ci să i le facă ciubotarul rusul, care șade la Lărgășeni“¹.

E interesantă și bună limba pe care o întrebuințează Vlădica, acest străin, care pare a fi din Dalmația, în legătură cu „Vlahii“ păstori slavisași de acolo, și e foarte elegantă caligrafia.

Arhierească blagoslovenie trimitem dumitali.

Din toată inima dorim ca scrisoare ačasta precum pre dumta așa și pre întreagă cinstită familie dum[î]tale să vă afle sănătoș. Vei ști dumta precum Cuvioșie Sa ierodiacon Daniil, care cu putere ca un vechil de spre dumta au rămas să isprăvească pricina pentru moșie(i) Rogojeștii, acum cu pace au sfârșit și de toate buclucuri cu câte era incurcată pără acmă au curățit, și așa profeșurile mai mult nu au loc, de care socotim că Cuvioșia Sa, ca un înțelept, bine și lucru vrednic de laudă ai făcut. Deci nădăduesc că dumta încă vei rămînē mulțămīt. Și, fiindcă de acmă innainte dum-ta fără nicio împiedecare, ca un drept stăpăn moșiei aceștia, vei urma cu dănsa cum vei voi, pentru aceia, dacă ar fi dumtăle de vândut ačasta moșia Rogojenii, noi poftim pe dumta ca să o vinzi cu ban[î] la nepotul nostru Petre v. Vlahovici, însă cu acest chip ca, de să va tămpla să dai ačasta moșia în zestre la fiica dumtăle, cum prin cuvânt ne-ai spus, slobodă moșia să fie întru acel čas de ačastă vânzare, și, de va voi, a cuiva va rămănē moșia, să o lase cu prețul cuvinčoaș (sic!) la vreme viitoare, după tocmala, bine, iar, de nu, nepotul nostru, ca cumpărătorul, să va da în laturi, însă ca nici la o parte păgubire să nu fie, de care poftim să avem răspuns. Măcar că noi am fi putut vorovi și a lucra pentru ačasta și cu vechilul dumtăle, dar nu am zis nimică, să nu socotești dumta că cu oarecare acoperit interes am voi ačasta să dobândim, și drept numai pe dumta pentru ačasta întrebăm, ca, oricum vei voi să hotărăști pentru moșia dumtăle, iar întrebare noastră, măcar

1. *Ibid.*, p. 98.

cum va fi, mi sã pare cã nu poate fi înprotiva dumitale întru nimicã. Cãt iaste pentru dascalul ce iaste sã vie de la Vienna pentru învățatura coconilor al dum[î]itale, mãcar cã dupã scrisoare noastrã din trecutele zile ar fi vreme sã prilmim rãspuns, numai pricina socotim a fi cã s'au întârziat pãrã acmũ, cãci și la Vienna trebuie vremea vr'o cãteva zile pãnã sã va afla om spre ačasta trebuințã. Pentru care lãrã smintealã fii dumta incredințat cã, îndatã cum vom lua rãspuns de la Vienna, și dumitale vom face înștiințare, cãci noi sãntem gata pentru dragoste dum[î]itale întru toate pullnçoase a sluji, fiind

Cernãuți, 12 Mai 796.

Pãrinte sufletesc

Daniilã Vlahovci, episcopũ.

(V.:) Cãtrã prẽ-cinstit, de bun neam boeriu chir Gavriil de Conachi Vel Ban cu arhierescã blagoslovenie și cu cinste sã sã dea la Botoșeni.

(Pecete roșie cu douã scuturi strãbãtute de cirjã și o coroanã; dedesupt, cruce.

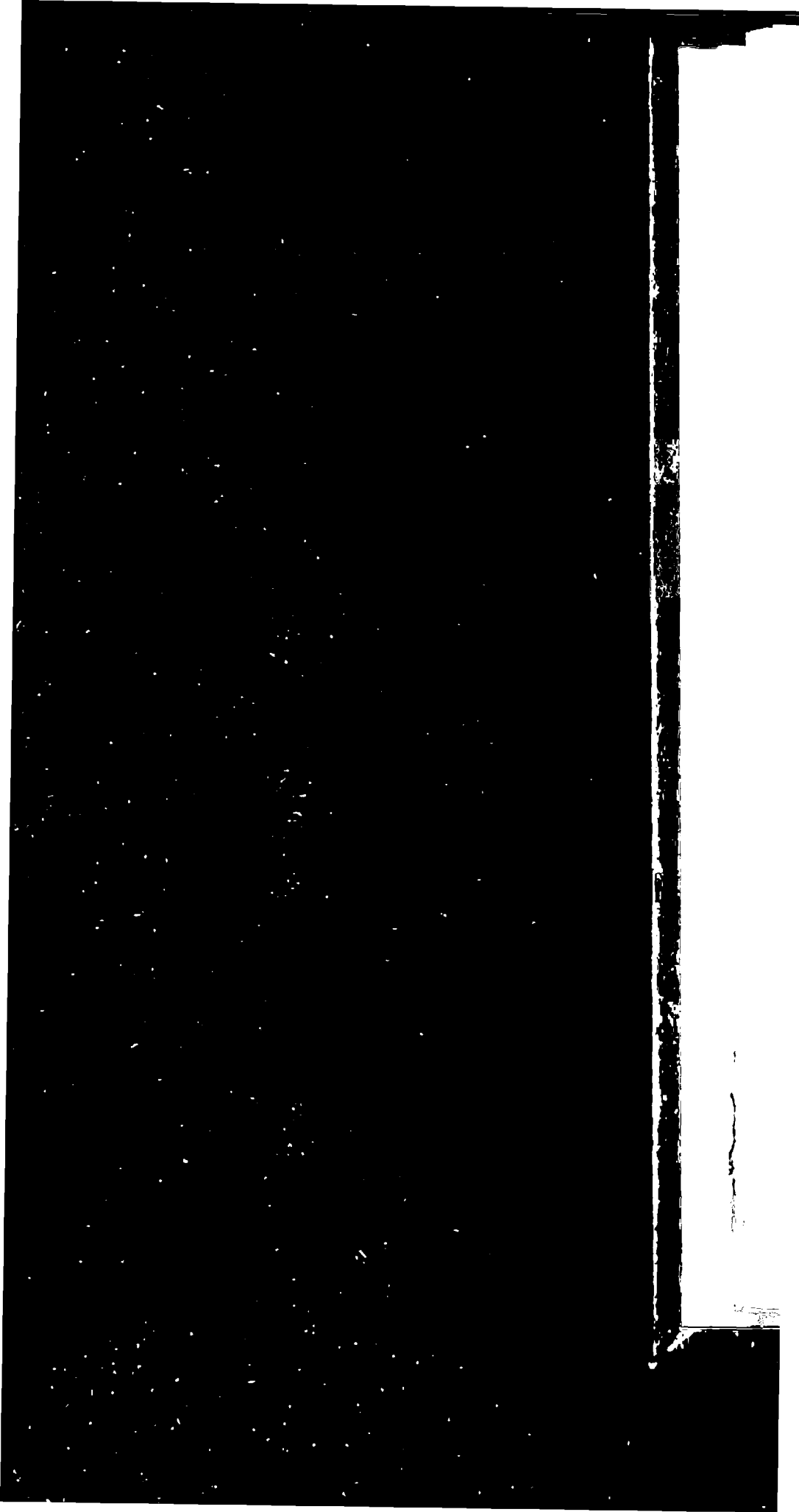
II.

In legãturã cu Biserica Bucovinei mai avem aceste douã acte, care se aflã în colecția mea, unul din ele așezãndu se în bogata serie a tipãriturilor administrative în romãnește, și în țara liberã și în provinciile anexate la imperiile vecine, care n'au fost pe deplin catalogate pãnã acum; celãlalt dã prețioase știri despre meritoasa familie Crumadã.

Precucerniciilor voastre protoprezviter și Cucerniciile Voastre preoți din ačastã pãzitã de Dumnezeu Eparhie a noastrã.

Dar, milã și pace de la milostivul Dumnezeu vã rugãm de la Smerenie Noastrã arhierescã și pãrintiascã blagoslovenie vã trimitem!

Știut este Precucerniciilor Voastre cum cã slujba cinului sfintei preoții nu sã cuprindẽ numai în sãngurã facere rugaciunelor și sãvãrșire sfintelor taine, ci mai ales întru lovãtura sufletelor celor incredințate duhovniceștii Pastoriei voastre și a voastre, prin neincetãtã propoveduire cuvãntului dumnezeesc cu înțelepte învățaturi la faptele care cere ditorul de la fãptura sa, adecã: la împlinire tuturor da-

toriilor și faptelor legii ce să cuprind în credința ce driaptă cătră Dumnezeu și cătră Monarhul și Stăpănitorel cel orânduit dela Pronie Sa cea dumnezeiască!

Așa dară, în urmare acești nemărginite datorii, poroncim Precucerniciilor Voastre protoprezviteri și Cucerniciilor Voastre preoți, ca la acia publicație a înnalt slăvitului Scaunului nostru, care de cătră Domnii să va vesti pentru preinnalta voința a Mării Sale întru tot premilostivului nostru Înparat, spre așazare a doao slobode batalione și a unii devizie de rezerve din fiii Patriei aceștia, adecă: din Bucovinenii cei cu slobodă voe la ačasta, nu numai să fiți Precucerniciile Voastre și Cucerniciile Voastre, fieștecare în locul și în beserica sa, la acia vestire de față, ci la prilejul acesta să vestiți tuturor adunaților fii a Besericii și ačasta însoțită aice a noastră arhieriască pastoralnică scrisoare cu acia înțalegere și înțaliaptă tălcuire care săi aducă la adevărata cunoștință și care să poată îndemna inimile lor la împlinire aceștii cu totul milostive și pentru Patrie noastră folositoare pre-înnaltă voință a înpărăteștii Sale Mărire.

Acei carii la povățuire ačasta s'ar arăta cu neindes-tulată silință și fără sporire să vor socoti ca niște nevrednici de stare și de cinstea preoției. Iară acei carii cu a lor îndatorită preoțască și duhovničască bună sfătulre și povățuire vor fi, prin dumnezeescul așutoriu, mijlocitori la împlinire cia cu bună sporire, aceștie să vor cunoaște ca niște vrednici și buni păstori a sufletelor și, precum de cătră Înalt Slăvitul Scaunul nostru, așa și de cătră noi cu laudă, cui iubire, cu cinste și cu osăbite mile vor fi totdeauna așutorii și sprejiniți și până la însuși A Sa Înparătiasca Mărire bine recomenduți.

Cernăuți, $\left. \begin{array}{l} 27 \text{ Octomvrii} \\ 8 \text{ Noemvrii} \end{array} \right\} 1813.$

Daniilū Vlahovič, episcopū.

* * *

Înnaltū Preosfinți Sale D. D. Daniilū Vlahovici episcopū și cătră al său precinstitū Consistorium!

Cu umilință să roagă iscălitul prin ačasta pre-cinstitului Consistorium, ca prin milostevire bine să voiască a prăvi la ostenele cele însărcinate cu adânci bătrânețe, având vârsta vieții 70 ani și ca parohū slujindū sfântului oltari 41 ani, mai innainte la Homorū, la Fundul Sadovii și mai pe

urmă la biserica Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos dinŃ
Cămpulungul moldovinescŃ. Iară acumŃ, văzându-mă că
 cu totulŃ mi-eau slăbitŃ puterile trupești, mai alesŃ vederile
 ochilorŃ, slăbăcune piçoarilorŃ, și altele;

cadŃ la mila precinstitului Consistorium ca să să mi-
 lostivască asupra neputințilorŃ mele, și să fiu ertatŃ de paro-
 hialnicasca slujbă, așezându-mă în numărulŃ preoțilorŃ ce-
 lorŃ odihniți de slujbă cu jumătate de sesie și în loculŃ
 meu rogŃ pe precinstitŃ Consistorium să să așeze pe
 fiulŃ meu IoanŃ Gramada, care de 2 ani zioa și noapte
 slujește ca vicariusŃ.

Cămpulung-MoldovinescŃ, 4 Iunie 1813.

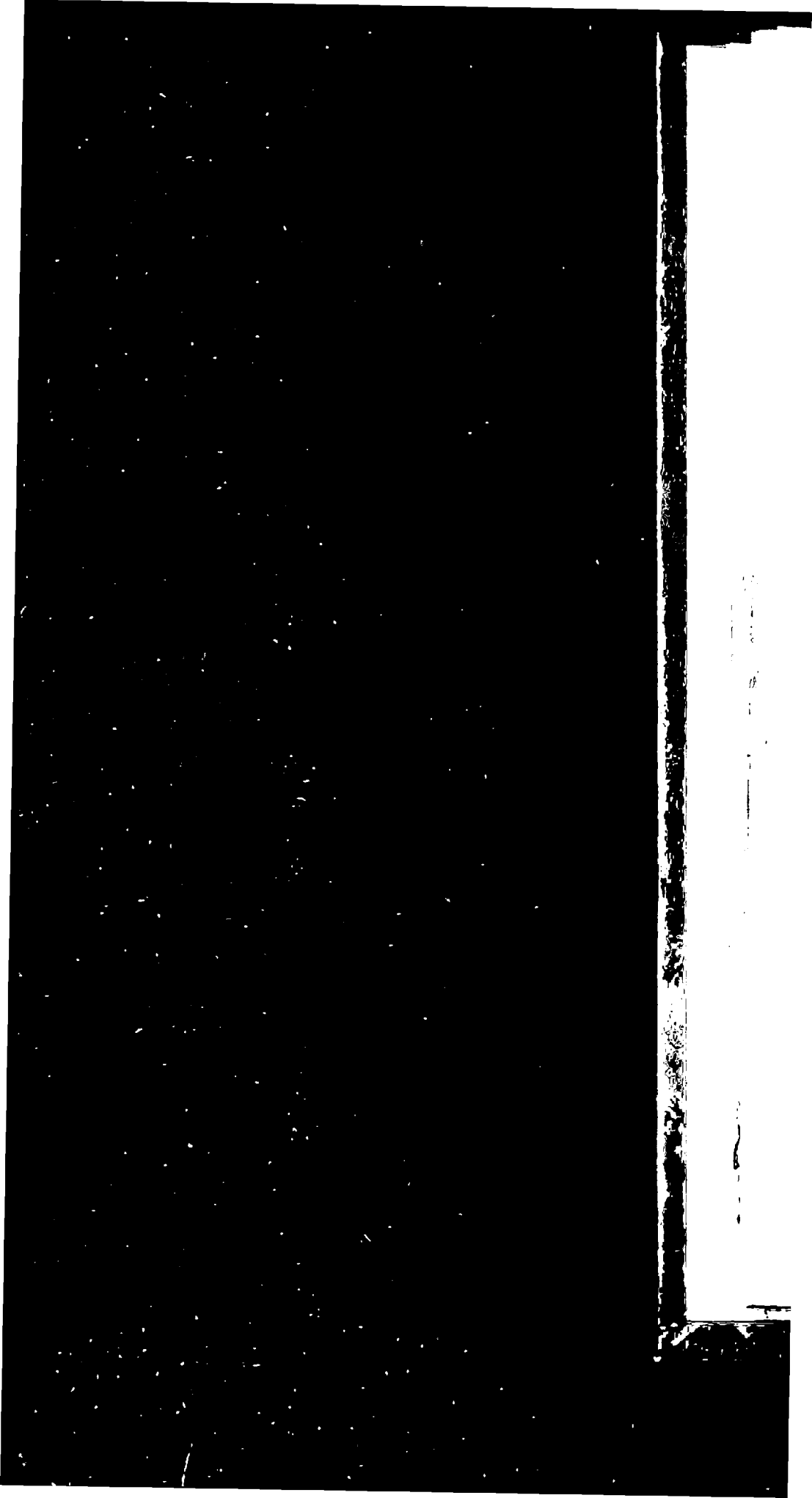
Grigor Grămadă, paroh.

III.

*O extrem de importantă scrisoare în legătură cu viața
 politică, într'un moment deosebit de tragic, e aceasta a lui
 Meletie, episcop de Huși, care, din locul reședinții sale,
 în 7 Maiu 1821, arată ce silinți a cheltuit pentru ca să îm-
 piedece împrăștierea locuitorilor din Huși și din ținutul
 Fălciului, la vestea, de altfel falsă și energic desmințită
 de dănsul, că Turcii armatei de represiuine contra Eteriei
 s'ar apropie de acest oraș.*

Părintească blagoslovenie tritem dumi, arh. Agă.

Am priimit cu bucurie dorită fiiască scrisoarea dum-le,
 foarte ne-am bucurat că te afle sănătos. Vestim și pentru
 noi că asămine ne aflăm, slavă milostivului Dumnezeu. Am
 văzut și celi scrisă că ai luat dum-ta înștiințare că și lăcui-
 torii târgului Hușii s'ar fi tulburat și s'ar fi împrăștiet de
 vorbii ce să poartă. Pricinili urmează într'acest chip. Noi
 după datorie păstorească și după scrisorili ce am luat de
 la dumlor boerii divaniști am eșit prin ținut pentru liniștirea
 și nestrămutarea lăcuiitorilor. Pe lângă acestea și pentru în-
 domnare a-ș face cu toată silința arăturili și sămănăturili
 trebuincoasă; care îndemnări și potoliri mergea întru toată
 sporirea fără a să strămuta macar un lăcuiitoriu dintru tot
 cuprinsul Țănutului și a târgului Hușii. Am venit și prin târgul
 Fălci(1) iarăș cu asămine urmări și, isprăvindu-mi datoriiile
 mele prin Țănut, am venit la Episcopie să mai întăresc ș

pe Hușăni, unde intrând i-am găsit întru cea desăvârșit tulburare, pe de o parte de niște auziri nedrepte din Galați, că adică, pe lângă sfărmare oștenilor greci, s'ar fi tăet prin sfintili besărici, cu nedeosăbire, și credințoasăle raele, bărbați, fimei și copii, și s'ar fi și robit și, pe de altă parte, de acea fără de veste iute și cu mare pornire spargire și fugă a boerilor și lăcuiitorilor târgului Bârladului.

Zădarnice fiindu-ne tot felul de încredințări ce le-am făcut, întâi pentru auzările din Galați, că nici cum nu pot să fie adevărate, că, după știința ce avem, oștile prè-puternicil Împărății nu sânt eșite pentru raiă, decât pentru oștenii greci și n'au putut nici cum să facă un pas ca acesta și, al 2-lea, pentru spargire Bârladului, că nu poate să fie într'alt chip decât că, aflându-să în drumul cel mare, ș'ar fi scos fimeile și copiii ca să-i dea într'o lature.

Și, tocmai când noi ne aflam făcându-le acest fel de încredințări, den nenorocire să iai ei înștiințări și de la Fălci că Fălciul și cu satili din ȝos s'au spart toati, trecând și ispravnici de Fălci familiile sali piste Prut. După care cea de pe urmă înștiințare a Fălci nici a ne asculta n'a voit să mai stee, ce au purces pe la dosuri, fieștecare încotro au apucat, rămâind în Huș numai noi cu casa noastră, cu toți oamenii Episcopișei și cu boerii ce să află aicea în Huși.

Îndată ce am priimit scrisoarea ačasta a dum' și o altă scrisoare de la un Steriian, neguțatoriu din Bârlad, ce scria cătră neguțatorii de aicea, le-am dat de s'au cetit prin toate ulișili și prin toate mahalili. Am eșit și înșine noi, umblând ulișili și mahalalili, și celor ce au mai rămas din lăcuiitori după cetirea scrisorilor acestora nu puține încredințări le-am făcut, și n'au prins loc, căci odată cu înștiințarea dum' și a neguțatoriuului le-au venit și lor oameni dintre dânși și i-au încredințat că neguțatoriuul acesta Steriian și cu câți mai rămăsă în Bârlad, după ce au scris scrisoarea ačasta, ei au apucat fieștecare încotro au putut.

Arh. Agă, avem desăvârșită cunoștință pentru curățanie sufletului dum', cunoaștem fără îndoire și din lucru acea din suflet dorință pentru nestrămutarea și stricare bieților patrioșilor noștri, te poftim întru numili adevăratului și dreptului Dumnezeu să trimiți cătră ticăloșii aceștie patrioși ai noștri o vie adevărată în scris încredințare precum urmează lucrurili, că cu acea scrisoare a dum' și cu încredințările

de parte noastră doar îi vom pute face ca macar târgul
 și cu câteva sate să-i întorcem iarăși la urma lor,
 fiind cu cât se va pute mai fără zăbavă înștiințarea aăasta,
 amar și mare lucru iaste lacrămili săracilor ce să varsă
 cu recotenire pentru depărtării di pe la casăle lor.

Noi încredințăm că pe aicea nu să află niciunul de
 ce să caută. Așa dară, de ar fi cu puțință a nu să mai
 trimite căutători de care să află înspăimântat nărodul. Și
 să ai putea dumta a trimite o încredințare ca aăasta din
 parte aăaia, pentru care și noi cu dinadinsul te poțim,
 putând să mijlocești, atunce sântem încredințați că fieștecarili
 nu numai a târgului acestue lăcuiori, ce și toți ai Țănutului,
 să de grijă ar eși și cu toată întemeerea pre la casili lor s'ar
 să tornici intru liniștită lăcuiță, precum și mai înainte. Pentru
 care nici sântem la îndoială că cu toate chipurili nu te vei sărgui,
 patrioticesc neasămănat folos fiind. Cu acestea acum sântem

1821, Mai 7, in Huș.

A dumii în Hs. părinte sufletesc, Meletie, episcop Hușului.

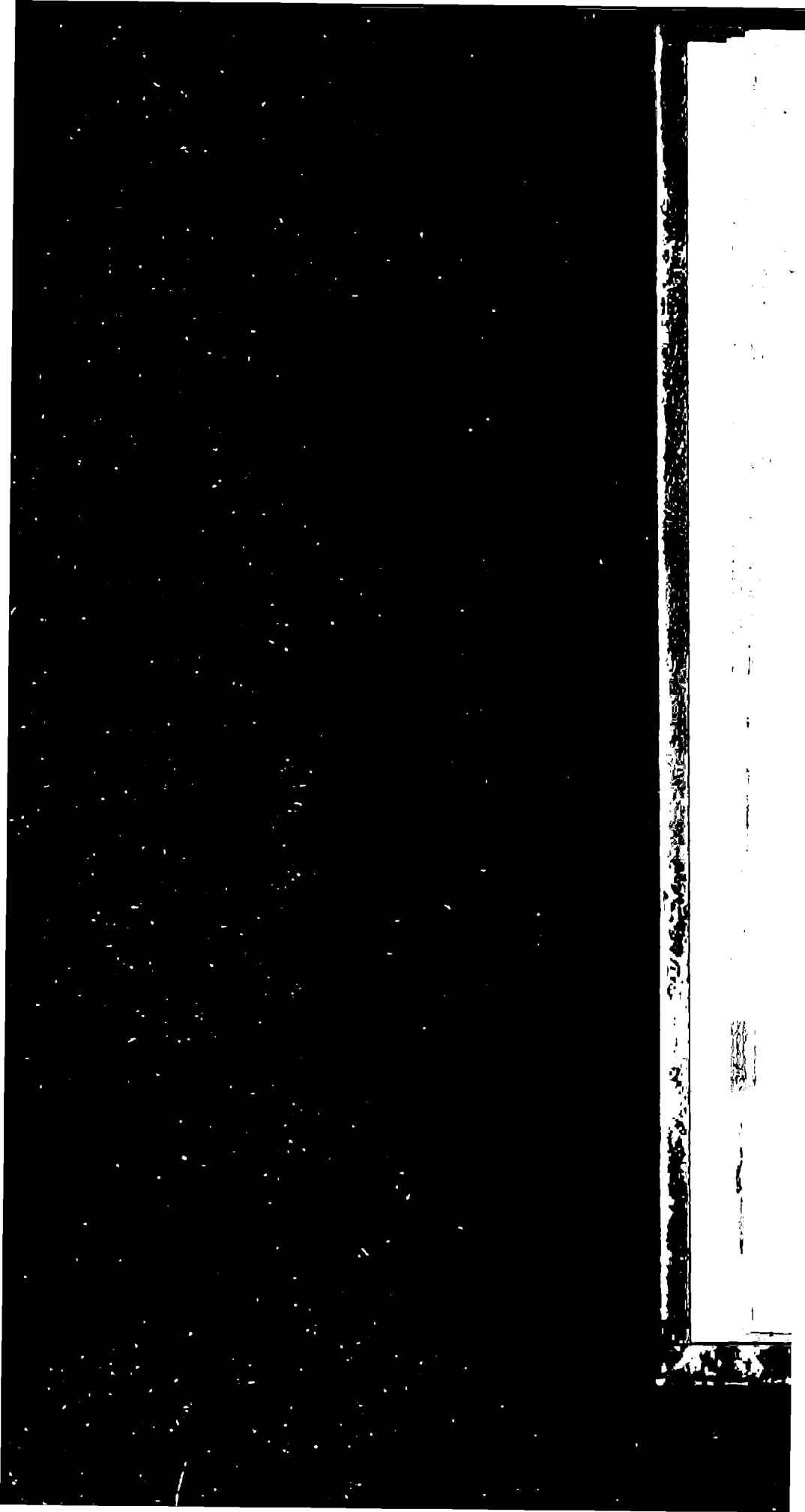
(Fără adresă).

IV.

*O hotărire domnească din 18 Marti 1816, pentru a
 să găsi, prin contribuție forțată, mijlocul de a se acoperi
 deficitul de producție a hranei arată pe Mitropolit și pe
 episcopi în fruntea acelor cari trebuiau să împlinească su-
 cerile necesare.*

Io Scarlat Alexandru Calimah Voevod, Domn țării
 Moldaviei.

Nenorocitul timp a anului trecut și inpuținare păinelor
 celorlanți ani de mai înainte pricuinind lipsă sămțitoare in
 parte Țănuturilor din sus, precum Herța, Dorohoiu, Botoșani,
 Harlău și parte din Suciava, care încredințându-ne din toate
 cercetările făcute de domniașca noastră Visterie că nu sânt
 destoinici a o întâmpina sănguri lăcuiorii lipsiți, urmând
 să trimiri (alb), am rânduit adunare obștiască a preosvințitului
 Mitropolit, episcopii și boerii de a socoti și a chibzui lucrare
 și întrebuițare întâmpinării puțincoasă a aceștii lipsă, intru
 care negăsindu-să niciun alt chip mai îndemănat, după

strămtorie văzută de acum a Visteriei noastre și după toate înpregiurările lucrului, decât a să face un agiutoriu de bani de cătră cei ce să vor proeresă din dumr. boerii, Mitropolie și episcopiiile, spre cumpărătură de pâine de la ținuturile ce să găsește de vânzare, ca să să împartă lăcuiitorilor lipsiți a pomenitelor ținuturi prin dregători și samiș, afară de pâine ce au dat și vor voi a mai da stăpânii moșiilor, ca cu agiutoriu acesta prin bună iconomie și chibzuință să-ș poată urni nevoe pân la incepere pâinii noă, care bani a acestui agiutoriu să-i plătiască satele în vadè de zăci luni fără dobândă, fieștecare sat pe pâine ce va lua după zapisăle ce au să dei la dregători întru răspundere a tot satul și închi-zășluire unul pentru altul, fără nicio pricinuire sau întârziere mai mult. Așa dar, alcătuindă-să spre acest agiutoriu două sute șasă mii lei, adecă

16.000	lei Sfânta Mitropolie.
14.000	episcopie Romanului.
10.000	episcopie Hușului.
15.000	duml. biv Vel Logft. Costăchi Ghica.
10.000	duml. biv Vel Logft. Costândin Balș împreună și cu 1200 mierți popușoi.
20.000	duml. biv Vel Logoft. Grigoraș Sturza.
30.000	duml. biv Vel Vist. Sandul Sturza.
40.000	duml. Vel Vist. Iordachi Ros[e]t.
10.000	duml. biv Vel Vist. Alecu Balșu.
16.000	duml. biv Hat. Costândin Paladi.
10.000	duml. Banul Petrachi Cazimiru.
15.000	duml. Banul Iordachi Drăghič.
10.000	duml, Caminaru Mihalachi.
<u>206.000</u>	

Și, priimindu-să acești bani la casa rânduită a madeli aceștie, după însuș săneturile casierului ce s'au dat fieștecărue de teslimarisire banilor pomeniți mai sus s'au și întrebuintat în cumpărătoare pâinii Țănuturilor lipsite. Drept aceea, lăudând bunăvoința, râvna și patriotizmosul în faptă arătat a preosvințitului Mitropolit, a iubitorilor de Dumnezeu episcopi și a cinstiților și credinčoșilor noștri bceri pomeniți mai sus la o așa întâmplare cătră întâmpinare norodului lipsit a aceștii patrii (cu care nu putem tăgădui că și cătră noi au arătat osăbită a dumr. credinčoasă și priinčoasă slujbă), poruncim domneștii noastre Visterii ca mai întâi,

Regularisind rânduiala casii așazate asupra aceștii madele și toată cuviințoasa întrebuițare, cu luare și a zapisilor siguranței plății banilor, întocma și inchizășuire mai sus pomenită, adeverită de dregători, să fie îngrijăre, întru sosire vodelii de zăci luni a să împlini banii deplin fără dobândă și fără cè mai mică prelungire, ca să să întoarcă fieștecăruie suma ce au dat, după săneturile casierului, spre toată răfuitre madelii, neputând înpiedeca împlinire acestor bani niciun fel de cuvânt sau întâmplare întru hotărătoare noastră siguranție, până întru atâta ca să fie slobozenie a să stränge cu acelaș drit și rânduială ca însuș birul stăpânirii în vadea hotărâtă, lucru în tot feliiul drept și cuviințos, cătră nepăgubire și nezăticnire unor așa vrednice de laudă persoane, ce din bunăvoinți și răvna patriotizmosului au întâmpinat suma pomenită de bani spre cumpărătură de pâine fără niciun folos de dobândă. Și spre întocma păzire și urmare fără ei mai mică strămutare sau prefacere s'au întărit carte sclasta cu însuș a noastră domniască iscălitură și pecete, rânduind de a să trece mai întâi în condica Visteriei și apoi să stei păzită la svânta Mitropolie până în vreme plății cei fără smintială și a răfuirii.

1816, Martie 18.

(Iscălitura Domnului.)

Vel Logf.

(Pecetea hexagonală cu data de 1806.)

V.

În frunte era Biserica însă și la măsurile extraordinare cu privire la greutăți ce răsăreau în calea țării. Marele Mitropolit Veniamin apare astfel, supt primul Domn pământean, Ioan Sandu Sturdza, ca acela care chiamă pe fruntașii boieri pentru o sfătuire secretă, relativă la „șidulele domnești atingătoare de pricinile obștești” care cer și aprobarea, neobișnuită a Divanului domnesc, ce stătea să se adune la Mitropolie.

- D. Vist. Iordache Catargiu,
- D. Vist. Costachi Canta,
- D. Hatm. Alecu Ghica,
- D. Hatm. Costandin Balș,
- D. Vern. Neculai Dimachi,
- D. Vern. Costache Conache,

D. Vist. Neculai Ros[e]jt,
 D. Vorn. Mihalache Sturza,
 D. Hat. Costache Cerchez,
 D. Aga Costandin Carp,
 D. Spatr. Sandul Ca[ti]che,
 D. Spatr. Grigore Codreanu.

Fiindcă sânt slobozite câteva țidule domnești atingătoare de pricinile obștești, care, întru lucrare lor cè neapărată, ca unile ce privesc spre folosul obștesc, trebuesc de a-ș lua înființare lor din partea opșteștei Adunări (a Divanului; *adaus*), poftim pe dumv. a lua ostenială de a intra în cercetarea tuturor acelor pricini ci sânt de folosul obștesc, și, în încunjiurările lor lămurindu-le dumv. cum s'ar socoti mai bine, să se înfășoșaze și innaintea Adunări obștești la sv. Mitropolie, ca să ia în băgare de samă spre o hotărîre obștiască ce s'ar da în oricare pricini, cerând și luând dumv. atât de la Visterie, cât și de la orice alt post, hârțile trebuincoasă în lămurire lor, cât și orice ajutoriu.

1827, Maiu-Iunie 1-ii.

Veniamin, Mitropolit Moldaviei. Grigore Sturza Logf.

...Sturza, Iordachi Ros[e]jt Vist. V . . . ' Hat.

N. Iorga

R é s u m é.

I. En 1797 Daniel Vlahovici, évêque de la Bucovine, depuis vingt ans déjà autrichienne, entretient des rapports d'affaires avec le riche boïar moldave Gabriel Conachi.

Il est question dans la lettre que nous publions ici, entre autres, de l'envoi d'un précepteur de Vienne pour l'allemand: Conachi en entretenait dans sa maison aussi d'autres, pour le français, comme Ledoulx et Mériage, sans compter les Grecs et les indigènes pour la même matière et, pour la langue que devait enseigner celui qui allait venir, des „Latins“ d'origine germanique et hongroise. Un des fils de Gabriel suivra les cours de l'Université viennoise. Il fut accompagné dans ce voyage d'études par un moine Daniel, qui n'est autre que le curieux auteur d'une Histoire et

1. Sau Grigorie ?

d'une Géographie de la Ρουμανία, Démètre ou Daniel Philppide.

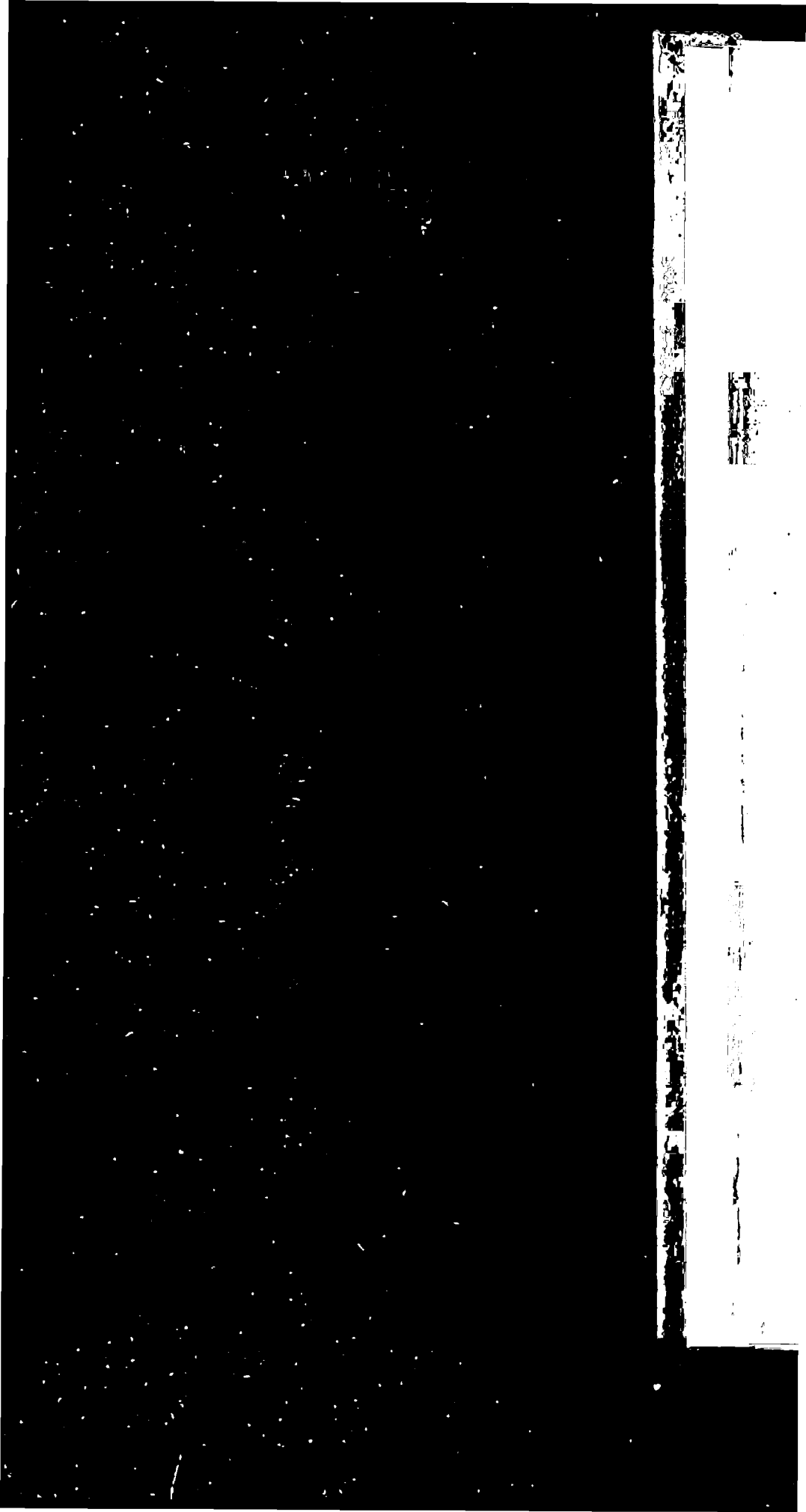
II. Le même évêque engage en 1813 ses fidèles Bucovinens à fournir pour l'armée impériale deux bataillons et une division de réserve, formés de volontaires.

Presqu'à la même date une demande de prêtre adressée au même évêque pour être pensionné.

III. Le 18 mars 1816, le prince de Moldavie, Scarlate Callimachi, se trouvant à court de moyens, cherche à rémédier au déficit de la récolte dans certains districts par l'imposition d'un emprunt extraordinaire sur l'Eglise et certains boïars.

IV. L'évêque de Huși (en Moldavie), Mélétius, montre en 1821 ce qu'il a pu faire pour empêcher le départ en masse des habitants devant l'armée turque venue contre les rétailistes grecs.

V. Le Métropolitain moldave Benjamin convoque un certain nombre de boïars pour une conférence concernant une tentative du prince régnant (1-er mai 1827).

N'A EXISTAT UN MITROPOLIT MOLDOVEAN TEOCTIST IN ANII 1491 ȘI 1498.

În timpul domniei lui Ștefan cel Mare (1457--1504), doi mitropoliți păstoresc biserica Moldovei, întâiu Teoctist și apoi Gheorghe.

Cronica scrie că mitropolitul Teoctist a uns Domn pe Ștefan la Direptate¹. Întăresc documentele lui Ștefan că mitropolitul Teoctist făcea des parte din sfatul domnesc². Dovedește mormântul de la Putna că la 8 Noemvrie 1477, mitropolitul Teoctist nu mai era în viață³.

Se află însemnat în manuscrisul unei cronici că după moartea mitropolitului Teoctist „au stătut mitropolit în locul lui altul anume Gheorghe“⁴. Iar documente sigure ieșite din cancelaria lui Ștefan cel Mare întăresc această păstorie a mitropolitului Gheorghe. Căci de patru ori îl găsim trecut în sfatul domnesc: întâia oară la 20 Septemvrie, 1479, când Ștefan cel Mare face un schimb de sate; a doua oară la 15 Martie 1490, când se constituie teritoriul episcopiei de Rădăuți; a treia oară la 12 Iulie 1499, când mitropolitul Gheorghe semnează tratatul cu Polonia și a patra oară la 17 Noemvrie 1502, când se hotărăște ca preoții din satele mănăstirii Putna să asculte numai de această mănăstire⁵. Deci pe temeiul acestor date sigure, în răstimpul de la 1479 și până la 1502 mitropolit al Moldovei era Gheorghe.

1. *Ureche*, ed. Giurescu, (1916), 43.

2. I. Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, 2 vol. (1913), v. indicele supt Teoctist I. Incepând cu documentul din 13 Fevruarie 1458, Teoctist apare martor în multo documento din anii următori—câte odată de mai multe ori într'un an—până în anul 1473, Octemvrie 14.

3. E. Kozak, *Die Inschriften aus der Bukovina*, I, (1903), 75; cf. pentru interpretarea anului morții, N. Iorga, *Studii și documente*, VI, 2, p. 618. *Ureche*, ed. Giurescu, (1916), 63, scrie „Văleatul 6985 <1477>, Noemvrie 6, prislăvit-u-s'au Theoctist, mitropolitul de Suceava“. La G. Balș, *Bisericile lui Ștefan cel Mare*, p. 274, fotografia pietrii de mormânt a lui Teoctist a ieșit neclară din pricina „perspectivei fotografice“.

4. *Ureche*, ed. Giurescu, (1916), p. 63, r. 37-8.

5. I. Bogdan, *o. c. I*, pp. 233, 419. II, pp. 425, 209.

Dar, spre încurcătura istoricilor, s'au publicat două documente în care mitropolit al Moldovei apare un altul, cu numele de Teoctist, tocmai în răstimpul când te-ai aștepta să găsești citat tot pe mitropolitul Gheorghe de mai sus. Unul din aceste documente este datat din 26 Octomvrie, 1491. Prin el Ștefan cel Mare întărește hotarele vechi ale mănăstirii Homorului. Intre martorii acestui document este numit cu nume «mitropolitul nostru chir Teoctist», după domn și fiul său Alexandru și Bogdan-Vlad¹. Al doilea document, păstrat numai într'o traducere din anul 1806, este datat din 13 Noemvrie 1498. Prin el Ștefan cel Mare cerește mănăstirii Bistrița, unde este egumen Teodor, o vie cu schit și cu o prisacă pentru pomenirea fiului său Alexandru. Domnul face această danie cu sfatul «mitropolitului nostru chir Teoctist» și al lui «chir Tarasie, episcopul Romanului»². Pe temeiul acestor documente ar însemna că în anii 1491 și 1498, mitropolit al Moldovei ar fi un altul numit Teoctist și nu Gheorghe cel documentat în anii 1479, 1490, 1499 și 1502.

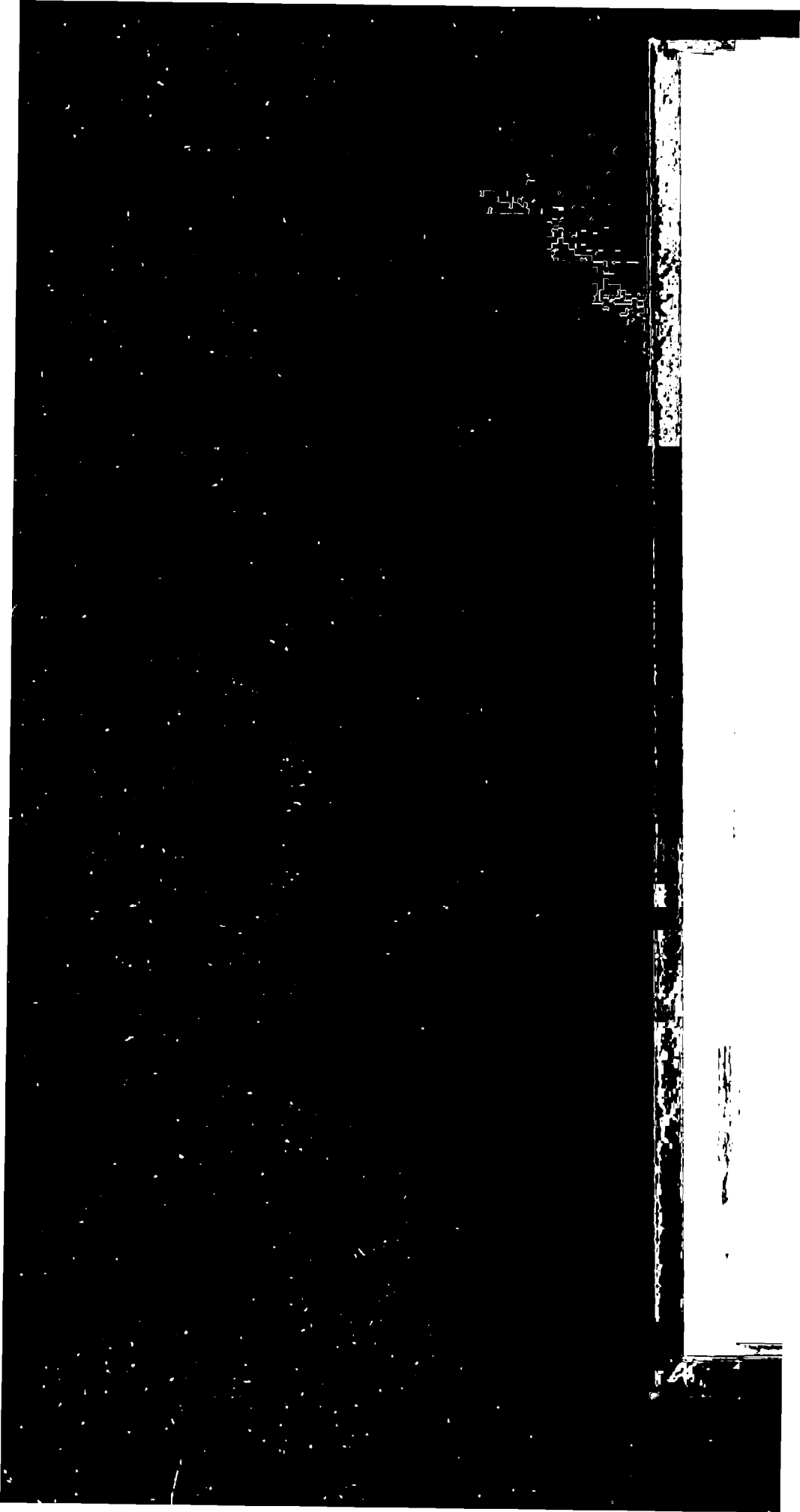
S'a pus însă întrebarea: Aceste două documente din anii 1491 și 1498, în care apare un mitropolit Teoctist sânt autentice sau sânt false? Răspunsul cercetătorilor este că sânt false, în totul sau în parte. Să vedem argumentarea surselor lor.

Despre documentul de la 26 Octomvrie 1491, răposatul I. Bogdan scrie că autenticitatea lui «poate să fie pusă la îndoială, atât din pricina citării ca martor a mitropolitului Teoctist în loc de Gheorghe—la 15 Martie 1490 este aceasta— și din pricina formelor de genitiv «lui Bucur, lui Isac», neobișnuite în documentele din timpul lui Ștefan cel Mare, «a mai multor forme slavonești greșite»³. În altă lucrare, răposatul I. Bogdan publicând fotografia acestui document afirmă că actul «s'ar putea prea bine să fi fost scris în secolul al XVI pe un pergament din timpul lui Ștefan cel Mare, în care hotarele mănăstirii Homorului erau altfel delimitate de cât în textul actual». Se observă că pergamentul a fost o răsătură și a primit o nouă dată. Precautul I. Bogdan, de și își înmulțește îndoelile asupra autenticității acestui document, încheie: «totuși n'am putea afirma cu deplină

1. I. Bogdan, o. c., I, pp. 487—490.

2. I. Bogdan, o. c. II, pp. 127—129.

3. I. Bogdan, o. c. II, p. 499.

convingere că el este fals. Spre a ne pronunța mai categoric, ar trebui să avem și alte elemente de comparație»¹.

Altui cercetător acest document i se pare suspect pe temeiul că mitropolitul Teoctist a murit la «18 Noemvrie 1477» și că atât înainte de 1491 cât și după 1498 documentele citează pe mitropolitul Moldovei Gheorghe. Mai afirmă, pe bună dreptate, că dacă în acest document s'ar afla și lista boierilor martori, ea ar «servi foarte mult la stabilirea autenticității, ori, cea ce e mai probabil, a neautenticității acestui document»².

Pe lângă cele scrise mai sus, se va vedea și din cele ce urmează că trebuie să socotim falsificat acest document de la 26 Octomvrie 1491, cel puțin în ce privește citarea mitropolitului Teoctist.

Despre documentul dela 13 Noemvrie 1498, răposatul I. Bogdan scrie numai că data lui e nesigură³. Iar d-l Francisc Pall (o. c. pp. 112-3) afirmă falsitatea acestui document pe temeiul că Ștefan cel Mare n'a putut fi sfătuit, la darea lui, în 13 Noemvrie 1498, de mitropolitul Teoctist răposat în 1477 și de episcopul Romanului Tarasie răposat „în orice caz înainte de 15 Octomvrie 1488, de când apare în documente ca episcop de Roman, Vasile“. Dacă traducerea acestui document ar avea și lista sfatului domnesc, s'ar fi „oferit și alte elemente pentru demonstrarea neautenticității acestui act“⁴.

La cele scrise altă dată de autorul acestor rânduri despre neautenticitatea acestui document⁵, se mai pot adăoga acum și alte dovezi. Anume, Vasilie este cunoscut ca episcop

1 I. Bogdan, *Documente false atribuite lui Ștefan cel Mare* în Buletinul comisiei istorice a României, I, (1915), p. 160-1 și planșa 6.

2 Francisc Pall, *Acte suspecte și false în colecția „Documentele lui Ștefan cel Mare“ a lui Ioan Bogdan* în *Revista Istorică*, XIX (1933), pp. 111-112.

Cel ce scrie aceste rânduri a afirmat încă din anul 1916 că acest document nu-i autentic. Argumentarea era aceeași ca cea de acum a d-lui Francisc Pall, (v. Diaconul Nicolae M. Popescu, *Documentele lui Ștefan cel Mare în Convorbiri Literare*, (1916), p. 166-7. Această recenzie a rămas necunoscută atât d-lui P. P. Panaitescu, *Ioan Bogdan și studiile de istorie slavă la Români*, 1928, cf. p. 26, cât și d-lui Francisc Pall în studiul său citat mai sus.

3 I. Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, II, p. 541, indice supt Teoctist II.

4. Socotesc ca o scăpare din vedere afirmația d-lui Francisc Pall că egumenul Bistriței, citat în acest document cu numele Teodor, „este pomenit numai în acest loc“. Căci Teodor, egumenul Bistriței, apare în următoarele documente sigure: 12 Sept. 1464, 28 Maiu 1470, 5 Iunie 1470 (v. I. Bogdan, o. c. I, pp. 84, 150, 153).

5. v. *Convorbiri Literare*, L (1916), p. 166.

Romanului încă din anul 1484. În acest an, la 2 Februarie, Vasile smeritul episcop moldovean din Târgul Romanului¹ seosează din „mitropolia de jos a Moldovei“ o scrisoare către arhiepiscopul Gherontie al Moscovei, în care-i afirmă că în biserica ortodoxă (=grecească) toate slujbele se fac potrivit soarelui și că în Moldova numai Latinii sfințesc bisericele ocolind după cum merge soarele¹.

Iar în anul 1488 de două ori este pomenit de către Ștefan cel Mare „episcopul rugătorul nostru Vasilie“; odată la 4 Aprilie și a doua oară la 15 Octomvrie, când domnul confirmă danii vechi și face altele noi „mitropoliei din Roman“².

Iar apoi, în anul 1499 tot de două ori pomenesc documente scrite pe Vasilie, episcopul Romanului; odată la 12 Iulie, când semnează tratatul cu Ioan Olbraht, și a doua oară la 31 August, când Ștefan cel Mare iar face danii la „mitropolia de jos de la Târgul Romanului“, unde este episcop Vasilie duhovnicul nostru³.

Deci dacă avem dovezi sigure că la episcopia de Roman în anii 1484, 1488, 1499 păstorea episcopul Vasilie, cum se putea socoti autentic documentul din 13 Noemvrie 1498 care ne citează ca episcop de Roman pe Tarasie? Ar însemna că Ștefan cel Mare ar fi înlăturat din episcopia Romanului pe Vasilie după anul 1488, — adică după ce-i făcuse danii —, ar fi pus în locul lui pe Tarasie, — ne mai aflat documente după 1473 —, și apoi în anul 1499 l-ar fi dus iarăși pe Vasilie, ba încă făcându-l și „duhovnicul“ său; fără să ne mai întrebăm ce se va fi întâmplat cu Tarasie. Înaintea acestora considerații, care învederează că documentul din 13 Noemvrie 1498 este un falsificat.

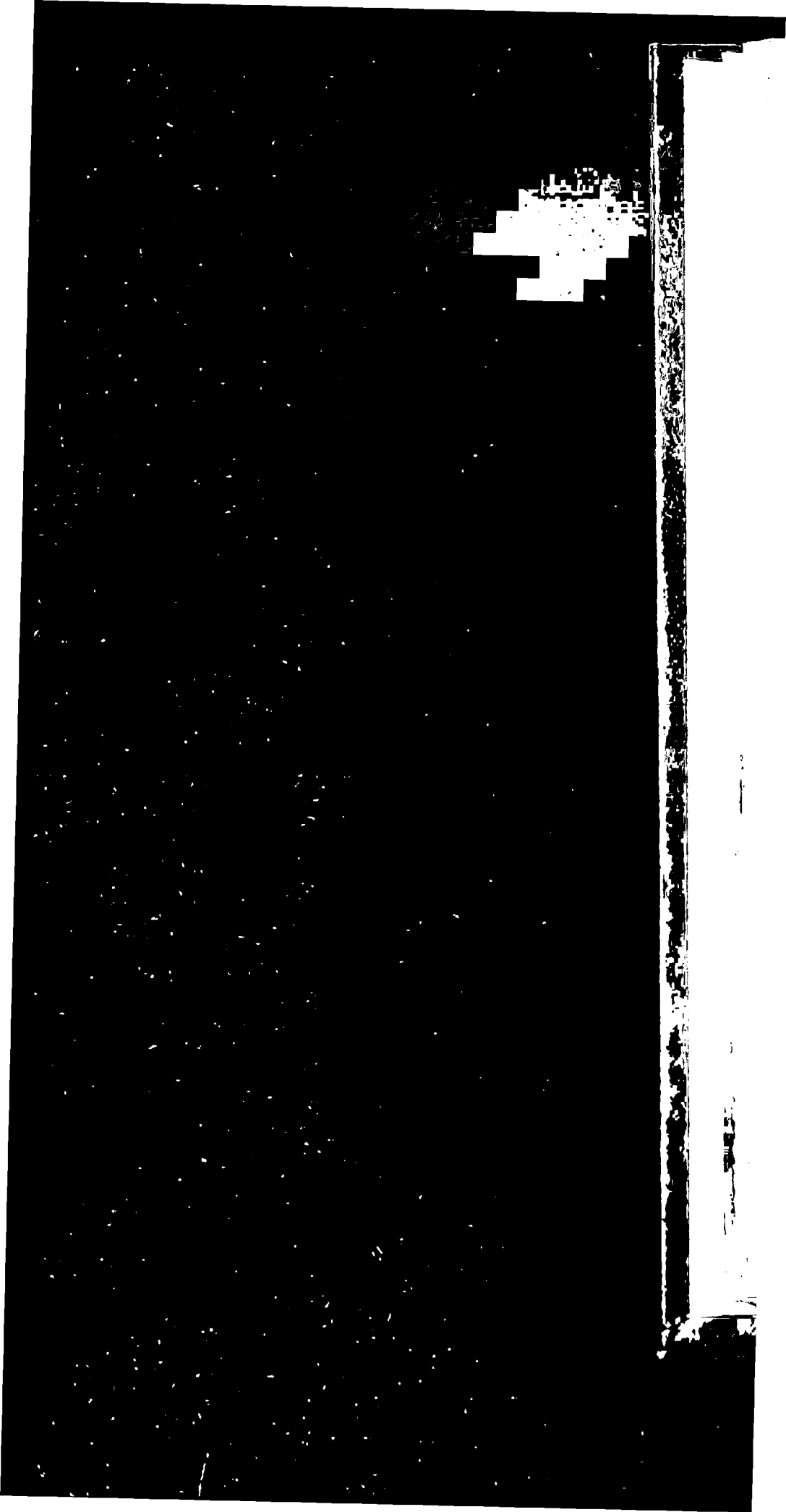
Mai mult încă. Cum lămurim că în documentul din 13 Noemvrie 1498 este citat ca egumen al Bistriței Teodor, când după 5 Iunie 1470 acest Teodor al Bistriței nu mai apare în documente și când de la 1491 și până la 1500 egumen de Bistrița este Grigorie?⁴. Iar ar însemna că Teodor

1. St. Ciobanu în *Anuarul comisiunii monumentelor istorice din Basarabia* 1924, pp. 74—75, cf.; N. Iorga, *Istoria bisericii românești*, ed. II, vol. I, p. 95 despre cearta iscată între marele cneaz Ivan Vasilievici și mitropolitul Moscovei Gherontie asupra acestei chestii de tipic v. E. Golubinski, *Istoria bisericii ruse* (1875), tom II, (Moscova, 1900), p. 555, unde în nota 2 vorbește de scrisoarea episcopului Vasilie de Roman.

2. I. Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare I*, pp. 342, 355-356.

3. I. Bogdan, *o. c.*, II, pp. 132, 425.

4. I. Bogdan, *o. c.* I, pp. 477, II, 154, 173.

a fost înlăturat din egumenie după 1470, a făcut loc lui Grigorie până în 1498, a fost pus iarăși în 1498 și a fost înlăturat iarăși în 1499 ca să revină Grigorie. Este și această considerație o dovadă despre falsitatea documentului din 13 Noemvrie 1498.

Plăsmuirea acestui document din 13 Noemvrie 1498 ne-o închipuim astfel. Plăsmuitorii au avut în față documentul din 5 Iunie 1470 prin care Ștefan cel Mare confirmă un schimb de sate între Teodor egumenul Bistriței și Iurie Vistiernicul cu rudele sale. Martori în acest document sânt mitropolitul Teoctist și episcopul Tarasie¹. Mai știau plăsmuitorii de o danie a lui Ștefan cel Mare făcută mănăstirii Bistriței pentru pomenirea fiului său Alexandru; dar nu aveau în față documentul acestei danii din 23 Noemvrie 1499, în care egumen al Bistriței era Grigorie iar dania era făcută pentru pomenirea fiilor Alexandru și Ana². Și neștiind când au murit Teoctist, Tarasie și Teodor, au plăsmuit un document în care s'au înșelat citând ca vii persoane moarte atunci când ei fixează data documentului, adică la 13 Noemvrie 1498. Teoctist murise în 1477, Tarasie după 1473 și înainte de 1484, și Teodor după 1470 și înainte de 1491. Și nici nu mai știau plăsmuitorii că Ștefan făcuse dania pentru pomenirea a doi fii, Alexandru și Ana. Ei își aminteau numai de Alexandru și de acela numai pe el îl trec în actul plăsmuit.

Pe temeiul acestor considerații, sântem încredințați că documentul din 13 Noemvrie 1498 este un falsificat plăsmuit în mănăstirea Bistriței, după moartea lui Ștefan cel Mare. Iar dacă acest document din 13 Noemvrie 1498 se dovedește fals și prin faptul că trece printre martori pe mitropolitul Teoctist răposat în anul 1477, atunci se întărește și mai mult afirmația că documentul din 26 Octomvrie 1491 este suspect, cel puțin în privința citării mitropolitului Teoctist.

Incheem această cercetare cu cuvintele noastre de altă dată. Invederându-se „că atât documentul din 26 Octomvrie 1491, cât și cel din 13 Noemvrie 1498 nu sânt autentice, atunci cheștiunea că păstoria mitropolitului Gheorghe

1. I. Bogdan, *o. c.* I, pp. 152—155.

2. I. Bogdan, *o. c.* II, pp. 152—159.

Atestatul lui Teoctist cel bătrân († 1477), a fost întreruptă în acele vremi (1491-1498) de păstoria mitropolitului Teoctist cel de-al doilea¹, cel atestat numai în documentele discutate, se înțelege în sensul că *un mitropolit Teoctist al doilea n'a existat*, — firește între anii 1491-1498 —, și că păstoria mitropolitului Gheorghe n'a fost întreruptă².

Preotul Niculze M. Popescu

R é s u m é.

On a la preuve que les deux documents moldaves du 26 Octobre 1491 et du 13 Novembre 1498, dans lesquels est cité le métropolitain Théoctiste, sont faux. Par conséquent il n'a pas existé un métropolitain de ce nom dans les années 1491 et 1498, puisqu'il est cité par ces documents seulement.

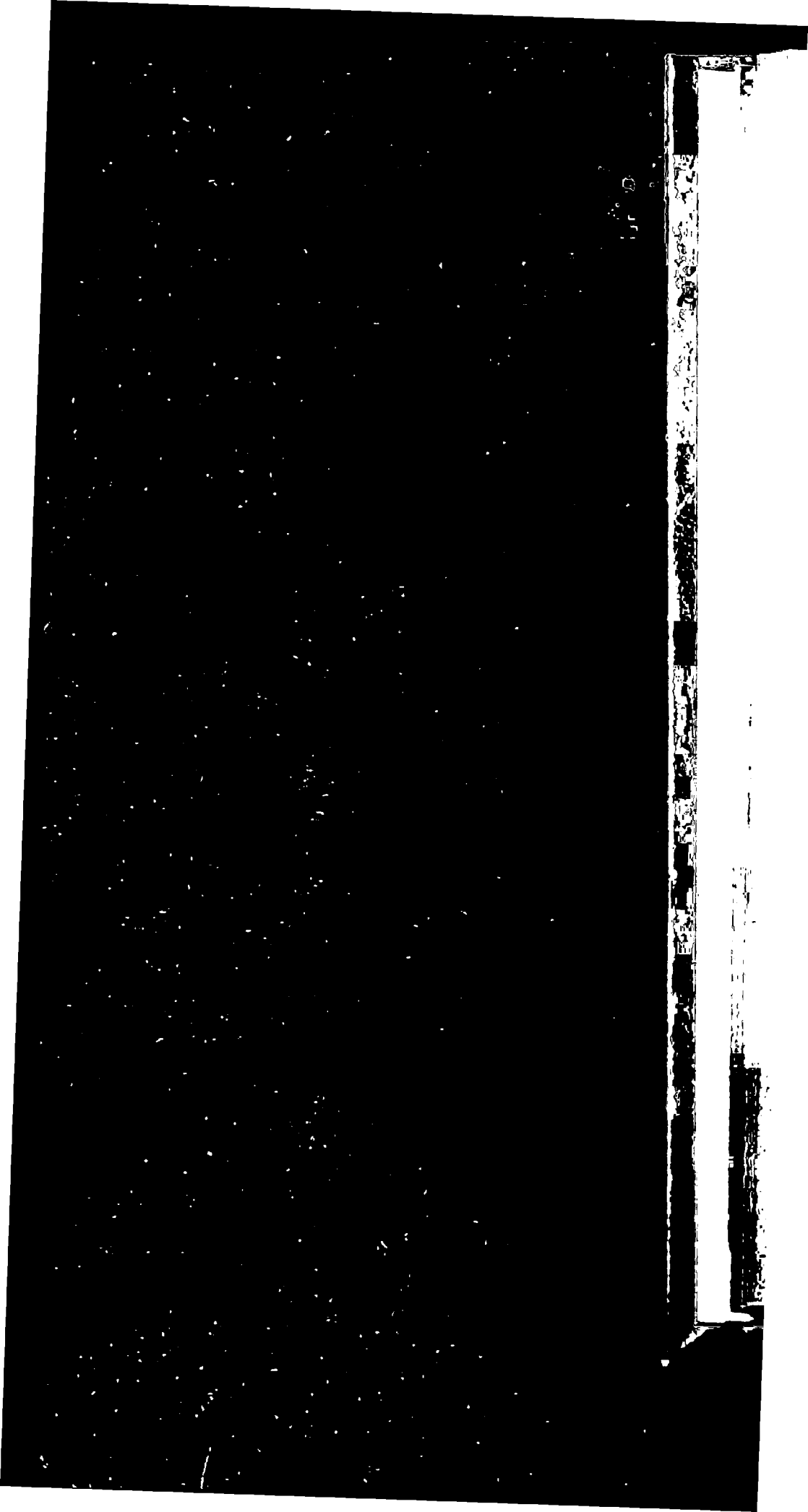
Pendant ce temps-là, on a eu sans aucune interruption, sur le siège de Moldavie, un métropolitain qui s'appelle Georges.

1 N. Dobrescu, *Istoria bisericii române, sec. XV*, (1910) p. 109.

2 v. *Convorbiri Literare*, (1916), p. 167.

Încă din anul 1909, d-l N. Iorga, *Istoria bisericii românești*, ed. I, vol.

III trece în indice pe Teoctist II cu semn de întrebare.

UN DOCUMENT.

ORTODOXIE ȘI ANGLICANISM.

În precedentul meu articol¹, am pomenit de un membru al Bisericii Anglicane, care acum zece ani a venit în țara noastră, probabil cu oarecare poruncă din partea șefilor săi bisericești, dar fără o categorică trimitere oficială². Cu acest preot anglican am avut o convorbire între patru ochi. Cu voia lui, am notat punct cu punct răspunsurile pe care mi le-a dat, la un chestionar al meu, întocmit mai din vreme cu întrebările și cu nedomiririle mele ortodoxe. Socoteșc că în preajma evenimentului pe care-l așteptăm, adică a sosirii printre noi a unei delegațiuni de teologi din Anglia, publicarea acestui document teologic poate să aibă oarecare însemnătate. Comentariile pe care le comportă acest document le lăsăm pe seama cititorilor noștri. Noi vom adăuga câteva note cari ni se vor părea necesare, pentru buna demarcație dintre anglicanism și ortodoxism. Am prezentat în scris interlocutorului meu aceste întrebări și am obținut dela el răspunsurile de mai jos:

Întrebare: — Există în Anglia o Biserică oficială?

Răspuns: — Da.

I: — Cum se numește această biserică?

R: — Biserica Angliei.

I: — Alături de biserica oficială, se găsesc și alte biserici particulare?

R: — Există secte nenumărate, ca pretutindenea.

I: — Cari sunt aceste biserici? Denominațiile lor și aderenții lor?

R: — Întâi romano-catolicii, apoi familia protestantă, adică metodiștii, congregaționaliștii, baptiștii și alții foarte mulți.

I: — Care este biserica cea mai populară și cu cei mai mulți credincioși din Anglia?

1 V. B. O. R. LII (1934), pp. 626—631.

2. Nu poate să fie nici o indiscreție, spunând ceea ce își aduc aminte mulți dintre noi. Preotul anglican este cucernicul Herbert Newell Bate, pe atunci membru al clerului episcopiei din Carlisle. Este un teolog și un cercetător de istorie bisericească.

R: — Biserica Angliei.

I: — Din ce biserică faceți parte Dv.?

R: — Din biserica Angliei.

I: — Cartea Dv. bisericească cea mare cum se nu-

R: — „The Book of Common Prayer“.

I: — Mai este o altă carte oficială, întrebuințată în biserica Dv.?

R: — Nu.

I: — Cine sunt aceia cari resping în Anglia „The Book of Common Prayer“?

R: — Aceștia sunt pe de o parte romano-catolicii și de altă parte sectele protestante, adică bisericile libere.

I: — Putem să privim această carte drept cartea Dv. oficială, cu alte cuvinte normativă și obligatorie? Episcopul dv. Mgr. John of Gibraltar mi-a răspuns afirmativ³.

R: — Răspund și eu tot afirmativ.

I: — Atunci, ca preot ce sunteți, vă serviți și Dv. această carte?

R: — Da.

I: — Care biserică din Anglia privește și mărturisește drept obligatorii cele 39 „Articles of Religion“?

R: — Numai biserica Angliei.

I: — Ce valoare au pentru Dv. aceste 39 de „Articles of Religion“?

R: — Ele înfățișază cele mai bune răspunsuri cari pot să fie date în sec. al XVI-lea la întrebările puse în discuțiune: răspunsuri cari demonstrează că biserica Angliei era hotărâtă să nu fie nici papalistă nici calvinistă.

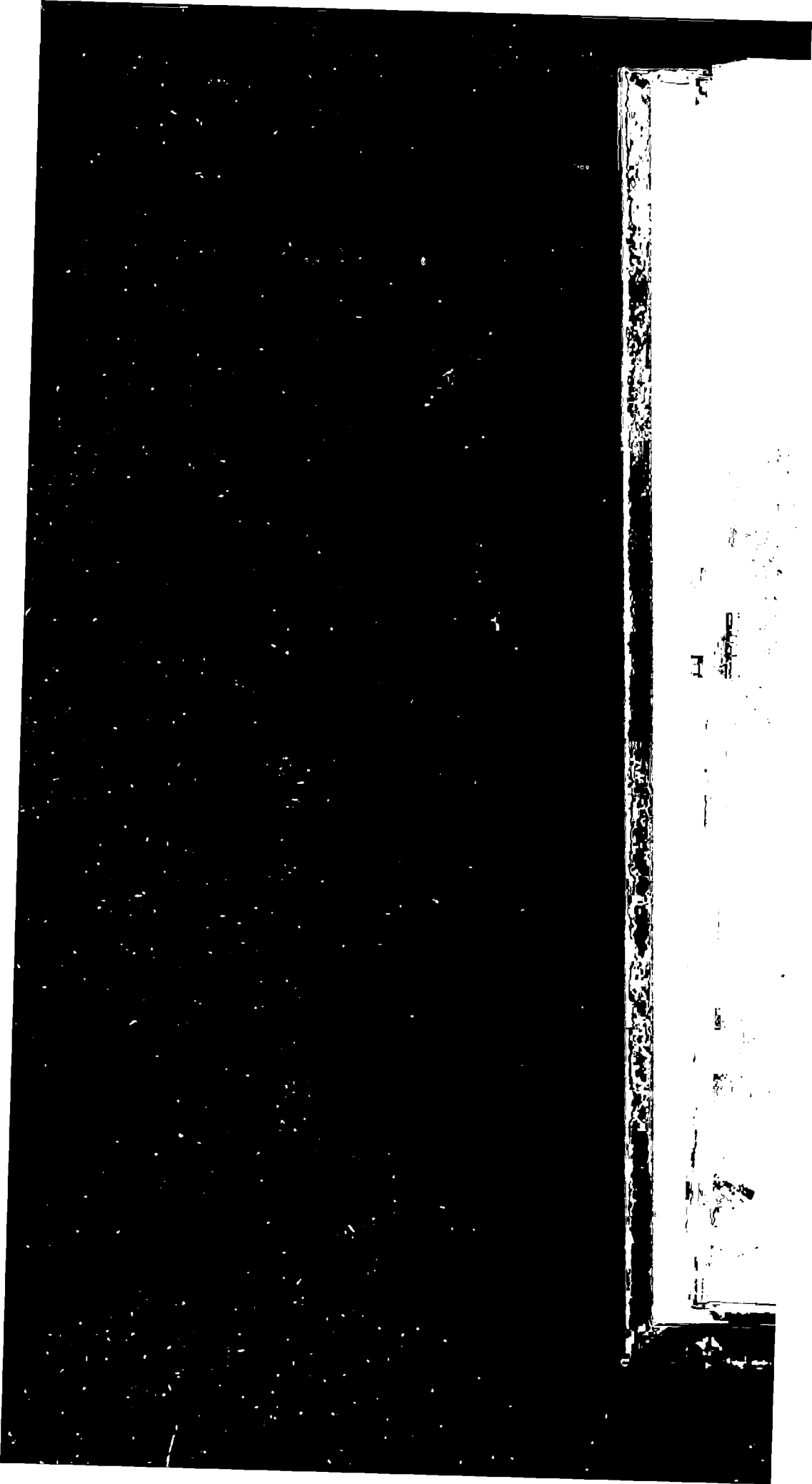
I: — Care dintre bisericile din Anglia dorește să ne încheie și să lege prietenie cu noi?

R: — Biserica Angliei.

I: — Care este personalitatea eclesiastică din Anglia care năzuește și lucrează mai mult ca să îndeplinească legătura dintre d-v. și bisericile ortodoxe ale Orientului?

R: — Ași putea să numesc pe episcopul Gore, pe episcopul de Gloucester (Headlam), pe arhiepiscopul de Canterbury.

³ Episcopul care conducea imensa eparhie zisă a Gibraltarului, acum 12 ani și care a venit în câteva rânduri și în București, Mgr. John of Gibraltar din capela anglicană de lângă Crădina Icoanei. Cred că astăzi nu mai trăește.

I: — Cam câte alte persoane ecleslastice ar mai fi în Anglia, cari doresc tot așa să se apropie de noi?

R: — N'am întâlnit până acum nici un preot în Anglia care să nu dorească această apropiere.

I: — Ce valoare au, pentru aceste persoane, cele 39 de „Articles of Religion“?

R: — Răspund tot așa cum am răspuns mai sus. Aceste 39 de articole nu sânt un credo¹.

I: — Cum vă închipuiți d-v. această apropiere de Biserica ortodoxă: ca o unire dogmatică sau numai ca o colaborare practică?

R: — O colaborare practică n'ar mulțumi pe nimeni dintre noi; noi dorim o adevărată *ἔνωσις*.

I: — Ați citit cărțile noastre simbolice?

R: — Câteva, dar nu toate.

I: — Cari sunt scriitorii ortodocși pe care i-ați studiat?

R: — Komninos, Sokolov, Andruzos (dar nu în întregime); cunosc pe teologii moderni ortodocși din citațiuni însă nu i-am citit în operele lor complete.

I: — Cunoașteți această carte: „Service Book of the Holy Orthodox-Catholic Apostolic Church“?

R: — Voi cunoaște acum prin darul amabil și binevenit pe care mi l-ați făcut².

4. Este adevărat (cum vom vedea poate mai târziu) că aceste 39 de articole sunt considerate și interpretate foarte felurit de către credincioșii anglicani. Mai întâi, fiecare dintre cele trei direcții ale Bisericii Anglicane are, în privința celor 39 de articole, punctul său de vedere special. Apoi, în fiecare din aceste trei direcțiuni bisericesti, aproape fiecare teolog are complecta libertate să se comporte după cum îl taie capul cu zisele articole de credință. Mai mult decât atâta: pentru bisericile anglicane neinsulare, adică afară din marea Britanie, această constituție dogmatică de odinioară este pur și simplu un document istoric.

Acest fel de a concepe și de a trata chestiunile de credință pare foarte ciudat și greu de pătruns pentru restul lumii creștine. Biserica Angliei este triplă: Biserica înaltă, Biserica joasă și Biserica largă. Trei direcții și trei concepții; mai aproape de catolicism, mai aproape de protestantism și chiar dincolo de protestantism, adică mai aproape de raționalism. Totuși, aceste trei direcții nu rup în trei Biserica Angliei fiindcă ea rămâne una singură!

Și mai curios este faptul că tratativele începute cu Bisericile ortodoxe orientale pentru o eventuală unire (dacă vor ajunge vreodată la vreun sfârșit) deși conduse de anglicanii cei mai tradiționaliști—adecă din Biserica înaltă—sunt menite în concepția englezească, să servească întregii familii, adică întregii Biserici Anglicane. Fiindcă, altfel, neapărat, dacă ne-am uni numai cu Englezii cari cred în Sf. Euharistie, ceilalți membri ai Bisericii Anglicane, cari nu cred, ar trebui să sfășie paradoxala lor unitate bisericască și să se declare biserică aparte.

5. Această carte este laolaltă ceaslov, liturghie și molitfelnic. Este tradusă din rusește și din grecește în englezește, de către Isabel Florence Hapgood, probabil o creștină ortodoxă, prin convertire. Are o prefață de Patriarhul Tihon, datată la Moscova, 3 Noemvrie 1921.

Aveam două exemplare și unul l'am dăruit interlocutorului meu, cu dedicația: *In hoc libro vinces*“.

I: -- Credeți d-v. că cunoașteți suficient mărturisirea de credință ortodoxă?

R: -- Am studiat-o.

I: Ce gândiți d-v. despre art. VI: „Suficiența Sf. Săviri pentru mântuire“?

R: -- Cred că punctele esențiale ale credinței creștine sînt căutate în Sf. Scriptură.

I: -- Ce credeți d-v. despre Sf. Tradiție, Sacra Tradiție *ἡ παράδοσις*?

R: -- Cred că Tradiția nu este ceva aparte de Sf. Scriptură ci ea încorporează și exprimă experiența dată neîntrerupt Bisericii prin Duhul Sfânt.

I: -- Ce gândiți d-v. care voți să vă apropiați de Biserica Orientului în privința art. XIX despre Biserică?⁶

R: -- Gîndesc că este o statuare inutilă; dacă acest articol vrea să spună, numai, că toate bisericile au avut oarecare elemente de slăbiciune, cuvintele de care se servește sunt tari. Însă în acest articol accentul cel adevărat e pus pe erorile Bisericii Romane.

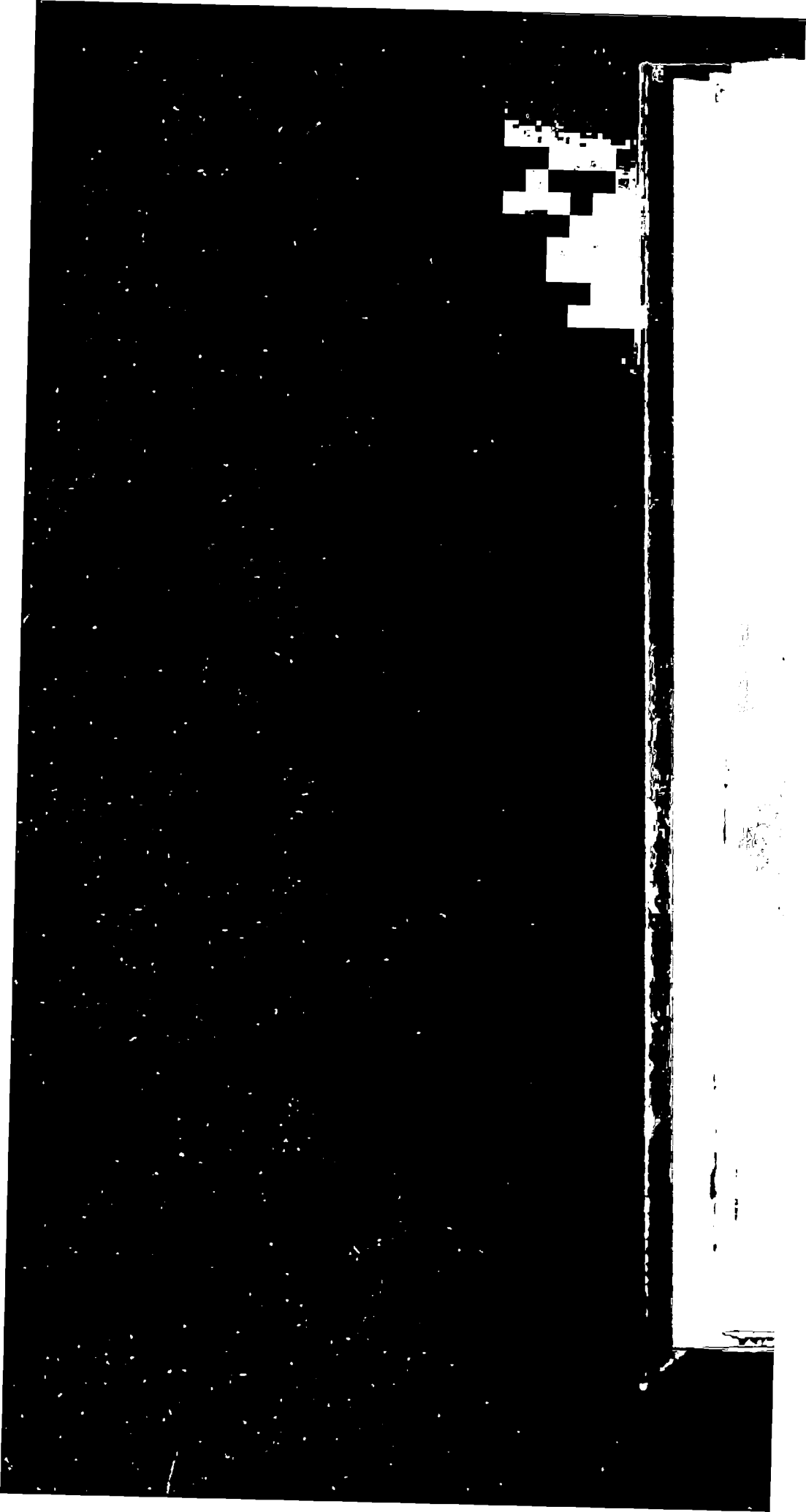
I: -- Ce credeți despre articolul XXI: „Autoritatea Conciliilor generale“ și anume asupra acestor cuvinte: „Și dacă sînt întrunite ele pot să rătăcească și uneori au și putut, chiar și în lucruri privitoare la Dumnezeu“?⁷

R: -- Cuvintele „ele au rătăcit“ se referă la atari concilii, precum au fost Conciliul dela Ariminium, Consiliul convocat dela Efes și Conciliul iconoclastic dela Constantinopol. Cuvintele „ele pot să rătăcească“ înfățișează convingerea că făgăduința infailibilității a fost dată întregii Biserici, și conciliilor ecumenice singure, așa încât prin ele se exprimă cuvîntul bisericii integrale.

I: -- Ce credeți de art XXII: „Cît despre icoane ca și despre moaște și invocarea sfinților, acestea sînt lucruri

6. Iată articolul XIX: „Biserica văcută a lui Hristos este o adunare de credincioși, unde se predică cuvîntul lui Dumnezeu și unde se sînt legitim administrate, după cum le-a orînduit Hristos, în toate câte de nevoie și cît sînt de nevoie. Precum bisericile Ierusalimului, Alexandriei și Antiohiei au rătăcit, tot așa a rătăcit și biserica Romei, nu numai în cuvînt și în forma ceremoniilor, dar și în materie de credință“.

7. Articolul XXI: „Conciliile generale nu se pot aduna fără porunca și fără de voința stăpînitorilor (lumesti). Și cînd s'au adunat laolaltă (întru numele lui Dumnezeu) ele pot să rătăcească și uneori au și rătăcit chiar în lucruri privitoare la Dumnezeu. Pentru aceea cele orînduite de concilii ca și pentru mîntuirii nu au nici putere nici autoritate, afară numai dacă este vorba de cele orînduite sînt scoase din Sfînta Scriptură“

deșert și o născocire fără nici un fel de temelie" ?⁹.

R: — Trebuie să înțelegi că acest articol stă în legătură cu corupțiunile de mai târziu, introduse în Biserica romano-catolică, în evul mediu.

I: — Ce credeți d-v. despre art. XXV care spune „există numai două sacramente" ?⁹.

R: — Această stabilire este literal adevărată, însă nu are intenția să excludă caracterul sacramental al celorlalte cinci sacramente. Acest articol așează pur și simplu cele două mari sacramente într'o specială lumină, deasupra celorlalte, ca fiind orânduite de către Domnul nostru însuși.

I: — Ce credeți despre art. XXVIII: „Cina Domnului" adică despre cuvintele: Trupul lui Hristos este dat, este luat și mâncat în Cina Domnului numai într'un chip ceresc și spiritual ?¹⁰.

R: — Aceasta este învățătura comună a marilor Părinți ai Bisericii. Acest articol este împotriva materialismului

8. Articolul XXII: „Doctrina română despre Purgatoriu, iertarea păcatelor (indulgențe) cult și adorație precum și despre icoane, moaște și invocare sfinților: este lucru deșert și o născocire fără nici un fel de temelie, din Scrișturi, ba din potrivă pociș cu cuvântul lui Dumnezeu".

9. Articolul XXV: „Sacramentele pe cari Hristos le-a orânduit nu sânt numai simboluri și semne ale credinței creștinilor, ci sânt mărturii sigure și adevărate și semne reale ale harului și bunăvoinței lui Dumnezeu față de noi. Prin ele Dumnezeu lucrează în noi într'un chip nevăzut și nu numai trezește, dar și împulernicește și confirmă credința noastră în el.

Sânt două sacramente pe cari Hristos, Domnul nostru, le-a orânduit în Evanghelie, adică Botezul și Cina Domnului.

Acele cinci în de comun numite sacramente, adică Confirmarea, Pocăința Preoția, Cuminia și Maslul nu sânt de socotit ca sacramente ale Evangheliei fiind în parte rezultatul unei imități corupte a practicei Apostolilor, iar în parte stări de viață îngăduite de Scripturi, însă neavând aceiași natură de sacramente ca Botezul și Cina Domnului, ca unele cari nu au semn văzut sau ceremonie orânduită de Dumnezeu.

Sacramentele n'au fost orânduite de Hristos ca să fie date în spectacol sau să fie purtate delu un loc la altul, ci ca să ne folosim de ele în chip credincios. Și numai în aceia cari le primesc cu vrednicie sacramentele au lucrător lor mântuitoare, dar acci cari le primesc cu nevrednicie își agonisesc lor osândă, precum spune Sf. Pavel".

Interlocuitorul meu mi-a răspuns întocmai precum scrie în capitolul din „Common Prayer", Catehism care trebuie știut de orice creștin, mai înainte ca să fie adus la Episcop pentru confirmare.

10. Articolul XXVIII este cel mai jicnitor și mai inadmisibil pentru credința noastră euharistică. Acest articol spune:

Transubstanțierea (sau prefacerea substanței pâinei și a vinului) în Cina Domnului nu poate să fie dovedită prin Sfânta Scriptură, ci este contrarie cuvintelor lămurite ale Scripturei, răstoarnă natura sacramentului și dă naștere la multe superstiții. Trupul lui Hristos este dat, este luat și mâncat în Cina Domnului, numai într'un chip ceresc și spiritual. Și mijlocul prin care Trupul lui Hristos este primit și mâncat, în Cind, este credința.

Sacramentul Cinei Domnului, prin orânduirea lui Hristos, n'a fost ca să fie rezervat, purtat de colo colo, ridicat și adorat".

Acest articol precum se vede osândește chiar pe cei șapto Diaconi, cei care desigur, duceau Sfintele Taine, bolnavilor cari nu putuseră să ia parte la agape

care ar vrea zică cum că Trupul Domnului este primit
în chip carnasier. „Ceresc și spiritual“ nu înseamnă *ireal*.

I: — Sf. Euharistie este pentru Dv. și sacrificiu, cum
pentru noi, cu alte cuvinte mărturisii că jertfa de pe
este identică cu aceea dela Sf. Altar, afară doar de
stui sângeros?

R: — Caracterul de sacrificiu al cultului nostru Euha-
rezultă clar din Liturghia noastră; ceiace acest articol
diază este rătăcirea medievală, asociată cu multiplicația
sacramentelor“.

I: — Ce credeți dv. despre art. XXXI: „Unica jertfă
al Hristos indeplinită pe cruce“... „în vreme ce sacri-
misselor sânt fabule blasfematorii și amăgiri pri-
doase“ ?

R: Acest articol este îndreptat împotriva marii corrup-
tă legată de „missele“ private, în vremea din urmă a
lului mediu. Sacrificiile „misselor“ este un lucru cu totul
drit de sacrificiul „missei“.

I: Ce credeți despre nota finală dela paragraful Sf.
partășanii?

R: — Această notă este mai întâiu îndreptată împo-
transubstanțiației, dar ea mai este alcătuită așa pen-
ca, atunci când a fost scrisă, erau mulți cari inclinau
pe protestantism, și cu unii ca aceștia era necesar să
compoarteze cum am zice: *οὐκ ὀμνῶμεν*¹².

I: — Ce înțeles are această notă? „Să nu se slujască
la Domnului de cât atunci când există un număr po-
rit de credincioși cari vor să se împărtășească odată
preotul“ ?

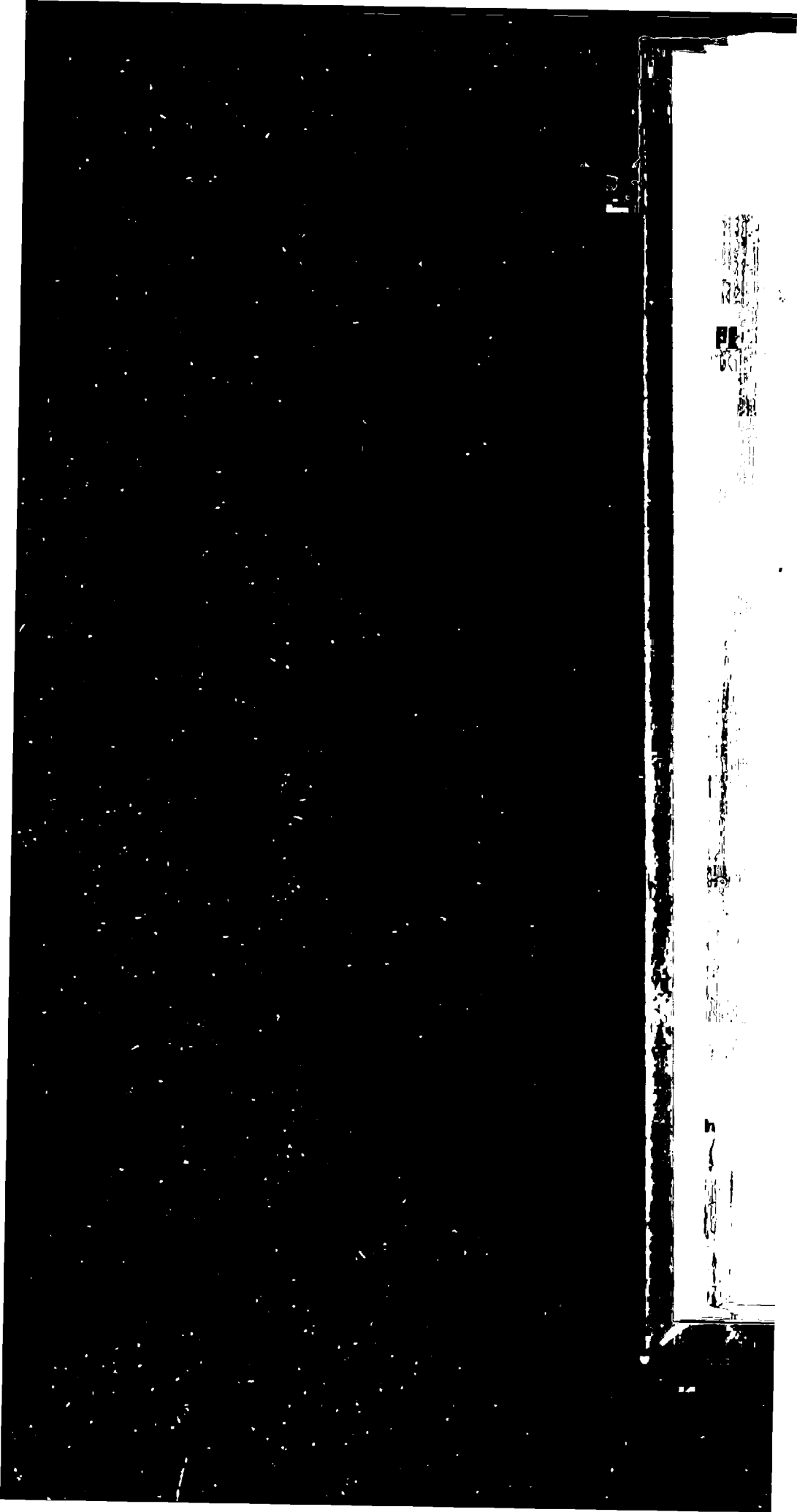
R: — A fost totdeauna la noi lege ca preotul să nu

11. Articolul XXXI: *Jertfa lui Hristos, odată adusă, este răscumpărare
deșilă, împăcare și satisfacție, pentru toate păcatele întregii lumi și
moșesc și actual; și nu mai există altă satisfacție pentru păcate, de cât
da, una. Pentru aceea sacrificiile Misselor, în cari se zice că preotul jert-
pe Hristos, pentru vii și pentru răposați, spre iertarea pedepselor și a
erau fabule blasfematorii și amăgiri primejdioase.*

Precum se vede și acest articol ne jicnește și ne răsvrătește, în toată
noastră liturgică.

12. Această notă, foarte injurioasă pentru credința noastră în sublimitatea
Intogritatea Sfintei Euharistii, se termină astfel:

„...pâinea sacramentală și vinul sacramental rămân mai departe în ade-
lor substanță naturală și de aceea nu trebuiesc adorate (fiindcă așa
u și idololatrie și urăciune pentru toți creștinii credincioși), iar firescul
și sânge al Mântuitorului Hristos se află în cer și nu aici. Căci este
unic adevărului trupului firesc al lui Hristos să se afle, în același timp,
pe multe locuri de cât unul“.

slujască de cât atunci când sânt de față câțiva credincioși. Presupunerea este că la urmă vor fi câțiva din cei prezenți cari se vor cumineca.

I: — Urmează d'aici că Cina Domnului nu trebuie să fie slujită atunci când nu sânt de față laici pentru împărtășire?

R: În experiența mea preoțească aceasta nu s'a întâmplat. Dar biserica noastră dorește ca totdeauna să fie de față pe cât cu puțință oare cari doritori să se împărtășască.

I: — De ce nu găsesc în Liturghierul dv. rugăciuni pentru cei răposați?

R: — Primo: Avem numai o rugăciune parțială pentru cei adormiți. Secundo: Absența acestor rugăciuni este datorită întreagă reacțiunii împotriva doctrinelor romano-catolice despre Purgatoriu. Tertio: Rugăciunile pentru răposați au fost puse la loc în cartea noastră de rugăciuni cea revizuită. Quarto: Rugăciunile pentru răposați sânt practicate universal printre noi.

I: — Nu cereți dv. niciodată mijlocirea Prea Sfintei Fecioare Maria și mijlocirile Sfinților?

R: Oficial nu cerem, dar în particular cerem. Rațiunea acestui lucru este încă odată reacțiunea împotriva dezordinilor romano-catolice.

I: — Dacă Biserica voastră se roagă pentru răposați în ce momente se roagă?

R: — Primo: În Liturghie. Secundo: La Vecernie și la înmormântări¹³.

I: Nu preamăriți dv. niciodată, în biserica dv., pe Prea Sfânta Fecioară Maria, Maica lui Dumnezeu?

R: — Ba da, în imne.

I: — Mărturisirea păcatelor este la dv. obligatorie sau facultativă?

R: Este facultativă.

I: — Eterna feciorie a Mariei este, pentru dv., sau nu este o dogmă de credință?

R: — N'a fost niciodată formulată între noi ca atare, dar rămâne ca o opinie cucernică a creștinilor.

I: — Când are loc învierea Domnului, din mormânt,

13. N'am găsit în liturghierul anglican de cât această depărtată pomenire a răposaiților fericiți: „De asemenea binecuvântăm sfântul Idu Nume, pentru toți robii tăi, cari au părăsit această viață întru credința ta și întru frica ta... Rugăciunile de înmormântare sunt cu totul șterse.

naute, sau după ce ingerul Domnului rostogolește piatra dela ușa mormântului și sfărâmă pecețile puse de Pilat?"

R' — N'am auzit niciodată această întrebare pe care o puneți.

I' — De ce nu păstrați în bisericile dv. Sf. Taine de păstrare? Cu ce împărtășiți pe aceia care sunt în pragul morții?

R': — Primo: S'a făcut și la noi treptat obiceiul de păstrare Sf. Taine pentru cei bolnavi. Aceasta însă a fost obiceiul constant în biserica Scoției, sora noastră. Secundo: Unul păstrează totdeauna Sf. Taine și, în caz de imposibilitate, Liturghia este săvârșită în odaia persoanei bolnave.

* * *

Pentru complectarea acestui chestionar, trebuie să mai scriu aceste note, din acelaș caet:

Rev. Bate mi-a declarat, cu un accent induioșător, că anglicanii, se privesc pe sine drept o biserică penitentă, mari lipsuri — aduse de luptele pentru emancipare din

14. Această întrebare poate să surprindă pe unii teologi ortodocși, precum și pe teologul anglican. Dar ea este un fel de piatră de încercare pentru credința cu adevărat creștină și pentru cucernicia inimii. Cine citește cu pătrunzătorie reportul Sf. Evangelist Matei asupra învierii Domnului își dă seama că înțelesul de slavă care pogoară din ceruri și răstoarnă piatra de la mormântul Domnului este porunca să dovedească lumii și primilor martori ai învierii că Domnul a înălțat din mormânt, ca un Dumnezeu, și că mormântul este acum gol.

Într'adevăr Sfinții Părinți și vechii innologi mărturisesc că Domnul se ridică din mormânt, tainic și dumnezește, după miezul nopții, disdedimineață, în prima săptămâni, adică înainte de zorii zilei — numită de atunci încoace „ziua a treia”, adică Duminică.

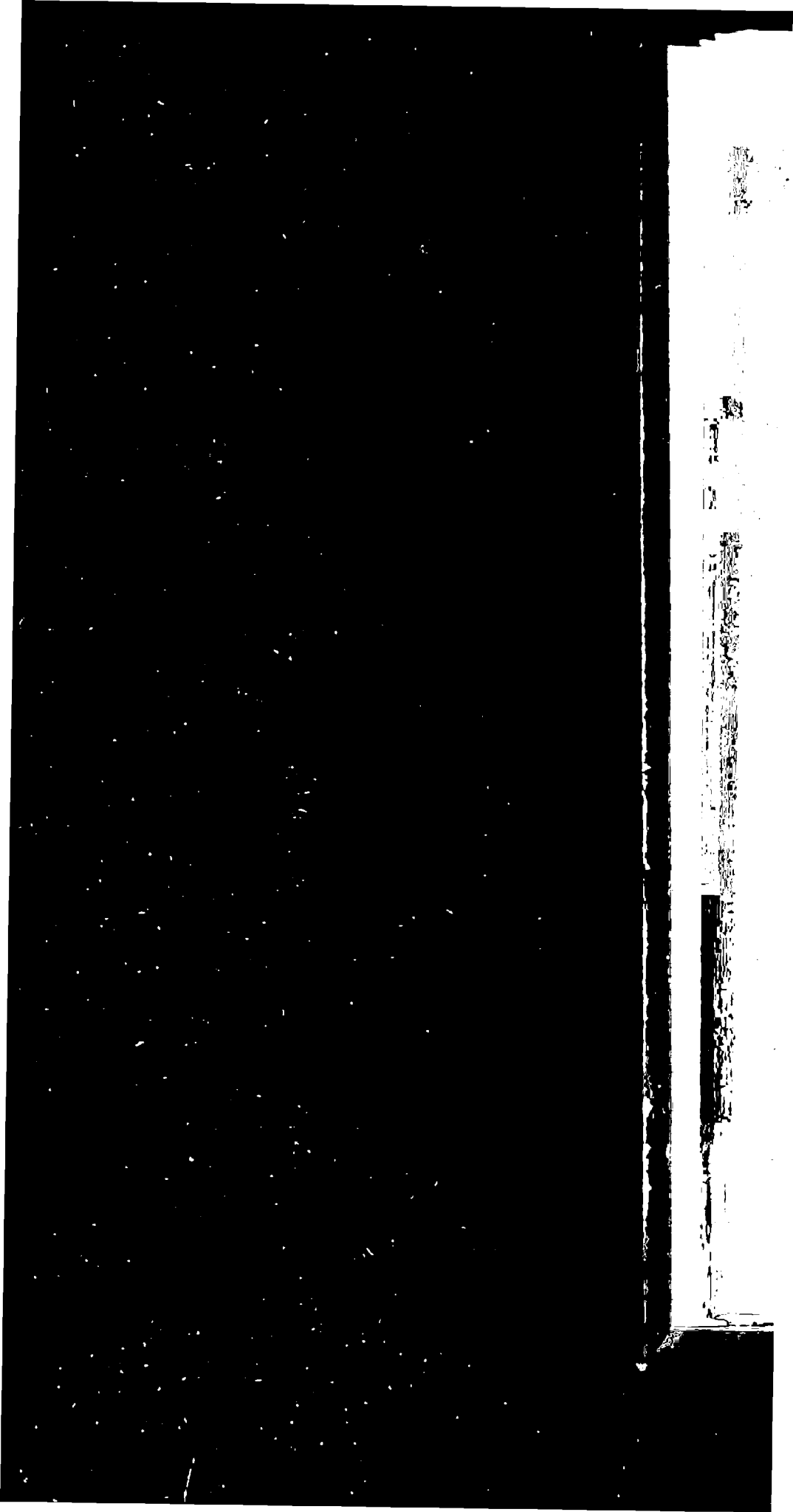
Ca un Atotputernic, ca un stăpân al Vieții și ale Morții, el înviază și se ridică din mormânt, fără să disloce piatra de la intrare, fără să strice pecețile mormântului și fără să binevoiască să se arate strejerilor nevrednici să-l privească.

Strejerii văd numai pe ingerul care pogoară ca să dovedească lor și nouă că mormântul e gol, fiindcă Domnul se sculase și se înălțase tainic, din mormânt mai înainte.

Toată reprezentarea noastră tradițională, (folosită de pictorii bisericești) care arată, pe de o parte, pe străjerii căzuți la pământ, mormântul deschis, piatra răsturnată alături, ingerul stând pe piatră... iar, pe de altă parte, pe Mântuitorul, ingerul Morții, ridicându-se spre ceruri, pare că după ce ingerul a dat piatra din partea de la gura mormântului — toată această reprezentare este o suprapunere a două momente distincte: Tainica și mai înainte întâmplata ridicare a Domnului din mormânt și apariția ingerului care răstoarnă piatra de la mormântul acum gol pe pecețile lui Pilat.

Pietatea și emoțiunea sfântă a vechilor creștini au legat de această înălțare din mormânt, fără ca piatra să fie mișcată și fără ca sigiliile să fie rupte, o credință și profundă destăinuire.

Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos înviază a treia zi din morți și se ridică din mormânt, prin piatra nemișcată și prin sigiliile intacte, întocmai așa precum copilul s'a născut, din Sfânta Fecioară, — mai presus de fire și de mintea omenească. — lăsând intacte pecețile sfintei feciorii a Maicii sale.

secolul al 16-lea — și că prin urmare ei se silesc să meargă spre mai multă lumină și spre mai mult adevăr.

Despre Biserica noastră Rev. Bate spune :

„D-v. v'ați pomenit deapururi așa cum sunteți azi. Nu ați avut să treceți prin încercările și prin vicisitudinile noastre. Noi a trebuit să ne emancipăm din robia noastră și am făcut-o cu chiu cu vai.

Mărturisim greșelile, inconformitățile și dorul nostru de ameliorare“¹⁵.

Totuși, din acest chestionar de acum zece ani se degajează puternic impresiunea că teologia anglicană deși a dărâmat podul celor 39 de articole, *picioarele podului au rămas sub apă*.

* * *

Post Scriptum. — Am scris, mai anii trecuți — 24 August 1930 — mai jos reprodușul articol. El înfățișează și azi — cu oarecare rezervă, privitoare la hirotoniile anglicane — punctul meu de vedere sufletesc și teologic, față de ciudata și dificila problemă a înțelegerii bisericești dintre Ortodocși și Anglicani.

Iată acest articol, care spune, în fond, ceea ce spun și azi :

„Tratatule de apropiere și de bună înțelegere, între Biserica Anglicană și Biserica Ortodoxă, au făcut un nou popas, confortabil, amabil și inutil, anul acesta, sub aceleași arcade dela Lambeth... Trebuie să admirăm această, strădanie începută, acum aproape o sută de ani și continuată cu multă râvnă creștinească. Trebuie să credem că odată și odată, atâta energie și atâta ciocăneală vor avea un rezultat...

Cine știe! Vremile sunt în mâna Domnului și inimile noastre, tot așa. Poate că, în viitor, barierele cari azi ni se par de nezdorbit vor fi date cu filantropie la o parte...

Profesorul dela Universitatea din Cernăuți, bunul meu prieten Vasile Loichiță se ocupă, într'o broșură ocazională, de acest ultim eveniment diplomatic bisericesc și arată, binevoitor și clar, care este punctul de vedere al ortodoxiei de pretutindeni.

Mare o fi dorința Anglicanilor să-și găsească în noi,

15. Declarația aceasta este sinceră. Luptele de mai târziu ale anglicanilor ca să-și revizuiască al lor „Common Prayer“ o dovedesc cu prisosință. Cartea aceasta e încă, între ei, prilej de mari frământări. Așteptăm destăinuirile vremii și poruncile lui Dumnezeu.

nu altceva, măcar frați interconfesionali. Dar unirea nu putem s'o facem numai pe cuvinte de sentiment religios. Biserica Ortodoxă crede și mărturisește un de Legea Celor Douăsprezece Table, care este inflexibilul Simbol al Credinței.

Laxitatea dogmatică e deplorabilă. Biserica Protestantă învață, în privința aceasta, cu prisosință. Inșăși Biserica Anglicană cu cele trei etaje ale ei — *High Church, Low Church Broad Church* — cu cele trei feluri deosebite de conținere doctrinală, este pentru noi uluitoare și inadmisibilă.

Ori credem, ori nu credem! Ori suntem pe apă, ori suntem pe uscat!... Biserica Anglicană, în singulara ei pa-insulară, se pare că poate să fie și așa, și așa.

O altă curioasă chestiune este dorința acestei biserici noi ortodocșii să recunoaștem validitatea hirotoniilor anglicane, dela Matthew Parker încoace... Cari hirotonii? *Bilul* *39 de articole* (constituția religioasă a bisericii Anglice) tăgăduște și desființează taina hirotoniei. Așa dar, la litera legii lor bisericești, ei nu mai sunt preoți, ei mai au preoți (ca și ceilalți protestanți).

Atunci cum vom putea noi, ortodocșii, să le acordăm ace ei singuri declară că nu au?

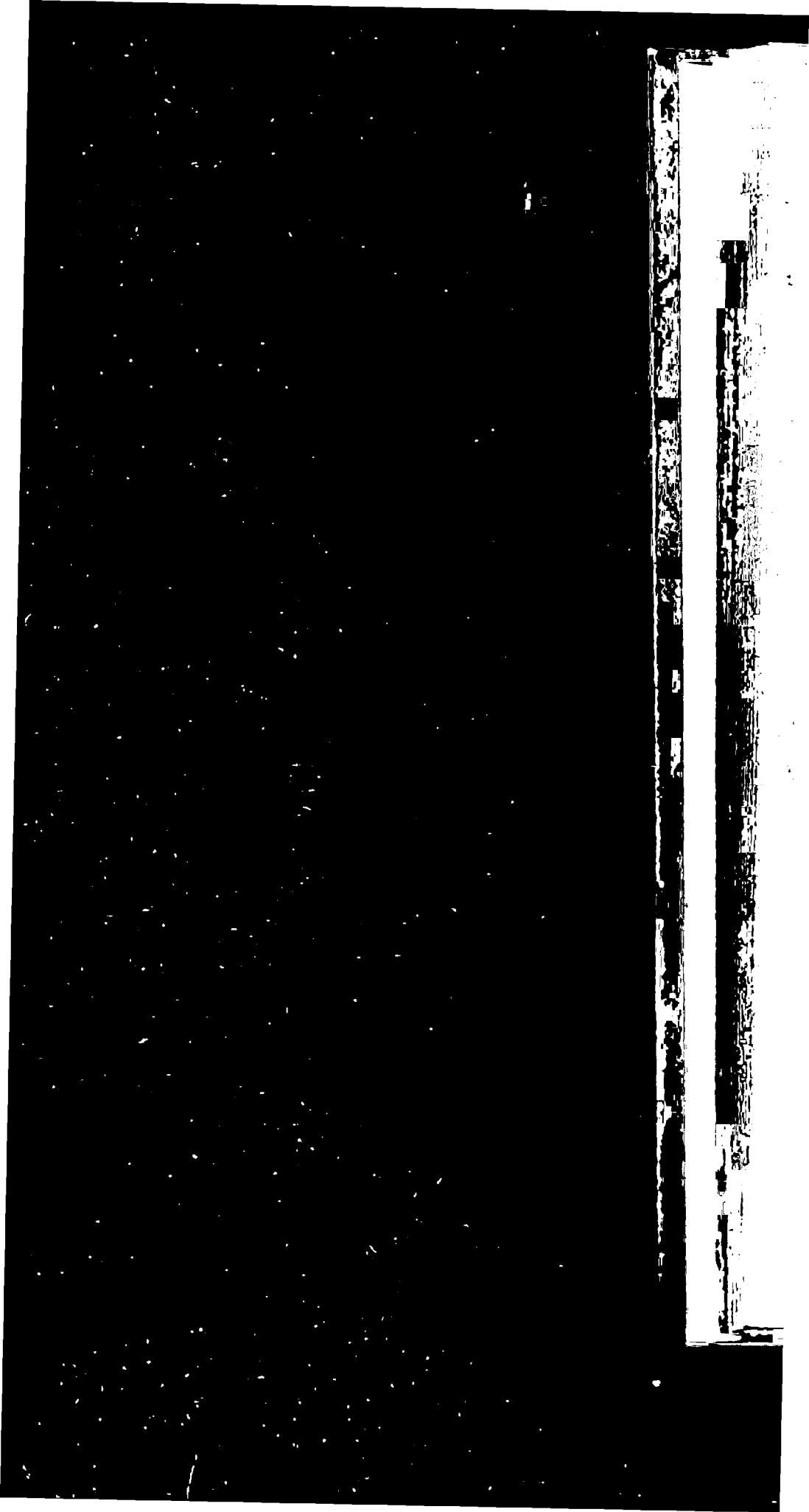
Este prea adevărat că în mijlocul nebuloasei anglicane sâmbure de oameni decisi și credincioși vor să se convinge în planetă nouă și precisă. Intre Camera Lorzilor și Camera Comunelor s'au ridicat, în ultimul timp, vijelioase scururi de discuție și de separatism. Episcopii din Camera Lorzilor vor să se apropie de creștinismul integral (cu Șapte Taine și cu sacră tradiție); libertarii din Camera Comunelor să rămână protestanți.

Timpul împletește, încet și sigur, cununa victoriei.

Gala Galaction

R é s u m é.

Un prêtre de l'Église Anglicane, homme de piété et de science, visita notre pays, il y a une dizaine d'années. L'auteur de cet article fit parler ce prêtre, la plume à la main, sur bien de choses concernant la „Church of England”. Ci-dessus nous reproduison cette conversation écrite, telle que nos notes actuelles. C'est un document très intéressant et l'impression qui s'en dégage est que, malgré de bonnes volontés réciproques, les difficultés à surmonter restent toujours sérieuses.

CRONICA INTERNĂ.

MITROPOLITUL PIMEN AL MOLDOVEI ȘI SUCEVEI.

În noaptea de 11—12 Noemvrie a. c., a murit în București mitropolitul Pimen, carele dela 8 Februarie 1909 și până în momentul morții a păstorit frumoasa și plina de măndre tradiții, mitropoliea Moldovei și Sucevei. Rămășițele lui pământești au fost înmormântate cu rânduiala cuvenită în cimitirul satului Provița în ziua de 15 Noemvrie.

Pimen mitropolitul a păstorit un sfert de veac încheiat pe scaunul lui Varlaam și Dosofteiu, Veniamin și Iosif, etc., în împrejurări destul de anevoioase pentru viața creștină. În soborul arhierilor sfintei noastre biserici era cel mai bătrân ierarh,—trecuse în al 82-lea an al vieții—cu toate acestea duhul lui mereu tânăr îl punea în fruntea tuturor inițiativelor de înnoire și de progres în biserică. Dar peste toate calitățile ce le-a avut bătrânul mitropolit și cu toate scăderile, firesc legate de mîna de pămînt ce este omul, vlădica Pimen a avut o calitate care nu l-a părăsit până la suflarea lui cea mai de pe urmă: era un patriot fără reproș. Acolo la Iași, în crâncena încăerare a războiului pentru întregirea neamului, în capitala Moldovei, el a stătut ca o strajă neclintită, și îndemnul și optimismul lui robust în izbânda finală dădea curaj și încredere când și cui trebuia. Și iarăși e bine să se știe și aceasta că, iubea și prețuia cultura teologică și încuraja promovarea culturii clerului. În vremurile de după război a fost acela care a stăruit cel mai mult, să se ceară viitorilor candidați de preoție cel puțin licența în teologie. Idealul său era să vadă pe toți preoții cel puțin licențiați în teologie.

Mitropolitul Pimen se trăgea dintr'o familie de săteni din satul Provița, județul Prahova, originară din Săcelele Brașovului. A învățat la seminarul Central din București și după ce l-a terminat, s'a căsătorit și a fost hirotonit diacon pe seama bisericii Sfântului Vasile din Ploești, unde n'a rămas decât un an. Fiindcă rămăind văduv, mitropolitul Calinic l-a adus preot la mitropolie în București de unde, în 1880 a fost trimis să urmeze cursurile facultății de teologie din Cernăuți. Dela Cernăuți s'a întors cu titlul de doctor în teologie. Revenit la București a fost tuns în monahism și făcut predicatorul mitropoliei, iar după câțiva ani, la 1888, fu numit profesor de dogmatică la facultatea

teologie din București de curând înființată. Între timp a mai ocupat postul de director la seminarul Central și la internatul teologic. În 1905, Februarie 9, a primit hirotonia de arhieru locotenent al Arhiepiscopului cu titlul de „Piteșteanu”; iar la 11 Februarie 1902, a fost ales episcop al Dunării de Jos, de unde după o păstorie de șapte ani a fost ales, în 8 Februarie 1909, mitropolit al Moldovei.

Epoca cea mai însemnată a mitropolitului Pimen o formează timpul cât a fost episcop la Galați. Pe lângă instituirea conferințelor pastorale, imitație după lucrarea învățatului și energicului episcop Atanasie dela Râmnic, mai apoi mitropolit primat, și a asociației preoțești „Solidaritatea”, satele dobrogene cu indemnul și osteneala lui s'au îndobitocit cu cele mai frumoase biserici din câte s'au zidit în satele noastre de o sută de ani încoace. Aceasta este opera cea mai de preț a mitropolitului Pimen.

ARHIEREUL PLATON C. PLOEȘTEANU.

Arhieru Platon, vicarul sfintei mitropolii a Ungro-Vlahiei, a trecut, neașteptate, la cele veșnice în ziua de joi 29 Noemvrie a. c., în vârstă de una dintr-una dintre cele mai populare figuri ale ierarhiei noastre și se bucura de multă dragoste din partea clerului și a poporului bucureștean.

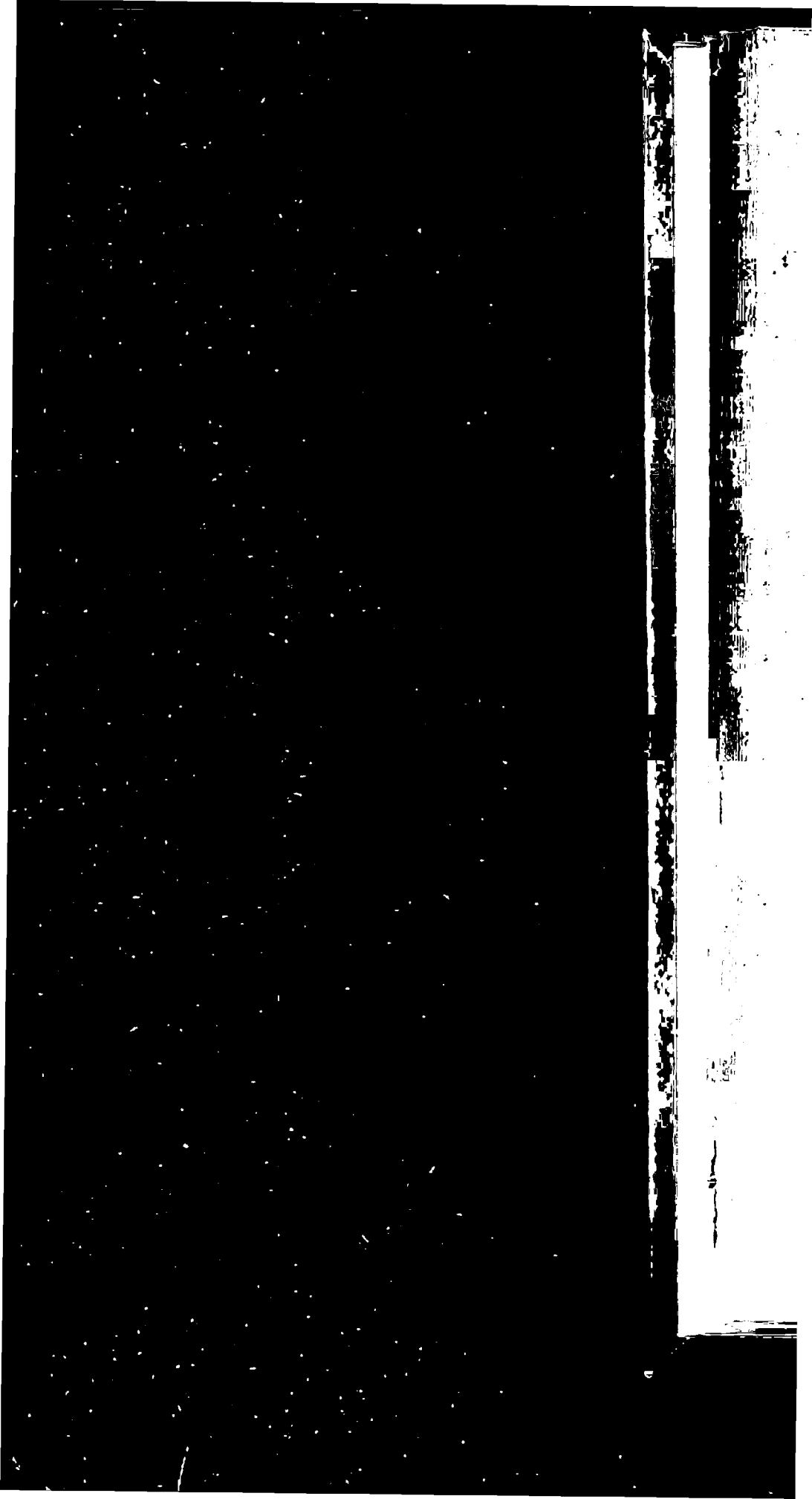
Ales arhieru de Sinodul ținut la Iași în 1918, vlădica Platon a împlinit cu evlavie chemarea de arhieru vicar al Ungro-Vlahiei timp de 16 ani neîntrerupt; și într-o vreme adecă dela scoaterea din scaun a mitropolitului Conon în toamna anului 1918, și până la alegerea noului mitropolit în persoana I. P. S. Patriarh Miron, la 30 Decembrie 1919, el chiar a păstorit singur mitropolia ca *locum-tenens* al mitropolit.

Arhieru Platon era moldovean dintr-o familie preoțească din satul Bacăului. Învățase seminarul la Roman într-o clasă cu dl. profesor S. Mehedinți și, apoi, facultatea de teologie din București. După terminarea facultății s'a căsătorit și a intrat în clerul de mir, fiind hirotonit preot pe seama bisericii episcopiei din Curtea-de-Argeș în anul 1900. Până la ridicarea sa la treapta de arhieru a stătut necurmat în Argeș, ocupând cele mai însemnate atribuțiuni și vrednicii la care trebuia să ajungă un preot de mir destoinic în vremurile acelea. Astfel că mai după trei ani dela hirotonie a și fost numit protopop al județului Argeșului (1903—1908), apoi președinte al consistoriului spiritual arhiepiscopal, precum și membru în Consistoriul superior bisericesc înființat prin legea lui Haret din 1909. Multă vreme a ocupat și vrednicia de președinte al societății preoților argeșeni „Frăția”, și rodul ostenelelor sale în această demnitate a fost bucuria lui de totdeauna și mândria poporului argeșean până azi.

Cu vlădica Platon se stinge încă unul din arhierii din ceata mare a clericilor cu chip cuvios. Și mulțimea de popor bucureștean, ce l-a cunoscut până la locașul de veci — a fost înmormântat la Cernica — ne-a dat puțința să pricepem de câtă simpatie și popularitate era el înmormântat.

Dumnezeu să-l odihnească cu cei drepți!

f. I. S.

CRONICA EXTERNĂ.

ALBANIA.

— *Situația ortodoxiei.* Biserica ortodoxă din Albania care numără patru eparhii cu 438 parohii și 27 mănăstiri, se află într'o situație extrem de grea. P. S. Episcop Visarion luptă energic împotriva piedecilor, cari turbură viața normală a bisericii.

Lipsa de mijloace materiale, cum și lipsa normelor de drept, cari să determine raporturile guvernului alban către biserica ortodoxă albană, se reflectă foarte dureros asupra vieții și situației acesteia din urmă. O mare lovitură pentru biserică a fost și hotărîrea guvernului alban, care a oprit de a se preda în școli învățământul religios al tuturor confesiunilor. Воскресное Чтение. 1934, p. 352 și 376.

D. Balaur.

ANTIOHIA.

— *Știri bune din Damasc.* Neînțelegerile cari au turburat biserica Antiohiei pe seama alegerii mitropolitului Libanului sunt aproape împăcate. Fostul mitropolit Zaharia s'a plecat sfaturilor și după îndemnul patriarhului Alexandru și-a părăsit gândul de a mai încerca să ocupe scaunul de mitropolit al Libanului. Ca urmare a acestor lucruri mitropolitul Zaharia a reluat conducerea episcopiei patriarhale din Damasc. Revenirea sa în acest post a fost adusă chiar de el la cunoștința guvernatorului francez din Beyrut. Tot deodată patriarhul a orânduit pe arhimandritul Serghie ca episcop al eparhiei Libanului în locul arhimandritului Pavel rechemat la Damasc.

— *Rândueli pentru alegerea mitropoliților.* La venirea în scaun a patriarhului Alexandru, biserica Antiohiei era lipsită de păstori la următoarele patru mitropolii: Laodicheia, Liban, Tripolis și Avronitia. Străduințele noului patriarh de a completa aceste vacanțe se loveau fie de uneltirile mitropoliților din tabăra fostului patriarh Arsenie, fie de ambițiile celor ce doreau să se vadă aleși în vreunul din scaune. Turburarea care a avut loc cu alegerea mitropolitului Libanului este pilduitoare. Și se știe ce luptă înviersunată se încinsese între sinod, care susținea chiar împotriva voinței patriarhului pe fostul mitropolit Zaharia, și între credincioșii din eparhia Libanului, hotărîți să nu cedeze în fața neregulilor săvârșite la alegere, ci să ostenească din răspuțeri pentru anularea ei în cazul când nu vor dobândi ca mitropolit pe arhimandritul Pavel Huri: Ca să împiedece orice neajuns patriarhul a ascultat plângerile și a anulat alegerea.

Dar înainte de a hotărî o nouă alegere, patriarhul a găsit potrivit să adune sinodul, la care au luat parte și delegați laici din eparhii,

scopul ca să cerceteze împreună pricinile împotrivoare unei bune alegeri și să ia măsuri pentru înlăturarea neajunsurilor. Printre altele s-a luat atunci și aceste hotăriri: a) Colegiul arhierilor nu poate să se adune în sinod fără învoirea patriarhului b) Mitropolitul Zaharia din patriarhal din Damasc, poate să ocupe locul de președinte al sinodului însă trebuie să fie neapărat însărcinat de patriarh spre acest scop. În sinod el nu poate să aibă decât votul său, fiind totdeodată datorat să observe să nu se pună candidaturi pentru ocuparea vreunei mitropolii vacante acum. c) Desemnarea candidaților pentru mitropolia Tripolis se va face sub directa supraveghere a mitropoliților Laodicheii și Tir-Sidonului, precum și a unui număr de 12 delegați din partea comunității creștine din Tripolis. Pentru alegerea mitropolitului Libanului se lasă în seama patriarhului puterea de a încredința la doi arhieri supravegherea alegerii candidaților.

Măsurile luate dovedesc întemeierea unui bun început de împăcături între taberile care uitaseră cu totul neajunsurile pricinuite bisericii prin lipsa de înțelegere și prin descătușarea celor mai aprigi ambiții. Proliferarea vrajbei atâțată de cei care unelteau împotriva bisericii antiohene arată cât de îndreptățite erau temerile de acum câteva luni când s-a tot vorbit să fie pedepsiți cei care loveau biserica din îndemnuri straine și pentru interese curat personale. De aceea în vremea din urmă, sinodul patriarhal a suspendat pe mitropoliții Epifaniei, Alepului și Amesiei pentru motive de ordin disciplinar și anume atingerea demnității patriarhale. Numai în felul acesta credem că se va putea pune vînduială în cărmuirea nestîngerită a patriarhiei Antiohiei.

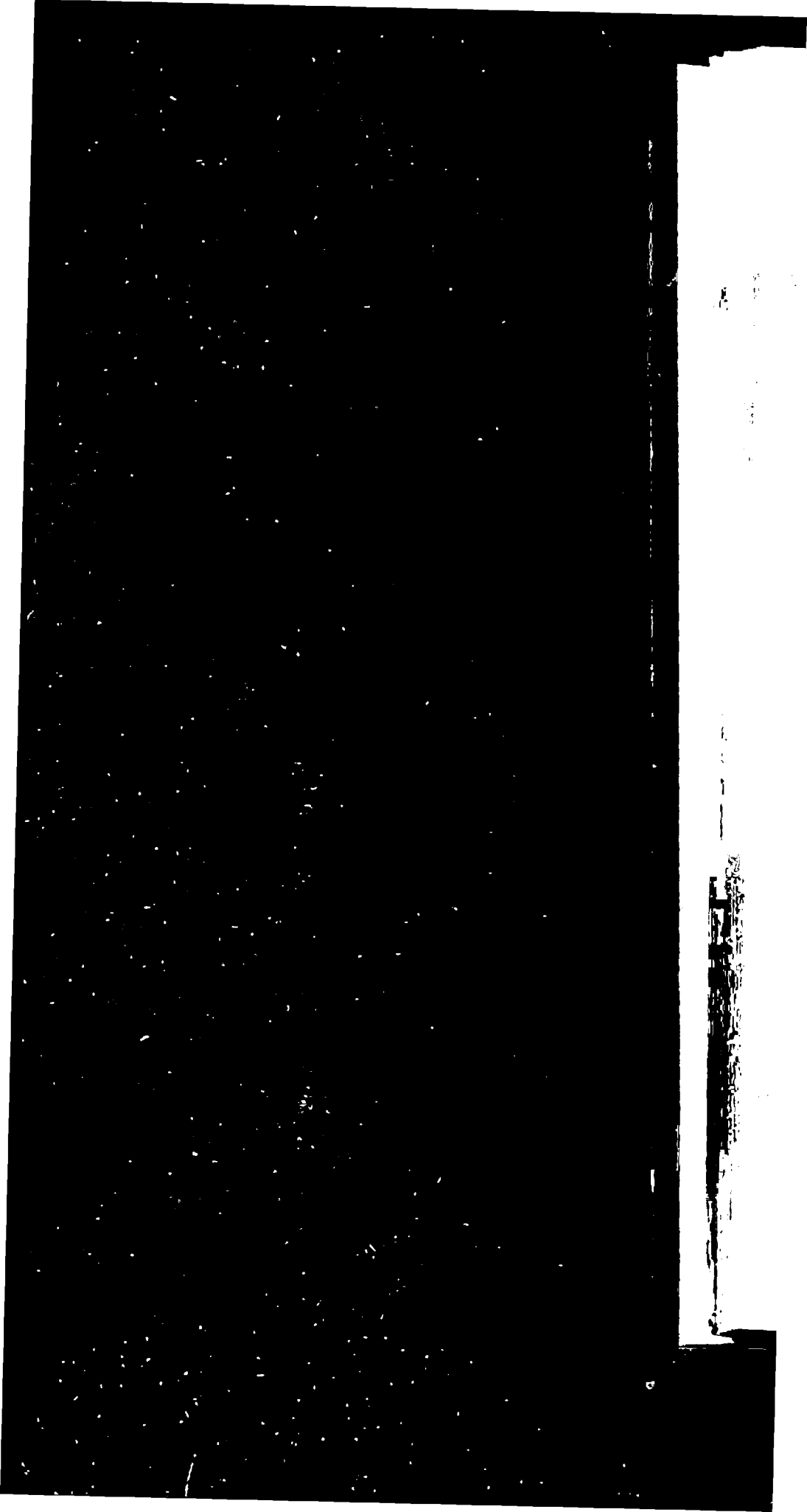
Acum aflăm că mitropolitul Alepului a fost judecat de sinod, care a hotărît pedepsirea lui canonică cu oprirea de la slujbe un an de zile și trimiterea sa pe tot acest timp la o mănăstire din jurul Antiohiei. În lipsa lui eparhia Alepului va fi cărmuită de un exarh patriarhal. (Πάτριχος, XXVI (1934) pp 317, 331).

G. I. M.

BULGARIA.

— *Vidinul.* Despre marile festivități dela Vidin, săvârșite la începutul acestei toamne în amintirea primului exarh bulgar Antim I, dau detalii ample publicațiile: Братско слово, organul sf. mitropolii Plovdiv (Filipopolis), (anul V, Nr. 1), Църковенъ Вестникъ, organul oficial al sf. sinod dela Sofia, (anul XXXV, Nr. 34-35) și altele. Au fost prezenți la Vidin toți episcopii și mitropoliții, toți intelectualii și guvernul bulgar. N'a lipsit nici chiar M. S. Regele Boris, care a făcut o cuvântare de toată frumusețea. „Una din cele mai nobile tradiții ale istoriei bulgare este faptul că biserica a fost întotdeauna nedespărțită de popor“, a spus M. Sa.

Prin sânguință I. P. S. Mitropolit Neofit al Vidinului, s'au inaugurat cu acest prilej: 1) *mausoleul-monument*, înălțat întru pomenirea lui Antim I. Este alcătuit dintr'un mic paraclis, înconjurat de o grădina frumoasă, iar în interior a fost așezată statuia ierarhului, în mărime naturală, șezând pe tron cu toiagul în mână. În subsolul de beton se află mormântul exarhului; 2) *Casa culturii și a milei creștine*,

compusă din două etaje și subsol. Aci se află o trapeză unde iau masa gratuit 200 de copii și elevi săraci, împreună cu lucrătorii dela fabrica de lumânări a eparhiei. La etajul I se află o sală mare pentru adunări, conferințe și serbări, iar la al doilea — o școală profesională pentru 120 de fete sărace.

— *Sărbătorirea lui Paisie*. S'au implinit anul acesta 170 de ani de când Paisie a înzestrat poporul bulgar cu prima sa *istorie națională* (1764), (O parte din prefața acestei lucrări se află la „noțițe bibliografice“). Din ce în ce mai mult crește în sufletul multimii figura acestui adevărat apostol al neamului. Despre el a spus poetul bulgar Ivan Vazov:

„De astăzi înainte neamul bulgăresc
Își are *Istoria* și devine popor“..

Considerând scrisul lui Paisie ca pe un testament religios și etnic; d. D. *Ivanov* scoate în relief gândurile călăuzitoare ale autorului *Istoriei slavobulgărești* dela 1764 (Църковенъ Вестникъ, XXXV, Nr. 34—35).

Cunosc, din anii căți i-am străbătut la Sofia, că există o revistă de seamă cu numele „Oteț Paisie“, după cum există și o societate cu același nume: „Uniunea panbulgară Oteț Paisie“ (Oteț = părinte). În același număr din Църковенъ Вестникъ, uniunea își expune programul și aduce la cunoștință că a hotărât traducerea și tipărirea în limba bulgară a operii lui Paisie. Este al doilea an acum de când acestui umil călugăr dela sf. Munte i s'a consacrat—spre pomenire—ziua de 27 Septemvrie a fiecărui an. Așa se cinstește memoria unui om și de omenie și de ispravă.

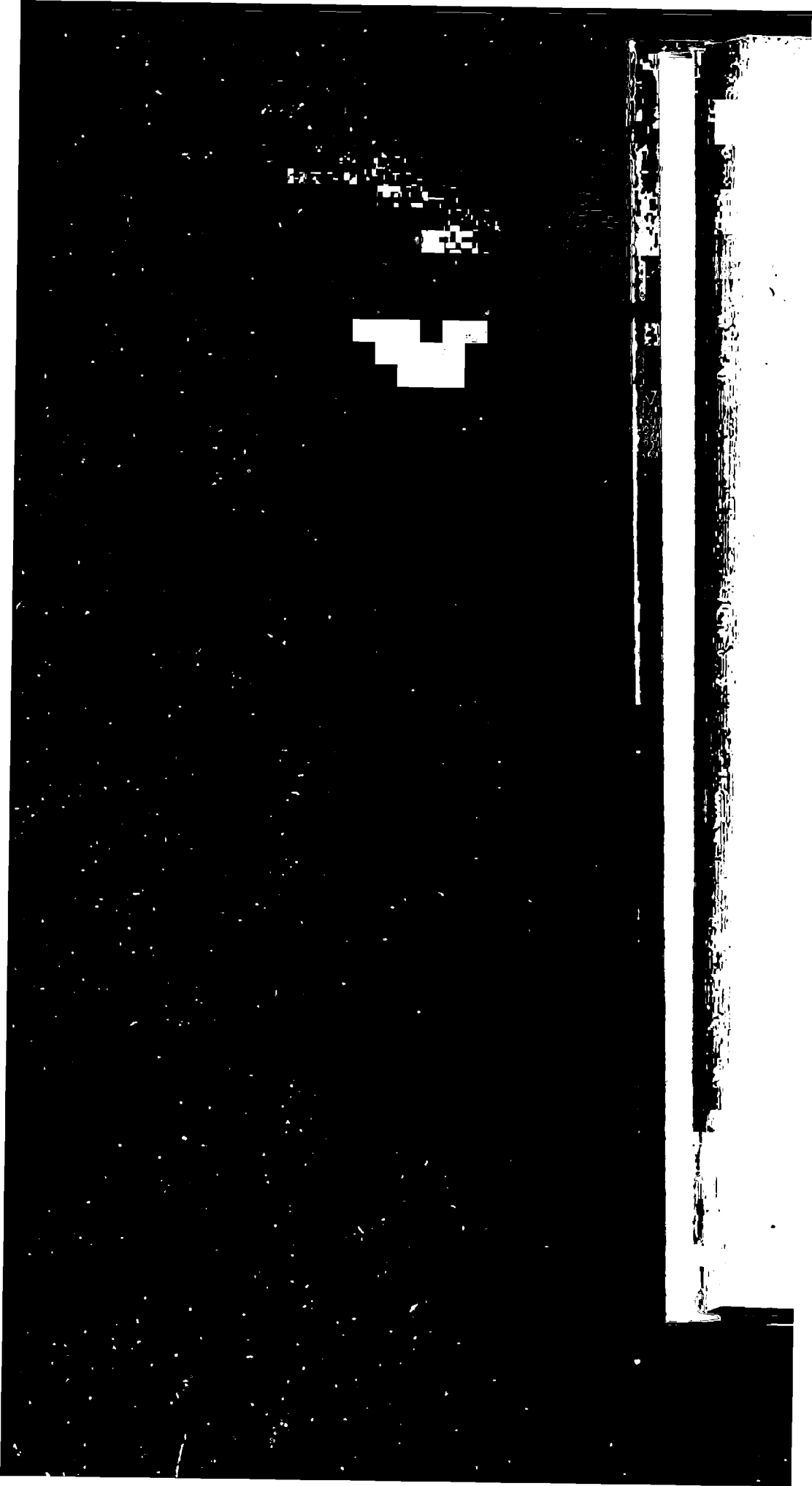
— *Mănăstirea Rila*. Anul acesta se implinesc o sută de ani dela restaurarea clădirilor mănăstirii Rila, mistuite de foc în 1833. La 13 Ianuarie din anul acela, unul din frați, întorcându-se dela utrenie și aprinzându-și focul, s'a culcat și a adormit. Un lemn aprins a căzut pe dușumea și i-a aprins chilia construită din lemn. Intr'o oră și jumătate toate clădirile mănăstirii erau prefăcute în cenușă. Incendiul acesta se află descris într'o condică din vremea aceea a mănăstirii. Au scăpat neatinse de foc numai sf. lăcaș de închinare, zidit în piatră la 1343, clopotnița, zidită tot în piatră la 1335, pereții arpei dinspre apus împreună cu coloanele de marmoră și porțile dinspre orașele Dupnița și Samocov. Rămânând fără adăpost și hrană, mulți monahi au fugit. Alții au început să umble prin sate și orașe strângând bani pentru refacerea mănăstirii. Printre acești ostenitori a fost și călugărul Neofit Rilski, traducătorul dela 1838, 1839 și 1840 al Noului Testament în limba bulgară. El aduna bani prin părțile Cazanlăcuului. În felul acesta s'au strâns 85.835 groși. Dar cheltuelile de refacere au costat, în 1834, 315.635 groși. Cine a suportat diferența? O veche tradiție rileană lămurește această chestiune. Mănăstirea avea comori ascunse. De ele, conform unui regulament și jurământ special, nu știau decât trei sau patru din cei mai bătrâni monahi de acolo. După incendiu nu mai era în viață decât unul singur, și acesta aflat tocmai în Herze-

...na pentru strângere de bani. Egumenul de atunci al mănăstirii, monahul Iosif, s'a hotărît să meargă, împreună cu alți frați, în Degergovina și să aile locul unde erau ascunse comorile dela singurul monah care știa de ele. Iosif, a luat cu sine pecetea mănăstirii, o scrisoare dela mitropolitul din Samocov, în a căru eparhie se afla mănăstirea, o altă scrisoare dela patriarhia constantinopolitană, deoarece mănăstirea era stravropighie și, înarmat cu toate acestea, a plecat în Degergovina la duhovnic. Acesta i-a primit și le-a ascultat plângerea. Dar a obiectat că n'are de unde ști dacă el, Iosif, este sau nu actualul egumen. Iosif i-a arătat pecetea mănăstirii spre încredințare. Duhovnicul i-a răspuns că o pecete nu poate servi ca încredințare, întru cât ea poate fi furată. Atunci egumenul i-a arătat scrisoarea mitropolitului din Samocov. Duhovnicul a examinat-o și a răspuns că e bună, dar mănăstirea fiind stravropighie trebuie să aibă scrisoare și dela patriarhul țarigrădean. Iosif i-a înmănat și această scrisoare. Cercetând și scrisoarea patriarhala, duhovnicul a rugat pe tovarășii lui Iosif să iasă afară, iar el și-a pus epitrahilul și a spus egumenului locul unde sunt ascunse comorile mănăstirii, juruindu-l în același timp să nu întrebuițeze altfel banii decât numai pentru refacerea mănăstirii și a clădirilor ei. Cu banii aceștia s'au terminat lucrările de restaurare ale Rilei, cea mai mare mănăstire din peninsula balcanică. Lucrările de zidire ale sf. Iacăș, înălțat din nou în forma de astăzi, au durat până în 1847 pe baza a două firmane date de stăpânirea turcească (Църковенъ Вѣстникъ, XXXV, Nr. 40).

— *Intre frați.* În ultimul timp, propaganda sectară a luat o mare extindere în Bulgaria. Spre atingerea scopurilor urmărite, conducătorii ei uzează de mijloace pe cât de false pe atât de violente. Astfel, într'un articol recent, publicat în revista americană *The European Harvest field* și intitulat *Evangelhia în Bulgaria*, Pavel Mișcov, pastorul baptiștilor, spune printre altele: „Există în Bulgaria sate cari, din punct de vedere spiritual, au rămas mai inapoiate decât cele din țama Africei”. Un neadevăr, firește. Dar un neadevăr care doare cu atât mai mult cu cât este susținut tot de un bulgar într'o cvadruplă calitate: de apostat al dreptei-credințe, de trădător al neamului, de baptist și de pastor. Toate acestea remunerate în dolari. Pavel Mișcov împlinește deci sprijinul Americii cam în felul următor: Bulgaria, în anumite regiuni, se află într'o stare de sălbătecie mai grozavă decât aceea a Africei centrale. Eu, Pavel Mișcov, mi-am luat sarcina s'o luminez, s'o civilizez prin baptism. De aceea, trimeteți urgent dolari. Bulgarii sunt săraci și cu câțiva bani grei de-ai voștri (și de-ai noștri) îi fac pe toți baptiști și alte celea...

Clerul ortodox bulgar a înțeles toate aceste scopuri și mijloace, de aceea nu s'a mulțumit numai să dea alarma, ci și luptă dârz pentru menținerea adevăratei credințe, temelie neamului și a statului. (Иахтурско Дѣло, XIII, Nr. 35, 20 Oct. 1934, Sofia).

— *Restaurarea socială.* O răsturnare, o inversiune a multor valori sociale de altădată, cu structură creștină, a suferit și Bulgaria în anii de după marele măcel universal. Observând la timp că drumul

pe care s'a apucat este din cele mai primejdioase prin consecințele pe care le include, s'a ajuns la nevoia înființării unui institut de repunere a vieții colective și individuale pe vechile ei baze. Acest institut, promovat de autoritățile bisericești, a luat de curând ființă la Sofia și a fost numit *Direcția reconstrucției sociale*. Presa bisericească îi consacră lungi articole de sugestii privitoare la organizarea lui, susținându-se deopotrivă cei patru factori necesari, cari trebuiesc să intre în compoziția lui: biserica, școala, familia și casele de citire (așa numitele Читалища), care — în Bulgaria — au o mare răspândire și un rol activ în înlăturarea analfabetismului. (Народенъ Стражъ, XVI, Nr. 14, 1 Noemvrie; Църковенъ Вестникъ, XXXV, Nr. 40, p. 452-453; Пастирско Дѣло, XIII, Nr. 35 și 39).

☩ — *Inceput de an școlar*. În ziua de 17 Oct. c., cu prilejul redeschiderii cursurilor facultății de Teologie dela Sofia, sfințirea apei s'a făcut de către I. P. S. mitropolit Ștefan înconjurat de patru preoți și doi diaconi. Solemnitatea aceasta a avut loc într'unul din auditoriile facultății situată în piața Sf. Nedelea. După sfeștanie, I. P. S. mitropolit Ștefan a rostit o predică însuflețită, tratând despre însemnătatea credinții și raportul ei cu fenomenul cunoașterii. În urmă, I. P. S. Sa a împărțășit profesorilor și studenților binecuvântările sfântului sinod, urându-le sănătate și succes da-a-lungul noului an școlar. (Пастирско Дѣло, XIII, Nr. 35, 20 Oct. 1934) (I. P. S. mitropolit Ștefan a fost câțiva ani profesor de Teologia practică la această facultate)

— *Dela mânăstirea Rila*. Tânărul Petcu Nicolov Stanev, care și-a luat licența în teologie la facultatea noastră din București și care a fost tot timpul studiilor bursierul patriarhiei noastre, a fost numit de curând ajutor de bibliotecar al sfintei mânăstiri Rila din Bulgaria, centrul vieții ei monahale și spirituale. (Църковенъ Вестникъ, XXXV, Nr. 43-44, 17 Noemvrie 1934).

— *Facultatea de teologie dela Sofia* a primit anul acesta o sută de studenți bulgari și zece streini. (П. Дѣло, XIX, Nr. 30, 1934 și Воскресное Чтение, 1934, p. 376).

D. profesor D. V. Diulgherov a fost numit prin decret regal, în cursul lunei Iulie a. c., profesor definitiv al facultății de Teologie din Sofia la catedra de Teologie dogmatică, cu critică asupra confesiunilor eterodoxe și a sectelor din Bulgaria și la catedra de Patrologie. (П. Дело, XIII, Nr. 35, 1934).

Publicația din care iau această știre și care este organul oficial al fraților ortodoxe din Bulgaria, a dus o răsunătoare luptă împotriva d-lui Diulgherov acuzându-l fățiș de francmasonerie. (A se vedea *Cronica externă* din *Biserica ortodoxă română*, LII, 1934, p. 490). Astăzi Пастирско Дѣло îl gratulează: „Felicităm din toată inima pe energicul și talentatul profesor Diulgherov și-i dorim o activitate strălucită și ca profesor ordinar (definitiv)“.

Pr. P. A.

CEHOSLOVACIA.

— *Participarea clerului ortodox la al VII-lea congres internațional de filosofie.* În zilele de 2—7 Septembrie a. c., în Praga a avut loc al VII-lea congres internațional de filosofie, la care au luat parte reprezentanții bisericii ortodoxe cehoslovace. La acest congres au fost atinse și probleme de caracter religios filosofic. Воскресное Чтение, 1934, p. 352.

— *Sfințirea catedralei ortodoxe din Praga.* În ziua de duminică, 14 Octombrie a. c., în Praga a avut loc sfințirea solemnă a bisericii noi construite în cinstea sfinților Ciril și Metodie, cei dintâi misionari sloveni. Rânduiala târnosaniei și dumnezeiasca liturghie a săvârșit-o P. S. Episcop Gorazd. Воскресное Чтение, 1934, p. 388.

La acea sfințire a catedralei ortodoxe a fost poftită să ia parte și biserica noastră.

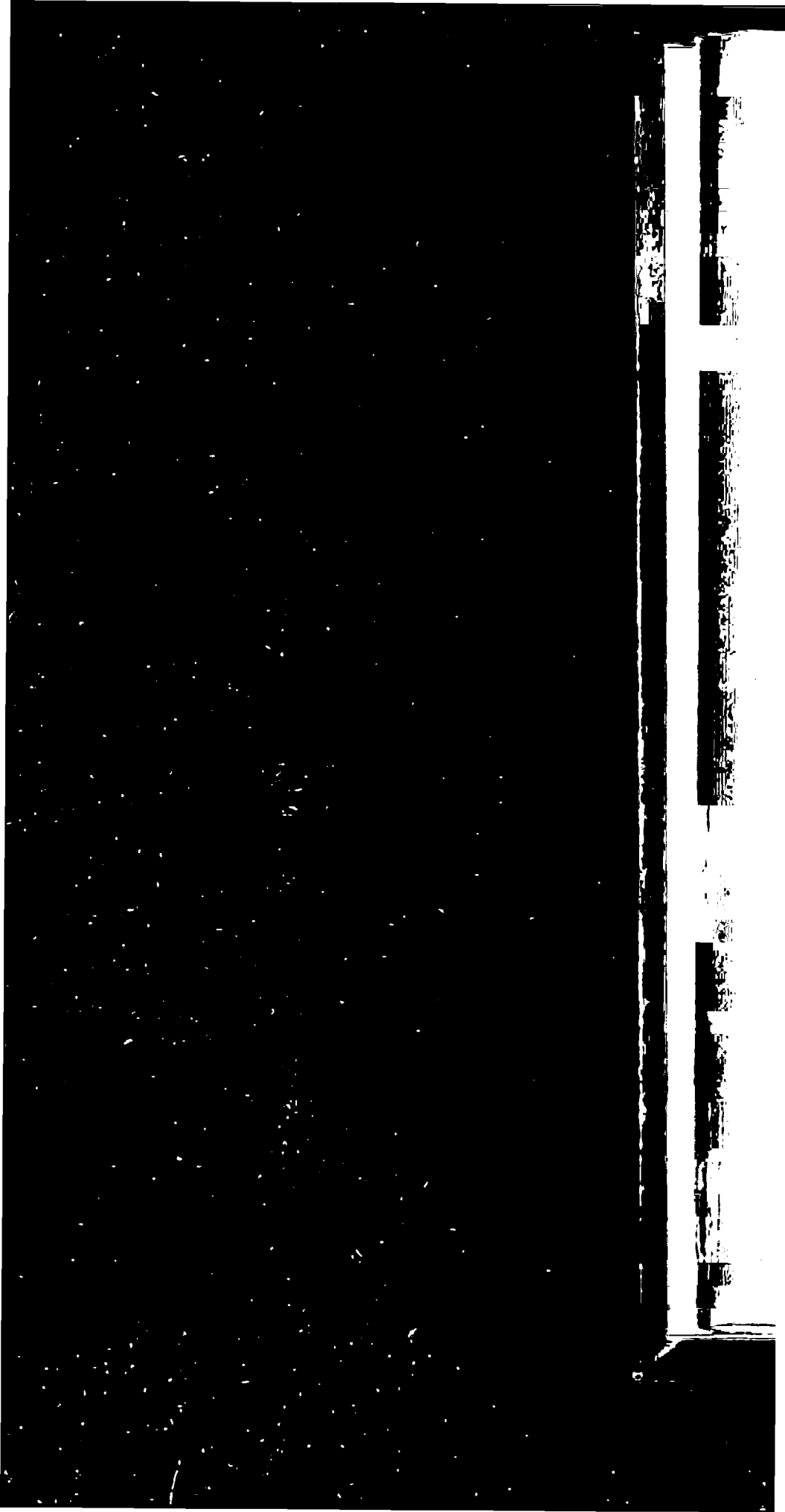
ESTONIA.

— *Conferință ortodoxă-protestantă.* În orașul Narva a avut loc o conferință ortodoxă-protestantă, convocată cu scopul de a lua măsuri reale de luptă împotriva ateismului vrăjmaș, care amenință întreaga lume creștină. Conferința s'a deschis prin rugăciunea pastorului Krak, apoi clerul ortodox a săvârșit un tedeum. În prezidium-ul conferinței au fost aleși ortodocși și protestanți, în număr egal. La conferință au fost citite referate despre situația actuală a creștinismului în lume, despre viața bisericii ortodoxe din Rusia sovetică, despre influența și însemnătatea muceniciei bisericii ruse asupra vieții spirituale și dispoziției Europei apusene. Lucrările conferinței au ținut trei zile și a dat rezultate pozitive. Воскресное Чтение, 1934, p. 352.

— *Adunarea eparhială din Narva.* Adunarea eparhială s'a deschis la 24 Septembrie a. c. cu slujbă bisericească. Prototereul P. Dmitrovschi a citit referatul. „Problemele lucrării misionare“ în care a caracterizat mișcarea sectară și a propus să se organizeze *Frăția generală-parohială misionară*. Problema acestei frății este: a) să se organizeze lecții publice în chestiunile obiectate de sectanți b) să organizeze o bibliotecă antisectară, c) să se aibă informații precise despre enoriașii, convertiți în sectă și cari se află sub influența sectanților, d) să se organizeze cercuri de ajutor social pentru vizitarea bolnavilor, pentru cei închiși, organizarea ospătărei etc., e) să organizeze slujbe solemne, f) să editeze literatură antisectară, g) să facă cunoștință cu literatura sectară, h) să organizeze vizitarea sistematică a parohiilor, i) să înființeze societatea de trezvie.

Preotul S. Grozdov a citit referatul „Organizarea vieții bisericești-parohiale“, unde a notat trei momente fundamentale ale activității pastorale: rugăciunea, predica, gospodăria bisericească.

A doua zi, la 25 Septembrie a fost ascultat referatul preotului A. Lavrov „Lucrul cu copiii“, în care referatul a arătat amănunțit lucrarea cu copiii din parohia lui. Православный Собесѣдникъ, 1934,

FINLANDA.

— *Subvențiune de la stat pentru biserica ortodoxă pe anul 1935.* Pentru nevoile bisericii ortodoxe din Finlanda în anul 1935 se cere din mijloacele statului suma de 879,800 mărci fineze. Утренняя Заря, 1934, p. 92.

D. Balaur.

GRECIA.

— *Statistică bisericească.* Ziarele din Atena au înfățișat în ultima vreme cifre grozav de dureroase pentru starea culturală și economică a clerului din Grecia.

Există în stat înscrși pentru salariu 7345 preoți, în numărul acestora nefiind cuprinși preoții din insulele Ionice, plătiți aparte. Din cei 7345 preoți numai 57 sunt diplomați în teologie, 635 sunt absolvenți ai școlilor normale, iar restul de 6653 abia au cultura elementară. Și pe drept cuvânt adaugă alcătuitoarea statisticii: „aceste cifre dovedesc în deosebi nivelul puțin ridicat al culturii preoților de mir și gradul de înrăurire pe care ei au putut să o aibă asupra turmei lor”.

Pentru salariul total al celor 7345 preoți se cer în medie 92 milioane drahme anual, dar casa asigurării clerului grec îndatorată să plătească salariul preoților are prevăzuți numai 74 milioane drahme și prin urmare mai este nevoie de încă 18 milioane drahme pentru ca să-și împlinească obligațiile sale. Venitul cel mai de seamă al Casei asigurării clerului provine din încasarea unei treimi din venitul parohial care se ridică la vreo 250 milioane drahme însă a fost limitat de fapt la 150 milioane drahme anual.

Din avutul mănăstiresc statul a luat prin expropriere forțată pentru cei fără avere și pentru refugiați, aproape un miliard de drahme, iar din ce a mai rămas au fost sechestrate imobile de 600—700 milioane drahme, care au fost lichidate și puse sub administrarea Organizației pentru administrarea avuturilor bisericești. De aici se plătesc salariile și pensiile arhierilor și ale predicatorilor, iar totalul acestor cheltuieli se ridică la suma de 21 milioane drahme anual.

Avutul imobil al celor 170 mănăstiri — nu sunt cuprinse în numărul acestora mănăstirile Muntelui Atos —, este socotit că reprezintă o valoare de vreo 500 milioane drahme. Din venitul acestei sume se întrețin mănăstirile și cei 2000 de călugări, primind fiecare 450 drahme lunar. Trebuie să se știe însă că sporirea numărului călugărilor este oprită prin lege. Incă o pildă de ocrotirea bisericii grecești din partea statului! (Πάτερως, 45 (1934), p. 718).

— *Năzuinți pentru ridicarea clerului.* Către sfârșitul lunii Octomvrie prelații bisericii Greciei s'au adunat în sinod ca să ia cunoștință de răspunsul guvernului la cererile făcute pentru clerul de mir. Din nenorocire însă răspunsul a fost desamăgitor. Ziarele se plâng de lipsa de înțelegere din partea statului a rostului slujitorilor bisericii în viața poporului încredințat păstoriei lor. Contrar cu ceea ce se întâmplă în alte state, unde se depun multe stăruințe și se fac jertfe mari pentru cultura și întreținerea clerului, în Grecia statul este iertat de

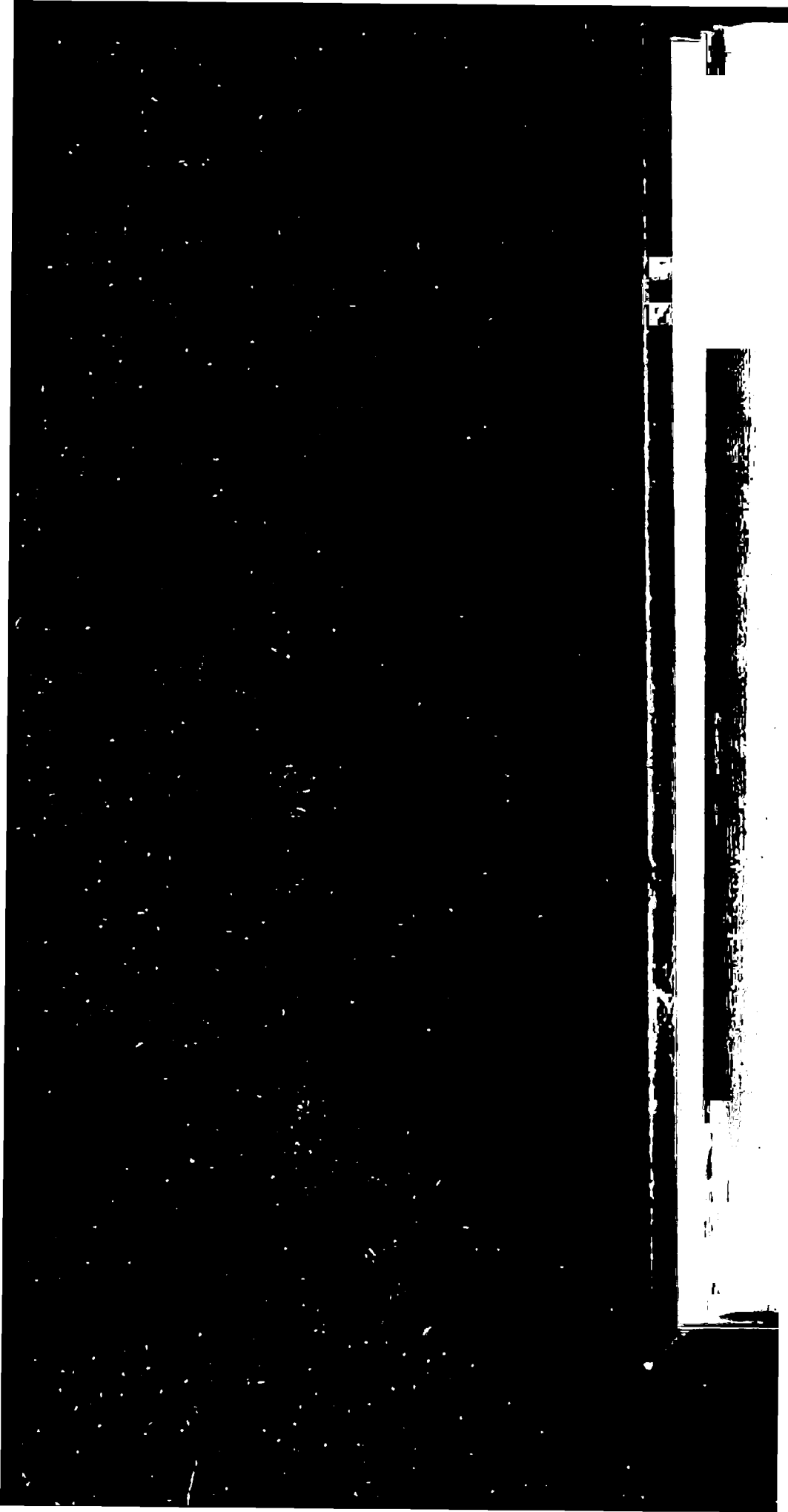
astă povară pe care ei singuri a înțeles să o lepede. În schimb ei se prezintă astăzi într-o stare de plâns, atât din punctul de vedere al pregătirii sale teologice, cât și al mijloacelor de trai și al înfățișării lui demne. Chiar revistele bisericești nu se sfiesc să spună că în țara în care se prezintă clerul de mir de prin diferite ținuturi ale țării, atinge însăși demnitatea Greciei ca stat creștin, fiindcă nu este de vădit vederea preotului îmbrăcat în zdrențe și fiind muritor de foame. Și în această vreme cât lipsesc mijloacele necesare pentru întreținerea omenească a clerului, nu poate să mai fie vorba despre ridicarea și cultivarea lui.

Atitudinea luată de ierarhii greci, ca să lupte pentru ajutorarea preoților, îi cinstește. Sinodul a dovedit că nu cere nimic pentru sine, și dimpotrivă este gata să suporte orice jertfă pentru deslegarea marelui păcat al clerului de mir. Veniturile epitrahilului pe care le agonisește preotul de țară sunt cu totul reduse. Aceasta s'a dovedit dintr'o cerșărie a sinodului făcută cu multă luare aminte. Iar toată averea bisericii care a mai rămas după confiscările și exproprierile unui veac întreg, abia ajunge pentru acoperirea nevoilor administrative ale bisericii: întreținerea mănăstirilor. Se cere deci neapărat ca statul să acorde o sumă anumită din buget în acest scop. Dar statul nu găsește cu ușurință să împace rugămintea bisericii. Dintr'un buget de 10 miliarde lei nu poate prisosi nimic pentru sărmanul cler. Bunăvoința statului față de biserică este atât de vitregă încât îngăduie să țină pentru școala de jandarmi clădirea unui seminar ani de-a rândul, fără să plătească nici despăgubiri pentru clădirea altui local, unde să fie pregătiți viitorii preoți, nici să dea măcar chiria cuvenită. În cele din urmă biserică, vădând că nu este ascultată a fost nevoită să ceară sprijinul justiției.

Făgăduința bisericii este că va cere ajutorul poporului drept creștin, legat de ea prin viață și trecut, ca în chipul acesta să se străduiească să lumineze și să sprijine clerul înseamnă lumina și sărăcirea poporului. Iar atunci poporul nu va lupta numai pentru ridicarea bisericii și a slujitorilor ei, ci pentru cauza sa proprie. (*Εκκλησιαστικά*, XII (1934), p. 329).

— *Un nou așezământ teologic.* Sinodul prelaților greci, în ședința dela 19 Octomvrie a. c. luând în discuție chestiunea pregătirii clerului, a cercetat programa generală alcătuită de I. P. S. Hrisostom arhiepiscopul Atenei. Ea a fost primită întocmai, însă fiindcă nu s'a mai putut găsi în Academia teologică în mănăstirea Petrachi s'a hotărât înființarea unui institut teologic cu internat și unde vor fi primiți numai studenții în teologie cari vor să se prețosească. Aici ei vor audia în afară de lecțiile universitare ale facultății de teologie și câteva cursuri speciale spre a fi mai bine pregătiți pentru slujba preoției. (*Εκκλησιαστικά*, XII (1934), p. 342).

— *Măsuri împotriva călugărilor stilști din Sf. Munte.* Căutarea vechiului calendar tot n'a încetat să preocupe biserica și statul grecesc din pricina noilor forme sub care se prezintă de fiecare dată. Nu de mult tribunalul din Volo a respins cererea vechilor calendarști — stilști — cari vroiau recunoașterea oficială a corporației lor sub denumirea „Comunitatea religioasă grecească a adevăraților

creștini ortodocși*. Acum în urmă 'Εκκλησία care este buletin oficial al bisericii Greciei, publică decretul Ministerului de Interne întocmit pe baza referatului d. G. Hoida procuror la Curtea de Casație, asupra următoarelor puncte: Dacă monahii aghioriți, care lipsesc regulat din Sf. Munte, pot să slujească în zilele de sărbătoare ale calendarului Iulian, în cuprinsul eparhiilor bisericii grecești, fără învoirea mitropolitului locului. Iar în caz contrar dacă poate să fie obligată poliția, la cererea mitropolitului, de a trimite pe acești călugări la mănăstirile lor.

D. Hoida întemeiat pe legea organică a bisericii autocefale grecești și pe canoanele bisericești, arată că fără voia mitropolitului locului, niciun cleric venit din afară, având chiar scrisori canonice de recomandare, nu poate să săvârșiască sf. slujbe fie chiar la sărbătorile calendarului Iulian cari cad odată cu zilele de sărbătoare ale calendarului Gregorian. În cazuri ca atare mitropolitul are tot dreptul să ceară sprijinul poliției pentru îndepărtarea din cuprinsul eparhiei a fețelor bisericești care turbură liniștea călcând rânduielile canonice și fac neajunsuri unei instituții autocefale, pusă sub ocrotirea statului. ('Εκκλησία, XII (1934), pp. 337—339).

LETONIA.

— *Uciderea și înmormântarea arhiepiscopului Ioan al bisericii ortodoxe din Letonia.* În noaptea de 11 spre 12 Octombrie a. c., în Riga, a fost ucis de răufăcători capul bisericii ortodoxe din Letonia, arhiepiscopul Ioan (Pommer). Răposatul a terminat academia spirituală din Petersburg, fiind tuns în anul al II-lea. A fost succesiv profesor de sf. Scriptură la seminarul din Cernigov, inspector la cel din Vologda, și rector al celui din Vilna. În anul 1911 a fost hirotonisit ca episcop al Slutcului, vicar al eparhiei Minscului. În timpul revoluției bolșevice P. S. Ioan era arhieru eparhial în Penza, arestat și condamnat la împușcare, dar în anul 1920 s'a reîntors, cu schimbul întemnițaților, în Riga, unde din acea vreme a și cărmuit biserica letonă.

În ziua de duminică, 21 Octombrie în catedrala Nașterii lui Hristos din Riga, după dumnezeiasca liturghie, a avut loc prohodul solemn al P. S. Ioan. Liturghia și rânduiala înmormântării au fost săvârșite de I. P. S. Alexandru mitropolit al Tallinului, P. S. Nicolae, episcop Pecerschi, arhimandritul Theofan — delegat al bisericii ortodoxe din Polonia și 96 protoierei și preoți din Letonia. La slujbă au luat parte reprezentanții guvernului, corpul diplomatic, delegați dela toate organizațiile sociale și credincioși. Prohodul arhiepiscopului Ioan s'a terminat la ceasul al șaselea seara, după ce a urmat depunerea rămășițelor pământești la cimitirul Acoperământului din Riga.

Sinodul bisericii ortodoxe din Letonia va alege candidați pentru ocuparea catedrei letone văduvite, apoi va fi convocat Soborul pentru alegerea definitivă a candidatului succesor. Вокресное Чтение, 1933 p. 388 și 400.

IERUSALIM.

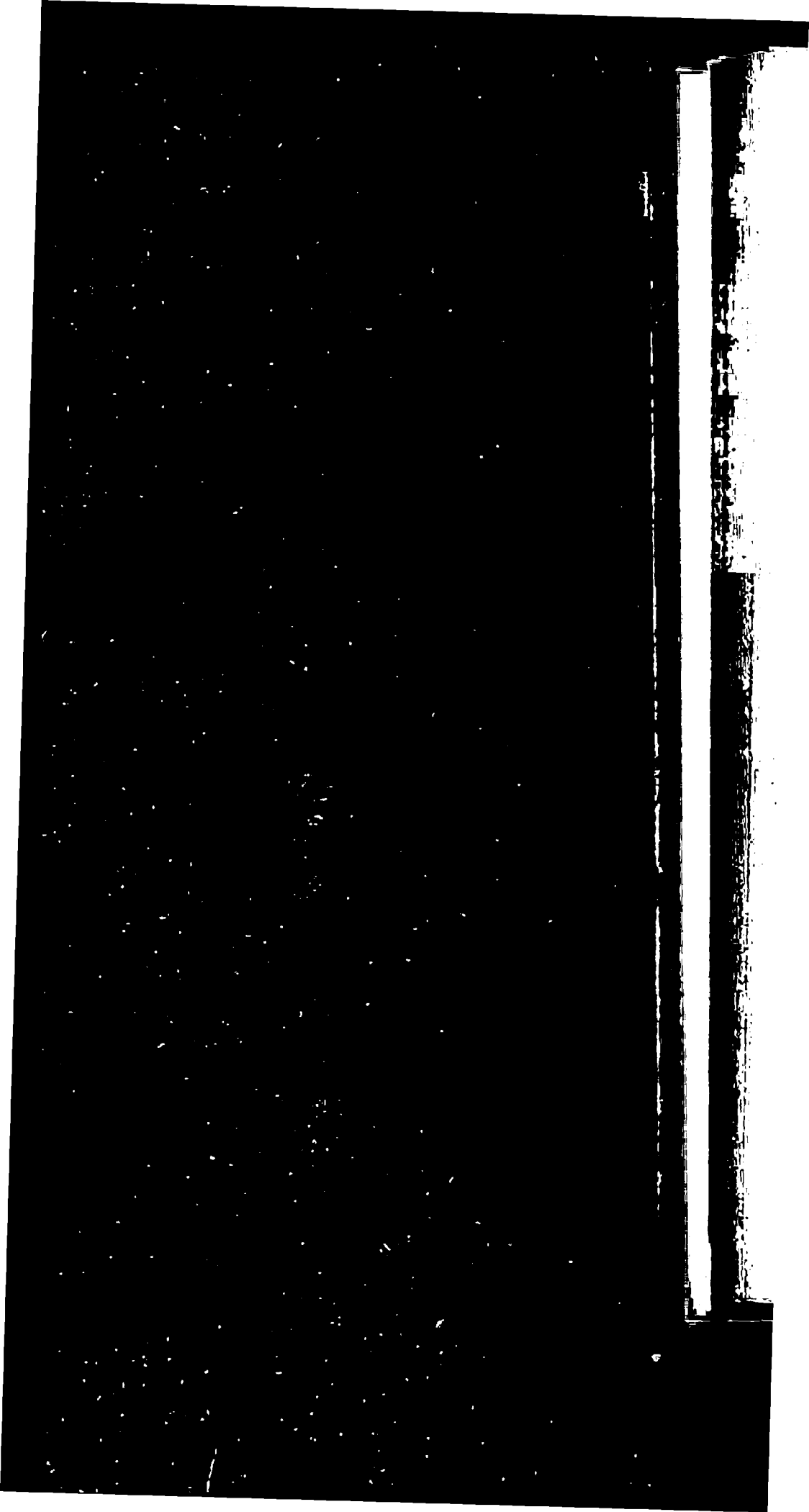
— *Săpături în Betania.* În Betania, pe lotul, ce aparține Misiiei ortodoxe ruse, s'a descoperit în timpul săpăturilor o mare lespede

piatră cu inscripție în limba greacă din veacul V sau VI al erei
 șine: „Aici Marta l-a întâmpinat pre Domnul, și Ei au vorbit despre
 moarte”. Воскресное Чтение, 1934, p. 352 și Голосъ Литовской
 Православной Епархіи, 1934, p. 102.

— *Descoperirea unui mozaic în biserica din Betleem.* În bi-
 serica Nașterii lui Hristos din Betleem, construită de Sf. Elena dea-
 supra peșterii, unde s'a născut Fiul lui Dumnezeu, lărgită și împo-
 zită în v. VI de împăratul Iustinian-cel-Mare, inginerul care a condus
 lucrările pentru repararea bisericii, a descoperit la adâncimea de 80
 cm. sub lespezile de piatră a podelei, un mozaic vechi, care a slujit
 multe veacuri ca podeală în aceeași biserică. După ridicarea tuturor
 lespezilor de piatră și înlăturarea stratului de țărână și moluz, s'a de-
 scoperit podeala veche, care reprezintă un mozaic excelent de o lu-
 crare artistică fină, care a conservat destul de bine nuanțele vopselelor
 precedente. Fără de îndoială, că acest mozaic antic din Țara sfântă,
 se presupune, că a fost executat prin dispoziția Sf. Elena. În favoarea
 unei atari vechimi vorbește cuprinsul desenului, care poartă un caracter
 clasic și e strein de simbolica creștină. Pentru păstrarea acestei
 descoperiri atât de prețioase și unică în felul ei, se are în vedere
 să se construi în biserica din Betleem o nouă podea de sticlă la
 nivelul lespezilor de piatră ridicate. Descoperirea acestui mozaic a
 provocat un mare interes în mijlocul arheologilor. Conducerea lu-
 crărilor pentru menținerea mozaicului a lut-o asupra sa Locțiitorul
 patriarhului din Betleem, arhiepiscopul Meliton. Воскресное Чтение,
 1934, p. 364.

— *Lucrările pentru întărirea bisericii Învierii lui Hristos.*
 Pentru a întări clădirea bisericii Învierii lui Hristos din Ierusalim,
 aceasta nu de mult a fost încinsă cu un inel masiv de fier de șine.
 În același timp se fac examinări tehnice a tăriei coloanelor și pere-
 tilor în acele locuri, unde s'au crăpat. Воскресное Чтение, 1934, p. 364.

— *Pelerini rari în Ierusalim.* În Ierusalim a sosit de curând
 Catalicos-ul „Scaunului apostolic al Răsăritului”, Moran-Mar-Vasilios-
 Ghevergez II, venit din India și însoțit de doi ieromonahi. Catalicos-ul
 Ghevergez conduce o comunitate de creștini de 500.000 oameni, care
 își duce începutul dela sf. apostol Toma, care a predicat odinioară
 evanghelia în India. Catalicos-ul Ghevergez, în convorbire cu ierarhii
 ortodocși din Ierusalim, a declarat hotărît, că însuș el, clerul și cre-
 dincioșii lui în mod decis se leapădă, atât de monofozitism, cât și de
 nestorianism, împărțâșind toată învățătura dogmatică a bisericii ecume-
 nice de Răsărit, afară de recunoașterea celor patru sinoade ecume-
 nice din urmă. Acestei vizite i se dă o mare însemnătate, crezându-se,
 că una ca aceasta va sluji ca un început pentru contopirea crești-
 nilor indieni cu turma ortodoxă multimilionară. Воскресное Чтение,
 1934, p. 364.

JUGOSLAVIA.

ALEXANDRU REGELE JUGOSLAVIEI.

În ziua de 9 Octombrie când regele Alexandru al Jugoslaviei cobora la Marsilia pe pământul ospitalier al Franței, gloanțele slobozite de mâna criminală a unui terorist macedonean i-au curmat firul încă tânăr al vieții, precum și pe al ministrului de externe al Franței, Louis Barthou. Vestea acestui îndoit asasinat a îndoliat nu numai cele două țări, nu numai pe prieteni și aliații acestor două țări, ci și pe toți prietenii și susținătorii păcii. Fiindcă înadevăr, călătoria regelui Alexandru în Franța tocmai în scopul păcii era întreprinsă. Și din întâlnirea lui cu personalitățile de seamă din Franța trebuia să se promoveze cu un pas mai departe pacea lumii atât de dorită și totuși atât de puțin sigură.

Cu regele Alexandru națiunea jugoslavă pierde pe cel care a reparat din temelie ruinele dela Cosovo; omenirea pierde pe unul dintre cei mai înfocați apărători și susținători ai păcii; iar biserica noastră pierde pe unul dintre cei trei fii ai săi, hărăziți dela Duhul Sfânt regi și domni peste popoarele ortodoxe.

Fiu al sfintei noastre biserici, regele Alexandru și-a iubit și ajutat biserica din regatul său cu adevărată dragoste și mărinimie regală. Însă sprijinul cel mai prețios pe care el l-a dat bisericii sale, era integrarea lui totală în simțirea și viața religioasă ortodoxă a poporului său. Pentru că, lucru cunoscut, din punct de vedere religios defunctul rege era un mistic; iar din punct de vedere moral, un ascet. Cei ce au avut puțința să stea mai aproape de el, spun că în acest rege se împreună într'o îmbinare desăvârșită omul afacerilor publice de cea mai înaltă concepție despre datorie, de o extraordinară stăpânire de sine, de o viață foarte simplă și foarte strictă, — cu misticul. Un episcop sârb care l-a cunoscut foarte de-a-proape spunea odată canonicului anglican J. A. Douglas că, dacă regele Alexandru ar fi trebuit să-și ia o deviză, aceasta n'ar fi fost alta decât: „familia și religia mea”. Atât de adânc era zidit în sufletul lui credința creștină în cât, încă din vremea adolescenței, obiceiul pe care l-a practicat chiar și în timpul celor mai sbuciumate împrejurări ale domniei sale, obiceiul să se abată singur și destul de des pe la câte o mănăstire, unde rămânea să petreacă peste noapte ca într'un fel de „retretă” duhovnicească personală.

Biserica noastră românească participă la doliul bisericii surori sârbe cu inima și simțirea pe care cineva o încearcă pierzându-și propriul său fiu. Că fiul al bisericii ortodoxe întregi a fost regele Alexandru.

+ T. S.

- *Societăți de femei creștine-ortodoxe.* În Belgrad și Niș s-au întemeiat Societăți de femei creștine ortodoxe. Scopul acestor societăți e să ajute biserica și statul în educația creștină-ortodoxă a copiilor și a tineretului. În asociații s'au înscris multe personalități vădit din societatea sârbă. Воскресное Чтение, 1934, p. 352.

- *Hirotonie de arhiereu.* Duminecă, 1 Iulie a. c., în catedrala patriarhiei din Srem, Carlovți, a fost hirotonisit ca episcop Zlatovsco-Bramicischi arhimandritul dr. Simeon Popovici. P. S. Episcop Simeon are 60 de ani,—în Jugoslavia e cunoscut ca un excelent predicator și teolog, care a scris un șir de lucrări științifice cu privire la teologie și filosofia creștină. Воскресное Чтение, 1934, p. 388. D. Balaur

— *Intrarea în vigoare a procedurii pentru judecățile bisericesti.* Sf. sinod arhieresc prin hotărârea sa din 3/16 Iunie a. c. a pus în aplicare puterea obligatoare a Procedurii pentru judecățile bisericesti începând de la 1 Octombrie 1934. (Гласник, Nr. 29—30 1934, p. 441).

— *Cea mai veche biserică din Jugoslavia — Comemorarea mileniului bisericii marelui mucenic Procopie.* Duminecă, 9 Septembrie a. c. în Procup, în fața unui public de aproape 30.000 de credincioși din Toplița și a altor părți din Jugoslavia, a fost săvârșită (comemorarea) rara sărbătorire a mileniului unei din cele mai vechi biserici din Jugoslavia, a sf. Procopie din veacul al IX-lea, ale cărei moaște se află în această biserică. Cu această ocazie s'a oficiat de un sobor de preoți în frunte cu I. P. S. patriarh Varnava, un parastas pentru eroii căzuți în războiu pentru întregirea neamului jugoslav. (Гласник, Nr. 29 și 30, 1934, p. 443).

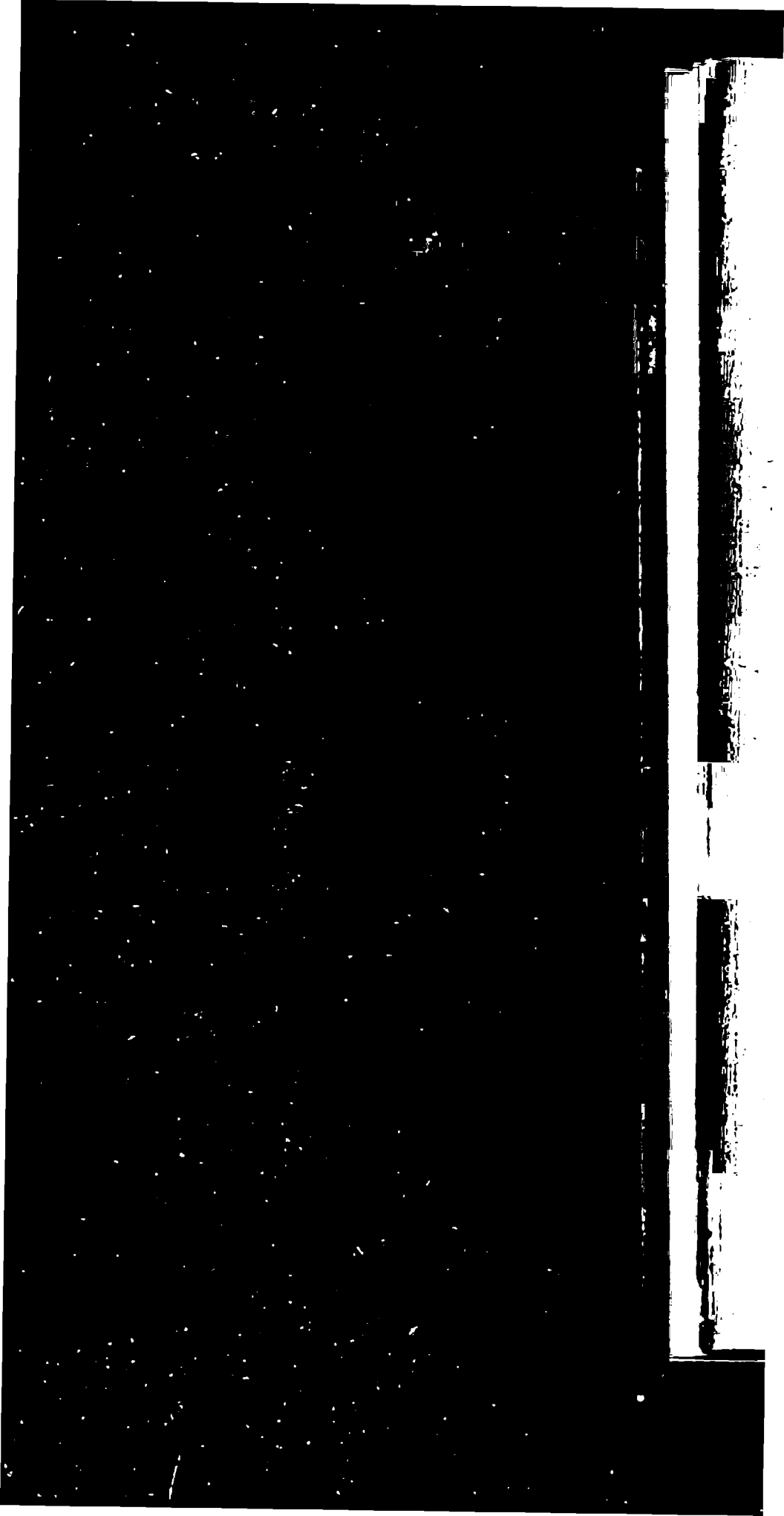
— *Hirotonirea de episcop.* Duminecă 30 Septembrie a. c. în catedrala reședinței I. P. S. Patriarhului Varnava, din Srem, Carlovți a fost săvârșită hirotonia starețului mănăstirii Cruședol, (una din cele mai renumite mănăstiri din Jugoslavia) arhimandritul Sava Trlaci ca episcop-vicar al Sremului. (Гласник, Nr. 31, 1934, p. 467).

— *Inscăunări de episcopi.* În ziua de 7 Octombrie, a. c. au fost încăunați următorii episcopi eparhiali: P. S. Sa Dr. Veniamin în Pojarevaț, P. S. Sa Simeon Stancovici în Șabaț, P. S. Sa Dr. Simeon Popovici în Știp.

— *Noul profesor onorific la Facultatea de Teologie din Belgrad.* Pentru catedra de Drept bisericesc a fost numit Prea Sfințitul episcop al Moraviei Dr. Vichentie Vuici.

— *Cea mai veche traducere a N. Testament în limba sârbă.* Este aceia a lui Vuc din 1815, făcută de acest mare scriitor și filosof sârb, după treizeci de ani de muncă neobosită (Богословље IX (1934) p. 97—115).

— *Buna relație sârbo-română pentru întărirea ortodoxiei.* Prea Sfințitul episcop al Banatului sârbesc, Dr. Gheorghie Letici, în vizita canonică, ce a făcut-o pe la mijlocul lunii Octombrie, a. c. în Banatul românesc, în parohiile cu populație sârbă și română: Luca-roveaț, Cralievaț, Stancivo și Petrovoselo, vizitând în același timp și bisericile românești, pe lângă cele sârbești, a spus în mai multe rânduri Românilor vizitați, că: „Sârbii și Românii sunt membrii ai unei și aceleiași biserici ortodoxe, sunt popoare cu o prietenie strânsă din timpurile străvechi, având ambi idealuri comune, și după aceasta trebuie

să acționeze împreună pentru înaintarea și binele acestor popoare și mai ales pentru întărirea credinței ortodoxe". (Гласник, Nr. 36—37, Noemvrie, 1934, p. 549).

B. Pisorov.

LIVONIA.

— *Un act mucenicesc de acum 15 ani.* Pastorul orașului Riga Dr. O. Schabert a pus la dispoziția redacției buletinului За Церковь din Berlin o copie după un act mucenicesc, nepublicat până acum. Actul este un raport al consiliului eparhial temporal din Riga, No. 33 din 6/19 Fevruarie 1919, către patriarhul Tihon al Rusiei ca completare la referatul din 2/15 Ianuarie, ac. a. El tratează despre împrejurările în cari a fost ucis episcopul Platon al Revelului; ocărmuitorul eparhiei de Riga, scris în or. Dorpat (Iuriev), după descrierea protodiaconului C. D., secretarul consiliului, care a stat închis împreună cu episcopul Platon 13 zile.

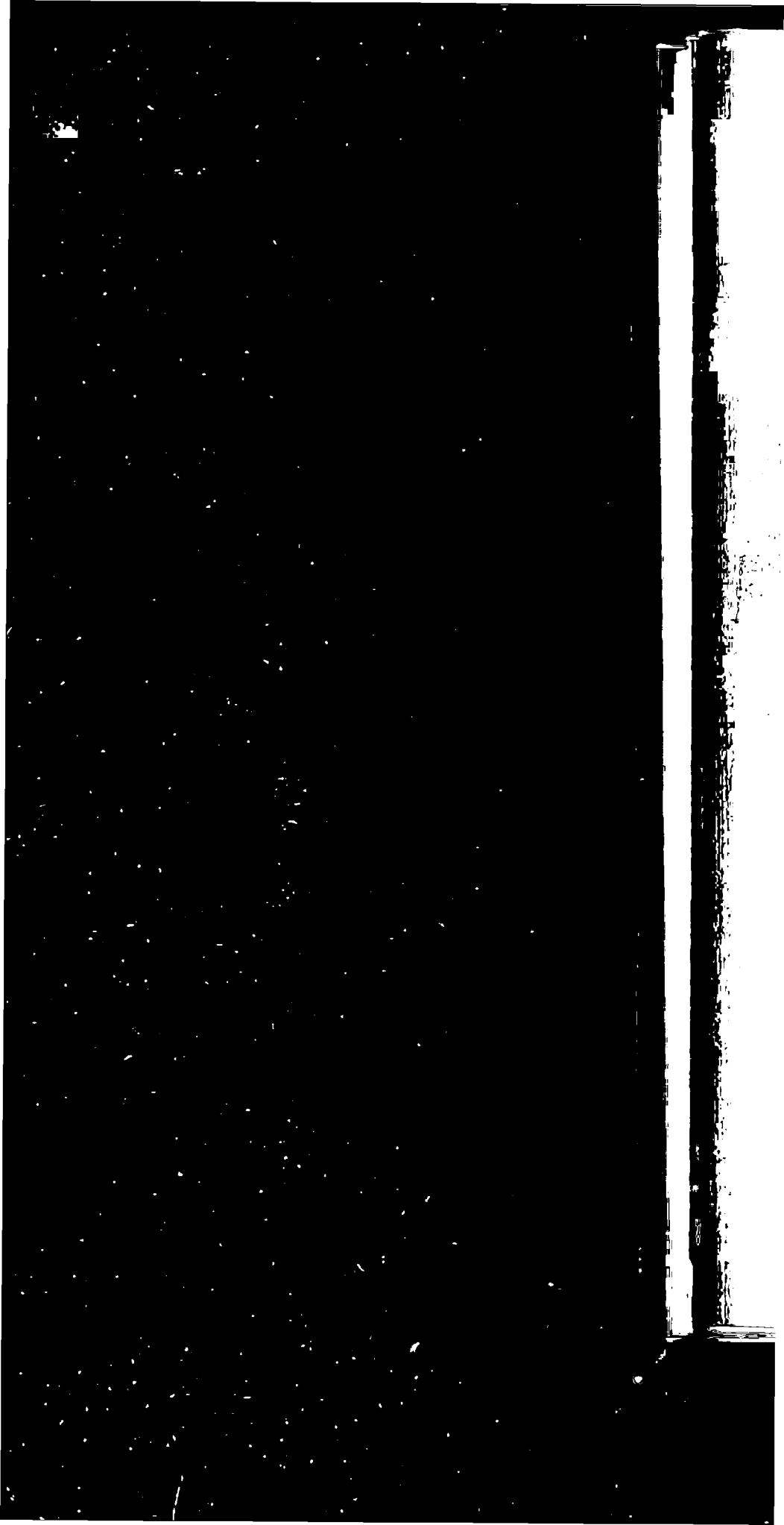
Buletinul pomenit a publicat actul în prescurtare. Iată în scurt un rezumat după cuprinsul lui. În luna Noemvrie 1918, episcopul Platon întorcându-se dela Revel la Dorpat a răcit și s'a îmbolnăvit grav. Atunci a chemat un preot, s'a spovedit și s'a împărtășit. Sănătatea restabilindu-se, în ajunul Sf. Nicolae (5 Dec. st. v.) în biurul episcopului s'a slujit un tedeum, în acea zi se împlinise și a 24 aniversare de la slujba lui arhipăstorească. Tot atunci în Dorpat au intrat bolșevicii comuniști. Peste puțin timp în gazeta estonă „Edazi” a fost publicat decretul despre interzicerea oricăror slujbe. A doua zi au venit la episcop membrii consiliului eparhial și reprezentanții clerului luteran. Atunci s'a hotărât să se supună decretului. În ajunul anului nou (st n.) în gazeta bolșevică „Molot” a apărut comunicarea că guvernul, cunoscând activitatea clerului drept contra-revoluționară a propus tuturor clericilor din toate confesiunile să părăsească hotarele Estoniei în 24 de ceasuri. Episcopul a trimis la comandantul orașului câțiva clerici pentru lămurire. Acesta a declarat că ordinele de mai sus nu au valabilitate fără semnătura lui și din partea sa a propus chiar să se slujească. Astfel s'a hotărât ca bisericile să se țină închise, clericii însă să rămână pe loc.

În seara zilei de 2 Ian., episcopul Platon cu secretarul consiliului eparhial au fost arestați de pe stradă și duși în localul miliției urbane din Dorpat. Acolo erau o mulțime de persoane de tot felul, fără deosebire de sex, vârstă, situație. Pe toți îi cercetau, căutând pe cei albi. La amândoi le-a venit rândul după ora 2 noaptea. De episcop și-au bătut joc dintr'odată, l-au căutat în buzunare și în cisme sub motiv că „popii ascund aur în buzunare și cisme”. Pe protodiacon împreună cu alți arestați i-au dus în localul societății de credit. Peste două zile tot acolo au adus și pe doi prof. de la facultatea de teologie, pastorii Han și Stromberg, pe cari i-au arestat acasă la ei. Atitudinea straiei era revoltătoare, iar din când în când feroce. Toate lucrările însă arestații le-au executat cu supunere. În ziua de duminică 5 Ianuarie pe la ora 2 p. m. în acel local l-au mai adus arestat pe preotul Nicolae Bejanițchi, la 11 noaptea pe episcopul Platon din localul miliției, iar la 1 noaptea pe preoții Alexandru Breanțev și Mihail Bleive. Pe toți apoi i-au cercetat nu numai câte o singură dată. Cu

duloșie e descris în act timpul petrecut în arest. Episcopul îi ajuta și-i mângâia pe toți. Au întâmpinat și ei Crăciunul, cântând cântecul Nașterii Domnului și alte bucăți religioase. Vlădica le-a citit o scrisoare despre Nașterea lui Hristos (după Luca) și apoi i-a hiritisit. Preoții au plâns, aducându-și aminte de zilele din copilărie petrecute în familiile lor, iar episcopul i-a dus cu gândul departe în fundul veacului. În perioada persecuțiilor grozave asupra creștinilor.

Dispoziția celor închiși a căzut, când ei au auzit că s'au început execuțiile și mai impresionant era că pe cei împușcați îi aruncau sub picioare. Fiecare se întreba, când îi va veni rândul. Episcopul, tânguindu-se că nu va avea cine să-l prohodească, și-a pus panaghia de-a dreapta pe piept, ca după acest simbol, la vreme să fie recunoscut. În dimineața de duminică, 12 Ian., seara episcopul Platon le-a spus celor închiși să se pregătească pentru dimineața episcopului și preotului Bleive să fie duși la muncă. El au fost puși să care în localul miliției lăzari din etajul al doilea în subsol. Seara în ajunul anului nou episcopul Platon i-a adunat pe toți la rugăciune și i-a hiritisit. Noaptea însă închiși aproape n'au mai dormit deoarece pe la miezul nopții a început să se audă canonada. De dimineață la 1/14 Ian. dispoziția episcopului era nervoasă. Comisarilor apăreau și se șopteau. Din oraș veneau și prieteni ca să-i vadă pe cei închiși. Tot atunci însă a venit și un soldat poruncindu-i episcopului repede să-l urmeze. Cei rămași, știind că rășul va fi cedat celor *albi*, au crezut că pe episcop l-au luat în oclă de ostatic. Apoi au început să strige și alte nume de intelectuali: Samson, Tidebel, pastor Han, pastor Schwartz, preoții Bleive și Bejanițchi... Pe ceilalți i-au aranjat în sala mare, câte 5 inși în rând, sub control. În acel timp au început să se audă împușcături. În așteptarea controlului au stat vreo 20 min., apoi li s'a poruncit să se ducă la locurile lor. În chip neobservat a dispărut straja, unul a spus „albi sunt în oraș”, iar altcineva dinafară a spart ușa. A intrat un bărbat în hăciucă p. Bejanițchi, și a întrebat pe protodiacon „unde e tata?”. Bejanițchi a putut să-i răspundă numai atât, că l-au strigat și l-au dus. Tot atunci s'a umplut de popor... Iar în pivnița aceleiași local, cei cari au rămas au văzut munți de trupuri încă calde ale celor omorâți. L-au scos pe Bejanițchi, pastorul Han, pr. Bleive. Printre cei din urmă l-au scos pe episcopul Platon: toată rufăria era plină de sânge, fața deși întreagă însă răsunătoare, în ceafă o rană peste tot, creierul lipsea din cutia craniană, ochii erau puse pentru semnul crucii. Trupurile au fost duse la morgă. Examinarea trupului episcopului a arătat 11 rane: 7 de baloană în piept și 4 de glonț (2 în piept, 1 în umărul stâng și 1 în gât deasupra ochiului drept), această din urmă de glonț explozivă. În tâmpla dreaptă se afla și o nășădire de pumn. Toate celelalte trupuri au avut numai câte o singură rană de glonț explozivă. În toate semnele căldii erau în stare de panică și foarte grăbiți cu încrederea victimelor lor.

Consiliul parohial al catedralei a hotărât să-i îngroape pe ambii preoți Bleive și Bejanițchi, ca atenție pentru sfârșitul lor mucenic, chiar în catedrală, iar în privința episcopului Platon să-i împlinescă voința lui dinainte de moarte, la cea dintâi posibilitate a-i duce rămășițele la Petrograd, iar deocamdată a-l îngropa sub biserica cimitirului.

POLONIA.

— *Solemnitate în Lemcovșcina.* Cu binecuvântarea mitropolitului Dionisie, în ziua de duminică 9 Septembrie a. c., în satul Ciornoe a avut loc pomenirea solemnă a tuturor mărturisitorilor, care și-au pus viața pentru credință și poporul din Lemcovșcina. Această solemnitate a fost în legătură cu împlinirea a 20 de ani de la moartea mucenicească a pururea pomenitului luptător pentru ortodoxia din Lemcovșcina, preotul Maxim Sandovici, executat prin împușcare la 6 Septembrie 1914 de jandarmii austriaci în Gorlți. Вокресное Чтение, 1934 p. 352.

— *Deschiderea școlii de cântăreți de pe lângă mănăstirea Sf. Onufrie din Iablocinsc.* În ziua de duminică 16 Septembrie a. c. în mănăstirea Sf. Onufrie din Iablocinsc a avut loc deschiderea solemnă a școlii de cântăreți, cu un curs de predare de doi ani. Numărul auditorilor sunt primiți 67 inși. Вокресное Чтение, 1934, p. 370.

— *Slujbă dumnezeiască la a noua aniversare de autocefalie a bisericii ortodoxe din Polonia.* În ziua de luni 17 Septembrie a. c., fiind a noua aniversare de la declararea autocefaliei bisericii ortodoxe din Polonia, în biserica mitropolitană Sf. Maria Magdalena a avut loc o slujbă solemnă. Вокресное Чтение, 1934, p. 352.

— *La Facultatea de teologie.* La 1 Octombrie a. c. la Facultatea de teologie din Varșovia s'au început examenele de promovare pentru studenți și de admitere pentru candidați. Cursurile s'au început în ziua de 8 Octombrie după slujba săvârșită de Mitropolitul Dionisie în biserica Sf. Maria Magdalena. Вокресное Чтение, 1934, p. 370.

— *Slujbă dumnezeiască pentru odihna sufletelor tuturor mucenicilor sfințiți și mucenici omoriți pentru credință și Hristos în republicile sovietice.* Conform hotărârii Sf. Sinod al bisericii ortodoxe din Polonia, din 17 Februrie 1933, la 1 Noiembrie a. c. în toate bisericile parohiale, catedrale și mănăstirești au fost săvârșite slujbe dumnezeiești pentru toți mucenicii sfințiți și mucenicii uciși în republicile sovietice pentru credință și Hristos. Вокресное Чтение, 1934, p. 400.

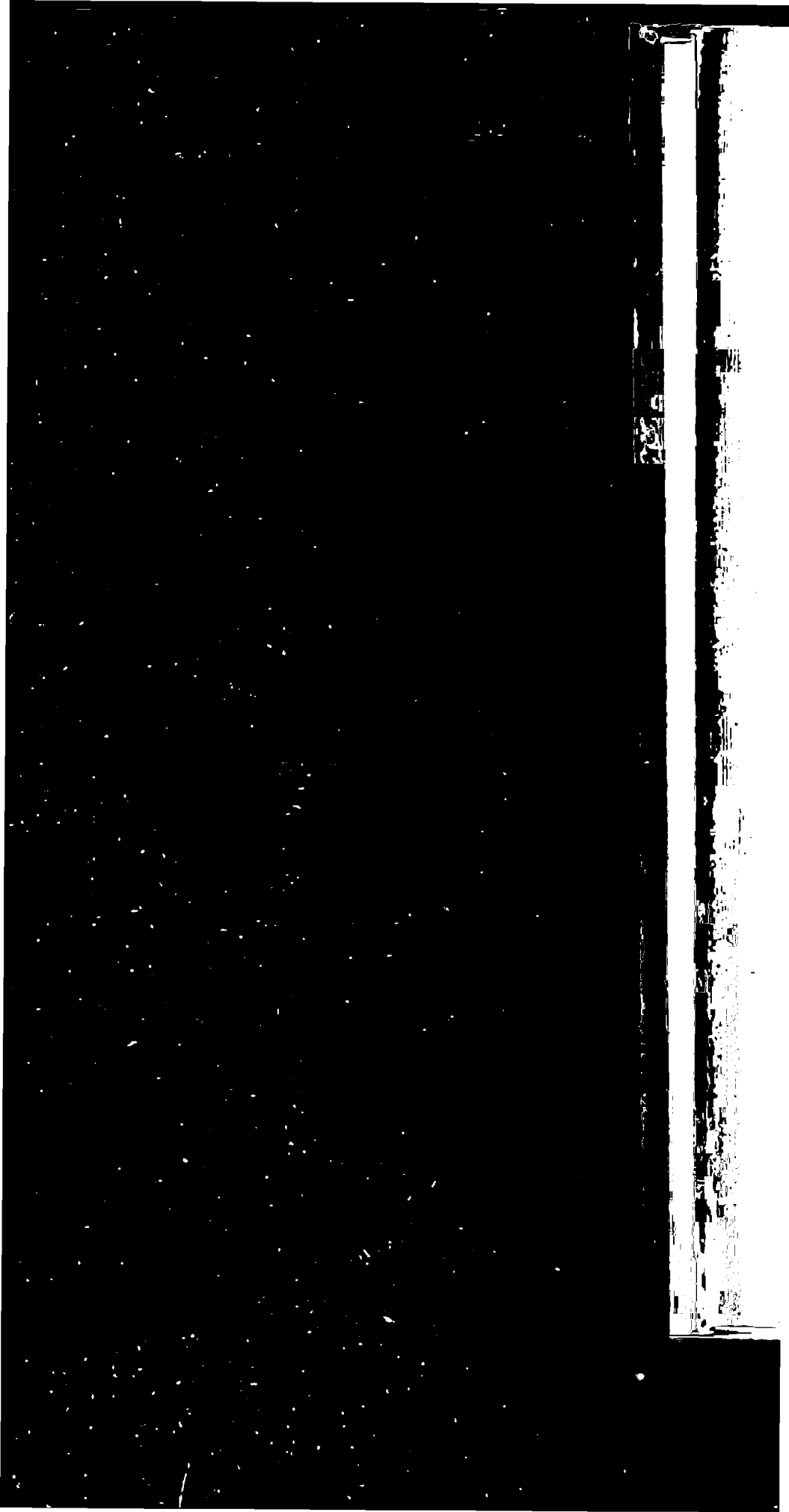
RUSIA.

— *Persecuțiuni religioase.* În legătură cu chestiunea hotărârii de consiliul Ligei Națiunilor despre intrarea Rusiei sovietice în Liga Națiunilor, organele de presă creștine au pornit cu propunerea ca să obțină de la forul internațional renunțarea guvernului bolșevic la persecuția asupra bisericii și a credincioșilor. Persecuțiile din Rusia nu încetează. Chiar în ultimul timp au fost trimiși la Soloveț 42 preoți ortodocși și 16 catolici. Inchiderea și distrugerea lăcașurilor sfinte continuă. Вокресное Чтение, 1934, p. 364.

— *Mărturisirea unui comunist fugit din Rusia.* E semnificativă mărturisirea unui comunist ceh, fugit din Rusia în primăvara anului acestuia nu pentru că acesta ar fi rămas decepționat de pe urma comunismului, ci pentru că nu a putut suporta până la sfârșit lupta cu o putere nevăzută, cu puterea lui Dumnezeu Celui viu, cu puterea de

și de râvnă religioasă. Acest ceh în anul 1915 a căzut în
la Ruși; în captivitate a trăit și el din plin revoluția, s'a
comunist, a fost președinte de Ispolcom Gub. în S., iar mai
președinte de Crezvăceaica în G. într'o convorbire cu cineva, el
despre sine astfel:

Eu sunt comunist și voi muri comunist. Încă de pe când eram
am iubit Rusia și poporul rus, pentru aceea că poporul
a avut idealuri, a avut multe tendințe de a îmbunătăți viața,
buna pe oameni. În captivitate am văzut multe lucruri bune.
Negresit și rău, dar eu eram încredințat, că tot răul vine dela
mine, dela dvoreni, dela ofițerime. Îmi plăcea viața rusească
săntatea și lărgimea ei, dar mai ales prin avântul ei vesel. Ei
sănu și lăsau pe alții să trăiască. Când s'a început revoluția,
partidul social-democrat—am întâmpinat-o cu extaz și m'am alipit
la partidul comunist. Aveam credință că după 2—3 ani războiul civil
s'arși și va izbucni incendiul universal. Noi aveam să biruim
întregul, iar deasupra întregului glob pământesc avea să stră-
lătească steaua roșie a libertății. Eu credeam cu putere în aceasta.
Partidul nostru Illici (Lenin) și alți conducători repetau mereu, că
un fir de păr ne desparte de triumful definitiv al proletariatului.
A desființa această piedecă ultimă și neînsemnată, noi trebuia
să facem—să reconstituim căminul revoluției U. F. R. R. Au fost
castele, analfabetismul și s'a realizat progresul tehnic. Am
la un nivel egal cu al nostru până și popoarele înapoiate ale
și Caucazului. Am dus o luptă cruntă cu rătăcirile seculare
proletariatului, care la timpul său au fost atât de mult sprijinite
într-un, mai mult am dus o luptă cruntă cu religia... (în tot timpul
luptei, el întrebuița termenul ceh „набоженстви“, care înseamnă
mai o religie cunoscută, ci pur și simplu o „fundare religioasă, o
bucărie religioasă“). Religia... continua cehul și aici el căzu deodată
la durii... Religia e piatra cea mai grea, pe care au să o urnească
factorii U. F. R. R. Despre „cnutul țarist s'a scris mult, dar el
se mult stă atârnat în aer. Atmosfera însă toată pare saturată cu
religiei. Ea înfrânează biruința definitivă a proletariatului rus
pedecă transformarea ei în biruință universală... Ce moștenire
ne lăsa?... Mult s'a lucrat pentru ca să se dovedească, cum că re-
născocită de cei sătui pentru cei flămânzi, pentru ca aceștia din
așteptând bunurile cerești, să tacă aici pe pământ. Și într'adevăr,
au crezut, au aruncat icoanele, au ridicat crucile, au transformat
biserica. Dar mulți n'au crezut—au rămas religioși, în chip tainic; ei
sărbătorile lor; capătă—nu se știe de unde—bani și deschid
biserica. Cel mai bun merg în exil, sufer, dar de credință nu se leapădă,
ei se iau și ai noștri, cei mai slabi și cu această ei pun piedecă
la biruinței noastre, opresc creșterea noastră, iar în acest timp alci, în
la apuseană, șarpele contr-revoluției ridică capul tot mai cu curaj.
Căme zace și începutul boalei mele sau al pieririi. Eu multe am
și multe am gândit. Rusia nu mai e aceea. Țercovnicii o pierd.
ei e de glumă. Vedeam odată un transport de țercovnici exilați.
ei se vedeau cu lumânările aprinse și cântau „Invierea lui Hristos vă-

zând". Soldații, cari îi escortau, le le luau lumânările. Bisericile în totdeauna sunt pline. Dacă vreuna se închide, nu se știe de unde, se adună majoritatea necesară și iarăși o deschid. O deschid de câte trei sau patru ori, atâta vreme cât există cea mai mică puțință de a o deschide.

Creștinii se adună și pe la case. Ei organizează cercuri tainice citesc cărți, cântă și se roagă, ba le-a venit ideea să aibă chiar două colhozuri de ale lor. În aceste colhozuri au fost exclusiv țercoșnici, ba chiar și două călugărițe. Stăpânirea i-a lichidat — dar a fost și mai rău. Chiar comsomalii noștri!?! Cât timp sunt pioneri, în comsomol, — ei sunt antireligioși, chiar sunt distinși pentru lupta împotriva religiei. După ce însă au trăit în armata roșie și s'au întors acasă, îi vezi cum se vără, mai întâi în cercuri, iar apoi și în biserică, „plictisitor, zic ei, a trăi așa". La voi, Rușilor, boala aceasta este în sânge. Ea pierde totul.

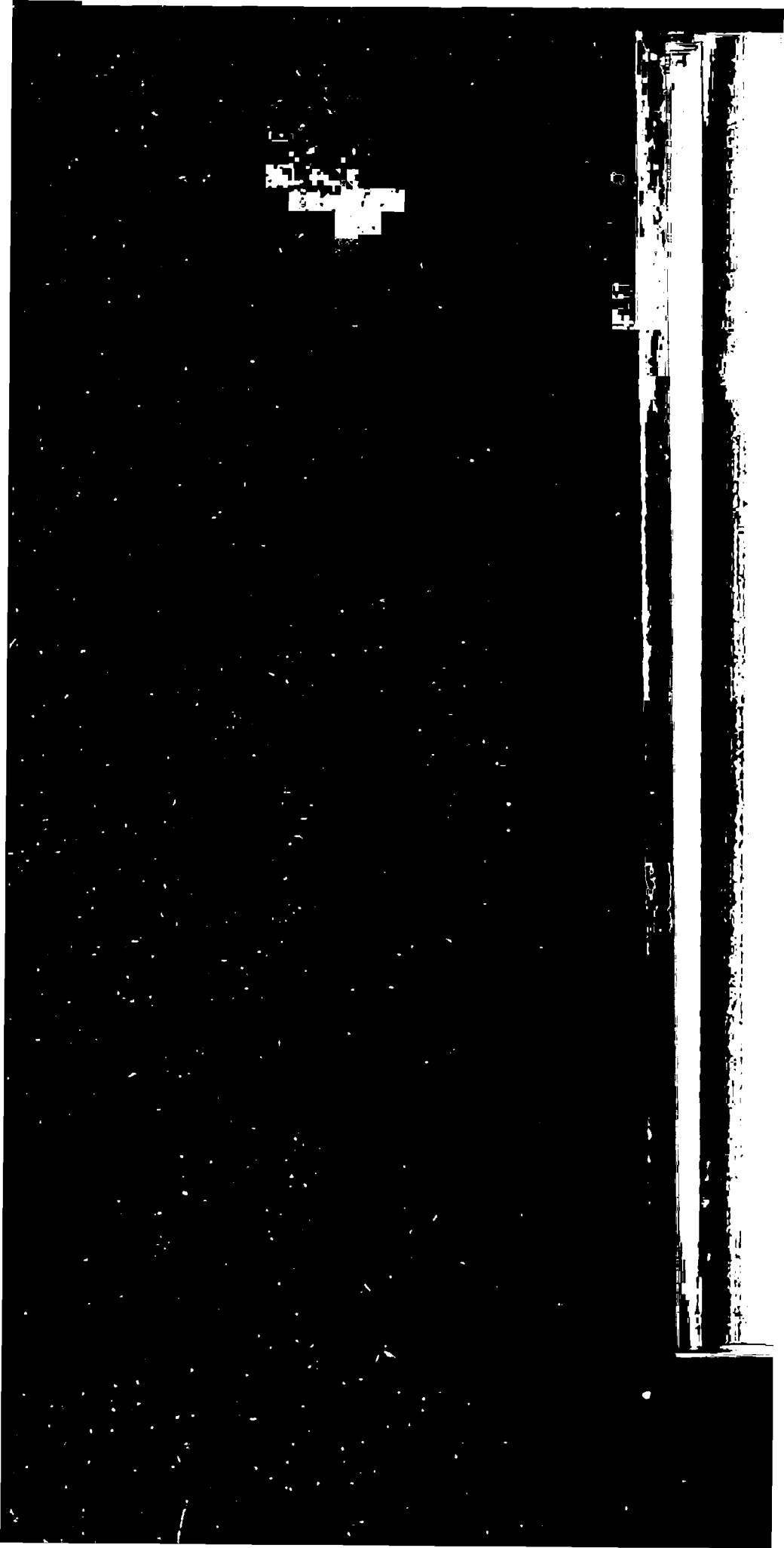
Toate acestea au avut mare influență asupra mea. Mereu gândeam — nu este cu puțință oare a trăi așa? Atunci duhul acesta de boală religioasă trebuie scos cu orice sacrificiu. Atât de mult am gândit la aceasta, că eu însumi am ajuns bolnav de nervi. M'au trimis în Crimeea, într'o casă de odihnă. Acolo vorbeam liber cu mine însuși, mă sfătuiam și m'am convins în cele din urmă, că nu numai eu singur sufeream așa, ci mai mulți — ca și cum ar atârna ceva în aer, ca să nu cadă, chiar ne-ar apăsa. În două luni m'am îndreptat, am început să dorm liniștit și m'am întors la loc. Aici întâmplarea a făcut să vină un popă. Acela nu este îngăduit să aibă nici bilete de identitate, nici carne de aprovizionare, nici nu primesc de lucru, dar totuși ei umblă și „dracii" prin toată țara, zăpăcind mereu poporul. Și întotdeauna ei o făină albă pentru prescuri, și nu știu cum se hrănesc ei înșiși. Se vede că oamenii îi ajută. Un astfel de fugar a fost prins odată și adus la noi. Un om destul de bătrân cu peri albi pe cap și în barba lui cea lungă. S'a așezat pe scaun și aștepta. Un soldat s'a apropiat, a început să râdă de el și să glumească... A început al numi „долгогривый Иона" (Ioana cu coadă mare). El tăcea și nu răspundea nimic Soldatul îi apucă de gulerul răsucit, desvelindu-i pieptul. Pe piept cruciulițe și iconițe. Soldatul a smulț o buclă, iar bătrânul zise liniștit — „nu te atinge de sf. Varvara. Are să fie rău". Soldatul râse. Dar peste câteva zile — nu se știe de ce — căpătat o gangrenă. Acest popă a avut asupra mea o influență grozavă. Eu adesea vorbeam cu dânsul, mereu îl întrebam, ce-l face să creadă de unde are el o astfel de putere? Pentru ce nu se teme nici de chinuri, nici de moarte? „A crede", răspunse el „Hristos ne obligă, iar puterea din noi e a lui Dumnezeu; moartea și chinurile nu sunt grozave, deoarece, mucenicia e un nou trandafir în cununa lui Hristos". Eu nu-l credeam, mă certam cu el, dar totuși ceva mă atrăgea către el. Și chiar i-am ajutat să capete libertate. El venea și după aceea la mine. Cum se întâmpla, dar orice cerea, totul făceam, deși știam că nu se poate. Și din nou am început să gândesc mult. Imi venet diferite gânduri, iar noaptea au început să-mi apară năluciri. Iarăși m'am dus la spital. M'am îndreptat și am ieșit din nou. A venit iarăși acel popă. A început să roage pentru o femeie, fostă dvoreancă, care trebuia să fie exilată din oraș, iar copiii ei să rămâie pe drum.

Am fost ajutat. Nu știu cum, dar s'a aflat, m'au bănuit de „neîncredere”, de relații cu țercovnicii, m'au așezat sub lacăt. Apoi au venit poliștii și mi-au spus: „fugi, trei zile nu te vom căuta nici într-o țară”. Mi-au dat bani și bilet de identitate. Am ajuns până la Harcov, până la granița polonă. Dincoala de Șepetovca m'am dat jos; un polițist m'a încredințat în Polonia, apoi am venit aici. În Pardubice (gară mare în Cehoslovacia)—fiind în carantină—prima dată am mâncat o franzeluță albă și am început să plâng: pâine veritabilă noi românii avem de 6 ani. Cu mine am adus un șervet și două batiste rusești. Ce voi face nu știu. Mereu mă gândesc, că Rusia nu are viitor — religia va sufoca totul, Православный Соборник, 1934, nr. 38 — 141.

BISERICA RUSĂ DIN STREINĂTATE.

Incetarea din viață a stăruitei mândstirei Eleonului din Ierusalim. În spitalul german din Ierusalim a încetat din viață din cauza pneumoniei stăruita de curând numită, a mândstirei Eleonului din mănăstirea Margarita, Воскресное Чтение, 1934, p. 364.

— *La Missia ortodoxă rusă din Ierusalim.* La Missia ortodoxă rusă din Ierusalim în curând s'a deschis o ambulanță admirabilă care lasă să treacă zilnic pe acolo una sută de bolnavi. Ambulanța administrează trei călugărițe ortodoxe, — două engleze și o rusă — care nu de mult s'au unit cu biserica ortodoxă și au fost canonizate. Воскресное Чтение, 1934, p. 364. D. Balaur

RECENZII.

Paşev St. G., profesor extraordinar, Идеята за спасението и нейната нравствена страна (Ideia de mântuire şi elementul său moral), retipărire din *Amarul universităţii din Sofia, facultatea de Teologie*, vol. VIII, 1930-1931, 156 p. 40.

Autorul este profesor de morala creştină la Facultatea teologică din Sofia. În cartea pe care o avem în faţă, d-sea porneşte dela constatarea că din antichitatea cea mai îndepărtată şi până în zilele noastre, omul este chinuit de ideia responsabilităţii păcatului comis şi de nepuţinţa sa de a se sustrage răului. Ideia aceasta l-ar fi târît în pesimismul cel mai sumbru dacă fenomenul credinţei şi al conştiinţei că are posibilitatea de a scăpa din această situaţie nu i-ar fi aparţinut. *Tot ceea ce le este oamenilor peste putinţă, lui Dumnezeu li este cu putinţă.* Ideia aceasta li stăpâneşte pe oameni, le dă curaj şi devine pilastrul lor moral în viaţă. Ea este cea dintâi şi cea mai puternică manifestare a bucuriei şi a nădejzii în freamătul luptelor împotriva adversităţilor din existenţa de aici. Dumnezeu acordă omului mântuirea. Omul tinde să se apropie de Dumnezeu. Dar pe drumul acestei apropieri apar — deoparte — activitatea răului şi a păcatului cari atrag pe om, de alta — conştiinţa că păcatul ultragiază pe Dumnezeu înfrângându-I voinţa. De aici ideia de sacrificiu.

Deoarece opera mântuirii este strâns legată de conduita personală a omului, de raporturile sale cu Dumnezeu şi cu semenii săi, ideia de mântuire apare ca o forţă creatoare a vieţii spirituale şi morale.

Toate popoarele antice au aşteptat în vederea mântuirii lor un mesaj al cerului. Ideia mesianică stăpâneşte conştiinţa religioasă, cultul şi poezia lor. În privinţa aceasta poporul ales ocupă o treaptă anumită — până la apariţia creştinismului — pe scara elevaţiunilor morale. D-l prof. Paşev stăruieşte asupra acestei idei exemplificând-o şi comparând-o cu constatarea că rabinismul şi formalismul ebraic au întunecat sufletul ebru până la a da aşteptărilor mesianice un caracter pur terestru. Tocmai în epoca în care popoarele păgâne sunt chinuite într'un chip deosebit de viu de ideia mesianică şi simt nevoia unei intervenţii cereşti pentru mântuirea lumii decăzute, poporul ales de Dumnezeu primeşte cum nu se poate mai ostil pe Iisus Hristos, Mântuitorul nostru.

În creştinism, conţinutul întreg al ideii de mântuire se resfrânge în viaţa morală a omului şi se află în raport strâns cu dogma despre păcatul original şi despre răscumpărare. În dogma aceasta, creştinismul occidental diferă de creştinismul oriental. Catolicii susţin că omul a pierdut graţia divină, protestanţii învaţă că neascultarea, căderea primilor

parinți, a corupt radical natura omenească făcând-o incapabilă de morală. Cei dintâi cred, că odată ultragiată justiția divină, ea are de o victimă pentru restaurarea ei înșiși. Această victimă a fost în locul oamenilor, de Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu devenit om, prin suferințele, prin moartea Sa pe cruce. Dumnezeu astfel înduioșat și satisfăcut. Meritele lui Iisus Hristos n'au acoperit numai o datorie, ci ele alcătuiesc în plus un excedent infinit. Cei al doilea rând, merg încă și mai departe susținând o mântuire per-

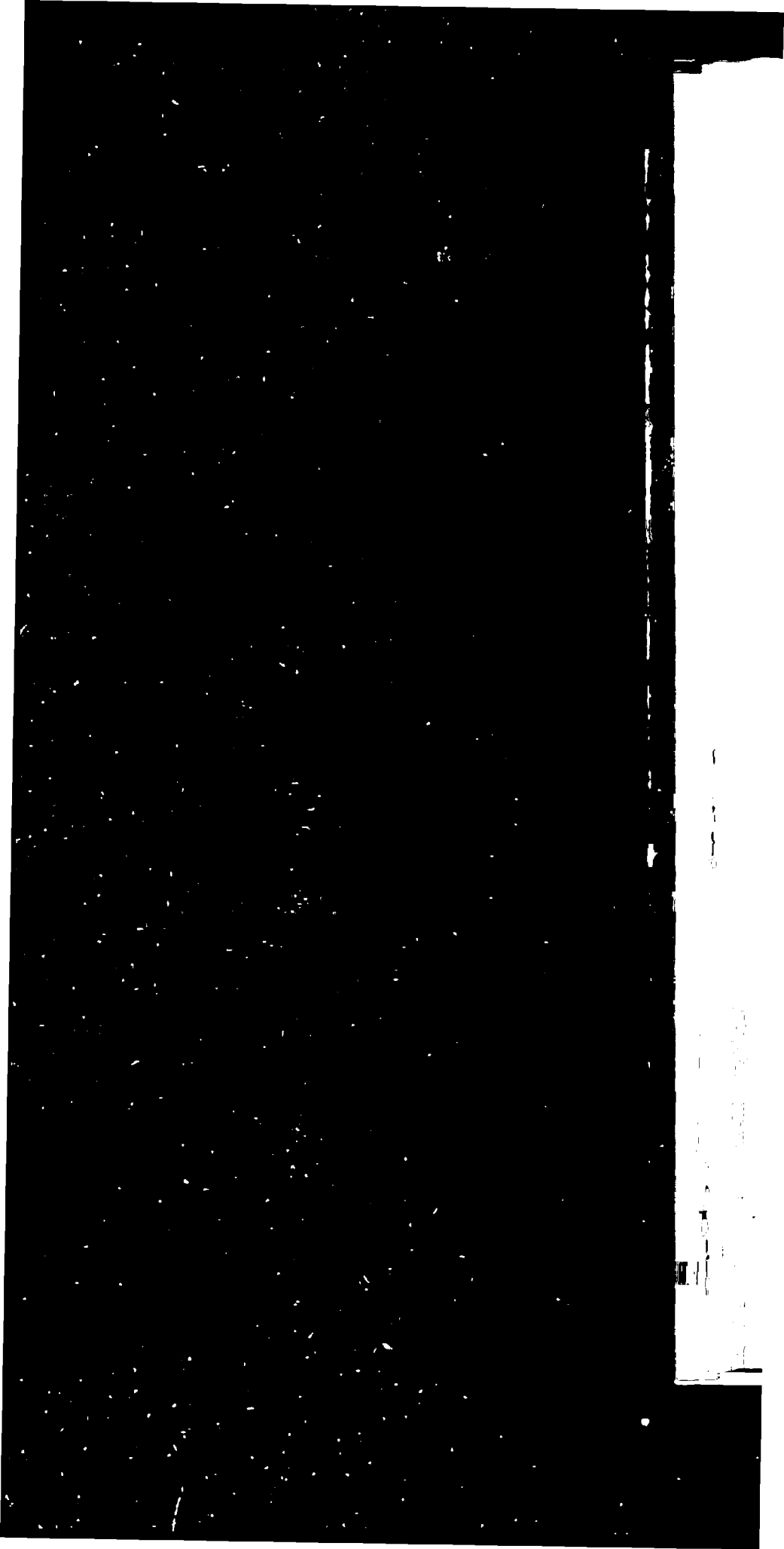
Nedeterminarea doctrinei mântuirii, sau mai precis, a dogmei de păcatul original și despre răscumpărare, ca și juridismul arid al A. de la, a dat naștere unei alte concepțiuni extreme, intruchipată în diferite doctrine raționaliste și mistice. Acestea conduc în mod logic la distorsionarea Dumnezeului Mântuitorului și chiar subminează creștinismul.

Creștinismul oriental pornește dela ideea că Dumnezeu este *Iubirea* omului în raport cu această concepție pune în lumină dogma sa despre păcatul original. Păcatul acesta a deteriorat natura omenească, dar nu rădăcină radical și infinit. Omul este capabil de activitate morală. Totuși păcatul, acumulat secole la rând și devenind atracția omului, a devenit neputință de învins numai prin puterile, prin eforturile personale ale omului. Ajutorul, intervenția lui Dumnezeu e absolut necesară. Iubirea omului a lui Dumnezeu se manifestă în Intruparea Fiului pentru salvarea omului. Tot astfel dirijarea omului în viață — prin iubirea lui Dumnezeu — spre bine, nu spre rău.

Filearet, Macarie, Antonie, dogmatisti ortodocși — deși cu vădite simpatizări catolice și protestante în privința răscumpărării, susțin că păcatul Mântuitorului fiind un act al iubirii lui Dumnezeu, sunt în același timp și o satisfacție a justiției divine. Pentru acești dogmatisti, *Iubirea* și *Iustitia* sunt inseparabile. Pentru alți dogmatisti (de ex. episcopul Silvestru) în actul mântuirii săvârșit de Mântuitorul se manifestă într'un mod complet iubirea lui Dumnezeu. Și unii și alții recunosc că în opera mântuirii eforturile omului sunt necesare. Fără participarea sa voluntară liberă la această operă — mântuirea este imposibilă din punct de vedere moral.

În teologia dogmatică și morală însă a început o luptă științifică împotriva juridismului occidental. Dar în deducțiile și doctrina lor, acești teoreticieni în domeniul teologiei dogmatice și morale a creștinismului oriental, nu sunt uniți. Astfel, profesorul Svetlov se străduiește să unească și să concilieze justiția divină cu iubirea divină. Episcopul Teodor prin doctrina sa morală, se apropie mult de Svetlov. Mitropolitul Antonie situează toată opera mântuirii lui Hristos în iubirea compătimitoare și — după dânsul — punctul culminant al acestei opere este atins în noaptea și în rugăciunea de pe Muntele măslinilor. Arhimandritul Iosif — devenit în urmă mitropolit, — pornește dela principiul că Dumnezeu este iubirea însăși și respinge orice juridism afirmând în deloc o mântuire subiectivă. Aici nu ne aflăm în fața unor diferențe de terminologie, ci chiar în esența și în izvorul vieții.

După d-l Pașev, profesorul Nesmelov este cel mai rezolut și mai

corect în concepțiunile sale. Înlăturând juridismul teologiei occidentale prezintă opera lui Hristos ca pe o lucrare a Iubirii divine.

Călăuza sigură în domeniul acesta, al mântuirii, o alcătuiesc numele sf. Părinți. Ei au doctrina pură și neinfluențată de niciun alt sistem străin. Din toate scrierile lor se vede cât de puternic și de efectiv ca accentul pe iubirea nețărmurită a lui Dumnezeu, pentru oameni, a oamenilor pentru Tatăl lor și a oamenilor între ei. D-l prof. Pașev conștientizează câteva pasagii admirabile doctrinei despre mântuire la Sfinții Părinți, părghia principală și indispensabilă a teologiei morale.

Pr. P. A.

Răușescu Ioan preot, *Mănăstirea Aninoasa din județul Muscel*, Câmpulung 1933, p. VIII + 258, prețul 95 lei.

Lucrarea părintelui I. Răușescu despre mănăstirea Aninoasa, prezentată ca teză de licență la Facultatea de teologie din București, merită toată lauda, mai ales și prin aceea că a izbutit să fie dată în tipar. Știm cercetător harnic al trecutului nostru românesc și fără îndoială ne-ar fi părut rău să nu poată fi folosite nenumăratele știri culese pentru alcătuirea istoriei ctitoriei muscelene a boierilor Vlădești. Cronica Aninoasei este atât de strâns împletită cu vieța altor schituri și mănăstiri, iar cărmuitorii ei după vremuri, oameni atât de aleși prin vieți și faptele lor, încât au îngăduit părintelui R. să se avânte cu o pilduitoare stăruință pentru deslușirea amănuntelor ce se cereau.

Și le-a împlinit pe toate, unele mai bine, iar altele atât cât îngăduit mijloacele și mai ales împrejurările. Rând pe rând și-a îndreptat pașii către arhive de stat și particulare, către schituri sau oameni înțelegători, care puteau da cu voie bună o dată, o carte veche, ori un act.

Ne vom îngădui deci, să arătăm tot lucrul bine făcut și să adăugăm pe alocurea știri necunoscute sau lămuriri care lipsesc.

Mănăstirea Aninoasa este așezată în satul Aninoasa, de pe valea râului Bratia, județul Muscel. Pisania din 20 Sept. 1677, spune că a fost zidită „din temelie... ca să fie biserică de mir”, prin osteneala clucerului Teodoran Vlădescu. Însă murindu-i nevasta „când au fost la săvârșirea bisericii”, ctitorul se călugărește aici, luând numele de Teodosie, iar biserica hotărăște să fie „mănăstire de obște de călugări” (p. 16). La 1 Mai 1682, Teodosie a închinat Aninoasa la mănăstirea Câmpulung, la dorința ca egumenul de aici să fie purtător de grijă al ctitoriei sale (p. 18). Hrisovul lui Șerban Cantacuzino din 21 Mai 1684, întărește toate daniile de sate și moșii făcute de Teodosie pentru mănăstirea sa dela Aninoasa, precum și închinarea ei la Câmpulung, cu arătarea că egumenul va pune din părinții acelei mănăstiri, iar nefiind egumen destoinic să pună dintre călugării dela Câmpulung, însă din Români, iar sârb, grec, sau rus să nu se primească (p. 20).

Ctitorul Teodosie moare în anul 1695. Dar neavând pe nimeni din neamul lui ca să lase această mănăstire asupra aceluia și având pe părințele Daniil, încă de mic călugărit la această sf. mănăstire Aninoasa la vremea morții, Teodosie au lăsat mănăstirea cu toate ale sale în seama sf. sale ca să fie purtător de grijă (p. 23).

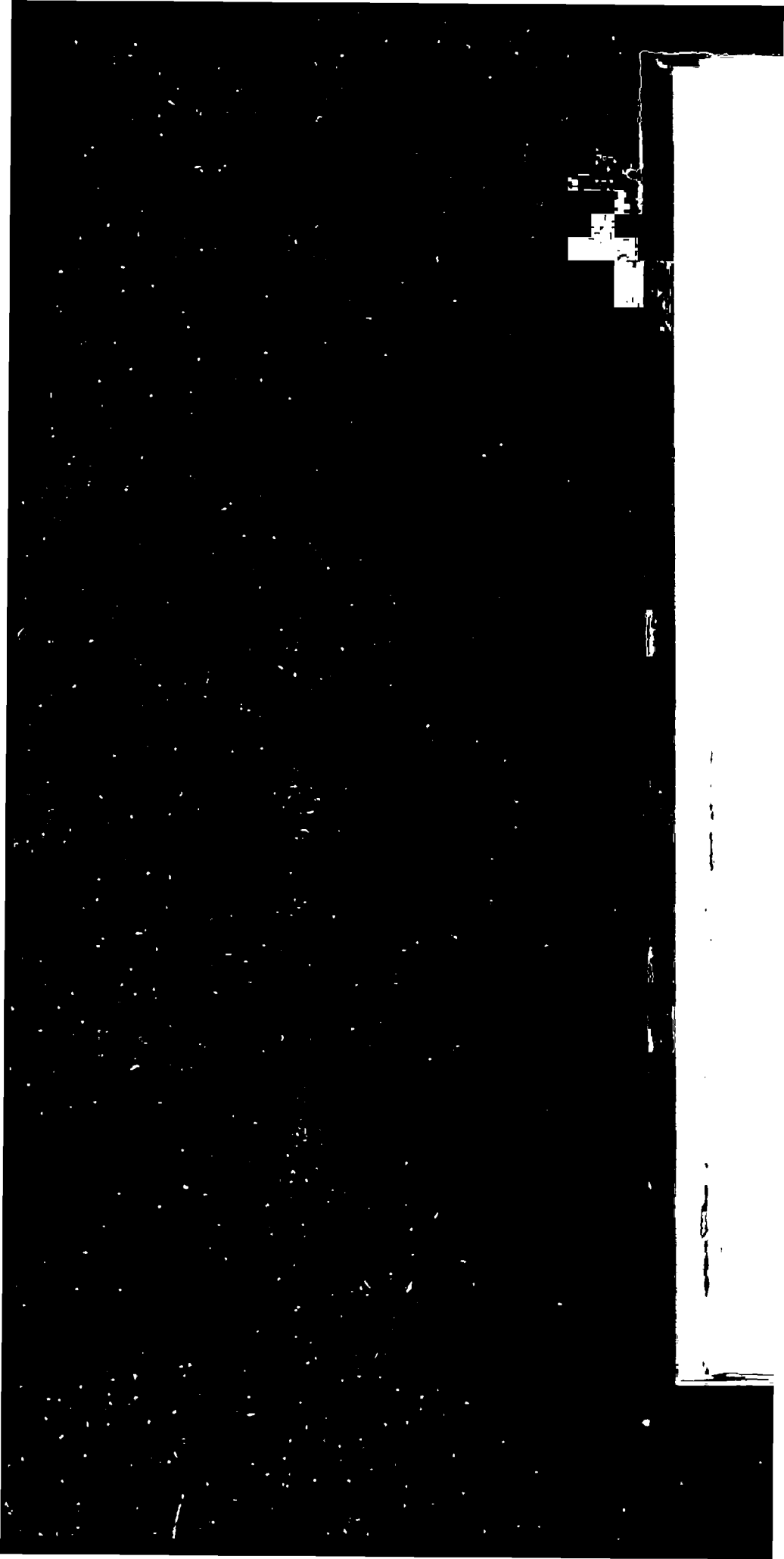
Drept recunoștință față de binefăcătorul și povățuitorul său, Daniil ajunge mitropolit, aduce însemnate îmbunătățiri ctitoriei starețului Neofit. A făcut chiliile dinspre miazănoapte, acum ruinate, așezându-le pe mărturie pisania ce se mai păstrează și azi, arătând că la tot au fost ispravnic ieromonahul Hrisant la leatul 1722. La 1723 s'au făcut în zid ferestre noi pentru lumina bisericii, când s'a și zugrăvit și s'a pardoseala, prin chiverniseala tot a lui Hrisant, ajuns egumen din 1720 (p. 20-2). Pisania culeasă de mitropolitul Neofit Criteanul (p. 84), care a vizitat Aninoasa prin August 1746, arată că „mitropolitul Daniil au făcut din temelie toate casele pă pivniță și zidurile și s'a de jurimpjur, cu clopotnița mare pe poartă și cu clopote; și s'a stricat biserica și i-au făcut slomn și două turle. Și după moartea vladă Danil o au înfrumusețat cu zugrăveala egumenul Varlaam, iar tot el s'au săvârșit în anul 1730“. Cele cuprinse aici însă nu pot fi adevărate. Cum s'a zugrăvit biserica după moartea mitropolitului Daniil pisania din 1723 spune lămurit, că s'a zugrăvit în zilele sale. Afară de aceasta, pisania culcasă de Neofit, dă anul 1723, adică 1730. Dar la adevărată dată Daniil trăia și mai păstorește încă doi ani. Nu cred nici în ceea ce că „a stricat biserica“, ci numai i-a adăogat pridvorul pe stâlpi și turle, rămas și astăzi. Aceasta este și rostul cuvântului „i-au făcut“.

Tot temelul în privința zugrăvirii bisericii, urmează să fie pus pe seama din 1723 și în cazul acesta eu nu văd ce rost ar putea avea chipul Grigorie II Ghica, ajuns domn al Țării Românești în Aprilie 1733. O dovadă că mănăstirea a fost zugrăvită în 1723, o putem avea din faptul că alături de mitropolitul Daniil, găsim zugrăvit pe egumenul Varlaam (p. 25), care n'a cărmuit Aninoasa decât până în acest an, când era urmaș Varlaam (p. 89).

Langă ruinele zidite de mitropolitul Daniil se află paraclisul gata să se prăbușească. A fost clădit în 1773 de egumenul Mihail (p. 29).

Forma bisericii este „cea obișnuită“ lăcașurilor muntene: altar și naosul fără sânnuri și pridvor deschis pe stâlpi (p. 33). Sfeșnicile sunt înalte, lucrate din lemn, au vulturul bicefal pe ele. Mai sus sunt înălțări ramuri de viță și alte podoabe (p. 35), deci lucruri de factură bizantină. Vrednică de luare aminte este pictura din pridvorul bisericii. Pe peretele de răsărit, Judecata din urmă, Moise și Apostolii, iar pe cel de Mântuitorul Hristos, Zodiacele și Fisiologul. Mai jos două hori de stâlpi și chipul ispitelor lumești. Tot în pridvor este zugrăvit și mitropolitul Daniil (p. 35).

La capitolul cărților vechi (pp. 41-6) era bine să se însemne și să se tipărească altele, spre a se putea înlesni bibliografului următor și identificarea lor. Astfel se pune întrebarea: unde și când a fost tipărit Penticostarul dela nr. 2? Iar Evanghelia (nr. 3) este bilingvă, sunt două texte legate și unde au fost tipărite? Însemnarea după care pisania fără indoielă din 1792, Râmnic, înclină a crede că este făcută de egumenul Râmniceanu, viitorul episcop al Argeșului (1823-1828). Un boț de țărâni de știri pentru trecutul mănăstirii sunt însemnările culcse de stâlpi vechi din care unele se mai păstrează încă la biserică, iar altele au luat drumul pribegiei prin satele vecine (pp. 41-53). Pe un Li-

turghier din 1797, este amintita trecerea pela Aninoasa, spre Ardeal a mitropolitului Ignatic în ziua de 15 August 1812 (p. 53). Multe și prețioase date cu privire la ctitori au dat d-nii D. Bejan și N. M. Vlădescu (p. 54).

Daniile făcute Aninoasei de ctitorul ei Teodosie, au fost întărite la 1661 și de Dionisie patriarhul Țarigradului (p. 61). La 1778 mănăstirea însă, din pricina neingrijirii ei de egumenul dela Câmpulung unde fusese închinată, s'a dat printr'un hrisov al lui Alex. Ipsilante în seama mitropoliei din București, adică a devenit metoh al ei (p. 65). Așa s'a ajuns la ruina acestui sfânt lăcaș, care a început să trăiască zile grele printr-o cărmuire slabă a unor iconomi fără tragere de inimă și lacomi după venituri mari.

Vorbind despre neamul ctitorilor, părintele R. se ocupă și de mitropolitul Daniil socotit ca al doilea ctitor al Aninoasei. Din lucrurile noi pe care le-a găsit sf. sa aduce oarecare lumină asupra acestui vlădică harnic și gospodar. Așa un zapis din Iulie 1687 arată că ieromonahul Daniil era fiul lui Manole, comis din Topoloveni (p. 67). El a crescut de mic în preajma boierilor Vlădești și a fost ucenic al starețului Teodosie ctitorul mănăstirii Aninoasa. Aici a luat el „cinul ingeresc al călugăriei“, ajungând apoi la 1704 egumen în locul lui Inochentie. În octombrie 1716 este ales episcop al Buzăului, unde păstorește până în August 1719, când a fost ales mitropolit al Ungrovlahiei în urma retragerii lui Mitrofan.

Se aduc dovezi: o carte de judecată din 19 Iunie 1720, o hotărnicie din 1 Iulie 1720 și alta din 10 Iulie 1720, prin care se arată că Daniil n'a fost ales mitropolit în August 1720, ci în August 1719 (pp. 73-4). Grașal provine de acolo că din leatul dela Adam 7223, aflat în Cronică Sfântă, s'a scăzut 5508 ani în loc de 5509, cât trebuia.

Șirul egumenilor, care au cărmuit mănăstirea Aninoasa, este următorul: Teodosie ctitorul, 1677-95; Inochentie 1695-1704, pomenit în 1702 și la Câmpulung (p. 81). Daniil 1704-16. Mai greu de fixat ar fi urmașii săi: Vasile, Mihail și Hrisant 1716-23 (pp. 83-5). Varlaam 1723-46, socotit drept cel mai harnic egumen al Aninoasei (pp. 86-9). Clemeț 1746-9; Mihail II 1749-59; Romanos de neamul lui grec, 1759-65; Mihail III, numit și Cojoceanu sau Tărtășescu 1767-76; Mitrofan, feciorul lui Mihail 1776-79. De acum înainte egumeni sunt numiți și iconomi, căci Aninoasa ajunge metoh al Mitropoliei. Lui Mitrofan îi urmează Mihail 1780-83; Ghenadie 1783-95 (pp. 91-7). El a fost întrerupt de mitropolitul Grigorie Sidis pe care-l întâlnim la 25 Iunie 1786, egumen aici (p. 99). În 1795 este pomenit și un frate al său: Dionisie călugăr la Aninoasa. Gavriil 1796-?; Dositei 1796-1810; Gavriil 1810-12. Vremea egumenilor dela 1778-1812, n'a fost prin nimic însemnată, toate veniturile mănăstirii fiind luate de Mitropolie (p. 106). Între 1812-1842 locul de egumen a fost liber, căci în acest timp Aninoasa era îngrijită de iconomi — a rențași — mireni. În 1842 a ajuns egumen Dionisie Aninoșanul, care a cărmuit înțelepțeste mănăstirea până la 1864, când a venit secularizarea (p. 109).

Moșiile și avuturile mănăstirii datorite de Teodosie ctitorul și sporite în urmă de alții, sunt cercetate și descrise în mare parte după

trei condici de catagrafii; întâia dela începutul veacului XIX, a doua din 1840, iar ultima din 1842 (pp. 111-152). Urmază apoi metoașele Aninoasei: mănăstirea Vârzărești și schitul Bâdea (pp. 153-166).

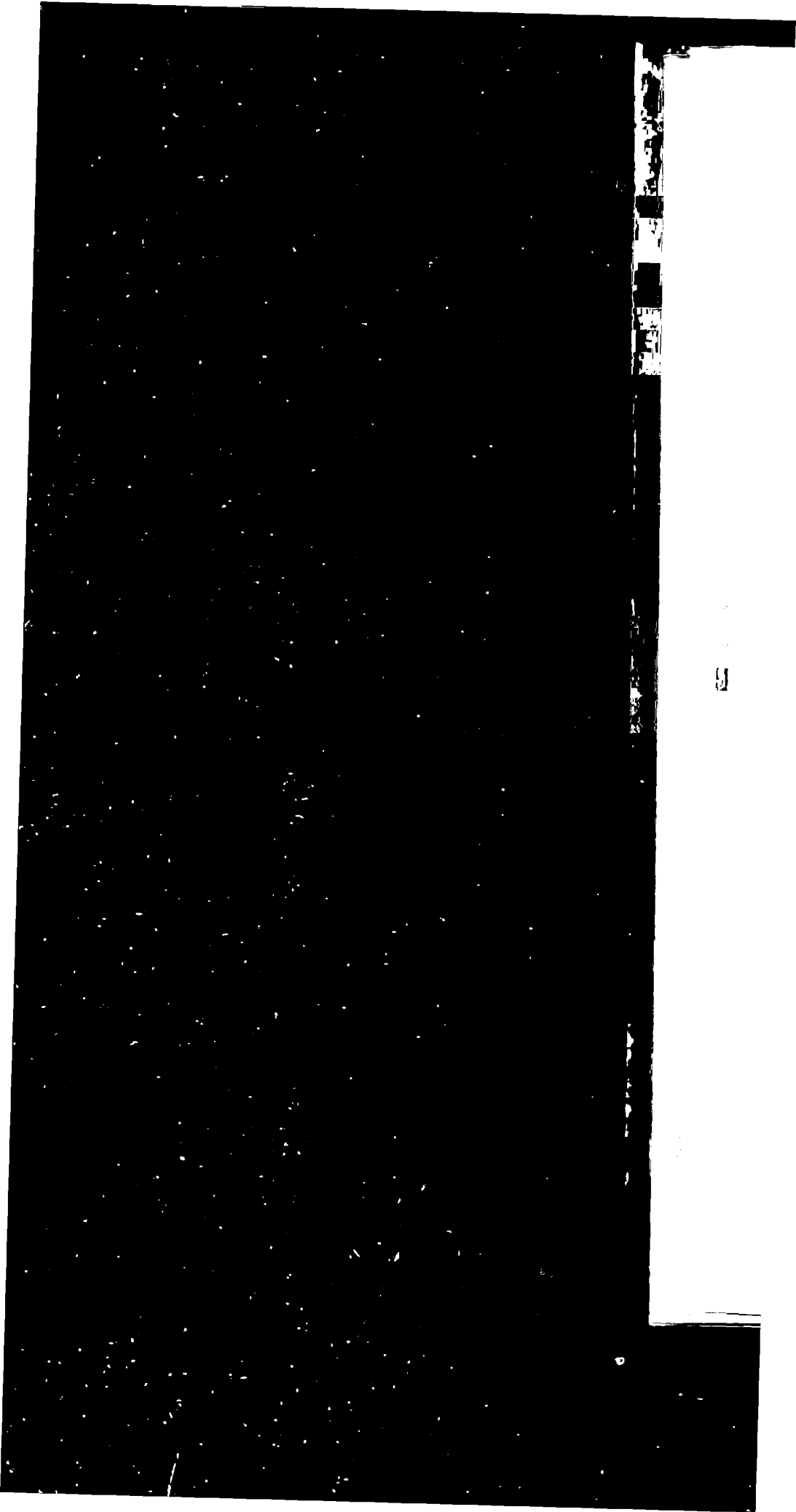
Mănăstirea Vârzărești sau Urechști, zidită de Radu Armaș a fost înălțată de nepoții săi Constantin comisul și Grigorie postelnic, la 1689. Mănăstirea Aninoasa. Această închinare se lămurește prin rudenia dintre moșii mănăstirii Vârzărești și călugărul Teodosie intemeietorul Aninoasei și anume: Constandin comisul Vârzaru ținea în căsătorie pe jupânica Preda, fiica lui Tudoran — Teodosie — Vlădescu. Cu privire la mănăstirea Vârzărești, mai putem adăuga următoarele documente aflate într-un dosar din Arhiva veche a Mitropoliei Ungrovlahiei: 1) Cartea de hotărnicie din 4 Noemvrie 1698 a 12 boieri orânduți de Constantin Vodă Brâncoveanu, pentru alegerea hotarelor moșiei Urichești de către moșnenii de acolo, a lui Constantin comisul și a fratelui său Grigorașco postelnic, feciorii lui Constandin paharnicu și nepoții lui Radu vel armaș. 2) Cartea domnească din 28 Noemvrie 1698 a lui Constantin Vodă Brâncoveanu, privitoare la hotărnicia moșiei Urichești. 3) Porunca domnească din 13 Octomvrie 1699, către 24 boieri pentru alegerea părții de moșie convenită mănăstirii Aninoasa din drepturile ei la Urichești. 4) Cartea de hotărnicie a 24 boieri cu data de 3 Noemvrie 1699. În ea se vorbeste de egumenul Inochentie dela Aninoasa și de părintele Teodosie, soțul lui Constandin comisul, care a cumpărat o parte de moșie dela moșnenii din Urichești. 5) Cartea semnată de căpitanii Iordache și Simion din 15 Mai 1742, cu privire la îndreptarea hotarelor moșiei mănăstirii Aninoasei din dealul Uricheștilor, impresurată de moșneni. 6) Zapisul lui Constandin sin Grigore postelnic Vârzaru cu data de 1 Dechemvrie 1745, prin care încredințează că împreună cu fratele său Gheorghe au vândut răposatului vlădică Daniil moșia și vilele dela Urichești, ce au fost împărțite de tatăl și de unchiul lor.

În 1794, stăpânirea Aninoasei asupra schitului Vârzărești (Urichești) încetează. Fiind prea depărtat mitropolitul Dositei Filitti l-a luat în posesia Mitropoliei împreună cu toate moșiile, dând în schimb mănăstirii Aninoasa schitul mai apropiat Buliga din Pitești (p. 158). Odată cu aceasta Dositei orânduiește ca schitul acesta „să țină și o școală reformată, cu plata dascălului pentru învățătura copiilor“ (p. 159). Cămetoh al Aninoasei schitul Bâdea, astăzi dispărut, are un trecut greu de lămurit. Nu se știe nici anul întemeierii și nici al închinării. El nu poate fi mai vechi de începutul veacului XVIII (pp. 162-6).

În partea dela urmă a lucrării este cuprinsă istoria Aninoasei dela început și până astăzi (pp. 169-217). Astfel sunt arătați arendașii moșiilor îngrijitorii ai mănăstirii între 1812-42. Să dă în transcriere catagrafia Aninoasei din 1842, aflată la Acad. Română. Timpul dela 1842-64 coresponde cu anii de egumenie ai lui Dionisie Aninoșanul, când mănăstirea a fost bine chivernisită, iar averea ei ocrotită.

În 1849 mitropolitul Neofit retrăgându-se din scaun, cere lui Vodă Aninoșan să-i dea mănăstirea Aninoasa împreună cu toate veniturile pe care le avea ea (p. 199).

După secularizare Aninoasa ajunge biserică de mir, moșiile sale rămânând în stăpânirea statului. În ultima vreme mănăstirea a fost repa-

rată de Comisia monumentelor istorice, împiedicându-se ruinarea chiturilor și a zidurilor înconjurătoare.

Lucrarea se încheie printr'un număr de 26 anexe cu acte dintr'1677-1794 (pp. 218-47) și un glosar, la care însă lipsesc paginile unde se găsesc cuvintele, ceea ce îngreuiază folosirea lui de către filologi.

Aici se termină istoria mănăstirii muscelene dela Aninoasa. Dacă la râvna și dragostea pe care părintele R. a pus-o pentru alcătuirea ei s'ar fi adăugat și ceva mai multă metodă și încercare de comprimare a materialului, am fi putut spune pe drept cuvânt că ne-a dat un model de monografie mănăstirească. Tot deodată socotim că n'ar fi fără rost în semnarea unor știri noi sau îndreptarea câtorva greșeli cari au scăpat din vedere autorului. El însă nu scad întru nimic nici valoarea lucrării și nici meritul părintelui R. destul de bun cunoscător al meșteșugului istoriei.

Astfel la pag. 75 se spune că mitropolitul Daniil „a dat Bucureștilor două biserici: a Vergului și a Tuturor Sfinților". Se știe însă că această danie nu înseamnă decât preînnoirea celor două biserici, cu toate că pe pisanile lor vlădica Daniil a pus să se scrie că le-a zidit „din temelie". Dar nu înțelegem pentru ce părintele R. nu deosebește biserica Tuturor Sfinților de biserica cu Sfinți — sau cu sibile — al cărei hram este Intrarea în Biserică. În București, biserica Tuturor Sfinților, numită așa după hram, nu este decât biserica Antim, pe când biserica cu Sfinți, la care se referă părintele R., este cea reparată de mitropolitul Daniil în 1728 și zidită înaintea anului 1696 de popa Hiera — sau Hiera, din Băjești și de Paană. Popa Hiera călugărindu-se, ia numele de Filotei monahul. El a înzestrat ctitoia sa cu moșia Băjești după Moștiște și apoi prin diata sa din 15 Februarie 1694, o închină mitropoliei din Târgoviște și din București. Mitropolitul Teodosie al Ungrovlahiei prin cartea sa de la 5 Martie 1696, primește și întărește așezământul de închinare făcut de Filotei. Așa ajunge biserica lui popa Hiera metoh al Mitropoliei.

Pentru înscrisăturile lor am crezut potrivit să dăm în întregime cuprinsul acestor documente aflate în dosarul Nr. 1315/1839 din Arhiva Mitropoliei Ungrovlahiei¹ :

Dania lui ieromonah Filotei, ce i-au fost numele pe mirenele popa Hiera, pentru moșia Băjești i cu heleșteu i cu morile de acolo.

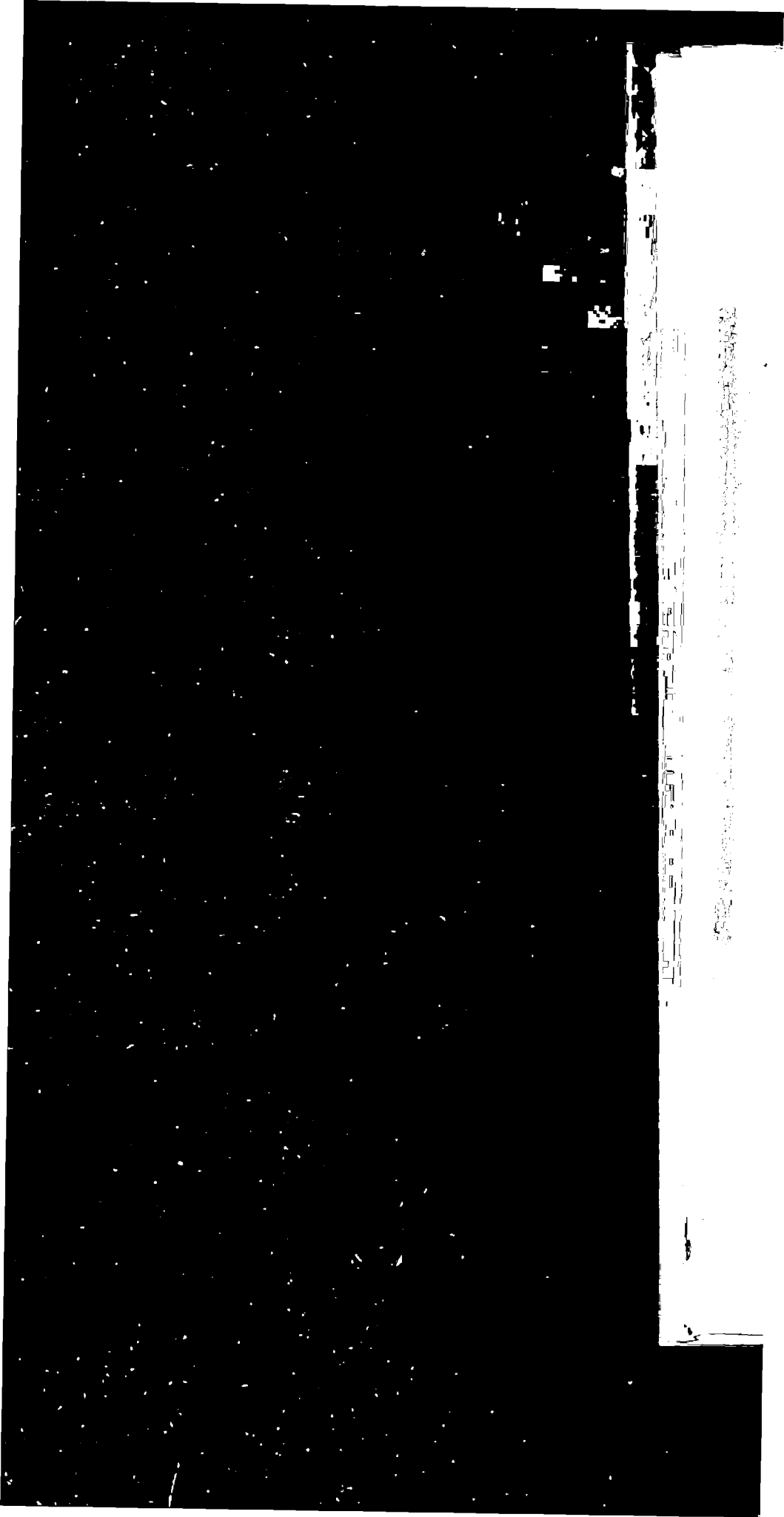
„Luminându-ne și curățindu-ne de acel păcat al strămoșului Adam și ne facem ai lui adevărați și desăvârșiți fii, de vreme ce sânt însărcinați cu sarcina păcatelor năzuiesc către dânsa, spălându-să și curățindu-să de păcatele lor prin spovedanie și prin poruncile ei ce sânt date și întemeiate de Stăpânul și Domnul nostru Iis(us) Hr(istos), precum singur Sfinția Sa

1. Un fragment din diata lui Filotei monahul a fost publicat după condiția Mitropoliei, II, f. 276, de General P. V. Năsturel în revista *Albina*, XIX (1916) 1246, unde reproduce și pisană bisericii pusă de mitropolitul Daniil în 1728 (publicată și de d-l N. Iorga în *Inscripții*, I, p. 279) și dă câteva lămuriri asupra altor pisanii. Alte știri privitoare la Biserica cu Sfinți se mai găsesc în dosarul 1493/1728 cu o culegere a pisanilor aflate în biserică și dosarul 1550/1844 privitor la „o tuitură a bisericii lui sfinți metohul Sf. Mitropoliei ce se află în proastă stare, amenințată cu primejdie și să cere a lui dărâmare". Este vorba despre clopotnița care a și fost dărâmată.

și zice: „Veniți către Mine toți cei osteniți și însărcinați și eu. Ani pre voi“. Deci dar și eu robul lui Dumnezeu, cel păcătos popa carele mi s'au chemat numele pre mirenle popa Fiera, carele învârtindu-mă între valurile ei, n'am cunoscut cum să fiu câștigător o bunătaie, nici trupească, nici sufletească și mai vârtos că acum bolu-mă vreme de slăbiciune și de boale grele și temându-mă de care tuturor este de opște și neavând eu feciori fără de cât numai anume Maria, care o am căsătorit după bărbatul ei anume Matei, am că fiindu-mi sfârșitul aproape să nu mor fără de tocmeală și apczământ, precum multora li să întâmplă așa, ci am socotit dintru mea și dintru bun gândul meu, de niminea silit, nici îndemnat, ci eu însuși am socotit ca să li fac o firmă de pomană din cele au rămas din nevoile și dăjdiile veacului acestuia, ca doară și tică-meu de suflet să câștige o fărîmă de odihnă în veacul ce ve să fie. Năzuit către voia sufletească sfânta Biserică și către preasfințirintele nostru chir Teodosie mitropolitul Ungrovlahiei și din-călmîni(i) mele am închinat și am adaos sfinții sale și sfinții Mitropolii Târgoviște unde este hramul Înălțarea Domnului nostru I(i)isus și sfintei Mitropolii din București unde este hramul Sfinților Im Costandin și Elena. Intâiu biserica de aici din București, care este de mine și de Paană căria li este hramul Vovedenie vă țarcov (Bogorod)ți, cu tot ce să află într'ansa, cu cărți, cu odăjdii și cu cât este ingrădit cu bolovani și cu pivnița de acoloa. Și iar am dat Sfintei Mitropolii moșia mea de la Băjești după Mostiște ot sud însă toată partea mea pre jumătate care moșie este a mea de la A-mea Toma fata lui Pătru din Băjești, de moștenire și de cumpărare ce am cumpărat eu de la părtașii mei de acoloa. Și iar am dat Sfintii Mitropolii 5 pogoane de vie din dealul Dobrotenilor sud ca să fie Sf(in)ti(i) Mitropolii de întărire, iar mie și părinților vecinică pomenire, precum și numele ni s'au scris la sfântul pomelnic să să pomenească la sfântul Jertfelnic, ca și eu după ce voiu muri să se îngroape oasile la sfânta Mitropolie.

Iar aceia laltă jumătate de moșie de acoloa cu jumătate de heleșteu jumătate din moară, care am dat fie-mii Marii de zestre, aceia de ai și-i va da Dumnezeu să facă coconi, să aibă a stăpânirea și după feciorii ei, fără de nici o băntuială de niminea. Iar când i s'ar în-ta de vreo nevoie a o vinde, sau și de voie, să nu fie voinică a o într'altă parte, nici ia nici feciori(i) ei, nici bărbatul ei, ci să o vînză la Mitropolie, însă după cum li va fi prețul și precum să vor și alte moșii împrejurul ei, ca să nu să desparță de moșie care am eu. Iar nefăcând coconi, tot să și-o stăpânească întru toată viața până la moartea ei. Iar după moartea ei, iar să fie și acea moșie cât dat zestre cu heleșteu și cu moara, și cu via ce i-am dat și casa care deasupra pîmniții, de lângă biserică, închinată sfintii Mitropolii, pen- și și la singură dintru inima ei așa au socotit. Și după moartea ei să și se îngroape oasele la sf(ân)ta Mitropolie și să-i fie ei veci-pomenire.

Iar Sfîniția sa părintele (mitropolit) și alți părinți mitropoliți ca- va orândui Dumnezeu a fi în urma Sfinții sale, încă să aibă a cău-

tarea de sfânta biserică aceasta și a purtarea grije ca de să va surpa s'ar descoperi, din venitul bisericii și al moșiiilor ei să aibă a o rădăcină a o acoperi și să nu stea fără de preot. Și precum le-am închinat aceste ce mai sus scriu sfinții sale și sfințelor Mitropolii, să fie închinate și neclătite și să le stăpânească în veci cu bună pace; însă cât voi eu să aibă a le țineare și a le stăpâni eu, ca să mă hrănească întru viața mea. Iar după moartea mea să le ție și să le stăpânească sfânta Mitropolie în veci, precum mai sus am zis. Iar carele din mitropolii sau din carverii cine ar face schimb de ar da aceste moșii într'altă parte de sfânta Mitropolie, făcând schimb pre alte moșii, sau vorii pre ce, acele să fie blestemați și neertați de Dumnezeu Atotțitorul și să le fie părăsiți sfinți Costandin la a doo venire a Domnului nostru I(1)us Hristos. Și să se țetărit și cu care blestem cine ar strica această tocmeală a noastră ar întoarce verice veri, cinevași din neamul meu, sau din rudeniile sau să măcar și din striini, cine s'ar ispiti a să ame(s)tecarea sau a călca această tocmeală a noastră, uni(1) ca aceia să fie blestemați de Dumnezeu carele este în Troiță slăvit și de 318 sfinți, sfinți rinți, de la săborul Nichila; să fie procleți și afurisiți, anateme și toate sfințile săboară. Hierul și pictrile să se topească și să putrezească iar trupurile acelora în veci să stea netopite și nedezlegate; parte și caș să aibă la un loc cu Iuda și cu afuristul Aria.

Și pentru mai adevărată credință, am scris eu cu mâna mea să să crează și mi-am pus și pecetea și iscălitura și mărturie pe această(1) și care s'au iscălit mai jos. S'au scris Fevr(uarie) 15, leat 7202 (16

Az: Ieromonah Filoteiu
 Eu Maria fata popii Filoteiu
 Eu Mateiu zet popa Filoteiu
 Episcopul Buzăului (Mitrofan) martor
 Episcopul Râmnicului (Darion) martor
 Popa Ioan prot(o)p(op).

Teodosie milostiv bojuio arhiepiscop i mitropolit zemble Ua vlashoe (sic).

Dat-am cartea vlădiciei mele la mâna popii Fieri de la Băjești, să să știe că ajungând el la vreme de slăbiciune, au socotit dintru inimii lui de niminea îndemnat, nici silit, de au venit la vlădicia mea și au închinat sfinții Mitropolii pentru sufletul lui și al părinților lui, întâi Mitropolie de aici din București și cu o pîmniță care este pre locul bisericii și moșia lui de la Băjești pre jumătate și din heleșteu și din morile și jumătate și cinci pogoane de vie în dealul Dobrotenilor. Și au făcut zapis care l-au scris însuși el cu mâna lui la sfânta Mitropolie, întâi și cu mare blestem asupra acelora ce nu s'ar ținea de acea tocmeală ce a făcut el. Însă așa s'au tocmit și s'au așezat cât va trăi el să-și hrănească aceste ce mai sus scriu toate cu bună pace, ca să să hrănească cu dănsule. Iar după moartea lui să le stăpânească sfânta Mitropolie în veci cu bună pace, după cum scrie el în zapis(ul) lui.

Drept aceia am dat această carte a vlădiciei mele la mâna lui și le ție și să și le stăpânească cu pace, iar după moarte-i să le ție

stăpânească sfânta Mitropolie, iar pentru ceia laltă jumătate de
 cu jumătate de heleşteu și din mori jumătate, care o au dat fie-sa
 soatre, să aibă a și-o stăpâni cu bărbatul ei Matei, să n'aibă nici
 banulă de către sfânta Mitropolie. Și din ce ar fi venitul moșii și
 heleşteu și din mori să aibă a și lua din toate pre jumătate, iar
 supărare să nu aibă, nici de vlădicia mea, nici de a(1)ți frați mitro-
 care-i va orândui Dumnezeu a fi în urma vlădicii mele, nici să-și
 sfântă Mitropolie partea de moșie sau să o hotărăscă, ci pre cum
 mai sus să fie din doao. Iar cine ar strica sau ar călca această
 a vlădicii mele și le ar face vre o strâmbătate, să fie blestemați și
 de Dumnezeu Atotțitorul, procleți, afurisiți, anatema; hierul și
 să se topească și să putrezească, iar trupul acelor în veci să stea
 și nădezlegate.

Însă afară din plugurile Mitropolii care vor ara acolo, ori cine ar
 ara veri din oameni(1) noștri, sau vericine, de la tot omul să aibă
 a-și lua partea lui de dijmă pre jumătate, după cum scrie mai
 Aceasta scriem".

Mart 5 vălent 7204 (1696).

Vlădica Teodosie.

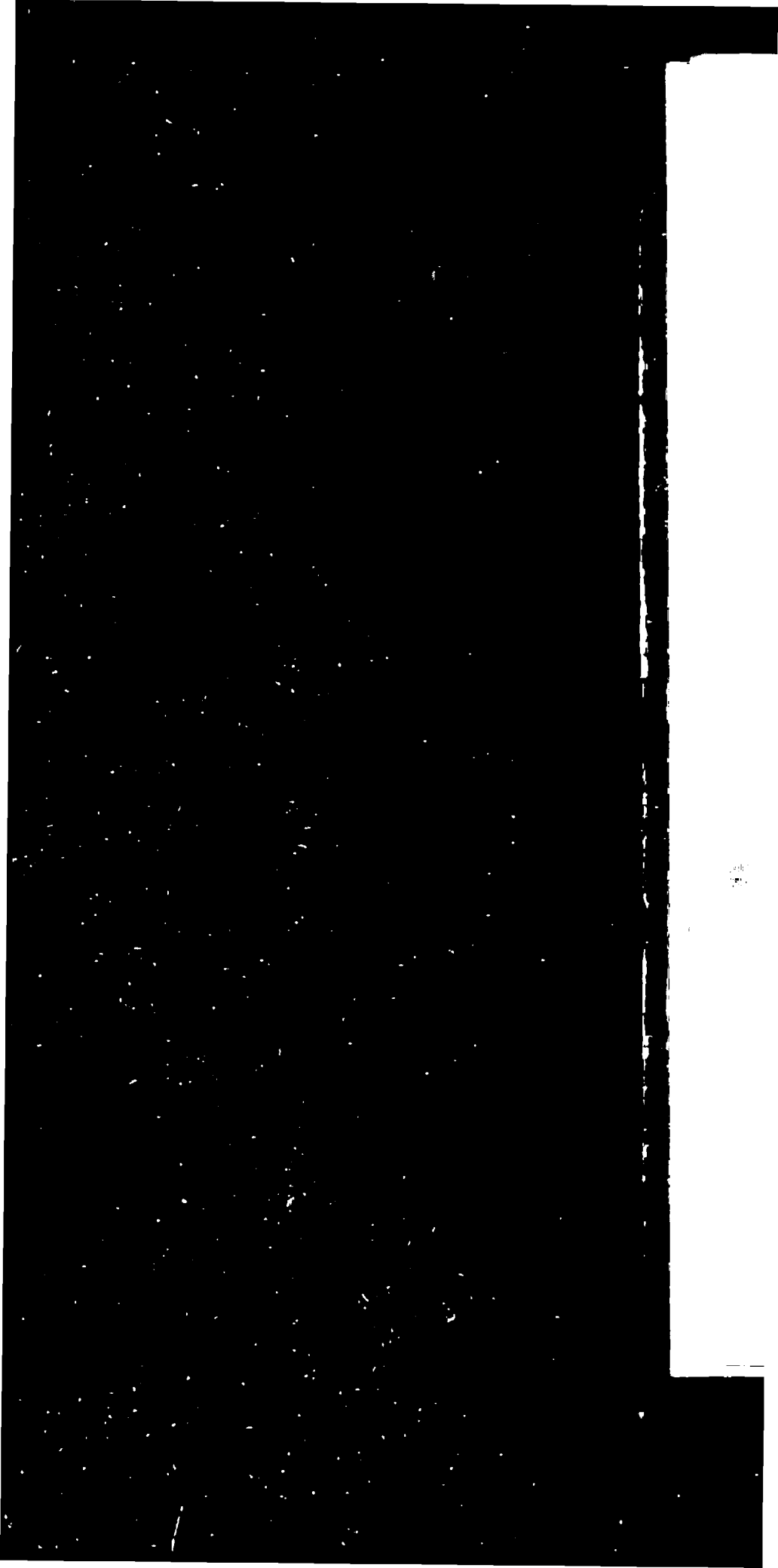
Diaconul Gh. I. Molescu.

Nicov Petăr dr. profesor, Българското възрождение въ Варна и Вар-
 нското; Митрополитъ Иоакимъ и неговата кореспонденция (Renașterea
 bulgară la Varna și în împrejurimi; mitropolitul Ioachim și corespon-
 dența sa), Sofia, 1934. Editura Academiei bulgare de științe, XXIV + 494
 și un facsimil în mărime naturală.

În anul 1922 autorul da la lumină *Arhivele mitropoliei bulgare
 la Varna înainte de 1877*, o lucrare numai de 20 pagini, lăsând să
 întrevadă că nu se va opri aci. În adevăr, după 12 ani, d. Petre Nicov
 să apară lucrarea de față, un expozeu al istoriei luptelor și renaș-
 terii bulgare în părțile Varnei. Intrucât multe știri și date din ea au a-
 putare și cu elementul românesc din părțile acelea, o dare de seamă a-
 ra ei o socotim bine venită.

Cartea este împărțită în patru mari capitole. 1) *Mitropolitul Ioachim
 la Varna*; 2) *Renașterea bulgară la Varna și în împrejurimi până la anul
 1877*; 3) *Mitropolitul Ioachim și rolul lui în chestiunea bulgară, biseri-
 cească și națională* și 4) *Corespondența mitropolitului Ioachim al Varnei
 cu patriarhia din Tarigrad și alte documente*. Lucrarea se deschide cu o
 "prefață înainte cuvântare", în care autorul arată izvorul din care a ieșit cartea,
 și se încheie cu un facsimil al scrisorii patriarhale și sinodale către e-
 piscopia Varnei pentru intronarea mitropolitului Ioachim, scrisă pe o sin-
 odală pagină în grecește și bulgărește și datată: „anul 1865 în luna Fe-
 bruarie, indiction 99". (Doc Nr. 1 din carte, p. 188-193).

*Izvorul acesta este o condică cu 80 scrisori confidențiale, grecești,
 trimise Mitropolitului Ioachim dela Varna către patriarhul ecumenic, trimise
 în anii 1865-1873. Condica aceasta a fost găsită de d. Nicov în arhiva
 Mitropoliei grecești de odinioară a Varnei și astăzi se află, la un loc cu*

multe alte cărți istorice, în muzeul arheologic dela Varna sub numărul de înregistrare CCLXXXVI.

Se înțelege că prin elementele componente ale lucrării sale dl Nicov este forțat de multe ori să se repete, amintind de două și chiar de trei ori același lucru. Faptul este inevitabil dacă se ține seamă de voita îndoită însușire a cărții: una, situarea științifică a materialului documentar în mediul corespunzător și a doua, prezentarea fără niciun comentariu a documentelor în textul original grecesc și în traducere bulgărească.

Să urmărim și noi, în această dare de seamă, drumul autorului. Pentru aceasta sunt necesare câteva cuvinte asupra mitropolitului Ioachim dela Varna, mai târziu patriarhul Ioachim al III-lea al Constantinopolei.

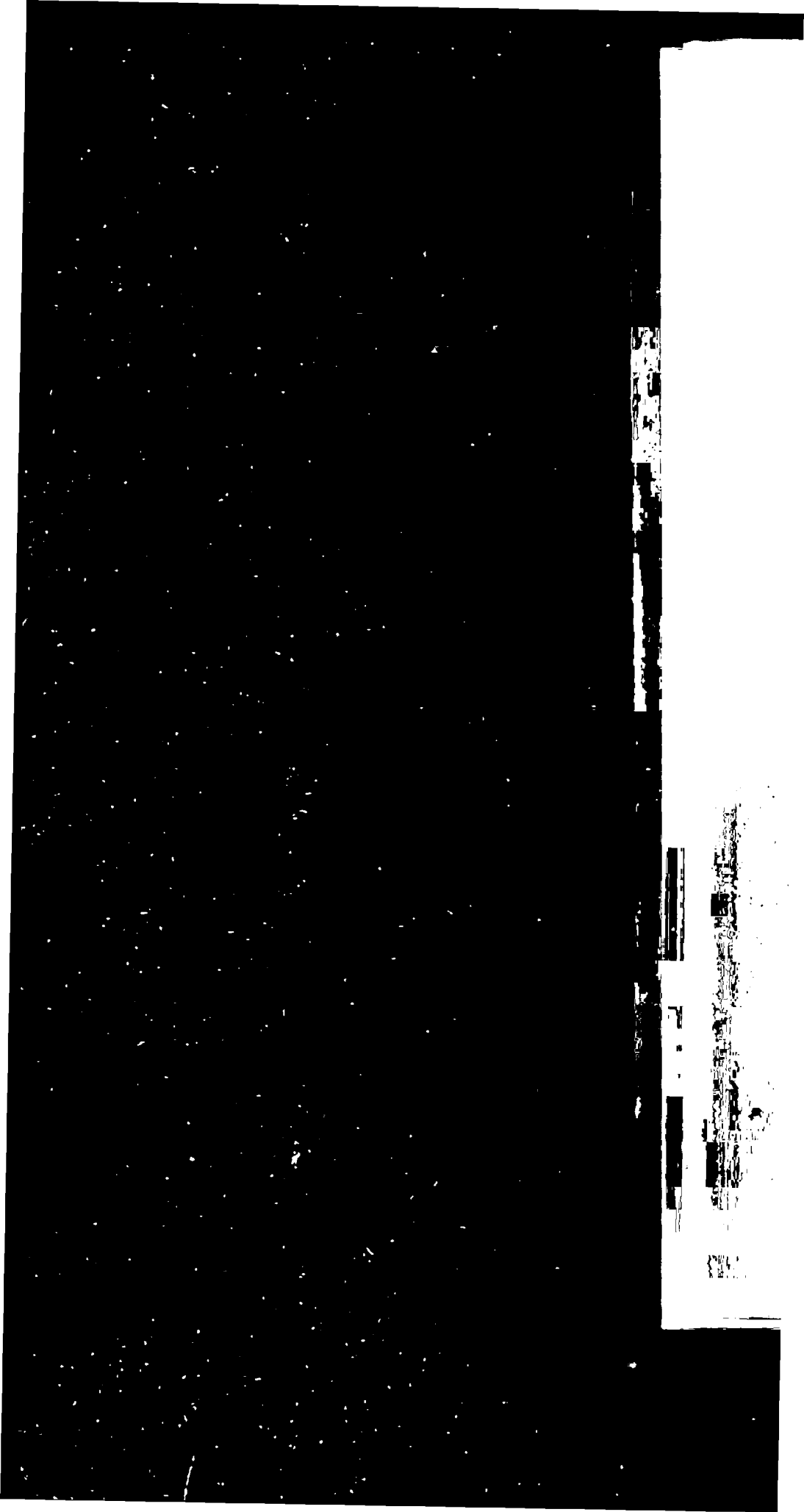
După Iordan Ivanov, mitropolitul Ioachim ar fi de obârșie bulgară (Nicov, p. 1, nota 2). S'a născut într'un sat de pe malul european al Bosforului la 18 Ianuarie 1834. Din botez se numea Hristu. A învățat la școala din sat și simțind chemare pentru cele spirituale a devenit anagnost. La 12 ani a plecat, împreună cu duhovnicul său Hrisant, la sf. Munte, unde a stat doi ani. De aci, tot împreună cu Hrisant, a pornit spre Țarigrad. Aici, duhovnicul său a murit de holeră, iar Hristu a intrat în slujba mitropolitului de Samos. Doi ani mai târziu și după recomandarea mitropolitului de Chizic — patriarhul Ioachim al II-lea de mai târziu — care-i devine și cel mai bun susținător, Hristu a plecat la Влахко, adică în Țara Românească, împreună cu episcopul pogonian, care l-a hirotonit la 18 ani ierodiacon cu numele de Ioachim. În 1853 a plecat în Rusia de unde s'a întors repede. Dându-și seama că știința sa de carte nu-i destulă, s'a dus, după patru ani, la Atena. Vizitând Viena, bogătașii greci de aici l-au convins să rămâie ierodiacon la biserica greacă de acolo. În Viena a rămas trei ani, a învățat nemțește și a frecventat universitatea. După o scurtă vizită la locul natal, la sf. Munte, Atena și Triest, s'a întors la Viena unde a mai stat alți trei ani. În 1860 patriarhul ecumenic s'a retras și locul său a fost ocupat de ocrotitorul ierodiaconului Ioachim, Ioachim al II-lea. Acum părăsește capitala austriacă venind la Țarigrad, unde, fiind bine pregătit cu știința a trei limbi — nemțește, românește și turcește — și înzestrat cu darul cuvântului, a fost numit, mai întâi, al doilea diacon la Patriarhie, iar în 1863 mare protosinghel. Dar oblăduitorul său fiind demis din scaun, el a rămas un an fără activitate. Murind mitropolitul de Varna, Porfirie Ioachim a fost hirotonit și numit — la 11 Dec. 1864 — pe timpul patriarhului Sofronie al II-lea, ca mitropolit grec al Varnei, unde a păstorit zece ani. Activitatea sa aici are legături directe cu istoria renașterii bulgare.

Acțiunea lui Ioachim la Varna cade într'o vreme grea și critică pentru grecism. Bulgarii refuză dărz să stea sub patriarhatul ecumenic și luptă pentru biserica lor bulgară. Satele bulgărești, unul câte unul se sustrag jurisdicțiunii lui Ioachim și refuză să-l recunoască. Ioachim a dus o politică de împăciuire, de apropiere și de libertate cu bulgarii, dar n'a reușit. *El punea în biserică principiul spiritual și bisericesc mai presus decât pe cel mirenesco și național.* Mai în urmă, îl vedem cum se ruga insistent de patriarh să-l ia de acolo și să-l trimită în altă parte.

pesteva luni mai înainte ca ocrotitorul său Ioachim al II-lea să fie pentru a doua oară pe scaunul patriarhal (1873), el obținut să se întorcă la Țarigrad de unde n'a mai plecat până în 1874, când fu numit mitropolit al Saloniceului. Aici desfășură o activitate din cele mai de seamă. Murind însă patriarhul Ioachim al II-lea, la 4 Oct. 1878, s'au făcut alegeri și a ieșit patriarh mitropolitul Saloniceului — Ioachim al III-lea. În această calitate el se dovedește un mare și înțelept reformator al bisericii și desfășurător al unei acțiuni binefăcătoare cum de mult mai avusese biserica țarigrădeană, care l-a și ridicat în rândul celor însemnați patriarhi. La 30 Martie 1884 și-a dat demisia din cauza neînțelegerilor cu guvernul turcesc și chiar cu grecii. În 1901, prin Ruși, a fost ales din nou patriarh ecumenic rămânând în scaun până la moartea sa, 13 Nov. 1912.

În a doua păstorie vine cu un plan măreț de unirea tuturor concredincioșilor creștine pe temelia adevărului Ortodoxiei. Face mai întâi un pas călduros pentru unirea și apropierea lumii ortodoxe prin înlăturarea diferențelor și a filetismului (bulgar). Datorită lui au fost înlăturate schisma antiohiană, schisma ierusalimiteană ca și chestiunea bisericii din Cipru. Schisma bulgară a fost văzută de el ca o catastrofă pentru Ortodoxie și pentru greci (p. 8 și 10). Potrivit acestei atitudini, el s'a străduit să nimicească răceala dintre Ruși și Greci iscată pe chestiunea schismei.

Din timpul celor zece ani de păstorie ai mitropolitului Ioachim la Varșovia, din scrisorile confidentiale rămase dela el și aflate în condica noastră am amintit, avem o seamă de știri și date privitoare la *renașterea bulgară în Varna și în împrejurimi până la 1865*. Coroborate cu alte date și date contemporane putem să reconstituim în mare parte starea socială și religioasă a locuitorilor din părțile acelea. Trebuie să se știe că problemele civile-administrative nu se confundau cu cele bisericesti. Astfel, parhialitatea Varnei intrau și alte zone: Provadia, Dobrici, Balci și Manastiri. După d. Nicov, elementul grecesc era neînsemnat și s'a afirmat aici abia jumătatea sec. al XIX-lea — prin găgăuții din Varna și din câteva parohii. Populația bulgară s'a format aproape numai din emigranții din Balcani sau din Tracia, vechea populație fiind foarte rară. Această populație vorbește Pavel Georgici în sec. al XVI-lea; p. 12). În jumătatea anului 1877, ținutul Varnei număra 45.875 nemusulmani și 15.000 musulmani, după datele lui V. Toplov (p. 12 și notele). În 1897 L. Toplov găsește populație bulgară, vorbind un dialect aparte, numai în părțile din jurul Varnei. Ceea ce înseamnă că atât mai exista din vechea populație. Pretutindeni în celelalte părți, bulgarii sunt transmișii recent, cei mai mulți din a doua jumătate a sec. al XIX-lea (p. 13). În sec. al XVIII-lea și dela jumătatea și celui de al XIX-lea, pe urma războaielor ruso-turce, mari masse de bulgari din Tracia, Balcani și din Bulgaria s'au stabilit în Rusia și în România, formând aici mari colonii bulgare. Mulți apoi s'au întors și au rămas pentru totdeauna în România bulgărești. (Documentele din carte N-rile 6, 23, 59, 73 și 85). După d. Nicov s'au mutat în Dobrogea păstori din Cotel, Gradeș, Jeravna, Medven, și s'au ocupat cu păstoria, brânzăria și neguțătoria. Numai 10 la sută din ei s'au stabilit în Dobrici și Balci — susține d. prof. Nicov, nu aveau populație

din Cotel. În sprijinul acestei aserțiuni, citează o statistică românească din 1880. În 1860 este preoțit la Țarigrad — în urma cererii locuitorilor Dimitrie Gavrilov pe seama bisericii Sf. Treime din Balçic. Întors acasă, noul preot nu recunoaște însă pe vlădica grec și în biserică pomenește numai pe Ilarion Macariopolschi. Prin urmare, mișcarea națională începe în acest chip, din Balçic. În 1864, luna Ianuarie, poporul răsculat distruge la Rusciuc mitropolia.

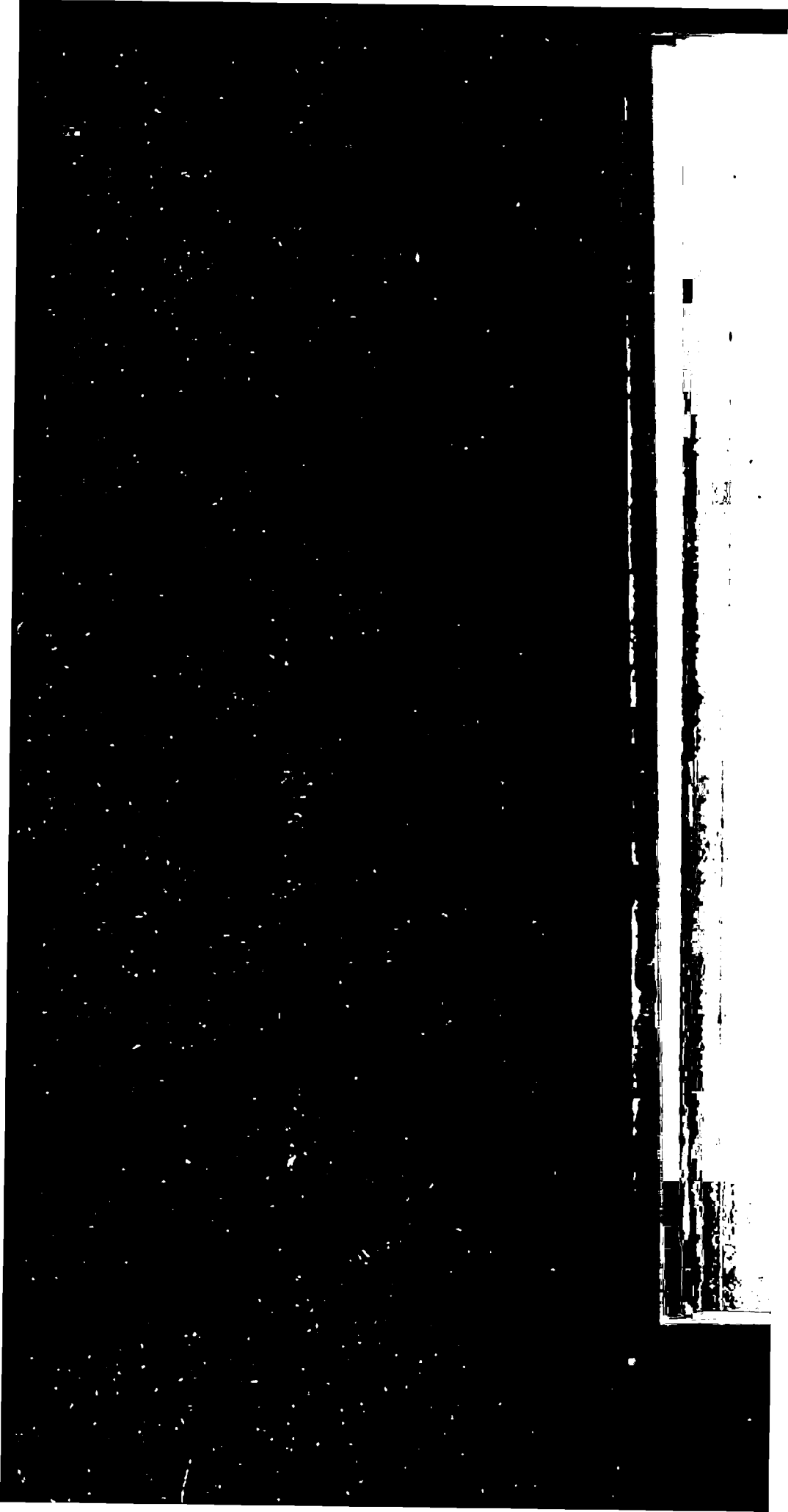
O statistică din 1850 socotește pentru toată Dobrogea 3.734 familii bulgare, cazaua Balçicului 682, în cazaua Dobricului 932, iar în cazaua Mangaliei numai 18 familii de bulgari. (p. 36).

Renașterea conștiinței naționale pornește din provincie (p. 18). Mitropolitul grec Filotei al Varnei adună — prin 1829 — toate podoașele și lucrurile de preț din bisericile Varnei ducându-le în Rusia, fapt ce nu dignează pe locuitori. Cam de acum încep anumite diferențieri între greci și bulgari, cei din urmă fiind numiți în documente „creștini pravoslavnici”, iar cei dintâi „greci”. Tot în acest timp vedem că turcii se apleacă mai mult de bulgari decât de greci. Astfel, un turc dăruiește o parte de tron pentru o biserică ortodoxă bulgară, (p. 31). În 1860 locuitorii din Balçic trimit comitetului bisericesc bulgar dela Țarigrad o scrisoare prin care refuză să se mai supună patriarhiei (p. 39). Un studiu special ar putea ajunge, credem, la constatarea că printre cei cari semnează asemenea scrisori pot fi și români (de ex. Stoian Costa, Teodoru, Apostolache Gheorghiu, Paruș Gheorghiu, etc., etc.). „La Mangalia, — și așa traduce exact ce spune autorul — bulgarii au fost dela început, se potă foarte puțini. Populația a fost aproape exclusiv turcă. Vreton spune că pe la jumătatea secolului al XIX-lea, Mangalia avea exclusiv o populație bulgară (în loc de turcă!) (Nicov) de religie mahometană, care atingea 1.000 de suflete. Pe lângă aceasta, conștiința bulgarilor de acolo nu era încă trezită. Se știe, de ex., că în împrejurimile Silistrei, în satele bulgărești Calipetrovo, Almali, Aidemir, Popina, Vetren, Srebarna, Bălcima, Babuc, Alfatar, Cainargea, deși bulgărești, în biserică se cântă și se slujea по влaшки, adică pe românește. Într-o corespondență din anul 1858 cetim în privința aceasta următoarele: „Noi suntem în satul Almali 200 de familii bulgare, am avut biserică, dar fiindcă n'am avut preot bulgar, bucuroși am fost să ne slujească preoții români în românește”, („влaшки попове на влaшки“), (p. 36-37). În privința aceasta d. Nicov nu dă alte știri nici amănunte, de pildă: cum se explică lucrurile acestea? Ce căutau preoții români pe acolo? În ce biserici slujeau și cu ce populație? Lăsăm însă la o parte aceste întrebări și ne mulțumim numai cu informația de mai sus, destul de concludentă.

Capitolul al doilea este consacrat în întregime aproape mișcărilor bulgare de trezirea conștiinței naționale și de eliberarea lor de sub jurisdicțiunea bisericească a grecilor. Sunt anii cei mai grei, când atmosfera din Varna și împrejurimi este foarte încărcată de ură împotriva Grecilor. Tocmai în epoca aceasta (1865) descinde ca mitropolit grec la Varnei Ioachim. Zece ani cât a păstorit la Varna n'au fost pentru el decât o continuă suferință. Capitolul al III-lea al lucrării cuprinde toată viața extrem de sbruciumată nu numai a lui Ioachim, ci și a bulgarilor de acolo. Ioachim vedea clar unde se va ajunge (la schismă), își da se

ca nu poate face mai nimic în fața fluxului năvalnic de redeșteptare națională bulgară la Varna și împrejurimi, de aceea se ruga metropolitului patriarh să fie luat de acolo și trimis în altă parte. A vrut să evite să plece din Varna, dar n'a putut. Un Ilarion Macariopolschi și alți fruntași bulgari erau acolo totul, în timp ce Ioachim și mitropolia sa nu erau nimic decât „cui strein în casă”. Din capitolul acesta transpiră o adâncă înțelegere din partea d-lui Nicov a minții, a sufletului și a activității mitropolitului Ioachim la Varna, ca unul ce a contribuit în mare măsură la eliberarea morală a Bulgarilor, istoviți de povara robiei turcești.

Capitolul al IV-lea și ultimul conține numai „*corespondența mitropolitului Ioachim al Varnei cu patriarhia țarigrădeană și alte documente*”. Sunt în total, în cartea d-lui Nicov, 100 de documente și scrisori, unele privind în deaproape pe bulgari. Iei și colo sunt presărate și unele referințe cu privire la orașele: Constanța, Tulcea, Galați, Cerna-Vodă, dar numai în legătură cu coloniile bulgare de aici sau cu anumite cereri primite de Ioachim. Mult mai mult se vorbește despre orașele rusești din Dobrogea Nouă (Balic, Mangalia, Siliștra, Cavarna, Dobruja) (Bazargic), dar tot în legătură cu viața și așezările bulgărești. Respingându-se numai la Varna și împrejurimile ei, mitropolitul Ioachim scrie patriarhului ecumenic orice fapt mai de seamă petrecut în eparhia sa. Astfel, în 1866, când Bulgarii din Rusciuc începură să tipărească în tipografia turcească a statului abecedare și cărți bisericești, Ioachim atrage foarte serios atenția patriarhului asupra acestui lucru (p. 140). Tot astfel atunci când doi români călugări, — și faptele acestea se văd direct, de aceea le consemnez pe larg aici, adică cum se află în scrisorile confidențiale ale lui Ioachim — au venit la Varna (anul 1866, unul la 5 Sept. și celălalt la 21 Sept.) ca, folosindu-se de împrejurările de atunci (declarația schismei asupra bisericii bulgare și instaurarea exarhiei, să propue bulgarilor din Varna înființarea unei episcopii autonome cu Românii de dincolo de Dunăre, care să fie pusă sub supremația patriarhiei ecumenice, despărțind astfel pe Bulgari de conaționali și de exarhie. Acești călugări sunt: 1) *Sami Dragșin* din Transilvania și 2) *Nifon Băldășescu* dela București. Iată, cu propriile-i cuvinte, mesajul mitropolitului Ioachim în această privință: „Aflându-mă în inălțime într'un sat mărunț din eparhia mea sărăcăcioasă, a venit la mine un călugăr. Alături scrisorii de față, cu serioasă recomandare, ieromonahul *Sami Dragșin*, de obârșie român din Transilvania, — sânt încredințat că este un propagandist, — care îndeplinește această hidoasă și anticreștină misiune de mulți ani în satele românești dela Dunăre, și mi-a adus o scrisoare dela o persoană necunoscută mie, care îmi comunică scopul venirii sale. După documentele latine oficiale pe care le are dela episcopul bulgar din Nicopole, numitul a îndeplinit până acum datoria de propagandist și de reprezentant episcopal, în multe sate românești din părțile de nord și de sud. Acum totuși, fie pe deoparte din cauza scrupulului, fie pe de altă parte din cauza valului pe care l-a iscat în acele locuri prozelitismul bulgar, el s'a deszis și dorește să-și salveze conaționali din ghiarele acestor oameni neimpăcați ai Bisericii. El vine, după cum spune, conform cererii cu clerul și cu fruntașii din 52 de sate românești, să roage cu respectul Biserica Mamă ca să-i libereze de aceste două blestemății.

În același timp dorește să primească și supușenia turcă și ocrotirea guvernului imperial în locul celei austro-ungare, pe care o are..."

„El adaugă (faptul) că în afară de aceste 52 sate, ar mai fi și altele multe, dela Vidin până la Sulina, a căror populație trece de 600.000, cari sunt gata să se supună chemării de mamă a Bisericii. Dar cum Bulgarii, cari se află membri în consiliile bisericești ale Vidinului, în conformitate cu rosturile și cu simțămintele lor, persecută pe românii ortodocși rasi, iar cu sila și cu forța cer dela ei dări arhiericești pe opt ani, ceea ce el refuză să dea de când a plecat chiriarhul canonic al acelei eparhii, el se roagă, ca prin biserică să dobândească dreptul de a fi reprezentat și ei (lucru ce este lesne de îndeplinit, după normele guvernamentale pentru provincii) printr'un reprezentant român în consiliu..."

Scrisoarea este trimisă la Constantinopol din satul Ceașchid la ziua de 5 Sept. 1872. (Documentul Nr. 75, p. 424-428)

A doua scrisoare privește pe *Nifon Bălășescu*. În ea se spune: „...întorcându-mă din inspecția pe care am făcut-o în foarte puține sate ale săracii mele eparhii, am aflat așteptând întoarcerea mea pe purtătorul acestei modeste scrisori, prea cuviosul profesor Nifon Bălășescu, de origine română, care de mulți ani predă obiecte (studii) spirituale la București și Iași, care a tipărit lucrări spirituale și filologice în limba maternă și care exercită dincolo de Dunăre, cu îngăduința autorităților, funcția de inspector al școalelor din satele românești. Din dese convorbiri cu cel pe care-l recomand înalt Prea Sfinției Voastre am conchis că are de dorința de a-și salva pe connaționali săi, cari trăesc dincoace de Dunăre, din ghiarele propagandei bulgare, care îi va slaviza cu totul. În cauza aceasta, el a găsit nimerit să facă în scris lungi rapoarte ministrului de instrucțiune, Ahmed Vevic Efendi, care a tratat chestiunea privitoare la deschiderea școalelor românești în zisele sate. Cu toate acestea, el nu este dispus să se întâlnească în Rusciuc cu așa numiții arhieriei Ilarion al Târnovei și Grigorie al Rusciucului, cu care a convorbat pe larg asupra aceleiași chestiuni, dar cu toată paza folosită a aflat lucruri neplăcute. Venirea lui, prin urmare, acolo are rostul ca, prin ajutorul Bisericii să strângă laolaltă toate satele românești din eparhia Siliștrii, Rusciucului și a Vidinului și să formeze o eparhie românească"... „Istoria lui Nifon și scopul său sunt cele expuse mai sus"... „Varna, Sept. 1872" (Documentul Nr. 76, p. 428-431).

Acesta este pe scurt cuprinsul lucrării d-lui Petre Nicov dela Universitatea din Sofia.

Pr. Paraschiv Angelescu

NOTE BIBLIOGRAFICE

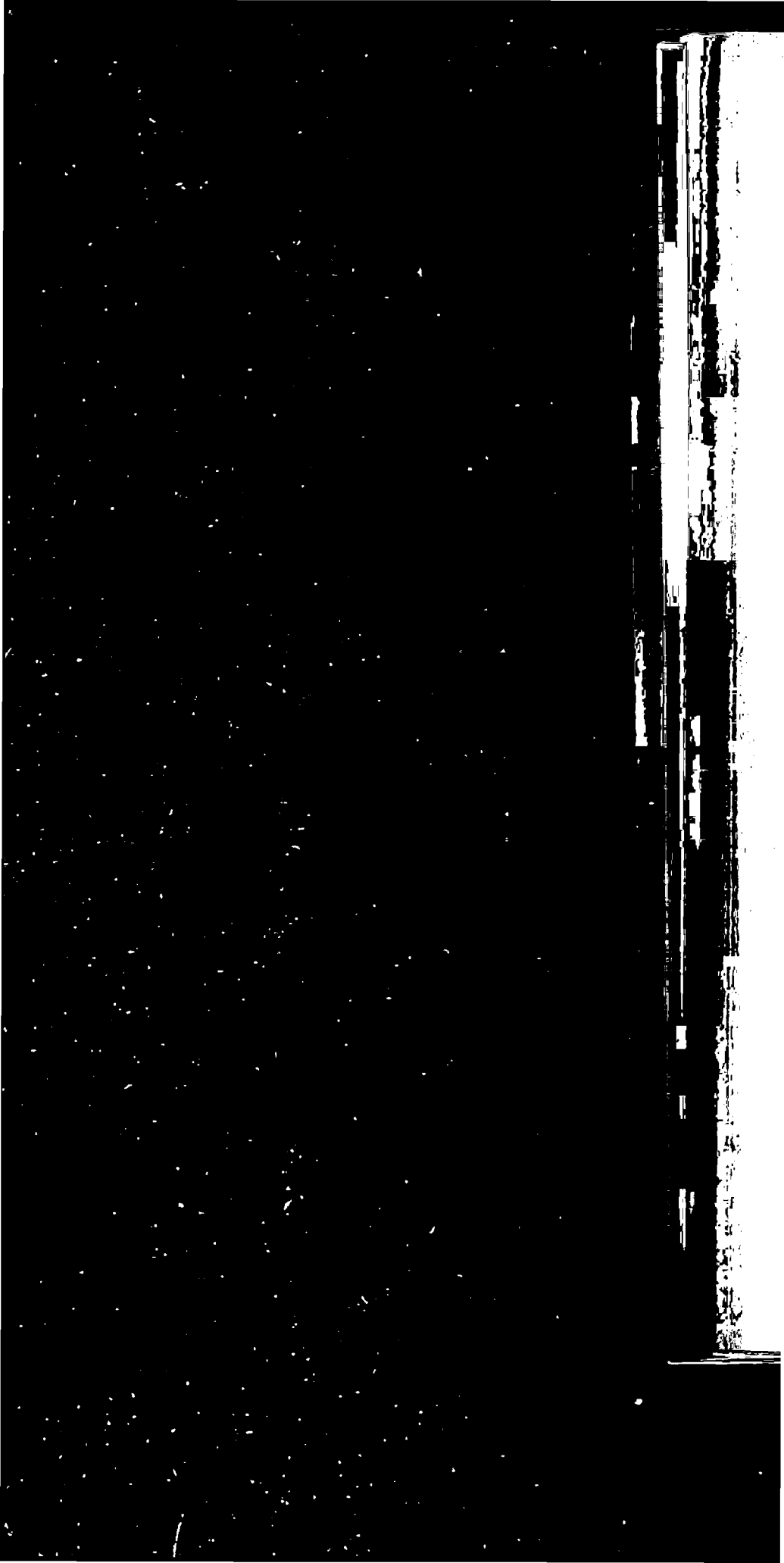
OPERE CU CARACTER GENERAL.

1. Balaur D. О Войскѣ Господнемъ въ Румыніи (=Despre Oastea Domnului din România) în За Церковь, Nr. 12, 1934, Berlin. — În puțina această rusească, editată la Berlin de P. Cuv. ieromonah Ioan, D. Balaur, colaboratorul revistei noastre, întreține cronica religioasă din România. În articolul de față, d-sa se ocupă de *Oastea Domnului* și de programul și activitatea. Afirmând că *Oastea* accentuează mai mult pe latura morală a vieții decât pe cea teoretică, autorul consemnează și faptul că „sf. sinod a aprobat această mișcare, cu condiția ca „ostășii“ de oriunde să fie sub conducerea preoților”. Prin citările sale din această revistă, d. D. Balaur face un lucru de folos țării noastre.

Pr. P. A.

2. Bejan St. Ic. director, *Darea de seamă asupra situației seminariului teologic din Chișinău din punct de vedere didactic, administrativ și financiar pe anul școlar 1933-1934*, în *Luminătorul*, LXVII (1934), pp. 1-186. — Cine vrea să vadă o dare de seamă sinceră și nefardată, recomandăm să o citească pe aceasta a pâr. Bejan. Model de dare de seamă, și de bună gospodărie.

3. Berdiaev N., *Ecumenismul și Confesionismul*. Traducere de Ecumenismului Grumăzescu. Extras din rev. *Misionarul* Nr. 3, (1934). Chișinău, pp. 22. — Aceste câteva pagini par să fie o conferință rostită unora la Paris de filosoful și cugetătorul creștin ortodox, N. Berdiaev. Autorul consideră problema ecumenismului creștin în raport cu confesionismul actual. Din punct de vedere confesional există două concepții despre ecumenicitate: una orizontală și alta verticală. Prima e proprie catolicismului roman și constă în a strânge și a organiza lumea pe întreaga suprafață a pământului. A doua, proprie ortodoxiei, este o concepție în adâncime, mai potrivită mișcării ecumenice. Și protestantismul are o nuanță proprie în această problemă, — ei pretind realizarea ecumenismului pe terenul colaborării interconfesionale. Dar deși în ziua de azi protestantismul militează cel mai activ pentru ecumenism, tot ecumenismul este după însuși părerea autorului și o eroare și o prădare și totodată și mijlocul cel mai puțin ecumenic. Ecumenicitatea nu se va putea realiza decât printr'o sforțare de apropiere în duhul dragății și al dragostei, iar nu pe terenul doctrinar, nici legalist ca cel al catolicismului, fiindcă tocmai acestea au produs desbinările și neînțelegerile. Așadar, ecumenismul trebuie căutat pe un plan lăuntric, duhovnicesc și religios; el nu va însă se va împlini definitiv numai prin lucrarea Sf. Duh. Pie-

deca mare, ce se pune în calea realizării ecumenismului creștin, constă în credința pe care fiecare dintre confesiuni o are despre sine că, adesea, posedă adevărul desăvârșit. Dar această pledecă se poate înlătura, când distincție precisă între ceea ce este dumnezeesc și ceea ce este omnesc în procesul de mântuire, care este biserica. Fiindcă în istoria bisericii lucrează nu numai Dumnezeu, ci și omul cu activitatea lui creatoare pozitivă și negativă, ispitit de multe ori să o considere drept o creație a divinului.

Berdiaev nu este teolog și, ca atare, își poate îngădui libertate mari, fiindcă această activitate creatoare a omului în biserică, ori să o am elimina-o, tot rămâne, și deci pune cel puțin între ortodocși și catolici de o parte și protestanți de cealaltă parte, distanțe de netrecut. Ecumenismul cu o parte a creștinătății, care elimină și tăgăduște în biserică Tradiția, este o imposibilitate pentru un creștin ortodox sau catolic credincios, care nu concepe unirea ca un act „politic”. Și nu poate fi acuzat, nici de fanatism și nici de confesionalism intransigent.

În privința traducerii facem rezerve, fiindcă autorul se vede puțin nefamiliarizat cu unii termeni ai teologiei și cugetării rusești și traduce d. p. „sobornosti” și „sobornâi” cu „ecumenic” și „ecumenicitate”, ceea ce nu-i exact.

† T. S.

4. Birchici Arsenie, Фактори у религиозно-моралном васпитању наше омладине (Factorii de educație religioasă-morală a tinerimii noastre) Православље, (1934), pp. 227-233 și 259-264.—Autorul arată, că tineretul conducătorul de mâine, este cel mai mare dar primit de la Dumnezeu, și că aceasta este comoara cea vie, care trebuie să fie purtată pe calea cea bună de patru factori, chemați pentru educația religioasă-morală a tinerimii: familia, școala, biserica și statul, analizând, pe larg, fiecare factor pe o parte.

B. P.

5. Buzatu D., Spre un apostolat laic în Renașterea, XIII (1934), Nr. 10. — Pe cinci pagini mari de revistă, autorul încearcă să ne convingă de necesitatea apostolatului laic în biserica lui Hristos. Lăsând la o parte sursa de inspirație a d-lui Buzatu, care este de natură pur catolică (nu s-ar fi fost oare mai nimerit ca într-o asemenea chestiune d-sa să fi folosit numai autori și teze protestante?) vom spune doar atât, că tema sa este pusă cum nu se poate mai greșit din punctul de vedere al bisericii ortodoxe. Și unei teme formulată greșit, fatal i se vor da soluțiuni greșite.

Pr. P. A.

6. Clorolanu Ștefan, Dr., Foamea Sfântă în Foia Diecezană, XLII (1934), Nr. 2.—Vechile cosmogonii, mitologii și culte au fost învinse de creștinism. Foamea Sfântă de adevărul ceresc a topit sgura rătăcirilor antice. Ea face să se topească și toate rătăcirile filosofiei materialiste și ateice. Biserica noastră e biserica nădejzii. În ea se satisface orice nevoi sufletească superioară.

† T. S.

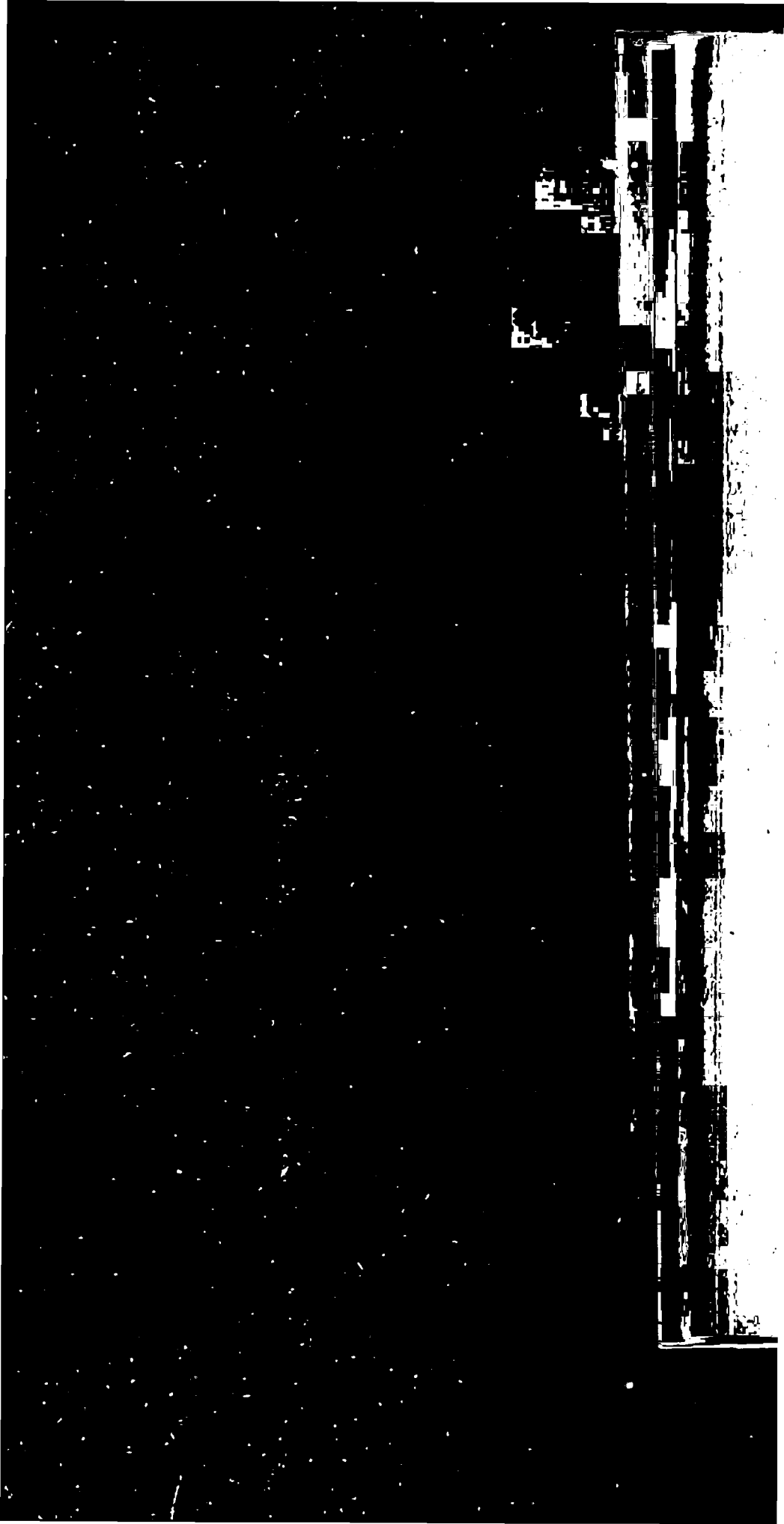
7. Comșa Grigorie Gh. dr., episcopul Aradului, Problema religioasă în România de azi, Arad, (1935), 26 p. — „Problema religioasă”, spune autorul, este o problemă cardinală pe care, dacă o dai afară pe ușă, intră în casă pe fereastră”. Cuvintele acestea ar fi putut figura ca un viguros motto al lucrării, fiindcă ele alcătuiesc punctul în jurul căruia gravitează toată cugetarea P. S. episcop Comșa. Iar această cugetare

defălișată sistematic și convingător în următoarele ei aspecte: 1) Nu poate afirma că omenirea de astăzi este în adevăr creștină, dar poate susține nici contrariul. Oamenii au făcut experiențe pe cont propriu și când s'au apropiat și când s'au depărtat de Dumnezeu; 2) Poporul român este credincios. Căci unde sunt strămoși glorioși, acolo sunt și copii cari să-i urmeze. Unde nu sunt drumuri croite de înaintași, oamenii se pot rătăci; 3) Influența democrației (latura politică a chestiunii) asupra vieții noastre bisericești și creștinești se manifestă în dorința generală ca biserica strămoșească să activeze cât mai mult și cât mai intens în mijlocul credincioșilor, lucru pe care biserica, preoții și preoții noștri l-au înțeles; 4) Conducătorii bisericii se bucură de sprijinul pe care-l dau, laicii — și în primul rând intelectuali — și organelor ei; 5) Înnoirea vieții sufletești și baza ei, reînnoirea sentimentului religios va trebui făcută de jos în sus, adică dela popor în sus. Rol deosebit are aici preotul-catehet; 6) Orice asociație profesională sau socială, având însă în frunte pe preot și inspirându-se din doctrina și tradiția ortodoxiei, are drept la viață; 7) Biserica în fața omului un anumit fel de libertate, pe aceea propovăduită de Dumnezeu și Hristos. Cu această libertate putem face în adevăr progres și fericire putem face o adevărată realitate, și 8) Biserica, statul și țara adevărată sunt cheazăștile Neamului.

Pr. P. A.

Dr. David Al., *Contribuțiuni la bibliografia românească veche în secolul LXVII* (1934), pp. 777. Autorul ne vorbește despre vreo douăzeci și trei cărți vechi românești, în chip de complectare la *Bibliografia românească veche* a d-lui I. Bianu și N. Hodoș. Dar, din cele 22 de cărți, autorul n'a avut în mână decât pe ultimele trei, restul sunt numai note scurte aflate în diverși autori români și străini. Rămâne de văzut în ce măsură această „contribuție“ poate fi ținută în seamă „la alcătuirea celei de a doua edițiuni a Bibliografiei românești vechi“, fiindcă această contribuțiune „ca orice lucru făcut de mîntea și mîna omului, poartă și aceasta pecetea imperfecțiunii omenesti“. Astfel, (notăm numai câteva date din memorie) autorul nu știe că, pe lângă cei notați de el, că s'au ocupat până aci cu complectări la bibliografia românească mai sunt și alții. D. ex.: d-l D. Fecioru: *Contribuție la bibliografia românească veche în Raze de lumină* IV (1932), pp. 220-226; Pr. Paraschiva Anghel, *Noul Testament bulgar dela 1828, în Biserica Ortodoxă Română* LII (1934), pp. 306-325, etc. *Evangelia dela Sibiu din 1806* a fost menționată în 13 exemplare de D. Balaur, etc. Dar nici autorii străini n'a cules tot materialul privitor la bibliografia românească veche, fiindcă sunt lucrări despre care d-l Al. D. se pare nici nu auzit. Astfel nu cunoaște renumita lucrare: Mgr. Louis Petit, *Geographie des acoiouthies grecques*, 1926, care pe lângă alte multe date prețioase chiar despre două din cele 22 de cărți ale d-lui Al. D. Adecă la p. 285 despre slujba sfântului Timotei dela 1752, semnată de d-l A. D. sub Nr. 14 și la p. 27 despre slujba sfântului Visarion dela 1705, notată de d-l A. D. sub Nr. 10.

Biserici în Moldova de Răsărit - Cărți românești de slujbă bisericească. *Biserica Ortodoxă Română* LII (1934) p. 43-59.

9. De ce ne-ați uitat? în *Lumina Satelor*, XIII, (1934), Nr. 2. Strigătul desnădăjduit al Românilor rămași între granițele Ungariei. Se arată persecuțiile sălbatice împotriva acestor Români și se face apel la guvernul român să-i ajute. Tristă e soarta Românilor ortodocși rămași la statul maghiar, adăogăm noi. Numărul lor se ridică aproape la 42.000, în vre-o 25 de parohii cu tot atâtea filiale. Fără nici un conducător de seamă. Ar putea forma o episcopie. Guvernul nostru a dat Ungurilor atâtea episcopii. Oare o episcopie pentru acești Români nu e posibilă...?† T. S.

10. Ionescu Petre pr., *Salutul între frați* în *Păstorul Ortodox*, XV (1934), Nr. 10. — O constatare pe cât de adevărată pe atât de dureroasă. Preoții se salută foarte puțin între ei, ceea ce nu e admis în corpul ortodocșilor. Datorită uniformei clericale, lumea observă ușor această scădere regretabilă și o adaogă, firește, la sarcina păcatelor noastre inchipuite sau reale. Când ne vom convinge că salutul respectuos dintre preoți nu-i e umilintă pentru niciunul dintre dânsii, ci tocmai o dovadă puternică a adevăratei Hristoforii și Hristodulii? Pr. P. A.

11. Mărginașa Tiberiu, Pr., *Fondul preoțesc de ajutorare al eparhiei Caransebeșului* în *Foata Diecezană*, XLIX, (1934), Nr. 3. — În eparhiile ortodoxe ardelenne se pune la cale înființarea unui fond cu acest titlu în cadrul Asociației clerului „Andrei Șaguna”. Autorul studiind regulamentul deja adoptat de Sibiu, Arad și Cluj, formulează o propunere netă: Fondul să se alimenteze dintr'o taxă de înscriere de 200 lei și dintr'o contribuție de 100 lei lunar, timp de 25 de ani. La moartea unui membru, familia să primească un ajutor de 30.000 lei. Vezi tot aci și Vălcanu Nicolae, *Parohia Fondul preoțesc de ajutorare*. † T. S.

12. Mehedinți S., Profesor la Universitatea din București, membru al Academiei Române, *TERRA. Introducere în Geografie ca știință* Vol. I și vol. II. 1203 (512+691) pagini cu 210 figuri. București (1931). Editura „Națională” S. Clornei.

Această operă însemnată înfățișează întreaga doctrină a Geografiei generale: obiectul și definiția geografiei (cap. I-II), metoda cercetărilor geografice (III), condițiile observării geografice (IV), normele pentru observarea pe hartă și în natură (V), calitățile descrierii geografice (VI), descrierea completă: hologetică și holocronică, caracteristică, explicativă, analitică și sintetică (VII-X), mijloacele și condițiile descrierii geografice (XI-XII), categoriile geografice (XIII), descrierea atmosferei, hidrosferei, litosferei și biosferei (XIV-XVII), clasificarea (XVIII), defectele clasificărilor geografice (XIX), nomenclatura (XX), inducția și deducția geografică (XXI-XXII), fazele cugetării geografice (XXIII), legi geografice (XXIV).

Nu mă incumet să apreciez știința și talentul Domnului Profesor Mehedinți, căci, — cum vădit este din operele Domniei Sale și din prelegerile universitare —, „nu este ucenic mai presus de dascălul său” (Mat. X, 24, Lc. VI, 40); las acest lucru altora. E caracteristic faptul că unii studenți — și clerici fiind — încep cu teologia și sfârșesc cu geografie. Aceasta nu e o simplă întâmplare.

Există vre-o legătură între geografie și religie? La aceasta nu poate răspunde decât acela, care cunoaște ambele obiecte de studiu. Dar și atunci când cineva răspunde afirmativ, legătura între aceste obiecte

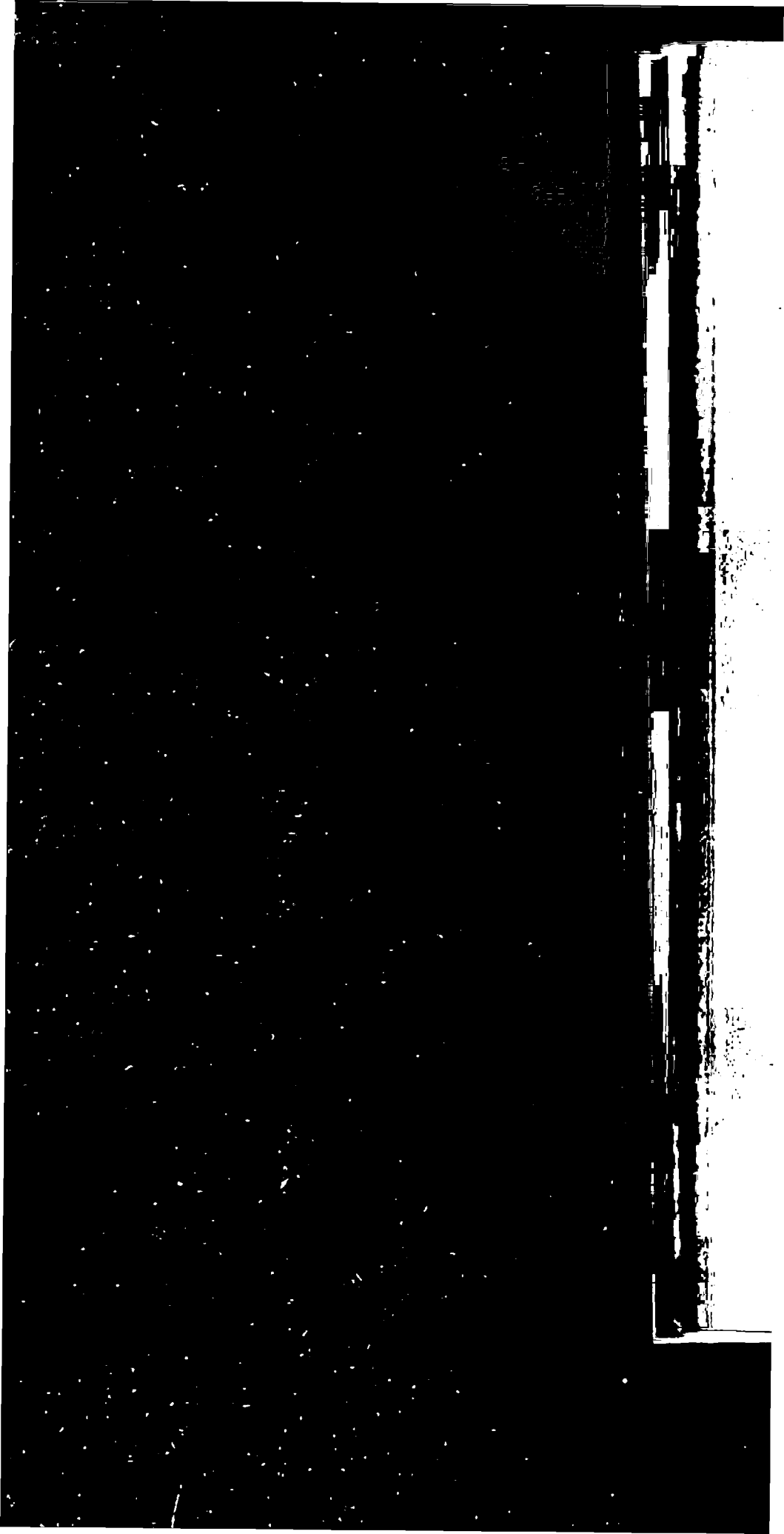
... călă numai întru cât la temelie individualității, care încearcă a...
... legătură, predomină mai mult simțirea religioasă. In. cazul de
... găsesc potrivit să relevez din opera „TERRA” câteva afirmațiuni
... grafice, cari confirmă adevăruri teologice.

I. In epoca modernă au fost geografi, cari clădeau obiectul acestei
... pe temelie religioasă. Astfel: „cel dintâiu cercetător care a ur-
... în lucrările sale firul natural al cauzalității fenomenelor geogra-
... climatologul și cartograful H. Berghaus (1837)... avea să cerceteze
... și însușirile pământului”. Culminarea acestei științe era „cu-
... țerca adevăratului Dumnezeu, și credința către Fiul Său, Mântuito-
... neamului omenesc”. Cu alte cuvinte, nu numai teleologie, ca la C.
... ar, ci deadreptul teologie geografică”. Opera lui Berghaus „e organică
... gică... el, pornind dela climatologie, nimerise ordinea cea firească”.
... (1802). Și acesta a fost un bun geograf.

II. Afirmarea lui J. Röger că influența spiritului teologic ar fi
... de vină în desfigurarea pe hartă a formelor plastice, la Domnul Pro-
... S. Mehedinți nu-și găsește justificare: „Față de această desfigurare
... la caricatură a formelor plastice, e întrebarea: cum de a fost po-
... o libertate atât de anarhică? Unii cred că ar fi fost de vină in-
... a spiritului teologic”. „Cauza poate să fi fost rezerva severă față
... orice apropiere simpatică (fie și în imagină) de natura împovărată
... sistemul teologiei”. „Dar — adaogă Domnul Profesor S. Mehedinți —
... tă interpretare nu credem să se apropie de adevăr. Când maestrul
... levali și ai renașterii ne-au lăsat picturi și statui atât de prețuite,
... ar fi putut biserica să-i împiedeca de a face o cartografie realistă?
... arul e că, în unele lat-uri, cartografilor și chiar artiștilor le lipsea
... vînderea de a vedea formele orografice și tehnica necesară unei re-
... ntări apropiate de adevărul naturii”. E destul, de pildă, să relevăm
... că până în secolul al 18-lea, nimeni nu dăduse atenție podișului.
... element plastic al hărții.

Dar mai trebuie să ținem seamă încă de o împrejurare. Nu e nu-
... tantezia descențitorilor, care a împetritat hărțile medievale cu atâtea
... de nefirești, ci e de vină în parte și tehnica acelei epoci... Apoi nu
... pierdut din vedere nici gustul epocii. In evul mediu și până târ-
... în timpurile mai nouă, peisajul romantic, cu înălțimi prăpăstioase,
... cel mai simpatic ochilor...” (p. 709).

III. O problemă atinsă în „TERRA” și comună atât geografiei
... „grafia” feții pământului) cât și obiectului religiei, este
... „na omului. Pentru noi — teologii — e însemnat sprijinul dinafară,
... putem avea și prin această lucrare, cu privire la unitatea originii
... omului omenesc. Adevărul unității neamului omenesc, exprimat clar
... revelațiunea dumnezeiască, îl confirmă și știința pozitivă, pe cât îi
... în putință: „Cea dintâi particularitate importantă a liniei, care arată
... omului pe glob, e faptul că această linie este *închisă*, — adică
... circa nu se prezintă în chip de mai multe insule izolate una de alta,
... e o *singură unitate*. De obicei, ne închipuim că înainte de descopen-
... Americii, genul omenesc ar fi fost despărțit în două formații deo-
... una de alta. In realitate, deosebirea stă numai în ignorarea din
... populațiilor mai civilizate a vieții Hiperboreilor, legați de Alaska

și peninsula Ciucilor. În faptă, localnicii, cu luntrile lor ușoare, trecu-
de multă vreme și treceau, precum trec și azi din insulă în insulă și de
un țărm la altul... (p. 881). Unitatea de contur a liniei, care încinge om-
nirea pe hartă, ne sugerează numai decât unitatea biologică a acestei fa-
mații biogeografice și posibilitatea unui *singur centru de creație*. Nu
nevoie să admitem mai multe, ci unul, în mijlocul uscatului eurasiatic
african (poate în Sudul Asiei ori în Nordul Africei). Iar de aici, spre
omenească se va fi răspândit și peste America, folosindu-se de punți
uscat și de șiruri de insule, care azi nu mai există, dar din care au rămas
totuși urme: o punte mică destul de întregă între Asia și Australia
alta între Europa și Africa (peste Sicilia), apoi alta între Siberia și
Alaska. Ținând socoteală că omul e mai vechiu decât clima actuală și forma
actuală a uscatului și a mărilor, el s'a putut răspândi cu ajutorul unor
punți, pe care acum nu le mai vedem". (p. 882). Mai mult nu-i putem ca-
unei științe pozitive, care se bazează pe fapte, fiindcă nici nu ne poate
mai mult. Știința pozitivă încă nu-și poate răspunde la întrebările ei,
atât mai mult nu poate să confirme—pe temeiurile ei—învățăturile biseri-
cii, care sunt de origină dumnezeiască, răspund la toate întrebările ra-
țiunii și, mai cu seamă, satisfac și inima.

Așa dar, pentru noi ceilalți credincioși e important și trebuie să re-
ținem, că nu e o poveste, ci realitate, faptul că *toată omenirea se tragă
dintr'o singură pereche de oameni*. Toate popoarele nu sunt decât niște
frați ai unei singure familii. Iar faptul că popoarele nu trăesc ca frați
nu exclude acest adevăr, după cum nici cearta dintre frați într'o familie
nu exclude realitatea că ei totuși sunt frați, născuți din aceeași părinte.
Și după cum raporturile dușmănoase dintre frații uneia și aceleoași fa-
milii sunt osândite de sf. biserică, — care de 2000 de ani propoveduiește
dragostea către Dumnezeu și către aproapele —, și chiar de umanitate
când este sinceră —, tot așa nici pustiitoarele războaie nu pot fi justifi-
cate nici de biserică, nici de umanitate. Vor înțelege oare vreodată frații
că sunt frați și vor trăi oare ca frații?

Am extras din opera Domnului Profesor S. Mehedinți doar aceste
simple observații, socotindu-le de folos pentru cetitorii unei reviste bi-
sericești.

Dimitrie Balaur.

13. Munteanu Gh. N.-Bârlad, *Cugetări din înțelepciunea d-lui pro-
fesor N. Iorga în Căminul*, X (1934), p. 243-243. — Alcătuitorul un ha-
nic cetitor al d-lui prof. N. Iorga, a notat și extras o parte din gândurile
de sine stătătoare ale marelui istoric și îndrumător sufletesc al Neam-
ului Românesc. Iată câteva exemple:

Durerea taie în suflet brazdele prin care curge apoi isvorul vie-
al harului dumnezeesc;

Suferința lărnurește, fericirea întunecă;

Ce poate fi femeia fără casă arată femeniismul; dar el ascunde
ce va fi casa fără femeie;

Sunt oameni cari se hrănesc numai din jignirea altora. Și ei sunt
sânge;

Cea mai bună închinare către Dumnezeu e să păstrăm ceva din
dumnezeirea lui, etc., etc.

Așteptăm ca lucrarea întreagă să fie retipărită și în broșură aparte, este de un deosebit interes pentru oricine. Cu o condiție însă: autorul să ne arate, în josul fiecărei cugetări, și locul de unde a extras. În felul acesta va fi o lucrare și de știință. Pr. P. A.

14. Naidanovici Dimitrie, Светлости и сенке у нашем црквеном животу (Lumini și umbre în viața noastră bisericească), în Илѣ, 1933, p. 103. Autorul caută să descrie, printr'o analiză profundă psihologic-religioasă, starea ortodoxismului actual din Iugoslavia. În acest scop pune în față cele două tabere: relele, azi mai tari și puținul bun, izbânda.

I. Cu privire la primii d-l Naidanovici mărturisește, că în biserica sa, al cărui membru este, există azi un puternic spirit de răutate, carnalitate, de egoism, de neîncredere, toate acestea fiind în parte profund analizate, spre a arăta că toate duc la slăbirea, pierderea spiritului evghelic. O altă latură, să zicem socială, a aceleiași tabere, este înfățișată în alte stări de fapt ca: a) *preotul* este sărac, deși conform poruncii evanghelice: „fără baston și traistă”, dar neînlărit, îndea ajuns, cu duhul; *biserica* nu este ajutată de societatea înaltă, mijlocie, nici chiar de *clasa intelectuală* — dovada că preotul nu ia parte activă în viața bisericească, fiind unii din ei chiar dușmani ai bisericii lui Hristos, fără să dea seama, că prin aceasta au devenit dușmanii lor proprii. Alții sunt nebisericoși, ipocriți, suflete moarte.

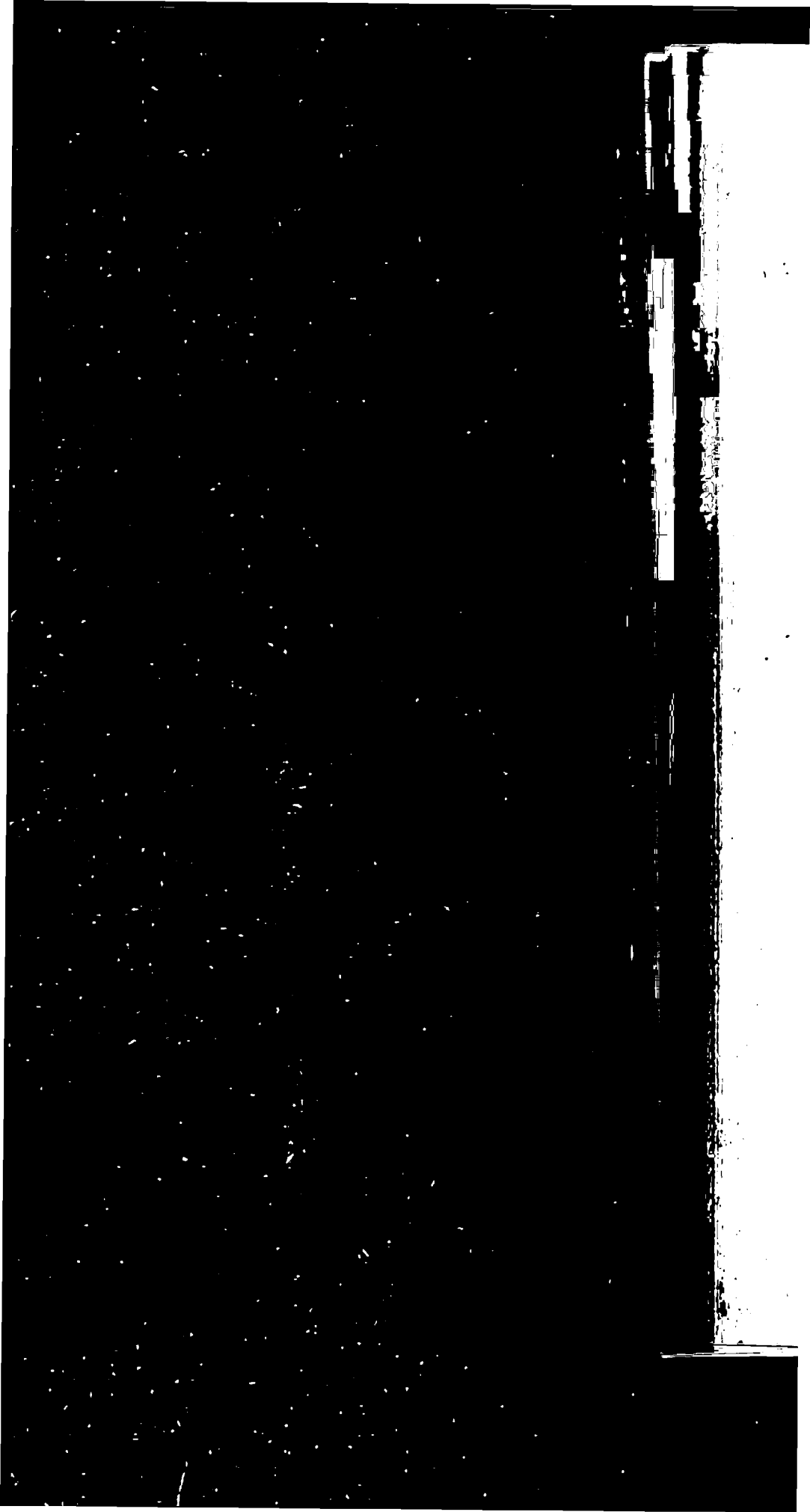
II. În fața acestora stau ca'n tabăra contrară, puținii vestitori ai spiritului adevărat și curat al evangheliei, ai *ortodoxiei*. Aceștia sunt rari, nu se văd, dar fiind ei o realitate luminoasă, vor răzbate întruorocul de azi, cu atât mai ușor, cu cât întunerecul va fi mai tare (în zile întunecoase se văd mai bine stelele luminoase). Aceștia vor fi esența de reînviere, de regenerare, a ortodoxismului, ei sunt ceea ce *ortodoxia* sârbă are mai bun astăzi, căci într'adevăr, numai ei sunt purtători adevărați ai ortodoxiei, etică după moralul și inteligența lor, cât și credința lor vie și curată.

Sunt forțele vii ce vor culege grâul de mâine al bisericii, dar cari arunca neghina, punându-o la locul cuvenit ei. Aceștia vor aduce, în alte cuvinte, izbânda valorilor evanghelice, prin aceea că vor arăta lumii contrare și lumii întregi că:

- 1) *Ortodoxia* stă la straja ortodoxiei, în genere prin cei puținii — câți au învins, altă dată imperiul roman;
- 2) Că vor cinsti numai *valorile morale*;
- 3) Că vor opune fariseismului *disciplina lor lăuntrică*;
- 4) Că vor demasca pe mediocrii paraziți cu interesele lor întunecate, cari li vor îndepărta în mediul, unde pot aduce mai puțin rău bisericii lui Hristos.

B. Pisarov.

15. Pantelimon monahul Lavriotul, Η βιβλιοθήκη της ἐν Ἱερίῳ Μονῆς Μεγίστης Λαύρας (Biblioteca sfintei mănăstiri Mareea Lavră Atos) în Γρηγόριος ὁ Παλαμάς. XVIII (1934), pp. 237-8. — În biblioteca m-rei Lavra se păstrează astăzi 2150 mss. cu conținut diferit, în mare parte însă religios. Din acestea 470 de mss. sunt scrise pe pergament, iar restul pe hârtie. Cel mai sus este un codice de patru folii din secolul al IV-lea și care cuprinde câteva fragmente din epistolele sf.

apostol Pavel. Restul de mss. sunt din veacurile VI-XIX iar multe din ele au miniaturi și icoane bizantine.

Tot de sala mss. aparțin și 49 suluri de pergament, cel mai vechi fiind din veacul al X-lea. Cuprinsul lor este acesta: 44 au liturgia sf. Ioan Hrisostom, sf. Vasile sau sf. Grigorie; 1 arhieratikon, 2 evhologii și 2 rugăciuni la sf. Impărtașanie. Un catalog al acestor suluri a fost alcătuit de călugărul Gherman Lavriotul și se află în mss. la biblioteca mănăstirii.

Urmează apoi 52 mss. slavonești, latinești și armenești din veacurile XIII-XIX.

Biblioteca mai posedă și 6.000 volume tipărite, cea mai veche carte fiind din 1488.

G. I. M.

16. Platon Const. pr., *Relativitatea dreptului de proprietate în Croșica Romanului*, XI (1934) Nr. 10. — Un articol scurt și precis fundat pe „metafizica latentă” a bunurilor pământești. Creștinismul nu este împotriva bunurilor materiale ale lumii acesteia, dar nici nu face din ele un scop, ci numai mijloace pentru atingerea scopului, binele suprem. Prin urmare, valoarea acestor bunuri nu este absolută ci relativă, întrucât omul este numai un administrator față de adevăratul proprietar, care este Dumnezeu. Din relativitatea creștină a dreptului de proprietate, decurge pentru om o seamă de obligații, în primul rând *milostenia*.

17. Popescu N. Victor pr. *Evangelhia și pacea între popoare în Revista Fundațiilor Regale*, I (1934), Nr. 11. — Articol substanțial, dar în raport cu vastitatea temei limitat numai la *ceea ce trebuie și cum trebuie activat* pentru intronarea păcii între neamurile pământului. Cu alte cuvinte. gânduri circumscrise în *virtualitate, în viitor*. Celălalte două laturi ale chestiunii, una care să arate tot ceea ce s'a lucrat până acum în această direcție și alta care să înfățișeze stadiul actual al înfrățirii neamurilor prin biserică, amândouă întemeiate pe date istorice și statistice, își așteaptă la timp prezentarea lor de către autor (ca să păstrăm și noi aci nota *virtualității*). Gânduri clare și obiective, expuse foarte frumos. Mențione deosebită pentru paragraful al doilea (justificarea violenței creștine).

Pr. P. A.

18. Zernov N., Православие и англиканство (Ortodoxie și anglicanism) în *Путь*, Nr. 43, p. 49-61. — Autorul începe cu întâlnirile din trecut între ortodoxie și anglicanism. Raporturile de prietenie s'au întărit în anii de războiu, când anglicanii au arătat în faptă dispoziția și iubirea lor frățască față de biserica ortodoxă persecutată.

În timpul de față problema despre unirea acestor două biserici a înaintat atât, că numai imposibilitatea de a convoca un sobor panortodox împiedecă chibzuirea detaliată a acestei propuneri. Problema acestui articol constă în încercarea de a nota acele linii fundamentale, după cari trebuie să meargă cugetarea ortodoxă pentru ca să răspundă la întrebările, dacă în genere e posibilă unirea sau chiar numai o colaborare frățască cu o astfel de comunitate creștină.

E sigur, că din toate confesiunile contemporane mai aproape de ortodoxie a venit biserica anglicană, mai ales în persoana așa numitei Mișcări Anglocatolice. Anglicanismul nu dorește nici să-și supună sinele pe creștinii răsăriteni, nu vrea nici să se topească în mijlocul lor. El propune ortodoxiei, ca unei surori mai mari să intre în comunicare frățască

Începă împreună să realizeze marea misiune, încredințată de Hris-tos bisericii Sale ecumenice. Apelul frătesc al anglicanilor pentru unire de la ortodocși răspuns la două întrebări fundamentale, 1) cum de-vină ei semnele adevăratei biserici, adică cu care criterii ei deose-comunitățile creștine harice de adunările fraților mincinoși și 2) apreciază ei anglicanismul actual: îl consideră ca parte a bisericii ecumenice sau ca o adunătură eretică? Din întâlnirea ortodoxiei cu an-glicanismul reese că și învățătura noastră contimporană despre unitatea bisericii necesită o examinare și o adâncire. Unicul criteriu exact al adevăratei biserici apare numai în lumina învățăturii ortodoxe. Criteriile trebuie examinatea vieții eterodoxiei și pentru determinarea granițelor bisericii corespund învățăturii ortodoxe, deoarece ele sunt garanție și apă împotriva tuturor încercărilor de a înlocui autoritatea sf. Duh în biserica printr'o autoritate externă.

Un fapt incontestabil e că biserica anglicană aduce astfel de roade vieții spirituale și sfințenie, că pot fi primite de conștiința ortodoxă, că ele sînt adevărate de desăvârșire creștină, inaccesibile fără ajutorul gra-ului Dumnezeu, iar acolo, unde e Duhul Sfânt, acolo este și biserica, căp și întărire a adevărului.

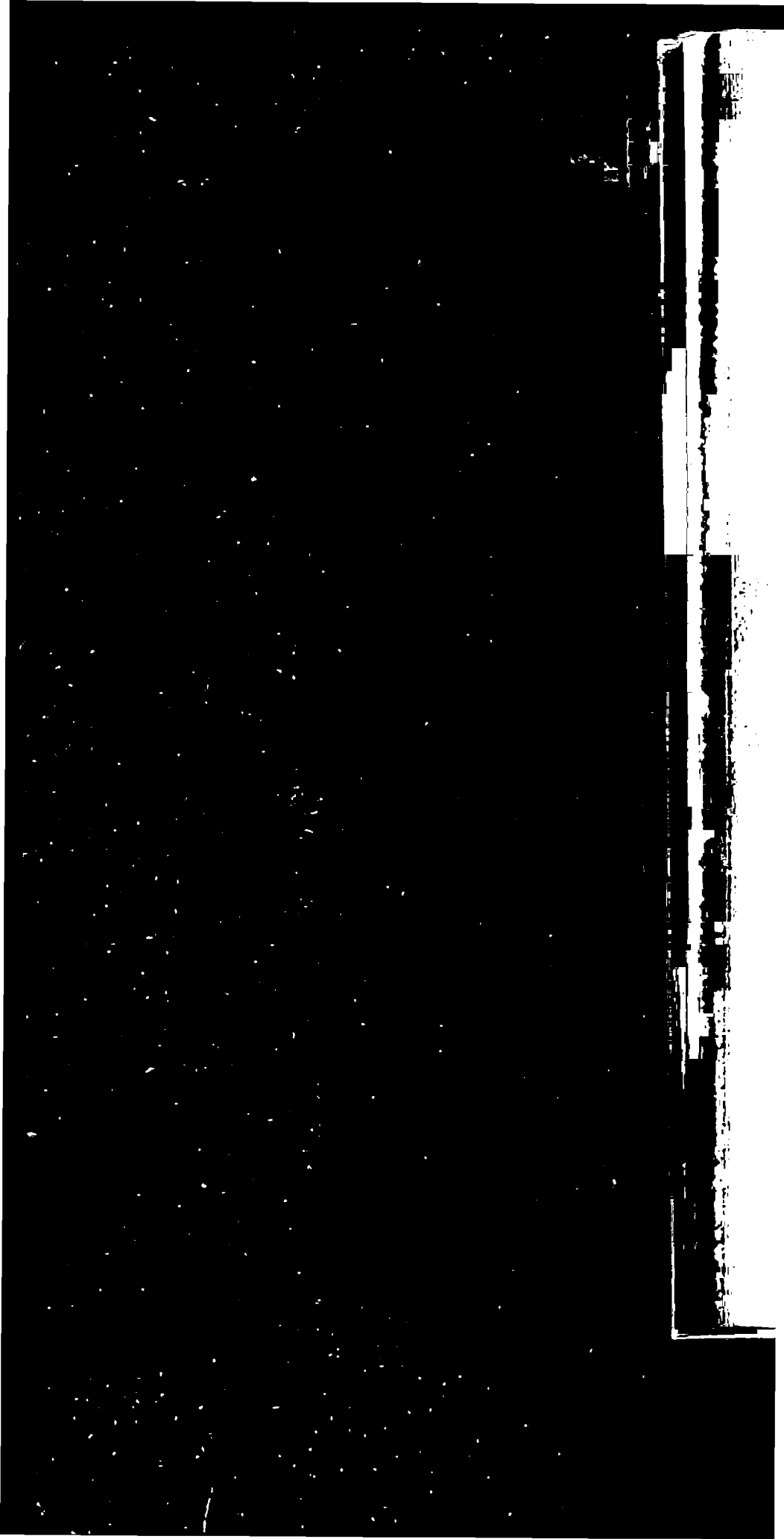
Recunoașterea frățească a anglicanismului ca parte a bisericii ecumenice se poate realiza numai ca faptă de iubire și credință.

TEOLOGIE BIBLICĂ

19. Nicolae, episcopul Ohridei, Студенту И. К., который спрашиваетъ о Екклесиаста (Studentului I. C, care întreabă de cartea Ecclesiastului în Церковь Nr. 12, 1934, p. 3-4. — Un tânăr sovăitor spune că această carte este expresia unui pesimism indian, căci neagă toate valorile și, atare, contrazice învățătura lui Dumnezeu. Această carte e însă di-versă și nu neagă două valori: pe Dumnezeu și dreptatea. Ecclesiastul spune că pe pământ sufer atât dreptul cât și păcătosul, dar el are în inimă sentiment profetic, că celui drept îi va fi bine la sfârșit. Creștinul așteaptă, că dreptul va moșteni viața veșnică și va străluci ca și soarele împărăția Tatălui ceresc.

D. Bulaur.

20. Popescu-Mălăești I., preot prof., *Studii și Comentarii. Psaltirea în versuri*, în *Raze de Lumină*, VI (1934), pp. 223-250. — În acest articol autorul se ocupă de traduceri noi ale Psaltirei, dar mai „cu osebire de traducerea în versuri rimate“, fără să treacă însă cu vederea nici unele traduceri în proză. Temeiul studiului sunt traduceri în versuri făcute de Dosofteiu (1673) și de d-l V. Militaru (1933) și dintre traduceri în proză cele făcute de P. S. Episcop Nicodim și de Gala Galaction-V. Radu. Considerațiunile și concluziunile „studiului“ acestuia în privința traducerii Militaru, Nicodim, Gala Galaction-V. Radu nu ne interesează pentru că sunt; fiindcă traducătorii sunt în viață și deci pot, — ba datori sunt să-și justifice singuri traduceri lor. Intru cât privește însă pe mitropolitul Dosofteiu, — acesta face parte din patrimoniul cultural și duhovnicesc al bisericii noastre întregi și ca atare ne obligă să luăm atitudine de memorie, ori decâte ori opera și persoana lui se pun în discuție. Prin urmare notele acestea se mărginesc strict numai la părțile din „studiu“ autorului privitoare la Dosofteiu mitropolitul. Astfel:

1. Afirmăția că „în toată literatura ortodoxă — greacă sau rusească — nu se află nicio versificare a psaltirii” (p. 232) nu se verifică fiindcă Rușii au o asemenea psaltire încă din 1678, operă a lui Simion Polozki (cf. L. N. Maicov, *Schițe din literatura veacurilor XVII-XVIII*, Leningrad, S. Petersburg, 1889, p. 97, apud Ștefan Ciobanu, *Dosofteiu mitropolitul Moldovei*, Iași, 1918, p. 114).

2. Afirmăția că poetul polon Kochanovschi versificase psaltirea foarte frumos „pe vremea lui Dosofteiu” (p. 232) iarăși nu este exactă. Pe vremea lui Dosofteiu, 1673, Kochanovschi era mort de 93 de ani, iar psaltirea sa se publicase (la Cracovia în 1579) cu 94 de ani înaintea lui Dosofteiu.

3. Interpretarea dată citatului „din sfintele scripturi a sfinților părinți, dascălilor sfintei biserici”, din poarta psaltirii lui Dosofteiu, este arbitrară (p. 232) și nu se întemeiază pe nimic. Din acest citat rezultă că Dosofteiu a simțit necesitatea unei prealabile studii aprofundate a textului psalmilor, pentru a le pătrunde înțelesul cât se poate mai bine. Dosofteiu a făcut, pe cât i-a fost cu putință, acest studiu prealabil, citind comentariile sfinților părinți. Deci aceasta este exacta interpretare a acestui citat (cf. și I. Bianu *Psaltirea în versuri întocmită de Dosofteiu mitropolitul Moldovei*, București, 1887, pp. XV-XVI).

4. Citatele „a grămădit o mulțime de vorbe de umplutură” și „pună multe vorbe unde în text erau puține, de aceea psalmii lui (adică ai lui Dosofteiu N. A.) în versuri sunt peste tot foarte proliciși” (p. 232) sunt frânturi dintr-o frază mai lungă a d-lui I. Bianu (cf. *op. cit.*, p. XXXII), care nu exprimă înțelesul pe care vrea să i-l dea păr. autor. În fraza d-lui I. Bianu, „vorbele de umplutură sunt totdeauna sinonime” (p. XXXII). Și în cazul acesta Dosofteiu e în perfectă concordanță cu păr. autor, deoarece chiar p. c. sa afirmă că „nenumeratele cuvinte similime îngăduie poetului (evreu) să pună înaintea cetitorului tablouri cele mai variate... ale tuturor categoriilor de simțăminte” (p. 225).

5. Afirmăția că psalmii versificați ai lui Dosofteiu se depărtează în ce privește înțelesul, de psaltirea în proză (p. 232), nu numai că este în contradicție cu însuși autorul său, care, ceva mai sus, ne spune că Dosofteiu „se silea să nu se depărteze de înțelesul original”, ci și cu d-lui I. Bianu, la autoritatea cărui se referă ori decâte ori îi convine, care spune lămurit: „în general Dosofteiu nu și-a permis a se atinge de înțelesul textului psalmilor și a-l schimba” (cf. *op. cit.*, p. XXXII).

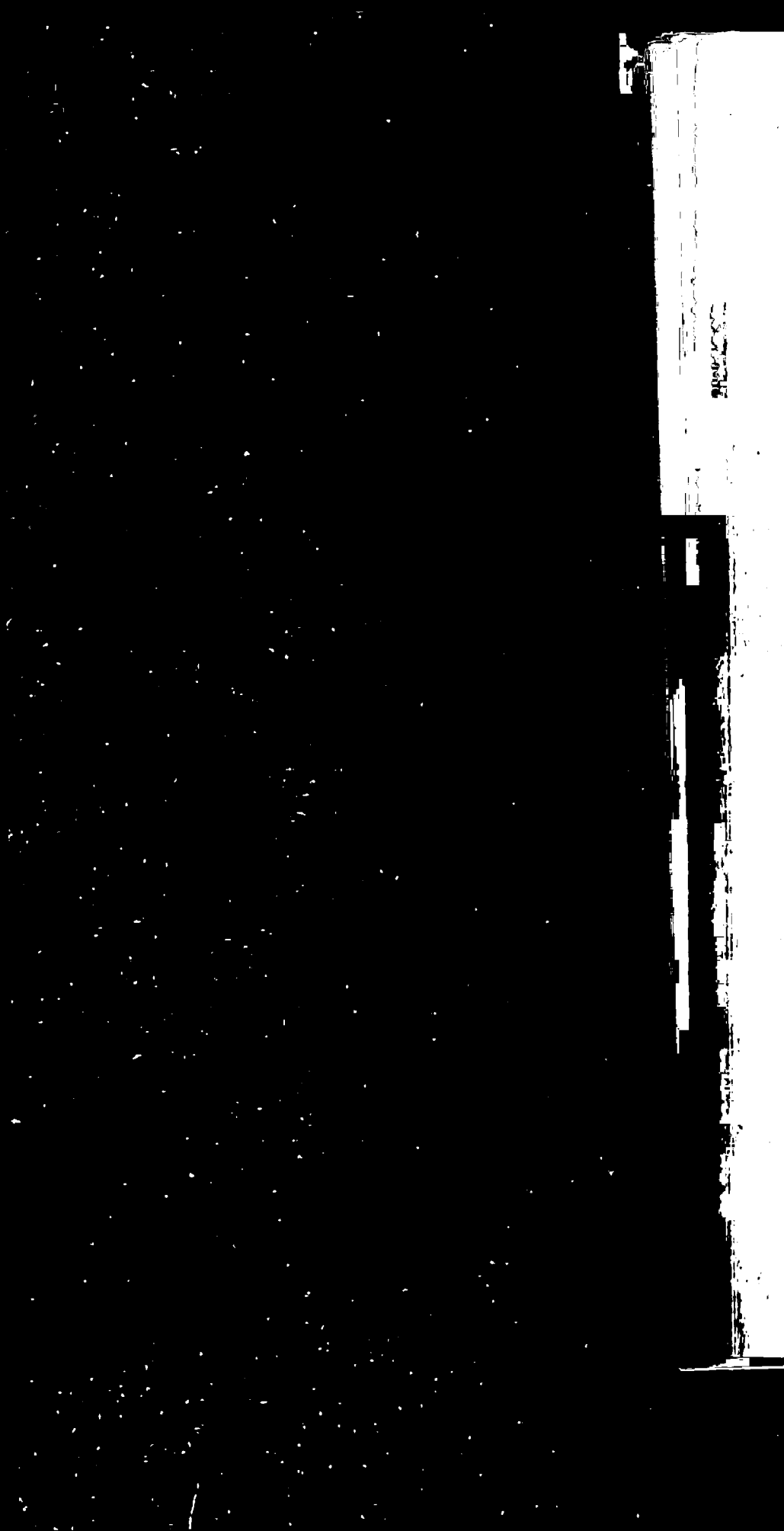
6. Afirmăția că psaltirea în versuri a lui Dosofteiu a fost uitată din pricină că, spune autorul, cetitorii au văzut că între psaltirea în versuri a lui Dosofteiu și cele calvine „pe care le citiseră” n'au putut face nicio deosebire, și deci, pentru aceea, „au lăsat-o la o parte”, nu numai că nu se sprijine pe nimic, dar nu e nici exactă. Noi am întreba: care este psaltirea calvină în versuri în limba română care se citea în Moldova lui Dosofteiu în sec. XVII-lea, sau cel puțin una în slavonește, că doar acestea erau limbile cunoscute și vorbite de lumea care știa carte în țară și în veacul lui Dosofteiu?! Pentru că nu ne vine să credem că autorul când vorbește de psaltirii în versuri calvine, se gândește la manuscrisul dela 1697, (și acela păstrat numai într-o copie din a doua jumătate a sec. XIX-lea) a cărei „limbă a traducerii și versificare sunt schilodiri ale textului și limbii românești. De aceea nu este vrednic de nicio cercetare” (pag. 223).

7 Dar, în adevăr, au fost uitați psalmii în versuri ai lui Dosofteiu, afirmă autorul (p. 223) ? Dacă au fost uitați și lăsați de o parte, cum se face că și până în ziua de azi acești psalmi se cântă la ută în Vechiul Regat cât și în Basarabia (cf. Șt. Ciobanu, *op.* p. 122) ? Psalmii versificați ai lui Dosofteiu deci nu numai că n'au uitați și lăsați de o parte, ba dimpotrivă, „Dosofteiu de multe ori versificarea lui a nemerit tonul așa de bine, încât de aici înainte nu se străbat stradele incremenite de ger, purtând steaua soliei veche a Nașterii lui Hristos, au făcut să sboare în recele aer de noapte cântări de psalmi pe care nu le știau, săracii, din ce sfântă gură de om deștept și de cucernic mitropolit au isvorit într'un ceas fericit" (N. Iorga, *op. Literaturii românești*, ed. II, t. I, p. 377). Deci, când o operă se popularizează până în măsura de a deveni una cu folklorul, străbătând prin timpurile și spațiile precum psalmii în versuri ai lui Dosofteiu, cum poate oare afirma, că acea operă a fost „uitată" sau „lăsată la rău" ?!

8. Inșă din toată critica necruțătoare pe care păr. autor o face acestei versificate a lui Dosofteiu, cea mai gravă acuzație i-o aduce unde Dosofteiu e învinuit că a tradus v. 11 din ps. 18 în loc de „miere și decât pârğa de miere" cum e în original, cu „stridii": „Ajungem la Dosofteiu să vorbim de stridii, probabil fiindcă-i plăceau foarte mult, deci nu se pomenește de stridii" (p. 241, nota 9 final). Păr. autor că „streda" sau „stredie" întrebuițat de Dosofteiu în acest verset, este una cu *stridia*, adică cea moluscă după care multora le lasă gura. Această acuzație, deși nu este mai îndreptățită decât celelalte, tot prin ironia tăioasă strecurată în afirmația „*probabil fiindcă-i plăceau foarte mult*" lui Dosofteiu stridiile, capătă o circumstanță mai avantajoasă. Fiindcă cuvântul întrebuițat de Dosofteiu nu e scoica, ci este un cuvânt destul de des întrebuițat în limba veche, al cărui înțeles era foarte ușor de aflat cu nițică osteneală. Astfel în document delat 1528 se pomenește de o *jumătate (bute) de miere* (cf. Hurmuzache, I, 206); în psaltirea Scheiană, ps. 18, 11 se zice: „*Și dulce Domnului... mai dulce decât mierea și streda*"; iar în Viețile sfinților, Ncoemvrie 25, ale lui Dosofteiu, se spune: *Limba ta aceea curată de stridie, etc.* Prin urmare, *streda* sau *stredie* nu este stridie, ci este miere; ba încă miere curată ca vioara ce se scurge de sine din fagurele (cf. Aus den Waben von selbst fließender Honig). Cuvântul *streda* delat vechiul slav bisericesc СТРЕДА = *miere* (cf. Dr. H. Tiktin, *Slavisch-Deutsches Wörterbuch*. București, 1923, sub *verbo* pp. 1511-1512); pr. Grigore Dieacenco. *Полный церковно-славянский словарь*, Sofia 1899, sub *verbo*, p. 677; Lazăr Șăineanu. *Dicționar universal al limbii române*, (1929), sub *verbo* p. 120 și *Dicționarul enciclopedic ilustrat al limbii Românească*, București (1931), sub *verbo*, p. 1215).

9. Ar mai fi și alte obiecțiuni de ridicat în privința părții privitoare la psaltirea lui Dosofteiu, din acest „studiu". Ne mărginim însă a menționa numai contradicția din prima pagină (p. 223) unde păr. autor afirmă că „cea dintâi versificare (a psalmilor) a fost făcută de calvinii din Europa de propagandă", deci la 1697, deși pe aceeași pagină dă data a doua psaltirei lui Dosofteiu 1673. Chiar și în numărătoarea psaltirilor *vechii rimate*, autorul așează sub 1 traducerea delat 1697 și numai sub psaltirea lui Dosofteiu. (Cf. Nichifor Crainic, *Problema traducerilor psalmilor sfinte* în *Gândirea* XIII (1934) p. 303-304).

† T. S.

TEOLOGIE SISTEMATICĂ.

21. Antonie (Hrapovički), mitropolit, Страшна-ли смерть для человека? (E grozavă oare moartea pentru om?) în Церковная Жизнь, 1934, p. 153-4. I. P. S. autor cu exemple din cărțile de slujbă bisericească și cu întâmplările de moarte a credincioșilor la care a asistat dovedind că nu moartea e grozavă pentru credincioși, ci credincioșii sunt grozavi pentru moarte. D. Balaur.

22. Bulgacov Sergheie protopresbiterul, *Euharistia și problemele sociale ale societății moderne*, traducere din englezește de P. S. Arhier Tit Sîmedrea; Biblioteca creștinului ortodox, Nr. 114-115; 48 p. Iași, 1934. — O minte în continuă clocotire, o înțelepciune dobândită deopotrivă din viață și din bibliotecă, un preot de cea mai înaltă tensiune spirituală și un savant *pedagog* creștin, acesta este p. r. Sergheie Bulgacov dela Paris.

Mărturisesc că studiul p. r. Bulgacov m'a încântat, m'a luminat și, în deosebi, m'a convins pe deplin de necesitatea situații efective a iain. sf. Impărtășiri nu numai în centrul vieții individuale, ci și în al celei colective printr'o „Liturghie săvîrșită în afară din templu, oficiind lângă Liturgia templului“ (p. 46). „Societatea contemporană a ajuns să trăiască pe un vulcan, amenințată într'una de cutremure și catastrofe identice cu acelea ce s'au petrecut în propria noastră patrie (Rusia)“ (p. 4). Putea-se-va oare așeza înțelegerea printre loviturile vrăjmașiei mutuale?

Sigur că da. Fiindcă cu toate acestea, afară de ura de clasă, depozitul spiritual al societății moderne conține încă și altfel de puteri și concepții. În primul rând idealul umanitar și moral (p. 5). Dar cu toate că umanismul european este de origine creștină, el a fost totuși despărțit de multă vreme de polul său creștin, apărând întovărașit mai direct cu Voltaire și cu J. J. Rousseau decât cu Evanghelia și Noul Testament, deși numai aci își poate găsi o îndreptățire (p. 6).

Ideia despre Impărăția lui Dumnezeu trebuie înfățișată în plenitudinea ei, iar nu ca ceva a cărei existență este numai etică (p. 9). În acest sens se poate deci formula teza noastră: *Teologia euharistică trebuie să servească drept temelie pentru sociologia creștină* (p. 10). Dar ce legătură este între sf. Impărtășanie și viața socială? Făcând o incursiune științifică în antropologia creștină, autorul ajunge față în față cu dogma creștină fundamentală despre Cădere și Răscumpărare. Aci intervine Biserica în toate accepțiunile ei. „Sobornicitatea bisericii, adică unirea în dragoste, este Trupul lui Hristos complet, cuprinzând în același timp în sine însuși principiul conducător și ideal pentru Frăția omnirii“ (p. 14). Totul se fundează pe Intruparea Mântuitorului, care există nu numai înăuntrul timpului, ci și în eternitate și numai în puterea veniciei sale păstrează o valoare statornică: „Iisus Hristos — ieri și azi și în veci — este același“ (Evr XII, 8).

Toate mădularele bisericii, prin ele înșile, au această putere a Intrupării, pentru că sunt legate de Hristos în Trupul său. Realitatea aceasta a Trupului lui Hristos dobândește prin ea însăși o directă și imediată plenitudine în Taina Trupului și a Sângelui: în dumnezeasca Euharistie (p. 18). Liturgia reprezintă Intruparea care se săvârșește pentru noi iarăși, se reînnoțește, se repetă. Hristos vine iarăși spre a se uni cu una

...sa, iar razele acestei uniri izvorăsc din Sfântul Potir și pătrund în inimile celor cari se apropie de Sf. Taină (p. 21). Caracteristica cea mai importantă a Liturghiei, ca Rit al dumnezeieștii Euharistiei, e calitatea ei universală: „pentru toți și pentru toate”, *afară numai de păcat* (p. 27).

Puse în mediul lor, rugăciunile euharistice, în deosebi acelea ale Vasile cel Mare, pe care pâr. Bulgacov le transcrie întocmai, capătă pentru ei un adevărat și desăvârșit. De aceea Jerifa Euharistiei cuprinde nu numai viața spirituală personală a indivizilor, ci și întreaga viață a Bisericii. Prin rugăciunea și consacrarea euharistică întreaga viață este încredințată în sporirea Trupului lui Hristos și ne pun în contact cu El. Hristosul înălțat stăpânește în biserică în umanitatea și cu umanitatea Sa” (p. 33). Cum? În mod preeminent — vizibil, deși în mod tainic, dumnezeiasca Euharistie, care în această extensiune este o supraîncălzire a Înălțării. Domnul nu rupe *legătura* sa cu lumea, iar Euharistia este zona de legătură — o Întrupare statornică” (p. 33-34).

Astfel, a creia istoria în Hristos și cu Hristos, așezând în fruntea tuturor pe Hristos, este și o datorie și o vocație. Biserica adună și înmănușează omenirea într'un Trup, Trupul lui Hristos și forța acestei sobornici este Euharistia, care este însuși Hristos”. „În acest centru se pot desfășura cercuri variate prin formarea de cercuri concentrice variate, cari trebuie să rămână toate înăuntrul fruntariilor confraternității bisericești, deși în prezent, datorită secularizării vieții, își fac apariția diferite centre false” (p. 39). Iată deci nevoia unei sociologii creștine, a unei sociologii creștine, a unui partid politic creștin comun (p. 41). Ar putea să apară un partid al Evangheliei? Firește că da. Nota esențială o dă însă *umanitatea*. Ce este aceasta? „Umanitatea este scopul și plenitudinea vieții; este o suflare a Duhului Sfânt, iar nu o jurisdicțiune de cârmă și de dogme” (p. 43).

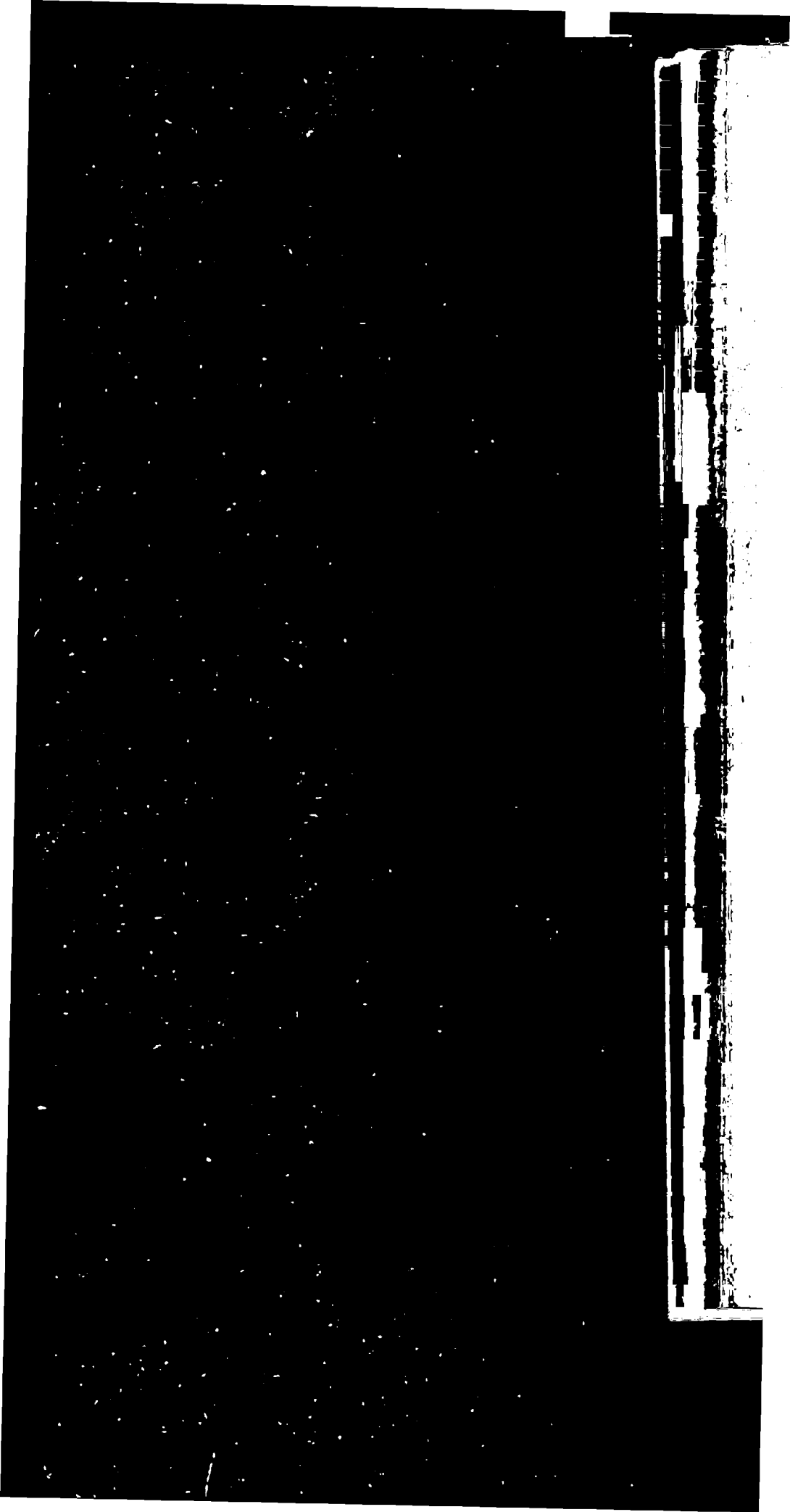
Se poate o rezolvare mai fericită, mai actuală și mai constrângătoare a problemelor, decât aceea pe care o dă pâr. Bulgacov?

Se poate oare slujitor al Altarului lui Hristos, servitor devotat al Trupului Său, care să nu se injuge la plugul adâncirii acestor idei noi, noi și vechi?

P. S. arhiereu Tit a transpus pe limba noastră un lucru admirabil. B. Sa a înțeles deplin pe pâr. Bulgacov (ceea ce nu e deloc ușor; și vorbește în cunoștință de cauză întrucât am tradus din rusește și bulgărește *Dogma euharistică* (Apostolul, Nr. 8, 9, 10, 11, 12, 13 și 14 din 1933) prezentându-l într'o românească frumoasă, caldă și adecvată.

Pr. P. A.

23. Fradinschi V., Ученые о влиянии св. Нила Синайского. (Învățătură despre virtutea a sf. Nil Sinaitul) în Богословье IX (1934), 41-52; 175-185. — Autorul, bibliotecarul Facultății de teologie din Belgrad, expune aici, pe baza originalului, învățătura despre virtutea a sf. Nil Sinaitul. Aceasta problemă este privită din două puncte de vedere: a) pozitivă și b) negativă. După prima parte, *virtutea* constă în dezvoltarea și întărirea acelor puteri spirituale, care mențin curățenia sufletului, ridicând pe om la înălțimi spirituale, tot mai mari, ca să se apropie de scopul său ultim — unirea cu Dumnezeu. După partea negativă — *virtutea* constă în năzuința omului de curățenie și eliberarea sa din stăpânirea păcatului, a patimei și a lășărității demonice, cari i se opun pe calea desăvârșirii sale spirituale B. P.

24. Gofstetter Ippolit. Соціальное Христیانство (Creștinismul social) în Путь, Nr.41, p. 73-100. — Articol interesant și prețios, ca o trezire a conștiinței creștine în raport cu viața socială. Societatea creștină trebuie să se întoarcă la Hristos. Problema socială nu se poate deslega în afară de creștinism. Pentru aceasta trebuie să se creștineze biserica empirică, să fie creștină nu numai după nume, ci și după ființă, să fie ridicată la înălțimea chemării ei dumnezeiești în destinele istorice ale omenirii ca un glas sfânt al lui Dumnezeu în lucrurile pământești. Un astfel de început s'a făcut acum zece ani în biserica greacă prin enciclica semnată de mitropolitul Irineos al Casandrei.

25. Ioan (Schaklovskoy) ieromonah, Духовно-этическое значение (Studii etice spirituale. Despre știință) în За церковь, Nr. 12, 1934, p. 4-6. — Conflictul dintre credință și știință este un conflict ineditent. Pascal, Pasteur, Newton, ș. a., în smerenia lor au pătruns viața întru Hristos. Ei au înțeles, că cunoașterea lor „științifică” nu este „înălțimă” pentru sufletele lor cu chipul lui Dumnezeu, de aceea au găsit o altă înălțime, o altă știință -- a spiritului și a veșniciei. S'au smerit și s'au înălțat. Vine vremea, când toți oamenii curați ai științei pământești, trebuie să îndepărteze de la meritele lor pământești orice atac de idolatrie practică și să apară ca mărturisitori ai slavei lui Dumnezeu, binevestitori ai micinei omului în Dumnezeu, și prin aceasta -- ai renașterii omenirii noi. Omul trebuie să învețe și o oarecare neștiință, care nu va fi necunoaștere și cu atât mai mult ignoranță. În siara actuală a omenirii, nicio știință nu trebuie să se simtă ca știință. Orice știință trebuie trăită ca neștiință.

26. Losschi N., Видѣнія святыхъ и мистиковъ (Viziunile sfinților și ale misticilor) în Путь, Nr. 43, p. 17-34. -- Uniunea mistică cu Dumnezeu adesea e însoțită sau precedată de vedenii, auziri, în genere printr-o manifestare în conștiință a chipurilor determinate concrete. — Autorul descrie vedeniile și auzirile ce le-au avut sf. Ioan al Crucii (sfânt spaniol v. XVI), fer. Suzo și sf. Tereza. Vedeniile copiilor sunt în deosebi mișcătoare și considerabile prin urmările lor pentru toată lumea creștină. Adesea misticii, sfinții vorbesc de vedenie și de auzire spirituală. Literatura catolică despre mistică numește astfel de vedenii și auziri, imaginative și le deosebește de vedeniile sensuale și de contemplațiile intelectuale.

Orice om sănătos în unele condiții speciale, poate să aibă astfel de reprezentări. Fața unei fete tinere poate apare în conștiința unui tânăr cu aceeași vioiciune și plinătate, ca și în momentul percepției. Tot așa într'un mod importun sună în ureche o arie în curs de câteva zile după ascultarea operii.

Vedeniile imaginare ale sfinților nu se pot compara cu pseudohalucinațiilor bolnavilor. Misticii mari nu sunt în niciun chip oameni bolnavi sufletește. Apoi, ei posedă o capacitate deosebit de rafinată de autoobservare. În fine, despre multe dintre vedeniile lor misticii spun, că prezența în ele a lui Dumnezeu are un caracter de autenticitate deplină. Autorul explică mai departe vedeniile imaginare și contemplațiile intelectuale în cari se descoperă rolul esențial al subconștientului. Vedeniile chipurilor trupești nu se pot interpreta altfel decât ca acte individuale unice de comunicare a lumii de dincolo cu o persoană oarecare. În viziunile acestea adesea se dă mângâiere, întărire, îndrumare unei persoane izo-

Iar uneori și prin această persoană se descopere întregii lumi (ex-biblici).

Caracterul pasiv al vedeniilor tînuiește în sine pericole. În deosebire de periculoasă pasivitatea fără purificarea sufletului și fără îndreptarea către Dumnezeu, dezvoltată, de ex. în timpul ședințelor spiritiste cu scopul de a se face unealtă (mediu) a ființelor din altă lume.

Biserica ortodoxă nu consimte la exerciții artificiale, cari duc la așchițarea vedeniilor, dar în acele cazuri, când ele apar fără de voie la sfinții învățători, le notează cu bucurie.

Recunoașterea realității unor vedenii presupune o corporalitate înzestrată și cere lămurire, cum sunt posibile lumina, sunetul, căldura și alte calități perceptibile, unde nu e corp material. În împărăția lui Dumnezeu, corporalitatea transfigurată constă din calități perceptibile, curate, desăvârșite, cari se raportă armonios una față de alta, cari intră în frumusețea absolută.

D. Balaur.

27. Mariei Dragomir Br., Христология св. Атанасия Великого (Hristologia sf. Atanasie cel Mare); în Богословие IX (1934), pp. 123-129; 193-226 și 289-312. — Autorul studiului de față, profesor la seminarul din Bitoli, ne prezintă aici, într'un sistem bine încheiat, hristologia sf. Atan. c. M.

În *introducere*, pentru a îndreptăți titlul de „părintele ortodoxiei”, atribuit sf. Atan. c. M., autorul arată, că teologia sa în general și hristologia sa în special, este punctul de plecare al veacului de aur al dogmaticii creștine și baza pentru toată cugetarea teologică, atât a Răsăritului cât și a Apusului. Hristologia sf. Atanasie nu este un sistem, ci e legată de anumite întâmplări din viața învățătorului sfânt.

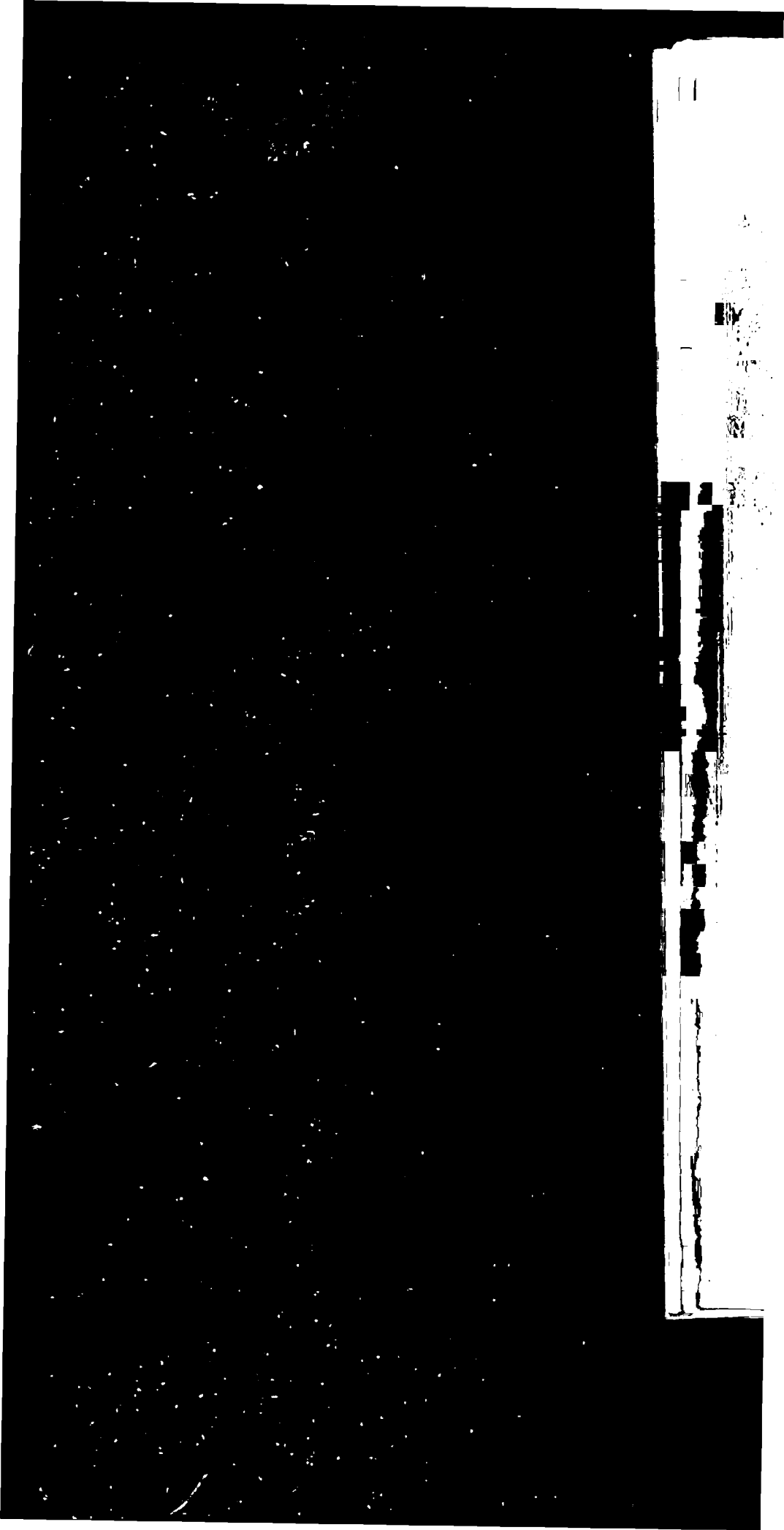
Sf. Atanasie cel Mare și-a sfințit viața pentru a întări credința dumnezeiească lui Iisus Hristos, ca prima condiție a mântuirii noastre.

În *partea I* a hristologiei sf. Atan. c. M., autorul dezvoltă, împreună cu dânsul: *Natura dumnezeiască a lui Iisus Hristos*, unde în *cap. I*, sub titlul de: *Considerațiuni generale*, arată că hristologia lui n'are sens înțeles, ci e legată de multe împrejurări individuale și istorice. Ideea de bază este, că Hristos este în aceeași măsură Dumnezeu și om; primul avându-L din veșnicie, al doilea când s'a întrupat.

Cu privire la întrebarea principală, *ce este Fiul lui Dumnezeu sau Fiul lui Dumnezeu*, autorul răspunde, împreună cu sf. Atan. c. M., prin analiza dialectică a acestor numiri, zicând că, cunoașterea Fiului începe de cunoașterea Tatălui.

Nașterea Fiului lui Dumnezeu este alta decât nașterea fiului omenească, căci nașterea omenească este temporară, transmițându-se generației viitoare; dar Fiul lui Dumnezeu are ființe netrecătoare, veșnică și El nu-și schimbă numele.

În *cap. II* autorul determină *relația Fiului lui Dumnezeu către Tatăl* din analiza terminologiei elementare, luată din simbolul de credință nicene. Termenii *ὁὐσία* și *φύσις* desemnează ceea ce este comun în sf. Treime. Termenul *ὁμοουσιος* nu are o determinare precisă, desemnând atât ființa, când o persoană din sf. Treime. Termenul *πρόσωπον* desemnează persoana reală, independentă în dumnezeire. În termenul *ὁμοούσιος* cuprinde pe toți ceilalți termeni de mai sus, exprimând relația Tatălui și a Fiului, în care Tatăl e începutul (*ἀρχή*), singurul *ἀγέν-*

υἱος ὁ Θεός, adevărat Tată, neschimbat, născând din veșnicie, fără pătimă și împărțire pe unicul Fiul, care este ἐκ Θεοῦ, din ființa lui Dumnezeu. In fine, termenul περιχώρησις exprimă împreună petrecere a persoanelor în Dumnezeu.

Toate acestea servesc ideii centrale că Fiul lui Dumnezeu este deasupra ființelor create și că a existat din veșnicie împreună cu Tatăl.

In cap. III autorul expune relația Fiului lui Dumnezeu către sf. Duh. Această parte a hristologiei sf. Atan. c. M., este mai puțin prelucrată. Invățătura cretică ce neagă dumnezeirea sf. Duh, considerându-l ființă creată și despărțit de ființa lui Hristos, unul din duhurile slujitoare (τῶν λειτουργικῶν πνευμάτων) fu combătută de sf. Atan. c. M. cu multe citate din Sf. Scriptură, dând aceeași importanță relației sf. Duh față de Fiul, precum și relației Fiului lui Dumnezeu față de Tatăl, lămurind personalitatea deosebită a sf. Duh față de Tatăl și Fiul. Sf. Duh nu poate fi creatură, căci ar însemna a introduce în ființa Sf. Treimi un element creat, ceea ce ar fi o degradare a dumnezeirii. Deci sf. Duh este Dumnezeu (I Corinth. II, 12). Apoi El este totdeauna în Fiul și prin el Dumnezeu. Unitatea lor e substanțială, după care sf. Duh, este deoființă și cu Dumnezeu Tatăl. Fiul lui Dumnezeu astfel este mijlocitor între sf. Duh și Dumnezeu Tatăl în purcederea (ἐκπορεύειν) Duhului sfânt dela Tatăl, sau mai precis, dela Tatăl prin (διὰ) Fiul (cf. Ioan XV, 26; XX, 22; XVI, 13, 14). Apoi mai adaogă, că sf. Duh este adevăratul Dumnezeu, căci săvârșește întregirea operei mântuitoare a Fiului, adică prin El ne îndumnezeim.

In partea II-a a acestui studiu dogmatic, autorul desvoltă învățătura sf. Atan. c. M., despre natura omenească a lui Iisus Hristos, zicând în general, că pentru mântuirea noastră, natura omenească a fost tot atât de trebuincioasă ca și dumnezeirea lui Iisus Hristos. Numai Cuvântul intrupat al lui Dumnezeu a putut, efectiv, să împlinească planul lui Dumnezeu în lume despre răscumpărarea omenirii. Hristos, zice autorul, are natură omenească, a cărei existență istorică a fost însemnată în Sf. Scriptură. Această natură omenească a provenit din pământ, unită cu Cuvântul lui Dumnezeu, care astfel a devenit Dumnezeu în corp sau Hristos. „Cuvântul trup s'a făcut“ este principiul de bază al sf. Atanasie cel Mare.

Cu privire la antropologie, sf. Atan. c. M. învață, că omul este compus din corp (σῶμα) și suflet rațional (ψυχὴ λογική), sufletul fiind nemuritor și superior față de corp. Sufletul este organul prin care omul vede pe Dumnezeu pentru care există în suflet o parte specială, numită νοῦς.

Din acest punct de vedere este privită și natura omenească a lui Hristos. Corpul lui Hristos nu este deosebit de corpul însufletit (ψυχικόν) obișnuit, afară de felul zămislirii. Hristos a avut corp de acelaș gen cu noi (ὁμογενὴς σῶμα). Mama lui Hristos nu s'a deosebit din punct de vedere fizic de noi, iar de aici și identitatea corpului nostru muritor cu corpul lui Hristos; iar dacă corpul său a fost nestricăcios, aceasta numai din cauza unității cu Cuvântul lui Dumnezeu. Apoi corpul lui Hristos este rădăcina (ρίζα) mântuirii și învierii, cu care noi trebuie să devenim împreună corporali (σύνσωμοι), ca să ne putem ajunge scopul — mântuirea.

In concluzie, putem spune, că acest studiu dogmatic, prin sistemul său științific, bine încheșat, are o valoare reală pentru literatura teologică contemporană.

B. Pissarov.

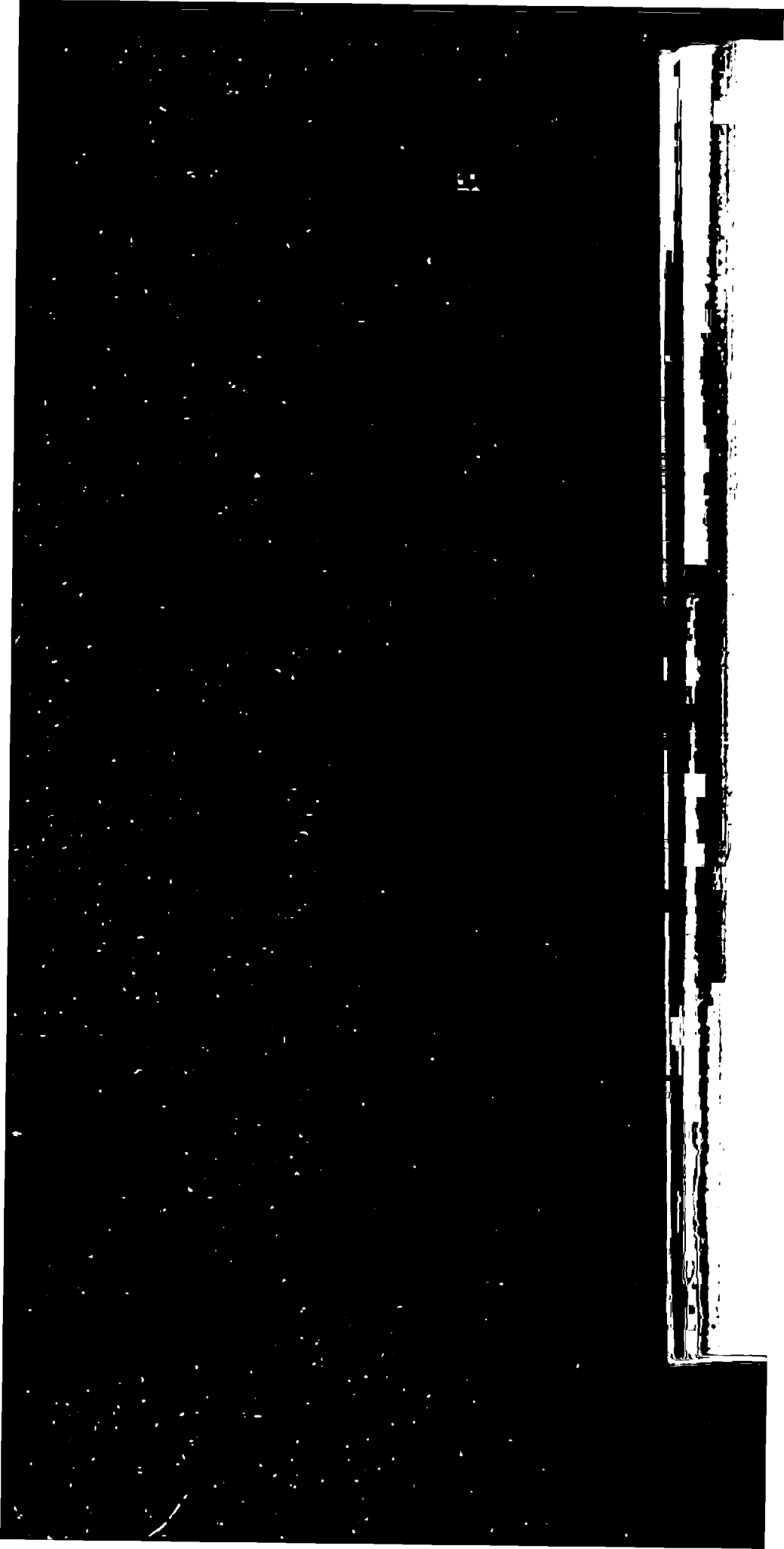
28. Nicolae episcop, rector al seminarului teologic Pecerschi. Християнство и мировоззрѣніе ризума (Creștinismul și concepțiile rațiunii) in Заря Nr. 6-7 și 10-11, 1934, p. 41-43 și 77-79. — E o lecție ținută la cursurile Societății femeilor creștine din Pernau (Estonia) la 19-20 Aprilie 1933. P. S. referent descrie atacurile asupra creștinismului care se manifestă pretutindeni și în tot felul. Scoate în evidență două surse care potolească setea spirituală a omenirii culte. Primul izvor — creștinismul — a fost totdeauna și este neschimbat în învățăturile sale. Al doilea izvor — concepțiile rațiunii — s'au perindat alături de creștinism cu zecile, s'au schimbat și s'au prefăcut în chip liber: raționalismul, empiricismul sau darvinismul, evoluționismul, socialismul, comunismul, fascismul, etc. Dar adevărul exprimat de proverbul românesc se aplică și aici: apa trece — pietrele rămân. În multe țări a apărut socialismul creștin, care se silește să concilieze principiile socialismului cu creștinismul. Diferitele mișcări ale societăților și cercurilor studențești creștine mărturisesc despre întoarcerea la credința veche. Adunarea „Academicienilor savanților britanici“ din Liverpool a început lucrările prin rugămintea. Așa dar, cu toată teama, ce o exprimă oamenii de seamă, că omenirea poate să piară din cauza comunismului, etc., — credem că omenirea nu va pieri, ci se va mântui în creștinism. D. Balaur.

29. Stanev N. P., Пакъ за религиозно-връствено то обучение (Despre învățământul religios-moral) in Църковенъ Вестникъ, XV, Nr. 38-39. — Autorul este licențiat în teologie dela facultatea de teologie din București. Despre d-sa amintim și în cronică de la Pernau. În articolul de față dă informații precise cu privire la învățământul religios-moral din liceele noastre susținând că aceeași programă de organizare trebuiesc introduse și în școlile secundare din Bulgaria.

30. Stoimenov P. D., Християнство и национализмъ (Creștinism și naționalism) in Църковенъ Вестникъ, XXXV, Nr. 38-39. — Un articol scurt și precis. Cu autorul lui ne întâlnim deseori în publicațiile bisericești bulgare. Intemeindu-se pe câteva considerațiuni generale ale filosofului N. Berdiaev din *Filosofia inegalității*, d-sa arată că secretul iubirii naționaliste este nația ca întreg, ca individ. Și cum creștinismul susține individualitatea personală pe care o socotește ca ceva indestructibil și ca purtătoare a unei misiuni deosebite în lume, înseamnă că el susține și nația ca pe o adunare, o personalitate indestructibilă, care deasemeni i s'a dat o misiune anumită în lume, admitând — în conștiință — și naționalitatea ca pe o valoare necesară în ierarhia firii. Afirmarea creștină a personalității, n'are totuși, nimic comun cu „individualismul“ în sensul grobian al cuvântului. Creștinismul pornește dela personalitate și urcă spre sobrul personalităților. El este împotriva individualismului neînsuflețit și impersonal.

Religia creștină cheamă neamurile la o adevărată frățietate purtându-le înainte învățătura lui Hristos (I Ioan IV, 20): De va zice cine nu iubește pe Dumnezeu, iar pe fratele său urăște, minciros este; că cine nu iubește pe fratele său pe care l-a văzut, pe Dumnezeu, pe care nu l-a văzut, cum poate să-L iubească? Pr. P. A.

31. Titov T. протоіереу, проф. univ. Антропософія въ ся идеология и философия учения (Antroposofia în ideologia și învățătura tainică a ei) in Заря, 1934, p. 88-89. — Autorul înfățișează o privire scurtă și generală a învățăturii tainice a antroposofiei, arătând cât e de neprecisă și problematică. D. Balaur.

32. Troițchi Sergie Dr. Реализм и идеализм у науки о браке (Realismul și idealismul în știință despre căsătorie) in Путь Nr.2, 1934 p. 72-76.—Autorul evidențiază cele două teorii principale asupra căsătoriei scoase din istoria cugetării omenești, după teoria realistă sensul căsătoriei fiind nașterea copiilor, teorie exprimată în legile vechi indiene (Manu) grecești (γάμος- Demosten, Platon, etc.) și romane (— matrimonium — Numa Pompilius), iar după teoria idealistă scopul căsătoriei este în năzuința lumii organice către desăvârșirea deplină a vieții, întreținerea ei (Sf. Scriptură, Dionisie Areopagitul, etc). Aceste două teorii și-au găsit aplicația lor în viața creștină: *Apusul* însușindu-și mai mult teoria realistă, iar *Răsăritul* (ortodoxia) pe cea idealistă. B. Pisarov

33. Vășeslavjev B., Проблема власти (Problema stăpânirii) in Путь, Nr. 42, p. 3-21. — Stăpânirea e ceva mai mult problematic și enigmatic. Enigmatică în esența sa, în natura sa socială și psihologică și e problematică în valoarea ei. Stăpânirea e aceea care atrage mai mult dar și respinge, ceea ce oamenii adoră — aceea și urăsc.

Prin toată Biblia dela cartea 1 Imp. până la Apocalips trece ideea de pecabilitate a stăpânirii (1 Samuil 10, 9; 12, 17-19; 8, 7-18. Mat. 20, 25-28; Luca 22, 24-27. Marc. 10, 42-45). Slujirea împărătească a lui Hristos nu e în forme de stăpânire. Hristos a respins puterea de stat, care I-a fost propusă de două ori, ca ispită dela diavol. El n'a fost un *mesia stăpânitor* și nu n'a pogorit de pe cruce.

Stăpânirea are și ceva *demonic*, în ființa ei ea e dela „diavol”: „I-a zis Lui diavolul: Ție îți voi da stăpânirea peste toate aceste împărății și strălucirea lor, căci ea mie îmi este dată, — și eu o dau cui voiesc”. Condițiunea primirii stăpânirii — e închinarea la diavolul (Luca 4, 5-8. Mat. 4, 8-9). Apocalipsul confirmă și întărește demonismul stăpânirii (cap. 12 și 19).

Stăpânirea în esență e antinomică; ea e o valoare pozitivă și negativă, ea e „dela diavol” — și tot ea e dela Dumnezeu (Rom. 13). În Biblie, în istorie, în cugetarea omenească sună cu aceeași putere și tema valorii, a sfînteniei și a dumnezeirii stăpânirii. Dumnezeu e numit *Împărat* crește și pămăntesc, *pantocrator*; și Hristos numit *Împărat*.

Analiza fenomenologică a stăpânirii face clară antinomia stăpânirii a cărei esență constă în *nepătrunderea ordinului* pentru cel se presupune, în *incontestabilitatea supunerii*. Dar în creștinism raportul lui Dumnezeu cu omul nu e de stăpânire (Gal. 4; Rom. 8, 14-17). Analiza esenței stăpânirii duce la deslegarea antinomiei stăpânirii. În determinarea antinomiei stăpânirii preponderența o are *antiteza nestăpânirii*. Accastă preponderență reiese în biblie cu o evidență deplină și poate formula așa: *binele suprem e totdeauna fără de stăpânire sau deasupra stăpânirii — răul suprem e numai decât cu stăpânire*. Organizarea socială în mare parte se înfăptuește de un drept fără de stăpânire și de dreptate și cu puterile dragostei libere, cu puterile bisericii.

Stăpânire de la Dumnezeu înseamnă că are ceva prețios și atunci când șeful li apără pe cei buni de cei răi, atunci el e „sluga lui Dumnezeu”. Accsta e cazul de stăpânire normal și sănătos.

Stăpânire de dela diavol — când ea nu are nicio sublimațiune, când ea nu slujește nici împărăției lui Dumnezeu, nici dreptății, când ea însăși ocupă locul suprem al ierarhiei. Accsta și este satanismul stăpânirii.

recunoașterea pe sine ca zeu, negarea slujirei la ceva înalt, preten-
 dea de închinare sie-și: „căzând, închină-te mie“. Ispita veșnică a stă-
 ării, constă în absolutismul stăpânirii, în călcarea valorilor ierarhice,
 ierarhiei dumnezeiești. Și Hristos restabilește această ierarhie prin răs-
 său diavolului stăpânirii pământești: „Domnului Dumnezeuului tău
 te închini și Lui unuia să-i slujești“.

D. Balaur.

TEOLOGIE PRACTICĂ

34. Alexandrov P. Grigorie, pr., Чужди олтари народната ни земя
 (Mare străine pe pământul nostru natal), Lom, 8 p., 1931, broșură im-
 vită gratuit.

Autorul este actualul preot al bisericii bulgare dela București.
 and parte din eparhia I. P. S. mitropolit al Vidinului, Neofit, care
 totdeauna și loc-țitor de președinte al sfântului sinod, pâr. Ale-
 androv se dovedește aci un adevărat luptător împotriva sectanților, ei
 și filii ai Poporului Bulgar, dar induși în eroare de propaganda protes-
 ta. Datorită acesteia s'a născut falanga tot mereu mai numeroasă a
 gaților, pe care preoții sunt datori să-i readucă la dreapta-credință.

35. Alexandrov P. Grigorie pr., Религия и комунизъмъ (Religia
 comunismul), articol în Вѣра и Отечество (Credință și Patrie),
 an, 1933, anul I, Nr. 1. — Pe aceeași temă, afirmarea credinței creș-
 și condamnarea comunismului, scrie autorul și în două numere con-
 tutive din Пастырско Дѣло, Sofia, XIV, Nr. 31-32. Pr. P. A.

36. Călugăr Dumitru, Hristos în școală. — Manualul catehetului or-
 dox pentru școala primară. Sibiu, 1934, 532 pp. Lei 220.

37. Calinovic P. prot., На мисионерскія теми. Методъ мисионер-
 ств. бесѣды и диспуты съ сектантами. (La temele misionare. Meto-
 de convorbirilor și disputelor cu sectanții) în Воскресное Чтеніе, 1934, p.
 1-3. — Autorul pleacă dela constatarea din experiență, că chiar misionarii
 și teologi-specialiști au incurcat foarte mult convorbirile cu sectanții,
 și le-au ținut fără un plan sau metod. Tratează apoi despre cele patru
 unde de convorbire cu sectanții: *dogmatică sau pozitivă, apologetică, po-
 sitivă și istorică*, care aproape toate încep odată cu creștinismul și pot
 folosite și azi, după împrejurări — de misionarii noștri în timpul dis-
 putelor și convorbirilor lor.

D. Balaur.

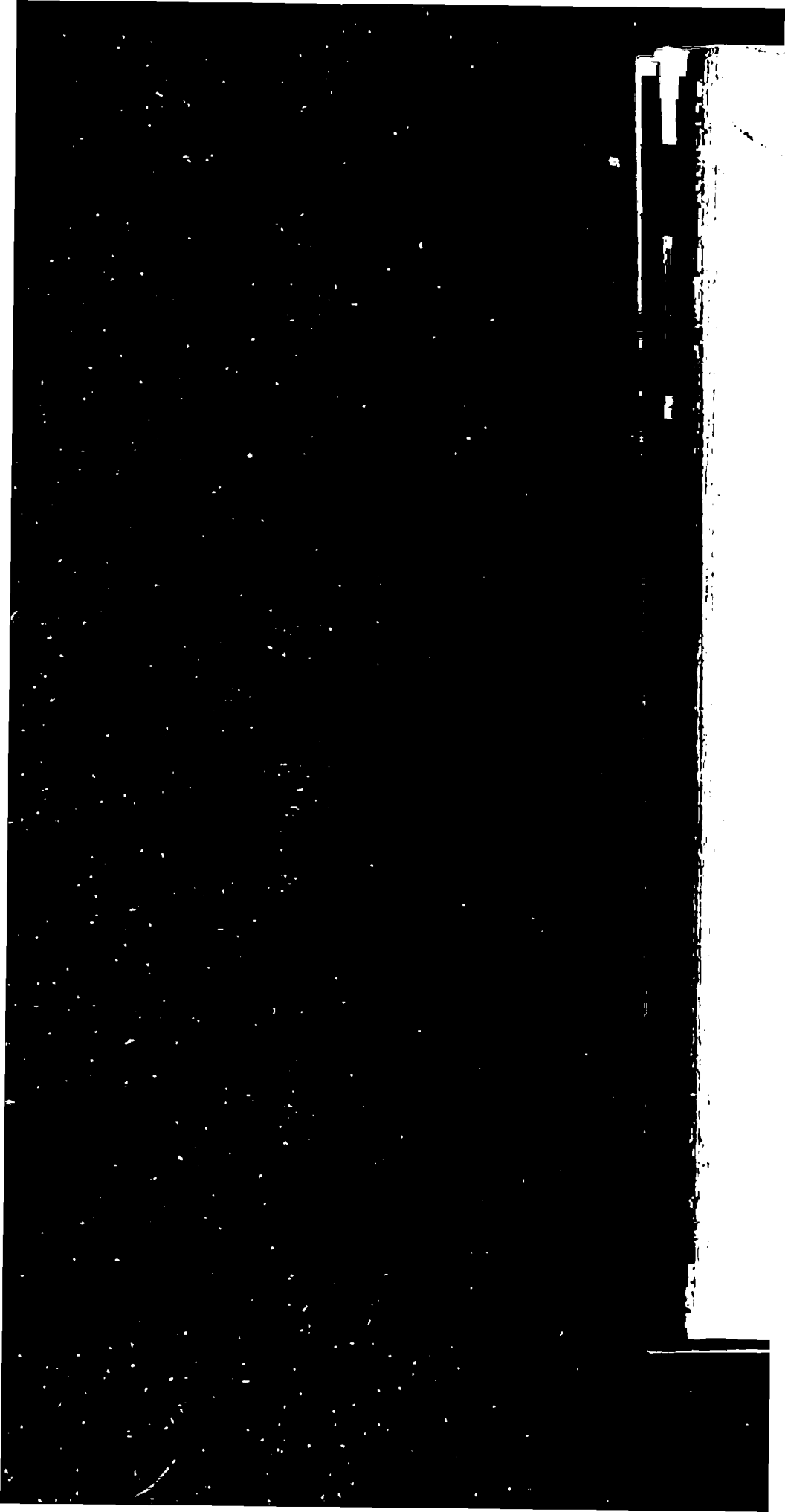
38. Comșa Gh. Grigorie Dr., episcopul Aradului, *Icoana familiei
 creștine*, Arad, 1934, 70 pp. Lei 15. — Este o lucrare prin care părintele
 episcop al Aradului ține să contribue, ca și în atâtea alte bune lucrări
 ale frăției sale, la reintronarea educației creștine în familie. Cartea se ce-
 leste cu plăcere și cu folos.

39. Comșa Grigorie Dr., episcopul Aradului, *Cercetarea bisericii și in-
 tectualii* în *Biblioteca creștinului ortodox*, Nr. 116, Arad, 1934, 37 pp.

40. Comșa Gh. Grigorie Dr., episcopul Aradului, *Despre frica de
 Dumnezeu și despre injurături* în *Biblioteca creștinului ortodox* Nr. 119,
 Arad, 24 pp. Lei 2.

41. Comșa Gh. Grigorie Dr., episcopul Aradului, *Păcatul lipsei de
 încredere* în *Biblioteca creștinului ortodox*, Nr. 120, Arad, 1934, 28 pp. Lei 2.

42. Comșa Gh. Grigorie Dr., episcopul Aradului, *Icoane sufletești* —

Pilde pentru popor, — în *Biblioteca creștinului ortodox*, Nr. 118, Arad 1934, 41 pp. Lei 3.

43. Comșa Gh. Grigorie Dr., episcopul Aradului, *Lupta împotriva diferentismului religios* în *Biblioteca creștinului ortodox*, Nr. 117, Arad 1934, 38 pp. Lei 5.

44. Comșa Gh. Grigorie Dr., episcopul Aradului, *Pizma, ura și iubirea* — Trei predici — în *Biblioteca creștinului ortodox*, Nr. 121, Arad 1934, 39 pp. Lei 5. — Aceste ultime șase opusculă din „Biblioteca creștinului ortodox”, pe care o editează cu atâta stăruință episcopia Aradului, sunt tot atâtea semnale de alarmă împotriva scăderilor vieții actuale creștine, cât și prețioase îndrumări practice pe calea cea dreaptă și plăcută lui Dumnezeu. Indreptate îndeosebi către marele popor, ele se înveșmăntează în grai și idei mai aproape de înțelegerea comună. Nu lipsește în nici o grijă pentru spiritele de pretinsă cultură superioară. † T. S.

45. Diaconescu S. Marin pr., *Hristos în școală în Păstorul Ortodox*, XV (1934) Nr. 8-9. — Rolul preotului în școala primară este, în esență, acela de a aduce pe Mântuitorul Hristos în școală. Cu începutul celui de al treilea an de activitate a preotului în școala primară, autorul expune câteva principii diriguitoare de didactică și catehetică presviteriană, accentuând pe adevărul de nesdruncinat că așa cum este pătorul așa va fi și turma. Pr. P. A.

46. Florovschi Gheorghe preot, Тютчевъ и Владимиръ Соловьевъ (Tiutcev și Vladimir Soloviov) în *Путь* Nr. 41, p. 3-24. — Autorul scrie despre concepția lui Tiutcev și Vl. Soloviov și despre vederile lor asupra raportului de reciprocitate dintre biserică și imperiu. Tiutcev a scris cartea: *Rusia și Apusul* în 1849, sub impresia evenimentelor contemporane. După el revoluția e anticreștinism. Întreg Apusul e o revoluție, pentru că Apusul e Roma. Imperiul în Apus a fost totdeauna numai o uzurpare de drepturi, deci ceva forțat și nefiresc. Papalitatea a încercat să organizeze împărăția lui Hristos ca o împărăție lumească, biserica apuseană s-a transformat în instituție, a devenit stat în stat. Numai o singură autoritate ar putea să transforme papalitatea și aceasta e marele imperiu ortodox greco-rus. După patru monarhii vechi, dela Constantin începe imperiul al cincilea creștin, definitiv. Problema răsăriteană e unirea ambelor biserici. Față în față stau imperiul și biserica. În Apus imperiul a absorbit în sine totul, biserica însăși sau papalitatea e continuarea directă a vechiului imperiu roman în noua întrupare. După Soloviov imperiul e sfințit de biserică. Omenirea poate să se îndrepte liber către Dumnezeu, numai prin stat, numai prin statul creștin poate să fie realizată sau restabilită legătura teantropică. Soloviov examinează soarta imperiului creștin. Imperiul s'a descompus, restabilirea lui e posibilă numai în Rusia. Ideea nouă și paradoxală a lui Soloviov e: imperialismul prelepadare de sine. D. Balaur.

47. Iliescu-Palanca I. Dem., preot, *Biserica îndrumăază și călăuzește cultura*. București, 1934, 29 pp. Lei 20. — Lucrare care nu trece de nivelul unui anumit abuz de „ziaristică” bisericască, foarte răspândit și din nenorocire foarte încurajat. † T. S.

48. Lucian Episcopul, *Atentatul dela Marsilia, cuvântare la parastasul din 18 Octombrie 1934* în *Cronica Romanului*, XI (1934), Nr. 10. — Un necrolog duios și cald pentru fostul rege al Iugoslaviei Alexandru I.

sufletită dovadă de dragoste și prietenie pentru poporul jugoslav; o infierare a gestului abominabil care a secerat vieța acestui Suman înțelept și viteaz.

49. Madgearov N. At. pr. iconom. Писма до българския свещеникъ (scrisori către preotul bulgar), în Народенъ стражъ, XVI, Sofia, Nr. 14, februarie. 1934. — Autorul a fost mulți ani superiorul bisericii bulgare dela București. Ne cunoaște limba și multe lucruri bisericesti de la noi le aduce în scris la cunoștința alor săi. Cu numărul 14 din organul oficial al mitropoliei din Sofia, pâr. Madgearov învață o serie de scrisori adresate proșilor bulgari. Prima scrisoare are ca subiect și-o brodează pe subiectul Chemarea Mântuitorului! Pr. P. A.

50. Milaș Nicodim, *Canoanele bisericii ortodoxe însoțite de comentarii*, vol. II, partea I. Traducere făcută de dr. Nicolae Popovici și Uroș Stanciu. Arad, 1934, pp. 337+VIII. Lei 130. Această primă parte a volumului al II-lea cuprinde canoanele sinodale locale și face urmare volumului I, 1-2, în care se cuprinde canoanele apostolice și ale sinoadelor ecumenice. Numele și faima autorului, ca și pricepera și competența lui, face de prisos orice laudă. Ceea ce nu ne poate însă opri să ne exprimăm mulțumirea că, în sfârșit, după atâta trecere de timp și după posibilitatea cetitorului român, să cetească în limba sa această valoroasă operă de tâlmăcire a canoanelor, a marelui canonist ce a fost Nicodim Milaș.

51. Morușca Poliearp, arhim., *Porunca iubirii* — Caritatea creștină în *Revista Teologică*, XXIV (1934), pp. 100-112, 184-190, 220-233 și 303-321. — Porunca iubirii e dată de Dumnezeu-Mântuitorul și deci e sfântă, desăvârșită și obligatorie. Iubirea e cunoscută și de păgânii din toate țările, nu însă în înțelesul creștin. De aceea porunca iubirii e porunca nouă, spre deosebire de porunca veche a V. Testament. Porunca nouă a iubirii a fost practică de apostoli, în înțelesul ei evanghelic, și de primii păstori. Agapele și persoanele, altele decât apostolii, indicate în cărțile Noului Testament sunt mărturii ale împlinirii acestei porunci. Alte instituții ale milei creștine în epoca primitivă afară de Agape nu găsim. Ele s-au organizat cu vremea și potrivit nevoilor, deci caritatea creștină rămăsese ca obligație permanentă d'alungul veacurilor, concretizată în cele mai bune fapte ale milei creștine. Izvorul și caracterul faptelor milosteniei stă în dispoziția sufletească a celui milostiv, din care trebuie să absenteze orice urmă de egoism. Din punctul de vedere obiectiv și exterior pâr. P. M. crede că nu este probă de iubire a da fără criteriu și fără o prealabilă împănire.

Mai departe autorul trece în revistă organizațiile și institutele de binefacere din trecutul creștinismului și al bisericii noastre românești, și ne indică o serie de asemenea organizații azi în ființă la Arad. În paragraful *Așezăminte de caritate* se indică așezămintele și organizațiile ce trebuie să preocupe biserica. În special interesante sunt datele care le culegem din paragraful *Sfintele mândștiri și caritatea*, fiindcă sunt scoase din experiența personală a autorului în calitate de egumen al mănăstirii Hodoș-Bodrog. Articolul se termină cu paragraful *Caritatea la sate*, unde se indică vreo 14 organizații și instituții ce pot ființa în fiecare parohie.

Autorul tratează tema „Porunca iubirii” mai mult din punct de

vedere al înfăptuirilor practice. Dar observațiile și referințele, în special din Sf. Scriptură, pe care cetitorul le întâlnește la tot pasul, dă studiului pâr. P. M. calitate și prestigiul unei lucrări îngrijite și oneste. † T. S.

52. Nicolae, episcopul Ohridei, Киновъ молебни Кирила грешногo (Canonul de pocăință al lui Chirii păcătosul) în Пут, Belgrad, 1934, Nr. 2, p. 65-71. — Autorul, în introducere arată că acest Chiril a fost episcopul Turovului (Rusia), cetate însemnată din veac. XI-XII. Apoi îl descrie vicața retrasă în singurătate, unde a putut mai ușor să simtă suflarea Duhului lui Dumnezeu. Drept rezultat al acestei vieți ascetice au rămas multe din rugăciunile și convorbirile sale cu Dumnezeu; episcopul Nicolae, traduce pe primele nouă, în forma de cântări ori canoane de pocăință. Stilul biblic al lui Chiril, i-a creat supranumele de: *Frisotom al Rușilor* sau *Duhul rugăciunii desăvârșite ortodoxe*, care, în năzuința sa către dumnezeire, vede distanța ce trebuie să parcurgă; vede alăbiciunile care-i îngreuiază mersul. „De aceea pocăit își revarsă inima sa înaintea dragostei sale cerești, rugându-se pentru ajutor, ca să-l înalțe la Sine“. Aci avem un viu exemplu, „cum s'au simțit de păcătoși sufletele sfinte creștine, cât de nedemne în fața viziunii măreției lui Dumnezeu, înaintea sfintenței și dragostei Sale de necuprins, înaintea curății și milei Sale, înaintea puterii și prea înțelepciunii Sale“. B. Pisarov

53. Saziev N. Изъ сборника „Духовное завѣщаніе дѣтямъ“, (Din colecția „Diată duhovnicească către copii“. Predictorul) în Утренняя Заря, 1934, p. 86. — E o prea frumoasă pildă despre bunătatea lui Dumnezeu față de oameni. Porunca iubirei, a frăției — oamenii nu o îndeplinesc. Unii se înneacă în lux, alții pier de lipsuri, iar prefacerile și răsturnările nu vor aduce niciun bine până ce oamenii nu vor înțelege, că mântuirea e numai în realizarea poruncii lui Dumnezeu despre iubirea către El și aproapele. D. Balaur.

54. Simonescu Dan, *In legătură cu Noul Testament bulgar, tipărit la Bucuroști, 1828*. — Noul contribuționi, — în *Raze de lumină VI* (1934), pp. 352-355. — Autorul se referă la studiul pâr. P. Angelescu publicat în această revistă (B. O. R. LII (1934), pp. 306-325), cu intenția de a aduce *noul contribuționi*. Cele relatate de d-l D. S., firește, au însemnatate pentru contribuția românească la renașterea culturală a Bulgarilor. Inșă Testamentul Nou bulgăresc tipărit la București în 1828 în *a treia ediție*, nu se explică de loc ca fiind a treia ediție a celui dela 1828. Fiindcă acest N. T. este altul, nu cel dela 1828. El este traducerea lui Neofit dela Rila și a fost tipărit de două ori, deci în două ediții, la 1840 și la 1850 la Smirna, în tipografia lui A. Damianov. A treia oară, deci în a treia ediție, acest N. T. se tipărește la București în 1828 în tipografia sfintei mitropolii. (Cf. Jos. Konst. Jirecek, *Bibliografia literaturii bulgare moderne 1806-1870* (bulgar), Viena, 1872, p. 23).

† T. S.

55. Sotiriu A. G., Ἡ εἰκὼν τῆς Παμμακαρίστου (Icoana Maich Domnului-Pammacaristos), în Ὁρθοδοξία IX (1934), pp. 241-50. — Acest articol este reprodus din Analele Academiei din Atena (VIII (1933), p. 395 sq.), și a făcut obiectul unei comunicări în ședința dela 7 Dec. 1933.

Icoana, lucrată în moziac, se află astăzi în biserica patriarhiei din Constantinopol. Ea n'a atras luarea aminte a bizantinologilor din cauză că era ascunsă sub o îmbrăcătură de argint, iar figurile lăsate libere fuseseră acoperite cu un strat gros de vopsea. Meritul de a fi scoasă la l

... se cuvine profesorului Sotiriu, care bănuind vechimea ei, a pus
... a curățit-o descoperind minunatul mozaic, înfățișând pe Maica Dom-
... lui cu Pruncul Iisus în brațe. Atât lucrătura cât și stilul arată că icoana
... anterioară epocii Peleologilor. Comparată cu alte mozaicuri din
... acul XI-lea, ar putea fi datată cam prin a doua jumătate a acestui
... sec. Stilul ei o arată ca provenind din școala elenistică din Constanti-
... pol de pe vremea Comnenilor.

În ultima parte a articolului sunt cercetate știrile istorice și tra-
... asupra icoanei. Ea a aparținut bisericii Pammcaristos din Con-
... antinopol, de unde își trage și numirea. După căderea Constantinopolului
... turci această biserică a adăpostit patriarhia icumenică vreme de
... de ani (1456-1586). Așa a ajuns icoana în stăpânirea patriarhiei. Când
... biserica Pammacaristos a fost transformată în moscheie la 1586, iar pa-
... rihia s'a mutat în bisericuța românească dela Vlah-Seral, a fost a-
... aici împreună cu alte odoare sfinte și această icoană vestită prin
... numusețea și minunile ei. Dela Vlah-Seral icoana este luată și dusă în
... 1607, odată cu patriarhia, la Xiloporta de unde apoi la anul 1601 ajunge
... biserica sf. Gheorghe, locașul cel nou al patriarhiei icumenice, și aici
... rămas până în vremea de astăzi. G. I. M.

56. Vintilescu Petre preotul, *Preotul în fața chemării sale de pă-
... al sufletelor*. București, pp. 295+X. — Lucrarea cuprinde o serie de
... capitole de teologie pastorală indirectă" a „unui curs de teologie pasto-
... rală", predat studenților dela facultatea de teologie din București, unde
... autor este profesor al acestei discipline. Ea poate fi egal de utilă și
... profesorilor, nu numai studenților.

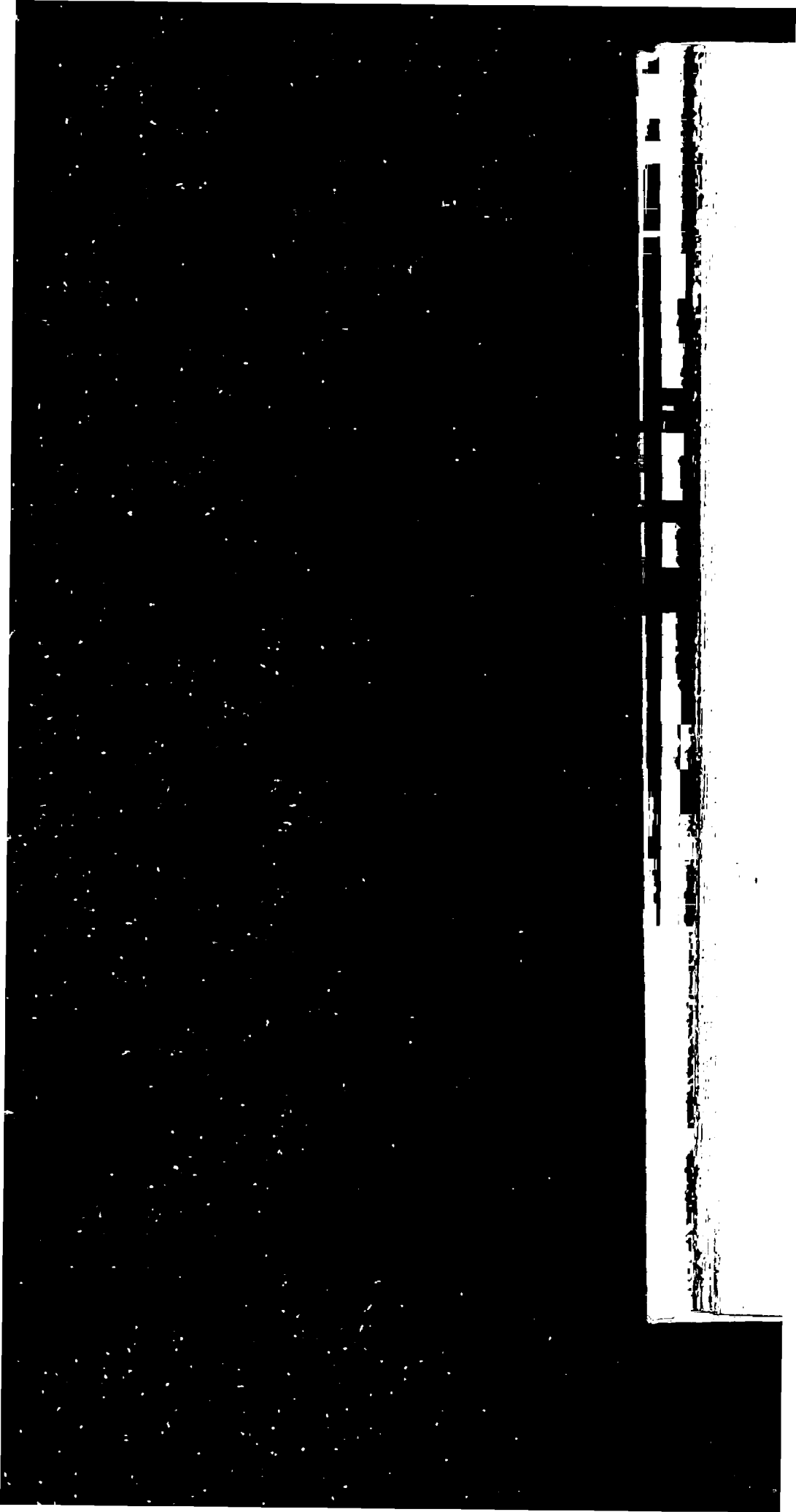
TEOLOGIE ISTORICĂ.

57. Bogdan P. Damian, *Despre documentele slavo-române din biblio-
... Academiei Române în Raze de lumină VI (1934)*, pp. 330-348. — Te-
... surul de documente slavo-române fie în original, fie în copii: traduceri,
... ilustrații sau fotografiile, pe care-l posedă azi Academia Română, constitue
... lângă valoarea lor istorică și un minunat instrument de cercetare al
... istoriei noastre bisericești, culturale, sociale, etc. D-l B. P. D. face un
... folositor serviciu, în special tineretului studios, punându-i la îndemână, atât
... cât îngăduie un articol de revistă, informații bogate și precise despre do-
... cumentele slavo-române aflătoare în biblioteca Academiei Române.

† T. S.

58. Chiselcov St. V., Изъ историята на св. Ивановиѣ мошти (Din
... moaștele sf. Ioan Rileanul) în Църковенъ Вестникъ, XXXV
... (1934), Sofia, Nr. 14. — Despre sf. Ioan dela Rila am avut prilejul să mai
... scribim odată în revista noastră (cf. *Biserica Ortodoxă Română*, LII
... (1934) Nr. 7-8, p. 550-552). Atunci d-l Chiselcov se ocupa de o *vieață pe-
... rent a sfântului*, descoperită de d-sa la mănăstirea Rila (Bulgaria). În
... articolul de față, d-sa se ocupă de soarta pe care au avut-o moaștele a-
... delași sfânt Ioan (sau Ivan Rilski, cum îi numesc Bulgarii).

Intemeietorul monahismului bulgar și al nănăstirii Rila, sf. Ioan,
... a murit către Domnul în anul 946. Moaștele sale însă, n'au rămas pentru
... înmormântarea în Rila. În jurul anilor 960 ele au fost aduse în orașul Sredeț
... (Sofia de astăzi), care pe atunci era centrul noului spirit religios al Bul-
... gariei. Aici au rămas până în anul 1183, când Bela III, regele Ungurilor,

năvăli în hotarele Bizanțului supunând și pe Bulgari. Ajungând la Sredetz (Sofia) află despre moaștele sf. Ioan și despre puterea lor de a face minuni. Bela poruncește ca ele să fie duse în orașul Gran—sau Ostrogoș, capitala ecleziastică a poporului maghiar. În Gran moaștele sf. Ioan au rămas numai patru ani, deoarece în 1187 ele au trebuit să fie din nou rediate Sofiei, după cererea împăratului bizantin Isac II Anghel. La Sofia au rămas încă opt ani, dela 1187 până la 1195, când au fost strămutate la Târnovo, noua capitală a Bulgarilor, eliberată din lanțurile bizanțului de frații Asanești prin răscoala poporului din 1186. De strămutarea moaștelor dela Sofia la Târnovo dă știri amănunțite ultimul patriarh bulgar Eftimie, care a și scris *vieața* sfântului.

Fiindcă în istorisirea strămutării moaștelor sf. Ioan dela Sofia la Târnovo, patriarhul Eftimie amintește și despre un egumen Ioanichie, d-l Chiselcov ține să restabilească în această privință adevărul istoric. În cartea sa „sf. Iv. Rilski și mănăstirea sa”, profesorul Iordan Ivanov spune: „Ioanichie a fost egumenul mănăstirii Rila către sfârșitul veacului al XII-lea”. Și în altă parte: „Obștea fraților dela Rila, în frunte cu egumenul Ioanichie, au luat parte în cortegiul care strămuta sărbătorește trupul sf. Ioan dela Sredetz în noua capitală Târnovo”. D-l Chiselcov susține dimpotrivă, că nu poate fi vorba aci despre obștea fraților dela Rila și nici despre egumenul lor Ioanichie, ci de obștea fraților dela mănăstirea sf. Ivan Rilski dela Sofia, în care s'au păstrat moaștele sfântului până la 1195. Prin urmare, Ioanichie nu era pe acel timp egumen al Rilei, ci al mănăstirii închinată sfântului Ioan în Sofia. Că aci, — în Sofia exista o mănăstire și o biserică — amândouă închinatăe sf. Ioan, se vede din biografia sfântului pe care o face în a doua jumătate a veacului al XII-lea funcționarul imperial (bizantin) din același oraș—Sofia, Gheorghhe Schilița.

Pr P. A.

59. Cotoșman Gheorghe, pr.: *Din trecutul Banatului*. Cartea I: „Studiu introductiv de istorie național-bisericească”; Cartea II: „Comuna și bisericile din Sănnicolaul-Mare” și Cartea III: „Comuna și bisericile din Comloșul-Mare și Lunga”, Timișoara, 1934, 392 pp. Lei 150. Pe lângă aceste trei fascicole, autorul făgăduiește să ne mai dea încă șase în care va cerceta trecutul istoric al satelor și bisericilor din Saravile, Igrış, Beba-Vechie, Valeani, Nerău și Pesac. Interesante în special sunt cărțile liturgice vechi și notele de pe ele (pp. 216-221 și 324-351); asemenea și seriile de preoți cari au slujit în cursul vremurilor la bisericile din Sănnicolaul-Mare și Comloșul-Mare. † T. S.

60. Delligianni Gh., *Ἐπιστολαὶ ἐκ τῆς ἀνεκδότου ἀλληλεγραφίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Καλλινίκου Γ' τοῦ ἐκ Ζαγοράς*. (Scrisori din corepondența inedită a patriarhului icumenic Calinic III-lea din Zagora) în *Ἐκκλ. Φάρος*, an XXVII (1934), tom. XXXII, pp. 23-43.

Aceste scrisori în număr de 11 sunt publicate după codd. 90 și 123, aflați în biblioteca din Zagora (Tesalia), locul de naștere al patriarhului icumenic Calinic III (1757). O altă parte de scrisori tot din acești codici adresate patriarhului Matei al Alexandriei (1746-66) au fost publicate în *Θεολογία* din Atena în anii 1927 și 1929.

După cum se știe Calinic înaintea de a fi ales patriarh fusese metropolit al Proilavului. În însemnările sale cercetate și publicate de d. N. Iorga în An. Ac. Rom. ist. XXVII (1904-5), p. 67 el a lăsat o seamă de știri cu privire la istoria noastră și care pot complecta corepondența de mai sus.

Pentru istoria bisericii române este vrednică de luare aminte scrierile Nr. VII, pp. 37-8 a patriarhului Matei al Alexandriei cu data de 17 August 1759 către Calinic și în care se vorbește despre episcopul Antim Ruzăulul (1753-7) caterisit și exilat într-o mănăstire din Muntele Sinai.

G. I. M.

61. Georgescu Dumitru V., pr., *Biserica din Vătășești în Păștele Ortodox*, XV (1934), Nr. 8-9. — O descriere atractivă și metodică a bisericii din cătunul Vătășești-Argeș. Autorul se ocupă, pe scurt — de așezarea și denumirea satului, de bisericuța zidită în cătunul la 1804, de pridvor, de inscripție, de turle, de naos, de altar, de strane, de pomelnice, de cărți și de însemnările de pe ele. Pr. P. A.

62. Giannopoulos I. N., *Ἐπισκοπικοί Κατάλογοι Θεσσαλίας* (Cataloge episcopale ale Tesaliei), în *Θεολογία*, XI (1933), pp. 329-342 și XII (1934), pp. 125-141. — Pentru istoria bisericească a Tesaliei studiul acesta este de mare folos. Autorul care a strâns vreme îndelungată știri și surse pentru alcătuirea cât mai temeinică a acestor cataloage episcopale a izbutit să dea o lucrare bună. Datele de păstorie ale episcopilor și mitropoliților au fost serios controlate, făcând pentru fiecare îndreptările și adăgirile cuvenite și care sunt culese din diferite pisanii, din însemnări de pe cărți și manuscrise, sau scoase din numeroasele documente cercetate.

Astfel avem șirul mitropoliților Larisei (p. 331-42), lista episcopilor și mitropoliților Dimitriadei (pp. 125-9) și apoi lista episcopilor Fărarului și Fanarului (pp. 129-141).

G. I. M.

63. Iugovici Miedrag, prof., *Титуле и подписи архиепископа и патриарха Сербских* (Titlurile și iscăliturile arhiepiscopilor și patriarhilor sârbi), в *Богословъе IX* (1934), p. 253-272). Este un studiu special și original asupra titlurilor și iscăliturilor arhiepiscopilor și patriarhilor sârbi, ceea ce până la autorul de față a fost numai atins în treacăt.

Până la proclamarea imperiului și a patriarhiei (1346) titlul arhiepiscopilor sârbi de ex. a sf. Sava a fost „arhiepiscop al întregului pătrat sârbesc și a celui de lângă mare“, iar după 1346 patriarhul Ioachie ia titlul de „patriarh al sârbilor și grecilor“. Acest titlu din urmă numai până în an. 1371 fu întrebuințat, când se revine la titlul cel dintâi al lui. Apoi dă un șir de titluri întrebuințate până în 1766, dând, în acelaș timp, pe scurt și istoricul fiecărui arhiepiscop ori patriarh. În an. 1766 se stinge titlul patriarhilor de Peci al Sârbilor, revenit abea în zilele noastre.

B. P.

64. Ivanov D., *Пансии Хиландарски* (Paisie din Hilandar) în *Братско слово*, V. Plovdiv, Septembrie 1934. — În panteonul bulgar „Oțet Paisie“ sau „sălbatecul anahoret din sf. Munte“ cum îl numește poetul Ivan Vazov, ocupă locul cel mai de seamă. Oricât de puține sunt știrile privitoare la alcătuirea istoriei poporului bulgar și la patriarhul noii lor literaturi, asupra lui tot se știu câteva lucruri de mare însemnătate.

Ziua de 27 Sept. este consacrată amintirii lui. Paisie nu e un patet ca Racovski, care, o sută de ani mai târziu, în megalomania lui patetică, complică istoria lumii, ci o personalitate adevărată cu o conștiință reală asupra lumii și vieții. El nu este un istoric învățat și nu falsifică faptele istorice, ci dă crezare tuturor izvoarelor de care se folosește. De aceea întreaga lui istorie aduce mai mult a legendă. Ca în orice

legendă, tot astfel și în „istorioarele“ lui Paisie scânteiază o idee clară și adâncă, din care decurge și optimismul lui: „Minunate sunt lucrurile lui Dumnezeu! Și nepătruns este adâncul gândurilor Sale în cârmuirea lumii acesteia și al pronoiei cu care cârmuește împărăția lumii acesteia. Împarte, schimbă, mută și când vrea — strică și iarăși drege. Pare-ni-se uneori că El n'are grijă de noi, că ne-a uitat pentru totdeauna, dar nu așa. Din istoria poporului Ebreu știm că deseori a fost târît în robie și purtat în pustie, dar din nou strâns laolaltă și întărit. Tot astfel este și acum cu împărăția grecească de răsărit și cu neamul bulgăresc. Pare-ni-se că pe veci este alungat și uitat de Dumnezeu, dar cine poate să priceapă înțelepciunea lui Dumnezeu, sau cine poate să scormonească cărările Lui, dacă este hotărît să adune iar laolaltă pe cei nestatornici și să îndrepteze pe cei abătutuți?“ Aici trebuie găsit izvorul nesecat al optimismului paisian: în neclintita lui credință în Dumnezeu.

Deși în literatura științifică s'a scris destul de mult asupra istoriei lui Paisie, ea a fost totuși privită întotdeauna unilateral. Căci există și o filosofie a lui Paisie. Și filosofia aceasta se înrudește cu concepțiile lui Tolstoi asupra rolului Providenței în istorie („Război și Pace“). Dar în timp ce Tolstoi, care trăește și scrie mult mai târziu a fost excomunicat din biserica ortodoxă, Paisie rămâne întotdeauna fiul ei credincios.

Pr. P. A.

65. Mătase O. preot, *Icoane de demult în Convorbiri Literare* LXV (1934) pp. 808-815.—Interesante date despre fostul schit de călugări Vânătorii-Pietrii de pe valea Bistriței. De aici a plecat Olimpiada, cea care a întemeiat Văratecul. Schitul Vânătorii-Pietrii numără în fruntea ctitorilor pe Petru Schlopul Voevod și pe Gheorghe Movilă mitropolit. Pe mezinicul original se păstrează. În actuala biserică de sat nouă, se mai păstrează încă resturi de icoane și săpături în lemn din cea veche. Unele icoane, din anii 1613 și 1614, sunt semnate de călugărițele: Ștefania, Salomia și Doroteea, ceea ce-l face pe autor să creadă că aici ar fi existat în vremea aceea „o adevărată școală de pictură“. † T. S.

66. Stratonov Irinarh, Происхождение современного устройства русской патриаршей церкви (Origina organizării contemporane a bisericii patriarhale ruse) în Путь, Nr. 40, p. 1-16 (anexă). — Autorul tratează despre: 1. Biserica patriarhală rusă; 2. Restabilirea patriarhatului; 3. Noua organizare a bisericii ruse; 4. Stabilirea „organizării extraordinare“ a bisericii ruse. 5. Autoritatea succesorilor patriarhului după moartea lui. 6. Organizarea organului bisericesc temporal.

Organizarea extraordinară a bisericii ruse s'a format treptat din organizarea nouă, orânduită de ultimul sinod local, a cărui activitate a avut ca rezultat: 1) restabilirea patriarhatului, 2) crearea organizării noi, distinctă de organizarea, care a existat în timpul celor dintâi zece patriarhi. Ca o trăsătură caracteristică a organizării noi a fost divizarea puterii între patriarh și instituțiile supreme: Sinod și Consiliu. Această organizare a fost între 1918-1922.

Organizarea extraordinară între 1922-1927 a venit în urma împrejurărilor excepționale ale bisericii. Cărmaciul corabiei bisericesti a fost patriarhul Tihon.

Crearea organului bisericesc constituie al treilea moment în organizarea actuală a bisericii. Organul nu a schimbat organizarea extraordinară, el e legat nedespărțit de ea. Ultimul moment cuprinde timpul între 1927-1932.

67. Tomescu Const. N. prof. *Diferite știri din arhiva consiliului eparhial Chișinău în Arhivele Basarabiei*, anul VI (1934), pag. 224-245.

Autorul continuă să publice în ordine cronologică material din arhiva consiliului eparhial din Chișinău, — în numărul de față din anul 1934 — cu știri interesante, mai ales pentru istoria bisericii basarabene, la care menționăm pe cele mai importante:

Situația de drept internațional a mănăstirilor din Basarabia după război, (p. 224-228). E răspunsul mitropolitului Gavriil către guvernatorul militar al Basarabiei, care ceruse anumite informații cu privire la mănăstirile din Basarabia.

Se cere preot moldovan (p. 230-231). Este plângerea locuitorilor din Căușani împotriva preotului Petre Ivancicu, rus, ca să le „rânduiască” un preot pe limba noastră moldovinească...

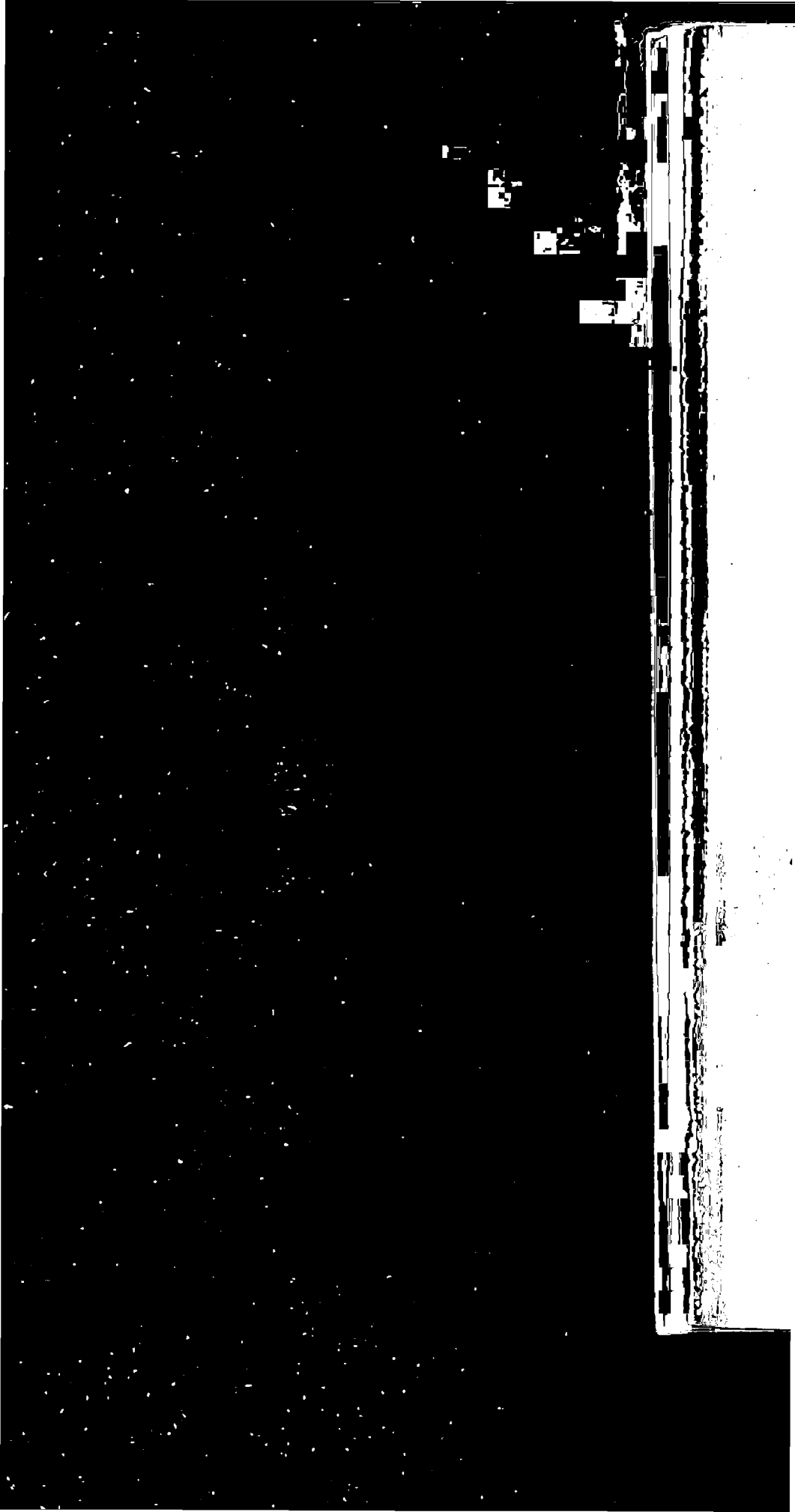
Știri despre un alt arhimandrit Chiril (p. 234-235). Sunt date extrase din foaia de serviciu asupra vieții arhimandritului Chiril Ivanovici, care a fost din Adrianopol, călugărit în sf. mitropolie a Moldovei la 1778, venit apoi în Chișinău, în eparhia mitropolitului Gavriil.

Starea unor biserici din mijlocul Basarabiei (p. 239-241). Un raport raportează mitropolitului Gavriil despre starea bisericilor din cercul său. Bisericile aproape toate au fost: „acoperite cu stuh, de lemn...” — din cauza din punct de vedere material, dar scumpe prin prezența lor în sate, cari toate în genere aveau biserici pe atunci, căci în vremea din urmă — după câte știu — din cele 20 de sate, 4 sate nu au biserici, iar deși cu biserici, sunt alăturate la alte sate. *D. Balaur.*

68. Zaharescu C. Gh., preot, *Biserica Sf. Nicolae din orașul Roman*, 1933, pp. 143. Lei 60. — Autorul, parohul acestei biserici, arătând drepturile de proprietate asupra unui imobil cutropit al bisericii, a răscolit, folietat și descifrat acte din dosare uitate. Munca aceasta l-a dus la alcătuirea acestei „monografii”, care, după însăși mărturisirea autorului, „nu este o lucrare sistematică și coordonată după o anumită metodă”. Actuala biserică a fost zidită pe la jumătatea sec. XVIII, dar un document, cel mai vechiu care dă știre despre existența acestei biserici aici, din 1706 dovedește că și înainte a mai fost aici o biserică. „de gard de nueue” spune tradiția, cu hramul Sf. Nicolae din mahalaua Brașovenilor. La 1805 când episcopul Gherasim înnoește tâmpla bisericii episcopiei, pe cea veche „din 1550 (?) o dăruiește acestei biserici”.
† T. S.

ISTORIA RELIGIUNILOR.

69. Ioan (Schakhovskoy) ieromonah, *Рассказы обь Индии* (Povești despre India) în *3а Церковь*, Nr. 13, 1934, p. 3-6. — Reîntorcându-se din Letonia în India, colaboratoarea revistei *3а Церковь*, a împărtășit în articole impresiile sale despre India, după 7 ani de muncă misionară între indieni. — În peșterile din stâncile munților Albaştri (Nelgirii), în locuri virgine, locuiesc așa numiții rși. Ei sunt retrași de societate, pentru că să se apropie de Dumnezeu. De animalele sălbatece, cari sunt multe, ei nu se tem. Se hrănesc cu broboane și rădăcini. Pe drumurile solitare se întâlnesc pelerini, cari umblă din templu în templu, dela un altul la altul, cari caută Adevărul. Fachirii, în loc de încălțăminte, au niște șaburele pline cu cui, cu vârful în sus, pe cari umblă. Vezi un altul care poartă mii de ace înfipite în mâini, piept și spinare, cu cari umblă. În curtea templului, un om stă pe cap, ca o lumânare, dela răsăritul

până la apusul soarelui. Sunt fahiri a cărui nevointă, constă în aceea că el se rostogolește din templu în templu. Ei niciodată nu umbli, ci se rostogolesc mii de km., se rostogolesc cu anii. Sunt însă mulți oameni cari nu se mulțumesc cu atât. Ei simt păcatele lor, simt un gol suftesc, frică de moarte și vieață. Ei strigă către Vedenie să-i mântuiască. Un indus păgân vede chipuri și vedenii sălbatece de tot felul. După cuvintele indienilor, ei au peste 315.000 zei, dar alții nu se mulțumesc nici cu acest număr și spun că au peste jumătate de milion de zei. Toți creștii zei provoacă frică și cărmuesc vieața indienilor. Șerpii sunt sfinți. Indianul se închină zeului din șarpe. La gaura lui, de sub copac, el aduce lapte și fructe. Casele lor, neavând tavan, sunt libere pentru șerpi-cobra. Indianii nu-i omoară, nici pe alții nu lasă să-i alunge, din teamă de păcat, de aceea în fiecare an mor peste 20.000 oameni. Alte animale sfinte sunt maimuțele cari aduc mare pagubă agricultorilor. Pentru a evita nenorocirile, oamenii își fac chipuri de zeu-maimuță, din piatră. Au și draci, de cari se tem cu toții. În cazuri de nenorocire, indianul duce jertfe nu numai în templele indiane, ci și în meccete mahomedană și în biserica creștină, numai să se asigure că a satisfăcut toți zeii. În ceasul de moarte, pentru a scăpa de cele 10 zile de chin, premergătoare iadului, mulți se îndreaptă către cel mai bun zeu, care e vaca. Vacii i se închină toți, chiar și Gandi.

Țările păgâne se află subordonate spiritelor rele, și nicio putere acolo nu le mărginește.

70. Vanovschî A. Мифология Кодзики и Библия (Mitologia japoneză și biblia). Referat, citit în societatea japoneză „Meiji“ în Tokio, la 2 Aprilie 1932, în Путь, Nr. 42, p. 38-55. — E un extras dintr'o lucrare nepublicată, consacrată analizei comparative a mitologiei Kodziki și a Bibliei, sau mai exact a primelor 6 cap. din Facere și Apocalips. Lucrarea se începe cu analiza povestirilor despre creațiune. Mitul despre creațiune așa cum e expus în Kodzichi, vorbește nu numai de începutul universului, dar și de însuși origina zellor-creatori. Creațiunea după Biblie, ca și după Kodziki, începe cu marea împărțire a domeniilor unicului haos în două lumi — lumea luminii și lumea întunerecului, care nu se substituie una pe alta, ci stau una în fața alteia. Mitul despre activitatea creatoare a zellor Izanaghi și Izunami apare ca o completare și dezvoltare a mitului fundamental despre crearea cerului și a pământului. Despărțirea luminii și a întunerecului în două țări, opuse una alteia, apare ca un fapt care determină ordinea creării, în Kodziki, ca și în Biblie.

Cei dintâi soți pe pământ au fost zei, iar nu oameni. Însă tăcerea în ce privește pe om nu e întâmplătoare, ci e condiționată de psihologia Japonezului vechiu, legată de credința lui în zei-strămoși cerești, în baza căreia a și apărut Kodziki. Kodziki și Biblia privesc egal nașterea lumii, dar în timp ce mitul japonez povestește despre origina zellor, Biblia vorbește de origina omului.

Nu numai ordinea creării e aceeași în Kodziki și în Biblie, ci și principiile creării se aseamănă. Ordinea creării în genere e aceeași, în așa se aseamănă concepția despre creațiune: un proces de acțiune reciprocă al principiilor activ și pasiv; și, în fine, se observă o coincidență chiar în chipul creării, când energia creatoare e trimisă în mediul hotărât. Impresia ce reese e, că mitul japonez despre creațiune s'a dezvoltat din povestirea biblică analogă, pe calea personificării și a adorării cuvintelor lui Dumnezeu, cu ajutorul cărora s'a creat lumea. D. Balaur.

PARTEA OFICIALĂ

DESBATERILE SFÂNTULUI SINOD

Ședința din ziua de 15 Martie.

Sumarul ședinței.

Ședința se deschide la orele 10 dimineața sub președinția Înalt Prea Sfințitului Patriarh.

Secretar de ședință este P. S. Arhiepiscopul Ilarion Bălanul.

P. S. Secretar dă citire apelului nominal și sunt prezenți: I. P. S. Patriarh Miron, II. PP. SS. Mitropoliți: Pimen al Moldovei, Nectarie al Bucovinei și Gurie al Basarabiei; PP. SS. Episcopi: Variolomeu al Râmnicului, Lucian Romanului, Chenadie al Buzăului, Nichita al Argeșului, Asma al Dunării de Jos, Grigorie al Aradului și Gherontie al Constanței; PP. SS. Arhiepiscopi: Platon Ploeșteanul, Ilarion Teacăoanul, Dionisie Tighineanul, Titu Târgovișteanul și Ștefan Craioveanul; absenți: I. P. S. Mitropolit Nicolae al Iașului; PP. SS. Episcopi: Visarion al Hotinului, și Ștefan al Armatei; PP. SS. Arhiepiscopi: Ipolit Rădăușeanul, Grigorie Botoșăneanul, Andrei Crișanul, Vasile de Rășinari, Veniamin Bărlădeanul iar în concediu: PP. SS. Episcopi: Roman al Oradiei și Nicolae al Clujului.

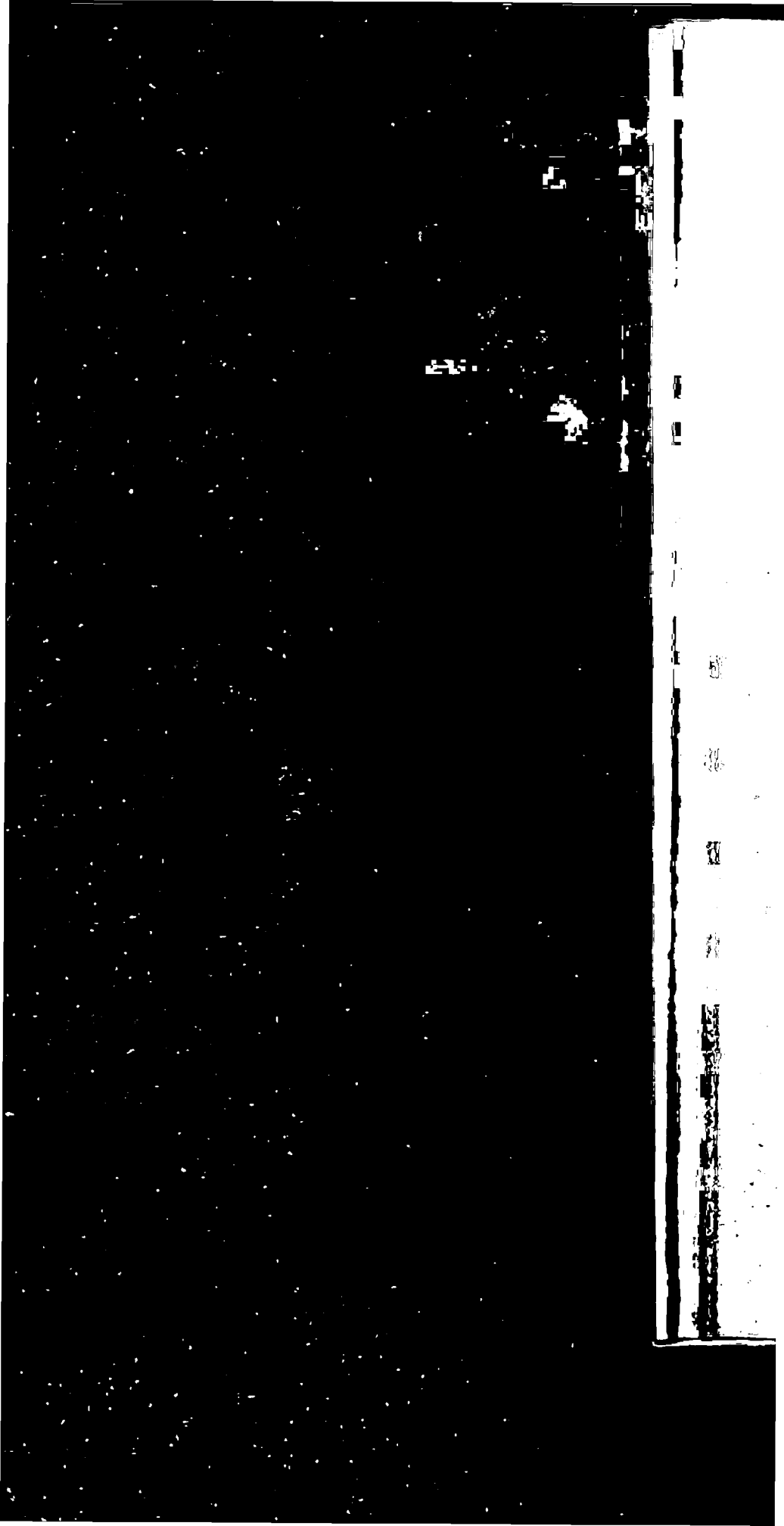
Același P. S. Secretar dă citire sumarului ședinței precedente.

La sumar iau cuvântul:

I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei, propune a se lua în discuție și împărți la preoți, cuvântarea I. P. S. Patriarh, relativ la anularea alegerilor eparhiale.

I. P. S. Patriarh, constată că cele cuprinse în sumarul ședinței sunt date numai ca norme principiale de conducere în efectuarea dosarelor de anchetă, pentru referenți, deci nu e vorba de publicitate.

P. S. Episcop Lucian al Romanului, e contra pro-

punerii, pentru motivul că e o cuvântare incidentală și incomplet inserată în sumar. Cele spuse de I. P. S. Patriarh, au fost în cadrul unei instrucțiuni directive între membrii de față. Deci nu se pot publica.

P. S. Arhiepiscopul Titu, dorința I. P. S. Mitropolit al Moldovei se va îndeplini, fiindcă potrivit regulamentului, sumarele Sf. Sinod urmează a se publica.

P. S. Episcopul Vartolomeu al Râmnicului, cere Sf. Sinod ca cererea P. S. Arhiepiscop Nifon Craioveanul, de a i-se aproba domiciliul la Craiova să fie rezolvată numai după ce se va rezolva chestiunea generală, ridicată de P. S. Sa.

I. P. S. Patriarh, dă informații că ambele chestiuni sunt date la aceeași comisiune, care le va studia în ordine și pe baze legale.

Punându-se la vot sumarul ședinței precedente, se verifică și aprobă.

P. S. Secretar dă citire următoarelor comunicări:

1. Tem. No. 450/933. P. S. Episcop Nicolae al Clujului, cere concediu pentru toată durata sesiunii Sfântului Sinod.

Se acordă concediul cerut.

2. Tem. No. 469/933. P. S. Episcop Roman al Oradei, cere concediu pentru motiv de sănătate.

Cu această ocazie își exprimă părerea în chestiunea alegerilor eparhiale, în concluzie fiind contra anulărilor.

Se acordă concediul cerut și comisiunea canonică-juridică să ia act de declarația făcută.

Tem. No. 467/933. Sinodul permanent propune a se lua măsuri pentru oprirea corespondenței taxate cu mărca cu caracter antireligios, ce se intenționează a se pune în circulație de un anumit Stat.

Se trimite spre studiere și referire comisiunii afacerilor streine.

Tem. No. 264/933. Locuitorii creștini ortodocși din comunele, Rădășeni, Drăgușeni, Slătioara, etc., din jud. Baia, cer să se ia măsuri împotriva vechilor calendariști.

Tem. No. 443/933. Ministerul Instrucțiunii și Cultelor, înaintează cererea locuitorilor numiți „vechi calendariști” din Rădășeni, jud. Baia, de a li se da învoirea să țină

carbătorile după vechiul calendar. (Anexe: Referatul Sinodului Permanent și tem. No. 1465/932).

Tem. No. 1936/932. Consiliul Central Bisericesc cere Sf. Sinod să intervină la cei în drept, ca organele oficiale ale statului să conlucre cu preoții la menținerea ordinii pe chestia respectării calendarului îndreptat.

Se trimite spre studiere și referire comisiunii pentru doctrină și viață religioasă.

5. Tem. No. 445/933, Mitropolia Cernăuți cere Sf. Sinod să ia măsuri contra propagandei antireligioase ce se face prin jurnalul „Stânga”. (Anexe: referatul Sinodului Permanent).

Se trimite la aceiași comisiune.

6. Tem. No. 246 și 255/933 P. S. Episcop Grigore al Aradului, propune sf. Sinod să studieze chestiunea înființării unei școli pregătitoare pentru surori de caritate, într-una din mănăstirile de maici (cu referatul S. Permanent).

Se trimite la aceiași comisiune.

7. Tem. No. 466/933 Sinodul Permanent înaintează spre aprobare și descărcare conturile de gestiune ale Sf. Sinod pe anul 1932.

Se trimit spre studiere și referire P. S. Episcop Cosma al Dunării de jos.

8. Tem. No. 465/933 Sinodul Permanent înaintează spre aprobare proiectul de buget al Sf. Sinod pe anul 1933/34.

Se trimite spre studiere și referire P. S. Episcop Cosma al Dunării de Jos.

9. Tem. No. 440/933 P. S. Episcop al R. N. Severin cere să se ia măsuri contra felului cum se judecă apelurile de consistoriul metropolitan din București.

Se trimite spre studiere și referire comisiunii canonic-juridice.

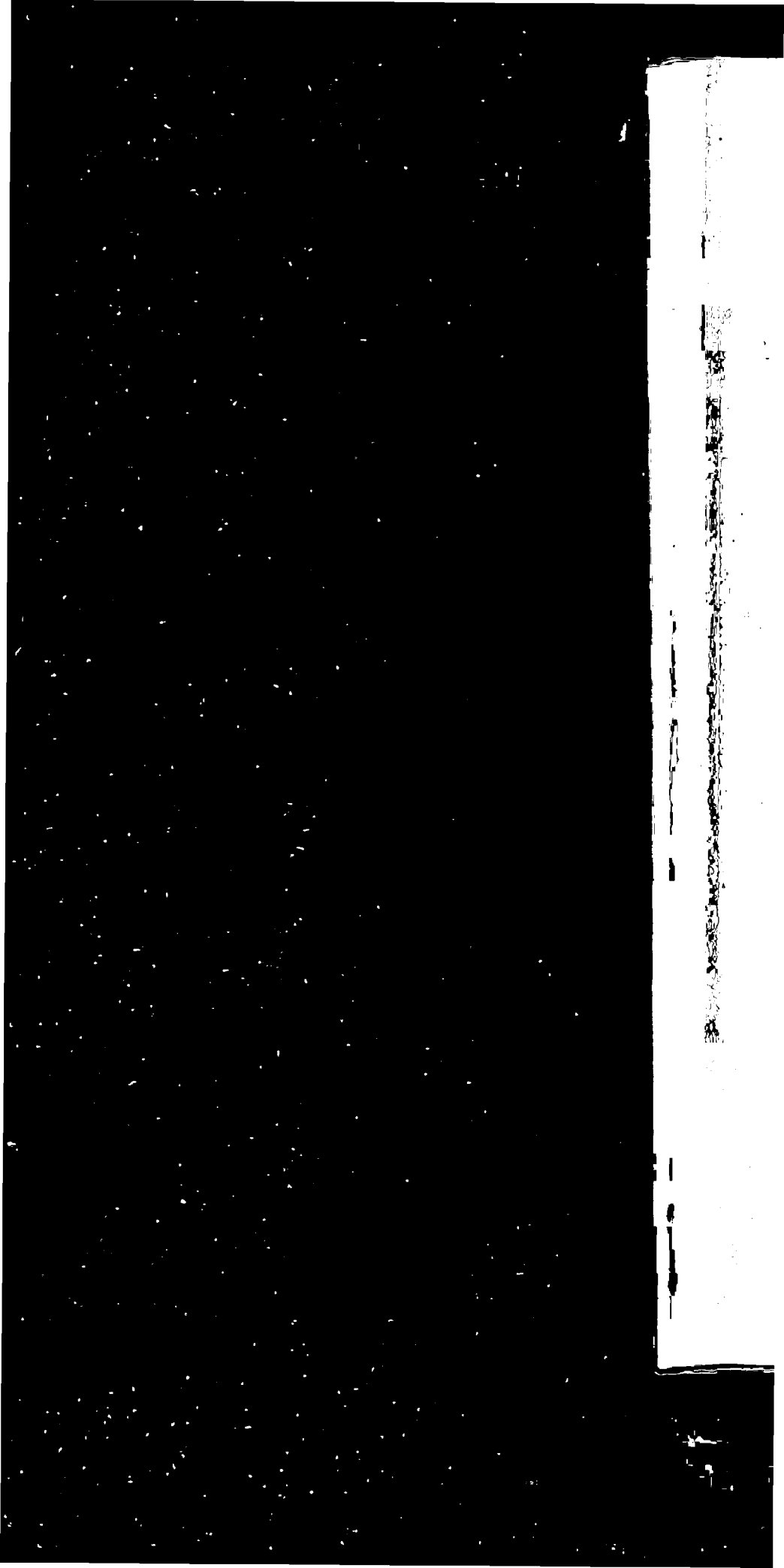
10. Tem. No. 460/933 Sf. Episcopie a Romanului înaintează cererea seminaristului Ioan Andrei de a i se da dispensa de căsătorie cu ruda sa în gradul al 6-lea.

Se trimite la aceiași comisiune.

11. Tem. No. 461/933 Arhiepiscopia Sibiului solicită aprobarea sf. Sinod pentru o chetă în toate eparhiile.

Se trimite la aceiași comisiune.

12. Tem. 256 și 270/933 Episcopii de Arad și de Caransebeș cer să se revină asupra hotărârii de strămutare

a sediului episcopiei Caransebeşului la Timişoara. (cu referatul S. Perm. şi tem. 786/931).

Se trimite la aceeaşi comisiune.

13. Tem. No- 463/933 I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei cere să se ia măsuri pentru alegerea de episcop în scaunul vacant dela Huşi.

Se trimite la aceeaşi comisiune.

14. Tem. No. 470/933 D-l Ministru al Instrucţiunii şi Cultelor, D. Gusii, protestează contra telegramei adresate D-sale de P. P. S. Episcop Vartolomeu al R. N. Severin pe chestia seminarului dela R. Vâlcea.

Se trimite spre studiere şi referire comisiunii canonic-juridice şi pentru disciplină.

Se intră în ordinea de zi.

I. P. S. Patriarh arătând că Sf. Sinod, s'a întrunit pentru a se pronunţa în chestiunea presantă a alegerilor eparhiale, invită pe referenţi să vie cu referatele spre a fi luate în discuţie chiar acum.

I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei găseşte că chestiunea alegerilor eparhiale este de mare importanţă, ba chiar de excepţională importanţă, pentru întreaga Biserică română ortodoxă şi de aceea la discutarea ei trebuie să fie de faţă toţi Membrii Sf. Sinod. Ori, observă că lipsesc cu excepţia P. S. Episcop al Aradului, toţi membrii din cuprinsul mitropoliei Ardealului. De aceea propune a se amâna discuţia asupra chestiunii, până vor fi de faţă şi aceşti PP. SS. Membri, cari să fie invitaţi la şedinţă.

I. P. S. Mitropolit Gurie al Basarabiei propune să se lua imediat în discuţie referatele comisiunii întru cât chestiunea e urgentă, iar biserica românească e una şi nu trebuie împărţită pe provincii.

La propunerea I. P. S. Patriarh, Sf. Sinod hotărăşte:

Sf. Sinod constatând lipsa dela şedinţă a PP. SS. Membri din cuprinsul mitropoliei Ardealului şi, având în vedere chestiunea importantă la ordinea zilei, ce urmează a fi rezolvată: „cercetarea anchetelor asupra alegerilor eparhiale”, însărcinează biroul a-i invita telegrafic la şedinţă.

P. S. Episcop Ghenadie al Buzăului, însărcinat cu cercetarea anchetelor din cuprinsul mitropoliei Ardealului, citeşte referatul întocmit de P. S. Sa, asupra acelor anchete.

I. P. S. Mitropolit Nectarie al Bucovinei prezidează: Sfântul Sinod ia cunoștință și din cauză că orele au înaintate, hotărăște a se continua cu citirea referatelor și discutarea măsurilor de luat în ședința viitoare.

La orele 13 I. P. S. Președinte, Mitropolitul Nectarie al Bucovinei ridică ședința, anunțând pe cea viitoare pe ziua de Joi 16 Martie a. c. orele 10 dimineața.

PREȘEDINTE PATRIARH,
MIRON

Secretar,
† ILARION BĂCĂOANUL

Ședința din ziua de 16 Martie.

Sumarul ședinței.

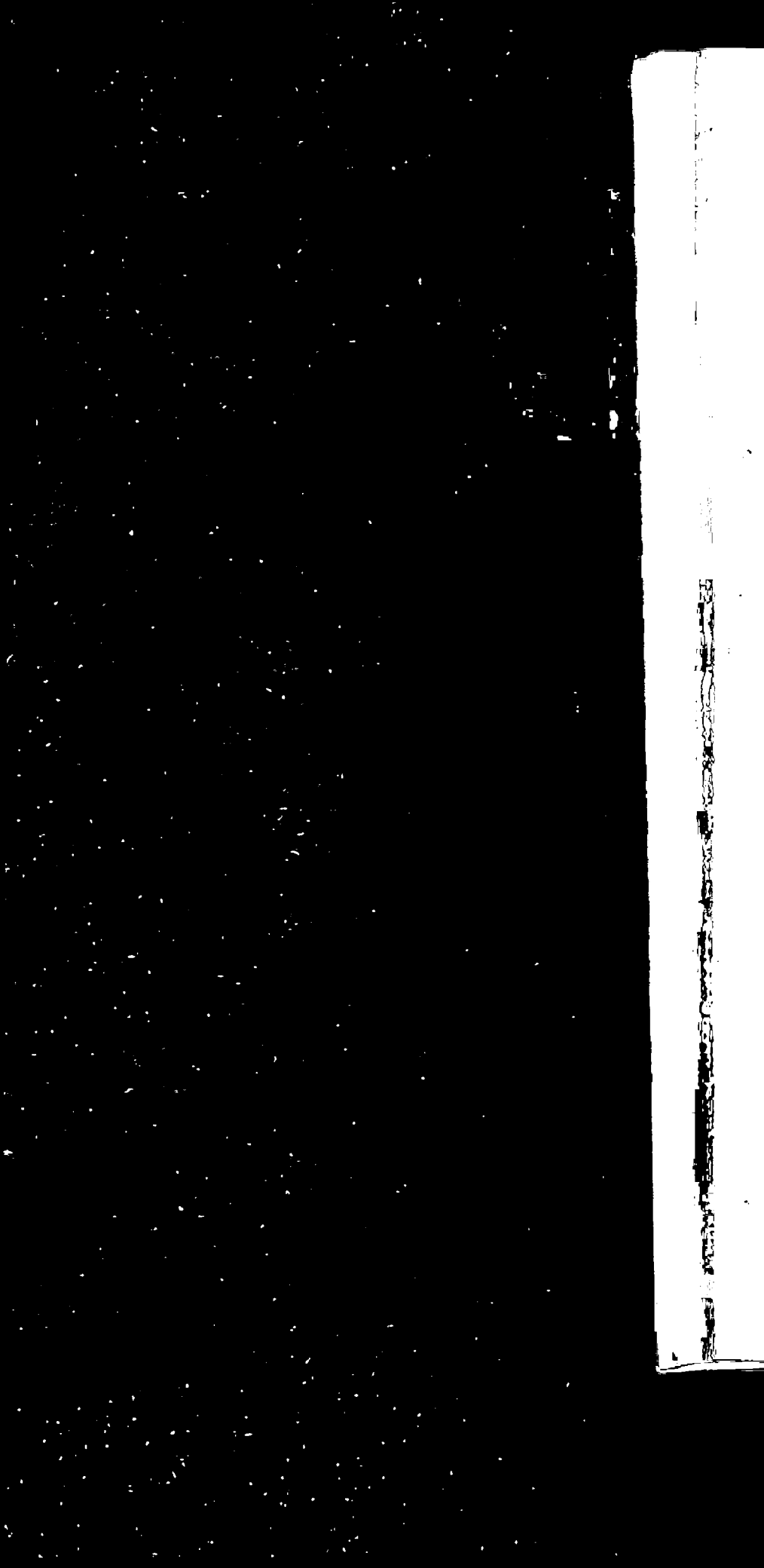
Ședința se deschide la orele 10 dimineața sub președinția Înalt Prea Sfințitului Patriarh.

Secretar de ședință: P. S. Arhiepiscopul Ilarion M. Băcăoanul.

P. S. Secretar dă citire *apelului nominal* și sunt prezenți: Înalt Prea Sfințitul Patriarh Miron, II. PP. SS. Mitropoliți: Pimen al Moldovei, Nicolae al Ardealului, Nectarie al Bucovinei și Gurie al Basarabiei, PP. SS. Episcopi: Bartolomeu al Râmnicului, Lucian al Romanului, Ghenadie al Buzăului, Nichita al Argeșului, Cosma al Dunării de Jos, Ilarion al Hotinului, Grigorie al Aradului și Gherontie al Constanței; PP. SS. Arhiepiscopii: Platon Ploceșteanul, Ilarion Băcăoanul, Dionisie Tighineanul, Titu Târgovișteanul, Nifon Valoveanul și Veniamin Bârlădeanul, absenți: Iosif al Cănebeșului și Ioan al Armatei; PP. SS. Arhiepiscopii: Ipolit Adăuțeanul, Grigorie Botoșăneanul, Andrei Crișanul și Ștefan de Rășinari; iar în concediu: PP. SS. Episcopi: Nicolae al Clujului și Roman al Oradiei.

Același P. S. Secretar dă citire *sumarului ședinței precedente, care se verifică și aprobă.*

I. P. S. Mitropolit Nectarie al Bucovinei aduce la cunoștință Sf. Sinod, cum află știrea din ziare, că domnul Nicu Nițescu, ministrul Agriculturii și Domeniilor, va depune în Camera un proiect de lege pentru administrarea averilor moștenite din Bucovina. Ori, I. P. S. Sa, n'a fost niciodată interesat pe această chestiune, nici n'a fost consultat în vreun

sens, sau altul. Cum prin acest procedeu se atinge autonomia bisericii, cere Sfântului Sinod să-i vină în ajutor, luând poziție contra acestui procedeu.

I. P. S. Patriarh găsește că e cazul ca *I. P. S. Mitropolit Nectarie* al Bucovinei, mai întâiu să protesteze fie personal, ca ierarh al bisericii din Bucovina vizată prin acel proiect, fie aducând și o delegație eparhială. Numai dacă protestele *I. P. S. Sale* nu vor fi luate în seamă, va veni cu chestiunea la Sfântul Sinod.

I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului găsește că chestiunea e foarte importantă și Sfântul Sinod trebuie să se solidarizeze cu *I. P. S. Mitropolit* al Bucovinei, vestejind un astfel de procedeu—dacă s'ar adevări—procedeu care calcă principiul de autonomie ce stă la baza organizației bisericii noastre.

Cum însă nu se știe cât poate fi adevărat din acel anunț de prin ziare, propune deocamdată, ca biroul să dea o notă la ziare în sensul că, noi nu putem crede că cele svonite pot fi adevărate, întrucât ar fi o imposibilitate ca statul, nostru român să vină cu o lege prin care biserica dominantă este deposedată de averile ei, în timp ce tot el, statul trece averi din patrimoniul său în patrimoniul altor culte minoritare, ca în cazul cu averile date statusului catolic.

Pe de altă parte, *I. P. S. Mitropolit Nectarie* să ia contact imediat cu domnul ministru Voicu Nițescu și să protesteze energic.

I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei nu se uneste la propunerea de a se da comunicatul de către birou.

La propunerea *I. P. S. Patriarh* Sfântul Sinod hotărăște:

Biroul Sfântului Sinod va da un comunicat la ziare în sensul celor propuse de I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

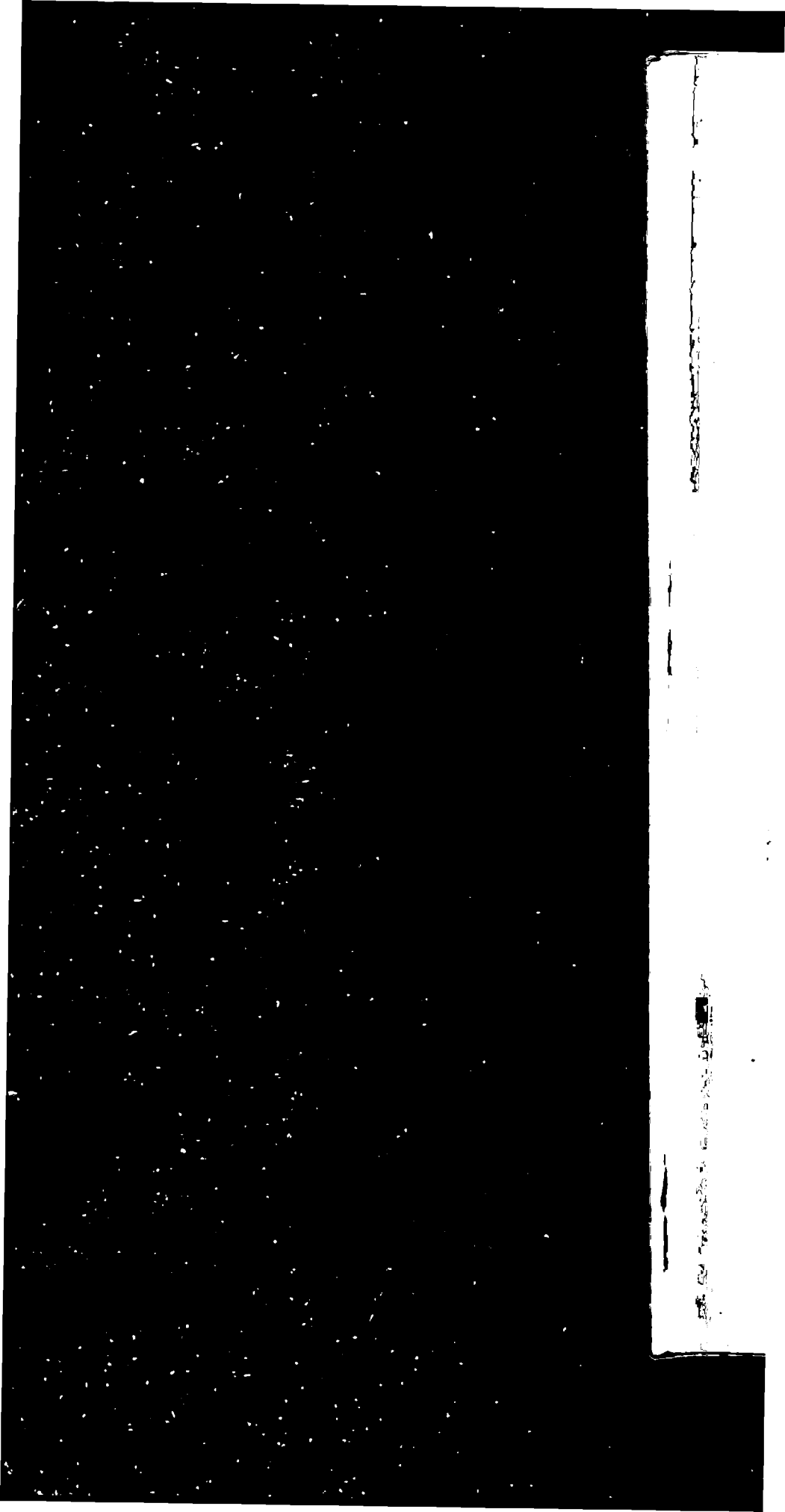
I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, vrând a face o comunicare asupra convenției stabilite între statul român și cel iugoslav, asupra reglementării afacerilor bisericești ale Românilor din Banatul iugoslav și ale Sârbilor din Banatul românesc, propune Sfântului Sinod să admită urgența să se ia în discuție imediat, întrucât va trebui să ducă cuvântul Sfântului Sinod domnului ministru de externe Titulescu înainte de amiază, după masă domnia sa urmând a face o expunere la Cameră asupra acelei convenții.

Sfântul Sinod admite urgența.

I. P. S. Sa, cerând scuze că va face comunicarea oficială din cauza urgenței, face un istoric al chestiunii, începând încă dela alcătuirea Micii Antante, despre modul în care s'a tratat până acum, adică s'a încercat a se menține „statu quo“: Români din Banatul iugoslav să continue a avea cele două episcopii române: Caransebeș și Arad. Și negocierile s'au menținut așa; Români din Iugoslavia, conștientizând să-și trimită la numitele eparhii delegații lor eparhiale, socotind că „Statu quo“ va fi în avantajul lor. Dar această situație n'a fost bună, fiindcă nu te poți interesa de cineva când ai o graniță de țară la mijloc. Și cum era și natural, sub presiunea politică a țării în care sunt înglobați, organizațiunile lor au început să se descompună. Așa că trebuia să se reglementeze situația lor și Mica Antantă a înțeles că trebuie făcută această reglementare acum, de către delegația ambelor state. Din partea noastră dela Sibiu, ca metropolit al locului, am delegat pe domnul profesor Silviu Dragomir, un foarte bun cunoscător al chestiunii.

Comisiunea aceasta, ce a lucrat șase săptămâni a ajuns la următoarea soluție: Români din Banatul iugoslav și Sârbi din Banatul românesc, rămân fiecare cu organizațiunile lor autonome. Fiecare din aceste două organizațiuni autonome sunt conduse de câte un vicar episcop. Forul de lucru care să se țină și care să le rezolve chestiunile lor, va fi un sinod mixt, compus din câte doi delegați ai bisericii române și doi delegați ai bisericii sârbe. Acest for mixt autonom, care nu va depinde nici de Sfântul Sinod român și nici de cel sârb va fi prezidat de o persoană delegată de Sfântul Sinod român, când va fi de rezolvat o chestiune sârbă, și de o persoană delegată de Sfântul Sinod sârb, când va avea de rezolvat o chestiune de a Românilor.

Formula aceasta, singura modalitate mai acceptabilă pentru noi români, a fost acceptată de delegația noastră și de guvernul iugoslav. N'a fost însă acceptată de patriarhul sârb și sinodul său permanent, deși tot ei au propus-o la început, însă mai apoi și-au retras cuvântul. Dar guvernul iugoslav o susține și va încheia convenția din necesități de politică generală internațională. Ce se întâmplă? Patriarhul sârb crede că nici Patriarhul român și Sf. Sinod, n'ar accepta formula acestui for mixt. Și atunci voesc să trimită

o delegație la București care să ia contact cu I. P. Patriarh și Sfântul Sinod în vederea respingerii convenției. Chiar au întrebat la Externe telegrafic, dacă pot veni la București. Și eu am ținut pe loc răspunsul ca Sf. Sinod să se pronunțe: acceptă sau nu acel for mixt?

De aceea, eu rog Sfântul Sinod să accepte formula acelui Sinod mixt, care să conducă și reglementeze activitățile cererile celor două episcopate-vicariate: cel românesc de pe teritoriul iugoslav și cel sârb de pe teritoriul românesc, fiind singura modalitate mai acceptabilă pentru interesele celor 120.000 români din Banatul iugoslav. De altfel țin să adaug că această convenție este și parafată, iar un al doilea moment mai favorabil nu are să se mai prezinte.

P. S. Episcop Lucian al Romanului face următoarele întrebări: Statul, având revindicări naționale de făcut asupra Banatului luat de Iugoslavia, prin această convenție s'ar săia terenul pentru acele revindicări? Dacă domnii Titulescu a cărui competență în materie de politică și de plomație externă e unanim recunoscută, găsește că nu atunci n'am nimic împotriva.

Dar prin precedentul creat de această convenție nu putea veni cu pretenții și alți vecini?

I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului arată că aici avem înaintea noastră o convenție pentru tratamentul reciproc al cetățenilor. Și o convenție o închei eu cu cine vreau și cu cine vreau. Și apoi este la mijloc și chestiunea alianței dintre țările în chestiune.

P. S. Episcop Vartolomeu al Râmnicului Nou spune că se poate primi foarte bine această organizare a Sinodului mixt, întemeindu-se pe principiul de claritate autocefalilor bisericilor față de patriarhia de Constantinopol.

I. P. S. Patriarh, după ce arată largheța cu care au fost tratați Sârbii în România și propunerile făcute Sârbilor de comisiunea de pe vremuri de la ministerul de Externe, dar respinse de aceștia, găsește că formula acestui for mixt la care s'a ajuns, fiindcă împrejurările politice externe sunt îngăduie, este foarte însemnată și favorabilă pentru România. Numai că trebuie precizate atribuțiile sale în amănunțime. Apoi mai trebuie făcut așa că, la rezolvarea chestiilor rămânând, să prezideze delegatul român, iar la cele sârbe

legatul sârbesc. Deci, această propunere trebuie făcută
 ministrului de externe.

P. S. Arhiepiscopul Titu S. Târgovișteanu, după ce face
 o expoziție asupra situației externe și interne, găsește că for-
 mula Sinodului mixt, este foarte fericită și nu trebuie scăpat
 momentul să o admită. Că Biserica sârbă n-o primește?
 Nu i-se poate riposta cu chiar principiile din Legea ei de
 organizare prin care ea se întinde și în afara granițelor
 statului iugoslav în țări ortodoxe.

În concluzie propune primirea convenției fiindcă prin
 ea se rezolvă în chipul cel mai fericit interesele noastre
 din Banatul iugoslav.

I. P. S. Patriarhul punând la vot acceptarea înființării
 celui de-al doilea Sinod mixt pentru conducerea și reglementarea in-
 tereselor Românilor din Banatul iugoslav și ale Sârbilor de
 pe teritoriul românesc, comunicate de *I. P. S. Mitropolit
 Nicolae al Ardealului*,

*Sfântul Sinod, cu unanimitate, aprobă în principiu
 formula forului (sinodului) mixt din convenția dintre
 episcopatul român și cel iugoslav, care va avea de condus și
 reglementat interesele românești și sârbești ale celor două
 episcopate-vicariate și anume: al Românilor din Banatul
 sârbesc înglobat statului iugoslav și al Sârbilor din
 Banatul românesc, cari vor lua ființă prin aceea convenție.*

*I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului va comunica
 acest vot al Sf. Sinod domnului ministru de externe N.
 Titulescu.*

La orele 13 *I. P. S. Patriarhul* ridicând ședința anunță
 că cea viitoare pe mâine Vineri 17 Martie, orele 10 dimineața.

PREȘEDINTE PATRIARH,

(ss) MIRON

Secretar,

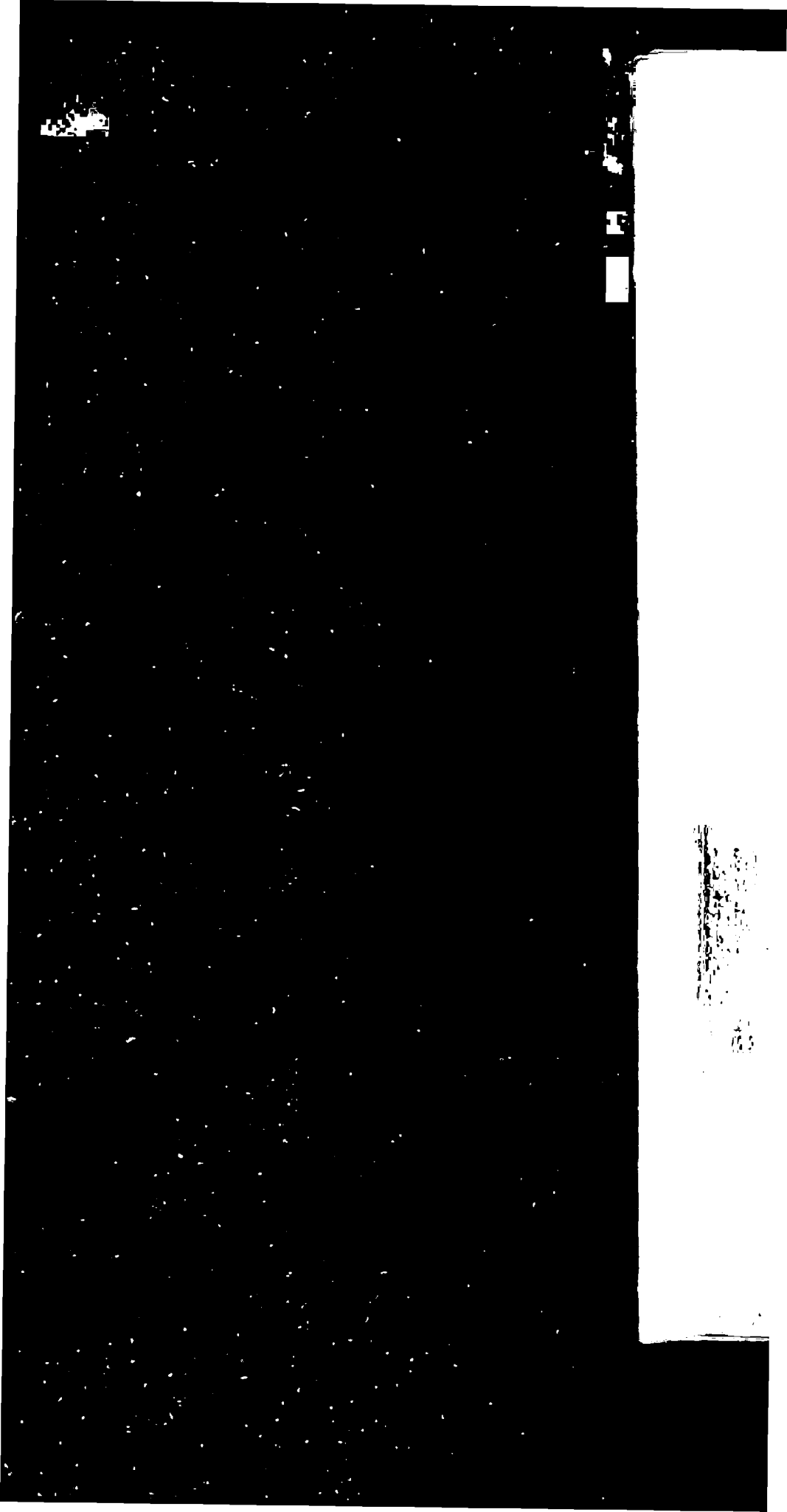
(ss) † ILARION BĂCĂOANUL

Ședința din ziua de 17 Martie.

Sumarul ședinței.

Ședința se deschide la orele 10 dimineața sub preșe-
 dinția Înalt Prea Sfințitului Patriarh.

Secretar de ședință este *P. S. Arhiepiscopul Ilarion M.
 Băcăoanul*.

P. S. Secretar dă citire apelului nominal și sunt prezenți: I. P. S. Patriarh Miron, II. PP. SS. Mitropoliți: Pimen al Moldovei, Nicolae al Ardealului, Nectarie al Bucovinei și Gurie al Basarabiei; PP. SS. Episcopi: Vartolomeu al Râmnicului, Lucian al Romanului, Ghenadie al Buzăului, Nichita al Argeșului, Cosma al Dunării de Jos, Visarion al Hotinului, Grigorie al Aradului și Gherontie al Constantinopolului; PP. SS. Arhieri: Platon Ploeșteanul, Ilarion Băcăoanu, Dionisie Tighineanul, Titu S. Târgovișteanul, Nifon Craioveanul și Veniamin Bârlădeanul; absenți: P. S. Episcop Ioan al Armatei și PP. SS. Arhieri: Grigorie Botoșăneanul, Andrei Crișanul și Vasile de Rășinari iar în concediu: PP. SS. episcopi Iosif al Caransebeșului, Roman al Oradiei și Nicolae al Clujului și P. S. Arhiereu Ipolit Rădăuțeanul.

Același P. S. Secretar dă citire *sumarului ședinței* precedente care,

se certifică și aprobă.

Apoi dă citire următoarelor comunicări:

1. a) No. 477/933. P. S. Episcop Iosif al Caransebeșului roagă să-i fie scuzată neparticiparea la ședințe, fiindu-i imposibilă călătoria din punct de vedere sanitar. b) I. P. S. Mitropolit Nectarie al Bucovinei, propune a se acordă concediu și P. S. Arhiereu Ipolit Rădăuțeanul.

Se acordă.

2. No. 475/933. P. S. Arhiereu Andrei Crișanul comunică telegrafic: „nu pot veni la ședințe“.

Sa ia act.

I. P. S. Patriarh luând cuvântul, aduce la cunoștința Sf. Sinod că la 26 Februarie 1933, s'au împlinit o sută ani dela nașterea lui Dimitrie Sturza.

Încă dela anul 1857, deci de foarte tânăr, acest mare bărbat de stat a intrat în viața publică în care a rămas până la sfârșitul vieții sale.

A făcut parte din divanul ad-hoc din Moldova, unde a lucrat din răspuțeri pentru unirea Principatelor. Acest fapt se datorește apoi luarea lui de către domnitorul Cuza, doi ani mai târziu ca secretar particular al său mai întâi iar mai pe urmă numindu-l chiar ministru al țării.

Că a luat parte la conspirația pentru detronarea lui Cuza, aceasta nu i-se poate imputa, fiindcă era conform cu hotărîrea principială, că după ce se va asigura ființarea Țării românești, să fie adus domn strein pe tronul ei.

la parte apoi ca ministru în locotenența domnească, până la venirea domnitorului Carol, mai pe urmă devenit regele Carol I al României.

Apoi, a fost ministru în mai multe rânduri până la sfârșitul vieții sale. N'a fost activitate națională, socială și culturală în țara noastră, la care să nu ia parte cu toată însuflețirea.

A fost membru al societății din care a luat naștere mai apoi, Academia Română, la a cărei prosperitate și înzestrare a lucrat cu atâta râvnă și a depus atâta muncă, încât Academia Română îl declarase secretar general al ei pe viață.

Numeroase volume numismatice și de alte ramuri științifice stau dovadă a muncii depuse de acest distins bărbat de stat.

După câte am aflat dela cei ce-l cunoșteau de aproape, era un om cu maniere de mistică călugărească. Simplu și cumpătat în cerințele sale, ducea o viață austeră. Fiind bun creștin se împărtășea cu sf. Taine de mai multe ori pe an. Se zice că toate momentele libere și le petrecea în biblioteca sa unde și noaptea dormea pe un simplu pat de campanie, ca zi și noapte să fie gata la datoria obștească. Cu adevărat a fost un rob al datorii către țara și neamul său.

Ca ministru de culte, a fost acela care, împreună cu sinodul de pe atunci, ne-au adus la 1885, autocefalia bisericii ortodoxe române, fără însă a rupe legăturile dogmatice canonice și de frățietate cu celelalte biserici ortodoxe. Moment foarte însemnat pentru noi și pe care l-am lăsat a fi pictat în aula palatului Sfântului Sinod, pentru posteritate.

Iată deci, pentru ce Sf. Sinod se asociază cu toată căldura la manifestația de comemorare a acestui mare bărbat de stat.

Ceea ce noi nu putem aproba din viața lui, e ținuta ce a avut față de mitropolitul Ghenadie. Dar, pentru că a fost rob de interese ce nu-i aparțineau lui, îi iertăm acea ținută și îi dorim odihnă veșnică. Bunul Dumnezeu să-l odihnească în ceata dreptilor săi în vecii vecilor.

PP. SS. Membrii ascultând în picioare această cuvântare, rostesc la sfârșit strămoșeștile cuvinte: „Dumnezeu să-l odihnească cu aleșii săi“.

I. P. S. Patriarh, atât în numele său personal cât și în

numele domnului ministru al Instrucțiunii și Cultelor D. Gusti, invită comisiunea canonică-juridică și pentru disciplină să vină cu referatul asupra neînțelegerilor dela eparhia Râmnicul Noul Severin.

I. P. S. Mitropolit, Nicolae al Ardealului, din considerațiuni pe care nu le poate spune, cere să fie scutit să se ocupa de chestiunea atât de delicată dela R. Vâlcea. I. P. S. Sa socotește, că chestiunea trebuie tratată de mitropolitul respectiv și numai dacă, chemându-i în „camera caritais“, nu va ajunge la o împăcare creștinească a lucrurilor, să vină cu chestiunea la Sfântul Sinod.

P. S. *Episcop Grigorie al Aradului*, raportorul comisiunii canonică-juridică și pentru disciplină, care ca în cazul aceasta să fie dispensat și P. S. Sa.

I. P. S. *Patriarh* pune la ordinea zilei, complectarea comisiunii canonică-juridică special pentru rezolvarea acestui caz.

Ședința se transformă în conferință în care se studiază sfera de competență a comisiunii canonică-juridică în acest caz și se ascultă declarațiile atât ale P. S. *Episcop Vartolomeu al Râmnicului Noul Severin*, cât și ale P. S. *Arhiepiscop Nifon Craioveanul vicarul Său*.

După conferință, reluându-se ședința Sfântul Sinod hotărăște:

Sfântul Sinod, atât în numele său cât și în numele domnului ministru al Instrucțiunii și Cultelor D. Gusti, invită comisiunea canonică-juridică și pentru disciplină, a studia cât mai curând acele neînțelegeri dela episcopia Râmnicului Noul Severin dintre P. S. Episcop și Vicarul său și a aduce Sf. Sinod referatul pentru a fi luat în discuție, în vederea finalizării chestiunii.

La orele 13 I. P. S. *Patriarh* ridică ședința și anunță pe cea viitoare pentru mâine 18 Martie orele 10 dimineața.

PREȘEDINTE PATRIARH,

(ss). MIRON

Secretar,

(ss) † ILARION BĂCĂOANU

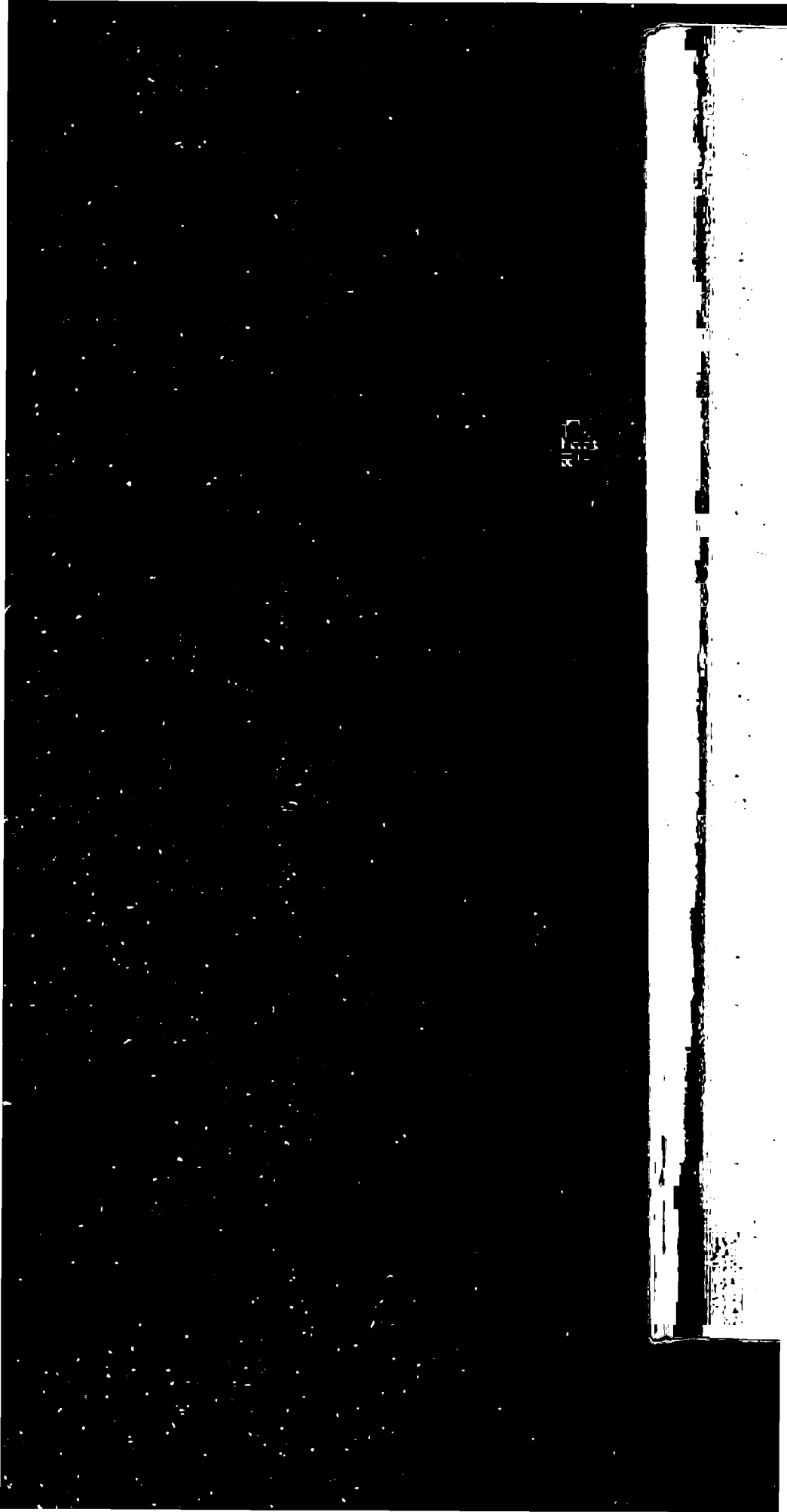
INDICE LA REVISTA „BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ”
ANUL LII (1934) 1.

INDICE DE NUME.

- A. C., *not. bibl.*, 264.
Aaron, ierom., ic. ep. Huşilor, sem-
nă pe cărţi bis., 190.
Acachie mitrop. Laodichei, săvâr-
şte două hirot. în eparhia Ungro-
uhiei (1829 şi 1831), 369, 392.
Acatist Acoperământul Maicii Dom-
nului (Chişinău 1913), 678.
— cuv. Parascheva (Iaşi 1862), 59.
— Născătoarei de Dumnezeu „Eu-
ria tuturor scârbiţilor” (Chişinău
1900), 678.
— Prea Sfintei şi de viaţă făcă-
toarei Treimi (m-rea Neamţu 1863).
— sf. Mariei Magdalina (Chişinău
1910), 678.
— Efina (Iaşi 1862), 59.
— 40 mucenici (Iaşi 1862), 59.
Acatisteriu (m-rea Neamţu 1836).
Acatistier, (Bucureşti 1823), 335.
Adâncea-Prahova, hirotonie pentru
bis., 415.
Addis-Aveva, reşed. mitrop. Axo-
leli, 650.
Adrian, patr. Rusiei, 604.
Adrianopol, pacea dela (1829), 621.
Adunarea arhiepiscopiei Bucureşti-
r, 483.
Adunarea cazaniilor (Viena 1793).
Adunări eparhiale, ses. ord., 483.
Adunaţi-Muscel, hirot. pentru bis.
din, 413;
— Teleorman, —, 2416;
— Vlaşca, —, 358.
Aetheria, pelerină spaniolă la m-
tâna (383), 233.
Afanasiu N., *not. bibl.*, 539
Aftenie preot, dă bani pentru cărţi
din, 199.
Aftunaşi-Ilfov, hirot. pentru bis.
din, 383;
— Vlaşca, —, 364.
Agapie, ierom., grec. ig. m-rii Bu-
toiu-Dâmboviţa (1829) 437.
—, la Sărindar (1828-30), 435.
Agatanghel, ig. m-rii Mihai-Vodă
(1829-30) 428.
—, patr. ic. (1926-30), opreşte pe
mitrop. Grigorie de a tipări în l. bul-
gară Evanghelia, 397; scrisorile lui
către mitrop. Grigorie Dascălul 316-
317 şi 321-322; scrie mitrop. Grigorie
Dascălul, că gându-se firmant, m-riile
inchinate să fie cărmuite totuşi de
Iumeni, 447.
Aghiazanlar (Iaşi 1846), 59; (Sti-
blu 1851), 57; (— 1857), 53.
Aghiotafii, 721.
Agiştii-Ilfov, hirot. pentru bis.,
356, 393.
Ahaia („Ahaia”), m-riile dăruite de
Neagoe Basarab (1512-1521), 20.
Ahmed Paşa, turc, atacă Crâncea
Bizantină, 596.
Akherman, convenţia între Ruşi şi
Turci dela (25 Sept. 1826), 444-5.
Aibaua, ordoxia în, 649.
Albota-Teleorman, hirot. pentru
bis. din, 352.
Alexandria, patriarhia din, avea
m-rii inchinate, 432; situaţia actuală:
eparhii, clerul, populaţia ortodoxă, bi-
sericii, m-rii, aşezăminte filantropice şi
şcoli, publicaţiuni, situaţia economică,
649-655; constituţia pentru alegerea
patriarhului 655-6, rânduiala alege-
rii patriarhului 656-659.
Alexandrov Gr., *pe. not. bibl.*, 607.
Alexandru, fiu lui Ştefan cel Mare,
739, 742.
— II Gârca bălăzeşte cea dintâi mi-
lă m-rei Mega-Spilcoia, 22.

1. Acest indice priveşte articolele, cronica şi recensitile iar din notele bibli-
ografice numai numele autorilor. Partea oficială nu e cuprinsă în acest indice.

2 — Linioara aşezată după judeţ sau după nume de autor înseamnă repetarea
cuvintelor rândului anterior culesc cu peti: drept sau cursiv.

— Ipsilante, întărește dania pentru m-rea Mega-Spileon, 24;

— Acțiunea lui desaprobată de Alexandru I (1821), 619.

— mitropolitul Estoniei, cărmuitor vremelnic al eparhiei de Narva, 665; la înmormântarea arhiep. Ioan al Letoniei, 764.

— Moruzi, întărește dania pentru m-rea Mega-Spileon, 24; simpatizează pe Dositei Filiti, 632; indemnarea și voința la așezarea în scaun a lui Dositei Filiti, 635, 636.

— patriarhul Antiohiei, 756.

— I, regele Iugoslaviei, iar parte la sfîntirea bis. din Skoplje, vizitează m-rea Maticli, 667; necrolog, 766.

— țarul Bulgarilor, 607; luptase pentru o moștenire bizantină, 622.

— I țarul Rusiei, principiile înțegerii dela Tilsit între el și Napoleon, 614; discordanța între noua politică orient. rusă și cea veche de până la 1796, 615; caută să întrebuițeze pe Sarbi în lupta contra Francezilor din Dalmația, suzeranitatea lui asupra Serbiei, 619; desaproabă acțiunea lui Alexandru Ipsilanti (1821), 619.

Alexei Romanov, țar. Rusiei (1645-1676), ajută m-rea Sinai, 235; la titlul de „țar ortodox al Orientului” (1654), 600; devine protector al ortodocșilor, 600, antagonismul dintre el și Vasile Lupu, 601; proiect de închinare al domnilor români față de, 602.

Alexiemi-Ialomîța, hirot. pentru bis. din, 383.

Ambrosie ierod., ig. m-rii Valea-Muscel (1831) 435.

—, ig. m-rii Zlătari din București (1839), 432.

— scriitor († 379), vorbește de orarium, 247.

Amonius al Alexandriei († 458), 247.

Ana, principesă gr., căsătorită cu Vladimir al Rusiei (980-1015), 593.

—, fiica lui Ștefan cel Mare, 742.

—, împărăteasa Rusiei, ajută m-rea Sinai (1731), 236; politica orientală moscovită, 609-10.

Anania, ig. m-rii Sf. Spiridon-Vechiu (1822), 433.

Anarghiri, m-re, Grigorie II Ingroapă pe Gherontie, în drum dela sf. Munte, de unde desgroapă trupul lui peste 7 ani, 294.

Anastasiu sinaitul, 237.

Anastasimatiariu bisericesc, (Viena 1823), 337.

Anatolie, poet al bis. biz., 577.

Andrăești-Ialomîța, hirot. pentru bis. din, 345.

Andrescu Const., art. său „Despre o naționalitate ortodoxă”, 588-625.

Andrei din Ierusalim, poet al bis. biz., 577.

Andrei Ufimschi, întemnițat de boșevici, 79.

Andronic, starețul m-rii Noua Neamț, la care ierom. Isichie Denici ducea cărți bis. din România (1882), 42-43.

Angelescu C. ministru, instalat în scaun a ep. Dionee, 483.

Angelescu Paraschiv pr., art. său „Noul Testament bulgar dela 1824” 306-325. Rec. la st. pr. I. Goșev, despre „Antimînse” (240-246), și despre „Imbrăcămintea vechilor monahi bulgari” (679-685), la st. prof. Pașă St. despre „Ideea de mântuire...” (774-76), la st. prof. Nicov P., despre „Re-nașterea bulgară în Varna și mitrop. Ioachim” (783-788).

Anghelache comis, se adresează gen. Chiselev cu m-rile închinare, 451.

Angelescu Anton preot, not. bibl. 109; congresul Asociației g-le a clerului ort. din România, 484.

Aninoasa-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 399;

— Muscel, —, 351, 380;

— m-re, lucrarea preotului Ioan Răuțescu: așezarea, bisericii, cărți, teșgumeni, moșile și avuturile m-rii, istoria m-rii, 776-83.

Antal Ioan, consilier ort. în Oradea (s. 18), 585.

Antim, arhim., ig. m-rii Băbeni, R. Sărat (1822-23), 436.

—, arhim. ig. m-rii Jitia (1823), 430.

— călugăr atonit, ig. m-rii Plumbuita de lângă București (1822-26), 430.

—, cel dintâiu exarh al Bulgarilor, 662; festivități în amintirea lui, 1857.

—, diacon ig. m-rii Stavropoleos din București (1832-33), 434.

— ierom., ig. m-rii Negoști-Ilfov 1822), 431.

—, ig. m-rii Comana-Vlașca (1822-29), 432.

— mitrop. Ptolemaidei, 651.

— mitrop. Țării Românești, plângere împotriva lui 3; oprirea preotului Isidor să slujească, 8; scrierea patriarhului Mateiu către el, 10-11; indemnăt de patr. Mateiu ca hirotonească duhovnici, 10-11.

— protos., ig. m-rii Sf. Ecaterina

București (1830), 433.
 Ivireanul (ep. Râmnicului), 584;
 32-4.
 Antiohia, patriarhie avea închinată
 m-rea Sf. Spiridon-Vechiu din Bu-
 curești, 432-3.
 Ἀντιόχεια: Combaterea dialoguri-
 alăturate la cârticica lui Eschin
 de prof. Neofit Duca (Viena 1817),
 32.
 Autohi, preot din Bereslogi, prime-
 te o carte bis. pentru pomenire, 193.
 Anthologhion, (Râmnic 1705), 44;
 Iași 1726), 44; (Râmnic 1745), 44;
 1752), 45; (Iași 1755), 45, 197,
 73; (București 1766), 46, 193, 194;
 Căldărușani 1766), 47; (Râmnic
 1766), 47; București 1777), 47;
 1786), 48, 195, 673; (Râmnic 1786),
 49, 673; (Iași 1806), 51, 198; (m-rea
 Neamțu 1825), 54; (București 1827),
 37; (Peșta 1838), 55; (București
 1861), 59; (Chișinău 1861), 675; de-
 nunția cărții, 675.
 Antonie, ep. al Rădăuților, antimins
 din vremea lui, 245.
 Antonie (Hrapovițchi), mitrop., *not.*
tbl., 800.
 Antonio Bonumbre, cardinal, înso-
 țeste pe Sofia-Zoe la Moscova și în-
 cercă a-l atrage pe Ivan III către
 veda de cruciată, 598.
 Antonov Ilie, negustor din Chiși-
 nău, cumpără cărți bis. din Moldova
 (1848), 203.
 Apologia (Neamțu 1816), 329.
 Apostol, terei care a fost la Șis-
 canii, ins. pe c. bis. (1791), 194.
 Apostolache-Prahova, schit m-rii
 Slobozia-Ialomîța, închinată la Do-
 chiar, 429.
 Apostoli: (București 1683), 41, 43,
 161; (-1743), 41, 44, 189; (Buzău
 1743) 44; (Râmnic 1747), 45; (Iași
 1756) 40, 41, 45, 673; (București
 1774), 47; (București 1784), 48, 191,
 194; (Râmnic 1794), 41, 49, 196, 198;
 Blaj 1802), 50; (- 1814), 40, 53, 200;
 (București 1820), 53; (Iași 1835), 55,
 203, 673; (m-rea Neamțu 1851), 40,
 57, 204, 207.
 „Apropierea anglo-ortodoxă”, arti-
 col, „Oecumenica”, 629.
 Aprozi-Ilfov, hirot. pentru bis., din,
 414.
 Arachi Sava, ministru japonez or-
 todox, 76.
 Ardeal, formațiune conștientă națio-
 nală adusă de apăsarea Ungurilor în,
 618.
 Argeș, biserica domnească din, 517,
 518.

— județ, cuprinde sate cari acum
 un secol erau situate în jud. Teleor-
 man, 343.

Arhanghelul-Vâlcea, schit. m-rii
 Zlătari din București, închinată patr.
 din Alecsandria, 432.

Arhiva mitrop. Ungrovlahiei doc.
 din dosarul Nr. 135 din 1839, 790-83.

Aricești-Prahova, hirot. pentru bis.
 din, 408.

Armaș, Mihail și Elena, părinții
 monahului Neonil, care cumpără c.
 bis. din m-rea Noul-Neamț și dăruiește
 bisericii din satul lui natal (1895),
 206-7.

Aromâni, 457, 459, 460.

Aron-Vodă, m-re din Iași, 29.

Arsenie: Cernoevici, patr. sârb,
 sprijină pe ortodocșii din Bihor și O-
 radea, 584.

— cuviosul, Intem. m-rii Coneveț
 din Finlanda, 665.

— fost patr. al Antiohiei, 756.

— ig. în Sf. Lavră (1645), 30.

— patr. Ipecului, recomandă pe ar-
 him. Isaia dela sf. Pavel din Atos,
 trimis la Moscova de Șerban Canta-
 cuzino să încheie trat. de supunere
 (1688), 602; 606.

— Suhanov, căl. rus, trimis de Pai-
 sie patr. Ierusalimului prin care
 Gheorghe Ștefan scrie lui Alexie
 (1654), 606.

Arseniev Nicolae, *not. tbl.*, 128,
 557.

Arthur, prințul Angliei, vizitează
 m-rea Sinai (1875), 233.

Asakî Gheorghe, reprezintă renaș-
 terea culturală rom. în țările noas-
 tre, 618.

Asanachi, bis. din Slam-Râmnic,
 metohul m-rii Sf. Gheorghe-Nou din
 București, 431.

Askold, exp. imag. în p. balc. 593.

Asociația generală a clerului ort.
 din România, congres, 484.

— preoților arhiep. Belgrad-Carlo-
 vâț, 224.

Atanasie: Atonitul, 680, 683.

— de Antiohia, vine la noi sub
 Brâncoveanu, 597.

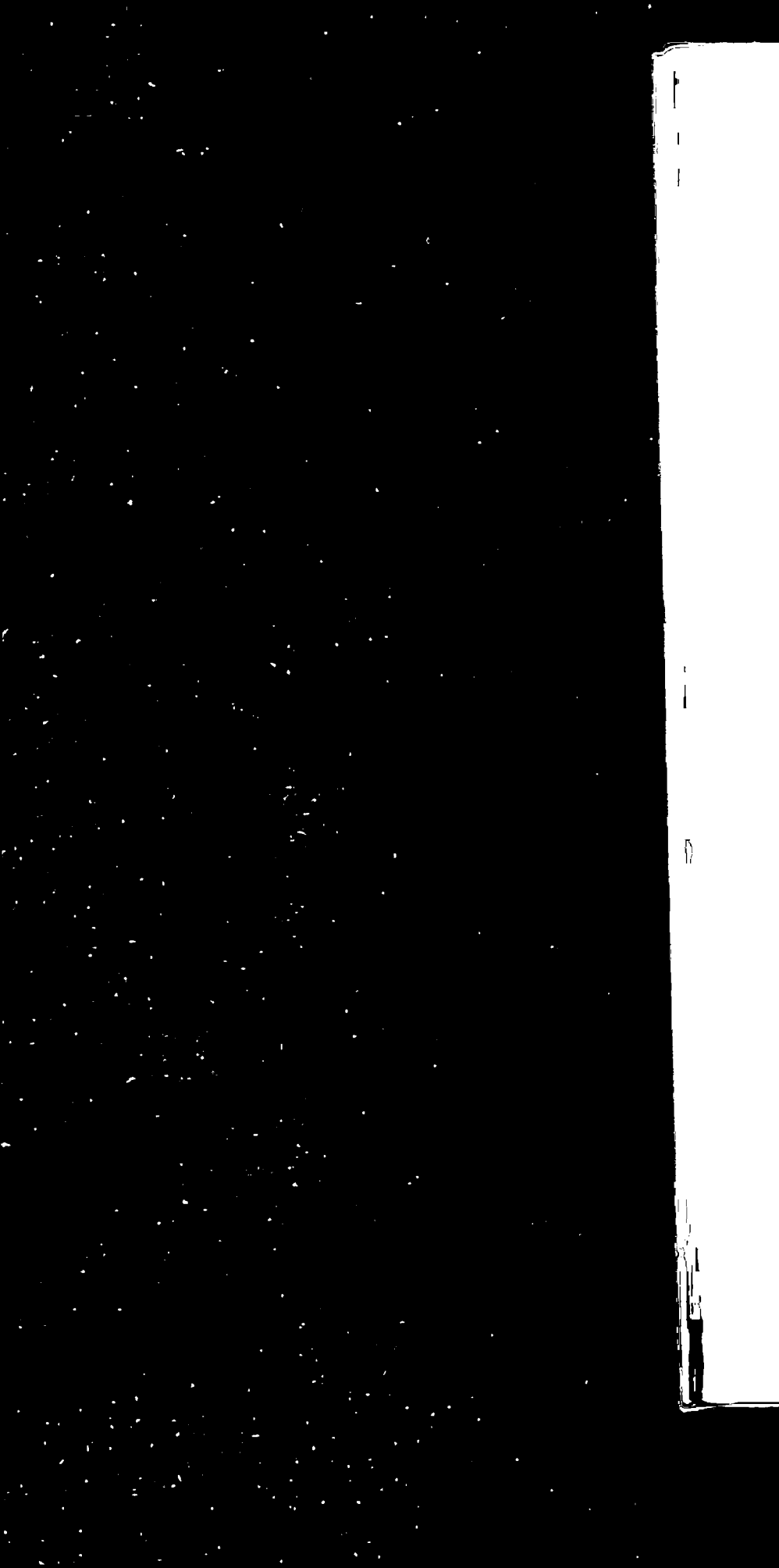
— de Paros, 301; lucrarea lui Ἐπι-
 τομὴ τῶν θεῶν δογματῶν. (Neamțu
 1816), 330.

— de Silistra, vine la noi sub
 Brâncoveanu, 597.

— ep. Râmnicului și apoi mitrop.
 primat, 755.

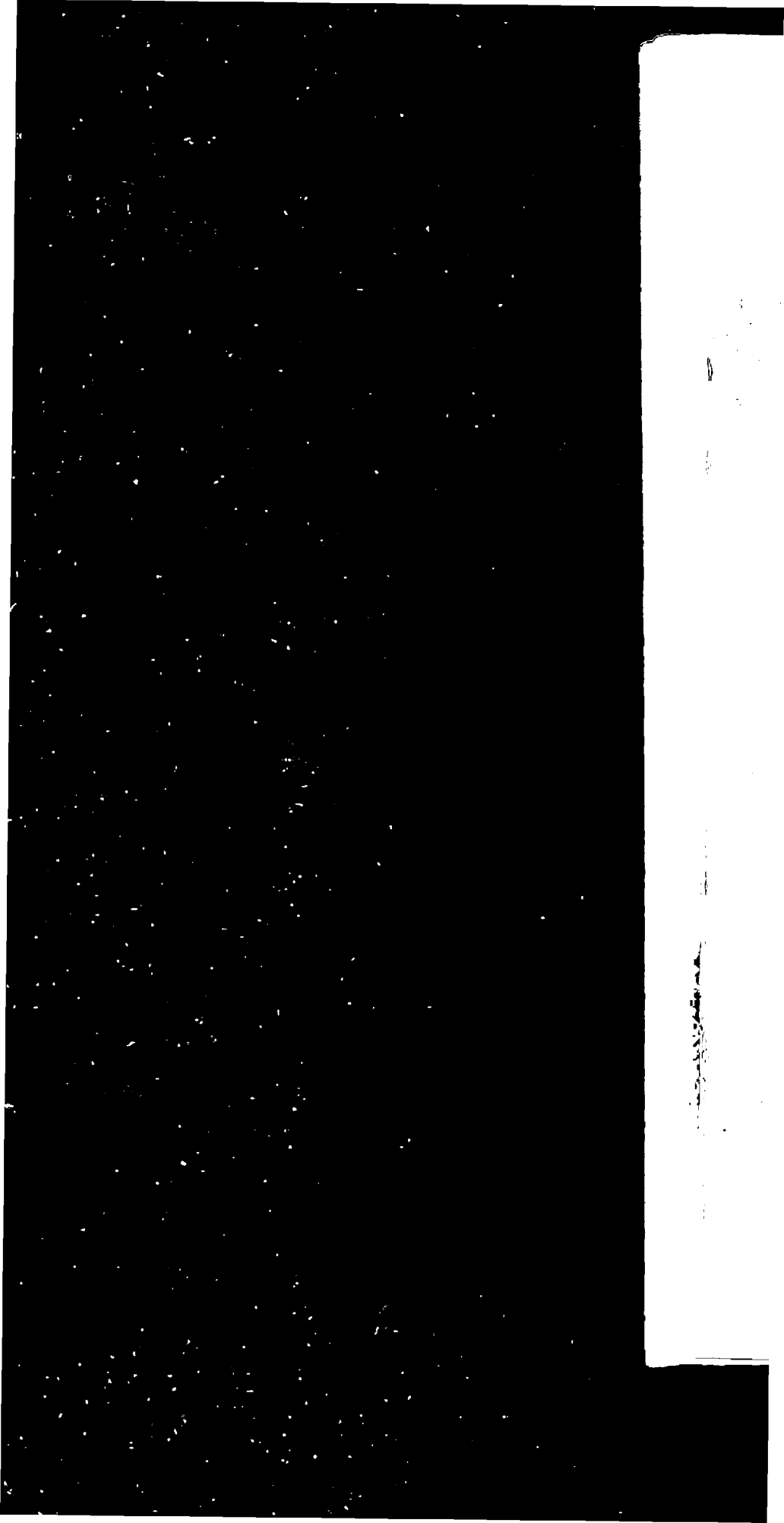
— ig. gr. m-rii Mislea-Prahova, în-
 locuit (1823), 435.

— mitrop. Severinului (1889-1401),
 ia parte la sinodul patriarhal, 7.

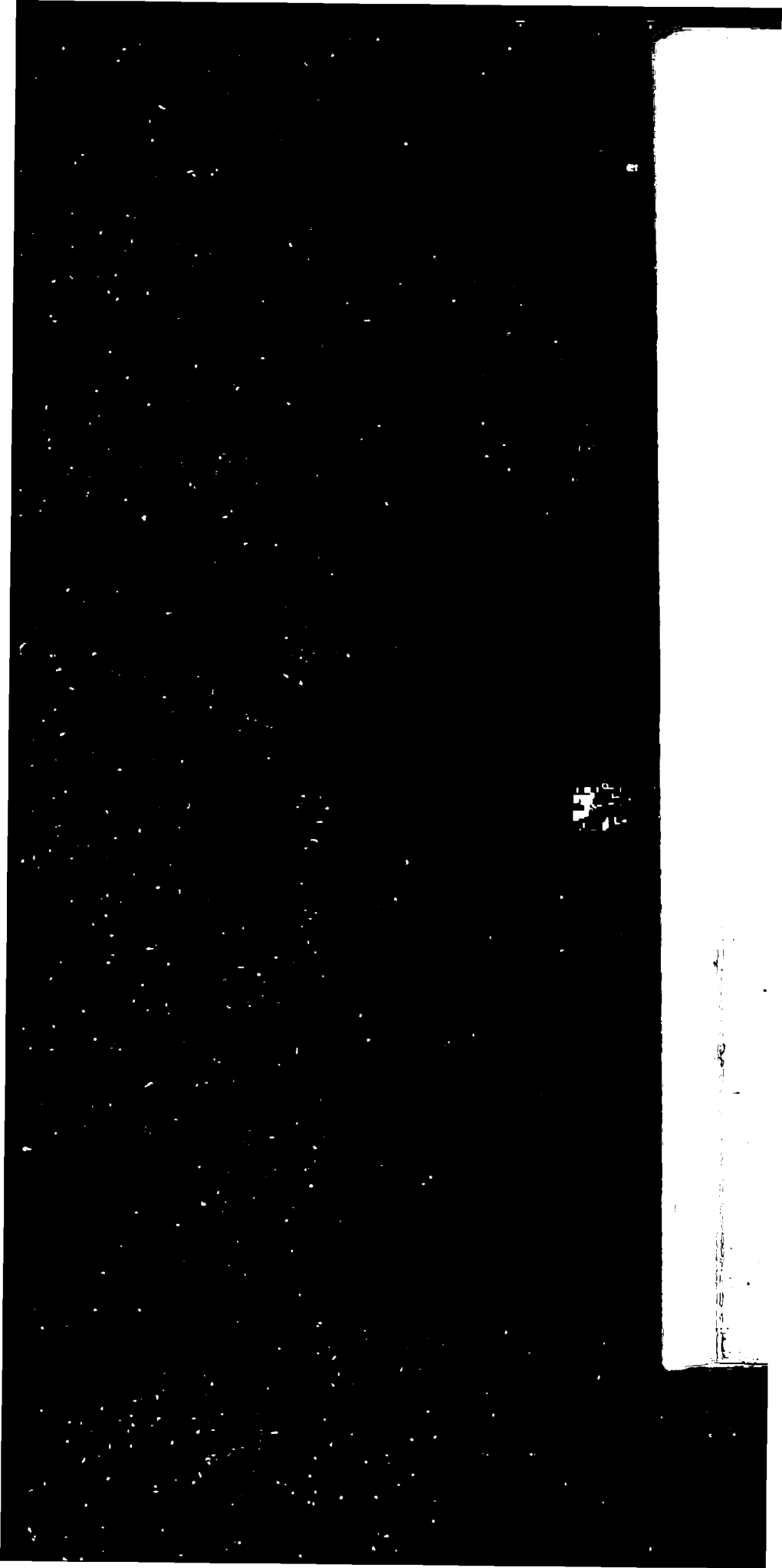
- Atârnași-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 412.
- Atenagora mitropolitul, *not. bibl.*, 121.
- Atinagora, ig. gr. m-rii Sf. Spiridon-Vechiu, 433.
- Atos (sf. Munte), m-ri închinat, 428-30; — călugării plătesc tribut către Poarta otomană cu bani rusești, 599.
- Augustin fer. († 430), despre orarium, 247; 301, 589.
- Aur, hoardă de, 594.
- Austria, provincie catolică, vecină Rusiei, 610; renunță la rolul de protectoare a creștinilor din imperiul otoman, 611; vecina și rivala Rusiei în timpul Ecaterinei II, 613.
- Austriaci, 603; înfrânți de Turci, 611; înfrângerile suferite, 614.
- Auxentie de Sofia, pe lângă Șerban Cantacuzino, 597.
- Avramios Ioan, orator, vine la noi sub Brâncoveanu, 597.
- Axentie-Ialomița, hirot. pentru bis. din, 396.
- Azil parohial-bisericesc, Ponewjeh Lituania, 507.
- Azov, lupte pentru, 600; pierderea lui de Petru-cel-Mare, 604.
- B. Alexie preot, *not. bibl.*, 259.
- Băbăița-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 370.
- Babele-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 385, 413.
- Băbenii m-re în jud. R.-Sărat, închin. bis. Velas din Ianina, 436.
- Băcăeni-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 361.
- Baclovo, inscr. dela morm. patr. Eftimie al Târnovei, 516.
- Băcioi-Lăpușna, cărți bis. 45-49, 51-52, 54, 57-59.
- Baciu Ioan, plătește c. bis. (1861), 205.
- Baciu-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 348.
- Băcu-Ilfov, —, 388.
- Băcăni-Dâmbovița, —, 390.
- Muscel, —, 401.
- Bădulești-Vlașca, —, 369, 368.
- Bagratiun, prinț rus, 303; prințesa, 334.
- Bahmut-Lăpușna, cărți bis., 43, 45, 47, 49.
- Baia-de-Aramă, m-re din jud. Mehedinți, închinată la Hilandar, 430.
- Băicolu-Prahova, hirot. pentru bis. din, 372.
- Băjești-Muscel, —, 397.
- Balamuci, metohul bis. Sărindar, închinat la Тѡν Πατέρων din nina, 435.
- Bălănești-Lăpușna, cărți bis., 47, 49.
- Balanos S. D., *not. bibl.*, 121.
- Bălăria-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 393.
- Balasiu, preot-cântăreț, 181; Mărie ierom. vorbește despre, 182.
- Balaur D., art. despre cărțile rom. în jud. Lăpușna, 38-59, 189-200 și despre tipogr. dela Căldărușani, 420-21; rec. la st. P. Constantinescu Iași asupra circulației vechilor cărți bis. rom. în Basarabia, 672-79, *not. bibl.* 789.
- Bălăurești-Lăpușna, cărți bis. rom. 49-52; biserica din sat, 197.
- Balkan Sava, pr., *not. bibl.*, 109.
- Balcani, plan de răsculere al ortodocșilor din, 601.
- Bălceni-Lăpușna, cărți bis., 47, 50, 57.
- Balcic, cărți bis. tip. la Chiev, 673.
- Bălcăna-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 381.
- m-re, 302, pisania scrie că din pricina boierilor a fost surghiunit m. trop. Grig. D., 302.
- Băleni-Dâmbovița, hirot. pentru bis. (Sf. Nicolae), 377; (Adormirea Maicii Domnului), 414.
- Bălinești, biserica din, 177.
- Balotești-Ilfov, hirot. pentru bis. (Sf. Gheorghe), 345; (Sf. Nicolae), 406).
- Bals Costandin, vel Logft, 734; Hatm., 735.
- Gheorghe, necrolog, 646.
- Balșu Alecu, vel vist., 734.
- Balta-Doamnei-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 365.
- Baltaga Constantin, dăruiește cărți bis., 203-204.
- Dimitrie, preot în Costești-Lăpușna, în vremea lui se cumpără cărți bis., (1903), 207-208.
- Gheorghe, preot, tatăl pr. Zamfir Baltaga, care dăr. c. bis., (1890) 206.
- Nicolae, student, primește în dar un Ceaslov (Dubăsari 1794) în Basarabia (1859), 205.
- Teodor, prot. catedralei din Chișinău și membru al consilierului duhovnicesc (1882) raportează arh. Pavel despre cărțile bis. aduse din România (1882), 42-43.
- Zamfir, pr. dăr. c. bis. (1890) 206.
- Bălțați-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 372.
- Băiteni-Ilfov, —, 359.

- Băiți, sate din jud., 38.
 Bădeia, m-re, metohul m-rii inch.
 Bănoasa, 779.
 Bănoasa-Vlașca, hirot. pentru bis.
 din, 361.
 Bănești-Vlașca, —, 396.
 Bănu din or. Buzău, m-re inch. Sf.
 Anton, 436.
 Bărbănc, sat, 195.
 Bărdăși-Teleorman, hirot. pentru
 (Sf. Nicolae), 385; (Sf. Paras-
 cava), 393.
 Bărbănci-Lăpușna, cărți bis., 51-53.
 Bărbănci, pârcașul Sucevei din
 mca căruia ierom. Macarie scrie
 m-re Putna Tetraevanghelul din
 din, 154.
 Bărbu-Buzău, schitul m-rii Văcă-
 ni, de lângă București, închinat
 Mormânt din Ierusalim, 431.
 Bărbulești-Ialomița, hirot. pentru
 din, 378.
 Bărbulești-Prahova, hirot. pentru
 din, 405.
 Bărbulești, A., *not. bibl.*, 790.
 Bărdar-Lăpușna, cărți bis. 45, 47,
 50, 59, 192.
 Bardas Phokas, împărat grec, 539.
 Bardas Scleros, împărat grec, 593.
 Bardas, călător rus, vizitează Sf.
 Petru (1745), 35.
 Bărbăntăria, luarea ei (1912), 615,
 620.
 Bărbăntăria, A. V., *pr. not. bibl.*, 101.
 Bărdas Ilarion, arhim., —, 102.
 Bărbăntăria-Dâmbovița, hirot. pentru
 din, 402.
 Bărbăntăria Nicolae, log. mitr. din
 Bărbăntăria, tipografia mitrop. dela Căl-
 țeni, din casele lui, 420.
 Bărbăntăria-Vlașca, hirot. pentru bis.
 din, 356.
 Bărbăntăria, Muscel, —, 599.
 Bărbăntăria, Prahova, —, (Adormirea), 373;
 Bărbăntăria Maicii Domnului, 407.
 Bărbăntăria D., mențiune despre date cu
 referență la ctitorii m-rii Aninoasa, 778.
 Bărbăntăria S. ic., *not. bibl.*, 789.
 Bărbăntăria Nicolae preot, moartea
 mucenicească (Dorpat, 1919), 762.
 Bărbăntăria Ilfov, hirot. pentru bis.
 din, 372.
 Bărbăntăria C. I. dr. ic., *not. bibl.*, 252.
 Bărbăntăria (Alba-Iulia), mitropolie,
 (Iugoslavia), bis. rus. sf. Treime
 din, 509; reluat de Turci, pacea dela,
 Bărbăntăria-Muscel, hirot. pentru bis. din
 din, 372.
 Bărbăntăria I. D. dr., rec. la stud. lui N.
 Bărbăntăria, „Esprit et Liberté”, 90-97;
not. bibl., 253.
 Benedict de Nursia, 683.
 Benescu G., *not. bibl.*, 250.
 Benkovic ep. cat. in Oradea, 584.
 Berberi, musulmani, 588.
 Berceni-Prahova, hirot. pentru bis.
 din, 400, 415.
 Berceni N., rec. la stud. său „Es-
 prit et Liberté” de D. I. Belu, 90-97.
not. bibl., 253, 529, 530, 789.
 Berechet Șt. Gr., —, 265.
 Bereșlogi, sat in jud. Orhei, 193.
 Berivoești-Muscel, hirot. pentru bis.
 din, 387.
 Bernheim Ernst, dascăl din Greif-
 wald, 589.
 Bertăști-Ialomița, hirot. pentru bis.
 din, 362, 396.
 Beșteleku-Argeș, schitul m-rii Mi-
 hailu-Vodă, închinată m-rii Simopetra,
 429.
 Betania, săpături in, 764-5.
 Betleem, descop. unui mozaic in bis.
 din, 765.
 Beza Marcu, *not. bibl.*, 550.
 Bezdeand-Dâmbovița, hirot. pentru
 bis. din, 369, 377.
 Bianghia Pătru ot Brașov, 479.
 Biblioteca Națională din Paris.
 mss. dela inc. v. XIX, 184; 578-81.
 Biliurești-Dâmbovița, hirot. pen-
 truz bis. din, 401.
 Bilești-Ilfov, —, 376.
 Bistrița, m-re, loc de surghiun al
 arhim. Meletie, ig. m-rii Sf. Ecater-
 rina din București (1822), 433.
 Bișina-Ilfov, hirot. pentru bis. din,
 386.
 Bizanț, 458, apropierea lui Vladi-
 mir de, 593; căderea (1453), 595.
 Bleive Mihail preot, moartea lui
 mucenicească (Dorpat -1919), 769.
 Bleșoi-Prahova, hirot. pentru bis.
 din (Nașterea Maicii Domnului), 350;
 (Adormirea), 389.
 Boboști-Ilfov, hirot. pentru bis. din,
 356, 411.
 Boca-Teleorman, —, 361.
 Bodleană, bibliot., Tetraev. mss
 sl.-rom. 158.
 Bogătești-Ilfov, hirot. pentru bis.
 din, 367.
 Bogași-Dâmbovița, —, 255, 402.
 Bogdan-Ducea G., *not. bibl.*, 123-
 124, 269, 550.
 Bogdan I., 739 și alte pagini.
 — P. Damian, *not. bibl.*, 811.
 — Vlad, fiul lui Ștefan-cel-Mare,
 739.
 Bogdan Șt. Al., preot, *not. bibl.*, 93.
 Boghicești-Lăpușna, cărți bis., 45,
 48-51, 55.

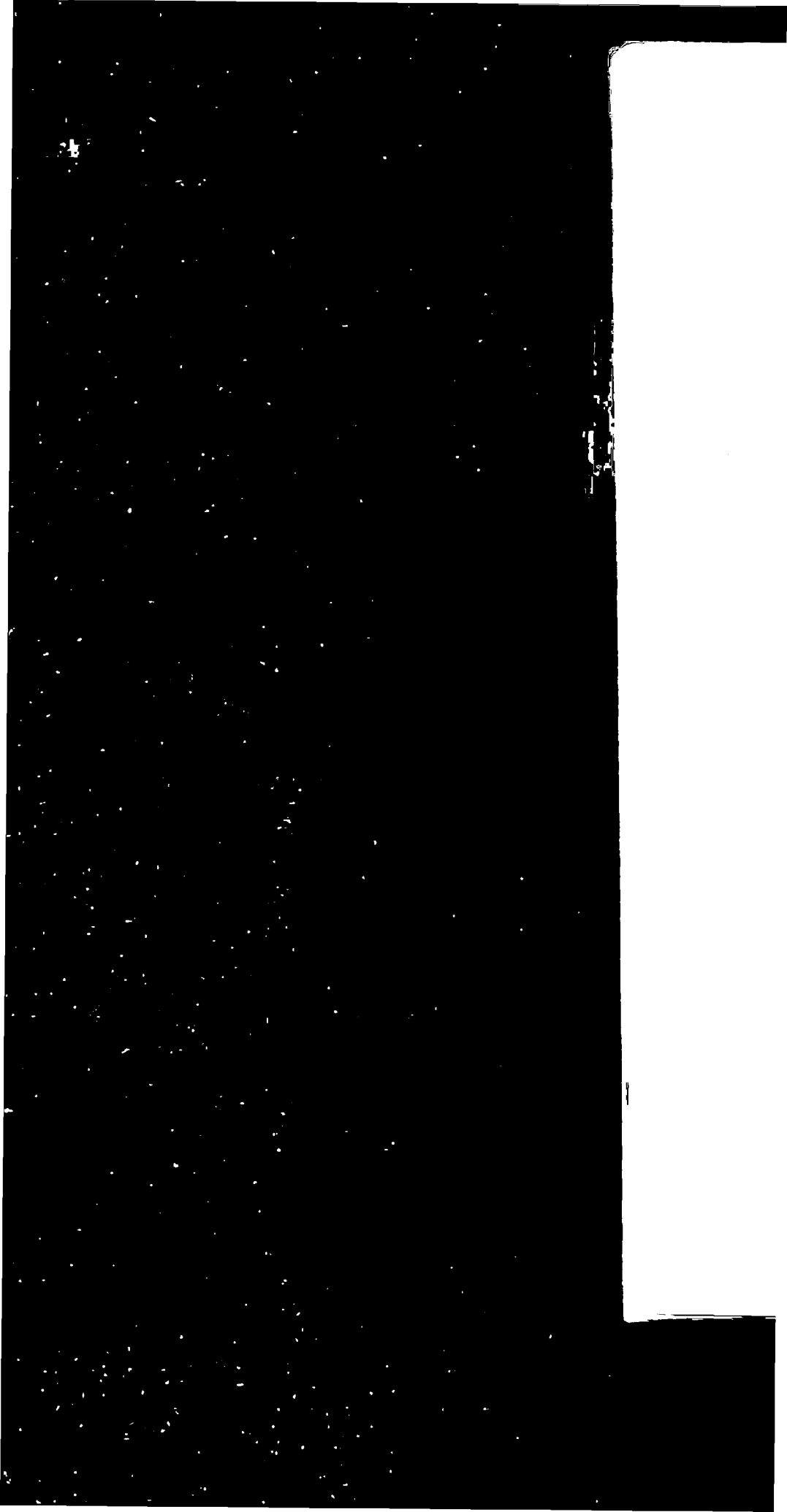
- Bojdani-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 385, 409.
- Boldurești-Lăpușna, cărți bis. 44-47, 49, 52, 56, 189, 191.
- Bolintinu-Dâmbovița hirot. pentru bis. din, 394.
- Bolșun-Lăpușna, cărți bis. 45-46, 48-49, 51, 53, 57, 191.
- Bonteanu Theodosie, arhim., *not. bibl.* 98.
- Bordeile-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 386.
- Bordeni-Prahova, —, 390.
- Bordești, schitul m-rii Băbenii- R.-Sărat, închinat bis. Velas din Ianina, 436.
- Boris, mitrop. Ohridel, intervenție în scopul obținerii sf. mir, 660.
- III reg. Bulgariei, își ia rămas bun dela fostul mitropolit Macarie, 489; ia parte la festivitățile dela Vidin, 757.
- Borolanu D. prof., președinte la sărbător. preotului Ioan Mihălcescu 484; *not. bibl.* 109, 260.
- Boschnack, viceprezident, predlojnie către Obșteasca Adunare, 452.
- Boșfor, imperiul de pe, 608; malul 610.
- Boșneagu-Ilfov., hirot. pentru bis. din, 401.
- Boteni-Dâmbovița, —, 379; 401.
- Boteni-Muscel, —, 366.
- Botoșani ținut, 733.
- Bozieni-Lăpușna, cărți bis. 44-46, 55, 59, 673.
- Brad-Buzău, schit închinat m-rii Molivdoschepastos de lângă Pogonia-na, 434.
- Teleorman, hirot. pentru bis. (Buna-Vestire), 348; (Toți Sfinții) 362.
- Bragadiru-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 394.
- Brăila, județ, cuprinde sate cari acum un secol erau situate în jud. Ialomița, 343.
- raia, 343.
- Brăllița-Ialomița, hirot. pentru bis. din, 367.
- Brăiloin-Dâmbovița, —, 389.
- Brâncoveanu Constantin, legături cu Petru, 603, 604; politica lui, 616; reinhumarea osemintelor, 483-4.
- Brănești-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 406.
- Muscel, —, 406.
- Branștea-Vlașca, —, 391.
- Brașoveanu Gheorghe din Iași, dăruiește o Evanghelie (Iași 1762), preotului Trohin din Stețcani (1762), 190.
- Brătășani-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 391.
- Brătești-Dâmbovița, —, 387.
- Bratia, rău în jud. Muscel, 776.
- Aninoasa, 776.
- Братско Члоро, publicație pentru educația religioasă a poporului, 217.
- Bratu I. Tănase, diac., *not. bibl.* 98.
- Brătuleni-Lăpușna, cărți bis. 46, 51, 53-54, 200; moșia, 201.
- Brătușeni, bis. din, 673.
- Brazil-Prahova, hirot. pentru (Sf. Nicolae), 346; (Sf. Troiță), 346.
- Breaza-Prahova, —, 401.
- Brezoala-Dâmbovița, —, (Adormirea), 386; (Sf. Nicolae), 413.
- Broșteanca-Teleorman, —, 348.
- Bubueci-Lăpușna, cărți bis. 44-49-50, 53, 57.
- Buciumaș Andriu a dat banii tru c. bis., 192.
- Iftodi, a dat bani pentru c. bis., 192.
- Buciumeni-Ilfov, hirot. pentru (Sf. Împărați), 347, 390; (Sf. Nicolae), 368.
- Bucovăț-Dolj, m-re închinată otora dela Varlaam, 436.
- Bucovina, luarea ei (1775), 613., 620.
- Bucșani-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 377.
- Vlașca, —, 408.
- Bucu-Ialomița, —, 401.
- București, bis. sf. Gheorghe-Nărciș, reinh. os. lui C. Brânc. 483.
- hirotonii pentru bis.:
- Alexe, 354, 367, 399.
- Antim, 366.
- Apostol, 362, 381.
- Bălași, 360.
- Bărbătescu, 366.
- Boteanu (Sf. Gheorghe), 411.
- Brad (Adormirea), 403; (Înălțarea în bis.), 350; (Shimbarea la Troiță), 414.
- Brezolanu, 364, 371.
- Broșteni, 416.
- Calmata, 418.
- Cărămidarii-de-Jos, 360, 414.
- de-Sus, 387.
- Ceauș Radu, 363.
- Cișmelii (Isvorul Tămăduș), 359.
- Crețulescu (Adormirea), 356.
- (Sf. Voievozi), 356.
- Curtea Veche, 365.

- Delea Nouă, (Buna Vestire), (Sf. Apostoli), 375.
 Delea Veche, 368.
 Dichiu, 374.
 Dintr'o zi, 354.
 Doamnei, 400, 405, 416.
 Ene, 371.
 Foișorului (Nașterea Maicii
 Măriei), 374; (Adormirea), 404.
 Gorgan, 369.
 Hagî-Dina, 359, 407.
 Hagi, 418.
 Iancu, 378.
 Icoanei, 358.
 Isvor, 362, 386, 391.
 Lucaci, 371, 413, 414.
 Lupești, 411.
 Măgureanu (Înălțarea Domnu-
 lui), 359; (Schimbarea la față), 374,
 381.
 Manea Brutaru, 364.
 Manu, 404.
 Meitani baron, 368.
 Mihail Vodă, 350.
 Mitropolii, 399.
 Moldoveni, 374.
 Moși (Sf. Ioan), 412.
 Oborul Vechiu, 370.
 Olari, 391.
 Olteni, 379, 398, 411.
 Oțetari (Sf. Nicolae), 348; (A-
 dormirea) 381.
 Pitar Moș (Sf. Voevozi), 370;
 Nicolae), 398.
 Podul-de-pământ, 367.
 Popa Cozma, 415.
 Popa Rusu, (Sf. Troiță), 349;
 (Adormirea), 350, 381.
 Popa Soare, 357, 397.
 Precupeți (Sf. Nicolae), 344.
 Sfinții), 374.
 Prundu, 368, 371, 397, 410.
 Răzvanu, 390.
 Sărindar, 366.
 Sfânta Troiță, 360.
 — Vineri, 359, 406.
 Sfinții Apostoli, 367, 403.
 — Voevozi, 358, 397.
 Sfântul Antonie, 405.
 — Gheorghe-Nou, 353.
 — Ilie, 408.
 — Impărați, 354, 387.
 — Nicolae, 358, 371.
 — Pantelimon, 368, 374.
 — Sava, 395.
 — Ștefan, 418.
 Silivestru, 348, 353.
 Slobozia, 362.
 Spirea-Nouă, 358, 395, 403.
 Stejarului, 386.
 — Stela, 408.
 — Steri, 354.
 — Țigănia (Sf. Nicolae), 365.
 — Tîrchilești (Adormirea), 353;
 (Sf. Nicolae), 391.
 — Vlădichii, 408.
 — pacea dela (1812), 619.
 — Seminarul central, 754-55.
 — Societatea studenților în teolo-
 gie, 485.
 Buda-Lăpușna, cărți bis., 45, 47,
 55, 203.
 — Prahova, hirot. pentru bis. din,
 410.
 Budeni-Vlașca, —, 416.
 Budești-Ilfov, —, 361.
 — Lăpușna, cărți bis., 46-47, 49,
 53, 59.
 Budișteni-Muscel, hirot. pentru bis.,
 din, 390.
 — schitul m-rei Cotroceni, inchi-
 nate la Muntele Atoș, 428.
 Buești-Ialomița, hirot. pentru bis.
 363.
 — Telcorman, —, (Adormirea),
 376; (Sf. Nicolae), 388.
 Buftea-Ilfov, —, 377.
 Bulcani-Lăpușna, cărți bis., 45-46,
 48-49, 51-52, 58.
 Bujor-Lăpușna, cărți bis., 40, 46-7,
 49-50, 55, 57, biserica din satul, 194,
 196.
 Bujorești-Teleorman, hirot. pentru
 bis. (Parascheva), 356; (Sf. Nicolae),
 378.
 Bulacu Mihail preot, *not. bibl.*, 260.
 Bulacu, prins de Ioan reg. Frân-
 cilor și tras în țeapă, 151.
 Bulgacov, ministrul Rusiei la Con-
 stantinopol, intervenție în favoarea
 unuia sau altuia dintre candidații la
 tronul principatelor dunărene, 613.
 — Serghe prot., *not. bibl.*, 102, 104,
 254, 530, 800.
 Bulgaria, editarea sf. Părinți în l.
 bulgară, 217-8; studierea shismei la
 conferința dela Constantinopol, 224;
 biserica și francmasoneria, cursuri p.
 preoți, 490; Frații creștine ortodoxe
 bulgare, 491-3; leg. bis. bulg. cu bis.
 rom. sf. marele Mir pentru, 514.
 Bulzești-Teleorman, hirot. pentru
 bis. din, 365.
 Bunbozia-Teleorman, —, 366.
 — Vlașca, —, 386.
 Bunea Augustin, studiu istoric pri-
 vitor la vechile episcopii românești
 din Transilvania, 149.
 Bunea (schit) Dâmbovița, hirot.,
 373, 415.

- Burduca-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 407.
- Burdușani-Ialomița, —, (Adormirea), 389; (Sf. Parascheva), 408; 417.
- Burjacoșchi Vl. pr. not. bibl., 110.
- Buștenari-Prahova, hirot. p. bis. din, 366.
- Buzăul-Lăpușna, cărți bis., 44, 48-52, 55-56.
- Butești-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 353.
- Butoiu-Dâmbovița, —, 395.
- m-re inch. la Sf. Ștefan din Me-teora, 436.
- Buție, lord. vizitează m-rea Sinai (1904), 233.
- Buzatu' D. not. bibl., 790.
- Buzău-județ, cuprinde sate cari acum un secol erau sit. în jud. Ialomița, 343.
- tipografie, înființată de mitrop. Grigorie Dascălul, 303.
- Căbălești-Lăpușna, cărți bis. 47, 49, 51, 57, 673.
- Cacalești-Vlașca, hirot. pentru bis. (Sf. Parascheva), 360; (Adormirea), 391.
- Carova-Muscel, —, 345.
- Vlașca, —, 370, 386.
- Căleulă N. Olimp. prest. not. bibl., 250, 260.
- Caffa, cucerită de Turci (1475), 596.
- Căinoasca-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 352.
- Calra, m-rea sf. Gheorghe din, 331.
- Căldărași-Ialomița, hirot. pentru bis. din, 372, 374.
- Căldărași-Lăpușna, cărți bis. 45, 48-51, 56, 58, 195, 205.
- Călcăști-Muscel, hirot. pentru bis. din, 335.
- Căldărușeni, m-re, 294-295; aici se include ierod. Grigorie dela Neamțu de unde îl cheamă domnul țării să-l facă mitrop., 294-295; tipografia dela 301; retragerea mitrop. Grigorie după surghiun, 303; aducerea oaselor lui, 304; tipografia dela, 420-421; pomenirea mitrop. Grigorie Dascălul (1934), 487.
- Călestru Zaharia, cântăreț din Trușeni-Lăpușna, cump. c. bis. dela Neamțu, în Chișinău (1894), 298.
- Călinești-Muscel, hirot. pentru bis. din, 360.
- Prahova, —, 360.
- Teleorman, —, (Sf. Troiță), 223 (Sf. Nicolae), 351, 413.
- Callnic al Chesareii, moartea 223.
- Calinovici P. prot., not. bibl., 807.
- Călugăr D-tru, —, 807.
- Călugăreni-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 387.
- Cămlu, m-re din Romaniși inch. Sf. Mormânt din Ierusalim, 431, 7.
- Cămincea-Orhei, bis. din, 673.
- Cămpina-Prahova, hirot. pentru bis. (Sf. Troiță), 383; (Sf. Gheorghe), 398; (Sf. Nicolae), 412.
- Cămpulung-Muscel, hirot. pentru bis.:
- Adormirea, 372, 408.
- Cuv. Parascheva, 398.
- Domănească, 354.
- Intrarea în biserică, 381.
- Mănăstire, 408.
- Sf. Gheorghe, 398.
- , Marina, 362.
- Cămpulungu moldovincescu, bis. ca Nașterii Domnului unde a slujit Grigorie Grămadă, 731.
- Cămpurelu-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 415.
- Canța Costachi, vist., 735.
- Canțacuzino Alexandrina, vizita Bulgaria, 218.
- G. M., not. bibl. 121.
- Iordache, vel stolnic, îndreptat și așază evanghelia din 1682, 161.
- Toma, atitudine activă desăv. bată de Const. Brâncoveanu, 616.
- Canțemir Dimitrie, legătură cu Petru-cel-Mare, 603; tratat cu Petru (1711), 603-4; mențiuni din cronici despre el, 616.
- Capitulare Evangeliorum din bis. serica romano-catolică, 163.
- Capodistria, ministru rus, 615, 616.
- Căpriana-Lăpușna, cărți bis., 50-52, 57.
- Căprioru-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 405.
- Capu Lunii-Teleorman, —, 396, 400.
- Piscului-Muscel, —, 403.
- Caracul-Gheorghe v. Kara-Gheorghe.
- Caracul-Lăpușna, cărți bis., 45, 50, 52, 55.
- Caraiuan Virgil, not. bibl. 265.
- Căreda-Ilfov, hirot. pentru bis., 365.
- Carelia. eparhie, ort. în Finlanda 219.
- Cariofil Ioan, logof. patr. din Co-

- Constantinopol, pe lângă Șerban Cantacuzino, 597.
 (Carluje post misionar in Coreea, 1877).
- Carlovăț, consiliu patriarhal, 666-7; dintele comitetului administrativ patriarhal, 667.
 Carmiris I. N., *not. bibl.* 110.
 Carol II regele Românilor, cuvântare la investitura P. P. S. S. episcopului Nifon al Hușilor și Vasile al Carabeșului, 211-215; la reinhumarea osemintelor lui Const. Brâncoveanu, 483.
 Carol cel Mare, 592.
 Carp Costandin aga, 736.
 Carpeniș-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 407.
 Carpineni-Lapușna, cărți bis. 44, 45-62, 55-57, 59.
 Cărstieni-Muscel, hirot. pentru bis. din, 393.
 Cartagina, eparhie, 651.
 Carte de rugăciuni... (Iasi 1809), 1809.
 Căminul de suflet (București 1709), 327.
 (Cartea de rugăciune in biserica antică, 629).
 Casa culturii și a mîlei creștine (Vienna), 757-8.
 de Caritate, bis. din Harbin, 508.
 - mănăstirilor, întocmire pentru mănăstirea mănăstirilor, 442-3, 446.
 Căscăarele-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 353, 403.
 Vlașca, m-re inch. la Pantocraitor, 429.
 Cățăleni-Lapușna, cărți bis., 44, 48, 49, 57, 53, 205.
 Catanele-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 347.
 - Vlașca, —, 397.
 Catargiu Iordache, vist., 735.
 Catavasier, (1762), 46; (Blaj 1777), 47; (Iasi 1778), 48; (București 1781), 49; (Iasi 1792), 49; (Blaj 1793), 49; (Sibiu 1803), 50; (Sibiu 1812), 52; (1817), 53; (1842), 55.
 Catehizația copiilor (Chișinău 1803), 678.
 Cațica din Ianina avea inch. m-reă Odulcești din R.-Sărat, 435.
 Cațiche Sandul, Spăt., 736.
 Catilizis... (Chișinău 1844), 677.
 Cătrunești-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 346.
 Cătunu-Dâmbovița, —, 351.
 - Vlașca, —, 405, 415.
 Caucaz, protectoratul rus, in, 612.
- Cazaci-Dâmbovița hirot. pentru bis. din, 371.
 Cazacii, lupte cu Turcii pentru Azov, 600.
 Căzămîr Petrachi, paharnic, comp. c. bis., 108.
 Cazanii: (București 1742), 44; (Râmnic 1748), 45; 191; (București 1768), 47; (Râmnic 1781), 48, 194; (Râmnic 1792), 49; 777; (București 1828), 54, 338; (1837), 58.
 — manuscris (Sireți), 197.
 Cazimirovici N., Radovan, *not. bibl.* 320.
 Căzimiru Petrachi, Banul, 734.
 Ceale opt glasuri... (Brașov 1810), 52.
 Ceasoslov: (Dubăsari 1794), 49, 185; 205; (Iasi 1797), 50; (Brașov 1806), 51; (- 1811), 52; (Chișinău 1817), 675; (Iasi 1817), 53; (București 1825), 337; (mănăstirea Neamțu 1833), 54, 208; (Brașov 1835), 55; (m-reă Neamțu 1835); 55, 208; (Sibiu 1845), 56; (Iasi 1846), 56; (m-reă Neamțu 1848), 57; (1850), 57; (Brașov 1851), 57; (București 1854), 57; (m-reă Neamțu 1858), 58; (Sibiu 1859), 58; (Chișinău 1862), 675; (1867), 675; (m-reă Neamțu 1874), 40, 59, 206-207; (Chișinău 1907), 675.
 Căușel D. Gh., *not. bibl.* 121, 265.
 Cădolini Petru de Iesina, ep. cat. 605.
 Cerchez Cosiache, Hat., 736.
 Cernica, roșul seminarului monahal din, 556.
 Cetatea-Teleorman, hirot. pentru bis. din 497.
 — Alba, conventia dela (1826), 321. v. Akkormsa.
 — Unguragului, scrisoarea lui Matiaș vist. către Bistrițeni din, 174.
 Cetățeni-Muscel, hirot. pentru bis. din, 363.
 Cetveticov Sergheie prot. *not. bibl.* 266.
 Căceragari... (m-reă Neamțu 1814), 53, 329.
 Cherson, botezul și căsătoria lui Vladimir, 593.
 Chesarie ep. Buzului, săvârșete hirotonii in eparhia Ungrovlăniei (1825), 350-352; ocărmitor al mitropoliei, 420.
 Chișina-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 375.
 Chimentes Sevastos, vine la noi sub Brâncoveanu, 597.
 Chioura-Ialomîța, hirot. pentru bis.

din, 402.

Chirpian, ig. Sf. Ioan din Focșani (1823), 435.

Chipru, monumente bizantine din, 663.

Chiriac (Râmniceanu) cronicar, ig. m-rii Călușu-Romanați (1823), 431.

Chiriacodromion, 644; (București 1801), 50, 192, 199, 327; (m-rea Neamțu 1811), 52; (București 1857), 58; (Chișinău 1860), 676.

Chirianca-Lăpușna, cărți bis., 47, 50, 57.

Chiriac Gh., pr., *not. bibl.*, 98.

Chiricuță Tomă pr., —, 98, 110, 522.

Chiril III arhiep. Chiprului (†16 Nov. 1933), 69-71.

— arhim., *not. bibl.*, 252, 550.

— ig. gr. al m-rii Comana-Vlașca (1829), 432.

— — la Sărindar (1833), 435.

— rom. m-rii Stavropoleos din București, înlocuit (1825), 434.

— Lavriotu arhim., vine în București la 1780 și învață carte la Academia grecească, scrie erminia Apocalipsei, ajunge dascăl al copiilor lui Grigorie Șuțu, 34.

Chiselcov v. Kiselcov.

Chiselev v. Kiselev.

Chișindu, arhivele consiliului eparhial din, 41; cărți tipărite la 39-40, 674; cărți pretinse să fi fost tipărite, 674; se vând cărți dela Neamț (1894), 206; consistorii duhovnicesc, 42-43; loc de surghiun al mitr. Grigorie Dascalul, 302-303; tipărituri bisericești dela, 672, 676; tipografia, 42; închiderea și redeschiderea ei, 676.

Chistruga Ioan, cump. și semn. c. bis., 204.

Cigărleni-Lăpușna, cărți bis. 58-59.

Cimișeni-Lăpușna, —, 48, 54-55, 57.

Cioara-Ialomița, hirot. pentru bis. din, 399, 417.

— Teleorman, —, 362.

Ciobanu Zaharia, cump. c. bis. 195.

Ciocănești-Ilfov, hirot. pentru bis. (Sf. Ioan), 368, 394, (Sf. Nicolae), 417.

Ciocanu-Vlașca, —, 375.

Ciochlna-Ialomița, —, 364.

Ciolănești-Teleorman, —, 377.

Ciolanu-Vlașca, —, 401.

Clopron Partenie, arhid., *not. bibl.*, 266.

Cloran E. preot., —, 266.

Clorănescu Al., —, 552.

Clorani-Prahova, hirot. pentru bis. din, 404.

Clorăscu Șt., cump. c. bis., 199.

Clordacilia Petru, macedonea, solie, cere ajutor împăratului ortodox (1804), 619.

Clorobăneasa-Teleorman, hirot. bis. din, 381, 395.

Clorogăria-Ilfov, Grigorie Dascalul ia pe seama mitropoliei moara de hârtie dela, 301.

— Ilfov, hirotonii pentru bis. (Sf. Nicolae), 347; (Adormirea), 353, 364, 410.

Clorolanu Șt., *not. bibl.* 260, 77.

Clorolu-Ialomița, hirot. pentru bis. (Sf. Nicolae), 362; (Sf. Ioan), 399.

Cireșu-Vlașca, —, 372.

Ciril Lucaris, vizitează principatul, 597.

Cluciuleni-Lăpușna, cărți bis. 40, 50, 52, 55-56, 58-59, 203.

Clugureanu Ștefan, preot în jurul Orhei, avea cărți bis. în limba mold. (1871), 41.

Ciulnița-Muscel, hirot. pentru bis. din, 358, 386.

Ciumești-Muscel, —, 359.

Ciupalu-Teleorman, —, 346.

Ciupelnița-Prahova, —, 385, 401.

Ciurari-Dâmbov., —, (Adormirea), 367; (Sf. Troiță), 375.

Clorăști-Lăpușna, cărți bis. 45, 51, 55-56, 59, 191.

Cluruș Teodor preot. *not. bibl.*, 541.

Ciutești-Lăpușna, cărți bis. 46, 40, 50, 193.

Clătești-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 352.

Clejanii-Vlașca, 390.

Clement Alexandrinul, mărtur. despre citirea Evangheliilor, 156.

— VIII, papa, s'a gândit să alunge pe Otomani din Constantinopol, „Clementina“, 606.

„Clementina“, gândul lui papa Clement VIII să unească Apusul cu Răsăritul ca să alunge pe Otomani din Constantinopol, 606.

Clermont, conciliul dela, ... (1906), 590.

Clineeni-Ilfov., hirot., p. bis. din, 355.

Clintoc Ioan, pr. ort., (Oradea, ...), 18), 586.

Clococlov din Olt, m-re înch. la Cutlumur, 429.

Cobla-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 389.

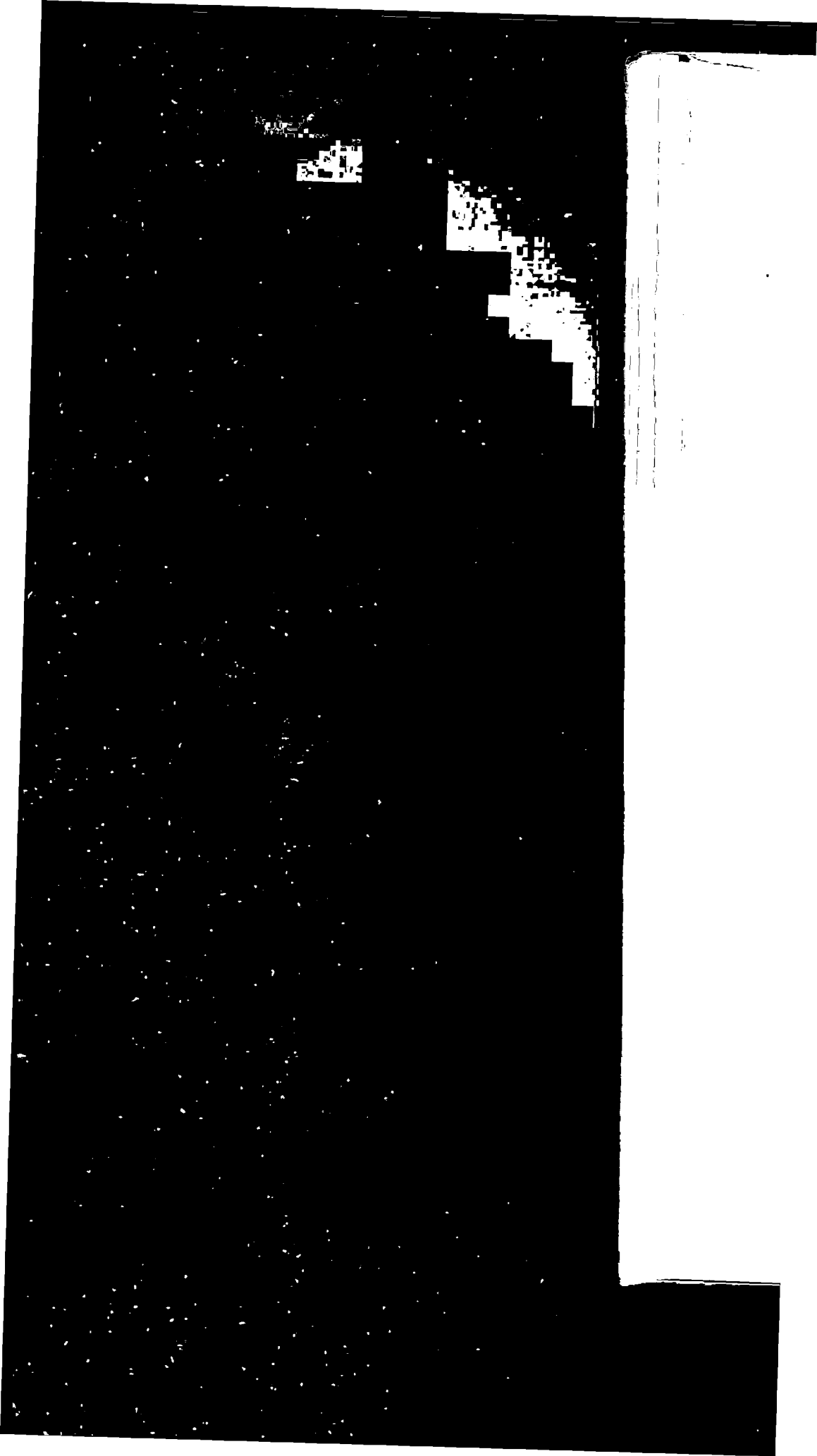
Cochinești-Teleorman, —, 409.

— de jos — —, 345.

Cocioc-Ilfov, —, 417.

— loc în penins. Căldărușilor, 295, 420.

- Coceni-Ilfov, hirot. pentru bis., din 1831 și 1833), 396-397, 413.
 — (Filiti) ep. Buzăului, antimens dela, 245; 475; 632, 637.
 Constantin Brâncoveanu, v. Brâncoveanu.
 — cel Mare, comparat cu țarul învingător al Suedezilor, 603.
 — fiul lui Baciu, care plătește c. bis., 205.
 — Hangherli, domn T. R., 26.
 — mitrop. Dristrei, iscălește enciclica sinodului patriarhal, 29.
 — nepotul Ecaterinei II, fiul marelui duce mostenitor Pavel, 613.
 — Nic. Mavrocordat Vodă și soția lui Evaterina, ajută la repararea paraclisului Sf. Luca din Mega-Spileon (1731), întărește hrisovul de dănie pentru Mega-Spileon, 24; ms. scris sub domnia lui, 29; rezidește m-rez. Sf. Spiridon-Vechiu din București (1747), 432.
 — Nicolae, preot, *not. bibl.*, 110.
 — XI Paleologul, imp. biz., 595; nepoata lui Sofia-Zoe se căsătorește cu Ivan III (1472), 598.
 — preot din Pociumbeni, primește în dar cărți bis. 198; vinde, 199.
 Constantinescu-Iași P., recen. la st. său: „Circulația vechilor cărți bis. rom. în Basarabia sub Ruși“, de D. Balaur, 672-679.
 Constantinidis Mihail, arhim. *not. bibl.*, 121.
 Constantinopol, conferință, tratative dintre patriarhia icum. și bis. sârbă (1934), 223; tratatul de pace din 3 Iulie 1700), 608.
 Constantinov Manuil, grec trimis de Paisie patr. Ierus. prin care Gheorghe Ștefan scrie lui Alexei Romanov (1655), 606.
 Conțești-Dâmbovița, hirot. pentru bis. (Sf. Voivozi), 345; (Sf. Nicolae), 384.
 Copăceni-Ilfov, —, 355.
 Copenhaga, Academia daneză studiază muzica bizantină, 664.
 Corăta-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 353.
 Corbii-Muscel, —, (Nașterea Maicii Domnului), 349; (Sf. Dimitrie), 349; (Sf. Apostoli), 382, 406; (Sf. Troiță), 384.
 — Vlașca, —, 363.
 — Ciungii-Vlașca, —, 352, 379.
 — Mari-Muscel, —, 345.
 Corbu-Teleorman, —, (Sf. Nicolae), 346; (Sf. Parascheva), 395.
 Corjeva-Lăpușna, cărți bis., 45, 47-49, 59.
 Cornățel-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 394.
- Coceni-Ilfov, hirot. pentru bis., din 1831 și 1833), 396-397, 413.
 — (Filiti) ep. Buzăului, antimens dela, 245; 475; 632, 637.
 Constantin Brâncoveanu, v. Brâncoveanu.
 — cel Mare, comparat cu țarul învingător al Suedezilor, 603.
 — fiul lui Baciu, care plătește c. bis., 205.
 — Hangherli, domn T. R., 26.
 — mitrop. Dristrei, iscălește enciclica sinodului patriarhal, 29.
 — nepotul Ecaterinei II, fiul marelui duce mostenitor Pavel, 613.
 — Nic. Mavrocordat Vodă și soția lui Evaterina, ajută la repararea paraclisului Sf. Luca din Mega-Spileon (1731), întărește hrisovul de dănie pentru Mega-Spileon, 24; ms. scris sub domnia lui, 29; rezidește m-rez. Sf. Spiridon-Vechiu din București (1747), 432.
 — Nicolae, preot, *not. bibl.*, 110.
 — XI Paleologul, imp. biz., 595; nepoata lui Sofia-Zoe se căsătorește cu Ivan III (1472), 598.
 — preot din Pociumbeni, primește în dar cărți bis. 198; vinde, 199.
 Constantinescu-Iași P., recen. la st. său: „Circulația vechilor cărți bis. rom. în Basarabia sub Ruși“, de D. Balaur, 672-679.
 Constantinidis Mihail, arhim. *not. bibl.*, 121.
 Constantinopol, conferință, tratative dintre patriarhia icum. și bis. sârbă (1934), 223; tratatul de pace din 3 Iulie 1700), 608.
 Constantinov Manuil, grec trimis de Paisie patr. Ierus. prin care Gheorghe Ștefan scrie lui Alexei Romanov (1655), 606.
 Conțești-Dâmbovița, hirot. pentru bis. (Sf. Voivozi), 345; (Sf. Nicolae), 384.
 Copăceni-Ilfov, —, 355.
 Copenhaga, Academia daneză studiază muzica bizantină, 664.
 Corăta-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 353.
 Corbii-Muscel, —, (Nașterea Maicii Domnului), 349; (Sf. Dimitrie), 349; (Sf. Apostoli), 382, 406; (Sf. Troiță), 384.
 — Vlașca, —, 363.
 — Ciungii-Vlașca, —, 352, 379.
 — Mari-Muscel, —, 345.
 Corbu-Teleorman, —, (Sf. Nicolae), 346; (Sf. Parascheva), 395.
 Corjeva-Lăpușna, cărți bis., 45, 47-49, 59.
 Cornățel-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 394.
- Cocorășcu Alecu membru în episcopie m-rilor înch., 451.
 Cocorăști-Prahova, hirot. pentru bis. din, 356, 374.
 Caplii-Prahova, —, 358.
 Mislui-Prahova, —, 363.
 Codex Sinaiticus, 221, 236, 239.
 Codreanu Grigore Spat., 736.
 Codreni-Ilfov, hirot. pentru bis. (schimbarea la față), 360; (Sf. Nicolae), 389.
 — schit închin. la m-rez. Melivdos-pastos de lângă Pogoniana, 434.
 Codru, regiune în Basarabia, 38.
 Coga, post misionar în Coreea, 494.
 Cojașca-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 392.
 Cojești-Ilfov, —, (Nașterea Precisului), 346; (Adormirea), 407.
 Cojușna-Lăpușna, cărți bis., 45, 46, 48-49, 51, 54-59; 207.
 Coiveachi Ilarion, arhim. *not. bibl.*, 110.
 Colacu-Ialomița, hirot. pentru bis. din, 362.
 Colan Nicolae, pr., *not. bibl.*, 99.
 Colibași-Muscel, hirot. pentru bis. din, 379.
 Colonita-Lăpușna, cărți bis. 49, 52-54, 57-59.
 Colpacci Grigorie, *not. bibl.*, 557.
 Colțu-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 392.
 Comana-Vlașca, m-re înch. Sf. Mormânt din Ierusalim, 431.
 Comisia pentru administrarea mănăstirilor înch., 453.
 Comisiunea Monumentelor Istorice, deagroparea osemintelor lui Const. Brâncoveanu, 483.
 Comnen David, 595.
 — Ioan, poet, vine la noi sub C. Brâncoveanu, 597.
 Comșa Gh. Grigorie, dr. ep. Aradului, *not. bibl.*, 110, 113, 522, 541, 790, 807-8.
 Conachi Const., mare vornic, 735; și Elena Catargiu, părinții lui Gavriil Conachi, 726.
 — Gavriil, boier, prim. scris. dela ep. Daniil Vlahovici, 726; copiii lui, 726; învățătorii copiilor lui, 726-7; fiul lui Costachi călătorește la Viena, 727.
 Condești-Ialomița, hirot. pentru bis. din, 375.
 Condorachi Vasile, cump. și dăr. c. bis., 203.
 Conevet, m-re în Finlanda, 665.
 Constandie al Sirmului, săvârșește hiroteni în eparhia Ungrovlahiei

- Cornea David, rolul lui la Petersburg, 604.
- Cornescu Mihail, membru în epitropia m-lor inch. 451.
- Cornești-Bălți, 38.
- Cornești-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 401, 412.
- Cornetu-Ilfov, —, 376.
- Cornova-Orhei, 38.
- Cornu-Prahova, hirot. pentru bis. (Toți Sfinții), 344; (Parascheva), 364.
- Coroii Vasile, biv. vel pah., afierosește c. bis., 200; satul lui, 200; — spătar, tatăl stolnicului V. C., 201.
- stolnic, cumpără c. bis., 201.
- vine din Moldova la „Băsărabie”, 201; Coșăreni-Ialomița, hirot. pentru bis. din, 417.
- Cosma C. A. preot, *not. bibl.*, 108, 256, 531.
- dregător, ucis de Petru Rareș (1541), 176.
- ep. Dunării-de-jos, *not. bibl.*, 260; președ. la congr. Asoc. gen. a cler. ort. din România, 484.
- poet al bis. biz., 577.
- presv. bulgar din v. X, partea lui asupra ereticilor, 680; 681-2, 685.
- Coșoala-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 385.
- Cosoba-Ilfov, —, 380.
- Costești-Dâmbovița, —, 410.
- Lăpușna, cărți bis., 45-46, 49-50, 52-53, 56-57, 59, 207.
- Teleorman, hirot. pentru bis. din, 376.
- Costin Nicolae, mențiune despre Dim. Cant., 616.
- Costuleni-Lăpușna, cărți bis., 48-49, 51-53, 56, 58, 198.
- Coșula, m-rea vist. Mateiu, a cărei biserică o termină de zidit în 1535, 172; ctitoria lui, 176; devenită biserică de sat (în jud. Botoșani), 177.
- Coșofanca-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 375.
- Cotorca-Ialomița, —, (Adormirea), 359.
- Mică-Ialomița, (Sf. Nicolae), 359, 415.
- Cotoșman Gh., pr., *not. bibl.*, 812.
- Cotroceni, m-re Inch. Protatonului din Carles (1682), 428.
- Cotu-Morii-Lăpușna, cărți bis. 44-46, 49, 53, 55, 59, 190, 195, 205; bis. din, 205.
- Courilas Evloghie, *not. bibl.*, 266.
- Cozlovski, catolică, face propagandă unită, 668.
- Crăievaș, parohie în Banat, 767.
- Crânguși-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 413.
- Crângu-Sasului-Prahova, —, 355.
- Crasnaș, pus de Ștefan Vodă la custă în locul lui Matiaș, 175; ucis de Petru Rareș (1541), 173.
- Creața-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 351.
- Creta, școală sinaitică, 235.
- Cretești-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 382.
- Crețulești-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 400.
- Vlașca, —, 403.
- Crevedia-Dâmbovița, —, 387.
- Ilfov, —, 393.
- Crevenicu-Vlașca, —, 389.
- Crivoveni-Prahova, —, 409.
- Crimeca bizantină, 596.
- lupta dintre Ruși și Turci, 605.
- Cristescu D., preot, *not. bibl.*, 261.
- , Grigore, pr. prof., —, 261.
- Criștov Mihail, consilier ort. în Căradea (s. 18), 585.
- Criuleni-Orhei, bis. din, 673.
- Crivățul-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 403, 416.
- Prahova, —, 417.
- Crivina-Dâmbovița, —, 387.
- Crovu-Dâmbovița, —, 359, 400.
- Crucea Roșie, societate, 648.
- spital în Sofia, 439.
- Csanad, ep. cat. a căreia jurisdicție se întindea până la Olt, 152.
- Cucueți-Ilfov, hirot., pentru bis. din, 410.
- Teleorman, —, 346, 357.
- Cucuteni-Dâmbovița, —, 381.
- Cum să se urmeze slujba întru preot sânta Duminecă a Paștilor... (m-rea Neamț 1933), 55.
- Cumania, ep. cat. 152.
- Cumont Franz, *not. bibl.*, 542.
- Cunești-Ialomița, hirot. pentru bis. din, 408.
- Curățești-Ilfov, —, 360.
- Curdiumov, v. Kirdiumov.
- Curliceni-Lăpușna, cărți bis. 49-52.
- Curtea-de-Argheș, sfințirea m-rii, 596.
- Curzi, mahomeșani, 588.
- Cutulcaș (Sf. Munte), avea lucr. m-rea Clocociovu din Olt cu schitul Slatina, 429.
- Cuv. Simcon, Noul Teolog, 301.
- Cuvânt pentru preoție... (București 1827), 54; (-1821), 332.
- Cuvinte... (București 1826), 54, 330, 679.
- — (1827), 54; 333, 679.
- — (1828), 334.

- Daco-români**, 458.
- Dahneviți-Lăpușna**, c. bis. 44, 46-50, 57, 58.
- Data Maximin** (312), 233.
- Dâlga-Ialomița**, hirot. pentru bis. din, 387.
- Damasc**, știri bune din, 756.
- Damaschiu de Argeș**, ajută creșterea și menținerea partidului filo-rus în princip. rom., 612.
- Dâmbovicioara-Dâmbovița**, hirot. p. bis. din, 353.
- Dâmbovița**, județ, cuprinde sate cari acum un secol erau situate în jud. Vlașca, 343.
- Damian** patr. Ierusalimului, alegerea urmașului, 75.
- Dânceni-Lăpușna**, cărți bis., 45-47, 49, 57, 191, 199; bis. din, 199.
- Daniel Anton**, consilier ort. în Oradea (s. 18), 585.
- Daniil** al doilea ctitor și ig. dela Aninoasa, mitrop. 776-8.
- , ierod., învățător în casa lui Gavril Conaki, 727.
- ig. m-rii Cășcioarele-Vlașca, (1822), 429.
- mitrop. Ungrovlahiei, iscălește enciclica sinodului patriarhal din 1727 29.
- protopsalt al sf. bis. cei mari, 181, 183-184.
- protos. ig. m-rii Comana-Vlașca (1834), 432.
- Teodorupoleos, săv. hirot. în ep. Ungrovlahiei (1833), 410-414.
- Vlahovici, ep. de Cernăuți, scrișoare particulară din 1796 Mai 12, 726-7, 729-30.
- Dăpărați-Teleorman**, hirot. pentru bis. din, 386.
- Dărăști-Ilfov**, —, 370.
- Vlașca, —, 351.
- Dârvari-Ilfov**, —, 345, 356, 391.
- Dârza-Ilfov**, —, 370.
- Dașcov Alexe**, trimis de Petru-cel-Mare la Stambul, ca să arate bunăvoința țarului (1718), 604.
- Datoriile călugărilor...** (Chișinău 1841), 677.
- David A.**, not. bibl., 791.
- Davidești-Dâmbovița**, hirot. pentru bis. din, 368.
- Muscel. —, 373.
- Dawkins M. R.**, not. bibl., 266.
- Deagu-Teleorman**, hirot. pentru bis. din, 412.
- Dealul**, m-re, congr. prof. de rel. (1934), 486.
- Dedulești**, m-re din jud. R.-Sărat, inch. m-rii Cațica din Ianina, 435.
- Dețeni-Dâmbovița**, hirot. pentru bis. din, 382.
- Deligiani Gh.**, not. bibl., 812.
- Descoperire** cu amăruntul a pravoslavnicii credințe (Iasi 1806), 51, 328.
- Deșliu-Dâmbovița**, hirot. p. bis. 394.
- Diaconescu S. Marin**, pr. not. bibl., 111, 308.
- Dianescu N. I.**, not. bibl., 99.
- Dichia**, ateneii parohiei, 484.
- Didalili (Ilie Miniat)**, (Iasi 1837), 55, 203.
- Didești-Teleorman**, hirot. pentru bis. din, 364.
- Dimachi Neculai**, vorn., 735.
- Dimitrie**, diacon în Sirmiu († 304), 147.
- Cantemir, v. Cantemir.
- fiul Elenci și nepotul lui Ștefan cel Mare desmoștanit de Ivan III în favoarea lui Vasile (1502), 598.
- Dimitriu Hrisost.**, arhim. not. bibl., 122.
- Dimitrov Hr.**, prot. prof. —, 542.
- Dinu** preot. ocăr. bis. Udricani (1823), 435.
- Dioclețian**, împărat păgân, tiran (284-306, † 313), prigonitorul creștinilor, 145-147; 457.
- Dionisache Moraltul**, cântăreț, 184.
- Dionisie** ep. Cet.-Albe-Ismail, investitura și instalarea în scaun, 483.
- expatriarhul Const., recomandă pe arhim. Isaia dela sf. Pavel din Athos trimis la Moscova de Șerban Cantacuzino, să încheie tratatul de supunere (1683), 602.
- f. ep. al Milosului, ig. la m-rea Mihai-Vodă (1830-33), 429.
- ierom. din „Vlahia“, vizitează m-rea Sinai, 233.
- ig. m-rii Băbeni din județul R.-Sărat (1823), 436.
- (Lupu), mitrop. T. R. fuge din țară (1821), și nu vrea să se întorcă, 294, 295.
- mitrop. Varșoviei, not. bibl., 122; 508.
- patr. Constantinopolului, 606; mențione despre întărirea danilor făcute Aninoasei, 778.
- (Pletosu), arhim., ms. scris în marea școală din Iasi (1709), 29.
- (Pogonizanis), arhieru, are sub

100

101

102

ingrijire bis. Grecii sau Hanul Creclilor, 434.

— Stagon, săvârșește hirotonii în ep. Ungrovlahiei (1831-33), 397-413.

Dionisiu (Sf. Munte), avea inch. m-rea Hotărani din Romanai, 430.

Dir, exped. imag. în pen. balc., 593.
Dulgherov D., prof. la fac. de teol. Sofia, 490, 760; *not. bibl.*, 269.

Dmitrovschi P. prot., referat la ad. eparhială din Narva, 761.

Dobra-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 405.

Dobrovăț, bis. mare a m-rii, 172; zid. de Ștefan-cel-Mare, zugr. și împodob. de Petru Rareș, 172.

Dobrușa, m-re în jud. Soroca, 194.
Dochiar (Sf. Munte), avea inch. m-rea Slobozia-Ialomîța, cu schitul ei Apostolache-Prahova, 429.

Dolcești-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 360, 382.

Doisprezece psalmi (m-rea Neamțu 1836), 55.

Dolgoruki principe, prinde și eliberează pe Ștefan căl. falsul Petru III din Muntenegru, 618.

Dolna-Lăpușna, cărți bis. 45, 46, 48-51, 53, 57, 191; bis. din, 191.

Donici Isihie, ierom., aduce c. bis. rom. în Basarabia (1882), 42-43.

Dorhanul Vasile, cump. c. bis. 193.
Dorohoi, târg, se vând cărți bis., 191, ținut, 733.

Doroteiu, căl. dela m-rea Neamțului, trimis de Paisie la școala din București, 291,

Dositei (Filti), ep. Buzăului, apoi mitr. 475, scrisorile lui: 1, către ig. m-rilor, să se adreseze direct către el (22 Oct. 1793), 634-5; 2, către Buzoeni, își ia rămas bun dela ei. (1 Nov. 1793), 635-7; 3, imputernicește pe arhim. mitr. Macarie să predice în toată eparhia (17 Ian. 1794), 637-4, către protopopi, aduce la cunoștință dispozițiile hrisov. domnesc privitor la hirot., 638-9; 5, către preoți și protopopi cu prilejul postului, 639-42; 6, orânduiește un inspector să cerceteze bis. prin județe, 642, 7 imputernicește un proestos să cerceteze bis. din București, 643-45.

— ig. gr. m-rii Comana-Vlașca (1823), 432.

Dosoftei mitrop. Moldovei interv. în 1679 pentru inch. păcii între Ruși și Turci, încearcă o apropiere a Mol-

dovei cu Rusia (1684), 602; mijloc al proiectul de inchin. al domnilor români către țar în 1679 și 1684, 602; expresii de suveranul rus, 607.

— mitrop. T. Rom., cere să-i trimită 2 monahi talmăcitori după elin, 293.

— patr. Ierus. vine la noi sub Brăcoveanu, 597; înrăurire asupra viții bis. rom., 721-733; stăruie pe lângă țar ca în numele ortodoxiei, să cucerească Constantinopolul și să oculte țările române, 603; 608.

Dovedire împotriva eresului Arnoanilor (București 1824), 332, 679.

Drăeșani-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 353.

Drăgănești-Dâmbovița, —, 373
— Prahova, —, (Sf. Nicolae) 407 (Adormirea), 407.

— Teleorman, schitul m-rii Văcărești, de lângă București, inchin. la Sf. Mormânt din Ierus. 431.

Drăghici Iordachi, ban. 734.

— Muscel, hirot. pentru bis. din, 374, 417.

Draghijevo, sat, districtul Târnăveni, 489.

Dragodana-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 385.

Dragodănești-Dâmbovița, —, 373

Drăgoești-Ilfov, —, 379.

Dragomirești-Dâmbovița, —, 369, 409.

— Ilfov, —, 371.

Dragomirna, m-re, prădăciuna, 16726.

Dragoslavele-Muscel, hirot. pentru bis. din, 346.

Drăgușeni-Noi-Lăpușna, bis. din, 40; cărți bis., 45-48, 55-58.

— Vechi-Lăpușna, —, 44-50, 52, 196, 201.

Drăslăceni-Lăpușna, —, 46, 49, 52, 56, 58, 190.

Dridu-Ilfov., hirot. pentru bis. din, 377.

Drohoblez, m-re din Galiția, alina vine după ajutor f. mitrop. al Moldovei, Macarie, 599.

Dubășarii Vechi, sat pe Nistru, bis. 46-49, 51, 55.

Duca răscoală în contra lui, în Moldova (1769), 617.

— G. Ioan, cuv. I. P. S. Patriarhului Miron la înmorm.; 60-2; necrolog de pr. P. Partenie, 62-5.

Dudești-Ialomîța, hirot. pentru bis.

Sf. Nicolae), 395, (Sf. Dimitrie), 411.

- Ilfov, —, 384.

Dumbravă Ion, dascăl din Buda, 403.

Dumitrașcu, biv. vel. serdar, 479.

— protopop ot Orhei, dă cărți bis. 400; vinde, 196.

Dumphy H. William, Revd., not. 401., 111.

Dunăre, prigoană furioasă contra țesătorilor la, 147.

Dupnița, oraș în Bulgaria, 758.

Durac Serdarul, răscoala lui în Moldova în contra lui Duca (1769), 617.

Durlești-Lăpușna, cărți bis. din, 44, 47, 49-50, 52, 56, 58.

Durustorum-Silistra, 457.

Dușcu sau Sf. Visarion, m-re, a-vea închinat m-rile Nucetul-Dâmbovița și Banul din or. Buzău, 436.

Ebling, contesa, infl. asupra lui Andreu I, 619.

Ebor William, not. bibl., 553.

Ecaterina I, călugări greci vin la curtea ei, 609.

— II, ajută m-rea Sinai, 236; politica orient. moscov, 610; expans. rus. 612; apariția flotei ei în Mediterana, 612; idealul de cucerire al Constantinopolului, 613; așteaptă să repete metoda aplicată în Polonia, călătoria triumfală în Crimeea „pe drumul Biantului”, 613, războiul din 1787-1792 cu are rezultate așteptate, 613; reușită pentru moment la distrugerea împărțirea imperiului otoman, 614; înfrângerea între interese rus. și rom. 616.

Ecteni... (Chișinău 1849), 674.

Efrem, ig. gr. m-ril Golgota-Dâmbovița, înlocuit (1823), 436.

— Sirul, Cuvinte, 679.

— Veniamin, vlădică în Bihor, (1695), 584.

Eftimie arhim. ig. m-ril Sf. Ecaterina din București (1822), 433.

— patr. Târnovei (1375-93), a scris viața Sf. Filoftea 516, 519.

Elu-Teleorman, hirot. p. bis. (A. Gormirea), 352; (Sf. Nicolae), 361.

Elceaninov Alexandru preot, not. bibl., 531.

Elefterie mitrop. Lituaniei, binecuv. Soc. fem. de binefacere, 507.

Elena fiica lui Ștefan-cel-Mare, căs. cu fiul țarului Ivan III (1481), 596.

Eleon, m-re din Ierusalim, 773.

Elina doamna, soția lui Matei Basarab, ctitora m-ril Negoești-Ilfov, 431.

Elisaveta, imp. Rusiei, politica orientală mosc., 610; continuă leg. cu ort. din Balcani și din princp. rom., are legăt. și cu cei din Ardeal, 612.

Ἐπιτομή τῶν θεῶν δογματῶν, lucrarea lui Atanasie dela Faros (Neamțu 1816), 330.

Epurești-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 377.

— Vlașca, —, 358.

Erbiceanu Const., știri în legătură cu Noul Test. bulgar dela 1823, 307-308.

Erfurt, 615; principii dela, 617.

Eteria (1821), 615, 618.

Euchologium Sinaiticum, 680.

Eufrosin Poteca, ierom., prof. la Sf. Sava, 298; este certat de mitrop. Grigorie, 299.

Eufrosina, păstorită, călăuzește pe ctitorii m-ril M. Spileon la isvorul peșterii, 21.

Eugeniu de Savoia, se op. la alianța între Carol VI și Petru I, 604.

Eusebie prim. ep. de Narva, 664-5.

Eusebiu de Cezarea, mărt. despre cit. evang. 156.

Eutimia, sora pr. Const. Triihoi, care cump. că bis., 204.

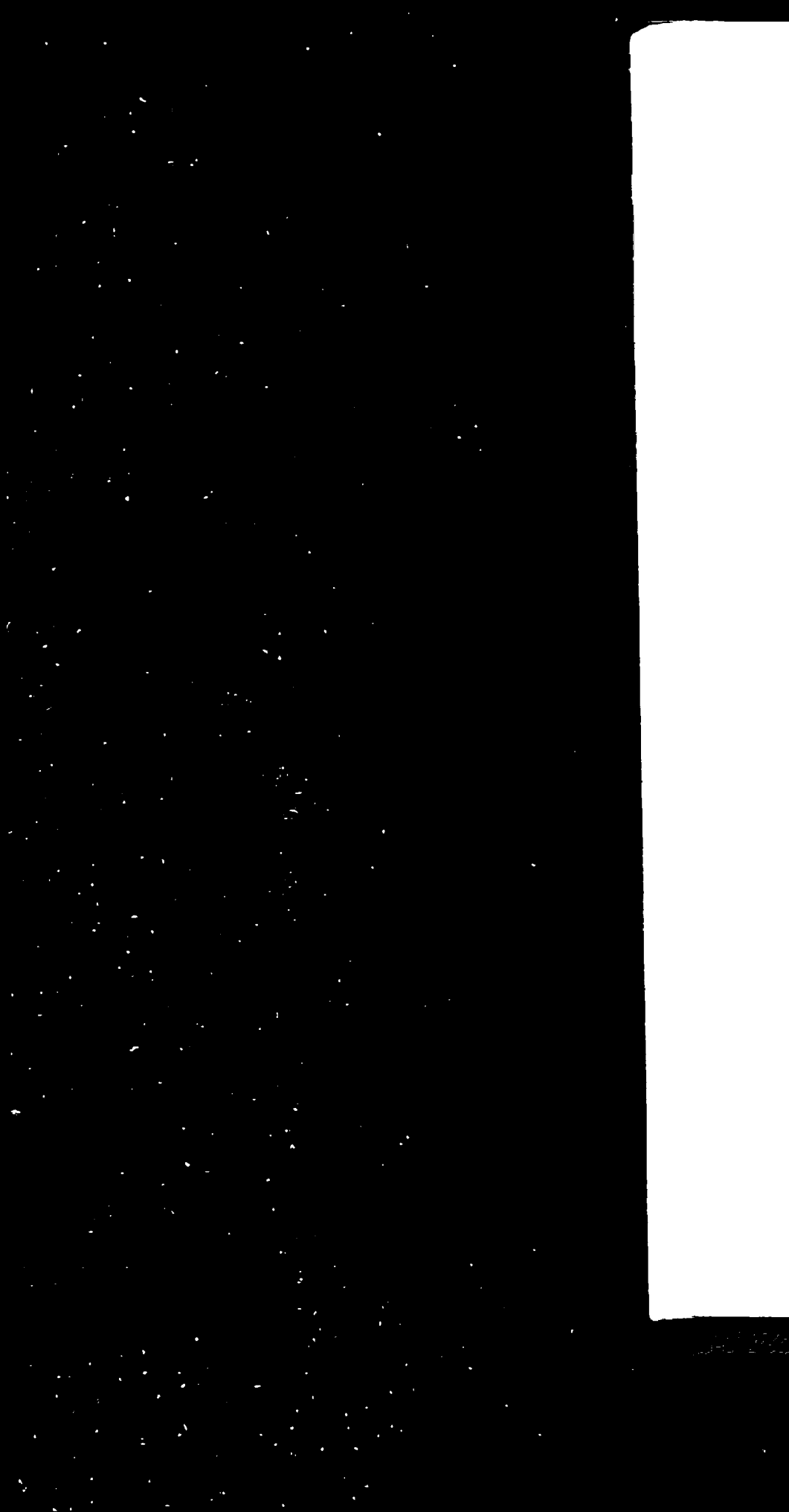
Evangeliiar, termen nou introdus de bibliografi sub infl. stud. franc. de bibliogr. veche răsărit., 157.

Evangelie Apracos, gr. ἀπρᾶκος sau ἀπρᾶκτος mss. din sec. XV, Nr. 6 din bibl. Acad. Rom., 158; Evangelie mss. din m-rea Rîlo (1503). Nr. 176 din bibliot. Acad. Rom., 158.

— definiție, 160-161; evanghelii — sunt toate tipăriturile după 1682, 162, de atunci sunt în uzul bisericii noastre după Tetraevanghel, 162; modul de cet. al evangheliilor (în Evanghelia București 1911), 161.

— tipărituri grecești: prima, (Veneția 1604), 161; (- 1859), 162; (-1856), 164; (- 1857), 169.

— tipărituri românești: prima în l. rom. (București 1682), 43, 158, 161; elinească rumânească (1693), 44; (Snagov 1697), 44, 164. (București 1723), 44, 673; (-1742), 44;; (Râmnic 1746), 44;; (București 1750), 45, 164, 190; (-1760), 46; (Iași 1762), 46, 190, 192, 199; (București 1775), 47; 190, 192, 194;; 673; (Blaj 1776), 47; (Râmnic 1784', 48, 193; (-1794), 49, 194; (Sibiu 1806, 51, 198, 200; (Buda 1812)

52, 160, 164, 199; (m-rea Neamțu 1821), 54, 201; (Buzău 1837), 55; (Sibiu 1844), 56; (m-rea Neamțu 1845), 56; (Chișinău 1855), 160, 676; (m-rea Neamțu 1858), 58; (Sibiu 1859), 58; (Râmnic 1865), 59.

Evangelistă, lămurire 162-3; alcătuit de Emanuil Glizonie în 1588, 162-164, apare în evangheliile rom. întâia oară în Ev. dela 1750, a doua oară în cea dela 1812, 164.

Evghenie ierom. din Sf. Lavră, adună milost. în Ț. Rom., 31; ig. în Sf. Lavră (1694), 32; zugrăvit în bis., 35.

— mitrop. Dobro-Bosansky (Iugoslavia), († 1933), 78.

Evhologhion (Iași 1749), 45; (-1754), 45; (-1764), 46; (Blaj, 1784), 48; (Iași 1785), 48; (București 1808), 51; (Brașov 1811), 52.

Evloghie, mitrop. din Paris, vizit. pe mitrop. Antonie din Belgrad, 509.

Evstratiadis Sofronie, *not. bibl.*, 111.

Făcăeni-Ialomița, hirot. pentru bis. din, 412.

Fălăstoaca-Vlașca, —, 354.

Fălcu, imprăst locuit. de frica Turcilor în (1821), 731.

Fântânelle-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 418.

Făstăci, m-re, 236.

Fedotov, G. P., *not. bibl.*, 531.

Ferdinand reg. Ungariei, Petru-Rareș își îndreaptă politica sa către, 174.

Ferma, sat în Lituania, proc. rel. 668.

Ferrara, conciliul din (1439), 594.

Fetești-Ialomița, hirot. pentru bis. (Buna-Vestire), 384; (Adormirea), 416.

— Teleorman, —, 359.

Fierbinți-Ilfov, —, 393, 402.

— Vlașca, hirot. p. bis. din, 413.

Filaret, ep. Râmnicului, antim. de la, 245.

— ierom. ig. m-rii Clocociov, 430.

— Vafidis, mitrop. Iraeliei († Nov. 1933), 75.

Filipescu Mihail, membru în epitropia m-rilor închin. 451.

Filipești-Prahova, hirot. pentru bis. din, 406.

Filipeștii-de-Târg-Prahova, —, 378.

Filipide Daniil sau Dimitrie, 727.

Filipupoli, Gherontie și Grigorie de la Neamț, întorcându-se dela Sf. Munte, cad între tâlhari, 294.

Filitti I. C., art., „O psaltire jela 1817”, 473-476 și „Șapte scrisori păs-

toarești dela mitrop. Dositei Filittu (1793-5), 632-645.

— Filotel, ierom., doc. de danie a moșia Băjești, 780-782.

— ierom., emerit psalt al timpului său, 182; cântarea lui e departe de puritatea vechei cântări, 183.

Finlanda, soboare bisericești, biserici, reviste ortodoxe în limba finlandeză, 219; înființarea m-rii Valaam, 665; subvențiunea dela stat pentru biserica ortodoxă pe anul 1935, 762.

Firu Nicolae, învățător director, 587.

Fiziologul, pictură la Aninoasa, 777. Flămânda-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 379.

Floreșta, conciliul din (1439), 594.

Florești-Dâmbovița, hirot. pentru bis. (Sf. Nicolae), 348; (Adormirea), 378.

— Prahova, —, 397.

— sat în județul Soroca, 194.

— Vlașca, hirot. pentru bis. din, 413.

Florovschi G., preot, *not. bibl.*, 531, 808.

Focșani. bis. sf. Nicolae din, 236.

Forești-Muscel, hirot. pentru bis. din, 351.

Fota, grămătic domnesc, 477-481.

Fotie, patr. Alexandriei (1809-1925), 650.

— patr. Constantinop. epist. de obște către scaunele arhieresti ale Răsăritului... (Buzău 1832), 335.

— II patr. Const., gratifică pe Gherman arhiep. Finlandei cu culor alb, 494-5.

Fradinschi V., *not. bibl.*, 801.

Franc S. L., —, 533.

Francisc Rákoczi (râsc. 1711), 564.

Francmasonerie, hot. Sf. Sin., al bis. din Grecia 71-75; hot. sin. rus din Carlovitz, 79.

Frăsinești-Lăpușna, cărți bis., 48, 50-53, 198.

Frăsinet Ilfov, hirot. pentru bis. din 366.

— Vlașca, — 411.

Frasinu-Dâmbovița, —, 383.

— Vlașca, —, 409.

„Frăția”, societatea preoților argheșeni, 755.

Frere Walterus. dr., *not. bibl.*, 542.

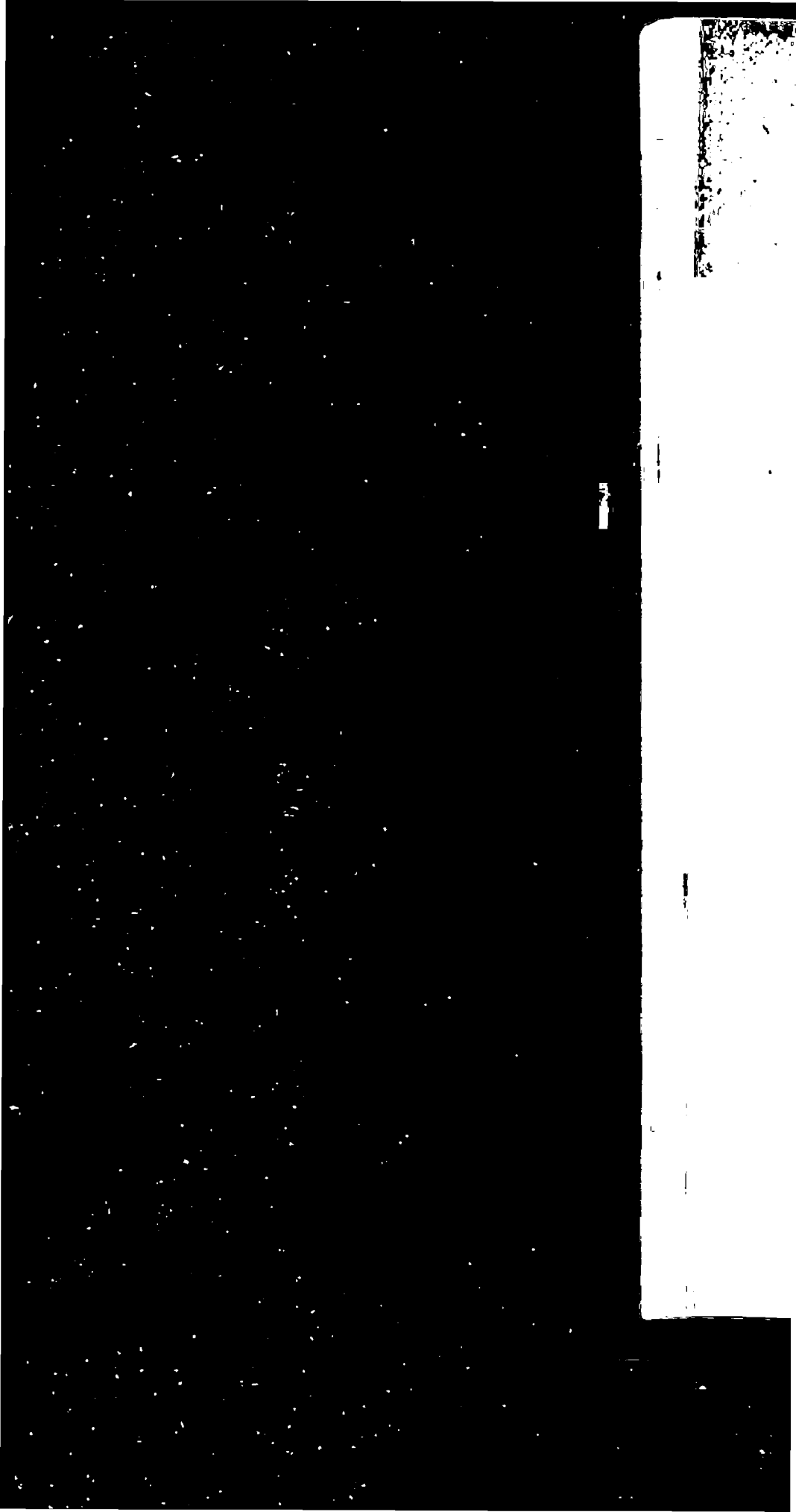
Friedrich von Meclenburg, vizit. m-rea Sinai (1875), 233.

Frujinești-Ilfov, hirot. pentru bis. (Sf. Nicolae), 351; (Sf. Andrei), 410.

Frumoasa, m-re dela Iași, 236.

Fundeni-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 344, 395.

- Mundoaia-Vlașca, —, 416.
- Mundu-Galbenii-Lăpușna, cărți bis. 45, 47-49, 53, 192, 193.
- Mundulea-Ilfov, hirot. pentru bis. 411.
- Mundul-Sadovei-Câmpulung, unde slujit pr. Grigorie Grănadă, 730.
- Murculești-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 345.
- Furnicoși-Muscel, —, 395.
- Murtună D., mențione despre lucrarea lui: „Preoțimea română în sec. VIII-lea”, 634, 642.
- Fusea-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 392.
- Măești-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 386.
- Giagu-Ilfov, —, 350
- Găinești-Dâmbovița, —, 396.
- Teleorman, —, 391.
- Găiseni-Dâmbovița —, 345.
- Gălita-Ialomița, —, 382.
- Galațion, ep. Râmnic sârb. hirot. în Ungrovl. (1830-33), 388, 391, 399, 400; 475.
- Gala, art. „Aspru adevăr...”, 13-14.
- „Din preliminările unei probele-”, 626-631; „Un document”, 744-745, not. bibl., 111, 252, 261; dărucește surghienerul și Moltfelnicul nostru adus în englezește lui Herbert Nelson Bate pr. angl. 630; convorbire cu „Intre patru ochi”, 630, 714.
- Galați, bis. sf. Nicolae din, 236.
- Galbena, sat, 193.
- Gălești-Lăpușna, cărți bis. 44-47, 50, 52; 54, 57-58.
- Gârdești-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 355, 414.
- Găujani-Vlașca, —, 401.
- Gălunoi-Ilfov, —, 366.
- Găureni-Lăpușna, cărți bis., 48, 50, 55, 193.
- Gavrili arhim., ig. m-rii Sf. Gheorghe-Nou din București (1820-22), 411.
- (Bănulescu-Bodoni), mitr. Chișinăului, ucazul sf. sinod din Petersburg ca toate cărțile liturgice ce se tipăresc să urmeze după edițiile ruse, 159; cere sinodului dela Petersburg îngăduința să tipărească Evangelia și Apostolul după rânduiala de mai înainte, ca la Moldoveni și sinodul îi aprobă, 159-60; grijă de sufletul norodului moldovenesc, 672.
- (Callimachi), mitrop. carte de slostenie din 1783, 29.
- Cernogorsco-Primorsky, mitrop. (Rugoslavia), delegat al bisericii sâr-
- be la Constantinopol, 78.
- eclesiarhul mitrop. București trece în condică toate hirot. săvârșite (1823-34), 341, 416.
- monah ot Huș, împarte cărți bis. pe la sate, 190.
- (Petrovici), arhim., ig. m-rii Mihai-Vodă (1829), 429.
- protul, înseamnă în viața patr. Nifon II danile lui Neagoe Basarab, 20, 31.
- Vlasie mitrop. de Naupacta, merge în Rusia, 599.
- Georgescu D., preot, not. bibl., 112, 813.
- Ioan Șt., —, 261.
- Ioan V., —, 261.
- Georgie, protectoratul rus în, 612.
- Ghedeon, mitropolitul Moldovei, semnează tratatul de închinare din 1655, 606; trimis la Moscova cu logofătul Grigorie (1656), 601; 722.
- Gheo, post misionar în Coreea, 494.
- Ghenadie al Belgradului, expresii de suveranul rus, 607.
- ep. de Buzău, în delegație la guvern, 484.
- de Silistra, pe lângă Șerban Cantacuzino, 597.
- Ghenisaret, lacul, 76.
- Gheorghe din Ankira, însemn. pe un mss. 29.
- Duca domn al Moldovei și hatman al Ucrainei (1681-83), 602.
- Evghenicos diacon, protecdic al marelui bisericii în vremea patr. Mateiu, 5, 7; apără pe pr. Isidor Moldoveanul, 9; întocmește scrisoarea patr. Mateiu către mitrop. Antim din Țara Românească, 10.
- Letici, ep. Banatului sârb., vizit. Banatul rom., 767.
- mitrop. Moldovei (1479-1502), 738-40, 742.
- Movilă, mitr. Moldovii, merge la Moscova împreună cu Ieremia II patr. 599.
- numele din botez al mitr. Grigorie Dascălul, 290-291.
- Părintelc, not. bibl., 111-112.
- pr. din satul Ciorăști, cump. cărți bis., 191.
- prot. ot Huși, dăr. cărți bis. 194.
- Ștefan, ascultă sfaturile patr. și se inch. țarului, 601; pierde tronul și se refugiază la curtea țarului, 601; scrie lui Alexis (1654), 606; răstoarnă pe Vasile Lupu, 617.
- Gheorghita-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 376.
- Gheorghiu Vasile dr., not. bibl., 528.

- Gherasie ig. m-rii Hotărani, fuge în Ardeal (1821), ajunge Iarăși ig. (în 1830), 430.
- Gherasim de Alexandria, vine la noi sub Brâncoveanu, 597.
- protos., gr., ig. m-rii Călușu-Romanași (1822), 431.
- Ghergani-Dâmbovița, hirot. pentru bis., (Nașterea Maicii Domnului), 347; (Sf. Gheorghe), 361; (Adormirea), 365.
- Gherghești-Vlașca, —, 366.
- Gherghița-Ungureni-Ilfov, —, 412.
- Gherman, arhiep. Finlandei, gratificat cu culion alb, 494.
- de Niș, pe lângă Șerban Cantacuzino, 597.
- Ghermănești-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 412.
- Ghermanos, ep. Thyatirei, *not. bibl.*, 525; mențione despre art. lui: Apropierea anglo-ortodoxă, 629.
- poet al bis. biz., 577.
- Gherontie arhiep. Moscovei, 741.
- călugăr dela m-rea Neamțului, trimis de Paisie la școala din București, 291-292, stareț și părinte duhovn. al lui Grigorie Dascălul, 293-294, tovarășul lui, 487.
- ep. Constanței, *not. bibl.*, 111.
- Ghla I. Gh. pr., —, 112.
- Ghica Alecu, Hatm., 735.
- Budești, arhitect, 647.
- Costachi, vel logofăt, 734.
- Ghidighici-Lăpușna, cărți bis., 45, 47-48, 50-52.
- Ghimbășani-Ialomița, hirot. pentru bis. din, 402.
- Ghimboeni-Dâmbovița, —, 357.
- Ghimpași-Dâmbovița, —, 358.
- Ghinești-Ilfov, —, 347.
- Ghizdaru-Vlașca, —, 411.
- Gianopulos, I. N., *not. bibl.*, 813.
- Gigălia-Prahova, hirot. pentru bis. din, 352.
- Giulești-Ilfov, —, (Sf. 40 muc.), 348, (Adormirea), 358.
- Glurgeni-Ialomița, —, 413.
- Giurgiu-Vlașca, —, 415, (Sf. Nicolae).
- preoți bulgari la, 491.
- raia, 343.
- Gllna-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 405.
- Glizonie Emanuil, alcătuitorul evanghelistarului, 162; știri despre, 163.
- Glodeni-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 376.
- Glubocovski N. N. prof., *not. bibl.*, 525.
- Gofstetter I., —, 802.
- Gogol N., —, 261.
- Gogoșari-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 390.
- Golani-Lăpușna, c. bis., 45-47, 83.
- Golești-Muscel, hirot. pentru bis. din, 370.
- schitul bis. Sf. Ioan din Focșani, 435.
- Golgota, m-re din Dâmbovița, la Lavrei de pe muntele Meteorelor, 44.
- Gorazd, ep. ort. din Praga, 761.
- Gorgan-Muscel, hirot. pentru bis. (Sf. Ecaterina), 376.
- Gorganu-de-jos —, (Adormirea), 417.
- Gorgota-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 377.
- Gorog Nicolae, consilier gr.-cat. Oradea (sec. 18), 586.
- Gorunii-Prahova, hirot. pentru bis. din, 371.
- Goșev Ivan, pr. prof., rec. la st. său despre Antimihinse în bis. ort. (1846) și despre îmbrăcămintea veche monahi bulgari (679-685) de pr. Angelescu; *not. bibl.*, 113; membr. consiliul academic, Sofia, 491.
- Goștile-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 403.
- Grădinaru-Vlașca, —, 355.
- Grădiște-Vlașca, —, 385.
- Grămadă, familie, 729; Grigorie paroh, 781; Ioan fiul lui Grigorie, 781.
- Granciu F., *not. bibl.*, 112.
- Gratia-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 378.
- Grătiești-Lăpușna, cărți bis. 44, 51, 55, 57, 59, 673.
- Greaca-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 381.
- Grecescu C., *not. bibl.*, 124.
- Grecl-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 399.
- Vlașca, —, 370.
- Grecia: luptă împotriva francosoneriei, 71-5; predica; școala catolică, 87; „Zoi“ (Vieță) asociație teologică, 87-88; soc. moralo-rai „ligi sfinte“, organizații clerice „case generale“ pentru ajutorarea racilor și alte case, 88; căsătorii, 221-2; orândueli pentru rugăvirea icoanelor, 222; — rândueli pentru stilști în, 665-6; Buletinul al denților teologi, 666.
- statistica bisericească, 762; C sa asigurării clerului; năzuinți pentru ridicarea clerului, 762-3; un nou șezământ teologic, 763; măsuri pentru călugărilor stilști din Munte, 763-4.

Oreoci, răscoală pregătită prin in-
 grile lui Papaz-Oglu, 612; zdrobiți
 Turci, partide de opoziție în Mol-
 dova și Muntenia contra, 615; răs-
 cole contra (sec. XVII), 617; țără-
 nesc împotriva (inc. sec. XIX), 618;
 țării s'au raliat pentru a lua locul,

sau Hanul Grecilor biserică, și
 de eparhia Pogoniamii, 434.

Gregoras Mitrofan, poet, vine la
 sub Brâncoveanu, 597.

Grigorașcu Vistierul, 722.

Grigorie al Aradului, proclamat
 membru de onoare al Acad. Române,
 în sărbăt. preotului Ioan Mihălcescu,
 24; v. Comșa.

— Alexandru Ghica, Mold.,
 îngerea lui (1775), 617.

— arhim. dela Argeș, socotit de
 mari destoinic între candidații pen-
 tru treapta mitropoliei, 295.

— arhim. ig. m-rii Jitlia (1827),
 240.

— arhim., ig. m-rii Radu-Vodă din
 București (1819-1823), 430.

— Calimachi, face danie m-rii Me-
 galeon, 24-25.

— Cuvântătorul de Dumnezeu (și
 adle cel Mare), Cuvinte... (Bucu-
 rești 1826), 54, 333, 679.

— Dascălul (1823-1834): cum a în-
 ținat carte, 290-1; cum a intrat în
 viața călug., 291-2; ascultări, 292-3;

istoria la Sf. Munte, 293-4; așeza-
 rea în m-rea Căldărușani, 294; cum

a ajuns mitrop., 294-97; cum a căr-
 năut bis. 297-300; îndeletn. cărtu-
 rărească, 300-301; scris. răsp. către

str. Agatanghel, 318-321. Noul Tes-
 tament bulgar de la 1828, este în

una parte opera lui, 323; „stră-
 nania cărturărească“, 326; tipăritu-
 ra sale, 327-339; săvârșește hiroto-
 nie (1823-29), 344-366; surghiunul,

361-3; moartea, 303-4; pomenirea la
 sută de ani dela trecerea lui din a-
 viață lume, 487.

— de Nazianz. Cuvânt pentru preo-
 t. (București 1827), 54.

— ep. Argeșului, săv. o hirotonie
 eparh. Ungrovl. 366; talmăcește

Ghica (București 1826), 338.

— II Ghica, Ț. R. face cel dinătiu
 la domnească m-rii Mega-Spileon

(1733-35), 24.

— IV Ghica, Poarta întărește nu-
 marea lui ca domn al Ț. R., 294, 423;

scrierea cu ierod. Grigorie, 296; fuge
 din țară și lasă pe mitrop. Grigorie

celtlor de domn, 301.

— ierom., ig. pâm. la Sf. Ioan cel
 Mare din București, (1823), 436.

— ig. în sf. Lavră (1675), 31.

— (Leu) Botoșăneanu, *not. bibl.*,
 528.

— logof. trimis la Moscova cu mitr.
 Ghedeon, 601.

— mitrop. Ț. R. (1760-87), 633, 35.

— Nazianzineanul..., cuvânt pen-
 tru preoție (București 1821), 332.

v. — de Nazianz.

— VII, papă, 590.

— IX, papa, intervine către reg.
 Bela junior, reamintindu-i să aducă

pe Valahii la supunere față de ep. cat.
 al Cumaniei, 152.

— V, patr. Const. face Mega-Spi-
 leon stavropighie (1798), 26.

— protopsalt, 181, 187.

— Râmniceanu, viitor ep. de Ar-
 geș, 632.

— Șufu, dăruște Sf. Lavră în 1812
 prin Chiri Lavriotu o răchită cu sf.
 moaște, 34.

Grigoriu, Sf. Munte, avea inch.,
 m-rea Spirea din dealul Bucureștilor,
 430.

Grosul-Vlașca, hirot. pentru bis.
 din, 391.

Grottaferrata, 579, 581.

Grozavu Dimitrie, locuitor din Tru-
 șeni-Lăpușna, cump. cărți bis. dela
 Neamț în Chișinău (1894), 208.

Groz dov S., pr., referat la adunarea
 eparhială din Narva, 761.

Grozești-Lăpușna, cărți bis. 47, 51-
 53, 57, 198.

Gruu-Ilfov, hirot. pentru bis. din,
 364, 409.

— m-re inchin. Sf. Mormânt din
 Ierusalim, 431.

— Vlașca, hirot. pentru bis. din,
 357.

Gura, m-re de lângă Pogoniana, a-
 vea inch. m-rea Stavropoleos și schit.
 muscelean Valea, 434.

Gura Cepturii-Teleorman, hirot. p.
 bis. din, 352.

— Ialomiții-Ialomița, —, 401.

— Isvorului-Teleorman, —, 350.

— Ocnii-Dâmbovița, —, 388.

— Potopului-Dâmbovița, —, 399.

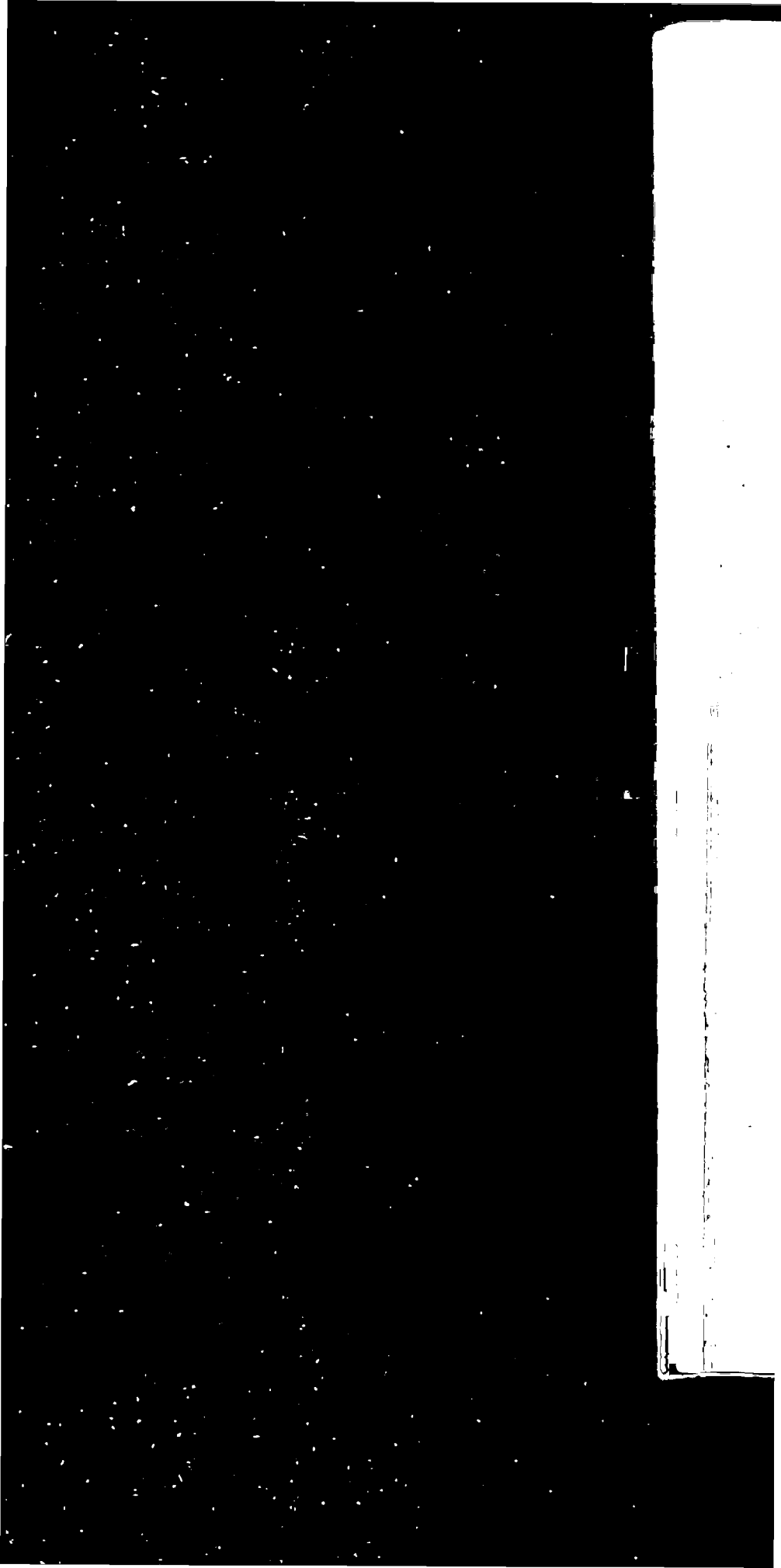
Gurbănești-Ilfov, —, 389.

Gurguești-Vlașca, —, 366.

Gurle mitr. *not. bibl.*, 116, la inst.
 în scaun a ep. Dionisie, 483; în de-
 legație la guvern, 484.

Gurueni-Vlașca, hirot. pentru bis.
 din, 397.

Gyula, ruda reg. Ștefan al Ung.,
 stăpânește Transilvania, face alian-

ță cu Pecenegii din Moldova împotr. lui Ștefan reg. Ungariei. silît de ei se botează în bis. din Alba-Iulia, 150.

Hăbeni-Dâmbovița, hirot. p. bis. din, 350.

Haghiopolitul, trat teor. din v. XIV, 578.

Hagiopolites, ms. (Bibl. Națională Paris), 84-5.

Haimanale-Dâmbovița, hirot. pen-
tru bis. din, 360.

— Prahova, —, 414.

Haltelu, uniții trec la ort. 669.

Han, pastor, împuşcarea lui (Dor-
pat 1919), 769.

Hâncești-Lăpușna, 38 cărți bis. 44,
49, 50, 52, 55, 58.

Hâncuț Mihalcea, răscoala lui în
Moldova (1769) în contra lui Duca,
617.

Hansa-Lăpușna, cărți bis. 46, 51-
53, 58.

Harbin, sosirea sf. moaște a cuv.
Arsenie, 508.

Hariton, arhim., ig. gr. m-rii Co-
troceni (1821 și 1826-30), 429.

Hărlău, ținut, 733.

Hârlești-Teleorman, hirot. pentru
bis. din, 409.

— Vlașca, —, (Sf. Nicolae), 349;
(Sf. Parascheva), 354.

Hârsești-Teleorman, —, (Adormi-
rea), 352; (Parascheva), 376.

Hărtiești-Muscel, —, 400.

Hartum, reședința mitrop. Nubiel,
650.

Hătecărn-Ilfov, hirot. pentru bis.
din, 383.

Hauck A, protestant, mențione des-
pre lucrarea lui „Kirchengeschichte
Deutschlands im Mittelalter“, 589.

Heliopolis, seminar, 651.

Helsingfors (Finlanda), concert re-
ligios în l. fineză, 494.

Herăști-Ilfov, hirot. pentru bis.,
din, 384.

Herbert Newel Bate, pr. anglican,
convorbire cu părintele G. Galaction,
„Între patru ochi“, 630; 744.

Herța, ținut, 733.

Hilander, m-re în Sf. Munte, 224;
avea înch. schitul Baia de Aramă
din Mehedinți, 430; chestia m-rii, 665.

Hmelnițchi Bogdan, cazacii lui o-
crotiți de Alexei Romanov țarul Ru-
siei; 600.

Hodărăști-Dâmbovița, hirot. pentru

bis. din, 405.

Hodoroabă N. pr., not. bibl., în
Holmșcina-Polenia, procesiune re-
ligioasă în, 508.

Honor, m-re, docum. de întaco-
dat de Ștefan Vodă Lăcustă, 177,
unde a slujit Grămadă Grigorie,
739.

Horăști-Lăpușna, cărți bis., 49,
52, 57-58.

Horeb, munte, 231, 233.

Horodiștea-Lăpușna, cărți bis. 44,
47, 49, 50, 52, 56-53, 195; bis. 196;
„horodișteni n'au trabă“ la
tea cump. de pr. Vasile din Pârjol
196.

Horodniceal. bis. de sat în
Baia, zid. în 1539, 177; pomerni-
bis. din, 173; ctitoria lui Matias, 181,
176.

Horvat Samuil, sol trimis de
todoxii din Oradea la Viena (1710),
584, 585.

Hotărani, m-re din Romanai, în
la Dionislu, 430.

Hotaru-Ilfov, hirot. pentru bis.
363.

Hrisaf, protopsaltul cel nou, în
Mecarie ierom. vorbește de, 192.

Hrisant arhiereul, 181-187.

— ierom., ig. dela Aninoasa, 778.

— ig. m-rii Slobozia-Ialomița
(1822), 429.

— patr. Ierusal., († 1731), a dă-
sit Evanghelistarul lui Emanuil
zonie, 164.

Hrisostom (Papadopoulos) arh.
Atenei, rec. la studiul său „De
activitatea spirituală și purtarea
grijă socială actuală a bisericii
ciei“ de T. M. Popescu, 87-90.

Христосъване, public. pentru ed.
ligioasă a poporului (Bulgaria), 491.

Hristofor Kissi, mitr. nou născ.
diocezei Corița și Permati (Alba-
Iulia) (1933), 67.

Христосъване, (București 1927), 491.

Hristov Iordan pr., bulgar, de
vizita la Giurgiu, 491.

Hrușeva-Lăpușna, cărți bis., 49,
51, 56.

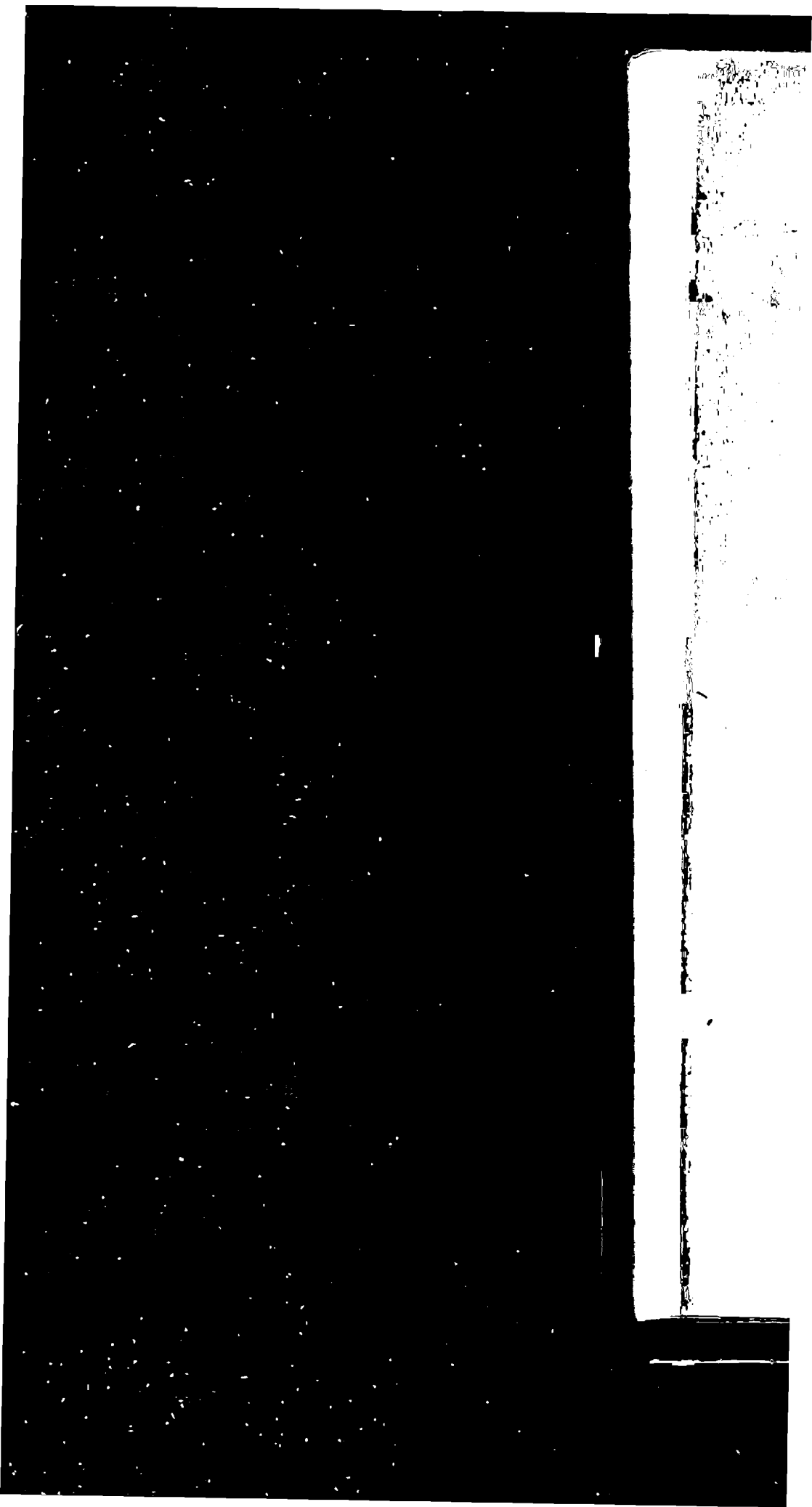
Hudobin, parohie în Cehoslova-
kia, 663.

Hurmuz Schevofilax, 181, 187.

Huși, Imprăștierea locuitorilor în
frica Turcilor (1821) în, 731; bis.
Voevozi din, 206.

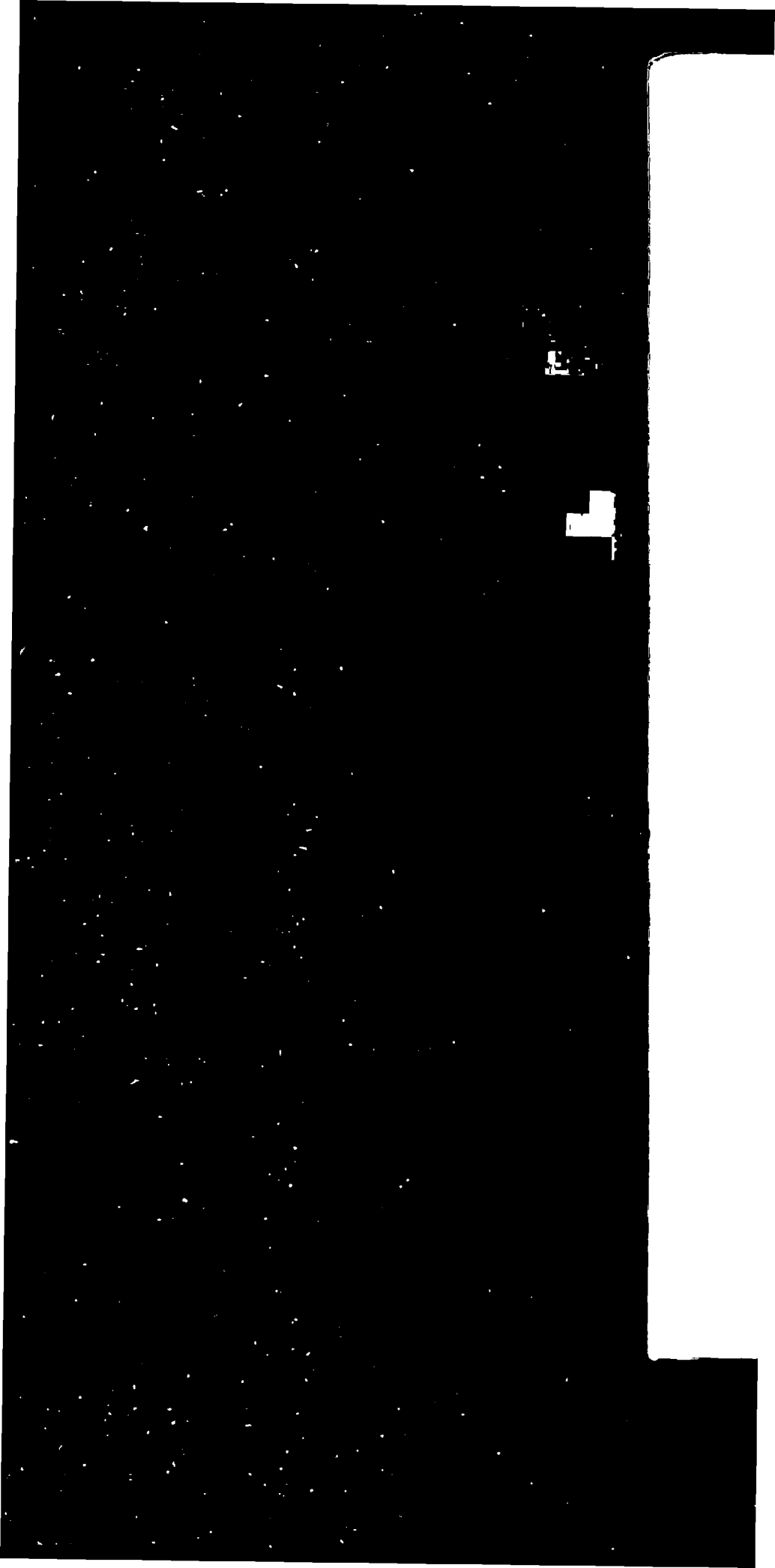
Huși localitate în Cehoslova-
kia sărbători religioase, 493.

- Inblocinse-Polonia, m-rea Onufrie,
 închiderea școalei de cântăreți, 770.
 Inchiint, tovarăș de drum al lui
 Gherontie și Grigore la sf. Munte,
 793.
 Iacov, arhim., Ingrij. m-rii Banu
 Mitrop. Buzău (1829), 436.
 — ep. al Cervenilor, săv. hirot.
 în ep. Ungrovlahiei (1831-32), 392-
 393, 396, 399.
 — ig. m. Banu din Buzău (1822),
 436.
 — mitrop. Moldovei orânduiește c.
 la sate, 189.
 — (Stamati), ep. Hușului și al
 Mitrop. Mold., porunca de a se da
 cărți bis., 191, 93, 95.
 Iacobovschi Petre, preot, *not. bibl.*,
 73.
 Ialomîța jud., suprafața lui un se-
 col în urmă, 343.
 Ialoveni-Lăpușna, cărți bis. din, 44,
 47-48, 50-52, 57-58, 194, 204.
 Ianuarie arhim., orânduit ig. la
 m-rea Plătărești din jud. Ilfov (1823)
 131.
 Iași, pacea dela, (1792), 614; se
 vând c. bis., 189, la poarta mitr. 197;
 703-4, 208; bis. sf. Parascheva din,
 736; sinodul (1642), 601.
 Iavorschi Ștefan, numit de Petru
 cel Mare, supraveghetor al scaunu-
 lui patr., 604.
 Iazu-Ialomîța hirot. pentru bis. din,
 457.
 Ibrahim-pașa arde m-rea Sf. Lavră
 (1826), 35.
 Ieremia arhim. gr. ig. m-rii Mis-
 lea-Prahova (1830), 435.
 — ep. de Pelagonia, merge în Ru-
 sia, 599.
 — mitrop. în Mavrovlahia (1392-
 1394), gonit de Moldoveni, 10.
 — II patr. Constantinop. vine la
 Moscova a creea noul scaun episco-
 pal, instituie patriarhatul rus, 599.
 — Sinaitul, îngrijitorul m-rii Râm-
 nescul din or. R.-Sărat (1829), 433.
 Ieronim despre orarium (420), 247.
 Ierotei arhim. gr., ig. la Sf. Ioan
 cel Mare din București, înlocuit
 (1823), 436.
 — ep. hirot. de patr. Teofilact din
 Constantinopol, propov. evanghelia în
 Transilvania (sec. X), 150.
 Ierusalim, missia ort. rusă 666, 773;
 descoperirea unui mozaic în biserica
 din Betleem, lucrări pentru întărirea
 misericordiei Invierei lui Hristos, pelerini
 rari în, 765.
 Ignatie ig. m-rii Plătărești, fugit
 la Brașov din pricina Zaverii, 431.
 — mitrop. trece prin Aninoasa, 778.
 Igor, exped. imag. în pen. balca-
 nică, 593.
 Ilarion, ep. Argeșului, săvăr. c. hi-
 rot. în ep. Ungrovl. (1833), 414; o-
 cărmuitor al mitrop., 420.
 Illeana-Ilfov, hirot., pentru bis. din,
 387.
 Ilfov, jud., suprafa. lui un sec. în
 urmă, cuprindea sate cari acum un
 sec. erau sit. în jud. Ialomîța, 343.
 Ilie Miniati, Didahii (Iași 1837), 55,
 203.
 Ilescu Palanca I. Dem. pr., *not.*
bibl., 808.
 Ilescu Stelian pr., rec. la lucr. prof.
 St. Zancov despre sit. interbis. a bis.
 ort. bulgare după indep. Bulgariei,
 513-15; ins. pe P. S. Tit (Sîmedrea),
 deleg. la Sofia în scopul preg. sin. icu-
 menic, 514, 661.
 Ilisan, post misionar în Coreea, 494.
 Împărțirea de grâu, (Buzău 1833),
 336.
 În luna lui Iulie în 15 zile... (sluj-
 bă), (Chișinău 1835), 677.
 În luna lui Iulie în 15 zile... (sluj-
 bă), (Chișinău 1840), 677.
 În 27 zile a lunii lui Iunie... (sluj-
 bă), (Chișinău 1838), 677.
 Indieni, mahomedani, 588.
 Indo-Europeni, mahomedani, 588.
 Inocențiu III, papă, 590.
 Inochentie călugăr din Moldova,
 conduc. al tip. din Căldărușani 420.
 — ep. Hușului, 190-191.
 — ig. dela Aninoasa, 778.
 Intești-Muscel, hirot. pentru bis.
 din, 396.
 Intrebări și răspunsuri oarecare
 bogoslovești (Iași 1803), 328.
 Invățătura pe scurt pentru nunți
 (București 1827), 334.
 Invățătura preotului nou... (Chiși-
 nău 1861), 678.
 Invățături scurte... (Chișinău 1864)
 678.
 Ioachim arhim. ig. m-rii Mărgi-
 neni-Prahova, 433.
 — ierom., copiază la Iași pe Ma-
 xim Mărturisitorul (1749), 29.
 — mitrop. Varnei, 783, date din
 viața lui, 784-5.
 — patr. Rusiei, 602, 606.
 — Sinaitul, exarh, ig. m-rii Zlă-
 tari din București (1830-31), 432.
 Ioan arhiep. Lyonului, trim. de în-
 credere al lui Carol V la Oradea Ma-
 re, cu care Matiaș vist. ia contact ca
 trimis de Petru Rareș, 174; s'au în-
 țeles în l. latină, 178.
 — Avraamiroș mitrop. de Adria-
 nopol, aflător în București, 723.

- Calita (1328-1341), 594.
 — Casian, 683.
 — IV cel Groaznic, i se recunoaște de patr. Constantin. titlul de Caesar, 598.
 — Comnen, 595.
 — Damaschin, 186, Descoperirea pravoslavnicii credințe (Iași 1806), 51, 328; poet al bis. biz. 577.
 — dascăl, Măcărești, ins. c. bis. 196.
 — din Calavrita, ig. in Sf. Lavră (1600), 30.
 — Gheorghe Caragea, hrisov pentru drepturile de vinărici ale m-rii Mega-Spileon și Vlah-Serai, 27.
 — Gură de aur... cuvânt la tăierea cinstiutului cap. al Sf. Ioan Botezătorul (București 1827), 334; Cuvinte... (București 1827), 54, 333, 679; Cuvinte, șase pentru preoție (București 1820), 332; Impărțirea de grâu (Buzău 1833), 336; Mărgăritarul, 644; Puțul (Buzău 1833), 55.
 — Paleologul, 594.
 — (Pommer), arhiep. bis. ort. din Letonia, uciderea și înmorm. lui, 764.
 — „prevțul” episcopiei Aromânilor, 457, 459.
 — principe rus, se căsăt. cu Sofia-Zoe din Moreea (1472), 598.
 — protopsalt sf. bis. cei mari, 181, 183-4.
 — reg. Frâncilor prinde pe Bulcsu și-l trage în țeapă, 151.
 — Schakhovskoy ierom., *not. bibl.*, 635, 545, 555, 802, 815.
 Ioanești-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 382.
 Ioanichie arhim., ig. m-rii Valca Muscel (1823), 434.
 — ep. Romanului, antimins dela (1762), 245.
 — ig. rom. al m-rii Comana-Vlaşca (1823-28), 432.
 — ig. rom. al m-rii Jitia (1823), 430.
 — Stratonichias, săv. hirot. in ep. Ungrovl. (1824, 1826-34), 345, 349, 356, 359, 364, 367-395, 397-418.
 Ioanichios Peloponnisios (1668-1704), arhiep. de Sinai, 236, 239.
 Ioasaf al Vidinului, a făcut paneiricul sf. Filofteta, 516.
 — arhiep. m-rii Sinai (1617-1657), 236.
 — patr. Constantinop., recunoaște lui Ioan IV cel Groaznic, titlul de țar (1561), 598.
 Iohanesburg, reșed. mitrop. Ioanopolei, 650.
 Iona, ig. la Mega-Spileon, (1725), 23.
 Ionescu Coman, lt.-col., *not. bibl.*, 116.
 — G. Dimitrie, —, 124.
 — Gh., pr., —, 116.
 — Petre, pr., —, 792.
 — Șerban, prof., —, 525.
 Ioniță Asan, luptase pentru biz., 622.
 — Caloian (1197-1207), 516.
 — Sturdza, logof., Poarta Intimă a Iureul Pavel, cump. c. bis., 100.
 Iordache D., diacon, *not. bibl.*, Iordachescu Ciceron, pr., —
 — Valeriu pr. prof., —, 69
 congr. Asoc. gen. a cler. ort. de mânia, 484.
 Iorest mitrop., merge în (1645), 599.
 Iorga N., articole: „Mitropoli- tim Ivireanul în luptă cu Ierusalim pentru drepturile bisericii sale”, 725; „Câteva acte privitoare la biserica Bucovinei și Moldovei”, 737; *not. bibl.*, 124, 250, 553-4, 711; I. Istoria bis. române., 6 II. Legăturile cu alte biserici, 6 III. Literatură și artă religioasă, 703; IV. Politică și viață bis., 703-709; V. Recenzii, 709-710
 Iosif arhim., ig. m-rii Banatului Buzău († 1827), 436.
 — arhim. ig. m-rii Cotroceni († 1829), 429.
 — din Sicilia, poet al bis. biz., 116
 — ep. Argeșului, se îndreaptă la tre Gherontie și Grigorie pentru curi de cărți bis. 293.
 — ierom. ig. m-rii Mislea-Pârâu (1825-29), 435
 — ierom., ig. m-rii Rila, 759.
 — ig. m-rii Hotărani (1823), 430
 — II împărat, fiul Mariei Teresă, 586; ajută pe Ecat. II la războiul 1787-92. 613;
 — mitrop. Moldovei (1401-07), 428 argosit și afurisit de sinodul 1408; recunoscut mitrop. legiuit al Moldovei, 11.
 — mitrop. din Skoplje, 667.
 — preot din Galbena, a dat titlul pentru cărți bis., 193.
 — Vrienie, monah, 301; Cuvinte de uăzeci și două pentru purcedința prea Sf. Duh (Buzău 1832), 335
 Ircutsc, orașul Sf. Inochentie, 511-12.
 Irmologhion (Viena 1823), p. 124
 ță lui punct de plecare cu prietenii la muzica bis. 180; 337.

- Irotel de Monembasia, 597.
- Iaia arhim. dela Sf. Pavel din Athos trimis la Moscova de Șerban Cantacuzino ca să încheie tratatul de apunere (1688), 602, 606.
- ig. m-rii Sf. Spiridon-Vechiu (1823-30), 433.
- Isaicani-Lăpușna, bis. din, 40; 200; cărți bis. din, 43-44, 46-50, 53, 58, 104, 199; moșia, 200.
- Isidor Golgoteanu, ig. la m-rea Golgota (1823), 436.
- mitrop. Moscovei, 595.
- Moldoveanul, pr. (1401), călătorește la Constantinopol, 3-5; plângerea lui către sin. patr. împotr. mitrop. Antim, 7-8; fiul lui Petru, 8; este îngăduț de sinod să slujească cele preoțești, 10; arată lipsa de duhovnici în ep. Ungro-vlahiei, 10.
- Ismail, bis. episc. din, 483.
- Ișnoviț-Orhel, bis. din, 673.
- „Istoria patriarhilor din Ierusalim“, 723-4.
- Istria, 457.
- Istroromân, 458.
- Ișvanovici Mihai, tipograf ardelean, 724.
- Iugoslavia, oblig. inv. rel., 224; Legea și statutul bis. ort. sârbe, 497-506; ședințele sf. sobor arhieresc, 606-7; ședințele consiliului patriarhal, 607, 666-7; regule de căsătorie, 687; proc. de jud. bis. 667; societăți de femei creșt.-ort., 767.
- Iugovici Miodrag, *not. bibl.*, 813.
- Iulian, ascetul dela Edesa, 233.
- Iurcenii-Lăpușna, cărți bis. din, 48-50, 51-53, 55, 192.
- Iustinian împăr. (527-565), cititor și protector al așezăm. dela Sinai, 231-34; 236.
- Ivanov D., *not. not. bibl.*, 813.
- Ivir din Sf. Munte a avut înch. m-rea Radu-Vodă din Eucurești cu met. Tutana (Argeș) și Stelea (București), 430.
- Ivirita, sfântirea capelei în Harbin (1933), 76.
- Iza, localitate în Cehoslovacia, sârborire religioasă, 493.
- Izbășești-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 408.
- Izvoarele lui Moise, în pen. sinaită, 230.
- Izvodul de pomenirile ce se fac... (Călșinău 1827), (-1859), 677, (-1869), 678.
- Izvorani-Buzău, schitul m-rii Mihai-Vodă înch. la m-rea Simopetra, 429.
- Izvoru-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 379.
- Izvorul-de-sus-Vlașca, —, 361.
- Jeltuhin, gen. rus orânduit prezydent în locul lui Palen, 451.
- Jemaitia (Lituania), procesiune religioasă, 668.
- Jidec I. pr. ort. în Hudobin-Cehoslovacia, 663.
- Jilava-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 360.
- Jirecek, știri în leg. cu Noul Testament bulgar dela 1828, 306-7.
- Jitia, m-re din Dolj înch. la Sf. Pavel, 430.
- Joița-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 379.
- Jones Duncan A. S., *not. bibl.*, 526.
- Jora din mijloc, sat în jud. Orhel, 195.
- Juguru-Muscel, hirot. pentru bis. din, 347.
- Jupânești-Muscel, —, 349.
- Juvenalie, arhim. din Harbin, întâmpină sf. moaște ale cuv. Arsenie, 508.
- Kara Gheorghe, Sârbii lui cer ajutor Rușilor (1804), 614, 619.
- Karamzin, partid filo-rus format de, 612.
- Kasian Râmleanul, „Două cuvinte“ (București 1825), 333.
- Kazani, m-rea sf. Mihail din, 510.
- Kazimirovici Radovan N. prof., 649, v. Cazimirovici
- Kedrenos, cronicar biz. (sec. XI) redă faptul că prințul ung. Gyula (972-997), călătorind la Constantinopol, se bot. în legea creșt. 150.
- Kelladion mitrop. Ptolemaidei confirmat de guv. engl. ca locțiitor de patr. al Ierusalimului, 495.
- Kesarie, ep. Buzăului, 473.
- ep. Râmnicului, antimins dela, 245.
- Kiev, Lavra Pecersca, 511; hegemonia principiilor din, 593; sinodul din (1640), 599.
- Kincicov St. pr., *not. bibl.*, 262.
- Kipina, rev. ort. în l. fineză, 219.
- Kirileanu G. T., *not. bibl.*, 554.
- Kiselev St. V. dr. —, 550, 811.
- Kiselev, ocărmitorul țării, 303; serie div. munt. (1830), 451-2; — patriarhilor din Răsărit, 454.
- Kostenetchi, prima dată semnaleză moaștele sf. Filoteia, la Argeș,

(1404), 516.

Kowno (Lituania), bis. catedrală
zid. ei, 76; 668; Soc. fem. de binefa-
cere, 507.

KucIuc-Kainargi, tratatul de pace
dela, drepturile Rusiei, 612.

Kulacov Vladimir, *not. bibl.*, 108.

Kulicovo, victoria dela, 594.

Kurdumov M., *not. bibl.*, 522.

Lacedemonel, ep. pe lângă Șerban
Cantacuzino, 597.

Lăceni-Teleorman, hirot. pentru
bis. (Sf. Nicolae), 361; (Sf. Gheor-
ghe), 371.

Lada-Vlașca, —, 392.

Ladislau, reg. ung. Intem. in Alba-
Iulia ep. cat. 151.

Lăicăi-Muscel, hirot. pentru bis.
din, 397.

Lambardarie Petru Peloponissitul,
181, 184.

Lapinski A., *not. bibl.*, 117.

Lăpușna, județul, sit. geogr. 38;
(ținut amintit în harta lui D. Cante-
mir și Rizzi Zannoni, 39; călătorie în
1928, pentru studii ist. bis. 39, 672.

—, sat în acelaș județ, cărți bis.
rom. 40, 45-46, 49-51, 54-55, 57, 189.

Lărgășeni, jud. Tecuciu, unde fu
immormântat Gavriil Conachi, 727-8.

Lascarov, consul rus. 612-3.

— Moldovanu, Al., *not. bibl.*, 118.

Lașcov Teodor, protop. în jud. Or-
hei, raport. arhiep. Pavel că preoții
au cărți bis. aduse din Moldova
(1871), 41.

— Vasile, pr. în jud. Orhei, avea
cărți bis. în l. mold. aduse din Mol-
dova (1871), 41.

Lavrentie Hrisopoleos arhieru, ig.
m-rii Sărindar (1823, 1830-33), 435.

— mitrop. Hrisopoleos, săv. hirot.
în ep. Ungrovl. (1829-30), 367-378.

— monah, cump. cărți bis. din Sf.
Munte, 198.

Lavrov A., referat la adunarea e-
parhială din Narva, 761.

Lazăr Gheorghe, renașt. cult. rom.
în țările noastre reprezentată prin,
618.

Lazebnâl Cosma Petrov, copiază
„Prohodul Domnului” în Răzeni-Lă-
pușna (1845), 202.

Lebedev E., *not. bibl.*, 101.

Legea celor 39 de articole, 629-30.

— și statutul bis. ort. sârbe, 497-
506.

Lembreg, înființare de eparhie ort.
226.

Lemcovșcina, solemnitate în, 770.

Leon D. Ioan, pr., *not. bibl.*, 250.

Leontie al Chiprului, întrebuintă
cuvântul „orar” (668), 247.

— protos., ig. m-rii Stavropole-
din București (1833), 434.

Leopold Habsburg, 584.

Leordeni-Ilfov, hirot. pentru bis.
din, 357.

Lerești-Muscel, —, 363.

Lesnic Evdochim prof., ic. st., *not.
bibl.*, 534.

Lespezille-Prahova, hirot. pentru
bis. din, 397.

Letca-Veche-Vlașca, —, 353.

Leușeni-Lăpușna, cărți bis. din, 4
50-55.

Leuștean Tem., pr. *not. bibl.*, 99.

Liban, alegerea mitrop. 216; epar-
hie, 756.

Liga Sfântă, intrarea Rusiei în
(1684), 602; în vremea ei începe lup-
ta contra Otomanilor, 604; războiul
Turcilor cu, 607.

Lillești-Prahova, hirot. pentru bis.
din, 359.

Lingureni-Vlașca, —, 411.

Lituania, proc. rel. cu icoana Ma-
cii Domnului „Surdeg”, 668.

Liturgie (Buzău 1702), 44; (Bu-
curești 1728), 44; (Iași 1747), 45.
(- 1759), 46; (Râmnic 1767), 67.
(Iași 1794), 49, 195; (București 1797)
50; (Sibiu 1798), 50, 196; (Sibiu
1807), 51; (Chișinău 1815), 673, 674.
(Râmnic 1817), 475; (Iași 1818), 53
(-1834), 55; (Buzău 1835), 55; (Chi-
șinău 1837), 675; (Iași 1845), 54
(Sibiu 1852), 57; (Chișinău 1859)
675; (-1860), 675; (m-rea Neamț)
1860), 58; (Sibiu 1862), 59; (Iași
1868), 59.

Litvinov, comisar sov. pentru af-
cerile ext., răspuns la scris. lui Ro-
sevelt Franklin, pentru regimul rel.
al cetățenilor americani domiciliați
în U. R. S. S., 81-82.

Livezile-Muscel, hirot. pentru bis.
din, 403.

Loghica (București 1826), 338.

Loghîn Andriu a dat bani pentru
cărți bis., 192.

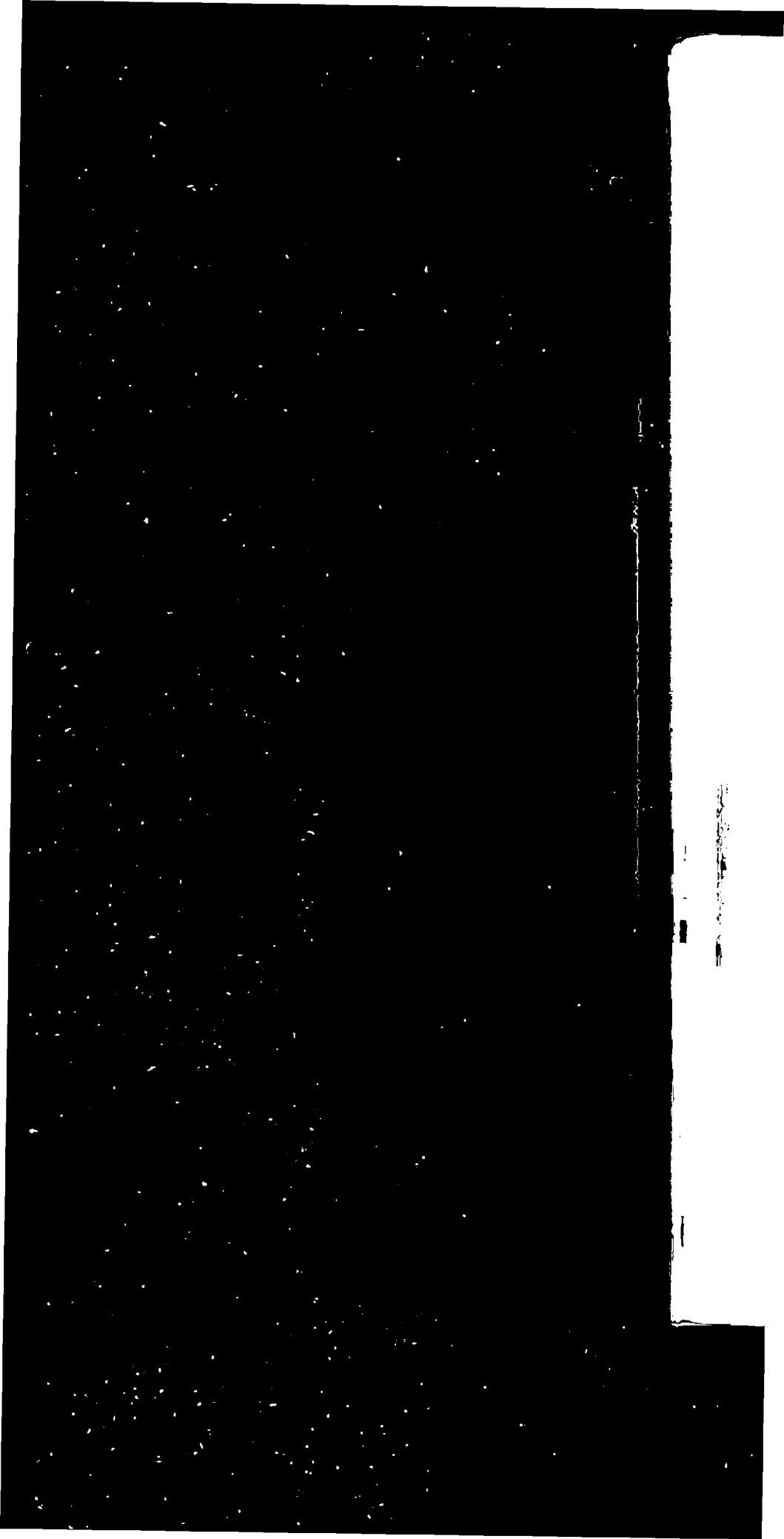
Lohănești (pe Cogâlnic), cărți bis.
44-45, 47-49.

— (pe Ichel), —, 45-47, 50, 52, 53.

Loichită Vasile, dr., *not. bibl.*, 202.

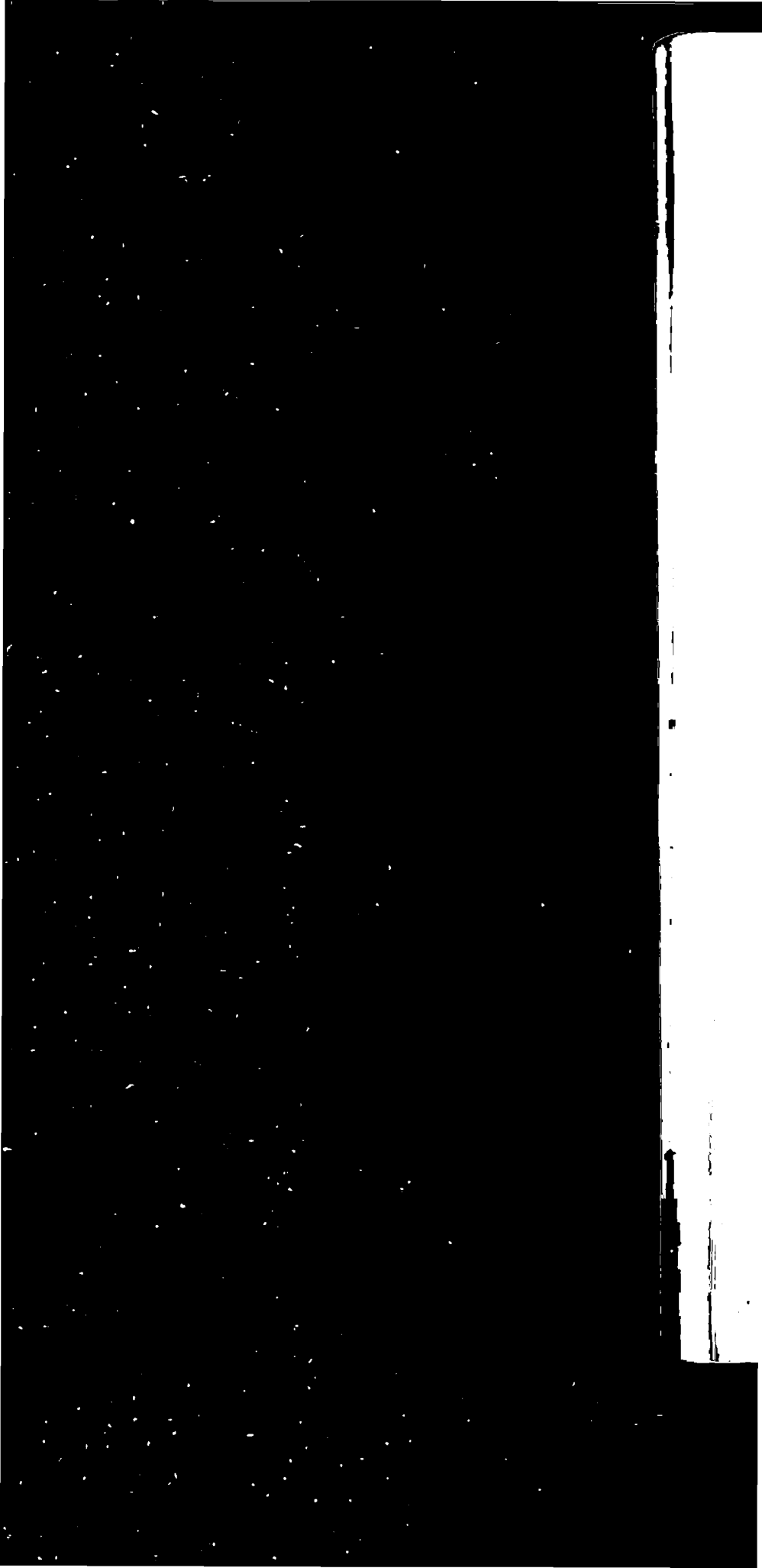
Longhin, mitr. de Ienopolis, m-ri
în Rusia (1629), 599.

- Lopuhin S. P., *not. bibl.*, 534.
 Loschl N., —, 256, 802.
 Loti Pierre, vizit. m-rea Sinai (1894), 233.
 Lozova-Lăpușna, cărți bis., 45-46, 52, 55, 57, 59, 203, 206.
 Luca Ștefan, vist., trat. de alianță și de inch. între Petru și Cantemir încheiat prin, 604.
 Lucarevaș, parohie în Banat, 767.
 Lucian, ep. Romanului, *not. bibl.*, 117, 526, 808.
 Lucieni-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 354, 391.
 Luciu-Ialomița, —, 354.
 Luck, tratat de alianță și de inch. între Petru și Cantemir, (1711), 603-4
 Lulca-Ilfov, hirot. p. bis. din, 373.
 Lunca-Corbului-Teleorman, —, 346.
 Lungulescu N. I., *not. bibl.*, 535.
 Lungulești-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 387.
 Lupaș I. prof., artic. despre ep. ort. în Transilvania înainte de întem. reg. țăgar (149-153) și sit. elem. ort. în Țara în sec. XVIII (584-87); *not. bibl.*, 250.
 Lupsanu-Ilfov., hirot. pentru bis. din, 345.
 Luțcan Antonie, pr. *not. bibl.*, 251.
 Măcărești-Lăpușna, cărți bis. rom., 14-50, 52, 198.
 Macarie, arhim. mitrop. București, puternic de mitrop. Dositei Filiti și predice în toată eparhia, 633.
 — conduc. tipogr. dela Căldărâșani (1834), 420.
 — Egipteanul, omilii, 47.
 — ierom. ig. m-rii Nucet-Dâmbovița (1823-29), 436.
 — ierom., prefața irmologhionului lui (Viena 1823) punct de plecare cu privire la muz. bis., 180; spusele privitoare la muz. bis., 182; cunoaștea cântărea timpului său veche și nouă, 182; fapt muzical neîndoios: se introduse muz. profană în bis, 184.
 — ierom., scrie Tetraevanghelul slav în Putna (1529), 154.
 —, mitrop. Nevrocopolui, *not. bibl.*, 262; date din viața, moartea și înmormântarea lui, 489.
 —, patr. Antiohiei, vizit. princip. rom. 597; mijlocește încheierea tratatului de supunere în numele ortodoxiei la Moscova, (1656), 601; semnarea tratatului de inch. din 1655, 606.
 Macedoromâni, 457-8.
 Mădan Gheorghe, locuitor din Trușeni, cumpără cărți bis. dela Neamț în Chișinău (1894), 206;
 — Pavel. cânt. din Cojușna, cump. un ceaslov (Neamțu 1874), (1898), 207; procură un mineu lunar (Neamțu) și ajută la procurarea celorlalte (1900), 207.
 Madgearov N. At., *not. bibl.*, 809.
 Măgura-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 386.
 — Frumoasa-Teleorman, —, 355.
 Măgurele-Ilfov, —, 380.
 Măgureni-Ialomița, —, 365.
 — Prahova, —, 360.
 Mahomed, act pentru libertatea cultului m-rii Sinai (624), copia de pe el, 234, 235.
 Mahtboa, post misionar în Coreea, 494.
 Mala-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 375.
 Maior Petru, renașt. cult. rom. în Ardeal, reprezentată prin, 618.
 Maiota, orator, vine la noi sub Brâncoveanu, 597.
 Malaezi, musulmani, 588.
 Malamuc-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 412.
 Malcoci-Lăpușna, cărți bis. 45, 48-51, 53.
 Maldărul-Teleorman, hirot. pentru bis. (Sf. Voevozi), 380; (Sf. Parascheva), 387.
 Malinovschi Nichita, semn. cărți bis., 203.
 Malo-Muscel, hirot. pentru bis. (Intrarea în bis), 383; (Sf. Dimitrie), 364.
 Malu-Tohatinului-Lăpușna, cărți bisericești, 47-8.
 Malul-Teleorman, hirot. pentru bis. (Sf. Parascheva), 348; (Sf. Teodor Tiron), 415.
 — Spart-Vlașca, —, 374.
 Mânălești-Lăpușna, cărți bis. 46-49, 51-52, 54-55, 57-59.
 Manasi-Ialomița, hirot. pentru bis. din, 380, 400.
 Mănăstirea-Vlașca, —, 395.
 Mândăcăuți, sat în jud. Hotin, 204.
 Mândra-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 361.
 Mănești-Dâmbovița, —, 355.
 Mangra Vasile, apărător al trad. privit. la existența unei vechi organizații bis., în Transilvania, 149.
 Mangup, principat din, 595.
 Manole, comis din Topoloveni, tatăl ierom. Daniil dela Aninoasa, 778.
 Marcovschi Iv. S. prof., știri în leg.

- cu Noul Testam. bulgar dela 1828, 308-10.
- Mărculești-Ialomița, hirot. pentru bis. din, 402.
- Mărcuș, 403.
- Mărcuța-Ilfov, —, m-rii, 396.
- Mardarie, f. mitrop. al Moldovei, la m-rea Drohobicz după ajutor, 599.
- Marea Neagră, lupte dintre Ruși și Turci, 603.
- Mărgăritare (București 1691), 43, 644.
- Mărginața Tiberiu pr., *not. bibl.*, 792.
- Mărgineanu-Prahova, hirot. pentru bis. din. 408.
- Mărgineni-Prahova, —, pentru bis. (Sf. Dimitrie), 369; (Adormirea), 373, (Sf. Voevozi), 410.
- m-re, închin. Muntelui Sinai, 236-37, 433.
- Maria, fiica desp. Olubcy din Mangupul Crimeei, 595.
- Mărian Ieremia din Vărzărești-Lăpușna, cump. un Triod (Iași 1747), din Iași cu 7 lei, 189.
- Marici D. dr., *not. bibl.*, 803.
- Marin Stamov, numele mirenesc al mitrop. Macarie al Nevrocopolului, 489.
- Marinici-Lăpușna, cărți bis. 44, 46, 49, 51-2, 55, 202, bis. din, 202.
- Marisimi, post misionar în Coreea, 494.
- Mariuța-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 406.
- Maroco, parohii rusești, 228.
- Mârșu-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 351.
- Martalogi-Teleorman, —, 357.
- Martezi-Ialomița, —, 380.
- Mărunțișu-Dâmbovița, —, 357.
- Măscăuți-Orhei, bis. din, 673.
- Măsaraca-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 418.
- Mătase C., pr., *not. bibl.*, 814.
- Matei Basarab adus la domnie, 617.
- de Pogoniana, mitrop. al Mirelor, scrie un liturghier, 28; 597; expresii de suveranul rus, 607.
- Grigore Ghica, domn T. R., face danie la Mega-Spileon, 24.
- patr. Constantinop. (1397-1410), trimitea apocrisiari la cnezii Rusiei, 4; întreabă de starea bisericii din Ungrovlahia, 9; îndemn de așezare de duhovnici, cum și unde să se așeze, 10-11.
- preotul, *not. bibl.*, 117.
- sau Matiaș, v. Matiaș.
- Mateuți-Orhei, bis. din, 673.
- Matia, voevod transilvan, afirmă într-o scrisoare (1277) că bis. fer. Mihail din Alba Iulia ar fi fost întărit de reg. Ștefan (997-1038), 150.
- Matiaș, marele vist. al lui Petru Rareș dăruiește m-rii Dobrovăț un Traevanghel slav din 1535, 154; împreună cu fratele său Sima viz. 171-2; știri despre, 173-8, figura naturală a lui, 174.
- Mavrodin-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 414.
- Teleorman, —, (Schimbarea în Față), 356; (Sf. Nicolae), 370; (Sf. Troiță), 377.
- Mavrogheni-Vodă, 632, atitudine față de Dositei Filiti, 636.
- Maxim, ieroshim., ins. c. bis. 107.
- Maximian, împărat păgân (286-305 + 310), prigonitor al creștin. 145-147.
- Măxineni-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 378.
- Mazilu R. D., prof., rec. la lucrarea sa despre Sf. Filoteia dela Argeș și Tit S., 515-19.
- Mazunkas, comunitate ortodoxă la 655.
- Mega-Spileon, m-re în Peloponnes lângă Calavrita, 20; întemeierea ei, 21; legături cu țările române, 22-29; paraclisul Sf. Luca reparat de Constat. N. Mavrocordat (1731), 23; icoana din 1463 aflată la mitrop. din București, 22; este luată sub ocrotirea patriarhiei, 27; dania de vinărieșii din jud. Vâlcea, Gorj și Romanați, 27; daruri ale domnilor români, 27; biblioteca m-rii, 28; însemnări de pe manuscrise, 28.
- Meglen, 460.
- Mehedinți S., prof., 755; *not. bibl.*, 792.
- Melciugov Parascheva, cump. proloage (Neamtu 1854-5) pentru bis. din Sadova-Lăpușna (1866), 205.
- Meletie, arhiep. Manciurei și Harbinului, sărbătorire după o activitate de 25 ani, 76-7; 225; jurisdicția lui, 494; întâmpinarea sf. moaște ale cuv. Arsenie, 508.
- arhim., ig. m-rii Sf. Ecaterina din București (1822), 433.
- ep. de Huși, împiedică împrăștierea locuitorilor de frica Turcilor (1821), 731, 733.
- ierod., ig. m-rii Butoiu-Dâmbovița, (1823-29), 437.
- ierom., ig. m-rii Râmnicul din or. R.-Sărat (1828), 433.
- patr. Alexandriei, expunere asupra activității sale, 650-655.
- Sirigul, merge în Rusia, 599.
- Melnicov Teodor, *not. bibl.*, 117.
- Memfis, mitropolie, 650.

- Mereșeni-Lăpușna, cărți bis., 45-46, 52-55, 57, 206.
- Merii-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 404.
- Teleorman, —, 356, 397.
- Fălcioianului-Vlașca, —, 398.
- Petchi-Ilfov, —, 351, 409.
- Merșani-Teleorman, —, 350.
- Merișescu C., diacon, *not. bibl.*, 257.
- Metafrastul Simeon, întreb. cuv. orar, 247.
- Meteleu-Ialomîța, hirot. pentru bis. din, 413.
- Meteore, chinoviile călugărilor aveau înch. în princip. muntean 3 m-ri, Golgota și Butoiu din Dâmbovița și Bucovățul din Dolj, 436.
- Metternich, 615.
- Mgr. John of Gibraltar, ep., venirea în București, 745.
- Micăuși-Lăpușna, cărți bis., 44, 46, 48-50, 52, 53.
- Micoști-Muscel, hirot. pentru bis. din, 349, 408.
- Miclăușeni-Lăpușna, cărți bis. 43-46, 49-50, 53, 57-8.
- Micșunești-Ilfov., hirot. pentru bis. din, 407.
- Micu Samuil, renașt. cult. rom. în Ardeal reprezentată prin, 618.
- Midla, mitrop. din, asistă la sfințirea m-rii Curtea-de-Argeș, 596.
- Mihăești-Muscel, hirot. pentru bis. din, 365.
- Mihai, Marele Voevod, la reinhumarea osem. lui C. Brâncoveanu, 483.
- Mihai-Vodă, m-re din București, înch. la m-rea Simopetra, 429.
- Mihail Cantacuzino, marele spătar al Munteniei, închină m-rii Sinai m-rea Născătoarei de Dumnezeu din R.-Sărat, 236, 240.
- Constantin Șuțu, domn T. R., face danie la Vlah-Serai (1784), 25-6; dăruiește la Moga-Spileon o cruce de argint și o răclită cu moaște, tot din argint, 27-8.
- ig. dela Aninoasa, 777.
- I., mențione despre studiul său, „Pictura în biserica domnească din Curtea-de-Argeș”, 519.
- preot din Iași, vinde cărți bis., 199.
- Racovița, domnul Mold., scrie proigumenului Iona, 23;
- Romanov, țar, (1613-45), face daruri m-rii Sinai (1642), 235; sfătuț de Vasile Lupu (1642), 600.
- Mihălleanu M., *not. bibl.*, 99, 251.
- Mihăllești-Vlașca, hirot. pentru bis. (Sf. Nicolae), 345; (Sf. Impărați), 400.
- Mihailidos Evghenie, *not. bibl.*, 99, 100.
- Mihalovici Gh., consilier ort. în Oradea (sec. 18), 585.
- Mihalachi, caminar, 734.
- pr., dela mitrop. din Iași, vinde cărți bis., 199.
- Mihălcescu I. pr. prof. *not. bibl.*, 118, 262; sărbătorirea sf. sale 484-6.
- Mihul, dregător, ucis de P. Rareș (1541), 176.
- Milaș Nicodim, *not. bibl.*, 809.
- Mileștii-Mari-Lăpușna, cărți bis., 44, 46-47, 49-50, 57-8.
- Mici, —, 45-46, 48-50, 53, 58-59, 192, 193, 206.
- Minee lunare, (Buda 1804-5), 51, 673; (m-rea Neamțu 1830-32), 54, 201, 208; (-1845-47), 56, 203-204, 207; (Sibiu 1853-56), 57-58; definiția mineiului, 675.
- Minetu-de-obște (Chișinău 1819), 40, 673-5, definiția cărții, 675.
- Minia, reșed. mitrop. Ptolemaidei, 650.
- Minlat, orator, vine la noi sub C. Brâncoveanu, 597.
- carte, 644.
- Minologiul dela Vatican, 680.
- Mircea, voev. T. R., actele lui de danie semn. de mitrop. Antim al Ungrovlah. și Atanasie al Severinului, 7.
- Mireni-Lăpușna, cărți bis., 44, 49, 195; bis. din, 195.
- Miron Barnovschî, domn. Moldovii, expresii de suveranul rus, 607.
- , patriarh, cuvântare la înmormânarea lui I. G. Duca, 60-62; pastorală de Crăciun (1933), 118; în mijlocul cercetașilor, 210; elogiază memoria reg. Albert al Belgiei, 210; binecuvântări pentru „Uniunea ortodoxă a femeilor bulg.”, 218; slujba reinhumării osem. lui C. Brâncoveanu, 483; *not. bibl.*, 544; atitudine față de bis. bulg., 659-662; mențione despre scrisoarea oficială bis. bulg. (1922) 660; scrisori dela sf. Sinod bulgar, 661.
- , preot ot Lăpușna, propr. c. bis., 189.
- Miroși-Teleorman, hirot. pentru bis. (Sf. Nicolae), 351, 388; (Sf. Parascheva), 375.
- Mișcov Pavel, pastor baptist în Bulgaria, 759.
- Mislea, m-re în Prahova, înch. m-rii Sf. Părinți din Ianina, 435.
- Vlașca, hirot. pentru bis. din, 363.
- Mitilena, mitrop. din, as. la sfințirea m-rii Curtea-de-Argeș, 596.

Moara Domnească-Ilfov, hirot. p. bis. din, 386.

Moclornița D. Magda, *not. bibl.*, 554.

Mogoșești-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 406.

— Ilfov, —, (Sf. Impărați), 356; (Sf. Nicolae), 367.

Mohamed II, cuc. Constantinop. (1453), 595.

Moise Dragoș, ep. gr.-cat., 585.

Moiescu Gh., art. despre legăturile țării rom. cu m-rile Mega-Spileon și Sf. Lavră din Pelopones (20-37) și despre m-rile înch. din Ț. R. în vremea păst. mitrop. Grigorie Dascălul 1823-34 (422-456); rec. la st. prof. G. Sotiriu despre orariul diac. în bis. răs. (246-49) și la lucrarea pr. I. Răuțescu, despre m-rea Aninoasa-Muscel (776-83).

Moldova, protectoratul rus asupra (1739), 611; cerut de clerici și boieri moldoveni (1769), 612; partide de opoziție în contra Grecilor în, 615.

Molebnic (Chișinău 1815), 673, 676; (- 1816), 676.

Molești-Lăpușna, cărți bis., 44, 46, 49-51, 53, 58, 196.

Molitelnic bulg. (din v. XI), 680;

Molittvenic (Râmnic 1758), 46, 673; (-1768), 47; (-1793), 49; (București 1794), 50; (Chișinău 1820), 674; (București 1832) 54.

Molivoslov sinaitic. 681-4.

Molivoshepastoa, m-re de lângă Pogoniana avea închinată schiturile Bradu din Buzău și Codreni-Ilfov, 434.

Moran-Mar-Vasilios-Ghevergez II, vine din India la Ierusalim, 765.

Moreea, despotatul, creat de Toma Paleologul, 595.

Morteni-Vlașca, hir. p. b., 353.

Morușca Policarp, *not. bibl.*, 809.

Moșan Nicolae, preot, semn. cărți bis. 203.

Moscova, trat. de sup. în numele ortodoxiei încheiat la (1656), 601; — de comerț (1656, 601; războiul sfânt hotărât de sinodul intrunit la (1711), 603.

— vieața bis., 228, 669-671.

Moscovia, lupte interne, 594, 598.

Moscoviți, 591, 593; stăpânitori, 594; principii moștenitori ai ideii de restabilire a imperiului oriental, 595; legături cu Românii dela Dunăre, 596.

Moșoia-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 348, 396.

Moșteni-Teleorman, —, 392.

Movila-Ilfov, —, 405.

Movilean Vasile, cump. un ceas (Chișinău 1862) în Iași (1907), 204.

Mozăceni-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 369.

— Teleorman, —, 349.

— Vlașca, —, 392.

Mucden, eparhie nouă, 663.

München, bibliot., Tetraev. m. slave rom. din, 158.

Munnich mareșal în războiul ruso-austro-turc (1736), 609; prop. la congres (1736) recunoașterea principatelor rom. ca neatâr. sub protectoratul Rusiei, ocupația lui (1739), 611; tratează pe Moldoveni ca pe dușmani (1739), 616.

Munteanu C., pr. prof., *not. bibl.* 544.

— Gh. N. Bârlad, —, 794.

„Muntele lui Moise”, 230, 233.

Muntele Sinai v. Sinai.

Muntenegrenii bat pe Turci cu prilejul lor forțe, 618.

Muntenegru, agitatorii ruși ajung în, 609; influența Rusiei asupra, 611.

Muntenia, partide de opoziție în contra Grecilor în, 615.

Muți-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 401.

Naidanovici D., *not. bibl.*, 795.

Nămăești-Muscel, hirot. pentru bis. (Sf. Nicolae), 360, 373, 397; (Intrarea în bis.), 384, 414.

Nanov-Teleorman, —, 394.

Năpădeni, sat în jud. Bălți, 38.

Napoleon, în Egipt (1798), 233; principiile înțelegerii dela Tilsit între el și Alexandru I, 614; aventură strălucitoare a lui, 615; lupte contra lui, 620.

Narva (Estonia), treceri la ortodoxie, 494; deceniul eparh. 664; conferință ort.-protestantă, 761; adunarea eparhială din, 761.

Năsturel P. V. g-ral, 477-8.

— Radu, logofăt, 479.

— Udriște, logof. trad. (1649) 477, 79-80.

Naum Râmniceanu, protos., ig. a m-rii Sf. Ap. (Arhimandritul) București (1823), 429; *Χριστοθήκη*, 337; răspunde la cuvântul lui Vodă pentru înloc. igum. (17 Apr. 1823), 429.

Naumescu D., *not. bibl.*, 108.

Neaga Anastasie, pr. în Răzeni,

cu stăruința lui s'a prescriș Prohodul Domnului (1845), 202; sau cumpărat minerele lunare (Neamțu 1845-7), (1856), 204; proloagele (Neamțu 1854-5), (1872), 205.

Neagoe-Basarab, face danii m-rilor Mega-Spileon și Sf. Lavră, 20, 31.

Neamțul m-re, metania mitrop. Grigorie Dascălul, 292-3; 487.

— Mihel, inv. din casa lui Gavril Conachi, 727.

Nectarie, mitrop. din Cernăuți, 726.

Neculce Ioan, mențione despre D. Cantemir, 616.

Nedelea-Prahova, hirot. pentru bis. din, 361.

Nefliu, Ialomîța, —, 415.

— Ilfov, —, 353.

Negești-Muscel, —, 347.

Negești-Ilfov, —, (Adormirea), 344; (Sf. Voevozi), 371.

— m-re, inch. Sf. Mormânt din Ierusalim, 431.

— Prahova, hirot. pentru bis. din, 389.

Negotin, convenția dela (1807), 619.

Negrea-Lăpușna, cărți bis. 50-51.

Negreni-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 369.

Negrești-Lăpușna, cărți bis., 46, 61-4.

— Muscel, hirot. pentru bis. din, 365.

— Prahova, —, 355.

Negri, musulmani, 588.

Negulescu G. pr., „Condica hirotolilor dela 1823-34”, 341-419.

Nemțeni-Lăpușna, cărți bis., 45, 48-50, 53, 55, 57-58, 201.

Nenadovici, protop. sârb, în solle, cere ajutor împăratului ort., (1804), 619.

Nenculești-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 377.

Neofit Criteanu, mitrop. (1738-54), 616, 518-19, vizitează Aninoasa, 777.

— Duca, cleric, director al Acad. din București (1817), 332.

— ep. al Cervenilor, săv. hirot. în ep. Ungrovl. (1830-34), 379-413, 416.

— ep. al Râmnicului, —, (1829-30), 367-8, 371, 376, 378, 384, 388-389;

ocârm. al mitrop. 420; i se dă sub îngrijire de Ruși mitropolia Ungrovl. prin plecarea în surghiun a lui Grigorie D., 450; membru în epitropia m-rilor închinată, 451.

— al Stagonului, săv. două hirot. în eparh. Ungrovl. (1832), 402-3.

— ig. m-rii Mislca-Prahova (1823), 435.

— mitrop. Vidinului, 489; ia parte la investitura I. P. S. Miron la rangul de patriarh, 514, 661.

— Rîlski, căl., trad. al Noului Test. bulgar (1838-40), 758.

— Rodinul, vizit. princip. rom., 597.

— patr. blagoslovenia lui pentru ridicarea la scaunul Ungrovl. a lui Dositei Filiti, 635-6.

Neonil arhim., stareț m-rii Neamțu și Secul, dă cărți bis., 201.

— (Armaș), monah, cump. cărți bis. din m-rea Noul-Neamț și le dăruiește bis. din satul lui natal (1895), 207.

Neșmelov prof., 775.

Nestor, arhiep. Harbinului, primește ca dar dela patr. Varnava al Serbiei o parte din sf. moaște ale cuv. Arsenie, 79-80, 508.

— cronicar, 593.

Netezești-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 377.

Netoși-Teleorman, —, 351-416.

Nichifor Teotochi, arhiep. alcăt. Chiriadromionului (1801), 328.

Nichita sion Acăsinte, cump. cărți bis., 198.

Nicodim, arhim., not. bibl., 527.

- Nicolae (Bălan), mitrop. Ardealului, cuv. la hirot. ep. Vasile Lăzărescu, 65-6; pastorală (Crăciun 1933), 118.

— Constantin Caragea, domn. Ț. R., întărește dania pentru Mega-Spileon, 24.

— ep. Clujului, proclamat membru de onoare al Ac. Rom., 484.

— ep. Japoniei, primul, 224-5.

— ep. Ohridei, not. bibl., 797, 810.

— ep. Pecerschi, la înmorm. arhiep. Ioan al Letoniei, 764, not. bibl., 805.

— I, papă, 590.

— pr., not. bibl., 125.

— principe, la reîn. os. lui C. Brâncoveanu, 483.

— I, țarul Rusiei (1825-55), sprijinitor al Grecilor, intervine la Poartă, 444.

— Ziceotul, ig. m-rii Mislca-Prahova (1829), 435.

Nicolescu G., not. bibl., 257.

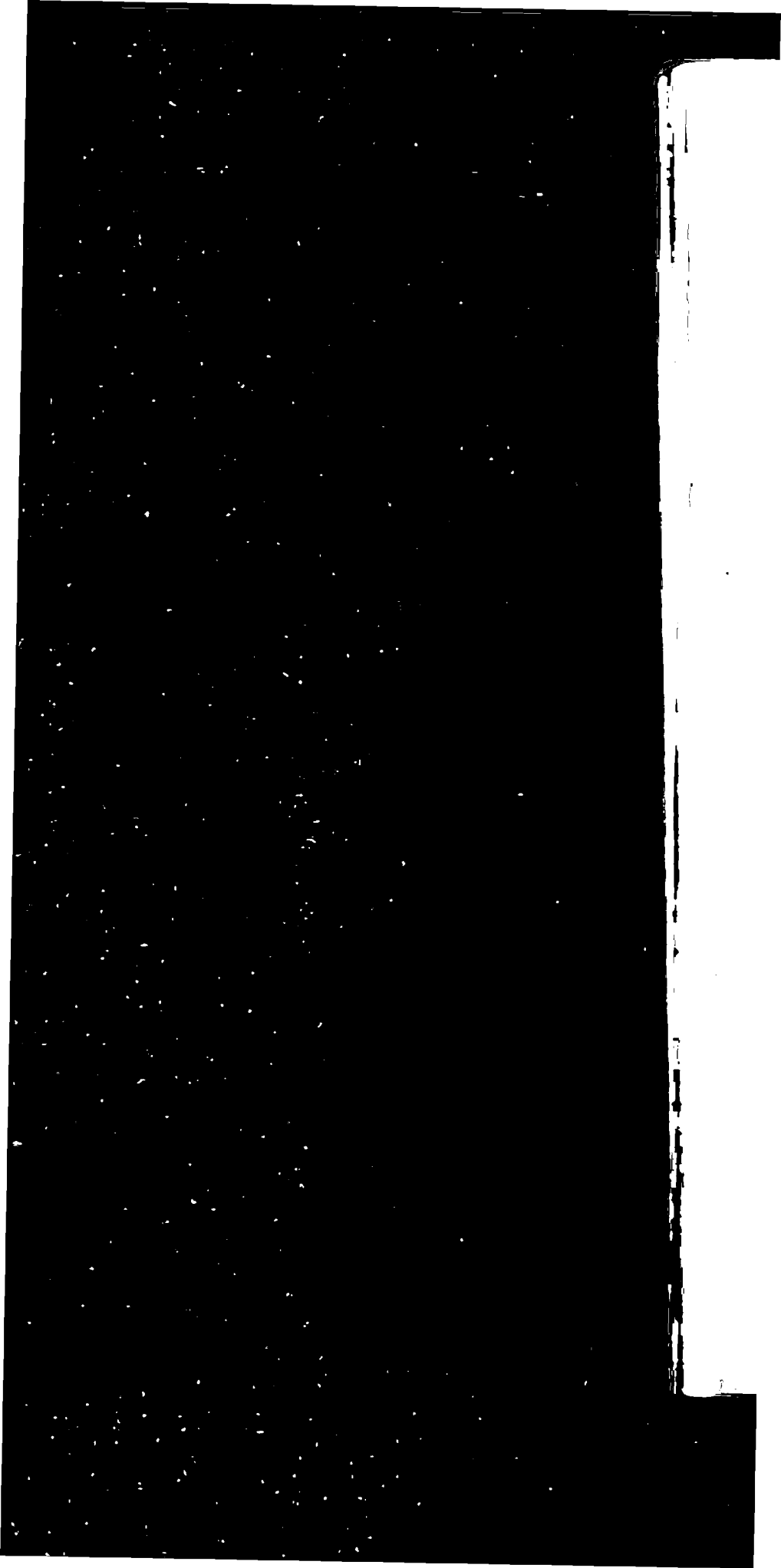
Nicolov Ilie P., —, 525.

Nicon, patr. Rusiei, 600, 604.

Nicov Al., rec. la cartea „Povestiri sincere ale unui drumeț către părințele său duhovnicesc”, 510-13.

— P. prof., rec. la cartea sa despre renașt. bulg. la Varna și mitrop. Ioachim de pr. P. Angelescu, 783-88.

Nifon, arhim. al m-rii rom. Sinaie, dăruiește minee dela Neamț, 208.

— Bălășescu, căl., din București, vine la Varna, 787-8.

— ep. Hușilor, investitura dela Palatul Regal, 210-15, instalarea, 215.

— II, patr. Constantinop. păstorește în Țara Rom., 22; trup și moaște, 517; vieța lui, 519.

Nli sinaitul, 236.

Nimirov, congresul dela (1736), 611.

Nimoreni-Lăpușna, cărți bis., 45, 47, 50, 57, 59.

Nișcani, —, 46, 48, 52, 56, 58-9.

Nisipurile-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 370.

Nisporeni-de-Jos.,-Lăpușna, cărți bis., 46-9, 51-3, 55, 58.

— de sus, —, 44-5, 47-9, 51-8.

Nistor V. pr. not. bibl., 527.

Noeni-Ialomița, hirot. pentru bis. 376.

Notara Hrisant, nepot patr. Dosofteiu al Ierus., vine la noi sub C. Brâncoveanu, 597; 721-22, 724.

— Neofit, —, 597.

Notre But., not. bibl., 527.

Noul-Neamț, mănăstire, se aduc cărți dela Neamțu din Moldova (1882), 42-3; se vând cărți (1895), 207.

Noul Testament al lui Simion Ștefan (1648), caracter de Tetraevanghel, 158-9.

Novaci-Lăpușna, cărți bis. 53, 55-6, 202; moșia, 202.

— Vlașca, hirot. pentru bis. din, 385.

Нов-чй Забѣръ (București, 1828), 338.

Nucetu-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 381.

—, m-re închin. Sf. Visarion, 436.

Nucii-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 383.

Nucșoara-Muscel, —, 350, 382.

Obaia-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 396.

Obârșia, schit în Dâmbovița, —, 407.

Obedeni Ilfov, —, 397.

Obileni-Lăpușna, cărți bis., 58, 674.

Obilești-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 384.

Obrenovici Miloș, ridică statul sârb după 1815, 619.

Oclești, biserica ot, 474.

Ocnîța-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 376.

Octoii (Iași 1726), 44; (București 1746) 44; (Iași 1749), 45. (Râmnic 1750), 45, 330; (Râmnic 1763), 46; (București 1774), 47, 190;

(Râmnic 1776), 47; (- 1782), 48; (Iași 1790), 49; (Blaej 1792, 49; (București 1792), 49; (Buda 1811), 52, 198, 329; (Râmnic 1811), 52; (m-reș Neamțu 1831), 54; (-1836), 55, 202; (Buda 1846), 56; (București 1854), 57; (Sibi 1855), 58; (Chișinău 1862), 208, 676.

Odaia Turcului-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 410.

— Vlădichii-Ilfov, —, 347.

Oddile-Ilfov, —, (Sf. Gheorghe), 369; (Adormirea), 404.

Odobești-Dâmbovița, —, 400.

Odrin, oraș în Bulgaria, 489.

Oecumenica, revistă trim. (Londra), 629.

Oglinda omului celui dinlăuntru (Căldărușani 1835), 338, 421.

Ohrida, arhiepiscopie, 458, 459.

Ohrincea-Orhei, bis. din, 673.

Oleg, exped. imag. în penin. balc., 593.

Olimp, m-re, 681.

Olt, județ, cuprinde sate cari acum un secol erau situate în jud. Teleorman, 343.

Olteni-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 346.

Oltenia, reluată de Turci, 611.

Oltenița-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 344.

Olubey, fiul lui Alexis din Trapezunt, 595; moartea lui, 596.

Omilii, Macarie Eghipteanul (București 1775), 47.

Oradea-Mare (sec. 18), ortodocșii 584-5; națiunile 585; șc. ortodoxă „sismatică”, 586; bis. sf. Adormiri, 587.

Orânduială pentru sfințirea bisericii (Iași 1809), 52.

Orăști-Ilfov, hirot. pentru bis. (Sf. Nicolae), 378; (Adormirea), 380.

Orbeasca-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 400.

Orboești-Ialomița, —, 354.

Orhei, sate din jud., 38.

Orlov, provincie în Rusia, locul de nașt. a aut. cărții „Povestiri sincere ale unui drumetj către părintele său duhovnicesc”, 510.

Orologhlon, v. Ceaslov.

Orthodoxia, rev. ort. în limba fineză, 219.

Откровенияе разсказы странника духовному своему отцу, rec. de Al. Nicov, 510-13.

Otomanii, recunosc tacit protectoratul rus, se tem de ortodocși, 600.

Otopeni-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 399.

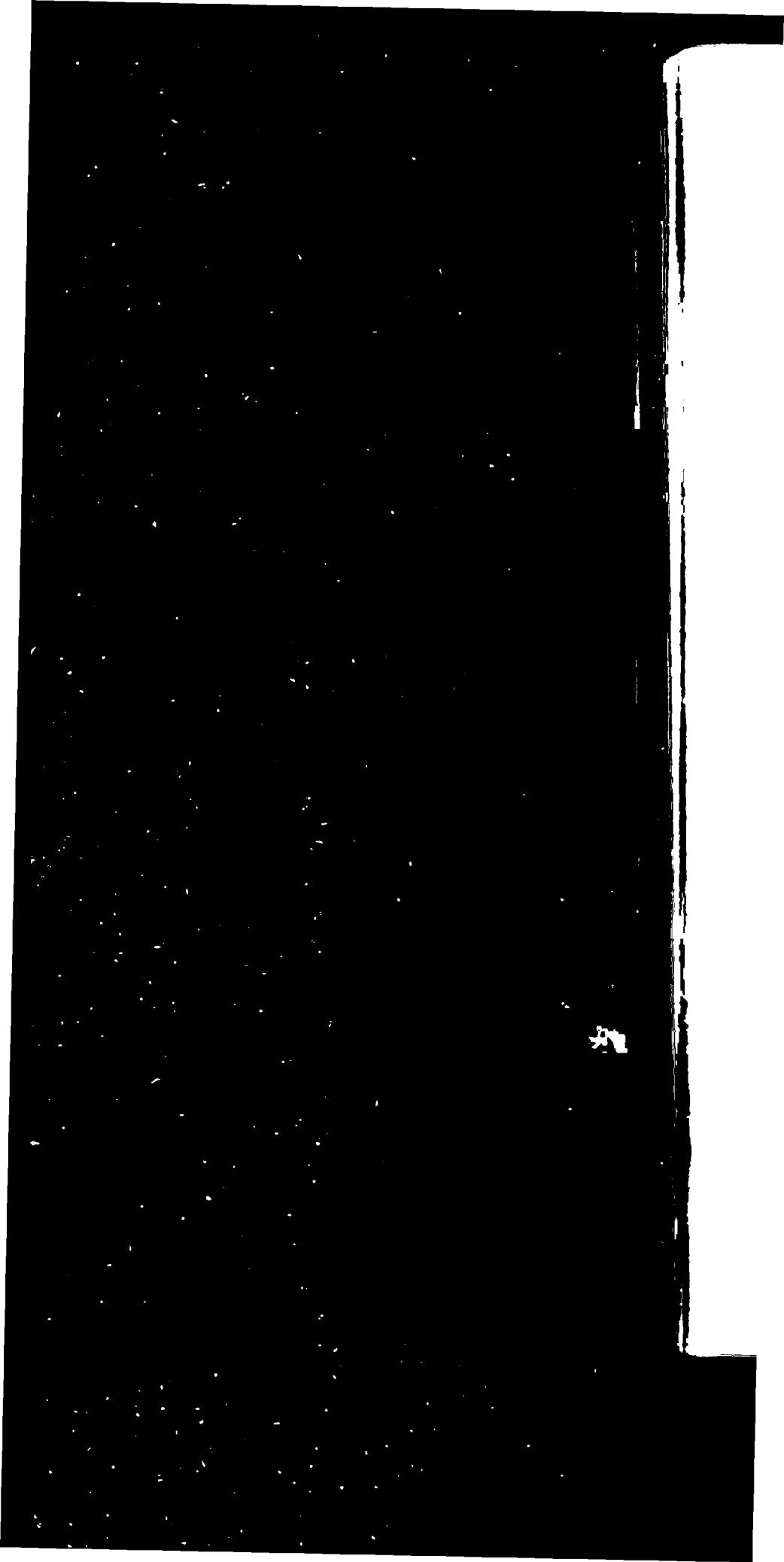
- Păcățeanu V. Teodor, apărător al
rad. privit. la exist. unei vechi org.
in Transilvania, 149.
- Pădescu T., *not. bibl.*, 125.
- Pădurețu-Teleorman, hirot. pentru
din, 388.
- Pahomie arhim., ig. m-rii Stavro-
poulos din București (1825), 434.
- ierom., ig. gr. m-rii Gruiu-Ilfov
(1823 și 1829), 431.
- Paisie, căl. dela Sf. Munte, apostol
al neamului bulgar, sărbătorirea lui,
798.
- ep. de Vrața, prezid. al XIX-lea
congres gen. preotesc, 491; mitrop. al
Vraței, ales membru în sf. sinod bul-
gar, 662.
- ig., gr. m-rii Butoiu-Dâmbovița
(1822-23), 437.
- ig. gr. m-rii Mărgincni-Prahova,
măscuit (1823), 433.
- Ligaridis, mitrop. al Gazei, mer-
ge în Rusia, 599.
- patr. Constantinopol, dă o en-
clică pentru ajutorarea Sf. Mormânt
(1727), 29.
- patr. Ierus., merge în Rusia,
499; cerecă să încheie proiectul de
tratată între Vasile Lupu și Alexis Ro-
manov (1649), 601; caută să împace
pe țar cu cazaci și să-l apropie de
Vasile Lupu (1649), 606.
- stareț dela m-rea Neamțu, 291-
2; vieța lui scrisă de ierod. Grigore,
601.
- Paladi Costandin, biv. Hat., 734.
- Palanca-Lăpușna, cărți bis., 45,
64-7.
- Palanga-Dâmbovița, hirot. pentru
din, 364.
- Ilfov, —, 372, 378.
- Prahova, —, 407.
- Teleorman, —, 396.
- Palen, conte, cărm. rusesc, porun-
cește ca mitr. Grigorie să părăsească
Bucureștii și să se așeze în Basara-
bia, 302; sosește în București, 449.
- Pali Francisc, 740.
- Pallas, preș. comun. ort. fin., 494.
- Panalotache Anghelopol, exarh mă-
tiresc, 447.
- Pândești-Lăpușna, cărți bis., 45-
48, 52-53, 57-58, 207.
- Pangrați fiul pr., Const. Triiboi, ca-
cumpără cărți bis., 204.
- Pannihidă... (Iași 1807), 51.
- Panonia, 145.
- Panteleimon, m-re în Ilfov, hirot.
pentru bis. din, 364, 367.
- monahul Lavriotul, *not. bibl.*,
795.
- Pantocrator, m-re în Sf. Munte, a-
vea închin. m-rea Cășcioarele-Vlașca,
429.
- Papa-Teleorman, hirot. pentru bis.
din, 365.
- Papaioanu A. I., *not. bibl.*, 100
- Clopsa, —, 118.
- Papamihalopulos N. Const., rec. la
cartea sa despre m-rea dela Muntele
Sinai, de T. M. Popescu, 229-240.
- Papaz-Oglu, răscoala Grecilor pre-
gătită prin, 612.
- Papia, mărturie despre cetirea e-
vanghelilor, 156.
- Papp Petru, consilier gr.-cat. în O-
radea (sec. 18), 588.
- Paraclitichi, v. Octoih.
- Părăești-Muscel, hirot. pentru bis.
din, 382.
- Pârjoleni-Lăpușna, cărți bis., 44-
6, 50, 55, 57; „horodiștenii n'au
trabă" la cartea cump. de pr. Vasile
din, 196.
- Pârlița-Ilfov, hirot. pentru bis. din,
413, 415.
- Teleorman, —, 352.
- schit în Dâmbovița, înch. la Sf.
Munte, 428.
- Pârlițu-Ialomița, hirot. pentru bis.,
din, 388.
- Partenie ig. gr. dela schitul Bradu,
fugit din țară (1823), 434.
- Iviritul, ig. gr. m-rii Mihai-Vo-
dă (1822), 429.
- P. preot, I. G. Duca, necrolog,
62-5.
- Peloponnisios arhim., ig. m-rii
Frumoasa din Moldova vizit. m-rea
Sinai (1859), 233.
- Pârvulești-Dâmbovița, hirot. pentru
pentru bis. din, 411.
- Paschla Gh., *not. bibl.*, 100, 544-5.
- Pascu I. V., pr. —, 118.
- Pașev St. G. prof., —, 257; rec. la
cartea sa despre ideja de mântuire și
elementul său moral, de pr. P. Angelescu,
774-776; membru în consiliul a ademic
din Sofia, 491.
- Pashalis D., *not. bibl.*, 262.
- Pateric (București 1828), 335.
- Pătrașcu, logof. ot Târgoviște, 479.
- Patru Frați-Ialomița, hir. p. b din, 393.
- Paul de Alep, vizita la Argeș
(1656), 519.
- Păulești-Lăpușna, cărți bis., 44, 46,
47, 50, 57 59.
- Pavel arhim., locțiitor de mitrop. al
Libanului, 216-17; rechemat la Da-
masc, 756.

- C. Constantin, *not. bibl.*, 108.
 — Forgacs, ep. cat. in Oradea (s. 18), 585.
 — ierom., misionarul Coreei, 218-19.
 — (Lebedev), arhiep. Chișinăului, știri despre, 41-42.
 Peciorsky, m-re ort. in Estonia, cursuri de teologie ortodoxă, 71.
 Penticostar (București 1743), 44, 673; (Râmnic 1743), 44; (Iăși 1753), 45, 189; (Râmnic 1767), 47, 673; (București 1768), 47, 191; (- 1782), 48; (- 1783), 48, 192, 193, 199; (Râmnic 1785), 48; (București 1800), 50, 196-7; (Sibiu 1805), 51; (Blaj 1808), 52; (București 1820), 53; (m-rea Neamțu 1834), 55, 202; (Sibiu 1841), 55; (m-rea Neamțu 1848), 57; (Chișinău 1853), 676; (Buzău 1854), 57.
 Pentru datoriiile presviterilor de popor... (Chișinău 1823), 677.
 Pereni-Lăpușna, cărți bis., 45-49, 53, 57-8, 192, bis. din, 192.
 Perii-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 364.
 Persi, mahomedani, 588.
 Perșinari-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 407.
 Petersburg, autocrat-episcop din, 610.
 Petrescu I. D., preot, articole: „Manuscrise psaltice grecești din veacul XVIII”, 180-8 și „Principiile cântării bis. biz’”, 577-83; rec. la st. său „Les Idiomèles et le canon de l’Office de Noel” de † Tit Sîmedrea, 83-86.
 Petriceicu Ștefan, proiect de închin. față de Alexei Romanov, 602.
 Petronle, arhim. Tismanei, 477, 479.
 Petrovoselo, parohie in Banat, 767.
 Petru cel dulce glăsuitoriu Berechet, 181, 183.
 — cel Mare, sub el se clarifică atitudinea Rușilor in fața ideii de ortodoxism unitar, 602; tratat cu Cantemir (1711), 603-4; leg. cu C. Brâncoveanu, 604; pornește lupta contra otomanilor, 604; trimite la Istambul pe Alexe Dașcov ca să arate buna-voința țarului (1718), 604; reforma eclesiastică, organizarea colegială a bisericii, preocuparea lui, 604; crează sf. sinod sub conducerea unui ober-procuror laic (1721), 604; pune între condiții de pace și exercițiul liber al cultului pentru ortodocșii din imperiul otoman, 607-8; vorbește in manifestul din 1711 de eliberarea de sub jugul Turcilor a popoarelor creștine, 608; ca aliat, 616.
 —, citeț, fiul pr. Iisidor Moldoveanul, 8, 10; argosit, 8.
 — Cristofor, ep. ort. in Oradea (s. 18), 584.
 — III, fals, al Muntenegrului ce răscoală, 618.
 — Movilă, mitr. Chieului, cea voacă sinodul (1640), 599
 — Petrovici, ep. dela Arad, bino. cuv. piatra fundam. a bis. ort. de Oradea (1784), 586.
 — Rareș, a zugrăvit și impodobit m-rea Dobrovăț, 172.
 Philokalia, 510-12.
 Piatra Epii-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 350.
 Plelea-Vlașca, —, 372.
 Piersica-Ialomița, —, 398.
 Pietrari-Dâmbovița, —, 394.
 Pietrești-Vlașca, —, 373.
 Pietrile —, —, 346.
 Pietroui-Ialomița, —, 360.
 Pietroșani-Muscel, —, 349.
 — Teleorman, —, 381.
 Pimen, mitrop. Moldovei, epist. de Crăciun (1933), 118; necrolog, 34.
 — Negoșteanu, ig. m-rii Negoștii-Ilfov (1823), 431.
 Pisculești-Ialomița, hirot. pentru bis. din, 415.
 Pitaru-Dâmbovița, —, (Sf. Nicolae), 357; (Adormirea), 404.
 Pitcasca-Ilfov, —, 344.
 Pitușca-Lăpușna, cărți bis. 45, 47, 49-50, 59.
 Plua-Pietri-Ialomița, hirot. pentru bis. din, 404.
 Plătărești, m-re din Ilfov, inch. la Sf. Mormânt din Ierus., 431.
 Platon (Ciosu) arhieru, necrolog, 755.
 — Const. pr. *not. bibl.*, 796.
 — ep. Revelului, moartea lui mucenicească, document (Dorpat 1919), 768-69.
 — ig., vieța lui, 681.
 Plocești, hirotonii pentru biserici
 — Adormirea Măicii Domnului, 412.
 —, Buna-Vestire, 399.
 —, Sf. Apostoli, 395.
 — Sf. Gheorghe, 413.
 —, Sf. Ierarhi, 415.
 —, Sf. Ilie, 366.
 —, Sf. Impărați, 372, 382.
 —, Sf. Nicolae, 369.
 —, Sf. Panteleimon, 378.
 —, Sf. Spiridon, 352.
 —, mențione despre bis. Sf. Vasile, 754.

- Ploeștiori-Prahova, hirot. pentru bis. din, 385.
- Plumbuita, m-re de lângă București, închin. la m-rea Xiropotamos, 430.
- Poarta otomană, călugării din Muntele Athos plătesc tribut cu bani rusești către, 599.
- Poceaev Lavra, școală pentru călugări, 225; procesiune religioasă, 508.
- Poclovaliștea-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 410.
- Pociumbăuși, sat în jud. Bălți, 193.
- Pociumbeni, —, 198-200.
- Podu-Pitarului-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 389.
- Vălenilor-Dâmbovița, —, 398.
- Podurile-Dâmbovița, —, (Sf. Gheorghe) 377, 397; (Sf. Nicolae), 382.
- Prahova, —, 385.
- Poenărei-Muşcel, —, 393.
- Poenari-Dâmbovița, —, (Adormirea), 380, 411; (Sf. Gheorghe), 385; (Sf. Nicolae), 411.
- Muscel, —, 351.
- Poiana-Lalomița, —, 374, 395.
- Prahova, —, 399.
- Lungă-Dâmbovița, —, 364.
- Poicești, sat dispărut, 198.
- Pojoga Ștefan, cump. c. bis., 203.
- Pojoreni-Lăpușna, cărți bis., 44.
- 46, 48-51, 53, bis. din, 192, 194; moșia, 192.
- Polcarp, arhim. din Harbin, întâmpină sf. moaște ale cuv. Arsenie, 508.
- arhim. țarigrădean, ig. m-rii Zlătari din București (1831-39), 432.
- Pollione, lectorul din (Ibalae († 304), 147.
- Polonia, uniții revin la ortodoxie, 77-8; slujbe la începutul anului școlar, 669; inv. religios, 669; aniversarea a noua a autocef. bis. ort. 770; slujbe pentru odihna sufletelor tuturor mucenicilor din U. F. S. S., 770.
- Polonii (catolici), împotriva ortodocșilor dela Moscova, 593.
- Ponevej, or. în Lituania, proces. religioasă, 668.
- Popescu Anton, pr., *not. bibl.*, 263, 545.
- Const. N. ic., —, 545.
- Em. Ing., —, 263.
- Haralambie, —, 126.
- Ioan, preot în Valea Trăisteni, 202.
- Nicolae M., preot, prof. univ., articole: „Preotul Isidor Moldoveanul la Constantinopol”, 3-12; „Vieța Sf. Montanus presv. din Singidunum”, 145-8; „Vieța și faptele părintelui Grigorie Dasc., mitrop. Țării Romi.”, 289-305; „Ioan „prevtul” episcopiei Aromânilor”, 457-460; „N'a existat un mitr. mold. Teoctist în anii 1491 și 1498”, 738-43; cuv. la pom. mitr. Grig D., 487; *not. bibl.*, 554; participă la congresul de bizantinistică la Sofia, 663.
- Teodor M., prof. univ., art. d-sale: „Din cerințele învățământului religios”, 461-72; rec. la st. Iuf Hrisos² tom, arhiep. Atenei despre activitatea spirit. și purtarea de grijă socială actuală a bis. Greciei, 87-90 și cartea lui Papamihalopoulos N. Const., despre m-rea dela Muntele Sinai, 229-240; *not. bibl.*, 119.
- Tudor, —, 101.
- Victor N., —, 251, 796.
- Mălăești I., —, 797.
- Pasărea I., —, 263.
- Popoști-Ilfov, hirot. pentru bis. (Toți Sfinții), 365; (Adormirea), 394; (Sf. Nicolae), 405.
- Teleorman, —, 350.
- Vlașca, —, (Sf. Troiță), 356; (Nașterea Maicii Domnului), 386.
- Popov Andrei, reproduce textul slavon pe care se pot sprijini datele cronicarilor bizantini (cu priv. la ep. ort., din Trans.), 151.
- Popovici, Dimitrie Mihailo, tipograf, 475.
- Gheorghe, —, 475.
- Nicolae, —, 475.
- Paul, consilier gr.-cat. în Oradea întors la ortodoxie (sec. 18), 586.
- Simeon, hirotonisit arhiereu în catedr. patr. din Srem. Carlovți, 767.
- Vasile I., *not. bibl.*, 545.
- Porcești-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 393.
- Port-Said, reșed. mitrop. Pilusionului, 650.
- Portasă Simeon, i se încred. o Cazană, 197.
- Postică Gheorghe, clucurul catedr. din Chișinău, raportează despre cărțile bis. tipărite la Chișinău, că ar fi folositor pentru biserici să-și procure câte un rând (1872), 42.
- , căpitan, cump. c. bis. 197.
- Potlogi-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 370.
- Praga, participarea clerului ort. la congresul internațional de filosofie, 761; sfințirea catedralei ort. din, 761.
- Prahova, județ, cuprinde sate cari acum un secol erau situate în jud. Ilfov, 343.
- Prăvilioară (Iași 1784), 48.
- Pravoslavnică Mărturisire (Bucu-

- rești 1827), 54, 338.
 Preazna-Ilfov, hirot. pentru bis. (Adormirea), 389; (Sf. Voevozi), 402.
 Predeal-Prahova, —, 362, 371.
 — schit, —, 371.
 Predești-Dâmbovița, —, 374.
 Prejmeanu-Vlașca, —, 384.
 Preotești-Ilfov, —, 358, 407.
 Priboiu-Dâmbovița, —, 388.
 Principate, plan de răsculare al ortodocșilor din, 601.
 Prisaca-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 384, 388.
 Prisiceni-Ilfov, —, 356.
 — Vlașca, —, (Adormirea), 388; (Sf. Nicolae), 404.
 Prislop-Muscel, —, 390.
 Probus, cărmuitor păgân din Sirmium, porunci ca sf. Montanus și Maxima să fie aruncați în râu pentru creștina în Hristos, 145-7.
 Procopie exarh., ig. rom. al m-rii Cotroceni (1823), 429.
 Procup-Iugoslavia, cea mai veche bis. a sf. Procopie din, 767.
 Proectul-Ordonanță pentru alegerea patriarhului în Ierusalim, 495-7; 656.
 Profilaxia tuberculozei, societate, 648.
 Prohodul Domnului, mss după cel dela Buzău (1836), 202; (București 1862) 59.
 Proilaviei, mitropolie, 343.
 Prologo (m-rea Neamțu 1854-55), 57-8, 205.
 Proschinitar (București 1852), 57.
 Protasie, protos, ig. m-rii Sf. Gheorghe-Nou din București (1823), 431.
 Protaton din Caries (Sf. Munte) avea închin. m-rea Cotroceni cu schiturile: Părlita (Dâmbovița), Budișteni (Muscel) și Vălenii-de-Munte (Saac), 428-429.
 Protici Ioan, sârb, în solie, cere ajutor împăratului ortodox (1804), 619.
 Provița-Prahova sat. 754; schitul m-rii Sf. Gheorghe-Nou din București, 431.
 Prusia, presiunile exercitate asupra asupra beligeranților de, 614.
 Prut, pacea dela (1711), 604.
 Psaltire (Iași 1743), 44; (Râmnic 1779), 473; (Iași 1782), 48; (Râmnic 1784), 473; (Iași 1794), 50; (Râmnic 1796), 473; (Iași 1802), 50; (București 1806), 51, 198; (Râmnic 1806), 473; (Brașov 1807), 51, 197, 202; (Buda 1813), 53; (— 1817), 474; (Iași 1817), 474; (mănăstirea Neamțu 1817), 53, 201, 474; (R.-Vâlci 1817), 473; (Chișinău 1818), 673, 676; (București 1827), 54, 337; (Iași 1835), 55, 205; (m-rea Neamțu 1843), 56; (Sibiu 1850), 57; (București 1854), 58, 205; (București 1856), 58; (Chișinău 1857), 676; (m-rea Neamțu 1859), 58; (Chișinău 1907), 676.
 Pucheni-Dâmbovița, hirot. pentru bis. (Sf. Nicolae), 378; (Adormirea), 398; (Sf. Voevozi), 409.
 Puhoi-Lăpușna, cărți bis., 49, 50, 52, 55, 198; bis. din sat, 198, 208.
 Pupezeni-Ialomița, hirot. pentru bis. din, 370, 375.
 Purani-Vlașca, —, (Sf. Parascheva), 358; (Sf. Nicolae), 392.
 Purcăreni-Muscel, —, 394.
 Pușcariu Ioan, apărător al 'trad. privit. la exist. unei vechi org. bis. în Transilvania, 149.
 Puspoki Mihai, consilier ort. în Oradea (sec. 18), 585.
 Puteatin Radion, „Invățăături scurte...”, 678.
 Putineiu-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 379.
 Putna, m-re, ierom. Macarie scrie Tetraevanghelul slav din 1529, 154.
 Puțul Sf. Ioan Gură-de-aur (Buzău 1833), 55, 336.
 Răca-Nouă-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 380.
 Răceasa, —, —, 392.
 Răciu-Dâmbovița, —, 404.
 Răcorești-Ialomița, —, 356.
 Racoviț, m-re în Iugoslavia, cursuri misionare în, 224.
 Racovița-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 350.
 — Muscel, —, 354, 376.
 Rădăuți episcopie, 738.
 Rădeni-Lăpușna, cărți bis. 44, 46, 51-2, 54-5.
 Rădoești-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 379.
 Radofinichiu, trimisul rus la Belgrad, 619.
 Radovanu-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 375.
 Radu V. pr. prof. not. bibl., 126, 554.
 — Vodă, m-re din București, înch. la Ivir, 430.
 Răfovul-Prahova, hirot. pentru bis. din, 390.
 Raitu, localitate în peninsula Sinaia, 230.
 Rakoczi Francisc (rasc. 1711), 584.
 Râmnicul, m-re din or. R.-Sărat, înch. m-rei Sinai, 433.

- Incăcirov-Muscel**, hirot. pentru bis. din, 355, 411.
Începerea, —, —, 363, 384.
Înduina de rugăciune... (Chișinău 1845), 677.
În pomenirea... (Chișinău 1826, 1859), 677.
În stințirea bisericii... (Chișinău 1845), 677.
Întru Ilfov, hirot. pentru bis. din, 349.
Întru Prahova, —, 349.
Întru Vlașca, bis. din, 177.
Întru Egor, proprietar, cump. c. 202-03.
Întru Ilfov, hirot. pentru bis. din, 365, 403.
Întru Prahova, —, 372.
Întru Vlașca, —, 385.
Întru Alb-Dâmbovița, —, 346, 412.
Întru Ionescu Ioan, preot, rec. la lucrarea despre m-rea Aninoasa din Muscel, de diac. Gh. Moiescu, 783.
Întru Lăpușna, 38; c. bis., 50, 55-6, 58, 202, 204-5, bis. din, 205.
Întru Lăpușna, hirot. pentru bis. din, 409.
Întru Ilfov, bis. din București, înch. Mormânt din Ierusalim, 432.
Întru Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 389.
Întru Lăpușna, cărți bis., 45-6, 50-55, 58, 192.
Întru Regulamentul Organic, votat de Adunarea adunare (1831), 453.
Întru Schenbach, convenția dela (1790), 453.
Întru Richard II cel Bun, reg. Normanilor, ajută m-rea Sinai, 235.
Întru Huss, prof. la Debrețin, strânge date privind la existența ep. ort. din Transilvania (1934), 150; afirmă că ep. ort. la căma căreia a fost așezat este a putut să aibă centrul nu numai în Alba-Iulia, 151.
Întru Iuga, catedrala ort. a Nașterii lui Iisus, 764.
Întru Iulo, m-re în Bulgaria, mss. din 1803), Nr. 176 în bibl. A. R., 158; în Evangheliul slav ms. mold. din Iași în, 154; — scris de mâna ierom. Iulian, 171; 758, 760.
Întru Iosaba, schit din Dolj, înch. la mărturia Xenofon, 430.
Întru Iota-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 349.
Întru Iosabideal Ioan, ins. cărți bis., 197.
Întru Iogojeni, moșie, 728.
Întru Iogojesti, 728, v. Rogojeni.
Întru Iosman (Ciorogariu), ep. Oradiei, 586.
 — ierom. ig. schitului Bradu-Buzău (1823-28), 434.
 — Melodul, poet creștin, 86.
 — poet al bis. biz., 577.
 — seminar, 755.
Românii dela Dunăre, legături cu Moscoviții, 596.
Romano arhim., ig. m-rii Zlăt. din București (1821-27), 432.
 — ig. m-rii Radu Vodă din București (1827), 430.
Romanov, familie domnit. în Rusia, 599.
Romanovschi Victor, prot., *not. bibl.*, 109.
Roosevelt Franklin, președ. S. U. A., scrisoare către Litvinov, comisarul sovietic pentru afacerile externe, pentru regimul religios al cetățenilor americani, domiciliați în U. R. S. S., 80-1.
Roșcani-Lăpușna, cărți bis., 45-7, 190; bis. din, 191.
Roset Iordachi, vel vist., 734, 736.
 — Neculai, vist., 736.
Roșioara-Prahova, hirot. pentru bis. din, 392.
Roșu-Ilfov, —, 367.
Rozalin Dimităr, *not. bibl.*, 258.
Rudu-Prahova, hirot. pentru bis. din, 374, 390.
Rugăciuni de suflet folositoare. (Căldărușani 1878), 421.
Rumânești-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 355.
 — Ilfov, —, 394.
 — Muscel, —, (Sf. Ecaterina), 364. (Toți Sfinții), 388.
 — Prahova, —, 351, 414.
Rumeanțev, proclamația lui în ocupația 1769-74, 616.
Ruseștii-Noi-Lăpușna, cărți bis., 45-6, 48-50, 54-5, 58-9, 208.
Ruset Iordache, vornic în Moldova, protivnic Rușilor, 616.
Rusia, — patriarhie națională, idea creării în Rusia (1589), 599; misiunea istorică a, 599.
 — luptă cu Turcii în Crimeea, 603; intervenția în Georgia și Caucaz, 612; pierde influența asupra Muntenegrului, 618; poate lucra pentru liberarea Greciei, 619; stăruie pentru stareții greci, 299.
 — persecuții religioase, 770; mărturisirea unui comunist fugit din Rusia, 770-773.
Rusia Subcarpatică (Cehoslovacia), mișcare ortodoxă în, 218.

Rușii, legende în favoarea, 607; priviți ca frați întru credință, liberatori și restauratori ai ortodoxismului triumfător, 608; partide de opoziție în toate provinciile balcanice și nord-dunărene în contra, 615;

Rușii-de-Vede, hirot. pentru bis:

— Sf. Apostoli, 378, 391.

— Sf. Impărați, 410.

— Sf. Ioan, 410.

— Sf. Nicolae, 416.

— Sf. Parascheva, 384.

— Sf. Prooroc Ilie, 417.

Ruski Coropeț (Cehoslovacia), sat unit devenit ortodox, 663.

Saac, județ odinioară, 429, 635.

Săcenii-Teleorman, hirot. pentru bis. (Adormirea), 362; (Sf. Nicolae), 389.

Săcetenii sat, 199, 202; v. Socitenii.

Săcuenii-Dâmbovița, hirot. pentru bis. (Nașterea Domnului), 357; (Sf. Nicolae), 406.

Sadova-Lăpușna, cărți bis. 44, 47, 50, 54, 58, 205, bis. din, 205.

Șăineștii-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 369.

Salm, referat despre viața ortodocșilor în, 494.

Samocov, or. în Bulgaria, 489, 758-9.

Samoilă Ioan Vasile, staroste, cumpără cărți bis., 202.

Samuil arhim., ig. m-rii Văcărești de lângă București (1822-26), 431.

— Dragsin, călugăr din Transilvania, vine la Varna, (1872), 787.

Sandovici Maxim, pr. executat prin împușcare de jandarmi austriaci în Gorliți-Polonia (1914), 770.

Sandu I. D., *not. bibl.*, 270.

Săndulescu Verna C., —, 263.

Sângera-Lăpușna, bis. din, 41; c. bis., 44, 46-7, 49, 52, 59.

Sângiorz, 457.

Sânmedru, 457.

Sănnicoară, 457.

Sănpietru, 457.

Sântămăria, 457.

Șanțurile-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 394.

Sapunov Petru din Treavna, scriit. și trad. al Noului Test. bulgar dela 1328, 307, 316, 338.

Sărata-Holban, cărți bis., 45, 47-8, 50-3, 197.

Sărdăeni-Ialomița hirot. pentru bis. 417.

Sârbu Nicolai, preot, vinde c. bis., 196.

Sardica, mitrop. din, asistă la sfințirea m-rii Curtea-de-Argeș, 596.

Sărindarul, bis. lui Matei Basara din București, inch. m-rii Sf. Părin din Ianina, 435.

Sarovska, sihăstrie, desf. de bolșevici în 1929, ascunderea moaștelor Sf. Serafim, 79.

Sărulești-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 361.

Sătenii-Dâmbovița, —, 368.

Sava (Brancovici) mitrop. Belgradului, călăt. la Moscova (1688) și participă la sinod, 601; avea încă unei răscoale ortodoxe ajutate de țar, 606.

— jupân, cump. cărți bis., 194.

— rău în Iugoslavia, afl. al Dunării în care au fost aruncați Sff. Montanus și Maxima, pentru credința în Hristos (304), 146-7.

— Traiaci arhim., hirotonisit arhieru în Srem, Carlovți, 767.

Savabe Pavel, preot budist, convertirea lui la creștinism, 225.

Șavelșchi, I. Gh. protopresh., *not. bibl.*, 529.

Savin G. Petru, preot, —, 263.

Savrami I. Evang., —, 127.

Sazicov N., —, 810.

Scarlat Callimachi, domn Mold., întărește dania lui Gr. Callimachi,

— pentru Mega-Spileon, 24.

— Grigore Ghica, domn. T. Rom., face danie m-rii Mega-Spileon, 24.

Scheiu-Dâmbovița, hirot. pentru bis. (Sf. Nicolae), 344; (Adormirea), 377.

Schelu Muscel, —, 402.

Schitu-Vlașca, —, 393.

— de Broșteni, —, 399.

Scoreni-Lăpușna, cărți bis., 44-53, 57-8, 190, 195, 205.

Scriban I. arhim., *not. bibl.*, 119, 527.

Scurtești, moșie, 190.

Scurtu-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 348.

Sevorțev I. „Invățături catihizicești” 678.

Secară-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 380.

Secăria-Prahova, —, 349, 416.

Secaș Gh. preot, *not. bibl.*, 253.

Șegarcea-Dolj, schitul m-rii Zlătari din București inch. patr. din Alexandria, 432.

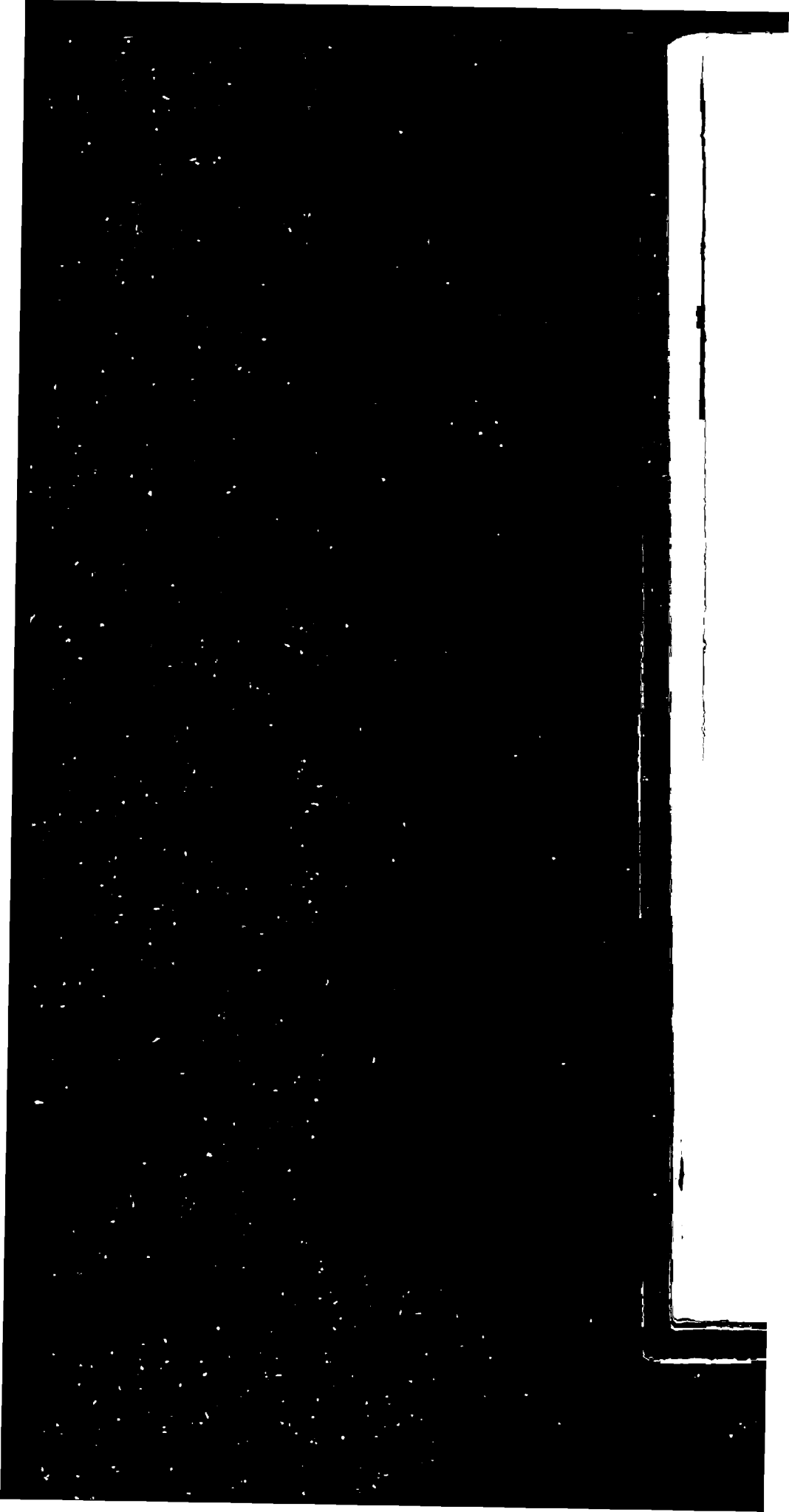
Sekuľov K. *not. bibl.*, 545.

Selișteea-Tuzorei-Lăpușna, cărți bis. 46, 55.

— Veche, —, 45, 47, 49.

Senehli, post misionar în Coreea, 494.

- Serafim din Eski-Zahora, trad. No-
ului Test. bulgar. (1828), 307, 316.
— ig. gr. m-rii Zlătari din Bucu-
rești (1827-30), 432.
Șerban Cantacuzino, d. Munt., in-
cercă o apropiere a Moldovei cu Ru-
sia, caută să ajungă la stăpânirea Bi-
sanțului, tratează alianță și supune-
re la Viena, trimite la Moscova pe
arhim. Isaia dela sf. Pavel din Atos
ca să încheie tratatul de supunere
(1688), 602; hrisovul de întărirea
canonilor m-rei Aninoasa, 776.
— Constantin, proiect de închinare
față de Alexis Romanov, 602.
Șerbănești-Dâmbovița, hirot. p. bis.
din, 375.
Serdaru —, —, 406.
Serejnicov C., *not. bibl.*, 259.
Serghie (Leapidevschi) arhiep. Chi-
șinăului, închide tipografia eparhială,
676.
— arhim., episcop al eparhiei Li-
banului, 756.
— mitrop. Japoniei, 494.
Serisin, mitrop. din, asistă la sfin-
țirea m-rii Curtea-de-Argeș, 596.
Setjalja E., prof., bărbat de stat
sprijinitor al bis. ort. din Finlanda,
220.
Seul, post misionar în Coreea, 494.
Sf. Anastasia tămăduitoarea de o-
travă din Tesalonic, avea înch. bis.
Sf. Ioan din Focșani cu schitul ei Go-
lești-R.-Sărat și bis. Udricani din
București, 435.
— Arsenie, f. arhiep. al Serbiei, sf.
lui moaște se găesc la Ipec, 80; 508.
Atanasie, întrebări și răspunsuri...
(Iași 1803), 328.
— Casian Râmleanul, 301.
— Climent, biblioteca bis. din O-
hrida, 459-60.
— Ecaterina, mucenicia, 233-4;
sf. moaște din m-rea Sinai, 231, 34-6.
— — m-re în pen. Sinai, 231, 34-8.
— — m-re din București, 236; înch.
Muntelui Sinai, 433.
— Epistini, munte în pen. Sinai, 231.
— Euharistie, formularea ei în măr-
turisirea de credință ortodoxă, 13; ur-
mările doctrinei ei, 14; ignoranța ei,
15-16.
— Filotela Atenianca, 516.
— — dela Argeș, 516.
— Gheorghe-Nou din București în-
chinat la Sf. Mormânt din Ierusalim,
431.
— Ilie, m-re de lângă Ianina, avea
închin. m-rea Sf. Ioan cel Mare din
București, 436.
— Ioan cel Mare, m-re din Bucu-
- rești, înch. la sf. Ilie de lângă Ianina,
436.
— — Damaschin, 301.
— — din Focșani, bis. înch. sf. A-
nastasia din Tesalonic, 435.
— — pustnicul, patr. din sec. VI.
biografie, 327.
— Irineu, ep. Sfrmiului vieața lui
socotită printre cele mai autentice
vieți de mucenici († 304), 147.
— Iustin Martirul, menționează că
cetirea evangheliilor a făcut parte
din Liturgia primitivă, 156.
— Lavră, m-re în Pelopones lângă
Calavrita, 20; trad. întem. ei de un
tovarăș de chinovie al sf. Atanasie
Atonitul, 30; arderea m-rii în 1585,
31; zidirea m-rii noi în 1689, clădi-
rea bis. în 1692 și zugr. ei în 1693, 32;
leg. cu țăr. române, 33; arhit. și for-
ma bisericii, 35; arderea m-rii de
Turci în 1826, 35; rezidirea din 1850,
36.
— Maria Antiqua din Roma, 247.
— Maxima, soția presvit. Monta-
nus din Singidunum, înecată cu ei
pentru credința în Hristos, (304),
145-8.
— Montanus, presviter din Singidu-
num, înecat cu soția sa pentru cre-
dința în Hristos (304), 145-7.
— Mormânt, biserica Invierii lui
Hristos, 75; m-rile închinare, 431-32.
înjosit și ruinat de puterea otomană,
608-9.
— Munte, cântare așezată se cân-
ta lui Dumnezeu în, 180; Gherontie
și Grigorie dela Neamț vin să se în-
chine, 293;
— Nicolae din R.-Sărat, metohul
m-rii Râmnicul, 433.
— Părinți, editare în l. bulgară,
217-8.
— Pavel din Sf. Munte, avea înch.
m-rea Jitfa din Dolj, 430.
— Rug, paraclis din m-rea Sinai,
loc sfânt, 231.
— Sava, arhiep. Sârbilor, trup și
moaște ale, 517.
— —, școala din m-re în București,
290-2, 298, 326; m-re înch. Sf. Mor-
mânt din Ierusalim, 432.
— —, Tipiconul, 158.
— Serafim din Sarov, ascunderea
moaștelor lui, 79.
— Sofia, coroana țarilor bulgari a-
șezată între odoarele bisericii din,
458.
— —, bis. din Sofia, 489.
— Spiridon-Vechiu, m-re din Bucu-
rești, înch. la patr. din Antiohia, 432.

— Ștefan dela Meteore, avea inch. m-rea Butolu-Dâmbovița, 436.

— Visarion, avea inch. două m-ri muntene, Nucetul-Dâmbovița și Banu din Buzău, 436.

— Vitale din Ravenna, bis., 247.

Sfătuire foarte frumoasă (Buzău 1834), 338.

Sfințești-Teleorman, hirot. pentru bis. (Sf. Troiță), 346; (Toți Sfinții), 400.

Sfinții Apostoli (Arhimandritul) m-re din București, inch. la Stavronichita, 429.

Sicrita-Prahova, hirot. pentru bis. din, 369.

Sigalas A., *not. bibl.*, 270.

Silișteia-Prahova, hirot. pentru bis. din, 393.

— Teleorman, —, 380, 406.

Silvestru patr. Antiohiei, stăruie p. rezid. m-rii Sf. Spiridon-Vechiu din București, 432.

Sima vistiernic, fratele lui Matiaș, donatorii Tetraevanghelului, 171; a plătit de s'a scris Tetraevanghelul din 1535, 171-2, știri despre, 173.

Simeon, arhiep. de Sinai (1027), 235.

— arhiep. Thesalonicului, Voroavă (București 1765), 46.

— arhim., ig. gr. al m-rii Clocociov, 429.

—noul Bogoslov, cuvinte... ms. 337; cunoștea rugăciunea interioară, 513.

— Popovici, ep. în Știp, înscăunarea lui, 767.

— Stancovici, ep. în Șabaț, —, 767

Simonescu Dan, *not. bibl.*, 127, 810.

Simopetra (Sf. Munte) avea inch. m-rea Mihai Vodă din București cu schiturile Beșteleiu-Argeș și Izvorani-Buzău, 429.

Sinai m-re, 229; vieța monah. 232, metoacele m-rii, 232; vizitatori, 233; biserici, 233-4; ajutoare, 235-6; proprietăți, 234-6; binefăcătorii români, 236; m-ri inch. 236-7, 433; Sinaiții ins. 237-8; patr. sau mitr. refugiați, 238; Sinai și Grecii, 238-9; Sinai și Napoleon, 239; biblioteca, msse și cărți, 239; episcopii, 239-40.

— munte, 229-33.

— peninsula, 229, 230, 232; populația peninsulei, 230.

— m-re în Prahova, hirotonii pentru, 349, 354, 363, 365, 368.

Șincai Gheorghe, renașt. cult. rom. reprezent. în Ardeal prin, 618.

Sinesie Aghioritul, ig. la Sf. Apostoli (1822), 429.

— Jivanovici ep. Aradului, luptă p.

apărarea ortodoxiei în Bihor, 585.

Singidunum, cetate așezată pe Dunăre (304) unde e azi Belgradul sârbesc, 145-147.

Sion, munte, călugării din, primesc anual ajutor dela Rusia 500 galbeni, 599.

Șipotenii-Lăpușna, cărți bis., 44-8, 57-9.

Sireți-Lăpușna, cărți bis., 45-7, 50, 52, 54-5, 197.

Sirmium, cetate care azi se numește Mitrovița, așezată nu departe de râul Sava, 145.

Șirna-Prahova, hirot. pentru bis. (Sf. Troiță), 346; (Sf. Ierarhi), 355; (Sf. Voevozi), 385.

Șișcani-Lăpușna, cărți bis., 44-9, 52, 194.

Siskos Antim, arhim., *not. bibl.*, 100.

Șistov, pacea autro-turcă dela (1761), 614.

Skoplje, solemnitate istorică la, 667
Skylitzes, cronic. biz. (sec. XI), redă faptul că prințul ung. Gyla (972-97), călătorind la Constantinopol, se botează în legea creștină, 150.

Slănic-Muscel, hirot. pentru bis. din, 355, 394.

Slata-Teleorman, —, 402.

Slatina, schitul m-rii Clocociov închinat la Cutiumuș, 429.

Slătioara-Ialomîța, hirot. pentru bis. (Sf. Ioan), 350; (Sf. Ierarhi), 407.

Slăvești-Teleorman, —, 392.

Slavi, năvălire, 457.

Slavonormanzi, 594.

Slobozia, armistițiul dela, 619.

— Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 356.

— Ialomîța, —, 399.

— —, m-re închin. la Dochiar, 429.

— Ilfov, hirot. pentru bis. din, 347.

— Vlașca, —, 371.

Slujba cuv. Păr. Dimitrie Basarabov (București 1801), 50.

— preacuv. Părinților... Metodiu și Chirii (Chișinău 1865), 676, 678.

— sf. mucenic Modest (m-rea Neamțu, 1848), 57, 203, 204.

— și acatistul... Născătoarei de Dumnezeu (Chișinău 1908), 678.

— —... sf. Theodosie (Chișinău 1909), 678.

— —... Serafim (Chișinău 1910), 678.

Smârdloasa-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 361.

Smeura —, —, 348, 392.

- Maagov, m-re, —, 369, 399.
- Maagarov Ivan, decan al fac. de teologie din Sofia, 491; mențiune despre scrierile sale „Relațiunile dintre biserica bulgară și celelalte biserici ortodoxe după declararea shismei“, 659.
- Mocarițiu-Ialomița, hirot. pentru bis. din, 383.
- Mociteni-Lăpușna, cărți bis., 44, 51-55, 199, 202.
- Mocșola, seminarul dela, 293.
- Mocșolov Ivan, cunosător al vieții mahale din Bizanț, 680.
- Moldavia, congres gen. preoteșc, 491; înființarea bis. rom. din (1923), 514, 515; congres de bizantinistică (IV), 515; direcția reconstr. soc. din, 760.
- Moldavia-Zoe, fiica lui Toma Paleolog din Moreca, căsătorită cu Ivan Ștefan (1472), 598.
- Moldovnic, călugăr, ajută crearea și păstrarea partidului filo-rus în prințatele rom., 612.
- cumpără și semn. c. bis., 200-1.
- fig. gr. m-rii Nucet-Dâmbovița (1823 și 1829), 436.
- mitrop. merge în Rusia (1651), 755.
- „Solidaritatea“, asociație preotească, 755.
- Molodtsov A., *not. bibl.*, 270.
- Morocovschi Vladimir, —, 127.
- Mortavala-Finlanda, seminarul teologic din, bis. sf. Ioan Teologul din, 755.
- Motriu A. G., prof. univ. din Atena, scrierile asupra m-rii Mega-Spileon, 21; referințe la st. său despre orariul diaconului, de G. Molescu, 246-49; mențiune despre scrisoarea lui către mitrop. Leontie locșior de arhiep. din Chipru, 663, — lucrarea sa asupra monum. biz. din Chipru, 663-4; legat al patriarhiei ierusalimite, pentru achiziția muz. bis. 664; *not. bibl.*, 810.
- Motrușca schit din dealul Bucureștilor, înch. la Grigoriu, 430.
- Motrușca schit, Avxentie, 160, 162.
- Motrușca, vinde c. bis. 196.
- Motrușca, parohie în Banat, 767.
- Motrușca Ștefan, consilier ort. în Iași (s.18), 585.
- Motrușca-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 404.
- Muscel, —, 345.
- Romanai, schitul m-rii Zlătari București, 432.
- Vlașca, hirot. pentru bis. din, 404.
- Motrușca Petcu, teolog dela București, bibliotecar la m-rea Rilo din Bulgaria, 760; *not. bibl.*, 805.
- Stăniilești, înfrângerea dela, 604.
- Stănișoae D. dr., *not. bibl.*, 119, 251, 536.
- Stărcel-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 352, 391.
- Statutul ierusalimitean, 680.
- studit, 680.
- Staveran Cozma, diacon, dăruiește c. bis., 205.
- Stavronichita-Sf. Munte avea înch. m-rea Sfinții Apostoli (Arhimandritul) din București, 429.
- Stavropoleos, m-re din București, înch. la m-rea Gura de lângă Pogoniana, 434.
- Ștefan, arhitectul m-rii Sinai, 231, 233.
- cel Mare, ziditorul m-rii Dobrovăț, 172.
- cel Sfânt, reg. Ungariei (997-1038), întem. episcopiei la Alba Iulia (tradiție), 150.
- Dușan, 607; luptase pentru o moștenire bizantină, 622.
- ierei, ins. c. bis., 195.
- mitrop. Sofiei, săv. sf. Liturghie în bis. rom. din Sofia (1933), 67-9; cere și primește binecuv. dela I. P. S. Patriarh Miron pentru „Unirea ortodoxă a femeilor bulgare“, 218; *not. bibl.*, 263; sfeștanie la redeschiderea cursurilor fac. de teol. 760.
- Vodă Lăcustă (1538-40) înloc. pe Matiaș cu Crasnaș, 175.
- Vodă, domn. Moldovei, (1659-61), ctitor al sf. Lavra, 33.
- Ștefănescu Iulian, *not. bibl.*, 556.
- I. Nicolae, —, 529.
- Ștefănești-Ilfov, hirot. p. bis. (Sf. Voevozi), 371; (Adormirea), 377.
- Stelea, bis. din Târgoviște, metohul m-rii Sf. Gheorghe-Nou din București înch. la sf. Mormânt, 431.
- , metohul m-rii Radu Vodă din București, închin. la Ivir, 430.
- Stelnică-Ialomița, hirot. pentru bis. din, 364.
- Sterianu-Ilfov, —, 372.
- Ștețcani, sat în jud. Orhei, 190.
- Sticlaria-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 396.
- Știrbei Barbu, membru în epitropia m-rilor închin. la Ivir, 430.
- Stoenești-Ialomița, hirot. pentru bis. din, 376.
- Prahova, —, 359.
- Stoian Solomon, proprietar, cump. c. bis., 199, 200.
- Stoianoaia-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 364.

- Stoicescu N., preot, *not. bibl.*, 118.
 Stoimenov P. D., —, 805.
 Stolniceni-Lăpușna, cărți bis., 44, 47-50, 59.
 Stolnici-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 357.
 Strâmbeni-Dâmbovița, —, 414.
 — Prahova, —, 383.
 Strășeni-Lăpușna, cărți bis., 45-9, 56-7, 59.
 Strășnicu-Prahova, hirot. pentru bis. din, 352.
 Strastnic (Blaj 1804), 51, 198.
 Stratonie monah., legător de cărți dela mitrop. Chișinău, 201.
 Stratonov Irinarh, *not. bibl.*, 814.
 Streche I. Vasile, preot, —, 101, 118.
 Strigoniu, arhiepiscopie căreia erau supuși. Sași colonizați în timpul reg. ung. Geyza, (1150), 152.
 Stroești-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 380, 400.
 Stupcanu Teoctist, arhim. *not. bibl.*, 127, 252.
 Sturza Grigoraș, vel logofăt, 734, 736.
 — Mihalache, vorn. 736.
 — Sandul, vel vist., 734.
 Subian, trib în penins. Sinai, 232.
 Suceava, ținut, 733.
 Suci-Sibianu Mircea, dr., *not. bibl.*, 118.
 Sudiți-Ialomîța hirot. pentru bis. din, 362,
 — Ilfov, —, 360.
 Suduleni-Dâmbovița, —, 412.
 Suedia, intervenția ei în războiul ruso-turc (1787-92), (1788-90), 614.
 Suez, golf, 230.
 Suhala-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 401.
 Suu-Tciu, post misionar în Coreea, 494.
 Suruceanu Casian, vătaf., cump. c. bis., 193.
 Suruceni-Lăpușna, cărți bis., 46-8, 50-4, 59, 193; bis. din, 193, 199.
 — schit în jud. Lăpușna, 194.
 Suslănești-Muscel, hirot. pentru bis. (Adormirea), 347; (Sf. Nicolae), 383.
 Suța-Lăcusteanu - Dâmbovița, —, 354, 417.
 Sveatoslav, exp. imag. în penins. balc., 593.
 Svetlov, prof., 775.
 Szatmari Pavel, sol trimis de ortodocși din Oradea la Viena, (1712), 584.
 Tâlcuire la cele patru Evanghelii (Iași 1805), 51, 328, 673.
 — la ep. sf. Apostoli. mss. la A. Rom., 337.
 — pe scurt.. (m-rea Neamțu 1817), 330.
 Talea-Prahova, hirot. pentru bis. din, 400.
 Tâlmăciri, la cei o sută cincizeci Psalmi (Buzău 1840), 337.
 Talpă Trohin, cump. cărți bis., 199.
 — Vlașca, hirot. pentru bis. (Sf. Sfinții), 379; (Sf. Nicolae), 398; (Sf. Parascheva), 404.
 Tămădău-Ilfov, —, (Sf. 40 m. c.), 367; (Adormirea), 402.
 Tâmaș, birăul Bistriței (1538), scri. soarea lui Matiaș către, 175.
 Tămășești-Vlașca, hirot., pentru bis. din, 400.
 Tâncăbești-Ilfov, —, 379.
 Tancov St., pr. prof., membru în cons. acad. din Sofia, 491; recenzia la studiul său „Sit. interbis. a bis. ort. bulg. după eliber. Bulgariei” de pr. Stelian Iliescu, 513-15; mențiune de pr. același studiu de pr. P. Angelescu, 660.
 Tândărei-Ialomîța, hirot. pentru bis. din, 373.
 Tânganul-Ilfov, —, 347.
 Tanta, reșed. mitrop. Hermopol., 650.
 Tântăreni-Dolj, schit m-rii Căluș-Romanați, înch. la Sf. Morm. din Ierusalim, 431.
 Țara Românească, biserica din, lipsită de duhovnici, 10.
 Tarasie, ep. Romanului, 739-742.
 — ig. m-rii Căluș-Romanați (1823), 431.
 Tărcălia Nicolae dr., *not. bibl.*, 537, 536.
 Târgoviște, hirot. pentru bis.:
 — Adormirea Maicii Domnului, 348, 366.
 — Domneasca, 414.
 — Mitropolie (Înălțarea), 358.
 Sf. Apostoli, 403.
 — — Gheorghe, 361, 410.
 — — Ierarhi, 382.
 — — Impărați, 368.
 — — Troiță, 346, 381.
 — — Vineri, 383, 414.
 — Stolnicu, 363, 389.
 Tăriceni-Ilfov, —, 407.
 Țarigrad, cântare așezată se cântă lui Dumnezeu în, 180; oprirea mersului trimfător al Rusiei asupra, 614.
 Târnava-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 381.
 Târnovo-Bulgaria, 489.
 Târșoru-Prahova, hirot. pentru bis. (Adormirea), 357; (Nicolae), 411.
 Tartu-Estonia, fac. de teol. din,

664.
Tătăral-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 380.
 Tătărași —, —, 400.
 Tătărași —, —, 392.
 — Lăpușna, cărți bis., 43, 45-6, 49, 50, 52.
 Tch. A., *not. bibl.*, 548.
Tedeum. (m-rea Neamtu 1862), 59; (Buzău 1869), 59.
Teișu-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 353.
Telega-Prahova, —, 344, 362, 410.
Teleorman județ supraț. lui un secol în urmă, 343.
Teleşti-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 383.
 — Teleorman, —, (Adormirea), 373; (Sf. Voevozi), 389; (Inălțarea), 391.
Teoclit arhim. eclesiarh. ig. m-rii Radu-Vodă din București (1823-27), 430.
 — arhim., ig. gr. m-rii Râmnicul din R.-Sărat, fuge la Brașov (1822), 433.
 — ierom., socotit de boieri destoinic între candidații pentru treapta mitropoliei, 295.
Teotiest I mitrop. Moldovii, 738, 740, 742-3.
 — mitrop. moldovean, inexistent între anii 1491 și 1498, 738-39, 743.
Teodor, ierei din Horodiștea, 198.
 — ierom. dela m-rea Sf. Pavel din Atos, mijlocește la Moscova proiectul de închinare al domnilor români către țarul Alexei Romanov (1674), 601-2, 606.
 — ig. la m-rea Bistrița, 739-41.
 — Studitul, 679; 680-84.
Teodora, împărăteasa lui Iustinian, 231.
Teodorit, fer., ep. Cirului, 301; „... cuvinte zece pentru dumnezeiasca Pronie“ (București 1828), 334; „Tălmăcirii la cei o sută cincizeci Psalmi“, trad. de Iosif al Argeșului, corect. de mitr. Grigorie D. la Chișinău (Buzău 1840), 337.
Teodorov-Balan. știri în legătură cu Noul Test. bulgar (1828), 308.
Teodosie arhim., ig. la m-rea Mihail Vodă, (1832), 429.
 —, ctitor și ig. dela Aninoasa († 1695), 776-9.
 — mitrop. Ungrovlahiei, recomandă pe arhim. Isaia dela Sf. Pavel din Atos trimis la Moscova de Șerban Cantacuzino să încheie tratatul de supunere (1688), 602; expresii de suveranul rus, 607; 721.
 — părinte, dascălul lui Filoteiu, e merit psalt al timpului său, 182.
 — Pecerschi, 680.
Teofan al Ierusalimului, merge în Rusia, 599.
 — arhim., delegat al bis. ort. din Polonia la înmorm. arhtep. Ioan al Letoniei, 764.
Teofilact arhtep. Bulg.; predosloviea lui la Tetraev., vist. Matiaș' 165; „Tălcuire la cele patru Evanghelii...“ (Iași 1805), 51, 328, 673; „Tălc. la epist. sf. Apostoli“, mss. la Ac. Rom., 337.
 — Dinu, arhim., instalează tipografie în Căldărușani (1878), 421.
Teognost, mitrop. rus, 594.
Teolipt, patr. din Constantinop., asistă la sfințirea m-rii Curtea-de-Argeș, 596.
Tesalia „comunități rumeliotice“, 433.
Tetraevanghel, lămurirea denumirii, 157-9;
 — vist. Matiaș, descriere, 164-5; inscripția, 170; data scrierii, 171; copistul, 171-2; donatorii, 172;
 — slavo-grec dela 1420 din biblioteca Bodleiană din Oxford a cărui limbă slavonă e asemănătoare cu cea a Tetraevang. vist. Matiaș din 1535, 164; scris cu mâna lui Gavriil, 171-2.
 — slav ms. mold. din 1529, scris în Putna de ierom. Macarie, 154.
 — Noul Test. al lui Simion Ștefan din 1648 are caracter de, 158-9.
 — msse în l. română, Nr. 296 din sec XVII și Nr. 497 din 1667 în Ac. Rom., 158.
 Tetraevanghelele sunt toate tipăriturile rom. dinainte de 1682 descrise în „Bibliografia rom. veche“, sub denumirea de evanghelii, 158; au fost în uzul bis. noastre până la 1682, iar de atunci toate sunt Evanghelii, 162.
Thalloczy Ludovic, istoric maghiar, confirmă informația lui Skylitzes cronc. biz., 151.
 „The Book of Common Prayer“, cartea bisericească a anglicanilor, 745.
Theoreticonu (Viena 1823), 337.
Thuroczy, cronicar, 150.
Țibelanu C. Gheorghe, *not. bibl.* 109.
Țigănești-IIfov, hirot. pentru bis. din, 381.
 — Muscel, —, 366.
 — Teleorman, —, 401.
Țigănia-IIfov, —, 390.
Țighina, județ, biserici din, 672.
Tihon, conducător al bis. ruse din Statele-Unite și Canada, 79.
Tilsit-Prusia, pacea dela, 614; principiile înțelegerii dela, 614, 617;

100

+

Blank page with faint markings on the right edge.

planul de împărțire a imperiului otoman preconizat la, 620.

Timiliuși-Lăpușna, cărți bis., 45, 47, 49-50, 52-4, 58.

Timotei Temeli, arhiep. Iordanului, *not. bibl.*, 264.

— arhiereu, ig. m-rii Stavropoleos din București (1823), 434.

— arhim., ig. m-rii Stavropoleos din București († 1832), 434.

Tinis, reșed. mitrop. Cartaginei, 650.

Țintea-Prahova, hirot. pentru bis. din, 417.

Țipala-Lăpușna, cărți bis., 44-6, 52, 55, 58-9.

Țipicon (Iași 1816), 53, 161, 203; (Chișinău 1823), 675; (București 1851), 57; (Chișinău 1857), 675; — bis. ort. orient. (Cernăuți 1883) de Silvestru Morariu Andrievici, 161.

Țipiconul Sf. Sava, măturile de existența Tetraevanghelului, 158.

Tit (Simedrea), arhiereu, art. P. S. Sale „Tetraevanghelul vist. Matias”, 154-179; rec. la studiul pr. I. Petrescu asupra muz. biz. 83-86; și la st. d. Mazilu R. D. asupra sf. Filoteia de la Argeș, 515-19; cuv. la sărbăt. pr. I. Mihălcescu, 485-6; slujbă la pomen. mitrop. Grigorie Dascălul la o sută de ani dela moartea lui, 847; delegat la Sofia în scopul pregătirii sinodului icumenic, 514, 661.

Titov T. dr., *not. bibl.*, 805.

Tituș, catapultele lui, 628.

Todicescu C., ic., *not. bibl.*, 118.

Toma Paleologul din Moreea, fiica lui Sofia-Zoe, căsătorită cu Ivan III (1472), 598.

— protopop ot Lăpușna, împarte cărți bis. (1785), 192.

Tomașovschi, cerc misionar în Polonia, 508.

Tomescu Const. N., știri în legătură cu Noul Testament bulgar dela 1828, 308; art. despre „strădania cărturărească a mitrop. Grig. Dasc., 326-340; *not. bibl.*, 815.

Tomșani-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 405.

Τὸν Πατέρων, a Sf. Părinți, m-re din Ianina, avea înch. în Ț. R. Sărindarul din București met. ei Balamuci-Ilfov și m-rea Mislea-Prahova, 435.

Tonea-Ialomița, hirot. pentru bis. din, 345.

Topcidere, petiția către Ruși a Sărbilor din tabăra dela (1804), 619.

Trajanescu D. Ioan, *not. bibl.*, 127.

Transilvania, discuție pe chestia vechimei org. bis. în, 149 penetrațiune ungurească în, 149.

Trapezunt, imperiu, 595.

Trebnic (Chișinău 1859, (-1908) 675.

Trestieni-Prahova, hirot. pentru bis. din, 413.

Triboi Const. preot, cump. cărți bis. 204.

Triod (București 1747), 45, 193; (Iași -), 45, 189, 201; (Râmnic 1761), 46; (București 1769), 47, 190; (Râmnic 1777), 48, 191; (- 1782), 48, 152; (București 1798), 50, 195, 632; (Blaj 1800), 50, (-1813), 53, 200; (Buda 1816), 53; m-rea Neamțu 1833), 55; (- 1847), 56, 206; (București 1856), 58; (Chișinău 1862), 676.

Tripolis, ep. în patr. Alexandria 650, 757.

Trohin, preot din Stetcani, primește în dar o carte bis., 190.

Troițchi Serghie, *not. bibl.*, 806.

Trotușan, dregător ucis de Petru Rareș (1541), 176.

Trușeni-Lăpușna, cărți bis., 46, 48-9, 51, 53-5, 57-9, 201; bis. din 201, 206.

Tușui Simeon, preot, *not. bibl.*, 264.

Tunari-Ilfov, pozna ce s'a întâmplat ierod. Grigorie dela Căldărușani în drum spre București în, 296.

— hirot. pentru bis. din, 381.

Turanici sau Turci, 588.

Turbași-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 364, 404.

Turchestan, episcop vicar în, 663.

Turcii, lupte cu cazacii pentru Azov, 600.

Turculești-Muscel, hirot. pentru bis. din, 369.

Turdeanu Emil, art. „Varlaam și Ioasaf”, 477-482; *not. bibl.*, 556.

Turnal T. Ioan, consilier gr.-cat în Oradea (sec. 18), 586.

Turnu, raia, 343.

Tutana-Argeș, metohul m-rii Radu-Vodă din București, 430.

Tuzora-Lăpușna, cărți bis., 45-7, 52-3.

Udișteanu Dionisie, *not. bibl.*, 556.

Udricani, bis. din București, inch. Sf. Anastasia din Tesalonic, 435.

Ulmeni-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 375.

Ulmi-Dâmbovița, —, 363.

— Ilfov, —, 372, 388.

Ulmu-Lăpușna, cărți bis., 44, 46, 49, 50, 52, 54-9.

Uluiți-Ialomița, hirot. pentru bis. din, 382.

Uncești-Teleorman, —, 392.

Ungheni-vama, trecere de cărți românești prin, 42-3.

Ungureanu-Buzău, schitul m-rii Sf. Gheorghe-Nou din București, 431.

Ungurii, apăsarea lor în Ardeal a și încheierea unei formații conante naționale, 618.

Urban II papa, decretează pacea cu Dumnezeu (1905), 590.

Urteni-Teleorman, hirot. pentru bis. (Sf. Nicolae), 348; (Adormirea), 37, 393.

Urmarea cântării de rugăciune... din 1816), 676 (- 1826), 677.

Uros-Doloveanu A. pr., *not. bibl.*, 197.

Ursu Ioan, i se încredințează o carte ms., 197.

Urziceni-Ialomița, hirot. pentru bis. (Sf. Nicolae), 357; (Sf. Troița), 359, 379, 406.

Ușpol-Lituania, propagandă unită și succes, 668.

Uzun Hasan, șahul Persiei, caută Europa alianțe contra Otomanilor,

Văcărescu Barbu, boier, fruntașul mașilor împotr. mitrop. Grig., 302; Zoe Văcărescu, nepoata lui, 303.

Văcărești-Dâmbovița, hirot. pentru bis. (Sf. Dimitrie), 372; (Sf. Nicolae), 37.

m-re de lângă București, inch. Sf. Mormânt din Ierusalim, 431.

Văcari-Muscel, hirot. pentru bis. din, 374.

Vadu lui Vodă-Lăpușna, cărți bis. din, 47—50; 52, 59, 198.

Valaam, m-re ort. în Finlanda, 71,

Vălcana-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din 344.

de-jos, —, —, 392.

Valea-Muscel, —, 347.

schit inch. m-rii Gura de lângă Goniana, 434.

Caselor-Dâmbovița, hirot. pentru bis. (Sf. Parascheva), 409; (Adormirea), 412.

de-Câmp-Teleorman, —, 395.

Foi-Dâmbovița, —, 373.

— Muscel, —, 345.

Lungă-Dâmbovița, —, 406.

Măcrișului-Ialomița, —, 370.

Mare-Dâmbovița, —, 383.

— Muscel, —, 402.

Nandri-Muscel, —, 348.

Popii —, 404.

— Muscel, —, 375.

Trăisteni-Lăpușna, cărți bis. din, 51-2, 57, bis. din, 194, 202, 204.

Văleni-Muscel, hirot. pentru bis. din, 413.

Văleni-de-Munte (Saac), schitul m-rii Cotroceni, inch. la Muntele Atos 425-9.

Vânătorii-Lăpușna, cărți bis., 45, 47-8, 50, 59.

Vanovschi A., *not. bibl.*, 816.

Vărăști-Ilfov, hirot. pentru bis. (Adormirea), 376; (Sf. Voievozi), 405.

Vărbila, schitul m-rii Mărgineni-Prahova, inchin. Muntelui Sinai, 433.

Vardar, solemnitate istorică pe, 667.

Vârful-Dâmbovița, hirot. pentru bis. (Sf. Nicolae), 347; (Adormirea), 359.

„Vârful sfânt”, muntele Sinai propriu zis., 233.

Varlaam, ig. dela Aninoasa, 777.

Varlaam mitr. Moldovii, expresii de suveranul rus, 607.

— al Ungrovlahiei, antimins dela, 245.

—, obște dela Metcure, avea inch. m-rea Bucovățul din Dolj, 436.

Varlam-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 367.

Varnava, patr. Serbiei, dăruiește arhiep. Nestor din Harbin, o parte din sf. moaște ale cuv. Arsenie, 79-80, 508, — președinte al consiliului patriarhal, 507; — sfințirea bis. din Skoplje, 667; — sav. parastas în Procup, 787;

Varșovia, fac. de teol. ort. din, 226; 770; comitet misionar eparhial, 226; bis. Sf. Maria Magdalena, 508; sârbătoarea de primăvară a elevilor ortodocși, colonie pentru copiii ort. săraci, 508.

Varșovia-Holm, eparhie în Polonia, prima ad. ep. a reprez. cl. și mirenilor al eparhiei, 77.

Vârtoape-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 352, 405.

Vartolomeu, ep. Râmnicului, *not. bibl.*, 101, 119; în delegație la guvern, 484.

— Gh. C., pr., *not. bibl.*, 120.

— ig. rom. al m-rii Mihai-Vodă (1823), 429.

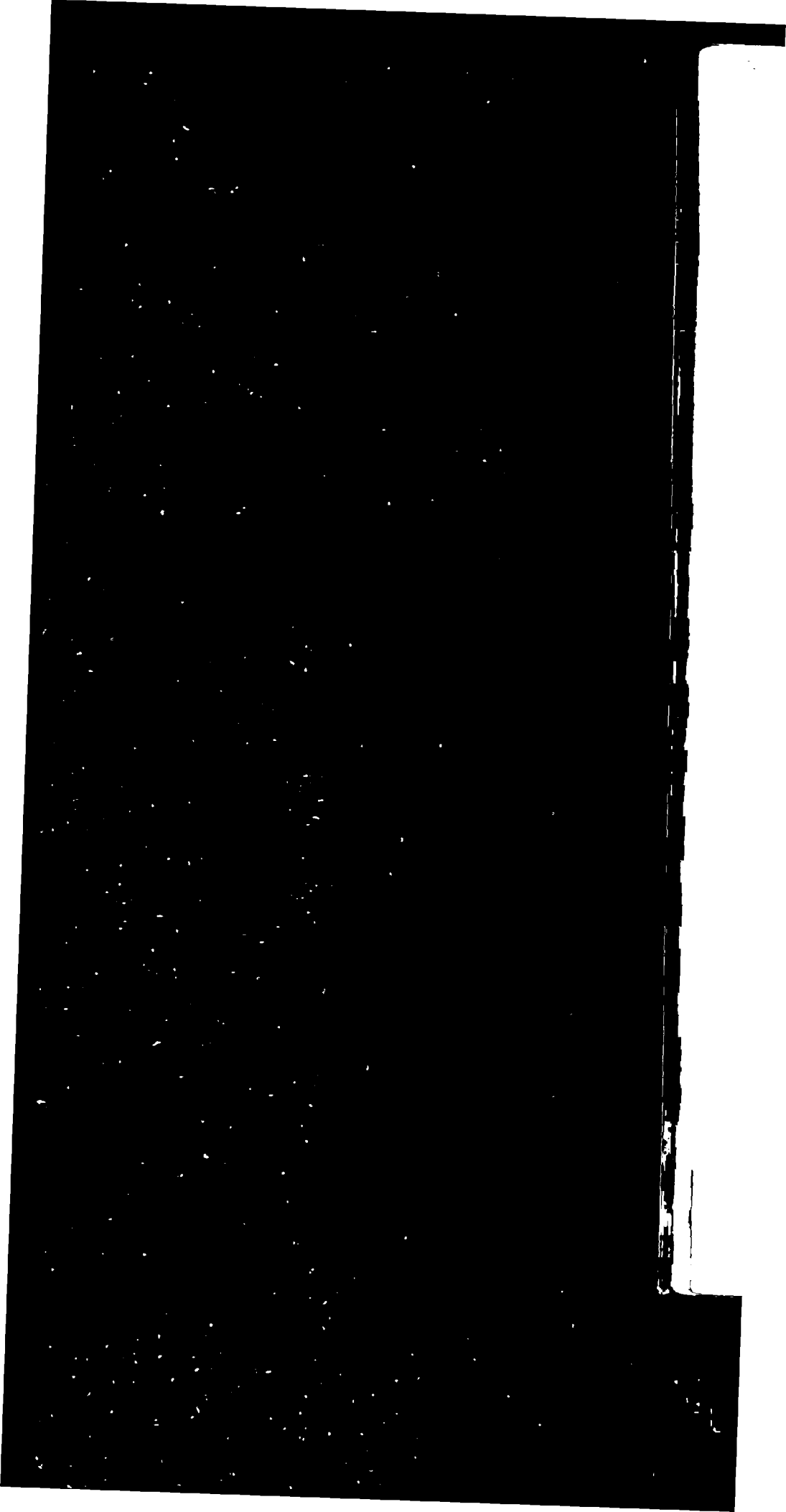
Vărzărești, sat, 202.

Vărzărești sau Urechești, m-re, inch. m-rii Aninoasa, 779.

Vărzăreștii-Noi-Lăpușna, cărți bis., 44-5, 47, 50, 189.

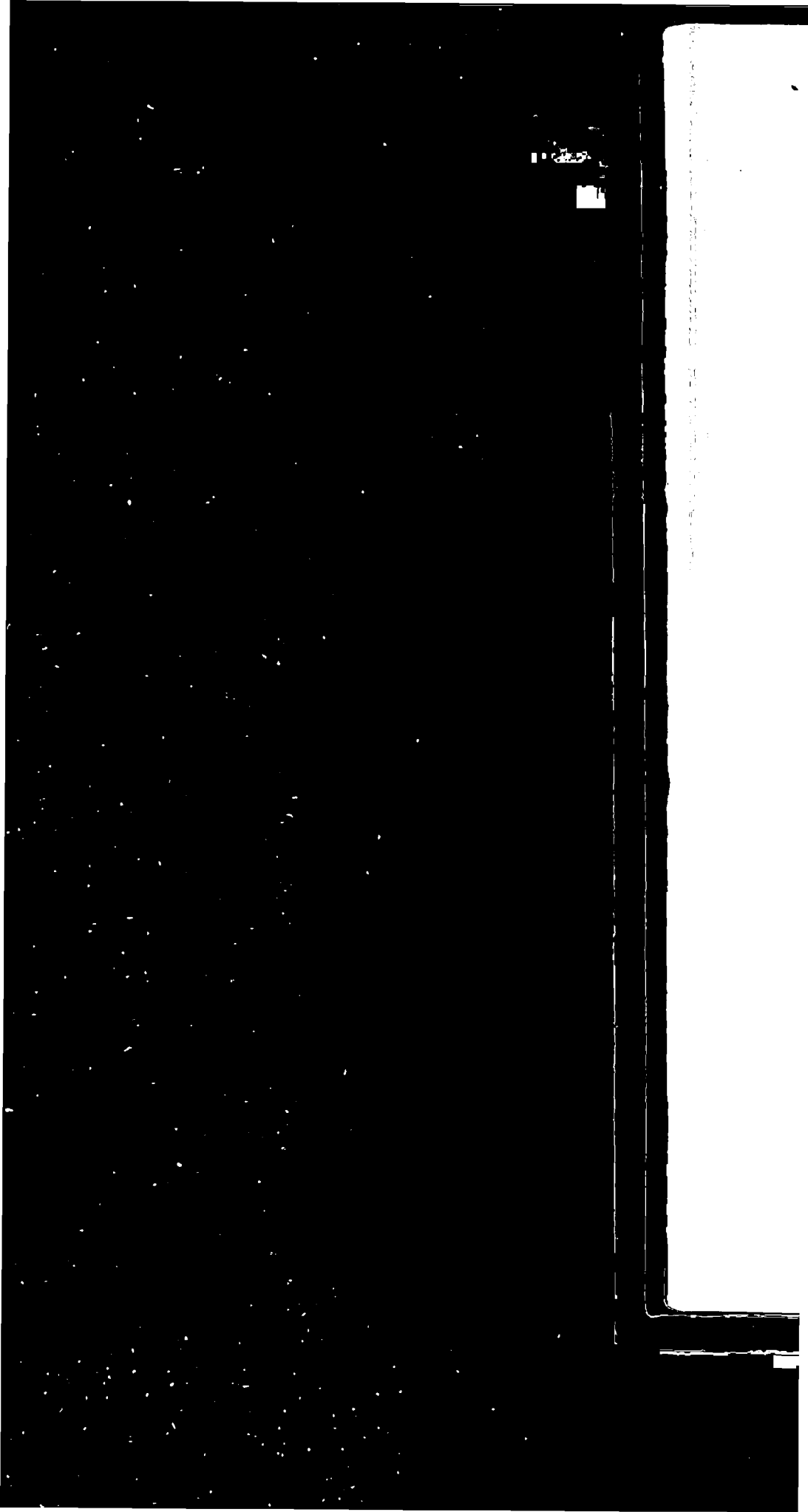
— Vechi —, 45, 49-51, 55-7, 191.

Vârzaru Ioan preot în jud. Orhei, avea cărți bis., în l. moldovenească (1871), 41.

- Vască I., dr. *not. bibl.*, 118.
- Vășeslavjev B., prof., introduce la cartea „Povestiri sincere ale unui drumet către părintele său duhovnicesc“, 510; *not. bibl.*, 806.
- Vasile II Bulgaroctonul (976-1025), 458, 593.
- cel mare, „Cuvinte...“, 54, 333, 679.
- ep. de Roman, 740-1.
- , fiul lui Ivan III, reprezintă legitimitatea bizantină (1502), 598.
- ierei din Horodiștea, 196.
- Lăzărescu, ep. Caransebeșului, hirotonia sa ca arhiepiscop, 65-6; investitura dela Palatul Regal 210-15; instalarea, 215.
- Lupu, dă milostenie ierom. Evghenie pentru Sf. Lavră, ctitor al m-rii, 31; pomelnicul neamului său aflat în cronica m-rii, 32-33; este arătat ca ctitor de Chiril Lavriotu în 1814, 33; sfătuiește pe Mihail Romanov țarul Rusiei să nu intervină între Turci și Cazaci, 600; antagonism. dintre el și Alexei Romanov., 601; adus la domnie, 617.
- , preot din Molești, ins. c. bis., 197.
- , — din Pârjolteni, cump. c. bis., 196.
- II, principele Rusiei (1425-1462), 595.
- prot. Lăpușna, ins. c. bis., 196.
- Vuslescu Emilian, *not. bibl.*, 262, 536.
- I. N. Pr., —, 118.
- Vasilian I., ic., —, 119.
- Văsochi-Deccanim-Iugoslavia, șc. monahală în, 79.
- Văța-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 378.
- Vățași-Vlașca, —, 362.
- Vatoped, conferință pan-ortodoxă, 514.
- Vazov Ivan, poet bulgar, 758.
- Vecșni-Lituania, procesiune religioasă, 668.
- Vedea-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 386.
- Velas, bis. din Ianina avea inch. m-rea Băbenii și schitul ei Bordești din R.-Sărat, 436.
- Velea-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 391.
- Velența, bis. ort. din, 584; ortodocșii din, 585.
- Velichi-Bocicov-Cehoslovacia, solemnitate religioasă, 494.
- Velichi-Lucicam— „Americani!“ au primit ortodoxia, 663.
- Venedict al Vitelemului, săv. o hirot. în București (1833), 409.
- Troada, săv. două hirot. în București, (1824), 345.
- Venețieni, incerc. lor de a forma o alianță între Carol VI și Petru I. 604.
- Veniamin Costachi, ep. al Romanului, dăruiește un ceaslov episcopilor Hușilor, 195; mitrop. Moldovii, cump. și dăruiește cărți bis. (1821), 198; pune pe Gherontie și Grigorie la întocmirea de cărți teologice, 293; scrisoare către colegul său muntean (1827), 444; 736.
- ep. în Pojarevaț, înscăunare, 767.
- (Pocitan), vic. ep. Hușilor, carte pastorală, 120; *not. bibl.*, 127-8, 556.
- pseudonim, —, 101.
- Vesniakov, rezident rus la Poartă, 609.
- Viborg, eparhie ort. în Finlanda, 219.
- Vichentie Vuici, ep. Moraviei, numit prof. la fac. de teol. din Belgrad, 767.
- Vida Samuil, gr.-cat. întors la ort. (Oradea sec. 18), 586.
- Vidin, sfintirea unui mausoleu-monument la, 662; festiv. mari, 757.
- Vieța cuviosului... Paisie, (Neamțu 1817), 331.
- Viena, convenția dela (1713), 584.
- Vieri-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 384.
- Viețile Sfinților (m-rea Neamțului 1807), 51; (-1809), 52, (1811), 52, 516; (-1812), 52; (-1813), 53; (-1814), 53; (-1815), 53; (Căldărusan 1835-36), 301, 304, 339, 420; (Chișinău 1909), 517; (-1914), 519.
- Viforita-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 367.
- Vikingi, 594.
- Villeneuve marchiz de, ministrul francez la Poartă, 611.
- Vintilescu Petre pr., prof. *not. bibl.*, 120, 811.
- Visarion al Coriței și Pogoniei, mijlocește schimbarea igumenului de la m-rea Stavropoleos din București, 434.
- cardinal, 598.
- ep. Albaniei, 756.
- ep. Hotinului, *not. bibl.*, 120, 128.
- Vișolu-Muscel, hirot. p. bis. din, 409.
- Vita Sancti Gerardi dovedește e-

- xistența bis. ort. din cetatea Mureșului, anter. sec. XI, 152.
- Vitalie (Maximenco), episc. Detroitski, 494, 509.
- Vizurești-Dâmbovița, hirot. pentru bis. din, 368.
- Vlădeni-Ialomița, —, 368.
- Muscel, —, 388.
- Prahova, —, 390.
- Vlădescu N. M., mențione despre date cu privire la ctitorii m-rii Aninoasa, 778.
- Tudoran, clucer, ctitorul m-rii Aninoasa, 776.
- Vlădești, boieri, 776-8.
- Muscel, hirot. pentru bis. din, 396.
- Vladimir din Chiev, 593.
- mitrop. de Cernăuți confiscă acte d-lui Iorga, 726.
- Vladimirescu Tudor, omorît de Greci, 294; răscoala lui se transformă în mișcare națională sub influența boierilor patrioți, 618.
- Vladislavovici Sava din Ragusa, strânge legături între Slavii din Balcani și cei din Nordul Mării Negre, 603.
- Vlah-Seral, bis. din Constantinop. închin. m-rii Mega-Spileon la (1769), devine metoh al ei, 25; primește daniile dela domnul Mihail C. Șuțu (1784), 25-6; ajunge din nou stavropighie (1798), sub patr. Grigorie V., 26; trece sub privigherea patriarhiei, 27; msse duse la Mega-Spileon, 28.
- Vlahernitissa, bis. în Constantinop. unde se păstrau omoforul și icoana Maicii Domnului, 6.
- Vlahilor, episcopie, 459.
- Vlahovici Petre, nepot lui Daniil Vlahovici, ep., 728.
- Vlăculești-Ialomița, hirot. pentru bis. (Sf. Nicolae), 352; (Adormirea), 383.
- Vlăjești-Vlașca, —, 379.
- Vlașca, județ, suprafața lui un sec. în urmă, 343.
- Vlasie protos., ig. m-rii Mărgineni-Prahova, așezat (1823), 433.
- Voevoda-Teleorman, hirot. pentru bis. (Sf. Nicolae), 368; (Sf. Voevozi), 402.
- Volcinești-Lăpușna, cărți bis., 45-7, 49-52, 54, 58, 190; bis. din, 192.
- Volkonsky Serge Pce, *not. bibl.*, 547.
- Vonifatie eclesiarh, ig. păm. orând.
- la Sărindar (1823-28), 435.
- Vopiscus, scriitor, 247.
- Vornicești-Lăpușna, cărți bis., 44-6, 48, 52, 53, 58.
- Voroavă de întrebări și de răspunsuri... (București 1765), 46.
- Voroveni-Muscel, hirot. pentru bis. din, 367.
- Vrănești —, —, 351, 409.
- Vreanotis, episcopie, 459.
- Vuc, trad. Noului Test. în l. sârbă. (1815), 767.
- Vucetici Nicolae, dr., *not. bibl.*, 528.
- Vulpești-Teleorman, hirot. pentru bis. din, 393.
- Vulturești-Muscel, —, 365.
- Xenofon, m-re din Sf. Munte, avea închin. schitul Roaba din Dolj, 430.
- Xiropotamos, —, avea închin. m-rea Plumbuita de lângă București, 430.
- Zagazik, reșed. mitrop. Leontopolei, 650.
- Zagheru Radu, *not. bibl.*, 120.
- Zaharescu C. Gh., pr. —, 815.
- Zaharia, f. mitrop. al Avranitei, 216-7; conducător al episcop. patr. din Damasc, 756, vicar patriarhal din Damasc, 757.
- Ioniți, a dat bani pentru c. bis., 192.
- preot din „Gheorghia“, umblă după milostenie (1783), 29.
- Zaharulic G., *not. bibl.*, 102, 119.
- Zămbreasca-Ilfov, hirot. pentru bis. din, 387.
- Zămbreni-Lăpușna, cărți bis., 48-51, 57, 59.
- Zamfira, soția preot. Const. Trii-boi, care cump. c. bis., 204.
- Zazăchin M. prof., *not. bibl.*, 120, 536.
- Zbîroala-Lăpușna, cărți bis., 45-7, 49, 51, 53, 58, 198.
- Zdolbunovo, gară în Polonia, la gr. U. R. S. S., 669.
- Zeiller J., *not. bibl.*, 272.
- Zenicovschi V V., —, 537, 548.
- Zernov N. dr., —, 528, 549, 796.
- Zgăvacloc-Vlașca, hirot. pentru bis. din, 390.
- Zimnicea-Teleorman, —, 357.
- Zitsa sau Sf. Ilie, m-re de lângă Ialina, avea închin. m-rea Sf. Ioan cel

- Basarabia), 674, 678.
clerici, element motor și de coeziune și reprezentanți iluștri ai naționalității dreptcredincioase, 605-6.
clărosul cel politic, 641.
coloviul veșmânt monahal, 683.
comand, 457.
comunist, fugit din Rusia, mărturisire despre religie, 770-3.
conglomerat mahomedan, desagrearea, 588; religios, 609.
conjurație anticreștină, 627.
conștiință de unitate religioasă, 622.
crez anglican, ortodox, 629.
cruciată, 590, 592, 608; pan-ortodoxă, 606.
cuculul — (lat. cucullus), veșmânt monahal (shisma mare), 683-4.
cumină, 457.
cupit, 300.
dajdie domnească (cu cărți bis.) 197.
darea bastonului, (bir de protopop), 298.
destoinic, 638; destoinicie, 643.
devite (ДЕВЯТЫЙ), al noulea, 643.
diatonice, moduri, 582.
dicheu, 233; pl. dichei, 459.
disc, 642.
document teologic cu privire la ortodoxie și anglicanism, 744.
documente false, din anii 1491 și 1498, 739.
domnitorii români, moștenitori ai, ideea de restabilire a imperiului oriental, 595-97.
dorios, primul mod autentic, 579.
duhovnici, lipsă de, îndemn de așezare în ep. Ungrovlahiei, 10-11.
đveri, 244.
elevațiuni morale, 774.
enechema (formule muzicale), 85.
enharmonisme, 582.
entrelacuri, motive ornamentale ale miniaturilor (Tetraev. vist. Matiaș), 165.
epigonatiul (bederniță), 247.
epiarhia sacramentelor, 630.
ethos, 581.
etnicitate românească, 618; etnicități creștine, 621.
exod grecesc și ecleziastic spre principatele române, 597.
experiență religioasă, 91.
evanghelii, cetirea la liturghie în v. IV (mărturii), 156.
evergheți (binefăcători) naționali, 87-8.
falasha, Evrei din Abisinia, 589.
federație de patriarhi, 591.
filada, tipărită (la mitrop. din București), 634, 643.
filantropie, preocupare a bis. creșt. 87-8.
focalia (formă de orarii), 247.
formalism ebraic, 774.
francmasonerie, lupta împotriva-1, (în Bulgaria) 490; (și Grecia), 71-5.
frățietate studită, 682.
ftorale, 85.
gnoză (Berdeasv), 95.
graniță, cărți bis. de peste, 42, 204-5.
gropniță (гробница), 487, 667.
halcografe, 318.
harfos, 642.
hartofilax, 7, 459.
hierocrație, 95-6.
hiton, 681-4.
icoane, orândueli pentru zugrăvire lor (în Grecia), 222.
ideal pan-ortodox, 603.
ideea de cruciată, 600; — de libertate a ortoxismului, 606; — de naționalitate, bazată pe etnicitate, 617.
idiomele, 581.
„ifazmi“ (antim.), 244.
iliton, 243, 244.
iluzorii, creștinism, 462; — învățământ religios, 465.
imperialism catolic, 590; — papal, 592.
incerniți, ascultători, călugări, 681, v. cerniți.
indestoinicit (invrednicit), 637, v. destoinic.
inditiile, 244.
invățământ religios, important, 462; succesul, 462; dragostea profesorului, 463-4; vieța religioasă-morală a prof., 465; sufletul—fondul învățăm., relig., 465; dispoziția sufletească a elevului, 466; defectul formal, 468; cunoștințele religioase nu sunt scop, ci mijloc, 469; creștinismul trebuie prezentat școlariilor ca mântuire, 469, legătura personală între școlar și Iisus Hristos, 471; cum se poate preda cu folos învățământul religios, 471-2.
ipopsifiere, 65, 296, 509.
islamism cuceritor, 595; — tradițional, dispariție, 588.
jertfelnic (жертвенник), — proză comică, 199; 242, 244.
leru-ler, 457.

- libertate* (- Berdeaev), 91.
lintea, bucăți de pânză sau stofe, 246.
lubov, (любовь), 636, 637.
lydios, al doilea mod autentic, 579.
mânăstiri rom. închinată, 422-455.
mantia, îmbrăc. monahală, 685.
mantile, o bucată de pânză pentru șters mâinile la masă, 246.
mântuirea (- Berdeaev), 92.
manuscrise, cărți bis., rom., 197, 202.
 —, psaltice grecești, la Ac. Rom., 180, 182.
mappa, șervet de masă, 246.
mărturisiri despre religie ale oamenilor din Rusia Sovietică, 508-9, 770-773.
mesă (мѣсяц), lună, 193.
milot, veșmânt monahal, 683.
mistica (- la Berdeaev), 93.
molitvnic, (МОЛИТВЕННИКЪ), 202.
molitvoslov, glagolit., 680.
mucenicie, Montanus, (304), 147.
muzica bizantină, liturgică, 83; veche, stâlpii ei, 183; msse psaltice grec. (v. XVIII), evidențiază decadența la care ajunsese muz. bis. 186; a v. XVIII f. străină spiritual și trad. muzicale a bis. răs., 187; pe ea se bazează toată reforma: concretizată în sistima cea nouă, 187; v. *cântare bisericească*.
muzicologi apuseni, 578.
nacealnic, (șef), ocărmitor și duhovnic păstor, 635.
năimit, (наименнѣ), 643.
naționalitate-catolică, 590; — ortodoxă, 588 și alte pag.; — religioasă, 590, 592, 608, 621.
note necesare pentru buna demarcație dintre anglicanism și ortodoxism, 744-752.
novici, ucenici pentru călușărie; *noviciat*, ucenicie, 681.
 „oase goale“, 487.
ober-procuror laic, reprezentant al țarului în Sf. Sinod rus, 604-5.
orariu, proveniența cuvântului, 246.
organizarea coleg. a bisericii, 604.
ortodoxism, element motor, 612; — unitar, 621; — ideile-forță 622.
otrust, 643.
pallium, (lat), mantie (șimă mică), 246, 48.
pământean, călugări, domni pământeni, 422, ș. a. p.; domni, 423; igu-
 meni, 424; m-ri pământești, 422, etc.
panislamism, 589.
panortodocși convinși, politicieni ruși, 610.
pan-ortodox, congres, 600.
pan-ortodoxă, cruciată, 606.
pan-ortodoxe, planuri, 604; tendințe, 610.
pan-ortodoxism, 591; în perioadă de fanatism, 608; curent irezistibil al, 609; curent al, 620; idea de, 620.
pan-slavism, 593.
paresimi, 457.
pelerina, veșmânt monahal, 683.
pericopă, 156-7.
phrygios, al treilea mod autentic, 579.
pitac, 341, 426, 448-9.
poclon vlădicesc (cu cărți bis.), 197.
pontifice roman, șeful catolicilor medievali, 591-2.
populus christianus, noțiune 590, 622.
poslușanie, 635.
potir, 642.
prastol v. *prestol*.
precestanie (sf.) (пречастиѣ), 642.
preexistența spiritului (Berdeaev), 92-6.
preschimnici, ascultători, 681.
prescură, 641.
prestăvire (преставленіѣ) 206; pris-tăvire, 294.
prestol (sf.), (престоль), sf. masă, 195, 241-42, 786.
pricestui a, 642, 644; v. *precestanie*.
pristelca, veșmânt monahal, 683.
procovețe, (покровъ-вець), 642.
proect pentru organizația mânăstirilor, (1834), 454.
proestos, 643, 644.
proscomidie, 16, 304.
protecdicheion, cancelaria protec-dicului patriarhiei, 5.
rabbiniism, 774.
raso/oră, treaptă în cinul monahal, 680.
războiu sfânt de eliberare a ortodocșilor de sub musulmani (dorit de opinia publică moldov. și rus.), 603.
reînnumare de osem. (C. B.), 483.
revelația (- Berdeaev), 91.
rinsouri, motive ornamentale (ale miniaturilor Tetraev., vist. Matiaș), 165.
rugăciunea interioară sau a lui Ii-sus, 510-13.
sachelari, 459.

- sandale*, încălț. monahală, 685.
scapulare, veșmânt monahal, 683.
schevofilax, 233.
sf. alianță, 615.
Sf. marele mir (мѣро) pentru bis. bulg.), 514.
sf. moaște, (мощи), definiție, 516-17.
șhimă mică, treaptă în cinul monahal, „tundere începătoare”, 680-1;—
șhimă mare, „desăvârșita formă sfântă”, 680-1.
șhinnici mari, 681, 684.
symbolism, felurile lui, 91.
siriac, codice, 239.
slomn, (pridvor pe stâlpi deschis), 777.
slujitorii bisericii ort., crainici ai cercărilor de apropiere, slujitori ai ideii de unitate, 622.
solee (σολαε, (locul înalt din fața iconostasului), 244.
spăsenie, 193; spășit, 643.
stepena, (стѣна), treaptă 457, 635.
stiliști: (rândueli pentru, în Grecia), 665; (măsuri împotriva călugărilor, din Sf. Munte), 763-4.
sudarium, prosoape sau batiste de șters sudoarea, 246.
 „*tacâm di cărți*”, 200.
țarii, protectori ai bis. ort., 598; prel. greci și rom. merg după milost. sau adăpost la curtea țarului, 599;—
 țarul devine șeful bis. (1721), 605;—
 considerat de ortodocși ca protector, 605; — episcop al Rușilor, șef al ortodoxiei unitare din Moreea până la M. Albă, din Adriatica până în Caucaz, 620; — țarii, conduc noua cruciată contra mahomedanilor, 620.
teocrație pontificală, 589, 590; ortodoxă, 591, 592.
teosofie (= Berdeaev), 94-5.
toga romană (ca prototip al orarului), 248-9.
tonalități, vechi biz., 84; 578, 581
trapeză, 16, 241-242, 758.
tratată, de supunere, în numele ortodoxiei, încheiat la Moscova (cu mijlocirea patr. Macarie al Antiochiei) (1656), 601;
tristieri (тѣстѣи), strastak, 200.
tronicon, dare anuală în patr. Alexandriei, 656.
uniție, ieșire din, 586.
unirea bisericilor (Berdeaev), 96.
unitarism ortodox, 620.
unitate bizantină, 619.
 — de religie, 620;
 — mahomedană, 620.
 — ortodoxă, 606, 617, 621, 622.
 — religioasă, 600, 609, 620.
vedomostie, (вѣдомость), știre, 193.
veșmintele monahului, 683.
vin-paos, 457.
xylografie, 474.
zavera, 422, 25; zavergii, 294.
zvezdă (звѣзда), steluța, 642.

Dimitrie I. Balaur

EXTRASE DIN „BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ“.

1. LEGĂTURILE ȚĂRILOR ROMÂNE CU MĂNĂSTIRILE MEGA-SPI-LEON ȘI SFÂNTA LAVRĂ DIN PELOPONES, de Gh. I. Moiescu.
 2. BISERICI ÎN MOLDOVA DE RĂSĂRIT. I, de D. Balaur.
 3. TETRAEVANGHELUL VISTIERNICULUI MATIAȘ, de † Tit Simedrea.
 4. VIAȚA ȘI FAPTELE PĂRINTELUI GRIGORIE DASCĂLUL, de preotul Nicolae M. Popescu (editat în biblioteca Institutului biblic Nr 1).
 5. NOUL TESTAMENT BULGAR DE LA 1828, de pr. Paraschiv Angelescu
 6. HIROTONIILE SĂVĂRȘITE ÎN EPARHIA MITROPOLIEI UNGRO-VLAHIEI ÎN VREMEA MITROPOLITULUI GRIGORIE DASCĂLUL, de preotul George I. Negulescu.
 7. MĂNĂSTIRILE ÎNCHINATE DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ ÎN VREMEA PĂSTORIEI MITROPOLITULUI GRIGORIE DASCĂLUL, de Gh. I. Moiescu.
 8. O PSALTIRE DE LA 1817, de Ioan C. Filitti.
 9. VARLAAM ȘI IOASAF, de Emil Turdeanu.
 10. DESPRE O NAȚIONALITATE ORTODOXĂ, de Dr. Constantin. I. Andreescu.
 11. ȘAPTE SCRISORI PĂSTOREȘTI DELA MITROPOLITUL DOSITEI FILITTI DIN ANII 1793-5, de Ioan C. Filitti.
 12. NOUI CONTRIBUȚII LA ISTORIA BISERICII NOASTRE,
 1. Mitropolitul Antim Ivireanul în luptă cu Ierusalimul pentru drepturile bisericii sale.
 2. Câteva acte privitoare la biserica Bucovinei și Moldovei, de N. Iorga.
-

	<u>Pagina</u>
IV. RECENZII	672—788
Paşev St. G., profesor extraordinar, Идеята за спасението и нейната нравствена страна (<i>Pr. P. A.</i>)	774—776
Răuţescu Ioan, preot, <i>Mănăstirca Animoasa din judeţul Muscel (Diaconul Gh. I. Moisescu)</i> . .	776—783
Nicov Petăr, dr. profesor, Българското възраждане във Варна и Варненското; Митрополитъ Йоакимъ и неговата кореспонденция (<i>Pr. P. A.</i>)	783—788
V. NOTIŢE BIBLIOGRAFICE	789—816
Opere cu caracter general, p. 789—797; Teologie biblică, p. 797—799; Teologie sistematică, p. 800—807; Teologie practică, p. 807—811; Teologie istorică, p. 811—815; Istoria religiunilor, p. 815—816.	
VI. PARTEA OFICIALĂ	817—828

Manuscrisele, cărţile şi periodicele pentru recenzii se vor trimite pe adresa: ARHIEREUL TIT SIMEDREA, palatul Sf. Sinod, Str. Antim 29, Bucureşti VI, cu menţiunea „pentru Revista *Biserica Ortodoxă Română*”.

ABONAMENTUL

PREŢUL

In ţară:	In streinătate:
Pe an 160 lei	Pe an 300 lei
Un număr 35 lei	Un număr 50 lei

Abonamentele, precum şi tot ce priveşte administraţia se vor trimite pe adresa: CONSILIUL CENTRAL BISERICESC, Str. Matei Millo, 10, Bucureşti I, cu menţiunea „pentru Revista *Biserica Ortodoxă Română*”.